

TÜRKİYE NOTERLER BİRLİĞİ

BİRLEŞTİRİLMİŞ GENELGELER
Genelge No : 1-51

Son Güncelleme : 02.09.2021

Not: Arama dizininde genelge numaralarına tıklayarak istenen genelgeye doğrudan gidelebilmektedir.

ARAMA DİZİNİ

GENELGE NO 1

NOTERLİK İŞLEMLERİNDE KULLANILACAK KİMLİKLER

1- Genel olarak

2- Özel kanunlarında yer alan resmi kimlikler

- Noter kimlikleri
- Hâkim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen kimlikler
- Milletvekilleri, yasama organı eski üyeleri ile dışarıdan atanan bakanlara verilen kimlikler
- Avukat kimlikleri
- Basın kartı
- Askerî kimlik kartı

3- İlgili mevzuat gereğince verilen diğer kimlik ve belgeler

- a) Ülkemizde bulunan yabancı diplomatik misyon personelinin kimlikleri ile adresleri
- b) 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu uyarınca verilen belge ve kimlikler
  - İkamet Tezkeresi - İkamet İzni Belgesi
  - Vatansız Kişi Kimlik Belgesi
  - Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kayıt Belgesi
  - Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi
  - Uluslararası Koruma Statü Sahibi Kimlik Belgesi
  - Geçici Koruma Kimlik Belgesi (Yabancı Tanıtma Belgesi)
  - 26.12.2016 tarihinden itibaren, güvenlik öğelerini içerecek şekilde değiştirilen yeni Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi, Uluslararası Koruma Statü Sahibi Kimlik Belgesi ve Geçici Koruma Kimlik Belgesi verildiği
  - c) 4112, 5203 ve 5901 sayılı Kanunlara göre verilen Belge ve Mavi Kartlar

4- Tapuda işlem yapılmasını gerektiren noterlik işlemlerinde kullanılabilecek kimlikler

- a) Türk vatandaşı gerçek kişilerin işlemlerinde
- b) Yabancı uyruklu gerçek kişilerin işlemlerinde

5- Araç alım ve satımları ile bunlara ilişkin olarak verilecek vekâletnamelerde esas alınacak kimlikler

- a) Araç alım ve satımlarında
- b) Araç alım ve satımına ilişkin vekâletnamelerde

6- T.C. Merkez Bankası tarafından verilen kredi mektuplarına ilişkin vekâletnamelerde ilgilinin pasaportu ile işlem yapılacağı

7- Nüfus cüzdanları ve T.C. Kimlik kartı ile ilgili bazı bilgiler

- a) 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununda yer alan "nüfus cüzdanı/cüzdanları" ibarelerinin "kimlik kartı" olarak değiştirildiği
- b) Nüfus cüzdanlarının geçerlilik süresi
- c) (13.03.2009 - 30.03.2009) ve (14.08.2010 - 12.09.2010) tarihleri arasında düzenlenen nüfus cüzdanlarının geçerli olduğu
- c) Kimlik Paylaşım Sistemi'nden alınan bilgiler ile nüfus cüzdanları arasında farklılık olması halinde yapılacak işlemler
- d) Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı ve Geçici Kimlik Belgesi
  - Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı
  - Geçici Kimlik Belgesi
- e) Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı üstünde yer alan bilgilere göre kimlik tespitinin yapılacağı
- f) Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı dağıtılan iller ve bu Kartı alanların eski nüfus cüzdanlarını kullanmayacakları
- g) Yongası (çipi) düşen Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartının kullanılmayacağı

8- 01.01.2016 tarihinden itibaren verilen sürücü belgeleri ve çipli pasaportlar

- a) 01.01.2016 tarihinden itibaren verilen sürücü belgelerinin kimlik olarak kullanılabileceği
- b) Çipli pasaportların kimlik olarak kullanılabileceği

9- Yabancı dil bilen noterin, yabancılarla ait kimlikleri ayrıca çeviri yapmadan tespit edebileceği

10- Noterliklerde yapılan kimlik sorgulamalarında, Kimlik Paylaşım Sistemi veri tabanına aktarılan fotoğraf ve nüfus cüzdanını hazırlayan ve imzalayan yetkililerin görülmemişinin Cumhuriyet savcılıkları ile mahkemelere duyurulduğu

11- Yasal yollar dışında ülkemize giriş yapan ve herhangi bir kimliği bulunmayan yabancıların kimliklerinin tespiti

12- "Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme" uyarınca verilen "Seyahat Belgesi" nin kimlik olarak kullanılabileceği

GENELGE NO 2

NOTERLİK İŞLEMLERİNDE KULLANILACAK HUKUKİ İŞLEM YAPMA EHLİYETİNE İLİŞKİN DOKTOR RAPORLARI

- 1- Genel olarak
- 2- Yeteneğe ilişkin raporları verebilecek sağlık hizmet sunucuları ve raporların şekli Raporlarda mühür, fotoğraf ve başhekim onayının aranmayacağı
- 3- Durum bildirir tek hekim sağlık raporlarının toplum sağlığı ve aile sağlığı merkezlerince de verilebileceği
  - a) Toplum sağlığı merkezlerince verilecek Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık raporları
  - b) Aile sağlığı merkezlerince verilecek Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık raporları
- 4- Özel sağlık hizmet sunucularının sağlık bakanlığının izni olmadan “Durum bildirir sağlık kuruluşu raporları” ile “Durum bildirir tek hekim sağlık raporlarını” veremeyecekleri
- 5- Hukuki işlem yapma yeteneğe ilişkin raporlarda 65 yaş sınırının bulunmadığı
- 6- Yeteneğe ilişkin raporların ne zaman düzenlenmesi gerektiği
- 7- İlgilinin noter tarafından doktora sevk zorunluluğunun bulunmadığı

GENELGE NO 3

NOTERLİK İŞLEMLERİNDE KULLANILACAK DAYANAK BELGELER

- 1- Genel olarak
- 2- Noterlik Kanunu 79 uncu madde hükümlerinin ne şekilde uygulanacağı
- 3- Zorunluluk nedeniyle işlemlere eklenecek dayanak belgeler dışında, güvenlik amacıyla noter tarafından işlemin dairedeki nüshasına eklenecek belgelerden herhangi bir ücret alınmayacağı
- 4- Dayanak belgelerin fotokopilerinin iş kâğıdının arka yüzüne çekilebileceği
- 5- İş takipleri için verilen vekâletnameler hariç, tapuda işlem yapılmasını gerektiren tüm noterlik işlemleri ile bazı vekâletnamelere eklenmesi gereken dayanak belgeler
  - a) İş takipleri için verilen vekâletnameler hariç, tapuda işlem yapılmasını gerektiren tüm noterlik işlemlerine kimlik örneklerinin ekleneceği
  - b) Ticaret şirketlerinin taşınmazlarla ilgili olarak tapuda yapacakları işlemler için verecekleri vekâletnamelere eklenmesi gereken dayanak belge
  - c) Tapu işlemleri için tevkil yetkisine istinaden düzenlenen vekâletnamelere dayanak vekâletnameinin eklenmesi gerektiği
  - d) Araç alımına yetki veren vekâletnamelere vekâlet verenin (alıcının) kimlik örneğinin ekleneceği
  - e) Bankalardan para çekmeye yetki veren vekâletnamelere vekâlet verenin kimlik örneğinin ekleneceği
- 6- Ticaret şirketleri, kooperatifler, dernekler ve vakıflar ile bazı kurum ve kuruluşların işlemlerde temsille ilgili olarak eklenecek dayanak belgeler
- 7- Banka hesap özetlerine eklenmesi gereken dayanak belgeler
- 8- Banka temsilcilerinin noterlik işlemlerine eklenecek temsil belgeleri
- 9- Bir dilden bir dile çevirme işlemlerinde, ilgilisinin istemi halinde, çevrilen asıl belgenin fotokopisi veya örneğinin çeviri evrakına eklenebileceği
- 10- Faks yoluyla gönderilen ve onay taşımayan belgelerin noterlik işlemlerinde ne şekilde dayanak olarak kullanılabileceği
- 11- Yabancı bir ülke noterliğinde yapılmış bir vekâletname veya sair bir belgeye dayanılarak işlem yapılması halinde, o ülke noterliğine ait belgenin bir fotokopisinin veya aslına uygun olarak çıkarılmış bir örneğinin işleme ekleneceği
- 12- Yeteneğe ilişkin doktor raporlarının sadece dairede kalan nüshaya ekleneceği
- 13- İşlemlere basılacak müstenidat (dayanak) kaşesi
- 14- Elektronik imzayla imzalanmış veya barkotlu şekilde ibraz edilen belgelerin dayanak olarak kullanılmasında uygulanacak usul
- 15- Veli sıfatıyla işlem yaptırılması halinde eklenecek dayanak belgeler

GENELGE NO 4

NOTERLİK İŞLEMLERİNDE KULLANILACAK FOTOĞRAFLAR

- 1- Genel olarak
- 2- Fotoğraf yapıştırılması gereken ve gerekmeyen vekâletnameler

- a) Tapu işlemleri ile boşanma davaları için düzenlenecek vekâletnamelerin asıl ve örneklerine fotoğraf yapıştırılması zorunluluğu
- b) T.C. Merkez Bankası tarafından verilen kredi mektuplarına ilişkin vekâletnamelere yapıştırılması gereği
  - c) Araç satışına yetki veren vekâletnamelere yapıştırılacağı
  - ç) Tevkil yetkisine dayanılarak verilen vekâletnamelere fotoğraf yapıştırılması gerekmediği
  - d) Yabancı ülke adlı veya idari makamlarınca boşanmaya, evliliğin butlanmasına, iptaline veya mevcut olup olmadığına tespitine ilişkin olarak verilen kararların nüfus kütüğüne tesciline ilişkin vekiller tarafından yapılacak başvurularda ibraz edilecek vekâletnamenin fotoğraflı olması gereği

3- Tapu işlemleri için yapılacak vekâletnamelere yapıştırılacak fotoğraflarda dikkat edilecek hususlar

- a) Vekâletnamelere yapıştırılacak fotoğrafların nitelikleri
- b) Fotoğrafların iş käğıdına yapıştırılmak suretiyle eklenmesi ve mühürlenmesi gereği
- c) Tüzel kişilere ait tapuda işlem yaptırmaya yönelik düzenlenecek vekâletnamelere temsilcinin fotoğrafının yapıştırılacağı

4- Örneği çıkarılacak belgede bulunan fotoğrafın bulunmaması ya da teşhise imkân veremeyecek şekilde olması halinde yeni fotoğrafla örnek çıkarılabileceği

- a) Tapu işlemleri için yapılan vekâletnamelerde
- b) Kimlik kartları ile diğer belgelerde

5- 15 yaşından küçüklere ait kimlik belgelerinde fotoğraf bulunmasının zorunlu olmadığı ve örneklerinin fotoğrafsız çıkarılabileceği

6- Renkli fotokopi veya tarayıcılarından çıkarılan fotoğrafların kullanılamayacağı

GENELGE NO 5

ONAYLAMA VE DÜZENLEME İŞLEMLER İLE İMZA VE PARMAK İZİ KULLANIMI

1- ONAYLAMA İŞLEMLER

- a) Genel olarak
- b) İmzanın noter huzurunda atılmasının zorunlu olduğu
- c) Müsterek imzaları ile temsile yetkili olan kimselerin ayrı yerlerde olması durumunda, her bir temsilcinin bulunduğu yer noterliğinde imzalarının onaylanması mümkün olduğu
- ç) Birden fazla tarafı olan işlemlerde tarafların ayrı yerlerde olması durumunda, her bir tarafın bulunduğu yer noterliğinde imzalarının onaylanması mümkün olduğu
- d) Birkaç dilde yazılmış belgelerin imza onaylamalarında uygulanacak usul
- e) Görme engellilerin tüm işlemlerinin düzenleme yapılması uygulamasının kaldırıldığı, onaylama işlemlerinde tanık aranmayacağı

2- DÜZENLEME İŞLEMLER

- a) Genel olarak
- b) 6100 sayılı HMK'nin 206 ncı maddesi uyarınca, imza atamayanların mühür veya bir alet ya da parmak izi kullanmak suretiyle yapacakları hukuki işlemleri içeren belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesi için noterler tarafından düzenleme biçiminde yapılmasının zorunlu olduğu
- c) 6100 sayılı HMK'nin 206 ncı maddesinde yer alan "imza atamayanlar" ibaresi kapsamına kimlerin girdiği
- ç) İki eli olmayan kimsenin noterlik işlemi yapmasını halinde izlenecek yol
- d) Düzenleme şeklinde yapılan bir işlemden talep halinde birden fazla asıl (nûsha) verilebileceği
- e) 2886 sayılı Kanun uyarınca yapılacak sözleşmelerin düzenleme şeklinde olması gerekmediği
- f) Tapu siciline şerh verilecek taşınmaz kira sözleşmelerinin düzenleme yapılması zorunluluğu olmadığı
- g) Finansal kiralama sözleşmelerinin düzenleme yapılması zorunluluğunun kaldırıldığı

3- İMZA, MÜHÜR VE PARMAK İZİ

- a) İmza alınmadan işlemin tamamlanmaması
- b) İşlem kâğıtlarının her sayfasının imzalanması zorunluluğu ve bunun istisnaları
  - aa) İşlemlerin her sayfasının ilgili ve noter tarafından imzalanması zorunluluğu
  - bb) Ciltli, kitap halinde ve sayfa numaraları teselsül eden basılı işlem kâğıtlarının her sayfasının imzalanamayabileceği
  - cc) İhale sözleşmelerine ekli kitapçık halindeki şartname ya da birim fiyat listelerinin sayfalarının ayrıca imzalanmasına gerek olmadığı
- c) Parmak izinin alınmasında dikkat edilecek hususlar
- ç) Noterlik işlemlerindeki imza, mühür ve kaşelerin birbirinden ayrı olması gereği
- d) Noterlik mühür ve kaşelerin mavi renkli mürekkeple kullanılmasının zorunlu olduğu

GENELGE NO 6

NK 81 İNCİ MADDESİNİN UYGULAMASI, T.C. KİMLİK NUMARASI İLE ADRESLERİN TESPİTİ, İŞİN DAİRE DİŞINDA YAPILMASI VE ÇALIŞMA SAATLERİ DİŞINDA İŞLEM YAPILMASI

1- Noterlik Kanununun 81inci maddesinin uygulaması

- a) Noterlik işlemlerinde düzeltmenin sadece noterler tarafından yapılabileceği
- b) İbranamelerle ilgili olarak da Noterlik Kanununun 81inci maddesi gereğince işlem yapılacağı
- c) e-Şirket kuruluş sözleşmeleri ile ilgili düzeltme beyanlarının ne şekilde yapılacağı

2- Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası

- a) T.C. kimlik numarası kullanma zorunluluğu
- b) Vekâletnamelerde, vekil tayin edilen kişinin de T.C. kimlik numarasının yazılmasının zorunlu olduğu
- c) Ülkemiz vatandaşlarına verilen T.C. kimlik numarasının aynı zamanda vergi kimlik numarası olduğu
- ç) Yabancılar kütüğüne kayıt edilen yabancılarla verilen kimlik numarasının da aynı zamanda vergi kimlik numarası olduğu

3- Noterlik işlemlerinde adres

- a) Gerçek kişilerde bilinen adres ile Adrese Dayalı Kayıt Sistemindeki adresin ne şekilde belirleneceği
- b) Vekil olarak işlem yaptıran avukatların ev adreslerinin iş kâğıtlarına yazılmayacağı
- c) Vekâletnameye vekilin adresinin yazılmasının zorunlu olmadığı
- ç) Araç alım satımlarında esas alınacak adres bilgileri
  - aa) Gerçek ve tüzel kişilerde esas alınacak adresler
  - bb) Şirket şubelerine ait adreslerin sözleşmelerne ne şekilde yazılacağı
  - cc) Yabancılarda esas alınacak adresler
  - çç) Araç satın veya devir alan kişilerin telefon bilgilerinin de adres bilgileri içine yazılacağı

4- Daire dışında işlem yapılması

- a) Görevin daire dışında yapılabilme koşulu
- b) Onaylanacak sözleşme ya da belgelerin noterliklere ilgililerce getirilmesi gereği
- c) Cezaevlerinde yapılan işlemlere ilişkin kâğıtlarının cezaevi yöneticileri tarafından okunamayacağı
- ç) Noterlik Kanununun 83üncü maddesindeki şartların var olması halinde, defter onaylama işlemlerin de daire dışında yapılabileceği

5- Tatil günlerinde ve iş günlerinin tatil saatlerinde işlem yapılabilme koşulları**GENELGE NO 7****NOTERLİK İŞLEMLERİNDE, GÖREV VE YETKİYE İLİŞKİN HUSUSLAR****1- Genel olarak****2- Noterlerin görevleri içine giren işlemler**

- a) Taşınmaz bağışlama vaadi sözleşmelerinin noterliklerde yapılabileceği
- b) Boşanma veya ayrılığın fer'i sonuçlarına ilişkin anlaşmaların noterliklerde yapılabileceği
- c) Bağlama Kütüğüne kayıtlı gemi, deniz ve iç su araçlarının satışlarının noterliklerde de yapılabileceği
- ç) Düzeltme ve cevap yazılarının ilgili basın kuruluşlarına noter aracılığı ile gönderilebileceği
- d) Grev ve gerekse lokavt kararlarının ilgililere tebliğ edilmesinin noterlerin görevi içinde bulunduğu
- e) Kanundan doğan önalım hakkından feragat işleminin noterliklerde yapılabileceği
- f) Eczane devir sözleşmelerinin noterliklerde yapılması gereği
- g) Kararın verilmesinden sonra, kesinleşmesine kadar yapılacak sult anlaşmalarının noterliklerde de onaylanabileceği

3- Noterler tarafından yapılamayacak bazı işlemler

- a) Kanuna aykırı hükümler içeren (ileride doğacak sorumluluğu belirleyecek) işlemlerin yapılamayacağı
- b) Yurt dışında çalışan Türk vatandaşlarının daha önceden döviz cinsinden hibe olarak aldığı paraların belgelendirilmesi yönündeki taleplerinin yerine getirilmemesi gereği
- c) Dava sırasında, davacı veya davalı tarafların mahkemeye hitaben yazdıkları dilekçelerinin, noterlerce onaylanmamasının daha uygun olacağı
- ç) Evlât edinme sözleşmesinin noterliklerde düzenlenemeyeceği
- d) Taşınmaz trampa (takas) veya trampa (takas) vaadi sözleşmelerinin noterliklerde yapılamayacağı
- e) İntifa hakkı kurulmasına ya da vaadine ilişkin sözleşmelerinin noterliklerde yapılamayacağı
- f) Maden ruhsat ve sertifikalarının devrine ilişkin sözleşmelerin noterliklerde yapılamayacağı
- g) Spor toto bayiliğinin (iddaa bayiliğinin) devrine ilişkin sözleşmelerin noterliklerde yapılamayacağı
- ğ) Turizm işletme belgelerinin devrine ilişkin sözleşmelerin noterliklerde yapılamayacağı
- i) Toplu iş sözleşmesi ile belirlenen zam ve ödemelerin bir bölümünden feragat edildiğine ilişkin işlenin noterliklerde yapılamayacağı

4- Yetki – Bazı noterlik işlemlerinde yetkili noterlikler

- a) İhale sözleşmelerinin yapılmasında yetkili olan noterlik
- b) Büyükşehir belediyesi sınırları içindeki noterliklerin yetkileri

5- Noterlik işlemlerinin 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamına girmediği

GENELGE NO 8

NOTERLİK İŞLEMLERİNDE ALINACAK GİDERLERLE İLGİLİ BAZI HUSUSLAR

1- Genel olarak

- a) İşlemler görülmeden giderler yönünden bilgi verilemeyeceğि
- b) Noterlik işlemleriyle ilgili olarak noterliklere posta yoluyla zarf içinde gönderilecek paralarda uygunlanacak usul
- c) Noterlik işlemleriyle ilgili fotokopi çekimlerinden çekim ücreti alınmayacağı - Fotokopi çekimi için iş sahiplerinin daire dışına gönderilmemesi
- ç) Toplu makbuz kesilmesinin mümkün olduğu

2- Yazı – Karşılaştırma ücreti

- a) Birden fazla kâğıtta yer alan yazıların ayrı ayrı her bir kâğıtta yer alan harf miktarından değil, yazının tamamında bulunan harf sayısına göre yazı ücreti alınacağı
- b) Onaylama şerhini içeren bir noterlik işleminin örneğinin çıkarılmasında, örneği çıkarılan işlemde yer alan onama şerhindeden de yazı ücreti alınacağı
- c) Dayanak belgenin işleme "harçsız ve vergisiz olarak" ekleneceğine işaret eden Noterlik Kanunu'nun 79 uncu maddesinin yazı ücretini kapsamadığı, yazı ücretinin alınması gerektiği
- ç) Daire dışında yazılarak veya fotokopi ya da teksir yolu ile çoğaltılarak getirilen kâğıtlardan karşılaştırma ücreti alınacağı
- e) İşlemenin matbu olarak getirilmesi ve boşlukların noterlikçe yazılması ya da düzenleme şeklinde yapılması gereken işlemenin bir bölümünün matbu şekilde eklenmesi halinde yazı ve karşılaştırma ücretinin ne şekilde alınacağı

3- Yol ödeneği - yol gideri

- a) Evrak ve defterlerin incelemek üzere mahkemelere götürülmesi halinde yol gideri ile yol ödeneğinin alınacağı
- b) Daire dışında yapılacak işlemler için, alınması zorunlu giderler dışında başka bir gider alınamayaçağı
- c) Noterlik dairesi önüne gelen ve binaya giremeyen engellilerin imzasının veya parmak izinin bina nın kapısının dışında alınması halinde yol ödeneği tahsil edilemeyeceği

GENELGE NO 9

NOTERLİK GÖREVİ İLE İLGİLİ KONULAR

1- Noterlerin atanma ve atanmadan vazgeçme taleplerinde dikkate alınacak hususlar

2- Yemin ve imza yetkisi

- a) Atanma halinde noterlerin yeniden yemin yapmaları gerekmeyeceği
- b) Personelle verilen yetki ile yaptırılan yeminin, noterin veya vekilin ayrılması sona ereceği, görevde başlayan noterin bunlara yeniden yetki vermesi ve yemin yaptırması gerektiği

3- Atanan ve emekliye ayrılacak olan noterlerin dikkat etmesi gereken hususlar

4- Atanan noterin kendisine ait eşyaları götürebilme koşulları

Boşalan Noterliklere Ait Daire ve Eşyaların Devri Kurallarını Tespit Eden Yönetmelik hükümlerin uygulanması

5- Atanan noterin beraberinde götüreceği muvazene defteri ile harcama belgelerinin fotokopile rini ayrıldığı noterlikte bırakması gerektiği

6- Noterlik aidatının yatırılma zamanı ve yatırılmaması halinde yapılacak işlemler

7- İşten el çektilen veya geçici olarak işten çıkarılan noterlerin bazı tasarrufları

- a) İşten el çektilmiş noterlerin, personelle ilgili disiplin kovuşturmalarını yapamayacakları, bu görevin Disiplin Kurulunda yerine getirileceği
- b) İşten el çektilen noterlerin, noter odaları genel kurullarında oy kullanamayacakları ve Birlik kongrelerine delege olarak katılmayacakları
- c) İşten el çektilen veya geçici olarak işten çıkarılan noterlerin, personeli hakkında tasarrufta bulunmayacağı
- ç) Geçici olarak işten çıkarılan notere ait eşya için kira tespitinin mümkün olmadığı

8- Noterlik görevi ile birleşmeyen ve noterlerin yapmaktan yasaklı oldukları işler

- a) Haksız rekabet sonucunu doğuracak davranışlar
- b) Noterlerin, ticaret ve iş dünyası ile ilgili kuruluşlara üye olamayacakları
- c) Noterlerin, anonim ve limited şirketlere kurucu olamayacakları
- ç) Noterlerin, spor kulüplerine yönetici ve üye olabilecekleri
- d) Noterlerin, siyasi partilerin il ya da İlçe başkanı olabilecekleri
- e) Noterlerin, internet sayfası açamayacakları
- f) Noterlerin, noterlik görevi ile birlikte belediye başkanı, belediye ve il genel meclis üyesi olamaya cakları

g) Noterlerin, at sahibi olarak yarışlara katılamayacakları

9- Yasaklılık kapsamına girmesi veya girmemesi nedeniyle noterlerin yapamayacakları ve yapabilecekleri işlemleri

- a) Başkâtibinin ortak olduğu kooperatifin çekilişinin noterce yapılamayacağı
- b) Noterin, avukat olan eşine verilen vekâleti yapabileceği
- c) Noterin, avukat olan eşinin müvekkillerine ait işlemleri yapamayacağı
- ç) Noterin, kâtibilarındaki protesto işlemini keşide edebileceği
- d) Noterlik personeline verilen vekâletin aynı noterlikte yapabileceği

10- Noterlerin yıllık ve mazeret izinleri ile hastalık raporları

- a) Yıllık izin talepleri
- b) Mazeret, görev ve rapor izinleri
- c) İzinlerde dikkat edilmesi gereken diğer hususlar
- ç) 5 Mayıs Noterler Gününe katılacek noterlerin görevli olmadıkları, Adalet Bakanlığından izin alması gerekiği

11- Noterlik görevini yapabilecekler ve yapamayacaklar

- a) 65 yaşından önce emekli aylığı bağlanan noterlerin görevde devam edebilecekleri
- b) Fahri konsolosların noterlik görevini yapamayacakları

12- Noterler ile noterlik personelinin kılık ve kıyafeti

13- Noterler tarafından personel ile ilgili yapılan disiplin soruşturmalarında belirlenen aksamalar ve uyulması gereken hususlar

14- Bankada bulundurulan harç ve damga vergisi paralarına verilen faizlerin Hazine'ye ait olduğu

15- Noterler tarafından da mal bildirimi verilmesinin zorunlu olduğu

16- Atama veya emeklilik gibi nedenlerle ayrılacak noterin, dairenin tahliye edileceğine ilişkin tâahütte bulunmaması gerekiği

GENELGE NO 10

NOTERLİK Dairesi İle İlgili Konular

1- Noterliklerde kullanılan mühür ve soğuk damga

- a) Noterlik işlemlerinde sadece berati olan resmi mührünün kullanılabileceği, lastik ve plastik mührerin kullanılmayacağı
- b) Beratları bulunan mührlerin sadece yeni mühr temin edilinceye kadar kullanılabileceği
- c) Mühür taleplerinde uygulanacak usul
- ç) Noterlik mühür ve kaşelerin mavi renkli mürekkeple kullanılmasının zorunlu olduğu
- d) Ayırlan noterin mühür ve kaşeleri vermek, yerine atanın ise bunları almak zorunda olduğu
- e) Devir teslimlerde mühür ve beratların bulunup bulunmadığının tutanağa açık şekilde yazılması gerektiği
- f) Mühür ve imza örneklerinin Dışişleri Bakanlığına gönderilmeyeceği
- g) Soğuk damga
  - aa) Temini, berati ve değiştirilmesi
  - bb) Tüm noterliklerde soğuk damga bulundurulmasının zorunlu olduğu
  - cc) İşlemlerde kullanılış şekli
  - dd) Defter onay işlemlerinde kullanılış şekli

2- Birinci ve ikinci sınıf noterliklerde fotokopi makinesi bulundurulmasının zorunlu olduğu

3- Noterlik dairelerinin işyeri açma ve çalışma ruhsatına tabi olmadığı

4- Noterlik dairesi tabelaları ve bunlar ile noterlikte kullanılan evrak ve kartvizitlere yazılabilen isim ve unvanlar

- a) Tabela boyutları ve şekli
- b) Tabelalar ile noterlikte kullanılan evrak ve kartvizitlere yazılabilen isim ve unvanlar
- c) Noterlik dairesi tabelalarından ilan ve reklam vergisi talep edilmesi halinde izlenecek yol

5- Noterlik dairelerinin çalışma saatleri ve iş kabulü

a) Çalışma saatleri
b) Çalışma saatleri içinde kabul edilen işin bu süre içinde bitirilememesi halinde, mesai bitiminden sonra da çalışmaya devam edilerek bitirilmesinin mümkün bulunduğu ve personelin bu nedenle çalıştırılabileceği

6- Noterlik dairesinin hizmetin yerine getirilmesine uygun yapıda olması ve temiz tutulması gerektiği

7- Noterlik hizmetinin aksamadan yürütülebilmesi için dairede yeterli personel çalıştırılması gerektiği

8- Türk Bayrağı'nın noterlik dairelerinde hangi zamanlarda asılacağı

9- Daire personelinin iş sahiplerine karşı davranışlarının denetlenmesi

10- Kirtasiye ve malzemelerin Devlet Malzeme Ofisinden alınabileceği

- 11- Noterlik dairelerinde fotoğraf kabini bulundurulamayacağı**
- 12- İmza sirküleri örneklerinin (B) cilbinden saklanacağı**
- 13- Başka yere atanınan noterin, noterlikler adına gönderilen yayınıları yanında götüremeyeceği**
- 14- Noterlik daireleri ile ilgili yazışmalar**
  - a) Noterler Birliği Başkanlığına veya noter odaları başkanlıklarına gönderilecek yazıları kimlerin imzalayabileceği
  - b) Resmi mercilere yapılacak başvuruların Türkiye Noterler Birliği aracılığıyla yapılacağı
- 15- Noterlik dairelerinde staj**
  - a) Yükseköğretim öğrencilerinin staj talepleri
  - b) Meslek lisesi öğrencilerinin noterliklerde staj yapamayacakları
- 16- Noterliklere ait yevmiye ve muvazene defterlerinin onay işlemleri**
- 17- Demirbaş Eşya Defterinin tutulmasının zorunlu olduğu ve usulunce tutulması gerekiği**
- 18- Adalet müfettişlerince yapılan önerilere, tebliğinden itibaren on beş gün içinde itiraz edilebileceği**
- 19- Adalet müfettişlerine çalışmaları için uygun bir yer sağlanması ve gereken kolaylıkların gösterilmesi**
- 20- Noterliklerde internet kullanımı ile ilgili etik kurallar**
- 21- "Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik" hükümlerinin noterliklerde ne şekilde uygulanacağı**
- 22- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun noterlikler ile noter odaları yönünden uygulacak hükümleri**
- 23- Noterliklerin çalışmaları ile ilgili olarak Türkiye İstatistik Kurumu'na İstatistik Formu gönderilmesi gerekiği**

GENELGE NO 11

NOTERLİKLERİN VEKĀLETEN YÜRÜTÜLMESİ VE NOTERLİK PERSONELİ İLE İLGİLİ KONULAR

NOTERLİKLERİN VEKĀLETEN YÖNETİLMESİ

- 1- Noterliğin boşalması, noterin geçici olarak isten ayrılması halinde yapılacak bildirimler**
- 2- Noterin atama veya başka bir nedenle bulunduğu yerdeki görevinden kesin olarak ayrılması halinde vekilin yeniden yemin edeceği, personele de yeniden yetki verileceği ve yemin yaptırılacağı**
- 3- Noter vekillerinin izinle yapabileceğini işler, harcamalar, alacağı vekâlet ücreti ve noterlik gelirleri**
- 4- Birlik tarafından noterlik için verilen eşyaların devri ve bu eşyalar ile TNB tarafından bedelleri karşılanan soğuk damga ve mühürler için vekâlet döneminde kira takdir edilmeyeceği**
- 5- Vekâlet halinde yol ödeneğinin ne şekilde alınabileceği**
- 6- Noterliğin vekâleten yönetilmesinde vekilin devlet memuru olması halinde dahi noter hissesinin Maliyece ödenmesi gerekiği ve NK 118 inci maddesi gereğince de Maliyece ödenecek noter hissesinin TNB' ye gönderileceği**
- 7- Vekâlet halinde personele ne şekilde ikramiye ödeneceği**
- 8- Noter vekilleri tarafından personel ile ilgili yapılan disiplin soruşturmalarında uyulması gereken hususlar**
- 9- Noter vekillerinin toplu sözleşme imzalayamayacağı ve vekâlet döneminde bu sözleşmeye Birliğin de katılmayacağı**
- 10- Geçici Yetkili Noter Yardımcılığı**

NOTERLİK PERSONELİ

- 11- Noter kâtipliği, kâtip adaylığı, atanma şartları**
- 12- Daha önce başka noterlikte çalışan kişinin işe alınmasında dikkat edilmesi gereken hususlar**
- 13- Noter kâtıpleri ve kâtip adayları sözleşmeleri**
  - a) Sözleşme yapma zorunluluğu ve dikkat edilecek hususlar
  - b) Tek tip sözleşmelere sözleşme serbesti içinde ek maddeler konulabileceği
  - c) Sözleşmelerin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine gönderilmeyeceği
  - ç) Sözleşmelerin feshinde dikkat edilecek hususlar
- 14- Çalışma koşullarında esaslı bir değişiklik yapılması halinde sözleşmenin değiştirilmesi gerekip gerekmediği**
- 15- Noterlik personeline kıdem ve ihbar tazminatı ödemesinde dikkat edilecek hususlar**

- 16- Noterlik personelinin 65 yaşını doldurmasından sonra çalıştırılamayacağı
- 17- Noterlik dairesinde çalışmak üzere işe alınan hukuk fakültesi mezunu personele hemen imza yetkisi verilemeyeceği
- 18- En az beş personelin çalıştığı noterliklerde aylık her türlü ödemenin bankalar aracılığıyla yapılması gerekiği
- 19- Yalnız makbuza imza etme hususunda vezne memuruna yetki verilebileceği
- 20- Noter Odalarında tutulacak noter kâtipleri sivil defterine kaydedilmek üzere gönderilecek bilgiler
- 21- Ayın 31 gün olması halinde asgari ücretin ne şekilde hesaplanacağı
- 22- TNB' den kredi alacak personele kimlerin kefil olabileceği
- 23- Görevinden ayrılan personelin kimlik kartlarını iade edecekleri

GENELGE NO 12

NOTER ODALARI İLE İLGİLİ KONULAR

- 1- Denetim yetkisi
- 2- Denetimleri yapabilecekler ve uygulanacak usul
- 3- Ortak hesap işlemlerinin denetimlerinde uygulanacak usul
- 4- Boşalan noterliklerin üç ayda bir denetleneceği ve denetimlerle ilgili olarak oda başkanlıklarına gönderilen örnek formun kullanılacağı
- 5- Noter Odalarında tutulacak noter kâtipleri sivil defteri
- 6- Noter odası yönetim kurulunun seçim şekli
- 7- Birlik Kongresine seçilecek delege sayısının tespiti
- 8- Belediye kent konseylerine seçilecek noterlik temsilcilerinin noter odaları yönetim kurullarınca belirleneceği
- 9- Noterlerin vefatları halinde yapılması gerekenler

GENELGE NO 13

VEKÂLETNAMELER - GENEL OLARAK

6098 SAYILI TÜRK BORÇLAR KANUNUNDA YER ALAN HÜKÜMLER

VEKÂLET VEREBİLECEKLER

- 1- Gerçek ve tüzel kişiler tarafından vekâlet verilmesi
- 2- Kısıtlılar adına vasilerin vekâlet vermesi – İzin gerekmediği
- 3- Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar tarafından bizzat verilmesi
Ceza davalarıyla ilgili olarak
Evlenmeye izin verilmesi istemiyle ilgili olarak
Nafaka davalarında
- 4- Çocuk adına açılacak nafaka davalarıyla ilgili olarak, küçüğe fiilen bakan ana veya babanın vekâlet verebileceği
- 5- Vasiyeti yerine getirme (tenfiz) görevlisinin, bu göreviyle ilgili olarak vekâlet verebileceği

VEKÂLETİN YAPILABİLECEĞİ MERCİLER

- 6- Noterliklerde yapılması zorunlu vekâletnameler

- 7- "Yürürlükten kaldırılmıştır."

KİŞİYE SIKI SIKIYA BAĞLI HAKLarda TEMSİL

- 8- İradi temsil yoluyla yapılabilecek ve yapılamayacak işlemler

a) Noterlerin temsil yetkisi verilmesini kapsayan vekâletname düzenleyebilecekleri veya bu tür vekâletnamelerdeki imzayı onaylayabilecekleri işlemler

b) İradi temsil yoluyla yapılamayacak işlemler

ÖZEL YETKİ VERİLMEDİKÇE VEKİLLERİN YAPAMAYACAĞI İŞLEMLER

- 9- 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda yer alan hükümler

- 10- Diğer mevzuatta yer alan hükümler

VEKÂLETLE YAPILAMAYACAK BAZI İŞLER

- 11- Geçici ithali yapılan yabancı plakalı taşıtların kiralanmasına veya satılmasına yönelik sözleşme ya da vekâletname düzenlenmeyeceği

12- Yabancılara verilen (MA-MZ) grubu plakalı araçları tescil belgelerinde adı yazılı olanlar kullanabilecekleri için bunlar dışında kalan kişilere bu amaçla vekâlet verilemeyecegi

13- Suriye uyrukluarın, Hazinece el konulmuş mal, hak ve menfaatleriyle ilgili olarak vekil sıfatıyla temsil edilmelerinin mümkün olmadığı

14- Yapı sahibinin, yapım anlaşması yaptığı yükleniciyi vekil tayin edemeyeceği

15- Yasal olarak yapılamayacak bir işle ilgili olarak vekâlet de verilemeyeceği

VEKÂLETNAMELER VE VEKİLLERLE İLGİLİ OLARAK DİKKATE ALINACAK BAZI HUSUSLAR

16- Bazı vekâletnamelere eklenmesi gereken dayanak belgeler

aa) Tapu işlemleri için verilen vekâletnamelere eklenecek belgeler

bb) Araç alımına yetki veren vekâletnamelere vekâlet verenin (alıcının) kimlik örneğinin ekleneceği

cc) Araç satımına yetki veren vekâletnamelere vekâlet verenin (satıcının) kimlik örneğinin ekleneceği

çç) Bankalardan para çekmeye yetki veren vekâletnamelere vekâlet verenin kimlik örneğinin ekleneceği

dd) Yabancı bir ülke noterliğinde yapılmış bir vekâlethame veya sair bir belgeye dayanılarak işlem yapılması halinde, o ülke noterliğine ait belgenin bir fotokopisinin veya aslina uygun olarak çıkarılmış bir örneğinin işlem'e ekleneceği

17- Vekâletnamelerde fotoğraf - Yapıştırılması gerekenler ve gerekmeyenler

18- Vekil tayin edilen kişinin T.C. kimlik numarası ve adres bilgilerine yer verilip verilmeyeceği

a) Vekâletnamelerde, vekil tayin edilen kişinin T.C. kimlik numarasının yazılması

b) Vekilin adresinin yazılmasının zorunlu olmadığı

19- Ölümden sonra geçerli olmak üzere vekâlet verilebileceği

20- Tevkil yetkisine dayanılarak verilen vekâletnameler

a) Vekâletnamelerde, devredilebilecek (tevkil) yetkilerinin şüpheye yer vermeyecek şekilde vekâletnameye yazılması gereği

b) Devredilen yetkilerin yeni yapılan vekâlethame metninde aynen yazılmasının gerekli olup olmadığı

21- Süreli vekâletnamelerde dikkat edilecek hususlar

22- Aynı kişinin birden fazla kişinin vekili olması (Aynı kişinin birden fazla kişinin vekili olarak şirket kuruluşu yapabileceği)

23- Araç alım ve satımına ilişkin vekâletnamelerde kullanılabilecek kimlikler

24- Araç alım/satım vekâletnamelerinde sadece plakanın yazılmış olması halinde de alım/satım işleminin yapılabilmesi

25- Araç satımına yetki veren vekâletnamede, açık yetki bulunmadığı takdirde aracın parçalarının ayrı olarak satışının yapılamayacağı

26- Taşınmaz satış yetkisi bulunan vekâlethame ile satış vaadi de yapılabileceği ve bu tür vekâletnamelerde ilgiliinin iradesinin tam olarak tespit edilmesi gereği

27- Resmi senetle vakıf kurma işleminin temsilci aracılığı ile yapılması halinde vekâlette yer almaşı zorunlu bilgiler

28- Çek hesabı sahibi gerçek kişinin, kendisi adına çek düzenlemek üzere bir başkasını temsilci veya vekil olarak tayin edemeyeceği

29- İdareleri vekil sıfatıyla temsile yetkili kişilerin listelerinin ibrazının noterliklerde işlem yapmak için yeterli olmadığı

30- Sendikaların verdikleri "Yetki Belgesi" - Sendikaların işçi adına takip ettiği davalar ve bunlara ilişkin kararların yerine getirilmesiyle ilgili ihtarname, ihbarname gibi işlemleri noterliklerde yetki belgelemeyle yapabileceği

31- Hacizli veya rehinli olan veya mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla satışı yapılan araçların yurt dışına çıkarılmalarına yetki veren vekâletnameler

32- "Yetki Belgesi" – "Bayilik Belgesi" gibi belgelerin vekâlethame niteliğinde olmadığı

33- Yabancı uyrukluarın taşınmaz alımı ile ilgili olarak verecekleri vekâletnamelerin noterlikçe bir araştırma yapılmadan düzenlenenebileceği

34- Dış temsilciliklerimizde yabancı gerçek şahıslar tarafından vekâlet verilebileceği, yabancı tümzel kişiliği haiz ticaret şirketlerin ise veremeyecekleri

35- Resmi dairelerdeki işlerin takibi için avukat olmayan kişilere de vekâlet verilebileceği

36- Teyit istemleri – Azil olup olmadığına dair bilgi talep edilmesi

a) Banka veya resmi kuruluşlarca noterlere yazı yazılarak atanmış bir vekil hakkında azil olup olmadığını sorulması

- b) Noterliklerde işlem yapılmadan önce vekâletname ile ilgili olarak teyit alınması, noterlerce veya ilgili mercilere talep edilmesi halinde teyit istemlerinin karşılanması
- c) Telefonla teyit isteme uygulamasının devam ettiği
- d) Tapu sivil müdürlüklerince vekâlethamelerin imzalı asıllarının bir suretinin, teyit amacıyla ve faks yoluyla noterliklerden istenebileceği

VEKÂLETİN SONA ERMESİ

37- Velayet altındaki küçük için veli tarafından verilen vekâletin, küçüğün reşit olması ile sona ereceği

GENELGE NO 14

VEKÂLETNAMELER - AVUKATLAR İLE TAPU VE DİĞER İDARELERİN İŞLERİNE İLİŞKİN AVUKAT VEKÂLETNAMELERİ

- 1- Avukat vekâletnamelerinde bulunması zorunlu bilgiler**
- 2- Vekâletnamelere vekâlet verenin T.C. kimlik numarasının yazılacağı**
- 3- Avukatların birlikte çalışması ve avukatlık ortaklısı**
- 4- Avukat yanında ücretli çalışan avukata vekâlet verilmesi halinde uygulanacak usul**
- 5- Avukat vekâleti verenlere, adlı sivil kaydı ile nüfus kayıt örneğini alabilmeleri hususunda yetki verip vermeyeceklerinin hatırlatılması**
- 6- Ahzu kabz (hükümlunan şeyi teslim almak) için özel yetki verilmesinin icap etmediği, avukat vekâleti veren kişilere bu yetkinin verilip verilmemişinin sorulmasına gerek bulunmadığı**
- 7- Avukatlar veya avukatlık ortaklısı tarafından verilen yetki belgeleri**
- 8- Avukat tutma yetkisinin dava açma yetkisini kapsamadığı**
- 9- Avukatın çıkardığı vekâletname örneklerinin resmi örnek hükmünde olduğu ve noterlik işlemelerinde de kullanılabileceği**
- 10- Avukatlarca ilgili mercilere sunulan vekâletnamelere pul yapıştırılacağı, işlem örneklerine dayanak olarak eklenen vekâletnamelere yapıştırılması gerekmediği**
  - a) Avukatlarca ilgili mercilere sunulacak vekâletname asıl veya örneklerine pul yapıştırılmasının zorunlu olduğu
  - b) Noterlik Kanununun 79'uncu maddesi gereğince işlem örneklerine dayanak olarak eklenen vekâletnamelere yapıştırılması gerekmediği

11- Tevkil yetkisini gösteren vekâletname ibraz edilmeden vekâletname tanzimi ile vekâlet yetkisinin bir başkasına devrinin mümkün bulunmadığı

12- Gözaltında bulunan şahısların avukata vekâletname verebilecekleri

13- Avukat olmayan kişilere "hukuk danışmanı" sıfatıyla vekâletname verilemeyeceği

TAPU İŞLEMLERİNDE KULLANILACAK VEKÂLETNAMELER

- 14- Tapu işlemleri için verilecek vekâletnamelerde kullanılabilecek kimlikler**
- 15- Tapu işlemleri için verilen (iş takipleri için verilenler hariç) vekâletnamelere ve tapuda işlem yapılmasını gerektiren diğer tüm işlemlere kimlik örneklerinin ekleneceği**
- 16- Ticaret şirketlerinin taşınmazlarla ilgili olarak tapuda yapacakları işlemler için verecekleri vekâletnamelerde esas alınacak dayanak belge**
- 17- Tapu işlemleri için tevkil yetkisine istinaden düzenlenen vekâletnamelere dayanak vekâletnamenin eklenmesi gereği**
- 18- Tapu işlemleri için yapılacak vekâletnamelerin tamamının asıl olarak düzenleneneceği**
- 19- Tapu işlemleri için yapılacak vekâletnamelere yapıştırılacak fotoğraflar**
- 20- Tapu işlemleri için veliler tarafından verilen vekâletnamelerde "yapılacak işlemin 4721 sayılı Türk Medeni Kanunun 327 ve 356'ncı maddelerindeki amaca ilişkin olmadığına" ilişkin bir ibare konulması gerekmeli**

21- İntifa hakkı sahibinin, bu hakkından feragatine ilişkin düzenlenecek vekâletnamelerde yer alacak beyanı

DİĞER BAZI KURUMLARIN İŞLEMLERİNDE KULLANILACAK VEKÂLETNAMELER

- 22- T.C. Merkez Bankası tarafından verilen kredi mektuplarına ilişkin vekâletnameler**
- 23- Gümrük idarelerindeki işler için verilen ve doğrudan veya dolaylı temsil yetkisini içeren vekâletnameler**
- 24- Silah alımı ve işlemleri için verilen vekâletnameler - Vekâletle mermi ve silah alabilecekler**
- 25- Belediye başkanları tarafından verilecek vekâletnameler ve avukatların görev ve yetkileri**
- 26- Sosyal Güvenlik Kurumu işlemleriyle ilgili vekâletnameler**

GENELGE NO 15

MİRASÇILIK BELGESİ VERİLMESİ VE TERK EDEN EŞİN ORTAK KONUTA DAVET EDİLMESİ İŞLEMLERİ

I- MİRASÇILIK BELGESİ İŞLEMLERİ

- 1- Mirasçılık belgesi işlemlerini yapabilecek görevliler
- 2- Hukuk fakültesi mezunu personelin, usulunce kendilerine imza yetkisi verildikten sonra mirasçılık belgesini yapabilecekleri
- 3- Noterliklerden mirasçılık belgesi alabilecek kişi ve kurumlar
  - a) Mirasçılar
  - b) Temsilciler
  - c) Mahkemelerce yetkilendirilenler
  - ç) İcra dairelerince yetkilendirilenler
  - d) Mevzuatlarında bu konuda düzenleme bulunan kurum ve kuruluşlar
  - e) Suh hukuk mahkemesi satış memurlarınca yetkilendirilenler
  - f) Maliye Bakanlığı tahsil birimlerince yetkilendirilenler
  - g) Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar
  - ğ) Mevzuatlarında özel bir düzenleme bulunmayan kurum ve kuruluşların mirasçılık belgesi alamayacakları
  - h) Eşi noter olan avukatın müvekkiline ait mirasçılık belgesini eşinin noterliğinden alamayacağı
- 4- Mirasçılık belgesi verilmesinde uygulanacak yöntem
- 5- Örnek verilmesi işlemleri
- 6- Alınacak giderler

II- TERK EDEN EŞİN ORTAK KONUTA DAVET EDİLMESİ İŞLEMLERİ

- 1- Terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemlerini yapabilecek görevliler
- 2- Hukuk fakültesi mezunu personelin, usulunce kendilerine imza yetkisi verildikten sonra terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemlerini yapabilecekleri
- 3- Terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işleminin yapılmasını talep edebilecek kişiler ve yetkili noterlik
  - 4- Terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemlerinde uygulanacak yöntem
  - 5- Örnek verilmesi işlemleri
    - a) Terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işleminin örneğinin imza yetkisi bulunan başkâtip veya kâtıpler tarafından da verilebileceği
    - b) Mahkemeler ile Cumhuriyet başsavcılıklarının örnek istemesi
- 6- Alınacak giderler

GENELGE NO 16

TEMSİL, İMZA ONAYLAMASI VE İMZA SİRKÜLERİ İŞLEMLERİ (TİCARET ŞİRKETLERİ VE KOOPERATİFLERDE)

TEMSİL

- 1- Genel olarak
- 2- Banka temsilcilerinin noterlik işlemleriyle ilgili olarak ibraz etmeleri gereken belgeler
- 3- Temsil yetkisinin ilzam (bağlama) yetkisini de içerdiği
- 4- Temsilcinin, bizzat kendisiyle sözleşme yapabileceği haller

İMZA ONAYLAMASI

- 5- Tanımı
- 6- El ile atılmış imzanın, imza atamayanların imza yerine kullandıkları parmak izi, el ile yapılmış bir işaret ya da mühürlerinin iş kâğıdında yan yana üç kez atılacağı/basılacağı
- 7- İşleme herhangi bir dayanak belge eklenmeyeceği

İMZA SİRKÜLERİ

- 8- Genel olarak
- 9- İmza sirkülerinin yapılması sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar
- 10- Dayanak olarak alınacak ticaret sicil gazetesinin ne şekilde temin edileceği
- 11- İmza sirkülerinin yapılmasında ticaret sicil tasdiknamesinin de dayanak olarak alınıp alınmayacağı
- 12- Ticaret şirketleri temsilcilerinin tesciline ilişkin ilanlarda sadece yetkinin dayanağı olan kararlı, yönnergelere atıfta bulunulması ve bunların içeriklerine yer verilmemesi durumunda yetkilerin ne şekilde yazılacağı
- 13- İmza sirküleri ibraz edilmeden, temsil yetkisinin dayanağı belgelerle de noterlik işleminin yapılabileceği
- 14- İmza sirkülerinin örneklerinin çıkarılabileceği
- 15- İmza sirküleri asıl ve örneklerinin saklanacağı cibentler

GERÇEK KİŞİ TACIRLERİN İMZA SİRKÜLERİ

- 16- Gerçek kişi tacirin ticari işletmesi adına iş ve işlem yapabilmesi için ticaret unvanının tescil edilmesinin zorunlu olduğu

- 17- Gerçek kişi tacirler için yapılacak imza sirkülerine eklenecek dayanak belge

TİCARET ŞİRKETLERİNİN İMZA SİRKÜLERİ

18- Kollektif şirketlerde temsil ve imza sirküleri yapılması

- a) Kollektif şirket temsilcisinin belirlenmesi ve temsil yetkisi
- b) Kollektif şirket temsilcisinin imza sirküleri
- c) Kollektif şirket temsilcileri için yapılacak imza sirkülerine eklenecek dayanak belgeler
- ç) Kollektif şirketlerde tasfiye memurunun temsil yetkisi ve imza sirküleri
  - aa) Kollektif şirketlerde tasfiye işlemleri, tasfiye memurunun seçimi
  - bb) Tasfiye memurunun temsil yetkisi, kapsamı, tescil ve ilanı
  - cc) Tasfiye memurunun imza sirküleri ve eklenecek dayanak belgeler

19- Komandit şirketlerde temsil ve imza sirküleri yapılması

- a) Komandit şirketlerde temsil yetkisi ve temsilcisinin belirlenmesi
- b) Komandit şirket temsilcisinin imza sirküleri
- c) Komandit şirketler için yapılacak imza sirkülerine eklenecek dayanak belge
- ç) Komandit şirketlerde tasfiye, tasfiye memurunun temsil yetkisi ve imza sirküleri

20- Anonim şirketlerde temsil ve imza sirküleri yapılması

- a) Anonim şirketi yönetim kurulunun temsil edeceği, temsil yetkisinin devredilebileceği Temsilcinin, tescili ile hangi durumlarda çift ve tek imza kullanılabileceği
- b) Yönetim kurulunun oluşumu
- c) Yönetim kurulunun görev süresi ve bunun başlangıç tarihi
- ç) Temsil yetkisinin kapsamı
- d) İmza sirküleri
- e) Yönetim kurulunun temsil yetkisinin görev süresi ile sınırlı olduğu
- f) Anonim şirketlerde yönetim kurulunca görev ve yetki verilen kimselerin üç yıllık süre ile sınırlı olmadıkları
- g) Anonim şirketler için yapılacak imza sirkülerine eklenecek dayanak belge
- ğ) Anonim şirketlerde tasfiye memurunun temsil yetkisi ve imza sirküleri
  - aa) Anonim şirketlerde tasfiye işlemleri, tasfiye memurunun atanması, tescil ve ilanı
  - bb) Tasfiye memurunun temsil yetkisi, kapsamı
  - cc) Tasfiye memurunun imza sirküleri ve eklenecek dayanak belgeler

21- Limited şirketlerde temsil ve imza sirküleri yapılması

- a) Limited şirketin temsilinin şirket sözleşmesiyle düzenleneceği
- b) Temsil yetkisinin kapsamı
- c) İmza sirküleri
- ç) Limited şirket temsilcilerinin görevlerinde süre sınırı olmadığı
- d) Limited şirketler için yapılacak imza sirkülerine eklenecek dayanak belge

- e) Limited şirketlerde tasfiye, tasfiye memurunun temsil yetkisi ve imza sirküleri

TİCARI İŞLETME ŞUBELERİ VE BUNLARA İLİŞKİN 6102 SAYILI TTK İLE TİCARET SİCİLİ YÖNETMELİĞİNDE YER ALAN TEMSİL HÜKÜMLERİ

22- Genel olarak

23- Şube temsilcilerinin yetkileri ve bunlar için yapılacak imza sirküleri

24- Şube temsilcileri için yapılacak imza sirkülerine eklenecek dayanak belge

KOOPERATİFLERDE TEMSİL VE İMZA SİRKÜLERİ

25- 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümlerine tabi kooperatiflerde

- a) Kooperatif yönetim kurulunun temsil edeceği, temsil yetkisinin devredilebileceği Temsilcinin, tescili ile hangi durumlarda çift ve tek imza kullanılabileceği
- b) Yönetim kurulunun oluşumu
- c) Yönetim kurulunun görev süresi ve bunun başlangıç tarihi
- ç) Temsil yetkisinin kapsamı
- d) İmza sirküleri
- e) Yönetim kurulunun temsil yetkisinin görev süresi ile sınırlı olduğu
- f) Kooperatifler için yapılacak imza sirkülerine eklenecek dayanak belge
- g) Kooperatif tasfiye memurunun temsil yetkisi ve imza sirküleri
  - aa) Kooperatiflerin dağılması (tasfiyesi) işlemleri, tasfiye kurulunun atanması, tescil ve ilanı
  - bb) Tasfiye kurulunun temsil yetkisi, kapsamı
  - cc) Tasfiye kurulunun imza sirküleri ve eklenecek dayanak belgeler
- ğ) Kooperatif şubeleri
- h) 1163 sayılı Kooperatif Kanununda hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak hükümler

26- 1581 sayılı Kanun hükümlerine tabi Tarım Kredi Kooperatiflerinde

- a) Tarım Kredi Kooperatiflerinin temsili
- b) Tarım Kredi Kooperatifleri temsilcilerinin görev süresi
- c) Tarım Kredi Kooperatiflerinin tescile tabi olmadığı, ana sözleşmenin Bakanlıkça onaylanmasıından sonra tüzel kişiliği kazanacağı
  - ç) İmza sirküleri düzenlenmesi ve eklenecek belgeler
  - d) Tarım Kredi Kooperatif temsilcilerinin köy veya mahalle ihiyar heyetleri onaylı imza sirküleri ile noterlik işlemi yapmayıamayacakları
  - e) Tarım Kredi Kooperatif temsilcilerinin noterlikten onaylanmış imza sirkülerinin noterlik işlemlerinde kullanılıp kullanılmayacağı
  - f) 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu ile bu Kanuna göre düzenlenmiş ana sözleşmede hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak hükümler

GENELGE NO 17

TEMSİL, İMZA ONAYLAMASI VE İMZA SİRKÜLERİ İŞLEMLERİ (DERNEKLER, VAKIFLAR VE DİĞER BAZI KURUM VE KURULUŞLARDA)

1- Dernekler ile bunların ticari işletmelerinde

- a) Temsil
- b) Derneklerin ve bunların ticari işletmelerinin temsilcilerine ait imza sirküleri
- c) Dernek temsilcilerinin imza sirkülerinin noterlik işlemlerinde kullanılıp kullanılmayacağı

2- Vakıflar ile bunların ticari işletmelerinde

- a) Temsil
- b) Vakıfların ve bunların ticari işletmelerinin temsilcilerine ait imza sirküleri
- c) Vakıf temsilcilerinin imza sirkülerinin noterlik işlemlerinde kullanılıp kullanılmayacağı

3- Belediyelerde temsil

- a) Temsil, Belediye başkanına vekâlet, görev ve yetkilerin yöneticilere devri ve aranacak belgeler
- b) Belediye başkanlarının sözleşme yapma yetkilerinin genel şekilde belediye avukatlarına devredilmeyeceği

4- İl ve ilçelerde idarenin temsili,

(İdareye ait sözleşmelerin vali, kaymakam veya yetki devri yapılan alt kademe görevlilerince imzalanması gerektiği)

5- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre yapılacak ihalelerle ilgili sözleşmeleri imzalayacak olanlar

6- 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununa göre seçilen yöneticinin / yönetim kurulunun temsil yetkisi ve kapsamı

- a) Genel olarak
- b) Yöneticinin / Yönetim kurulunun görevleri, süresi ve temsil yetkisi
- c) 634 sayılı Kanun gereğince seçilen yöneticiler için imza sirküleri düzenlenebileceği
İmza sirkülerine eklenecek dayanak belge
- ç) 634 sayılı Kanun gereğince seçilen yöneticilerin imza sirkülerinin noterlik işlemlerinde kullanılıp kullanılmayacağı
- d) Kat malikleri kurulu tarafından seçilen ve üç kişiden oluşan yönetim kurulu üyelerinin görev ve yetkilerini birlikte mi yoksa ayrı ayrı mı yerine getirecekleri

7- Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketinin temsili

**GENELGE NO 18
VASIYETNAMELER, MİRASTAN FERAGAT VE ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA
SÖZLEŞMELERİ**

I- VASİYET

1- 4721 sayılı Türk Medeni Kanununda yer alan hükümler

2- Vasiyet yapabilecekler;

- a) Genel olarak
- b) TMK'nın 407'nci maddesi uyarınca kısıtlanan hükümlüye ait vasiyetnamenin bizzat kendisi tarafından yapılması gerektiği
- c) Vatansız kişilerin de vasiyetname yaptırabilecekleri
- ç) Yabancı uyruklu kişilerce yapılacak vasiyetnameler – Uygulanacak usul

3- Vasiyet şekilleri

- a) Düzenleme işlem şeklinde yapılan vasiyetnameler
- b) El ile yazılmış vasiyetnamenin açık veya kapalı olarak emanete alınmak ve saklanmak üzere noterliğe bırakılması
  - Saklanmak üzere verilen vasiyetnamelerde uygulanacak usul
  - Saklama süresi sonunda vasiyetin geri alınmaması halinde yapılacak işlem
  - Saklanmak üzere verilen vasiyetnamelerde ödenmeye harç ve giderler için yapılması gereken işler

4- Vasiyet düzenlenmesine katılma yasası bulunan tanıkların nasıl belirleneceği

5- Vasiyetlerin nüfus idaresine bildirilmesi

- a) Gerek düzenleme şeklinde yapılan, gerekse açık veya kapalı olarak saklanan vasiyetnamelerin nüfus idarelerine bildirilmesi zorunluluğu
- b) Bildirimin yapılacağı nüfus idaresi
- c) Bildirim yazısı ve alınacak gider
- d) Yabancılara ait vasiyetnamelerin nüfus idarelerine gönderilmeyeceği ve bildirilmeyeceği

6- Vasiyete konu olabilecek ve olamayacaklar

- a) Ölümünden sonra cesedinin açık denize atılması veya yakılması istemini içeren vasiyetnamelerin noterliklerde düzenlenemeyeceği
- b) Karşılıklılık şartı nedeniyle Ülkemizde taşınmaz mal edinmeyen yabancı ülke vatandaşları lehine vasiyetname yapılabileceği
- c) Organ ve doku bağışının vasiyet yolu ile yapılabileceği

7- Açılmamış vasiyetten kimlerin örnek alabileceği

8- Vasiyetten cayma (dönme)

9- Vasiyetten dönme halinde nüfus idaresine bildirim yapılp yapılmayacağı

10- Ölüm halinde vasiyetin Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesinde uygulanacak usul

- a) Düzenleme şeklinde yapılan vasiyetnamelerde
- b) Açık veya kapalı olarak saklanan –emanete alınan- vasiyetnamelerde

11- Vasiyetnamelerden alınacak harç ve damga vergisi

12- Vasiyetnamelerin ne şekilde saklanacağı

II- MİRAS SÖZLEŞMELERİ

1- Miras sözleşmesinin iki taraflı işlemle gerçekleştirilebilen bir hukuki sözleşme olduğu

2- Miras sözleşmesi yapabilecekler ve vekil vasıtasıyla yapılamayacağı

3- Miras sözleşmesinin ortadan kaldırılması

a) Sözleşme veya vasiyetname ile

b) Sözleşmeden dönme yolu ile

MİRASTAN FERAGAT SÖZLEŞMELERİ

4- Genel olarak

5- Belirli mallarla ilgili olarak (kısmen) mirastan feragat sözleşmesi yapılabileceği

6- Mirastan feragat sözleşmelerinin nüfus idaresine bildirilmesi

7- Mirastan feragat sözleşmelerinin mahkemelerce açılmadan iade edilmesi üzerine yapılacak iş-

lem

8- Mirastan feragat sözleşmelerinden alınacak harç ve damga vergisi

ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMELERİ

9- Genel olarak

Miras hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinde;

Türk Borçlar Kanununa tabi (alelade) ölünceye kadar bakma sözleşmesinde;

10- Üçüncü kişi lehine ölünceye kadar bakma akdi yapılabileceği

11- Ölünceye kadar bakma sözleşmelerinden miras hukukuna tabi olanların nüfus idaresine bildirileceği, miras hukukuna tabi olmayanların ise bildirilmeyeceği

12- Ölünceye kadar bakma sözleşmelerinin mahkemelerce açılmadan iade edilmesi üzerine yapılacak işlem

13- Ölünceye kadar bakma sözleşmelerinde harç ve damga vergisi

GENELGE NO 19

TESPİT İŞ VE İŞLEMLERİ

1- Genel olarak

2- Tespit işlemlerinin kâğıt veya elektronik ortamda yapılabileceği

3- Bir donanımda veya internet ortamında bulunan her türlü verinin elektronik ortamda tespitinin yapılabileceği

4- Tespit sırasında bilirkişi ve tanık beyanına başvurulması

5- Bilgisayarlar veya makineler aracılığıyla yapılan çekilişlerde dikkat edilecek hususlar

6- Bir donanımda veya internet ortamında bulunan tespitin yapılacak verinin içeriğinin yabancı dilde olması durumunda tercümesinin gerekip gerekmediği

7- Noterliklerde yapılamayacak tespit işleri

a) Kanunlara, ahlaka ve adaba aykırı olan hususlarda tespit işlemi yapılamayacağı

b) Hukuk davalarına konu delil tespitlerinin yapılamayacağı

aa) Görülmekte olan bir dava sırasında delil tespit

bb) Açılacek bir dava nedeniyle, dava açılmadan önce delil tespit

c) Ceza davalarına konu tespitlerin yapılamayacağı

ç) İdari davalara konu tespitlerin yapılamayacağı

aa) Görülmekte olan bir idari dava sırasında delil tespit

bb) Açılacek bir idari dava nedeniyle, dava açılmadan önce delil tespit

d) Çekin üzerine banka tarafından karşılığı olmadığı veya ödenmemiş sebebinin yazılmasından kaçınılmazı halinde, bu durumun noter tarafından tespit edilemeyeceği

e) Yurt dışında çalışan Türk vatandaşlarının daha önceden döviz cinsinden hibe olarak aldıkları paralara ilişkin beyan tespitlerinin yapılamayacağı

f) Halk oylamasına (plebisite) ilişkin tespitlerin yapılamayacağı

g) Bilgisayar programlarının lisanssız ve kaçak olarak kullanıldığından tespitinin yapılamayacağı

ğ) İnsan sağlığı ile ilgili ilaçların sonuçlarının noterliklerde tespit edilemeyeceği

h) Tartı ve ölçü aletleriyle ilgili tespit işlemlerinin yapılamayacağı

- i) 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamına giren taşıınır veya taşınmaz kültür varlıklarının tespitlerinin yapılamayacağı
- ii) Bozuk gıdalarla ilgili tespit yapılamayacağı
- iii) Akaryakıt eklenen ulusal marker adlı kimyasal ürünün konsantrasyonun % 100 olup olmadığıının ve eksik ise noksantığın tamamlanmasına ilişkin tespitin yapılamayacağı

8- Noterliklerde yapılabilecek bazı tespit işleri

- a) İdari mercilerin özel hukuk hükümlerine tabi olarak yaptıkları tasarruflarla ilgili tespit işleri
- b) Yeminli Özel Teknik Büro elemanlarının yemin etmelerine ilişkin tespit işi
- c) Sermaye artırımına giden bir ticaret şirketinin, önceden konulmuş sermayesinin ödenip ödenmediğinin tespit işleminin talep edilmesi halinde noterliklerde de yapılabileceği
- ç) Medya hizmet sağlayıcı tarafından yapılan veya yaptırılan anket ve kamuoyu yoklamalarının tespitleri
- d) Talep halinde ihalelere katılıp istenilen hususların tespitinin yapılabileceği
- e) Demirbaş amortisman defterinde kayıtlı makina ve teçhizatın tespiti
- f) Kurban kesimleriyle ilgili tespitler
- g) Pay senetleri ve kuponların noter huzurunda iptal ve imha edilmesi
- ğ) Bankalara ait kiralık kasaların açılmasının tespiti
- h) Antrenmana katılan veya katılmayan sporcuların tespitlerinin noterlerce yapılabileceği
- I) Son kullanım tarihi geçmiş gıda ve benzeri maddelerin imha edilmesine ilişkin tespit işlemlerinin yapılabileceği
- i) Karşılığı nakit olmayan piyangolar ve çekilişlerin tespitleri

GENELGE NO 20

TEBLİĞ İŞLEMLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

1- Elektronik tebligatla ilgili hükümler ve düzenlemeler

- a) Elektronik tebligat yapılması zorunlu gerçek ve tüzel kişiler
- b) PTT' nin elektronik tebligat ücretini tahsil edebilmesi için noterin hangi banka ve hesaba para yatıracası
- c) Elektronik tebligat adresinin tespiti
- ç) Elektronik tebligatın ne zaman yapılmış sayılacağı

2- Gerçek kişilere yapılacak tebligatlarda uygulanacak usul

3- Tüzel kişilere yapılacak tebligatlarda uygulanacak usul

4- Noterliklerce, 7201 sayılı Tebligat Kanununun 35inci maddesine göre tebligat yapılamayacağı

5- İlanen tebligat yapılması

- a) Noterliklerce de ilanen tebligat yapılabileceği ve ilanen tebligattan önce adres araştırması yapılması gerekiği
- b) Yabancı ülkelerde de ilanen tebligat yapılabileceği, adres tespitinin Türk konsolosluğundan isteneceği

6- Memur vasıtıyla tebligat yapılması

7- Türkiye'de bulunan diplomatik temsilciliklere gönderilecek tebligatlarda uygulanacak usul

8- Yurtdışına yapılacak tebligatlar

- a) Yurtdışında bulunan yabancılara tebligat
- b) Yurtdışındaki Türk Vatandaşlarına Tebligat
  - aa) Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğu aracılığıyla yapılabileceği
  - bb) Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğu aracılığıyla yapılacak tebligatların doğrudan bu yerle-re gönderilemeyeceği, Adalet Bakanlığı aracılığıyla gönderileceği

9- Yurtdışına gönderilecek tebliğ mazbatalarının muhatapları olan kişiler adına düzenlenmesi gerekiği, Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü adına düzenlenmeyeceği

10- Yurtdışına gönderilecek tebliğ evrakinin Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğüne gönderilmesi gerekiği

11- Yurtdışında bulunan mercilere gönderilecek tebliğ niteliğinde olmayan "cevap", "itiraz" gibi yazışma ve belgelerin doğrudan ilgili mercie gönderileceği

12- Muhatabin T.C. kimlik numarası yazılı olsun veya olmasın, muhtar, ihtiyar heyeti azaları, zabıta amir ve memurlarının, tebligat evrakını almak zorunda oldukları

- 13- Düzenleme işlemlerinin örneklerinin tebliğinde noterin imzasının yeterli olduğu, işlem ilgisinin imzasının bulunmasını gerekmektedir
- 14- Yurtdışı tebliğat taleplerinde giderler
- 15- Tebliğ işlemlerinde dikkat edilmesi gereken bazı hususlar
- 16- Noterlerin kendilerine tebliğ için tevdi olunan evraki, Tebliğat Kanunu hükümlerine uygun olarak aynen muhatabına ulaştırmak dışında bir yükümlülükleri bulunmamadır
- 17- İvedi durumlarda PTT HIZLI TEBLİĞAT hizmetinin kullanılabileceğidir

GENELGE NO 21

AZİL, İHTAR, İHBAR VE İSTİFA VE DİĞER TEBLİĞ İŞLEMLERİ

- 1- Genel olarak
- 2- Azilname, istifaname, ihtar, ihbarname ve dilekçelerde imza onayı yapılması zorunluluğu olmadığı
- 3- Azilname düzenlenirken vekilin adresini bildirmesi gerektiği
- 4- Azilnamelerin Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne bağlı bölge müdürlüklerine değil doğrudan muhatap tapu müdürlüklerine gönderilmesi gerektiği
- 5- İdari mercilere noterlikler aracılığıyla ihtarname, ihbarname ve dilekçe gönderilebileceği
- 6- İhtarname ve ihbarname tebliği işlemlerinde dikkat edilmesi gereken hususlar
- 7- Banka hesap özetlerinin tebliğine ilişkin işlemler
- 8- "Yapı Denetimi Hizmet Sözleşmelerine" ilişkin fesih ihbarnameleri
- 9- İl Yapı Denetim kuruluşundan ayrılmak isteyen denetçi mimar, denetçi mühendis, kontrol ve yardımcı kontrol elemanlarının istifa tebliği işlemleri
- 10- Siyasi partilerden istifa edilmesine ilişkin tebliğ işlemlerinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına da bildirileceğini
- 11- Elektronik imza ile imzalanmış ihtarname, ihbarname gibi tebliğ işlemlerinde elektronik imzaının doğruluğunun noterlikçe araştırılması gerekmektedir

GENELGE NO 22

EMANETE ALMA İŞLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- Genel olarak
  - Emanete alınabilecek ve alınamayacak mal ve eşyalar nelerdir
  - Emanet tutanağının içereceği hususlar
  - Emanete alınan paraların nerede bulundurulması gerektiği
  - Emanete alınan paraların alınmaması halinde yapılacak işlem
- 2- Kaset ve CD'lerin emanete alınmasında uygulanacak usul
- 3- Hiçbir mali değeri olmayan ve satışı mümkün bulunmayan eşyaların imha edilip edilemeyeceği
- 4- Emanet paralara verilen faizlerin Türkiye Noterler Birliğinin gelirleri içinde olduğu
- 5- Tahliye edilen taşınmazın anahtarlarının kiracı tarafından emanete bırakılabileceği
- 6- Tahliye nedeniyle kiracı tarafından emanete bırakılan anahtarın ilgilisine tesliminde ne şekilde işlem yapılacağı ve ücret alınmayacağı
- 7- Kambiyo senetleri bedellerinin noterler tarafından emanete alınamayacağı
- 8- Tüzel kişiliği sona eren (tasfiye olan) şirketlere ait defterlerin saklanmak üzere noterler tarafından emanete alınmayacağı
- 9- El ile yazılmış vasiyetnamenin açık veya kapalı olarak emanete alınmak ve saklanmak üzere noterliğe bırakılması

GENELGE NO 23

NOTERLİKLERDE TERCÜMANLIK YAPABILECEKLER İLE TERCÜME İŞLEMLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- Tercüman seçimi ve yemini
- 2- Tercümanlık yapabilecek ve yapamayacak kişiler
  - a) Noterin, işlem sırasında tercümanlık görevini üstlenemeyeceği
  - b) Yabancı dil bilen noterin, bir belgenin Türkçeden yabancı dile ya da yabancı dilden Türkçeye çevirisini bizzat yapabileceği
  - c) Yabancılara ait işlemlerde, yabancı dil bilen noterin, ayrıca çeviri yapmadan kimlik tespiti yapabileceği

- ç) Noterin, eş, çocuk ya da kardeş gibi yakınlarının tercümanlık yapabileceği
- d) Noterlikte çalışan kâtip ve hizmetlilerin tercümanlık yapabilecekleri
- e) Türk soylu olmayan yabancı uyruklu kişilerin, Türk soylu olan yabancıların ve izinle Türk vatan-daşılığından çıkışın tercümanlık yapabilme koşulları
- f) Noterliklerde tercüman olarak görevlendirilen kişilerin, kendi işyerleri ve işverenleri ile ilgili işlerde tercümanlık yapamayacakları

3- Çevirme işinin gerçek bir kişi tarafından yapılacağı, tercüme bürolarının çeviri yapamayacakları ve çeviri evrakını imzalayamayacakları

- 4- İşitme engellilerin noterlik işlemlerinde kullanılacak Türk işaret dili tercümanların temini
- 5- Resmi onayı bulunmayan belgelerin de tercüme edilebileceği
- 6- Faks yoluyla gelen ya da fotokopi şeklinde ibraz edilen belgelerin de tercüme edilebileceği
- 7- Türkçe bilmeyen kişilerin işlemleri (Kürdçe konuşabilen kimselerin işlemlerinin Kürdçe bilen tercüman aracılığıyla yapılacağı)
- 8- Irak Kürt Bölgesel Yönetimine ait belgelerin tercümeleri
- 9- Birkaç dilde yazılmış işlemlerde tercümenin yapılış şekli
- 10- Başka bir noterlikte KEPHS (Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcı) ile çeviri işlemi yaptırılabileceği
- 11- Bir dilden bir dile çevirme işlemlerinde, ilgilisinin istemi halinde, çevrilen asıl belgenin fotokopisi veya örneğinin çeviri evrakına eklenebileceği
- 12- Çeviri ücretinin ortak hesaba ne şekilde yatırılacağı
- 13- Çevirme ücretinin yarısının tercümana verileceğine ilişkin uygulamanın kaldırıldığı
- 14- Atama halinde, yeni görev yerinde tercümanlara yeniden yemin verdirilmesi gereği
- 15- Tercüme onay şerhlerinin İşlem Formüllerinde yer alan örneğine uygun şekilde yapılması gereği

GENELGE NO 24

NOTERLİK EVRAKININ ÖRNEKLERİNİN VERİLMESİ, DAİRE DIŞINA ÇIKARILMASI, İNCELENMESİ VE BUNLARA İLİŞKİN BİLGİ İSTENİLMESİ

- 1- Noterlik işlemlerinden örnek alabilecek kişi ve kurumlar
- 2- Noterlik evrak ve defterlerinin incelenmesi, daire dışına çıkartılma, başka bir yere gönderilme ve örnek verme koşulları
- 3- İlgili deyiminin kapsamı - Tek taraflı işlemlerde lehine işlem yapılanların örnek alamayacakları
- 4- Avukatlar dışında kalan vekillerin de ibraz edecekleri genel vekâletname ile müvekkillerine ait işlem örneklerini alabilecekleri
- 5- Ayırt etme gücüne sahip küçüklerin noterliklerde örnek çıkartabilecekleri
- 6- Açılmamış vasiyetten kimlerin örnek alabileceği
- 7- Mahkemeler ve Cumhuriyet savcılıklarında noterlik işlemlerinin asıllarının istenilmesi
  - a) Mahkeme kararı olmadan noterlik işlem asıllarının verilemeyeceği
  - b) Mahkemelerin evrak asıllarını istemeleri
  - c) Cumhuriyet savcılarının evrak asıllarını istemeleri
  - ç) Evrak asının verilmesi halinde, çıkarılacak örneğinin asliye hâkimî tarafından onaylanması gereği
- 8- Mahkemeler ve Cumhuriyet savcılıklarında noterlik işlemlerinin örneklerinin istenilmesi halinde uygulanacak usul ve alınacak giderler
  - a) Noterlik işlem örneklerinin mahkemelerce istenilmesi halinde alınacak giderler
  - b) Cumhuriyet savcılıklarında istenilecek örneklerin ücretsiz olarak verileceği, ancak yol ödeneğinin ödemesi gereği
- 9- Mahkemeler ve Cumhuriyet savcılıkları dışında kalan kurum ve kuruluşların örnek istemeleri ve bunlara örnek verilip verilmeyeceği
  - a) Resmi dairelerinin örnek alabilme koşulları
  - b) İcra müdürlüklerinin noterlik işlemlerinin asıl veya örneklerini istemelerinde uygulanacak usul
  - c) Avukatlar ile Baroların, noterlik işlemlerinin incelenmesi ve bunlardan örnek verilmesi istemelerinde uygulanacak usul

Avukatın, noterlik işleminin örneğini alması ve evrakı incelemesi

Avukatın stajyeri ile sekreterinin, vekâletname ibraz etmek kaydıyla noterlik işleminin örneğini alabilecekleri, ancak evrakı inceleyemeyecekleri

Soruşturma nedeniyle Baro Yönetim Kurulunca yetkili kılınan kimse tarafından noterlik evrakının dairede inceleneceği ve istem halinde örneğinin de verilebileceği

- c) Vergi incelemesi yapan görevlilerin noterlik işlemlerinden örnek ve bilgi alabilecekleri
- d) Emniyet müdürlüklerine ancak hâkim ve savcılık kararıyla istenmesi halinde kişiler ve işlemler hakkında noterliklerden bilgi ve belge verilebileceği
- e) Yeminli mali müşavirlerin noterlik evrakı üzerinde inceleme ve araştırma yapamayacağı, ancak defter ve belge onaylamaları ile ilgili bilgi alabilecekleri
- f) Fon bankalarının isteyecekleri bilgi ve işlem örneklerinin verilmesi gerektiği

10- Örnek verme işlemlerinde konulması gereken şerhler

11- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan ihalelerle ilgili olarak verilecek örnekler konulması gereken şerh

12- Üzerine şerh konulması mümkün olmayan kart formundaki resmi kimlik belgelerine şerh ve rilmeden örnek çıkarılabilenceği

13- Türkçe ve bir başka yabancı dilde düzenlenmiş belgelerin, talep halinde sadece Türkçe kısmının örneğinin çıkarılabilenceği

14- Birden fazla belge örneğinin aynı kâğıt üzerinde ve tek yevmiye numarası ile çıkartılabileceği

15- Başka bir noterliğe ait işlemin, KEPHS (Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcı) ile örneğinin çıkartılabilenceği

16- İmza sirkülerinin, fotokopi ile örneklerinin çıkarılabilenceği

17- Kamu kurumlarının internet sitelerinde yayımlanan belgelerin örneklerinin çıkarılabilenceği

18- Yüksek Okullara ait çıkma belgelerinin örneklerinin verilebileceği

19- E-Devlet Kapısı üzerinden alınan belgeler

20- Turist rehberlerine verilen kimliklerde soğuk damga bulunmasının zorunlu olmadığı, bu haliyle örneklerinin çıkarılabilenceği

21- Nüfus idarelerince, kişisel durum siciline tescil edilecek bir kaydın dayanak belgesinin fotokopi yoluyla çıkarılacak örneğinin kabul edilmediği

22- Protesto ve ihbarname işlemlerinin örnekleri

23- Noterlik evrakından örnek vermek amacıyla, fotoğrafını çekmek ve "whatsapp" üzerinden ilgilisine göndermek suretiyle işlem yapılamayacağı

24- Elektronik imzaya imzalanmış veya barkotlu şekilde ibraz edilen belgelerin örneklerinin çıkarılması belgenin doğrulamasının yapılması gerekmektedir

25- Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi (TNBBS) elektronik arşivinde yer alan belgelerin örneklerinin başka yer noterliklerce çıkarılmasında uygulanacak usul

a) Islak imzasız, fotoğrafsız olarak (TNBBS)'ye aktarılan işlemlerden örnek çıkarılması

b) İşlem örneğinin, (TNBBS)'ye taraması suretiyle aktarılmış islak imzalı, fotoğraflı ve dayanak belgeleri içerecek şekilde çıkarılması

26- TNBBS'ye islak imzalı, fotoğraflı ve dayanak belgeleri içerecek şekilde taranmak suretiyle aktarılmış belgelerin çıkarılacak örneklerinin tapu idarelerince kullanılacağı

27- İcra ve iflas müdürlüklerinin, REHİNLİ TAŞINIR SİCİLİ (TARES) KAYITLARINDA YER ALAN taşınır varlıklar üzerindeki rehin hakları ve bu rehinlerle ilgili diğer hususlara ilişkin bilgi ve onaylı belge alabilecekleri

GENELGE NO 25

YABANCI BELGELERDE TASDİK ŞERHLERİNE (APOSTİL ŞERHİNE VE KONSOLOSLUK ONAYINA) İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- Genel olarak**
- 2- Yabancı Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi ve şerh örneği**
- 3- Diplomasi ve Konsolosluk Memurlarınca Düzenlenen Belgelerde Onay İşleminin Kaldırılması na Dair Avrupa Sözleşmesi**
- 4- Yabancı Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesine taraf ülkeler ile bu ülkelerde apostil şerhini veren makamların nasıl bulunacağı**
- 5- İkiyünlilik anlaşmalar nedeniyle tasdik şerhi aranmayacak ülkeler**
- 6- Yurtdışındaki Türk Konsolosluklarında yapılan işlemlerin tasdikine gerek olmadığı**
- 7- Yurtdışında kullanılacak noterlik işlemlerinin, noterin bulunduğu yer valiliğine tasdik ettirilmesi gereği ve bu hususun iş sahiplerine hatırlatılmasının uygun olacağı**
- 8- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde düzenlenmiş veya onaylanmış ve resmi mühür taşıyan belgelerin, tasdikten muaf tutulduğu ve Ülkemizdeki resmi belgelerle aynı ispat gücüne sahip olduğu**

- 9- Suriye vatandaşlarının Ülkelerinden aldıkları belgelerin tasdiki işlemleri
- 10- e-apostille uygulamasına geçen devletler
  - a) Moldova Cumhuriyeti
  - b) Kolombiya Cumhuriyeti

GENELGE NO 26

KAMBIYO SENETLERİNİN PROTESTOSUNA İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- Banka genel müdürlükleriyle yapılan protokolün uygulanma esasları
- 2- Kambiyo senetlerinin odalarca yapılan dağıtımına uyulması ve iş kabul saatleri içinde talep edilen protesto işlemlerinin yapılması gerektiği
- 3- Kambiyo senetlerinin Odalar tarafından noterler arasında yapılan dağıtımına ilişkin kararlara bankaların da uyma zorunluluğu bulunduğu
- 4- Protesto işlemiyle ilgili olarak gereken bilgilerin hamil tarafından yazılı ve imzalı olarak verilmesinin zorunu olduğu
- 5- Protesto işlemlerinde yetkili noterlik
  - a) Poliçeyi kabul veya ödeme için ibraz etmek, protesto çekmek gibi işlemlerin muhatabin ticaret yerinde ve böyle bir yeri yoksa konutunda yapılması gereklidir.
  - b) Senedin birden çok borçlusunun bulunması halinde uygulanacak usul ve yetkili noterlik
  - c) İhtilaf halinde yetkili merci olarak başka bir yer hâkimliğinin gösterilmesinin yetki kuralını değiştirmeyeceği
  - d) Büyüükşehir belediyesi sınırları içinde bulunan bütün noterliklerin protesto işlemlerini yapabilecekleri
- 6- Senedi elinde bulunduran gerçek kişilerin de protesto işlemini yaptırabilecekleri
- 7- Protesto çekilebilecek günler
- 8- Kambiyo senetlerinin şekil şartları (unsurları) ile ilgili bazı hususlar
  - a) Kambiyo senetlerinde ödeme yerinin gösterilmemesi halinde bu yerin nasıl belirleneceği
  - b) Vade tarihi yazılmamış bonoların (poliçelerin), görüldüğünde ödenecek bono (poliçe) niteliğinde olması nedeniyle protesto edilmesi gerektiği
  - c) Alacakının gerçek veya tüzel kişi olması gerektiği
  - ç) Unsurlarında noksanlık ve tahrifat bulunan senetlerin protesto edilemeyeceği
  - d) Yeni Türk Lirası (YTL) ve Türk Lirası olarak düzenlenen senetlerin protestosu
  - e) Senet bedelinin yabancı ülke parası ile yazılabileceği ve bu senetlerin de protesto edilebileceği
  - f) "Nama yazılı" ve "emrühavalesine", "emrine" ibarelerini birlikte içeren senetlerin protestosunun yapılamayacağı
- 9- Yabancı dilde yazılan kambiyo senetlerinin protestoları
- 10- Protesto işlemlerinde ihbar ve ibraz kaydının aranması zorunluluğu
  - a) Bankalar tarafından protesto için getirilen kambiyo senetlerinde
  - b) Şahıslar tarafından protesto için getirilen (hamili şahıslar olan) kambiyo senetlerinde
- 11- Çekin ödememe protestosunun yapılması usulü ve dikkate alınacak hususlar
- 12- Tahsil ya da temlik cirosu nedeniyle bankalarda bulunan çeklerin protestosu
- 13- Protesto için noterliklere getirilen kambiyo senetleriyle ilgili olarak keşideci tarafından gerek bilgilerin yazılı ve imzalı beyanla verilmesi gerektiği
- 14- Protesto evrakının postaya verilme süresi

GENELGE NO 27

SÖZLEŞMELERLE İLGİLİ GENEL HUSUSLARA İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- Borcun üstlenilmesi, borca katılma, devir ve sözleşmeye katılma sözleşmeleri
- 2- Temsilcinin, bizzat kendisiyle sözleşme yapabilecegi durumlar
- 3- Birkaç dilde yazılmış sözleşmelerin onaylanması uygulanacak yöntem
- 4- Sözleşme ekleri
  - a) Sözleşmede ekli olduğu yazılısa eklenmesi gerektiği
  - b) İhale sözleşmelerinin kitapçık halindeki eklerinin imzalanması gerekmmediği
  - c) Sözleşme eki CD'lerin kâğıt ortamına dökülmesinden sonra onaylanması gerektiği

GENELGE NO 28

KEFALET VE KEFALET VAADI SÖZLEŞMELERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda yer alan hükümler
  - a) Kefalet sözleşmesinin tanımı ve koşulları
  - b) Kefalet sözleşmesinin, kefil olma konusunda verilen vekâletnamelerin ve kefil olma vaatlerinin şekli
  - c) Kefalette eşin rızası, rızanın aranmayacağı durumlar ve verilme zamanı
  - ç) Kefalet sözleşmesi hükümlerinin uygulanacağı diğer sözleşmeler
- 2- TBK' nin 584 ve TMK' nin 194'üncü maddeleri gereğince verilen muvafakatlerin tanzimi sırasında eşin evli olup olmadığını araştırılması ve buna dair belgenin bir örneğinin işleme eklenmesi gereği
- 3- Kefalet sözleşmesi ile üçüncü kişinin fiilini (edimini) taahhüt (garanti) etme sözleşmesi arasındaki fark
- 4- Okuryazar olmayan şahısların kefil olup olamayacakları
- 5- Yurt dışında öğrenimlerini südürecek öğrencilerin burs ve öğrenim kredileriyle ilgili kefalet senetlerinin onaylanması uygulanacak usul

GENELGE NO 29

KIRALAMA (TAŞINIR – TAŞINMAZ) İŞLEMLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- Genel olarak
- 2- Araç kiralama ve taşıma (navlun) sözleşmeleri
- 3- Tahditli ticari plakalı araçların kiraya verilemeyeceği
- 4- Rehinli araçların kiraya verilmesi
- 5- Hacizli araçların kiraya verilmesi
- 6- Kiraya verilemeyecek araçlar, belirli koşullarla kiraya verilebilecek araçlar
  - a) Geçici ithali yapılan yabancı plakalı taşıtların kiraya verilemeyeceği
  - b) Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarında Ülkelerinden getirilen ve Ülkemizde geçici tescil belgesi ve tescil plakası verilen araçların kiralanmayacağı
  - c) Engellilere ait araçlarının belirli koşullarda kiraya verilebileceği
- 7- Belediyelerin sabit alanlar ile toplu taşıma araçlarına ilan ve reklam konulmasına ilişkin kira sözleşmeleri
- 8- Tapu siciline şerh verilecek taşınmaz kira sözleşmelerinin düzenleme şeklinde yapılması zorunluluğu bulunmadığı
- 9- Yabancı gerçek kişilerin uzun süreli kira sözleşmeleri yapıp yapamayacakları

GENELGE NO 30

EŞLER ARASINDAKİ MAL REJİMLERİ İŞLEMLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- Mal rejimi sözleşmelerinin kapsamı
- 2- Eşler arasındaki mal rejimi türleri ve uygulanacak hükümler
  - a) Mal rejimi türleri
  - b) 4722 sayılı Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 10 uncu maddesinde yer alan hükümler ve uygulama şekli
  - c) Mal rejimlerine uygulanacak genel hükümler
  - c) Mal rejimi sözleşmelerinin akdi temsilciler (vekiller) aracılığıyla yapılamayacağı, kanuni temsilcilerin ise muvafakat vermeleri ve sözleşmeye katılmaları gereği
- 3- Mal rejimi sözleşmeleri işlem örnekleri
  - a) Edinilmiş mallara katılma rejimi sözleşme örneği
  - b) Mal ayrılığı rejimi sözleşme örneği
  - c) Paylaşmalı mal ayrılığı rejimi sözleşme örneği
  - ç) Mal ortaklısı rejimi sözleşme örneği

GENELGE NO 31

MİRASÇILAR ARASINDAKİ MİRAS PAYININ DEVRI VE MİRAS TAKSİMİ İŞLEMLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

I – MİRAS PAYININ DEVRI SÖZLEŞMELERİ

- 1- Genel olarak
- 2- Miras yolu ile kalan araçların mirasçılara veya üçüncü kişilere devri
- 3- Miras yolu ile kalan silahların mirasçılara veya üçüncü kişilere devri

II – MİRAS PAYLAŞIM (TAKSİM) SÖZLEŞMELERİ

- 1- Genel olarak
- 2- Sağ kalan ana veya baba ile paylaşım sözleşmesi yapan küçüğe kayyım atanması gerektiği
- 3- Farklı yerlerde kayıtlı taşınmazların aynı sözleşme ile taksiminin yapılp yapılamayacağı
- 4- Tasarruf bonosu ve kıymetli evrakların mirasçılardan arasındaki taksimine ilişkin verilen beyanname işleminin hukuki niteliği

GENELGE NO 32

MÜLKİYETİN SAKLI TUTULMASI KAYDIYLA YAPILAN SATIŞ İŞLEMLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- Genel olarak
- 2- Sözleşmenin yapılacağı ve tescil edileceği noterlik
- 3- Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan araç satış sözleşmelerinde ücretlerin ne şekilde alınacağı
- 4- Tescil için başka noterliğe işlemin onaylı örneğinin gönderilmesi gerektiği
- 5- Tescil bildirimi üzerine ne şekilde işlem yapılacak ve posta ücretlerinin alınıp alınmayacağı
- 6- Büyükşehir belediyesi sınırları içinde tescil işleminin hangi noterlikçe yapılacağı
- 7- Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan sözleşmenin üçüncü bir şahsa devredileceği
- 8- Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla satışı yapılan araçların vekiller tarafından yurdisına çırınlabilecekleri

GENELGE NO 33

REHİN SÖZLEŞMELERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

I - REHİN SÖZLEŞMELERİ

- 1- Teslime bağlı olan ve olmayan rehinler
- 2- Alacaklar ve diğer haklar üzerinde rehin
- 3- Karayolları Trafik Kanuna tabi araçlar üzerinde rehin konulması ve bunların tesciline ilişkin işlemeler
- 4- Hava aracı ipoteği
- 5- Gemi ipoteği – Gemi rehni
  - a) Gemi ipoteği
  - b) Gemi rehni

II - 6750 SAYILI TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ KANUNU HÜKÜMLERİNE GÖRE KURULAN REHİNLER

- 1- 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu kapsamına giren ve girmeyen rehin işlemleri
  - a) Bu Kanun kapsamına giren rehinler
  - b) Bu Kanun kapsamına girmeyen rehinler
- 2- 6750 sayılı Kanuna göre kurulacak rehin hangi borçların güvencesidir
- 3- 6750 sayılı Kanuna göre kurulacak rehinin tarafları kimler olabilir
- 4- 6750 sayılı Kanuna göre kurulacak rehine konu edilebilecek taşınır varlıklar ile bunlarla ilgili diğer hususlar
  - a) Bu Kanun'a tabi rehinin belirli taşınır varlıklar üzerinde kurulabileceği
  - b) Rehin edilebilecek varlıkların biri veya birkaççı üzerinde kurulabileceği
  - c) Rehine konu varlıkların bütünlüklü parçalarını da kapsayacağı
  - ç) Rehnen, rehine konu varlıkların eklentilerini ne şekilde kapsayacağı
  - d) Birleşen veya karışan taşınır varlıklar üzerinde de kurulabileceği

- e) Rehin verenin ileride sahip olabileceği taşınır varlıklar üzerinde de rehin kurulabileceği
- f) Mevcut veya müstakbel taşınır varlıkların getirilerinin rehin edilebilmesi için sözleşmede hüküm olması gerektiği
- g) Mevcut alacaklar yanında müstakbel alacakların da rehine konu edilebileceği
- h) Kanun ve Yönetmelikte geçen "araç" ibaresinin 2918 sayılı Kanunda tanımı yapılanları kapsama-dığı
- i) Ticari plaka ve ticari hat üzerinde rehin kurulması, tescil birimlerine bildirim yapılp yapılmayacağı
- j) Lisans ve ruhsatların rehinde onay alınacağı
- i) Borç miktarının belirli olması halinde rehine konu varlıklardan ancak borç miktarının tamamına ek olarak azami beşte bir oranına yetecek kadarı üzerinde rehin kurulabileceği
- j) Rehinli taşınır varlığın devri ve bu durumda borçlunun sorumluluğu

5- Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması

- a) Kanun ve Yönetmelikte gösterilen borç sınırlına kadar olan kısmı karşılayacak taşınır varlık mevcut ise ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulamayacağı
- b) İşletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan her türlü taşınır varlığın rehin edilmiş sayılacağı
- c) İlgili sicillere bilgi verileceği
- ç) İlgili sicilde önceden bir rehin hakkı tesis edilmiş ise sıranın ne şekilde belirleneceği
- d) İşletmenin tamamı üzerinde rehin kurulması halinde rehinli varlıkların sözleşme içerisinde ayrı ayrı yazılmasının gerekmeyeceği
- d) İşletmenin tamamı üzerinde rehin kurulması durumunda ticaret veya esnaf siciline bildirileceği
- e) İşletmenin tamamı üzerinde rehin kurulması halinde rehinli varlıkların sözleşme içerisinde ayrı ayrı yazılmasının gerekmeyeceği:

6- Rehin sözleşmesinin şekli, zorunlu unsurları ve rehin hakkının ne zaman kurulmuş sayılacağı ve sona ermesi

- a) Rehin sözleşmesinin şekli, zorunlu unsurları ve dikkat edilmesi gereken diğer hususlar
- b) Rehin hakkının kuruluşu
- c) Rehin hakkının geçerlilik süresi ve sona ermlesi

7- Rehinli taşınır sivil ve tescil işlemleri

- a) Tescil işlemlerinin TARES üzerinden yapılacağı
- b) Tescil için aranan kanuni şartların var olup olmadığına araştırılacağı
- c) Sicilde yapılacak işlerin kapsamı ve yapılması
- ç) Tescil talebinin reddi
- d) Yapılması zorunlu bildirimler
- e) Alacağın son bulması ve terkin işlemleri

8- Hüküm bulunmayan hâllerde uygulanacak kanun hükümleri

9- Kredi ya da kefalet sağlayan yabancı ülke özel kurum veya kuruluşlarının da 6750 sayılı Kanun çerçevesinde yapılacak rehin işlemlerinde taraf olabilecekleri

10- İcra ve iflas müdürlüklerinin, REHİNLİ TAŞINIR SİCİLİ (TARES) KAYITLARINDA YER ALAN taşınır varlıklar üzerindeki rehin hakları ve bu rehinlerle ilgili diğer hususlara ilişkin bilgi ve onaylı belge alabilecekleri

GENELGE NO 34

TAŞINMAZ SATIŞ VAADI, ARSA PAYI KARŞILIĞI İNŞAAT VE ÖN ÖDEMELİ KONUT SATIŞ VAADI SÖZLEŞMELERİNE İLİŞKİN DÜZENLEME VE AÇIKLAMALAR

I - TAŞINMAZ SATIŞI VAADI - ARSA PAYI KARŞILIĞI İNŞAAT YAPIMI SÖZLEŞMELERİ

- 1- Tapu siciline kayıtlı taşınmazların satış vaatlerinin resmi şekilde yapılmasıının zorunlu olduğu
- 2- "Kat karşılığı" ve "arsa payı karşılığı" ibareleri
- 3- Arsa payı karşılığı inşaat yapımı sözleşmesinin hukuki yapısı ve düzenleme şeklinde yapılmasıının zorunlu olduğu
- 4- Taşınmaz satış yetkisi içeren vekâletname ile satış vaadi sözleşmesi de yapılabilceği
- 5- Taşınmaz satış vaadi ve arsa payı karşılığı inşaat yapımı sözleşmelerinin taraflardan birinin istemi halinde tapu siciline şerh edileceği
- 6- Yabancılara ait taşınmaz satış vaadi sözleşmelerinin noterlikçe herhangi bir mercie bildirilmesi gereceği

7- Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 16'ncı maddesi hükümlerinin arsa payı karşılığı inşaat sözleşmelerinde uygulanmayacağı

8- Yapım işleri (arsa payı inşaat) sözleşmelerinde müteahhit yetki belgesi numarasının kullanılması gerektiği

9- Taşınmaz satışı vaadi sözleşmesine ilişkin olarak bazı kanunlarda yer alan yasaklamalar ile bu sözleşmenin yapılabileceği ve yapılamayacağı durumlar

- a) 775 Sayılı Gecekondu Kanunu
- b) 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu
- c) 3194 sayılı İmar Kanunu
- c) 5543 sayılı İskân Kanunu
- d) 3082 sayılı Kamu Yararının Zorunlu Kıldığı Hallerde Kamu Hizmeti Niteliği Taşıyan Özel Teşebbüslerin Devletleştirilebilmesi Usul ve Esasları Hakkında Kanun
- e) Tapu sicilne yazılmamış olan gayrimenkuller
- f) Mülkiyete konu olamayacak, Maliye Hazinesi, vakıflar veya başka gerçek ya da tüzel kişiye ait taşınmazlarda işgalci durumunda bulunan ve sahiplik belgesi ya da tapu tahsis belgesi olmayan kişilerin kat karşılığı inşaat ve satış vaadi sözleşmesi yapamayacakları
- g) Afet nedeniyle dağıtılan konutların satış vaadinin yapılamayacağı
- g) İştirak (elbirliği mülkiyet) halindeki taşınmazlarda, paydaşlardan birinin veya bir kısmının kendi payları için mirasçı olan veya olmayan bir kişiyle satış vaadi sözleşmesi yapabilecekleri
- h) Tapu tahsis belgesiyle taşınmaz satış vaadinin yapılabileceği
- i) Tapu tahsis belgesi bulunan bir taşınmaz üzerinde yapılacak inşaatta yer alacak bağımsız bölümlerin satış vaadi sözleşmesine konu olabileceği
- j) Kat mülkiyeti veya kat ittifakı kurulmadan ve ayrı bir taşınmaz niteliği kazanmadan önce de bir bağımsız bölümün satış vaadinin yapılabileceği
- j) Karşılıklılık şartı nedeniyle Ülkemizde taşınmaz mal edinemeyen yabancı ülke vatandaşları lehine taşınmaz satış vaadi sözleşmesi yapılabileceği,
Noterin, ilgiliinin uyruğunu ve sonuç olarak o gayrimenkülü temellük etmesine engel yönü olup olmadığı araştırmak zorunda olmadığı
- k) Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında, belediyece tahsis edilen dairenin satış vaadinin yapılabileceği

10- 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu kapsamına giren tarım arazilerinin satış vaatleri

- a) İmar planı kapsamı dışında kalan veya imar planında tarımsal niteliği korunacak alanda yer alan tarla/bağ/bahçe/zeytinlik vb. tarımsal nitelik taşıyan taşınmazların satış vaatleri
- b) Köy yerleşik alan sınırları içerisinde olan tarımsal nitelikli taşınmazların satış vaatlerinin herhangi bir izin ve belge aranmadan yapılacağı
- c) Arazi toplulaştırma sahisi ilân edilen yerlerde, arazi toplulaştırması işlemleri sonuçlanıncaya kadar arazi toplulaştırmasına konu arazilerin satış vaatlerinin, DSİ 'nin ve proje idaresinin izin vermesi halinde yapılabileceği

II - ÖN ÖDEMELİ KONUT SATIŞI VAADI SÖZLEŞMELERİ

1- Ön ödemeli konut satış vaadi sözleşmeleriyle ilgili genel hükümler

2- Ön ödemeli konut satışının tanımı, kimler arasında yapılabileceği, yapılış şekli ve konusu

- a) Tanımı
- b) Ön ödemeli konut satışı, "tüketici" ile "satıcı" arasında, satıcının sahibi bulunduğu veya bulunacağı konutlar için yapılmaktadır.
- c) Arsa payı karşılığı inşaat sözleşmelerinde, yüklenicinin veya arsa sahibinin kendilerine düşecek bağımsız bölümleri bir başkasına satmayı vaat etmelerine ilişkin yüklenici veya arsa sahibi ile üçüncü kişi arasındaki yapılan satış vaadi sözleşmelerinin 6502 sayılı Kanun kapsamına girip girmediği
- c) Ön ödemeli konut satışının iki şekilde yapılabileceği
- d) Ön ödemeli konut satış işlemine ancak "konut amaçlı taşınmazların" konu olabileceği

3- Ön ödemeli konut satış vaadi sözleşmesinin yapılmama koşulu ve bu sözleşmede bulunması zorunlu bilgiler ile diğer hususlar

- a) Yapı ruhsatı alınmadan ön ödemeli konut satış vaadi sözleşmesi yapılamayacağı
- b) Sözleşme kurulmadan en az bir gün önce tüketiciye ön bilgilendirme formunun verilmesinin zorunlu olduğu
- c) Ön ödemeli konut satış sözleşmesinde bulunması zorunlu bilgiler
- c) Konut adedi otuz ve üzerinde olan projelerde teminat sağlanmasının zorunlu olduğu

- d) Satışa konu konutun net ve brüt alanlarının ne şekilde belirlenip sözleşmeye yazılacağı
- e) Konutun teslim süresi
- f) Cayma hakkı ve sözleşmeden dönme

GENELGE NO 35

TANIMA SENETLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- Genel olarak
- 2- Annenin kimliği ile medeni durumu bilinmiyorsa tanıma senedi düzenlenemeyeceği
- 3- Evlilik dışı doğan ve nüfusta kaydı olmayan çocuğun da tanınabilecegi
- 4- Nesebi reddedilen çocuğun annesiyle babasının evlenmesi halinde tanıymaya gerek olmadığı

GENELGE NO 36

TEMLİK (ALACAĞIN DEVİRİ) İŞLEMLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- Genel olarak
- 2- Alacağın devrinin (temlikin) ivazlı veya ivazsız şekilde yapılabileceği
- 3- Temlik (alacağın devri) işleminin istem halinde ilgililere tebliğ edileceği
- 4- Dava konusunun devri
- 5- Maaş, ücret, emekli ikramiyesi, kıdem tazminatı alacaklarının temlike konu olup olamayacakları
- 6- Spor kulüplerinin Spor Toto Teşkilat Başkanlığı nezdindeki isim haklarından doğan alacaklarının devir ve temlik edilebileceği
- 7- Yatırımları Teşvik Fonu'ndan yapılan devlet desteklerine ilişkin ödemelerin temlik edilemeyeceği

GENELGE NO 37

VAKIF SENET VE İŞLEMLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- Genel olarak
  - Hukuki niteliği, kuruluş koşulları ve kurucular
  - Kuruluş şekli ve tüzel kişiliğin kazanılması zamanı
  - Vakıf senedinde gösterilmesi gereken hususlar
  - Tanımlar
    - Vakıfların mal edinmesi, akar cinsinden olan malların değiştirilmesi
- 2- Ölümle bağlı tasarrufla vakıf kurulması
- 3- Yeni vakıfların kuruluşunda özgülenecek asgarî mal varlığının nasıl belirleneceği
- 4- Vakıf kuruluşuna ilişkin resmi senet örneğinin yedi gün içinde Vakıflar Genel Müdürlüğüne gönderileceği
- 5- Temsilci vasıtasyyla vakıf kurulmasında vekâlette yer alacak hususlar
- 6- Vakıf senedi değişikliklerini imzalamaya yetkili olanlar

GENELGE NO 38

GENELGE VE GENEL YAZILARA KONU DİĞER BAZI SÖZLEŞMELERE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1 - Aile Malları Ortaklısı ve Kazanç Paylı Aile Malları Ortaklısı Sözleşmeleri
- 2- Araç motorlarının satışlarına ilişkin sözleşmeler
- 3- At satışlarına ilişkin sözleşmeler
- 4- Gemi, deniz ve iç su araçlarının devirlerine ilişkin sözleşmeler
  - a) Gemi, deniz ve iç su araçları sicilleri, Gemi (Sicil) Tasdiknamesi ve Tonilato Belgesi
    - Milli Gemi Sicili
    - Türk Uluslararası Gemi Sicili
    - Bağlama Kütüğü
    - Gemi (Sicil) Tasdiknamesi
    - Tonilato belgesi
  - b) Milli Gemi Siciline kayıtlı geminin tamamının ya da gemi payının devrine ilişkin sözleşmeler
  - c) Bağlama Kütüğüne kayıtlı gemi, deniz ve iç su araçlarının mülkiyetinin devrine ilişkin sözleşmeler

ç) Balıkçı teknelerinin satış sözleşmelerinde “avlama tezkerelerinin satışının da yapıldığının” belirtilmeyeceği

- 5- Boşanma veya ayrılığın ferî sonuçlarına ilişkin sözleşmeler
- 6- Eczane devir sözleşmeleri
- 7- İhale sözleşmeleri
  - a) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tabi ihalelerde, Kurum payının yatırıldığına araştırılacağı
  - b) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tabi ihalelerde, yüklenicinin ortak girişim olması halinde dikkat edilecek hususlar
    - İş ortaklısı ve konsorsiyum sözleşmeleri
- 8- Kullanım ödünçü (ariyet) sözleşmeleri
- 9- Rödövans sözleşmeleri
- 10- Sinai mülkiyet haklarının devrine ilişkin sözleşmeler
- 11- Taşınmaz bağışlama vaadi sözleşmeleri
- 12- Taşınmaza kat ilavesi yapıldığı takdirde hak iddia edilmeyeceğine ilişkin sözleşmeler
- 13- TOKİ tarafından satılan konutlarla ilgili hakların devrine ilişkin sözleşmeler
- 14- Telsiz devrine ilişkin sözleşmeler
- 15- Teşvik belgesi kapsamında temin edilen makine ve teçhizatın devrine ilişkin sözleşmeler

GENELGE NO 39

TESCİL EDİLMİŞ ARAÇLARIN HER TÜRLÜ DEVİRLERİ İLE KİRALAMA VE REHİN İŞLEMLERİ

I- SATIŞLARDA/DEVİRLERDE UYGULANACAK USUL

- 1- Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirlerinin noterliklerde yapılması zorunluluğu
- 2- Satış ve devir için aranacak koşullar
- 3- Satış ve devir işlemlerinin tescil belgesine göre yapılacağı ve tescil belgesinin zayı olduğunun bildirilmesi halinde uygulanacak usul
- 4- Tescil belgesi ile bilgisayar kayıtları arasında farklılık ya da eksiklik veya yanlışlık bulunması halinde yapılacak işlem
- 5- Gelir İdaresi Başkanlığına yapılacak bildirim
- 6- Sefer görev emri bulunan araçlarda yapılacak işlemler

II- SATIŞ VE DEVİR İŞLEM TÜRLERİ

- 7- Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından tescil edilen araçların satış veya devri
- 8- İş makinelerinin satış ve devirleri
- 9- Trafikten çekilen araçlar ile trafikten çekildikten sonra trafiğe çıkartılacak araçların satış ve devirleri
- 10- Trafikten çekilmek şartıyla satış veya devri yapılabilecek araçlar
- 11- Mülkiyetin saklı tutulması suretiyle yapılan araç satışı ve bunların feshi işlemleri
- 12- Kayıtlarında rehin, haciz ve diğer hak mahrumiyetleri bulunan araçların satışları
- 13- Birden fazla sahibi olan araçlarda payın satışı
(Tahditli ticari plakalı araçlar hariç)
- 14- Faturaya dayalı olarak alınan veya gümrükten çekilen, tescil kaydı bulunmayan araçların satış işlemleri
  - a) Üç aylık tescil süresi içinde noterliklerde gerek katı gereksiz mülkiyeti muhafazalı olarak satış ve devirlerinin yapılabileceği
  - b) Üç aylık tescil süresi içinde yapılacak satışlarda dikkat edilmesi gereken hususlar
  - c) Alınması gereken harç, vergi ve ücretler
- 15- Römork ve yarı römork satışları
- 16- Diğer satış ve devir türleri
- 17- Engelli araçlarının satışında uygulanması gereken hususlar
- 18- Tahditli/Tahsisli ticari plakalar, bu plakalı araçların ve plakaların satış ve devirleri
  - a) Tahditli/Tahsisli ticari plakalar
  - b) Tahditli ticari plakalı bir aracın ancak “Ticari Araç Tahsis Belgesi” bulunan şahislara satılabilceği, tahsisli ticari plakalı araçların alım ve satımında ise bu belgenin aranmayacağı
  - c) “Ticari Araç Tahsis Belgesi”nin belediyelerce verileceği

- c) Toplu ulaşımda kullanılan araçların devrinde, UKOME tarafından muvafakatname istenmesi kara-ra bağlanmış ise muvafakatnamenin de aranması gerektiği
- d) Tahditli plakalı bir aracın, yine tahditli plakalı olarak (plakası ile birlikte) satışı ve tescili
- e) Sadece aracın (ticari plakasız) veya sadece tahditli ticari plakanın (araç hariç) satılması
- f) Tahditli ticari plakanın tamamının veya bir kısım hissesinin satılmak istenmesi
- g) Tahditli ticari plaka hakkı satın alan şahsin bu plakayı adına kaydettirmeden bir başka şahsa satışı yapamayacağı

III- İKİNCİ EL (TESCİLLİ) ARAÇLARIN SATIŞ VE DEVİRLERİNDE DİKKATE ALINACAK DİĞER HUSUSLAR

- 19- Zihinsel engelliler ile reşit olmayan küçükler adına araç satışı veya devrinde yasal temsilcilerinin verecekleri taahhütname**
- 20- Noterce plaka imhası gereken durumlarda, araç cinslerine göre alınması gereken plaka sayıları ve plakanın zayıinde yapılacak işlem**
- 21- 5086 sayılı Yabancılara İkinci El Taşıt Satışı Kanunu gereğince yabancı şahıs veya şirketler tarafından satın alınan araçların yurt dışına çıkarılması**
- 22- Alınacak giderler, değer gösterme zorunluluğu**
  - a) Harç, damga vergisi ve değerli kâğıt bedeli istisnası
  - b) Alınacak ücret
    - Maktu ücret alınacağı
    - Maktu ücret dışında yol ödeneği, çevirme ücreti gibi ücretlerin alınamayacağı
    - Düzelme işleminden de maktu ücret alınacağı
  - c) Değer gösterilmesi zorunluluğu
  - ç) Ticari plakaların araç ile birlikte veya ayrı satışında alınacak giderler
    - Ticari plaka ile aracın birlikte aynı değer üzerinden satış ve devri
    - Ticari plaka ile aracın birlikte, ancak ayrı değerler üzerinden satış ve devri
    - Araçtan ayrı sadece ticari plakanın satış ve devri
  - d) Hurdaya ayrılmış araçların satış ve devrinde alınacak giderler
  - e) Araç satış ve devir sözleşmelerinin örneklerinden alınacak giderler
- 23- Araç alım ve satım işlemleri ile bunlara ilişkin olarak verilecek vekâletnamelerde esas alınacak kimlikler**
  - 24- Tüzel kişilerin vergi dairesi kayıtları ile belgelerinde yazılı unvanlarında farklılık olması halinde gereken düzeltmenin yapılması icap ettiği**
  - 25- Tasfiye halindeki şirketlerde, tescil belgesine “tasfiye halinde” ibaresinin işlenmesine gerek olmadan satış işleminin yapılabileceği**
  - 26- Adres bilgileri**
    - a) Gerçek ve tüzel kişilerde esas alınacak adresler
    - b) Şirket şubelerine ait adreslerin sözleşmelere ne şekilde yazılacağı
    - c) Yabancılarda esas alınacak adresler
    - ç) Araç satın veya devir alan kişilerin telefon bilgilerinin de adres bilgileri içine yazılacağı
  - 27- Yabancıların alacakları vergi numarasıyla araç alım/satımı yapabilecekleri**
  - 28- Dayanak belgelerin dairede kalan nüshaya ekleneceği**
  - 29- İşlem fotokopilerinin dairede ve ücret alınmadan çekilmesi**
  - 30- Araç satış bedelinin ödeme şeklinin taraflarca kararlaştırılabileceği**
  - 31- İkinci el iş makinelерinin tescil edilecekleri kurum ve kuruluşlar ile satışları**
  - 32- İkinci el iş makinelерinin yurtdışına satışlarının noterliklerde yapılabileceği**
  - 33- Araç alım/satım vekâletnamelerinde sadece plakanın yazılmış olması halinde de alım/satım işleminin yapılabileceği**
  - 34- Geçici ithali yapılan yabancı plakalı taşıtların kiralanmasına veya satılmasına yönelik sözleşme ya da vekâletname düzenlenmeyeceği**
  - 35- Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarında Ülkelerinden getirilen ve Ülkemizde geçici tescil belgesi ve tescil plakası verilen araçların satılamayacağı, devredilemeyeceği, kiralanmayacağı ve ödünç verilemeyeceği**
  - 36- Sadece gerçek kişiler ile tüzel kişiler adına araç alınabileceği**
    - a) Apartman/site yönetimi adına araç tescil edilemeyeceği

- b) Adı ortaklıklar ile şahıs işletmeleri adına araç tescil edilemeyeceği
- 37- Araç satış sözleşmelerinin hangi durumlarda fesih edilebileceği (Sözleşmeden dönme)
- 38- Miras yolu ile kalan araçların mirasçılara veya üçüncü kişilere devri
- 39- Takograf aygıtının satış senedinde ayrıca gösterilmesinin gerekmediği
- 40- 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu hükümleri uyarınca satın alma hakkının kullanılması halinde uygulanacak usul

IV- RESMİ KURUM VE KURULUŞLARIN ARAÇ ALIM, SATIM VE DEVİRLERİ

- 41- **Resmi kurum ve kuruluşların araç alımları**
  - a) Genel bütçeye dâhil daireler, katma bütçeli idareler ve döner sermayelerin yıl içinde hibe (yurt içi) veya satın alma yoluyla araç edinmeleri
  - b) Genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler ve döner sermayeler dışında kalan kurum ve kuruluşların yıl içinde hibe (yurt içi) veya satın alma yoluyla araç edinmeleri
  - c) İl özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile mahalli idare birliklerinin hibe (yurt içi) veya satın alma yoluyla araç edinmeleri
- 42- **Resmi kurum ve kuruluşların araç satışları**
  - a) 237 sayılı Taşit Kanununa giren araçların satışları
  - b) Haciz, müsadere, zapt, buluntu, trafikten men gibi nedenlerle; icra müdürlükleri, vergi dairesi müdürlükleri, milli emlak müdürlükleri ile diğer yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından doğrudan yapılan satışlar

V- ARAÇ KIRALAMA VE REHİN İŞLEMLERİ

- 43- Tahditli ticari plakalı aracın kiraya verilemeyeceği
- 44- Taşit kira ve taşıma (navlun) sözleşmeleri
- 45- Kiraya verilemeyecek araçlar, belirli koşullarla kiraya verilebilecek araçlar
- 46- Rehinli araçların kiraya verilmesi
- 47- Hacizli araçların kiraya verilmesi
- 48- Araçlar üzerine rehin konulmasına ve kaldırılmasına ilişkin tescil işlemleri

GENELGE NO 40

TİCARET (ŞAHIS VE SERMAYE) ŞİRKETLERİ İŞLEMLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- Genel olarak
  - a) Ticaret şirketlerinin sınıflandırılmaları
  - b) Ticaret şirketlerinin tüzel kişilikleri ve hukuki ehliyetleri
  - c) Şahıs şirketleri
    - aa) Kollektif şirket (TTK md. 211-303)
    - bb) Komandit Şirketler (TTK md. 304-328)
  - ç) Sermaye şirketleri
    - aa) Anonim Şirketler (TTK md. 329-563)
    - bb) Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket (TTK md. 564-572)
    - cc) Limited şirket (TTK md. 573-644)
- 2- Şirket kuruluşunda ortaklar arasında bir küçüğün bulunması halinde yapılacak işlem
- 3- Onsekiz yaşından küçük evli kişinin şirket kuruluş sözleşmesini imzalayabileceği
- 4- Aynı kişinin birden fazla kişinin vekili olarak şirket kuruluşu yapabileceği
- 5- Çalışma konusu avukatlık olan bir şirket kurulamayacağı
- 6- Elektronik ortamda yapılan (e-şirket) kuruluş sözleşmeleriyle ile ilgili düzeltme beyanlarında ne şekilde işlem yapılacağı
- 7- Temsil – Küçüklerin şirketlerde temsilci olamayacağı
- 8- Temsil - Müşterek imzaları ile şirketi temsile yetkili olan kimselerin ayrı yerlerde olması durumunda, her bir temsilcinin bulunduğu yer noterliğinde imzalarının onaylanması mümkün olduğu
- 9- Temsil – Temsil yetkisinin aynı zamanda ilzam yetkisini de içerdiği
- 10- Temsil – Kollektif şirketlerde
- 11- Temsil – Komandit şirketlerde
- 12- Temsil – Anonim şirketlerde
- 13- Temsil – Limited şirketlerde

- 14- Temsil – Ticari işletme şubeleri ve bunlara ilişkin 6102 sayılı TTK ile Ticaret Sicili Yönetmeliğinde yer alan temsil hükümleri
- 15- Pay devri – Limited şirketlerde esas sermaye payının devri ve devir vaadi (devir borcunu doğuran işlemler)
- 16- Pay devri – Limited şirketlerde, önceden ortaklardan muvafakat alınmadan noterlikte pay devri sözleşmesi yapılabileceği
- 17- Pay devri – Tasfiye hâlindeki anonim ve limited şirketlerde pay devrinin yapılabileceği
- 18- Pay devri – Limited ve anonim şirket pay devir bedellerinin taksitler halinde ödenmesine ilişkin kaydın, noterlerce onaylanacak devir senetlerine yazılabilceği
- 19- Pay devri – Kuruluştan önce pay taahhüdünün devrinin mümkün olduğu, ancak şirkete karşı hükmü ifade etmeyeceği
- 20- Pay devri – Yabancı sermayeli şirketlerdeki pay devirlerinde bilgi verilecek mercii ve gönderilecek bilgiler
- 21- Pay devri – Limited şirket pay devirleri ile devir vaatlerine ilişkin işlemlerin şirketlerin kurumlar vergisi yönünden bağlı oldukları vergi dairelerine gönderilmesi gereği
- 22- Pay senetleri ve kuponların noter huzurunda iptal ve imha edilmesi
- 23- Anonim şirketlerde yönetim kurulu karar defterine, limited şirketlerde genel kurul toplantı ve müzakere defterine alınan kararlarda bulunan imzalarının noterler tarafından onaylanması zorunluluğu bulunmadığı
- 24- Şirket karar (yönetim kurulu ve genel kurul toplantı ve müzakere) defterlerinde yazılı kararların örneklerinin çıkarılmasında uygulanacak yöntem
- 25- Şirketlerde, tasfiye tamamlanıncaya kadar unvanın, "Tasfiye halinde" ibaresi eklenmek suretiyle kullanılacağı, bunun esas sözleşme değişikliği niteliğinde olmadığı, araç satış işlemlerinde tescil belgesine "tasfiye halinde" ibaresinin işlenmesine gerek olmadan satış işleminin yapılabileceği
- 26- Kuruluşu ve esas sözleşme değişikliği Ticaret Bakanlığının iznine tabi olan anonim şirketlerin esas sözleşmeleri ile esas sözleşme değişikliğine ilişkin yönetim kurulu kararlarının noterliklerde onaylanması sırasında iznin aranmayacağı
- 27- Sermaye artırımına giden bir ticaret şirketinin, önceden konulmuş sermayesinin ödenip ödenmediğinin tespit işleminin talep edilmesi halinde noterliklerde yapılabileceği
- 28- Halka açık ortaklıkların genel kurullarında vekâleten oy kullanılmasına ilişkin Tebliğ hükümleri
- 29- Anonim ve limited şirketler tarafından ticari vekil olarak atanmış kişilere verilecek vekâlet-namelerde uygulanacak usul

GENELGE NO 41

KOOPERATİF İŞLEMLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- Ana sözleşme onaylarının ticaret sicili müdürlüklerinde yapılacağı
- 2- Kooperatif temsile yetkili kılanın kimselerin tescil beyannamelerinin onaylanması ile temsil yetkisine dayanak olan kararların örneklerinin çıkarılması işlemlerinin ticaret sicili müdürlüklerince, bular dışında kalanların ise noterliklerde yapılacağı
- 3- 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümlerine tabi kooperatiflerde temsil
- 4- Dağılıma (tasfiye) halinde kooperatif organlarının görev ve yetkilerinin tasfiyenin yürütülmesi ile sınırlı olduğu
- 5- Kooperatiflerin taraf olacakları arsa payı karşılığı inşaat sözleşmelerinin temsilciler tarafından imzalanabilmesi için kooperatif genel kurulunun kararının gereği
- 6- Kooperatiflerde ortaklıktan çıkış, ortağın ölümü ve ortaklığın devri
- a) Ortaklıktan ayrılma isteminin kooperatif yönetim kurulunca kabul edilmemesi halinde ortağın çıkış dileğini noter aracılığı ile kooperatif'e bildireceği
- b) Ortağın ölümü halinde kanuni mirasçıların ortaklığa devam etme koşulu
- c) Miras yolu ile kalan kooperatif payının mirasçılara veya üçüncü kişilere devri
- ç) Kooperatif ortaklığının devri
- 6- Kooperatiflerde ortaklık payının bölünmesinin ve payın bölünmesine yönelik taahhütname veya muvafakatname düzenlenmesinin mümkün bulunmadığı
- 7- 1581 sayılı Kanun hükümlerine tabi Tarım Kredi Kooperatifleri
- a) Tarım Kredi Kooperatiflerinin temsili
- b) Tarım Kredi Kooperatifleri temsilcilerinin görev süresi

- c) Tarım Kredi Kooperatiflerinin tescile tabi olmadığı, ana sözleşmenin Bakanlıkça onaylanmasıından sonra tüzel kişiliği kazanacağı
- ç) İmza sirküleri düzenlenmesi ve eklenecek belgeler
- d) Tarım Kredi Kooperatifi temsilcilerinin köy veya mahalle ihtiyar heyetleri onaylı imza sirküleri ile noterlik işlemi yaptramayacakları
- e) Tarım Kredi Kooperatifi temsilcilerinin noterlikten onaylanmış imza sirkülerinin noterlik işlemlerinde kullanılıp kullanılmayacağı
- f) 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu ile bu Kanuna göre düzenlenmiş ana sözleşmede hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak hükümler

GENELGE NO 42

SİLAH DEVİR SÖZLEŞMELERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

1- Genel olarak

a) 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanuna tabi silahlar

Ruhsata tabi silahlar

Ruhsatın geçerlilik süresi – İptal süresi

Silah kayıtları, ruhsat yerine kimlik kartlarına işlenenler

Silah ruhsatı verilmesinde yaş sınırı

Ruhsat sahibinin ölümü halinde yapılacak işlemler

Silahların devri – Devir sözleşmelerin noterliklerce düzenleneceği

b) 2521 sayılı Avda ve Sporda Kullanılan Tüfekler, Nişan Tabancaları ve Av Bıçaklarının Yapımı, Alımı, Satımı ve Bulundurulmasına Dair Kanuna tabi silahlar

Bu Kanun kapsamına giren silahlar

Ruhsata tabi olanlar

Av tüfeklerinin devri

c) 5729 sayılı Kanuna tabi ses ve gaz fişeği atabilen silahlar

Ses ve gaz fişeği atabilen silah

Devir işlemleri

2- Vekil aracılığıyla mermi ve silah alabilecekler - Silah alımı ve işlemleri için verilen vekâlet-nameler

3- Miras yolu ile intikal eden silah üzerindeki miras payının devrinde (devir sözleşmesi ya da tek taraflı feragat şeklinde yapılan işlemlerde) devir alan mirasçıdan, devralınacak silahlar için notere verilmek üzere düzenlenen belgenin istenmeyeceği

4- Devralınacak silahlar için notere verilmek üzere düzenlenen belge olmadan silah devri sözleşmelerinin yapılamayacağı

Askeri personel dışında kalan kişilerin devir alacakları silahlarla ilgili olarak notere verilecek olan devir izin belgesinin hangi merci tarafından düzenleneceği

5- Askeri personelin silah devir işlemlerinde notere verilecek devir izin belgesinin hangi merci tarafından düzenleneceği

6- Devralınacak silahlar için notere verilmek üzere düzenlenen belge de mühür bulunup bulunmayacağı

7- Yıvsız tüfeklerin devir veya hibesinde noter istek belgesi (devir izin belgesi) istenmeyeceği

GENELGE NO 43

VELÂYET İŞLEMLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

1- Genel olarak

2- Evlilik dışı doğan çocuğun, tanınması veya mahkeme kararı ile babalığa hükmedilmesi halinde babasının nüfusuna kayıt edilmesine ve babasının soyadını almasına karşılık velisinin annesi olduğu

3- Velâyet hakkının kullanılması ve velâyet altında bulunan çocukların mallarının satılması, idaresi

a) Velâyet hakkının kullanılması

b) Velilerin, çocuklarına ait malları satması sırasında hâkimden izin almak zorunda olup olmadıkları

c) Kayyımın katılmasına ve hâkimin onayına bağlı olan ve olmayan işlemler

4- Ayırt etme gücüne sahip kişilerin bizzat veya vekille kullanabilecekleri kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar (Genel olarak)

a) Noterlerin temsil yetkisi verilmesini kapsayan vekâletname düzenleyebilecekleri veya bu tür vekâletnamelerdeki imzayı onaylayabilecekleri işlemler

- b) İradi temsil yoluyla yapılamayacak işlemler
- 5- Ayırt etme gücüne sahip küçüklerin, temsilcilerinin katılımları olmaksızın bizzat yapabilecekleri bazı işler**
- a) Ceza davalarıyla ilgili olarak bizzat vekâletname verebilecekleri
  - b) Evlenmeye izin verilmesi istemiyle ilgili olarak dava açabilecekleri ve bunun için bizzat avukata vekâlet verebilecekleri
  - c) Nafaka için dava açabilecekleri ve bunun için bizzat avukata vekâlet verebilecekleri
  - ç) Diploma veya kimlik kartı gibi belgelerin örneklerini bizzat çikartabilecekleri
- 6- Ana-baba ve çocuk ile diğer hissedarlar arasında müstererek taşınmazların taksiminde kayım atanıp atanmayacağı**
- 7- Küçüğe ait taşınmazın satışının TMK'nin 327 ve 356 ncı maddelerinde hükme bağlanan amaca yönelik olmadığına dair beyan ve taahhüdü içeren bir belgenin istem halinde düzenlenebileceği
- 8- Küçüklerde ait taşınmazlara ilişkin tapu işlemleri için veliler tarafından verilen vekâletnamelerde "yapılacak işlemin 4721 sayılı Türk Medeni Kanunun 327 ve 356'ncı maddelerindeki amaca ilişkin olmadığı" ilişkin bir ibare konulması gerekmediği
- 9- Velayet altındaki küçük için veli tarafından verilen vekâletin, küçüğün reşit olması ile sona ereceği

GENELGE NO 44

VESİYET, KAYYIMLIK VE YASAL DANIŞMANLIK İŞLEMLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE AÇIKLAMALAR

- 1- Genel olarak**
- Vesayet
  - Kayıyimlik ve Yasal Danışmanlık
- 2- Ayırt etme gücüne sahip kısıtlılarının bizzat veya vekille kullanabilecekleri kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar (Genel olarak)**
- a) Noterlerin temsil yetkisi verilmesini kapsayan vekâletname düzenleyebilecekleri veya bu tür vekâletnamelerdeki imzayı onaylayabilecekleri işlemleri
  - b) İradi temsil yoluyla yapılamayacak işlemler
- 3- Ayırt etme gücüne sahip kısıtlıların, temsilcilerinin katılımları olmaksızın ceza davaları ve hâzırlık soruşturmallarıyla ilgili olarak bizzat vekâletname verebilecekleri**
- 4- Para cezasından çevrilmiş bir yıldan fazla özgürlüğü bağlayıcı cezası bulunanlara vasi atanmayacağı**
- 5- Vasilerin, kısıtlılar adına vekâlet vermeleriyle ilgili olarak hâkimden izin almaları gerekmmediği
  - 6- Kendisine vasi atanın hükümlünün vasiyetnamesini bizzat yapması gerektiği
  - 7- Kısıtlı adına araç alanında hâkim iznin alınması gerektiği
  - 8- Cezaevinde hükümlü olarak bulunanların kısıtlanıp kısıtlanmadıklarının ne şekilde araştırıldığı
- 9- Koşullu salverilmesine karar verilen hükümlülerin kısıtlılık durumlarının kendiliğinden sona ereceği**
- 10- Denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasına karar verilen hükümlülerin de kısıtlılık durumlarının kendiliğinden sona ereceği**

GENEL NO 45

I – MUVAFAKAT İŞLEMLERİ:

1- 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılanması ve Nakli Hakkında Kanun uyarınca verilen muvafakatler:

- a) Kanun hükümleri:
  - b) Canlıdan organ ve doku alınması:
  - c) İlik naklinin de 2238 sayılı Kanun kapsamına girdiği:
  - ç) Koşulları mevcut ise yabancı uyruklu kişilerinde organ ve doku bağışlayabilecekleri:
  - d) Ölüden organ ve doku alınması:
- 2- Kefalette eşin rızası (muvafakatı), rızanın (muvafakatin) aranmayacağı durumlar ve verilme zamanı:**

3- TBK' nin 584 ve TMK' nin 194'üncü maddeleri gereğince verilen muvafakalerin tanzimi sırasında eşin evli olup olmadığından araştırılması ve buna dair belgenin bir örneğinin işleme eklenmesi gereği:

4- Küçüklerin yurt dışına çıkışlarıyla ilgili muvafakatlere eklenecek dayanak belgelerin ne şekilde temin edileceği:

5- Velayet altında bulunan küçüklerin yabancı devlet uyruğuna geçebilmesi amacıyla düzenlenen muvafakatnameler:

6- Kullanım ödünçü (ariyet) amacıyla verilen muvafakatler:

7- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa tabi sigortalılar ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödeneklerinin haczine ilişkin muvafakatler:

8- Deprem bölgesinde yıkılan binaların yerine afet konutu yapılmasına yönelik muvafakatler:

9- 6292 sayılı Kanun gereğince (2/B) alanları için verilecek muvafakatnamelerin ilgilisinin istemi üzerine noterliklerde yapılmasının zorunlu olduğu:

10- Yapı kullanma izninin devrine yönelik muvafakatnamelerin yapılamayacağı:

11- İstanbul ilindeki mezar yerlerinin kullanım hakkının kan ve sıhri bağı olmayan kişilere muvafakatle devir edilemeyeceği:

12- Kooperatif ortaklık payının bölünmesine yönelik muvafakatnamelerin yapılamayacağı:

13- 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında Türk Patent ve Marka Kurumuna verilecek muvafakatname:

II - FERAGAT İŞLEMLERİ:

14- Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında belediyece tahsis edilen konuta ilişkin haktan feragat:

15- Mirasta intifa hakkını seçen eşin, bu hakkından feragat etmesine ilişkin senedin noterliklerde düzenlenebileceği:

16- Kanundan doğan önalım hakkından feragat işleminin noterliklerde yapılabileceği:

17- Toplu iş sözleşmesi ile belirlenen zam ve ödemelerin bir bölümünden feragat edildiğine ilişkin işlemin noterliklerde yapılamayacağı:

18- 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilecekler tarafından verilecek feragatnameler:

19- Doğmamış haktan feragat edilemeyeceği:

a) Dava açma hakkından feragat:

b) Diğer haklardan feragat:

GENEL NO 46

İbra İşlemlerine İlişkin Düzenleme ve Açıklamalar

1- Genel olarak:

a) Genel borçlarda ve borç ilişkilerinde ibra: (TBK 132)

b) İşçinin işverenden olan alacaklarında ibra: (TBK 420)

2- Menfi borç ikrarı ve ibra:

3- Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan satıştan doğan borcun ibrasına ilişkin işlemin sekli:

4- Araç kayıtlarından rehnin kaldırılmasının rehin veren tarafından talep edilmesi halinde noter onaylı beyanname veya ibraname aranacağı:

5- Araçlar üzerinde konulan rehinlerle ilgili olarak verilecek ibranamelerle, ibrayı verenin gerçek rehin alacaklısı olup olmadığından araştırılması gereği:

6- Ibranamelerle ilgili olarak da Noterlik Kanununun 81 inci maddesi gereğince işlem yapılacağı ve önceki işleme ekleneceği:

GENEL NO 47

Taahhüt İşlemlerine İlişkin Düzenlemeler ve Açıklamalar

1- Doğmamış haklardan feragat edilmesine ilişkin taahhütnamelerin onaylanamayacağı:

a) Dava açma hakkından feragate ilişkin taahhütler:

b) Diğer haklardan feragate ilişkin taahhütler:

- 2- Üçüncü kişinin fiilini (edimini) taahhüt (garanti) etme - Kefalet sözleşmesi ile arasındaki fark:
- 3- İmar planı bulunmayan yerlerde pay satışı yapılabilen durumlarda alıcıların izaleyi şüyu (ortaklığın giderilmesi) hakkını kullanmayacağına dair taahhütte bulunabileceği:
- 4- Paylı (müsterek) mülkiyet sahiplerinin taşınmaz üzerinde belirlenen yerleri amaca uygun şekilde kullanacaklarına ilişkin taahhüt verebilecekleri:
- 5- Taşınmaz satışının TMK'nin 327 ve 356 ncı maddelerinde hükmeye bağlanan amaca yönelik olmadığına dair beyan ve taahhüdü içeren bir belgenin istem halinde düzenlenebileceği:
- 6- Dış Ticaret Müsteşarlığının İhracat 2007/2 sayılı Tebliği uyarınca düzenlenecek taahhütname:
- 7- TÜRKTRUST A.Ş. YE VERİLECEK "TÜRKTRUST NİTELİKLİ ELEKTRONİK SERTİFİKA SAHİBİ TAAHHÜTNAMELERİ":
- 8- Yeminli Özel Teknik Bürolarında çalışacak diğer meslek mensuplarının verecekleri taahhütnameler:
- 9- Bulgaristan'da bulunan yakınlarını Türkiye'ye davet eden kişilerce verilecek taahhütnamelerde dikkat edilmesi gereken hususlar:
- 10- "Askeri Okullara Alınan Öğrenciler ile Silahlı Kuvvetler Hesabına Fakülte ve Yüksek Okullarda Okuyan Öğrenciler İçin Yüklenme Senedi Düzenlenmesine ve Bu Okullardan Çeşitli Sebeplerle Ayrılacak Öğrencilere veya Kefillerine Ödettirilecek Tazminata Dair Yönetmelik" hükümleri gereğince onaylanacak taahhütnameler:
- 11- Sahip olunan araçların, ihaleye girecek yükleniciye kiralanılacağına veya kullanılmasına izin verileceğine ilişkin taahhütlerde sahiplilik durumunun araştırılması gerektiği:
- 12- Taahhüt ve kefalet senetlerinden birisinin diğerinden önce onaylanabileceği:
- 13- Fenni Mesuliyet (TUS-Teknik Uygulama Sorumluluğu) taahhütnamesi veren kişiden, kayıtlı olduğu meslek odası kaydının istenmesi gerekmeli:
- 14- Karayolları Trafik Kanununun 111. maddesi gereğince, bu Kanunla öngörülen hukuki sorumluluğu kaldırılan taahhütnamelerin yapılamayacağı:
- 15- Milletvekili adayları tarafından noterliklerde onaylattırılmak istenen taahhüt işlemleri:
- 16- Yabancı ülkenin yetkili makamlarından vize alınabilmesi için verilen vekâletnamelere bağlı olarak düzenlenen taahhütnameler:
- 17- Kooperatif ortaklık payının bölünmesine yönelik taahhütnamelerin yapılamayacağı:
- 18- Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'nce öğrencilere verilen burs ve kredilerle ilgili taahhütnamelerin noterliklerde onaylanmadığı:

GENEL NO 48

Ortak Cari Hesap İşlemlerine İlişkin Düzenlemeler ve Açıklamalar:

I- GENEL OLARAK:

- 1- Ortak cari hesap kapsamına giren işlemler:
- 2- Ortak cari hesaba dâhil tüm işlemlerde uygulanacak usul:
- 3- Vergi dairesinden tahsil edilecek noter hisselerinin ortak cari hesaba yatırılmasında dikkate alınacak parasal sınırlar ve yatırılma süreleri:
- 4- Daire dışında yapılan ve ortak cari hesap kapsamına giren işlemlerden tahsil edilen yol girderlerinin de ortak cari hesap kapsamına dahil olduğu:
- 5- Ortak cari hesap kapsamına giren tercüme işlemlerden tahsil edilen çevreme ücretlerinin de ortak cari hesap kapsamına dahil olduğu:
- 6- Ortak cari hesap uygulamasında meydana gelen aksamlar:
- 7- Ortak cari hesaptan yapılacak iadelerde uygulanacak usul:
- 8- Ortak cari hesap kapsamına giren işlerde harç ve damga vergisi ikmalî yapılması halinde ücretlerdeki diğer noksantalıkların da tamamlanacağı:
- 9- Ortak cari hesap kapsamına giren bazı işlemlerin ortak hesap kapsamından çıkarmak için yapılan usulsüzlükler:
- 10- Ortak hesap faizlerinin hesabı oluşturan noterlere ait olduğu ve noterlik geliri olmaması nedeniyle iş cetvellerinde gösterilmeyeceği:

II- SÖZLEŞME DEĞERİNE GÖRE ORTAK CARİ HESAP KAPSAMINA GİREN NOTERLİK İŞLEMLERİ:

- 11- Noterlik Kanununun 109 uncu maddesi gereğince ortak cari hesap kapsamına giren meblağın tespit şekli ve bankaya yatırılacak tutarın ne şekilde belirleneceği ile yatırma süresi:

12- Noterlik Kanununun 109 uncu maddesinde yer alan hususların sadece bu madde kapsamında giren işlemleri kapsadığı, diğer tüm ortak hesap kapsamına giren işlemlerde uygulanmayacağı:

13- Değer ihtiva eden ve harçtan muaf veya istisna olan işlem gelirlerinin de ortak hesap kapsamında olduğu:

14- Bazı işlemlerde ortak cari hesabın uygulama şekli:

15- Yılın son üç ayına ait gelirin dağıtımının yapıldığı ay itibariyle muvazene defterine kaydedileceği:

III- KAMBIYO SENETLERİ PROTESTOLARINA İLİŞKİN ORTAK CARI HESAP İŞLEMLERİ:

16- Ortak cari hesap kapsamına giren kambiyo senetleri protesto işlemlerinde uygulanacak usul:

17- Ortak cari hesap kapsamına giren kambiyo senetleri protesto işlemlerinde noterlerce alınacak prim oranı:

18- Noter odalarına gönderilen aylık kambiyo senetleri listesine ek olarak o ay içinde protesto edilen senetlerin günlük dökümünü gösterir listelerin de gönderileceği:

19- Finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin yaptırdıkları protesto işlemlerinin de ortak cari hesap kapsamında olduğu:

20- Gerçek kişiler tarafından yaptırılan protesto işlemlerinin ortak cari hesap kapsamında olmadığı:

IV- DEFTER ONAYLAMALARINA İLİŞKİN ORTAK CARI HESAP İŞLEMLERİ:

21- Defter onaylama işlerinin ortak cari hesap kapsamına alınması ve uygulama şekli:

V- İHTARNAME, İHBARNAME VE TEBLİGAT İŞLERİNE İLİŞKİN ORTAK CARI HESAP İŞLEMLERİ:

22- İhtarname, ihbarname ve tebliğat işlerinin ortak cari hesap kapsamına alınması ve uygulama şekli:

23- Bankalar ile tüm finans ve faktoring kurumları dışındaki özel ve tüzel kişiler tarafından noterlere tebliğ için getirilen ihtarname ve ihbarnamelerin ortak cari hesap kapsamı dışında olduğu:

24- Bankalar ile tüm finans ve faktoring kurumlarının serbest çalışan vekilleri tarafından keşide edilen ihbar ve ihtar işlemlerinin de ortak cari hesap kapsamında bulunduğu:

25- Bankaların vekâleten gönderdikleri ihtar ve ihbar işlemlerinin de ortak cari hesap kapsamında olduğu:

VI- TESCİL EDİLMİŞ ARAÇLARIN HER ÇEŞİT SATIŞ VE DEVİRLERİNE İLİŞKİN ORTAK CARI HESAP İŞLEMLERİ:

26- Tescil edilmiş araçların satışından dolayı tahsil edilen gelirlerin ortak cari hesap kapsamına alınması ve uygulama şekli:

27- Araçların tescil işlemlerinin ortak cari hesap kapsamına alınmadığı:

GENEL NO 49

Dernek işlemleri

1- Genel olarak:

Derneğin tanımı ve tüzel kişilik kazanması

Dernek organları

Derneklerin şube açmaları ve ticari (iktisadi) işletme kurmaları

Derneklerin üst kuruluşları (Federasyon ve konfederasyonları)

Derneklerin taşınmaz mal edinmeleri ile taşınmazlarını satmaları hususlarında genel kurullarının yetkili olduğu

Tasfiye işlemleri

2- Derneklerin noterlik işlemleri sırasında dikkat edilecek hususlar

3- Dernekler tarafından tutulacak defterler

a) Derneklerde tutulacak defterler

b) Defterlerin tutuluş şekli

aa) Karar, Evrak Kayıt, Demirbaş ve İşletme Hesabı Defterleri

bb) Üye Kayıt Defteri

c) Dernek defterlerinin onay makamı ve şekli

4- Dernekler ile bunların ticari işletmelerinin temsil, imza onaylaması ve imza sirküleri işlemleri

a) Temsil

b) Derneklerin ve bunların ticari işletmelerinin temsilcilerine ait imza sirküleri

c) Dernek temsilcilerinin imza sirkülerinin noterlik işlemlerinde kullanılıp kullanılmaya çağrı

- 5- Dernek gelir alındı belgelerinin noterliklerce onaylanmayacağı**
6- Derneklerin yardım toplamalarıyla ilgili makbuz ve piyango biletlerinin noterliklerce onaylanmayacağı
7- Kamu yararlı derneklerden sadece Cumhurbaşkanlığıncı gerekli görülen dernekler adına olan araçların resmi plakaya tescil edilebilecekleri

GENEL NO 50

Sendika işlemleri

- 1- GENEL OLARAK**
a) 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu
b) 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu
2- 6356 ve 4688 SAYILI KANUNLARA TABİ SENDİKALARDA TEMSİL
3- SENDİKALARIN VERDİKLERİ "YETKİ BELGESİ"
4- GREV VE LOKAVT KARARLARININ İLGİLİLERE TEBLİĞ EDİLMESİİN NOTERLERİN GÖREVİ İÇİNDE BULUNDUĞU
5- SENDİKA ÜYELERİNE AİT İŞLEMLERİN ÖRNEKLERİNİN İŞVERENLER TARAFINDAN ALINAMAYACAGI
6- SENDİKALAR TARAFINDAN TUTULACAK DEFTERLER
a) Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterler
b) Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterlerin onay zamanı ve onaylama mercii
c) Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterlerin onaylanması uygulanacak usul

GENELGE NO 51

Defter onaylama işlemleri – Vergi Usul Kanununda yer almayanlar.

- 1- MEVZUATTA YER ALAN HÜKÜMLER**
a) Noterlik Kanunu
b) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- TİCARİ DEFTERLER**
- 2- GERÇEK VE TÜZEL KİŞİ TACIRLER İLE ŞİRKETLERCE TUTULACAK TİCARİ DEFTERLER**
- a) TTK'nin 64 ile Tebliğ'in 5'inci maddeleri hükümlerine göre tutulacak defterler
    Gerçek ve Tüzel Kişi Tacirlerce
    Kollektif ve Komandit Şirketlerce
    Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketlerce
    Anonim Şirketlerce
    Limited Şirketlerce
    Kooperatiflerce
b) * Müdürlüler kurulu karar defteri (Limited şirketlerde)
- 3- TTK'NİN 64 ÜNCÜ MADDESİNDE SAYILAN, VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALMAYAN TİCARİ DEFTERLERİN SEKLİ VE KAYIT USULLERİ**
- a) İşletmenin muhasebesiyle ilgili olmayan ticari defterler
b) Tarım Kredi Kooperatiflerine ilişkin özel düzenlemelerde aksi yönde bir hüküm bulunmadığından bunların ticari defterlerinin de Tebliğ hükümlerine tabi olduğu
- 4- DEFTER YENİLENMESİNİ GEREKTİREN DURUMLAR VE UYGULANACAK USUL**
- a) Pay ve yönetim kurulu karar defterlerinde
b) Pay ve yönetim kurulu karar defterleri dışında kalan diğer defterlerde

- 5- AÇILIŞ, ONAY YENİLEME (ARA ONAYI) VE KAPANIŞ ONAYLARI**
- a) AÇILIS ONAYI**
- aa) Açılış onayının kapsamı ve noterliklerde yapılamayacak olanlar
bb) Açılış onayın şekli
cc) Yeni faaliyet döneminde kullanılacak defterlerin açılış onayları sırasında, kullanılmakta olan defterlerin ibrazının ve kapanış onaylarının yapılması gerekmektedir
dd) Açılış onayının ilk sayfaya yapılacağı, kapak kısmına yapılmayacağı

- b) ONAY YENİLEME (ARA ONAYI)**

- aa) Onay yenilenmesine (ara onayına) tabi defterler ve süresi
- bb) Onay yenilenmesinin (ara onayının) yapılış şekli

c) Kapanış onayı

- aa) Kapanış onayına tabi defterler, süresi ve yapılış şekli
- bb) Kapanış onayı zorunlu olan yönetim kurulu karar ve yevmiye defterlerinin bu onaylarının hangi yer noterliğince yapılacağı
- cc) Kapanış onayının onaylı sayfalara ilaveten kullanılan onaysız sayfalara yazılan kayıtların sonuna değil, onaylı en son sayfanın altına yapılması gerekītī

6- ONAY YENİLEME (ARA ONAYI) YAPILMADAN VE YAPILARAK KULLANILMAYA DEVAM EDİLEBİLECEK DEFTERLER

- a) Onay yenileme (ara onayı) yapılmadan kullanılmasına devam edilebilecekler
- b) Onay yenileme (ara onayı) yapılarak kullanılmasına devam edilebilecekler

7- TİCARİ DEFTERLERİN ONAY ZAMANLARI

- a) Yönetim Kurulu Karar Defteri ile Müdürler Kurulu Karar Defteri
- b) Geçmiş yıllara yönelik defter onaylarının yapılamayacağı
- c) Önceki yılda onay yenilemesi (ara onayı) yapılırmamış olan Yönetim Kurulu ile Müdürler Kurulu karar defterlerinin bir sonraki yıla ait onay yenilemesinin (ara onayının) yapılabileceği
- d) Süresi içinde onay işlemleri yapılmayan TÜM TİCARİ DEFTERLERİN, aynı dönemde olmak kaydıyla süresi dışında da onaylanabileceği

8- TİCARİ DEFTERLERİN ONAYLANMASINDA GÖREV VE YETKİ

- a) Görev kuralı
- b) Yetki kuralı
- c) Büyükşehir belediyesi sınırları içindeki tüm noterliklerin yetkili oldukları
- d) Şubelere ait defterlerin onaylanması yetkili noterlik
- e) Yetkisiz noterliklerde yapılan onaylamaların geçersiz olduğu, bu şekilde onaylanmış defterlerde onay yenilemesi (ara onayı) yapılamayacağı

9- TİCARET SİCİLİ TASDİKNAMESİ

- a) Kuruluşlarda ve daha sonraki izleyen faaliyet dönemlerinde hangi gerçek ve tüzel kişilerden aranacağı
- b) Eski ticaret sicil tasdiknamelerinin de geçerli olduğu
- c) Esnaf ve sanatkârlardan istenmeyeceği
- d) Tarım Kredi Kooperatiflerinin tescile tabi olmaması nedeniyle bunların defter onaylama işlemlerinde ticaret sicil tasdiknamesi istenmeyeceği
- e) Herhangi bir sicile kayıtlı olmadıklarını beyan edenlere ait defterlerin açılış onaylarının yapılmayıp yapılamayacağı
- f) Onay yenilemesi (ara onayı) yapılması sırasında da isteneceği

10- SAKLANMASI ZORUNLU OLAN TİCARİ DEFTERLERİN KAYBI HALİNDE MAHKEMEDEN ALINMIŞ ZAYİ BELGESİNİN İBRAZ EDİLMESİ GEREKTİĞİ

11- YÖNETİM KURULU İLE MÜDÜRLER KURULU KARAR DEFTERLERİNE KAPANIŞ VE ONAY YENİLEME İŞLEMİNİN TEK YEVMIYE ALTINDA YAPILACAKĪ

12- PAY, YÖNETİM KURULU VE GENEL KURUL TOPLANTI VE MÜZAKERE DEFTERLERİNİN DAHA ÖNCЕ HİC TUTULMAMIŞ OLMASI DURUMUNDA UYGULANACAK USUL

13- TAHHÜT EDİLEN VE ÖDENEN SERMAYE MİKTARININ NEYE İSTİNADEN YAZILACAGĪ

14- ONAYLAMA SÜRESİNİN SON GÜNÜNÜN TATİLE RASTLAMASI HALİNDE SÜRENİN TATİLDEN SONRAKİ İLK İŞ GÜNÜ MESAİ BİTMİNE KADAR UZAYACAGĪ

15- VERGİ MÜKELLEFIYET KAYITLARI RE'SEN TERKİN EDİLEN ŞİRKETLERİN TİCARET SİCİL KAYITLARI SILİNMEMİŞ OLSA DAHİ DEFTER ONAYLAMA İŞLEMLERİNİN YAPILMAMASI GEREKTİĞİ

16- KAPANIŞ ONAYI YAPILMIŞ, ONAY YENİLEMESİ YAPILMAMIŞ DEFTERLERE YAZILAN KARARLARIN ÖRNEKLERİNİN ÇIKARILIP ÇIKARILMAYACAGĪ

17- KARARLARIN ÖRNEKLERİNİN ÇIKARIMASINDA UYGULANACAK USUL DİĞER DEFTERLER

18- DERNEKLER TARAFINDAN TUTULACAK DEFTERLER VE MAKBUZLAR

- a) Derneklerde tutulacak defterler
- b) Dernek defterlerinin onayı sırasında dikkat edilecek hususlar
- c) Defterlerin tutulüş şekli

aa) Karar, Evrak Kayıt, Demirbaş ve İşletme Hesabı Defterleri

bb) Üye Kayıt Defteri

- d) Dernek defterlerinin onay makamı ve şekli
- e) Derneklerin yardım toplamalarıyla ilgili makbuz ve piyango biletlerinin noterliklerce onaylanmayacağı
- f) Türkiye Kızılay Derneğine ait defterlerde de Dernekler Yönetmeliği hükümlerinin uygulanacağı

19- SENDİKALAR TARAFINDAN TUTULACAK DEFTERLER

- a) Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterler
- b) Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterlerin onay zamanı ve onaylama mercii
- c) Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterlerin onaylanması uygulanacak usul

20- 634 SAYILI KAT MÜLKİYETİ KANUNUNA GÖRE TUTULACAK DEFTERLER

21- İŞ SAGLIĞI VE GÜVENLİĞİ HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ GEREGİNCE TUTULACAK ONAYLI DEFTER

- 22- TAKSİ DURAKLARININ İSTEĞE BAĞLI TUTACAKLARI KARAR DEFTERLERİ DEFTERLERLE İLGİLİ DİĞER HUSUSLAR
- 23- DEFTER ONAYLAMALARINDA ALINACAK YAZI ÜCRETLERİ
- 24- 213 SAYILI VUK HÜKÜMLERİNE GÖRE TASDİKİ ZORUNLU OLAN DEFTERLER DIŞINDA KALAN DEFTERLERİN MALİYE'YE BİLDİRİLMESİ GEREKMEDİĞİ
- 25- DEFTER ONAY İŞLEMLERİNDE SOĞUK DAMGANIN KULLANILABİLECEĞİ
- 26- DEFTER ONAYLAMA İŞLEMLERİNİN DAİRE DIŞINDA DA YAPILABİLECEĞİ
- 27- YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLERİN NOTERLİK EVRAKINI İNCELEYEMEYECEKLERİ, ANCAK DEFTER VE BELGE ONAYLAMALARI İLE İLGİLİ BİLGİ ALABİLECEKLERİ

Ankara, 12.06.2019

Özü: Noterlik işlemlerinde kullanılacak kimlikler.

**G E N E L G E
Nº. (1)**

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Birliğimizce yayımlanan, noterlik işlemlerinde kullanılacak kimliklerle ilgili genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

1- GENEL OLARAK:

Noterin, işlem yaptırılacak kimselerin kimlik, adres ve yeteneği ile gerçek isteklerinin tamamen öğrenmekte yükümlü olduğu ve belgelendirme isteminde bulunan ilgili ile işleme katılan kimselerin kimliğini tespit edebilmek için nüfus hüviyet cüzdanı, buna dayalı olarak resmi mercilerden verilmiş pasaport, ehliyet, fotoğrafı kimlik kartı ve sair kimlik belirten belgeleri aramak zorunda olduğu, bu belgelerin gösterilmemesi veya noterin gerekli görmesi halinde tanık dinlemek yoluyla da kimlik tespit edilebileceği Noterlik Kanununun 72'nci ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 90'ıncı maddelerinde belirtilmiştir.

2- ÖZEL KANUNLARINDA YER ALAN RESMİ KİMLİKLER:

Noter kimlikleri:

12 Aralık 2014 tarihli ve 29203 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 6572 sayılı Kanun ile 1512 sayılı Noterlik Kanununun 24'üncü maddesine "Noterlere Türkiye Noterler Birliği tarafından verilen kimlik kartı, tüm resmî ve özel kuruluşlar tarafından kabul edilecek resmî kimlik hükmündedir." şeklinde eklenen son fıkra gereğince, Türkiye Noterler Birliği tarafından noterlere verilen kimlikler resmi kimlik niteliğindedir.

Hâkim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen kimlikler:

12 Aralık 2014 tarihli ve 29203 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 6572 sayılı Kanun ile 2802 sayılı Kanuna "Hâkim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen mesleki kimlik kartı, tüm resmî ve özel kurum ve kuruluşların iş ve işlemlerinde resmî kimlik hükmündedir." şeklinde eklenen 112/B maddesi uyarınca, hâkim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen mesleki kimlikler resmi kimlik niteliğindedir.

Milletvekilleri, yasama organı eski üyeleri ile dışarıdan atanan bakanlara verilen kimlikler:

6353 sayılı Kanun ile 3671 sayılı Kanuna, "Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığıncı, Milletvekilleri, Yasama Organı eski üyeleri ile dışarıdan atanan bakanlara verilen kimlik belgesi tüm resmî ve özel kuruluşlar tarafından kabul edilecek resmî kimlik hükmündedir." şeklinde eklenen "Ek madde 1" gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığıncı, milletvekilleri, Yasama Organı eski üyeleri ile dışarıdan atanan bakanlara verilen kimlik belgesinin, noterlik işlemlerinde resmî kimlik olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

*NOT: 24.12.2019 tarihli ve 30988 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7196 sayılı Kanunla Ek 1 inci maddenin ilk fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"*Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığıncı, milletvekilleri ve yasama organı eski üyeleri ne, 24/6/2018 tarihinden önce dışarıdan atandığı bakanlık görevi sona erenlere ve bunların sıfat ve vazifesine bağlı olarak kanunlarda belirtilen hak sahiplerine, şekli ve içeriği Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Divanında belirlenecek kimlik belgesi verilir. Bu kimlik belgesi, tüm resmî ve özel kuruluşlar tarafından kabul edilecek resmî kimlik hükmündedir.*"

Avukat kimlikleri:

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 9'uncu maddesinin değişik 4'üncü fıkrası gereğince Türkiye Barolar Birliği tarafından tek tip olarak bastırılan ve örneği (Ek. 1)'de bulunan avukat kimlikleri, tüm resmî ve özel kuruluşlar tarafından kabul edilecek resmî kimlik hükmündedir

Avukatlık Kanunu Yönetmeliğinin Geçici 1 inci maddesi uyarınca Türkiye Barolar Birliği tarafından düzenlenen avukat kimlikleri dışındaki kimlikler, 01.01.2003 tarihinden sonra avukat kimliği olarak kullanılmamaktadır.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu 13-14 Temmuz 2016 günü toplantılarında; Avukat Kimlik Kartı ve Barokart Üretim ve Uygulama Yönergesi'nin, 18. maddesi gereği geçerlilik süresi 5 (beş) yıl olan kimlik ve akıllı kartların maddede ifade edilen süresinin kaldırılması konusu görüşülmüş ve sözü edilen Yönergenin, 18. maddesinin sadece avukatlık kimlik kartları yönünden değiştirilerek, geçerliliğinin süre sınırlanma hükmünün kaldırılmasına, ayrıca bir geçici madde eklenerek; halen kullanımda olan süresi dolmamış kartların geçerlilik tarihleri sonunda ücretli ve süresiz olarak yenilenmesine karar verilmiştir. Bu nedenle avukat kimliklerinde yer alan beş yıllık süre sınırlaması kaldırılmıştır. (TBB - 2016/54 sayılı duyuru)

Basın kartı:

14.12.2018 tarihli ve 30625 sayılı Resmî Gazete yayımlanan Basın Kartı Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin 1 inci fıkrası gereğince, bu Yönetmeliğin 2 ncı maddesinde belirtilen kişilere verilen Basın Kartı resmi nitelikte bir kimlik belgesidir.

(NOT: Aynı huküm, bu Yönetmelikten önce yürürlükte olan 3.3.2001 tarihli, 24351 sayılı; 9.8.1998 tarihli, 23428 sayılı ve 25 Ağustos 2015 tarihli ve 29456 sayılı Resmî Gazetelerde yayımlanan mülga Basın Kartı ve Basın Kartları Yönetmeliklerinde de mevcuttur.)

Askerî kimlik kartı:

6519 sayılı Kanun ile 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununa 34/A maddesine "Askerî kimlik kartı; kişinin, Türk Silahlı Kuvvetleri personeli olduğunu ve kimliğini gösteren resmî belgedir. Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları, yönetmelikle belirlenen istisnalar saklı kalmak kaydıyla askerî kimlik kartlarını resmî ve sivil olarak üzerinde bulundururlar." şeklinde eklenen birinci fıbra gereğince Türk Silahlı Kuvvetleri personeline verilen kimlik kartları resmi kimlik niteliğindedir.

Türk Silahlı Kuvvetleri kimlik kartlarının basımı, dağıtıımı, kullanımlarının yönetimi TSK Akıllı Kart Merkezi tarafından yapılmaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Akıllı Kartları aynı zamanda görevdeki personelin 1949 tarihli Silahlı Çatışma Hukuku'na ilişkin Cenevre Sözleşmelerine uyumlu bir kimlik kartıdır ve üzerinde/mikroişlemcisinde TSK Personelinin nüfus, askerî ve iletişim bilgileri ile renkli fotoğrafı bulunmaktadır.

3- İLGİLİ MEVZUAT GEREĞİNCE VERİLEN DİĞER KİMLİK VE BELGELER:

a) Ülkemizde bulunan yabancı diplomatik misyon personelinin kimlikleri ile adresleri:

Konuya ilişkin olarak Dışişleri Bakanlığı Protokol Genel Müdür Yardımcılığında Birliğimize gönderilen 3 Ocak 2012 tarihli 2011/8420559 sayılı yazı, Yönetim Kurulunun 13.03.2012 tarihli toplantıda görüşülmüştür.

Dışişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan "Yabancı Misyon Kimlik Kartı Yönetmeliği" de 24 Temmuz 2013 tarihli ve 28717 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Belirtilen yazı ve Yönetmelik hükümlerine göre;

Ülkemizde bulunan yabancı diplomatik misyon personelinin, aile üyelerinin, yakınlarının ve fahri konsolosların noterliklerimizde işlem yaptırmaları halinde, Dışişleri Bakanlığında bu kişiler için düzenlenen "Yabancı Misyon Personeli Kimlik Kartı"nın ibrazı istenecektir. Yönetmeliğin 8'inci maddesinin 1'inci fıkrasının (b) bendi gereğince bu kimlik kartı, her türlü hukuki işlem için kimlik ispatında kullanılan ve kart hamilinin resmi makamlara tanıtılarak uluslararası hukuk ile ulusal mevzuatımızdan kaynaklanan statülerine uygun muamele göremeleri için bilgilendirici işlev görür. 10.1.2007 tarihli ve 26399 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan mülga "Türkiye'deki Yabancı Misyon Personeli Kimlik Kartı Yönetmeliği" hükümlerine göre verilmiş kartlar geçerliliklerini kaybettikleri için kullanılamaz.

Dışişleri Bakanlığının yazısında belirtildiği üzere; hem iç hukukumuza, hem de taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalar ve yerleşik uygulamalara göre, yabancı misyon personelinin adres kaydettirme zorunluluğu bulunmadığından, gerek araç alım satım sözleşmelerinde gerekse diğer işlemlerde bu personelin kişisel adres kayıtları aranmayacak, adres kısmına görevli oldukları yabancı temsilciliğin isim ve adresinin yazılması ile yetinilecektir.

Yukarıda belirtilen hususlar Ülkemizde bulunan yabancı diplomatik temsilciliklerde çalışan Türk vatandaşları için uygulanmayacak, bunlar için Türk vatandaşlarına uygulanan usulde işlem yapılacaktır.

b) 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu uyarınca verilen belge ve kimlikler:

6458 sayılı Kanun uyarınca verilen "İkamet İzin Belgesi" ile bu Kanunda yazılı diğer kimlikler ile belgelerin, şekli ve kimlik olarak kullanılıp kullanılmayacağı İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nden sorulmuştur. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 15.09.2014 tarihli ve 2014/1319-2460, 31.12.2015 tarihli ve 39265563-000-38774 sayılı yazınlarda verilen bilgilere göre;

İkamet Tezkeresi - İkamet İzni Belgesi:

5683 sayılı Yabancıların Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun uyarınca Türkiye'de ikamet edecek yabancılara verilmiş olan "ikamet tezkeresi" yerine, 11.04.2014 tarihinden itibaren, şekil ve içeriği yeniden belirlenen "ikamet izni belgesi" kullanılmaya başlanmıştır.

5683 sayılı Kanun uyarınca 11.04.2014 tarihinden önce verilmiş olup, süreleri bitmemiş olan ikamet tezkereleri, 11.04.2014 tarihinden sonra sürelerinin sonuna kadar geçerli olmaya devam edecek ve sürelerinin sonuna kadar herhangi bir ilave idari işleme gerek kapsamısızın kullanılacaktır. Dolayısıyla, 5683 sayılı Kanuna göre verilmiş olup süreleri dolmayan ikamet tezkereleri, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 23.3.1989 gün ve 13354 sayılı görüşleri doğrultusunda tapuda işlem yapılmasını gerektirenler hariç diğer noterlik işlemlerinde kullanılabilecektir.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu uyarınca 11.04.2014 tarihinden sonra verilen "İkamet İzin Belgesi" tek başına kimlik olarak kabul edilmeyecek, bu belge sahibi kişilerin pasaportlarının veya yabancı kimliklerinin olması nedeniyle işlemlerinde, "İkamet İzin Belgeleri" ile tercüme edilmiş pasaportları veya yabancı kimlikleri birlikte kullanılcaktır.

Vatansız Kişi Kimlik Belgesi:

Türkiye'de vatansız kabul edilen kişiler, herhangi bir ülkeye vatandaşlık bağı bulunmadığından bir ülke tarafından verilmiş kimlik belgesi ya da pasaport taşımamaktadırlar. Bu durumdaki kişilerin pasaport veya yabancı kimlik belgesi sunamayacakları için örneği (Ek. 2)'de bulunan "Vatansız Kişi Kimlik Belgesine" istinaden noterlik işlemi yaptırmaları mümkün bulunmaktadır. Bu belge Türkiye'de yasal olarak ikamet edebilme hakkı da sağlamaktadır.

Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kayıt Belgesi:

Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi:

Uluslararası Koruma Statü Sahibi Kimlik Belgesi:

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununu hükümleri uyarınca verilen ve üzerinde yabancı kimlik numaraları yazılı olan, örnekleri (Ek. 2/a)'da bulunan "Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kayıt Belgesi", "Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi" ve "Uluslararası Koruma Statü Sahibi Kimlik Belgesi" resmi mercilerce düzenlenmiş kimlik niteliğinde olduğundan noterlik işlemlerinde kullanılabilecektir.

Geçici Koruma Kimlik Belgesi (Yabancı Tanıtma Belgesi):

22 Ekim 2014 tarihli ve 29153 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Geçici Koruma Yönetmeliğinin "Geçici koruma kimlik belgesi" başlıklı 22'nci maddesi gereğince bu belge; kayıt işlemleri tamamlanılanlara, valilikler tarafından düzenlenmekte olup, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu kapsamında verilen yabancı kimlik numarasını taşımaktadır. Geçici korumanın sona ermesi halinde geçici koruma kimlik belgesi geçerliliğini kaybeder ve yabancıdan geri alınır.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 31.12.2015 tarihli ve 39265563-000-38774 sayılı görüşünde bildirdiği üzere;

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu 91'inci maddesine atfen çırınlı 22.12.2014 tarihli ve 29153 sayılı Geçici Koruma Yönetmeliğinin GEÇİCİ 1inci maddesi gereğince; ülkemizde bulunan Suriye uyruklu yabancılar geçici koruma kapsamına alınmıştır. Anılan Yönetmeliğin 22 nci maddesi gereğince söz konusu yabancılarla Geçici Koruma Kimlik Belgesi (Yabancı Tanıtma Belgesi) düzenlenmektedir.

Bu çerçevede; Suriyeli yabancılarla düzenlenen bahse konu Geçici Koruma Kimlik Belgesi ülkemiz sınırları içerisinde resmi nitelik taşımaktadır. Sözü edilen Yönetmeliğin GEÇİCİ 1inci maddesi gereğince ise; sadece Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşları, Suriye Arap Cumhuriyetinden gelen mülteciler ve vatandaşlar geçici koruma kapsamına alınmış olup; Geçici Koruma Kimlik Belgesi bâhsedilen Suriyeli yabancılarla düzenlenmektedir. Ayrıca Geçici Koruma Kimlik Belgesinde belirtilen ikamet ilinden başka bir ilde noterliliklere başvuran Suriye uyruklu yabancıların, ikamet ettiğleri ilden aldıkları Yol İzin Belgesini ibraz etmeleri halinde hizmet almalarında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

26.12.2016 tarihinden itibaren, güvenlik öğelerini içerecek şekilde değiştirilen yeni Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi, Uluslararası Koruma Statü Sahibi Kimlik Belgesi ve Geçici Koruma Kimlik Belgesi verildiği:

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Uluslararası Koruma Dairesi Başkanlığı Birliğimize gönderdiği 23.12.2016 tarihli ve E.49087 sayılı yazıyla;

Ülkemizden bireysel koruma talep eden yabancılar, statülerine uygun olarak 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve bu Kanunun uygulanmasına ilişkin Yönetmelik hükümleri gereğince kimlik belgesi düzenlenerek verildiğini, ancak bu kimlik belgelerinin herhangi bir güvenlik ödülü barındırmaması ve buna bağlı olarak bir takım sorunlar yaşanması nedeniyle güvenlik özelliklerine haiz kimlik belgelerinin tedarik edilerek Uygulama Talimatıyla birlikte Valiliklere (İl Göç İdaresi Müdürlüklerine) gönderildiğini,

Bu çerçevede, **26.12.2016 tarihinden itibaren düzenlenecek** yeni kimlik belgelerinin ekli olarak gönderilen örnekler şeklinde olacağını, **daha önce düzenlenmiş olan kimlik belgelerinin ise geçiş süresince geçerliliğini koruyacağını**,

Bildirmiştir.

Yazı ekinde bulunan kimlik belgesi örneklerinden; güvenlik öğelerini içerecek şekilde değiştirilen kimlik belgelerinin, **Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi, Uluslararası Koruma Statü Sahibi Kimlik Belgesi ve Geçici Koruma Kimlik Belgesi** oldukları anlaşılmıştır.

Ayrıca, yazı ekinde yer alan ve yeni kimliklerle birlikte Valiliklere (İl Göç İdaresi Müdürlüklerine) gönderilen Bilgi Notu ve Uygulama Talimatında noterlik çalışmalarını ilgilendiren aşağıdaki bilgilere yer verilmiştir.

- 1) Yeni kimlik belgelerinin güvenlik öğeleri;
- Özel dokulu kâğıt

- Gizli mor boyalı baskı (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü logosu),
- Gizli beyaz boyalı baskı (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü logosu),
- Turuncu fosfor boyalı baskı (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü logosu),
olarak belirlenmiştir.

2) Kimlik belgelerinin fotokopisi çekildiğinde, kopyanın sahte olduğu güvenlik öğeleri sayesinde çok rahat tespit edilebilmektedir.

3) Yeni kimlik belgeleri yaklaşık olarak A5 boyutunda olup İl Müdürlüklerimizde bulunan yazıcı modellerine göre testi yapılmıştır,

5) Uluslararası koruma kapsamındaki yabancılar için örneği gönderilen (mavi renkli) kimlik belgesi, geçici koruma kapsamındaki yabancılar için örneği gönderilen (sarı renkli) kimlik belgesi kullanılacaktır.

7) GöçNeT'ten yazdırılan kimlik belgesinin fotoğraf kısmında soğuk mühür, onay kısmında ıslak mühür (mavi renk) kullanılacak ve onay kısmı imzalanacaktır.

8) Onay işlemi tamamlanan kimlik belgesi yabancıya ortadan katlanarak verilecektir,

9) Yeni kimlik belgeleri, ülkemizden ilk kez uluslararası koruma başvurusunda bulunanlara kayıtları tamamlandığında ve mevcut; kimliklerinin geçerlilik süresi dolanlara **kimlik yenileme için geldiklerinde** verilecektir,

10) Geçici koruma **verileri güncellenen** yabancılaraya yeni kimlik belgeleri verilecektir,

11) Ön kayıt durumundan geçici koruma kapsamına alınan yabancılaraya yeni kimlik belgeleri verilecektir.

14) Mevcut kimliklerin geçiş süresince **geçerlilikleri** devam edecektir.

Güvenlik öğelerini içerecek şekilde değiştirilen;

Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi,

Uluslararası Koruma Statü Sahibi Kimlik Belgesi,

Geçici Koruma Kimlik Belgesi,

Örnekleri ektedir. (Ek. 2/a)

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Uluslararası Koruma Dairesi Başkanlığı Bıraklığımıza gönderdiği 10.12.2018 tarih ve 57730 sayılı yazıyla;

“Veri Güncelleme Projesi” kapsamında yabancıların kişisel verilerinin güncellenerek eski kimliklerinin yenilendiği, veri güncelleme işleminin tamamlandığı illerde yalnızca yeni kimlik belgelerinin dikkate alınması, veri güncellemesi tamamlanmamış illerde ise güncelleme tamamlanana kadar yeni kimlik belgelerinin yanı sıra eski kimlik belgelerinin de dikkate alınması gerekmektedir.

Veri güncelleme Projesi kapsamında yenilenen “Geçici Koruma Kimlik Belgesi” örneği ektedir. (Ek. 3)

c) 4112, 5203 ve 5901 sayılı Kanunlara göre verilen Belge ve Mavi Kartlar:

Doğumla Türk vatandaşlığını kazanmış olup da sonradan Bakanlar Kurulundan izin almak suretiyle yabancı bir devlet vatandaşlığına geçenlere;

4112 sayılı Kanun gereğince “4112 sayılı Kanunla Saklı Tutulan Hakların Kullanılmasına İlişkin Belge”, daha sonra 5203 sayılı Kanun gereğince “5203 sayılı Kanunla Tanınan Hakların Kullanılmasına İlişkin Belge” ve daha sonra da 12.04.2013 tarihine kadar 6 Nisan 2010 tarihli ve 27544 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 3'üncü maddesinde ismi “Mavi Kart” olarak değiştirilmiş olan ve değerli kağıtlar kapsamında bulunmayan belge, 12.04.2013 tarihinden itibaren de nüfus müdürlüklerince değerli kağıtlar kapsamında olan yeni Mavi Kart verilmiştir.

12.04.2013 tarihinden önce verilen ve değerli kağıt kapsamında olmayan “4112 sayılı Kanunla Saklı Tutulan Hakların Kullanılmasına İlişkin Belge”, “5203 sayılı Kanunla Tanınan Hakların Kullanılmasına İlişkin Belge” ve “Mavi Kartlar”, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Yabancı İşler Dairesi Başkanlığı'nın 12.08.1998 tarih ve 1257 sayılı görüşü ile Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü'nün 20.10.1998 günü ve 1998/26 sayılı genelgesi doğrultusunda tüm noterlik işlemlerinin yapılması sırasında kimlik tespitinde kullanılmaya-

cak, bunların yanında ayrıca pasaport veya iş sahibinin uyruğunda bulunduğu ülkenin kimliği aranacaktır.

12.04.2013 tarihinden itibaren, Maliye Bakanlığı saymanlıklarında boş mavi kart dağıtımları yapılan nüfus müdürlüklerince düzenlenen ve değerli kâğıtlar kapsamında olan, örneği (Ek. 4)'te bulunan yeni Mavi Kart ise, 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 28. inci maddesinin 7. nci fıkrasında yer alan "*Bu maddenin sağladığı hakların kullanılmasında Mavi Kartın ibrazı yeterlidir.*" hükmü gereğince noterlik işlemlerinde yalnız başına kimlik olarak kullanılabilecek, bunun yanında ayrıca pasaport veya iş sahibinin uyruğunda bulunduğu ülkenin kimliği aranmayacaktır.

4- TAPUDA İŞLEM YAPILMASINI GEREKTİREN NOTERLİK İŞLEMLERİNDE KULLANILABILECEK KİMLİKLER:

a) Türk vatandaşı gerçek kişilerin işlemlerinde:

17.08.2013 tarihli ve 28738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tapu Sicil Tüzüğü'nün 18.inci maddesinin 2. nci fıkrası ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün "Tapu Sicili Tüzüğü Uygulamaları" ile ilgili olarak bölge müdürlüklerine gönderdiği 03.09.2013 tarihli ve 23294678-010-07/66-7059 sayılı duyurusu uyarınca, Türk vatandaşı gerçek kişilerin tapuda işlem yapılmasını gerektiren noterlik işlemlerinde sadece;

- **Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaralı nüfus cüzdanları,**
  - **Milletvekilleri, Yasama Organi eski üyeleri ile dışarıdan atanan bakanlara T.B.M.M. tarafından verilen kimlik belgesi,**
  - **Avukat kimlikleri,**
- kullanılacaktır.

Bunlar dışında kalan resmi kimliklerin, yeterli güvenlik önlemlerini içermediği gereklilikseyle Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nce kabul edilmemesi nedeniyle, aksi kararlaştırılmışlığı sürece bu işlemlerde kullanılmaması gerekmektedir.

b) Yabancı uyruklu gerçek kişilerin işlemlerinde:

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Yabancı İşler Dairesi Başkanlığıının, Tapu Sicil Tüzüğü'nün 18.inci maddesine dayanarak yaptığı belirleme üzerine, yayımladığı 16.09.2013 tarihli ve 2013/13 sayılı "Yabancılara İlişkin Tapu İşlemlerinde Kimlik Tespiti" konulu genelgesinde yapılan açıklamalar uyarınca, yabancı uyruklu gerçek kişilerin tapuda işlem yapılmasını gerektiren noterlik işlemlerinde sadece;

- Bu kişilerin tabiiyetinde bulundukları ülkelerin yetkili makamları tarafından usulüne uygun olarak verilmiş yabancı ülke kimlik belgeleri veya pasaport belgeleri,
- 12.04.2013 tarihinden sonra nüfus müdürlüklerince düzenlenen ve değerli kâğıtlar kapsamında olan Mavi Kartlar,
- Vatansızlar için ise yukarıda açıklanan "Vatansız Kişi Kimlik Belgesi" kullanılacaktır.

5- ARAÇ ALIM VE SATIMLARI İLE BUNLARA İLİŞKİN OLARAK VERİLECEK VEKİLETNAMELERİ ESAS ALINACAK KİMLİKLER:

a) Araç alım ve satımlarında:

Elektronik ortamda araç satış işlemlerinin yapılması sırasında, satıcı ve alıcıların kimlik bilgileri, Kimlik Paylaşım Sisteminden (KPS' den) yapılan sorgulama sonucu gelen verilere göre kontrol edilerek onaylandığından; ilgililerin sürücü belgesi ile müracaatları halinde bunlarda herhangi bir eksiklik, hatalı ya da kısaltmalı isim bulunması halinde, araç satışının teslimi aşamasında (veznede makbuz kesilmesi sırasında) satış onayının alınamaması ihtimaline binaen, öncelikle satış işlemlerinde ilgililerin nüfus cüzdanlarının kullanılması icap etmekle birlikte, nüfus cüzdanlarının ibraz edilememesi halinde, kimliği ispatlayan diğer belgelerle de işlemin yapılması mümkün bulunmaktadır.

b) Araç alım ve satımına ilişkin vekâletnamelerde:

Yönetim Kurulunun 20.06.2011 günü toplantılarında; araç alım ve satımına ilişkin vekâletnamelerin tanzimi sırasında ilgilinin kimliğinin sadece nüfus cüzdanından tespit edileceğine dair mevzuatta bir hüküm bulunmadığı dikkate alınarak, belirtilen vekâletnamelerin düzenlenmesi sırasında kimlik tespitinin sürücü belgesinin de kullanılabileceğine, sürücü belgesinde T.C. kimlik numarasının olmaması halinde ise ilgilinin beyan edeceği kimlik numarasının, Kimlik Paylaşım Sisteminden (KPS' den) gereken doğrulama yapıldıktan sonra yazılabilceğine karar verildiğinden, sözü edilen vekâletnamelerin tanzimi sırasında ilgililerin sürücü belgeleriyle de işlem yapılabilecektir.

6- T.C. MERKEZ BANKASI TARAFINDAN VERİLEN KREDİ MEKTUPLARINA İLİSKİN VEKÂLETNAMELERDE İLGİLİNİN PASAPORTU İLE İŞLEM YAPILACAKI:

T.C. Merkez Bankası A.Ş. tarafından verilen kredi mektuplarına ilişkin bir vekâletname yapılması talep edildiğinde, noterlerin ilgiliden pasaportunu istemeleri ve vekâletnameye de pasaportun tarih ve numarası ile sair bilgilerin geçirilmesi 19.11.1985 tarihli, (90) ve 13.01.1999 tarihli, (1) sayılı genelgeler ile noterliklere duyurulmuş bulunduğuandan, belirtilen vekâletnamelerin yapılması sırasında ilgililerin kimliklerinin pasaportlarına dayanılarak tespit edilmesi gerekmektedir.

7- NÜFUS CÜZDANLARI VE T.C. KİMLİK KARTI İLE İLGİLİ BAZI BİLGİLER:

a) 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununda yer alan “nüfus cüzdanı/cüzdanları” ibarelerinin “kimlik kartı” olarak değiştirildiği:

27.01.2016 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 6661 sayılı Kanun ile 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununda yer alan “nüfus cüzdanı/cüzdanları” ibareleri “kimlik kartı” olarak değiştirilmiştir.

Aynı Kanunla 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununa eklenen (Ek Madde 1)’de “Diğer mevzuatta ‘nüfus cüzdanı’, ‘hüviyet cüzdanı’, ‘nüfus hüviyet cüzdanı’, ‘hüviyet varakası’, ‘nüfus kâğıdı’ ibarelerine yapılan atıfların ‘Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı’na yapılmış sayılacağı” belirtilmiştir.

b) Nüfus cüzdanlarının geçerlilik süresi:

Adalet Bakanlığına ait 16.10.1990 tarih ve 43626 sayılı görüş ile Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün 1997/14 sayılı genelgesinde açıklandığı üzere nüfus cüzdanlarının geçerliliği ile ilgili belirli bir süre bulunmamaktadır. 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunun da bu yönde bir hüküm bulunmadığından, düzenlendikleri tarihten itibaren on, on beş veya daha uzun süre geçen, üzerinde silinti, kazıntı ve bir düzeltme yapılmayan nüfus cüzdanlarının kabul edilmesi gerekmektedir. Ancak kişi, cüzdanındaki fotoğrafı ile tanınmasını engel teşkil edecek şekilde değişmişse, cüzdan üzerinde silinti, kazıntı ve bir düzeltme yapılmış ise ilgililerin nüfus cüzdanlarını değiştirmek üzere nüfus müdürlüklerine yönlendirilmeleri icap etmektedir.

c) (13.03.2009 - 30.03.2009) ve (14.08.2010 - 12.09.2010) tarihleri arasında düzenlenen nüfus cüzdanlarının geçerli olduğu:

Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün;

01.06.2009 tarih ve 1384/30434 sayılı yazısında; “29 Mart 2009 tarihinde yerel seçimlerin yapılacak olması nedeniyle 13.03.2009 tarihinde çıkarılan bir genelge ile 30.03.2009 tarihine kadar Cumartesi ve Pazar günleri tüm nüfus müdürlüklerinin hizmet vermeleri sağlanmıştır.

Bu nedenle; 13-30.03.2009 tarihleri arasında verilen nüfus cüzdanları geçerli olup, tereddüt edilmesi halinde Kimlik Paylaşım Sistemi içerisinde yer alan Nüfus Cüzdanı Doğrulama Servisinden kimlik doğrulama işleminin yapılması mümkündür.

Konunun noterliklere duyurulması hususunda gereğini takdirlerinize rica ederim.”

13.08.2010 tarih ve 1348-55979 sayılı yazısında da; “*12.09.2010 tarihinde halkoylaması yapılacak olması nedeniyle 12.08.2010 tarihinde çıkarılan bir talimat ile 12.09.2010 tarihine kadar Cumartesi ve Pazar günleri tüm nüfus müdürlüklerinin hizmet vermeleri sağlanmıştır.*

Bu nedenle 14.08.2010 - 12.09.2010 tarihleri arasında verilen nüfus cüzdanlarının geçerli olduğunu noterliklere duyurulması hususunda gereğini takdirlerinize rica ederim.” denildiğinden (13.03.2009 - 30.03.2009) ile (14.08.2010 - 12.09.2010) tarihleri arasında nüfus müdürlüklerince verilen nüfus cüzdanları geçerli olup, bunlara dayalı olarak kimlik tespiti yapılabilir.

c) Kimlik Paylaşım Sistemi'nden alınan bilgiler ile nüfus cüzdanları arasında farklılık olması halinde yapılacak işlemler:

Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün 30.01.2014 tarihli ve 70819127-111.99-9986 sayılı yazısında;

“06.12.2012 tarihli ve 28489 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" uyarınca yeni kurulan ilçeler nedeniyle nüfus cüzdanlarında il, ilçe, köy/mahalle adları ile nüfus kütüklerinde yer alan il, ilçe, köy/mahalle adları farklılaşmıştır.

İl, ilçe, köy/mahalle adı ile cilt, aile ve birey sıra numarası kişinin nüfus kütüklerinde kaydını bulmaya yarayan anahtar bilgilerdir. Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ile kişilerin kaydına ulaşılabiligidinden; kişinin nüfus cüzdanı seri numarası veya Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasından Kimlik Paylaşım Sisteminde gerekli sorgulama yapılarak:

a) *Kişinin nüfus cüzdanında il, ilçe, köy/mahalle bilgilerinde bir değişiklik bulunması durumunda Kimlik Paylaşım Sisteminde yer alan il, ilçe, köy/mahalle bilgilerine göre işlem yapılması,*

b) *Kişinin kimliğine ilişkin adı, soyadı, doğum tarihi, doğum yeri, anne adı, baba adı gibi bilgilerde değişiklik olması halinde nüfus cüzdanının değiştirilmesi,*

uygun olacaktır.” denildiğinden, noterliklerde işlem yapmak isteyen kişilerin ibraz ettikleri nüfus cüzdanları/ T.C. kimlik kartları ile Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Kimlik Paylaşım Sistemi kayıtlarının karşılaştırılması sonunda:

1) *İl, ilçe, köy/mahalle gibi anahtar bilgilerde farklılık tespit edilmesi halinde, Kimlik Paylaşım Sistemi'nde yer alan bilgilere göre işlem yapılması, bunun için iş sahiplerinin, nüfus cüzdanlarını değiştirmek üzere nüfus müdürlüklerine yönlendirilmemesi,*

2) *Kişinin kimliğine ilişkin adı, soyadı, doğum tarihi, doğum yeri, anne adı, baba adı gibi bilgilerde farklılık bulunması halinde ise işlem yapılmaması, iş sahiplerinin, nüfus cüzdanlarını değiştirmek üzere nüfus müdürlüklerine yönlendirilmemesi,*

gerekmektedir.

d) Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı ve Geçici Kimlik Belgesi:

Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı:

Mevcut nüfus cüzdanlarının yerine kullanılacak yeni kimlik kartları, 10 yıllık kullanım ömrüne sahip, Polikarbon materyalden oluşan, temaslı ve temassız çip içeren ve uluslararası standartlara uygun (ICAO) en gelişmiş güvenlik öğelerini içinde barındıran ve vatandaşla ait nüfus, fotoğraf ve biyometrik verinin kart üzerindeki temaslı yongaya güvenli bir şekilde kaydedilmesi ve bu işlemden sonra yetkisiz kimseler tarafından kartın yeniden üretilmesini ya da kart üzerindeki bilgilerin değiştirilmesini olanaksız hale getirecek şekilde tasarlanmıştır.

Kimlik kartı ile sağlanan hizmetlerde, hizmetin özelliğine göre görsel, elektronik ve biyometrik olmak üzere farklı güvenlik seviyelerinde kimlik doğrulama yöntemleri kullanılmıştır. Yonga üzerinde yer alan biyometrik veri sayesinde farklı kurum ve kuruluşların güvenli kimlik doğrulaması yapmasına imkan sağlanmıştır.

İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nce, tüm Bakanlıklar ile ilgili kuruluşlar ve Birliğimize gönderilen 29.03.2016 tarihli ve 70819127-111.99-E.30999

sayılı yazında; “*Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı Pilot Uygulaması kapsamında 14.03.2016 tarihinden itibaren yerleşim yeri ve nüfus kaydı Kırıkkale İlinde bulunan kişilere kimlik kartı verilmeye başlanmıştır.*

Ayrıca doğum, kayıp, mevcut kimlik kartının geçerlilik süresinin sona ermesi veya tahrifat nedeniyle kullanılamayacak durumda olması nedeniyle yapılan kimlik kartı başvurusunda yeni kart düzenleninceye kadar kişinin talebi halinde 10 gün geçerli Geçici Kimlik Belgesi düzenlenmektedir.” denildiğinden;

Yeni hazırlanan ve örneği (Ek. 5)'te bulunan, 14.03.2016 tarihinden itibaren de yerleşim yeri ve nüfus kaydı Kırıkkale İlinde bulunan kişilere dağıtımına başlanan bu kimlik kartına dayanılarak ve **üstünde yer alan bilgilere göre** ilgililerin kimliklerinin tespiti yapılabilecektir.

Ancak, yonga içinde yer alan biyometrik veri üzerinden güvenli kimlik doğrulaması yapılmaması yönünden getirilecek uygulamaya ilişkin bir açıklama yapılmıscaya kadar KPS üzerinden “Seri No” ve “T.C. Kimlik No” ile kontrol yapılması uygun olacaktır.

Geçici Kimlik Belgesi:

İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Birliğimize gönderdiği 27.03.2017 tarihli ve 99-46112 sayılı yazıyla; “*03.03.2017 tarihinden itibaren başvuru nedenine bakılmaksızın talep eden herkes için kimlik kartı teslim edilinceye kadar geçerli olmak üzere Geçici Kimlik Belgesi düzenlendiğini, Geçici Kimlik Belgesi düzenlenendikten sonra kişinin mevcut nüfus cüzdanının/kimlik kartının geçersiz hale getirildiğini*” bildirmiştir.

Bu düzenleme ve Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı Yönetgesi'nin “*Geçici kimlik belgesi*” başlıklı 22. nci maddesinin 3 üncü fıkrasında “*Bu belge ile işlem yapılmadan önce işlem yapacak kurumlar tarafından belgenin geçerliliği Kimlik Paylaşımı Sistemi üzerinden kontrol edilir*” hükmü doğrultusunda; İş sahipleri tarafından ibraz edilecek geçici kimlik belgesinin, nüfus cüzdanının veya kimlik kartının geçerli olup olmadığı KPS kayıtları üzerinden mutlaka incelenmesi gerekmektedir.

(Ek. 6)'da örneği bulunan Geçici Kimlik Belgesi'nin geçerlilik süresi içinde ibraz edilmesi koşuluyla, buna dayanılarak da ilgililerin kimliklerinin tespiti yapılabilecektir.

İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, Birliğimize gönderdiği 19.02.2019 tarih ve 70819127-111.99-23573 sayılı yazıyla; “*Genel Müdürlüklerince, nüfus müdürlüklerinde işlem yoğunluğunun azaltılması için bugüne kadar sadece ıslak imzalı-mühürlü olarak düzenlenen geçici kimlik belgesi, barkodlu - karekodlu olarak da üretilmeye başlanacağını; belgenin ıslak imzasız ve mühürsüz olarak düzenlenmesinin esas olacağını,*

Söz konusu barkod-karekod içeren belgelerin geçerliliğinin <https://www.turkiye.gov.tr/belge-dogrulama> adresinden veya e-Devlet belge doğrulama uygulaması üzerinden kontrol edilebileceğini,

İstisna olarak, talep etmeleri halinde vatandaşlara ıslak imzalı-mühürlü geçici kimlik belgesi de düzenlenmeye devam edileceğini, vatandaşların mağduriyet yaşamaması için, ıslak imzalı-mühürlü ve barkodlu- karekodlu örnekleri ekte gönderilen geçici kimlik belgelerinin her ikisinin de geçerli olduğunu bildirilmiştir.

Bu nedenle; (Ek. 6/a)'da örneği bulunan, ıslak imza ve mühür içermeyen barkod-karekod'lu geçici kimlik belgesi de, geçerlilik süresi içinde ibraz edilmesi ve <https://www.turkiye.gov.tr/belge-dogrulama> adresinden veya e-Devlet belge doğrulama uygulaması üzerinden doğrulanması koşuluyla ilgililerin kimlik tespitinden kullanılabilecektir.

e) Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı üstünde yer alan bilgilere göre kimlik tespitinin yapılacağı:

Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartında, TC kimlik numarası yanında sadece belirli bilgilerin yer aldığı, kişinin nüfus kütüklerinde kaydını bulmaya yarayan il, ilçe, köy/mahalle adı ile cilt, aile ve birey sıra numarası gibi anahtar bilgilerin bulunmadığı belirtilerek, Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartının, tapuda işlem yapılmasını gerektiren noterlik işlemlerinde kullanılmasında farklı bir uygulama yapılp yapılmayacağı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünden sorulmuştur.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 27.04.2016 tarihli ve E. 962953 sayılı yazında;

“Tapu Sicili Tüzüğü 18/2 ‘İstemde bulunan hak sahibi gerçek kişi ise, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaralı nüfus cüzdanı istenir, ibraz edilen kimlik bilgileri ile tescile esas belgelerde yer alan nüfus bilgileri karşılaştırılarak istemde bulunan ile hak sahibinin aynı kişi olup olmadığı tespit edilir.’ hükmü gereğince, 14.03.2016 tarihinde Kırıkkale İlinde pilot uygulaması başlatılan Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartları, Türkiye Cumhuriyeti Nüfus Cüzdanlarının yerini alması nedeniyle, tapu müdürlüklerinde kimlik tespiti için kullanılabilecektir. Ancak bu kimlik kartlarının üzerinde yer alan bilgilerde yine TST ’nin 18inci maddesi gereği hak sahipliğinin belirlenmesinde nüfus cüzdanlarında yer alan il, ilçe, köy/mahalle, cilt no, aile sıra no, ve sıra no gibi bilgilerin yer almaması nedeniyle, TST 18/4 ‘...vekilin kimliği belirlendikten sonra, tapu sicilindeki hak sahibi ile vekâletnamedeki vekâlet verenin kimliği ikinci fıkra hükmüne göre karşılaştırılır.’ hükmü gereğince tapuda işlem yapılmasını gerektiren noterlik işlemlerinde, kimlik bilgilerinin yanı sıra kimlik kartlarının da MERNİS üzerinden ilgili noterlikçe doğrulanması durumunda, anılan belge ile İlişkin olduğu tapu işleminin gerçekleştirilemesinin olası olduğu değerlendirilmektedir” denilmektedir.

Tapuda işlem yapılmasını gerektiren noterlik işlemlerinde de ilgililerin kimliklerinin, yeni hazırlanan Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartının **üstünde yer alan bilgilere göre** tespitinin yapılması yeterli olup, kimlik kartı üzerinde kişinin nüfus kütüklerinde kaydını bulmaya yarayan il, ilçe, köy/mahalle adı ile cilt, aile ve birey sıra numarası gibi anahtar bilgilerin bulunmaması nedeniyle yazılması gerekmemektedir.

f) Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı dağıtılan iller ve bu Kartı alanların eski nüfus cüzdanlarını kullanamayacakları:

İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nce, tüm Bakanlıklar ile ilgili kuruluşlar ve Birliğimize gönderilen 14.11.2016 tarihli ve 111.99-E.104488 sayılı yazda;

“14 Mart 2016 tarihinde Kırıkkale İlinde başlatılan Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı uygulaması, 17 Ekim 2016 tarihinde Artvin, Rize ve Trabzon, 31 Ekim 2016 tarihinde Erzurum ve Erzincan illerinde yaygınlaştırılmaya başlatılmış olup, 2016 yılının son iki ayında toplam 11 ilde, 2017 yılı başından itibaren de Türkiye genelinde uygulamaya geçilmesi planlanmıştır.

Bilgilerinizi ve konunun ilgili birimlere duyurulması hususunda gereğini arz ederim.” denildiğinden, Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı ve Geçici Kimlik Belgesi verilen kişilerle ilgili olarak yukarıda (6.5) ve (6.6) maddelerinde yer verilen açıklamalara göre işlem yapılması icap etmektedir.

Diğer taraftan, Birliğimize ulaşan bilgilerden, Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı verilen bazı kişilerin eski nüfus cüzdanlarıyla noterliklere başvurup işlem yaptırmak istedikleri öğrenilmekle, TC Kimlik Kartı verilen kişilerden eski nüfus cüzdanlarının geri alınıp alınmadığı ve alınmamakta ise bunların geçerli olup olmadıkları Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünden sorulmuştur.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 23.11.2016 tarihli ve 108095 sayılı yazda;

“Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı Yönergesinin 31inci maddesinin 2nci fıkrası ‘İlk defa kimlik kartı başvurusunda ve kartının değiştirilmesinde nüfus cüzdanı veya kimlik kartı geri alınmaz. Ancak, nüfus cüzdanı ya da kimlik kartının iade edilmesi halinde geri alınıp usulüne göre imha edilir. Her durumda kullanımı sonlandırılmış kimlik kartlarına ait sertifikalar iptal edilerek elektronik doğrulama yapılması engellenir. İptal veya iade edilen nüfus cüzdanı veya kimlik kartı sistemden geçersiz hale getirilir’ hükmünü öngörmektedir.

Bu nedenle; ilgililerden geri alınmayan nüfus cüzdanlarının hiç bir geçerliliği bulunmamaktadır.” denilmektedir.

Bu itibarla;

Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı alan kişilere geri verilen eski nüfus cüzdanlarının geçerliliği kalmadığından, MERNİS kayıtlarında bunlara ilişkin sertifikalar iptal edilerek

elektronik doğrulama yapılması engellenmektedir. İlgililerin T.C. Kimlik Kartına mı yoksa eski nüfus cüzdanına mı sahip olduğunun anlaşılmaması için mutlaka elektronik ortamda doğrulamasının yapılması ve geçerli kimlik belgesinin buna göre saptanması, sorgulama (elektronik doğrulama) sonucunda, **Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı aldığı belirlenen kişilerin** eski nüfus cüzdanlarını ibraz ettiklerinin anlaşılmaması halinde ise bunların noterlik işlemlerinde kullanılmaması gerekmektedir.

g) Yongası (çipi) düşen Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartının kullanılmayacağı:
(09.07.2019 tarihli ve Hukuki Danışmanlık -30677 (130) sayılı genel yazıya istinaden eklenmiştir.)

İşlem ilgililerince ibraz edilen ve yongası (çipi) bulunmayan Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartlarının kullanılıp kullanılmayacağı hususunda yaşanan tereddütler üzerine, uygulamaya esas olacak görüşü sorulan İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü 21.06.2019 tarih ve 70819127-111.99-E.81565 sayılı yazısında özetle;

“Başvurularına müteakip, Genel Müdürlüğümüzce kişiselleştirilerek vatandaşlarımıza teslim edilen, kişinin Türk vatandaşı olduğu ile aile kütüğüne kayıtlı bulunduğu gösteren, elektronik sistemler aracılığıyla kimlik tespit ve kimlik doğrulama işlemlerinin gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla kişiye özgü bilgiler ile biyometrik verilerden ve güvenlik özellikleinden oluşan kimlik kartının üzerinde bulunan yonganın bir bütün olarak kart yüzeyinde bulunması gereklili olup, üzerindeki yonga düşmüş olan T.C. kimlik kartları ile işlem yapılması uygun olmayacağı ve söz konusu kimlik kartlarının, ilgililer tarafından başvuru makamlarına yapılan müracaatla değiştirilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.” denilmiştir. Bu sebeple, ibraz edilen ve yongası (çipi) bulunmayan Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartlarının işlemlerde kullanılmaması, ilgililerin kimlik kartlarını değiştirmeleri için nüfus müdürlüklerine yönlendirilmesi gerekmektedir.

8- 01.01.2016 TARİHİNDEN İTİBAREN VERİLEN SÜRÜCÜ BELGELERİ VE ÇİPLİ PASAPORTLAR:

a) 01.01.2016 tarihinden itibaren verilen sürücü belgelerinin kimlik olarak kullanılabilceği:

01.01.2016 tarihinden itibaren verilen ve bazı kimlik bilgilerinin yer almadığı yeni sürücü belgelerinin noterlik işlemlerinde kimlik doğrulamaya elverişli belge olarak kullanılıp kullanılmayacağı hususunda yaşanan duraksamalar nedeniyle konuya ilişkin olarak Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlük gönderdiği 25.01.2016 tarihli ve 600/1078 sayılı cevap yazısıyla;

“Ülkemizin kabul ettiği, Karayolu Trafik Konvensiyonu ile bu konvensiyonu tamamlayıcı Avrupa Anlaşması hükümleri kapsamında 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve Karayolları Trafik Yönetmeliğinde yapılan değişiklikle; sürücü belgeleri sınıfları, geçerlilik süreleri, aranacak yaşı, deneyim ve hükümlülük şartları yeniden belirlenmiş ve mevcut sürücü belgelerinin 01.01.2016 ile 31.12.2020 tarihleri arasında yeni tip sürücü belgeleri ile değiştirileceği huküm altına alınmıştır.

Bilindiği üzere, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin Kimlik Tespitinde İzlenecek Yol başlıklı 90 inci maddesinde; "Noter, belgelendirme isteminde bulunan ilgili ile işleme katılan kimlerin kimliğini tespit edebilmek için nüfus hüviyet cüzdanı, buna dayalı olarak resmi mercilere verilmiş pasaport, ehliyet, fotoğrafı kimlik kartı vesair kimlik belirten belgeleri aramak zorundadır. Bu belgelerin gösterilmemesi veya noterin gerekli görmesi hâlinde tanık dinlemek yoluyla da kimlik tespit olunabilir." hukmü düzenlenmiştir.

Bu bağlamda; mevcut mevzuat hükümleri uyarınca, mevcut ve yeni tip sürücü belgelerinin kimlik tespitinde kullanılmayacağına ilişkin bir düzenleme bulunmamakta olup, yeni tip sürücü belgeleri T.C. kimlik numarası ve fotoğrafı ihtiyacı etmekte olduğundan, tereddüt hâlinde Kimlik Paylaşım Sistemi" üzerinden doğrulama yapılmak suretiyle kimlik tespitinin yapılabileceği düşünülmektedir." yönünde görüş bildirilmiştir.

Konu, Yönetim Kurulunun 22.02.2016 tarihli toplantılarında görüşülmüş ve sözü edilen sürücü belgelerinde T.C. kimlik numarasının yer olması, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanu-

nunun 46'ncı maddesi gereğince bu numaranın kişiye bir defa verilmesi ve değiştirilememesi, bu numara üzerinden de kişinin diğer nüfus bilgilerine ulaşılabilmesi nedeniyle, sürücü belgesinde yer almayan nüfus bilgilerinin, T.C. kimlik numarası üzerinden KPS 'den alınmak suretiyle noterlik işlemine yazılması ve buna ilişkin olarak alınacak çıktıının da işleme eklenmesi suretiyle 01.01.2016 tarihinden itibaren verilen yeni sürücü belgelerinin noterlik işlemesinde kimlik olarak kullanılabileceğine karar verilmiştir.

Yeni bir uzatma yapılmadığı takdirde 31.12.2020 tarihine kadar eski tip sürücü belgelerinin noterlik işlemlerinde kullanılmasına devam edilecektir.

b) Çipli pasaportların kimlik olarak kullanılabileceği:

1 Haziran 2010 tarihinden itibaren kullanılmaya başlanılan çipli pasaportlarda, veriliş yer ve tarihi, seri numarası, pasaport sahibinin adı, soyadı, doğum tarihi, doğum yeri ve T.C. Kimlik numarası dışında diğer nüfus bilgilerinin bulunmaması nedeniyle, bunların da noterlik işlemlerinde kimlik olarak kabul edilip edilmeyeceği hususunda duraksamalar yaşandığından, Yönetim Kurulunun 22.02.2016 tarihli toplantılarında konu görüşülmüş ve sözü edilen pasaportlarda T.C. kimlik numarasının yer olması, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 46'ncı maddesi gereğince bu numaranın kişiye bir defa verilmesi ve değiştirilememesi, bu numara üzerinden de kişinin diğer nüfus bilgilerine ulaşılabilmesi nedeniyle, çipli pasaportlarda yer almayan nüfus bilgilerinin, T.C. kimlik numarası üzerinden KPS 'den alınmak suretiyle noterlik işlemine yazılması ve buna ilişkin olarak alınacak çıktıının da işleme eklenmesi suretiyle çipli pasaportların da noterlik işlemlerinde kimlik olarak kullanılabileceğine karar verilmiştir.

9- Yabancı dil bilen noterin, yabancılarla ait kimlikleri ayrıca çeviri yapmadan tespit edebileceği:

Bir başvuru nedeniyle Yönetim Kurulunun 29.7.2010 günlü toplantılarında;

Noterlik Kanununun 72 ncı maddesi gereğince; noter, iş yaptıracak kimselerin kimliğini tamamen öğrenmek, bunun için de Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 90 inci maddesinde yazılı belgeleri aramak zorundadır. Yabancı dilde yazılmış bir pasaporta dayanılarak kimlik tespiti yapılmakta ise, bu belgede yer alan bilgileri öğrenmek zorunda olan noterin belgede yazılı yabancı dili bilmemesi halinde belgenin çevirisini yapması gerektigine,

Kimlik tespiti için gösterilen belgede yazılı yabancı dili noterin veya yokluğunda imza ya yetkili kâtibinin bilmesi halinde ise bunların; belgede yer alan bilgilere vakif olmalarının ve bu bilgileri işlem kâğıdına (bu durumu da belirtmek suretiyle) Türkçe yazmalarının mümkün olması nedeniyle sunulan kimlik belgesinin ayrıca çevirisinin yapılmasının gereklidir.

Noterlik Kanunun 72, 84 ve 92 ncı maddeleri hükümleri dikkate alındığında, kimlik tespiti hususunda düzenleme ve onaylama işlemler arasında bir ayrımlı bulunmadığına karar vermiştir.

10- Noterliklerde yapılan kimlik sorgulamalarında, Kimlik Paylaşım Sistemi veri tabanına aktarılan fotoğraf ve nüfus cüzdanını hazırlayan ve imzalayan yetkililerin görülmemişinin Cumhuriyet savcılıkları ile mahkemelere duyurulduğu:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne Birliğimizce 20.08.2015 tarihli yazıyla yapılan başvuru üzerine; Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne Cumhuriyet Başsavcılıklarına gönderilen ve mahkemelere de duyurulması istenilen, örneği (Ek. 7) de bulunan 16.10.2015 gün ve 2015/32/3642/13760 sayılı yazıyla, noterlerin Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Kimlik Paylaşım Sistemini kullanarak, noterliklere ibraz edilen nüfus cüzdanlarında bulunan fotoğraflarla karşılaştırma yapılabilecek herhangi bir fotoğrafa ulaşamadıkları, nüfus cüzdanlarını hazırlayan ve imzalayan yetkililerin isimlerinin de anılan sistem kapsamında noterlerce görülemediğini duyurmuştur.

11- Yasal yollar dışında ülkemize giriş yapan ve herhangi bir kimliği bulunan yabancıların kimliklerinin tespiti:

(11 inci madde Yönetim Kurulunun 12.09.2019 tarihli toplantıda alınan 206 sayılı kararına istenaden eklenmiştir.)

Yasal yollar dışında Ülkemize giriş yapan yabancılar yakalandıklarında belirli merkezlerde toplanmakta ve haklarında bir karar verilinceye kadar bu yerlerde tutulmaktadır. Bu kişiler, idare tarafından haklarında tesis edilen kararlar için yasal yollara başvurmak ve bununla ilgili olarak da avukatlara vekâlet vermek istemektedirler. Ancak, bu yerlere giden noterlerimizin bir kısmının, vekâlet vermek isteyenlerin kimliklerinin bulunmadığı gereğesile işlem yapmadıkları ve dolayısıyla ilgilerin mağdur oldukları Birliğimize ulaşan bilgilerden anlaşılmaktadır.

Yasal yollar dışında Ülkemize giriş yapan yabancıların bir kısmının yanlarında herhangi bir kimlik bulunmadığı tespit edilmektedir.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 69 uncu maddesinin üçüncü fıkrası da, “*Kayıt esnasında başvuru sahibinin kimliğine ilişkin belge olmaması hâlinde, kimlik tespitinde kişisel verilerinin karşılaştırılmasından ve yapılan araştırmalardan elde edilen bilgiler kullanılır. Kimlik tespit araştırmaları sonucunda da kimliğine dair bilgi elde edilememesi hâlinde, başvuranın beyanı esas alınır.*”,

5 Eylül 1961 gün ve 10898 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlan 359 sayılı Kanun ile onaylanmak suretiyle taraf olduğumuz Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşmenin 27 nci maddesi “*Taraf Devletler, ülkelerinde bulunan ve geçerli bir seyahat belgesine sahip olmayan her mülteciye kimlik kartı çıkartacaklardır.*”,

Hükümlerini içermektedir.

Yasal yollar dışında Ülkemize giriş yapan kişilerin yakalanmalarını müteakip, zabita makamlarında gözaltına alınmaları, tutuklanmaları ya da Geri Gönderme Merkezlerinde toplanmaları sırasında herhangi bir kimliklerinin bulunmaması halinde, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 69 uncu maddesi hükmüne göre kimlik tespitinin yapılması gerekmektedir. Bu doğrultuda; kimlikleri bulunmayan kişilerin, araştırmalar sonucunda kimliklerinin tespitine dair bilgi elde edilememesi hâlinde, beyanlarına istinaden düzenlenen soru tutanağı, tutuklama müzekkeresi gibi belgelerde yer alan veya Göç İdaresi birimleri ya da Geri Gönderme Merkezlerince belirlenen ve kayıt altına alınan kimlik bilgileriyle, bulundukları yerde avukatlara vekâlename vermeleri mümkün bulunmaktadır.

12- “Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme” uyarınca verilen “Seyahat Belgesi” nin kimlik olarak kullanılabileceği:

(12inci madde Yönetim Kurulunun 12.09.2019 tarihli toplantısında alınan 206 sayılı kararına istinaden eklenmiştir.)

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca kabul edilen Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme, Ülkemiz tarafından 24 Ağustos 1951 tarihinde imzalamış ve 5 Eylül 1961 gün ve 10898 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 359 sayılı Kanun ile onaylanmıştır.

Bu Sözleşme'nin 28 inci maddesinde “*Taraf Devletler, ülkelerinde yasal olarak ikamet eden mültecilere, ulusal güvenlikleri veya kamu düzenleri ile ilgili engelleyici ciddi sebepler bulunmadıkça, kendi toprakları dışında seyahatlerini temin edecek seyahat belgeleri vereceklerdir*” hükmü yer aldığından, taraf devletler ülkelerinde ikamet eden mültecilere bir örneği (Ek. 8) de bulunan “Seyahat Belgesini” vermektedirler. Bu belge, hamiline, sîrf ulusal pasaport yerine geçecek bir seyahat belgesi sağlamak amacıyla verildiğinden, pasaport gibi geçerli bir belge olup, noterlik iş ve işlemlerinde kimlik olarak kullanılması mümkün bulunmaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:

02.03.2016 tarihli ve (3) sayılı genelge,
04.04.2016 tarihli ve Hukuki Danışmanlık-6716 (30), 03.05.2016 tarihli ve Hukuki Danışmanlık-8346 (39), 29.11.2016 tarihli ve Hukuki Danışmanlık-21236 (173), 05.01.2017 tarihli ve Hukuki Danışmanlık-328 (10), 03.04.2017 tarihli ve Hukuki Danışmanlık-6222 (63), 17.12.2018 tarihli ve Hukuki Danışmanlık – 35112 (178), 18.12.2018 tarihli ve Hukuki Danışmanlık – 35365 (182), 25.02.2019 tarihli ve Hukuki Danışmanlık – 5935 (35) sayılı genel yazılar,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan “**YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR**” bölümünden ulaşılabilir.

(Ek. 3)

EK-1

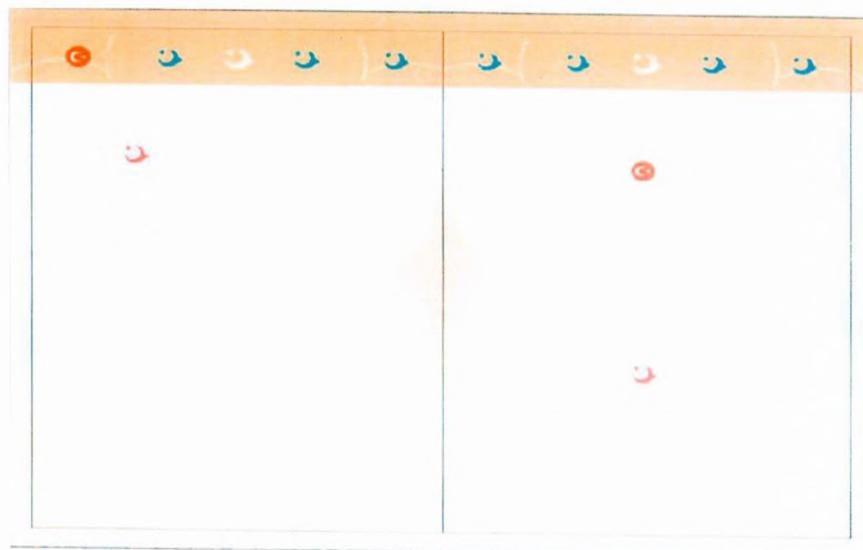
ÖN YÜZ

T.C.	FOTOGRAF (Mühür)
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	
VALİLİĞİ	
GEÇİCİ KORUMA KİMLİK BELGESİ	
Bölümü: İmza: Tarih:	
Yabancı Kimlik No/ الجنوبية الإثنين	
Adı/ اللقب	
Soyadı/ النسبة	
Baba Adı/ اسم الأب	
Anne Adı/ اسم الأم	
Dogum Yeri/ مكان الولادة	
Dogum Tarihi/ تاريخ الولادة	
Medeni Durumu/ الحالة الاجتماعية	
Aile No/ رقم العائلة	
Uyruk/ الجنسية	
Kayıt Tarihi/ تاريخ التسجيل	
.....	
ONAYLAYAN MAKAMIN KASESİ-İMZA MÜHÜR	

..... İl Geçici İdaresi: Mudurlüğünde tanzim edilen bu belge
sadece ..... ile dahilinde geçerlidir. Belgenin
kaybolması/bulunması, halinde düzenleyen makama
bildirilmeli/lesimi edilmelidir.

هذه البطاقة التي صدرت من قبل مديرية إدارة المиграة في المحافظة صالحة فقط في هذه
المحافظة. في حالة فقدان أو خسارة على هذه البطاقة يجب تسليمها إلى جهة المحافظة
أو:

ARKA YÜZ

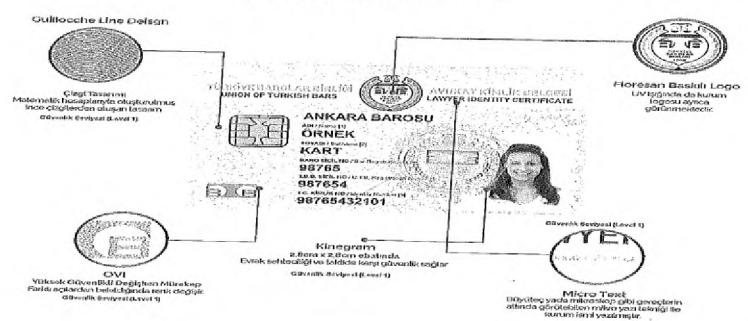

TBB
Türkiye Barolar Birliği
Avukat Kimlik Belgesi Güvenlik Özellikleri

TURK CARD

TBB
Türkiye Barolar Birliği
Kinegram Uygulanma Alanı

TURK CARD

Vatansız Kişi Kimlik Belgesi:

6458 sayılı Kanun uyarınca vatansız olduğu tespit edilenlere, Türkiye'de yasal olarak ikamet edebilme hakkı sağlayan ve her iki yılda bir yenilenen "Vatansız Kişi Kimlik Belgesi" düzenlenir. Vatansız kişi kimlik belgesi, hiçbir harca tabi değildir ve ikamet izni yerine geçer.

(Ek. 2/a)

Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kayıt Belgesi:

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununu 69uncu maddesi kapsamında başvuru sahibine kayıt esnasında; kimlik bilgilerini içeren, uluslararası koruma başvurusunda bulunduğu belirten, otuz gün geçerli kayıt belgesi verilir. Kayıt belgesi, gerektiğinde otuz günlük sürelerle uzatılabilir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI ..... VALİLİĞİ	FOTOĞRAF	
ULUSLARARASI KORUMA BAŞVURU SAHİBİ KAYIT BELGESİ		
İkamet Numarası/EK-2 No		
Yabancı Kimlik No	..... Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şube Müdürlüğünde tanzim edilen bu belge sadece ..... ili dahilinde geçerlidir. Belgenin kayıb olması/bulunması halinde düzenleyen makama bildirilmeli/teslim edilmelidir.	
Adı		
İkinci Adı		
Soyadı		
Baba Adı		
Anne Adı		
Doğum Yeri		
Doğum Tarihi		
Uyruğu		
Uluslararası Koruma Başvuru Tarihi		
Belgenin Geçerlilik Tarihi (Başlangıç-Bittiş Tarihi)	..... / ..../ 2014- ..... / ..../ 2014	
..... /		
ONAYLAYAN MAKAMIN KAŞESİ-İMZASI MÜHÜR		

Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi:

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununu 76inci maddesi kapsamında mülakatı tamamlanan uluslararası koruma başvuru sahiplerine ve varsa birlikte geldiği aile üyelerine hiç bir harca tabi olmayan ve ikamet izni yerine geçen 6 aylık süreli "Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi" verilir ve başvurusu tamamlanana kadar altı aylık sürelerle uzatılır.

Güvenlik öğeleri içermeyen eski Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi

T.C. ..... VALİLİĞİ	FOTOĞRAF	
ULUSLARARASI KORUMA BAŞVURU SAHİBİ KİMLİK BELGESİ		
İkamet No		
Yabancı Kimlik No	..... Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şube Müdürlüğü tanzim edilen bu belge sadece ..... ili dahilinde geçerlidir. Belgenin kaybı/bulunması halinde özelleyen makama bildirilmeli/teslim edilmelidir.	
Adı		
İkinci Adı		
Soyadı		
Baba Adı		
Doğum Yeri		
Doğum Tarihi		
Uyruğu		
Statüsü		
Uluslararası Koruma Başvuru Tarihi		
Belgenin Düzenlendiği Tarih		
Belgenin Geçerlilik Tarihi		
Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	
..... /	..... /	
ONAYLAYAN MAKAMIN KAŞESİ-İMZASI MÜHÜR		

**26.12.2016 tarihinden itibaren düzenlenen ve güvenlik öğeleri içeren yeni
Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi**

T.C. İŞLERİ BAKANLIĞI ANKARA VALİLİĞİ	
ULUSLARARASI KORUMA BAŞVURU SAHİBİ KİMLİK BELGESİ	
Yabancı Kimlik No	99211252438
Adı	JEDI MASTER
Soyadı	YODA
Baba Adı	GEORGE LUCAS
Anne Adı	N'KATA DEL GORMO
Doğum Yeri	GENTARIK
Doğum Tarihi	25/5/1977
Medeni Durumu	DUL
Uyruğu	AFGANİSTAN
Uluslararası Koruma Başvuru Tarihi	01/12/2016
Belgenin Geçerlilik Tarihi (Başlangıç-Bittiş Tarihi)	28/12/2016 - 06/01/2017
27.12.2016	
ONAYLAYAN MAKAMIN KAŞESİ-İMZASI MÜHÜR	

ANKARA İl Göç İdaresi Müdürlüğünce tanzim edilen
belge sadece ANKARA İl dahilinde geçerlidir.
kayıbmazı/bulunması halinde düzenleyen makama
bildirilmeli/teslim edilmelidir.

İrtibat Tel:

Uluslararası Statü Sahibi Kimlik Belgesi:

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu 83 üncü maddesi kapsamında Mülteci, Şartlı Mülteci ve İkincil Koruma Statüsü verilenlere, hiç bir harca tabi olmayan ve ikamet izni yerine geçen "Uluslararası Koruma Statüsü Sahibi Kimlik Belgesi" verilir.

- a) Mülteci statüsü verilenlere yabancı kimlik numarasını içeren üçer yıl süreli kimlik belgesi düzenlenir.
- b) Şartlı mülteci ve ikincil koruma statüsü verilenlere, yabancı kimlik numarasını içeren birer yıl süreli kimlik belgesi düzenlenir.
- c) Söz konusu kimlik belgeleri geçerli olduğu süre içinde Kanunun 30 uncu maddesinde belirtilen ikamet izni çeşitlerinden birini almaksızın Türkiye'de ikamet etme hakkı sağlamaktadır.

Güvenlik öğeleri içermeyen eski Uluslararası Koruma Statü Sahibi Kimlik Belgesi

TC. ..... VALİLİĞİ	FOTOĞRAF
ULUSLARARASI KORUMA STATÜ SAHİBİ KİMLİK BELGESİ	
İkamet No	.....
Yabancı Kimlik No	.....
Adı	.....
İkinci Adı	.....
Soyadı	.....
Baba Adı	.....
Doğum Yeri	.....
Doğum Tarihi	.....
Uyruğu	.....
Statüsü	.....
Uluslararası Koruma Başvuru Tarihi	.....
Belgenin Düzenlediği Tarih	.....
Belgenin Geçerlilik Tarihi	.....
Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi
...../.....	...../.....

ÖRNEK FIR

Emniyet Müdürlüğü
Yabancılar Şube Müdürlüğünce tanzim edilen bu
belge sadece ..... İl dahiliinde geçerlidir.
Belgenin kayıbmazı/bulunması halinde
düzenleyen makama bildirilmeli/teslim edilmelidir.

İrtibat Tel : .....

.../.../...

ONAYLAYAN MAKAMIN KAŞESİ-İMZASI
MÜHÜR

**26.12.2016 tarihinden itibaren düzenlenecek
Güvenlik öğeleri içeren yeni Uluslararası Koruma Statü Sahibi Kimlik Belgesi**

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI ANKARA VALİLİĞİ ULUSLARARASI KORUMA STATÜ SAHİBİ KİMLİK BELGESİ		ANKARA İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nce tanzim edilen belge sadece ANKARA İl dahilinde geçerlidir. kaybolması/bulunması halinde düzenleyen makama bildirilmeli/teslim edilmelidir. İrtibat Tel:																								
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 15%;">Yabancı Kimlik No</td> <td style="width: 85%;">99211252438</td> </tr> <tr> <td>Adı</td> <td>JEDI MASTER</td> </tr> <tr> <td>Soyadı</td> <td>YODA</td> </tr> <tr> <td>Baba Adı</td> <td>GEORGE LUCAS</td> </tr> <tr> <td>Anne Adı</td> <td>NIKATA DEL GORMO</td> </tr> <tr> <td>Doğum Yeri</td> <td>GENTARİK</td> </tr> <tr> <td>Doğum Tarihi</td> <td>25/5/1977</td> </tr> <tr> <td>Medeni Durumu</td> <td>DUL</td> </tr> <tr> <td>Uyruğu</td> <td>AFGANİSTAN</td> </tr> <tr> <td>Statüsü</td> <td>ŞARTLI MÜLTECI</td> </tr> <tr> <td>Uluslararası Koruma Başvuru Tarihi</td> <td>01/12/2016</td> </tr> <tr> <td>Belgenin Geçerlilik Tarihi (Başlangıç-Bitiş Tarihi)</td> <td>01/01/2017 - 31/01/2018</td> </tr> </table>		Yabancı Kimlik No	99211252438	Adı	JEDI MASTER	Soyadı	YODA	Baba Adı	GEORGE LUCAS	Anne Adı	NIKATA DEL GORMO	Doğum Yeri	GENTARİK	Doğum Tarihi	25/5/1977	Medeni Durumu	DUL	Uyruğu	AFGANİSTAN	Statüsü	ŞARTLI MÜLTECI	Uluslararası Koruma Başvuru Tarihi	01/12/2016	Belgenin Geçerlilik Tarihi (Başlangıç-Bitiş Tarihi)	01/01/2017 - 31/01/2018	27.12.2016 ONAYLAYAN MAKAMIN KAŞESİ İMZASI MUHUR
Yabancı Kimlik No	99211252438																									
Adı	JEDI MASTER																									
Soyadı	YODA																									
Baba Adı	GEORGE LUCAS																									
Anne Adı	NIKATA DEL GORMO																									
Doğum Yeri	GENTARİK																									
Doğum Tarihi	25/5/1977																									
Medeni Durumu	DUL																									
Uyruğu	AFGANİSTAN																									
Statüsü	ŞARTLI MÜLTECI																									
Uluslararası Koruma Başvuru Tarihi	01/12/2016																									
Belgenin Geçerlilik Tarihi (Başlangıç-Bitiş Tarihi)	01/01/2017 - 31/01/2018																									

**26.12.2016 tarihinden itibaren düzenlenecek
Güvenlik öğeleri içeren yeni Geçici Koruma Kimlik Belgesi**

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI AFYONKARAHISAR VALİLİĞİ GEÇİCİ KORUMA KİMLİK BELGESİ بطاقة المعاشرة الموقعة		AFYONKARAHISAR İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nce tanzim belge sadece AFYONKARAHISAR İl dahilinde geçerlidir. kaybolması/bulunması halinde düzenleyen makama bildirilmeli/teslim edilmelidir. هذه البطاقة التي نظمت من قبل مديرية إدارة الهجرة في المحافظة صالحة فقط في هذه المحافظة. في حالة فقدان أو العثور على هذه البطاقة يجب تسليمها إلى الجهة المنظمة لها.																						
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 15%;">Yabancı Kimlik No / رقم الهوية الأجنبية /</td> <td style="width: 85%;">99254681235</td> </tr> <tr> <td>Adı / الاسم</td> <td>ŞEHNUVAR</td> </tr> <tr> <td>Soyadı / النسبة</td> <td>SAMI</td> </tr> <tr> <td>Baba Adı / اسم الأب</td> <td>KAMIL</td> </tr> <tr> <td>Anne Adı / اسم الأم</td> <td>EMINE</td> </tr> <tr> <td>Doğum Yeri / مكان الولادة</td> <td>ŞAM</td> </tr> <tr> <td>Doğum Tarihi / تاريخ الولادة</td> <td>10.10.1980</td> </tr> <tr> <td>Medeni Durumu / الحالة الاجتماعية</td> <td>EVLİ</td> </tr> <tr> <td>Aile No / رقم العائلة</td> <td>170</td> </tr> <tr> <td>Uyruğu / الجنسية</td> <td>SURİYE</td> </tr> <tr> <td>Kayıt Tarihi / تاریخ التسجيل</td> <td>26/12/2016</td> </tr> </table>		Yabancı Kimlik No / رقم الهوية الأجنبية /	99254681235	Adı / الاسم	ŞEHNUVAR	Soyadı / النسبة	SAMI	Baba Adı / اسم الأب	KAMIL	Anne Adı / اسم الأم	EMINE	Doğum Yeri / مكان الولادة	ŞAM	Doğum Tarihi / تاريخ الولادة	10.10.1980	Medeni Durumu / الحالة الاجتماعية	EVLİ	Aile No / رقم العائلة	170	Uyruğu / الجنسية	SURİYE	Kayıt Tarihi / تاریخ التسجيل	26/12/2016	27/12/2016 ONAYLAYAN MAKAMIN KAŞESİ İMZASI MUHUR
Yabancı Kimlik No / رقم الهوية الأجنبية /	99254681235																							
Adı / الاسم	ŞEHNUVAR																							
Soyadı / النسبة	SAMI																							
Baba Adı / اسم الأب	KAMIL																							
Anne Adı / اسم الأم	EMINE																							
Doğum Yeri / مكان الولادة	ŞAM																							
Doğum Tarihi / تاريخ الولادة	10.10.1980																							
Medeni Durumu / الحالة الاجتماعية	EVLİ																							
Aile No / رقم العائلة	170																							
Uyruğu / الجنسية	SURİYE																							
Kayıt Tarihi / تاریخ التسجيل	26/12/2016																							

SEYAHAT BELGESİ
(28 Temmuz 1951 Sözleşmesi)

No .....

(1)

SEYAHAT BELGESİ

(28 Temmuz 1951 Sözleşmesi)

Bu belge, yürürlük süresi uzatılmazsa ..... tarihine kadar geçerlidir.

Soyadı .....

Adı (ları) .....

Refakatindeki çocuk (lar) .....

1. Bu belge, hamiline, surf ulusal pasaport yerine geçecek bir seyahat belgesi sağlamak amacıyla verilmiştir.

Hamilinin vatandaşlık durumu hakkında hiçbir hükmü içermez ve vatandaşlığına tesir etmez.

2..... Belge hamilinin ..... 'ye (belgeyi veren makamların mensup olduğu ülkenin adı yazılır) aşağıda daha sonrası için bir tarih yazılmamışsa tarihine kadar dönmesine müsaade edilmiştir. (Belge hamilinin dönmesine müsaade olunan süre üç aydan az olmamalıdır.)

3.Belge hamili, ikametgâhını bu belgenin verildiği ülkeden başka bir ülkeye naklettiği takdirde, yeniden seyahati arzu ederse, yeni bir belge almak için ikamet ettiği ülkenin yetkili makamlarına müracaat etmelidir.

(Eski belgeyi, onu veren makama gönderilmek üzere, kendisine yeni belgeyi veren makama iade edecektir.)

(Bu belge, kapak hariç..... sayfadır.)

İhtirazi Kavut

5 Eylül 1961 tarih ve 10898 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşmenin onaylanması Hakkında Kanunun 2. maddesi şöyledir: "2. madde: Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair sözleşmenin 42. maddesinin bahsettiği imkana uygun olarak, onaylama anında aşağıdaki ihtirazı kayıt kabul edilmiştir: Bu Sözleşmenin hiçbir hükmü, mülteciye Türkiye'de Türk uyruklu kimselerin haklarından fazlasını sağladığı şeklinde yorumlanamaz."

Özü: Noterlik işlemlerinde kullanılacak hukuki işlem yapma ehliyetine ilişkin doktor raporları

G E N E L G E
No. (2)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Noterlik işlemlerinde kullanılacak hukuki işlem yapma ehliyetini gösteren doktor raporlarıyla ilgili Birliğimizce yayımlanan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

1- GENEL OLARAK:

Bilindiği üzere; noterin, işlem yaptıracak ilgilinin hukuki işlem yapma yeteneği hakkında bir kanı sahibi olması gereği, ilgilinin yaşlılık, hastalık veya dış görünüşü itibarıyle yeteneğinden şüphe edilmesi veya bu konuda ihbar ve şikayet bulunması hallerinde temiz kudretinin varlığının doktor raporu ile saptanacağı Noterlik Kanununun “Noterlik İşlemlerinin Şekli” başlıklı Dokuzuncu Kısımında yer alan 72’nci madde ile Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 91 inci maddelerinde belirtilmiştir.

2- YETENEĞE İLİSKİN RAPORLARI VEREBİLECEK SAĞLIK HİZMET SUNUCULARI VE RAPORLARIN SEKLİ

RAPORLarda MÜHÜR, FOTOGRAF VE BASHEKİM ONAYININ ARANMAYACAGI
(2 nci madde Yönetim Kurulunun 16.10.2019 tarihli toplantıda alınan 4 sayılı kararına ve 16.10.2019 tarihli 191 sayılı genel yazıya istinaden değiştirilmiş ve eklenmiştir.)

Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, sağlık raporlarının ne şekilde, hangi sağlık hizmet sunucularında düzenleneceğinin açıklanması, rapor formatlarının belirlenmesi amacıyla **Sağlık Raporları Usul ve Esasları Hakkında Yönerge** hazırlanmış ve 30.09.2019 tarih ve 23642684-010.04-1618 sayılı Makam Olur'u ile aynı tarihte yürürlüğe girmiştir.

Yönerge hükümlerinden anlaşılacağı üzere;

- Bu Yönerge, resmi ve özel tüm sağlık hizmet sunucularını, özel hukuk tüzel kişileri ve gerçek kişileri kapsamaktadır. (Md. 2)
  - Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler, üniversite hastaneleri, diğer kamu kurumlarına ait sağlık kurum ve kuruluşları ile Sağlık Bakanlığınca ruhsatlandırılmış özel hastaneler, özel tıp merkezleri ve birinci basamak sağlık hizmet sunucuları raporlarını, Yönerge' nin 1 – 5 numaralı eklerinde yer verilen formata göre düzenlemek zorundadırlar. (Md. 33)
  - Özel sağlık hizmet sunucuları tedavi ettiği hastaların; istirahat/ş iş göremezlik raporlarını, tedavilerinde kullanılan ilaç, tıbbi cihaz ve malzeme kullanımına yönelik sağlık raporları ile sürücü/sürücü adayı sağlık raporlarını düzenleyebilirler. Sağlık Bakanlığınca izin verilen haller hariç olmak üzere; usulüne uygun olarak teşekkür ettirilmiş olsa bile özel sağlık hizmet sunucuları; belirtilen raporlar dışında durum bildirir raporları düzenleyemezler. (Md. 34)
  - Özel sağlık hizmet sunucuları tarafından verilecek sağlık raporları Bu Yönerge eklerinde yer alan rapor formatlarına uygun olarak düzenlenir. (Md. 34)

- Yönerge'de özel düzenlemesi bulunduğu belirtilen raporlar dışında birinci basamak sağlık tesislerinde Yönerge eki Ek-5 Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık Raporu Formatı dışında başka bir formatta rapor düzenlenemez. (Md. 42)

- Fotoğraf bölümünün yer almadığı rapor formatlarında, raporun tedavi edilen kişiye ait olup olmadığıının tespiti amacıyla "T.C Kimlik Numarası" hanesi yer almaktır, ayrıca hastanın fotoğrafının bulunmasına gerek yoktur. (Md. 42)

- Rapor formatlarında yer alan durumlar dışında raporlarda mühür ve başhekim onayı aranmayacaktır. (Md. 42)

- Tüm sağlık hizmet sunucuları eklerde yer verilen rapor formatlarının içerik ve şekil şartlarına aynen uymak zorundadır. Rapor formatlarında istenilen bilgiler eksiksiz doldurulacaktır. (Md. 42)

Sağlık Bakanlığı yetkililerinden alınan bilgi ve Yönerge hükümlerine göre:

- 1- Noterlik iş ve işlemlerinde sadece Yönergenin;
    - a) 4 numaralı ekinde yer alan DURUM BİLDİRİR SAĞLIK KURULU RAPORLARI, (Ek.1)
    - b) 5 numaralı ekinde yer alan DURUM BİLDİRİR TEK HEKİM SAĞLIK RAPORLARI, (Ek.2)
- Kullanılabilecektir.

2- Bu raporları sadece Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler, üniversite hastaneleri, diğer kamu kurumlarına ait sağlık kurum ve kuruluşları ile birinci basamak sağlık hizmet sunucuları verebilecektir.

3- Özel sağlık hizmet sunucuları "Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporları" ile "Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık Raporlarını" ancak, Sağlık Bakanlığında bu hususta izin verilmişse düzenleyebileceklerdir.

4- "Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporları" ile "Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık Raporları" 2 ve 3 üncü maddede belirtilen sağlık birimlerinden temin edilecek, bunlar dışında hekim veya sağlık kuruluşları tarafından verilmiş raporlar kullanılmayacaktır. Bu raporlar, özel sağlık hizmet sunucuları tarafından verilmiş ise, rapor içinde Sağlık Bakanlığının bu husustaki izninin tarih ve sayısının gösterilmesi gerekmektedir.

5- Fotoğraf bölümünün yer almadığı rapor formatlarında, raporun tedavi edilen kişiye ait olup olmadığıının tespiti amacıyla "T.C Kimlik Numarası" hanesine yer verilmiş bulunduğuundan ayrıca fotoğraf, keza rapor formatlarında yer alan durumlar dışında mühür ve başhekim onayı aranmayacaktır. Şüpheli durumlarda teyit alınmasının mümkün olduğu da dikkate alınarak, sadece ıslak imzayı içeren raporların kullanılması mümkün bulunmaktadır.

6- Tüm sağlık hizmet sunucuları eklerde yer verilen rapor formatlarının içerik ve şekil şartlarına aynen uymak zorundadır. Rapor formatlarında istenilen bilgiler eksiksiz doldurulacaktır.

3- DURUM BİLDİRİR TEK HEKİM SAĞLIK RAPORLARININ TOPLUM SAĞLIĞI VE AİLE SAĞLIĞI MERKEZLERİNCE DE VERİLEBİLECEĞİ

- a) Toplum sağlığı merkezlerince verilecek Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık raporları

Sağlık Bakanlığında Birliğimize gönderilen 09.08.2007 tarihli ve 21262 sayılı yazıyla; "Aile Hekimliği Pilot Uygulamasına geçen illerde hukuki ehliyete ilişkin raporların, 09 Aralık 2004 tarih ve 25665 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 5258 sayılı Aile Hekimliği Pilot Uygulaması Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasına ve 06 Temmuz 2005 tarihli Aile Hekimliği Pilot Uygulaması Hakkında Yönetmeliğe dayanılarak hazırlanan "Aile Hekimliğinin Pilot Uygulandığı İllerde Toplum Sağlığı Merkezleri Kurulması ve Çalıştırılmasına Dair Yönerge" nin adli hekimlik hizmetleri ile ilgili (20 nci maddesinde yer alan "Toplum sağlığı merkezi bölgesindeki adli tıp hizmetinin devamlılığının sürdürülmesinde adli makamlarla

işbirliği içinde çalışır. Adli vakaların bildirilmesi, evrakların tutulması gibi konularda aile hekimleri ile koordinasyonu sağlar ve gerekli eğitimleri düzenler.”) hükmü uyarınca, ehliyete ilişkin raporda, adlı rapor benzeri bir işlem olarak değerlendirilip bu kapsamında Toplum Sağlığı Merkezlerinin görevleri arasında yer aldığı” bildirildiğinden, hukuki işlem yapma ehliyetine ilişkin raporların bu yerden de alınması mümkün bulunmaktadır.

b) Aile sağlığı merkezlerince verilecek Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık raporları

Mülga Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği ile 25 Ocak 2013 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliğinin 10’uncu maddesinde yer verilen hükümler ile Sağlık Bakanlığının yukarıda belirtilen görüşü doğrultusunda, hukuki işlem ehliyetine ilişkin raporlar aile hekimlerince de verilebilir.

4- ÖZEL SAĞLIK HİZMET SUNUCULARININ SAĞLIK BAKANLIĞININ İZNI OLmadan “DURUM BİLDİRİR SAĞLIK KURULU RAPORLARI” İLE “DURUM BİLDİRİR TEK HEKİM SAĞLIK RAPORLARINI” VEREMEYECEKLERİ

30.09.2019 tarihinde yürürlüğe giren Sağlık Raporları Usul ve Esasları Hakkında Yönerge’ nin 34 üncü maddesi gereğince;

Özel sağlık hizmet sunucuları tedavi ettiği hastaların; istirahat/ş iş göremezlik raporlarını, tedavilerinde kullanılan ilaç, tıbbi cihaz ve malzeme kullanımına yönelik sağlık raporları ile sürücü/sürücü adayı sağlık raporlarını düzenleyebilirler. Sağlık Bakanlığında izin verilen haller hariç olmak üzere; usulüne uygun olarak teşekkür ettirilmiş olsa bile özel sağlık hizmet sunucuları; belirtilen raporlar dışında DURUM BİLDİRİR RAPORLARI düzenleyemezler.

Özel sağlık hizmet sunucuları “Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporları” ile “Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık Raporlarını” ancak, Sağlık Bakanlığında bu hususta izin verilmişse, düzenleyebileceklerdir. Özel sağlık hizmet sunucuları tarafından verilmiş bu raporların kullanılabilmesi için Sağlık Bakanlığının bu husustaki iznin tarih ve sayısının içinde gösterilmesi gerekmektedir.

Özel sağlık hizmet sunucuları tarafından verilecek sağlık raporları Bu Yönerge eklerinde yer alan rapor formatlarına uygun olarak düzenlenenecektir.

5- HUKUKİ İŞLEM YAPMA YETENEĞE İLİŞKİN RAPORLarda 65 YAŞ SINIRININ BULUNMADIĞI

Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Birliğimize gönderdiği 19.03.2003 tarih 3763 sayılı yazıyla, 229. Yüksek Sağlık Şurası'nda 20-21 Şubat 2003 tarihli toplantıda;

“Ülkemizde aklı meleke (hukuki işlem yapma ehliyeti) raporlarının düzenlenmesi ile ilgili olarak uygulamada karşılaşılan bazı tereddütler genel olarak değerlendirildi.

65 yaşın üstündeki kişilerin yapacakları hukuki işlemler ile ilgili olarak herkesten sağlık raporu istenmesi ve bunun rutin hale getirilmesi, bu yaşın üzerindeki kişilere yönelik haysiyet kırıcı, ayrımcı bir uygulama olarak görülmektedir. Nitekim Avrupa Temel Haklar Şartnamesinin 21 inci maddesi yaş nedeni ile ayrımcılığı yasaklamaktadır. Ayrıca, Medeni Kanun “ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her ergen kişinin fiil ehliyetinin olduğu” genel kaidesini getirmiştir. Bunun aksını iddia eden, iddiasını isbat ile yükümlü bulunmaktadır.

Bu nedenle, tüm yaşlılardan istenilerek bu kişileri ek külfetlerle yormamak için, yalnızca yapılacak hukuki işlemle ilgili olarak işlemin yapıldığı anda kişinin işlem yapma ehliyeti veya aklı melekesinin yerinde olmadığından ciddi şüphe duyulması ve/veya bu yolda bir iddia ve şikayette bulunması halinde tabip raporu istenmelidir.

Diğer taraftan, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzi İcrasına Dair Kanun'un 13 üncü maddesindeki, 'Bir şahsin ahvali bedeniye ve akliesi hakkında rapor tanzimine münhasıran bu kanunla icrayı sanata selahiyeti olan tabipler mezundur' hükmü ile tabiblere bu yetki verilmiştir. Bu Kanun'a göre sanatlarını icra etmeye yetkili olan tabipler; kişinin ayırt etme gücüne sahip olup olmadığını tespiti için, doğru algılama, kavrama ve buna göre hareket etme konusundaki ruhsal yetenekleri, bellek yapısı, zihinsel işlevleri, fiziksel

(Ek. 6/a)

EK:7

 NV02-ZXFL-1CKF-S3ER	T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ..... İlçe Nüfus Müdürlüğü
	TÜRKİYE CUMHURİYETİ GEÇİCİ KİMLİK BELGESİ

KİMLİK BİLGİLERİ	
T.C. Kimlik No	
Adı	
Soyadı	
Doğum Tarihi	
Baba Adı	
Ana Adı	
Cinsiyeti	
Belge No	
Düzenleme Tarihi	

Islak imza örneği

AÇIKLAMALAR	
1. Bu belge; kişi, Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartını teslim alana kadar geçerlidir. 2. Bu belge, kimlik kartı ile seyahat edilebilen ülkelere girişlerde kullanılamaz. 3. Bu belge üzerindeki bilgiler, başvuru tarihinde kişinin nüfus kütüklerindeki kaydı esas alınarak düzenlenmiştir. 4. Bu belge, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 41inci maddesinin yedinci fıkrası kapsamında verilmektedir. 5. Barkodlu ve karekodlu düzenlenen bu belge, ıslak imza ve mühür bulunmadan geçerlidir.	

Bu belgenin doğruluğu <https://www.turkiye.gov.tr/belge-dogrulama> adresinden veya
mobil cihazınızda yükleyebileceğiniz e-Dovlet Kapısına at Barkodlu Belge Doğrulama
uygulaması vasıtası ile yerdeki karesod okutularak kontrol edilebilir.

(Ek. 7)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı :98192251.151.04.E.2015/32/3642/13760
Konu :Noterliklerden Talep Edilen Nüfus
Cüzdanlarındaki Fotoğrafların
Karşılaştırılması

16/10/2015

..... CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

İlgili :Türkiye Noterler Birliğiinin 20/08/2015 tarih ve 354-12776 sayılı yazısı

İlgili yazı ile mahkemeler ve cumhuriyet başsavcılıklarına Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Kimlik Paylaşım Sisteminde yer alan fotoğraflar ile ibraz edilen nüfus cüzdanlarındaki fotoğrafların karşılaştırılmasının noterliklerce yapılmış yapılmadığının sorulduğu ve noterlik işlemleri yapılrken bu karşılaştırmayı yapılmayarak gereken özen ve dikkatin gösterilmediği gereklisiyle noterler hakkında adlı işlem yapıldığı ve noterler tarafından adı geçen sisteme; ilgililerin fotoğrafları ile nüfus cüzdanını hazırlayan ve imzalayan yetkilileri dışında kalan diğer kimlik bilgilerine ulaşabildiği belitlerek, konu hakkında ilgili birimlerin bilgilendirilmesi istenmektedir.

Bu kapsamında, noterlerin Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Kimlik Paylaşım Sistemi kullanarak;

Noterliklere ibraz edilen nüfus etütlerinde bulunan fotoğraflarla karşılaştırma yapabilecek herhangi bir fotoğrafı ulaşamadıkları,

Nüfus etütlerini hazırlayan ve imzalayan yetkililerin isimlerinin anılan sistem kapsamında noterlerce görülemediği,

Flususlarında bilgi edinilmesini, keyfiyetin yargı çevrenizdeki mahkemelere duyurulmasını rica ederim.

 e-imzalıdır.
Feyzullah TAŞKIN
Hakim
Bakan a.
Genel Müdür

EK: İlgili sayılı yazı. (1 Adet)

Dagıtım:

Geregi:

Cumhuriyet Başsavcılıklarına

Bilgi:

Türkiye Noterler Birliği Başkanlığına

"Bu eylek, 5070 Sayılı Kanun hükümlü uyarınca (önceden) elektronik imza ile imzalanmış olup, ayrıca fiziki olarak gönderilmeyecektir."

Milli Mâdâfî Caddesi No:22 Bakanlıklar ANKARA
Telefon: 0312 414 81 72 Faks: 0312 219 44 25

Ayrıntılı bilgi için intihâ Noterlik Disiplin Bürosu

E-posta : higm@adadel.gov.tr Elektronik Adres: www.higm.adadel.gov.tr

UYAP Bilgi Sistemde yer alan bu dokümana <http://vatandasuyap.gov.tr/adresinden bGNWttTW - Z/Cen9C - 2YqZG3g - XJuEPU=> kodu ile erişebilirsiniz.

SEYAHAT BELGESİ
(28 Temmuz 1951 Sözleşmesi)

No .....

(1)

SEYAHAT BELGESİ

(28 Temmuz 1951 Sözleşmesi)

Bu belge, yürürlük süresi uzatılmazsa ..... tarihine kadar geçerlidir.

Soyadı .....

Adı (ları) .....

Refakatindeki çocuk (lar) .....

1. Bu belge, hamiline, sır ulusal pasaport yerine geçecek bir seyahat belgesi sağlamak amacıyla verilmiştir.

Hamilinin vatandaşlık durumu hakkında hiçbir hükmü içermez ve vatandaşlığına tesir etmez.

2..... Belge hamilinin ..... 'ye (belgeyi veren makamların mensup olduğu ülkenin adı yazılır) aşağıda daha sonrası için bir tarih yazılmamışsa tarihine kadar dönmesine müsaade edilmiştir. (Belge hamilinin dönmesine müsaade olunan süre üç aydan az olmamalıdır.)

3.Belge hamili, ikametgâhını bu belgenin verildiği ülkeden başka bir ülkeye naklettiği takdirde, yeniden seyahati arzu ederse, yeni bir belge almak için ikamet ettiği ülkenin yetkili makamlarına müracaat etmelidir.

(Eski belgeyi, onu veren makama gönderilmek üzere, kendisine yeni belgeyi veren makama iade edecektir.)

(Bu belge, kapak hariç.....sayfadır.)

İhtirazı Kayıt

5 Eylül 1961 tarih ve 10898 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşmenin onaylanması Hakkında Kanunun 2. maddesi şöyledir: "2. madde: Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair sözleşmenin 42. maddesinin bahsettiği imkana uygun olarak, onaylama anında aşağıdaki ihtirazı kayıt kabul edilmiştir: Bu Sözleşmenin hiçbir hükmü, mülteciye Türkiye'de Türk uyruklu kimselerin haklarından fazlasını sağladığı şeklinde yorumlanamaz."

Özü: Noterlik işlemlerinde kullanılacak hukuki işlem yapma ehliyetine ilişkin doktor raporları

G E N E L G E
No. (2)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Noterlik işlemlerinde kullanılacak hukuki işlem yapma ehliyetini gösteren doktor raporlarıyla ilgili Birliğimizce yayımlanan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantıda görüşüslere kabul edilmiştir.

1- GENEL OLARAK:

Bilindiği üzere; noterin, işlem yaptırılacak ilgilinin hukuki işlem yapma yeteneği hakkında bir kanı sahibi olması gereği, ilgilinin yaşlılık, hastalık veya dış görünüşü itibarıyle yeteneğinden şüphe edilmesi veya bu konuda ihbar ve şikayet bulunması hallerinde temiz kudretinin varlığının doktor raporu ile saptanacağı Noterlik Kanununun “Noterlik İşlemlerinin Şekli” başlıklı Dokuzuncu Kısmında yer alan 72’nci madde ile Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 91 inci maddelerinde belirtilmiştir.

2- YETENEĞE İLİSKİN RAPORLARI VEREBİLECEK SAĞLIK HİZMET SUNUCULARI VE RAPORLARIN ŞEKLİ

RAPORLarda MÜHÜR, FOTOGRAF VE BAŞHEKİM ONAYININ ARANMAYACAGI
(2 nci madde Yönetim Kurulunun 16.10.2019 tarihli toplantıda alınan 4 sayılı kararına ve 16.10.2019 tarihli 191 sayılı genel yaziya istinaden değiştirilmiş ve eklenmiştir.)

Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, sağlık raporlarının ne şekilde, hangi sağlık hizmet sunucularında düzenleneceğinin açıklanması, rapor formatlarının belirlenmesi amacıyla **Sağlık Raporları Usul ve Esasları Hakkında Yönerge** hazırlanmış ve 30.09.2019 tarih ve 23642684-010.04-1618 sayılı Makam Olur'u ile aynı tarihte yürürlüğe girmiştir.

Yönerge hükümlerinden anlaşılacağı üzere;

- Bu Yönerge, resmi ve özel tüm sağlık hizmet sunucularını, özel hukuk tüzel kişileri ve gerçek kişileri kapsamaktadır. (Md. 2)

- Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler, üniversite hastaneleri, diğer kamu kurumlarına ait sağlık kurum ve kuruluşları ile Sağlık Bakanlığınca ruhsatlandırılmış özel hastaneler, özel tıp merkezleri ve birinci basamak sağlık hizmet sunucuları raporlarını, Yönerge' nin 1 – 5 numaralı eklerinde yer verilen formata göre düzenlemek zorundadırlar. (Md. 33)

- Özel sağlık hizmet sunucuları tedavi ettiği hastaların; istirahat/ş iş göremezlik raporlarını, tedavilerinde kullanılan ilaç, tıbbi cihaz ve malzeme kullanımına yönelik sağlık raporları ile sürücü/sürücü adayı sağlık raporlarını düzenleyebilirler. Sağlık Bakanlığınca izin verilen haller hariç olmak üzere; usulüne uygun olarak teşekkür ettirilmiş olsa bile özel sağlık hizmet sunucuları; belirtilen raporlar dışında durum bildirir raporları düzenleyemezler. (Md. 34)

- Özel sağlık hizmet sunucuları tarafından verilecek sağlık raporları Bu Yönerge eklerinde yer alan rapor formatlarına uygun olarak düzenlenir. (Md. 34)

- Yönerge'de özel düzenlemesi bulunduğu belirtilen raporlar dışında birinci basamak sağlık tesislerinde Yönerge eki Ek-5 Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık Raporu Formatı dışında başka bir formatta rapor düzenlenemez. (Md. 42)

- Fotoğraf bölümünün yer almadığı rapor formatlarında, raporun tedavi edilen kişiye ait olup olmadığıının tespiti amacıyla "T.C Kimlik Numarası" hanesi yer almaktır, ayrıca hastanın fotoğrafının bulunmasına gerek yoktur. (Md. 42)

- Rapor formatlarında yer alan durumlar dışında raporlarda mühür ve başhekim onayı aranmayacaktır. (Md. 42)

- Tüm sağlık hizmet sunucuları eklerde yer verilen rapor formatlarının içerik ve şekil şartlarına aynen uymak zorundadır. Rapor formatlarında istenilen bilgiler eksiksiz doldurulacaktır. (Md. 42)

Sağlık Bakanlığı yetkililerinden alınan bilgi ve Yönerge hükümlerine göre:

- 1- Noterlik iş ve işlemlerinde sadece Yönergenin;
    - a) 4 numaralı ekinde yer alan DURUM BİLDİRİR SAĞLIK KURULU RAPORLARI, (Ek.1)
    - b) 5 numaralı ekinde yer alan DURUM BİLDİRİR TEK HEKİM SAĞLIK RAPORLARI, (Ek.2)
- Kullanılabilecektir.

2- Bu raporları sadece Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler, üniversite hastaneleri, diğer kamu kurumlarına ait sağlık kurum ve kuruluşları ile birinci basamak sağlık hizmet sunucuları verebilecektir.

3- Özel sağlık hizmet sunucuları “Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporları” ile “Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık Raporlarını” ancak, Sağlık Bakanlığında bu hususta izin verilmişse düzenleyebileceklerdir.

4- “Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporları” ile “Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık Raporları” 2 ve 3 üncü maddede belirtilen sağlık birimlerinden temin edilecek, bunlar dışında hekim veya sağlık kuruluşları tarafından verilmiş raporlar kullanılmayacaktır. Bu raporlar, özel sağlık hizmet sunucuları tarafından verilmiş ise, rapor içinde Sağlık Bakanlığının bu husustaki izninin tarih ve sayısının gösterilmesi gerekmektedir.

5- Fotoğraf bölümünün yer almadığı rapor formatlarında, raporun tedavi edilen kişiye ait olup olmadığıının tespiti amacıyla "T.C Kimlik Numarası" hanesine yer verilmiş bulunduğuundan ayrıca fotoğraf, keza rapor formatlarında yer alan durumlar dışında mühür ve başhekim onayı aranmayacaktır. Şüpheli durumlarda teyit alınmasının mümkün olduğu da dikkate alınarak, sadece ıslak imzayı içeren raporların kullanılması mümkün bulunmaktadır.

6- Tüm sağlık hizmet sunucuları eklerde yer verilen rapor formatlarının içerik ve şekil şartlarına aynen uymak zorundadır. Rapor formatlarında istenilen bilgiler eksiksiz doldurulacaktır.

3- DURUM BİLDİRİR TEK HEKİM SAĞLIK RAPORLARININ TOPLUM SAĞLIĞI VE AİLE SAĞLIĞI MERKEZLERİNCE DE VERİLEBİLECEĞİ

a) Toplum sağlığı merkezlerince verilecek Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık raporları

Sağlık Bakanlığında Birliğimize gönderilen 09.08.2007 tarihli ve 21262 sayılı yazıyla; “Aile Hekimliği Pilot Uygulamasına geçen illerde hukuki ehliyete ilişkin raporların, 09 Aralık 2004 tarih ve 25665 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 5258 sayılı Aile Hekimliği Pilot Uygulaması Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasına ve 06 Temmuz 2005 tarihli Aile Hekimliği Pilot Uygulaması Hakkında Yönetmeliğe dayanılarak hazırlanan “Aile Hekimliğinin Pilot Uygulandığı İllerde Toplum Sağlığı Merkezleri Kurulması ve Çalıştırılmasına Dair Yönerge” nin adli hekimlik hizmetleri ile ilgili (20 nci maddesinde yer alan “Toplum sağlığı merkezi bölgesindeki adli tıp hizmetinin devamlılığının sürdürülmesinde adli makamlarla

işbirliği içinde çalışır. Adli vakaların bildirilmesi, evrakların tutulması gibi konularda aile hekimleri ile koordinasyonu sağlar ve gerekli eğitimleri düzenler.”) hükmü uyarınca, ehliyete ilişkin raporda, adlı rapor benzeri bir işlem olarak değerlendirilip bu kapsamda Toplum Sağlığı Merkezlerinin görevleri arasında yer aldığı” bildirildiğinden, hukuki işlem yapma ehliyetine ilişkin raporların bu yerden de alınması mümkün bulunmaktadır.

b) Aile sağlığı merkezlerince verilecek Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık raporları

Mülga Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği ile 25 Ocak 2013 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliğinin 10’uncu maddesinde yer verilen hükümler ile Sağlık Bakanlığının yukarıda belirtilen görüşü doğrultusunda, hukuki işlem ehliyetine ilişkin raporlar aile hekimlerince de verilebilir.

4- ÖZEL SAĞLIK HİZMET SUNUCULARININ SAĞLIK BAKANLIĞININ İZNI OLmadan “DURUM BİLDİRİR SAĞLIK KURULU RAPORLARI” İLE “DURUM BİLDİRİR TEK HEKİM SAĞLIK RAPORLARINI” VEREMEYECEKLERİ

30.09.2019 tarihinde yürürlüğe giren Sağlık Raporları Usul ve Esasları Hakkında Yönerge’ nin 34 üncü maddesi gereğince;

Özel sağlık hizmet sunucuları tedavi ettiği hastaların; istirahat/ş göremezlik raporlarını, tedavilerinde kullanılan ilaç, tıbbi cihaz ve malzeme kullanımına yönelik sağlık raporları ile sürücü/sürücü adayı sağlık raporlarını düzenleyebilirler. Sağlık Bakanlığında izin verilen haller hariç olmak üzere; usulüne uygun olarak teşekkür ettirilmiş olsa bile özel sağlık hizmet sunucuları; belirtilen raporlar dışında DURUM BİLDİRİR RAPORLARI düzenleyemezler.

Özel sağlık hizmet sunucuları “Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporları” ile “Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık Raporlarını” ancak, Sağlık Bakanlığında bu hususta izin verilmişse, düzenleyebileceklerdir. Özel sağlık hizmet sunucuları tarafından verilmiş bu raporların kullanılabilmesi için Sağlık Bakanlığının bu husustaki iznin tarih ve sayısının içinde gösterilmesi gerekmektedir.

Özel sağlık hizmet sunucuları tarafından verilecek sağlık raporları Bu Yönerge eklerinde yer alan rapor formatlarına uygun olarak düzenlenenecektir.

5- HUKUKİ İŞLEM YAPMA YETENEĞE İLİŞKİN RAPORLarda 65 YAŞ SINIRININ BULUNMADIĞI

Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Birliğimize gönderdiği 19.03.2003 tarih 3763 sayılı yazıyla, 229. Yüksek Sağlık Şurası'nda 20-21 Şubat 2003 tarihli toplantıda;

“Ülkemizde aklı meleke (hukuki işlem yapma ehliyeti) raporlarının düzenlenmesi ile ilgili olarak uygulamada karşılaşılan bazı tereddütler genel olarak değerlendirildi.

65 yaşın üstündeki kişilerin yapacakları hukuki işlemler ile ilgili olarak herkesten sağlık raporu istenmesi ve bunun rutin hale getirilmesi, bu yaşın üzerindeki kişilere yönelik haysiyet kırıcı, ayrımcı bir uygulama olarak görülmektedir. Nitekim Avrupa Temel Haklar Şartnamesinin 21 inci maddesi yaş nedeni ile ayrımcılığı yasaklamaktadır. Ayrıca, Medeni Kanun “ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her ergen kişinin fiil ehliyetinin olduğu” genel kaidesini getirmiştir. Bunun aksını iddia eden, iddiasını isbat ile yükümlü bulunmaktadır.

Bu nedenle, tüm yaşlılardan istenilerek bu kişileri ek külfetlerle yormamak için, yalnızca yapılacak hukuki işlemle ilgili olarak işlemin yapıldığı anda kişinin işlem yapma ehliyeti veya aklı melekesinin yerinde olmadığından ciddi şüphe duyulması ve/veya bu yolda bir iddia ve şikayette bulunması halinde tabip raporu istenmelidir.

Diğer taraftan, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzi İcrasına Dair Kanun'un 13 üncü maddesindeki, 'Bir şahsin ahvali bedeniye ve akliyesi hakkında rapor tanzimine münhasıran bu kanunla icrayı sanata selahiyeti olan tabipler mezundur' hükmü ile tabiblere bu yetki verilmiştir. Bu Kanun'a göre sanatlarını icra etmeye yetkili olan tabipler; kişinin ayırt etme gücüne sahip olup olmadığına tespiti için, doğru algılama, kavrama ve buna göre hareket etme konusundaki ruhsal yetenekleri, bellek yapısı, zihinsel işlevleri, fiziksel

vaziyeti, zaman ve mekan orayantasyonları gibi bir dizi davranış özelliklerini saptayarak, kişi hakkında sağlık raporu düzenlenmeye yetkilidir. **Tabip gerek görürse, ilgili uzmana sevk ederek uzman tarafından karar verilip raporun düzenlenmesini isteyebilir.**

Belirtilen sebeplerle;

a) **65 yaşın üzerindeki herkesten bila istisna rapor istenmesinin doğru olmadığını,**

b) Hukuki işlemle ilgili olarak **işlemenin yapıldığı anda kişinin işlem yapma ehliyeti veya aklı melekelerinin yerinde olmadığından ciddi şüphe duyulması ve/veya bu yolda bir iddia ve şikayetin bulunması halinde rapor istenilmesine,**

.....
d) **Bu tavsiye kararının ilgili mercilere bildirilmesi hususunun uygun olacağına, Oybırılığı ile karar verilmiştir.**" yönünde 10642 sayılı tavsiye kararı alındığını bildirmiştir.

Belirtilen karar, Yönetim Kurulunun 17.04.2003 günü toplantılarında görüşülmüş ve bu doğrultuda işlem yapılmasına karar verilmiştir.

6- YETENEĞE İLİŞKİN RAPORLARIN NE ZAMAN DÜZENLENMESİ GEREKTİĞİ

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 20.4.1993 tarihli, 16781 ve 26.7.1993 tarihli, 31975 sayılı görüşlerinde "... İşlem yaptıracak ilgili temyiz kudreti konusunda ihbar ve şikayet varsa veya dış görünüşü, yaşıllık ve hastalık sebebi ile kuşku duyuluyorsa, işlemenin daha sağlıklı ve güvenilir olmasını sağlamak için işlem günü itibariyle doktor raporu ile durumunun tespiti gerektiği" bildirildiğinden, buna göre işlem yapılması ıcap etmektedir.

7- İLGİLİNİN NOTER TARAFINDAN DOKTORA SEVK ZORUNLULUĞUNUN BULUNMADIĞI

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 1.2.1993 tarihli, 4319 ve 20.05.1996 tarihli 7788 sayılı görüşlerinde;

"Noterlikte iş yapmak isteyen ilgiliin hukuki ehliyeti veya aklı melekelerinin tam olup olmadığı hususunda şüpheye düşülmesi halinde doktor raporu istenmesi gerekmektedir. Zira, noterlerin doktora sevk gibi bir görevleri olmayıp, söz konusu raporu işlem ilgilisinden getirmesini istemeleri gerekdir. İşlem ilgilisinin getireceği rapor, ilgiliin hukuki ehliyeti veya aklı melekelerinin işlem yapmaya elverişli olduğunu gösterecek içeriğe olmalıdır." denilmesi nedeniyle, noterlerin işlem ilgilisini doktora sevk etmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. İlgili tarafından getirilen raporun usulüne uygun alınmış olduğunun anlaşılması halinde buna dayanılarak işlem yapılması gerekmektedir.

Noterlerin, doktora sevk zorunlulukları bulunmamakla birlikte, sağlık kuruluşları tarafından sevk yapılmasının istenmesi halinde, bu yönde işlem yapılip yapılmayacağı noterin takdiri içinde bulunmaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

12/06/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
12/06/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
12/06/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
12/06/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

02.03.2016 tarihli ve (4) sayılı genelge yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılarla, TNB internet sayfasında yer alan “**YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR**” bölümünden ulaşılabilir.

Hastane/Kurum
Amblemi

..... HASTANESİ BAŞHEKİMLİĞİ/
..... MESUL MÜDÜRLÜĞÜ

Sağlık Bakanlığı
Hastaneleri için
Bakanlık
Amblemi

DURUM BİLDİRİR SAĞLIK KURULU RAPORU

BAŞVURU SAHİBİNİN:

Adı-Soyadı:	T.C. Kimlik No:

Baba Adı :	Muayene Tarihi:

Doğum Tarihi	Poliklinik/Servis:

Kurumu ve Görevi:	Online Protokol No:

Rapor İstek Nedeni :	Rapor Tarihi:

Tel:	Rapor No:

Adres:

FİZİKİ MUAYENE BULGULARI:

LABORATUVAR TETKİK/GÖRÜNTÜLEME SONUÇLARI:

ICD KODU VE TANI(LAR):

KARAR:

*HEKİM-KAŞE-İMZA

HEKİM-KAŞE-İMZA

HEKİM-KAŞE-İMZA

HEKİM-KAŞE-İMZA

HEKİM-KAŞE-İMZA

HEKİM-KAŞE-İMZA

Açıklama:

*Hekim sayısı durum bildirir raporun niteliğine göre belirlenecek olup, hekim imza adedi daha az veya fazla olabilir.

(Ek.2)

NOT: Sağlık Bakanlığınca aşağıdaki şekilde güncellenen Durum Bildirir Tek Hekim Sağlık Raporu TNB' sitesinde 5.12.2019 günlü duyuru ile noterliklere duyurulmuştur.

Ek. 5

Kurum Amblemi

..... HASTANESİ BAŞHEKİMLİĞİ/
..... MESUL MÜDÜRLÜĞÜ/
....İLİ ....İLÇE SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ/TOPLUM SAĞLIĞI MERKEZİ
..... AİLE HEKİMLİĞİ BİRİMİ

Sağlık Bakanlığı
Amblemi

DURUM BİLDİRİR TEK HEKİM SAĞLIK RAPORU

BAŞVURU SAHİBİNİN:

Adı ve Soyadı:	T.C. Kimlik Numarası:
Baba Adı:	Cinsiyeti:
Doğum Tarihi:	Tel:
Kurumu ve Görevi:	Rapor No:
Rapor Tarihi:	
Adres:	

ICD KODU VE TANI(LAR):

BULGU(LAR):*

GENEL TIBBİ DEĞERLENDİRME KARARI:

Yukarıda bilgileri bulunan şahsin düzenlemiş olduğu bilgi formu ve _____ tarihinde yapılan fizik muayenesi sonucunda:

- Hastalığı bulunmadığını bildirir hekim kanaat raporudur.
- Tanı ve bulgular kısmında yer alan hastalıkların bulunduğu bilgi formu ve _____ tarihinde yapılan fizik muayenesi sonucunda;
- İleri tetkik için üst basamak sağlık kuruluşunda değerlendirilmesi uygundur.

YİVSİZ SİLAH RUHSATI KARARI:**

Yukarıda bilgileri bulunan şahsin düzenlemiş olduğu bilgi formu ve _____ tarihinde yapılan fizik muayenesi sonucunda;

- Psikolojik, nörolojik veya fiziki rahatsızlıklar bakımından yivsiz silah kullanmasında sakınca bulunmadığını bildirir hekim kanaat raporudur.
- Psikolojik, nörolojik veya fiziki rahatsızlıklar bakımından yivsiz silah kullanmasında sakınca bulunduğunu bildirir hekim kanaat raporudur.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KARARI:***

Yukarıda bilgileri bulunan şahsin düzenlemiş olduğu bilgi formu ve _____ tarihinde yapılan fizik muayenesi sonucunda;

50'den az çalışanı bulunan ve az tehlikeli işyerlerinde çalışmاسında sakınca bulunmadığını bildirir hekim kanaat raporudur.

50'den az çalışanı bulunan ve az tehlikeli işyerlerinde çalışmاسında sakınca bulunduğunu bildirir hekim kanaat raporudur.

AKLÎ MELEKE KARARI:****

Yukarıda bilgileri bulunan şahsin düzenlemiş olduğu bilgi formu ve ..... tarihinde yapılan muayenesi sonucunda;

Kişinin tıbben işlem yapma ehliyetinin olduğu ve akli melekesinin yerinde olduğunu bildirir hekim kanaat raporudur.

Kişinin tıbben işlem yapma ehliyetinin olmadığını ve akli melekesinin yerinde olmadığını bildirir hekim kanaat raporudur.

Açıklamalar:

(*) Bulgular bölümünde kişinin sağlık durumuna göre dikkat edilmesi gerekli görülen hususlar belirtilir.

(**) Sadece yivsiz silah ruhsatı başvurularında doldurulur.

(***) Sadece iş başvuruları durumunda doldurulur.

(****) Sadece akli meleke rapor başvuruları durumunda doldurulur.

(*****) Rapor geçerlilik süresi 1 (bir) yıldır.

**HEKİM-ADI SOYADI
T.C. KİMLİK NO.**

Ankara, 12.06.2019

Özü: Noterlik işlemlerinde kullanılacak dayanak belgeler

G E N E L G E
No. (3)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Birliğimizce yayımlanan, noterlik işlemlerinde kullanılacak dayanak belgelerle ilgili genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

1- Genel olarak:

6098 sayılı TBK 41 inci maddesinde; “Başkası adına ve hesabına temsil kamu hukukundan doğmuşsa, temsil yetkisinin içeriği ve derecesi bu konudaki yasal hükümlere; temsil hukuksal bir işlemenden doğmuşsa, temsil yetkisinin içeriği ve derecesi o hukuksal işleme göre belirlenir.”

Noterlik Kanununun 79 uncu maddesinde; “Vekil, veli, vasi, kayyım, mümessil ve mirasçı sıfatıyla veya şirket ve dernek gibi tüzel kişiler adlarına noterlik işlemi yaptırmak istiyenler, sıfat ve yetkilerini ve işlemi yapımı izinli olduklarını bildirir belge göstermekle yükümlüdürler.

Belgenin gösterildiği iş kâğıdına yazılmakla beraber, işlemle ilgili kısımlarını ve nereden hangi tarih ve numara ile verilmiş olduğunu gösteren, birer örneği harçsız ve vergisiz olarak gerek ilgilisine verilecek ve gerekse dairede saklanacak asıl ve örneklerine bağlanır.

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin “Başkaları adına işlem yaptırılacaklardan aranacak belgeler” başlıklı 92 nci maddesinde de; “Başkaları adına işlem yaptırılacaklardan Noterlik Kanununun 79 uncu maddesinde yazılan belgelerin aranması işlemle ilgili kısımlarının örneklerinin işlem kâğıdına eklenmesi zorunludur. Vekil ve mümessilin temsil ettikleri kişiler birden çok iseler, temsil ettikleri bütün kişilerin ad ve soyadlarının işleme teker teker yazılması ve ibraz olunan belge veya belgelerin bu kişileri tamamen kapsaması şarttır.

Yetki izni gösteren belgeler:

- a) Vekil için, vekâletname düzenemeye yetkili makam veya noterlerce onanmış vekâletname,
- b) Veli için, kendisi veya velayeti altında bulunan küçüğün nüfus hüviyet cüzdanları,
- c) Vasi ve kayyım için, mahkeme kararı ve nüfus cüzdanları,
- d) Mirasçı için veraset belgesi ve nüfus hüviyet cüzdanları,
- e) Mümessiller için, temsil veya izin kâğıdı,
- f) Köy hükümi şahsiyetini temsil yetkisine haiz muhtarlar için yetkili idare makamların usulüne göre verecekleri yetki belgeleridir.”

Hükümlerine yer verilmiş bulunduğuundan, **noterlik** işlemlerinde başkaları adına işlem yaptırılacaklardan maddelerde belirtilen belgelerin aranması ve belirtilen usule göre işlem yapılması gerekmektedir.

2- Noterlik Kanunu 79 uncu madde hükümlerinin ne şekilde uygulanacağı:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 79 uncu maddesinin uygulanması konusunda noterlikler arasında farklılıklar bulunduğuunun anlaşılması üzerine, TNB tarafından Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne başvurularak; "79 uncu maddenin 2 nci fıkrasının

lafzi şekilde yorumlanarak, mutlaka işlem kâğıdının ilgili kısımlarının bir örneğinin ayrı bir kâğıda çıkartılıp, yeni işleme eklenmesi mi gereği, yoksa aynı işlem kâğıdının altına, yanına veya arkasına bu bilgilerin çıkarılmasının kanunun ruhu ile uygunluk sağlayıp sağlamayacağı konusunda tereddütler bulunduğu belirtilerek, dayanakların işlem kağıtlarına bağlanması veya geçirilmesi konusunda" görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 9.5.1990 tarih ve 21641 sayılı yazında:

"79 uncu maddenin 1inci fikrası, 'vekil, veli, vasi, kayyım, mümessil ve mirasçı sıfatıyla veya şirket ve dernek gibi tüzel kişiler adlarına noterlik işlemi yaptmak isteyenler, sıfat ve yetkilerini ve işlemi yapmaya izinli olduklarını bildirir belge göstermekle yükümlüdürler' hükmünü taşımaktadır.

Demek ki belge, işlem kâğıdından başka olup, bir vekâletname bir mahkeme kararı yahut da temsile yetki veren başka bir yazı olabilecektir.

Maddenin 2 nci fikrasında da, 'belgenin gösterildiği iş kâğıdına yazılmakla beraber, işlemle ilgili kısımlarını ve nereden hangi tarih ve numara ile verilmiş olduğunu gösteren birer örneği harçsız ve vergisiz olarak gerek ilgilisine verilecek ve gerekse dairede saklanacak asıl ve örneklerine bağlanır' denilmektedir.

Bu fıkra hükmüne göre:

1- Noter işlem kâğıdına, belge gösterildiğini yazacaktır. Ancak sadece belge gösterdi demeyip, belgeyi düzenleyen merci, belge tarih ve sayısını da işlem kâğıdına işleyecektir.

2- Ayrıca söz konusu belgeden harçsız örnekler çıkartıp işlem kâğıtlarının her bir nüshasına birer adet ekleyecektir. Bu itibarla noterin ibraz edilen belgeyi sadece işlem kâğıdına yazmakla yetinmeyeip, bundan başka söz konusu belgeden çıkarılacak örneklerden birer adedini işlemin asıl ve örnek nüshalarına eklemesi gerekeceği ve bu iki hususun 1512 sayılı Kanunun 79 uncu maddesinin 2 nci fikrasında ayrı ayrı düzenlenmiş bulunduğu anlaşılımaktadır." denildiğinden, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

3- Zorunluluk nedeniyle işlemlere eklenecek dayanak belgeler dışında, güvenlik amacıyla noter tarafından işlemin dairedeki nüshasına eklenecek belgelerden herhangi bir ücret alınmayacağı:

Konuya ilişkin olarak Birliğimizin başvurusu üzerine, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 13.9.1990 tarih ve 39292 sayılı yazda:

"1512 sayılı Noterlik Kanununun 79 ncu maddesindeki anlamda müstenit sayılmayan, ilgiliye; ait nüfus kâğıdı örneği, işleme konu gayrimenkulün tapu kaydı veya aracın ruhsatnamesinin örneklerinin işlem kâğıdına eklenmesi gerekip gerekmeyeceği, keza noterin sîrf kendisini sorumluluktan kurtarmak için bu gibi örneklerini yalnızca daire nüshasına eklemesi halinde bunlardan değerli kâğıt ve yazı ücreti alıp almayacağı hususlarındaki yazınızla Bakanlığımız görüşü sorulmaktadır,

Yasada yazılı zorunluluk dışında, noterin ilerde sorumluluktan kurtulmak amacıyla bazı evrak örneklerini işlem kâğıdının dairedeki nüshasına eklemesi halinde, bu eklerden dolayı iş sahibinden yazı ücreti ve değerli kâğıt bedeli alamayacağı düşünülmüştür." denildiğinden, ücret fazlalığına yol açılmaması bakımından bu hususa dikkat edilmesi icap etmektedir.

4- Dayanak belgelerin fotokopilerinin is kâğıdının arka yüzüne çekilebileceği:

Yönetim Kurulu'nun 21.3.2003 günlü toplantılarında; "Noterliklerde yapılan işlemlerde müstenit sayılan belgelerin fotokopilerinin, asıl işlem kâğıtlarının arka yüzüne de çekilebileceğine, ancak bu belgelerin fotokopilerinin ayrı bir kağıda çekilmesi halinde ise değerlendirmeye tabi tutulması gerekiğine" karar verildiğinden, buna göre de işlem yapılabilecektir.

5- İş takipleri için verilen vekâletnameler hariç, tapuda işlem yapılmasını gerektiren tüm noterlik işlemleri ile bazı vekâletnamelere eklenmesi gereken dayanak belgeler:

a) İş takipleri için verilen vekâletnameler hariç, tapuda işlem yapılmasını gerektiren tüm noterlik işlemlerine kimlik örneklerinin ekleneceği:

TNB Yönetim Kurulunun 10.04.2012 tarihli toplantısında:

Tapu müdürlüklerinde işlem yapılmasını gerektirecek tüm vekâletnamelere kimlik ekleme işleminin sadece vekâletnamelerle sınırlı tutulmamasına, **iş takibi amacıyla verilen vekâletnameler hariç** tapuda işlem yapılmasını gerektiren tüm noterlik işlemlerinde uygulanmasına, buna göre de; gideri iş sahiplerinden alınmak suretiyle ilgililere ibraz edilen kimliklerin (nüfus cüzdanı, pasaport, avukatlık kimliği), çıkartılacak örneklerinin 1512 sayılı Noterlik Kanununun 88'inci maddesinin birinci cümlesi gereğince dayanak olarak kabulü ile aynı Kanunun 79'uncu maddesi hükümleri doğrultusunda harçsız ve vergisiz olarak **iş takibi amacıyla verilen vekâletnameler hariç tapuda işlem yapılmasını gerektiren tüm noterlik işlemlerinin nüsha ve örneklerine eklenmesine karar verilmiştir.**

b) Ticaret şirketlerinin taşınmazlarla ilgili olarak tapuda yapacakları işlemler için verecekleri vekâletnamelere eklenmesi gereken dayanak belge:

Tapuda işlem yapılmasını gerektiren vekâletnamelerin noterliklerde düzenlenmesi sırasında, dayanak alınması gereken belgelerle ilgili olarak yaşanan tereddütlerin Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne iletilmesi üzerine adı geçen Genel Müdürlük Tasarruf İşlemleri Dairesi Başkanlığına gönderilen 16.06.1995 günlü 2506 sayılı yazda:

"Tüzel kişinin gayrimenkul mal üzerinde mülkiyet veya diğer aynı haklara sahip olabilme (tasarruf) ehliyeti (yeteneği) ile temsil yetkisi belge ile tespit edilmektedir. Bu belgeyi ticaret şirketleri ticaret sicil müdürlüklerinden almaktadır.

Gerek Türk Ticaret Kanununda ve gerekse Ticaret Sicili Tüzüğünde imza sirkülerinin yetki belgesi niteliğinde olduğuna ilişkin herhangi bir husus bulunmamaktadır. Aksine imza sirküler, şirketin tescili aşamasında ticaret sicil memurluklarına verilecek belge niteliğindedir.

Bu nedenle, 1512 Sayılı Noterlik Kanununun 89'uncu maddesi uyarınca **noterler tarafından düzenlenecek vekâletnamelerin dayanağı olarak, Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 16 ve 18'inci maddeleri uyarınca ticaret sicil müdürlüklerince verilmiş yetki belgelerinin esas alınması ya da imza sirküleri yetki belgesine istinaden düzenlenmiş ise vekâletnamede bu yetki belgesinden de bahsedilmesi gerekmektedir.**

Aksi halle, 2644 sayılı Tapu Kanununun 2'nci maddesi uyarınca, tapu sicil müdürlüklerince imza sirkülerine istinaden düzenlenmiş vekâletnamelerin yanında ticaret sicili memurluklarında verilmiş yetki belgelerinin de ibrazı istenecektir." denildiğinden, buna göre işlem yapılacaktır.

c) Tapu işlemleri için tevkil yetkisine istinaden düzenlenen vekâletnamelere dayanak vekâletnamenin eklenmesi gereği:

17.08.2013 tarihli ve 28738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tapu Sicil Tüzüğü'nün 18 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında "Vekil, tevkil yetkisine dayalı olarak bir başkasını vekil tayin etmiş ise, dayanağı olan vekâletname de aranır." hükmünün yer alması nedeniyle, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 18 Ağustos 1994 tarih ve 3574 sayılı yazda da yer verildiği üzere vekilin tevkil yetkisine dayalı olarak bir başkasını vekil tayin etmesi halinde, vekâletnameye dayanak vekâletnamenin aslının veya onaylı bir suretinin (fotokopisinin) bağlanması gerekmektedir.

c) Araç alımına yetki veren vekâletnamelere vekâlet verenin (alıcının) kimlik örneğinin ekleneceği:

Noterliklerde düzenlenen araç alımına ilişkin vekâletnamelerle ilgili hususlar Yönetim Kurulunun 14.08.1997 günlü toplantılarında görüşülmüş ve araç alımı konusunda verilen vekâletnamelere, vekâlet verenin (alıcının) kimlik örneğinin eklenmesine karar verilmiş bulunduğuundan bu yönde işlem yapılması gerekmektedir.

d) Araç satımına yetki veren vekâletnamelere vekâlet verenin (satıcının) kimlik örneğinin ekleneceği:

Yürürlükten kaldırılan 03.01.1996 tarihli ve (1) sayılı Genelge'de belirtildiği üzere; oto satış işlemlerindeki sahteciliklerin artması üzerine ilgililer tarafından yapılan başvurular

üzerine konuya ilişkin Adalet Bakanlığından görüş istenmiştir. Gelen cevabın Yönetim Kurulunda görüşülmesi sonunda;

"Adalet Bakanlığından alınan görüş doğrultusunda: Araç satımına yetki veren vekâlethanelerin yapılması sırasında, ibraz edilen kimliğin dikkatlice incelenmesini takiben, bu kimliğin gerçek olduğundan emin olunması halinde işlem kağıdına yazılmasına ve ayrıca gideri iş sahibinden alınmak üzere çıkartılacak fotokopisi de 1512 sayılı Noterlik Kanununun 88/1'inci maddesi gereğince dayanak olarak kabulü ile harçsız ve vergisiz olarak işlemin tüm nüsha ve örneklerine eklenmesine" karar verilmiştir. Konu Yönetim Kurulunun 05.04.2002 günü toplantılarında yeniden görüşülmüş ve belirtilen karara uygun hareket edilmesinin bir kere daha hatırlatılmasına karar verilmekle durum noterliliklere duyurulmuştur.

e) Bankalardan para çekmeye yetki veren vekâlethanelere vekâlet verenin kimlik örneğinin ekleneceği:

Yürürlükten kaldırılan 03.01.1996 tarihli ve (1) sayılı Genelge'de belirtildiği üzere; bankalardan para çekmeye yetki veren vekâlethanelerde sahteciliğin önlenmesi için bazı banka genel müdürlüklerinden gelen yazılar üzerine konuya ilişkin Adalet Bakanlığından görüş istenmiştir. Gelen cevabın Yönetim Kurulumuzda görüşülmesi sonunda;

"Adalet Bakanlığından alınan görüş doğrultusunda: Bankalardan para çekmeye yetki veren vekâlethanelerin yapılması sırasında, ibraz edilen kimliğin dikkatlice incelenmesini takiben, bu kimliğin gerçek olduğundan emin olunması halinde işlem kağıdına yazılmasına ve ayrıca gideri iş sahibinden alınmak üzere çıkartılacak fotokopisi de 1512 sayılı Noterlik Kanununun 88/1'inci maddesi gereğince dayanak olarak kabulü ile harçsız ve vergisiz olarak işlemin tüm nüsha ve örneklerine eklenmesine" karar verilmiştir. Konu Yönetim Kurulunun 05.04.2002 günü toplantılarında yeniden görüşülmüş ve belirtilen karara uygun hareket edilmesinin bir kere daha hatırlatılmasına karar verilmekle durum noterliliklere duyurulmuştur.

6- Ticaret şirketleri, kooperatifler, dernekler ve vakıflar ile bazı kurum ve kuruluşların işlemlerinde temsille ilgili olarak eklenecek dayanak belgeler:

Konuya ayrıntılı şekilde (16) ve (17) numaralı genelgelerde yer verilmiş bulunduğuandan, bu genelgelere bakınız.

7- Banka hesap özetlerine eklenmesi gereken dayanak belgeler:

Yönetim Kurulunun 14.12.2000 günü toplantılarında;

"Bankalarca ilgilisine tebliğ için getirilecek her hesap özetinin (ekstrenin) üzerine, bunun ilgiliye tebliğinin istendiğine dair bir yazı eklenmesi,

Bu yazının banka yetkilisi veya yetkililerince imzalanması, imza sahiplerinin yetkili olduklarına ilişkin bir belgenin aranılması ve bu belgenin işlem kağıdına müstenidat olarak yazılması,

Gerekli görülmüştür." şeklinde karar alınması nedeniyle, banka hesap özetlerine imza sahiplerinin yetkili olduklarına ilişkin bir belgenin dayanak olarak eklenmesi icap etmektedir.

8- Banka temsilcilerinin noterlik işlemlerine eklenecek temsil belgeleri:

12.03.2007 tarihli Yönetim Kurulu toplantılarında alınan kararda da belirtildiği üzere; Banka yetkililerinin noterliliklerde yaptıracakları işlemler sırasında yetkili olduklarıne şekilde belgelendireceklerine ilişkin sorumuza, Türkiye Bankalar Birliği Genel Sekreterliği tarafından gönderilen 16.9.1991 tarih ve 19438 sayılı yazıda:

"Hukuk Müşavirleri Kurulumuz, banka yetkililerinin noterler nezdinde yapacakları işlemlerde esas olarak noterden tasdikli imza şirküleri veya ticaret sicili memurluğundan düzenlenmiş yetki belgesi ibraz etmelerinin yeterli olacağı görüşüne varmıştır." denilmesi nedeniyle **banka yetkililerinin bu belgeleri ibraz etmeleri yeterli bulunmaktadır.**

TNB Yönetim Kurulu'nun 24.07.1998 günü toplantılarında alınan karar uyarınca, banka temsilcilerinin mevzuata uygun olmayan bankaya ait imza şirküler kitapçığının ilgili sayfalarını veya şahıslara ait imza beyannamelerini ibraz ederek, banka adına işlem yaptırmaları mümkün bulunmamaktadır.

9- Bir dilden bir dile çevirme işlemlerinde, ilgilisinin istemi halinde, çevrilen asıl belgenin fotokopisi veya örneğinin çeviri evrakına eklenebileceği:

Noterlikler tarafından yapılan çeviri işlemlerinde, çevrilen asıl belgenin çıkartılacak örnek fotokopisinin müstenidat olarak çeviri işleminin dairede saklanan veya ilgilisine verilen nüshalarına eklenmesi gerekip gerekmediği hususunda Adalet Bakanlığında gönderilen 11 Ocak 1985 gün ve 752 sayılı yazında;

“Bakanlığımızca yayımlanan 11.3.1981 gün ve 124-5-5851 sayılı genelgede belirtildiği üzere, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 99. ve Yönetmeliğin 95/c maddelerinde noterlerden örneğinin çıkartılması istenilen kâğıdın yabancı dilde yazılmış olması halinde, önce tercumesinin yapılp, daha sonra örneğinin çıkartılacağı ve her örneğe tercumesinin ekleneceği öngörülümüştür.

Anılan yasanın çevirme işlemleri ile ilgili 3. maddesi ile Yönetmeliği 96. maddesinde, çevrilen asıl belgenin fotokopi veya örneğinin de çeviriye eklenmesi gerektiğini belirleyen veya bu yolda yorumlamayı mümkün kılan bir hukum bulunmaktadır.

Diger taraftan çevirme işlemlerinde, çevirisi yapılan asıl belgenin uygun bir yerine noterliğinin kaşesi ile işlemin tarih ve numarası kaydedilip noter tarafından imza ve mührle tasdik edilmek suretiyle, çevirinin yanlış veya sahte olduğu yolundaki iddiaların, şerhli asıl belge ibraz edildiğinde incelenmesi mümkün kılınacaktır. Esasen çevirisi yapılan belgenin aslı da yetkili makamlara ilgililerce ibraz edileceğinden bu safhada da çevirinin sağılıklı olup olmadığından denetimi mümkün bulunmaktadır. Hal böyle iken, asıl belgenin örneğinin müstenidat olarak eklenmemesi önemli bir sakınca teşkil etmeyecektir.

Bu bakımından, çeviri işlemlerinde çevrilen asıl belgenin çıkartılacak fotokopisinin müstenidat olarak çeviri evrakına eklenmesi yolundaki önerinize katılmak mümkün görülmemiştir.

Ancak, yasal zorunluluk bulunmamakla beraber, iş sahiplerinin mağduriyetinin önlenmesi yönünden, ilgilisinin talebi halinde, çevrilen asıl belgenin fotokopisi veya örneğinin de çeviri evrakına eklenmesinin mümkün bulunduğu ve yasal bir sakınca teşkil etmeyeceği düşünülmektedir.” denilmiştir.

10- Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi (TNBBS) elektronik arşivine taranarak aktarılmış vekâletname ve eklelerin başka noterliklerde kullanılması usulü:

(“Faks yoluyla gönderilen ve onay taşımayan belgelerin noterlik işlemlerinde ne şekilde dayanak olarak kullanılabileceği” başlıklı bu madde Yönetim Kurulunun 15.06.2020 tarihli toplantılarında alınan kararla başlığı ile birlikte yürürlükten kaldırılmış olup, yerine 2020 tarihli 6 sayılı genelge ve 29.06.2020 tarihli Başkanlık açıklaması doğrultusunda yukarıdaki başlık altında aşağıdaki metin konulmuştur.)

16.10.2019 gün ve (192) sayılı genel yazıyla, noterliklerde veya konsolosluklarda yapılan vekâletnamelerin Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi'ne (TNBBS' ye) ıslak imzalı, fotoğraflı ve eki belgeleriyle birlikte taranarak aktarılması halinde TNBBS elektronik arşivinden başka yer noterliklerinden örneklerinin çıkartılabileceği duyurulmuştur.

(Örnek çıkarma işlemleriyle ilgili 24 sayılı Birleştirilmiş genelgenin 25inci maddesindeki açıklamaya bakınız.)

Bilindiği üzere; Yönetim Kurulunun 30.05.2013 ve 19.08.2013 tarihli toplantılarında aldığı kararlarla, bir noterlik işleminin hemen yapılmamasının iş sahiplerinin mağduriyetine yol açacağının anlaşılması halinde faksla veya kayıtlı elektronik posta yoluyla gönderilen belgelere dayanılarak noterliklerde işlem yapabilme imkânı getirilmiş ve her işlemin özelliğine göre işlemin yapılp yapılmayacağına takdirinin de bizzat notere ait bulunduğu noterliklere duyurulmuştur.

Ancak, sadece acele durumlar için getirilen faks ya da kayıtlı elektronik posta yoluyla gönderilen belgelerle işlem yapılması uygulaması, fiilen acele hallerden çıkarılarak yaygın ve noterlikler arasında farklı bir şekilde sıradan işlem durumuna dönüştürülmüş, keza noterliklerin hukuk kurumu niteliğini sarsacak şekilde faks ya da kayıtlı elektronik posta yolu dışında telefon görüntüleri ya da benzeri şekillerde dahi işlem yapılmasına ve dolayısıyla noterlerimizin yakınlarına yol açmıştır. Bu işlem şeklinin uygulamada oluşturduğu fiili durum ile yarattığı sıkıntıları ortadan kaldırmak ve uygulama birliğini sağlamak amacıyla Yönetim Kurulumuz 15.06.2020 tarihli toplantıda aldığı kararla, faks ya da kayıtlı

elektronik posta yoluyla işlem yapılması uygulamasına son vermiş ve başka bir yerde olan vekilin elinde kâğıt ortamında yapılmış bir vekâletname bulunmaması halinde, kendisine verilen ve TNBBS elektronik arşivine taranarak aktarılmış vekâletname ile işlem yapabilmesine karar vermiştir.

Bu düzenleme ile:
Noterler yönünden;
İşlemin, TNBBS elektronik arşivinden doğrudan alınması suretiyle en üst düzeyde işlem güvenliği,

Uygulama birliği,
Noterlikler yönünden ise;
Bilgi Toplumu Stratejisi çerçevesinde diğer kurum ve kuruluşlar gibi elektronik ortamda hızlı, günümüz koşullarına uygun, noterlik kurumuna yakışır ve mesleğimizin itibarını artıracak şekilde vatandaşlarımıza hizmet verilmesi,
Sağlanmıştır.

Bu itibarla; Yönetim Kurulumuzun 15.06.2020 tarihli toplantılarında aldığı karar doğrultusunda:

1- Faks ya da kayıtlı elektronik posta yoluyla gönderilen belgelerle işlem yapılması uygulaması kaldırılmış bulunduğundan, noterliklerde hiçbir surette bu şekilde işlem yapılamayacaktır.

2- TNBBS elektronik arşivinden alınacak çıktı belgesiyle işlem yapılabilmesi için, **vekâlet verenin**:

- İşlemin yapıldığı noterlik ya da konsoloslukta vekâletname ve eki belgelerinin sisteme taranarak konulmasını talep etmesi,
- Vekâletin içinde bu hususun açıkça belirtilmiş olması,
- Ayrıca yine vekâletnamede, vekil tarafından bu vekâletnamenin örneğinin alınabileceğine ilişkin vekâlet verenin açık yetki vermesi,

Zorunludur.

(Vekile örnek çıkarma yetkisi verilen vekâletnamelere yukarıda belirtilen hususlarla ilgili olarak yazılacak yetki, Bilişim Komisyonu tarafından belirlenerek NBS' de bulunan örnekler eklenmiştir.)

3- Noterlige başvurarak vekâleten işlem yaptırımk istedığını beyan eden **vekilin**; kendisine verilen vekâletnamenin, yapıldığı yer noterliğince ya da konsolosluğunca taranarak Noterler Birliği Bilişim Sistemi (TNBBS) elektronik arşivine aktarılmış olduğunu, kendisinin de bu vekâlethameden örnek çıkarma yetkisinin bulunduğu bildirilmesi ve noterlikçe de bu hususların varlığının anlaşılması halinde;

a) Araç alım, satım ve tescil işlemlerinde:

Araç satış sözleşmeleriyle tescil işlemlerinde Noterlik Kanununun 79 uncu maddesi uyarınca eklenmesi gereken belgeler, Yönetim Kurulunun 25.05.2010 tarihli toplantılarında alınan karar gereğince sadece noterlikte kalan nüshaya herhangi bir ücret alınmadan eklendiğinden, bu uygulama aynı şekilde sürdürülecek ve TNBBS elektronik arşivinden alınacak vekâletname çıktıları **araç alım, satım ve tescil işlemlerinde noterlikte kalan nüshaya hiçbir ücretle tabi tutulmadan eklenicektir**.

b) Araç alım, satım ve tescil işlemleri dışında kalan noterlik işlemlerinde:

TNBBS elektronik arşivinden çıktıları alınacak vekâletnamenin, Noterlik Kanununun 79 uncu maddesi gereğince, işlem **ilgilisine verilecek** ve **dairede kalacak asıla/orneğe** dayanak belge olarak eklenmesi zorunlu olduğundan eklenicek vekâletname çıktılarından, kâğıt ortamında eklenen dayanak belgelerde olduğu gibi alınması gereken giderler aynı şekilde tahsil edilecektir.

c) Kâğıt ortamında istenilen örnek işlemlerinde:

Vekilin, noterlikler dışındaki kurum ve kuruluşlardaki iş ve işlemlerde kullanılmak üzere bu vekâletnamenin kâğıt ortamında örneğinin çıkarılmasını talep etmesi durumunda, örnek çıkarma işlemleriyle ilgili 24 sayılı Birleştirilmiş genelgenin 25 inci maddesindeki

açıklamalara göre ve **ücrete tabi tutulmak suretiyle** işlemin örneği çıkarılıp kendisine verilecektir.

4- Bu hizmet şekli sadece acele halleri kapsamadığından, vekil azledilmediği ve verilen yetkilerin kullanılabilir olması koşuluyla her zaman için kullanılabilecektir. Keza daha önceden verilen, TNBBS elektronik arşivine taranarak atılmış bulunan ve vekilin örnek çıkarması hususunda yetkisi olan tüm vekâletnamelerle de aynı şekilde işlem yapılabilecektir.

11- Yabancı bir ülke noterliğinde yapılmış bir vekâletname veya sair bir belgeye dayanılarak işlem yapılması halinde, o ülke noterliğine ait belgenin bir fotokopisinin veya aslına uygun olarak çıkarılmış bir örneğinin işleme ekleneceği:

Yürürlükten kaldırılan 16.03.1988 tarihli ve (14) sayılı genelgede yer verildiği üzere; bazı tapu dairelerinden Birliğimize yapılan başvurularla, yabancı bir ülke noterliğinin düzenlediği vekâletnameye göre yapılan noterlik işlemlerinde yalnızca işlemin yapıldığı makam ile belgenin tarih ve sayısının belirtildiğinin, işlemin bir örneğinin bulunmaması nedeniyle bazı yanlışlıklar ve hatta sahteciliklerin bilahare ortaya çıktığının bildirilmesi üzerine;

“Nasıl Türkiye’de yapılmış bir noterlik işlemi yurtdışında geçerli ise, yurtdışında yabancı bir devletin noteri tarafından yapılan işlemin, Türkiye’de de geçerli olduğu bilinmektedir. Nitekim 1512 sayılı Kanununun 195’inci maddesi, yabancı bir memlekette usulü uyarınca yapılan bir noterlik işleminin ne şekilde ve hangi şartlar altında Türkiye’de kullanılacağını hükmeye sağlamıştır. Ayrıca, tasdik mükellefiyeti karşılıklı olarak kaldırılan ülkelerle yapılmış özel anlaşmalar ile bu konuya ilişkin önceki genelge hükümleri aynen geçerliliğini korumaktadır.

Bu nedenle noterliklerde yabancı bir ülke noterliğinde yapılmış bir vekâletname veya sair bir belgeye dayanılarak işlem yapılması halinde, ülke noterliğine ait belgenin bir fotokopisinin veya aslına uygun olarak çıkarılmış bir örneğinin mutlaka eklenmesinin bu gibi ihtimalleri ortadan kaldıracağının düşünüldüğü” noterliklere 16.03.1988 tarihinde duyurulduğundan, buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

12- Yeteneğe ilişkin doktor raporlarının sadece dairede kalan nûshaya ekleneceği:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 72 ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 91 inci maddelerinde;

Noterin, iş yaptıracak kimselerin yeteneğini öğrenmesi ve bu hususta bir kanı sahibi olması gerektiği,

İlgilinin yaşlılık, hastalık veya dış görünüşü itibarıyle yeteneğinden şüphe edilmesi veya bu konuda ihbar ve şikayet bulunması hallerinde temyiz kudretinin varlığının doktor raporu ile saptanacağı,

Alınan hukuki işlem ehliyetine ilişkin rapordan, metnin içinde tarih ve numarası belirtilmek suretiyle bahsedileceği, raporun aslinin işlemin noterde kalan nûshasına ekleneceği.

Hükümlerine yer verilmiştir.

Bu itibarla;

Hukuki işlem ehliyetine ilişkin raporun verildiği kurum yanında, tarih ve numarası ile iş sahibinin hukuki işlem yapmaya ehil olduğunun işlem içine yazılması,

Sözü edilen rapor, noterin iş yaptıracak kimselerin yeteneğini öğrenerek bu hususta bir kanı sahibi olmasının sağlanması için alındığından, Yönetmelik hükmü gereğince sadece aslinin işlemin noterde kalan nûshasına eklenmesi,

Raporun örneklerinin çıkarılacağına ve iş sahiplerine verilecek nûsha ya da örnekler ekleneceğini dair Yönetmelikte hüküm bulunmadığı, rapora ilişkin bilgilerin işlem içerisinde yer olması ile iş sahiplerine gereksiz külfet yükleyeceği dikkate alınarak, noterde kalan nûsha dışında verilecek nûsha ve örnekler rapor örneklerinin eklenmemesi,

gerekmektedir.

13- İşlemelere basılacak müstenidat (dayanak) kaşesi:

TNB' ye intikal eden başvurularla, noterler tarafından işlem kâğıtlarına eklenen vekâletname, temsil belgesi veya imza sirküleri gibi müstenidatların (dayanaklarının) ilgililer tarafından iş kâğıtlarından ayrılarak müstakil olarak kullanıldıkları ve bu kanuna aykırı davranışın önlenmesi hususunda gerekli tedbirlerin alınmasının istediği görülmektedir.

Konu TNB Yönetim Kurulu'nda görüşülmüş ve yasal olmayan bu davranışın önüne geçilebilmesi için müstenidat olarak kullanılan belgelerin uygun bir yerine en az 2x5 cm. ebadında ve üç satır halinde yaptırılacak ve içinde (MÜSTENİDATTIR (DAYANAKTIR) – TEK BAŞINA KULLANILAMAZ) yazılı bir damganın yaptırılarak basılmasının uygun olacağı sonucuna varıldığından, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

14- Elektronik imzayla imzalanmış veya barkotlu şekilde ibraz edilen belgelerin dayanak olarak kullanılmasında uygulanacak usul:

(18.06.2019 tarihli ve Hukuki Danışmanlık – 27071 (109) sayılı genel yazıya istinaden eklenmiştir.)

Elektronik imzayla imzalanmış veya barkotlu şekilde ibraz edilen belgelerin dayanak olarak kullanılmasında uygulanacak usul, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantılarında görüşülmüş ve konuya ilişkin olarak aşağıda belirtilen şekilde uygulama yapılmasına karar verilmiştir.

Noterlik Kanununun 79 uncu maddesi uyarınca dayanak olarak kullanılması gereken bir belgenin elektronik imzayla imzalanmış veya barkotlu şekilde ibraz edilmesi halinde belgenin işleme eklenebilmesi için;

Belgenin doğrulamasının, elektronik ortamda ve aynı belgede gösterilen adres üzerinden yapılması,

Doğrulama işleminin yapılamaması halinde ise, belgenin ilgililerce ıslak imzalı olarak getirilmesi ya da Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 16.11.2015 tarihli ve 4698/15364 sayılı yazısında yer alan görüşü doğrultusunda, ibraz edilen belgenin "ıslak imzalı aslinin aynı olduğu" şerhini ve yetkili kişinin imzasını içerecek şekilde verilmesi,

Gerekmektedir.

15- Veli sıfatıyla işlem yaptırılması halinde eklenecek dayanak belgeler:

(26.10.2017 tarihli ve 17 sayılı genelgeye istinaden eklenmiştir.)

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 92 nci maddesinde "Başkaları adına işlem yaptırıcaklardan Noterlik Kanununun 79 uncu maddesinde yazılan belgelerin aranması işlemle ilgili kısımlarının örneklerinin işlem kâğıdına eklenmesi zorunludur" hükmüne yer verildikten sonra yetki iznini gösteren belgeler sayılmış ve **veli için, kendisi veya velayeti altında bulunan küçüğün nüfus hüviyet cüzdanlarının (T.C. kimlik kartlarının)** aranması gerektiği açıklanmıştır.

Her ne kadar bu düzenleme mevcut ise de, mevcut uygulamaları ve gelişmeleri dikkate alan Yönetim Kurulunun 17.10.2017 günü toplantılarında;

"Reşit olmayan kişinin yurt dışına çıkabilmesi için ana ve babasının vereceği muvafakatnameler ile velilerin çocuklarına velayeten yapacakları tüm işlemlerde;

Birliğimiz ile İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile yapılan ortak çalışmalar sonucu NBS üzerinden kişilerin kimlik ve aile bilgilerine ulaşmak mümkün hale geldiğinden, bahsedilen işlemlerde aile kayıt tablosu sorgulanarak; velayete ya da boşanmanın varlığında ise velayetin kime bırakıldığına ilişkin bilgilere ulaşılabilmesi halinde bu bilgilerin çıktısının alınarak evraka dayanak olarak eklenmesi,

Ancak ilgili veriye herhangi bir nedenle ulaşılamıyor veya veri yok ise ilgililerden bu husustaki belgeler temin edilerek işleme devam edilebileceğine ve getirilen belgelerin de müstenidat olarak evraka eklenmesi,

Gerektiğine, aynı konudaki 07.10.1980 tarih ve (23) sayılı genelgenin yürürlükten kaldırılmasına,"

Karar verilmiş bulunduğuundan, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

17.10.1990 tarihli ve (68), 13.1.1994 tarihli ve (2), 8.2.1995 tarihli ve (10), 27.03.2003 tarihli ve (13), 26.10.2017 tarihli ve (17) sayılı genelgeler,
26.03.2007 tarihli ve Hukuk-6997 (43), 04.06.2013 tarihli ve Hukuk-10663 (57),
21.08.2013 tarihli ve Hukuk-14464 (82) sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan “YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

Hukuki Danışmanlık – 26444

Ankara, 12.06.2019

Özü: Noterlik işlemlerinde kullanılacak fotoğraflar

**G E N E L G E
No. (4)**

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Birliğimizce yayımlanan, noterlik işlemlerinde fotoğraf kullanımıyla ilgili genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

1- Genel olarak:

Noterlik işlemlerine fotoğraf yapıştırılmasına ilişkin hükümlere, Noterlik Kanununun “Noterlik İşlemlerinin Şekli” başlıklı Dokuzuncu Kısmında yer alan 80 inci madde ile Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 93 üncü maddesinde yer verilmiştir.

Bu hükümlere göre;

Aşağıdaki noterlik işlemlerinde ilgilinin fotoğrafının yapıştırılması zorunludur.

- a) Niteliği bakımından tapuda işlem yaptırılmasını gerektiren sözleşmeler,
- b) Niteliği bakımından tapuda işlem yaptırılmasını gerektiren vekâletnameler,
- c) Vasiyetname,
- d) Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla satış,
- e) Gayrimenkul satış vaadi,
- f) Vakıf senedi,
- g) Evlenme mukavelesi, (*mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 170 inci maddesinde yer alan “Evlilik Mukavelesi”, 4721 sayılı TMK’nin ‘Dördüncü Bölümünde {Md. 202 vd.} “Eşler Arasındaki Mal Rejimi” başlığı altında yer aldığından, Evlenme Mukavelesinin “Eşler Arasındaki Mal Rejimi Sözleşmesi” olarak anlaşılması gerekmektedir.*)
- h) Tanıma,
- i) Mirasın taksimi sözleşmesi,
- i) Boşanma davaları için düzenlenecek vekâletnameler,

(*Yönetmeliğin 93 üncü maddesinin (h) bendinde “Evlat edinme” sözleşmesine de yer verilmiş ise de, mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 256’ncı maddesinde yer alan evlât edinme sözleşmesinin resmi senetle yapılacağına dair hükme, 4721 sayılı TMK ’da yer verilmemiş, 315’inci maddesinde evlât edinme kararının, evlât edinenin oturma yeri; birlikte evlât edinmede eşlerden birinin oturma yeri mahkemesince verileceği belirtilmiş bulunduğuundan buna ilişkin sözleşme noterliklerde yapılmamaktadır.*)

Yukarıda sayılan işlemler dışında kalmakla beraber;

- a) Diğer kanunların öngördüğü,
- b) Noterin, işlemin ve ilgilinin durumuna göre gerekli bulduğu,
- c) Bizzat ilgilinin istemde bulunduğu,
İşlem kâğıtlarına da fotoğraf yapıştırılabilir.

Asıllarına fotoğraf yapıştırılması zorunlu noterlik işlemlerinin, çıkartılacak örneklerine de fotoğraf yapıştırılması zorunludur.

2- Fotoğraf yapıştırılması gereken ve gerekmeyen vekâletnameler

a) Tapu işlemleri ile boşanma davaları için düzenlenecek vekâletnamelerin asıl ve örneklerine fotoğraf yapıştırılması zorunluluğu:

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 93'üncü maddesi gereğince;

Niteliği bakımından tapuda işlem yaptırılmasını gerektiren vekâletnameler ile boşanma davaları için düzenlenecek vekâletnamelere,

Asıllarına fotoğraf yapıştırılması zorunlu noterlik işlemlerinin, çıkartılacak örneklerine, fotoğraf yapıştırılması zorunludur.

b) T.C. Merkez Bankası tarafından verilen kredi mektuplarına ilişkin vekâletnamelere yapıştırılması gereği:

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası İdare Merkezi'nin 22 Aralık 1998 tarih ve 137183 sayılı yazısını dikkate alan Yönetim Kurulunun 08.01.1999 günü toplantılarında aldığı karar uyarınca; T.C. Merkez Bankası tarafından verilen kredi mektuplarına ilişkin yapılacak vekâletnamelere ilgiliinin fotoğrafının yapıştırılması gerekmektedir.

c) Araç satışına yetki veren vekâletnamelere yapıştırılacağı:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 6 Eylül 1993 tarihli, 38477 sayılı yazıda özette;

"Kanun ve yönetmelik hükümleri kamu güvenliğini sağlayan noterlik işlem kâğıtlarının, bazı kötü niyetli kişiler tarafından kullanılarak sahtecilik yapılmasını önlemek maksadıyla, önemli görülen işlemlere ait kâğıtlara fotoğraf yapıştırılması esasını kabul etmiş bulunmaktadır. Yönetmelikte sayılan ve fotoğraf yapıştırılması gereken işlemler arasında vekâletname olarak, tapuda işlem yaptırmayı gerektiren vekâletname ve boşanma davası için yetki veren vekâletnameler bulunmakla birlikte, taşit satışına yetki veren vekâletnameler sayılmamıştır. Ancak bu konuda notere bir takdir hakkı bırakılmıştır. Noterin, işlemin ve ilgiliinin durumuna göre gerekli gördüğü takdirde işlem kâğıdına fotoğraf yapıştırılmasına karar vermesi mümkün olabilmektedir.

Araç satışına yetki veren vekâletnameye fotoğraf yapıştırılması kanun ve yönetmelik hükümlerine göre zorunlu olmayıp notere takdir hakkı bırakılmıştır. Noterler, bu takdir haklarını kanunun amacına uygun olarak kullanmak zorundadırlar.

Bu itibarla 1980 öncesi yaşanan olayların da tecrübe ile noterlerin sahte işlem yapmasını önlemek için, noterlikte yapılacak taşit satışına yetki veren vekâletnamelere ilgiliinin fotoğrafının yapıştırılması ve bu vekâletnamelerin düzenlenmesinde ilgiliye ait nüfus kâğıdının titizlikle incelenip gerektiğiinde başka kimlik belgeleri ile teyit edilmesi hukukumuza uygun olacaktır." denildiğinden, araç satışına yetki veren vekâletnamelere fotoğraf yapıştırılması icap etmektedir.

c) Tevkil yetkisine dayanılarak verilen vekâletnamelere fotoğraf yapıştırılması gerekmmediği:

Tevkil yetkisine dayanarak vekilin başka bir avukatı tevkil etmesi halinde, vekilin resminin vekâletnameye yapıştırılmasına gerek bulunup bulunmadığı hususunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmesi üzerine adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 16.03.1998 günü 4140 sayılı yazıda:

"Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 93. maddesinde, fotoğraf yapıştırılması zorunlu olan işlemler konusunda düzenleme getirilmiştir.

Noterlik Kanununun 79. maddesi hükmü uyarınca, dayanak belgenin gösterildiği iş kâğıdına yazılmakla birlikte işlemle ilgili kısımlarını ve nereden hangi tarih ve numara ile

verilmiş olduğunu gösteren birer örneği ilgilisine verilecek ve dairede saklanacak asıl ve örneklerine bağlanır.

Bu durumda, asılın resminin bulunduğu vekâletname örneği tevkil belgesine Kanun gereğince eklendiğinden, tevkil yetkisine dayanarak vekilin başka bir avukatı tevkil etmesi halinde vekilin resminin yapıştırılmasına gerek olmadığı düşünülmektedir.” denilmesi,

Araç satışlarına ilişkin tevkil yoluyla yapılan vekâletnamelere fotoğraf yapıştırılmasına gerek olup olmadığı hususunda intikal eden başvuru ve tereddütler nedeniyle de, Yönetim Kurulu'nun 19.03.2003 günlü toplantılarında da;

“Araç satışlarıyla ilgili olarak düzenlenen fotoğraflı vekâletnameye dayanarak vekilin tevkil yetkisine istinaden başka bir kişiyi vekil tayin etmesi halinde, vekâletnameye ilk işlemin yapıldığı noterliğin adı, yevmiye numarası, tarihi belirtilmek ve fotoğrafı vekâletname eklenmek kaydıyla tevkil yoluyla yapılan vekâletnamelere fotoğraf yapıştırılmasının gereklidir” karar verilmesi nedeniyle tevkil yetkisine dayanılarak verilen vekâletnamelere asılın resminin bulunduğu vekâletnamenin eklenmesi kaydıyla fotoğraf yapıştırılması gerekmektedir.

d) Yabancı ülke adli veya idari makamlarınca boşanmaya, evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup olmadığından tespitine ilişkin olarak verilen kararların nüfus kütüğüne tesciline ilişkin vekiller tarafından yapılacak başvurularda ibraz edilecek vekâletnamenin fotoğraflı olması gereği:

8.3.2018 tarihli ve 30354 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7077 sayılı “Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun” 3 üncü maddesiyle 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununa 27 nci maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 27/A maddesinin 1inci fıkrası “*Yabancı ülke adlı veya idarî makamlarınca boşanmaya, evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup olmadığından tespitine ilişkin olarak verilen kararlar; bizzat veya vekilleri aracılığıyla tarafların birlikte başvurması, verildiği devlet kanunlarına göre konusunda yetkili adlı veya idarî makam tarafından verilmiş ve usulen kesinleşmiş olması ve Türk kamu düzenine açıkça aykırı bulunmaması şartlarıyla nüfus kütüğüne tescil edilir*” hükümunu içermektedir.

Bu tescil işlemi için Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün internet sitesinde “*Yabancı ülke adlı veya idarî makamlarınca boşanmaya, evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup olmadığından tespitine ilişkin olarak verilen kararların nüfus kütüğüne tesciline ilişkin form'a yer verilmiş ve bu Form'un altında “Başvuru vekil tarafından yapılmış ise fotoğrafı özel vekâletname eklenecektir”*” yönünde açıklama konulmuştur.

Bu itibarla; sözü edilen vekâletnamelere “*Yabancı ülke adlı veya idarî makamlarınca boşanmaya, evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup olmadığından tespitine ilişkin olarak verilen kararları nüfus kütüğüne tescil ettirme*” yetkisinin yazılmasına ve fotoğraf yapıştırılmasına dikkat edilmelidir.

3- Tapu işlemleri için yapılacak vekâletnamelere yapıştırılacak fotoğraflarda dikkat edilecek hususlar:

a) Vekâletnamelere yapıştırılacak fotoğrafların nitelikleri:

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün başvuruları üzerine, Yönetim Kurulu'nun 20.09.2004, 16.01.2006, 05.11.2008 ve 23.02.2012 tarihli toplantılarında alınan kararlar uyarınca;

Artan sahtecilik olaylarının önlenmesi için, niteliği bakımından tapuda işlem yapılmasını gerektiren vekâletnamelere, ilgililerin o günkü fizik görüntüsüne uygun ve teşhisinde tereddüde yer bırakmayacak şekilde, renkli ve en azından son altı ay içinde çekilmiş özgün (orijinal) fotoğraflarının yapıştırılması gerekmektedir.

b) Fotoğrafların is kâğıdına yapıştırılmak suretiyle eklenmesi ve mühürlenmesi gerektiği:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 18.8.1988 tarihli, 30662 ve 14.11.1990 tarihli, 47603 sayılı yazılarla:

"Sahteciliklerin engellenebilmesi için, tapuda işlem yapılmasını gerektiren noterlik işlemlerine ait iş kâğıtları ile diğer işlemlere fotoğrafların sadece tel zimba ile tutturulmak suretiyle eklenmemesi, tel zimba ile tutturulmadan önce mutlaka yapıştırıcı bir madde ile yapıştırılması ve fotoğrafların üzerine de darphaneden sağlanmış madeni noterlik mührünün okunaklı bir şekilde basılması gerektiği" bildirildiğinden, bu yönde işlem yapılacaktır.

c) Tüzel kişilere ait tapuda işlem yaptırırmaya yönelik düzenlenecek vekâletnamelere temsilcinin fotoğrafının yapıştırılacağı:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 24.01.1985 tarihli ve (7) sayılı Genelge'de yer alan Adalet Bakanlığının 24 Aralık 1984 gün ve 35607 sayılı yazısında "Bakanlığımızın 8 Nisan 1977 tarih ve 10372 sayılı mütalâasında da belirtildiği üzere 1512 sayılı Noterlik Kanununun 80. maddesi ile anılan maddenin uygulamasına dair Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 93. maddesinde sayılan işlemlere ilgiliinin fotoğrafının yapıştırılmasının zorunlu olduğu öngörülmüş olup, yasada ilgilinin tüzel kişi olması halinde bir ayrıcalık hükmü getirilmiş değildir.

Tüzel kişiler gerçek kişiler tarafından temsil edileceği cihetle, yönetmelikte belirtilen işlemlerin ilgiliinin tüzel kişi olması halinde, işleme imza koyan ve bunların akâdî veya kanuni temsilcilerinin fotoğraflarının da iş kâğıdına yapıştırılması, yönetmeliğin tartışmaya yer vermeyecek açıklıktaki hükmünün gereği olup, aksine bir sonuca varılması mümkün görülmemiştir." denilmesi nedeniyle uygulama buna göre yapılmakta iken, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nce yayınlanan 14.4.1992 tarih ve 1513 sayılı genelgede, ilgilinin tüzel kişi olması hafinde vekâletnameye fotoğraf yapıştırılmasına gerek olmadığından bildirildiği cihetle (adı geçen Genel Müdürlüğün 21.04.2010 tarihli ve 2010/7 sayılı Genelgesi'nin 1/c maddesinde de aynı husus yer almaktadır.) yapılacak işlemlerde tereddüt edilmiş ve konuya ilişkin olarak Adalet Bakanlığından yeniden görüş istenmiştir.

Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 3 Kasım 1993 tarihli ve 46708 sayılı yazda sonuç olarak:

"Görüldüğü gibi kanun ve yönetmelik hükümleri hangi noterlik işlemlerine ilgilinin fotoğrafının yapıştırılacağını söylemiş, bu işlemlerin yapılması halinde özel ve tüzel kişi ayrimı yapılmadan fotoğraf yapıştırılmasını emretmiş bulunmaktadır.

Aslında Tapu Sicil Nizamnamesinin 17'nci maddesinde (Tapu Sicil Tüzüğünün 18'inci maddesinin 5'inci fıkrasında) düzenlenen tüzel kişi temsilcisinin işlem yaptırmasına parallel bir hüküm de Noterlik Kanununun 79'uncu maddesinde yer almaktadır. Bu hüküm uyarınca tüzel kişi adına işlem yapmak isteyen kişinin, sıfat ve yetkisini, işlemi yapmaya izinli olduğunu gösteren belgesini notere ibraz etmesi gereklidir. Ancak bu hüküm, esas itibariyle tüzel kişi temsilcisinin işlem kâğıdına fotoğrafının yapıştırılmaması gereği şeklinde yorumlanabilecek hüküm olmayıp, temsilcisinin işlem yapma yeteneğinin tespit edilmesine ilişkin hükümlerdir.

Ayrıca noterlik işlemlerinde, Tapu Sicil Nizamnamesinin (Tapu Sicil Tüzüğünün) uygulanması mümkün olmayıp, daha özel hükümler ihtar eden Noterlik Kanunun ve Yönetmeliğinin uygulanması gerekmektedir.

Bu itibarla Noterlik Kanunu ve Noterlik Kanunu Yönetmeliği hükümlerine göre, noterlikte, ilgilinin fotoğrafının yapıştırılması gereken bir işlem yapılmakta ise, tüzel kişi temsilcisinin de fotoğrafının yapıştırılması hukukumuza uygun olacağından, 8 Şubat 1993 tarih ve 05712 sayılı mütalaamızda değişiklik yapılmamıştır." denildiğinden, tüzel kişilere ait tapuda işlem yaptırırmaya yönelik düzenlenecek vekâletnamelere temsilcisinin fotoğrafının yapıştırılması gerekmektedir.

4- Örneği çıkarılacak belgede bulunan fotoğrafın bulunmaması ya da teşhise imkân veremeyecek şekilde olması halinde yeni fotoğrafla örnek çıkarılabileceği:

a) Tapu işlemleri için yapılan vekâletnamelerde:

Tapu işlemleri için yapılan vekâletnamelerin dairede mevcut asıllarından veya ibraz olunan örneklerinden çıkarılacak örneklerde aynı fotoğrafın yapıştırılması olasılığının bulunamaması nedeniyle değişik fotoğraf yapıştırılması halinde tapu idarelerince örneklerin kabul edilmediği anlaşılmakla durumun Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne bildirilmesi üzerine, adı geçen Genel Müdürlük, Grup Tapu Sicil Müdürlüklerine yazılan 19.8.1977 tarihli ve 5501-5507 sayılı yazılarının bir örneğini Birliğimize göndermiştir.

Sözü edilen yazda:

“.... 13 Temmuz 1976 gün ve 15645 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve 13 Ağustos 1976 da yürürlüğe giren Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 93. maddesinde fotoğraf yapıştırılması zorunlu olan işlemlerin sayılması üzerine,

1- 13.8.1976 tarihinde yürürlüğe giren Yönetmelik uyarınca fotoğraf yapıştırılması zorunluluğu başladığından, bu tarihten önce düzenlenen tapuda işlem yapılmasını gerektiren sözleşme ve vekâletnamelerin, istenen örneklerine, Noterlikte bulunan asıllarına uygun fotoğrafları bulunmayan veya örnek çıkarılması için **Noterlige ibraz edilen fotoğraflı vekâletnamelerin imkân nispetinde fotokopisi çıkarılması yoluna gidilmekte ise de, bunun gibi fotokopi suretiyle örneği çıkartılanlarda fotoğraf teşhisi mümkün kılacak nitelikte değil ise**, bunlara da yeniden fotoğraf yapıştırılıp, bu hususun onama şerhinde belirtilmesi ve ilgililerin fotoğraflarını taşıyan söz konusu noterlik işlemlerinin çıkartılacak örneklerde de behemehâl ilgililerin fotoğraflarının yapıştırılması veya evvelki **işlemde fotoğraf bulunmaması nedeniyle fotoğraf yapıştırılması imkânı bulunmayan hallerde ise, mümkün olduğu takdirde fotoğraflı kimlik kartındaki uygun fotoğraf yapıştırılması**, bu mümkün olmadığı takdirde, onama şerhinde keyfiyet açıklanmak suretiyle fotoğrafsız örnek çıkarılan örneklerin, Tapu Sicil Muhafizliklerinca fotoğrafsız kabul edilmesi,

2- (1) nci kısımda belirtilen işlemlerden çıkarılan örnekler; **eski işlemlerdeki fotoğrafların ayını bulmak mümkün olmadığı durumlarda, yeni çekilen ve noterce o şahsa ait olduğu onanan rötuşsuz ve açıkça teşhis edilen yeni çekilmiş fotoğrafların yapıştırılması zorunlu olduğundan, böylece kabul edilmesi**,

3- 13.8.1976 gününden sonra çıkarılan örneklerde yeni çekilmiş fotoğrafların yapıştırılıp onama şerhinde açıklama bulunması halinde bunların veya örnek çıkarılmak üzere Noterlige getirilen fotoğraflı evraktan çıkarılacak fotokopilerin, fotoğrafları teşhisi mümkün kılacak nitelikte olan örneklerinde Tapu Sicil Muhafizliklerinca kabul edilmesi gereği belirtilmiştir.

Bilgilerinizi ve 13.7.1976 gün, 15645 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Noterlik Kanunu Yönetmeliğin hükümleri uyarınca işlem yapılmak için keyfiyetin Grubunuza bağlı Tapu Sicil Muhafizliklerine ivedi duyurulmasını rica ederim.” denilmiştir.

Aynı konuda farklı uygulamalar olduğunun anlaşılması üzerine, durum Yönetim Kurulumuzun 03.06.2008 tarihli toplantıda görüşülmüş ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünden görüş alınmasına karar verilmiştir.

Konuya ilişkin olarak Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünün 01.07.2008 tarih ve 393-2774 sayılı yazısında da;

“Sorulan hususlarla ilgili olarak 19.08.1977 tarih ve 4-1-9-7/5001-5507 sayılı Genelgemiz bölge müdürlüklerimiz aracılığıyla tüm tapu sicil müdürlüklerine gönderilmiş olup, halen söz konusu genelgemizin yürürlükte olduğu ve tapu sicil müdürlüklerinde bu genelgemiz doğrultusunda işlemlere yön verilmektedir.

Diger taraftan vekâletnamelerdeki fotoğraf teşhise imkân vermeyecek derecede bozulmuş veya fotokopisi çekilirken kararmak suretiyle teşhise imkân vermiyor ise, herhangi bir hata ve eksikliğin doğmaması ve Hazine kaybına sebebiyet verilmemesi bakımından, tapu sicil müdürü bu vekâletnameye ilgiliinin fotoğrafının yapıştırmasını ve noterce

onaylanmasıni Tapu Sicil Tüzüğünün 13. (Yeni Tüzüğün 18.) maddesi gereğince isteme yetkisine haizdir.” denilmiştir.

Bu itibarla; tapuda işlem yapılacak vekâletnamelerin örneklerinde yer alacak fotoğraflarla ilgili olarak, yukarıda yer verilen ve yürürlükte olduğu bildirilen Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 19.08.1977 tarih ve 4-1-9-7/5501-5507 sayılı Genelgesi'nde açıklanlığı şekilde işlem yapılması gerekmektedir.

b) Kimlik kartları ile diğer belgelerde:

Nüfus cüzdanı (Kimlik kartı) örneği çıkartırken, cüzdanındaki (kimlikteki) fotoğrafın çok eski olması veya aynı fotoğrafın bulunmaması halinde, çıkartılacak örnege başka bir fotoğraf yapıştırılmasının mümkün olup olamayacağına ilişkin noterliklerde tereddütler yaşanması üzerine konu TNB Yönetim Kurulunda görüşülmüş ve Adalet Bakanlığından görüş istenmiştir.

Adı geçen Bakanlıktan gönderilen 4.11.1988 tarih ve 39834 sayılı yazda;

“Bilindiği gibi nüfus hüviyet cüzdanı aslı tek olup, nüfus idaresince verilmektedir. İlgilisine ait olduğu sabit olmak kaydı ile noterin çıkardığı nüfus hüviyet suretini fotoğraflı olarak tasdik etmesinde bir sakınca yoktur.

Bu fotoğrafın o kişiye ait olması yeterlidir. Mutlaka nüfus hüviyet cüzdanı aslındaki fotoğrafın bir eşi olması gerekmez. Kaldı ki fotoğrafların en son çekilmiş olanları resmi işlemler açısından ve tanınma yönünden daha sağlıklıdır. Noterce onanacak örneğin üzerinde (örnektilir) veya benzeri ibare bulunacağı cihetle bu suretin asıl nüsha olarak telakkisi mümkün değildir.

Diğer yandan bu tür suretin (fotoğraflı kimlik belgesi) niteliğinde- sayılması ve asıl kimlik gibi kullanılması da söz konusu olamaz. Zira geçerli kimlik belgelerinin hangileri olduğu ilgililere bilinmektedir.

Bu itibarla noterin nüfus hüviyet cüzdanı suretlerini fotoğraflı olarak onaylamasında yasal bir sakınca bulunmadığı düşünülmüştür” denildiğinden, kimlik kartlarında ya da fotoğraf taşıyan diğer belgelerde fotoğrafın çok eski olması veya aynı fotoğrafın bulunmaması halinde, çıkartılacak örnege başka bir fotoğraf yapıştırılması mümkün bulunmaktadır.

5- 15 yaşından küçüklere ait kimlik belgelerinde fotoğraf bulunmasının zorunlu olmadığı ve örneklerinin fotoğrafsız çıkarılabilceği:

Resmi Gazetenin 23.11.2006 tarihli ve 26355 sayılı nüshasında yayınlanarak yürürlüğe giren Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 131inci maddesinde “*Talep edilmediği sürece onbeş yaşından küçüklerin nüfus cüzdanına ve nüfus cüzdanı talep belgelerine fotoğraf yapıştırılmaz.*” (aynı huküm mülga Yönetmelikte de bulunmaktadır) denilmiş olmasına göre onbeş yaşından küçük olanların hüviyet cüzdanlarına fotoğraf yapıştırmasının zorunlu olmadığı anlaşılmaktadır. Aslında fotoğraf bulunmayan nüfus cüzdanının örneğinin de fotoğrafsız olması tabiidir.

Bir noterliğimizin, onbeş yaşından küçüklerin fotoğrafsız nüfus cüzdanlarından çıkarılan örneklerin, askeri okullarca kabul edilmediğinin öğrenilmesi üzerine, bu durumun yasal bir nedeni bulunmadığının ilgililere duyurulması için Adalet Bakanlığına başvurulmuştur.

Bakanlık Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 20 Aralık 1977 gün ve 32804 sayılı yazısıyla; “*Yazınız üzerine konunun intikal ettirildiği Milli Savunma Bakanlığından alınan 15 Aralık 1977 tarih ve 811-5d-77 sayılı yazda, ‘Askeri okullara girmek isteyen 15 yaşından küçük öğrencilere ait fotoğrafsız nüfus cüzdanlarının noterden onaylı örneklerinin kabulü için’ ilgili komutanlıklara talimat verildiği*” bildirilmiştir.

6- Renkli fotokopi veya tarayıcılardan çıkarılan fotoğrafların kullanılamayacağı:

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından Adalet Bakanlığına gönderilen ve TNB Yönetim Kurulu'nun 17.06.2002 günü toplantılarında görüşülen 16.05.2002 tarih ve 107305 sayılı yazda;

"Adalet Bakanlığı yazısı ile Ankara Ticaret Odasının Bakanlığımıza yapmış olduğu başvurudan, özellikle ticaret odaları ve noter işlemelerinde renkli fotokopi suretiyle çoğaltılan fotoğrafların kullanımından kaynaklanan sıkıntıların olduğu anlaşılmaktadır.

Söz konusu başvurular üzerine Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Polis Laboratuarları Dairesi Başkanlığıncı yapılan teknik analizler sonucunda;

1- Scanner (tarayıcı) veya renkli fotokopi suretiyle orijinalden elde edilen kopyaların sağladığı piksel çözünürlüğün, orijinal fotoğrafların piksel çözünürlük düzeyine göre oldukça düşük seviyede kalması sebebiyle kopyalarda, orijinal fotoğraflara göre yeterli düzeyde netlik sağlanamaması nedeniyle kriminal karşılaşmalar açısından olumsuzluk yarattığı,

2- Scanner (tarayıcı) ve dijital fotoğraf makinesi vasıtıyla bilgisayar ortamına aktarılan fotoğrafların üzerinde rahatlıkla montaj yapılabildiği ve bunun sahteciliği kolaylaştırıcı bir unsur olduğu,

3- Düşük kalitede baskı yapan fotokopilerden elde edilen fotoğrafların suya maruz kaldıklarında kâğıtlarında buruşmalar ve tonerlerinde dağılmalar meydana geldiği,

Anlaşılmıştır.

Bu bağlamda; scanner (tarayıcı) veya renkli fotokopi yoluyla elde çoğaltılan fotoğraflarda kullanılan kâğıdın kalitesi ve baskı kalitesinin bunların dayanıklılık ve netliklerini etkilemesi, uygulamada da kalite ayrimının yapılmasının kolay olmaması nedeniyle ilgi genelgelerin iptal edilerek, resmi belgelerde orijinal fotoğrafların kullanılması uygun görülmüştür." denilmiştir.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü gönderdiği 29.05.2002 günü 012281 sayılı yazıyla da İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğünün yukarıda yer verilen yazısı uyarınca işlem yapılmasını istediginden, fotoğraf yapılması gereken noterlik işlemlerinde ilgilinin özgün (orijinal) fotoğrafının kullanılması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

12/06/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
12/06/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
12/06/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
12/06/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:

31.01.1978 - (1), 15.11.1988 tarihli ve (76) sayılı genelgeler yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan "YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR" bölümünden ulaşılabilir.

Özü: Onaylama ve düzenleme işlemler ile imza ve parmak izi kullanımı

G E N E L G E
No. (5)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Birliğimizce yayımlanan, noterliklerde onaylama ve düzenleme işlemler ile imza ve parmak izi kullanımıyla ilgili genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

1- ONAYLAMA İŞLEMLER:

a) Genel olarak:

Noterliklerde yapılan onaylama işlemlerle ilgili hükümlere Noterlik Kanununun 90 İlâ 93 üncü maddelerinde yer verilmiştir.

Noterlik Kanununun 82 nci maddesi gereğince, noter tarafından yapılan imza onaylaması, onaylanan imzanın ilgiliye ait oluşunu belgelendirme niteliğinde bulunup, hukuki işlemlerin içindekileri kapsamaz. **Bu işlemlerde imza ve tarih, sahteliği sabit oluncaya kadar geçerlidir.**

Noterlik işlemlerinde onaylama, iş sahiplerinin isteğine bağlı olarak veya yasal zorunluluk nedeniyle yapılır. Kanunlarda yer alan hükümler nedeniyle imza onaylaması yapılması gerekenlere örnek olarak aşağıdaki işlemler gösterilebilir.

4721 sayılı TMK'ın 689 uncu maddesinin son fıkrası “*Taşınmazlarla ilgili anlaşmalar imzalarının noterlikçe onaylanması koşuluyla paydaşlardan birinin başvurusu üzerine tapu kütüğüne şerh verilebilir.*” hükmünü içerdikinden, paylı mülkiyete konu taşınmazlarda paydaşların yararlanma, kullanma ve yönetime ilişkin konularda yaptığı anlaşmaların tapu kütüğüne şerh verilebilmesi için tarafların imzalarının,

6769 sayılı Sınaî Mülkiyet Kanununun 148 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne göre; sınaî mülkiyet haklarının devrine ilişkin sözleşmelerin geçerli olabilmesi için tarafların imzalarının,

Noterlikçe onaylanması gereklidir.

b) İmzanın noter huzurunda atılmasıının zorunlu olduğu:

Bazı resmi makamlar ile kamu kuruluşları temsilcilerinin, noter veya imzaya yetkili memuru yanlarına kabul etmeden, sadece evrakı alarak noter huzurunda olmaksızın imza etmek istediklerinin TNB'ye ulaşan bilgilerden anlaşılması ve durumun Adalet Bakanlığına bildirilmesi üzerine, adı geçen Bakanlıkça gönderilen 8 Nisan 1977 gün ve 10372 sayılı yazida:

“Bilindiği üzere, düzenleme şeklindeki noterlik işlemlerinde, ilgilinin bayanının tutanağa geçirilmesi ve imzasının alınmasının noter huzurunda olması, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 84 ve 85. maddeleri hükmü gereği bulunmaktadır.

Keza imza onaylaması şeklindeki işlemlerin de, aynı Kanunun 91 ve 92. maddelerine göre, ilgilinin imzasını noter huzurunda atması veya dışarıda atılan imzanın kendisine ait olduğunu noter huzurunda kabul etmesi şartı ile yapılması mümkün olmaktadır.

Kanunun bu amir hükümleri, en ufak bir tereddüde meydan vermeyecek açıklıkta olduğu gibi, gerek bu ve gerekse diğer yasalarda hiç bir makam, merci ve kişiler için bir ayrıcalık hükmü de getirilmiş değildir. Noterlik işlemlerinin kanunun öngördüğü şkil ve şartlara uygun olarak yapılması yükümlülüğü notere ait bulunmaktadır.

Hal böyle olunca, her kim olursa olsun yukarıda açıklanan hükümlere aykırı uygulama isteyene noterin, kanun hükmünü hatırlatması, aksi takdirde istenilen işlemi yapamayacağını usulü dairesinde bildirmesi gerekecektir.” denilmiş ve daha sonra da TNB’ ye gönderilen 3 Mart 1980 gün ve 4833 ile 30 Mayıs 1984 gün ve 15404 sayılı yazınlarda da konuya aynı nitelikte yer verilmiştir.

Bu nedenle; hukukî, cezaî ve disiplin yönünden sorumluluğa yol açabileceği dikkate alınarak, Noterlik Kanununa aykırı olan bu gibi işlemlerin yapılmaması ve bu konuda duyarlı davranışılması gerekmektedir.

c) Müşterek imzaları ile temsile yetkili olan kimselerin ayrı yerlerde olması durumunda, her bir temsilcinin bulunduğu yer noterliğinde imzalarının onaylanması mümkün olduğu:

Şirketi müşterek imzaları ile temsil ve ilzam yetkisi verilen kimselerin ayrı yerlerde olması durumunda, işlemin her bir temsilcinin bulunduğu ayrı noterliklerde onaylanması ve işlemin bu şekilde tekemmül ettirilmesinin mümkün olup olmadığı konusunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmesi üzerine adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve TNB Yönetim Kurulu'nun 14.05.2004 günlü toplantılarında görüşülen 02.04.2004 günü ve 07392 yazida;

“Kanun koyucu ticari temsilciler ve diğer ticari vekiller bakımından 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 40 ve devamında yer alan genel hükümler dışında 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 547-554 ncı maddelerinde özel bir düzenleme getirmiş bulunmaktadır.

Bu düzenlemeye göre;

Birlikte ticari temsil yetkisi; işletme sahibinin birden çok ticari temsilciler aracılığıyla birlikte temsilidir. Birlikte temsil yetkisi verilen ticari temsilciler birlikte davranışmak zorunluluğundadırlar, fakat bunu aynı zamanda yapmakla yükümlü değildir. Bununla birlikte ticari temsilcinin tek başına yaptığı eyleme teşebbüs sahibi ya da diğer ticari temsilciler tarafından birlikte sonradan onay verilebilir.

Bu nedenle;

Herhangi bir şirketin temsil ve ilzam yetkisinin müşterek imza ile kabul edildiği hallerde, temsilcilerin ayrı yerlerde olması durumunda noterlik işleminin her bir temsilcinin bulunduğu ayrı noterliklerde onaylanması ve işlemin bu şekilde tekemmül ettirilmesinin mümkün olduğu düşünülmektedir.” denildiğinden, bu tür işlerde belirtilen şekilde işlem yapılabilecektir.

c) Birden fazla tarafı olan işlemlerde tarafların ayrı yerlerde olması durumunda, her bir tarafın bulunduğu yer noterliğinde imzalarının onaylanması mümkün olduğu:

Bir iş kâğıdında yer alan imzaların farklı tarihlerde ve farklı noterliklerde onaylanması na ilişkin olarak TNB tarafından Maliye ve Gümrük Bakanlığından alınan görüşe ilişkin 10.3.1988 gün ve GEL: HARÇ: 22323501967/16003 sayılı yazida özetle;

“488 ve 492 sayılı Kanunların hükümleri de dikkate alınarak bir iş kâğıdında yer alan imzaların farklı tarihlerde noter tasdikine ilişkin olarak tayin olunan Bakanlığımız görüşü aşağıda belirtilmiştir.

1 - Harç yönünden:

a) Dışarıda düzenlenerek noter tasdikine getirilen ve taraflardan her ikisinin veya yalnızca birinin imzasını ihtiva eden sözleşmedeki imzalardan birini veya mevcut imzayı tasdik eden noterin yalnızca tasdik ettiği imzaya tekabül eden harcı tahsil etmesi,

b) Söz konusu sözleşmedeki diğer imzaya veya bu sözleşmeye işlem taraflarından diğer tarafından ileriki bir tarihte konan imzaya ait harcin ise bu imzaya ait tasdik işlemini, bilahare yapan aynı veya başka bir noter tarafından tasdik sırasında tahsili mümkün bulunmaktadır.

Ancak, 492 sayılı Kanunun 42 ncı maddesi hükmü gereğince belli degeri ihtiva eden ve nisbi harca tabi tutulması gereken sözleşmelerden alınacak harcin hesabında farklı tarihlerde imza tasdiki işlemi yapan noterlerce asgari ve azami harç miktarlarının dikkate alınması gerekmektedir.

2 - Damga vergisi yönünden:

İmzalardan birinin tasdiki için herhangi bir notere getirilen sözleşmede, taraflardan her kişinin veya birisinin imzasının mevcut olması hallerinde kâğıda ait damga vergisinin ilk tasdik işlemini yapan noter tarafından tahsil edilmesi icap eder.” denildiğinden, birden fazla tarafı olan işlemlerde tarafların ayrı yerlerde olması durumunda, her bir tarafın bulunduğu yer noterliğinde imzalarının onaylanması da mümkün bulunmaktadır.

d) Birkaç dilde yazılmış belgelerin imza onaylamalarında uygulanacak usul:

Hem Türkçe hem de yabancı dilde yazılmış sözleşmelerin noterlikçe ne şekilde onaylanacağına ilişkin TNB’ nin sorusu üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüden verilen 16.6.1987 gün ve 18973 sayılı yazıda;

“Bilindiği gibi, 1512 sayılı Noterlik Kanununun (Noterlerin Görevleri) başlığını taşıyan 60 inci maddesinin 4 üncü fıkrasında, bu Kanuna uygun olarak dışında yazılıp getirilen kâğıtların üzerindeki imza, mühür veya herhangi bir işaretin onaylamak görevi noterlere verilmiş, aynı Kanunun 90 inci maddesinde de, hukuki işlemlerin altındaki imzanın onaylanmasıının imzayı atan şahsa ait olduğunu bir şerhle belgelendirilmesi şeklinde yapılacağı belirtilmiştir.

Göründüğü üzere, Noterlik Kanununun 60/4, maddesi onaylama şeklinde yapılacak işlemleri kapsamakta olup, onaylama şeklinde yapılan işlemler muhtevayı kapsamamakta imza ve tarih onaylanması söz konusu olmaktadır. Bu nedenle de, bu işlemler sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olup, işlemin muhtevası ise aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir.

Diğer taraftan, 1512 sayılı Noterlik Kanunun 53 üçüncü maddesinde, Noterlerin kanunların emredici hükümlerine aykırı hususlarda işlem yapamayacakları hükmü yer almış, ayrıca bu hükmün, imza onaylaması yapılan işlemlerin kapsamı hakkında da uygulanacağı öngörmüştür.

Gerçekten de, yürürlükteki kanunların tamamını bilmesi gereken ve bildiği kabul olunan noterler, bu kanunların emredici hükümlerine aykırı işlem yapamayacakları gibi, hariçte düzenlenen bu gibi işlemlerin tanzim veya onaylanması hiçbir hukuki değer ifade etmeyeceğinden aynı zamanda noterin mali, inzibati ve cezai sorumluluğunu da gerektirebilecektir.

Bu itibarla, anılan sakıncaların önlenmesi bakımından Türk şirketlerinin, yabancı şirketlerle birlikte ihaleye katılması nedeniyle **Türkçe ve birkaç yabancı dilde yazılmış sözleşmenin noterlere onay için getirilmesi halinde, yabancı dilde yazılmış sözleşmenin kapsamının belirlenebilmesi bakımından onaydan önce tercüman bulundurulmak suretiyle metinler arasında uygunluk olup olmadığıının belgelendirilmesi** ve tutanağa ayrıca tercümanın adı, soyadı, doğum tarihi, iş adresi, ev adresi, tahsil derecesi, hangi dil ve dilleri bildiği, yemin biçimi şekli ve tarih yazılarak imzalanması gerektiği düşünülmektedir.”

Keza aynı Genel Müdürlüğü 30 Nisan 1990 gün ve 19802 sayılı yazısında da, yukarıdaki görüşe tekrar yer verildikten sonra “**Burada tercümanın metinlerlarındaki uygunluk beyanında (çevirme) de olduğu gibi sorumluluğu bulunacağından şüphe yoktur.**

Bu nedenle tercümanın burada yaptığı işin bilirkişilik değil, evrakin bütün muhtevasını inceleyerek yasal sorumluluğu üstlenmesi itibariyle yine çevirme olarak kabul edilmesi ve buna göre tercüman için Noterlik Ücret Tarifesinin ilgili bölümünün uygulanması gerekeceği

“düşünülmüştür” denildiğinden Türkçe ile birlikte birkaç yabancı dili de içerecek şekilde yapılacak sözleşmelerde buna göre hareket edilmesi icap etmektedir.

e) Görme engellilerin tüm işlemlerinin düzenleme yapılması uygulamasının kaldırıldığı, onaylama işlemlerinde tanık aranmayacağı:

Yürürlükten kaldırılan 21.03.2014 tarihli ve (2) sayılı Genelge ile okuryazar olmayanların tüm işlemlerinin düzenleme yapılması zorunluluğu getirilmiş ve buna istinaden de bu tarihten sonra görme engellilerin tüm işlemleri düzenleme şeklinde ve tanıklar huzurunda yapılmıştır.

Ancak, görme engellilerin noterlik işlemlerinde tanık bulundurma zorunluluğu hakkında Görme Engelliler Federasyonu, Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı temsilcilerinden oluşan çalışma grubu raporunun görüşüldüğü TNB Yönetim Kurulunun 27.02.2018 tarihli toplantısında;

“*Görme engellilerin tüm işlemlerinin düzenleme olarak yapılması uygulamasının devüştürilerek, okuma yazma bilen, imza atabilen görme engellilerin Noterlik Kanunu’na göre onaylama şeklinde yapılabilecek işlemlerinde iki tanık bulundurma zorunluluğunun aranmasına, ilgiliinin talebi halinde ise işlemin iki tanık huzurunda yapılmasına*” karar verilmiştir.

Bu sebeple, okuma yazma bilen, imza atabilen görme engellilerin görme engellilerin; zorunlu olarak düzenleme yapılması gereken (vasiyet, taşınmaz satış vaadi gibi) işlemleri dışında kalan ve onaylama yapılması yeterli bulunan işlemlerde tanık aranmayacaktır. Görme engellinin kendisinin talep etmesi halinde ise onaylama işlemlerde iki tanık bulunulması mümkün bulunmaktadır.

2- DÜZENLEME İŞLEMLER:

a) Genel olarak:

Noterliklerde yapılan düzenleme işlemlerle ilgili hükümlere de Noterlik Kanununun 84 İlâ 89 uncu maddelerinde yer verilmiştir.

Noterlik Kanununun 82 ncı maddesi gereğince, noterler tarafından düzenleme şeklinde yapılan hukuki işlemler, sahteliği sabit oluncaya kadar geçerlidir.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 204 üncü maddesi gereğince de, düzenleme şeklindeki noter senetleri, sahteliği ispat olunmadıkça kesin delil sayılır.

Noterlik Kanunu'nun 89 uncu maddesinde düzenleme şeklinde yapılması zorunlu işlemler sayılmıştır. Buna göre;

Niteligi bakimindan tapuda işlem yapılmasını gerektiren sözleşme ve vekâletnameler,
Vasiyetnameler,

Mülkiyetin saklı tutulması kaydı ile yapılan satışlara ilişkin sözleşmeler (TMK 764),

Taşınmaz satış vaatlerine dair sözleşmeler,

Vakif senedi,

Tanıma senedi,

Mirasın takımı sözleşmesi,

Diğer kanunlarda öngörülen sair işlemler,

Noterlik Kanununun 84 İlâ 89 uncu maddelerinde yer alan hükümlere göre düzenlenir.

Bu maddede, düzenleme yapılması gereken işlemlerden birisi “*niteligi bakimindan tapuda işlem yapılmasını gerektiren sözleşmeler*” olarak belirtilmiş ise de; bu durum, tapuda yapılacak bir işlem niteliğinde olan tapu kütüğüne şerh verilmesiyle ilgili olarak esas alınacak kira sözleşmeleri ile 4721 sayılı TMK'nın 689 uncu maddesinde sözü edilen, paylı mülkiyete konu taşınmazlarda paydaşların yararlanması, kullanma ve yönetimle ilişkin konularda yaptığı

sözleşmeleri kapsamamaktadır. Zira bu sözleşmelerin onaylama yapılması yeterli olup, düzenleme şeklinde yapılması gerekmemektedir.

Aynı maddede düzenleme şeklinde yapılacağı belirtilen evlenme mukavelesi ve evlat edinme sözleşmelerinden:

Mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin 170 inci maddesinde yer alan "Evlilik Mukaivelesi", 4721 sayılı TMK'nın "Dördüncü Bölümü"nde (md. 202 vd.) "EŞLER ARASINDAKİ MAL REJİMİ" başlığı altında yer almıştır. Bu nedenle, "Evlenme sözleşmesi/mukaivelesi" ibaresi "Eşler arasındaki mal rejimi" olarak anlaşılmalıdır. Her ne kadar NK 89'uncu maddesinde bu işlemin düzenleme şeklinde yapılacağı belirtilmiş ise de, 4721 sayılı TMK'ın 205 inci maddesinin "*Mal rejimi sözleşmesi, noterde düzenleme veya onaylama şeklinde yapılır.*" hükümlü içermesi nedeniyle, bu sözleşmelerin mutlaka düzenleme şeklinde yapılması gerekmemektedir.

Mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 256'ncı maddesinde yer alan evlât edinme sözleşmesinin resmi senetle yapılacağına dair hükmə, 4721 sayılı TMK'da yer verilmiş olması nedeniyle, bu sözleşme noterliklerde yapılmamaktadır.

Noterlik Kanunun 89 uncu maddesi dışında diğer kanunlarla da hukuki işlemin düzenleme şeklinde yapılması zorunluluğu getirilmiş olabilir. Bunlara örnek olarak da aşağıdaki hukuki işlemler gösterilebilir.

4721 sayılı TMK'ın 102 nci maddesi gereğince, resmî senetle vakıf kurma işleminin temsilci aracılığıyla yapılması, temsil yetkisinin **noterlikçe düzenlenmiş bir belgeyle (vekâletnameyle)** verilmiş olmasına bağlıdır.

Aynı şekilde, TMK'ın 677 nci maddesi gereğince Bir mirasçının üçüncü kişiyle yapacağı miras payının devri sözleşmesinin geçerliliği, **noterlikçe düzenlenmesine bağlıdır**.

b) 6100 sayılı HMK'nın 206 nci maddesi uyarınca, imza atamayanların mühür veya bir alet ya da parmak izi kullanmak suretiyle yapacakları hukuki işlemleri içeren belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesi için noterler tarafından düzenleme biçiminde yapılmasının zorunlu olduğu:

1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 206'ncı maddesinde yer alan "imza atamayanlar" ibaresi kapsamına kimlerin gireceği ve bunlara ait tüm noterlik işlemlerinin düzenleme biçiminde yapılp yapılmayacağı hususlarında tereddüde düşülmesi üzerine, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş alınması yanında akademisyenler ile yargı mensuplarıyla da konunun görüşülmESİ sonunda;

Yönetim Kurulunun 06.10.2011 günü toplantılarında, "*noterler tarafından hukuki işlemin, somut olayın özelliklerine göre değerlendirilerek, bazlarının senet niteliğinde kabul edilmesinin, bazlarının ise senet kabul edilmemesinin, ileride işin yargıya intikali halinde yargı merciinin yapacağı değerlendirmenin önceden bilinmesinin mümkün olmaması nedeniyle, giderilmesi zor olan ve sorumluluğu gerektirebilecek durumlara yol açabileceğini, noterlerin risk altına girmemesi bakımından işlemin yapılması sırasında belgenin senet niteliğinde olup olmadığından değerlendirilmesinin noter tarafından yapılmasının uygun olmayacağı dikkate alınarak, okuryazar olmayan veya fiziki engelleri sebebiyle imza atmaya muktedir olmayan kimselerin yapacakları hukuki işlemleri içeren tüm belgelerin düzenleme şeklinde yapılması gerektiğine*" karar verilmiştir.

Bir Noter Odası Başkanlığınca yapılan başvuruyla, HMK'nın 206 nci maddesinde yer alan hükmün uygulanmasına ilişkin olarak devam eden tereddütlerin giderilmesi ile uygulamada birliğin sağlanması için noterleri aydınlatıcı bir görüş bildirilmesinin talep edilmesi üzere Yönetim Kurulunun 12.03.2014 tarihli toplantıda da;

"Okur-yazar olmayan veya fiziki engelleri sebebiyle imza atmaya muktedir olmayan kimselerin yapacakları hukuki işlemleri içeren tüm belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesi için HMK'nın 206 nci maddesi doğrultusunda düzenleme şeklinde yapılması,

Aynı maddenin son fıkrasında yer alan bağışıklığın kişilerin şahsına getirilen bir muafliyet hükmü niteliğinde olması nedeniyle, bu işlemlere katılanların tümü imza atamayan kişi/kişilerden oluşuyorsa işleme harç, damga vergisi ve değerli kâğıt muafiyeti uygulanacağı; diğer durumlarda ise imza atamayan kişi/kışılere noter harcı muafiyeti uygulanacağı, imza atabilen kişi/kışilerden ise harç, damga vergisi ve değerli kâğıt bedellerinin tahsil edilmesi, Gerektiği sonucuna varıldığına” karar verilmiştir.

c) 6100 sayılı HMK'nin 206 ncı maddesinde yer alan “imza atamayanlar” ibaresi kapsamına kimlerin girdiği:

TNB' ye yapılan başvurulardan, 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı HMK'nin 206 ncı maddesinde yer alan “imza atamayanlar” ibaresi kapsamına kimlerin gireceği ve bunlara ait tüm noterlik işlemlerinin düzenleme biçiminde yapılip yapılmayacağı hususlarında tereddüde düşüldüğü anlaşılmakla, konu TNB Yönetim Kurulu'nda görüşülmüş ve Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmesine karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve TNB Yönetim Kurulu'nun 06.10.2011 günü toplantısında görüşülen 28.09.2011 tarihli ve 11014 tarihli ve 24422 sayılı yazda:

*“Bilindiği üzere; 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girecek olan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun, imza atamayanların durumu başlıklı 206. maddesi, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 297. maddesine karşılık gelmekte olup, söz konusu 297. madde de “imza atamayanlar” ibaresi yerine “imza vaz’ına muktedir olamayan veya yazı bilmeyen şahıs” ibaresi kullanılmaktadır ve bu ibare ile okuma yazma bilmeyenler veya (örneğin iki elinin de olmaması sebebiyle) imza atmaya muktedir olmayanların kast edildiği hususu uygulamada yerleşmiş bulunmaktadır. Bu ibare değişikliğiyle amaçlananın, uygulamada yerleşmiş bir duruma ilişkin dil yönünden sadeleştirme yapılması olduğu ve **“imza atamayanlar” ibaresinden yine okuma yazma bilmeyenler veya imza atmaya muktedir olmayanların anlaşılması gereği düşünülmektedir.***

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun, imza atamayanların durumu başlıklı 206. maddesi, Kanunun ‘İspat ve Deliller’ başlıklı dördüncü kısmının, ‘Belge ve Senet’ başlıklı ikinci bölümünde düzenlenmiştir. Anılan maddenin 1. fıkrası, ‘İmza atamayanların mühür veya bir alet ya da parmak izi kullanmak suretiyle yapacakları hukuki işlemleri içeren belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesi, noterler tarafından düzenleme biçiminde oluşturulmasına bağlıdır.’ hükmünü içermektedir. **Madde metninden de açıkça anlaşıldığı gibi, imza atamayanların senet niteliğini taşıması istenen hukuki işlemlerinin, noterler tarafından düzenleme biçiminde yapılması gereği öngörülmüştür.** Senet yazılı bir belgede açıklanan irade beyanıdır. (Bkz. Baki Kuru, Hukuk Muhakemeleri Usulü, 2001) Ancak “senet” kavramı anlamı içinde, bu irade beyanının kişinin aleyhine delil teşkil etmesi hususunu da doğal olarak barındırmaktadır. Bu itibarla, hangi hukuki işlemlerin “senet niteliği” taşımı gereğinin açıklanan hususlar göz önünde bulundurularak, somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmesi gereği düşünülmektedir.” denilmektedir.

c) İki eli olmayan kimsenin noterlik işlemi yaptırması halinde izlenecek yol:

İki eli olmaması nedeniyle imza atamayan ve parmak izi alınamayan kişilerin işlemlerinin ne şekilde yapılacağı hususunda TNB tarafından Adalet Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, adı geçen Bakanlıkça gönderilen 31.10.1990 tarih ve 45703 sayılı yazda:

“(Mülga 810 sayılı BK'nin 15 ncı maddesinde) 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 16 ncı maddesinde “İmza atamayanlar, imza yerine usulüne göre onaylanmış olması koşuluyla, parmak izi, el ile yapılmış bir işaret ya da mühür kullanabilirler. Kambiyo senetlerine ilişkin hükümler saklıdır.”

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 206 ncı maddesi de, “İmza atamayanların mühür veya bir alet ya da parmak izi kullanmak suretiyle yapacakları hukuki işlemleri içeren belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesi, noterler tarafından düzenleme biçiminde oluşturulmasına bağlıdır.” hükümlerini içermektedir.

Bilindiği gibi imza, bir şahsin öz ve soyadlarını el ile yazmasından ibarettir. Kim olduğu anlaşılmak şartıyla bu adlardan birinin yazılması da yeterli sayılmaktadır. Ancak isim hacmi kadar ilgiliinin yazı yazması, bu yazı okunmasa da imza olarak kabul edilmektedir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 15/1 maddesi imzanın, borç altına girenin el yazısıyla atılmasını zorunlu saymıştır.

Yazı türünden sayılan imza kişinin özelliklerini taşımaktadır. Bu nedenle bilirkişiler, gereğinde yazının ve imzanın kime ait olduğunu tespit edebilmektedirler. Doktrinde engelli kimselerin ağızla veya ayakla yazdıkları vasiyetnamelerin ve attıkları imzaların geçerli olduğu kabul edilmektedir. Buna karşılık görme engellilerin kabartma yazı ile yazacakları vasiyetname ve benzer yazılar, yazanın şahsiyetini belirtmeyeceği için geçersiz sayılmıştır.

İmza atamayan veya yazı bilmeyen kişiler için düzenlenenmiş senetlerdeki mühürün 1512 sayılı Kanunun 75 ve 93 ncü maddeleri çerçevesinde noter tarafından onaylanması da mümkün bulunmaktadır. Şu kadar ki 75/2. madde çerçevesinde mühür kullanılması halinde ilgiliinin parmağının bastırılmasının zorunlu olacağı hükmeye bağlanmıştır. Kuşkusuz bu hükm parmakları (elleri) olan kimseler için konulmuştur.

Sıralanan bu bilgi ve açıklamanın işiği altında iki eli olmayan kimsenin;

*1) (Mülga 810 sayılı BK'nın 15 ncı maddesi) 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 16 ncı maddesi çerçevesinde **mühür kullanması halinde, bunun 1512 sayılı Kanunun 75/2. maddesi gereğince parmak izi ile teyidine filen imkân olamayacağı için** 6100 sayılı HMK'nın 206 ncı maddesi hükmü doğrultusunda kullanılan mühürün iki tanık imzasıyla birlikte onamasının yasalara aykırı düşmeyeceğidir,*

*2) İlgilinin ağız veya ayağıyla imza atabilmesi halinde de bunun geçerli sayılması gerekeceği, düşünülmüştür" denildiğinden, **düzenleme şeklinde yapılması gereken bu nitelikteki işlemlerde** yukarıda yer verilen açıklamaya göre işlem yapılacaktır.*

d) Düzenleme şeklinde yapılan bir işlenmeden talep halinde birden fazla asıl (nüsha) verilebileceği:

Düzenleme şeklinde yapılan bir işlemin talep halinde birden fazla asıl nüsha olarak düzenlenip düzenlenemeyeceği konusunda intikal eden tereddütler üzerine, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş talep edilmesi üzerine adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulu'nun 20.07.1999 günü toplantılarında görüşülen 09.04.1999 tarihli, 05147 ve 20.06.1999 tarihli, 09990 sayılı yazınlarda;

"Düzenleme şeklinde yapılan bir işlenmeden talep halinde birden fazla asıl (nüsha) düzenlenlenebilir. Ancak, bu takdirde talep edilen her bir nüshadan ayrı ayrı bir işlem kabul edilecek müstakilen harç alınması gerektiği düşünülmektedir" denildiğinden, düzenleme şeklinde yapılan bir işlenmeden talepleri halinde ilgililerine, asıl harca tabi tutulmak suretiyle birden fazla asıl (nüsha) verilmesi mümkün bulunmaktadır.

e) 2886 sayılı Kanun uyarınca yapılacak sözleşmelerin düzenleme şeklinde olması gerekmediği:

2886 sayılı Kanunun 57 ncı maddesindeki **tescil** ibaresinden ne anlaşıldığına ilişkin yazımıza Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce verilen 5.2.1987 gün ve 03692 sayılı yazında;

*"Bilindiği üzere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 57 ncı maddesinde, sözleşme yapılması gerekli olan hallerde müteahhit veya müşterinin 31 inci maddeye göre onaylanan ihale kararının veya Maliye Bakanlığının vizesi gereken hallerde, bu vizenin yapıldığının bildirilmesini izleyen 15 gün içinde geçici teminatı kesin teminata çevirerek, **noterlikçe tescil edilmiş sözleşmeyi** idareye vermek zorunda olduğu belirtilmiştir.*

Anılan madde hükmüne göre, müteahhit, ihale kararının kendisine tebliğ tarihinden itibaren tatil günleri hariç 15 gün içinde sözleşme yapmaya ve **sözleşmeyi noterlige tescil ettirerek** ilgili daireye vermeye mecburdur. Bu hükmeye göre sözleşme yapılacak ve noterlige

tescil ettilerlecektir.

Tescil, bir şeyin resmileştirilmesi için deftere kaydı anlamına gelir. Sözü geçen 57 nci maddedeki (noterliğe tescil ettilerle) sözcüklerinden sözleşmenin resen düzenleneceği anlamı çıkarılamaz.

Noterlik işlemleri arasında tescil işlemi bulunmakta ve 1512 sayılı Kanunun 108 nci maddesinde, (kanunen tescili gereken işlemler sicil defterine, sıra numarası altında, işlemin tarih ve numarası, ilgililerin ad ve soyadları ve işlemin niteliği yazılmak suretiyle tescil edilir.) denilmektedir.

Gerek kaldırılmış 3456 sayılı Noterlik Kanununda ve gerekse 1512 sayılı Kanunda, noterlerin zorunlu defterlerinden olan (sicil defteri) ne tescil ettilerle iş kâğıdının resen düzenlenmiş olması gerektiğine dair bir hüküm yoktur. Buna göre, ancak resen düzenleneneceği Noterlik Kanununda yazılı sözleşmeler için düzenleme şeklinde sözleşme yapılacak, diğerlerinde imza tasdiki ve sicil defterine tescil ile yetinilecektir.

1512 sayılı Noterlik Kanunun 89 nci maddesine göre, resen düzenlenenecek sözleşmeler, niteliği bakımından tapuda işlem yapılmasını gerektiren sözleşmeler, vekâletnamelerle vasiyetname, mülkiyeti muhafaza kaydı ile satış, gayrimenkul satış vaadi, vakıf senedi, evlenme mukavelesi evlat edinme ve tanım ile mirasın takımı sözleşmesi ve diğer kanunlarda resmi şekilde veya düzenlenme suretiyle yapılması öngörülen sözleşmelerden ibarettir.

Bu itibarla, 2886 sayılı Kanunun 57 nci maddesine göre müteahhit ile idare arasında yapılacak sözleşmelerin kanunun tescilini emrettiği akit ve işlemlerin kaydına mahsus sicil defterine tescilinin yapılmasının zorunlu olduğu düşünülmektedir.” denildiğinden, bu sözleşmelerin noterlikte re'sen (düzenleme şeklinde) yapılması gerekmektedir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 16.1.1981 tarihli ve E. 1979/4-259 ve K. 1981/10 sayılı kararı da aynı yöndedir.

f) Tapu siciline şerh verilecek taşınmaz kira sözleşmelerinin düzenleme yapılması zorunluluğu olmadığı:

Tapu Sicil Tüzüğü'nün “*Kişisel hakların şerhi için aranacak belgeler*” başlıklı 47. maddesinin (ç) bendinde yer alan “... taşınmaz kiralara için yazılı sözleşme aranır” hükmüne istinaden taşınmaz kiralara tapuya şerhi için yazılı sözleşmenin yeterli olmasına rağmen, noterliklerde onaylama şeklinde yapılan taşınmaz kira sözleşmelerinin şerh için ibraz edilmesi durumunda bazı tapu müdürlüklerince sözleşmelerin düzenleme şeklinde yapılmadığından bahisle kabul edilmediklerinin öğrenilmesi üzerine, uygulamanın yasal dayanağının bulunmadığı belirtilerek Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlük tarafından gönderilen 25.04.2016 tarihli ve 105/E.874868 sayılı yazında: “*Kira sözleşmesinin tapu siciline şerh verilebilmesi için öncelikle kira sözleşmesinin mevcut olması ve sözleşmede de tarafların bu sözleşmenin tapu siciline şerh verilmesini kararlaştırmış ve sözleşmenin tapu siciline şerhine tarafların yetkilendirilmiş olması gerekir.*

a) *Kira sözleşmesi yukarıda belirtildiği gibi tapu siciline şerhi kararlaştırılmış, bu şerhe ilişkin yetkileri içeriyor ve sözleşme noterde düzenleme şeklinde yapılmış veya tarafların kendi aralarındaki yazılı sözleşmeleri altındaki imzaları, nüfus bilgileri ile birlikte taraflara ait olduğu noterlikçe onanmış ise, taraflardan birinin (kiralayan veya kira lehtarının) talebine istinaden;*

b) *Sözleşme taraflar arasında yazılı olarak düzenlenmiş ve sözleşmenin tapu siciline şerhi kararlaştırılmış ancak, imza ve kimlik bilgileri noterlikçe tasdik edilmemiş ise, tarafların veya varsa yetkili (vekâletname, vasi kararı, ticaret sicil belgesi vs.) temsilcilerin nüfus bilgileri ve imzaları tetkik edilmek ve ayrıca sözleşmenin şerhine ilişkin yazılı taleplerine istinaden;*

c) *Sözleşme noterce düzenlenmiş veya taraflar arasında düzenlenerek imza ve nüfus bilgileri noterce tasdik edilmiş ancak, sözleşmede tapu siciline şerhi kararlaştırılmamış veya buna ilişkin yetki verilmemiş veya bu hususlara ilişkin yeterli açıklık yoksa kiralayan taşınmaz maliki veya yetkili temsilcisinin sözleşmenin tapu siciline şerhine ilişkin yazılı talebi aranmaktadır.” denilmektedir.*

Yazı içeriğinden anlaşılacağı üzere; **tapuya şerh edilecek taşınmaz kira sözleşmelerinin noterliklerde düzenleme şeklinde yapılması zorunluluğu olmadıgından, onaylama şeklinde yapılan bu tür sözleşmelerinin ibrazı halinde de tapu siciline şerh verilmesi mümkün bulunmaktadır.**

g) Finansal kiralama sözleşmelerinin düzenleme yapılması zorunluluğunun kaldırıldığı:

Yürürlükten kaldırılan 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'nun 8 inci maddesinde yer alan "Sözleşme düzenleme şeklinde noterlikçe yapılır." hükmüne 13.12.2012 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu'nda yer verilmemesi ve 22 nci maddesinde de bu sözleşmelerin yazılı şekilde yapılacağının belirtilmesi nedeniyle, düzenleme şeklinde çalışma zorunluluğu kaldırılmıştır.

3- İMZA, MÜHÜR VE PARMAK İZİ:

a) İmza alınmadan işlemin tamamlanması:

"Bazı Noter Odalarından ve Noterlerden alınan şikayetlerde, düzenleme şeklinde yapılması zorunlu bazı büyük değerli işlemlerde taraflardan birinin imzası alınmadan işlemin yevmiye defterine kaydedilip tekemmül ettirildiği ve imzası noksan olan tarafın bazı ahvalde günlerce imzasının alınmadığı; bu durumda işlemin geçersizliği yolunda ihbar ve şikayetlere meydan verildiği gibi noterler arasında da rekabet yapıldığı intibaının uyandığı öğrenilmiş bulunulmaktadır.

Bu itibarla noterlik işlemleri ve noterlerin kişilikleri hakkında suizanlara neden olabilecek ve yasalara aykırı görülen bu gibi davranışlardan sakınılması" gerekmektedir.

b) İşlem kâğıtlarının her sayfasının imzalanması zorunluluğu ve bunun istisnaları:

aa) İşlemlerin her sayfasının ilgili ve noter tarafından imzalanması zorunluluğu:

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 132 nci maddesi gereğince, düzenleme veya onaylama şeklinde yapılan noterlik işlemlerinin birden fazla sayfayı kapsaması halinde kanunen ilgilisi tarafından imzalanması zorunlu asıl veya örneklerin her sayfasının ilgili ve noter tarafından imzalanması zorunludur.

bb) Ciltli, kitap halinde ve sayfa numaraları teselsül eden basılı işlem kâğıtlarının her sayfasının imzalanamayabileceği:

Aynı maddenin ikinci cümlesi gereğince, ciltli, kitap halinde ve sayfa numaraları teselsül eden basılı işlem kâğıtlarının bu kaydın dışında tutulabilmesi ve bu nitelikteki işlemlerde, yalnızca son sayfanın imzalanması ile yetinilmesi mümkün bulunmaktadır.

cc) İhale sözleşmelerine ekli kitapçık halindeki şartname ya da birim fiyat listelerinin sayfalarının ayrıca imzalanmasına gerek olmadığı:

İhale sözleşmelerinin noterlerce onayı sırasında tereddüt edilen bazı hususlarla ilgili olarak TNB tarafından Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmesi üzerine adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 7.10.1887 gün ve 33077 sayılı yazda özetle:

"Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 'İşlem kâğıtlarının her sayfasının imzalanması' başlığını taşıyan 132. maddesinde yer alan hükmünden de anlaşıldığı gibi, kitap şeklinde bulunmayan her türlü sözleşmenin her sayfasının ilgililer ve noter tarafından imzalanması veya en azından paraf edilmesi kanunen gerekli bulunmaktadır. Diğer taraftan, ihale ile ilgili şartnameler ile fiyat birim listelerinin ilgili Bakanlık ya da kurumlarca usulüne uygun olarak ilân edilip onaylandıktan sonra asıllarının dosyalarında bulunması nedeniyle değiştirilme ihtimalinin bulunmadığı kuşkusuzdur.

Bu itibarla, idare ile müteahhit arasında yapılan ihalede sözleşmesine ekli kitapçık halindeki şartname yada birim fiyat listelerinin sayfalarının ayrıca imzalanmasına gerek olmadığı düşünülmektedir.” denildiğinden, ihalede sözleşmelerinin onayı sırasında sözleşme eki olan şartname ya da birim fiyat listelerinde buna göre işlem yapılabilecektir.

c) Parmak izinin alınmasında dikkat edilecek hususlar:

Noterlikte işlem yaptıran ve okuma yazma bilmeyen ilgililerin parmak izi alınmasında hatalı davranışlığı ve alınan izlerin gerektiğinde yapılan incelemelerde yeterli görülmediğinin anlaşılması nedeniyle, parmak izi alınırken aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

Dava konusu olan parmak izlerinin tespiti için uzmanların faydalananabileceği tüm hatların ve çizgilerin çıkması gereklidir. Bu nedenle parmak izi alınırken, parmağın birinci boğumundan tırnak altına kadar, yine tırnağın sol kenarından sağ kenarına kadar tamamının çıkışmasına ve ayrıca aşağıda belirtilen hususlara dikkat edilmelidir.

- 1) Parmak mümkün olduğu kadar temiz olmalıdır.
- 2) İstampa yeni mürekkeplenmiş olmayıp, mürekkebi emmiş olmalıdır.
- 3) İstampa çok eskimiş olmamalıdır.

4) Parmağı mürekkeplerken de parmak izini alırken yapıldığı gibi, parmağın birinci boğumundan tırnak altına kadar ve tırnağın sol kenarından sağ kenarına kadar içерiden dışarıya doğru döndürülmesi gereklidir.

c) Noterlik işlemlerindeki imza, mühür ve kaşelerin birbirinden ayrı olması gerektiği:

TNB' ye yapılan bir başvuruyla; noterliklerde eski bir alışkanlıkla mühür, imza ve isim kaşesinin üst üste basıldığı belirtilerek, işlemlerde mühür, imza ve kaşelerin birbirine değişmeyecek şekilde düzenlenmesinin sağlanması istenmekle, TNB Yönetim Kurulunun 02.04.2007 tarihli toplantılarında konu görüşülmüştür.

Bilindiği üzere Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin; “Noterlik Dairesinin Çalışma Şekli” kısmında yer alan “Hesap İşleri Servisi ve Vezne” başlıklı 23 üncü maddesinin 4 üncü fıkrası:

“İşlemen sağ üst köşesine yevmiye numarasını kor ve kâğıdın sağ alt tarafındaki noterlik tasdik mahallini noterlik mührü ile mühürler. İşin niteliğine göre evrakin üst orta kısmına örnek, tercüme ve sair şerhleri ihtiva eden kaşeyi basar. Yazı ile yazılması gereklî şerhlerin noksanlığı halinde tamamlanmak üzere servisine iade eder. İşleme değerlendirme pulu yapıştırılıyorsa bu pullara tarih damgası basılır. Bundan sonra altı notere, noter yokluğunda imzaya yetkili vekile imzalattırılır. Noterlikte kalacak nüsha alikonularak diğerî ilgiliye verilir.”

“Noterlik Mührünün Kullanılması Usulü” başlıklı 63 üncü maddesinin 1 inci fıkrası ise, “Mühür, noterlikte yapılan her türlü işlemlerin en sonuna ve sağ alt köşeye ve noterliğin unvanı altına yazılan noterin veya imzaya yetkili memurun isim ve soyadının altına okunaklı şekilde basılır ve bunun üzeri noter veya imzaya yetkili memur tarafından imzalanır.” hükümlerini içermektedir.

Bu itibarla;
İşin niteliğine göre örnek, tercüme ve sair şerhleri ihtiva eden kaşelerin evrakin üst orta kısmına basılması,

Noterlikte yapılan her türlü işlemlerin en sonuna ve sağ alt köşesine, önce noterliğin unvanının, bunun altına noterin veya imzaya yetkili memurun isim ve soyadının yazılması, isim ve soyadının altına ise okunaklı şekilde mührün basılması ve bunun üzerine de noter veya imzaya yetkili memurun imzasının atılması,

Yönetmeliğin belirtilen maddesi ve işin gereği itibariyle; unvan, isim, soyadı ve mührün okunaklı ve ayrı ayrı, bir birinin üstüne gelmeyecek ve birbirlerini kapatmayacak şekilde olması,

Mührün üzerine atılacağı belirtilmiş bulunan imzanın da mührü kapatmayacak ve okunmasını engellemeyecek şekilde atılması,
Suretiyle uygulama yapılması gerekmektedir.

d) Noterlik mühür ve kaşelerin mavi renkli mürekkeple kullanılmasının zorunlu olduğu:

Yönetim Kurulu'nun 27.02.2008 tarihli toplantılarında; noterliklerde kullanılan mühür ve kaşelerde renk birliğinin sağlanması ve bu hususta bir standart oluşturulması bakımından, tüm noterliklerde 01.05.2008 tarihinden itibaren **mavi mürekkep** kullanılmasına karar verildiğiinden, işlemlere mühür ve kaşelerin mavi renkli olarak basılması zorunludur.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

11.3.1980 tarihli ve (7), 26.5.1981 tarihli ve (32), 1.4.1982 tarihli ve (13), 9.3.1987 tarihli ve (11), 13.7.1987 tarihli ve (53), 26.10.1987 tarihli ve (69), 23.11.1990 tarihli ve (75), 26.4.1991 tarihli ve (27), 10.6.1991 tarihli ve (35), 14.6.1991 tarihli ve (32), 26.7.1999 tarihli ve (24), 21.5.2004 tarihli ve (24), 21.03.2014 tarihli ve (2) sayılı genelgeler,

13.04.2007 tarihli ve Hukuk- 8365 (53); 06.10.2011 tarihli ve Hukuk-23113 (102), 02.05.2016 tarihli ve Hukuki Danışmanlık-8270 (38), 07.03.2018 tarihli ve Hukuki Danışmanlık-4213 (49) sayılı genel yazılar,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan “**YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR**” bölümünden ulaşılabilir.

Özü: Noterlik Kanununun 81 inci maddesinin uygulaması, T.C. kimlik numarası ile adreslerin tespiti, işin daire dışında yapılması ve çalışma saatleri dışında işlem yapılması.

**G E N E L G E
No. (6)**

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Noterlik işlemlerinde Noterlik Kanununun 81 inci maddesinin uygulaması, ilgililerin T.C. kimlik numarası ile adreslerinin tespiti, görevin daire dışında yapılması ve çalışma saatleri dışında işlem yapılmasının koşulları ile ilgili Birliğimizce yayımlanan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantısında görüşüerek kabul edilmiştir.

1- Noterlik Kanununun 81 inci maddesinin uygulaması:

Noterlik işlemlerinde çıkıştı, değiştirme, fesih, iptal ve düzeltmenin ne şekilde yapılacağı Noterlik Kanunu'nun 81 inci maddesinde gösterilmekle birlikte, açıklanmasına gerek görülen bazı hususlar da noterliliklere duyurulmuştur. Buna göre;

a) Noterlik işlemlerinde düzeltmenin sadece noterler tarafından yapılabileceği:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 81 inci maddesinin 2 nci fıkrasında, "Tamamlanmasından sonra bir noterlik işleminin değiştirilmesi veya feshi ve iptali veya hukuki işin nitelik ve değeri değişmemek şartıyla düzeltilmesi, evvelki işlemin yapıldığı şekilde yeni bir işlemle yapılır" hükmü yer almıştır.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulan kooperatiflerin ana sözleşmelerinde yapılacak değişikliklerin de Noterlik Kanununun öngördüğü şekil ve usule uyularak yapılması gerekip, noterlikçe onanarak ilgililerine verilen nüshaların, gerekli işlemin yapılması için resmî makamlara verildiğinde, üzerinde düzeltme yapılarak kendi mühürleri ile mühürlenip kooperatif yöneticilerine verildiği ve noterlikteki nüshanın da aynı şekilde düzeltilmesinin istediği öğrenilmiştir.

Yukarıda izah edildiği şekilde; Noterlik Kanununun 81 inci maddesi gereğince tamamlanan bir noterlik işleminde maddede belirtildiği şekilde ancak noter tarafından düzeltme yapılabileceğinden, noterlikçe düzenlenmiş ya da onanmış nüshalar üzerinde başka mercilerin yaptığı değişikliklere göre dairedeki nüshada değişiklik yapılması mümkün bulunmamaktadır.

b) İbranamelerle ilgili olarak da Noterlik Kanununun 81 inci maddesi gereğince işlem yapılacağı:

TNB' nin talep etmesi üzerine, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün görüşünü içeren 2 Ekim 1975 gün ve 26363 sayılı yazında;

"1512 sayılı Noterlik Kanununun 81 inci maddesinin ikinci fıkrasında, 'Tamamlanmasından sonra bir noterlik işleminin değiştirilmesi veya feshi ve iptali veya hukuki işin nitelik ve değeri değişmemek şartıyla düzeltilmesi, evvelki işlemin yapıldığı şekilde yeni bir işlemle

yapılır. Yani işlemin tarih ve numarası, noterlik dairesinde bulunan evvelki işleme ait kâğıda yazılacağı, maddenin son fikrasında da, ‘yeni işlemin başka bir noterlikte yapılması halinde de, yeni işleme ait kâğıdın bir nüshasının ilk işleme bağlanması için o işlemi yapan noterliğe gönderileceği’ hükmeye bağlanmış bulunmaktadır.

Bu hükmeye göre bir noterlik işleminde, herhangi bir kayıt ve şartla bağlı olmaksızın değişiklik yapılmasını gerektiren yeni işlemin ilk işleme işlenmesi veya eklenmesi zorunlu bulunmaktadır.

Bir noterlik işlemindeki borca ilişkin olarak sonradan yapılan ibranamenin, ilk işlemde yazılı borcun kaldırılması, başka bir ifade ile ilk işlemin değiştirilmesi veya iptali gibi bir sonuç doğuracağı tabiidir.

Kanun koyucunun bir işlemde sonradan vaki değişikliğin bu işleme kaydedilmesini zorunlu kılmaktaki gayesinin, işlemin gerçek durumu yansıtmasını temine matuf olduğu da aşıkârdır.

Bu itibarla, ibranamelerin ibraya konu teşkil eden ve noterlikte yapılmış ilk işlemle birleştirilmesi için Noterlik Kanunu'nun 81inci maddesi hükmü gereğince işleme tabi tutulmasının yerinde, buna paralel olarak tahsil olunan giderlerin de kanunî olacağı düşünülmektedir.” denildiğinden, **ibranameye konu ilk işlem** noterlik dairesinde bulunmakta ise ibranamenin tarih ve numarası noterlik dairesinde bulunan önceki işleme ait kâğıda yazılacak, **ibranameye konu ilk işlem** başka bir noterlikte ise, ibranamenin bir nüshası ilk işleme bağlanması için ilk işlemi yapan noterlige gönderilecektir.

c) e-Sirket kuruluş sözleşmeleriyle ile ilgili düzeltme beyanlarının ne şekilde yapılacağı:

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğüne Birliğimize gönderilen yazıyla; şirket* ana sözleşmesinin tamamının noterlere sunulduğundan, ticaret sicil müdürlüklerince herhangi bir değişimin söz konusu olması halinde düzeltilen bölümün kullanıcı tarafından sisteme eklenmesi suretiyle yeni durumun noterler tarafından ana sözleşme üzerinden görülmüşinin sağlandığının, bu değişimin görülmesi halinde gerekli düzeltme beyanının yapılması gereklığının bildirilmesi üzerine; konunun, Yönetim Kurulunun 10.04.2013 günlü toplantısında görüşülmesi sonunda:

Elektronik ortamda yapılan şirket kuruluşu sözleşmelerinde değişiklik talep edilmesi halinde, MERSİS numarasından şirket ana sözleşmesinin yeniden sorgulanmasını müteakip, sözleşme üzerinde yapılan değişiklikler kontrol edildikten sonra düzeltme beyanının buna göre hazırlanmasına,

Noterlik Kanununun 81inci maddesi gereğince tamamlanmasından sonra bir noterlik işleminin değiştirilmesinin yeni bir noterlik işlemi ile yapılması icap ettiğinden, bu düzeltme beyanına ilişkin giderlerin ayrıca alınmasına karar verilmiştir.

Sözleşmenin onaylanması noterlikte yapılmış ise düzeltme işlemine ait tarih ve yevmiye numarasının sözleşmeye yazılması, sözleşmenin onaylanması başka bir noterlikte yapılmış ise düzeltme işleminin bir nüshasının o noterlige gönderilmesi gerekmektedir.

* *Kollektif ve komandit şirketlerin (TTK 305 yollaması) kuruluşu ile ilgili TTK'nin 212 nci, anonim şirketin kuruluşu ile ilgili TTK'nin 335inci maddelerinde değişiklige gidilmemesi nedeniyle, talep edilmesi halinde bu şirketlere ait esas sözleşmelerde yer alan kurucu imzaları noterliklerde de onaylanabilir. Bu şirketlerle ilgili olarak kuruluş aşamasında noterliklerde yapılabilecek işlem sadece, ana sözleşmede kuruculara ait imzaların onaylanmasıdır”*

2- Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası:

a) T.C. Kimlik numarası kullanma zorunluluğu:

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 47 nci maddesinin 2 nci fikrasında yer alan “*Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası kurumlar ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin her türlü işlem ve kayıtlarında yer alır.*” hükmü ve Geçici 1. maddesinde yer alan “*Kurumlar ve tüzel*

kişiler bu kanunun yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde mevzuatlarını, bu kanun hükümlerine uygun hale getirerek işlemlerinde kimlik numarasını kullanmak zorundadırlar.” hükmü gereğince, iki yıllık sürenin dolduğu 29.04.2008 tarihinden itibaren her türlü işlem ve kayıtlarda Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasının kullanılması zorunlu bulunmaktadır.

(T.C. kimlik numarası, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 46'ncı maddesi gereğince kişiye bir defa verilmekte, değiştirilememekte ve bu numara üzerinden de kişinin diğer nüfus bilgilerine ulaşılabilmesi mümkün bulunmaktadır.)

b) Vekâletnamelerde, vekil tayin edilen kişinin de T.C. kimlik numarasının yazılmasının zorunlu olduğu:

Bir kısım noterliklerde, vekillerin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasına vekâletnameerde yer verilmediği Birliğimize ulaşan bilgilerden anlaşılmakla, konu, Yönetim Kurulunda görüşülmüş ve vekil tayin edilenlerin *T.C. kimlik numaralarına vekâletnamelerde yer verilip verilmeyeceği* hususunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmesine karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlüğün gönderdiği ve Yönetim Kurulunun 26.05.2009 tarihli toplantılarında görüşülen 24.03.2009 tarihli ve 2943-7351 sayılı cevap yazısında;

“5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 47. maddesinin 2. fıkrasında yer alan ‘Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası kurumlar ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin her türlü işlem ve kayıtlarında yer alır.’ hükmü ve Geçici 1. maddesinde yer alan ‘Kurumlar ve tüzel kişiler bu kanunun yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde mevzuatlarını, bu kanun hükümlerine uygun hale getirerek işlemlerinde kimlik numarasını kullanmak zorundadırlar.’ hükmü gereğince, noterliklerde vekâletname düzenlenmesi sırasında vekil tayin edilen kişinin T.C. kimlik numarasının vekâletnameye yazılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.” denildiğinden, uygulama birliğinin sağlanması için tüm noterliklerde vekâletnamelere, vekil tayin edilen kişinin T.C. kimlik numarasının yapılması zorunludur.

c) Ülkemiz vatandaşlarına verilen T.C. kimlik numarasının aynı zamanda vergi kimlik numarası olduğu:

29.08.2006 günlü ve 26274 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve TNB Yönetim Kurulu'nun 25.09.2006 günlü toplantılarında görüşülen Maliye Bakanlığının 3 Seri No.lu Vergi Kimlik Numarası Genel Tebliği ile Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetinde bulunan gerçek kişilerin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaraları T.C. kimlik numarasına dönüştürülmüştür. Bu sebeple, noterlik işlemlerinde Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetindeki gerçek kişiler için vergi numarası olarak sadece T.C. kimlik numarası kullanılacaktır.

c) Yabancılar kütüğüne kayıt edilen yabancılarla verilen kimlik numarasının da aynı zamanda vergi kimlik numarası olduğu:

Bilindiği üzere; 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 8 inci maddesinin 1inci fıkrasında “4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamındaki yabancılarla kimlik numarası vermeye, bunları yabancılar kütüğüne kaydetmeye ve herhangi bir işlem sebebiyle Türkiye'de bir kamu kurumuna veya dış temsilciliklerimize müracaat eden yabancılarla, talep etmeleri hâlinde yabancı kimlik numarası (YKN) vermeye Bakanlık yetkilidir” hükmüne yer verilmiştir.

22.05.2010 günlü ve 27588 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 4 Seri No.lu Vergi Kimlik Numarası Genel Tebliği ile duyurulduğu üzere; 01.07.2010 tarihinden itibaren yabancı kimlik numarası bulunan yabancı uyruklu gerçek kişiler için noterlik işlemlerinde vergi kimlik numarası olarak yalnızca yabancı kimlik numarası kullanılacaktır. Yabancı kimlik numarası bulunmayan yabancı uyruklu gerçek kişiler ise vergi dairelerince kendilerine verilen on haneli rakamdan oluşan vergi kimlik numaralarını kullanacaklardır.

3- Noterlik işlemlerinde adres:

a) Gerçek kişilerde bilinen adres ile Adrese Dayalı Kayıt Sistemindeki adresin ne şekilde belirleneceği:

İşlem ilgililerinin, muhatapların adreslerini bilmediklerini bildirmeleri ve talepleri halinde, noterlerce Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sisteminden adres tespiti yapılp yapılamayacağı hususunda TNB' ye yapılan başvurular Yönetim Kurulu'nda görüşülmüş ve alınan karar uyarınca konuya ilişkin olarak Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve TNB Yönetim Kurulu'nun 12/03/2012 tarihli toplantıda görüşülen 2/2/2012 tarihli ve 1515-3025 sayılı cevap yazısında:

"... Tebligat Kanununun 10. maddesi ile Tebligat Tüzüğünün 13. maddesi birlikte değerlendirildiğinde, Tebligat Kanununun 10. maddesinin "Tebliğ, tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adresinde yapılır." şeklindeki ilk cümlesiinde sözü edilen "şahsin bilinen en son adresinden" kastın, tebliğ isteyenin beyanına göre bilinen adres olduğu, buna göre noterlerce doğrudan Adrese Dayalı Kayıt Sisteminde adres tespitinin yapılmayıp, ilgili tarafından bildirilen adrese çıkartılacak tebligatın yapılamaması hâlinde, muhatabın Adrese Dayalı Kayıt Sisteminde bulunan yerleşim yeri adresine tebliğat yapılması gereği düşünülmektedir." denildiğinden gerçek kişilerde adres tespitinin buna göre yapılması gerekmektedir.

b) Vekil olarak işlem yaptıran avukatların ev adreslerinin iş kâğıtlarına yazılma- yacağı:

Bir Baro Başkanlığı Birliğimize yaptığı başvuruyla; vekil avukatlar tarafından yapılan ihtarname gibi karşı tarafa tebliği gereken işlemlerde avukatlara ait ev adreslerinin iş kâğıtlarına yazıldığını, bu durumun özel hayatın gizliliği içinde kalan bilgilerin işlemin muhatapları tarafından da görülmesine yol açtığını bildirmekle; konu, Yönetim Kurulunun 16.12.2011 tarihli toplantıda görüşülmüş ve **vekil olarak noterliklerimizde işlem yaptıran avukatların, ev adreslerinin iş kâğıtlarına yazılmamasına** karar verilmiştir.

c) Vekaletnameye vekilin adresinin yazılmasının zorunlu olmadığı:

Antalya Cumhuriyet Başsavcılığının vakaletname düzenlenmesi sırasında bazı hırsızlara dikkat edilmesine ilişkin mahalli noterlere yaptığı uyarı üzerine konunun intikal ettirildiği Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 07.09.1995 tarih ve 12514 sayılı yazda, **6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 502, 512'nci maddeleri ile 1512 sayılı Noterlik Kanununun 84'üncü maddesi hükümleri açıklandıktan sonra** sonuç olarak:

"1- Türk Borçlar Kanunu ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu ile herhangi bir şekil şartına bağlı tutulmayan vakaletnamenin, noterliklerde düzenlenmesi halinde 1512 sayılı Noterlik Kanununun 84'üncü maddesinde belirtilen hususların işlem kağıdında (vekaletnamede) bulundurulması zorunlu olup, vakaletnamenin düzenlendiği sırada çoğu zaman vekil, noter huzurunda hazır bulunmadığından ayrıntılı kimliği ve adresi konusunda vakalet verecek kişi bilgi ile yetinilmesi, vakalet verenden vekilinin ayrıntılı kimliğinin ve adresinin bildirilmesinin istenmesi vakalet verenin doğru olmayan bilgi vermesine yol açacağı gibi, doğru bilgi verilmiş olsa bile vekilin, işlem kağıdında (vekaletnamede) yazılı adresini her zaman değiştirebileceği veya terk edebileceği göz önüne alındığında vekilin adresinin işlem kağıdına yazılmasından beklenen olumlu sonucu vermeyeceğinden ve vakaletname düzenlenettirmenin çabukluk ve kolaylık sağlama amacıyla de bağıdaşmayacağından vekilin adresinin işlem kağıdına yazılmamasının,

.....uygun olacağı düşünülmektedir." denildiğinden;

Yukarıda (b) bendinde yapılan açıklama doğrultusunda avukat vakaletnameleri dışında kalan diğer vakaletnamelerde, vakalet verenin yazılmasını talep etmesi ayrık olmak üzere, vakalet verenden vekilin adresinin bildirmesinin istenmesi ve vakaletnameye yazılması gerektmemektedir.

c) Araç alım satımlarında esas alınacak adres bilgileri:

aa) Gerçek ve tüzel kişilerde esas alınacak adresler:

Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 31'inci maddesinin 8'inci fıkrası gereğince, tescil işlemlerinde;

Türk vatandaşı gerçek kişiler için kimlik paylaşımı sisteminde yer alan yerleşim yeri adresi,

Yerleşim yeri adresi yurtdışında olan Türk vatandaşlarının kimlik paylaşımı sisteminde yer alan diğer adresi,

Tüzel kişiler için ise ticaret sicil gazetesi, tüzük veya diğer resmi kayıt belgelerinde belirtilen adresi,

esas alınır.

Türk vatandaşı gerçek kişilerin kimlik paylaşımı sisteminde adres kaydının bulunması veya bu kişilerce yeni bir adres bildirilmesi halinde satış işlemi yapılmayacak ve ilgililer nüfus müdürlüklerine yönlendirilerek kimlik paylaşım sistemine kayıtların işlenmesinden sonra satış işlemi yapılacaktır.

bb) Şirket şubelerine ait adreslerin sözleşmelere ne şekilde yazılacağı:

Şirketlerin araç alımlarında, ekrana şirket merkezinin adres bilgisi gelmektedir. Aracın şubede kullanılması amacıyla adresinin şubenin bulunduğu yer adresi olarak gösterilmesi istediği takdirde, ekrana gelen şirket merkezine ilişkin bilgi Ticaret Sicil Gazetesi ya da imza sirkülerleri üzerinde bulunan şube adres bilgisi ile değiştirilerek işlem yapılacaktır.

cc) Yabancılarda esas alınacak adresler:

İşleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Birligimize gönderdiği 31.12.2009 tarihli ve 211916 sayılı yazı uyarınca; yabancı gerçek kişiler tarafından yapılacak alım satım işlemlerinde sözleşmelere, varsa kimlik paylaşım sisteminde bulunan ikamet adresleri, yoksa ikamet izni belgelerinde gösterilen adresleri, bu da yoksa yazılı olarak beyan ettikleri adresle ri yazılacaktır.

çç) Araç satın veya devir alan kişilerin telefon bilgilerinin de adres bilgileri içine yazılacağı:

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 08.07.2010 tarih ve 6366-123785 sayılı yazısı uyarınca, araç satın veya devir alan kişilerin, varsa telefon bilgilerinin de alınması ve sözleşmenin adres bilgileri kısmına eklenmesi suretiyle işlem yapılacaktır.

4- Daire dışında işlem yapılması:

a) Görevin daire dışında yapılabilme koşulu:

Noterlik Kanununun 83 üncü maddesi gereğince;

Noterlerin, noterlik işlemlerini dairelerinde yapmaları asıl olmakla birlikte, işlemin dairede yapılması gecikmeye sebep olur veya başka bir zorluk arz ederse, sebebi iş kâğıtlarında gösterilmek suretiyle daire dışında da işlem yapılabilmeleri mümkün bulunmaktadır.

Aynı yetkiyi, işlemin yapıldığı tarihte öncelikle imzaya yetkili bulunan kimse de taşır.

Madde metninden anlaşılacağı üzere, işlemin daire dışında yapılabilmesi için:

a) İşlemin dairede yapılmasıının gecikmeye sebep olması,

b) Ya da başka bir zorluk arz etmesi,

gerekir. Ayrıca, daire dışında yapılmama nedeninin de iş kâğıdında gösterilmesi zorunludur.

b) Onaylanacak sözleşme ya da belgelerin noterliklere ilgililerce getirilmesi gerektiği:

Bazı kurum ve kuruluş yetkililerinin ise, imzalanacak sözleşme için gereken belgelerin noterlik görevlilerince kurum ve kuruluşa gelerek almalarını ve işlemi tamamlamalarını talep etmeleri üzerine bu durum da Adalet Bakanlığının ilettilmiştir. Adı geçen Bakanlıkça TNB'ye gönderilen 3 Mart 1980 gün ve 4833 sayılı yazda da:

"1512 sayılı Noterlik Kanununda, noterlikte yapılacak bir işlem için gereken belge ve kâğıtların, iş sahibinin vaki talebi üzerine noter veya memuru tarafından mahalline gidilerek alınıp getirilmesini mümkün kılan bir hüküm bulunmadığı gibi, iş takibi niteliğini taşıyan böyle bir davranış, anılan yasanın rekabeti yasaklayan 50. maddesine de aykırılık teşkil edecektir.

İş sahibinin resmi daire veya kamu kuruluşu olması, açıklanan bu durum dışında farklı bir uygulama yapılmasını gerektirmez.

Açıklanan bu kurala aykırı bir taleple karşılanan noter veya imzaya yetkili vekilinin, talep sahibi hangi makam ve mevkide olursa olsun, kanuni imkânsızlık bulunduğu uygun bir biçimde hatırlatması, buna rağmen ısrar edilmesi halinde istenilen işlemi yapmaması gerekmektedir." denilmiştir.

Bu nedenle; hukukî, cezaî ve disiplin yönünden sorumluluğa yol açabileceği dikkate alınarak, Noterlik Kanununa aykırı olan bu gibi işlemlerin yapılmaması ve bu konuda duyarlı davranışılması gerekmektedir.

c) Cezaevlerinde yapılan işlemlere ilişkin kâğıtlarının cezaevi yöneticileri tarafından okunamayacağı:

Cezaevlerinde noter veya vekilleri tarafından yapılan işlem kâğıtlarının cezaevi yöneticileri tarafından okunmak istediği ve bu durumun noterlik işlemlerinin gizliliği ilkesine aykırı düşüğü yolundaki başvuruların Adalet Bakanlığının intikal ettirilmesi üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen ve TNB Yönetim Kurulu'nun 20.04.2000 günlü toplantılarında görüşülen 05.04.2000 tarihli ve 5588 sayılı yazda;

"1512 sayılı Noterlik Kanununun 83 üncü maddesi hükmü gereğince, noterler, noterlik işlemlerini dairelerinde yaparlar, ancak, işlemin dairede yapılması gecikmeye sebep olur veya başka bir zorluk arz ederse, sebebi iş kâğıdında gösterilmek suretiyle daire dışında da işlem yapılabilir. Aynı yetkiyi, işlemin yapıldığı tarihte öncelikle imzaya yetkili bulunan kimse de taşır.

Düzen taraftan, Noterlik Kanununun 55inci maddesi hükmüne göre, noterlik evrak ve defterleri mahkeme, sorgu hâkimliği ve cumhuriyet savcılıklarınca veya resmi daireler tarafından, konusu da belirtilmek suretiyle, noterlikte soruşturmayla yetkili kılınan kimselerce incelenebilir.

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 91inci maddesinin 2nci fıkrasında "Hükümlü tarafından gönderilen ve kendisine gelen mektup, faks ve telgraflar; mektup okuma komisyonu bulunan kurumlarda bu komisyon, olmayanlarda kurumun en üst amirince denetlenir.", 4 üncü fıkrasında ise, belirtilen istisna dışında "Hükümlü tarafından resmî makamlara veya savunması için avukatına gönderilen mektup, faks ve telgraflar denetime tâbi değildir." denilmektedir.

Aynı Tüzüğün 84 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasında da "Avukat ve noter ile görüşme, meslek kimliklerinin ibrazı üzerine, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulamayacağı, ancak güvenlik nedeniyle görüşmenin görülebileceği bir biçimde yapılır." hükmü yer almaktadır.

Göründüğü gibi;

Gerek 1512 sayılı Noterlik Kanununda benimsenen noterlik evrak ve defterlerinin gizliliği prensibi gerekse Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzükte yer alan hükümlere göre noter veya vekilleri tarafından yapılan işlem kâğıtlarının cezaevi yöneticileri tarafından okunmasının yasal dayanaktan yoksun olduğu düşünülmektedir." denildiğinden, kanunlara aykırı işlem yapmamakla mükellef olan noterle-

rin cezaevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklularla ilgili olarak yaptıkları işlemlerin cezaevi yöneticileri tarafından okunması mümkün bulunmamaktadır.

c) Noterlik Kanununun 83 üncü maddesindeki şartların var olması halinde, defter onaylama işlemlerinin de daire dışında yapılabilmesi:

TNB' ye ulaşan tereddütler nedeniyle defter onay işlemlerinin daire dışında yapılmış olabileceği Yönetim Kurulunun 20.10.1994 ve 10.11.1994 günü toplantılarında görüşülmüştür.

Noterlik Kanunu'nun "Görevin daire dışında yapılması" başlıklı 83 üncü maddesi gereğince, asıl olan, noterlik işlemlerinin noterlik dairesinde yapılmasıdır.

Şu kadar ki işlemin dairede yapılması gecikmeye sebep olur veya başka bir zorluk arz ederse, sebebi iş käğıdında gösterilmek suretiyle daire dışında da işlem yapılabilir. Diğer taraftan Noterlik Ücret Tarifesinin "Yol ödeneği" başlıklı 11 inci maddesinde, noterler ve imzaya yetkili vekillerinin noterlik dairesi dışında iş yapmaları halinde gerekli yol giderlerinden başka, her işten beher gün için ayrıca yol ödeneği alacakları öngörülmektedir.

Her defter tasdik işlemi, müstakil bir noterlik işlemi olup diğerlerinden ayrı bir yevmiye numarası taşıır.

Bu itibarla Yönetim Kurulu'nca, Noterlik Kanunu'nun 83 üncü maddesindeki şartların var olması halinde, defter onaylama işlemlerinin daire dışında da yapılabileceğine ve yapılacak her defter tasdik işlemi için de ayrıca yol ödeneği alınması gereğine karar verilmiştir.

5- Tatil günlerinde ve iş günlerinin tatil saatlerinde işlem yapılabilme koşulları:

Bir sorumuza cevaben Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 30 Nisan 1990 Tarih ve 19801 sayılı yazda:

"1512 sayılı Noterlik Kanununun 52 nci maddesinde Noterlerin tatil günlerinde ve iş günlerinin tatil saatlerinde sadece;

- a) Vasiyetname tanzimi ve tasdikini,
- b) Gecikmesinde zarar umulan noterlik işlemlerini, yapabilecekleri hükmü getirilmiştir.

Ancak tatil günü ve iş gününün tatil saatlerinde işlem yapılmasıının sebebinin evrakta gösterilmesi ve yapıları işlemin, yevmiye defterinin tatilden sonraki ilk numarasına kaydedilmesi de yasa maddesinde öngörülmüştür.

*Başvuran ilgiliinin durumuna özgü olarak noterin yukarıdaki yasa maddesi çerçevesinde talebi değerlendirmesi ve işlemin gecikmesinde zarar umulacağını anlaması halinde tatil gün ve iş günü tatil saatlerinde işlem yapabilmesi hususundaki **takdir ve sorumluluğun notere ait olacağı** düşünülmüştür.*

Tabiatıyla noter, gecikmede ne suretle zarar umulduğunu evrakta gösterecektir” denildiğinden, buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

12/06/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
12/06/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
12/06/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
12/06/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

30.3.1974 tarihli ve (11), 11.11.1975 tarihli ve (35), 21.05.1990 tarihli ve (36), 16.11.1994 tarihli ve (77), 27.04.2000 tarihli ve (20), 28.05.2010 tarihli ve (13) sayılı genelge-ler,

21.12.2011 tarihli ve Hukuk-27431 (119), 17.04.2013 tarihli ve Hukuk-8186 (45) sayılı genel yazılar,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan "YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR" bölümünden ulaşılabilir.

Özü: Noterlik işlemlerinde, görev ve yetkiye ilişkin hususlar.

G E N E L G E
No. (7)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Birliğimizce yayımlanan, noterlik işlemlerinde görev, yetki ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı ile ilgili genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantıda görüşülerek kabul edilmiştir.

1- Genel olarak:

Noterlik Kanununun 60inci maddesinde noterlerin genel olarak, 61 ila 70inci maddelerinde de özel olarak **yapacakları işler** sayılmış, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 7nci maddesinde ise bunlar daha geniş şekilde gösterilmiştir. Bunlar dışında kalan ve uygulamada tereddütlerle yol açan diğer işlemlerle ilgili açıklamalara aşağıda (2)inci maddede yer verilmiştir.

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 7nci maddesinde yer alan işlerden;

Evlenme sözleşmesi, yürürlükten kaldırılan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin 170inci maddesinde yer alan "Evlilik Mukavelesi" olup, 4721 sayılı TMK'nın "Dördüncü Bölümü"nde (md. 202 vd.) "EŞLER ARASINDAKİ MAL REJİMİ" başlığı altında yer almıştır. Bu nedenle, "Evlenme sözleşmesi" ibaresi "Eşler arasındaki mal rejimi" olarak anlaşılmalıdır.

İrtifak hakkı vaadi, sükna (oturma) hakkı ve evlât edinme sözleşmelerinin de:

İrtifak hakkı, tapu idarelerince kurulduğundan TBK'nın 29'uncu maddesi gereğince bir ön sözleşme olan irtifak hakkı vaadi sözleşmelerinin yapılması ve 4721 sayılı TMK'nın 823 ve 795'inci hükümleri doğrultusunda oturma (sükna) hakkı kurulmasının tapu sicil müdürlüklerinin,

Yürürlükten kaldırılan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 256'ncı maddesinde yer alan evlât edinme sözleşmesinin resmi senetle yapılacağına dair hükmeye, 4721 sayılı TMK'da yer verilmemiş olması ve 315'inci maddesinde de evlât edinme kararının verilmesinin mahkemelerin,

Görevleri içinde olması nedeniyle bu işlemler noterliklerde yapılmamaktadır.

2- Noterlerin görevleri içine giren işlemler:

a) Taşınmaz bağışlama vaadi sözleşmelerinin noterliklerde yapılabileceği:

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Tapu Dairesi Başkanlığı 06.01.2017 tarihli ve 12171 sayılı yazıyla Adalet Bakanlığına başvurarak, taşınmaz bağışlama vaadi sözleşmenin, Türk Medeni Kanunu uyarınca çıkarılan ve Danıştay'ın incelemesinden geçerek 17/08/2013 tarih ve 228738 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Tapu Sicili Tüzüğünün 47inci maddesinin (c) bendi uyarınca noterde düzenlenenecek olan sözleşme gereğince tapu müdürlükleri tarafından şerhe konu edilmesi gerektiğini belirtip, bağışlama vaadi resmi senedinin (bağışlama vaadi sözleşmesinin) tapu müdürlükleri tarafından mı yoksa noterlikler tarafından mı yapılacağına ilişkin uygulamada karşılaşılan sorunların çözümlenerek

uygulamanın yönlendirilebilmesi için görüş talep etmiştir.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 28.02.2017 tarihli ve 2904/3758 sayılı yazısıyla Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Tapu Dairesi Başkanlığına özetle;

"1512 sayılı Noterlik Kanununun noterlerin görevlerini düzenleyen 60 inci maddesinin 1 inci bendine göre, 'Yapılması kanunla başka bir makam, merci veya şahsa verilmemiş olan; her nevi hukuki işlemleri düzenlemek', 2 inci bendine göre, "Kanunlarda resmi olarak yapılmaları emredilen ve mercileri belirtilmemiş olan bütün hukuki işlemleri bu kanun hükümlerine göre yapmak' noterlerin görevleri arasında sayılmıştır.

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin, 'Noterlerin Genel ve Özel Olarak Yapacakları İşlemler' başlıklı 7, maddesinin (a) bendinde de gayrimenkul hibe vaadi sözleşmesi, noterlerin genel olarak yapacakları işler arasında sayılmıştır.

Yine Tapu Sicil Tüzüğünün, 'Kişisel hakların şerhi için aranacak belgeler' başlıklı 47 inci maddesinde;

a) Satışla birlikte kurulan gerialım hakkı, bağışla birlikte kurulan bağışlayana dönme hakkı, rehinle birlikte kurulan boşalan dereceye geçme hakkı ve irtifak hakkı vaadi için resmî senet,

b) Satış sözleşmesinden ayrı olarak düzenlenen gerialım hakkı, bağış sözleşmesinden ayrı olarak düzenlenen bağışlayana dönme hakkı ve rehinden ayrı olarak düzenlenen boşalan dereceye geçme hakkı için noterce düzenlenen sözleşme,

*c) Alım, taşınmaz satış vaadi, **bağışlama vaadi** ve arsa payı karşılığı inşaat hakkı için noterce **düzenlenen sözleşme**,*

ç) Sözleşmeden doğan Önalım hakkı ve taşınmaz kiralan için yazılı sözleşme, aranır.' hükmü düzenlenmiştir.

*Konuya ilişkin anılan tüm düzenlemeler dikkate alındığında, **gayrimenkul bağışlama vaadi sözleşmelerinin noterlerce düzenlenebileceği** ve noterlerce düzenlenen sözleşmelerin Tapu Sicil Tüzüğünün 47 nci maddesinin (c) bendi uyarınca şerhe konu edilebileceği düşünülmektedir." yönünde görüş bildirmiştir.*

Bu görüş üzerine Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Tapu Dairesi Başkanlığı da Birliğimize gönderdiği 07.03.2017 tarihli ve E.514950 sayılı yazıyla; Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, taşınmaz bağış vaadi sözleşmelerinin noterliklerde düzenlenenebileceği yönünde görüş bildirdiğini belirterek, bu hususta uygulama birliğinin sağlanmasına talep etmekle; Yönetim Kurulunun 16.03.2017 tarihli toplantıda konu görüşülmüş ve Adalet Bakanlığı görüşünün noterliklere duyurulmasına karar verilmiştir.

Bu itibarla; gerek Tapu Sicil Tüzüğü ile Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 7 nci maddesinde yer alan hükümler, gerekse Adalet Bakanlığı HİGM ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü yukarıda yer verilen görüşleri nedeniyle taşınmaz bağışlama vaadi sözleşmelerinin noterliklerde düzenlenenebileceği anlaşıldığından, bundan böyle sözü edilen sözleşmelerin de noterliklerde yapılması gerekmektedir.

b) Boşanma veya ayrılığın fer'i sonuçlarına ilişkin anlaşmaların noterliklerde yapılabileceği:

Boşanmanın fer'i sonuçlarına ilişkin taraflarca hazırlanan;

"1- Taraflar karşılıklı olarak maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmayacaktır.

2- Ev eşyaları ile şahıslara ait eşyalar rizâen paylaşılmış olup, bu hususta her iki tarafın da istek ve talebi olmayacağı.

3- Menkul ve gayrimenkul, ziynet eşyası ile nişan ve düğün hediyesi ile ilgili karşılıklı olarak hiçbir istem yoktur.

4- Müşterek evlilikten doğan.....'ın velayet hakları.....'ya bırakılacaktır."

Hükümlerini içeren anlaşmaların noterliklerde yapılp yapılmayacağına ilişkin soru üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 1.2.1993 tarih ve 4318 sayılı yazında:

"Bilindiği gibi noterlerin genel olarak yapacakları işler, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 60 inci maddesinde sayılmıştır.

(Yürürlükten kaldırılan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi' nin 150 inci maddesinin 5

inci bendinde olduğu gibi) 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 184 üncü maddesinin 5 inci bendinde ‘Boşanma veya ayrılığın ferî sonuçlarına ilişkin anlaşmalar, hâkim tarafından onaylanmadıkça geçerli olmaz’ hükmü yer almaktadır.

4721 sayılı TMK, boşanmanın mali yönden hukuki sonuçlarını 174, 175, 176, 179 ve 181 inci maddeleri ile 184 üncü maddenin 5 inci bendi hükümleri ile düzen altına almıştır. Buna göre, tarafların istemesi halinde TMK’ın 175 inci maddesi gereğince hâkim tarafından hüküm altına alınması gereken yoksulluk nafakasının, tarafların iradeleri ile bağlı olmaksızın hâkim tarafından bizzat karara bağlanması zorunludur.

Dolayısıyla tarafların karşılıklı olarak maddi ve manevi tazminat talepleri, eşyalar konusundaki rizai paylaşmalar, taşınır ve taşınmazlar ile ziynet eşyası vb. ilgilendiren hususlar daki anlaşmalarına ilişkin noterlikte yapılan sözleşmelerin, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 184 üncü maddesinin 5 inci bendi hükmü gereği hakim tarafından tasdikinin gereklmesine göre, bu hususlarla ilgili olarak noterliklerin sözleşme yapmalarında yasal bir sakınca söz konusu olmayacağıdır.

Ancak müsterek evlilikten doğan çocukların velayet hakkının kullanımında, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 60 inci maddesinde yer alan, ‘Yapılması kanunla başka bir makam, merci veya şahsa verilmemiş olan her nevi hukuki işlemleri düzenlemek’ biçimindeki düzenlemeyi göz önünde tutmak gerekdir. Velayet hakkını düzenleyen Türk Medeni Kanununun 182 nci maddesinin 1inci fikrasında yer alan hüküm karşısında Türk Medeni Kanununun 184 üncü maddesinin 5 inci bendi hükümlünün değil, konuya ilişkin özel bir düzenlemenin yer aldığı Türk Medeni Kanununun 182 nci maddesinin dikkate alınması icap etmektedir. Tüm bu nedenlerle velayet hakkının tespitinde hâkimin yetkili olduğunu kabul etmek gerekmektedir.” denilmektedir. Bu sebeple, boşanmanın veya ayrılığın ferî sonuçlarına ilişkin olarak, hâkim onayına sunulmak üzere tarafların isteği doğrultusunda noterliklerde sözleşme yapılması mümkün bulunmaktadır.

c) Bağlama Kütüğüne kayıtlı gemi, deniz ve iç su araçlarının satışlarının noterliklerde de yapılabileceği:

655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 43 üncü maddesi uyarınca da 25 Eylül 2014 tarihli ve 29130 sayılı Resmi Gazete’de **Bağlama Kütüğü Uygulama Yönetmeliği** yayımlanmıştır. Bu Yönetmeliğin 14’üncü maddesi hükmü ile bağlama kütüğüne kayıtlı gemi, deniz ve iç su araçlarının mülkiyetinin devrini gerektiren hukuki işlemlere yönelik belgelerin başkanlıklar huzurunda veya noterde düzenlenmesi zorunluluğu getirilmiş bulunduğundan, bu sözleşmelerin noterliklerde de yapılması mümkün hale getirilmiştir.

Sözü edilen Yönetmeliğin:

2 nci maddesi gereğince bu Yönetmelik;

- a) 18 gros tonilatodan küçük ticari gemi, deniz ve iç su araçlarını,
- b) Özel kullanıma mahsus gemi, deniz ve iç su araçlarını,
- c) Bunların malik ve işlenenlerini,

kapsar ve **Milli Gemi Sicili ve Türk Uluslararası Gemi Sicilİne tescilli ticari gemi, deniz ve içsu araçları** ile silahlı kuvvetlere ait gemi, deniz ve içsu araçları **hakkında ise bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.**

6 nci maddesi gereğince, 9 uncu maddenin birinci fikrasında belirtilen gemi, deniz ve iç su araçlarının malik veya işlenenleri, gemi, deniz ve iç su araçlarını bağlama kütüğüne kayıt ettirmek ve ruhsatname almak zorundadır.

“Mülkiyetin devri” başlıklı 14’üncü maddesi hükmü gereğince de;

Bağlama kütüğüne kayıtlı gemi, deniz ve iç su araçlarının mülkiyetinin devrini gerektiren hukuki işlemlere yönelik belgelerin başkanlıklar huzurunda veya noterde düzenlenmesi zorunluluğu getirilmiş, başkanlıklar veya noter dışında yapılmış mülkiyetin devrini amaçlayan işlemler geçersiz olacağı kabul edilmiştir.

Bağlama kütüğüne kayıtlı gemi, deniz ve iç su araçlarının mülkiyetinin devrini gerektiren hukuki işlem noterde yapılacak ise, **devreden; devri yapılacak geminin üzerinde bulunan takyidatların yer aldığı ve satışın yapıldığı tarihle aynı tarihli bağlama kaydı örnegini, devralanın incelenmesi amacıyla notere sunacaktır.**

Devir belgesinde, devralanın bağlama kaydı örnegini gördüğüne ilişkin beyanına yer verilecektir.

Noter işleniminin ardından keyfiyetin en kısa zamanda Başkanlığa bildirilmesi gerekmektedir. Bu bildirim noterler tarafından yapılması icap ettiğine dair maddede bir açıklık olmamakla birlikte, **sorumluluğa ve hak kaybına sebebiyet verilmemesi bakımından işlenmin bir örneginin bağlama kütüğünün tutulduğu liman başkanlığına veya bağlama kütüğünü tutmakla yetkilendirilmiş belediye başkanlığına gönderilmesi uygun olacaktır.**

c) Düzeltme ve cevap yazılarının ilgili basın kuruluşlarına noter aracılığı ile gönderilileceği:

Basında çıkan haberler nedeniyle ilgili basın kuruluşlarına gönderilmek istenen düzeltme ve cevap yazılarının noterlikler aracılığı ile gönderilmesine yasal bir engel olup olmadığı hususunda yaşanan tereddütler üzerine konu TNB Yönetim Kurulu'nda görüşülmüş ve 10.12.1993 tarihli ve (96) sayılı Genelge ile noterliklere gereken duyuru yapılmış ise de, bu Genelge'de belirtilen 15.7.1950 tarihli ve 5680 sayılı Basın Kanunu, 5187 sayılı Basın Kanunu ile yürürlükten kaldırılmış bulunduğuundan, Genelge 5187 sayılı Basın Kanununda yer alan hükümlere göre güncelleştirilmiştir.

Bilindiği üzere; 5187 sayılı Basın Kanununun "Düzeltme ve cevap" başlıklı 14 üncü maddesi:

"Sureli yayınlarda kişilerin şeref ve haysiyetini ihlal edici veya kişilerle ilgili gerçege aykırı yayım yapılması halinde, bundan zarar gören kişinin yayım tarihinden itibaren iki ay içinde göndereceği suç unsuru içermeyen, üçüncü kişilerin hukukken korunan menfaatlerine aykırı olmayan düzeltme ve cevap yazısını; sorumlu müdür hiçbir düzeltme ve ekleme yapmaksızın, günlük süreli yayınlarda yazımı aldığı tarihten itibaren en geç üç gün içinde, diğer süreli yayınlarda yazımı aldığı tarihten itibaren üç günden sonraki ilk nüshada, ilgili yayının yer aldığı sayfa ve sütunlarda, aynı puntolarla ve aynı şekilde yayımlamak zorundadır.

Düzeltme ve cevapta, buna neden olan eser belirtilir. Düzeltme ve cevap, ilgili yazidan uzun olamaz. Düzeltme ve cevaba neden olan eserin yirmi satırдан az yazı veya resim veya karikatür olması hallerinde düzeltme ve cevap otuz satırı geçemez.

*...
Düzeltme ve cevap hakkına sahip olan kişinin ölmesi halinde bu hak, mirasçılardan biri tarafından kullanılabilir. Bu durumda, birinci fikradaki iki aylık düzeltme ve cevap hakkı süresine bir ay ilave edilir." hükmünü içermektedir.*

Maddede, sözü edilen düzeltme ve cevap yazısının noterlikler aracılığıyla gönderileceğine ya da gönderilemeyeceğine ilişkin bir hüküm yer almamaktadır. Bu itibarla, 5187 sayılı Basın Kanununun 14 üncü maddesi uyarınca hazırlanan düzeltme ve cevap yazılarının, Noterlik Kanununun 106 ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 98 inci maddeleri hükümleri doğrultusunda ilgili basın kuruluşlarına gönderilmesi mümkün bulunmaktadır.

d) Grev ve gerekse lokavt kararlarının ilgililere tebliğ edilmesinin noterlerin görevi içinde bulunduğu:

Bir sendikanın TNB' ye başvurarak, alınan grev kararının tebliği için noterlere başvurduklarını, ancak birçok noterin bu işlemi yapmaktan kaçındıklarını, bazlarının da bu konuda açık ve kesin yetki belgesi istemek suretiyle işlemi yapmadıklarını bildirmesi üzerine, konu TNB Yönetim Kurulu'nda görüşülmüş ve aşağıdaki hususların noterliklere duyurulmasına karar verilmiştir.

Gerek grev ve gerekse lokavt kararlarının noterlerce ilgililere tebliğ edilmesi görevi,

(yürürlükten kaldırılan 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 27 ncı maddesinde olduğu gibi) yürürlükte bulunan 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 60 ncı maddesinin 5 inci fıkrası gereğince noterlere verildiğinden, bu yönde taleplerin noterlerce yerine getirilmesi zorunludur.

Ancak, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 60 inci maddesinin 1 ve 2 ncı fıkraları uyarınca; grev ya da lokavt, **buna ilişkin kararının alınmasından itibaren 6 iş günü önceden karşı tarafa bildirilecek tarihte uygulamaya konulabileceğinden, bildirim işleminin 6 iş günü içinde yapılip yapılmadığının incelenmesi,**

Söz konusu tebliğ işleminin de, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 9, 11, 12 ve 80 inci ile 4721 sayılı TMK'nın 85 inci maddeleri hükümlerine göre belirlenen temsilci (**yönetim kurulu veya belirleyeceği kişi**) tarafından yapılması, gerekmektedir.

e) Kanundan doğan önalım hakkından feragat işleminin noterliklerde yapılabilceği:

Kanundan doğan önalım hakkından feragat işleminin noterliklerde yapılamayacağına ilişkin bir başvuru nedeniyle konu, Yönetim Kurulu'nun 10.07.2007 tarihli toplantılarında görüşülmüştür.

TMK' nin 733 üncü maddesinde, yasal önalım hakkından feragat sözleşmenin "resmi şekilde" yapılacağı hükmüne yer verilmiştir. Kanun koyucu, 2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddesinde olduğu gibi, resmi şekli öngördüğü hallerde yetkili makamı da göstermiştir. Bu maddede, tapu sicil memurları tarafından yapılacağı belirtilen işlemler içinde "yasal önalım hakkından feragat" işlemi gösterilmemiştir. Kanunlarda yetkili makamı gösteren özel bir hukum bulunmayan hallerde, Noterlik Kanununun 60 ncı maddesi uyarınca noterler, resmi şekilde yapılması öngörülen bütün hukuki işlemleri düzenlemeye yetkili olduklarıandan "kanundan doğan önalım hakkından feragat" işlemini de yapabilirler.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün, konuya ilişkin sorumuz üzerine gönderdiği 12 Haziran 2007 tarihli ve 15 - 2412 sayılı cevap yazısında da;

"Şufa hakkı, bir taşınmaz malın satılması halinde, onu diğer alıcılarla nazaran öncelikle satın alabilme hakkıdır. (MK. 732, 735). Hissedarlık esasına göre tescilli taşınmaz mallarda hissedarların birbirlerine karşı şufa hakları vardır. Bu hak kanun tarafından tanındığından kanuni şufa hakkı denmektedir. Kanuni şufa hakkının tapu kütüğüne şerhine gerek yoktur. Taşınmaz malda hisse sahibi olmak bu hakka sahip olmak için yeterlidir. Hissenin çok veya az oluşunun da önemi yoktur. Şufa hakkının kullanılmasına esas olmak üzere, tapuda yapılan satışları şufa hakkı sahibine ihbar yükümlülüğü satıcıya ve yeni alıcıya aittir. Tapu Sicil Müdürlüğü'nün ihbar yükümlülüğü yoktur. Yapılan satış alıcı veya satıcı tarafından diğer paydaşlara noter aracılığıyla bildirilmelidir (MK. 733/2). Bu haktan feragat edilebilir (MK. 733). Feragat noterden yapılabileceği gibi tapu sicil müdürlüğüne başvurarak da yapılabilir. Noterden düzenlenmiş feragatname ile veya bizzat tapu sicil müdürlüğüne yapılan müracaatlarda feragat edenin müracaatı tescil istem belgesine yazılarak tapu kütüğünün şerhler hanesine şerh edilmektedir" denilmektedir.

Açıklanan sebeplerle, kanundan doğan önalım hakkından feragat işleminin noterliklerde yapılması mümkün bulunmaktadır.

f) Eczane devir sözleşmelerinin noterliklerde yapılması gereği:

6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkındaki Kanunun 11 inci maddesinde "...eczane satışlarının hükümet tabibinin huzuruyla ve noterlikçe yapılacağı" hükmü yer almaktadır. Kanunda noterliklerde yapılacak satış işleminin hükümet tabibinin huzurunda yapılacağına yer verilmiş ise de, Türk Eczacılar Birliği Merkez Heyetinin TNB' ye gönderdiği 8.1.1987 gün ve 23.65.H.01.02 sayılı yazısı ile Sağlık Bakanlığının 27.07.2006 günlü ve 38201 sayılı yazısında belirtildiği üzere, eczanelerin noterliklerde yapılacak **satış ve devir işleminde, taraf eczacılar yanında, İl Sağlık Müdürlüğü ve Bölge Eczacı Odası yetkililerinin** hazır bulunmaları gerekmektedir.

TNB' ye yapılan bir başvuru ile bazı yerlerde "devir veya satın alma" suretiyle el değiştirme işlemlerinin noterliklerde değil, Eczacılar ve Eczaneler Hakkındaki Yönetmeliğin 19. maddesinde açıklanan usule göre yapıldığı belirtilerek, bu işlemlerde ne şekilde hareket edileceğinin bildirilmesi talep edilmekle, Sağlık Bakanlığından görüş istenmiştir.

Bu yerden alınan ve Yönetim Kurulu'nun 06.02.2007 tarihli toplantısında görüşülen 27.07.2006 günlü ve 38201 sayılı yazda;

"Bilindiği üzere 6197 sayılı Kanun'un 11inci maddesinde bir eczaneyi devir ve satın alan kimsenin eczane açmak için Kanun'da yazılı şartları yerine getirmesi halinde ruhsatname düzenlenebileceği açıkça ifade edilmiştir. Yine aynı maddede bu satışların hükümet tabibinin huzurunda noterlerce yapılacağı belirtilmiştir.

Eczanelerin satış ve devri hususunda Eczaneler ve Eczane Hizmetleri Hakkında Yönetmelikte öngörülen eczanedeki ilaçların devridir. Satılan veya devir edilen eczanedede yer alan –özellikle kırmızı ve yeşil reçeteeye tabi– ilaçların mutlak suretle kayıtlarının incelenmesi ve bu tür ilaçların suiistimalının önlenmesi bakımından sayımanın yapılması, bu işlemlerin satış ve devir işlemine taraf eczacıların hazır bulunması, İl Sağlık Müdürlüğü ve Bölge Eczacı Odasından bulunan bir yetkilinin huzurunda tutanak altına alınması gerekmektedir. Belirtilen şekilde ilaçlara ilişkin devir işlemlerinin tamamlanmasını müteakip satış ve devir yapan eczacının ruhsatnamesi iptal edilmekte, eczaneyi satın ve devir alan eczacıya yeni ruhsatname düzenlenmektedir. Belirtilen bu prosedür, İllerde Valilik/İl Sağlık Müdürlüğü'nün gerekli iş ve işlemleri yapması ile gerçekleşmektedir.

Eczanelerin satışına ilişkin işlemlerin 6197 sayılı Kanun'un 11inci maddesi hükmü gereğince noter huzurunda İl Sağlık Müdürlüklerinin yetkililerinin de bulunması kaydıyla yapılması gereği açık olup, bu hususta İl Sağlık Müdürlükleri ve Bölge Eczacı Odası yetkilileri huzurunda tamamen özel hukuk hükümleri çerçevesinde ve bu yönde sonuçlar doğuran satış işleminin yapılması söz konusu değildir. Konuya ilgili olarak 81 İl Valiliğine ve Türk Eczacılar Birliği'ne göndermiş olduğumuz yazı ilişkistedir." denilmiştir.

Bu sebeple; noterliklerde yapılması zorunlu olan eczanelerin **satış ve devir işleminde taraf eczacılarla birlikte, İl Sağlık Müdürlüğü ve Bölge Eczacı Odası yetkililerinin de hazır bulunmaları** gerekmektedir.

g) Kararın verilmesinden sonra, kesinleşmesine kadar yapılacak sult anlaşmalarının noterliklerde de onaylanabileceği:

1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun "Sulh" başlıklı 313 üncü maddesinde "Sulh, görülmekte olan bir davada, tarafların aralarındaki uyuşmazlığı kısmen veya tamamen sona erdirmek amacıyla, mahkeme huzurunda yapmış oldukları bir sözleşmedir." 314 üncü maddesinde de "Sulh, huküm kesinleşinceye kadar her zaman yapılabilir" hükümlerine yer verilmiştir. Bu maddeler yeni olup, yürürlükten kaldırılan 1086 sayılı HUMK' de karşılıkları bulunmamaktadır.

Yargıtay 5. HD nin 16.05.2013 tarihli, E: 2013/3545 ve K: 2013/9778 sayılı kararında "Karar kesinleşinceye kadar yapılan her türlü sulh anlaşması mahkeme huzurunda yapılmış sulh olarak kabul edilir." denildiği için, kararın verilmesinden sonra, kesinleşmesine kadar ilgili mahkemeye sunulmak üzere noterliklerde de sulh anlaşması yapılması mümkün bulunmaktadır.

3- Noterler tarafından yapılamayacak bazı işlemler:

a) Kanuna aykırı hükümler içeren (ileride doğacak sorumluluğu belirleyecek) işlemlerin yapılamayacağı:

Türk Hava Kurumu'nun pilot eğitimi görecek kimselerden istediği taahhütnameler konusunda doğan bir tereddüt üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden TNB' ye gönderilen 10.10.1990 tarih ve 43653 sayılı yazda:

“Türk Hava kurumunda pilot eğitimi görecek kimseler tarafından anılan Kuruma verilmesi istenen taahhütname başlıklı kâğıt muhtevasının kanunlara aykırı olduğundan söz edilerek bununla ilgili işlemin noterlikte yapılp yapılmayacağı hususunda Bakanlığımız görüşü sorulmaktadır.

*Yazınız ekindeki taahhütname başlıklı **kâğıtta pilot eğitimi görmek isteyen kimse, bu eğitim sırasında yaralanması veya ölümü halinde Kurumun sorumlu olmayacağı**, ayrıca kendisinin veya mirasçılarının Kurumdan herhangi bir hak talep etmeyecekleri ni taahhüt etmektedir.*

Burada üç hususa değinilmektedir.

1) Kendisinin yaralanması veya ölümü halinde Kurumun sorumlu olmayacağı:

Yaralanma veya ölüm vukuunda Kurumun hadisedeki kusur ve ihmali ölçüsünde kanun hükümlerine göre doğacak sorumluluğu ilgililerin bertaraf etmesi mümkün değildir. Zira bu sorumluluk sadece hukuki değil cezai de olabilecek niteliktir. Bu itibarla taahhütnamenin bu bölümü hukucken geçerli değildir.

2) Ölümü halinde mirasçıların Kurumdan hak talep etmeyecekleri hususu:

Bu da geçersizdir. Zira kişinin kendi ölümünden sonra mirasçılar lehine doğabilecek bir haktan, onlar adına önceden feragat etmesi hukucken bir huküm ifade etmemektedir.

3) Yaralanması veya malul kalması halinde Kurumdan bir hak talep etmeyeceği hususu:

Kural olarak doğmamış bir haktan feragat etmek mümkün bulunmamaktadır. Öte yandan kişinin, kendi bedenine cismani zarar ika edilmesini tecvize hakkı yoktur. Başka bir deyişle kişi bedeni üzerinde aleyhine bir tasarrufa salahiyetli değildir.

(Mülga Medeni Kanunda olduğu gibi) 4721 sayılı TMK'nın 23/1 maddesinde “Kimse hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemez.” hükmü yer almaktadır.

Kişilik haklarının medeni haklardan olduğu, bedeni tamamiyetinde kişilik haklarına dahil bulunduğu doktrinde kabul edilmektedir. Bu nedenle kişi medeni haklarından sayılan konularda feragatine yasal imkân bulunmamaktadır.

Bu açıklamaların işiği altında 1512 sayılı Noterlik Kanununun 53 üncü maddesi hükmü de nazara alınarak noterin taahhütname başlıklı sözü edilen kâğıtla ilgili işlem yapmaması gerekeceği düşünülmektedir.” denildiğinden, yukarıda belirtilen kanuna aykırılıkları içeren işlemlerin yapılmaması gerekmektedir.

b) Yurt dışında çalışan Türk vatandaşlarının daha önceden döviz cinsinden hibe olarak aldığıları paranın belgelendirilmesi yönündeki taleplerinin yerine getirilmemesi gereği:

Yurt dışında çalışan Türk vatandaşlarının daha önceden döviz cinsinden hibe olarak aldığıları bir miktar paranın ve söz konusu durumun belgelendirilmesi yönündeki talepleri üzere ne şekilde hareket edilmesi gereğinin bir noterlikçe sorulması üzerine ilişkin olarak Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve TNB Yönetim Kurulu'nun 15.01.2007 tarihli toplantılarında görüşüslerek duyurulmasına karar verilen 08.12.2006 tarihli ve 25177 sayılı yazında;

*“Bilindiği üzere; 1512 sayılı Noterlik Kanununun 60 ve 61. maddelerinde noterlerin genel ve özel olarak görevli oldukları işler belirtilmiş olup, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 7. maddesinde söz konusu işler daha somut olarak sayılmıştır. Sözü edilen Yönetmeliğin 7. maddesinde menkul mallarla ilgili hibe sözleşmesinin noterler tarafından düzenleneceği hukme bağlanmış ise de, **daha evvel yapılmış bir hibenin belgelendirilmesinden bahsedilmemektedir.** Belirtildiği şekilde tanzim edilecek bir belgenin hangi hukuki zorunluluk sonucu talep olunduğu bilinmemekle birlikte, ibraz edileceği mahkemeler ile diğer gerçek ve tüzel kişiler nezdinde ihtiya ettiği işlemin ispatı konusunda belge niteliği taşımayacaktır. Bu yönyle talep olunan belgenin tanzimi, noterlerin 1512 sayılı Noterlik Kanununun 1. maddesinde belirtilen hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıklarını önlemek için işlemleri belgelen dirme görevi içinde de mütalaa edilemeyecektir.*

Bu itibarla; yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde kaynağı konusunda makul açıklama

getirilemeyen dövizle ilgili belgelendirme taleplerinin, yerine getirilmesinde hukuki yararın bulunmaması, muhtemel sakıncaları bünyesinde barındırması karşısında yerine getirilmemesi gereği düşünülmektedir” denilmektedir.

c) Dava sırasında, davacı veya davalı tarafların mahkemeye hitaben yazdıkları dilekçelerinin, noterlerce onaylanmamasının daha uygun olacağı:

Dava sırasında, davacı veya davalı tarafların mahkemeye hitaben yazdıkları dilekçelerinin, noterlerce onaylanması mümkün olup olmadığı konusunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmesi üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe TNB'ye gönderilen 29.1.1993 tarih ve 4049 sayılı yazında:

"İlgî yazınızla görüş istenmiş olmakla konu incelendi:

a) Noterlik Kanununun 90inci maddesi uyarınca, noterlik dairesi dışında hazırlanan hukuki işlemler, noterler tarafından onaylanabilmektedir.

b) Dava süresi içinde, taraflar mahkemeye çeşitli konularda dilekçe verebilmektedirler. Örneğin, dava dilekçesi, cevap dilekçesi, ilk itiraz dilekçesi, davayı yenileme dilekçesi, feragat-kabul dilekçeleri, tedbir istekleri, temyiz dilekçeleri gibi...

Dava ile ilgili bütün işlemler süreye bağlıdır. Süre, dilekçenin mahkemeye verilmesi ile kesilir. Süre geçirilirse dilekçe verilmemiş sayılır ve buna göre işlem yapılır. Böylece ilgili; dilekçe hakkını yitirmiş olur. Bu nedenle usul hukuku düzenimiz, dilekçelerin mahkemeye verilmesi esası üzerine kurulmuştur. Dilekçe ya ilgili mahkemeye, ya da ilgili mahkemeye gönderilmek üzere en yakın mahkemeye verilmelidir.

Bu; hem pratiktir, hem güvenlidir, hem de ucuzdur. Dilekçelerin noterde onaylanması durumunda ise, onaylama süreyi kesmediğinden, postanın geç ulaşması halinde dilekçe verme hakkı yitirilebilmektedir ve ayrıca noter masrafi da söz konusu olduğundan, pahalı bir yoldur.

Bu nedenle; dava ile ilgili dilekçelerin ilgili mahkemeye verilmesinin ya da ilgili mahkemeye gönderilmek üzere, en yakın mahkemeye verilmesinin hukuk düzenimize ve kanunlarımıza uygun olduğu, noterlerce onaylanması ise yasal sürelerin kaçırılmasına sebep olabilmesi ve ayrıca masraflı olması nedeniyle pratik ve yararlı olmadığı düşünülmektedir.” denildiğinden bu hususların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu tür dilekçelerin, noterin sorumluluğuna yol açmaması bakımından ilgili mahkemelere verilmesi ve noter tarafından onaylanmaması daha uygun olacaktır.

c) Evlât edinme sözleşmesinin noterliklerde düzenleninemeyeceği:

Yürürlükten kaldırılan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 256ncı maddesinde yer alan evlât edinme sözleşmesinin resmi senetle yapılacağına dair hükmeye, 4721 sayılı TMK'da yer verilmemesi ve 315inci maddesinde de evlât edinme kararının, evlât edinenin oturma yeri; birlikte evlât edinmede eşlerden birinin oturma yeri mahkemesince verileceğinin belirtilmesi nedeniyle bu sözleşmeler noterliklerde yapılmamaktadır.

Ayrıca, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği 01.01.2002 tarihinden önce evlat edinmeye izin kararı alınmış olup noterde sözleşme yapılmamış ise, bu karara istinaden noterlikte sözleşme yapılmış yapılmayacağı hususunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmesi üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve TNB Yönetim Kurulu'nun 08.11.2002 günlü toplantılarında da görüşülen 08.10.2002 tarih ve 020333 sayılı yazda özetle;

“1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 315/1.maddesinde “Evlat edinme kararı, evlat edinenin oturma yeri; birlikte evlat edinmede eşlerden birinin oturma yeri; mahkemesince verilir. Mahkeme kararıyla birlikte evlatlık ilişkisi kurulmuş olur” ifadesi yer almış, böyleslikle resmi senet düzenlenmesi de kaldırılmıştır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği 1.1.2002 tarihinden sonra, Yüksek Yargıtay'ın konularındaki uygulamaları göz önüne alınarak; 1.1.2002 tarihinden önce evlat edinmeye izin kararı alınmış, ancak noterde sözleşme yapılmamış ise, işlem hukuki

sonuç doğurmayağından ve evlat edinmeye izin kararı ile ilgili hükümler yürürlükten kaldırıldığından, evlat edinme kararı yeni Türk Medeni Kanununa tabi olacaktır” denildiğinden, 01.01.2002 tarihinden önce evlat edinmeye izin kararı alınmış olup noterde sözleşme yapılmamış ise bu karara istinaden noterlikte sözleşme yapılması da mümkün bulunmamaktadır.

d) Taşınmaz trampa (takas) veya trampa (takas) vaadi sözleşmelerinin noterliklerde yapılamayacağı:

“Feragatname” ve “Taahhütname” başlıklı iki işlemin hukuki mahiyetinin ve noterliklerde onaylanıp onaylanmayacağı Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden sorulması üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe TNB’ ye gönderilen 16.04.1997 günlü 6945 sayılı yazında:

“Söz konusu her iki işlem hukuki niteliği itibariyle trampa işlemidir.

Bilindiği gibi, trampa; nesnelerin, hakların hak niteliğini kazanmamış ekonomik değerlerin birbiriyle değiştirilmesidir. Tam iki yanlı (karşılıklı) borç yükleyen bir sözleşmedir. (MK ’nın 634 ncü) 4721 sayılı TMK ’nın 706 ncı maddesine göre, trampada değiştirilen mallardan yalnızca biri taşınmaz olsa bile, resmi şekilde uyulması gereklidir. Bu konuda resmi senet ise, tapu sivil müdüri tarafından düzenlenir ki, buradaki şekil, sözleşmenin geçerlik şartıdır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 60inci maddesi hükmü gereğince noterler yalnızca taşınmaz satış vaadi sözleşmesi düzenleyebilirler. Taşınmaz trampa vaadi sözleşmesi düzenlemelerine hukuken imkân bulunmamaktadır.

Bu itibarla, ilgi sayılı yazınız ekinde gönderilen feragatname ve taahhütname başlıklı işlemlerin hukuki niteliği itibariyle trampa sözleşmesi niteliğinde oldukları anlaşıldığından, noterliklerde yapılmasının mümkün olmadığı düşünülmektedir.” denilmiştir.

TNB Yönetim Kurulu’nda, söz konusu işlemin bir “taahhütname” niteliğinde görüldüğünden bahisle konunun yeniden incelenmesi istenmiş ise de; Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, yukarıda yer alan görüşünde ısrar ettiğini belirttiği 02.09.1997 günlü 13626 sayılı cevabı yazısıyla;

“Feragatname ve taahhütname başlıklı işlemlerin hukuki niteliği konusunda Bakanlığımız görüşünde herhangi bir değişiklik olmamıştır.

Maliye Bakanlığının harç ve damga vergisi uygulaması konusunda mütalaa makamı olması nedeniyle, yazısında söz konusu işlemlerden ne şekilde harç ve damga vergisi alınacağını belirtmiş olması doğal karşılanmalıdır.

Bu itibarla, trampa akdi niteliğindeki söz konusu işlemlerin noterliklerde yapılamayacağı, dolayısıyla harç ve damga vergisi yönünden değerlendirilmeye gerek bulunmadığı düşünülmektedir.” yönünde görüş bildirmiştir.

e) İntifa hakkı kurulmasına ya da vaadine ilişkin sözleşmelerinin noterliklerde yapılamayacağı:

TNB’ nin sorusu üzerine Maliye ve Gümrük Bakanlığından gönderilen 1.10.1992 tarih ve 75120 sayılı yazında:

“... Diğer irtifak haklarının kurulmasında olduğu gibi intifa hakkının tesisi de tescil den önce Tapu Sicil Müdürlüğü tarafından resmi senet düzenlenmesi zorunluluğu vardır.

Yargıtay 1. Hukuk Dairesinin 12.6.1978 gün ve 1977/10065 Esas 1977/7841 sayılı kararı ile {noterin intifa hakkı tesisi vaadine ilişkin belge düzenlemeye yetkisi yoktur. O halde böyle bir belgenin geçerliliği olamaz.} şeklindeki kararıyla da intifa hakkının tesisesine ilişkin sözleşmeler ve bu meyanda diğer belgelerin düzenlenmesinde yetki hususuna açıklık getirilmiştir.

Bu nedenle, intifa hakkı sözleşmesi ve bu kapsamda hak tesisi gerektiren benzeri belgelerin 1512 sayılı Noterlik Kanununun 89 ncı maddesi kapsamında noterlerce düzenlenmesi mümkün bulunmamakta olup, doğrudan tapuda düzenlenmesi gerekmektedir.” denilmiştir.

Türk Medeni Kanununun 794 üncü maddesi hükmünce taşınırlar, taşınmazlar, haklar veya bir mal varlığı üzerinde kurulabilen ve aksine düzenleme olmadıkça hak sahibine konusu üzerinde tam yararlanma yetkisi sağlayan intifa hakkı, aynı Kanunun 795 inci maddesine göre taşınmazlarda tapu kütüğüne tescil ile kurulur.

6098 sayılı TBK'nın 29 uncu maddesi gereğince de intifa hakkının vaadine ilişkin sözleşmeler de ilerde yapılacak intifa hakkı kurulmasına dair sözleşmenin şekline tabidir. Bu sebeple, **intifa hakkı kurulmasına veya vaadine ilişkin sözleşmelerin noterliklerde değil, tapu idarelerinde yapılması gereklidir.**

f) Maden ruhsat ve sertifikalarının devrine ilişkin sözleşmelerin noterliklerde yapılamayacağı:

3213 sayılı Maden Kanununun 5 inci maddesinin ikinci fıkrası:

“(Değişik fıkra: 4/2/2015-6592/3 md.) Maden ruhsatları ve buluculuk hakkı devredilebilir. Devir yapılmadan önce arama ve işletme ruhsatlarının devredildiği tarihteki ruhsat bedelinin iki katı tutarında devir bedeli alınır. Devir Bakanlık onayı ile gerçekleşir.”

21.09.2017 tarihli ve 30187 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Maden Yönetmeliğinin 82 nci maddesinin (1) ve (3) fıkraları da:

“(1) Maden ruhsatları ve sertifikaları talep halinde, hukuki bir sakınca bulunmadığı takdirde, Kanunun 6 ncı maddesindeki maden haklarını kullanma ile ilgili şartları taşıyan gerçek veya tüzel kişilere devredilebilir. Devir Bakanlık onayı ile gerçekleşir. Devir işlemi maden siciline şerh edilmesi ile tamamlanır. Buluculuk hakkı sahibi, bu hakkını ruhsat ile birlikte devredebilir.

(3) Ruhsatı veya sertifikayı devralacak kişinin; devralacağı ruhsata/sertifikaya ait Kanundan doğan bütün hak ve vecibelerini, ruhsata uygulanmış yaptırımlar ile yükümlülükleri kabul ettiğini; ruhsat sahibinin de ruhsatını bütün hak ve vecibeleri ile devretmek isteğini belliiren Ek-21'deki örnek dilekçe ile Genel Müdürlüğüne müracaat etmeleri gereklidir.”

Hükümlerini içermektedir.

Enerji ve Tabii kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün 13.03.2006 tarihli ve 33208 sayılı yazılarında belirtildiği ve yukarıdaki maddelerde açıklandığı üzere maden ruhsatları ve sertifikalarının devir işlemleri Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Bu nedenle, bunların devrine ilişkin sözleşmelerin noterliklerde yapılmaması gerekmektedir.

g) Spor toto bayiliğinin (iddaa bayiliğinin) devrine ilişkin sözleşmelerin noterliklerde yapılamayacağı:

T.C. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Toto Teşkilat Müdürlüğü'nün TNB' ye gönderdiği “her türlü Spor Toto bayiliği (İddia bayiliği olarak da zikredilmektedir.) devrinde teşkilatlarının yazılı izninin aranması gerektiğini” bildiren yazısı 2006/67 sayılı genelge ile duyurulmuş ve noterliklerde 2009 yılına kadar buna göre devir sözleşmeleri yapılmıştır.

Ancak, T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Toto Teşkilat Başkanlığına TNB' ye gönderilen ve Yönetim Kurulu'nun 14.04.2009 tarihli toplantıda görülen 03.04.2009 tarihli ve 1568 sayılı yazısında;

“İlgili yazımızla anılan tarihte Başkanlığımız spor toto bayilerinin noter kanalı ile yapılacak bayilik devir işlemlerinde Teşkilatımızın yazılı izninin aranması hususunu bildirmiştik.

Bayilerimizin Kurumumuzdan onay almadan ve noter aracılığını kullanmadan protokol yaparak yasa dışı devir yaptıkları gözlemlenmiş, bunun üzerine 28/02/2009 tarih ve 27155 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği" ile bayilik devirlerinin Başkanlığımız onayı ile yapılacağına dair değişiklik yapılmıştır.

Bu nedenle devir işlemlerinde bayilerden Başkanlığımıza hitaben isteyeceğimiz devir dilekçelerinin noter tasdikli olmasını talep edeceğimizden Birliğinizle bağlı noterlerin bilgilendirilmesi hususunda gereğini arz ederim.” denilmiştir.

Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimallı ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği'nin 38'inci maddesi ile 2006/67 sayılı genelgede belirtilen Futbolda Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Yukarıda yer alan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Toto Teşkilat Başkanlığının 03.04.2009 tarihli ve 1568 sayılı yazısı uyarınca, devir işlemleri bu Başkanlıkta yapılmaktadır. **Sadece bayilerden Başkanlığına hitaben yazılacak devir dilekçelerinin noter tasdikli olması istendiğinden**, sözü edilen devir sözleşmelerinin noterliklerde yapılmaması gerekmektedir.

g) Turizm işletme belgelerinin devrine ilişkin sözleşmelerin noterliklerde yapılamayacağı:

Yürürlükten kaldırılan 1991/21, 2001/20 sayılı genelgeler ve 1998/68, 2002/75 sayılı genel yazılar ile 1618 sayılı Seyahat Acenteleri ve Seyahat Acenteleri Birliği Kanunu'nun 4 üncü maddesinde yer alan (belgeler kişiseldir ve bir işletmeye mahsus olmak üzere verilir. İşletme belgeleri Bakanlığın izni olmadan devredilemez) hükmü nedeniyle, Bakanlık izni bulunduğu takdirde noterliklerde turizm işletme belgelerinin devri sözleşmelerinin yapılabileceği duyurulmuş ise de;

Sözü edilen Kanun'un "İşletme Belgeleri" başlıklı 4 üncü maddesinde 5571 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle bir işletmeye mahsus olmak üzere tüzel kişilere verilen "işletme belgelerinin devri edilemeyeceği" hükmü getirilmiş bulunduğuundan, bu belgelerin devrine ilişkin sözleşmeler noterliklerde yapılamamaktadır.

I) Toplu iş sözleşmesi ile belirlenen zam ve ödemelerin bir bölümünden feragat edildiğine ilişkin işlemin noterliklerde yapılamayacağı:

Toplu İş Sözleşmesi ile belirlenen zam ve ödemelerin bir bölümünden feragat edildiğine ilişkin "Feragatname" başlıklı işlemin noterlikte yapılp yapılamayacağı konusunda intikal eden tereddütler, Yönetim Kurulu'nda görüşülmüş ve Adalet Bakanlığından görüş istenilmiştir. Yönetim Kurulu'nun 05.04.2000 günü toplantılarında görüşülen Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan 28.2.2000 tarih ve 3547 sayılı yazında;

"Bilindiği gibi, Anayasanın 53 ncü maddesinde: "İşçiler ve İşverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler.

Toplu iş sözleşmesinin nasıl yapılacağı kanunla düzenlenir.

Aynı işyerinde, aynı dönem içinde, birden fazla toplu iş sözleşmesi yapılamaz ve uygulanamaz" şeklindeki düzenlemeyle toplu iş sözleşmesi hakkına yer verilmiştir.

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun (mülga 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununun) 2. ncı maddesinde; toplu iş sözleşmesi, İş sözleşmesinin yapılması, içeriği ve sona ermesine ilişkin hususları üzere işçi sendikası ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren arasında yapılan sözleşme olarak tanımlanmıştır

Aynı Kanunun 36. maddesinde, toplu iş sözleşmesinde aksi belirtilmekçe iş sözleşmeleri toplu iş sözleşmesine aykırı olamayacağı, iş sözleşmelerinin toplu iş sözleşmesine aykırı hükümlerinin yerini toplu iş sözleşmesindeki hükümlerin alacağı, toplu iş sözleşmesinde iş sözleşmelerine aykırı hükümlerin bulunması hâlinde ise iş sözleşmesinin işçi yararına olan hükümlerinin geçerli olacağı hükmü altına alınmıştır.

Diğer taraftan, iş hukukuyla ilgili uyuşmazlıklarda ibra belgelerinin çok önemli rol oynadıkları görülmektedir. Alacaklarının alacak hakkından vazgeçmesini ve bu suretle borçlunun borçtan kurtulmasını kapsayan akde ibra denir. Yargıtay'ın bir kararına göre ibra, hukuki mahiyetçe var olan bir hakkı yitirme sonucunu doğuran tasarrufi işlemlerdendir. İctihat, ibra belgesinin düzenlenme zamanı üzerinde de durmaka, iş sözleşmesinin sona ermesinden önce düzenlenmiş belgelere geçerlik tanımamaktadır. Bu belgeler, hukuki nitelikleri bakımından

geçmişe yönelmişlerdir, gelecekteki işçilik hakları, ibra belgelerinin etki alanları dışında kalırlar.

Yasa koyucu, toplumsal açıdan işçi haklarının mutlak surette işçinin eline geçmesini öngörmüş, bu amaçla çeşitli teminat hükümlerine yer vermiş (İ.K.m.13,28 vd) ve bu sonucu sağlamak için ayrıca cezasal yaptırımlara (İ.K.98/III ve 99) başvurmuştur. Karşılıksız olarak işçi haklarından feragat belgesi vermek, kanunun kamu düzeni düşüncesiyle koyduğu bu hükümlerin bertaraf edilmesi anlamına gelebilecektir. Bundan başka, bu gibi durumlarda çoğu kez işverenin gizli baskısı ve zorlaması söz konusudur. Zira yaşam deneyimleri işçinin hiçbir şey karşılığı olmadan haklarından isteyerek vazgeçmesini kabule elverişli değildir. Uygunlamada işveren, bazı kez işçi haklarını, bunların bir kısmından işçinin vazgeçmesi şartıyla ödemek; aksi halde işçilik haklarını teslim etmemek gibi kötü yol izler. İşçi, böyle bir davranış sonucu almadığı haklarını kapsayacak şekilde ibra belgesi vermişse, bu durumun korkutma (ikrah) olarak kabulü ve işçinin bu irade bozukluğuna dayanarak belgenin hükmüsüzüğünü ileri sürme hakkı olduğu kabul edilmektedir.

Bu itibarla;

Toplu iş sözleşmesi ile belirlenen zam ve ödemelerin bir bölümünden feragat edildiği-ne ilişkin işlemin noterliklerde yapılamayacağı düşünülmektedir."

Denilmektedir.

4- Yetki – Bazı noterlik işlemlerinde yetkili noterlikler:

a) İhale sözleşmelerinin yapılmasında yetkili olan noterlik:

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 53 ve 57 ncı maddeleri gereğince, bu Kanun'a tabi ihale sözleşmelerinin noterliklerde yapılması zorunluluğu bulunmasına karşılık, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 46inci maddesi gereğince bu Kanuna tabi ihale sözleşmelerinin ihale dokümanında aksi belirtimedikçe notere tescili ve onaylattırılması zorunlu değildir.

İhale sözleşmelerinin noterliklerde yapılması halinde, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 53 üncü ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 46 ncı maddelerinde yetkili noterlik hususunda açık bir hüküm ve düzenleme bulunmadığından bu konuda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 9 Kasım 1984 gün ve 30582 sayılı yazı ile TNB Yönetim Kurulu'nun 19.03.2003 günü toplantılarında görüşülen 17.02.2003 tarih ve 003768 sayılı yazda özetle;

"...noterlikte onay ve tescili aşamasında gereksiz külfet yüklememek, usul ekonomisi açısından idarenin en kolay ulaşabileceği noterlikte onay ve tescilin yapılabilmesine olanak sağlamak açısından, ihale sözleşmesinin ihaleyi yapan kamu kurum ve kuruluşunun bulunduğu yer noterliğinde, kamu kurum ve kuruluşunun bulunduğu yer belediye sınırları içerisinde birden çok noterlik var ise bu noterliklerden herhangi birinde onaylanarak tescil edilmesinin uygun olacağının düşünülmektedir." denildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

b) Büyükşehir belediyesi sınırları içindeki noterliklerin yetkileri:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 2 ncı maddesinin üçüncü fıkrası "Şu kadar ki, bir ilin belediye sınırları içinde birden fazla noterlik bulunduğu takdirde, her noterlik, bağlı olduğu asliye mahkemesinin yargı çevresi ile sınırlı olmaksızın, il belediyesi sınırları içindeki bütün noterlik işlerini görmeye yetkilidir." hükmünü içermektedir.

6360 sayılı Kanun'un 1 inci maddesiyle büyükşehir belediyelerinin sınırları değiştirilmiş ve gerek yeni kurulan gerekse daha önce kurulmuş büyükşehir belediyelerinin sınırları da il mülki sınırları olarak belirlenmiş; 6'ncı maddesiyle de 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 5 inci maddesi buna paralel olarak "Büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülki sınırlarıdır. İlçe belediyelerinin sınırları, bu ilçelerin mülki sınırlarıdır." şeklinde değiştirilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun yürürlüğe girmesi ile noterliklerde yetki yönünden tereddütler yaşanması üzerine konu Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü

ğüne iletilerek görüş sorulmuştur. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve TNB Yönetim Kurulu'nun 08.02.2005 tarihli toplantıda görüşülen 03.02.2005 tarihli ve 2456 sayılı yazda sonuç olarak;

“5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu uyarınca büyükşehir belediyesi sınırları içeresine alınan bütün yer noterliklerinin 1512 sayılı Noterlik Kanununun 2. maddesi gereğince o yerdeki noterlik işlemlerini yapmaya yetkili olacağı düşünülmektedir.” denildiğinden, **büyükşehir belediyeleri sınırları içinde (o ilin sınırları içinde) bulunan tüm noterlikler is-**tişnasız tüm noterlik işlemlerini yapabilirler.

5- Noterlik işlemlerinin 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamına girmediği:

Bir noterliğimizde yapılan işlem nedeniyle ilgilisinin tüketici sıfatıyla sıkâyette bulunması üzerine, alınan ücretin tüketiciye geri ödenmesine Tüketici (Sorunları) Hakem Heyeti'nce karar verildiği anlaşıldığından, (yürürlükten kaldırılan 4077 sayılı Kanunun 3 üncü) 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 3 üncü, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 1 inci maddeleri hükümleri karşısında noterlerin satıcı olarak değerlendirilemeyeceği ve anılan Kanunun noterler ve noterlikler için uygulanamayacağı düşüncesi belirtilerek, konu hakkında görüşleri sorulan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan ve TNB Yönetim Kurulu'nun 03.06.2002 günü toplantıda görüşülen 10.05.2002 tarih, 11063 sayılı yazıya;

“Bilindiği gibi; (yürürlükten kaldırılan 4077 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde olduğu gibi) 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinin 1inci fikrasının (d) bendinde ‘Hizmet: Bir ücret veya menfaat karşılığında yapılan ya da yapılması taahhüt edilen mal sağlama dışındaki her türlü tüketici işleminin konusu’, (k) bendinde ‘Tüketicisi: Ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişi’, (i) bendinde de ‘Satıcı: Kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye mal sunan ya da mal sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişi’ olarak tanımlanmıştır.

Noterlik Kanununun 1inci maddesine göre, noterlik bir kamu hizmetidir ve noterler, hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıklarını önlemek için işlemleri belgelendirir ve kanunlarla verilen başka görevleri yaparlar. Ancak, noterlerin yapmış oldukları işlemler incelediğinde, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun anlamında, yapılan işlemin, mal veya hizmet, noterlerin satıcı ve işlem ilgilisinin de tüketici olarak değerlendirilemeyeceğinin düşünüldüğü bildirilmiştir.

Yukarıda yer alan hususlar, bu genelge ile yürürlükten kaldırılan 2019/76 sayılı genel yazı ile noterliklere bir kez daha duyurulmuştur.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

12/06/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
12/06/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
12/06/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
12/06/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:

7.6.1974 tarihli ve (17), 24.1.1985 tarihli ve (8), 3.10.1985 tarihli ve (81), 10.3.1987 tarihli ve (19), 30.3.1987 tarihli ve (27), 21.12.1990 tarihli ve (81), 16.11.1992 tarihli ve (50), 11.2.1993 tarihli ve (11), 10.12.1993 tarihli ve (96), 24.10.1997 tarihli ve (59), 11.04.2000 tarihli ve (17), 13.06.2002 tarihli ve (22), 14.11.2002 tarihli ve (45), 25.03.2003 tarihli ve (12), 22.12.2004 tarihli ve (54), 09.02.2005 tarihli ve (4), 17.11.2006 tarihli ve (67), 11.07.2007 tarihli ve (35), 21.11.2013 tarihli ve (10), 20.03.2017 tarihli ve (7) sayılı genelgeler,

15.02.2007 tarihli ve Hukuk-3307 (20), 16.04.2009 tarihli ve Hukuk-7890 (28), 25.09.2014 tarihli ve Hukuk-14695 (94), 06.05.2019 tarihli ve Hukuk İşleri Müdürlüğü – 17216 (76) sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan “**YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR**” bölümünden ulaşılabilir.

Özü: Noterlik işlemlerinde alınacak giderlerle ilgili bazı hususlar.

G E N E L G E
No. (8)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Birliğimizce yayımlanan, noterlik işlemlerinde alınacak giderlerle ilgili bazı hususları kapsayan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantıda görüşülerek kabul edilmiştir.

1- Genel olarak:

a) İşlemler görülmeden giderler yönünden bilgi verilemeyeceği:

Noterliklerce işlem görülmeden giderler hakkında bilgi verildiği, ayrı noterliklerin birbirinden farklı rakamlar bildirmesinin ise tartışma ve yakınmalara neden olduğu hususunda TNB' ye intikal eden şikayet dilekçeleri Yönetim Kurulu'nun 10.09.2004 günlü toplantıda görüşülmüştür.

Noterlik Kanunu'nun 50 nci maddesi noterlerin rekabet yapmasını ve kendilerine ait ücretlerden herhangi bir şekilde indirim yapmasını yasaklamıştır. Noterlikçe tahsil edilen diğer devlet gelirleri bakımından da bunun yapılamayacağı tabiidir. İş sahiplerine işlem tamamlandıdan, hatta içeriği belirlenmeden, bu aşamada eksik bilgiler nedeniyle verilecek farklı yanıtların yakınmalara neden olacağı ve mesleğin saygınlığına zarar vereceği açıklıktır.

Bu itibarla, Yönetim Kurulunda; noterliklere gelinerek ya da iletişim araçları kullanılarak işlem giderleri konusunda bilgi istendiğinde, evrak görülmeden kat'i tutarlar hakkında bilgi verilmemesine ve meslektaşlar arasında farklı uygulama olduğu şeklindeki şikayetlerin önüne geçilmesi için de bu hususta duyarlılık gösterilmesi gereğine karar verilmiştir.

b) Noterlik işlemleriyle ilgili olarak noterliklere posta yoluyla zarf içinde gönderilecek paralarda uygulanacak usul:

Noterlik işlemleriyle ilgili olarak bir noterlikten diğer bir noterliğe posta yoluyla zarf içinde gönderilen paraların zarf içinden çıkmadığının bir noter tarafından TNB' ye iletilmesi üzerine konu, Yönetim Kurulu'nun 10.02.2014 günlü toplantıda görüşülmüştür.

12.4.1973 tarih 14505 sayılı Posta Tüzüğünün;

“Değer Konulmuş Mektuplar” başlıklı 29 uncu maddesinin, “İçlerine, banknot, kâğıt para veya elinde bulunduranın faydalananabileceği kâğıtlarla banka gişelerinde para ile değişirilebilen kâğıtlar ve bir değer ifade eden diğer kâğıtlar konulan ve değeri zarf üzerinde gösterilen mektuplara “değer konulmuş mektup denir.”

“Değerin Gösterilmesi” başlıklı 33 üncü maddesinin, “Değer konulmuş mektup ve kutuların adres bulunan tarafına değer miktarı, gönderici tarafından lira ve kuruş olarak, rakam ve yazı ile mürekkep veya yazı makinesiyle yazılır. Değere ait rakam ve yazıları kurşun kalemlle yazılan veya rakam ve yazılarında kazıntı, silinti ve ilaveler bulunan mektup ve kutular kabul edilmez.”

“Değer Konulmuş Mektup ve Kutuların Postaya Verilmesi” başlıklı 34 üncü maddesinin de, “Değer konulmuş mektup ve kutular PTT ce alındı karşılığında kabul edilir. 25 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı resmi daire, belediye, idare ve kurumlar tarafından gönderi-

len değer konulmuş mektup ve kutuların postaya verilmelerinde uygulanacak usulü PTT ve Maliye Bakanlığı birlikte tespit ederler.”

Hükümlerini içermesi,

Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi Posta ve Kargo Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından Birliğimize gönderilen 10.11.2014 tarihli ve 21954 sayılı yazda da;

“Bir noterlikten bir başka noterliğe noterlik işlemleri ile ilgili olarak banka yolu veya posta havalesi dışında posta ile zarf içinde para gönderilmesi istendiğinde, gönderilen paranın yerine ulaşabilmesi için posta mevzuatı hükümlerince işlem yapılması yönünde Birliğiniz tarafından 21/02/2014 tarih ve 34 sayılı yazınızla tüm noterliğin bilgilendirilmesine rağmen, tebliğ zarfı içinde noterler arasında para gönderilmeye devam edildiği tespit edilmiştir.

Bilindiği üzere, Değer Konulmuş Mektuplar Yönetmeliğine göre “İçerinde, kâğıt para, banknot veya elinde bulunduranın faydalananabileceği çek, yolculuk çeki, senet, tahlil, hisse senedi, bono gibi banka gişelerinde kolaylıkla paraya çevrilebilen değerli kâğıtlarla, uçak, tren, vapur biletleri ile günü geçmemiş veya ikramiye isabet etmemiş bulunan piyango biletleri gibi bir değer eden diğer kâğıtlar, madeni para, işlenmiş veya işlenmemiş altın, gümüş, platin, değerli taşlar, mücevherler ve diğer değerli maddeler ve değeri gönderi ambalajı üzerinde gösterilen mektuplara “Değer Konulmuş Mektup” denir.”

Bu kapsamda, gerek Şirketimizin gerekse Birliğimize bağlı noterlerin karşılıklı zarara uğramamasını teminen, noterler arasında para gönderme işleminin havale veya posta çeki hesabı yöntemleri veya Değer Konulmuş Mektuplar Yönetmeliği hükümlerine göre yapılması halinde kabulü mümkün bulunmaktadır.”

Denilmesi ve buna rağmen tebliğ evrakı kapsamında para bulunduğu tespiti haliinde anılan Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılacağı hususunda noterliklerin bilgilendirilmesinin talep edilmesi nedeniyle, **noterlik işlemleriyle ilgili olarak bir başka noterliğe, banka yolu veya posta havalesi dışında posta ile zarf içinde para gönderilmesi istendiğinde, paranın yerine ulaşabilmesi için yukarıda belirtilen Posta Tüzüğü ile Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılması gerekmektedir.**

c) Noterlik işlemleriyle ilgili fotokopi çekimlerinden çekim ücreti alınmayacağı: Fotokopi çekimi için iş sahiplerinin daire dışına gönderilmemesi:

Birinci ve ikinci sınıf noterliklerde 1.1.2010 tarihinden itibaren fotokopi makinesi bulunurma zorunluluğu getirildiği de (2017/10 sayılı Genelgenin 2 ncı maddesine bakınız) nazaara alınarak; noterliklerde yapılan tüm işlemlerle ilgili fotokopi çekimlerinden hiçbir surette çekim ücreti alınmamasına, keza fotokopi çekimi için iş sahiplerinin daire dışına gönderilmesine TNB Yönetim Kurulu'nun 16.3.2010 tarihli toplantılarında karar verildiğinden, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

c) Toplu makbuz kesilmesinin mümkün olduğu:

Noterlik makbzlarına ilişkin olan sorumuza Adalet Bakanlığınca verilen 25 Aralık 1984 gün ve H.I.G.M. 35680 sayılı yanıtta; *“Bir bankanın aynı gün gönderdiği çok sayıdaki kambiyo senetlerinin protesto işlemleri için noterlikçe tek makbuz kesilmesinin mümkün olup olmadığı konusunda görüş bildirilmesi istemini kapsayan ilgide gösterilen yazınız ile ekini teşkil eden Maliye ve Gümrük Bakanlığının konuya ilişkin olumlu görüşünün yer aldığı yazı fotokopileri ve konu incelendi,*

213 sayılı Vergi Usül Kanununun 236. maddesinden ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu-nun 115. 118 ve 119. maddeleri ile anılan 119. maddenin uygulanmasına dair bulunan özel yönetmelik hükümlerinden noterlerin yaptıkları her işlem için ayrı ayrı makbuz kesmeleri gerektiği hükmü çıkarılmakta ise de, bir banka tarafından aynı gün birlikte gönderilen birden fazla protesto işleminin tek tek yevmiye numarası belirtilmek ve ayrıca alınan masrafların her biri ayrı ayrı gösterilmek kaydıyla (örneğin, muhatabı tek olanlar bir arada, çift olanlar bir arada olmak üzere) tek makbuz kesilmesinde sakınca bulunmadığı ve yasaya da aykırılık teşkil etmeyeceği düşünülmektedir” denildiğinden bu yönde işlem yapılması mümkün bulunmaktadır.

2- Yazı – Karşılaştırma ücreti:

a) Birden fazla kâğıtta yer alan yazıların ayrı ayrı her bir kâğıtta yer alan harf miktarından değil, yazının tamamında bulunan harf sayısına göre yazı ücreti alınacağı:

Yazı ücretine esas alınan sayfanın Harçlar Kanunu'nun 135inci maddesi doğrultusunda, 50 harf 1 satır ve 20 satır 1 sayfa hesabı ile hesaplanması gerekmektedir.

Bu hesaplama yapılrken, yazının tümü dikkate alınmalıdır. İşlemde birden fazla yaprağa yazılan yazıların her sayfasının yazı ücreti bakımından bir sayfayı geçen miktarda karakter içermesi halinde her sayfa ayrı ayrı ikişer sayfa sayılamayacağı gibi, birer sayfa da kabul edilmemelidir.

Örneğin birinci sayfada 1500, ikinci sayfada 1400 karakter varsa her sayfa 1000 harfi aştığı için ikişer sayfadan dört sayfa alınmamalı veya her biri birer sayfa kabul edilmemeli, toplamı 2900 harf olduğuna göre ve son sayfa 20 satıldan eksik olsa bile bir sayfa kabul edileceğinden tamamı üç sayfa olarak tahakkuk yapılmalıdır.

b) Onaylama şerhini içeren bir noterlik işleminin örneğinin çıkarılmasında, örneği çıkarılan işlemede yer alan onama şerhinden de yazı ücreti alınacağı:

Bir noterliğin, Noterlik Ücret Tarifesinin 3 üncü maddesi uyarınca, noterlikte onaylama şeklinde yapılan sözleşmelerin onama şerhinden ayrıca yazı ücreti alınmamasına karşılık, ilgililerin daha sonra bu işlemin örneğini çıkartmak istemeleri halinde, bu onama şerhinin altına ikinci bir onama şerhi yazılması durumunda yazı ücretinin ne şekilde alınacağı hususunda tereddüde düşülmesi üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından o noterliğe gönderilen 9.6.1993 tarih ve 24178 sayılı görüş Yönetim Kurulunda incelenmiş ve mülga 1993/64 sayılı Genelge ile noterlilkere duyurulmuştur.

Bu duyuruya rağmen tereddütlerin devam ettiğinin anlaşılması üzerine konu TNB Yönetim Kurulu'nda tekrar görüşülmüş ve ikinci bir açıklamayı içeren mülga 22.11.1993 tarihli 91 sayılı Genelge yayımlanmıştır. Yönetim Kurulu'nun bu görüşünde;

"1993/64 sayılı Genelge'de ifade edilmek istenilen husus, bir noterlik işlemi ilk defa yapıldığında, o işlemin altındaki onama şerhinden yazı ücreti alınmayacağı hususudur. Ancak, bir işlem tamamlandıktan sonra, başka bir deyimle, işlemi ilgili veya ilgililer imzalayıp, bu imzaları noter onama şerhi ile onaylayıp bu şerhin altını mühürleyip imza ettikten sonra o işlem tamamlanmış demektir. İşlemenin bu suretle tamamlanmasından sonra ister aynı gün ve aynı yevmiye numarası altında veya isterse daha sonraki bir gün ve başka yevmiye numarası altında bu işlemin örneği çıkarılıp noterin onaylama şerhinin de yazılmasından sonra örnek verme işlemi nedeniyle "İş bu suretin dairemiz dosyasında saklı ... tarih ve ... sayılı işlemin aslinin aynı olduğunu onaylarım." şeklinde bir onaylama şerhi ile işleme tabi tutulması halinde, birinci onaylama şerhinin de yazı ücreti hesabına dahil edilmesi gerektiği düşünülmektedir." denilmesi ve Yönetim Kurulu'nun 03.04.2002 günlü toplantısında da bu hükümlere uygun hareket edilmesi hususunun bir kere daha hatırlatılmasına karar verilmesi nedeniyle bu na göre işlem yapılması gerekmektedir.

c) Dayanak belgenin işleme "harçsız ve vergisiz olarak" ekleneceğine işaret eden Noterlik Kanununun 79 uncu maddesinin yazı ücretini kapsamadığı, yazı ücretinin alınması gereği:

Noterlik Kanununun 79 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Belgenin gösterildiği iş kâğıdına yazılmakla beraber, işlemle ilgili kısımlarını ve nereden hangi tarih ve numara ile verilmiş olduğunu gösteren, birer örneği harçsız ve vergisiz olarak gerek ilgilisine verilecek ve gerekse dairede saklanacak asıl ve örneklerine bağlanır" hükmü gereğince, dayanak belgelerden sadece harç ve vergi alınmaması gerekmektedir. Bu sebeple, işlemlere eklenen dayanak belgeler için de yazı ücreti hesaplanarak alınmalıdır.

c) Daire dışında yazılarak veya fotokopi ya da teksir yolu ile çoğaltılarak getirilen kâğıtlardan karşılaştırma ücreti alınacağı:

İlgililer tarafından daire dışında yazılarak veya fotokopi ya da teksir yolu ile çoğaltılarak getirilen kâğıtlardan yazı ve karşılaştırma ücretinden hangisinin alınacağı konusu TNB Yönetim Kurulu'nun 11.03.1996 günlü toplantısında görüşülmüştür.

Bilindiği gibi yazı ücreti, ancak noterlikte yazılan veya ilgiliinin isteği üzerine noterlikte çıkarılan fotokopiler dolayısıyla alınabilir. Bu hususa; Noterlik Ücret Tarifesinin 3 üncü maddeinde, "Noterler, her ne suretle olursa olsun yazdıkları kâğıtların dairede kalan nüshası ile iş sahibine verilen asıl ve örneklerinin her sayfasından ... TL yazı ücreti alırlar.

Yukarıdaki fikrada gösterilen kâğıtların örneklerinin iş sahibinin istek ve onayı üzerine, noterlik dairesinde fotokopi yoluyla çıkartılması halinde, bu örneklerin her sayfası da aynı ücrette tabidir" denilmek suretiyle işaret edilmektedir.

Dışarıda yazılarak ve çoğaltılarak onama, tebliğ ve örnek verme gibi çeşitli nedenlerle notere getirilen kâğıtlardan ise 'karşılaştırma ücreti' alınması gerekmektedir.

Bu nedenlerle **ilgili tarafından dışarıda çektilip getirilen fotokopilerden yazı ücreti değil, karşılaştırma ücreti alınması gerekmektedir.**

e) İşlemenin matbu olarak getirilmesi ve boşlukların noterlikçe yazılması ya da düzenleme şeklinde yapılması gereken işlemenin bir bölümünün matbu şekilde eklenmesi halinde yazı ve karşılaştırma ücretinin ne şekilde alınacağı:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün, 3 Kasım 1977 gün ve 28187 ve 28202 sayılı yazılarında yer alan görüşleri ile Yönetim Kurulunun 01.10.1997 günlü toplantılarında alınan karar uyarınca; ilgililerin matbu olarak hazırlanmış kâğıtları, boş yerlerini doldurmadan getirmeleri ya da düzenleme şeklinde yapılması gereken işlemenin bir bölümünün matbu şekilde eklenmesi halinde, yazılan kısımlar için yazı ücreti, matbu kısımlar için ise karşılaştırma ücreti alınması gerekmektedir.

3- Yol ödeneği - yol gideri:

a) Evrak ve defterlerin incelemek üzere mahkemelere götürülmesi halinde yol gideri ile yol ödeneğinin alınacağı:

Noterlik evrak ve defterlerinin mahkemelerin istemi üzerine ve incelenmek amacıyla mahkemeye yollanması halinde, evrak veya defteri mahkemeye götürüren notere yol gideri ve yol ödeneği ödenip ödenmeyeceği konusunda çıkan bir ihtilaf üzerine, TNB' ce Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 17.10.1988 gün ve 36511 sayılı yazıda sonuc olarak; "... Bu itibarla 1512 sayılı Kanununun 55inci ve Noterlik Ücret Tarifesinin 11inci maddesi uyarınca, noterin, noterlik evrak ve defterlerini mahkemenin inceleme isteği üzerine noterlik dairesi dışına çıkararak, bu mahkemeye götürmesi halinde noter, yol giderine ve ayrıca her işten beher gün için ... yol ödeneğine müstahak olur." denilmesi ve sözü edilen Tarife'nin 11inci maddesinde konuya yer verilmesi nedeniyle, noterlik dairesi dışında iş yapmak veya Noterlik Kanunu'nun 55inci maddesi hükmü uyarınca evrak ve defterleri götürmek için daireden ayrılan noterlerin ve imzaya yetkili vekillerin, gerekli yol giderlerinden başka her işten, her gün için ücret tarifesinde belirtilen yol ödeneğini almaları gerekmektedir.

b) Daire dışında yapılacak işlemler için, alınması zorunlu giderler dışında başka bir gider alınamayacağı:

Bazı noterliklerde, daire dışında yapılan işlemler için tahsili gereken giderler dışında "masraf parası" adı altında yasal olmayan ücretler alındığı TNB' ye intikal eden başvuruların anlaşılmakla, Yönetim Kurulu'nun 17.06.2008 tarihli toplantısında konunun görüşülmesi sonunda;

Noterlik işlemleri ile ilgili olarak, ücret tarifesinde belirtilen ve noterlik makbuzunda gösterilen giderler dışında herhangi bir ücret ve gider alınmamasına; daire dışında yapılan işlerde, iş sahipleri tarafından giderleri karşılanan veya temin edilen araçlarla mahalline gitmesine özen gösterilmesine, personel üzerinde gereken denetim ve gözetim görevinin yerine getirilerek bu konuda yanlış anlaşışmalara, güven duygusunun zedelenmesine ve iş sahiplerinin sizlənmələrinə yol açabilecek davranışlara yer verilməməsine özen gösterilmesine karar verilmiştir.

c) Noterlik dairesi önüne gelen ve binaya giremeyen engellilerin imzasının veya parmak izinin binanın kapısının dışında alınması halinde yol ödeneği tahsil edilemeyeceği:

7.7.2005 tarihli ve 25868 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un Geçici 2 ncı maddesi gereğince, kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapıların bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde engellilerin erişebilirliğine uygun duruma getirilmesi gereği ve bu sürenin 7.7.2013 tarihinde sona ereceği; "bu hükmün, noterlik binalarının fiziki yapıları gereği tüm noterlik dairelerinde uygulanmasının imkânsızlığı karşısında, binanın kapısına kadar gelen engelli vatandaşın imzasının veya parmak izinin binanın kapısının dışında alınması suretiyle işlemin tamamlanmasının Noterlik Kanununun 83 üncü maddesinde açıklandığı şekilde daire dışında yapılmış bir iş sayılmayacağı ve Noterlik Ücret Tarifesi gereğince yol ödeneğine tabi olmayacağı" yönündeki TNB görüşü, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün onayına sunulmuştur.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 01.08.2012 tarihli ve 8738/18003 sayılı cevap yazısında özetle;

"... kamu hizmeti gören noterliklerin öncelikle noterlik dairelerini ulaşabilirliğine uygun duruma getirmeleri gereği; bunun imkânsız olduğu durumlarda da, noterlik dairesinin bulunduğu bina kapısına kadar geldiği halde, binanın engellilerin ulaşabilirliğine uygun olmaması nedeniyle noterlik dairesine giremeyen engelli vatandaşımıza, her türlü kolaylığın sağlanarak, imzasının veya parmak izinin binanın kapısının dışında alınması suretiyle işlemin tamamlanmasının Noterlik Kanununun 83. maddesinde belirtilen daire dışında işlem olarak nitelendirilemeyeceği ve Noterlik Ücret Tarifesi gereğince yol ödeneğine tabi olmayacağı yönündeki düşüncenizin uygun olduğu düşünülmektedir." denilmiştir.

Bazı noterliklerimizde, noterlik dairesinin bulunduğu bina kapısına kadar gelen, binanın engellilerin ulaşabilirliğine uygun olmaması nedeniyle noterlik dairesine giremeyen engelli vatandaşımızın, imzasının veya parmak izinin binanın kapısının dışında alınmasına karşılık yol ücreti de tahsil edildiği Birliğimize ulaşan bilgilerden anlaşıldığı da dikkate alınarak, engelli iş sahiplerinin mağduriyetine sebebiyet verilmeden, yukarıda yer alan görüş doğrultusunda işlem yapılması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

12/06/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
12/06/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
12/06/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
12/06/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

30.11.1977 tarihli ve (40), 04.01.1985 tarihli ve (2), 25.10.1988 tarihli ve (66), 09.08.1993 tarihli ve (64), 22.11.1993 tarihli ve (91), 17.09.2004 tarihli ve (41), 18.03.2010 tarihli ve (8) sayılı genelgeler,

12.04.2002 tarihli ve Hukuk-5780 (34), 20.06.2008 tarihli ve Hukuk-12287 (72), 11.09.2012 tarihli ve Hukuk-1849 (101), 21.02.2014 tarihli ve Hukuk-2889 (34), 18.11.2014 tarihli ve Hukuk-17363 (114) sayılı genel yazılar,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılarla, TNB internet sayfasında yer alan “**YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR**” bölümünden ulaşılabilir.

Ankara, 12.06.2019

Özü: Noterlik görevi ile ilgili konular.

**G E N E L G E
No. (9)**

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Birliğimizce yayımlanan, noterlik görevi ile ilgili bazı konuları kapsayan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

1- Noterlerin atanma ve atanmadan vazgeçme taleplerinde dikkate alınacak hususlar:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen ve Yönetim Kurulumuzun 01.06.2007 tarihli toplantıda görüşülen 30.05.2007 tarihli ve 11448 sayılı yazında;

“Noterlerin atanma ve atanmadan vazgeçme talepleriyle ilgili zaman zaman bir kışım aksaklılıklar yaşanmaktadır.

Bilindiği üzere; Bakanlığımızca münhal noterliklerin ilanı yapıldıktan sonra, bu noterlikler gayri safi gelirleri itibarıyla sıralanıp (yüksek olandan başlayarak), kanunda belirtilen kriterler dikkate alınarak atama işlemi yapıldığından, gerek noterler gerekse belge sahiplerinin atanma talebinde bulunurlarken gerçekten gitmek istedikleri ve kendilerine ailevi, sağlık, coğrafi, gelir, iş durumu v.s. yönlerinden uygun olan yerleri talep etmeleri konusunda daha hassas ve seçici olmaları, ilan süresi içerisinde şartlarında oluşabilecek değişiklikler nedeniyle vazgeçmeleri gerekiğinde ise bunu son günlerde bırakmamaları, aksi halde hazırlanmış atama taslaklarının tamamen değiştmesine ve atama sürecinin uzamasına sebebiyet verıldığı, kaldı ki; söz konusu vazgeçmeler sırasında başka meslektaşlarının hak kayiplarına ve mağduriyetlerine de neden olunduğu,

Taleplerin gayri safi gelir sıralamasına göre değerlendirildiği dikkate alınarak, geliri düşük olan yere öncelikle atanma isteğini içerecek şekilde tercih dilekçelerinin gönderilmemesi, mevcut usulde bu tip taleplerin değerlendirilmesi sistem olarak mümkün olmadığından dilekçelerin işleme konulmayacağı hususlarının noterlere duyurulması gerekmektedir.” denildiği,

Adı geçen Genel Müdürlüğün 29.03.2016 tarihli duyurusunda da;

“01.04.2016 tarihinden itibaren gerek belge sahipleri gerekse de noterlerin boş bulunan noterliklere başvuru ve vazgeçme talepleri yalnızca güvenli elektronik imza ile elektronik ortamda alınacak ve noter atamaları elektronik ortamda gerçekleştirilecektir. Başvurularda UYAP kayıtları esas alınacaktır.” denildiğinden, atanma ve atanmadan vazgeçme taleplerinde bu hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

2- Yemin ve imza yetkisi:

a) Atanma halinde noterlerin yeniden yemin yapmaları gerekmediği:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün 8.4.1986 gün ve 11596 sayılı görüşünde belirtildiği üzere;

1512 sayılı Noterlik Kanununun 37 nci maddesi uyarınca noterlerin noterlik mesleğine başladıklarında yemin etmeleri gerekli olup, bilahare atanma veya nakil suretiyle görev yerlerinin değişmesi halinde yeniden yemin etmelerine gerek bulunmamaktadır.

b) Personele verilen yetki ile yaptırılan yeminin, noterin veya vekilin ayrılması halinde sona ereceği, görevde başlayan noterin bunlara yeniden yetki vermesi ve yemin yaptırması gerektiği:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 31 Mart 1977 gün ve 9637 sayılı görüşünde;

"1512 Sayılı Noterlik Kanununun 36 ncı maddesinde noterin, kendisine yardım etmek üzere, stajyerine, başkâtibine veya diğer bir kâtibine imza yetkisi verebileceği, Yönetmeliğin 74 üncü maddesinde de imza yetkisi verilenlere noter tarafından bir yetki belgesi verileceği ve ayrıca usulüne uygun yemininin yaptırılacağı öngörülümüştür."

Yönetmeliğin 75 inci maddesinde de, noterin verdiği bu imza yetkisini her zaman geri alabileceği belirtilmiştir. Göründüğü üzere bunlara verilen yetki, kendilerine bu yetkiyi veren noter adına imza koyma ile sınırlı bulunmaktadır. Hal böyle olunca kesin olarak görevden ayrılmak suretiyle kendi yetkisi sona eren noterin verdiği imza yetkisinin de kalkması gerekecektir.

Gerek Noterlik Kanununda gerekse Yönetmelikte bu hususa açıklık getirecek bir hüküm bulunmamakta ise de, yazınızda önerildiği üzere, herhangi bir nedenle boşalan noterlikte çalışan kâtip ve başkâtibin imza yetkisinin sona ereceğinin kabulü ile noterliği devralan noter vekili veya atanacak yeni noterin, personelin imza yetkisini yenilemesi ve buna göre yeniden yemin ettirilmesi şeklinde işlem yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir".

Keza aynı Genel Müdürlüğü 8.4.1986 gün ve 11596 sayılı görüşünde de;

"Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 73 üncü maddesinin son fıkrasında açıkladığı üzere, noterliğin boşalması halinde ayrılan noter tarafından verilmiş imza yetkileri kendiliğinden kalkacağından, noter vekillinin veya atanacak noterin istedigine yeniden imza yetkisi vermesi ve verilen bir yetkinin kullanılmasına esas teşkil ettiğinden, daha önce yapılan yeminlerin nazara alınmayıp yeniden yemin yaptırılmasının uygun olacağı düşünülmektedir", denildiğinden, herhangi bir nedenle noterin bulunduğu yerdeki görevinden kesin şekilde ayrılması halinde, kendisi tarafından personele verilen yetkiler ve yemin kalkacağı için, noter vekilinin bu işlemleri yeniden yaptırması icap etmektedir.

3- Atanan ve emekliye ayrılacak olan noterlerin dikkat etmesi gereken hususlar:

Yürürlükten kaldırılan 18.01.1996 tarihli ve (3) sayılı genelgeye ve Yönetim Kurulunun 08.07.2004 ve 25.11.2005 tarihli toplantılarında aldığı kararlarda açıkladığı üzere;

Boşalan noterliklerle ilgili olarak Birlliğimize intikal eden belgelerin incelenmesinden, özellikle atanma için başvurup kısa bir süre sonra atanacağı veya yine kısa bir süre sonra yaş haddi nedeniyle görevden ayrılacağı belli olan meslektaşlarımızca, süreleri dolmadığı halde personel ile yeni sözleşmeler yapıldığı, aşırı ücret artışları yanında ilave yan ödemeler verildiği, yeni personel alındığı, keza kira sözleşmesi sona ermeden yeni kira sözleşmeleri yapıldığı ve hatta bazı noterlerimizce tahliye taahhüdünde bulunulduğu müşahede edilmekle, Yönetim Kurulumuzda konunun görüşülmesi sonunda:

Uygulamada sakınca ve haksızlıklar yarattığı, yüksek miktarda kıdem tazminatı ödemelerine yol açtığı da dikkate alınarak, emekliliği yakın olan ya da başka bir yere atanın noterlerin;

1- Ayrılmadan önce, süresi bitmediği halde, personel ile ücret artıran yeni bir sözleşme yapmaması; süresi bitse bile aşırı ücret artışı sağlayacak şekilde sözleşme yenilememesi ve daha önceki sözleşmelerde olmayan yan ödemeler koymaması,

2- Emekli olacak personele, sözleşme süresi bitmeden zam yapmaması,

3- Kira sözleşme süresi dolmadan kira artışı cihetine gitmemesi, yapılacak artışların normal ve yasal düzeyde yapılması ve ayrıca tahliye taahhüdünde kesinlikle bulunmaması,

4- Yeni personel almaması,

5- Noterlik döneminde kendileri tarafından istenerek izin kullandırılmayan personelin izinlerinin mutlaka kullanılarak gelecek noterle ihtilafa sebep olabilecek bir konu bırakılmamasına dikkat etmesi, (1996/3 sayılı genelgenin 5 nci bende yer alan izin ücreti ile ilgili açıklama hatalı olduğundan sözü edilen bent bu genelgeye aynen alınmamış, gereken düzeltme yapılarak yazılmıştır.)

gerektigine,

Açıklanan bu gibi artışların kabul edilmemesine, bu yolda işlem yapan noterler hakkında gereğinin takdir ve ifası için keyfiyetin Disiplin Kurulu'na intikal ettirilmesine, kadem tazminatı Birliğimizce noter adına ödendiğinden, bu gibi artışların Birliğimizce karşılanmayarak ilgili noter tarafından ödenmesine,

karar verilmiş bulunduğuandan buna göre işlem yapılacaktır.

4- Atanan noterin kendisine ait eşyaları götürebilme koşulları:
Bosalan Noterliklere Ait Daire ve Eşyaların Devri Kurallarını Tespit Eden Yönetmelik hükümlerinin uygulanması:

Bilindiği üzere; Boşalan Noterliklere Ait Daire ve Eşyaların Devri Kurallarını Tespit Eden Yönetmeliğin 2 ve 3 üncü maddeleri hükümleri gereğince, noterlik dairesinde bulunan ve mesleki faaliyetin ifası için mutlaka gerekli vezne ve yazım sistemini çalışıracak noterliğin sınıfına uygun yeter sayıdaki bilgisayar, yazılıcı, internet bağlantısını sağlayacak teknik donanım ve bilgisayar program lisansları ile noter tarafından daire hizmetlerine tahsis edilmiş veya yaptırılmış eşya, tesis, malzeme, matbu evrak ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinde belirtilen, defter, dosya, kartonlar ve sair malzemenin, yeni noter göreve başlayıcaya kadar vekile bırakılması zorunludur.

Bir kism noterlerimizin atama nedeniyle bulundukları yerlerden ayrılmaları sırasında, sözü edilen Yönetmelik ile getirilen zorunluluğa uymadıkları ve dolayısıyla özellikle bilgisayar ve fotokopi makineleri olmak üzere, mesleki faaliyetin ifası için gerekli araç, gereç ve malzemeleri yanlarında götürdükları ve bunun da ayrıldıkları noterlikleri çalışmaz duruma soktuğu Birliğimize ulaşan bilgilerden öğrenilmektedir.

Aynı Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin 4 ve 5inci fıkraları gereğince, devir listesinde bulunan ve vekil tarafından kullanılan eşyada özellikle devirden hemen sonra ortaya çıkan ve eşyanın ekonomik değeri ile orantısız tamirat gideri doğmasına yol açan arızalı eşyaların tespiti halinde malzeme devir listesinden çıkarılıp, ödenmeye olan kira yeni kira tespitine kadar durdurulmakta ve Odaca mevcut eşyaya yeniden takdir edilen kiranın, vekil tarafından ödenmesine devam edilmektedir. Devredilen eşyalar yeni noter göreve başlayıcaya kadar yukarıda sayılan durumlar dışında listeden çıkarılamaz ve devreden noter tarafından alınmaz.

Boşalan noterliklerde vekile teslim edilen eşyaların daha sonra noter tarafından istenildiği ve vekilin eşyaları ayrılan notere göndermek suretiyle son zamanlarda yaygın bir şekilde Boşalan Noterliklere Ait Daire ve Eşyaların Devri Kurallarını Tespit eden Yönetmelik hükümlerine aykırı işlem yapıldığı da Birliğimize iletilmektedir.

Bu durumun yarattığı sakıncaların ve buna ilişkin olarak alınacak önlemlerin Yönetim Kurulunun 23.10.2013 ve 09.03.2016 tarihli toplantılarında görüşülmesi sonunda:

1, 2 ve 3 üncü sınıf noterliklerde görev yapan noterlerin bu noterliklerden ayrılmaları halinde, dairede kullanılan ve mesleki faaliyetin ifası için gerekli olan öncelikle bilgisayar ve fotokopi makineleri olmak üzere araç, gereç ve malzemelerden yeterli sayıdakileri Boşalan Noterliklere Ait Daire ve Eşyaların Devri Kurallarını Tespit Eden Yönetmeliğin 2 ve 3'üncü maddeleri hükümleri doğrultusunda ayrıldıkları noterliklerde bırakma zorunda oldukları bir kez daha hatırlatılmasına,

Ancak, ayrılan noter tarafından dışarıdan noterliğin sınıfı ile iş durumuna uygun ve yeter sayıda bilgisayarın (yazıcı, faks, tarayıcı gibi donanımları ile birlikte), fotokopi makinesinin ve mesleki faaliyetin ifası için gerekli diğer malzemelerin makul bir ücret karşılığında kiralama yoluyla temin edilmesi halinde, bunların devir tutanağında da belirtilmesi suretiyle ayrılan noterin kendisine ait bu tür malzemeleri yanında götürüleceğine,

Kıralanacak bilgisayarların da, kullanılmakta olan sistemle uyumlu, ihtiyacı karşılayabilecek ve geçmiş bilgilerin aktarılabilceği nitelikte olması gereğine,

Boşalan Noterliklere Ait Daire ve Eşyaların Devri Kurallarını Tespit Eden Yönetmelik hükümlerine uygun davranışılması hususunda gerekli duyarlılığın gösterilmesine, buna aykırı davranışması halinde ise disiplin işlemi yapılabileceğinin tüm noterliklere duyurulmasına, karar verilmiştir.

5- Atanan noterin beraberinde götürüreceği muvazene defteri ile harcama belgelerinin fotokopilerini ayrıldığı noterlikte bırakması gereği:

Bir noterlikten başka bir noterliğe atanma halinde, muvazene defterinin nerede kalacağına ilişkin tereddütler nedeniyle görüş istenmesi üzerine, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen, bu konuda Maliye ve Gümrük Bakanlığının görüşünün de alındığı belirtilen 10.5.1991 tarih ve 22327 sayılı yazında;

"Muvazene defterinin çekilecek fotokopisinin ilgili noterlikte bırakılıp, defter aslinin vergi mükellefi olup naklen atanan noter tarafından götürülmesinde bir sakınca bulunmadığı" bildirilmiştir.

Aynı konuda, Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığının 21.02.1997 günlü 898 yılı yazısında da:

"1512 Sayılı Noterlik Kanununun 122. maddesi ve Bakanlığımız HİGM. 25.4.1994 gün 1/704 sayılı yazıları ile bu konudaki Bakanlık mucibine göre muvazene defterleri ile dayanağı belgelerin Adalet Münfettişlerince incelenmesi öngörmüştür.

... denetlenen Noterlikteki tüm işlemlerin tetkiki yanında mahallinden ayrılan görevlilerin dahi hesap ve işlemlerinin sağlıklı tetkiki için muvazene defterinin dayanağını teşkil eden belgelerin Adalet Münfettişlerince incelenip, bir kanaate ulaşmaları gerekmektedir.

Bu itibarla;

Herhangi bir nedenle mahallinden (ayrılan) noterlerin,

Muvazene defteri ile harcama belgelerinin asıllarını yanlarında götürmekle birlikte tasdikli fotokopilerini denetime imkân verecek biçimde mahallinde bırakmaları,

Vergi açısından beş yıl, sigorta yönünden on yıl saklamaları zorunlu bu harcama belgelerini ayrıldıkları noterlikte belirtilen sürelerle muhafaza altına almak suretiyle kendileri yönünden daha sağlıklı bir yöntem izleyebilecekleri bildirildiğinden buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

6- Noterlik aidatının yatırılma zamanı ve yatırılmaması halinde yapılacak işlemler:

Noterlik Kanununun 71inci maddesinde iş cetvellerinin, her ayın en geç onuna kadar verileceği hususunda açık bir düzenleme bulunmasına karşılık, aidatın gönderilme süresine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ancak, bu durum Türkiye Noterler Birliği'nin 1. Kongresinde dikkate alınmış ve bu sürenin de her ayın en geç onuna kadar olması yönünde karar alınmıştır. Alınan karar, bu genelge ile yürürlükten kaldırılan 12.7.1972 tarihli ve (1) sayılı genelge ile noterliklere duyurulmuştur. Bu sebeple, gerek aynı Kanunun 189uncu maddesinde belirtilen aidatın, gerekse iş cetvellerinin **her ayın en geç onuna kadar** Türkiye Noterlerliğine gönderilmesi zorunludur.

Bazı noterlerimizin, noterlik aidatlarını zamanında ödedemekleri, bu durumun yazışmalara ve gecikmelere yol açtığı anlaşılmakla, Yönetim Kurulunun 13.11.2008 tarihli toplantıda konunun görüşülmESİ sonunda:

Yapılan tebliğata rağmen noterlik aidatının yatırılmaması halinde durumun; 1512 sayılı Noterlik Kanununun 204 üncü maddesi doğrultusunda aidat borcunun tamamının faizi ile birlikte ödenmesine kadar noterin işten el çektilmesi için Adalet Bakanlığının takdirine sunulmasına, ayrıca disiplin yönünden de gereğinin takdir ve ifası için Disiplin Kuruluna intikal ettirilmesine,

Yatırılmayan aidatın tahsili yönünde noter hakkında yasal yollara başvurulması için Birlik Hukuk Servisine bildirimde bulunulmasına,

01.01.2009 tarihinden itibaren de bu prensip kararının uygulanmasına başlanmasına, karar verildiğinden, bu hususun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

7- İşten el çektilen veya geçici olarak işten çıkarılan noterlerin bazı tasarrufları:

a) İşten el çektilmiş noterlerin, personelle ilgili disiplin kovuşturmalarını yapamayacakları, bu görevin Disiplin Kurulunca yerine getirileceği:

İşten el çektilmiş olan noterlerin, işten el çektilmelerinden önceki dönemde disiplin cezasını gerektiren eylemleri olan personeller hakkında disiplin kovuşturma yapıp yapamayacakları Yönetim Kurulunun 28.08.2009 tarihli toplantılarında görüşülmüş ve konuya ilişkin olarak Adalet Bakanlığı HİGM' den görüş istenmesine karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulunun 04.11.2009 ve 23.11.2009 tarihli toplantılarında görüşülen 06.10.2009 tarihli ve 21357 sayılı yazda;

“Bilindiği gibi; 1512 sayılı Noterlik Kanununun 149/1. maddesinde, noter kâtiplerine veya adaylarına disiplin cezalarının yanında çalıştığı noter tarafından verileceği hükmeye bağlanmıştır.

Bununla birlikte; 11.10.2005 tarih ve 19854 sayılı yazımızda da belirtildiği gibi hakkında alınan tedbir kararı gereğince, kanunen hiçbir noterlik işlemi yapamayacak durumda bulunan noter, noterlikte çalışan personel hakkında tasarrufta bulunamamakta, işten el çekirme tedbirinin amacına aykırı düşeceğinden, kâtipleri hakkındaki disiplin kovuşturmاسını da yapamamaktadır.

Bu nedenle; işten el çektilmiş olan noterlerin yanında çalışan kâtipler tarafından işlenen, disiplin cezası gerektiren suçlarla ilgili olarak disiplin kovuştumasının, asıl görevi disiplin işlemlerini yürütmemek olan Disiplin Kurulu tarafından yapılmasıının ve kararların itiraz mercii olarak Bakanlığımız tarafından incelenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.” denilmiştir.

Buna göre, işten el çektilmiş noterlerin, personelle ilgili disiplin kovuşturmalarını yapmaları mümkün bulunmadığından; bu durumda, görev Disiplin Kurulunca yerine getirilecek ve kararların itiraz mercii de Adalet Bakanlığı olacaktır.

b) İşten el çektilen noterlerin, noter odaları genel kurullarında oy kullanamayacakları ve Birlik Kongrelerine de delege olarak katılamayacakları:

İşten el çektilmiş noterlerin, noter odaları genel kurul toplantılarına ve seçimlere katılmاسının zorunlu olup olmadığı, seçimlerde oy kullanıp kullanamayacakları ve Türkiye Noterler Birliği Kongresi için delege olup olamayacakları hususlarında duraksamalar yaşanması üzerine, Yönetim Kurulunun 30.05.2007 tarihli toplantılarında konunun görüşülmesi sonunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe konuya ilişkin olarak gönderilen ve Yönetim Kurulunun 17.06.2007 günü toplantılarında görüşülen 07.06.2007 tarihli ve 12289 sayılı cevap yazısında;

“Bilindiği üzere;

1512 sayılı Noterlik Kanununun 165/1. maddesinde ‘Noterler, Türkiye Noterler Birliğinin tabi üyeleridir’ hükmü yer almaktadır.

Gerek Birlik Kongresinin toplantısının nasıl yapılacağını düzenleyen 177. maddede, gerekse noter odalarının genel kurul toplantısının ne şekilde yapılacağını düzenleyen 187. maddede toplantıya katılanlara oy kullanma zorunluluğu getirilmiştir.

Düzen yandan, işten el çekirme kovuşturma ve soruşturmanın selameti bakımından öngörülen idarî bir tedbir olup, soruşturma veya kovuşturma kesin bir kararla sonuçlanıncaya kadar işten el çektilen Noter, noterlik hak ve yetkilerini kullanmaktan men edilmektedir. Kaldı ki; meslek açısından ciddi isnatlar karşısında bu tedbir uygulanmaktadır.

Bu nedenle,

Hakkında işten el çekirme tedbiri uygulanmasını gerektirecek eylemlerde bulunan bir noterin, önemli sonuçlar doğurabilecek noter odaları genel kurul toplantılarına ve seçimlerine katılıp, oy kullanmalarının ve Birliğiniz Kongresi için delege olmalarının uygun olmadığı

düşünülmektedir.” denildiğinden, işten el çektilmiş noterlerin, noter odaları genel kurul toplantılarına ve seçimlerine katıldı, oy kullanmaları ve Birlik Kongresi için delege olmaları mümkün bulunmamaktadır.

c) İşten el çektilen veya geçici olarak işten çıkarılan noterlerin, personeli hakkında tasarrufta bulunamayacağı:

Geçici olarak işten el çektilen noterin, personeli ile ilgili tasarrufta bulunup bulunamayacağı hususunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmesi üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 11.10.2005 tarihli ve 19854 sayılı yazında:

“Bilindiği üzere;

İşten el çektleme kovuşturma ve soruşturmanın selameti bakımından öngörülen idari bir tedbir olup, disiplin cezası niteliği taşımamaktadır. Adalet Bakanlığında verilen bu tedbir, soruşturma veya kovuşturma kesin bir kararla sonuçlanıncaya kadar devam edecektir. Söz konusu tedbir ile işten el çektilen Noter, kovuşturma veya soruşturmanın selameti bakımından Noterlik hak ve yetkilerini kullanmaktan men edilir. Bu esnada noterlik işlemlerinin sekteye uğramaması için 1512 sayılı Noterlik Kanununun 33.maddesi gereğince belirlenecek vekil tarafından noterliğin idare edilmesi usulü belirlenmiş, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 133. maddesi ile neler yapabilecekleri ayrıntılı olarak sayılmıştır. Kanun koyucunun noterlik hizmetlerinin sürüncemede kalmamasının temini için gerekli tüm kanuni tedbirleri almasından, işten el çektilen noterin, noterlikle ilgili hiçbir işi yapmamasını amaçladığı anlaşılmaktadır. Hakkında alınan tedbir kararı gereğince, kanunen hiçbir noterlik işlemi yapamayacak haldeki notere, her türlü noterlik işini yapabilmek üzere yetkilendirilmiş noter vekilini görevden alabilme hakkının tanınması çelişki doğuracaktır.

Kaldı ki, **geçici olarak işten çıkışma cezası** ya eylemin tek başına ağırlığının bir sonucu olarak ya da eylem tek başına bu cezayı gerektirmemekle birlikte ilgili noterin sicilinde mevcut disiplin cezası nedeniyle tekerrür hükümlerinin uygulanması üzerine verilen bir disiplin cezasıdır. İşten el çektleme ise ilgili noterin eyleminin noterlik yapmasına engel teşkil edecek nitelik ve ağırlıkta olduğu durumlarda uygulanan idari tedbirdir. Görüldüğü üzere, **işten el çektilen noterin eylemleri geçici olarak işten çıkarılan noterlerin eylemlerine göre hem nitelikleri ve hem de sonuçları itibarıyla daha ağır eylemlerdir.** Bu durumda geçici olarak işten el çektilen noterler için getirilmiş tasarruf yetkisinin kaldırılması veya kısıtlanmasına ilişkin hükümlerin ‘çoğun içinde az da vardır’ hukuk kuralı gereğince işten el çektilen noterler için de söz konusu olacağından işten el çektilen noterlerin noterlik personeli ve noter vekili üzerinde herhangi bir yetki kullanması mümkün değildir.

Gerek **işten el çektleme halinde, gerekse geçici olarak işten çıkışma halinde noterin noterlikte çalışan personeli hakkında tasarrufta bulunamayacağı,** keza **işten el çektilmiş noterin yeni atıldığı noterlikte çalışan personel ile yeni bir sözleşme yapamayacağı, yeni bir sözleşmeye ihtiyaç duyulması halinde ise işlemlerin Yönetmeliğin 133. maddesi hükümlerine göre tamamen Birliğiniz kontrolü altında yapılacağı,** noter vekilinin noteri herhangi bir zarara uğratması halinde Birliğinizin buna müdahale etme yetkisinin bulunduğu açıkça görülmektedir.

Bu itibarla; **işten el çektilen noterlerin de geçici olarak işten çıkarılan noterler gibi noterlikte çalışan personel hakkında tasarrufta bulunamayacağı düşünülmektedir.**” denilmektedir.

Bu görüş çerçevesinde Yönetim Kurulumuzca, işten el çektilen noter tarafından personel alımı ve sözleşme yapılmasından önce alınması düşünülen personelin nitelikleri veya personelin iş akdine son verilmesinden önce nedenleri hakkında bilgi verilerek Birliğimizden görüş alınması gereğine karar verilmiştir.

c) Geçici olarak işten çıkarılan notere ait eşya için kira tespitinin mümkün olmadığı:

Boşalan noterliklerdeki noterlere ait eşyalara ilişkin düzenlemeyi içeren Noterlik Kanununun 49 uncu maddesi hükümlerinin geçici olarak işten çıkarılan noterlerin eşyalarını kapsayıp kapsamadığı hususunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 21 Haziran 1976 gün ve 17575 sayılı yazda: “1512 sayılı Noterlik Kanununun boşalan noterliklerin devri ile ilgili 49 uncu maddesinin ilk fıkrasında evrak, defter, belge ve emanetlerin devrinde uygulanacak prosedür düzenlenmiş, ikinci fıkrada da ayrılan noterin şahsına ait eşyaların, yeni noterin atanmasına kadar dairede kalıp hizmetin aksamadan yürütmesini temin için kira karşılığı vekil tarafından kullanılması yolunda bir tedbir öngörülmüştür.

Görüldüğü üzere notere ait eşyaların vekil tarafından kira karşılığı kullanılması için, noterliğin boşalması başka bir deyişle noterlik ile ilişkisinin kesin olarak kesilmesi gerekmektedir.

Bu itibarla, geçici olarak işten çıkarılan noterin sıfatı o yer noteri olarak devam edeceği gibi noterliğin boşalması da söz konusu olmayacağı cihetle, bu durumda şahsi eşyaları için kira tespite mümkün bulunmamaktadır” denildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

8- Noterlik görevi ile birleşmeyen ve noterlerin yapmaktan yasaklı oldukları işler:

a) Haksız rekabet sonucunu doğuracak davranışlar:

Bazı Noterliklerimizde, yapılan işlemleri içerisinde koyarak iş sahiplerine verilmek üzere kartondan yapılmış zarf veya naylon torba veya poşetlerin kullanıldığı, bunların üzerine Birlik ambleminin bastırıldığı, noterliğin isim ve telefon numaralarının kaydedildiği Birliğimize yapılan başvurular ve yakınmalardan anlaşılmış bulunmaktadır.

Bu başvurular üzerine konu, Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulunda bütün yönleriyle konuşularak değerlendirilmiş ve genellik arz etmemekle beraber bu durumun, noterlik mesleğinde rekabet ve reklama, değişik uygulamalarla birçok sürtüşmelere ve yakınmalara yol açacağı, bu gibi davranışların hangi amaçla yapılrsa yapılsın ayrıca meslektaşlar arasında huzursuzluklara ve tedirginliklere sebebiyet vereceği kanaatine varılmıştır.

Bu itibarla, bütün noterlerimizin bu konuda duyarlı hareket etmeleri ve haksız rekabet ve reklam ortamını yaratacak davranışlara yer vermemeği icap etmektedir.

b) Noterlerin, ticaret ve iş dünyası ile ilgili kuruluşlara üye olamayacakları:

Noterlerin MÜSİAD ve TÜSİAD gibi kuruluşlara üye olup olamayacaklarına ilişkin intikal eden başvuru ve tereddütler nedeniyle konunun, Yönetim Kurulu'nun 20.02.2003 günlü toplantılarında görüşülmesi sonunda:

1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 50 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasında, noterlerin borsa oyunu oynayamayacağını, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 28 inci maddesinin 1 inci fıkrasındaki anlamda ticaret yapamayacağını, kefil olamayacağını, reklam ve rekabet niteliğinde bir eylemde bulunamayacağını öngörülmüş olması, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 28 inci maddesinin 1 inci fıkrasında ise memurların Türk Ticaret Kanununa göre (tacir) veya (esnaf) sayılmasını gerektirecek bir faaliyette bulunamayacağı, ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamayacağı, ticari mümessil veya ticari vekil .... olamayacağı hükümlerine yer verilmiş bulunması nedeniyle, noterlerin MÜSİAD ve TÜSİAD gibi ticaret ve iş dünyası ile ilgili kuruluş ve derneklerde üye olamayacaklarına, bu konuda faaliyette bulunamayacaklarına karar verilmiştir.

c) Noterlerin, anonim ve limited şirketlere kurucu olamayacakları:

Noterlik görevi ile birleşmemeyen işler konusunda noterlerce intikal ettirilen bazı sorular üzerine başvurduğumuz Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 20.11.1995 tarih ve 15932 sayılı yazda:

"*Konuya ilgili Noterlik Kanununun 50 nci maddesinin üçüncü fıkrasında, noterlerin 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 28 inci maddesi 1inci fıkrasındaki anlamda ticaret yapamayacakları belirtilmektedir. Maddede atıf yapılan Devlet Memurları Kanununun 28 inci maddesinin 1inci fıkrasında ise, (Memurlar Türk Ticaret Kanununa göre tacir veya esnaf sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamaz ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamaz, ticari mümessil veya ticari vekil veya kollektif şirketlerde ortak veya komandit şirketlerde komandite olamazlar.) denilmektedir.*

Ticaret şirketlerine kurucu olarak katılmanın bazı sorumlulukları ve yükümlülükleri olacağından, Devlet memurlarına aslı görevlerini yapabilmeleri amacıyla şirket kurucusu olmaları bu hükmü yasaklanmıştır.

Noterlerin ise aslı görevleri noterlik hizmetini yürütmek olup, Noterlik Kanununun 50 nci maddesinin 1inci fıkrası hükmü ile hiçbir hizmet ve görevin noterlikle birleşmeyeceği ana kural olarak kabul edilmiştir. Aynı fikranın ikinci cümlesi ise noterlik hizmeti ile birleşebilecek istisnai haller sayılmıştır. Bunlar yargı mercilerince verilecek işler, ilim ve hayır kuruluşları başkan ve üyelikleri, hakemlik ve vasiyeti tenfiz memurluğundan ibarettir.

Bu itibarla Noterlik Kanununun 50 nci maddesinde belirtilen istisnalar dışında hiçbir görev ve hizmetin noterlik görevi ile birleşmemesi nedeniyle noterlerin anonim veya limited şirketlere kurucu olamayacakları düşünülmektedir." denilmiştir.

c) Noterlerin, spor kulüplerine yönetici ve üye olabilecekleri:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 50 nci maddesinin noterlerin siyasi partilere üye olamayacaklarını belirten 2 nci fıkrasının 18.06.1997 tarih ve 4276 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılması karşısında noterlerin spor kulüplerine üye olup olamayacakları konusunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş isteminde bulunulması üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulu'nun 22.09.1999 günü toplantıda görüşülen 28.07.1999 tarih ve 011460 sayılı yazda;

"*Bilindiği üzere spor, bireysel ya da kolektif oyunlar biçiminde belirli kurallara bağlı olarak yapılan beden hareketlerinin tümüdür Spor dünyada farklı kültüre sahip insanların bir araya gelerek beynelmilel kurallar içinde birbirlerini tanımlarını ve kültür alışverişinde bulunmalarını sağlayan bir araçtır.*

Bir ülkede spor ve spor faaliyetlerinin gelişmesi, ülkede spor kulüplerinin varlığına bağlıdır. Gerçekten spor ve spor faaliyetlerinin gelişmesinde, belli kurallar içinde disiplinli bir şekilde yapılmasında ve ülkeler arasında sosyal ve kültürel bağların oluşmasında spor kulüplerinin katkısı reddedilemez.

Bu itibarla, sportif, kültürel ve sosyal faaliyetleri neticesinde ülkelerin birbirlerine yaklaşımını sağlayan spor kulüplerine, mesai saatlerini aksatmamak kaydıyla noterlerin yönetici ve üye olabilecekleri düşünülmektedir." denilmiştir.

d) Noterlerin, siyasi partilerin il ya da ilçe başkanı olabilecekleri:

Noterlerin, herhangi bir siyasi partinin il ya da ilçe başkanlığını noterlik görevi ile birlikte yürütüp yürütülmeyeceği konusunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş isteminde bulunulması üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulunun 28.01.2000 günü toplantıda görüşülen 06.01.2000 tarih ve 251 sayılı yazda;

"*Bilindiği gibi, Anayasa'nın 135inci maddesinde yapılan değişiklikle kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının siyasi faaliyette bulunamayacaklarına ilişkin hükümleri kaldırılmış, bu kuruluşların siyasi sayılabilen faaliyetlerini amaçları kapsamında yapabilecekleri, bu kapsamın dışına çıkmaları halinde haklarında yapılacak işlemler hükme bağlanmıştır.*

Ayrıca; bu kuruluşların organlarının seçiminde siyasi partilerin aday gösteremeyecekleri hususu da hükmeye bağlanmış ve böylece siyasetin bu kuruluşlar üzerinde etkili olmaları önlenmiştir. Anayasamızın 135inci maddesine uyum sağlamak üzere, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kendi kanunlarında değişiklik yapılması gerektiğinden 4276 sayılı Kanun ile 1512 sayılı Noterlik Kanununun 50nci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Buna göre; noterlik görevi ile birleşmeyen ve noterlerin yapmaktan yasaklı olduğu işleri düzenleyen 1512 sayılı Noterlik Kanununun 50nci maddesinin ikinci fıkrasındaki "Noterler siyasi partilere üye olamazlar" hükmü yürürlükten kaldırılmıştır.

Diğer taraftan; 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 11inci maddesinde siyasi partilere üye olma konusu ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Buna göre, onsekiz (4445 s.K. ile deg.) yaşıını dolduran, medeni ve siyasi hakları kullanma ehliyetine sahip her Türk vatandaşı (2nci fıkrada belirtilen istisnalar dışında) bir siyasi partiye üye olabilir. Ayrıca, aynı Kanununun 19uncu ve 20nci maddelerinde belirtilen şartları taşıyan üyelerin siyasi parti il ya da İlçe başkanı olması mümkündür.

Bu itibarla; noterlerin herhangi bir siyasi partinin il ya da İlçe başkanlığını noterlik görevi ile birlikte yürütmesinde mevzuatımız açısından sakınca bulunmadığı düşünülmektedir." denilmiştir.

e) Noterlerin, internet sayfası açamayacakları:

Birliğimize yapılan başvurular nedeniyle noterlerin, internet web sayfası açıp açamayacakları konusunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş isteminde bulunulması üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulu'nun 31.05.2000 günü toplantılarında görüşülen 26.05.2000 tarih ve 8972 sayılı yazıda;

"Bilindiği gibi, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 50nci maddesi, noterlik görevi ile birleşmeyen ve noterlerin yapmaktan yasaklı oldukları işleri hükm altına almıştır. Buna göre: 'Hiçbir hizmet ve görev noterlikle birleşemez; yargı mercilerinin vereceği işlerle, ilim ve hayır kuruluşları başkan ve üyelikleri, hakemlik, vasiyeti tenfiz memurluğu ayrıktır.'

Noterler, borsa oyunu oynamak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 28inci maddesinin 1inci fıkrasındaki anlamda ticaret yapmak, kefil olmak, kendilerine ait ücretlerden herhangi bir şekilde indirim yapmak, aracı kullanmak, reklam ve rekabet niteliğinde bir eylemde bulunmak ve her ne suretle olursa olsun noterlik ücreti hususunda kendi aralarında sözlü veya yazılı anlaşma yapmaktan yasaklıdır.'

Bu itibarla; noterlerin, internet web sayfasında yer açmalarının 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 50inci maddesi hükmü karşısında uygun olmadığı düşünülmektedir" denilmiştir.

Bu görüşe rağmen, bazı noterlerimizin, internette web sayfası açıp açamayacaklarına dair yaptıkları başvuruların ve bu konuda yaşanan tereddütlerin Yönetim Kurulu'nun 15.02.2008 günü toplantılarında tekrar görüşülmESİ sonunda;

Noterlerin, HİGM'nin 26.05.2000 tarih ve 8972 sayılı görüşleriyle 1512 sayılı Noterlik Kanununun 50nci maddesi hükmü karşısında internette web sayfası açmaları uygun bulunmadığından, bu hususta gereken özenin gösterilmesiyle, internet web sayfası açılması için başvuruda bulunulmamasına ve açılmış internet web sayfası varsa kapatılması gerektiğine karar verilmiştir.

f) Noterlerin, noterlik görevi ile birlikte belediye başkanı, belediye ve il genel meclis üyesi olamayacakları:

Noterlerin, mahallî idarelerde belediye başkanı, belediye meclis üyesi, il genel meclisi üyesi olup olamayacakları konusunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş isteminde bulunulması üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulunun 02.05.2003 günü toplantılarında görüşülen 08.04.2003 gün ve 008233 sayılı cevap yazısında;

"Bilindiği üzere; 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 50 nci maddesinin 1inci fıkrasında, 'Hiçbir hizmet ve görev noterlikle birleşemez; yargı mercilerinin vereceği işlerle, ilim ve hayır kuruluşları başkan ve üyelikleri, hakemlik, vasiyeti tenfiz memurluğu ayrıktır.' hükmü yer almış ve kesin kural konularak, istisnaları tedadı olarak sayılmıştır.

Bu nedenle; belediye başkanlığı, belediye meclis üyeleri ve il genel meclis üyeleri görevleri kanunda sayılan istisnalar arasında yer almadığından noterlik görevi ile birlikte yürütülmelerinin yasal olarak mümkün olmadığı düşünülmektedir." denildiğinden, görevde bulunan noterlerin, noterlik görevi ile birlikte belediye başkanlığı, belediye meclis üyeleri ve il genel meclis üyeleri görevlerini yapmaları mümkün bulunmamaktadır.

g) Noterlerin, at sahibi olarak yarışlara katılamayacakları:

Şahsına ait yarış atının, Türkiye Jokey Kulübünün düzenlemiş olduğu yarışlara katılmasında mesleki yönden sakınca olup olmadığı hususunda bir noterimizin sorusu nedeniyle, konuya ilişkin olarak Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş isteminde bulunulması üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulu'nun 28.03.2006 günü toplantılarında görüşülen 13.03.2006 tarihli ve 6336 sayılı yazda;

"1512 sayılı Noterlik Kanununun 50 nci maddesinde, noterlik görevi ile birleşmeyen ve noterlerin yapmaktan yasaklı oldukları işler sınırlarılarak sayılmıştır.

6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanun ve bu kanuna bağlı tüzük ve yönetmeliklerde, at sahibi ve vekillerinin taşımı gereken nitelikler belirtilmiş ve at yarışları ayrıntılı düzenlenmeye tabi tutulmuştur.

Ülkemizde at yarışları, gerek at sahipleri gerekse bahis oynayanlar açısından hobby olma vasfının ötesinde kazanç sağlayıcı bir uğraş haline gelmiştir. Bu nedenle; her ne kadar at yarışları ile ilgili düzenlemelerde noterler açısından yasaklayıcı bir hüküm bulunmamakta ise de; Noterlik Kanununda noterlikle bağdaşacak işler sınırlı olarak sayılıp, noterlerin bunların dışında bir iş ya da uğraştan kazanç elde etmeleri mümkün olmadığından, kaldırı ki; at yarışları hizmet ve görev de sayılamayacağından noterin at sahibi olarak yarışlara katılması uygun görülmemiştir." denilmiştir.

9- Yasaklılık kapsamına girmesi veya girmemesi nedeniyle noterlerin yapamayacakları ve yapabilecekleri işlemler:

a) Başkâtibinin ortak olduğu kooperatifin çekilişinin noterce yapılamayacağı:

Bir soru üzerine, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 20.5.1991 tarih ve 22813 sayılı yazda:

"1512 sayılı Noterlik Kanununun yasaklı başlıklı 76 nci maddesinin ilk fıkrası delaletiyle aynı maddenin 4 üncü bendinde, işlem ilgililerinden birinin noterin kâtip veya hizmetlisi olması halinde bu işleme noterin katılmayacağı hükmü getirilmiş bulunmaktadır.

Olayda noter başkâtibi, çekilişi yapılacak yapı kooperatifinin ortağı olup, bu işlemin tarafı (ilgilisi) durumundadır. Bu nedenle o noterin bu işleme katılmaması gereği düşünülmüştür." denildiğinden, bu hususun benzeri durumlarda dikkate alınması gerekmektedir.

b) Noterin, avukat olan eşine verilen vekâleti yapabileceği:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürgünün 11.09.1974 tarihli, 27070 ve 25.09.1975 tarihli, 25693 sayılı görüşlerinde;

"Noterlik Kanununa göre ilgili, işleme doğrudan doğruya katıldı imza koyan kişidir. Bu bakımdan üçüncü şahsin tek yönlü olarak noterin avukat olan eşine dava takibi için vekâlet vermesine ilişkin noterlik işlemini noterin yapmasında bir sakınca olmadığı ve keza bu tür vekâletnamenin noterin eşine lehine hukukî anlamda bir tasarruf kapsamayacağı ve bu yörenin de işleme katılmاسının mümkün olduğu düşünülmektedir.

Nitekim vaki başvurmalar üzerine bazı noterliklere, yukarıda açıklandığı üzere ‘münhasıran dava takibi için vekâlet vermeye ilişkin işlemlerin yapılabileceğine dair görüşümüz bildirilmiş bulunmaktadır.’ denildiğinden, üçüncü kişi tarafından noterin avukat olan eşine dava takibi için verilecek vekâletnamenin kendi noterliğinde yapılması mümkün bulunmaktadır.

c) Noterin, avukat olan eşinin müvekkillerine ait işlemleri yapamayacağı:

Noterin, avukat olan eşini vekil tayin eden vekâletnameleri yapmasında kanuni bir sakınca olmadığı 11 Eylül 1974 gün ve 27070 sayılı mütalâalarında açıklanmış olması karşısında; noterin, avukat olan eşinin müvekkilleri adına, ihtarnâme, ibranâme, protesto keşide edip edemeyeceklerine ilişkin sorumuza Adalet Bakanlığında verilen 16 Ağustos 1984 gün ve H.İ.G.M 22629 sayılı yazılarında;

“11 Eylül 1974 tarih ve 27070 sayılı yazımızda da açıklandığı üzere 1512 sayılı Noterlik Kanununun 76 ncı maddesi hükmü uyarınca bir noterin noterlik işleminin bizzat ilgilisi olduğu veya işlem ilgilisi ile maddenin çeşitli bentlerinde gösterilen derecelerde hissîlik ve yakınlığı bulunduğu hallerde işlemi yapması, yasaklanmış bulunmakta olup aynı Kanunun 72. maddesinin ikinci fıkrasında da ilgiliinin, belgelendirme isteminde bulunan kişi olduğu açıklanmıştır.

Bu itibarla, müvekkilleri adına yapacağı bir noterlik işleminde avukatın, o işlemin ilgilisi sayılacağından noterin avukat olan eşinin müvekkilleri adına ihbârname, ihtarnâme ve protesto işlemlerini keşide etmesinin mümkün olamayacağı düşünülmektedir” denildiğinden, noterin, avukat olan eşinin müvekkillerine ait işlemleri yapması mümkün bulunmamaktadır.

c) Noterin, kâtibi hakkındaki protesto işlemini keşide edebileceği:

Birliğimizin sorusu üzerine, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 26.7.1987 gün ve 02299 sayılı yazışta;

“Bilindiği üzere 1512 sayılı Noterlik Kanunun 76 ncı maddesinin 4. bendinde; ilgililerden birinin noterin kâtip veya hizmetlisi olması halinde noterin işleme katılması yasaklanmıştır.

Düzenleme 72 ncı maddesinde de, ilgili, belgelendirme isteminde bulunan kişidir denilmek suretiyle tanımlanmıştır.

Bu itibarla protesto işleminde ilgili (banka) olmasına nazaran noterin kâtibi hakkında protesto işlemini keşide etmesinin mümkün olduğu düşünülmektedir” denildiğinden, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

d) Noterlik personeline verilen vekâletin aynı noterlikte yapabileceği:

Birliğimizin bir sorusu üzerine, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 26.7.1993 tarih ve 31976 sayılı yazışta:

“Noterlik personelinin o yer noterliğinde düzenlenecek bir vekâletname ile vekil tayin edilip edilmeyeceği konusunda Bakanlığımızdan görüş isteyen yazınız incelendi. .

Noterlik Kanununun 76 ncı maddesi uyarınca, noterlik personelinin ilgili olduğu işlemlere noterin katılması yasaklanmış bulunmaktadır.

Noterlik Kanununun 72 ncı maddesi gereğince de ilgiliinin; belgelendirme isteminde bulunan, işleme doğrudan katılıp imza koyan kişi olduğu belirtilmektedir.

Bu durum karşısında, üçüncü bir kişinin noterliğe gelerek tek taraflı irade beyanı ile noter personelini vekil tayin etmek istemesi durumunda, işleme doğrudan katılan ve imza koyan kişi vekâlet veren kişi olduğundan işlem ilgilisi de o olmaktadır.

Bu itibarla, vekâlet veren üçüncü kişinin işlem ilgilisi olması nedeniyle noterlik personeline vekâlet verdiğine dair işlemin, o noterlikte yapılmasında kanuni bir engel olmadığı düşünülmektedir.” denilmiştir.

10- Noterlerin yıllık ve mazeret izinleri ile hastalık raporları:

a) Yıllık izin talepleri:

aa) Noterlikte imzaya yetkili personelinin bulunması durumunda;

Noter, Türkiye Noterler Birliği kendilerine hazırlamış olduğu ekrandan, izin bilgilerini ve noterliğe vekâlet edecek kişi bilgilerini de içeren izin talep yazısını oluşturarak elektronik imzası ile onaylayarak evrakı elektronik ortamda gönderecektir.

bb) Noterlikte imzaya yetkili personel bulunmaması durumunda;

Noter, bağlı olduğu yer Cumhuriyet başsavcılığına müracaat ederek, izinli bulunduğu süreçte noterliğe vekâlet etmesi için, adalet komisyonu tarafından atanacak icra müdürü, icra müdür yardımcısı veya yeterli bir adalet memurunun görevlendirilmesini talep edecektir.

Noterlikte imzaya yetkili personel bulunmaması durumunda; izin işlemlerinin bağlı olduğu Cumhuriyet başsavcılığı aracılığı ile yapılması gerekmekte olup, noterin izin talebine ve görevlendirmeye ilişkin bütün evrak mahalli Cumhuriyet başsavcılığının düzenleyeceği üst yazı ile birlikte UYAP üzerinden HİGM' ye gönderilecektir.

cc) Noterlerin yıllık izinlerini yıl içinde en çok beş defada kullanabileceklerine ilişkin uygulamanın kaldırıldığı:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 05.04.2012 tarihinde 4429/8642 sayılı yazısı ile “noterlerin yıllık izinlerini en çok 5 (beş) defada kullanacakları” yönünde bir uygulama getirmiş ise de, daha sonra 29.04.2014 tarihli ve 2740/9981 sayılı yazıyla bu uygulamayı kaldırlığını bildirmiştir. Bu sebeple, noterlerin yıllık izinlerini bölgelerde kullanmalarında bir engel bulunmamaktadır.

b) Mazeret, görev ve rapor izinleri:

aa) Elektronik ortamda gönderme işlemlerinin başlamasına kadar mazeret izinlerinin yazılı olarak Cumhuriyet başsavcılıklarına yapılacağı, görev ve rapor izinlerinin elektronik ortamda gönderileceği:

Kısmen tamamlanan entegrasyon itibarıyle, görev ve rapor iznine ilişkin talep ve izin dönüsü başlama yazıları elektronik ortamda gönderilecek; entegrasyon sağlanıncaya kadar mazeret izin talebi Cumhuriyet başsavcılıklarına yazılı olarak yapılacaktır.

bb) Rapor veya görev belgelerinin talep/bildirim evrakına taranarak ekleneceği:

Rapor ve görev izni talepleri elektronik ortamda gönderilirken, rapor evrakının veya görevli olduğuna dair resmi yazının talep evrakına taranarak eklenmesi zorunludur. Görev ve rapor izni taleplerinde izin başlangıç tarihi resmi evraktaki tarihle aynı olmalıdır.

cc) Noterlerin, Cumhuriyet savcılığınca mazeretleri haklı görülp izin verildikten sonra görev yerinden ayrılabilcekleri:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 57 nci maddesinin üçüncü fıkrasında “*Haklı bir engeli bulunmak şartıyla noterlere, noterliğin bulunduğu yer Cumhuriyet savcısı tarafından, gidiş geliş dahil olmak ve on günü geçmemek üzere, mazeret izni verilebilir.*” denilmektedir.

Metnin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, mazereti olan noterlerimizin evvela bir dilekçe ile ve mazeretlerini belirterek bağlı bulundukları savcılıktan izin istemeleri ve ancak savcılıkça mazeretleri haklı görülp izin verildikten sonra görev yerinden ayrılmaları gerekmektedir.

Bir Cumhuriyet savcılığı Birliğimize gönderdiği yazıyla, bazı noterlerin mazeretlerinin ne olduğunu belirtmeden müracaat yaptıklarını ve kendilerine izin verilmesini beklemeden görev yerinden ayrıldıklarını ve hatta bazlarının iki tarih belirterek, bu tarihler arasında izin sayılmalarını isteyerek görevden ayrıldıklarını bildirilmiştir. Bu şekilde hareketin, Noterlik Kanununun 57 nci maddesine uygun olmaması nedeniyle, savcılık makamında izin verildiğine dair yazının gelmesinden önce noterlikten ayrılma mümkün değildir.

c) İzinlerde dikkat edilmesi gereken diğer hususlar:

Yıllık ve görev izni talepleri en erken izne başlama tarihinden 3 (üç) iş günü öncesinden yapılabilecektir. Örneğin; pazartesi günü izne ayrılmadan düşünülmesi halinde, pazartesi gününden önceki perşembe gününden itibaren izin başlangıç tarihini pazartesi gününü seçerek talepte bulunabilir.

İzin başlangıç tarihi olarak geçmiş tarih gösterilemez. İzin başlangıç tarihi olarak, araya bayram tatili veya hafta sonu tatili girerse tatil sonrası ilk iş günü seçilebilir. (3 iş günlüğüne burada uzamış bulunmaktadır.)

İzin dönüsü başlama yazılarında mevcut gün seçilebilir. Mevcut gün, hafta sonu tatili sonrası olan pazartesi günü ise, Cumartesi günü izin dönüsü başlama günü olarak seçilebilir. Mevcut gün, resmi tatil veya bayram tatili sonrası ilk iş günü ise; tatilin ilk günü izin dönüsü başlama günü olarak seçilebilir. (Bu kapsamda Noterlik Kanunu 52. maddesi hükmünün göz önünde bulundurulması gerekmektedir.)

Yıllık izin dönüsü başlama yazılarının otomatik olarak sisteme kayıt edilmesi ve elektronik imza ile imzalanan evrakın sisteme girmesi nedeniyle, geçmişe dönük olarak düzeltme talepleri kabul edilmemektedir. Yıllık izin dönüsü başlama yazısının elektronik ortamda gönderilmesi sırasında hatalı gün seçilmesi halinde, tarihin düzeltilmesi mümkün bulunmadığından, başlama tarihi seçilirken gereken dikkat gösterilmelidir.

c) 5 Mayıs Noterler Gününe katılacak noterlerin görevli olmadıkları, Adalet Bakanlığından izin almaları gerektiği:

5 Mayıs Noterlik Gününe kutlanmalarına ve bu nedenle yapılacak mesleki toplantılara katılacak noterlerin görevli sayılıp sayılmayacağına dair görüş istenmesi üzerine Adalet Bakanlığının gönderilen 12 Ağustos 1982 gün ve 18370 sayılı yanıtta;

"Bilindiği üzere görev, kanun veya kanunun yetkili kaldırı merci tarafından verilen ve genellikle muhatabının yerine getirmekle yükümlü bulunduğu bir iş ifade etmektedir.

Birliğiniz kongresince verilen ve noterler gününün her yıl kutlanması ve tüm noterlerin bu bayrama katılmak için görevli sayılmalara ilişkin kararın, noterler yönünden yukarıda belirtilen anlamda bir görev yüklediği söylenemez.

Bu bakımından, işin tasrih edilmek suretiyle yönetsel belli bir görev verilenler dışında kalan ve ihtiyacı olarak noterler gününe katılan noterlerin kanunen görevli sayılmaları mümkün bulunmamaktadır.

Şu kadar ki, noterlerin söz konusu sempozyum ve kutlamalara katılma yolundaki isteklerinin haklı bir engel teşkil edeceğii ve bu halde Cumhuriyet savcılığı tarafından Noterlik Kanununun 57/3 maddesi hükmü uyarınca mazeret izni verileceği kuşkusuzdur.

Bu itibarla noterlerin, ... yapılan sempozyuma ve kutlamalara katılmalarının görev izni olarak kabul edilmesi mümkün bulunmamaktadır. denildiğinden, 5 Mayıs Noterlik Gününe kutlanmalarına ve bu nedenle yapılacak mesleki toplantılara katılacak noterlerin, görevli sayılmaları nedeniyle usulunce izin almaları gerekmektedir.

11- Noterlik görevini yapabilecekler ve yapamayacaklar:

a) 65 yaşından önce emekli aylığı bağlanan noterlerin görevde devam edebilecekleri:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 3.3.1990 tarihli ve (21) sayılı Genelge ile duyurulduğu üzere; 65 yaşından önce emekli olup görevlerine devam eden bazı noterlerin emeklilik işlemlerinin Sosyal Sigortalar Kurumuna (SSK) iptal edilmesi nedeniyle açılan davaların noterler lehine sonuçlanması ve kararların da Yargıtay 10. Hukuk Dairesince onaylanması üzerine, SSK (Sosyal Güvenlik Kurumu) tarafından yapılan uygulamaya son verilmiş ve noterlerin, SSK'dan (Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan) kendilerine emeklilik aylığı bağlanmasıından sonra yaş haddi sınısına kadar noterlik görevine devam edebilmeleri imkanı sağlanmıştır.

b) Fahri konsoloslardan noterlik görevini yapamayacakları:

Fahri Konsolosların noterlik işlemi yapma yetkilerinin bulunup bulunmadığı hususunda görüşleri sorulan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan ve Yönetim Kurulu'nun 03.10.2002 günü toplantılarında görüşülen 13.09.2002 tarih ve 018975 sayılı yazında;

"Bilindiği üzere; 1512 sayılı Noterlik Kanununun 191. maddesi "Yabancı memleketlerde noterlik işleri, konsoloslar tarafından görülür." hükmünü düzenlemiştir.

Bu bağlamda, yabancı ülkede bulunan ve vekâletname tanzim ettirmek isteyen Türk vatandaşı, bulunduğu yabancı ülkedeki Türk Konsolosluğu'na başvuracaktır. İlgilinin başvurusu üzerine ve onun arzusuna göre, Türk Konsolosu, Türkiye'de bulunan noterlerin vekâletname tanzimi evresinde uymak zorunda olduğu kurallar çerçevesinde, düzenleme veya onaylama biçiminde vekâletnameyi gerçekleştirecektir.

Düger taraftan; yabancı ülke noterince yapılmış olan vekâletnamelerin, Türkiye'de de resmî bir kimlik kazanabilmesi ve bir hukukî işlemin icrasında kullanılabilmesi için, vekâletnameyi düzenleyen noterin bulunduğu devletin, Türkiye'nin de onaylayıp iç hukukunun bir parçası haline getirdiği 'Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Hakkındaki Milletlerarası Sözleşme'nin tarafı olup olmadığına bakmak gerekiir.

Bu itibarla; yukarıda belirtilen kanun ve sözleşme hükümleri incelendiğinde, yabancı memleketlerde yerine getirilecek noterlik görevinin, fahri konsoloslar tarafından yönetilen konsolosluklarca yerine getirilemeyeceği düşünülmektedir." denilmiştir.

12- Noterler ile noterlik personelinin kılık ve kıyafeti:

Bilindiği üzere 1512 sayılı Noterlik Kanununun;

1inci maddesinde noterliğin bir kamu hizmeti olduğu, 40inci maddesinde noterlik dairesinin resmi daire sayılacağı, 125inci maddesinde mesleğin vakar ve onuruna aykırı eylem ve hareketlerde bulunmanın disiplin cezası uygulamasını gerektireceği hükümlerine yer verilmiş,

166/5inci maddesinde, uyuşması zorunlu meslek kurallarını tespit ve tavsiye etme, 166/13 üçüncü maddesinde de, noterlerin genel menfaatlerini meslekin ahlak, düzen ve geleneklerini koruma Türkiye Noterler Birliği'nin görevleri içinde sayılmıştır.

Bu itibarla, Yönetim Kurulu'nun 22.10.1998 günü toplantılarında alınan karar ve 01.03.1999 tarihinde yürürlüğe giren Türkiye Noterler Birliği, Noter Odaları ve Noterlik Dairelerinde Görevli Kişilerin Kılık ve Kıyafetine Dair Yönetmelik hükümleri doğrultusunda;

Noterler, dairelerine notere yaraşır biçimde kılık kıyafetlerle gelmeye özen göstererek, mesleklerine ciddiyet ve kendilerine saygınlık kazandırmalı, noterlik mesleğini ve meslektaşlarını herhangi bir şekilde küçük düşürecek, mesleğin vakar ve meslektaşlarının onurunu rencide edecek tutum ve davranışlarından kaçınmalıdır.

Bu konuda gösterilecek titizlik, noterin kendisi ile sınırlı olmamalı, noterlik dairesinde çalışan personelin de kılık ve kıyafetlerine özen gösterip göstermedikleri de yakından izlenmeliidir.

Bu hususta gösterilecek dikkat ve özen, mesleğimize duyulan güven ve saygınlığı artıracak, aksine tutum ve davranışlar ise mesleki itibarımıza gölge düşüreceği gibi, disiplin cezası uygulamasını da gerektirebilecektir.

Bu nedenle; açıklanan konuda gerekli hassasiyetin gösterilmesi ve yukarıda belirtilen Yönetmelik hükümlerine uygun davranışın yapılması, Odaların da bu hususu yakından izlemeleri gerekmektedir.

13- Noterler tarafından personel ile ilgili yapılan disiplin soruşturmalarında belirlenen aksamlar ve uyulması gereken hususlar:

Birliğimiz Disiplin Kurulu Başkanlığı gönderdiği yazıyla, Noterlik Kanununun 149 ve devamı maddelerine göre personel ile ilgili olarak noterler tarafından yapılan disiplin soruşturmalarında Noterlik Kanununda yer alan hükümlere uyulmaması ve Başkanlıklarınca noterliklere gönderilen yazılıara uzun sürelerle cevap verilmemesi sonucu işlerin sürüncemede kaldığını belirterek, personelle ilgili disiplin soruşturmalarının kısa sürede

sonuçlandırılabilmesi için noterliklere gereken duyurunun yapılmasını talep etmekle; konunun, Yönetim Kurulunun 29.11.2012 tarihli toplantısında görüşülmesi sonunda;

1- Birliğimiz tarafından noterlere veya noter vekillerine gönderilen yazılarla, noterlik personeli hakkında Noterlik Kanununun 149 ve takip eden maddeleri doğrultusunda disiplin yönünden gereğinin takdir ve ifasının talep edilmesi halinde, mevcut belge ve bilgiler ile konuya ilişkin yapılacak araştırma ve inceleme sonucuna göre;

a) Noterlik Kanununun 149'uncu maddesi gereğince karardan önce hakkında disiplin soruşturması yapılan personelin yazılı savunmasının alınması,

b) Soruşturma sonucuna göre gereken kararın verilmesini müteakip, kararın; aynı Kanunun 150 nci maddesi uyarınca varsa müştekiye, hakkında soruşturma yapılan personele ve Cumhuriyet savcısına 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilmesi,

c) Verilen kararda "Bu karara karşı 15 gün içinde Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kuruluna itiraz edilebileceğinin" mutlaka belirtilmesi,

d) Keza, 150 nci maddenin ikinci fıkrası gereğince, bu karara karşı, ilgili (müşteki), Cumhuriyet savcısı ve hakkında karar verilen personel tarafından itiraz edilmesi veya 15 gün içinde itiraz edilmemesi halinde; tebliğde ilişkin belgelerle birlikte karara ait dosyanın, incelenmek ve karar verilmek üzere doğrudan Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu Başkanlığına gönderilmesi,

2- TNB Disiplin Kurulu Başkanlığınca, iş ve işlemlerle ilgili olarak noterliklere gönderilen yazılarla öncelik verilerek, en kısa sürede istenilen hususların yerine getirilmesi ile adı geçen Başkanlığı bilgi verilmesi,

3- Vekâleten yönetilen noterlikler hariç tüm noterliklerin, Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu Başkanlığı ile yapacağı yazışmalara ilişkin yazıların bizzat noter tarafından imzalanarak gönderilmesi gerektiğine Yönetim Kurulunca 29.11.2012 tarihli toplantıda karar verilmiş bulunduğuundan, noter mevcut iken bu yazışmalara ilişkin yazıların personel tarafından imzalanamayacağının dikkate alınması,

gerektiğine karar verilmiş olup, uygulamanın buna göre yapılması icap etmektedir.

14- Bankada bulundurulan harç ve damga vergisi paralarına verilen faizlerin Hazine'ye ait olduğu:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 11 Şubat 1977 gün ve 4551 sayılı yazılarında "1973 yılında Artvin Noterliği tarafından, Noterlerce tahsil olunan ve Bankada muhafaza edilen harç ve damga vergisi bedellerine tahakkuk edecek faizin kime ait olduğu hususunun sorulması üzerine keyfiyet Maliye Bakanlığına intikal ettirilmiş idi.

Anılan Bakanlıkça Bankada, saklanan harç ve damga vergisi tutarlarına tahakkuk ettirilecek faizlerin Hazineye ait olacağının bildirilmesi üzerine Bakanlığımızca evvela 8 Kasım 1974 tarih ve 32091 sayılı, daha sonra 17 Mart 1976 tarih ve 7860 sayılı yazılarımıza tafsılaklı olarak, ayda 2 devre halinde noterlerce tahsil olunan harç ve damga vergisi tutarlarının noterlerce bankada muhafaza edilmesi halinde tahakkuk edecek faizlerin ilgili noterlere ait olacağının ifade olunmuş ve bu faizlerin Hazineye ait olacağının dair herhangi bir kanun hükmü bulunmadığı bildirilmiştir. Ancak Maliye Bakanlığından son defa alınan 1 Şubat 1977 tarih ve DMG: 2101118-99/7613 sayılı yazıda '28 Ekim 1974 günlü ve 2101118-99/55632 sayılı yazımızda da belirtildiği üzere, noterlik tarafından ilgililerinden tahsil edilen Hazineye ait vergi, resim ve harçlara tahakkuk ettirilecek faizlerin genel hukuk kurallarına göre Hazineye ait olacağının hususunda herhangi bir tereddüt bulunamayacağına göre, Bakanlığımız görüşünün değiştirilmesine mahal ve imkan yoktur.

Bu itibarla noterler tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harçların bankaya yatırılması tahakkuk edecek faizlerin Hazine gelirleri arasında yer alması zorunludur.' denilmektedir.

Bu durumda anılan konuda Bakanlığımızca yapılabilecek başka bir işlem bulunmadığından keyfiyetinin bütün noterliklere duyurulmasını ve Maliye Bakanlığı tasarrufu aleyhine herhangi bir yola gidilip gidilmeyeceğinin Birliğinizce veya Noterlerce teemmul olunması uygun görülmüştür." denilmektedir.

15- Noterler tarafından da mal bildirimi verilmesinin zorunlu olduğu:

4.5.1990 tarihli ve 20508 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nun;

"Mal bildiriminde bulunacaklar" başlıklı 2 nci maddesinin (b) bendi uyarınca noterler de bu Kanun hükümleri doğrultusunda mal bildiriminde bulunmak zorundadır.

Anılan Kanun'un;

5 inci maddesinde, bu Kanun kapsamına giren görevlilerin kendilerine, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait bulunan taşınmaz malları ile görevliye yapılan aylık net ödemenin, ödeme yapılmayan görevlilerin ise, 1inci derece Devlet Memurlarına yapılan aylık net ödemenin beş katından fazla tutarındaki her biri için ayrı olmak üzere, para, hisse senetleri ve tahviller ile altın, mücevher ve diğer taşınır malları, hakları, alacakları ve gelirleriyle bunların kaynakları, borçları ve sebeplerinin mal bildiriminin konusunu teşkil edeceğि,

6 ncı maddesinde, mal bildirimlerinin;

Bu Kanun kapsamındaki görevde atanmada, görevde giriş için gerekli belgelerle,

Mal varlığında önemli bir değişiklik olduğunda bir ay içinde,

Görevin sona ermesi halinde, ayrılma tarihini izleyen bir ay içinde,

Verilmesinin zorunlu olduğu,

7 ncı maddesinde, bu Kanun kapsamındaki görevlere devam edenlerin, sonu (0) ve (5) ile biten yılların en geç şubat ayı sonuna kadar bildirimlerini yenileyecekleri,

8 inci maddesinde, sözü edilen bildirimlerin Adalet Bakanlığına verileceği,

Açıklanmıştır.

Mal Bildirimi örneği ile uygulamaya ilişkin diğer bilgiler 15.11.1990 tarihli ve 20696 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmelik'te yer almaktadır.

16- Atama veya emeklilik gibi nedenlerle ayrılacak noterin, dairenin tahliye edileceğine ilişkin taahhütte bulunmaması gereği:

Emekli olacak veya başka bir noterliğe atanacak olan bazı noterlerimizin ayrılmadan önce noterlik dairesinin belirli bir tarihte tahliye edileceğine dair taahhütte bulundukları, Birliğimize yapılan çeşitli başvurulardan anlaşılmaktadır.

Aynı dairede noterliğe devam edecek bir noterimin daire sahibine karşı böyle bir taahhütte bulunmasına hiçbir yasal engel bulunmamaktadır. Ancak, yıllarca aynı dairede noterlik hizmetini sürdürün bir kimsenin yaş tahdidine uğramasından veya başka bir noterliğe atanmasından kısa bir süre önce dairenin tahliyesini taahhüt etmesinin iyi niyetle bağıdaştırılması mümkün görülmemektedir.

Bu şekildeki bir hareket vekâlet döneminde Birliğimizi ve daha sonra yeni atanmış noteri zor durumda bırakacağından, mesleki dayanışmaya ve iyi niyet kurallarına uygun düşmeyen bu davranışlardan kaçınılması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:

12.7.1972 tarihli ve (1), 04.05.2017 tarihli ve (10) sayılı genelgeler,
08.06.2017 tarihli ve Hukuki Danışmanlık-10439 (93) sayılı genel yazı,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılarla, TNB internet sayfasında yer alan
“YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

Özü: Noterlik dairesi ile ilgili konular

G E N E L G E
No. (10)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Birliğimizce yayımlanan, noterlik dairesiyle ile ilgili bazı konuları kapsayan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantıda görüşülerek kabul edilmiştir.

1- Noterliklerde kullanılan mühür ve soğuk damga:

a) Noterlik işlemlerinde sadece beratı olan resmi mührün kullanılabileceği, lastik ve plastik mühürlerin kullanılamayacağı:

Noterliklerde kullanılacak mühürlerle ilgili hükümlere Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 61 İlâ 65inci maddelerinde yer verilmiştir. Buna göre;

Noterler, 8.8.1984 tarihli ve 84/8422 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Resmi Mühür Yönetmeliği hükümlerine göre temin edecekleri, noterliğin ismini taşıyan bir mühür kullanırlar.

Resmi Mühür Yönetmeliğinin 2nci maddesi uyarınca, resmî mühür ancak beratî ile birlikte kullanılma imkânı olan bir araç olup, herhangi bir şekilde kayıp edilen beratlara ait mühürler (aşağıda belirtilen aykırı durum dışında) kullanılamaz. Bu nedenle, aynı Yönetmeliğin 13.uncu maddesi gereğince, mühür veya mühür beratî ya da ikisi birden kaybedildiğinde durumun, Adalet Bakanlığı aracılığıyla usulüne uygun olarak Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne bildirilmesi gereklidir.

Aynı Yönetmeliğin 6ncı maddesi "Yapılması kararlaştırılan mühürler Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından imal edilir. Bu Genel Müdürlükçe imal edilmiş resmî mühürler kullanılmaz" hükmünü içermektedir. Yönetim Kurulunun 23.07.2003 ve 28.11.2007 tarihli toplantılarında alınan kararlarda da belirtildiği üzere, noterliklerde, Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünden alınmış beratlı resmi mühürler dışında, beratsız bir mühür veya lastik ya da plastik mühürler kullanılabilir. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü de 06.11.1996 gün 167/209- 4738 sayılı yazısıyla Noterlik Kanunu ve Resmi Mühür Yönetmeliğine aykırı olması nedeniyle, plastik mühürlerin kullanıldığı vekâletnamelerin kabul edilmeyeceğini bildirmiştir. Aynı Yönetmeliğin 15inci maddesinde, bu Yönetmelik hükümlerine aykırı şekilde resmi mühür kullanıldığını, mührün taklit edildiğini veya Darphane ve Damga Matbaası dışında imal edildiğini öğrenen kamu görevlilerinin durumu en yakın mülki amire bildirmek zorunda olduğu hükmünü içerdigidenden, birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 27.2.1989 tarihli ve (22) sayılı Genelge'de belirtildiği üzere, Resmi mühür Yönetmeliğine göre Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünden alınmamış mühürlerin kullanılması sebebiyle noterlerimizin hukuki sorumluluklarının doğabileceği gibi, ayrıca cezai ve disiplin yönünden de haklarında işle yapılabileceği dikkate alınmalıdır.

b) Beratları bulunmayan mühürlerin sadece yeni mühür temin edilinceye kadar kullanılabileceği:

Beratları kaybolan/bulunmayan mühürlerin yeni mühür temin edilinceye kadar kullanılmasında sakınca olup olmadığı konusunda intikal eden tereddütler nedeniyle görüşleri sorulan ve Yönetim Kurulu'nun 20.04.2000 günü toplantıda görüşülen Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 03.04.2000 tarih ve 5469 sayılı yazısında;

"*Bilindiği gibi, Resmi Mühür Yönetmeliğinin 13 üncü maddesi hükmü gereğince; 'Mühür veya mühür beratı ya da ikisi birden kayıp edildiğinde durum mühürü kullanan birim tarafından ilgili bakanlık veya kuruluş başkanlığına bildirilir. Bildirim üzerine durum Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne iletılır. Mühür kütüğüne gerekli kayıt konularak yeni mühür yapılması sağlanır.'*

Mühürler Noter dairesinin demirbaşı olup temin ve tedariki notere aittir ve demirbaş eşi defterlerinde ait olduğu kısma kaydolunur. İşin icabı ve zaruretine göre noterler birden fazla mühür kullanabilirler.

Bu itibarla;

Beratları kaybolan mühürlerin yenilenmesi için derhal ilgili Cumhuriyet başsavcılığına bilgi verilmesi, beratları kayıp mühürlerin ise, yeni mühür temin edilinceye kadar kullanılmasına devam edilmesinde sakınca olmadığı düşünülmektedir." denildiğinden, mühür beratının kaybolması veya bulunamaması halinde, noterlikte sıra takip eden numaralı birden fazla başka mühür de mevcut değilse beratı kayıp mühürün, yeni mühür temin edilinceye kadar kullanılmasına devam edilebilir.

Yeni mühürün veya soğuk damganın teslim alınmasını takiben "Resmi Mühür Berat Kâğıdının" alt kısmında bulunan "Teslim Alma Belgesi" nin ilgili kısımları mühürü kullanacak birim yetkilisince doldurulup imzalandıktan sonra eski mühürle birlikte (mühür yapıpları hariç) en geç 1 ay içinde, HİGM nün 20.01.2006 tarihli ve 101 sayılı Genelgesi'nde de belirtildiği üzere doğrudan Darphane ve Damga Matbaası Genel Genel Müdürlüğüne iade edilmesi gerekmektedir.

c) Mühür taleplerinde uygulanacak usul:

Resmi Mühür Yönetmeliği ile HİGM nün 20.01.2006 tarihli ve 101 sayılı Genelgesi'nde de belirtildiği üzere resmi mühür teminine ilişkin talepler, yazı ile Adalet Bakanlığına yapılmaktadır.

HiGM nün aynı Genelgesi uyarınca, noterliklerin mühür taleplerinin yerine getirilebilmesi için **yıpranan mühürlerde**; silik çıkan mühür örnekleri, banka makbuzu ve mühür beratları asıllarının talep yazısıyla birlikte gönderilmesi icap etmektedir.

Mühür taleplerinde uygulanacak usul ile ilgili olarak, Darphane ve Damga Matbaası Genel Genel Müdürlüğü internet sayfasında yer alan "Resmi Mühür" bölümünde yer alan açıklamaların da dikkate alınması gerekmektedir.

c) Noterlik mühür ve kaşelerin mavi renkli mürekkeple kullanılmasının zorunlu olduğu:

Yönetim Kurulu'nun 27.02.2008 tarihli toplantıda; noterliklerde kullanılan mühür ve kaşelerde renk birliğinin sağlanması ve bu hususta bir standart oluşturulması bakımından, tüm noterliklerde 01.05.2008 tarihinden itibaren **mavi mürekkep** kullanılmasına karar verildiğinden, işlemlere mühür ve kaşelerin mavi renkli olarak basılması zorunludur.

d) Ayrılan noterin mühür ve kaşeleri vermek, yerine atanın noterin ise bunları almak zorunda olduğu:

Atama nedeniyle ayrılan ile aynı yerde görevde başlayan noterler arasında mühür ve kaşelerin devri hususunda tereddütler yaşandığı Birliğimize intikal eden başvurulardan ögre-

nilmekle; konunun, Yönetim Kurulumuzun 27.11.2006 tarihli toplantısında görüşülmesi sonunda;

Noterliğe ait mühürler ile isimli olanlar hariç noterlik kaşelerini, ayrılan noterin vermek, yerine atanan noterin ise bunları almak zorunda olduğuna, bu eşyaların bedeli bakımından da ilk alındıkları tarihte demirbaş defterinde gösterilen fatura bedellerinin devir bedeli olarak düşünülmesi gerektiğine karar verilmiş bulunduğuandan, buna göre işlem yapılması zorundadır.

e) Devir teslimlerde mühür ve beratların bulunup bulunmadığının tutanağa açık şekilde yazılması gereği:

Adalet Bakanlığı HİGM nün 20.01.2006 tarihli ve 101 sayılı Genelgesi'nin 2/c maddeinde belirtildiği üzere; bütün devir teslimler sırasında mühür ve mühür beratı sayısının tespit edilerek, kayıp mühür veya mühür beratının bulunup bulunmadığının devir teslim tutanağına açıkça yazılması gerekmektedir.

f) Mühür ve imza örneklerinin Dışişleri Bakanlığına gönderilmeyeceği:

Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk Prensipler Daire Başkanlığı Birliğimize gönderdiği 06 Mayıs 2009 tarihli ve 202096 sayılı yazıyla, bazı noterliklerin mühür ve imza örneklerini Bakanlıklarına gönderdiklerini bildirmekle, konunun Yönetim Kurulu'nun 27.05.2009 tarihli toplantıda görüşülmesi sonunda;

Noterlik Kanununun 39 uncu ve Yönetmeliğin 64 üncü maddeleri hükümleri uyarınca; göreve başlayan noterlerin, bu tarihten itibaren 15 gün içinde noterlik mührü ve imzalarının üçer örneğini bulundukları yer Valiliğine, Adalet Bakanlığına, Türkiye Noterler Birliğine ve Noter Odasına göndermeleri gerektiğinin, imza yetkisi verilen stajyerler, Kâtıipler ve diğer vekiller hakkında da aynı hükmün uygulanacağıının, belirtilen yerler içinde sayılmayan Dışişleri Bakanlığına imza ve mühür örneklerinin gönderilmemesi gerektiğinin noterliklere duyurulmasına karar verilmiştir.

g) Soğuk damga:

aa) Temini, berati ve değiştirilmesi:

Noterlik işlemlerinde resmi soğuk damganın kullanılıp kullanılmayacağının Adalet Bakanlığından sorulması üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 29.12.1988 gün ve 47192 sayılı yazıyla, işlemlerde çabukluk sağlamak ve sağlıklı bir mühür izi elde etmek amacıyla noterliklerde resmî soğuk damganın da kullanılmasının uygun görüldüğü bildirilmekle, bu tarihten itibaren noterliklerimizde de resmi soğuk damga kullanılmasına başlanmıştır.

Resmi Mühür Yönetmeliğinin 14 üncü maddesinde, mührün kabartmalı şekli olarak tanımlanan resmi soğuk damganın da Yönetmelik hükümlerine tabi bulunduğu hükmüne yer verilmiş bulunması nedeniyle, resmi mühürlerin temini, değiştirilmesi ve berati ile ilgili yukarıda açıklanan hükümler soğuk damgalar için de aynı şekilde uygulanır.

bb) Tüm noterliklerde soğuk damga bulundurulmasının zorunu olduğu:

Yönetim Kurulu'nun 16.02.2000 ve 14.04.2005 günlü toplantılarında, tüm noterliklerin soğuk damga bulundurmaları ile resmi soğuk damga bulunmayan noterliklerin mutlaka bir soğuk damga temin etmeleri gerektiğine karar verildiğinden, işlemlerin güvenliğinin sağlanması, sağlıklı bir mühür izi elde edilmesi ve sahteciliklerin önlenmesi açısından noterliklerde resmi soğuk damga bulundurulması ile kullanılması zorunludur.

cc) İşlemlerde kullanılış şekli:

Resmi soğuk damganın işlemlerde ne şekilde kullanılacağı hususunda yaşanan tereddütler üzerine Adalet Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 1.9.1993 tarih ve 37952 ve 03.07.2017 tarihli ve 12648 sayılı yazılarla sonuç olarak:

"Fotoğraflı noterlik işlemleri sırasında soğuk damga uygulanmasına ilişkin mevzuattan kaynaklanan bir zorunluluk bulunmamakla birlikte, soğuk damga kullanımının sahte noter kâğıdı kullanımını önleyecegi hususu dikkate alındığında, işlem kağıtlarında bulunan fotoğrafların üzerine ve fotoğrafı olsun olmasın tüm işlemlerdeki yevmiye numaraları bulunan yerlere soğuk damga basılmasının, buna karşılık noterin imzasının üzerine, defter ve belgelerin sayfalarına ve resmi daire ve kuruluşlarca yapılacak yazışmalara normal mühür basılmasının uygun olacağı Bakanlığımızca kabul edilmiş bulunmaktadır." denildiğinden buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

dd) Defter onay işlemlerinde kullanılmış şekli:

Özellikle defter yapraklarının mühürlenmesinde sağlayacağı kolaylık dikkate alınarak defter onay işlemlerinde soğuk damganın kullanılıp kullanılamayacağı hususunda Adalet Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, gönderilen 27.2.1995 tarihli ve 3239 sayılı cevap yazısında; "Defter tasdiki işlemlerinde onay bilgilerini ve şerhini ihtiva eden ilk ve son sayfaların, ara tasdiklerde ise ara tasdik şerhi bulunan sayfanın normal mühürle, diğer sayfaların ise soğuk damga ile mühürlenmesinin uygun olduğu düşünülmektedir." denildiğinden, defter onaylama işlemlerinde de belirtilen şekilde uygulama yapılması mümkün bulunmaktadır.

2- Birinci ve ikinci sınıf noterliklerde fotokopi makinesi bulundurulmasının zorunlu olduğu:

İşlem yaptırmak üzere noterliklere başvuran bazı ilgililerden, noterlikte fotokopi makinesi bulunmadığından bahisle fotokopi çektmek üzere başka yerlere yönlendirildikleri konusunda yakınların Birliğe intikal etmesi üzerine;

Asıl olanın, noterlik işlemin daire içinde tamamlanması olduğundan, ilgililerin fotokopi çektmek üzere daire dışına gönderilmesinin, sahtecilik olaylarına sebebiyet verdiği gibi, zaman kaybına yol açtığı ve bu durumun noterlik hizmetinin etkinliğini gölgeleyerek, toplumun meslek hakkındaki değerlendirmelerinde olumsuzluklara sebebiyet verdiği dikkate alan Yönetim Kurulu 16.07.2009 tarihinde birinci ve ikinci sınıf noterliklerde fotokopi makinesi bulundurulma zorunluluğu getirilmesine, bulundurmayan noterler hakkında disiplin yönünden gereğine tevessül edilmesine karar vermiştir.

3- Noterlik dairelerinin işyeri açma ve çalışma ruhsatına tabi olmadığı:

07.07.2013 tarih ve 28700 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6494 sayılı Kanun ile 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi "**1512 sayılı Noterlik Kanununa göre kurulan noterlik dairelerine**" şeklinde yeniden düzenlenmiş bulunduğuundan, noterlik daireleri işyeri açma ve çalışma ruhsatından muaf tutulmuştur.

4- Noterlik dairesi tabelaları ve bunlar ile noterlikte kullanılan evrak ve kartvizitlere yazılabilcek isim ve unvanlar:

a) Tabela boyutları ve şekli:

Noterlik tabelalarının aynı boyut ve şekilde olması amacıyla yapılan çalışmalar ve 44. Olağan Genel Kurul'da alınan karar doğrultusunda, Yönetim Kurulunun 12.01.2016 ve 05.12.2016 tarihli toplantılarında:

40X80 cm'den küçük, 100x300 cm'den büyük olmayacak şekilde, kırmızı zemine beyaz harf ve rakamla Kongrede kabul edilen örnek esas alınmak suretiyle noterlik dairesinin bir cephesine 1 tabela, iki veya daha fazla cephesi olan noterliklerde farklı cephelere olmak kaydıyla en fazla 2 tabela asılmasına, (Noter) unvanından önce (T.C.) ibaresinin konulmasına, tabelalar konusunda Yönetmelikte belirtilen diğer hükümlere riayet edilmesine, mevcut tabelaların belirtilen sayı, ölçü ve özelliklere uygun olmayanların bu karar doğrultusunda uygun hale getirilmesine, eskiyen ve renkleri bozulmuş olan tabelaların da yenileri ile değiştirilmesine karar verildiğinden, buna göre hareket edilmesi icap etmektedir.

Yönetim Kurulu Kararlarında belirlenen ölçülerde hazırlanan tabela örnekleri ekte bulunmaktadır. (Ek 1).

b) Tabelalar ile noterlikte kullanılan evrak ve kartvizitlere yazılabilecek isim ve unvanlar:

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinde tabelalar ile noterlikte kullanılan evrak ve kartvizitlere yazılabilecek isim ve unvanlara ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Buna göre;

Sınıfı belirtilmeksızın, tek noterlik olan yerlerde (T.C. .... Noterliği), birden çok noterlik olan yerlerde ise (T.C. .... 4. Noterliği) şeklinde tabela veya başlık kullanılması gerekmektedir.

Tabela ve başlıklar (T.C. Adalet Bakanlığı .... Noterliği) şeklinde yazılamaz.

Noterlik unvanının altına noterin isim ve soyadının yazılması da mümkün bulunmakta-

Reklam niteliğinde kabul edileceği için, tabelalar ile noterlikte kullanılan evrak ve kartvizitlere sadece (Doktor) unvanı yazılabilir, bunun dışında (örneğin noterliğin sınıfını belirtecek) başka bir sıfat yazılmaz.

Noterlik kağıtlarının baş kısmında keza aynı şekilde (T.C. .... Noterliği) dendikten sonra alt kısmına (Noter ....) şeklinde noterin yalnızca isim ve soyadı ile telefon numarası yazılabilir. Buna karşılık, noterlik tabelalarına telefon numaralarının, noterlik kâğıtlarına da noterin ev telefon numaralarının yazılması mümkün bulunmamaktadır.

Tatil günlerinde noterlik daire kapısına noter veya imzaya yetkili memurunun ev telefon numaralarının yazılması da doğru olmayıp, haksız rekabet niteliği taşır.

c) Noterlik dairesi tabelalarından ilan ve reklam vergisi talep edilmesi halinde izlenecek yol:

Noterlik tabelalarının vergiye tabi tutulup tutulmayacağı hususunda Maliye ve Gümrük Bakanlığından görüş istenmesi üzerine gönderilen 8.11.1988 gün ve BELG: 2630023-5170482 sayılı yazida:

"Bilindiği üzere 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 12-16 ncı maddeleri ile ilan ve reklam vergisine ilişkin hükümler düzenlenmiş bulunmaktadır.

Yukarıda açıklanan madde hükümlerinin beraberce tetkikinden de anlaşılacağı üzere söz konusu vergiden istisna ve muaf tutulacak kurum ve kuruluşlar ayrı ayrı sayılmış olup, noterlere ait tabelaların muaf ve istisna tutulacağına dair bir hükmeye yer verilmemiştir.

Bu nedenle, noterliklerin ilan ve reklam vergisine tabi tutulmasında 2464 sayılı Kanuna aykırı bir husus bulunmamaktadır." denilmiştir.

Sözü edilen verginin ödenip ödenmeyeceği hususunda tereddütlerin devam etmesi nedeniyle konunun, Yönetim Kurulunun 05.12.2016 günü toplantıda görüşülmesi sonundan:

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 12-16 ncı maddeleri hükümleri içinde noterliklerin kullandıkları tabelalar yönünden herhangi istisna hükmüne yer verilmemiş olması nedeniyle, Kanun hükümlerinin değiştirilmesi amacıyla çalışmaların sürdürülmesine,

(Ek 2)'de örneği bulunan Ankara 3. Vergi Mahkemesinin 24.02.1995 gün ve E. 1994/642 K. 1995/306 sayılı kararında "... Resmi daire sayılan noterlik dairesinde kamu hizmeti yapan noterleri gerçek ve tüzel kişi olarak nitelемek mümkün bulunmadığından ilan ve reklam vergisi ile yükümlü tutmaya yasal olanak yoktur." denilmiş ise de, Gelir İdaresi Başkanlığı'nın, vergi mahkemeleri tarafından verilmiş kesinleşen kararları münferit bir olay için verilmiş karar olarak kabul etmesi ve dolayısıyla bu nevi kararları genel uygulamaya konu etmemesi nedeniyle, kendisinden ilan ve reklam vergisi istenen her noterin (Ek 2) de örneği yer alan kararı emsal olarak idari dava açmasının mümkün bulunduğuuna,

Karar verilmiştir.

5- Noterlik dairelerinin çalışma saatleri ve iş kabulü:

a) Çalışma saatleri:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1974/25 ve 1979/7 sayılı Genelgelerde yer verildiği üzere, noterliklerdeki çalışma saatleri aşağıda gösterildiği şekilde düzenlenip ve uygulanacaktır.

Noterlik Kanununun 51inci maddesi gereğince;

Noterlikler, bulundukları yerdeki diğer resmi dairelerle birlikte günlük çalışmaya başlayacaklar ve resmi dairelerle birlikte öğle tatili yapacaklardır.

Noter odaları, odada üye bulunan noterliklerin günlük çalışma ve tatil saatini odanın her yılı olağan genel kurul toplantısında, bir yıl süre ile uygulanmak üzere tespit eder ve Türkiye Noterler Birliği ile Adalet Bakanlığına bildirir. Şu kadar ki, noterlik dairesindeki iş kabulü süresi o yerdeki diğer resmi dairelerden en çok bir saat daha fazla olabilir.

Buna göre:

Oda olağan genel kurulunca iş kabul süresi tespit edilmemiş ise, resmi dairelerin iş bitirme saati noterliklerin en son iş kabul saati olacaktır.

Oda genel kurulları tarafından iş kabul saati olan bir süre tespit edilmiş ise bu sürenin o yerdeki resmi dairelerin günlük saati olan çalışma sürelerinin bitisi saatine eklenmesi gereklidir. Bu suretle bulunacak süre noterliklerin en son iş kabul saati olacaktır.

En son iş kabul saatine kadar noterliklerde iş kabulü zorunludur. Bu saate kadar kabul edilen işler aynı gün içinde bitirilecektir.

Noterlikler, iş kabul saatinin de eklenmesi suretiyle meydana gelen çalışma süresi içinde iş kabulünden kaçınamayacakları gibi Noterlik Kanununun 52inci maddesi saklı kalmak kaydıyla bu süreler dışında ancak kabul ettikleri işleri bitirecek ve fazla çalışmamayacaklardır.

Noterlik Kanununun 52inci maddesi hükmü gereğince, noterler tatil günlerinde ve iş günlerinin tatil saatlerinde ancak vasiyetname tanzim ve tasdiki veya gecikmesinde zarar umulan noterlik işlemlerini yapabilirler, bunun dışında tatil günlerinde ve iş günlerinin tatil saatlerinde iş kabul edemezler.

Noter Odaları kendi bölge merkezleri ve ünitelerinde mesai saatlerini yukarıdaki usulere göre ayrı ayrı tespit edecek ve odaya bağlı bütün noterliklere bildireceklerdir.

Her noter, işe başlama, öğle tatili (başlangıç ve bitiş saatleri) ile en son iş kabul saatini bir levha üzerine yazarak noterliğin görünür bir yerine asacaktır.

Odalar, yukarıdaki hususlara uyulup uyulmadığını Birliğimize bildirecekler ve daimî şekilde de kontrol edeceklerdir.

İş sahiplerinin mağduriyetine ve noterlerimizin de sorumluluğuna yol açmaması bakımından, yukarıda belirtilen hususları oda yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile noterlerimizin hassasiyetle uygulamaları gerekmektedir.

b) Çalışma saatleri içinde kabul edilen işin bu süre içinde bitirilememesi halinde, mesai bitiminden sonra da çalışmaya devam edilerek bitirilmesinin mümkün bulunduğu ve personelin bu nedenle çalıştırılabilceği:

Noterlerin iş kabul saatleri ile ilgili bir düzenleme bulunmasına karşın, çalışma saatleri içinde gelen bir işin mesai saatinin bitiminden sonra belirli bir saate kadar bitirilmesi gereği yönünde yasal bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle, çalışma saatleri içinde kabul edilen işin bu süre içinde bitirilememesi halinde, mesai bitiminden sonra da çalışmaya devam edilerek bitirilmesi mümkündür.

Aynı konuda, Adalet Bakanlığının görüşünü içeren 18 Ocak 1979 gün ve 1292 sayılı yazda da; "1512 sayılı Noterlik Kanununun 51inci maddesi bütünüyle incelendiğinde, çalışma saati ile ilgili düzenlemenin, iş kabul saatinin sınırlandırılmaya yönelik olduğu görülmektedir.

Noterlik hizmetinin gereği olarak, daireye çalışma saatı içinde gelen işlerin günlük olarak yevmiye defterine işlenmesi ve sonuçlandırılması, hesapların da kapatılması zorunlu bulunmaktadır.

Çalışma saatinin son dakikasına kadar iş kabul etmek zorunda bulunan noterlik dairesinin yukarıda belirtilen işler için de süreye ihtiyaçları olduğu kuşkusuzdur. Noterin bu işleri personeli yardımıyla göreceği de tabiidir. Hal böyle iken noterin, personelini iş mevzuatı hükümlerine göre akdedilen hizmet sözleşmesinde öngörülen süreyi ve (4857 sayılı İş Kanunu'nun 63 üncü maddesi ile İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliğine göre haftalık 45 saat ve günlük 11 saat) geçmemek kaydı ile iş kabul saatinin bitiminden sonra da bir süre çalıştırmasının mümkün bulunduğu ve bundan dolayı fazla mesai ücreti talep edilemeyeceği düşünülmektedir.” denilmiştir.

6- Noterlik dairesinin hizmetin yerine getirilmesine uygun yapıda olması ve temiz tutulması gerekiği:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 06.10.2004 tarihli ve 19083 sayılı yazısı ile bazı noterlik dairelerinin Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 5 ve 6 ncı maddelerinde belirtilen şekilde hizmetin ifası için yeterli olmadığını ve gerekli unsurları taşımadığını bildiren Birlilik tarafından gereken denetimlerin yapılmasını talep etmekle konu, Yönetim Kurulu'nun 11.11.2004 günü toplantılarında görüşülmüştür.

Bilindiği üzere; noterlik dairesinin döşenmesi ve düzeni konusuna Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 5 ve 6 ncı maddelerinde yer verilmiştir. 5 inci maddede, noterlik dairesinin sınıfı, iş yoğunluğu ve geliri göz önünde tutularak döşeneceği, 6 ncı maddede ise dairenin, noter çalışma, servisler, bekleme ve arşiv bölümünden oluşacağı, işlerin en uygun biçimde görülebilmesini sağlayacak, iş sahiplerine kolay ve rahat hizmet verebilecek nitelikte bulunması gerekiği açıklanmıştır.

Belirtilen hükümler doğrultusunda, adalet memuru tarafından geçici yetkili olarak hizmetin yürütüldüğü dördüncü sınıf noterlikler ayrık olmak üzere; mesleğimize duyulan güven ve saygınlığı artıracağının da göz önünde bulundurularak, Noterlik Mesleğinde Uyulması Zorunlu Etik Kurallarda da belirtildiği gibi, tüm noterlik dairelerinde işlerin en iyi şekilde yürütülmeye imkan verecek düzenlemelerin yapılması, dairenin hizmetin gerektirdiği büyülük ve nitelikte olması, noterliğin iş ve gelir durumuna uygun şekilde döşenmesi ve dolayısıyla Yönetmelik hükümlerine uygun hale getirilmesi zorunlu olduğundan, noterlik dairelerinin Yönetmelikte belirtildiği şekilde ve hizmetin yerine getirilmesini sağlayacak nitelikte olmasına ve temiz tutulmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

7- Noterlik hizmetinin aksamadan yürütülebilmesi için dairede yeterli personel çalıştırılması gerekiği:

Adalet Bakanlığı tarafından Birliğimize gönderilen 15 Temmuz 1980 gün ve 14872 sayılı yazında;

“Bakanlığımıza yapılan başvurularda, sayılan az da olsa noterliklerin bazlarının getirilen noterlik işlemlerini, işin çokluğunundan bahisle anında yapmayıp ilgilileri saatlerce beklettikleri, bazen işi ertesi güne ve hatta daha sonraki günlere bıraktıklarından yakınılmaktadır.

Noterliklerde, bulundukları yer Asliye Mahkemesinin yetki çevresi içerisindeki bütün noterlik işlerinin, gecikme ve aksama olmadan yerine getirilmesi gerekmektedir. İş yoğunlığında görülen artışlar, mevcut noterlik veya noterliklerin üstesinden gelemeyeceği bir düzeye ulaşması halinde, yeni ihdaslar yolu ile gerekli önlem Bakanlığımızca alınmaktadır.

Ancak mevcut iş sayısı normal düzeyde olduğu halde işlerin zamanında yetiştirmesinin, personelin yeterli sayıda ve yetenekte olmamasından veya çalışma sisteminin ve dairenin düzensizliğinden ileri geldiğini kabul etmek gerekecektir.

Hizmetin zamanında ve en iyi şekilde yerine getirilme mükellefiyetinin, dairenin ilk deprecede sorumlusu olan notere ait olacağı ise kuşkusuzdur.

Bu itibarla; işlerin hiçbir aksamaya meydan vermeden, anında ve en iyi şekilde, yürütülmesi için notere yardımcısı olan personel sayısının yeterli düzeye çıkartılması ve gerekli diğer önlemlerin derhal alınması lüzumunu ve işleri aksattığı ve iş sahiplerinin mağduriyetine

sebebiyet verdiği tespit edilen noterler hakkında cezai ve inzibati yönden yasal işlem yapılacağının bilinmesi hususunun Birliğinizce yayınlanacak bir genelge ile bütün noterliklere duyurulmasını ve sonucundan bilgi verilmesini rica ederim" denildiğinden, buna göre hareket edilmesi icap etmektedir.

8- Türk Bayrağı'nın noterlik dairelerinde hangi zamanlarda asılacağı:

2893 sayılı Türk Bayrağı Kanunu'nun 3 ncü maddesinin üçüncü fıkrasının "Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Türk Bayrağı sürekli çekili kalır" hükmünü içermesi nedeniyle, noterliklerde Türk Bayrağı'nın sürekli çekili kalıp kalmayacağı hususu Adalet Bakanlığı Hukuk İşlemleri Genel Müdürlüğü'nden sorulmuştur. Adı geçen Genel Müdürlükten alınan ve Yönetim Kurulu'nun 21.02.2003 günü toplantılarında görüşülen 06.01.2003 tarih ve 280 sayılı yazda;

"2893 sayılı Türk Bayrağı Kanunu'nun 3 üncü maddesinin 3 üncü fıkrası 4409 sayılı Kanun'un 1 inci maddesi ile değişmiş ve "Kamu kurum ve kuruluşlarında Türk Bayrağı sürekli çekili kalır" hükmünü getirmiştir.

Aynı Kanunla değiştirilen aynı maddenin 4 üncü fıkrasında ise 'Bayrağın; nerelerde daimi olarak çekilmeyeceği, hangi kapalı yerlere konulacağı, nerelere fon olarak takılacağı veya asılacağı, kamu kurum ve kuruluşlarından başka yerlerde ne zaman ve nasıl çekileceği, Türk Silahlı Kuvvetleri yuzer birliklerinde ve Türk Bandırı Ticaret Gemilerinde Bayrak çekme ve indirme zamanları ile Bayrak çekilirken ve indirilirken yapılacak törene ilişkin hususlar, tüzükle gösterilir' düzenlenmesi yapılmıştır.

Türk Bayrağı Tüzüğü'nün 9 uncu maddesinde Bayrağın sürekli çekili kalacağı kuruluşlar tek tek sayılmış, bunlar arasında Noterliklerin yer almadığı anlaşılmıştır.

Aynı Tüzüğün 11 inci maddesinde ise Milli Bayram, genel tatil ve hafta tatili günlerinde Bayrak çekilecek yerler belirtilmiş olup, Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları da bunlar arasında sayılmıştır.

Mevcut yasal düzenlemeler doğrultusunda Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olan Noterliklerde Türk Bayrağının sürekli çekili kalamayacağı, Tüzüğün 11inci maddesinde belirtilen Milli Bayram, genel tatil ve hafta tatili günlerinde Bayrağın çekili kalması gerektiği düşünülmektedir." denildiğinden, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

9- Daire personelinin iş sahiplerine karşı davranışlarının denetlenmesi:

Noterliklerde görevli personelin iş sahiplerine karşı olumsuz davranışlarıyla ilgili olarak Birliğimize ulaşan bilgiler üzerine, Yönetim Kurulunun 11.07.2008 tarihli toplantılarında konunun görüşülmESİ sonunda:

Noterliklerde görevli personelin; noterlik mesleğinin kamuoyundaki itibarını zedeleyen hareketlerden kaçınmalarının, iş sahiplerinin noterliklerden iyi izlenimlerle ayrılmaları için bunlara karşı iyi davranışlarının, ilgililerin kimlik, ehliyet ve benzeri belgelerinin noterliklerde unutulması halinde kendilerine bilgi verilmek suretiyle iade edilmelerinin sağlanması için düzenli şekilde denetim ve gözetim görevinin yerine getirilmesine karar verildiğinden, buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

10- Kırtasiye ve malzemelerin Devlet Malzeme Ofisinden alınabileceği:

Birliğimize yapılan bir başvuruyla, noterlere satış yapılmadığının bildirilmesi üzerine konu, Yönetim Kurulu'nun 14.1.2011 tarihli toplantılarında görüşülmüş ve durumun Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğüne intikal ettirilmesine karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükten alınan 3.2.2011 tarihli ve 622-51 sayılı yazda, "Kamu kurumu niteliğinde, tüzel kişiliğe sahip bir meslek kuruluşu olan Birliğiniz ile Adalet Bakanlığı'nın gözetim ve denetiminde bulunan ve kamu hizmeti yapan noterlerin Ofisimizden alım yapmalarında bir sakınca bulunmamaktadır" denildiğinden, noterliklerimizin ihtiyaçları olan kırtasiye ve malzemeleri DMO'dan almaları mümkün bulunmaktadır.

11- Noterlik dairelerinde fotoğraf kabini bulundurulamayacağı:

Birliğimize yapılan başvurulardan, bazı noterlik dairelerinde iş sahiplerinin fotoğraflarının çekilmesi için fotoğraf kabinleri kurulduğu öğrenilmekle, Yönetim Kurulunun 20.04.2015 tarihli toplantıda konunun görüşülmesi sonunda:

Fotoğraf yapıştırılması gereken işlemler için iş sahiplerinin fotoğraflarının çekilmesi amacıyla noterlik dairelerine fotoğraf kabinleri kurulmasının, Noterlik Kanununun 50 nci maddesi kapsamında rekabete yol açacağına ve bu nedenle de uygun olmadığına karar verilmiş tir.

12- İmza sirküleri örneklerinin (B) cilbendinde saklanacağı:

İmza sirküleri örneklerinin hangi cilbente saklanması gerektiğine ilişkin başvuruların, Yönetim Kurulu'nun 02.04.2002 günü toplantıda görüşülmesi sonunda:

İmza sirkülerlerinin fotokopi ile çıkarılan örneklerinden asıl gibi harç ve damga vergisi alınmasının, imza örneğinin işlemde bulunması ve asıl gibi kullanılmamasından kaynaklandığı, asıl işlemin (A) cilbendinde saklı bulunduğu, yapılan bu işlemin örnek işlemi olması ve esasen fotokopi sureti ile çıkartılan işlemlerde imza tatbikatı yapılmasının da mümkün bulunması birlikte değerlendirilerek, fotokopi sureti ile çıkartılan imza sirküleri örneklerinin (B) cilbendine takılması gerektiğine karar verilmiştir.

13- Başka yere atanın noterin, noterlikler adına gönderilen yayınları yanında götürüremeyeceği:

Yönetim Kurulu'nun 27.11.2002 günü toplantıda alınan karar uyarınca; Birliğimize yayımlanarak noterliklere gönderilen genelgeler, genelge özetleri ve diğer kitapların her noterlikte hizmete hazır bulundurulması, bunların noterlikler adına gönderilmesi nedeniyle, görev yerleri değişen noterlerimizin mevcut yayınlarımıza atandıkları yere beraberlerinde götürmemeleri gerekmektedir.

14- Noterlik daireleri ile ilgili yazışmalar:

a) Noterler Birliği Başkanlığına veya noter odaları başkanlıklarına gönderilecek yazıları kimlerin imzalayabileceği:

Türkiye Noterler Birliği Başkanlığına ve noter odası başkanlıklarına çeşitli konularda görüş istemiyle gönderilen bazı yazıların noter yerine noterlik personelince imzalanması nedeniyle, Yönetim Kurulu'nun 26.04.2007 ve 28.05.2007 günü toplantılarında konunun görüşülmesi sonunda:

Türkiye Noterler Birliği Başkanlığı veya Noter Odası Başkanlıklarından görüş sorulmasıyla ilgili yazıların bizzat noter tarafından imzalanarak gönderilmesi gerektiğine,

Boş noterlikleri yürüten noter vekilleri ile işten el çektirilen noterlerin vekilleri hariç olmak üzere, noterin görevinde bulunması halinde başkâtip veya kâtipler tarafından imzallanmış yazılarla Yönetim Kurulundan görüş istenmesi durumunda, yazıların Genel Sekreterlikçe işleme konulmadan ilgilisine iadesine,

Noterleri görevde bulunduğu halde, görüş isteklerine ilişkin başkâtip veya kâtipleri tarafından imzalanmış yazıların intikal etmesi halinde noter ve yazılı gönderen personel hakkında işlem yapılmasına,

karar verilmiştir.

b) Resmi mercilere yapılacak başvuruların Türkiye Noterler Birliği aracılığıyla yapılacağı:

Resmi mercilere yapılacak başvuruların Birliğimiz aracılığı ile yapılması, birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1981/49 sayılı Genelge ile noterliklere duyurulmasına rağmen, bazı noterlerimizin doğrudan doğruya resmi mercilere başvurarak görüş istedikleri an-

laşıldığından Yönetim Kurulu'nun 14.03.2001 günü toplantılarında konunun görüşülmesi sonunda:

Özel olarak Birlik politikasını ilgilendiren ve noterlik işlemlerinin genel uygulaması ve görüş istemleriyle ile ilgili hususlarda ilgili makam ve mercilere kişisel olarak başvurulmaması ve mutlaka Birliğimizin aracı kılınması gerektiğine karar verilmiş bulunduğuundan, buna göre hareket edilmesi icap etmektedir.

15- Noterlik dairelerinde staj:

a) Yükseköğretim öğrencilerinin staj talepleri:

Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı konuya ilişkin 31.10.2011 tarihli ve 95/1 sayılı son Genelgesi'nde:

“Adalet Yüksekokulları ile Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokullarının Adalet Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin, öğretim kurumlarının uygulamalı çalışma ve staj yönetmeliklerinde belirtilen esaslar doğrultusunda mahkemeler, adalet daireleri ve noterliklerde staj yapma taleplerinin karşılanması hususu Bakanlığımızın 01/01/2006 tarihli ve 95 sayılı Genelgesiyle tüm teşkilâta duyurulmuştur.

Meslekî eğitim veren yükseköğretim kurumlarının alan ve dal sayılarının artması, farklı yükseköğretim kurumu öğrencilerinin staj talebinde bulunmaları karşısında adalet komisyonlarının ayrı uygulamalar geliştirdikleri yönündeki tespitler sonucunda, uygulama birliğinin temini amacıyla söz konusu Genelgenin güncellenmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Bu kapsamda; 13/12/1983 tarihli ve 18250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yükseköğretim Kurumlarının Bakanlıklar ile Onlara Bağlı Kurum ve Kuruluşlardan Yararlanma Yönetmeliğinin 3'üncü maddesinin (a) bendi uyarınca; yükseköğretim kurumlarının, öğrenim gören öğrencilerine staj ve uygulama imkânları sağlanması hususunda ilgili bakanlıklar ile kurum ve kuruluşlardan talepte bulunmaları mümkündür.

Aynı Yönetmeliğin, "Yararlanmanın sınırı" başlıklı 4'üncü maddesinde; "Yükseköğretim kurumlarının, ilgili kuruluşların çeşitli imkânlarından yararlanması amacıyla yapılacak işbirliğinde, işbirliği yapılacak kurumun hizmetlerinin aksamaması esastır." hükmü öngörmüşdür.

Söz konusu Yönetmeliğin "Disiplin kuralları" başlıklı 5'inci maddesinde ise; "Öğrenciler, yükseköğretim kurumlarının disiplin hükümleri yanında, ilgili Bakanlık ile onlara bağlı kurum ve kuruluşun disiplin, çalışma ve iş emniyeti ile ilgili kurallarına da tabidirler." hükmüne yer verilmiştir.

Bu itibarla;

1- Mahkemelerde ya da adalet dairelerinde staj yapma talebinde bulunulan Adalet Komisyonu tarafından; öğrencinin öğrenim alanının Bakanlığımızın görev ve faaliyet alanı ile ilgili olması ve uygun görülmESİ halinde, Adalet Meslek Yüksekokulları ile Meslek Yüksek Okullarının Adalet Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin yanı sıra, farklı bölümlerde okuyan yükseköğretim öğrencilerinin de staj taleplerinin kabul edilebileceği,

2- Yükseköğretim Kurumlarının Bakanlıklar ile Onlara Bağlı Kurum ve Kuruluşlardan Yararlanma Yönetmeliği'nin 4 ve 5'inci maddeleri göz önünde bulundurularak, yürütülen hizmet ile disiplin ve çalışma düzeninin aksamamasına dikkat edilmesi,

3- Staj süresince, öğrencinin meslekî bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmesine yardımcı olunması,

4- Staj uygulamasında, ilgili yükseköğretim kurumunun belirlediği esasların ve kuralların mümkün olduğunda nazara alınması" gereğinin duyurulması ve Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 29.08.2000 tarih ve 13775 sayılı yazısında ve Adli Yargı Hâkim ve Savcı Adayları ile İdari Yargı Hâkim Adaylarının Meslek Öncesi Eğitimlerinin Yaptırılmasının Esas ve Usullerine İlişkin Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin (j) bendinde belirtildiği üzere, noterliklerin "diğer adalet daireleri" kapsamı içine girmesi nedeniyle;

Adalet Meslek Yüksekokulları ile Meslek Yüksek Okullarının Adalet Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin noterliklerde staj yapma taleplerinin kabul edilmesi gerekmekte,

Bu okullar dışında kalan farklı bölümlerde okuyan yükseköğretim öğrencilerinin de,

öğrenim alanlarının noterliğin görev ve faaliyet alanı ile ilgili olması ve uygun görülmesi hâlinde noterlikte staj yapabilmeleri mümkün bulunmaktadır.

b) Meslek lisesi öğrencilerinin noterliklerde staj yapamayacakları:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1989/36 sayılı Genelge'de belirtildiği üzere; meslek liselerinde okuyan öğrencilerin, 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu gereğince stajyer olarak noterlik dairelerinde çalıştırıldıkları görülmekle konunun, Yönetim Kurulunda görüşülmESİ sonunda:

Anılan Kanunun kapsamını belirten 2 nci maddenin içeriğinden anlaşılacağı üzere, noterlik dairelerinin bu kanun kapsamına girmemesi ve Kanun kapsamına giren kuruluşlara tanındığı düşünülen bazı kolaylıklardan noterlerin yararlanmaması nedeniyle, noterlik dairelerinde meslek lisesi öğrencilerinin stajyer olarak çalıştırılmasının mümkün olmadığına karar verilmiştir.

16- Noterliklere ait yevmiye ve muvazene defterlerinin onay işlemleri:

Vergi uygulaması sebebiyle bazı noterliklerde yapılan incelemelerde, yevmiye defterinin tasdik edilmemiş olması sebebiyle usulsüzlük cezası kesildiğinin bildirilmesi üzerine Gelir İdaresi Başkanlığından görüş istenmiştir.

Adı geçen Başkanlıktan gönderilen ve Yönetim Kurulumuzun 17.12.2009 günü toplantılarında görüşülen 08.12.2009 günü ve 115856 sayılı yazısıyla;

“... 193 Sayılı Vergi Kanununun 65inci maddesinde her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazancın serbest meslek kazancı olduğu, 66ncı maddesinde de noterlerin serbest meslek erbabı olarak vergiye tabi oldukları hükmeye bağlanmıştır.

Öte yandan, 213 Sayılı Vergi Usul Kanununun "Serbest Meslek Kazanç Defteri" başlıklı 210 uncu maddesinde ise serbest meslek erbabının bir kazanç defteri tutacağı hükmü bulunmaktadır.

Anılan Kanunun 212'nci maddesinde de "Noterlerin ve noterlik görevini ifa ile mükellef olanların ve borsa acentelerinin resmi defteri "kazanç defteri" yerine geçer." hükmü yer almaktadır.

Aynı kanunun 'Tasdike Tabi Defterler' başlıklı 220 inci maddesinde de serbest meslek kazanç defterinin tasdik mecburiyetinin olduğu açıklanmıştır.

Bu hükümler çerçevesinde, serbest meslek faaliyetinde bulunanların serbest meslek kazanç defteri tutmaları gerekmekte olup, Vergi Usul Kanunu uyarınca söz konusu yazınızda bahsedilen yevmiye defterini tutma yükümlülükleri bulunmamaktadır.

Buna göre, anılan kanun uyarınca tutulması gereken serbest meslek kazanç defterinin tasdik ettirilmesi zorunlu olup, Vergi Usul Kanunu uyarınca tutulma zorunluluğu olmayan yevmiye defterinin tasdik mecburiyeti bulunmamaktadır." şeklinde görüş bildirilmiştir.

Gelir İdaresi Başkanlığı görüşüne göre; noterliklerce tutulmakta olan yevmiye defterleri 213 sayılı Vergi Usul Kanundaki tasdik mecburiyetine tabi bulunmamaktadır. Bu nedenle de yevmiye defterlerine açılış ve ara - yenileme onayı yapılmamış olması halinde 213 sayılı VUK hükümlerine dayanılarak ilgili notere ceza kesilmesi mümkün değildir. Ancak, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 46inci maddesinde yer alan ve noterliklerde kullanılan tüm defterler gibi yevmiye defterinin de 1512 sayılı Noterlik Kanunu hükümleri gereğince kullanılmadan önce bağlı bulunulan hâkimîye tasdik ettirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, noterliklerde tutulan ve 'serbest meslek kazanç defteri' kabul edilen 'muvazene defteri' 213 sayılı Vergi Usul Kanunun 220 inci maddesinde belirtilen tasdik mecburiyeti kapsamında yer almaktadır. Bu nedenle de muvazene defterinin kullanılmaya başlamadan önce açılış veya her yıl yenileme onayının (ara tasdikinin) ilgili hâkimlikte yaptırılması zorunludur.

17- Demirbaş Eşa Defterinin tutulmasının zorunlu olduğu ve usulünce tutulması gerekiği:

Birliğimize yapılan çeşitli başvurulardan; Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 46 ncı maddesinin 11 inci bendinde sayılan ve 55 inci maddesinde de tutuluş şekli gösterilen demirbaş eşya defterinin, noterlik daireleri için lüzumunda tereddüt olunduğu ve hatta bazı noterler tarafından tutulmadığı cihetle yapılan teftişlerde tenkit konusu edildiği öğrenilmiş bulunulmaktadır.

Noterlik Kanunu'nun 40 inci maddesinde açıkça belirtildiği üzere, noterlik daireleri resmi daire sayılmaktadır. Daire için gerekli bütün demirbaş eşyanın bizzat noter tarafından temin ve tedarikinin zorunlu olması, bu eşyanın noterin şahsına ait olduğundan bahisle, demirbaş eşya defterine kayıt olunmalarına engel değildir. Kaldı ki, vergi mevzuatı, amortisman hesaplarının gösterilebilmesi ve denetimin yapılabilmesi bakımından da, bu defterin usulüne uygun bir şekilde tutulması gereklidir. Esasen noterin haklı bir engeli, izni, hastalığı veya geçici olarak isten el çektilmesi gibi durumlarda devir teslim işleminin ihtilafsız yapılabilmesi için de bu defterin tutulmasında zaruret bulunmaktadır. İstifa, emeklilik veya nakil nedenleri ile noterliğinden ayrılan bir noterin, şahsına ait olduğundan bahisle bütün demirbaş eşayı alıp götürmesi kanunen mümkün değildir. Hizmetin aksamadan yürütülmesi için zorunlu eşyanın dairede bırakılarak, noter vekiline devri kanunla mecburi kılınmıştır. Ancak, demirbaş eşya defterinin tutulması ve eşyanın bu deftere kayıt edilmesi, noterlik hizmetinin görülmESİ için zaruri olmayan bazı eşyanın noter tarafından alınıp götürülmesine engel teşkil etmeyeceği gibi, yeni atanacak noterle bir anlaşma olmadığı takdirde, bütün eşya üzerinde noterin istediği gibi tasarruf etmesine de engel bir husus bulunmadığı düşünülmektedir.

Bu itibarla, yukarıda açıklanan nedenlerle noterlik dairelerinde demirbaş eşya defterinin, bulundurulması ile usulüne uygun bir şekilde tutulması zorunludur.

18- Adalet müfettişlerince yapılan önerilere, tebliğinden itibaren on beş gün içinde itiraz edilebileceği:

Adalet müfettişlerince noterliklere yapılan önerilere itiraz süresi ile bu itirazın Birliğimiz aracılığıyla yapılp yapılmayacağı, Yönetim Kurulumuzun 21.05.2008 tarihli toplantıda görüşülmüştür.

24.01.2007 tarihli ve 26413 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Adalet Bakanlığı Tefşit Kurulu Yönetmeliğinin "Öneriler listesinin düzenlenmesi" başlıklı 87. maddesinin 15. fıkrasında "Önerilerin tebliğinden itibaren ilgililer on beş gün içerisinde gerekçelerini de göstermek suretiyle önerilere Başkanlık nezdinde itiraz edebilirler. Bu süre öneriler listesinin mahalline gönderildiği tarihten itibaren her hâlde 6 ay geçmekte sona erer. Başkanlıkça itirazın haklı olduğu sonucuna ulaşılırsa öneri listeden çıkartılır veya değiştirilebilir." hükmünün yer olması nedeniyle, denetimler sonunda tebliğ edilen önerilere itiraz edilmesi düşünüldüğü takdirde, önerilerin tebliğinden itibaren on beş gün içerisinde itirazda bulunulması ve itirazın, belirtilen sürenin geçirilmemesi bakımından da Birliğimizi aracı kılmaksızın doğrudan Cumhuriyet başsavcılıkları kanalıyla yapılması gerekmektedir.

19- Adalet müfettişlerine çalışmaları için uygun bir yer sağlanması ve gereken kolaylıkların gösterilmesi:

Adalet Bakanlığı Tefşit Kurulu Tüzüğü'nün 16 ncı maddesi "...Tefşit, denetleme, inceleme, araştırma ve soruşturma yapılan birim ve kuruluşların yöneticileri, hizmetin gereği gibi yürütülebilmesi için, müfettişlere, görevleri süresince uygun bir yer sağlamak ve diğer tedbirleri almak zorundadırlar..." hükmünü içermektedir.

Noterlik Kanunu Yönetmeliği'nin değişik 84/2 ncı fıkrasında "...Hizmetin gereği gibi yürütülebilmesi için denetimi yapan kimsenin sıfatına yakışır uygun bir yer sağlanır....." hükmüne yer verilmiş, değişik 84/3 üncü fıkrada ise "...Denetlenen daire yetkilisinin, denetimden beklenen sonucun elde edilmesi için gerekli kolaylıkları göstermek suretiyle deneticiye yardımçı olacağı" öngörülmüştür.

Açıklanan düzenlemelere karşın, sayıları az da olsa bazı meslektaşlarımızın bu hırsısta gereken özeni göstermedikleri yolunda alınan duyumlar nedeniyle konu Yönetim Kurulu'nun 05.06.2002 günlü toplantılarında görüşülmüş ve hizmetin gereği gibi yürütülebilmesi amacıyla adalet müfettişlerine görevleri süresince sıfatına uygun bir yer sağlanması ve dene timden beklenen sonucun elde edilebilmesi için de gerekli önlemlerin alınarak kendilerine yardımcı olunması gerekmektedir.

20- Noterliklerde internet kullanımı ile ilgili etik kurallar:

Türkiye Noterler Birliği üyelerinin internet kullanımı ile ilgili etik kurallar konusu Yönetim Kurulu'nun 11.05.2005 günlü toplantılarında görüşülmüş ve aşağıdaki metnin kabulü ile noterliklerimize duyurulmasına karar verilmiştir.

“İNTERNETTE YAYIN KURALLARI

Ortak bir iletişim ve etkileşim sağlayan internet ortamının etkin ve yararlı bir şekilde kullanılması için belirlenen yayın kuralları aşağıda gösterilmiştir.

1-Saygılı Davranma;

- a) Saygılı davranılmalı, benimsenmeyen tutum ve davranışlardan kaçınılmalıdır.
- b) Düşünceler dile getirilirken olumlu yaklaşılmalı, nazik bir ifade kullanılmalıdır.
- c) Tartışmaların özelleştirilmemesine ve kişiselleştirilmemesine özen gösterilmelidir.
- d) İstenmeden yapılan yanlışlıklar hoşgörü ile karşılanmalı, anlayışla yardımcı olunmalıdır.

- e) Gönderene sorulmadan gelen bir ileti başkasına aktarılmamalıdır.

2- Altyapı ve zamanı verimli kullanma;

- a) İletişim kurulurken gereksiz ve aynı iletiler ardı ardına gönderilmemelidir.
- b) Bir web sitesinde yer alan uzun bir metin veya belgenin e-posta ekinde gönderilmemesine özen gösterilmeli, e-posta ekinde dolaştırmak istenilen bir metin de mümkün ise bir web sitesine yerleştirilmelidir.
- c) Bilgilendirmek ve gelişmelerden haber vermek için sürekli bir elektronik bülten gönderilmeden önce, gönderilen kişinin bu dağıtım veya duyuru listesinde kalıp kalmama istememin ilk duyuruda belirtilmesi sağlanmalıdır.

3- Biçimsel özen;

- a) Geçerli bir neden olmadıkça açık kimlik gizlenmemelidir.
- b) Açık anlaşılabilir ve kısa olarak kaleme alınan iletiler gönderilmelidir.
- c) Sadece bir kişiyi ilgilendiren ileti genele duyurulmamalıdır.
- d) Daima iletişim konu başlığını koruyarak yanıt verilmelidir.

4- İçerik ile ilgili özen;

- a) Düşünceler, yanlış anlaşılmaya neden olmayacak sade bir anlatımla aktarılmalı, iletinin yapıçı olmasına dikkat edilmelidir.
- b) Gereksiz büyük harflerle yazışmaktan, sık sık özel simgeler kullanmaktan, alaycı anlatımlardan ve argo kelimeler kullanmaktan kaçınmalıdır.
- c) Uzun anlatılar yapmamaya ve ek göndermemeye özen gösterilmeli, virüslü iletiler ile karşılaşıldığında en kısa sürede ilgililer uyarılmalıdır.

5- Diğer konular;

- a) Başkasının veri kaynakları, düşünce ve yazılımlarına sahip çıkılmamalı, kişilik haklarına, özel yaşamına saygı olmalı, kişilerle ilgili karalayıcı yorumlarda bulunulmamalıdır.
- b) İnternet ortamının sağladığı olanakların, yasaya aykırı şekilde kişilere zarar verici, başkalarının işlerini engelleyici, gizli ve kişisel bilgileri ele geçirip yararlanıcı, noterlik mesleğine ve meslek kurallarına aykırı bir şekilde kötü amaçlı kullanılmamasına dikkat edilmelidir.
- c) Gelen bir ileti başkalarına aktarılırken, üzerindeki e-posta adresinin gerekmedikçe karşı tarafın eline geçmemesine özen gösterilmelidir.
- d) Güveni zedeleyici ve bozucu girişimlere karşı alınması gereken önlemlere uyulmalıdır.
- e) İnternet üzerinde denetim ve gözetim yetkisi olanların konumlarını kötüye kullanmasına karşı duyarlı olunmalı, gerektiğinde de işlerini kolaylaştırıcı destek verilmelidir.

6- Etik kurallara uyulması;

a) Kurallara uymayan noter, önce sözlü veya yazılı olarak uyarılacak, uymamakta israr edildiği takdirde Türkiye Noterler Birliği Online forum sayfalarına 15 gün süre ile girmesi engellenenecektir.

b) Bu tutumunu sürdürden veya siteyi izleyen meslektaşlarını ve noterlik mesleğini zor durumda bırakanların yazıları acil hallerde Yönetim Kurulu tarafından kaldırılır ve 3 ay süreyle bu sayfalara girmelerine engel olunur. Ayrıca eylem, disiplin cezası verilmesini gerektirirse Disiplin Kurulu'na sevk edilir."

21- "Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik" hükümlerinin noterliklerde ne şekilde uygulanacağı:

"Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik" hükümlerinin noterliklerde ne şekilde uygulanacağı hususunda teredütler yaşanması üzerine, konu ayrıntılı bir yazı ile Maliye Bakanlığından sorulmuştur.

Adı geçen Bakanlık Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığından alınan ve Yönetim Kurulunun 08.10.2008 tarihli toplantıda görüşülen 25.09.2008 tarihli ve 11204 sayılı yazida;

I - ADRES VE DİĞER İLETİŞİM BİLGİLERİİNİN TEYİDİ

09.01.2008 tarih ve 26751 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin (Bundan sonra Yönetmelik olarak anılacaktır.) 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasına göre **sürekli iş ilişkisi tesisinde** beyan edilen adresin doğruluğu; yerleşim yeri belgesi, ilgili adına düzenlenmiş elektrik, su, doğalgaz, telefon gibi abonelik gerektiren bir hizmete ilişkin olan ve işlem tarihinden önceki üç ay içinde düzenlenmiş fatura, herhangi bir kamu kurumu tarafından verilen belge veya Başkanlıkça uygun görülen diğer belge ve yöntemlerle teyit edilir.

Sürekli iş ilişkisi Yönetmeliğin 3/i bendinde tanımlanmış olup "Yükümlü ile müşteri arasında hesap açılması, kredi veya kredi kartı verilmesi, kiralık kasa, finansman, faktoring, finansal kiralama gibi hizmetler nedeniyle kurulan, niteliği itibarıyla devamlılık unsuru taşıyan iş ilişkisini" ifade eder.

Dolayısıyla, ilgili mevzuat hükümleri uyarınca adres ve diğer iletişim bilgilerinin teyidi ancak sürekli iş ilişkisi tesis edilmesi halinde söz konusu olacaktır.

Bu bakımdan **noterler tarafından gerçekleştirilen işlemler** noterden hizmet alan kişilerle sürekli bir iş ilişkisi tesis eden, yanı kişi ile yükümlü arasında devamlılık unsuru taşıyan bir iş ilişkisi mahiyetinde bulunmadığından **bu işlemler teyit zorunluluğu kapsamında bulunmamaktadır**.

Teyit zorunluluğu **sürekli iş ilişkisi tesisinde** getirilen bir yükümlülük olduğundan, 20.000 YTL' nin* üzerindeki işlemler için de adres ve diğer iletişim bilgilerinin teyidi zorunlu değildir.

II - YIRMİBİN YTL'NİN ÜZERİNDEKİ İŞLEMLERDE MESLEK VE İLETİŞİM BİLGİLERİNİN İŞLEM EVRAKINA YAZILMA ZORUNLULUĞU

Yönetmeliğin 5/b bendi uyarınca yükümlüler, işlem tutarı ya da birbirile bağlıantılı birden fazla işlemin toplam tutarı yirmibin YTL* veya üzerinde olduğunda kimliğe ilişkin bilgileri almak zorundadır.

Bu bakımdan, yükümlülerce gerçek kişilerin kimlik tespiti yapılrken Yönetmeliğinin 6 ncı maddesine göre ilgiliinin varsa telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi ile iş ve mesleğine ilişkin bilgileri alınacaktır. Ancak alınacak bu bilgilerin doğrudan işlem evrakına yazılması gibi bir zorunluluk söz konusu değildir.

III - YIRMİBİN YTL'NİN ÜZERİNDEKİ İŞLEMLERİN BİLDİRİLIP BİLDİRİLMEYECEĞİ

Yönetmeliğin 5 inci maddesinde kimlik tespiti yapılması gereken işlemler sıralanmış olup maddenin (b) bendi uyarınca yükümlüler işlem tutarı ya da birbirile bağlıantılı birden fazla işlemin toplam tutarı yirmibin YTL veya üzerinde gerekli kimlik tespit işlemlerini yapmak zorundadırlar.

20.000 YTL* sadece kimlik tespiti zorunluluğuyla ilgili bir belirlemedir ve Yönetmeliğin 32 ncı maddesinde öngörülen devamlı bilgi verme mecburiyeti ilgili bir düzenleme niteliği taşı- mamaktadır. Dolayısıyla 20.000 YTL'yi* aşan işlemler herhangi bir bildirime tabi değildir.

IV - KİMLİK TESPİTİNDE YÖNETMELİKTE SAYILANLAR DIŞINDAKİ BELGELERİN KABUL EDİLİM EDİLMEYECEĞİ

Yönetmeliğin "Gerçek kişilerde kimlik tespiti" başlıklı 6 ncı maddesine göre gerçek kişi-lerin kimlik tespitinde alınacak olan ilgilinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu ve kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgilerin doğruluğu;

a)Türk uyruklular için T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport ile üzerin- de T.C. kimlik numarası bulunan ve özel kanunlarında resmi kimlik hükmünde olduğu açıkça belirtilen kimlik belgeleri,

b)Türk uyruklu olmayanlar için pasaport, ikamet belgesi veya Bakanlıkça uygun görülen kimlik belgesi,

Üzerinden **teyit edilir**.

Söz konusu hüküm uyarınca, Türk uyruklu gerçek kişiler için kimlik bilgilerinin doğruluğu sadece T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi, pasaport veya üzerinde T.C. kimlik numarası bulunan ve özel kanunlarında resmi kimlik hükmünde olduğu açıkça belirtilen kimlik belgelerinden **teyit edilecek**, bunların dışında bir kimlik belgesi kabul edilmeyecektir.

V - NOTERLİK KANUNU ve YÖNETMELİĞİNDEKİ KİMLİK TESPİT İŞLEMLERİNİN YÖNETMELİK KARŞISINDAKİ DURUMU

Yönetmelikte esas ve usullerine ayrıntılı olarak yer verilen kimlik tespiti yükümlülüğü, suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanın önlenmesi kapsamında getirilen bir yüküm- lülükür.

Bu bakımdan Yönetmelik uyarınca yapılması gereken kimlik tespiti işlemleri 5549 sa- yılı Kanun ve ilgili mevzuatı göre uyalması gereken bir yükümlük olup, **yükümlü gruplarının kendi mevzuatlarında yer alan kimlik tespit esas ve usullerinin uygulanmasına devam olunacağı tabidir**.

VI - ŞÜPHELİ İŞLEMLERİN TESPİTİ VE BİLDİRİMİ

Öncelikle belirtilmesinde fayda görülen husus; şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünün, ilk kez 5549 sayılı Kanun ve Tedbirler Yönetmeliği ile getirilmiş bir yükümlülük olmayıp, 4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun ve ilgili mevzuatı uyarınca noter- ler için 1997 yılından bu yana uygulanan bir yükümlülük olduğunu.

Yönetmeliğin "Şüpheli işlem bildirimi" başlıklı 27 ncı maddesi uyarınca yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işleme konu malvarlı- gının; yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına, bu kapsamda terörist eylemler için ya da terör örgütleri, teröristler veya terörün finanse edenler tarafından kullanıldığına veya bunlarla ilgili ya da bağlantılı olduğuna dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde şüpheli işlem bildirimi yapılacaktır.

Şüpheli işlemler, 10.11.2002 tarihli ve 24932 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanan 4 sıra No'lü Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği ekinde yer alan "Şüpheli İşlem Bildirim Formu" ile Başkanlığına bildirilir.

VII - TALEP EDİLEN İŞLEMİN AMACI HAKKINDA BİLGİ EDİNMEK

Yönetmeliğin "Özel dikkat gerektiren işlemler" başlıklı 18 inci maddesi uyarınca yüküm- lüler, karmaşık ve olağanüstü büyülükteki işlemler ile görünürde makul hukuki ve ekonomik amacı bulunmayan işlemlere özel dikkat göstermek, talep edilen işlemin amacı hakkında yeterli bilgi edinmek için gerekli tedbirleri almak ve bu kapsamda elde edilen bilgi, belge ve kayıtları istenildiğinde yetkililere sunmak üzere muhafaza etmek zorundadır.

"Yükümlülerden, yukarıda belirtilen nitelikte işlemler gerçekleştirildiğinde, bu işlemlerin amacı hakkında, sahip oldukları yetki ve imkânlar dâhilinde ve mümkün olduğu ölçüde bilgi edinmek yönünde hareket etmeleri beklenmektedir." denilmektedir.

Bu itibarla:

Noterler tarafından gerçekleştirilen işlemler noterden hizmet alan kişilerle sürekli bir iş ilişkisi tesis eden, yani kişi ile yükümlü arasında devamlılık unsuru taşıyan bir iş ilişkisi mahiyetinde bulunmadığından, noterlik işlemleri teyit zorunluluğu kapsamında bulunmamaktadır.

Noterliklerde yapılan işlemin toplam tutarı yirmibin YTL* veya üzerinde olduğunda; noterliklerce, ilgililerin kimlik bilgilerinin yanında ilgiliinin varsayı telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi ile iş ve mesleğine ilişkin bilgiler de alınacaktır. Bu bilgilerin herhangi bir yere gönderilmesi gerekmektedir.

* Bakanlar Kurulu'nun 4 Nisan 2007 tarihli ve 2007/11963 sayılı kararının 1 ve 3'üncü madde-i gereğince, 01.01.2009 tarihinden itibaren Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para birimi olan Yeni Türk Lirası ve Yeni Kuruşta yer alan "Yeni" ibareleri kaldırılmıştır.

22- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun noterlikler ile noter odaları yönünden uygulanacak hükümleri:

a) Genel olarak:

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun noterlikler ile noter odaları yönünden uygulanacak hükümleri aşağıda gösterilmiştir.

Kanununun yürürlüğü ile ilgili (değişik) 38inci maddesi gereğince, az tehlikeli sınıfta yer alan noterlikler ve noter odaları başkanlıkları yönünden bu Kanunun 6 ve 7nci maddeleri (**yeni bir erteleme yapılmadığı takdirde**) 01 Temmuz 2020 tarihinden itibaren uygulanacaktır. Bunun dışında kalan maddeleri ise 30.12.2012 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Çalışanların işe ilgili sağlık ve güvenliğini sağlama yükümlülüğü

İşverenler, çalışanların işe ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdürler. Bu yükümlülüklerinin çerçevesi Kanunun 4 üncü, bunların yerine getirilmesinde uygulanacak ilkeler de 5'inci maddesinde açıklanmıştır.

Risk değerlendirmesi, kontrol, ölçüm ve araştırma

İşverenler, Kanunun 4 ve 10 uncu maddeleri hükmüleri uyarınca; iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür. Söz konusu yükümlülüğün ne şekilde yerine getirileceği ile ilgili hususlar ise 29.12.2012 tarih ve 28512 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliğinde belirtilmektedir. Bununla birlikte, Kanunun "iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri", "iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin desteklenmesi" başlıklarının altında yer alan 6 ve 7 maddeleri kademeli olarak yürürlüğe girmektedir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, söz konusu süreçte, **iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi görevlendirme yükümlülüğü başlamamış olan işyerleri için** risk değerlendirmesi yerine geçmeyecek ancak çalışma ortamını iyileştirmeye yönelik ve işyerlerinin yapılacak risk değerlendirmelerine ve **bu değerlendirmenin işverenin kendileri tarafından yapılması konusunda** yol gösterecek kontrol listelerini İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü'nün internet sitesinde yayımlanmış olup, bu listeler içinde yer alan "Ofisler için kontrol listesine" göre risk değerlendirmesinin yapılması gerekmektedir.

Acil durum planları, yanınayla mücadele ve ilk yardım işlemleri

İşverenler, Kanunun 11inci maddesi hükmü çerçevesinde,

a) Çalışma ortamı, kullanılan maddeler, iş ekipmanı ile çevre şartlarını dikkate alarak meydana gelebilecek acil durumları önceden değerlendirerek, çalışanları ve çalışma çevresi ni etkilemesi mümkün ve muhtemel acil durumları belirleyecek ve bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri alacaklardır.

b) Acil durum planı hazırlayacaklardır.

c) Acil durumlarla mücadele için; önleme, koruma, tahliye, yanınayla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda uygun donanıma sahip ve bu konularda eğitimli yeterli sayıda kişiyi

görevlendirecek, araç ve gereçleri sağlayarak eğitim ve tatbikatları yaptıracak ve ekiplerin her zaman hazır bulunmalarını sağlayacaklardır.

c) Özellikle ilk yardım, acil tıbbi müdahale, kurtarma ve yanınla mücadele konularında, işyeri dışındaki kuruluşlarla irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapacaklardır. (Görevlendirilecek kişilerin bu yerlerden sertifika/belge almaları gerekiyorsa bunların da temin edilmesini sağlayacaklardır.)

Tahliye işlemleri

İşverenler, Kanunun 12 nci maddesi hükmü gereğince, ciddi, yakın ve önlenemeyen tehlikeden meydana gelmesi durumunda:

a) Çalışanların işi bırakarak derhal çalışma yerlerinden ayrılop güvenli bir yere gidebilmeleri için, önceden gerekli düzenlemeleri yapacak ve çalışanlara gerekli talimatları vereceklerdir.

b) Durumun devam etmesi hâlinde, zorunluluk olmadıkça, gerekli donanıma sahip ve özel olarak görevlendirilenler dışındaki çalışanlardan işlerine devam etmelerini isteyemezler.

İş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt ve bildirimi

İşverenler, Kanunun 14 üncü maddesi hükmü uyarınca,

a) Bütün iş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutacaklar, gerekli inceleme-leri yaparak bunlar ile ilgili raporlar düzenleyeceklerdir.

b) İşyerinde meydana gelen ancak yaralanma veya ölüme neden olmadığı halde işyeri ya da iş ekipmanının zarara uğramasına yol açan veya çalışan, işyeri ya da iş ekipmanını zarara uğratma potansiyeli olan olayları inceleyerek bunlar ile ilgili raporlar düzenleyeceklerdir.

c) İş kazası meydana gelmesi durumunda, kazadan sonraki ÜÇ İŞ GÜNÜ içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirimde bulunacaklardır.

Sağlık gözetimi işlemleri

İşverenler, Kanunun 15 inci maddesi hükmü gereğince, aşağıdaki hallerde çalışanların sağlık muayenelerinin yapılmasını sağlamak zorundadır:

1) İşe girişlerinde.

2) İş değişikliğinde.

3) İş kazası, meslek hastalığı veya sağlık nedeniyle tekrarlanan işten uzaklaşmalarından sonra işe dönüşlerinde talep etmeleri hâlinde.

4) İşin devamı süresince, çalışanın ve işin niteliği ile işyerinin tehlike sınıfına göre Bakanlıkça belirlenen düzenli aralıklarla.

Kanunun 15 inci maddesinin değişik üçüncü fikası gereğince sağlık raporlarının işyeri hekiminden alınması zorunluluğu 50'den az çalışanı bulunan ve az tehlikeli işyerleri için bulunmamaktadır. Bu sebeple **50'den az çalışanı bulunan noterliklerin veya noter odalarının bu raporları kamu hizmet sunucuları veya aile hekimlerinden de alabilirler.**

Çalışanların bilgilendirilmesi

İşverenler, Kanunun 16 nci maddesi hükmü gereğince, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve sürdürülmesi amacıyla, çalışanları ve çalışan temsilcilerini işyerinin özelliklerini de dikkate alarak aşağıdaki konularda bilgilendireceklerdir:

b) Kendileri ile ilgili yasal hak ve sorumluluklar.

c) İlk yardım, olağan dışı durumlar, afetler ve yanınla mücadele ve tahliye işleri konusunda görevlendirilen kişiler.

Çalışanların eğitimi

İşverenler, Kanunun 17 nci maddesinde yapılan açıklamalar doğrultusunda;

Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini almasını sağlayacaklardır.

Çalışan temsilcileri özel olarak eğitilecektir.

(Konuya ilişkin açıklamalar, 07.04.2004 tarihli ve 25426 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte" yer almaktadır.)

Çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması

İşverenler, görüş alma ve katılımın sağlanması konusunda, çalışanlara Kanunun 18'inci maddesi yer alan imkânları sağlayacaklardır.

Çalışan temsilcisi seçilmesi

İşverenler, Kanunun 20 inci maddesinde yapılan açıklamalar doğrultusunda; çalışanlar arasında yapılacak seçim veya seçimle belirlenemediği durumda atama yoluyla, bir kişiyi çalışan temsilcisi olarak görevlendireceklerdir.

İşverenin sağlık ve güvenlik kayıtlarına ilişkin yükümlülükleri

İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliğinin 7'nci maddesi uyarınca; ilgili mevzuatta belirlenen süreler saklı kalmak kaydıyla;

- a) İşyerinde yürütülen iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerine ilişkin her türlü kayıt,
- b) İşten ayrılma tarihinden itibaren en az 15 yıl süreyle çalışanların kişisel sağlık dosyaları saklanacaktır.

Çalışanın işyerinden ayrılarak başka bir işyerinde çalışmaya başlaması halinde, yeni işveren çalışanın kişisel sağlık dosyasını yazılı olarak talep eder, önceki işveren dosyanın bir örneğini onaylayarak bir ay içerisinde gönderir.

Onaylı defter tutulması

Onaylı defter, İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliğinin 4'üncü maddesinde "*İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı tarafından yapılan* tespit ve tavsiyeler ile gerekli görülen diğer hususların yazıldığı, seri numaralı ve sayfaları bir asıl iki kopyalı şekilde düzenlenmiş her işyeri için tek olan defter" olarak tanımlanmıştır. Noterlikler ile noter odalarında, iş yeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve sağlık personeli görevlendirilmesine başlanmamış ise de, teftişe yetkili iş müfettişlerinin her istediğiinde onaylı defterin gösterilmesi zorunlu olduğundan, sözü edilen defter temin edilecek ve gereken onayı yaptırıldıktan sonra noterliklerde ve noter odalarında bulundurulacaktır.

7 ncı madde hükümleri doğrultusunda tutulacak olan bu defterin, işyerinin bağlı bulunduğu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri veya noterce her sayfası mühürlenmek suretiyle onaylanması zorunludur.

b) 01.07.2020 tarihi itibarıyle uygulanacak hükümler:

Kanununun "*İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri*" başlıklı 6 ve "*İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin desteklenmesi*" başlıklı 7 ncı maddeleri (*yeni bir erteleme yapılmadığı takdirde*) 01 Temmuz 2020 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir. Kanun ve Yönetmeliklerde yer alan hükümlere göre;

İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin verilmesi

6331 sayılı Kanunun 6'ncı maddesi hükümleri doğrultusunda;

Noterlikler ile noter odalarında, 01.07.2020 tarihinden itibaren iş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı görevlendirilecektir.

Çalışan personel içinde belirlenen niteliklere sahip işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı mevcut ise öncelikle görev bunlara verilecektir.

Çalışanları arasında belirlenen niteliklere sahip personel bulunmaması hâlinde, bu hizmetin tamamı veya bir kısmı ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet alınarak yerine getirilebilir.

Belirlenen niteliklere ve gerekli belgeye sahip olmayan ancak 50'den az çalışanı bulunan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyeri işverenleri veya işveren vekili tarafından Bakanlıkça ilan edilen eğitimleri tamamlamak şartıyla işe giriş ve periyodik muayeneler ve tetkikler hariç iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütebilirler.

Ondan az çalışanı bulunan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde (noterliklerde ve noter odalarında), iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin işveren veya işveren vekili tarafından yürütülebilmesine ilişkin usul ve esaslar, 29.06.2015 tarihli ve 29401 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **İşyerlerinde İşveren veya İşveren Vekili Tarafından Yürüttülecek İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerine İlişkin Yönetmeliğe** yer almaktadır.

Belirtilen Yönetmeliğin 5inci maddesi gereğince, bu Yönetmeliğe belirtilen eğitimi tamamlayan işveren veya işveren vekilleri, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatında iş güvenliği uzmanı veya işçi hekimine verilen görevleri, 7 ve 8inci maddelerde belirtilenler hariç olmak üzere yürütebilir. Ancak, işyerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütmek isteyen işveren veya işveren vekillerinin İSG-KÂTİP üzerinden sisteme kaydolmaları zorunludur.

İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliğinin (değişik) 14uncu maddesinin 6ncı fıkrası uyarınca bu Yönetmeliğin 5inci maddesinin sekizinci fıkrası kapsamında eğitim alan kişilerin ondan az çalışanı bulunan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini üstlenebilmesi için İSG-KATİP' teki örneğine uygun taahhütnamenin ilgili kişilerce en geç beş gün içinde onaylanması gereklidir.

İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin desteklenmesi

Kanunun 7inci maddesi hükmü gereğince,

Bakanlar Kurulunda, ondan az çalışanı bulunanlardan az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinin de Kanunun 7nci maddesinde belirtilen destekten faydalanamasına karar verilmesi halinde, Kanunun 6ncı maddesinde belirtilen iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yerine getirilmesi için, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına destek sağlanabilir:

İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının hak, yetki ve sorumlulukları

İş güvenliği uzmanlarının belge sınıfları

İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının hak ve yetkileri, çalışma şekilleri, sorumlulukları Kanunun 8inci maddesinde gösterilmiştir.

Az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde (noterliklerde) görevlendirilecek iş güvenliği uzmanlarının en az (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip olmaları şarttır.

Yönetmelikler:

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından bu Kanuna dayanılarak çıkarılan “İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik” 18 Haziran 2013 tarihli, 28681; “İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik” ise 17 Temmuz 2013 tarihli, 28710 sayılı Resmi Gazetelerde yayımlanmıştır.

23- Noterliklerin çalışmaları ile ilgili olarak Türkiye İstatistik Kurumu'na İstatistik Formu gönderilmeyeceği:

Noterlik çalışmaları ile ilgili olarak bazı noterliklerimizce düzenlenen İstatistik Formlarının gönderildikleri Türkiye İstatistik Kurumu tarafından Birligimize iade edilmeleri üzerine, adı geçen Kurum ile yapılan görüşme sonunda; her yıl noterliklerimizce düzenlenerek bu yere gönderilen istatistik formlarının düzenlenmesi uygulamasına son verildiği öğrenilmiştir. Bu sebeple, sözü edilen formların düzenlenerek Türkiye İstatistik Kurumu'na gönderilmesi gerekmemektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

12/06/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
12/06/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
12/06/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
12/06/2019 Genel Sekreter : I. GÜL

BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:

28.07.2017 tarihli ve Hukuki Danışmanlık-13534 (123) sayılı genel yazı yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan "YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR" bölümünden ulaşılabilir.

(Ek 1)

11.01.2016 Tarih 69 sayılı Yönetim Kurulu Kararında belirlenen küçük ölçülü tabela görseli;

05.12.2016 tarih 108 sayılı Yönetim Kurulu Toplantısında belirlenen büyük ölçülü örnek tabela görselleri;

- 1- Yazı karakteri ARIAL olmalı.
- 2- Yazıların büyük harflerle yazılarak tabela ölçüsüyle uyumlu olması sağlanmalı.
- 3- Tabelanın asılması planlanan cepheye en uygun ölçü seçilmeli.

T.C.
ANKARA
3. VERGİ MAHKEMESİ

Esas No: 1994/642
Karar No: 1995/306

DAVACI : Mehmet Çerçioğlu
Atatürk Bulvarı No:109/2 ANKARA

DAVALI : Çankaya Belediye Başkanlığı ANKARA

VEKİLİ : Av. Nedret Keskin – aynı yerde

DAVANIN ÖZETİ : Davacıya 2.6.1994 tarihinde tebliğ edilen, ihibarname ile tahakkuk ettirilen 600.000-lira ilan ve reklam vergisinin davacı tarafından noterlerin resmi daire sayılacağı, hizmet gördükleri yerleri belirlemek için binanın dışına astıkları ışıksız levhaların ilan ve reklam amacı taşımadığı, noterlerin çalışma sistemleri itibariyle gerçek veya tüzel kişi olarak tavsif edilmelerinin mümkün bulunmaması sebebiyle ilan ve reklam vergisi ile yükümlü tutulmalarına imkan bulunmadığı iddia edilerek dava konusu verginin terkini istenmiştir.

SAVUNMANIN ÖZETİ : Davacı iddialarının reddi ile usule ve kanuna uygun olarak tahakkuk ettirilen ilan ve reklam vergisinin aynen tasdiki talebinde bulunulmuştur.

TÜRK MİLLET ADINA

Hüküm veren Ankara 3. Vergi Mahkemesince dava dosyası incelenerek gereği düşünüldü:
Uyuşmazlık, Noterlik faaliyetinde bulunan görevliye 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre tahakkuk ettirilen ilan ve reklam vergisinden doğmuştur.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 1. maddesinde, noterliğin bir kamu hizmeti olduğu belirtilmiş 40. maddesinde bu noterlik dairesinin resmi daire sayılacağı, kira sözleşmesinin daire adına noter tarafından yapılacağı, noterlik dairesinin bu türlü giderlerinin notere ait olduğu hükmeye bağlanmıştır.

Bu hükümlerden anlaşılıcağı üzere, noterlik devamlı ve bağımsız bir kamu kurumu, noterlik dairesi de resmi daire olarak kabul edilmektedir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 13. Maddesine göre ilan ve reklam vergisinin mükellefi, ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzel kişilerdir.

Resmi daire sayılan noterlik dairesinde kamu hizmeti yapan noterleri gerçek ve tüzel kişi olarak nitelemek mümkün bulunmadığından ilan ve reklam vergisi ile yükümlü tutmaya yasal olanak yoktur.

Hüküm: Açıklandı nedenlerle davanın kabulüne, 600.000-lira ilan ve reklam vergisinin terkinine, aşağıda dökümü yapılan 235.000-lira yargılama giderlerinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, posta giderlerinden artan 169.000-liranın isteği halinde davacıya iadesine, ayrıca davalı idareden 124.500-lira karar harcı tahsiline, harcın tahsili için Maliyeye müzakkere yapılmasının 24.2.1995 tarihinde karar verildi.

Hâkim
İhsan KAVGAR
26723

NOT: Aynı konu ve yönde; İzmir 3. Vergi Mahkemesinin 07.12.1988 tarihli ve E. 1988/315, K. 1988/597 sayılı ile İstanbul 6. Vergi Mahkemesinin 11.05.1993 tarihli ve E. 1990/345, K. 1993/621 sayılı kararları da bulunmaktadır.

Ankara, 12.06.2019

Özü: Noterliklerin Vekâleten Yürütlmesi ve Noterlik Personeli İle İlgili Konular

G E N E L G E
No. (11)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Noterliklerin vekâleten yürütülmesi ve noterlik personeli ile ilgili bazı konuları kapsayan, Birligimizce yayımlanan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

NOTERLİKLERİN VEKÂLETEN YÖNETİLMESİ:

1- Noterliğin boşalması, noterin geçici olarak işten ayrılması halinde yapılacak bildirimler:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1977/65 sayılı Genelge'de belirtildiği üzere ve Noterlik Kanunun 33 ve 34 üncü maddeleri hükümleri uyarınca, birinci, ikinci ve üçüncü sınıf bir noterliğin:

Noterliğin her ne sebeple olursa olsun boşalması halinde, **atanan noterin** görevine başlamasına kadar; tutuklanma, işten el çekirme ve geçici olarak işten çıkışma gibi sebeplerle geçici olarak **işinden ayrılan noterin** de görevine başlamasına kadar, noterlikler, Noterlik Kanununun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan sıralamaya göre ve belirtilen görevliler tarafından vekâleten yönetilir.

Aynı maddenin ikinci fıkrası uyarınca da, noterlikte bu işi görecek kâtip bulunmadığı takdirde, Cumhuriyet savcılığının bildirmesi üzerine, adalet komisyonu tarafından atanacak icra müdürü, icra müdürü yardımcısı veya yeterli bir adalet memuruna bu iş göndürülür.

Göreve başlayan noter vekilinin aylık ücretinin Odaca saptanması ile noterin ayrılışının sicillere işlenebilmesi için; noter vekilinin, noterliğin hangi sebeple boşaldığını veya noterin hangi sebeple geçici olarak işinden ayrıldığını, vekilin göreve başladığı günden önceki aylık, yıllık safi gelirleri ile vekilin asıl görevinden almakta olduğu brüt ücreti miktarını, Türkiye Noterler Birliği ile noterliğin bağlı bulunduğu noter odasına acilen bildirilmesi zorunludur.

Ayrıca, 1512 sayılı Noterlik Yasasının 49 uncu maddesi uyarınca, noterliğin boşalması üzerine, durumun o noter veya noterlikte imzaya yetkili kimse tarafından derhal Cumhuriyet savcılığına yazı ile bildirilmesi, Cumhuriyet savcısının da keyfiyeti Adalet Bakanlığına, noter odasına ve noter ölmüşse bilinen mirasçılara bildirmesi gerekmektedir.

Boşalan noterliklere atanan noterlerin de, işe başladıkları tarihi derhal Cumhuriyet savcılığı ile bağlı bulunduğu noter odasına ve Türkiye Noterler Birliğine bildirmeleri gerektiği unutulmamalıdır.

2- Noterin atama veya başka bir nedenle bulunduğu yerdeki görevinden kesin olarak ayrılması halinde vekilin yeniden yemin edeceği, personele de yeniden yetki verileceği ve yemin yaptırılacağı:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 31 Mart 1977 gün ve 9637 sayılı görüşünde;

“1512 Sayılı Noterlik Kanununun 36 ncı maddesinde noterin, kendisine yardım etmek üzere, stajyerine, başkâtibine veya diğer bir kâtibine imza yetkisi verebileceği, Yönetmeliğin 74 üncü maddesinde de imza yetkisi verilenlere noter tarafından bir yetki belgesi verileceği ve ayrıca usulüne uygun yemininin yaptırılacağı öngörülümüştür.

Yönetmeliğin 75inci maddesinde de, noterin verdiği bu imza yetkisini her zaman geri alabileceği belirtilmiştir. Göründüğü üzere bunlara verilen yetki, kendilerine bu yetkiyi veren noter adına imza koyma ile sınırlı bulunmaktadır. Hal böyle olunca kesin olarak görevden ayrılmak suretiyle kendi yetkisi sona eren noterin verdiği imza yetkisinin de kalkması gerekecektir.

Gerek Noterlik Kanununda gerekse Yönetmelikte bu hususa açıklık getirecek bir hükm bulunmamakta ise de, yazınızda önerildiği üzere, herhangi bir nedenle boşalan noterlikte çalışan kâtip ve başkâtibin imza yetkisinin sona ereceğinin kabulü ile noterliği devralan noter vekili veya atanacak yeni noterin, personelin imza yetkisini yenilemesi ve buna göre yeniden yemin ettirilmesi şeklinde işlem yapılmasıının uygun olacağının düşünülmektedir”;

Keza aynı Genel Müdürlüğün 8.4.1986 gün ve 11596 sayılı görüşünde de;

*“Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 73 üncü maddesinin son fıkrasında açıklandığı üzere, noterliğin boşalması halinde ayrılan noter tarafından verilmiş imza yetkileri kendiliğinden kalkacağından, **noter vekillinin veya atanacak noterin** istediği yeniden imza yetkisi vermesi ve verilen bir yetkinin kullanılmasına esas teşkil ettiğinden, daha önce yapılan yeminlerin nazara alınmayacağı yeniden yemin yaptırılmasının uygun olacağının düşünülmektedir”, denildiğinden, herhangi bir nedenle noterin bulunduğu yerdeki görevinden kesin şekilde ayrılması halinde, kendisi tarafından personele verilen yetkiler ve yemin kalkacağı için, noter vekilinin bu işlemleri yeniden yaptırması icap etmektedir.*

3- Noter vekillerinin izinle yapabileceği işler, harcamalar, alacağı vekâlet ücreti ve noterlik gelirleri:

Noterin, tutuklanma, işten el çektirme ve geçici olarak işten çıkışma gibi sebeplerle geçici olarak işinden ayrılması durumlarında vekil, 1512 sayılı Kanunun 197 ncı maddesi uyarınca, normal noterlik işlemlerinin görülmESİ dışında noterin yazılı muvafakatini almadıkça, noterliğin durumuna ve noterin mamelekine tesir edecek şekilde bir tasarrufta bulunamaz. Boşalan bir noterlikte muvafakat edecek noter bulunmaması nedeniyle, bu durumda noterliği yöneten vekil de, noterliğin durumuna tesir edecek hiç bir tasarrufta bulunamaz. Ancak, buna rağmen bazı noter vekillerinin zaman zaman, vekâletleri döneminde asıl noterin çalıştığı ay ve yıllarda yapılmamış olan miktarda masraf yaptıkları, kırtasiye, demirbaş, onarım, aylık ücret artırması, ikramiye, öğle ve akşam yemekleri, kira artırması gibi harcamalar yaptıkları görülmektedir.

Noterlikleri vekâleten yöneten vekiller, sadece, Birlik Yönetim Kurulu tarafından belirlenen ve duyurulan parasal sınırlar içinde ve belge örneklerini Birliğe göndermek kaydıyla izin almadan harcama yapabilirler. Bu sınırlar dışında harcama yapılması, daire ve arşiv kira sözleşmelerinin yenilenmesi, kiraların artırılması, yeni personel alınması, personelin aylık ücretinin artırılması, noterlik dairesinin onarımı, boyanması, badanalananması gibi harcamayı gerektiren tüm işlerin yapılması ancak Türkiye Noterler Birliğinin vereceği izinle gerçekleştirilebilir.

Noter vekilinin, Birliğin iznini almadan toplu iş sözleşmesi, kira sözleşmesi yapması, yeni personel alması, mevcut personelin aylık ücretini artırması, onarım yaptırması, gereğinden fazla kırtasiye alınması, makine vesaire gibi malzemenin alınması geçersiz olup, vekilin cezai ve hukuki sorumluluğunu gerektirir.

Noterlik Kanununun 33 üncü maddesi gereğince noter odasında, vekilin aylık ücretinden az olmamak üzere tespit edilecek vekâlet ücreti, (aidat ve beyannameler için ödenen damga vergileri de dahil) giderler düşüldükten sonra noterliğin aylık safi gelirinin yarısından fazla olamayacaktır.

Noterliğin gelirleri; harç ve damga vergisinden alınan % 3 noter hissesi; değerli kâğıt bedeli üzerinden alınan % 2 beyiye, noter ücreti, düzenleme ücreti, yazı, karşılaştırma,çe-

virme, tescil ücreti, emaneti saklamak ücreti, defter onaylama ücreti, yol ödeneği, aracılık ücreti, memurla tebligat yapma ücreti, 111inci maddeye göre noterlikler ortak cari hesabı ile diğer ortak hesap kapsamına alınan işlerden gelen gelirlerdir. Bu gelirlerden harç ve damga vergisinden alınması gereken % 3 oranındaki noter hissesinin tahsil edilip edilmediğine bakılmaksızın ilgili ay cetvellerinde yerlerinde gösterilmesi gereklidir.

Vekâletle yönetilen noterliklerin gayrisafi gelirlerinden noterliğin giderleri, noterlik aida-tı, vekilin ücreti indirildikten sonra kalan gelir ve giderin müfredatlı listesi ile birlikte vekil tarafından Türkiye Noterler Birliğine gönderilmesi gereklidir. Listede, gelir ve giderin türleri ayrı ayrı gösterilmelidir.

Türkiye Noterler Birliğine gönderilmesi gereklili olan gelirin gönderilmemesi halinde, Noterlik Kanununun 151inci maddesi hükümleri uyarınca Türk Ceza Kanununun zimmet suçuyla ilgili hükümleri uygulanır.

Konuya ilişkin olarak, vekâlet görevinin başlanması üzerine Birliğimize vekile gönderilen ve yapılacak işleri gösteren ayrıntılı yazının dikkatlice incelenmesi ve buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

4- Birlik tarafından noterlik için verilen eşyaların devri ve bu eşyalar ile TNB tarafından bedelleri karşılanan soğuk damga ve mühürler için vekâlet döneminde kira takdir edilmeyeceği:

Yönetim Kurulunun 09.01.2017 tarihli toplantılarında;

Birliğimize tarafından noterliklerin tefrişi için verilen malzemelerin noterden vekile ya da vekilden notere devirleri sırasında düzenlenecek tutanakta, TNB' den gönderildiklerinin belirtilmesine,

Ayrılan notere ait olan ve Birliğin gönderdiği eşyalar ile aynı nitelikte bulunduğu anlaşılan eşyaların noter vekilince devralınmamasına,

Gerek bu eşyalar, gerekse bedelleri Birlik tarafından karşılanan soğuk damga ve mühürler için noter odaları yönetim kurulları tarafından kira takdiri yapılmamasına,

Karar verildiğinden, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

5- Vekâlet halinde yol ödeneğinin ne şekilde alınabileceğini:

1512 sayılı Kanunun 33 üncü maddesi gereğince boşalan noterliklerin vekâleten yönetimi sırasında, daire dışında yapılan işlemlerden elde edilen yol ödeneklerinin imzaya yetkili noter personeline veya noter vekiline ödenip ödenmemesi konusunun Yönetim Kurulu'nun 26.5.1994 tarihi toplantılarında görüşülmESİ sonunda;

“1- Personelin sözleşmesinde yol ödeneği ödenmez hükmü mevcut ve noter zamanında yol ödeneği ödendiğine dair belge de (bordro da) **bulunmamakta ise personele hiçbir şekilde vekâlet döneminde de yol ödeneği ödenmemesine,**

2- Personelin sözleşmesinde yol ödeneği ödenemez hükmü bulunmasına rağmen noter döneminde usulüne uygun ve bordro ile ödeme yapılmış ise vekâlet döneminde de kendisine yol ödeneği ödenmesine,

3- Personel sözleşmesinde yol ödeneğinin kendisine ödeneceğini dair hüküm mevcut olup aynı zamanda usulen yol ödeneği ödenmiş ise bu takdirde vekil olunca da kendisine yol ödeneği ödenmesine ve bu prensip kararının tüm noterlere duyurulmasına” karar verildiğinden, bu yönde uygulama yapılması icap etmektedir.

6- Noterliğin vekâleten yönetilmesinde vekilin devlet memuru olması halinde dahi noter hissesinin Maliyece ödenmesi gereği ve NK 118inci maddesi gereğince de Maliyece ödenecek noter hissesinin TNB' ye gönderileceği:

Bazı yerlerde Maliye görevlilerince, 1512 Sayılı Kanunun 118/2. maddesi uyarınca, Noterler tarafından tahsil edilen harç, vergi ve değerli kağıt tutarları üzerinden tahakkuk eden noter hissesinin dördüncü sınıf noterlik görevi yapan adalet memurları ile 33 üncü maddeye göre Noterliği vekâleten yöneten adalet memurlarına ödenmediğinin anlaşılması üzerine du-

rum Adalet Bakanlığına iletilmiştir. Adalet Bakanlığının durumu Maliye Bakanlığına bildirmesi üzerine adı geçen Bakanlık 8 Kasım 1974 tarihli, 658/57551 ve 26 Aralık 1975 tarihli, 451/31171 sayılı yazılarla; 1512 Sayılı Kanunla kamu hizmeti görmek üzere kurulmuş bulunan noterliklerde bu Kanunun 32 ncı maddesine göre noterlik yapanlarla, 33 üncü maddesine göre açık bulunan noterliklere vekâlet eden Devlet memurlarına, anılan Kanunun 118 ve 197 inci maddeleriyle verilmesi kabul edilen noterlik ücretinin, söz konusu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ödenmesi gerekiği bildirilmiştir.

Bu durumu açıklayan Adalet Bakanlığının 28 Şubat 1975 tarih ve 5-19/6661 sayılı genelgesini yanlış yorumlayan boşalan noterliklere vekâlet eden noterlik personeli vekillerle yine adalet daireleri mensubu olarak vekâlet edenlerden bir kısmının; kendilerine ait olmayan ve tamamen noterliğin gelirini teşkil eden noter hissesi ile damga pulu beyiyelerini ücretlerine ek olarak alındıklarının anlaşılması üzerine durum Adalet Bakanlığına bildirilmiştir. Adı geçen Bakanlıkça Birliğimize gönderilen 16 Mayıs 1975 tarihli ve 13868 sayılı cevap yazısında:

“1512 Sayılı Noterlik Kanununun, boşalan noterliğin vekâleten yönetimini düzenleyen 33 üncü maddesinin son fıkrasında yer alan hükmeye göre noter vekilinin şahsına, takdir olunacak ücret dışında, noterlik gelirinden bir ödeme yapılması mümkün bulunmamaktadır.

Anılan yasanın, geçici bir süre işten ayrılma ve engel nedenleriyle vekâleten yönetimi düzenleyen 34 ve 35 inci maddelerinde de noter vekiline noterlik gelirinden, ücret dışında bir ödeme yapılması olanağı tanınmış değildir.

Bu durum karşısında boşalan noterliği yöneten vekilin, Noterlik Kanununun 118 inci maddesi uyarınca tahsil ettiği ve noterlik geliri meyanında bulunan noter hissesini de, Türkiye Noterler Birliğine göndermesi, Yasanın 34 ve 35 inci maddeleri uyarınca görev yapan vekillerinde, bu maddelerde öngörülen esaslara göre işlem yapmaları gerekmektedir.

Bakanlığımızın 28 Şubat 1975 tarih ve 5-19/6661 sayılı genelgesinde, noterliğin vekâleten yönetilmesinde vekilin devlet memuru olması halinde dahi noter hissesinin Maliyece ödenmesi gerekişi belirtilmiş olup, bu gelirin vekilin şahsına ait olacağına dair bir hukus yer almamaktadır.” yönünde görüş bildirmiştir.

Bu görüş doğrultusunda, boşalan noterliği yöneten tüm vekillerin, Noterlik Kanununun 118 inci maddesi uyarınca tahsil ettikleri ve noterlik geliri meyanında bulunan noter hisselerini Türkiye Noterler Birliğine göndermeleri gerekmektedir.

7- Vekâlet halinde personele ne şekilde ikramiye ödeneceği:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 33 üncü maddesi gereği vekâleten yönetilen noterliklerde çalışan personele ödenmesi gereken ikramiyeler ile ilgili uygulanacak prensip kararlarının Yönetim Kurulunun 28.5.2012 tarihli toplantısında görüşülmlesi sonunda;

a) Vekâlet döneminde ödenecek ikramiyeler bakımından personelin sözleşme döneminin farklı oluşu, vekâlet döneminde ödenmesi gereken miktarlar konusunda zaman zaman noterler ve Birlik arasında görüş farklılıklarını doğması ve benzer nedenlerle uygulama- da karşılaşılan zorluklar dikkate alınarak, mevcut prensip kararlarının kaldırılmasına,

Bundan böyle ikramiyenin sözleşmelere göre hangi ay ödeneceğine dair mevcut hükmü dikkate alınarak o ay içinde noter görev yapmışsa o yılın ikramiyesinin o noter tarafından ödenmesi, o ay vekâlet dönemi var ise Birlik tarafından ödenmesi şeklinde işlem yapılmasına,

İkramiyenin verileceği ay içinde vekâlet dönemi başlamış ise ikramiyenin vekâlet döneminde çalışılan gün sayısına göre Birlik tarafından, noterin çalıştığı gün sayısına göre Noter tarafından ödenmesine,

b) 1.6.2012 tarihi itibarıyle tahakkuk ve tediye edilmiş ikramiyeler dışında kalan tüm ikramiye ödemelerinde bu yeni prensibin uygulanmasına,

c) “Noterin uygun göreceği miktarda ikramiye ödenir” veya “yilda 1 maaş tutarında ikramiye verilir” şeklinde hükümler bulunması halinde vekâlet döneminde ikramiye ödenmeyeceğine,

Sözleşmelerinde ikramiye dışında yıllık olarak ödeneceği bildirilen, tarihi belirtilmeyen kasa tazminatı, yiyecek, giyecek, yakacak ve sair yardımların da alınan prensip kararına göre değerlendirilmesine,
karar verilmiştir.

Buna göre, herhangi bir sorun yaşanmaması bakımından;

aa) Personel sözleşmelerinde ikramiye ödeneceği belirtilen ayda noterliğin vekaleten yönetilmesi halinde ikramiyenin tamamı Birlik gelirinden ödenecektir.

bb) Sözleşmede ikramiye ödeneceği belirtilen ay içerisinde noterin ayrılması veya vekâlet döneminin sona ermesi halinde noterin çalıştığı gün karşılığı hesaplanan ikramiye noter tarafından, vekâleten yönetilen gün karşılığı hesaplanan ikramiye ise Birlik gelirinden ödenecektir.

cc) Sözleşmede ödeneceği bildirilen ikramiyenin ödeme zamanı ve miktarının belirlilmesi halinde vekâlet dönemi içerisinde ikramiye ödenmeyecektir.

dd) Sözleşmede ikramiye dışında yıllık olarak ödeneceği bildirilen kasa tazminatı, yiyecek, giyecek, yakacak ve sair yardımlar için de alınan prensip kararına göre uygulama yapılacaktır.

8- Noter vekilleri tarafından personel ile ilgili yapılan disiplin soruşturmalarında uyulması gereken hususlar:

Birliğimiz Disiplin Kurulu Başkanlığı gönderdiği yazıyla, Noterlik Kanununun 149 ve devamı maddelerine göre personel ile ilgili olarak noterler tarafından yapılan disiplin soruşturmalarında Noterlik Kanununda yer alan hükümlere uyulmaması ve Başkanlıklarınca noterliklere gönderilen yazılarla uzun sürelerle cevap verilmemesi sonucu işlerin sürüncemede kaldığını belirterek, personelle ilgili disiplin soruşturmalarının kısa sürede sonuçlandırılabilmesi için noterliklere gereken duyurunun yapılmasını talep etmekle; konunun, Yönetim Kurulunun 29.11.2012 tarihli toplantılarında görüşülmesi sonunda;

1- Birliğimiz tarafından noterlere veya noter vekillerine gönderilen yazılarla, noterlik personeli hakkında Noterlik Kanununun 149 ve takip eden maddeleri doğrultusunda disiplin yönünden gereğinin takdir ve ifasının talep edilmesi halinde, mevcut belge ve bilgiler ile konuya ilişkin yapılacak araştırma ve inceleme sonucuna göre;

a) Noterlik Kanununun 149'uncu maddesi gereğince karardan önce hakkında disiplin soruşturması yapılan personelin yazılı savunmasının alınması,

b) Soruşturma sonucuna göre gereken kararın verilmesini müteakip, kararın; aynı Kanunun 150 nci maddesi uyarınca varsa müştekiye, hakkında soruşturma yapılan personele ve Cumhuriyet savcısına 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilmesi,

c) Verilen kararda “Bu karara karşı 15 gün içinde Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kuruluna itiraz edilebileceğinin” mutlaka belirtilmesi,

d) Keza, 150 nci maddenin ikinci fıkrası gereğince, bu karara karşı, ilgili (müşteki), Cumhuriyet savcısı ve hakkında karar verilen personel tarafından itiraz edilmesi veya 15 gün içinde itiraz edilmemesi halinde; tebliğle ilişkin belgelerle birlikte karara ait dosyanın, incelenmek ve karar verilmek üzere doğrudan Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu Başkanlığına gönderilmesi,

2- TNB Disiplin Kurulu Başkanlığıncı, iş ve işlemlerle ilgili olarak noterliklere gönderilen yazılarla öncelik verilerek, en kısa sürede istenilen hususların yerine getirilmesi ile adı geçen Başkanlığı bilgi verilmesi,

gerektiğine karar verilmiş olup, uygulamanın buna göre yapılması icap etmektedir.

9- Noter vekillerinin toplu sözleşme imzalayamayacağı ve vekâlet döneminde bu sözleşmeye Birliğin de katılmayacağı:

Boş bir noterlikte çalışan personelin kayıtlı bulunduğu sendika tarafından toplu sözleşme imzalanması istediği takdirde vekilin bu sözleşmeyi imzalamaya yetkili olup olmadığı ve Birliğin bu sözleşmeye katılması gerekip gerekmediği hususlarında Adalet Bakanlığından

görüş istenmesi üzerine, adı geçen Bakanlıkça gönderilen 23 Ağustos 1979 gün ve 23170 sayılı cevabı yazdı;

“.....konu incelendi.

1- 1512 sayılı Noterlik Kanununun 45 ve 48. maddeleri hükümlerine göre noterlik personelinin yazılı iş sözleşmelerinin noter ile akdedilmesi ve bu hizmet akdinden doğan ilişkilerde, iş mevzuatı hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

Noterin istifa, atama ve başka nedenlerle kesin olarak noterlikten ayrılması halinde, hizmet akdinin kendisi yönünden bağlayıcılığı kalmayacak ve ancak yeni noterin atanmasına kadar, yasal ayıralıklar dışında, noterin yetkilerini taşıyan noter vekili tarafından mevcut sözleşmenin aynı koşullarda uygulaması yürütülecektir.

Şöyled ki Noterlik Kanununun 197. maddesinde, noterlere ait hükümlerin bu maddede ve diğer yasalarda sayılan ayıralıklar saklı kalmak üzere noter vekilleri hakkında da uygulanacağı belirtilmek suretiyle noter vekilinin, hizmet akdine bağlı olarak personel ile ilgili işleri yürütmesi sağlanmıştır. Ancak aynı maddenin dördüncü fıkrasında yer alan, ‘noter vekilleri, normal noterlik işlemlerinin görülmESİ dışında, noterin yazılı muvafakatı alınmadıkça noterliğin durumuna ve noterin mamelekine tesir edecek şekilde bir tasarrufta bulunamazlar’ hükmü ile vekilin, yeniden sözleşme yapması kesinlikle yasaklanmıştır.

Diğer taraftan vekil, noterlik personelinden birisi ise, kendisinin ve yakın arkadaşlarının menfaatini ilgilendiren bir sözleşmede, tarafsız davranışmayacağı da kuşkusuzdur.

Hal böyle iken münhal noterliklerde vekilin, toplu sözleşmeye katılamayacağı ve sözleşmenin yeni noterin atanıp görev'e başlamasına kadar ertelenmesi gerektiği düşünülmektedir.

2 - Noterlik Kanununun 33 ve 198. maddelerinde, münhal noterliklerin safi gelirinin Birliğimize ait olduğunun belirtilmesi, o noterliklerin yönetimi ile ilgili işlerde noterin yerine Birliğin geçmesini hiçbir surette mümkün kılamaz. Yasada böyle bir yorumu imkân veren bir huküm de bulunmamaktadır.

Bu durumdaki noterliklerde noter vekillerinin, hizmetin gerektirdiğinden fazla veya kanunen yasakladığı harcamaları yapmamaları için gerekli tedbirlerin Birliğinizce alınacağı kuşkusuz ise de bu tür harcamaları mümkün kıلان tasarrufların Birliğinizce yapılmasına da olanağ mevcut değildir.

Normal noterlik işlemlerinin görülmESİNin gerektirdiği masrafın dışında masraf getireceği kuşkusuz olan söz konusu toplu sözleşmeye Birliğinizin de katılması mümkün görülmektedir.” denilmektedir.

10- Geçici Yetkili Noter Yardımcılığı:

Bilindiği üzere;

1512 sayılı Noterlik Kanununun 32inci maddesinde “Dördüncü sınıf noterlikler, o yerin bağlı bulunduğu adalet komisyonunun inhası üzerine, Adalet Bakanlığında görevlendirilecek icra müdürü, icra müdür yardımcısı veya kâtip sınıfından bir adalet memuru tarafından geçici olarak yönetilir. Bu gibilere, geçici yetkili noter yardımcısı adı verilir” denilmektedir.

Kanunun bu açık hükmüne göre 4. sınıf noterlerin adı “Geçici Yetkili Noter Yardımcısı”dır. Ayrıca, hiçbir noterliğin isim ve unvanı yanında, 1 nci, 2 nci, 3 ncü veya 4 ncü sınıf noter diye yazılmasının uygun olmayacağı, sınıf eklentilerinin rekabet anlamını taşıyacağı, çeşitli yazılarımıza noterlere duyurulmuş bulunmaktadır. Bu doğrultuda, geçici yetkili noter yardımcılarının da, kullandıkları kâğıtlarda 4. sınıf noter unvanını yazmaları mümkün bulunmamaktadır.

Bu itibarla, bir dördüncü sınıf noterin işlem kâğıdı başlığı ile mühründe (... Noterliği) adını kullanması, imza yerinde de, (..... Geçici Yetkili Noter Yardımcısı) şeklinde bir ibare yazması gerekmekte olup; ne özel ve ne de resmi hiçbir yazıcıda, 4. sınıf noter unvanını yazıp kullanmasına yasal olanak bulunmamaktadır.

NOTERLİK PERSONELİ:

11- Noter kâtipliği, kâtip adayı, atanma şartları:

Noter kâtipleri olabilmenin koşulları, Noterlik Kanununun 44 ile Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 9uncu maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre noter kâtipleri olabilmek için:

- A - Devlet Memurları Kanununun 48. maddesine göre;
- 1 - Genel Şartlar
  - a) Türk vatandaşı olmak,
  - b) 65 yaşını doldurmamış olmak (Yönetmelik 16. md)
  - c) Ortaokulu bitirmiş olmak,
(Bu koşula haiz personel bulunamaması durumunda yapılması gereken hususlar Yönetmeliğin 10. maddesinde düzenlenmiştir.)
  - d) Kamu haklarından mahrum bulunmamak,
  - e) Türk Ceza Kanunu'nun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkum olmamak,
- f) (657 sayılı Kanununun 48. maddesinin A/5. bendinin 5728 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunması nedeniyle, NKY' nin 9/A-1-e bendinde yer alan hükmün uygulama imkânı kalmadığından, yukarıdaki hükmeye göre işlem yapılması gerekmektedir.)
  - g) Görevini devamlı yapmasına engel olabilecek bir sakatlığı olmamak,
- 2 - Özel Şartlar
  - a) Hizmet göreceği sınıf için Devlet Memurları Kanununun 36. ve 41. maddelerinde belirtilen öğretim ve eğitim kurumlarından birinden diploma almış olmak,
  - b) Görev ve çalışma yönetmeliklerinde belirtilen diğer şartları haiz bulunmaktır.
- B - Noterlige atanacak kâtipin ceza ve disiplin kararı ile meslekten çıkarılmamış olması gereklidir.

Bu hususlarda adayın yazılı beyanı esas alınır ve söz konusu beyanın doğruluğu da ha sonra noter tarafından yetkili mercilerden teyit edilir.

İlk defa noterlikte çalışmaya başlayan kişiler, yukarıda yazılı şartlara sahip iseler kâtip adayı olarak görevde başlayabilirler.

12- Daha önce başka noterlikte çalışan kişinin işe alınmasında dikkat edilmesi gereken hususlar:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1974/2 sayılı Genelge'de noterliklere duyarlılığı üzere;

Noterlik dairesine yeni personel alırken iki hususa dikkat edilmesi gerekmektedir. Bunlardan birisi, Devlet memurlarında aranan şartların bulunup bulunmadığı ve diğeri de daha önce başka bir noterlikte çalışmış ise cezaî veya inzibati bir sebeple meslekten ayrılmış olup olmadığı hususlarındır.

Daha önce başka bir noterlikte çalışmış bir kişinin işe alınmak istenmesi durumunda, yukarıda (11inci) maddede de açıklanan şartlar yanında;

1- Daha önce çalıştığı noterden alacağı aşağıda örneği bulunan "Hizmet Belgesi" nin aranması,

2- İşe alacak noterin, işe alınacak kişinin ahlâk ve karakteri, işleriyle ilgisi, dikkatli olup olmadığı, işlerindeki başarı derecesi iş sahiplerine karşı davranışları, paraya karşı aşırı düşkünlüğü olup olmadığı, imza yetkisi verilip verilmeyeceği hususundaki kanısının gizli olarak bildirilmesini daha önce çalıştığı noterden istemesi, onun da sorulan hususlarla ilgili olarak gizli

şekilde cevap vermesi,

3- Noterlerin genel menfaatlerinin ve mesleğin ahlâk, düzen ve geleneklerinin korunması bakımından, personel alımında çok dikkatli davranılması, zorunludur.

HİZMET BELGESİ		
Adı ve soyadı :		Fotoğraf
Baba adı :		
Doğum tarihi ve yeri :		
İli :		
İlçesi :		
Noterliğimizde .../.../.... tarihinden .../.../.... tarihine kadar Başkâtip (Kâtip) olarak çalışmış olan ..... oğlu ..... son aylık ücreti ..... lira iken kendi isteğiyle ayrılmıştır.		
..... Noterliği		

13- Noter kâtipleri ve kâtip adayları sözleşmeleri:

a) Sözleşme yapma zorunluluğu ve dikkat edilecek hususlar:

4857 sayılı İş Kanunu'nun 'Tanım ve şekil' başlıklı 8 inci maddesinde yer alan "İş sözleşmesi, bir tarafın (işçi) bağımlı olarak iş görmeyi, diğer tarafın (işveren) da ücret ödemeyi üstlenmesinden oluşan sözleşmedir. İş sözleşmesi, Kanunda aksi belirtilmedikçe, özel bir şekle tâbi değildir.

Süresi bir yıl ve daha fazla olan iş sözleşmelerinin yazılı şekilde yapılması zorunludur." hükmü ile Noterlik Kanununun 45inci ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 12nci maddeleri hükümleri gereğince noter kâtipleri ve kâtip adaylarıyla iş sözleşmesi yapılması zorunludur. 45inci madde gereğince kâtip adaylarının en az bir yıl süreli sözleşme ile işe alınmaları gereklidir.

Yönetim Kurulunun 25.11.2005 tarihli toplantılarında alınan karar gereğince, Noterlik Kanununun 45 ve Yönetmeliğinin 12nci maddeleri ile 4857 sayılı İş Kanunu ve Türkiye Noterler Birliği İhtiyatlar Hesabının Kullanım Esasları içinde yer alan Kıdem ve İhbar Tazminatı Yardımları Talimatnamesinin ilgili hükümleri uyarınca;

Asıl ve ek sözleşmelerinin **mutlaka noter kanalıyla yapılması**; bu hususun Odalarca da izlenmesi,

Ücret dışındaki yan ödemelerin sözleşmelerde açıkça ve duraksamaya meydan vermeyecek şekilde belirtilmesi,

icap etmektedir.

b) Tek tip sözleşmelere sözleşme serbesti içinde ek maddeler konulabileceği:

Bazı noterliklerce, Noterlik Kanununun 166ncı maddesinin 11inci bendi gereğince Birlikçe tanzim ve kabul edilen tip sözleşmelere, tarafların mutabık kalacağı kanun ve ahlâka aykırı olmayan şartların da konulup konulamayacağının sorulması üzerine, birleştirme nedeniyle ile yürürlükten kaldırılan 1973/7 sayılı Genelge ile:

“Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulu’nun tanzim ettiği tip sözleşme, sözleşmede bulunması kanunen zorunlu genel ve asgari hükümleri ihtiya etmektedir. Noterlerin kâtipleri ile yapacakları sözleşmelerde, tip sözleşmede mevcut genel hükümlerden gayri ve tamamı ile akit serbestisi prensipleri içerisinde taraflarca kabul edilecek özel şartların da bulunabilecegi tabiidir.

Şayet böyle özel şartı muhtevi bulunmayan tip sözleşmeler akdedilmiş ise mutabık kalacakları özel şartları ihtiya eden ek sözleşme yapmaları da mümkündür.” yönünde duyuru yapılmıştır.

c) Sözleşmelerin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine gönderilmeyeceği:

Noterlik Kanunu'nun 45inci maddesinin üçüncü fıkrası ile Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 12nci maddesinde “*Noter kâtibi ve adayı ile yapılacak sözleşme dört nüsha olarak düzenlenir ve düzenlendiği tarihten itibaren 15 gün içinde bir nüshası noter odasına, ikinci nüshası bölge çalışma müdürlüğüne gönderilir.*” hükmü yer almaktır ise de, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından bu hususta görüş istenmesi üzerine adı geçen Bakanlıkça gönderilen 19.10.2012 tarihli ve 12292 sayılı yazdı:

“... 4857 sayılı İş Kanunu'nda, taraflar arasında yapılan iş sözleşmelerinin Bakanlığımıza veya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine gönderileceğine ilişkin bir hükmeye yer verilmemiştir.

Ancak, 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun ‘*Sözleşme yapma zorunluluğu*’ başlıklı 45. maddesinin üçüncü fıkrasında, ‘*Noter kâtibi ve adayı ile yapılacak sözleşme dört nüsha olarak düzenlenir ve düzenlendiği tarihten itibaren 15 gün içinde bir nüshası noter odasına, ikinci nüshası bölge çalışma müdürlüğüne gönderilir.*’ Diğer nüshalardan biri noterde, diğer kâtip veya adayda kalır.’ hükmü öngörmüştür.

Bütün bunlara göre, Noterlik Kanunu'nda yer alan söz konusu hükmün kaldırılmasında Bakanlığımızca bir sakınca bulunmamaktadır.” denildiğinden, Yönetim Kurulunun 17.12.2012 tarihli toplantısında, Noterlik Kanunu ile Yönetmeliğinde değişiklik yapılmıncaya kadar, noter kâtipleri ve adayları ile yapılacak sözleşmelerin;

Bir örneğinin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine gönderilmesi gerekmeyinden, bir nüshasının noter odası başkanlığına gönderilmesi, bir nüshasının noterde kalmak ve diğerin ise kâtip veya adaya verilmek üzere üç nüsha olarak düzenlenmesine karar verilmiştir.

c) Sözleşmelerin feshinde dikkat edilecek hususlar:

Kural olarak süresi belirli olmayan sürekli iş sözleşmelerinde işveren, karşı tarafa süre vererek, bu sürenin sonunda veya bildirim süresine ait ücreti peşin ödeyerek hizmet akdini sona erdirebilir. 4857 sayılı İş Kanununun 19ncu maddesi uyarınca bozucu yenilik doğurucu bir hak olan fesih bildiriminin yazılı olarak yapılması ve sebep gösterilmesi icap etmektedir. Türkiye Noterler Birliği İhtiyatlar Hesabının Kullanım Esasları içinde yer alan Kıdem ve İhbar Tazminatı Yardımları Talimatnamesinde de “*Hizmet sözleşmesinin, feshedilmesi halinde, fesih ihbarının mutlaka noter aracılığı ile yapılmış olması ve buna dair belgenin, Birliğe gönderilmesi gereklidir*” hükmüne yer verilmiştir.

Ancak, Birliğimize ulaşan belgelerden;

Bir kısım noterliklerden kıdem tazminatı istem dilekçesi üzerine gönderilen fesih bildirimlerinin, anılan hükümler gözetilmeden yapıldığı,

Sadece noterle personel arasında düzenlenen bir belgenin gönderildiği,

Bazılıarda evraka bizzat noterin personele hitaben yazdığı bir feshi ihbar yazısının eklendiği, bu ihbarın personele tebliğine dair belge düzenlenmediği,

Personelin çıkış tarihinden sonraki tarihleri taşıdığı,

Zaman zaman gösterilen sebebin Kanun ve yukarıda belirtilen Talimatname'de sayıları uymadığı veya yürürlükten kaldırılmış hükümlere dayandırıldığı,

Göreve yeni başlayan veya naklen atanın noterlerimizin bu görevine resmen başlama tarihinden önceki tarihler itibarıyle personelin işine son verebildiği,

Anlaşılmakla, Yönetim Kurulu'nun 08.07.2004 ve 25.11.2005 tarihli toplantılarında konunun görüşülmesi sonunda;

1- Fesih bildirimlerinin 4857 sayılı İş Kanunu ve Türkiye Noterler Birliği İhtiyatlar Hesabının Kullanım Esasları içinde yer alan Kıdem ve İhbar Tazminatı Yardımları Talimatnamesi hükümlerine uygun olarak ve sebebinin de açıkça gösterilerek düzenlenmesine; mutlaka geçerli bir sebebe dayandırılmasına, kıdem tazminatı ödenmesi ile ilgili olarak sakıncalar yarattığı, hatta yargı yoluna başvurmaya neden olduğu göz önüne alınarak, fesih sebeplerinin sonradan değiştirilmesi yoluna gidilmemesine,

2- Bir başka noter veya başka noterlik bulunmayan yerlerde asliye hukuk hâkimi tarafından tanzim edilen fesih bildiriminin personele tebliğinin sağlanması,

3- Noterlik görevine başlamadan personelin işine son verilmemesine,

4- Fesih bildirimlerinin personelin çıkış tarihinden önce düzenlenmesine;

Dikkat edilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

14- Çalışma koşullarında esaslı bir değişiklik yapılması halinde sözleşmenin değiştirilmesi gerekip gerekmediği:

Noter kâtipleri ve adayları ile yapılan sözleşmelerden sonra, ücretlerde yapılacak değişikliklerde sözleşmelerin yenilenip yenilenmeyeceği hususunda yaşanan tereddütler nedeniyle görüş isteminde bulunulması üzerine, Adalet Bakanlığı gönderdiği 2 Ağustos 1979 günlü ve 21629 sayılı yazısıyla;

“... Noterlik Kanununda ve İş Kanununda noter ile personeli arasındaki yazılı sözleşmelerin tadillerinin de yazılı şekilde yapılacağına dair bir hüküm yer almamış ise de, Borçlar Kanununun bu tür akitler için de geçerli olan 12. maddesinde (6098-13) “Kanunen tahriri olması lâzîm olan bir akâdın tadili dahi tahriri olmak lâzîmdir” denilmesi ve aynı Kanunun 313 üncü maddesi (6098-393) ile 1475 sayılı İş Kanununun 11. maddesinin 5. Bendinde (4857- 8 ve 32) ücretin, hizmet sözleşmesinin esas şartlarından birisi olduğunun açıkça belirtilmesi nedeniyle, noter ile personeli arasında yazılı şekilde yapılması zorunlu olan sözleşmelerin tadili niteliğini taşıdığı kuşkusuz bulunan ücret artışlarının da yazılı şekilde sözleşmeye bağlanması gerektiği, bundan dolayı ortaya çıkabilecek güçlük ve külfetlerin bu uygulamadan vazgeçilmesini mümkün kılamayacağı düşünülmektedir” **yönünde görüş bildirmis ise de;**

4857 sayılı İş Kanununun 22 ncı maddesi “*İşveren, iş sözleşmesiyle veya iş sözleşmesinin eki niteliğindeki personel yönetmeliği ve benzeri kaynaklar ya da işyeri uygulamasıyla oluşan çalışma koşullarında esaslı bir değişikliği ancak durumu işçiye yazılı olarak bildirmek suretiyle yapabilir. Bu şeke uygun olarak yapılmayan ve işçi tarafından altı işgünu içinde yazılı olarak kabul edilmeyen değişiklikler işçiyi bağlamaz. İşçi değişiklik önerisini bu süre içinde kabul etmezse, işveren değişikliğin geçerli bir nedene dayandığını veya fesih için başka bir geçerli nedenin bulunduğuunu yazılı olarak açıklamak ve bildirim süresine uymak suretiyle iş sözleşmesini feshedebilir. İşçi bu durumda 17 ila 21 inci madde hükümlerine göre dava açabilir.*

Taraflar aralarında anlaşarak çalışma koşullarını her zaman değiştirebilir. Çalışma koşullarında değişiklik geçmişe etkili olarak yürürlüğe konulamaz.” hükmünü içerdiginden, sözleşmede değişiklik yapılmadan, esaslı değişiklik niteliğinde olan iş yerine, çalışma koşullarına, iş türüne ve ücret azaltma ve artırımına ilişkin değişikliklerde, bu madde gereğince yazılı bildirim yapılması yeterli olup, ayrıca yeniden sözleşme yapılması gerekli bulunmamaktadır.

15- Noterlik personeline kıdem ve ihbar tazminatı ödemesinde dikkat edilecek hususlar:

İş Kanununun 14'üncü maddesi ile 4857 sayılı İş Kanununun ilgili maddelerinde öngöruen esaslar uyarınca kıdem tazminatı ödemek yükümlülüğü ve sorumluluğu notere aittir. Ancak, Türkiye Noterler Birliği İhtiyatlar Hesabının Kullanım Esasları içinde yer alan Kıdem ve İhbar Tazminatı Yardımları Talimatnamesi gereğince bu Talimatnamede belirtilen hallerde

görevinden ayrılan noterlik personelinin hak ettiği **kıdem tazminatı**; ayrıca, boş bulunan noterliğe atanan noter, noterlik dairesinde çalışan personelin sözleşmesini otuz gün içinde sonlandırdığı takdirde, 4857 sayılı İş Kanununun 17'nci maddesi gereğince bu personele noter tarafından ödeneği gereken **ihbar tazminatı**, noter adına Türkiye Noterler Birliği tarafından ödenmektedir. Bu hüküm vekâleten yönetilen noterleri de kapsar.

İHBAR TAZMİNATI:

Ancak, boş bulunan noterliğe atanan noter, birden fazla personelin iş akdini sonlandırmış ise, **Türkiye Noterler Birliği tarafından sadece noterce bildirilecek bir kişiye ihbar tazminatı ödemesi yapılır**; bunun dışında kalan diğer personelin ihbar tazminatı ise noter tarafından karşılanır.

Türkiye Noterler Birliği tarafından ihbar tazminatı ödenen personel, altı ay geçmeden tekrar aynı noterlikte veya aynı noterin görev ifa ettiği diğer bir noterlikte çalıştırıldığı takdirde; Türkiye Noterler Birliği tarafından ödenen ihbar tazminatı, noter tarafından personelin çalıştırılmasına başlandığı tarihten itibaren bir ay içinde Türkiye Noterler Birliğine geri verilir.

KİDEM TAZMİNATI:

İş sözleşmesi feshedilen ve Kıdem Tazminatı Türkiye Noterler Birliğince ödenen personel 6 ay geçmeden tekrar aynı Noterlikte veya aynı noterin görev ifa ettiği diğer bir Noterlikte çalıştırıldığı takdirde; yeniden işleyecek kıdemine göre hak edeceğii kıdem tazminatının iki yıllık bölümünü o noter ödeyiip, iki yıldan sonra devam eden hizmetine tekabül eden kıdem tazminatını Türkiye Noterler Birliği öder.

Personelin ücret veya yan ödemelerinin iyi niyet kuralları dışında artırıldığına Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulunca karar verildiği takdirde artırılmadan önceki miktar ve yan ödemeler üzerinden ödeme yapılır. Noterin bundan fazla kıdem tazminatı ödemeye neden olması Türkiye Noterler Birliğince ödemenin artırılmasını gerektirmez.

Istifa ederek ayrılan personele önceki süreleri için kıdem tazminatı ödenmez.

Personelin "istifa ediyorum" "noterlikteki görevimden ayrılıyorum" şeklinde bir dilekçe verip ayrılması hukuki anlamda istifa olmakla birlikte, hiçbir şey söylemeden, dilekçe vermeden görevini bırakması da hukuken istifa sayılır. Bu şekilde ayrılma halinde personelin kendi yönünden (mesela çocuğuna bakmak için, kocasının çalışmasına izin vermemesi veya o il veya ilçeden başka bir yere nakil gibi) haklı nedenleri olsa dahi eylem istifa olup, kıdem tazminatı ödenemez.

Her noterlik müstakil birer işyeri olduğu, bir noterin diğer noterle ve bir noterliğin diğer noterlikle ne işveren ve nede işyeri bakımından birliği ve ilgisi söz konusu olmadığından, genel olarak her noterlikte çalışılan süreye ait kıdem tazminatı talepleri ayrı ayrı değerlendirilmektedir. (A) noterliğinden herhangi bir sebeple ayrılan personel, daha sonra girdiği ve Çalıştığı (B) noterliğinden ayrılırken, yalnızca (B) noterlığında hizmeti için kıdem tazminatı isteyebilir. (A) noterlığında hizmet süresi için (B) noterinden veya onun adına ödemede bulunan Türkiye Noterler Birliğinden kıdem tazminat isteyemez ve böyle bir talep Birlikçe reddedilir.

İş Kanununun 14 ncü maddesinin üçüncü fıkrasında: "*İşçilerin kıdemleri, hizmet akdinin devam etmiş veya fasılalarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik işyerlerinde çalışıkları süreler göz önüne alınarak hesaplanır*" denilmektedir.

Bilindiği üzere, bazı meslektaşlarımız bir noterlikten başka bir noterliğe atandıklarında, yanlarında çalışan bazı personeli atandıkları yeni noterlige götürmek istemektedirler. Yurtdışı hüküme göre (A) noterinin (B) noterliğine atanması halinde, yanında götürmek ve (B) noterliğinde çalıştmak istediği personel hakkındaki bu arzusunu hem ayırdığı ve hem de yeni gideceği noterliklerin bağlı oldukları Odalara resmi bir yazı ile bildirmesi, hatta Birliğe de bu konuda bilgi vermesi gerekmektedir.

Ayrıca, bu personelin önceki noterlikten, noterlerle beraber aynı tarihte görevden ayrılması ve yine aynı noterle beraber aynı tarihte yeni noterlikte görev'e başlaması halinde personelin İş Kanunu'nun bu hükmünden yararlanacağı kuşkusuzdur. Yani noterin atandığı

noterlikte çalışıp kıdem tazminatına hak kazanarak ayrılması halinde kıdem tazminatı her iki noterlikteki toplam hizmet süresi üzerinden ödenecektir.

Ancak, bu personelin noterin önceki çalıştığı (A) noterliğinde bir süre daha görev ifa ettikten sonra, vekâlet dönemi içinde veya yeni atanacak noterin göreve başlamasından sonra ayrılp, eski noterin çalıştığı (B) noterliğine gitmesi halinde bu hükmünden yararlanması mümkün değildir. Çünkü başka bir işverenin yanından ayrılmış yani istifa etmiş kabul edileceğinden eski süreler için kıdem tazminatı ödenmesi artık söz konusu olmayacağındır.

Bazı noterliklerde, noter eş ve yakınlarının noterlik personeli olarak fiilen çalışmadıkları halde çalışıyor gösterildiği ve daha sonra kıdem tazminatı taleplerinde bulunulduğu anlaşılmakla, konu Yönetim Kurulu'nun 19.03.2003 günlü toplantılarında görüşülmüş ve fiilen çalışmayan kişilere kayden çalışıyor gösterilmesinin meslek kurallarına uygun bulunmadığının noterliklere duyurulmasına karar verilmiştir.

Türkiye Noterler Birliği İhtiyatlar Hesabının Kullanım Esasları içinde yer alan Kıdem ve İhbar Tazminatı Yardımları Talimatnamesinde de; kıdem tazminatı talebinde bulunan personelin, Noterlik Kanununun 76'ncı maddesinin ikinci ve üçüncü bentlerinde sayılan kişiden biri olması veya hakkında fiilen noterlikte çalışmadığına dair ihbar veya şikayet bulunması halinde; gerekli araştırma ve incelemenin, Türkiye Noterler Birliğince doğrudan veya noterliğin bağlı bulunduğu Oda aracılığıyla yapılacağı hükmüne yer verilmiştir.

1475 Sayılı İş Kanunu'nun kıdem tazminatı başlıklı 14 ncü maddesinin 2 nci fıkrasında, hizmet akdini "..... Kadının evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi arzusu ile sona erdirmesi....." halinde kıdem tazminatı ödeneceği hükmünü içermektedir. Noterlikteki görevden ayrılmadan mutlaka evlenme akdinin icra tarihinden sonra olması Kanun gereği olduğundan, evlenme akdi icra edilmeden, evleneceği gerekçesi ile ayrılan bir personele daha sonra evlenme vukua gelmiş olsa dahi, kıdem tazminatı ödenmez. Keza evlenme tarihinden itibaren bir yıl geçtikten sonra da bu nedenle kıdem tazminatı istenmez. Yönetim Kurulu'nun 12.06.2000 günlü toplantılarında alınan karar doğrultusunda, ilgililerin mağduriyetine sebebiyet verilmemesi için bu hususların dikkate alınması icap etmektedir.

KİDEM VE İHBAR TAZMİNATI TALEPLERİNDE İSTENECEK BELGELER:

Herhangi bir aksamaya ve yasal olmayan işlemlere sebebiyet verilmemesi bakımından, kıdem ve ihbar tazminatı talebinde, hukuki dayanağına göre aşağıdaki belge ve bilgilerin gönderilmesi zorunludur.

I - Sözleşmenin feshi halinde:

- 1- Kıdem tazminatı ödenmesine ilişkin notere ait talep yazısı,
Bu yazida:
  - a) Personelin ayrılış nedenin,
  - b) Personel hakkında Noterliğe bildirilen herhangi bir icra takibinin bulunup bulunmadığının,
  - c) Personelin, Noterlik Kanununun 76 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü bentlerinde sayılı kişilerden olup olmadığınn,yazılması gerekmektedir.
- 2- Personelin kıdem tazminatı talep eden dilekçesi,
- 3- Noter aracılığı ile yapılmış sözleşmenin feshine ilişkin ihbarname,
- 4- Son sözleşme örneği,
- 5- İbraname (Personel tarafından verilecek, kıdem tazminatı haricinde başka bir hak ve alacağı kalmadığına dair),
- 6- İşe giriş ve çıkış bildirgesi,
- 7- Son 3 aylık bordro,
- 8- Son bir yıl içinde ödenen ikramiye bordrosu,
- 9- Yemek varsa son 3 aylık yemek faturası,
- 10- SGK hizmet dökümü (e-devlet şifresiyle veya SGK'dan alınan),
- 11- Personele ait banka cüzdan fotokopisi,

II - Emeklilik halinde:

- 1- "I - Sözleşmenin feshi halinde" kısmında belirtilen bilgi ve belgelerden (3) numara da yazılı olan dışında kalan tüm bilgi ve belgeler,
2- Emekli maaşı bağlandığı tarihi gösteren SGK yazısı,

III - Evlenme halinde:

- 1- "I - Sözleşmenin feshi halinde" kısmında belirtilen bilgi ve belgelerden (3) numara da yazılı olan dışında kalan tüm bilgi ve belgeler,
2- Evlenme cüzdanı,

IV - Askerlik halinde:

- 1- "I - Sözleşmenin feshi halinde" kısmında belirtilen bilgi ve belgelerden (3) numara da yazılı olan dışında kalan tüm bilgi ve belgeler,
2- Celp belgesi,

V – Prim gün sayısının doldurulmasına karşılık, yaşı haddi nedeniyle beklenmesi halinde:

- 1- "I - Sözleşmenin feshi halinde" kısmında belirtilen bilgi ve belgelerden (3) numara da yazılı olan dışında kalan tüm bilgi ve belgeler,
2- Sosyal Güvenlik Kurumu yazısı,

VI – Personelin ölümü halinde:

- 1- Kıdem tazminatı ödenmesine ilişkin notere ait talep yazısı,
(Bu yazida:
a) Personelin ayrılış nedenin,
b) Personel hakkında Noterliğe bildirilen herhangi bir icra takibinin bulunup bulunmadığının,
c) Personelin, Noterlik Kanununun 76 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü bentlerinde sayılı kişilerden olup olmadığı,
yazılması gerekmektedir.)
2- Mirasçıların kıdem tazminatı talep eden dilekçesi,
3- Mirasçılık belgesi,
4- Son sözleşme örneği,
5- İbraname (Mirasçılar tarafından verilecek, kıdem tazminatı haricinde başka bir hak ve alacağı kalmadığına dair),
6- İşe giriş ve çıkış bildirgesi,
7- Son 3 aylık bordro,
8- Son bir yıl içinde ödenen ikramiye bordrosu,
9- Yemek varsa son 3 aylık yemek faturası,
10- SGK hizmet dökümü (e-devlet şifresiyle veya SGK'dan alınan),
11- Mirasçılara ait banka cüzdan fotokopisi,

VII – Başka yere atanın noterin 30 gün içinde sözleşmeyi feshi halinde:

- 1- Kıdem ve ihbar tazminatı ödenmesine ilişkin notere ait talep yazısı,
(Bu yazida:
a) Personelin ayrılış nedenin,
b) Personel hakkında Noterlige bildirilen herhangi bir icra takibinin bulunup bulunmadığının,
c) Personelin, Noterlik Kanununun 76 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü bentlerinde sayılı kişilerden olup olmadığı,
d) Noterin göreve başladığı tarihten itibaren 30 gün içinde kaç personelin iş akdine son verdiği ve bu personellerden hangisine Birlik tarafından ihbar tazminatı ödenmesinin talep edildiğinin,
yazılması gerekmektedir.)
2- Personelin kıdem ve ihbar tazminatı talep eden dilekçesi,

- 3- Noter aracılığı ile yapılmış sözleşmenin feshine ilişkin ihbarname,
- 4- Son sözleşme örneği,
- 5- İbraname (Personel tarafından verilecek, kıdem tazminatı haricinde başka bir hak ve alacağı kalmadığına dair),
- 6- İşe giriş ve çıkış bildirgesi,
- 7- Son 3 aylık bordro,
- 8- Son bir yıl içinde ödenen ikramiye bordrosu,
- 9- Yemek varsa son 3 aylık yemek faturası,
- 10- SGK hizmet dökümü (e-devlet şifresiyle veya SGK'dan alınan),
- 11- Personele ait banka cüzdan fotokopisi,

16- Noterlik personelinin 65 yaşını doldurmasından sonra çalıştırılamayacağı:

Bazı noterlerimizin 1512 sayılı Noterlik Kanununun 44 ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 16 ncı maddeleri hükümlerine rağmen, noterlik kâtibi olarak görev ifa eden personeli 65 yaşını doldurdukları halde çalıştırılmaya devam ettiklerinin anlaşılması ve konuya ilişkin tereddütler bulunması nedeniyle, Yönetim Kurulunda yapılan görüşmeler üzerine Adalet Bakanlığından görüş istenmiştir.

Bakanlıkça gönderilen 23.9.1992 tarih ve 41152 sayılı cevap yazısında, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 44, 48, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 16, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 98 ve 5434 sayılı TC Emekli Sandığı Kanununun 40 inci maddeleri hükümlerine yer verilmesinden sonra;

"1512 Sayılı Yasanın 48 inci maddesindeki düzenleme, noter katip ve hizmetlilerinin noter ile aralarındaki hizmet akdi ile ilgili hususlardır. Gerek 1512 Sayılı Yasanın 44/1 inci maddesindeki Devlet Memurları Yasasındaki şartlara sahip olma, gerekse Yönetmeliğin 16 ncı maddesindeki 65 yaşın tamamlanması kuralının açıklığı karşısında, anılan Yasanın 48 inci maddesindeki 'bu kanunda aksine hüküm bulunmadıkça iş mevzuatına tabidir' hükmünü, bu Yasada yaş sınırı ile ilgili hüküm bulunması nedeniyle, 1512 Sayılı Yasa ile 5434 Sayılı Yasayı birlikte değerlendirip noter kâtibinin yaş sınırlaması yönünden memurlar gibi değerlendirilmesi gereği düşünülmektedir." denilmiştir.

Bakanlık yazısından da anlaşılacağı üzere 65 yaşını dolduran bir personelin noterlikte çalıştırılması ve bu nedenle de 65 yaşını doldurması nedeniyle noterlikte çalıştırılması mümkün olmayan personele, Birliğimizce de kıdem tazminatı ödenmesi mümkün bulunmamaktadır.

17- Noterlik dairesinde çalışmak üzere işe alınan hukuk fakültesi mezunu personelle hemen imza yetkisi verilemeyeceği:

Noterlik dairesinde çalışmak üzere işe alınan hukuk fakültesi mezunu personelin adaylık süresi dolmadan mirasçılık belgesi yanında diğer evrakı da imzalama yetkisinin bulunup bulunmadığının Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden sorulması üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 12.03.2012 tarihli ve 3247/6369 sayılı cevap yazısında; *"... gerek 1512 Sayılı Noterlik Kanununa 6217 Sayılı Kanun ile eklenen 71/B maddesinde, gerekse Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 11. maddesinde, 'kendisine imza yetkisi verilmiş olan hukuk fakültesi mezunu görevli ya da noter stajyerinden' bahsedilmiş, ancak imza yetkisi verilmesi hususunu düzenleyen ve genel hukum niteliğinde olan Noterlik Kanununun 36. maddesinde belirtilen üç aylık süreye herhangi bir ıstisna getirilmemiştir.*

Bu itibarla, noterliklerde işe alınan hukuk fakültesi mezunlarının, Noterlik Kanunun 36. ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 73. maddeleri gereğince kendilerine imza yetkisi verildikten sonra, mirasçılık belgesi verilmesi ve terk eden eşe ihtar gönderilmesi işlemlerini ve mevzuatın kendilerine tanıdığı diğer işlemleri yapabilecekleri düşünülmektedir." denilmiştir.

Bu görüş doğrultusunda, hukuk fakültesi mezunlarının noterliklerde işe alınmasıyla imza yetkisi verilmesinde, Noterlik Kanununun 36 ve 44'üncü, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin de 9 ve 73'üncü maddeleri hükümleri doğrultusunda hareket edilmesi gerekmektedir.

18- En az beş personelin çalıştığı noterliklerde aylık her türlü ödemenin bankalar aracılığıyla yapılması gereği:

Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Tüm İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesine Dair Yönetmeliğin değişik 10 uncu maddesi “İşyerleri ve İşletmelerinde İş Kanunu hükümlerinin uygulandığı işverenler ile üçüncü kişiler, Türkiye genelinde çalıştırıldıları işçi sayısının en az beş olması halinde, çalıştırıldıları işçiye o ay içinde yapacakları her türlü ödemenin kanuni kesintiler düşüldükten sonra kalan net tutarını, bankalar aracılığıyla ödemekle yükümlüdürler” hükmünü içерdiğinden, beş ve daha fazla personel çalıştırılan noterliklerde personele yapılacak ödemelerin banka hesaplarına yatırılması gerekmektedir.

Aynı Yönetmeliğin 16 nci maddesinde de “İşçiye, İş Kanunundan veya toplu iş sözleşmesinden veya hukuki sözleşmesinden doğan alacaklarını, bu Yönetmelik kapsamında zorunlu tutulduğu hâlde bankalar aracılığıyla ödemeyen işveren veya işveren vekiline veya üçüncü kişiye, İş Kanununun 102 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ilgili birimi tarafından idari para cezası verilir” hükmü yer aldığından, idari para cezasına muhatap olunmaması bakımından beş ve üzerinde personeli bulunan noterliklerde personele yapılacak ödemelerin banka hesaplarına yatırılmak suretiyle yapılması gerekmektedir.

19- Yalnız makbuzu imza etme hususunda vezne memuruna yetki verilebileceği:

1512 sayılı Noterlik Kanununa istinaden çıkarılan Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin, 23 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasına göre veznedara yalnız makbuz imza etme hususunda yetki verilemeyeceği konusunda tereeddütlerin oluşması üzerine, Birligimizce, 1976/27 sayılı Genelge ile:

“1512 Sayılı Kanunun 119. maddesinin uygulanmasına dair Yönetmeliğin 2. maddeinde ‘Noterliklerde, Maliye Bakanlığı tarafından bastırılacak seri numaralı özel makbuzların kullanılması zorunludur. Bu makbuz, noterlik makbuzu adını taşıyıp, noterlik kaşesini, ilgiliinin adı ve soyadı, noterlik yevmiye numarası, asıl ve örnekler için alınan harç, damga vergisi, kontrato resmi, değerli kâğıt, sair ve toplam sütunlarını ihtiva eder. En sonunda toplam olarak tahsil olunan paranın alındığı tarih yazılarak, noter veya bu konuda yetkili kıldığı memurunun imzası ve noterlik mührü ile onaylanır. (Değişik - 1987/45 s. Genelge eki Yönetmelik - 1.6.1987) Bu makbuz üç nüsha olarak düzenlenir. Birinci nüshası ilgilisine verilir. İkinci nüshası işlem yapılan belgelere eklenir. Üçüncü nüshası ise noterlik dairesinde saklanır. Ancak makbuz, bilgisayar kullanunanlarca iki nüsha olarak (bilgisayar hafızasına kayıt hariç) düzenlenir. Birinci nüshası ilgilisine verilir. İkinci nüshası işlem yapılan belgelere eklenir ve noterlik dairesinde saklanır’ denilmektedir.

Bu yönetmeliğe göre, vezne memuruna makbuzu imza etme hususunda yetki verileceği mütalâa olunmaktadır.’ yönünde bildirilen görüş yürlükte olup, buna göre işlem yapılması mümkün bulunmaktadır.

20- Noter Odalarında tutulacak noter kâtipleri sicil defterine kaydedilmek üzere gönderilecek bilgiler:

Noter Odalarıyla ilgili konular başlıklı (12) numaralı genelgenin 5 inci maddesinde yer alan açıklamalar doğrultusunda işlem yapılması gerekmektedir.

21- Ayın 31 gün olması halinde asgari ücretin ne şekilde hesaplanacağı:

Noterliklerde çalışan personele ödenmeyecek olan aylık ücretlerde ayın 31 gün olması halinde asgari ücretin ne şekilde hesaplanacağı hususunda yaşanan tereeddütler üzerine Ça-

İşma Bakanlığından görüş istenmiştir.

Adı geçen Bakanlık gönderdiği 2 Haziran 1978 gün ve 1058-1-1 7148 sayılı cevap yazısında: "Bilindiği üzere Asgari Ücret Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinde ücretin, bir günlük olarak belirleneceği, aylık, haftalık, saat başına, parça başına veya yapılan iş tutarına göre ücret ödenen durumlarda gerekli ayarlamaların buna göre yapılacağı açıklanmıştır.

İş Kanununun uygulaması ile ilgili uyuşmazlıklarda aylık ücretle çalışan işçilerin günlük ücretinin 30'a bölünmesi suretiyle bulunacağı çeşitli yargı kararlarında belirtilmiş bu surette bir ay 30 gün olarak kabul edilmiş ise de bu kuralın asgari ücrette uygulanması halinde, başka bir deyişle işçiye her ay 30 gün ve yılda 369 gün üzerinden ücret ödendiği takdirde işçiye yılda 5 veya 6 gün eksik ödeme yapılmış olacaktır.

Bu hal ise işçiye normal çalışma günü karşılığı olarak zorunlu ihtiyaçların asgari düzeyde karşılamaya yetecek miktarda olmak üzere tespit edilmiş bulunan ve hiçbir biçimde herhangi bir indirim yapılması söz konusu olmayan asgari ücretin ilke ve amacına aykırı olduğu gibi kazanılmış bir hakkın ihlali niteliğini taşıdığı, bu nedenle aylık ücret ödenen durumlarda asgari ücretin çalışan günlere göre hesaplanması gerektiği mütlâa olunmaktadır" denildiğinden, buna göre uygulama yapılması gerekmektedir.

22- TNB' den kredi alacak personele kimlerin kefil olabileceği:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 50 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasıyla noterlerin kefil olmaları yasaklanmış bulunduğuundan, bir noterin başka bir notere veya bir noterlik personeline ya da bir başkasına kefil olması mümkün değildir.

Birliğimizden kredi almış bir noterlik personelinin veya Birliğimize herhangi bir nedenle borcu bulunan bir noterlik personelinin Birliğimizden alınacak herhangi bir kredi borcuna kefil olması da yasaktır.

Bu itibarla, sözü edilen kredilerle ilgili olarak bir **noterin** ya da **Birliğe borçlu bir noterlik personelinin** kefil olduğu borç senetleri kabul edilmeyecektir.

Dışarıdan gösterilecek kefillerde mutlaka Sosyal Güvenlik Kurumuna tabi çalışanlardan olması zorunlu olup, kefalet senedinde mutlaka çalışıkları kurumlara ait sicil numaralarının belirtilmesi gereklidir.

Ayrıca, gösterilen kefilin iş adreslerinden ayrı olarak kendilerine tebliğat yapılabilecek açık ikametgâh adreslerinin de borç senetlerinde gösterilmesi zorunludur.

Gereksiz yazışmalara sebebiyet verilmemesi açısından, belirtilen hususlara göre hareket edilmesi gerekmektedir.

23- Görevinden ayrılan personelin kimlik kartlarını iade edecekleri:

Emekli olmuş bir noterlik personelinin kimlik kartları ile ilgili başvurusunun, Yönetim Kurulunun 10.09.2004 tarihli toplantıda görüşülmesi sonunda;

Noterlik personeli kimlik kartları, ancak fiilen noterlik kâtibi olarak çalışan personele verilebileceğinden, personelin işten ayrılması halinde bu kartların yanında çalıştığı notere iade edilmesine ve noter tarafından alınacak kartların da Birliğe gönderilmesine karar verildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

Hukuki Danışmanlık – 26456

Ankara, 12.06.2019

Özü: Noter Odaları ile ilgili konular.

**G E N E L G E
No. (12)**

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Birliğimizce yayımlanan, Noter odaları ile ilgili bazı konuları kapsayan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

1- Denetim yetkisi:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1986/48 sayılı Genelge ile duyurulduğu üzere;

1512 Sayılı Noterlik Kanununun 121inci maddesinde açıklandığı gibi noterlikler Adalet Bakanlığının ve Türkiye Noterler Birliğinin gözetim ve denetimi altındadır.

Türkiye Noterler Birliği, gözetim ve denetim görevini, aynı Kanunun 122nci maddesinin son fıkrası gereğince, yetkili kılacağı Birlik ve Noter Odalarının yönetim kurulu başkan veya üyeleri veya kuracağı denetleme kurulu marifetiyle yerine getirir.

Noter Odaları gecikmesinde zarar doğabilecek hallerde denetim görevini derhal ifa ederek, denetim raporunu göndermek suretiyle Birliğe bilgi verebilecekleri gibi, ayrıca ihtiyaç halinde Birliğe bilgi vermek suretiyle her zaman denetim yapabileceklerdir.

Oda yönetim kurullarının her olay için ayrı ayrı denetim kararı almaları zorunludur.

2- Denetimleri yapabilecekler ve uygulanacak usul:

Yönetim Kurulunun 18.06.2007 tarihli toplantılarında, Noter Odaları yönetim kurulları tarafından yapılacak denetimlerde uygulanacak yöntemin görüşülmesi sonunda;

Kural olarak; Noter Odaları yönetim kurullarınca yapılacak denetimleri, başkan ve iki üyenin birlikte yapmaları gerektigine,

Her zaman başkan ve iki üyenin bu denetimlere birlikte katılmaları mümkün olmadığından, bu takdirde; başkan ve bir üyenin veya iki üyenin ya da üyelerden sadece birinin Oda yönetim kurulunca görevlendirilebileceğine, ancak bu durumda denetim sonucunun Oda yönetim kurulunca değerlendirilmesi icap ettiğine ve bu konuda alınacak kararın Birliğe intikal ettirilmesine,

Karar verildiğinden, uygulamanın buna göre yapılması gerekmektedir.

3- Ortak hesap işlemlerinin denetimlerinde uygulanacak usul:

Birleştirme nedeniyle ile yürürlükten kaldırılan 1977/42 sayılı Genelge ile duyurulduğu üzere;

Yönetim Kurulu, 1512 sayılı Kanunun 109 ve 166/12 maddelerinin uygulanması ile ilgili olarak;

Birden çok noterlik bulunan il ve ilçelerdeki noterliklerin, 1512 sayılı Kanunun 109 ve 166/12 maddeleri hükümleri doğrultusunda, ortak hesap para miktarlarını Odaya doğru olarak bildirip bildirmediklerinin kontrol ve murakabesinin devamlı olarak veya gerekli görülen zamanlarda yapılması içi Oda yönetim kurullarının yetkili kılınmasına,

Bu hususta Odalar yönetim kurullarının gerekli kararı almalarına; Oda yönetim kurulları bu kontrolleri bizzat yapabilecekleri gibi merkezlerde mahallinden seçeceklere noterler aracılığı ile yekdiğerini kontrol ettirmelerine, ancak yekdiğerini kontrol edecek noterler arasındaki ilişkileri göz önünde bulundurmalarına; iki noterlik bulunan yerlerde kontrollerin Oda yönetim kurulu üyesi tarafından yapılmasına,

Bu denetimde Yönetmelik hükümleri uygulanarak Oda yönetim kurulu kararıyla görevlendirileceklere, Oda başkanı tarafından onanmış "Denetim Yetkisi Belgesi" verilmesine ve bu belge ile görevli noterliklerde harca tabi değeri ortak hesap sınırında ve bu sınırдан daha fazla olan noterlik işlemlerinin ve görevli olan veya olmayan noterliklerde ise yalnız protesto gelirleri üzerinde yapılabileceğine, Oda yönetim kurullarınca başka hususlarda böyle bir işlem yapılması gerekli bulunduğu takdirde gerekli bilgi verilerek Birlik Yönetim Kurulundan alınacak karar uyarınca işlem yapılması gerektiğine,

karar vermiş bulunduğuandan, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

4- Boşalan noterliklerin üç ayda bir denetleneceği ve denetimlerle ilgili olarak oda başkanlıklarına gönderilen örnek formun kullanılacağı:

Yönetim Kurulu'nun, 14 Ekim 1982, 17.11.2003 ve 24.08.2016 tarihli toplantılarında:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 121 ve 172/7 nci maddeleri uyarınca; noterlikler ve noterler üzerinde haiz olduğu denetim ve gözetim yetkisine dayanarak; boş olup vekâletle yönetilen noterliklerin hesap ve işlemlerinin her üç ayda bir denetlenmesi hususunda noter odalarına görev ve yetki verilmesine, yapılacak denetimler sırasında sadece 01.09.2016 tarihli ve Hukuki Danışmanlık-463 sayılı yazı ekinde Noter Odaları Başkanlıklarına gönderilen örnek Denetim Formu'nun kullanılmasına ve gerektiğinde açıklamalara da yer verilmek suretiyle düzenlenecek bu formun bir örneğinin de Birliğimize gönderilmesine karar verildiğinden, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

5- Noter Odalarında tutulacak noter kâtipleri sicil defteri:

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 43 üncü maddesinde;

Odaların kendi bölgelerindeki noterliklerde çalışan kâtipler için sicil defteri (örnek 4) tutacakları, bu kâtiplere sicil numarası verileceği, deftere kâtipin sicil numarası, adı, soyadı, doğum tarihi ve yeri, çalıştığı noterlik, tahsil durumu, imza yetkisi varsa yetkinin verildiği veya alındığı tarih, aldığı cezaları, naklen geldiği veya gittiği noterliğin adı, unvanındaki değişikliklerin kaydedileceği,

Noter kâtipliğine veya adaylığına yeni atanınanların, tayin tarihini takip eden 15 gün içinde bu deftere kaydedileceği, her noterin işe aldığı kâtip veya adayı bu süre içinde odaya bildirmekle yükümlü olduğu,

Hükümlerine yer verilmiştir.

Noterliklerde çalıştırılan personelinin özük hakları yönünden mağduriyetlerine meydan verilmemesi için yukarıda belirtilen bilgilerin yanında, noterliklerde işe başladıkları, ayrıldıkları tarihler ile ayrılış nedenleri (istifa, muvafakatle ayrıldığı hususları) aldıkları ücret ile ücret artışları, yan ödemeleri tür ve miktarları ve ödemelerin yapıldığı tarihlerin ve aldıkları rapor ve izinlerin de müntazam bir şekilde Odalara bildirilmesi ve Odalarca bu bilgilerin adı geçen deftere işlenmesiyle bildirimlerin kâtiplerin özel dosyalarında saklanması da icap etmektedir.

6- Noter odası yönetim kurulunun seçim şekli:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 171, 174, 184 üçüncü maddelerinde; Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulu; Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu ve Noter Odası Yönetim Kurulunun seçimleri hakkında değişik sistemlerin kabul edildiği görülmektedir.

Yedi üyeden kurulu olan Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulunun seçiminde, oy pusulasına asıl üye sayısından fazla ad yazıldığı takdirde sondan başlanarak fazla adların hesaba katılmaması, adayların aldığı oyların sayısına göre sıralanması, en çok oy alandan başlanmak üzere önce asıl sonra yedek üye seçilmiş olanların bu sıraya göre tespit edilmesi, **asıl üyelerin kendi aralarında başkanı seçmeleri öngörülümüştür.**

Beş üyeden kurulu Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulunun ve ayrıca üç yedek üyenin Birlik Kongresi tarafından seçileceğini amir olan 174 üçüncü madde, Başkanın seçilen 5 üye arasından seçileceğini, seçimlerinde izlenecek yolun Birlik Yönetim Kurulu seçimlerine uygun olduğunu göstermiştir.

Bunların yanında, noter odası yönetim kurulunun başkan ve iki üyeden müteşekkil olduğu ve **Başkanı ile üyelerinin genel kurul tarafından verilen oyların çoğunluğu ile ve iki yıl için seçilecekleri** ve üçten fazla noter bulunan odalarda bir, ondan fazla noter bulunan odalarda da iki yedek üyenin seçileceği 184 üçüncü maddede açıkça belirtmiştir.

Ayrıca, maddenin son fıkrasında, 171inci maddenin 9 ve 10uncu fıkralarına atıf yapıldığı halde, aynı maddenin (Birlik Yönetim Kurulu yedeklerinin seçimine ilişkin) 5inci fıkrasının hariç tutulması kanun koyucunun bu husustaki maksat ve düşüncesini açıkça belirtmektedir.

Bu sebeplerle, oda yönetim kurulunu teşkil eden noter odası başkanı ve iki üyenin ayrı ayrı seçimle oda genel kurulu tarafından seçilmesi gerekti; haiz oldukları şartlara göre yedek üyelerinde aynı kurul tarafından ayrıca seçileceği anlaşılmaktadır.

Oda yönetim kurulu teşkili için, her üç seçimin aynı veya ayrı ayrı sandıklarda; aynı ve ayrı zaman ve aynı veya ayrı kâğıtlarda yazılmak suretiyle seçilmesi mümkün bulunmaktadır.

7- Birlik Kongresine seçilecek delege sayısının tespiti:

Birlik Kongrelerine katılacak delegelerin sayısının tespiti konusunda noter veya noterlik sayısının mı esas alınacağı konusunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmesi üzerine adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 14.9.1989 tarihli ve 36648 sayılı yazında:

"1512 sayılı Noterlik Kanununun 176/2 maddesinde noter tabiri kullanılmaktadır. Buna göre noterlik yeterli olmayıp, seçim gününden önce o yere atanmış ve kanuna göre noter unvanı bulunanların delege sayısında hesaba katılması, bu nedenle seçim gününe kadar münhal olan veya görevlisi noter unvanı taşımayan noterliklerin anılan nisapta nazara alınmaması gerektiği düşünülmektedir." denildiğinden, Birlik Kongresine seçilecek delege sayısı buna göre belirlenecektir.

8- Belediye kent konseylerine seçilecek noterlik temsilcilerinin noter odaları yönetim kurullarınca belirleneceği:

Bazı noterliklerimizce Birliğimize yapılan başvurularla; belediye başkanlıklarının, 5393 sayılı Belediye Kanununun 76ncı maddesi gereğince oluşturulan kent konseylerine katılacak noterlik temsilcilerinin isimlerinin bildirilmesini istedikleri belirtilerek, sözü edilen konseylerde görevlendirilecek noterlerin ne şekilde belirleneceği konusunda görüş bildirilmesi talep edilmekle, Yönetim Kurulunun 06.02.2007 tarihli toplantılarında konunun görüşülmesi sonunda;

Belediye başkanlıkları tarafından istenmesi halinde; her ilde kent konseylerine katılacak noterlik temsilcilerini belirlemek üzere noter odaları başkanlıklarına görev verilmesine,

Oda başkanlıklarında; oda yönetim kurulları tarafından belirlenecek noter kent konseyine katılması hususunun, başvuruda bulunan belediye başkanlığına da belirlenen noterin isminin duyurulmasına karar verilmiştir.

9- Noterlerin vefatları halinde yapılması gerekenler:

Bilindiği üzere; kamu kurumu niteliğinde ve tüzel kişiliğe sahip olan Türkiye Noterler Birliği, noterlik mesleğinin amaçlarına uygun bir şekilde görülmesci, mesleğin gelişmesini ve meslektaşlar arasında birlik ve yardımlaşmayı sağlamak üzere kurulmuştur.

Bu itibarla; Birliğimizin tabii üyeleri olan meslektaşlarımıza karşı gösterilen birlik ve beraberliğin, yaş tahdidi nedeniyle aramızdan ayrılmış olmalarına rağmen fahri üyemiz sayılan eski noterlere, hatta istifa ederek meslekten ayrılmış olanlara karşı da gösterilmesi gereğine inanmaktayız.

Bu nedenle gerek Odalarımızın ve gerekse noterlerimizin kendi bölgeleri içinde yaşantılarını sürdürmen eski meslektaşlarımı tespit ederek kendileri ile ilgilenmek, ölümleri halinde aileleri nezdinde yardımcı olmak ve Birliğimiz adına başsağlığı dileğinde bulunmak ve cenazesine Birlik adına çelenk yaptırmak suretiyle birlik ve yardımlaşmanın sürdürülmesi ve bu doğrultuda, halen görevi başında bulunan Noterlerin ölümleri halinde yukarıda önerilen ailelerine yardım, Birlik adına başsağlığı dileme ve Birlik adına çelenk gönderme görevinin de Oda merkezinde Oda Yönetim Kurullarınca, Oda merkezi dışında ise atanın vekil tarafından yerine getirilmesi Birliğimizce uygun görülmüştür.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

12/06/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
12/06/2019 Hukuki Danışman : S.ARTAR
12/06/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
12/06/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

Hukuki Danışmanlık – 26457

Ankara, 12.06.2019

Özü: Vekâletnameler - Genel olarak

G E N E L G E
No. (13)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Birliğimizce yayımlanan, vekâlet (iradi temsil yetkisi) ile ilgili bazı konuları kapsayan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

6098 SAYILI TÜRK BORÇLAR KANUNUNDA YER ALAN HÜKÜMLER:

Bilindiği üzere;

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 40 ila 48'inci maddelerinde “Temsil”; 502 ila 514'üncü maddelerinde de “Vekâlet ilişkileri” ile ilgili hükümlere yer verilmiş olup, bu Kanun'un;

41'inci maddesinde “Başkası adına ve hesabına temsil kamu hukukundan doğmuşsa, temsil yetkisinin içeriği ve derecesi bu konudaki yasal hükümlere; temsil hukuksal bir işlemenden doğmuşsa, temsil yetkisinin içeriği ve derecesi o hukuksal işleme göre belirlenir.”

42'nci maddesinde “Temsil olunan, hukuki bir işlemenden doğan temsil yetkisini her zaman sınırlayabilir veya geri alabilir.

Temsil olunan, bu hakkından önceden feragat edemez.”

43'üncü maddesinde “Hukuki işlemenden doğan temsil yetkisi, aksi taraflarca kararlaştırılmış olursa veya işin özelliğinden anlaşılmazsa, temsil olunanın veya temsilcinin ölümü, gaipligine karar verilmesi, fiil ehliyetini kaybetmesi veya iflas etmesi durumlarında sona erer.

Bu huküm, bir tüzel kişiliğin sona ermesi durumunda da uygulanır.”

46'ncı maddesinde “Bir kimse yetkisi olmadığı hâlde temsilci olarak bir hukuki işlem yaparsa, bu işlem ancak onadığı takdirde temsil olunanı bağlar.”

502'nci maddesinde “Vekâlet sözleşmesi, vekilin vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşmedir.”

504'üncü maddesinde “Vekâletin kapsamı, sözleşmede açıkça gösterilmemişse, görülecek işin niteliğine göre belirlenir.

Vekâlet, özellikle vekilin üstlendiği işin görülmesi için gerekli hukuki işlemlerin yapılması yetkisini de kapsar.”

506'ncı maddesinde “Vekil, vekâlet borcunu bizzat ifa etmekle yükümlüdür. Ancak vekile yetki verildiği veya durumun zorunlu ya da teamülün mümkün olduğu hâllerde vekil, işi başkasına yaptırabilir.”

507'nci maddesinde “Vekil, yetkisi dışına çıkararak işi başkasına gördürüğünde, onun fiilinden kendisi yapmış gibi sorumludur.

Vekil başkasına vekâlet vermeye yetkili ise, sadece seçmede ve talimat vermede gerekli özeni göstermekle yükümlüdür.

Vekâlet veren, her iki durumda da vekilin kendi yerine koyduğu kişiye karşı sahip olduğu hakları, doğrudan doğruya o kişiye karşı ileri sürebilir.”

511'inci maddesinde “Bir kişiye birlikte vekâlet verenler, vekile karşı müteselsil olarak sorumludurlar.

Vekâleti birlikte üstlenenler, vekâletin ifasından müteselsil olarak sorumludurlar ve yetkilerini başkalarına devir hakları olmadıkça, vekâlet vereni, ancak birlikte yaptıkları fiil ve işlemleriyle borç altına sokabilirler.”

512'nci maddesinde “Vekâlet veren ve vekil, her zaman sözleşmeyi tek taraflı olarak sona erdirebilir.”

513'üncü maddesinde de “Sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça sözleşme, vekilin veya vekâlet verenin ölümü, ehliyetini kaybetmesi ya da iflası ile kendiliğinden sona ermiş olur. Bu hüküm, taraflardan birinin tüzel kişi olması durumunda, bu tüzel kişiliğin sona ermesinde de uygulanır.”

Hükümlerine yer verilmiştir.

VEKÂLET VEREBİLECEKLER:

1- Gerçek ve tüzel kişiler tarafından vekâlet verilmesi:

TMK 'nın 9 ila 12'nci maddeleri hükümleri doğrultusunda, ayrı etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her ergin kişi,

Aynı Kanunun 48'inci maddesi hükmü gereğince de, cins, yaş, hisimlik gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehil olmaları nedeniyle de tüzel kişiler,

İş ve işlemleriley ilgili olarak noterliklerde bir gerçek veya tüzel kişiyi temsilci tayin edip, vekâlet verebilirler.

2- Kısıtlılar adına vasilerin vekâlet vermesi – izin gerekmediği:

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 462 ve 463'üncü maddelerinde sayılan işler için vesayet makamından izin alınması yönünde bir düzenleme bulunmasına karşın, kısıtlı adına vekil tayin edilmesi hususunda böyle bir şartın yer almazı, noterlik dairelerine başvuran vasiden vesayet makamının iznin talep edilmesinin yasada öngörülmeyen bir uygulama olduğu belirtilerek, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden, 2002/51 sayılı genelgemize esas olan 02.12.2002 tarih ve 024722 sayılı görüşünün yeniden değerlendirilmesi istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulunda görüşülen 24.07.2009 tarihli ve 6762/16312 sayılı cevap yazısında;

“Bilindiği gibi; Türk Medeni Kanununun 462. maddesinde, vesayet makamından izin alınması gereken haller, 463. maddesinde ise, vesayet makamının izninden sonra denetim makamının da iznini gerektiren haller belirtilmiş ve vesayet altındaki kişinin şahsiyet haklarının, ekonomik ve sosyal yönden korunmasının temini için denetim imkânı sağlanmıştır.

Söz konusu maddelerde tahlidi olarak belirtilen işlemlerin, vasi tarafından yapılabilmesi için mahkemeden izin alınması gereği belirtilirken, bu işlemlerin vekil tarafından yapılması için vekâletname düzenlenmesi sırasında mahkemeden izin alma zorunluluğu getirilmemiştir. ....

Bu itibarla; Kanunda belirtilen işlemler için vekâletname verilmesi durumunda söz konusu işlemin mutlaka yapılacağı sonucu çıkmayacağından ve bu durumda mahkemelerin iş yükünün de artacağı göz önüne alınarak Türk Medeni Kanununun 462. ve 463. maddelerinde belirtilen işlemleri yapmak için vasının Kanunda öngörülen makamlardan izin alması gereği, bu işlemler için vekâletname düzenlenmesi sırasında ise izin alınmasına gerek olmadığı düşünülmektedir.” denildiğinden, vasilerin kısıtlılar adına vekâlet vermeleri halinde vesayet makamlarından izin almaları gerekmektedir.

3- Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar tarafından bizzat verilmesi:

4721 sayılı TMK' nın 16'ncı maddesinin birinci cümlesiinde yer alan "Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler" hükmü uyarınca, hukukumuzda sınırlı ehliyetsizler olarak tanımlanan ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, sadece borç yüklenikleri hukuki işlemleri temsilcilerinin rızası ile yapabilmektedirler. Borç yüklenimi bulunmayan diğer hukuki işlemleri ise bizzat yapmaları mümkün bulunmaktadır.

Ceza davalarıyla ilgili olarak:

Haklarında ceza mahkemelerinde sanık sıfatıyla dava açılan ayırt etme gücüne sahip küçüklerin bizzat vekâletname düzenletip düzenletmeyecekleri hususunda görüş sorulması üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 22.9.1992 tarihli ve 41146 sayılı yazda;

"Ayırt etme gücüne sahip küçükler kural olarak dava ehliyetine sahip değildirler. Bunlar davada kanuni temsilcileri tarafından temsil edilirler. Ancak bazı istisnai hallerde dava ehliyetine sahiptirler. Bu haller şunlardır;

- Ayırt etme gücüne sahip küçüklerin kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarını kullanmalarında yasal temsilcilerinin rızası gerekli değildir. (4721 s. TMK Md. 16/2),
- Kendisine sulh mahkemesi tarafından bir meslek veya sanatla uğraşma izni verilen vesayet altındaki kimse veya kendisine anne ve babası tarafından bir meslek veya sanatla uğraşma izni verilen ayırt etme gücüne sahip küçük, bu meslek veya sanatın gereği ile ilgili alacak ve borçları için açılan davalarda dava ehliyetine sahiptir. (4721 s. TMK Md. 359, 453, 462/7)

- Ayırt etme gücüne sahip küçük tasarruf hakkı kendisine bırakılmış olan mal ve alacaklar için açılan davalarda dava ehliyetine sahiptir. (4721 s. TMK Md. 359, 455)

Yukarıda sayılan durumlarda tam dava ehliyetine sahip bulunan ayırt etme gücüne sahip küçük; bunun doğal bir sonucu olarak dava için vekil (avukat) tayin edebilir ve avukat ile bir ücret sözleşmesi de yapabilir.

Diger taraftan 5271 Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 149 ve 150 nci maddeleri gereğince şüpheli veya sanık, soruşturma ve kovuşturmanın her aşamasında bir veya birden fazla müdafiin yardımından yararlanabilir, müdafi seçebilecek durumda olmadığını beyan etmesi halinde de, istemi halinde kendisine bir müdafi tayin edilebilir.

Bu hükümlerin bir bütün olarak incelenmesinden, kanunun ayırt etme gücüne sahip küçüklere kendilerini ceza davasında savunmak üzere vekil atayabilme imkânı tanıldığı sonucuna varmak gereklidir.

Ayırt etme gücüne sahip küçük bazı hallerde kanuni mümessili ile görüşmez veya temas kuramaz. Yahut vekil tutulması konusunda ayırt etme gücüne sahip küçük ile kanuni temsilcisi arasında görüş ayrılığı bulunabilir. Böyle durumlarda tutuklanma ve ceza alma tehdidi altında bulunan ayırt etme gücüne sahip küçüğün kendisine bizzat müdafi tayin hakkı verilmemesi, savunma hakkını yeterince kullanamaması anlamına gelir.

Açıklanan nedenlerle, haklarında ceza mahkemelerinde sanık sıfatıyla dava açılan ayırt etme gücüne sahip küçüklerin, yasal temsilcilerinin rızası olmadan da; kendilerini bir vekil marifetiyle savunmak üzere bizzat vekâletname düzenletebilecekleri düşünülmektedir." denilmiştir.

Bu nedenle; 4721 sayılı TMK 'nın 16 ncı maddesi hükmü doğrultusunda, **ayırt etme gücüne sahip küçüklerin ve kısıtlıların**, haklarında açılan ceza davalarıyla ilgili olarak yasal temsilcilerinin rızası olmadan bizzat noterliklerde avukat vekâletnameleri yaptırmaları mümkün bulunmaktadır.

Evlenmeye izin verilmesi istemiyle ilgili olarak:

Ayırt etme gücüne sahip küçüğün velisinin muvafakatı aranmaksızın evlenmeye izin konusunda dava açıp açamayacağı ve bunun için avukata vekâlet verip veremeyeceği

hususunda görüş sorulması üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 14.6.1993 tarih ve 24641 sayılı yazida:

“Ayırt etme gücüne sahip bulunan küçükler ile kısıtlıların haklarını kullanmaları konusunu düzenleyen 4721 sayılı TMK’ın 16’ncı maddesinin birinci cümlesinde yer alan “Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler” hükmü ile ayırt etme gücüne sahip küçüklerin haklarını kullanmalarına ilişkin ana kural belirlenmiş; ikinci cümlede de “Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gereklidir.” denilmek suretiyle de ana kural olan ayırt etme gücüne sahip küçüklerin ve kısıtlıların yasal temsilcilerinin rızasına bağlı işlemlerine istisna getirilmiş olduğundan, ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar kişiye sıkı sıkıya bağlı olan haklarını kullanırken yasal temsilcilerinin (velisinin veya vasisinin) iznini almadan bu haklarını bizzat kullanabileceklerdir.

Diğer taraftan, TMK’ın 124’üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer verilen “Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple onaltı yaşıını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir.” hükmü evlenmeye izin verilmesini amaçlayan davayı düzenlemiştir. Evlenmeye izin verilmesine ilişkin davaların kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğu, dava hakkının küçüğe ait bulunduğu konusunda bilimsel görüşler ile yargı kararları arasında görüş birliği vardır.

Ayrıca, Yargıtay Ceza Genel Kurulu kişiye sıkı sıkıya bağlı bir diğer hak olan ve 466 sayılı Kanun gereğince doğrudan doğruya şahsa karşı işlenmiş zarar verici işleminden doğan her türlü tazminat isteme hakkını hak sahibine veren tazminat davasında ayırt etme gücüne sahip küçüklerin kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları ile ilgili davalarda bizzat veya atayacakları bir vekil aracılığı ile dava açmak, takip etmek ve usul işlemleri yapmak ehliyetine sahip olduklarına karar vermiştir.

Bu nedenlerle; ayırt etme gücüne sahip küçüklerin, evlenmeye izin davası açabilecekleri ve bu hususta yasal temsilcilerinin (velilerinin) muvafakatı aranmaksızın vekâlet verebilecekleri düşünülmektedir.” denildiğinden, TMK’nın 124’üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer verilen evlenme izniyle ilgili olarak ayırt etme gücüne sahip küçükler doğrudan avukatlara vekâlet verebileceklerdir.

Nafaka davalarında:

4721 sayılı TMK’nın 329’uncu maddesinin üçüncü fıkrası “Ayırt etme gücüne sahip olan küçük de nafaka davası açabilir” hükmünü içerdigidinden, ayırt etme gücüne sahip olan küçük açacağı bu dava ile ilgili olarak bizzat vekâlet verebilir.

4- Çocuk adına açılacak nafaka davalarıyla ilgili olarak, küçüğe fiilen bakan ana veya babanın vekâlet verebileceği:

4721 sayılı TMK’nın 329’uncu maddesinin birinci fıkrasında “Küçüğe fiilen bakan ana veya baba, diğerine karşı çocuk adına nafaka davası açabilir” hükmünün yer alması nedeniyle, küçüğe fiilen bakan ana veya baba diğerine karşı çocuk adına açacağı nafaka davasıyla ilgili olarak vekâlet de verebilir.

5- Vasiyeti yerine getirme (tenfiz) görevlisinin, bu göreviyle ilgili olarak vekâlet verebileceği:

Vasiyeti yerine getirme (tenfiz) görevlisinin yetki sınırı ve özellikle bu görevi dolayısıyla vekil tayin edip edemeyeceği konusunda görüş istenilmesi üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 29.1.1992 tarih ve 04519 sayılı yazda da açıklandığı üzere:

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun; 550, 552 ve 553'üncü maddeleri uyarınca, Mirasbırakan, vasiyetnameyle bir veya birden çok vasiyeti yerine getirme görevlisi atayabilir. Vasiyeti yerine getirme görevlisinin, göreve başladığı sırada fiil ehliyetine sahip olması gereklidir.

Vasiyeti yerine getirme görevlisine sülh hâkimi tarafından bu görevi bildirilir; bildirim tarihinden başlayarak onbeş gün içinde kabul edilmmediği sülh hâkimine bildirilmezse, görev kabul edilmiş sayılır.

Mirasbirakan, tasarrufunda aksini öngörmüş veya sınırlı bir görev vermiş olmadıkça vasiyeti yerine getirme görevlisi, mirasbirakanın son arzularının yerine getirilmesi için gerekli bütün işlemleri yapmakla görevli ve yetkilidir.

Vasiyeti yerine getirme görevlisi, özellikle;

- Terekeyi yönetir.
- Tereke alacaklarını tahsil eder, borçlarını öder.
- Vasiyetleri yerine getirir.
- Tereke ile ilgili dava ve takiplerde miras ortaklığını temsil eder. Mirasçılar tarafından açılmış davalardan görevi ile ilgili olanlara müdafil olarak katılabilir.

Kendisine Kanun ile miras ortaklığını temsil yetkisi verilen vasiyeti yerine getirme görevlisinin, tereke ile ilgili dava ve takiplerde, hukuki bilgisinin davayı takibe yeterli olmayacağı düşündürmesi veya davasını vekille takipte yarar görmesi halinde, temsilci olduğuna dair belgeyi ibraz etmek suretiyle vekâlet vermesine (vekil tutmasına) engel bulunmamaktadır.

VEKÂLETİN YAPILABİLECEĞİ MERCİLER:

6- Noterliklerde yapılması zorunlu vekâletnameler:

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 76'ncı maddesi "Avukat, açtığı veya takip ettiği dava ve işlerde, noter tarafından onaylanan ya da düzenlenen vekâletname aslını veya avukat tarafından onaylanmış aslına uygunörneğini, dava yahut takip dosyasına konulmak üzere ibraz etmek zorundadır." hükmünü içerdiginden, avukat vekâletnamelerinin onaylama veya düzenleme şeklinde noterliklerde yapılması,

Noterlik Kanunu'nun 89 ve Tapu Sicil Tüzüğünün 18'inci maddesinin 4'üncü fıkrası gereğince de, tapuda işlem yapılmasını gerektiren vekâletnamelerin noterliklerde ve düzenleme şeklinde yapılması zorunludur.

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 57'nci maddesinde, bir nüfus işleminin vekil vasıtıyla yaptırılmak istenmesi halinde, ibraz edilecek vekâletnamenin "noterlikte onaylanmış" olması gereği yönündeki hüküm değiştirilmiştir. 3.11.2017 tarihli ve 30229 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7039 sayılı Kanun ile 5490 sayılı Kanunun 57'nci maddesinde yer alan "temsil yetkisini kapsayan noterden onaylı vekillik belgesi" ibaresi kaldırılmış yerine "vekâletname ibrazı" ibaresi konulmuştur.

7- "Yürürlükten kaldırılmıştır."

(1111 sayılı Askerlik Kanununun yürürlükten kalkması ve bu Kanunun 61'inci maddesi hükmüne 26 Haziran 2019 tarihli ve 30813 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 7179 sayılı Askeralma Kanununda yer verilmemesi nedeniyle "Muvazzaf veya yedek er ve erbaşlara ait vekâletnamelerin yapılması" başlıklı ve "Hazarda veya seferde silahaltına çağrılan muvazzaf veya yedek erbaş ve erlerin, yaptırımkistedikleri vekâletnamelerini, askerlige daveti müteakip ve kıtaya iltihaktan önce noterler, noterlik bulunmayan yerlerde sülh hâkimleri veya vilayet veya kaza jandarma komutanları ile askerlik şubeleri reisleri ve kıtaya iltihaktan sonra da askeri adli hâkimler, bölük komutanları veya bulundukları müesseseye amirleri tarafından tanzim ve tasdik edilebileceğine" ilişkin 7 nci madde yürürlükten kaldırılmıştır.)

KİŞİYE SIKI SIKIYA BAĞLI HAKLARDA TEMSİL

8- İradi temsil yoluyla yapılabilecek ve yapılamayacak işlemler:

Yürürlükten kaldırılan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 16'ncı maddesinde yer alan “münhasırın şahsa merbut haklar” konusu İstanbul Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Profesörü Sayın Selâhattin TEKİNAY’ a inceletilmiş ve buna ilişkin hazırlanan rapor 11.9.1984 tarihli ve 38 sayılı genelge ile duyurulmuştur.

Mülga 743 sayılı Kanunun 16'ncı maddesine benzer şekilde kaleme alınan, 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 16'ncı maddesi de “*Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına gitmezler. Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gereklidir.*

Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar haksız fillerinden sorumludurlar” hükmünü içermektedir.

Yönetim Kurulumuzun 11.12.2006 tarihli toplantılarında mülga 1984/38 sayılı genelgenin, 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren Türk Medeni Kanunu’na göre yeniden düzenlenmesine ve bu hususta Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanlığından görüş alınmasına karar verilmiştir.

Konuya ilişkin olarak adı geçen Dekanlıkça hazırlanan ve Yönetim Kurulumuzun 15.01.2008 tarihli toplantıda görüşülen bilimsel raporda:

a) Noterlerin temsil yetkisi verilmesini kapsayan vekâletname düzenleyebilecekleri veya bu tür vekâletnamelerdeki imzayı onaylayabilecekleri işlemler:

- Kazai rüştü (ergin kilinma) talep hakkı (MK. m. 12)
- Şahsiyet haklarına tecavüzün men'ini (kişilik haklarına saldırından korunma) talep hakkı (MK. m. 24/25)
  - Adının kullanılması çekismeli olan kişiye tanınan "korumayı" talep hakkı (MK. 26)
  - Adın değiştirilmesini isteme hakkı (MK. m. 27)
  - Evlenmenin iptalini talep hakkı (MK. m. 148 vd.)
  - Boşanma davası açma hakkı (MK. m.161 vd.)
  - Soybağının reddi (MK. m. 286)
  - Evlenme yoluyla soybağının kurulmasına itiraz hakkı (MK. m. 294)
  - Evlat edinme (MK. m. 305 vd.)
  - Evlatlık ilişkisinin kaldırılması (MK. m. 317/318)
  - Tanıma (MK. m. 295) **(Bu konu doktrinde tartışmalı olmakla birlikte, Yönetim Kurulunca önceki genelgede olduğu gibi bu kısımda belirtilmesine karar verilmiştir.)**
- Tanımanın iptalini dava hakkı (MK. m. 297/298)
- Babalık davası açma hakkı (MK. m. 301)
- Genellikle kanuni temsilciye tanınan izin veya icazet verme hakları (Nişanlanma, evlenme, evlat edinme gibi hususlar)
- İstek üzerine kısıtlama talebi (MK. m. 408)
- Manevi tazminat talep hakkı (mülga BK. m. 47/49 – 6098 s. TBK m. 56/58, MK. m. 25, MK. m. 121)
- Bağışçı iptal hakkı (mülga BK. m. 244) (6098 s. TBK md. 295)

— Eşlerden birinin aile konutu ile ilgili kira sözleşmesinin feshedilmesine, aile konutunun devredilmesine veya aile konutu üzerindeki hakların sınırlanmasına ilişkin rızası (MK. m. 194)

Ancak yukarıda belirtilen işlemlerin yapılabilmesi için vekâletnamede özel yetki verilmesi gereklidir.

b) İradi temsil yoluyla yapılamayacak işlemler:

- Nişanlanma (MK. m. 118) ve nişanı bozma hakkı (MK. m. 119 vd.)
- Evlenme (MK. m. 124 vd.)
- Zina yapan, hayatı kast eden, pek kötü veya onur kırcı davranışta bulunan eşin affı (MK. m. 161 ve m.162)
- Eşlerin oturacakları konutu birlikte seçme hakkı (MK. m. 186)
- Eşlere tanınan evlilik birlliğini temsil hakkı (MK. m. 188)
- Velayet hakkının kullanılması (MK. m. 335 vd.)
- Ölume bağlı tasarruf yapma hakkı (MK. m. 502/503; m. 531 vd.)
- Mirastan yoksunlukta mirasbirakanın affı (MK. m. 578)

Şahıs varlığı haklarından olan sahsa sıkı sıkıya bağlı haklar, sahsa bağlı hakların özel bir türünü teşkil eder. Şahsa bağlı haklar devredilemeyen ve miras yoluyla geçişe elverişli olmayan haklardır. Bu bağlamda yukarıdaki her iki listede bulunmayan, ancak geniş anlamda şahsa bağlı haklar arasında yer alan **intifa hakkı** (MK m. 794 vd.), **oturma hakkı** (MK m. 823 vd) **ve diğer şahsa bağlı irtifak hakları ile ölünceye kadar bakma alacaklısının hakkı** (mülda BK. m. 519 – 6098 TBK 619) gibi malvarlığı hakları niteliği taşıyan şahsa bağlı hakların kurulması için iradi temsil yoluna başvurulabileceği hususunda tereddüt etmemek gereklidir.” denilmektedir.

ÖZEL YETKİ VERİLMEDİKÇE VEKİLLERİN YAPAMAYACAĞI İŞLEMLER:

9- 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile 6098 sayılı Türk Borclar Kanununda yer alan hükümler:

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 74'üncü maddesi gereğince, açıkça yetki verilmemiş ise vekil;

Sulh olamaz,
Hâkimî reddedemez,
Davanın tamamını ıslah edemez,
Yemin teklif edemez, yemini kabul, iade veya reddedemez,
Başkasını tevkil edemez,
Haczi kaldırıramaz,
Müvekkilinin iflasını isteyemez,
Tahkim ve hakem sözleşmesi yapamaz,
Konkordato veya sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması teklifinde bulunamaz ve bunlara muvafakat veremez,
Alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvuramaz,
Davadan veya kanun yollarından feragat edemez,
Karşı tarafı ibra ve davasını kabul edemez,
Yargılamanın iadesi yoluna gidemez,
Hâkimlerin fiilleri sebebiyle Devlet aleyhine tazminat davası açamaz,
Hangileri hakkında yetki verildiği açıklanmadıkça kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarla ilgili davaları açamaz ve takip edemez. (Yukarıda 8/a maddesinde açıklanan işlemler için)

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 504'üncü maddesi gereğince, vekil, özel olarak yetkili kılınmadıkça;

Dava açamaz,
Sulh olamaz,
Hakeme başvuramaz,

İflas, iflasın ertelenmesi ve konkordato talep edemez,
Kambiyo taahhüdünde bulunamaz,
Bağışlama yapamaz,
Kefil olamaz,
Taşınmazı devredemez ve bir hak ile sınırlandıramaz.

10- Diğer mevzuatta yer alan hükümler:

5352 sayılı Adlı Sicil Kanunu'nun 10'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (a) bendinin “*Arşiv bilgilerinin; kullanılış amacı belirtilmek suretiyle, kişinin kendisi veya vekâletnamede açıkça belirtilmiş olmak koşuluyla vekili tarafından istenebileceği*” hükmünü içermesi nedeniyle; Yönetim Kurulumuzun 05.10.2007 tarihli toplantısında aldığı kararda da belirtildiği üzere; vekilin, müvekkili ile ilgili adlı sicil kaydını alabilmesi için kendisine vekâletnamede bu yetkinin açıkça verilmiş olması gerekmektedir.

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 3.11.2017 tarihli ve 30229 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7039 sayılı Kanun ile değişik **57'nci maddesi gereğince**, bir nüfus işlemine esas olmak üzere üçüncü kişilerin beyanda bulunabilmeleri ancak vekâletname ibrazı ile mümkündür. Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 4 üçüncü maddesinin (ii) bendi gereğince de vekâletnamenin özel temsil yetkisini kapsaması (hangi yetkinin verildiğinin açık olarak belirtilmesi) gerekmektedir.

Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük 'ün 39'uncu maddesi gereğince, vekilin mirası reddedebilmesi için bu konuda yetkilendirilmiş olması zorunludur.

Evlendirme Yönetmeliği'nin 17'nci maddesi uyarınca, evlenecek kişinin, mûracaat işlemlerini vekil aracılığıyla yürütmek istemesi halinde, bunun için özel vekâletname düzenlenmesi ve bu vekâletnamede vekâlet veren ile vekili ve evleneceği kişinin tam kimlikleri ile evlenme işlemlerinin yürütülmesi için verilmiş olduğunun açıkça belirtilmesi şarttır.

VEKÂLETLE YAPILAMAYACAK BAZI İSLER:

11- Gecici ithali yapılan yabancı plakalı taşıtların kiralanmasına veya satılmasına yönelik sözleşme ya da vekâletname düzenlenmeyeceği:

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü'nce Birliğimize gönderilen örneği (Ek 1) de bulunan 08.01.2015 tarihli ve 22599 sayılı yazda belirtildiği üzere;

Yerleşim yerleri yabancı ülkeler olan kişilerin, bu yerlerde üzerlerine kayıtlı bulunan kişisel kullanıma mahsus kara taşıtlarını, bizzat kendilerinin veya vekâleten ya da kiralama yoluyla başka kişilerin Ülkemize getirmeleri kendilerine verilen geçici giriş izni ile mümkün bulunmaktadır.

Geçici giriş izni ile Ülkemizde bulunan yabancı plakalı taşıtların kiralanması veya satılması, örneği (Ek 1) de bulunan yazda belirtilen mevzuat hükümleri gereğince mümkün bulunmamaktadır. Bu sebeple, noterliklerde sözü edilen araçların kiralanmasına veya satılmasına ilişkin sözleşmeler ya da bu sözleşmelerin yapılmasına yönelik vekâletnameler düzenlenmemesi gerekmektedir.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından Birliğimize gönderilen 29.04.2016 tarihli ve 72093537-225.99 sayılı yazıyla, noterliklerde buna aykırı işlemler yapılmasına devam edildiğinin bildirildiği de dikkate alınarak, geçici giriş izni ile Ülkemizde bulunan yabancı plakalı araçların kiralanmasına veya satılmasına ilişkin sözleşmeler ya da bu sözleşmelerin yapılmasına yönelik vekâletnameler düzenlenmemesi hususunda gereken duyarlılığın gösterilmesi gerekmektedir.

12- Yabancılara verilen (MA-MZ) grubu plakalı araçları tescil belgelerinde adı yazılı olanlar kullanabilecekleri için bunlar dışında kalan kişilere bu amaçla vekâlet verilemeyeceği:

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nden alınan ve Yönetim Kurulu'nun 19.03.2003 günü toplantılarında görüşülen 04.02.2003 tarihli 1416-31922 sayılı yazda;

“Yabancılara verilen (MA-MZ) grubu plakalı araçların tescil belgelerinde adı yazılı kişi/kışiler haricindekilerin kullanmaması gerektiğinden, bu tür araçları başka kişi ve kuruluşlarının kullanması için vekâletname tanzim edilmemesi” bildirildiğinden, bu yönde de vekâletname yapılmaması gerekmektedir.

13- Suriye uyruklularının, Hazinece el konulmuş mal, hak ve menfaatleriyle ilgili olarak vekil sıfatıyla temsil edilmelerinin mümkün olmadığı:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden alınan 23.08.2006 tarihli ve 17985 sayılı yazda; “Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğünün 10.07.2006 tarihli yazısı ile, Türk vatandaşlarının Suriye'deki mallarının 1962 yılında devletleştirilmesi üzerine, vatandaşlarımızın haklarını korumak ve mülkiyet haklarına tecavüz niteliğindeki tümüyle haksız uygulamalarдан Suriye Devletini vazgeçirmek amacıyla 1966 tarih ve 6/7104 sayılı Kararname ile Suriye uyruklu bütün gerçek ve tüzel kişilerin taşınmazları ile her türlü mal, hak ve menfaatlerinin bloke edildiği ve bloke dışı paralarına Hazinece el konulduğu, 1967 tarihli Kararname ile de el konulmuş mal, hak ve menfaatlerin yönetim görevinin Genel Müdürlüklerine verildiği belirtilerek, Bakanlığımız Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünden, Suriye uyruklularının Ülkemizde bulunan ve Hazinece el konulmuş mal, hak ve menfaatlerine ilişkin Maliye Hazinesine ait olan yetkilerinin, kendileri veya başka kişiler tarafından, doğrudan veya dolaylı olarak, Ülkemiz sınırları içerisinde kullanmasının hukuken mümkün olmaması nedeniyle, Suriye uyruklu kişilerin vekil sıfatıyla temsilinin mümkün olmadığı hususunun noterlere bildirilmesi talep edilmiştir.” denildiğinden, mevzuata uygun olarak hizmetin yerine getirilmesi bakımından, yukarıda belirtilen hususların dikkate alınması gerekmektedir.

14- Yapı sahibinin, yapım anlaşması yaptığı yükleniciyi vekil tayin edemeyeceği:

Yönetim Kurulunun 21.11.2005 günü toplantılarında görüşülen 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un “Yapı denetim kuruluşları ve görevleri” başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasında;

“Bu Kanun kapsamına giren her türlü yapı; Bakanlıktan aldığı izin belgesi ile çalışan ve münhasıran yapı denetimi ile uğraşan tüzel kişiliğe sahip yapı denetim kuruluşlarının denetimine tabidir. Yapı denetim hizmeti; yapı denetim kuruluşu ile yapı sahibi veya vekili arasında akdedilen sözleşmesi hükümlerine göre yürütülür. Yapı sahibi, yapım işi için anlaşma yaptığı yapı müteahhidini vekil tayin edemez.”

05.02.2008 tarihli ve 26778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinin 8'inci maddesinde “Yapı sahibi, yapı denetimi hizmet sözleşmesini bizzat veya hukuken temsile yetkili vekili aracılığı ile imzalamak zorundadır”, 9'uncu maddesinde de “Her türlü yapı inşası işinin Bakanlıkça yetki belgesi verilmiş gerçek veya tüzel kişiler tarafından üstlenilmesi mecburidir”,

Hükümlerine yer verildiğinden, yapı sahibinin, yapı denetim kuruluşu ile yapılacak olan hizmet sözleşmesinde kendini temsil etmek üzere, yapım işi için anlaşma yaptığı müteahhid vekil tayin etmesi mümkün bulunmamaktadır.

15- Yasal olarak yapılamayacak bir işle ilgili olarak vekâlet de verilemeyeceği:

Birliğimize intikal eden bazı başvurular üzerine Adalet Bakanlığından gönderilen 11.6.1991 tarih ve 28624 sayılı yazda:

"Eczacıların, eczananın mülkiyet, işletme, kârına iştirak ve benzeri konularda eczacılık mesleğini icraya yetkili olmayan kimselerle eczane açıp işletme yönünde bir sözleşme yapılamayacağına ilişkin olarak Danıştay Genel Kurulunun 25.6.1958 tarih ve 58/1712/178 sayılı kararı ile bu karara atıf yapan 5.12.1958 gün ve 19/17682 sayılı Bakanlığımız genelgesinden de söz edilerek yukarıda izah edilen konuda sözleşme yapılmasa bile bu sözleşmeyi yapmak üzere bir başkasına vekaletname verme isteği ile noterlige başvurulması halinde bu vekaletnamenin düzenlenmesinin aynı genelge çerçevesinde mütalaa edilip edilemeyeceği, sonuç olarak böyle bir vekaletname düzenlenmesinde bir sakınca bulunup bulunmadığı konusunda Diyarbakır 2. Noterliğinin bir yazısına atfen ilgi yazınızda Bakanlığımız görüşü sorulmaktadır.

Danıştay Genel Kurulunun yukarıda sözü edilen 26.6.1958 tarihli kararı ile bu kararın genelde dayandığı 25.1.1956 tarih ve 6643 sayılı Kanunun 20/a madde ve fıkrası hükmü halen geçerli bulunmaktadır. Bu nedenle de konuya ilgili 5.12.1958 günü genelgemiz doğrultusunda işlem yapılması gerekmektedir.

Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere esasına ilişkin sözleşmenin yapılamayacağı bir konuda, bir kişiye yetkiler tanıyan vekaletname düzenlenmesi de hukuki bir sonuç ve yarar sağlamayacaktır.

Bu itibarla, hukuki bir sonuca götürmeyecek ve ilgililere yarar sağlamayacak olan vekaletname düzenleme işleminin sîrf iş yapmış olmak için ifasına gerek bulunmadığı düşünülmektedir.” denildiğinden, yasal olarak yapılamayacak bir işle ilgili olarak vekâlet de verilemeyeceğinin dikkate alınması gerekmektedir.

VEKÂLETNAMELER VE VEKİLLERLE İLGİLİ OLARAK DİKKATE ALINACAK BAZI HUSUSLAR:

16- Bazı vekaletnamelere eklenmesi gereken dayanak belgeler:

aa) Tapu işlemleri için verilen vekaletnamelere eklenecek belgeler:

“Tapu işlemlerinde kullanılacak vekaletnameler” ile ilgili (14) numaralı genelgede yer alan açıklamalara bakınız.

bb) Araç alımına yetki veren vekaletnamelere vekâlet verenin (alıcının) kimlik örneğinin ekleneceği:

Noterliklerde düzenlenen araç alımına ilişkin vekaletnamelerle ilgili hususlar Yönetim Kurulunun 14.08.1997 günü toplantısında görüşülmüş ve araç alımı konusunda verilen vekaletnamelere, vekâlet verenin (alıcının) kimlik örneğinin eklenmesine karar verilmiş bulunduğuundan bu yönde işlem yapılması gerekmektedir.

cc) Araç satımına yetki veren vekaletnamelere vekâlet verenin (satıcının) kimlik örneğinin ekleneceği:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 03.01.1996 tarihli ve (1) sayılı Genelge’de belirtildiği üzere, Adalet Bakanlığından alınan görüş doğrultusunda:

Araç satımına yetki veren vekaletnamelerin yapılması sırasında, ibraz edilen kimliğin dikkatlice incelenmesini takiben, bu kimliğin gerçek olduğundan emin olunması halinde işlem kağıdına yazılacak ve ayrıca gideri iş sahibinden alınmak üzere çıkartılacak fotokopisi de 1512 sayılı Noterlik Kanununun 88/1'inci maddesi gereğince dayanak olarak kabulü ile harçsız ve vergisiz olarak işlemin tüm nüsha ve örneklerine eklenecektir.

çç) Bankalardan para çekmeye yetki veren vekaletnamelere vekâlet verenin kimlik örneğinin ekleneceği:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 03.01.1996 tarihli ve (1) sayılı Genelge’de belirtildiği üzere, Adalet Bakanlığından alınan görüş doğrultusunda:

Bankalardan para çekmeye yetki veren vekaletnamelerin yapılması sırasında, ibraz edilen kimliğin dikkatlice incelenmesini takiben, bu kimliğin gerçek olduğundan emin olunması halinde işlem kağıdına yazılacak ve ayrıca gideri iş sahibinden alınmak üzere

çıkartılacak fotokopisi de 1512 sayılı Noterlik Kanununun 88/1'inci maddesi gereğince dayanak olarak kabulü ile harçsız ve vergisiz olarak işlemin tüm nüsha ve örneklerine eklenecektir.

dd) Yabancı bir ülke noterliğinde yapılmış bir vekâletname veya sair bir belgeye dayanılarak işlem yapılması halinde, o ülke noterliğine ait belgenin bir fotokopisinin veya aslına uygun olarak çıkarılmış bir örneğinin işleme ekleneceği:

Bazı tapu dairelerinden Birliğimize yapılan başvurularla, yabancı bir ülke noterliğinin düzenlediği vekâletnameye göre yapılan noterlik işlemlerinde yalnızca işlemin yapıldığı makam ile belgenin tarih ve sayısının belirtildiğinin, işlemin bir örneğinin bulunmaması nedeniyle bazı yanlışlıklar ve hatta sahteciliklerin bilahare ortaya çıktığının bildirilmesi üzerine, yabancı bir ülke noterliğinde yapılmış bir vekâletname veya sair bir belgeye dayanılarak işlem yapılması halinde, ülke noterliğine ait belgenin bir fotokopisinin veya aslına uygun olarak çıkarılmış bir örneğinin mutlaka eklenmesinin bu gibi ihtmalleri ortadan kaldıracağının düşünüldüğü noterliklere 16.03.1988 tarihinde duyurulduğundan, buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

17- Vekâletnamelerde fotoğraf - Yapıştırılması gerekenler ve gerekmeyenler:

- Tapuda işlem yaptırılmasını gerektiren vekâletnamelerin,
- Boşanma davaları için düzenlenecek vekâletnamelerin,
- T.C. Merkez Bankası tarafından verilen kredi mektuplarına ilişkin vekâletnamelerin,
- Araç satışına yetki veren vekâletnamelerin,
asıl ve örneklerine fotoğraf yapıştırılması zorunludur.

Buna karşılık;

- Tevkil yetkisine dayanılarak verilen vekâletnamelere fotoğraf yapıştırılması gerekmemektedir.

(Ayrıntılı açıklamalar için (4) numaralı “Noterlik işlemlerinde kullanılacak fotoğraflar” genelgesine bakınız.)

18- Vekil tayin edilen kişinin T.C. kimlik numarası ve adres bilgilerine yer verilip verilmeyeceği:

a) Vekâletnamelerde, vekil tayin edilen kişinin T.C. kimlik numarasının yazılması:

Bir kısım noterliklerde, vekillerin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasına vekâletnamelerde yer verilmediği Birliğimize ulaşan bilgilerden anlaşılmakla, konu, Yönetim Kurulunda görüşülmüş ve *vekil tayin edilenlerin T.C. kimlik numaralarına vekâletnamelerde yer verilip verilmeyeceği* hususunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmesine karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlüğün gönderdiği ve Yönetim Kurulunun 26.05.2009 tarihli toplantılarında görüşülen 24.03.2009 tarihli ve 2943-7351 sayılı cevap yazısında;

“5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 47. maddesinin 2. fıkrasında yer alan ‘*Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası kurumlar ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin her türlü işlem ve kayıtlarında yer alır.*’ hükmü ve Geçici 1. maddesinde yer alan ‘*Kurumlar ve tüzel kişiler bu kanunun yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde mevzuatlarını, bu kanun hükümlerine uygun hale getirerek işlemlerinde kimlik numarasını kullanmak zorundadırlar.*’ hükmü gereğince, noterliklerde vekâletname düzenlenmesi sırasında vekil tayin edilen kişinin T.C. kimlik numarasının vekâletnameye yazılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.” denildiğinden, uygulama birliğinin sağlanması için tüm noterliklerde vekâletnamelere, vekil tayin edilen kişinin T.C. kimlik numarasının yazılması zorunludur.

(T.C. kimlik numarası, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 46'ncı maddesi gereğince kişiye bir defa verilmekte, değiştirilememekte ve bu numara üzerinden de kişinin diğer nüfus bilgilerine ulaşılabilmesi mümkün bulunmaktadır.)

b) Vekilin adresinin yazılmasının zorunlu olmadığı:

Antalya Cumhuriyet Başsavcılığının vakaletname düzenlenmesi sırasında bazı hususlara dikkat edilmesine ilişkin mahalli noterlere yaptığı uyarı üzerine konunun intikal ettiıldığı Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 07.09.1995 tarih ve 12514 sayılı yazda, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 502, 512'nci maddeleri ile 1512 sayılı Noterlik Kanununun 84'üncü maddesi hükümleri açıklandıktan sonra sonuç olarak:

“1- Türk Borçlar Kanunu ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu ile herhangi bir şekil şartına bağlı tutulmayan vakaletnamenin, noterliklerde düzenlenmesi halinde 1512 sayılı Noterlik Kanununun 84'üncü maddesinde belirtilen hususların işlem kağıdında (vekaletnamede) bulundurulması zorunlu olup, **vekaletnamenin düzenlendiği sırada çoğu zaman vekil, noter huzurunda hazır bulunmadığından ayrıntılı kimliği ve adresi konusunda vakalet verenin verdiği bilgi ile yetinilmesi**, vakalet verenden vekilinin ayrıntılı kimliğinin ve adresinin bildirilmesinin istenmesi vakalet verenin doğru olmayan bilgi vermesine yol açacağı gibi, doğru bilgi verilmiş olsa bile vekilin, işlem kağıdında (vekaletnamede) yazılı adresini her zaman değiştirebileceği veya terk edebileceğinin göz önüne alındığında vekilin adresinin işlem kağıdına yazılmasından beklenen olumlu sonucu vermeyeceğinden ve vakaletname düzenlettirmenin çabukluk ve kolaylık sağlama amacıyla ile de bağdaşmayacağın vekilin adresinin işlem kağıdına yazılmamasının,

.....uygun olacağı düşünülmektedir.” denildiğinden;

(14) numaralı genelgede yapılan açıklama doğrultusunda avukat vakaletnameleri dışında kalan diğer vakaletnamelerde, vakalet verenin yazılmasını talep etmesi ayrık olmak üzere, vakalet verenden vekilin adresinin bildirmesinin istenmesi ve vakaletname yazılması gerekmektedir.

19- Ölümden sonra geçerli olmak üzere vekâlet verilebileceği:

Ölümden sonra geçerli olmak üzere verilen vakaletnamelerin, tüm konular için mi, yoksa belli konularla sınırlı olarak mı verilebileceği hususunda yaşanan duraksama nedeniyle, konuya ilişkin Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 29.3.1995 tarih ve 4834 sayılı yazda:

“6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 513'üncü maddesinde ‘Sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça sözleşme, vekilin veya vekâlet verenin ölümü, ehliyetini kaybetmesi ya da iflası ile kendiliğinden sona ermiş olur.’ denilmektedir. Madde hükmünde, vekilin veya müvekkilin ölümü halinde kural olarak vekâlet sözleşmesinin sona ereceği, ancak ölümden sonra da vekâletin devam edeceğine dair sözleşmede hüküm bulunuyorsa bu takdirde vakaletnamenin ölümden sonra da hükm ifade edebileceği belirtilmektedir.

Ayrıca konu ile ilgili olarak, 7 Aralık 1940 tarih ve 1938/20 Esas, 1940/87 Karar numaralı İctihatları Birleştirme Kararında şöyle denilmektedir. “Borçlar Kanununun 397'nci (6098 sayılı TBK'nın 513'üncü maddesinde) gerek vekilin gerek müvekkilin ölümü ile ve ehliyetinin zevali veya ifasıyla vekâletin nihayet bulması hakkındaki hükmü, hilafının mukaveleden veya işin mahiyetinden anlaşılması kaydı ile takyid edilmiş olmasına göre tevhidi içtihadı mucip olan hadiselerde olduğu gibi müvekkilin ölümünden sonra dahi mustasarrif olduğu gayrimenkul malını tapu dairesinde şahsi ahara bey ve ferağa dair vuku bulan vekâletin devam edeceği iki taraf arasında muteber surette mukavele edilmiş ise, müvekkil ölüdükten sonra da vekilin salahiyetleri devam edeceğine, fakat azil hakkı ölünen kanuni haleflerince intikal etmiş olacağından mirası red etmemiş olan mirasçılar tarafından azil olunabileceğine birinci içtimada sülüşan ekseriyet hasıl olmadığından ikinci içtimada mutlak ekseriyetle karar verildi.)

İçtihatları Birleştirme kararında sadece taşınmaz mal üzerinde tasarruf yetkisi veren vekâletnameler incelenmiş ve bu vekâletnamelere ölümden sonra da geçerli olacağına dair kayıt konulabileceği, bu kaydın geçerli olacağı kabul edilmiş, bütün vekâletnamelere dair bir huküm sevk edilmemişse de kanun hükmü genel ifadeli olup bütün vekâletnamelere, ölümden sonra geçerli olacağına dair huküm konulmasına hukuki bir engel bulunmamaktadır.

Bu itibarla 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 513'üncü maddesinin genel ifadesi uyarınca, tüm vekâletnamelere ölümden sonra da geçerli olacağına dair huküm konulabileceği düşünülmektedir" denilmiştir.

20- Tevkil yetkisine dayanılarak verilen vekâletnameler:

a) Vekâletnamelerde, devredilebilecek (tevkil) yetkilerinin şüpheye yer vermeyecek şekilde vekâletnameye yazılması gerektiği:

Daha ziyade konularına göre bönlmlere ayrılmak suretiyle yazılan vekâletnamelerde, son bölüm altına yazılın tevkil yetkisinin diğer bönlmleri kapsayıp kapsamadığının anlaşılmaması ve bazı vekâletnamelerde de tevkil yetkisinden sonra da bazı yetkiler yazılması nedeniyle uygulamada sorunlar yaşanmaktadır.

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1988/80 sayılı Genelge ile duyurulduğu üzere; ilerde herhangi bir soruna meydan verilmemesi bakımından vekâletnamelerde "başkalarını vekil etme" yetkisinin tüm yetkilerin en sonuna yazılması, tüm bölüm ve yetkileri kapsayıp kapsamadığının açıkça belirtilmesi, tevkil (alt vekil tayin etme) yetkisinin yazılmasından sonra yazılmış başka yetkiler de varsa bu yetkinin bunları da kapsayıp kapsamadığının açık bir şekilde metinde ifade edilmesi uygun ve yerinde olacaktır.

b) Devredilen yetkilerin yeni yapılan vekâletname metninde aynen yazılmasının gerekli olup olmadığı:

Tevkil yetkisine dayanarak vekilin verdiği vekâletnamelerde; devredilen yetkilerin yeni yapılan vekâletname metninde aynen yazılmasının gerekli olup olmadığı, böyle bir vekâletnamenin geçerli olduğunu kabulü halinde, 1512 sayılı Kanunun, 79'uncu maddesi gereğince müstenidat şerhinin verilmesinin gerekli olup olmadığı ve örneği ekli* vekâletnameye dayanarak işlem yapılip yapılamayacağı konularında intikal ettirilen tereddütler nedeniyle, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmesi üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 05.01.1996 günlü 238 sayılı yazıda:

"Ekte alınan vekâletname örneğinde şöyle denilmektedir.

(Trabzon Üçüncü Noterliğinden tasdikli 2.5.1994 tarih ve 13516 sayılı vekâletname ile müvekkilik ..... adına bilvekale hareketle başkalarını da tevkil, teşrik ve azle yetkisine istinaden ve fotokopisi mesnet olarak ekli bulunan iş bu vekâletnamedeki bilumum yetkilerin tamamını ..... a devrettim ve bu surette vekil tayin ettim.)

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 506 ve 507'nci maddesi hükümleri uyarınca, vekilin vekâletnamesindeki tevkil yetkisine dayanarak üçüncü bir kişiye vekâlet vermesi mümkün bulunmaktadır. Madde hükümlerinde ayrıca, vekilin bu yetkisini kullanırken dikkat ve özen göstermesinin gerektiği belirtilmektedir.

Noterlik Kanunu 79'uncu maddesinde ise vekil sıfatıyla başkaları adına işlem yaptıracak kişilerin sıfat ve yetkilerini, işlemi yapmaya izinli oldukları bildiren belgelerini göstermelerinin gerektiği, noterlikçe belgenin gösterildiğinin işlem kağıdına yazılarak birer örneğinin harçsız ve vergisiz olarak dairede saklanacak asılina ve ilgiliye verilecek ömeklere eklenmesi gerektiği belirtilmektedir.

Bu itibarla vekilin tevkil yetkisine dayanarak üçüncü bir kişiye vekil tayin etmesi halinde,

1- Dayanılan vekâletnamedeki yetkilerin yeni vekâletnamede aynen yazılması gerekli olmayıp, sadece devredilmek istenilen yetkilerin yazılmasının yeterli olduğu,

2- Noterlik Kanununun 79'uncu maddesi hükmüne uygun olarak, iş kağıdına müstenidat şerhinin verilmesinin ve müstenidat olan vekâletnamenin dairede saklanacak aslı ile ilgiliye verilecek örnekler eklenmesinin gereği,

**3- Yazı ekinde alınıp incelenen vekâletnameye, müstenidatın da eklenmesi halinde bu vekâletnameye dayanılarak işlem yapılabileceği,
Düşünülmektedir” denilmiştir.**

* VEKÂLETNAME

Trabzon Üçüncü noterliğinden tasdikli ..... tarih ve ..... sayılı vekaletname ile müvekkilik ..... oğlu .....doğumlu ..... adına bilvekale hareketle başkalarını da tevkil, teşrik ve azle yetkisine istinaden ve **fotokopisi mesnet olarak ekli bulunan işbu vakaletnamedeki bilumum yetkilerin tamamını .....doğumlu ..... devir ettiğimi ve bu surette vekil tayin ettim. 25.09.1995**

VEKİL EDEN: ..... Oğlu ..... adına vekaleten ..... Oğlu ..... doğumlu .....

İstek üzerine dairede yazılın işbu vakaletname altındaki imzanın ibraz eylediği Trabzon nüfus idaresinden verilmiştir. ..... tarih ve ..... numaralı nüfus hıviyetine göre ..... Trabzon .....Köyü ..... hanede kayıtlı ..... oğlu ..... doğumlu ..... olup huzurumda imzaladığını tasdik ederim. Bindokuzyüzdoksan beş senesi Eylül ayının yirmibeşinci Pazartesi Günü 25.09.1995

Türkiye Cumhuriyeti

GENEL VEKÂLETNAME (Oto satışı için)

Vekil Eden	:
Vekil	:
Taşitin	
Plakası	: 1.EM.386
Cinsi	: Hususi Otomobil
Markası	: Murat 131 Şahin
Modeli	: 1982
Tipi	: 4 Kapılı
Şasi	: 131A009
Motor No	: 131A10160098249

Yukarda evsafı yazılı motorlu taşitimın tamamını beni temsilen dilediği bedel ve şartlar

..... Satmaya, satış bedellerini almaya, satış senetlerini tanzim ve imzalamaya satışıları gerek kat'i ve gerekse mülkiyeti muhafaza kaydı ile yapmaya mülkiyetli satışlarda şartlan tayin ve tesbite, borç hitamında gerekli ibrasını vermeye, ibranamelerini tanzim ve imzalamaya, ilgili yer ve mercilerden münasebetlerini kesmeye varsa bilcümle harç ve resimlerini ödemeye kanunen ve usulen benim yapacağım sair işleri benden farksız olarak ifa, imza ve ikmale ahzu kabza icabında ruhsatını değiştirmeye, ilişik kesme belgesi almaya, bu yetkilerin tamamı veya bir kısmı ile başkalarını da tevkil, teşrik ve azle yetkili olmak üzere ..... oğlu ..... vekil

ettim. 2.5.1994

Vekil Eden:

İstek üzerine dairede yazılan işbu vekâletname altındaki imzanın İbraz eylediği Trabzon Nüfus idaresince verilmiş ..... tarih ve .....numaralı nüfus hâviyetine göre Trabzon .....köyü .....hanede kayıt .....olup, huzurumda imzaladığım tasdik ederim. Bindokuzyüzdoksandört senesi Mayıs ayının ikinci günü. 2.5.1994

21- Süreli vekâletnamelerde dikkat edilecek hususlar:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1990/53 ve 1991/65 sayılı Genelge'ler ile duyurulduğu üzere, belirli süreli vekâletnamelerin geçerlilik tarihlerinde tereddütler yaşandığının ve bu arada bazı tarihler üzerinde de oynamalara rastlandığının Birliğe ulaşan bilgilerden anlaşılması nedeniyle konunun, Yönetim Kurulu'nda görüşülmesi sonunda;

İlgilinin iradesinin kesin olarak tespiti ile yazılan tarihin (mesai saatı sonuna kadar) denilmek suretiyle tarihten dolayı oluşacak duraksamaların ve keza tarihin hem rakamla ve hem de yazı ile yazılması suretiyle de olası sahteciliklerin önlenmesinin mümkün ve yerinde olacağına,

Herhangi bir yanlışlık veya hataya sebebiyet verilmemesi bakımından, işlemin içine yazılısa dahi vekâletin süreli olduğunun işlemin en başına, vekâletname başlığının hemen altına dikkati çekecek bir şekilde yazılmasının uygun olacağına,

Karar verildiğinden, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

22- Aynı kişinin birden fazla kişinin vekili olması (Aynı kişinin birden fazla kişinin vekili olarak şirket kuruluşu yapabileceği):

Birliğimizce sorulan soru üzerine Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nden alınan 30.9.1991 tarih ve 10 (014.0) 31871 sayılı yazışta:

"a) İbraz edilen vekâletnamelerde şirket kuruluş işlemleri için sarih olarak yetki verilmiş olması halinde müvekkilin, bu yoldaki iradesini vekili eliyle beyan ettiğini kabul zorunluluğu bulunduğu,

b) Kurucu ortakların aynı kişiyi değişik tarihlerde vekil tayin etmiş olmalarının ise (iradelerin aynı anda) birleşmesi açısından bir sakınca teşkil etmediği, vekilin beyanının bütün ortakların iradelerini temsil etmesi halinde bu durumun karşılıklı iradelerin aynı anda birleşmesi olarak kabul etmenin uygun olacağı,

c) Diğer taraftan, aynı kişiyi vekil eden ortaklardan menfaatlerinin zıt olduğu gereklisiyle hakkının ihlal edildiğini iddia edenlerce çıkarılabilecek sorunların ise vekil ile müvekkil arasında yargı yoluyla çözülebileceği cihetle, noterler açısından bu hususun değerlendirilmesine gerek bulunmadığı görüşlerine varılmıştır." denildiğinden, birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1991/70 sayılı Genelge'de belirtildiği üzere benzer işlemlerde bu görüş çerçevesinde hareket edilmesi gerekmektedir.

23- Arac alım ve satımına ilişkin vekâletnamelerde kullanılabilecek kimlikler:

Arac alım ve satımına ilişkin verilecek vekâletnamelerde kullanılabilecek kimlikler (1) numaralı "Noterlik işlemlerinde kullanılacak kimlikler" genelgesinde açıklanmış bulunduğuundan, buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

24- Arac alım/satım vekâletnamelerinde sadece plakanın yazılımiş olması halinde de alım/satım işleminin yapılabileceği:

Arac alım/satım vekâletnamelerinde sadece plakanın yazılımiş olması halinde de alım/satım işleminin yapılabileceği, 18.04.2016 tarihli ve (5) sayılı Genelge'nin (3.10) maddesinde açıklanmış bulunduğuundan, buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

Bazı noterlik dairelerinde bu şekilde düzenlenen vekâletnameler ile satış işlemi yapılmadığı yönünde şikayetler iletilmesi üzerine, 18.02.2015 tarihli Yönetim Kurulu toplantısında konu görüşülmüş ve uygulamada karşılaşılan yakınmaların önüne geçilmesi bakımından Genelge'de yer alan açıklamalar doğrultusunda işlem yapılması gerektiğine karar verilmiştir.

25- Araç satımına yetki veren vekâletnamede, açık yetki bulunmadığı takdirde aracın parçalarının ayrı olarak satışının yapılamayacağı:

Birliğimize yapılan bazı başvuruların intikal ettiıldığı Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen 11.3.1992 tarih ve 12405 sayılı yazda:

"*Tescile tabi bir motorlu aracı satmağa yetkili bulunan vekilin bu aracın bir bölümünü (motor, şasi v.b.) satıp satamayacağı hususunda Bakanlığımız görüşü sorulmaktadır.*

Kural olarak vekil, vekaletnamedeki yetkisi çerçevesinde araç hakkında her türlü tasarrufa bulunabilir. Mesela aracı satabilir, bağışlayabilir, rehnedebilir. Ne var ki, ister malik ister vekili olsun tescile tabi araç hakkında yapılacak tasarruf ve ameliyelerin trafik mevzuatına da uyması gerekecektir. Nitekim Emniyet Genel Müdürlüğü'nün konuya ilgi yazısında da bu husus vurgulanmaktadır. Buna göre, kişi aracın maliki de olsa onun motor şasi ve benzer bir parçasını satması, alması veya değiştirmesi halinde, bazı mercilerin bilgi, onay ve tescili, başka bir deyişle yeni resmi işlemler yapılması gerekecektir.

Bir bütünü satmağa yetkili olan vekil, o bütünü bir bölümünü de satabilir. Ancak olayımızdaki durum yukarıda da açıklandığı üzere farklılık arz etmektedir. Zira aracın kısmen bölünerek satılması halinde başkaca halli gereken idari ve teknik problemler ortaya çıkacağı göz önüne alınarak, bir aracın sadece alıcıya devrine yetki veren vekaletname ile aracın motor, şasi veya benzer bir bölümünün satılamayacağı, böyle bir satış için vekaletnamede açık yetki bulunması gerekeceği düşünülmektedir." denildiğinden, bu tür işlerde buna göre hareket edilmesi icap etmektedir.

26- Taşınmaz satış yetkisi bulunan vekâletname ile satış vaadi de yapılabileceği ve bu tür vekâletnamelerde ilgilinin iradesinin tam olarak tespit edilmesi gereği:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 15.11.1985 tarihli ve (85) sayılı Genelge'de: "Kendisine bir gayrimenkulü satış yetkisi veren vekâletname ile o kişinin bu gayrimenkulü satış vaadinde bulunup bulunmayacağı hususunun öteden beri ihtilaf ve münakaşa konusu olduğu malumlardır.

Ancak, Yargıtay'ın son senelerde istikrar kazanan kararlarına göre bir gayrimenkulü satma yetkisini taşıyan vekâletnameye müsteniden gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi yapılması mümkün görülmektedir. Hal böyle ise de Birliğimize devamlı surette intikal eden olaylardan dolayı çıkacak veya çıkması muhtemel anlaşmazlıklarını önlemek için, bir vekâlete istinaden gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi yaptırmak isteyen ilgilinin kesin iradesinin öğrenilerek bu hususun vekaletname içinde açık seçik belirtilmesinin yararlı olacağı düşünüldüğünden, noterlerimizin gayrimenkul satışına yetki veren bir vekaletname düzenlenmesi istendiğinde ilgiliden bu hususu açıkça sorarak müspet veya menfi bir şekilde vekaletnamede belirtmelerinin uygun olacağı düşünülmektedir." denilmesi ve açıklanan hususlarda bir değişiklik olmaması nedeniyle, buna göre uygulama yapılmasına devam edilecektir.

27- Resmi senetle vakıf kurma işleminin temsilci aracılığı ile yapılması halinde vekâlette yer olması zorunlu bilgiler:

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 102 nci maddesinin ikinci fıkrasında, mülga Türk Kanunu Medenisinin 74'üncü maddesinden farklı olarak, resmi senetle vakıf kurma işleminin temsilci aracılığı yapılmasına ilişkin düzenlemeye de yer verilmiş ve temsil yetkisinin noterlikçe düzenlenmiş bir belgeyle verilmesi, bu belgede de vakfin amacı ile özgülenecek mal ve hakların belirlenmiş bulunması koşulu aranmıştır.

Konunun Yönetim Kurulu'nun 30.05.2004 günü toplantılarında görüşülmesi sonunda; resmi senetle vakıf kurma işleminin temsilci aracılığı ile yapılması halinde, noterlikçe düzenlenecek temsil belgesinde (vekâletnamede) vakıfın amacı ile özgülenecek (tahsis edilecek) mal ve hakların da belirlenip gösterilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

28- Çek hesabı sahibi gerçek kişinin, kendisi adına çek düzenlemek üzere bir başkasını temsilci veya vekil olarak tayin edemeyeceği:

20.12.2009 tarihli ve 27438 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5941 sayılı Çek Kanunu'nun "Ceza sorumluluğu, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı" başlığını taşıyan 5'inci maddesinin 3'üncü fıkrasının "Çek hesabı sahibi gerçek kişi, kendisi adına çek düzenlemek üzere bir başkasını temsilci veya vekil olarak tayin edemez. Gerçek kişinin temsilcisi veya vekili olarak çek düzenlenmesi hâlinde, bu çekten dolayı hukukî sorumluluk ile idarî yaptırım sorumluluğu çek hesabı sahibine aittir." hükmünü içermesi nedeniyle, çek hesabı sahibi gerçek kişi, kendisi adına çek düzenlemek üzere bir başkasını temsilci veya vekil olarak tayin edemeyeceğinden, bunun için vekâletname düzenlenmemesi gerekmektedir.

29- İdareleri vekil sıfatıyla temsile yetkili kişilerin listelerinin ibrazının noterliklerde işlem yaptırırmak için yeterli olmadığı:

659 sayılı 'Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütlmesine İlişkin KHK'nın 6. maddesinin 5. bendi kapsamında, idareleri vekil sıfatıyla temsile yetkili olanların listesini içeren ve Cumhuriyet başsavcılıklarına yazılan yazılar noterliklere iletilmediğinden, noterliklerde yapılacak işlemlerde uygulamanın ne şekilde yapılması gerekiği hususunda Adalet Bakanlığından görüş istenmiştir.

Konuya ilişkin olarak Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından verilen görüşü içeren ve Yönetim Kurulumuzun 12.01.2015 tarihli toplantıda görüşülen 23.12.2014 tarihli ve 9008/29153 sayılı yazında;

"659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütlmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin 6'ncı maddesinde takip ve temsil yetkileri ile bunların kapsamı, niteliği ve kullanılması hukum altına alınmıştır.

Bilindiği üzere 1512 sayılı Noterlik Kanununun, başkalarına adına işlem yaptıracaklardan aranacak belge başlıklı 79'uncu maddesi: vekil, veli, vasi, kayyım, mümessil ve mirasçı sıfatıyla veya şirket ve dernek gibi tüzel kişiler adlarına noterlik işlemi yapmak isteyenleri, sıfat ve yetkilerini ve işlemi yapmaya izinli olduklarını bildirir belge göstermekle yükümlü tutmuştur.

İdareleri vekil sıfatıyla temsile yetkili kişilerin listesinin noterliklere gönderileceği K.H.K. 'de bildirilmediği gibi, 659 sayılı K.H.K. 'nın 6. maddesinin 2. bendinde, idareleri vekil sıfatıyla doğrudan temsile yetkisi olan hukuk birimi amirleri, hukuk müşavirleri, muhakemat müdürleri ve avukatların **bu yetkilerinin, adli ve idari yargıda, icra mercileri ve hakemler nezdinde bulunduğu** belirtilmiştir.

Bu itibarla;

K.H.K. nin 6. maddesinin 5. bendi uyarınca oluşturulan, idareleri vekil sıfatıyla temsile yetkili olanların listesini içeren ve Cumhuriyet başsavcılıklarına hitaben yazılan yazıların ibrazının noterlikte işlem yaptırırmak için yeterli olmadığı, kurumları adına noterlikte vekil sıfatıyla işlem yaptırımkı isteyenlerin, sıfat ve yetkilerini ve işlemi yapmaya izinli olduklarını gösterir belge göstermekle yükümlü oldukları,

Düşünülmektedir." denildiğinden, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

30- Sendikaların verdikleri “Yetki Belgesi” - Sendikaların işçi adına takip ettiği davalar ve bunlara ilişkin kararların yerine getirilmesiyle ilgili ihtarname, ihbarname gibi işlemleri noterliklerde yetki belgeleriyle yaptırabilecekleri:

Birliğimize yapılan başvurularla, (mülga) 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 32 nci maddesinin 3 üncü bendi (6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 26'ncı maddesinin 2'nci fıkrası) uyarınca işçilerin haklarına ilişkin davalar açabilen ve bunları takip edebilen sendikaların, işçilerin işe iadeleri ile ilgili davaların lehlerine sonuçlandığı hallerde işverene bununla ilgili ihtarname göndermek istediklerinde, bu yetki belgeleriyle noterliklerde işlem yapılmış yapılamayacağı sorulmuştur.

Yönetim Kurulunun 11.03.2008 tarihli toplantıda alınan karar uyarınca konu hakkında Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmesi üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 02.04.2008 tarihli ve 8229 sayılı cevap yazısında;

“Bilindiği üzere, Sendika ve konfederasyonların faaliyetlerini düzenleyen 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 26'ncı maddesinin 2'nci fıkrasında ‘Kuruluşlar (Kuruluş: Sendika ve konfederasyonları ifade etmektedir.), çalışma hayatından, mevzuattan, örf ve adetten doğan uyuşmazlıklarda işçi ve işverenleri temsilen; sendikalar, yazılı başvuruları üzerine iş sözleşmesinden ve çalışma ilişkisinden doğan hakları ile sosyal güvenlik haklarında üyelerini ve mirasçılarını temsilen dava açmak ve bu nedenle açılmış davada davayı takip yetkisine sahiptir.’ hükmü getirilerek, sendikalara, belirtilen hususlarda sendika üyesi işçiler ile onların mirasçılarını temsil yetkisi verilmiş ve davalarda taraf ehliyeti sağlanmıştır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 79. maddesinde ise başkaları adına işlemin nasıl yapılacağı izah edilmiştir.

Bu itibarla, Biriğiniz tarafından gönderilen "Yetki Belgesidir" başlıklı belgenin içeriği incelediğinde ".....kendi imzasıyla gerekli tüm muameleleri yapmaya, belgeleri imzalamaya, ait olduğu makam ve mercilere vermeye, tebliğ ve tebellüğe, ihtiyacı, icrai haciz ve tedbir kararları almaya....." ibaresinde makam ve merciler tek tek sayılmayıp genel bir ifade kullanılma yoluna gidildiğinden ve söz konusu yetki belgesinin düzenlenmesi konusunda Sendikalar Kanununda herhangi bir şekil yada geçerlilik şartı aranmamakla bu yolda da inceleme yapılması mümkün olmadığından, bu belgeye dayanarak sendikaların işçi adına takip ettiği davalar ve bunlara ilişkin kararların yerine getirilmesiyle ilgili ihtarname, ihbarname gibi işlemleri noterliklerde yaptırabilecekleri düşünülmekle birlikte, bu işlemlerle ilgili yargıya müracaat olduğu takdirde, mahkemelerce verilecek kararların esas alınacağı da şüphesizdir." denilmiştir.

Yönetim Kurulunun 21.05.2008 tarihli toplantıda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından da görüş alınmasına karar verilmiştir. Adı geçen Bakanlıktan alınan ve Yönetim Kurulumuzun 10.07.2008 tarihli toplantıda görüşülen 12 Haziran 2008 tarihli ve 20103 sayılı cevap yazısında da;

“Bilindiği gibi, Sendika ve konfederasyonların faaliyetlerini düzenleyen 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 26'ncı maddesinin 2'nci fıkrasında ‘Kuruluşlar, çalışma hayatından, mevzuattan, örf ve adetten doğan uyuşmazlıklarda işçi ve işverenleri temsilen; sendikalar, yazılı başvuruları üzerine iş sözleşmesinden ve çalışma ilişkisinden doğan hakları ile sosyal güvenlik haklarında üyelerini ve mirasçılarını temsilen dava açmak ve bu nedenle açılmış davada davayı takip yetkisine sahiptir.’ hükmü öngörülümüştür.

Madde metninden de anlaşılaceğü üzere; sendikalara, belirtilen hususlarda sendika üyesi işçiler ile onların mirasçılarını temsil yetkisi verilmiş ve davalarda taraf ehliyeti sağlanmıştır.” denildiğinden, bu yetki belgelerinin ibraz edilmesi halinde, yukarıda belirtilen davalara ilgili noterlik işlemlerinin yapılması mümkün olup, ayrıca vekâletname aranması gerekmemektedir.

31- Hacizli veya rehinli olan veya mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla satışı yapılan araçların yurdisına çıkarılmalarına yetki veren vekâletnameler:

Mülkiyeti muhafazalı, hacizli veya rehinli araçların yurdisına çıkarılmalarına yetki veren vekâletnamelerle ilgili olarak Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 02.12.1994 tarihli ve 21707 sayılı yazda da açıklandığı üzere;

a) Mülkiyeti muhafaza kaydı ile yapılan satışlarda, alıcı menkul malın mülkiyetini kazanmadığından, aynı bir tasarrufta bulunmamakta ve ancak her türlü yararı ve zararı kendisine ait olmak üzere malı kullanabilmektedir.

Mülkiyeti muhafaza kaydı ile alınan aracın, alıcısı tarafından dilediği gibi kullanılmasına hukuken bir engel bulunmamaktadır. **Bu hakkın uzantısı olarak, alıcının kullanma hakkını vekili marifeti ile kullanması ve vekiline aracını yurdisına çıkarması için yetki vermesi de mümkündür.**

b) İcra ve İflas Kanununun 86 ncı maddesinde; "borçlu alacaklarının muvafakatı ve icra memurunun müsaadesi alınmaksızın mahcuz mallarda tasarruf edemez." hükmüne yer verilmiştir.

Bu madde uyarınca, hacizli araçlar üzerinde borçlunun fiili kullanım hakkı da dahil olmak üzere her türlü tasarruf yetkisi kanun hükmü ile sınırlığından, **alacaklarının muvafakatı ve icra memurunun müsaadesi olmadan aracın yurdisına çıkarılmasına yetki veren vekâletnamelerin noterliklerde yapılmaması gerekmektedir.**

c) Menkul rehni ise, (4721 sayılı) Medeni Kanunumuzun 939-972 ncı maddelerinde düzenlenmiştir. Bu hükümler uyarınca menkul rehninin aynı bir hak olarak doğması için (ayrık durumlar dışında) rehin konusu malın zilyetliğinin borçludan alacaklıya geçirilmesi şarttır.

Rehin borçlusunun, kanun gereğince trafik siciline tescili zorunlu olan aracı üzerinde, 4721 sayılı TMK'nın 940 inci maddesinin 2. fıkrası uyarınca zilyetlik devredilmeden de, aracın kayıtlı bulunduğu sicile yazılmak suretiyle rehin hakkı tesis etmesi halinde, aracını dilediği gibi kullanmasına engel olacak bir yasal hüküm bulunmadığından, aracının yurt dışına çıkarılmasına yetki veren bir vekâletnameyi yapmasında da hukuki bir sakınca bulunmamaktadır.

32- "Yetki Belgesi" – "Bayilik Belgesi" gibi belgelerin vekâletname niteliğinde olmadığı:

Birliğimize yapılan bir başvuru ile "Şirketlerin veya kuruluşların, bazı yetkileri içeren, 'YETKİ BELGESİ', 'BAYİLİK TAYİNİ' gibi isimlerle düzenleyerek belirli bir kişi veya kuruluşu verdikleri belgeleri noterliklerde onayladırdıkları, daha sonra bu belgeleri noterlik işlemlerinde 'VEKÂLETNAME' olarak kullanmak istedikleri, bir kısım noterliklerin kabul etmemesine rağmen, bazı noterliklerin bunu vekâletname olarak değerlendirip işlem yaptıkları" bildirilmekle, Yönetim Kurulumuzun 22.05.2006 tarihli toplantılarında konunun gündeme alınarak görüşülmesi sonunda; (Ek 2)'de örneği bulunan yetki belgesinin, beyanname niteliğinde olduğuna, imza tasdiki yapılsa dahi bu belge ile herhangi bir kimsenin alım – satım işlemi yapmasının mümkün bulunmadığına karar verilmiştir.

Belirtilen nitelikte belgelerin ibrazı halinde, vekâlet niteliği taşımaması nedeniyle vekâletname olarak değerlendirilmemesi gerekmektedir.

33- Yabancı uyrukluların taşınmaz alımı ile ilgili olarak verecekleri vekâletnamelerin noterlikçe bir araştırma yapılmadan düzenlenenebileceği:

Yabancı uyruklu kişilerin Türkiye'de gayrimenkul alımları ile ilgili vekâlet düzenlenmesini istemeleri halinde, noterin 1062 sayılı Kanun ile benzer mevzuat hükümleri bakımından ilgilinin uyruğunu ve sonuç olarak o gayrimenkulü temellük etmesine engel yönü olup olmadığını araştırmak zorunda olup olmayacağı hususunda görüş istenmesi üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 1.2.1991 tarih ve 05695 sayılı yazısıyla; "yabancı uyrukluların gayrimenkul alımı ile ilgili olarak düzenlemesini istedikleri vekâletnamelerin noterlikçe bir araştırma yapılmadan yerine getirilmesinde sakınca

bulunmamaktadır.” yönünde görüş bildirdiğinden yabancı uyrukluların taşınmaz alımı ile ilgili olarak verecekleri vekâletnamelerin noterlikçe bir araştırma yapılmadan düzenlenmesi mümkün bulunmaktadır.

34- Dis temsilciliklerimizde yabancı gerçek şahıslar tarafından vekâlet verilebileceği, yabancı tüzel kişiliği haiz ticaret şirketlerin ise veremeyecekleri:

Ülkemizde ikamet eden veya iş bağlantıları bulunan yabancı uyrukluların, Türkiye'de ihtiyaç duydukları vekâletname ve diğer noterlik işlemlerinin yurt dışı temsilciliklerimizde yapılp yapılamayacağı hususunda yaşanan duraksamalar üzerine konu ve bu hususta Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk Prensip Daire Başkanlığından alınan 12.01.2005 günü ve 551953 sayılı yazısı ile buna ek olarak gönderilen 07.03.2005 günü ve 95193 sayılı yazı Yönetim Kurulunun 22.03.2005 günü toplantılarında görüşülmüştür.

Bu yazılarla sonuç olarak; *“Vatandaşlarımız ve izinle Türk vatandaşlığından çıkanlar yanı sıra talepleri olması halinde Türk uyruklu (veya eski Türk vatandaşı ya da çift uyruklu) olmayan yabancı şahıslar için de, gerekli bazı koşulları yerine getirmeleri kaydıyla, temsilciliklerimizde vekâletname düzenlenmesine”* başlığı, ancak *“Yabancı devletlerin kendi kanunlarına göre kurulan ve yabancı tüzel kişiliği haiz ticaret şirketleri için yabancı dilde yazılmış bulunan yetki belgelerinin ve şirket evrakinin kapsamlı bir şekilde incelemeye tabi tutulması ve bu amaçla tercümeleri dahil olmak üzere çeşitli belgelerin, ilgililerince dış temsilciliklerimize ibraz olunması gerekebileceği cihetle, yurt dışında yabancılar için vekâletname düzenlenmesi işleminin gerçek şahıslarla sınırlı tutulmasının, yabancı tüzel kişiliği haiz ticaret şirketleri için dış temsilciliklerimizde vekâletname düzenlenmemesinin uygun olacağı”* belirtilmiştir.

Adalet ve Dışişleri Bakanlıklarından tekrar görüş istenmesi üzerine konuya ilişkin olarak;

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan 01.12.2005 tarihli ve 23362 sayılı yazında; *“1512 sayılı Noterlik Kanununda konsolosluklarımızın Türk vatandaşlığından çıkışmış, Alman vatandaşı olmuş veya diğer yabancı uyruklu kişilerin talebi üzerine vekâletname düzenlemelerine engel teşkil eden bir hukum bulunmamaktadır.*

Ancak bu şekilde yapılan işlemlerin her şyeden önce Noterlik Kanunu'nun 192. maddesinde ifade edildiği üzere, bu Kanunun noterlik işlemlerine ilişkin hükümlerine aykırı olmaması ve içeriği itibariyle de, emredici hukuk kurallarına, kanuna, ahlâka, kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırı ve konusunun imkânsız olmaması gerekmektedir. (TBK 26, 27. md.)”

Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk Daire Başkanlığından alınan 21.03.2006 tarihli ve 97211/TAS-PR sayılı yazda da;

“Yurtdışındaki temsilciliklerimizin noterlik servislerinde yabancıların vekâletname düzenlettirmeleri, vekâletname sahiplerinin Türkçe bilmeleri veya vekâletname düzenlenirken bir yeminli tercumanın hazır bulundurulması koşuluyla mümkündür.

Nitekim pek çok temsilciliğimizde bu tür vekâletname düzenlemekte olduğu dosyalarımızın tetkikinden anlaşılmıştır.” denilmiştir. Bu görüşler doğrultusunda, yabancı gerçek kişilerin Ülkemizdeki iş ve işlemleri için dış temsilciliklerimizde vekâlet vermeleri ve noterlik işlemi yaptırmaları mümkün bulunmaktadır.

35- Resmi dairelerdeki işlerin takibi için avukat olmayan kişilere de vekâlet verilebileceği:

Izmir Noter Odasının 5 Kasım 1982 gün ve 1481 sayılı yazısı ekinde gönderilen İşleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, Trafik Daire ifadeli İzmir Valiliğine hitaben yazılmış 15.10.1982 gün ve 138505 sayılı yazda özetle;

“7 Temmuz 1969 tarihinde yürürlüğe giren 1136 sayılı Avukatlık Kanununun yalnız avukatların yapabileceği işleri düzenleyen 35'inci maddesi hükmü gereğince, yargı mercileri

ve adalet dairelerindeki davaları ve adlı işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evraki düzenlemek, yalnız baroda yazılı avukatlara ait bulunmaktadır.

Kanunda avukatlar dışında kalan kişilerin vekâletnameye dayanarak resmi dairelerde iş takibini yasaklayan ve bu yetkiyi yalnızca avukatlara tanıyan bir hukum yoktur.

Bu durum karşısında;

1136 sayılı Kanunun 35. maddesine ve bu maddenin gerekçesine uygun olarak, iş sahiplerinin yargı mercileri ve adalet dairelerindeki işleri dışında, resmi dairelerdeki çekişmeli ve çekişmesiz işlerini vekâletname suretiyle üçüncü kişiler tarafından takip ettirebilmeleri uygun görülmektedir.” denilmiştir.

Gerek bu yazı, gerekse 1136 sayılı Avukatlık Kanununun yalnız avukatların yapabileceği işleri düzenleyen 35'inci maddesi hükümleri dikkate alındığında, iş sahiplerinin resmi dairelerdeki işlerinin takibi için avukat olmayan kişilere de vekâlet vermeleri mümkün bulunmaktadır.

36- Teyit istemleri – Azil olup olmadığına dair bilgi talep edilmesi:

a) Banka veya resmi kuruluşlarca noterlere yazı yazılarak atanmış bir vekil hakkında azil olup olmadığı sorulması:

Zaman zaman noterlerimizden gelen başvurularda, bazı banka veya resmi kuruluşlarca noterlere yazı yazılarak atanmış bir vekil hakkında azil olup olmadığı sorulmakta ve noterlerce ilgili olmayan bu kişilere bilgi verilip verilmeyeceği konusunda tereddüt edildiği anlaşılmaktadır.

Bu hususta görüşü sorulan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 10.3.1992 tarih ve 11749 sayılı yazda sonuç olarak, “*Dar bir yorumla mümkün olmadığı düşünülmekle birlikte tarafların ileride telafisi mümkün olmayan zararlarına ve mağduriyetlerine sebebiyet verilmemesi bakımından sadece azilname olup olmadığı hakkında bilgi verilmesinin yerinde olacağı*” bildirildiğinden, bu tür taleplerin karşılanması gerekmektedir.

b) Noterliklerde işlem yapılmadan önce vekâletname ile ilgili olarak teyit alınması, noterlerce veya ilgili mercilerce talep edilmesi halinde teyit istemlerinin karşılanması:

Sahtecilik olaylarının artması sonucu, noterlikler dışında sahte mühürler kullanılarak araç ve gayrimenkul satış konuları başta olmak üzere sahte vekâletnameler yapıldığı yolunda alınan duyum ve başvuruların Yönetim Kurulu'nun 26.09.2003 günlü toplantılarında görüşülmlesi sonunda; esas itibarıyla noterlikçe düzenlenmiş bir vekâletname yönünden, düzenleyen noterlikten teyidinin alınmasına ilişkin bir yasal düzenleme bulunmamakla birlikte, noterlik dışında yapılan sahte vekâletnameye dayanılarak işlem yapılması ihtimali bulunan ve şüphe çeken durumlarda, ibraz edilen vekâletnamenin dikkatlice incelenmesinin, gereklirse ait olduğu noterlikten teyit alınmasının uygun olacağına, sahtecilik işlemlerinin önlenmesi açısından noterliklerden ve ilgili diğer mercilerden istenmesi halinde de teyit konusunda bilgi verilmesinden kaçınılmaması gerektiğine,

Doğruluğundan şüphelenilen işlemlerle ilgili olarak, bazı noterliklerin teyit istemlerini tamamen karşılamadığı, bazı noterlerin ise sadece vekâletnamelerle sınırlı olarak cevap verdikleri, teyit isteyen noterlere veya personeline karşı nezaket dışı davranışlardan bulundukları ve kırcı sözler sarf ettikleri Birliğimize yapılan başvurulardan öğrenilmekle, Yönetim Kurulumuzun 24.04.2006 tarihli toplantıda konunun görüşülmesi sonunda; noterliklerden teyit isteminde bulunulması halinde bu talebin karşılanması gereğine; teyit isteyen noterlere ve personeline karşı kırcı söz ve davranışlardan kaçınılarak, nezaket sınırları içerisinde cevap verilmesine ve yardımcı olunmasına,

Keza; Yönetim Kurulu'nun 30.05.2007 tarihli toplantıda da; **noterler**, bankalar veya resmi kurumlar tarafından, kendilerine ibraz edilen vekâletnamelerle ilgili olarak teyit isteminde bulunulması halinde ilgili noterlerin bu talepleri karşılaması gereğine

karar verilmiş bulunduğuandan Yönetim Kurulu kararları doğrultusunda hareket edilmesi gerekmektedir.

c) Telefonla teyit isteme uygulamasının devam ettiği:

Telefonla teyit isteme uygulamasının devam edip etmediği yönünde yaşanan tereddütler üzerine konunun, Yönetim Kurulunun 24.05.2016 tarihli toplantıda görüşülmesi sonunda; telefonla teyit alma mesleki dayanışmanın gereği olduğuna, bu uygulamanın zorunlu olduğu yönünde herhangi bir kanuni düzenleme bulunmamakla birlikte, uygulamanın mevcut haliyle devam etmesinin noterlerin mesleki dayanışması gereği olduğuna karar verildiğinden, telefonla istenilen teyit taleplerinin karşılaşmasına devam edilecektir.

d) Tapu sicil müdürlüklerince vekâletnamelerin imzalı asıllarının bir suretinin, teyit amacıyla ve faks yoluyla noterliklerden istenebileceği:

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Birliğimize gönderdiği 19.01.2009 tarih ve 604/285 sayılı yazı ile bir noterliğimizce düzenlenen vekâletnamenin teyidi için, noterlikte bulunan imzalı asıllardan bir suretin faks yoluyla gönderilmesinin Altındağ Tapu Sicil Müdürlüğü'nce istendiğini, ancak, noterlikçe gönderilemeyeceğinin bildirildiğini, bu nedenle teyit alınamadığı beyan edilerek, bu tür teyit istemlerinde, tapu sicil müdürlüklerinde çalışan personele, koşulların elverdiği ölçüde gerekli yardımın sağlanması talep edildiği anlaşılmakla konu, Yönetim Kurulumuzun 18.03.2009 tarihli toplantıda görüşülerek, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmesine karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükten alınan ve Yönetim Kurulunun 13.07.2009 tarihli toplantıda görüşülen 21.04.2009 tarih ve 4030-9857 sayılı cevabı yazdı;

"Tapu sicil müdürlüklerince noterliklerde bulunan vekâletnamelerin imzalı asıllarının bir suretinin teyit amacıyla faks yoluyla gönderilmesi istenildiğinde izlenecek yolun bildirilmesi talebini içeren ilgi yazınız ve eki ile konu incelendi.

Bilindiği üzere; 1512 sayılı Noterlik Kanununun 55. maddesi gereğince, noterlik evrak ve defterleri mahkeme, sorgu hâkimliği ve Cumhuriyet savcılıklarında veya resmi daireler tarafından, konusu da belirtilmek suretiyle noterlikte soruşturmayla yetkili kılınan kimselerce incelenebilir. Madde metninde açıkça belirtildiği üzere, resmi dairelerin konusunu da belirtmek şartıyla noterlik evrak ve defterlerini, noterlik dairesinden çıkarmadan inceleme yetkisi bulunmaktadır.

Faksın hukuki niteliği hakkında fikir edinilebilecek olan Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 13.02.2008 tarih ve 2008/11-126 esas, 2008/120 sayılı kararıyla, faksın diğer delillerle desteklenmesi halinde hükmü ifade edebilecek yazılı delil başlangıcı mahiyetinde olduğu yönünde hükmü kurulmuştur.

Faks çıktılarının Noterlik Kanununun 94-99. maddelerinden oluşan dördüncü bölümünde düzenlenen örnek anlamında mütalâa edilemeyeceği de açık bulunmaktadır. Bu sebeple, tapu sicil müdürlüklerince teyit amacıyla noterliklerden vekâletnamelerin imzalı asıllarının bir suretinin faks yoluyla istenebileceği düşünülmektedir." denildiğinden tapu sicil müdürlüklerince teyit amacıyla vekâletnamelerin imzalı asıllarının bir suretinin faks yoluyla istenmesi halinde talebin karşılaşması icap etmektedir.

VEKÂLETİN SONA ERMESİ

37- Velayet altındaki küçük için veli tarafından verilen vekâletin, küçüğün reşit olması ile sona ereceği:

Velayet altındaki küçüğe atanan vekilin vekâletinin, küçüğün reşit olması ile kendiliğinden sona erip ermeyeceği konusunda intikal ettirilen tereddütlerin giderilmesi bakımından Adalet Bakanlığından görüş istenilmesi üzerine Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen 22.10.1996 günü 15426 sayılı cevap yazısında sonuç olarak "...velayet altındaki küçüğe atanan vekilin vekâleti, küçüğün reşit olması ile kendiliğinden sona ermeme olup, reşit olan küçüğün vekâlet sözleşmesini devam ettirmek istememesi

halinde vekili azletmesi icap etmektedir." yönünde görüş bildirilmiş ve uygulama buna göre sürdürülmüştür.

Ancak, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ise bu konuda farklı düşünmekte ve küçüğün reşit olmasına vekâlet görevinin sona ereceğini kabul etmektedir. Hukuk Genel Kurulu 20.04.2016 tarihinde E. 2014/858, K. 2016/525 sayılı;

"Direnme kararı ve ekleri temyiz incelemesi için gönderilmiş ise de yapılan incelemede; eldeki davada, 31.01.1995 doğumlu davalı ...'nun davaya veriliş tarihi (24.01.2012) itibarıyle reşit olmaması nedeniyle kanuni temsilcisi (velisi) olan annesi tarafından ...'ya velayeten verilen 07.12.2010 tarihli vekâletname uyarınca vekil aracılığıyla davaya cevap verildiği, ancak küçük ...'nun 31.01.2013 tarihinde ergin olduğunu anlaşılması sırasında, küçüğün reşit olduktan sonra kendi adına asaleten verilmiş bir vekâletname asılina veya onaylı örnegine tüm aramalara rağmen dosya içerisinde rastlanamamıştır.

Bu nedenledir ki, Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmede işin esası incelenmeden önce dava açıldıktan sonra davalı ...'nun 31.01.2013 tarihinde 18 yaşını doldurması sırasında dosyanın, anılan davalı tarafından asaleten verilmiş vekâletname ası veya onaylı örnegi veya hukuk belgesinin tamamlanması için geri çevrilmesi gerekip gerekmediği hususu ön sorun olarak ele alınıp tartışılmıştır.

Bilindiği üzere, çocuk dava sırasında ergin (reşit) hale gelirse, kanuni mümessenin temsil görevi sona erer ve davaya (ergin olan) çocuk devam eder. Vekil ile müvekkili arasındaki vekâlet ilişkisi güveme dayalıdır. Kural olarak, vekâletten azil veya istifa her zaman olanaklıdır. Çocuk, ergin (reşit) olduktan sonra davasını bizzat kendisi takip edebileceği gibi kendi adına düzenlenecek vekâletname ile daha önce görevlendirilen avukatı ya da bir başka avukatı vekil olarak ataması da olanaklıdır.

Görüşmeler sırasında bir kısım üyeleri tarafından; vekâlet ilişkisinin sona erme hallerinin düzenlendiği 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 512 ve 513. maddesinde vekâleti sona erdiren hallerin arasında küçüğün ergin olmasının sayılmadığı, ergin çocuk ile velisi tarafından velayeten tayin edilen vekili arasındaki ilişkinin devam ettiği görüşü ileri sürülmüş ise de, bu görüş yukarıda belirtilen nedenlerle Kurul çoğunuğu tarafından benimsenmemiştir.

Öyleyse, mahkemece yapılacak iş; davalı ... 31.01.2013 tarihinde 18 yaşını doldurduğuna göre, anılan davalı tarafından asaleten verilmiş vekâletname ası veya onaylı örnegi veya hukuk belgesinin tamamlanması için davalı ...'ya olanak tanınmalı, eksiklik tamamlandıktan sonra dosyanın temyiz incelemesi yapılmak üzere Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna gönderilmek üzere yerel mahkemeye geri çevrilmesi gereklidir." yönünde karar vermiştir.

Her ne kadar Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün görüşlerine dayanılarak uygulama sürdürülmüş ise de, Hukuk Genel Kurulu'nun yukarıda yer verilen kararı karşısında uygulamanın bu yönde değiştirilmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

12/06/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
12/06/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
12/06/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
12/06/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

**Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü'nce
Birliğimize gönderilen 08.01.2015 tarihli ve 225.99 sayılı yazı;**

"Bakanlığımıza intikal eden yazılarından, 1 Seri No.lu Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarına İlişkin Gümrük Genel Tebliği hükümleri çerçevesinde turistik kolaylıklardan istifade edilerek geçici ithali yapılan taşitların farklı illerde Noter tarafından düzenlenen kiralama sözleşmeleri ve vekâletnameler ile yurt içinde yerleşik kişilere kiralandığı veya başkasının kullanımına bırakıldığı anlaşılmıştır.

*21/10/2004 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Geçici İthalat Sözleşmesi, 4/11/1999 tarihli ve 23866 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve 7/10/2009 tarihli ve 27369 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4458 sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkındaki 2009/15481 sayılı Karara istinaden düzenlenen 1 Seri No.lu Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarına İlişkin Gümrük Genel Tebliği hükümleri çerçevesinde **Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişiler tarafından** ikamet yerlerinde üzerlerine kayıtlı bulunan ya da başkasına ait olup vekâleten veya kiralama yoluyla getirilen kişisel kullanıma mahsus kara taşıtlarının geçici ithaline izin verilmektedir.*

Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişiler tarafından ikamet yerlerinde üzerlerine kayıtlı bulunan ya da başkasına ait olup vekâleten veya kiralama yoluyla getirilen kişisel kullanıma mahsus kara taşıtlarının geçici ithaline izin verilmektedir.

Söz konusu Tebliğin 19/1 inci maddesinde; Geçici ithaline izin verilen kişisel ve ticari kullanıma mahsus kara taşıtlarının; getiriliş amacı dışında kullanılması, bir başkasına kiralanması, ödünç verilmesi, başka bir şahsa izinsiz devredilmesi, satılması, **hak sahibi olmayan kişilerce kullanılması**, taştıla birlikte giren ve belgelerinde kayıtlı olan parçalarının izinsiz olarak değiştirilmesi, kişisel kullanıma mahsus kara taşıtları için yurtta kalma süreleri içerisinde yurtdışına çıkarılmaması veya herhangi bir gümrük idaresine teslim edilmemesi hâlinde, **5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 4458 sayılı Gümrük Kanununun 238 inci maddesi hükümleri uyarınca işlem yapılacağı** ve geçici ithal izinleri iptal edilerek taşıtin gümrük idaresince teslim alınacağı hâlde alınmıştır.

Diger taraftan, anılan Tebliğin 29 uncu maddesi uyarınca; turistik kolaylıklardan faydalananlarak geçici ithali yapılan taşitların, geçerli bir vekâletname ile Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik başka bir şahıs tarafından yurt dışı edilmesine, **vekâlet veren ve vekâlet alan kişilerin gümrük idaresine birlikte müracaatı halinde** izin verilmekte, işlemin taşıtin ilk girişine ilişkin 1 No.lu Taşit Takip Programında kaydının kapatılması ve devralan şahıs adına giriş kaydı oluşturularak gerçekleştirilemesi gerekmektedir.

Bu itibarla, anılan mevzuat hükümleri çerçevesinde geçici ithali yapılan yabancı plakalı taşıtların kiralanmasına veya satılmasına yönelik sözleşme ya da vekâletname düzenlenmeyeceğinden, konunun teşkilatınıza duyurularak, gerekli hassasiyetin gösterilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir."

YETKİ BELGESİ

MERKEZİ ..... İSTANBUL'DA BULUNAN ..... SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ. FAALİYET KONUMUZA GİREN ..... ÜRÜNLERİNİ PAZARLAMAYA, SATMAYA, BU KONULARDA BİZİM RESMİ KURULUŞLAR BİLHASSA SOSYAL SİGORTALAR KURUMU VE EMEKLİ SANDIĞI İLE BU KONU HAKKINDA YAPMIŞ OLDUĞUMUZ SÖZLEŞMELERDEN AYNEN YARARLANMAYA ..... / ..... TARİHLERİ ARASINDA YETKİLİ OLDUĞUNU BEYAN EDERİZ.

..... A.Ş.
Temsilci - İmza

Özü: Vekâletnameler - Avukatlar ile
tapu ve diğer idarelerin işlerine ilişkin

G E N E L G E
No. (14)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Birliğimizce yayımlanan, avukatlar, tapu sicil müdürlükleri ve diğer bazı kurumların iş ve işlemleri için verilen vekâletler ile ilgili bazı konuları kapsayan genelge ve genel yazılarının birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

AVUKAT VEKÂLETNAMELERİ:

1- Avukat vekâletnamelerinde bulunması zorunlu bilgiler:

31.8.1989 gün ve 20268 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, Adalet Bakanlığı ile Maliye ve Gümrük Bakanlığının 197 sıra no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 01.08.1989 tarihinden itibaren (Gecikme nedeniyle uygulama 01.09.1989 tarihinde başlamıştır.) noterler tarafından düzenlenen vekâletnamelerde bulunulması gereken bilgilerin yanı sıra aşağıda yazılı bilgilere de yer verilmesi zorunluluğu getirilmiştir.

- a) Vekâletname verenin adı, soyadı, unvanı, adresi,
- b) Vekâletname verenin varsa gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı bulunduğu vergi dairesi, vergi sicil (hesap) numarası,
- c) Vekâletname verilenin adı, soyadı, unvanı, adresi,
- d) Vekâletname verilenin varsa bağlı bulunduğu vergi dairesi, vergi dairesi sicil (hesap) numarası,
- e) Vekâletname verilen avukat ise, bağlı bulunduğu baro,

Aynı Tebliğ'de, noterlerin bu bilgilerin vekâletnamelerde eksiksiz ve doğru olarak bulunmamasından sorumlu olacakları hükmüne yer verilmiştir

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca Birliğimize gönderilen:

8.9.1989 tarih ve VUK-4-2110007-4/ 67229 sayılı yazıyla;

Yukarıda belirtilen bilgilerin, yalnız avukatlara verilen vekâletnamelerde bulunmasını yeterli görmüş, diğer vekâletnamelerde bu bilgilerin bulunmasının zorunlu olmadığı,

Avukatın notere gelmemesi halinde vekâletnamede, anılan tebliğe göre bulunması zorunlu bilgilerin, vekâleti verenin beyanına dayanılarak yazılacağı,

27.12:1989 gün ve VUK: IV. 211G007/23/97977 sayılı yazıyla da; avukat vekâletnameleriyle ilgili olarak vergi dairelerine bilgi verilmesinin ve birer örneğinin gönderilmesinin gerekmendiği,

Bildirmiştir.

Yönetim Kurulunun 16.12.2011 tarihli toplantısında alınan karar gereğince, vekil olarak noterliklerimizde işlem yaptıran avukatların, ev adreslerinin iş kâğıtlarına yazılmamasına karar verildiği dikkate alınarak, vekâletname verilen avukatın yukarıda yer alan hükümler gereğince yazılması gereken adres bilgisinin ev adresi olmamasına dikkat edilmelidir.

2- Vekâletnamelere vekâlet verenin T.C. kimlik numarasının yazılacağı:

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 47'nci maddesinin ikinci fıkrasında "Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası kurumlar ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin her türlü işlem ve kayıtlarında esas alınır." hükmü de dikkate alınmak suretiyle, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 22.03.2005 tarih ve 6311 sayılı yazılarında belirtildiği üzere, noterlerce düzenlenen avukat vekâletnamelerinde, vekâlet verenin T.C. Kimlik numarasının yazılması gerekmektedir.

(T.C. kimlik numarasının, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 46'ncı maddesi gereğince kişiye bir defa verilmesi ve değiştirilememesi, bu numara üzerinden de kişinin diğer nüfus bilgilerine ulaşılabilmesi mümkün bulunduğuundan, anne adının yazılmasıyla ilgili ikinci fikra Genelge'ye alınmamıştır.)

3- Avukatların birlikte çalışması ve avukatlık ortaklıği:

Avukatların birlikte çalışmalarına ve avukatlık ortaklığını kurmalarına ilişkin hükümler Yönetim Kurulu'nun 17.06.2002 ve 12.12.2011 tarihli toplantılarında görüşülmüştür. Buna göre;

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 44'üncü maddesinde uyarınca, avukatlar, mesleki çalışmalarını aynı büroda birlikte veya avukatlık ortaklıği şeklinde de yürütebilirler.

Birlikte çalışma: Belirtilen maddenin (A) bendine göre, aynı baroya kayıtlı birden çok avukatın mesleki çalışmalarını bir büroda yürütmemeleridir. Bu birlikteligin tüzel kişiliği yoktur, yapılan iş ticari sayılmaz. Birlikte çalışan avukatlardan biri ya da birkaçının ad ve/veya soyadının yanında (Avukatlık Bürosu) ibaresinin kullanılması zorunludur.

Avukatlık ortaklısı: 44'üncü maddenin (B) gereğince, aynı baroya kayıtlı birden çok avukatın bu Kanuna göre mesleklerini yürütmek için oluşturdukları tüzel kişilik. Avukatlık ortaklığının çalışması meslek çalışması olup, ticari sayılmaz ve vergilendirme bakımından şahıs şirketlerine ilişkin hükümler uygulanır.

Avukatlık ortaklığının adı, bir ya da birkaç ortağın ad ve/veya soyadlarına (avukatlık ortaklısı) ibaresi eklenecek belirlenir.

Ana sözleşmesi tip ana sözleşmeye uygun olarak düzenlenen avukatlık ortaklısı, kurucularının kayıtlı bulunduğu baro yönetim kurulu tarafından Baro Avukatlık Ortaklısı Siciline yazılmasıyla tüzel kişilik kazanır.

Aynı maddenin a-2 alt bendi ile Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Ortaklısı Yönetmeliğinin 38'inci maddesinde de "Ortaklığın takip edeceği işlere ait vekâletnameler ortaklık adına düzenlenir. Ortaklık, iş ve davayı takip edecek ortak veya çalışan avukatlarına usulüne uygun olarak düzenlenmiş yetki belgesi verir. Vekâletnamede tevkil yetkisi olması halinde ortaklık, ortakları ve çalışan avukatları dışında üçüncü bir avukata da yetki belgesi verebilir. Bu halde de ortaklığın Kanun ve bu Yönetmeliğe göre müteselsilen sorumluluğu devam eder." hükümlerine yer verilmiştir.

Bu itibarla;

Avukatlık ortaklısına ait vekâletnamelerin avukatlık ortaklısı adına düzenlenmesi ve vekâletnamede avukatlık ortaklısına ait vergi numarasının yazılması,

Aynı büroda birlikte çalışan avukatlar için düzenlenecek vekâletnamelerde ise ilgili avukata ait vergi numarasının yazılması gerekmektedir.

Avukatlık ortaklıkları adına vekâletname verilmek istenmesi durumunda, ortakların isim ve T.C. Kimlik numaralarının talep edilemeyeceğinin ve vekâletnameye yazılamayacağının dikkate alınması icap etmektedir.

4- Avukat yanında ücretli çalışan avukata vekâlet verilmesi halinde uygulanacak usul:

Konuya ilişkin olarak Maliye ve Gümrük Bakanlığından gönderilen 8.9.1989 tarih ve VUK-4-2110007-4/ 67229 sayılı yazı ve 31 Ağustos 1989 gün ve 20268 Sayılı Resmi

Gazete'de yayımlanan 197 sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 4.4.1990 tarih ve VUK-IV-2110013-4/33700 sayılı yazı ve 27 Mart 1996 günlü 22593 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 196 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği'nde:

"Biri diğeri nezdinde ücretli olarak çalışanlardan ücretli konumundaki avukatlar, Gelir Vergisi Kanununun 94. maddesi hükmü uyarınca stopaj yoluyla vergilendirildiğinden, aynı kanunun 86. maddesindeki koşulların bulunması şartıyla, bu durumdaki avukatların beyanname vermeleri ve mükellefiyet tesis ettirmeleri söz konusu değildir."

Noterlerce avukat vekâletnamelerinin düzenlenmesinde ise, 197 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ve 22.11.1989 gün ve 2110007-17/ 86358 sayılı yazımız ekinde gönderilen 1989/16 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu İç Genelgesinde belirtilen esaslara uyulacaktır. Buna göre, bir avukata veya bir işverene bağlı olarak çalıştığı için vergi dairesi mükellefiyet kaydı olmayan avukatlara (stajyer avukatlar dahil) vekâletname verildiği takdirde, vekâlet alan avukatın (veya stajyer avukatın) adı ve soyadı ile birlikte, bağlı olarak çalıştığı avukatın veya işverenin adı, soyadı (unvanı), adresi, bağlı bulunduğu vergi dairesi ve sicil numarası da vekâletnameye yazılacaktır. Avukatın bağlı olduğu müessesenin vergi mükellefiyetinin olmaması halinde, sadece kurumun adı ve adresi gibi bilgiler yazılacaktır." denildiğinden, avukat veya bir işveren yanında ücretli çalışan avukata vekâlet verilmesi halinde bu yönde işlem yapılacaktır.

5- Avukat vekâleti verenlere, adlı sicil kaydı ile nüfus kayıtörneğini alabilmeleri hususunda yetki verip vermeyeceklerinin hatırlatılması:

5352 sayılı Adlı Sicil Kanununun "Arşiv bilgilerinin; kullanılış amacı belirtilmek suretiyle, kişinin kendisi veya vekâletnamede açıkça belirtilmiş olmak koşuluyla vekili tarafından istenebileceği" hükmünü içeren 10 uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (a) bendi ile 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun "Nüfus kayıt örneğini almaya yetkili olanlar" başlığını taşıyan ve "Kaydın sahipleri veya bunların eşleri ile veli, vasi, alt ve üst soyları ya da bu kişilere ait vekâletnameyi ibraz edenler," hükmünü içeren 44'üncü maddesinin 1'inci fıkrasının (g) bendi uyarınca, vekillerin, müvekkilleriyle ilgili adlı sicil kaydı ile nüfus kayıt örneklerini alabilmeleri için kendilerine bu yetkilerin verilmesi zorunludur.

Yönetim Kurulu 05.10.2007 ve 02.12.2009 tarihli toplantılarında, avukat vekâletnamelerinin verilmesi sırasında, bu hususların vekâlet verenlere hatırlatılması ile belirtecekleri iradeleri doğrultusunda işlem yapılması icap ettiğine karar verilmiş bulunduğuundan, bu hususa dikkat edilmesi gerekmektedir.

6- Ahzu kabz (hükümlunan şeyi teslim almak) için özel yetki verilmesinin icap etmediği, avukat vekâleti veren kişilere bu yetkinin verilip verilmediğinin sorulmasına gerek bulunmadığı:

Mülga 1086 sayılı HUMK'nın 63'üncü maddesinde yer alan davaya vekâlette özel yetki verilmesini gerektiren haller, 6100 sayılı HMK'nın 74'üncü maddesinde kapsamı genişletilmek ve değiştirilmek suretiyle yer verilmiştir. Ancak, mülga 1086 sayılı HUMK'nın 63'üncü maddesinde belirtilen "mahkümünbihi kabız" (hükümlunan şeyi teslim alma) yetkisi 6100 sayılı HMK'nın 74'üncü maddesinde özel yetki verilmesini gerektiren haller içinde sayılmamıştır.

Bir Baro Başkanlığı, Birliğimize gönderdiği yazı ile bazı noterliklerde görevlilerce, özel yetki verilmesini gerektirmemesine rağmen ahzu kabz yetkisi verilip verilmediğinin avukatların yanında iş sahiplerine sorulduğunu bildirerek gereğinin yapılmasını talep etmesi üzerine, konu, Yönetim Kurulunun 16.01.2012 tarihli toplantıda görüşülmüş ve uygulamada yerleşmiş deyişle ahzu kabz (mahkümünbihi kabız - hükümlunan şeyi teslim alma) yetkisinin özel yetkiyi gerektirmemesi nedeniyle, bu yetkinin verildiğinin vekâletnameye yazılmasına ve vekâlet veren kişilere de bu yetkinin verilip verilmediğinin sorulmasına gerek bulunmadığına karar verilmiştir.

7- Avukatlar veya avukatlık ortaklıği tarafından verilen yetki belgeleri:

4667 sayılı Kanun ile 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda değişiklik yapılması üzerine, oluşan tereddütler hakkında görüşleri sorulan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan ve Yönetim Kurulu'nun 26.10.2001 günü toplantılarında görüşülen 25.09.2001 tarih ve 017309 sayılı yazda da açıklandığı üzere, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 56'ncı maddesinin beşinci fıkrası ile Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Kanunu Yönetmeliği'nin 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan hükümler göre:

Avukatlar veya avukatlık ortakları, başkasını tevkil etme yetkisini taşıdıkları tüm vekâletnameleri kapsayacak şekilde tek bir genel ya da ayrı ayrı özel yetki belgesi düzenleyerek; bir başka avukatı veya avukatlık ortaklığını müvekkilleri adına vekil tayin edebilirler.

Vekâletname hükmünde olan bu yetki belgesi; tüm yargı mercileri ile resmi ve özel kişi, kurum ve kuruluşlar için hukuken vekâletname işlev ve etkisi taşıır.

Yetki belgesinde yetki verenin ve yetkilendirilenin adı, soyadı, barosu, sicil ve vergi numarası ve bu maddenin birinci fıkrasında yazılı hususların yer alması gereklidir. (Ek 1)

Vekâletname hükmünde olması sebebiyle, Avukatlık Kanunu'nun 27'nci maddesi gereğince bu belgeye de vekâlet pulu yapıştırılması zorunludur.

Yetki belgesi ancak, kaleme alındığı tarihe kadar mevcut olan ve tevkil etme yetkisini haiz bütün vekâletnameleri kapsayacak şekilde düzenlenebilir. Bu tarihten sonra verilecek vekâletnameleri kapsayamayacağından, bunlar için yeniden yetki belgesi verilmesi gereklidir.

Yetki belgesi ile tevkil edilen avukatın, yetki belgesini düzenleyen (kendisini tevkil eden) avukatın yetki belgesine başkasını tevkil edebileceğine dair özel bir yetki şerhi koyması halinde, başka bir avukata yetki belgesi ile vekâlet verebilir.

Yönetim Kurulu'nun 14.11.2001 günü toplantılarında görüşülen Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 12.10.2001 tarih ve 018715 sayılı yazısında da;

"1136 sayılı Kanunun 56. maddesine 4667 sayılı Kanun ile eklenen beşinci fıkrasında, yetki belgesinin vekâletname hükmünde olduğu tasrif edilmesine rağmen, tevkil vekâletnamesinin noter tarafından düzenlenmesi tercih edilirse, dayanak vekâletname suretlerinin ibrazının gerekeceği, dolayısıyla Noterlik Kanunu'nun 79. maddesi hükmü uyarınca müvekkillerin isimleri zikredilmeden tevkil etme yetkisini içeren bütün vekâletnameleri kapsayacak şekilde yeni bir vekâletname tanzim edilemeyeceği" yönünde görüş bildirmiştir.

8- Avukat tutma yetkisinin dava açma yetkisini kapsamadığı:

Bazı genel vekâletnamelerin içinde vekil tayin edilen kişiye, özel yetkiler açıklanmaksızın sadece avukat tutma yetkisi verildiği, özel yetkilerin yazılmaması sonucu sıkıntılar yaşandığı ve özellikle bu yetkinin dava açma yetkisini kapsayıp kapsamadığı hususunda tereddüt edildiği anlaşılmaktadır.

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1988/80 sayılı Genelge ile duyurulduğu üzere;

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 504'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında sayılan işlerin yapılabilmesi için vekilin özel olarak yetkilendirilmesi zorunludur. Bu hükmü nedeniyle dava açma yetkisinin açık olarak verilmesi gereğinden, avukat tutma şeklinde verilen yetki dava açma yetkisini kapsamamaktadır.

9- Avukatın çıkardığı vekâletname örneklerinin resmi örnek hükmünde olduğu ve noterlik işlemlerinde de kullanılabileceği:

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 56'ncı maddesinin ikinci fıkrası "Asıllarının verilmesi kanunda açıkça gösterilmeyen hallerde avukatlar, takip ettikleri işlerde, aslı kendilerinde bulunan her türlü kâğıt ve belgelerin örneklerini kendileri onaylayarak yargı mercileri ile diğer

adalet dairelerine verebilirler.” hükmünü içerdiginden avukatlar tarafından çıkarılan vekâletname örnekleri resmi örnek hükmündedir.

Noterlerin, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 56'ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “diğer adalet daireleri” kapsamında olup olmadığına ilişkin başvurular nedeniyle konu hakkında görüşleri sorulan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan ve Yönetim Kurulu'nun 17.03.2004 günü toplantıda görüşülen 13.01.2004 tarih ve 00819 sayılı yazdı;

“Bilindiği gibi, ... 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 1, 32, 33 ve 77 nci maddelerinde yer alan hükümler noterliğin bir “adalet hizmeti” olarak kabul edildiğini göstermektedir.

Bu itibarla, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 56. maddesinin 2. fıkrasında sözü edilen “diğer adalet daireleri” ibaresine bu madde açısından noterlerin de dâhil olduğu düşünülmektedir denildiginden, avukat tarafından sureti çıkarılıp onanmış vekâletnamenin noterliklerde dayanak olarak kabul edip, işlem yapılması gerekmektedir.

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 26.02.1976 tarihli ve (8) sayılı Genelge'de yer alan Adalet Bakanlığının 12.2.1976 tarihli ve 4142 sayılı görüşünde de benzer açıklamalara yer verilmiş ve başkası adına işlem yaptırmak için kendisinin çıkarıp imzaladığı vekâletname ile noterliğe başvuran avukattan, vekâletnamesinin aslini veya noterden onaylı örnekini getirmesinin istenmesinin kanunen mümkün olamadığı belirtilmiştir.

10- Avukatlarca ilgili mercilere sunulan vekâletnamelere pul yapıstırılacağı, işlem örneklerine dayanak olarak eklenen vekâletnamelere yapıstırılması gerekmmediği:

a) Avukatlarca ilgili mercilere sunulacak vekâletname asıl veya örneklerine pul yapıstırılmasının zorunlu olduğu:

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 27'nci maddesinin; *“Avukatlarca vekâletname sunulan merciler, pul yapıstırılmamış veya pulu noksan olan vekâletname ve örneklerini kabul edemez. Gerektiğinde ilgiliye on günlük süre verilerek bu süre içinde pul tamamlanmadıkça vekâletname işleme konulamaz”* hükmünü içermesi nedeniyle, bastırılan pullar hakkında açıklayıcı bilgi verilmesinin istenilmesi üzerine, Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı'ndan alınan ve Yönetim Kurulu'nun 26.09.2001 günü toplantıda görüşülen 18.09.2001 tarih ve 1272 sayılı yazıyla, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 27. maddesi uyarınca Türkiye Barolar Birliği tarafından bastırılan pulların, Avukatlarca ilgili mercilere sunulmak üzere verilen her vekâletname suretine yapıstırılacağı bildirilmiştir.

Sözü edilen pulların her yıl yenilenen değerinin belirlenme şekli, Avukatlık Kanunu'nun 27'nci maddesinin ikinci fıkrasında yer almaktadır.

Avukatlarca işlemler için noterliklere sunulan vekâletname asıl veya örneklerine pul yapıstırılıp yapıstırılmadığının araştırılması ve pul yapıstırılmamış veya pulu noksan olan vekâletname ve örneklerinin kabul edilmemesi gerekmektedir.

b) Noterlik Kanununun 79'uncu maddesi gereğince işlem örneklerine dayanak olarak eklenen vekâletnamelere yapıstırılması gerekmediği:

Birliğimize yapılan başvurularla, noterliklerde vekâleten yapılan işlemlerde suretlere eklenen vekâletnamelere de pul yapıstırıldığı belirtilerek, tek işlem için bir vekâlet pulunun yeterli olduğunun değerlendirilmesi talep edilmekle, konuya ilişkin olarak Adalet Bakanlığı'ndan görüş alınmasına karar verilmiştir.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen ve Yönetim Kurulumuzun 01.02.2008 günü toplantıda görüşülen 04.01.2008 tarihli ve 303 sayılı cevap yazısında; *“.... Türkiye Barolar Birliği tarafından bastırılan pulların, avukatlarca ilgili mercilere sunulmak üzere verilen her vekâletname suretine yapıstırılacağı hususu 03.10.2001 tarihli ve 67 sayılı genel yazı ile noterliklere duyurulmuştur.*

Bununla birlikte; bir noterlik işleminin vekâleten yapılması durumunda, vekâlet pulunun, avukat tarafından noterliğe sunulan vekâletnameye yapıstırılmasının yeterli olduğu, noterlik işleminin örneklerine Noterlik Kanununun 79. maddesi uyarınca dayanak olarak eklenen vekâletnamelere ise yapıstırılmasının gerekmmediği düşünülmektedir.” denildiginden, Noterlik

Kanununun 79'uncu maddesi gereğince işlem örneklerine dayanak olarak eklenen vekâletname'lere pul yapıştırılması gerekmemektedir

11- Tevkil yetkisini gösteren vekâletname ibraz edilmeden vekâletname tanzimi ile vekâlet yetkisinin bir başkasına devrinin mümkün bulunmadığı:

Birliğimize gelen bazı şikayetlerden, "namlarına aharı tevkile mezun olduğum müvekkillerimi temsile yetkili olmak üzere" veya "müvekkillerimin bana vermiş oldukları vekâletname ile birlikte kullanıldığı takdirde muteber olmak" kaydı ile bazı vekâletname'lere düzenlendiğinin öğrenilmesi üzerine, birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 24.04.1987 tarihli ve (36) sayılı Genelge ile:

"1512 sayılı Noterlik Kanunun 79'uncu maddesinde açıkça hükmeye bağlandığı üzere, başkası adına vekâleten hareket eden bir avukatın başkalarını tevkile yetkili olduğunu belirten bir vekâletnameyi notere ibraz etmediğe, müvekkili adına vekâletname tanzimi ile vekâlet yetkisinin bir başkasına devrinin mümkün bulunmadığı" noterliliklere duyurulmuş bulunduğuandan, buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

12- Gözaltında bulunan şahısların avukata vekâletname verebilecekleri:

İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığının, teşkilatına gönderdiği 19 Aralık 1985 tarihli ve ISTH. : 06121-561-85/Em. ve Asyş. Ş. Genelgesi ile:

"1- Karakollarda herhangi bir nedenle gözaltına alınan şahısların noter kanalı ile avukatlarına veya diğer şahıslara vermek istedikleri vekâletnamenin, ilgililerce ilk tahkikatın gizli olmasından bahisle izin verilmediği, Adalet Bakanlığından bildirilmiştir.

2- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 149'uncu maddesinde "Şüpheli veya sanık, soruşturma ve kovuşturmanın her aşamasında bir veya birden fazla müdafinin yardımından yararlanabilir; kanuni temsilcisi varsa, o da şüpheliye veya sanığa müdafi secebilebilir." hükmü mevcuttur. Kanunun bu maddesi ile tanınan hakkın kullanılması hazırlık tahkikatının gizliliğini bozmamaktadır.

3- Bu itibarla, Jandarma Karakollarında herhangi bir sebeple gözaltına alınan ve hazırlık soruşturması yürütülen şahısların istemleri halinde, **5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 149'uncu maddesi** hükmü ışığında müdafi olarak bir avukatı karakolda ve karakol komutanı veya yardımcısının huzurunda, noter kanalı ile vekâletname verilmesinin sağlanmasını rica ederim"

Yönünde duyuruda bulunması üzerine, sözü edilen Genelge Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce, 27.1.1986 günü 2916 sayılı yazı ekinde Birliğimize gönderilmiştir.

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü de Birliğimize gönderdiği 20.11.1978 tarihli ve Asayiş A. 63211-1/293750 sayılı yazıyla; 5.5.1977 tarih ve 113593 sayılı yazıyla Valiliklere, zabıtaca sürdürülen araştırma ve soruşturmanın seyri icabı sanık sıfatı belirlenip, gözaltına alınmış bulunanların karakol amirleri nezaretinde noter vasıtasıyla avukatlarına vekâlet vermelerinin mümkün görüldüğü yönünde talimat verildiğini bildirmiştir.

Bu açıklamalar doğrultusunda; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 149'uncu maddesi hükmü gereğince, şüpheli veya sanıkların, soruşturma ve kovuşturmanın her aşamasında bir veya birden fazla avukata vekâlet vermeleri mümkün bulunmaktadır.

13- Avukat olmayan kişilere "hukuk danışmanı" sıfatıyla vekâletname vereilemeyeceği:

Birliğimize yapılan bir başvuruyla; bazı noterliliklerce, avukat olmayan kişilere "hukuk danışmanı" sıfatı kullanılmak suretiyle avukatlar için düzenlenen genel tip vekâletname'lerin yapılmış verildiği bildirilmekle, Yönetim Kurulunun 12.02.2013 günü toplantılarında konunun görüşülmesi sonunda:

1136 sayılı Avukatlık Kanununun "Yalnız Avukatların Yapabileceği İşler" başlıklı 35'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Kanun işlerinde ve hukuki meselelerde mütalaa vermek, mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel

kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız baroda yazılı avukatlara aittir.” hükmü nedeniyle, HMK'nın 73'üncü maddesinde kanuni kapsamı belirtilen dava vekâletnamesinde belirtilen yetkileri ancak avukatlar kullanabileceğinden, avukat olmayan kişilere “**hukuk danışmanı**” sıfatıyla genel dava vekâletnamesinde yer alan yetkileri kullanmak üzere vekâletname verilmeyeceğine karar verildiğinden, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

TAPU İŞLEMLERİNDE KULLANILACAK VEKÂLETNAMELER:

14- Tapu işlemleri için verilecek vekâletnamelerde kullanılabilen kimlikler:

Türk vatandaşı veya yabancı uyruklu gerçek kişiler tarafından verilecek vekâletnamelerde kullanılabilen kimlikler, “Noterlik işlemlerinde kullanılacak kimlikler” konulu (1) numaralı genelgede açıklanmış bulunduğuundan, buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

15- Tapu işlemleri için verilen (iş takipleri için verilenler hariç) vekâletnamelere ve tapuda işlem yapılmasını gerektiren diğer tüm işlemlere kimlik örneklerinin ekleneneceği:

Bazı noterliklerimizde, tapu işlemleriyle ilgili olarak verilen vekâletnamelere kimlik eklenip eklenmeyeceği hususunda tereddütler yaşandığı Birliğimize intikal etmekle; konu, Yönetim Kurulunda görüşülmüş ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünden görüş istenmesine karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 02 Nisan 2013 tarihli ve 40-2689 sayılı cevap yazısında: “.....

Buna göre, Tapu Müdürlüklerimize yapılan tüm istemler, müdür veya görevlendireceği bir memur tarafından incelenerek hak sahibi tarafından yapılp yapılmadığı saptanmaktadır. Bu saptamada nüfus cüzdanının önemi ve rolü büyütür. Mevzuatımızda vekâletnamelere nüfus cüzdanı fotokopisinin ekleneceğini dair açık bir hüküm bulunmamasına rağmen, Noterlerce düzenlenen vekâletnamelere eklenen kimlik örnekleri ile hak sahibi gerçek kişilerin Tapu Müdürlükleri arşivlerinde bulunan ve işlemlerin dayanağını teşkil eden işlem dosyasındaki kimlik bilgileri arasında kıyaslama yapılmaktadır.

Bu nedenle, tapu işlemlerinin sıhhati ile özellikle muhtemel sahteciliklerin ve dolayısıyla Hazine sorumluluğunun önlenmesi açısından, Tapu Müdürlüklerinde işlem yapılmasını gerektirecek tüm vekâletnamelere (sadece iş takibi amacıyla verilen vekâletnameler hariç) vekâlet verenin kimlik fotokopisinin (nüfus cüzdanı, pasaport, avukatlık kimliği fotokopisinin) eklenmesi Kurumumuzca gereklî ve faydalı görülmektedir.” denilmektedir.

Sözü edilen yazının, Yönetim Kurulunun 10.04.2012 tarihli toplantılarında görüşülmesi sonunda:

Her ne kadar bildirilen görüşte, tapu müdürlüklerinde işlem yapılmasını gerektirecek tüm vekâletnamelere (sadece iş takibi amacıyla verilen vekâletnameler hariç) kimlik fotokopisinin eklenmesinin gereklî ve faydalı görüldüğü belirtilmiş ise de; Yönetim Kurulumuzca yapılan değerlendirmede, tapu işlemlerinin sıhhati ile özellikle muhtemel sahteciliklerin ve dolayısıyla doğabilecek sorumlulukların önlenmesi bakımından, kimlik ekleme işleminin sadece vekâletnamelerle sınırlı tutulmamasına, **iş takibi amacıyla verilen vekâletnameler hariç** tapuda işlem yapılmasını gerektiren tüm noterlik işlemlerinde uygulanmasına, buna göre de; gideri iş sahiplerinden alınmak suretiyle ilgililerce ibraz edilen kimliklerin (nüfus cüzdanı, pasaport, avukatlık kimliği), çıkartılacak örneklerinin 1512 sayılı Noterlik Kanununun 88'inci maddesinin birinci cümlesi gereğince dayanak olarak kabulü ile aynı Kanunun 79'uncu maddesi hükümleri doğrultusunda harçsız ve vergisiz olarak iş takibi amacıyla verilen vekâletnameler hariç tapuda işlem yapılmasını gerektiren tüm noterlik işlemlerinin nüsha ve örneklerine eklenmesine karar verilmiştir.

16- Ticaret şirketlerinin taşınmazlarla ilgili olarak tapuda yapacakları işlemler için verecekleri vekâletnamelerde esas alınacak dayanak belge:

Tapuda işlem yapılmasını gerektiren vekâletnamelerin noterliklerde düzenlenmesi sırasında, dayanak alınması gereken belgeler bakımından tapu sicil müdürlüklerinin uygulaması ile ilgili bazı tereddütlerin ilettilmesi üzerine, konu Birligimiz görüşü de belirtilerek Başbakanlık Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne intikal ettilmiş ve incelenmesi istenilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlük Tasarruf İşlemleri Dairesi Başkanlığıının 16.06.1995 günlü 2506 sayılı yazısında: “4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 47'inci maddesinde (mülga 734 sayılı MK'nın 45'inci maddesi) tüzel kişilikin tanımı yapılmış olup,

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 40'inci maddesinin ikinci fıkrasında, her tacirin kullanacağı ticaret unvanını ve bunun altına atacağı imzayı notere onaylattıracağı,

354'üncü maddesinde, şirket esas sözleşmesinin ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan olunacağı,

355'inci maddesinde, anonim şirketin ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanacağı,

373'üncü maddesinde ise, temsile yetkili kişilere ve temsil şekillerine ilişkin kararın noter onaylı suretinin tescil ve ilan edilmek üzere ticaret siciline verileceği,

(Mülga 6762 sayılı TTK'nın 42, 300, 301 ve 323'üncü maddeleri.)

Ticaret Sicili Yönetmeliğinin; 16'inci maddesinde, bir ticari işletmenin ve seçilen unvanın sicile tescili halinde, ilgiliye onaylı bir sicil tasdiknamesi verileceği, 18'inci maddesinde de, müdürlüklerin, 22.12.1934 tarihli ve 2644 sayılı Tapu Kanununun 2'nci maddesi hükmüne göre ticaret şirketlerinin taşınmaz üzerinde tasarruf edebileceklerini gösteren belgeyi vermekle yükümlü oldukları, şirket sözleşmesinde şirketin taşınmaza sahip olabileceğinin yazılmamış olmasının belgenin verilmesine engel teşkil etmeyeceği, (Mülga Ticaret Sicili Tüzüğünün 104 ve 105'inci maddeleri.)

Ayrıca, 2644 sayılı Tapu Kanunu'nun 2'nci maddesinde de hükmi şahısların tapu işlerinde merkez veya şubelerinin bulundukları yerin en büyük mülkiye amirinden nizamnamelerine göre gayrimenkul tasarrufuna izinli olduklarına ve tescil işini yapacak mümessilin salahiyetine dair alınacak belgenin verilmesinin zorunlu olduğu, **ticaret şirketlerinin bu belgeyi ticaret sicil müdürlüklerinden alacakları hükümlerine** yer verilmiştir.

Tüzel kişinin gayrimenkul mal üzerinde mülkiyet veya diğer aynı haklara sahip olabilme (tasarruf) ehliyeti (yeteneği) ile temsil yetkisi belge ile tespit edilmektedir. Bu belgeyi ticaret şirketleri ticaret sicil müdürlüklerinden almaktadır.

Gerek Türk Ticaret Kanununda ve gerekse Ticaret Sicili Tüzüğünde imza sirkülerinin yetki belgesi niteliğinde olduğuna ilişkin herhangi bir husus bulunmamaktadır. Aksine imza sirküler, şirketin tescili aşamasında ticaret sicil memurluklarına verilecek belge niteliğindedir.

Bu nedenle, 1512 Sayılı Noterlik Kanununun 89'uncu maddesi uyarınca noterler tarafından düzenlenecek vekâletnamelerin dayanağı olarak, Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 16 ve 18'inci maddeleri uyarınca ticaret sicil müdürlüklerince verilmiş yetki belgelerinin esas alınması ya da imza sirküler yetki belgesine istinaden düzenlenmiş ise vekâletnamede bu yetki belgesinden de bahsedilmesi gerekmektedir.

Aksi halde, 2644 sayılı Tapu Kanununun 2'nci maddesi uyarınca, tapu sicil müdürlüklerince imza sirkülerine istinaden düzenlenmiş vekâletnamelerin yanında ticaret sicili memurluklarında verilmiş yetki belgelerinin de ibrazı istenecektir.” denilmektedir.

17- Tapu işlemleri için tevkil yetkisine istinaden düzenlenen vekâletnamelere dayanak vekâletnamenin eklenmesi gereği:

17.08.2013 tarihli ve 28738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tapu Sicil Tüzüğü'nün 18'inci maddesinin 4'üncü fıkrasında “Vekil, tevkil yetkisine dayalı olarak bir başkasını vekil

tayin etmiş ise, dayanağı olan vekâletname de aranır.” hükmünün yer alması nedeniyle, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünden gönderilen 18 Ağustos 1994 tarih ve 3574 sayılı yazda da yer verildiği üzere vekilin tevkil yetkisine dayalı olarak bir başkasını vekil tayin etmesi halinde, vekâletnameye dayanak vekâletnamenin aslının veya onaylı bir suretinin (fotokopisinin) bağlanması gerekmektedir.

18- Tapu işlemleri için yapılacak vekâletnamelerin tamamının asıl olarak düzenleneceği:

17.08.2013 tarihli ve 28738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tapu Sicil Tüzüğü'nün 18'inci maddesinin 4'üncü fıkrasında “*Tapu işlemi için düzenlenecek vekâletnamelerde, vekâlet verenin imzasının bulunması zorunludur.*” hükmüne yer verildiğinden, noterliklerde düzenlenecek tapuda işlem yapılmasını gerektiren **VEKÂLETNAMELERİN** tamamı vekâlet verenin imzasını içerecek şekilde asıl olarak düzenlenecektir.

19- Tapu işlemleri için yapılacak vekâletnamelere yapıştırılacak fotoğraflar:

- Vekâletnamelere yapıştırılacak fotoğraflarda bulunması gereken nitelikler:

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün başvuruları üzerine, Yönetim Kurulu'nun 20.09.2004, 16.01.2006, 05.11.2008 ve 23.02.2012 tarihli toplantılarında alınan kararlar uyarınca;

Artan sahtecilik olaylarının önlenmesi için, niteliği bakımından tapuda işlem yaptırılmasını gerektiren vekâletnamelere, ilgililerin o günü fizik görüntüsüne uygun ve teşhisinde tereddüde yer bırakmayacak şekilde, renkli ve en azından son altı ay içinde çekilmiş özgün (orijinal) fotoğraflarının yapıştırılması gerekmektedir.

- Fotoğrafların iş kâğıdına yapıştırılmak suretiyle eklenmesi ve mühürlenmesi gerekmektedir.

- Tüzel kişilere ait tapuda işlem yaptırmaya yönelik düzenlenecek vekâletnamelere temsilcinin fotoğrafı yapıştırılacaktır.

- Vekâlette bulunan fotoğrafın temin edilememesi ya da örneği çıkarılacak vekâletnamedeki fotoğrafın teşhise imkân vermemesi halinde yeni fotoğrafla örnek çıkarılması mümkün bulunmaktadır.

(Ayrıntılı açıklamalar için “Noterlik işlemlerinde kullanılacak fotoğraflar” konulu (4) numaralı genelgeye bakınız.)

20- Tapu işlemleri için veliler tarafından verilen vekâletnamelerde "yapılacak işlemin 4721 sayılı Türk Medeni Kanunun 327 ve 356'ncı maddelerindeki amaca ilişkin olmadığına" ilişkin bir ibare konulması gerekmeklığı:

Bazı tapu sicil müdürlüklerince, “vekâlette yaşı küçük çocuk bulunması ve satış yapılması nedeniyle, bu satışın Türk Medeni Kanununun 327 ve 356'ncı maddeleri kapsamında olmadığı” vekâlette gösterilmemesi nedeniyle işlem yapılmadığının öğrenilmesi üzerine konu, Yönetim Kurulumuzun 29.11.2007 tarihli toplantılarında görüşülmüş ve durumun Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne intikal ettirilmesine karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 02.03.2009 tarihli ve B.09.1.TKG0100001-141/64 – 981 sayılı yazda;

“Bilindiği üzere, Genel Müdürlüğümüzün ilgi (c) genelgesinde (11.06.2002 tarih ve 2002/7 sayılı) "Velayet ve Çocuk Malları" başlıklı 3. bölümünde; "... M.K. nun 327 ve 356 ncı maddeleri uyarınca çocuk mallarının sarfına ilişkin tasarrufi işlemlerde hâkim iznin alınması zorunlu olduğundan, çocuk mallarına ilişkin tasarrufi işlemlerde velayet hakkını kullananların yapılacak işlemin M.K. 327 ve 356 inci maddelerindeki amaca ilişkin olmadığı beyan edilmiş ise, buna ilişkin beyanlarının yazılı olarak alınması gerekdir..." şeklinde ifade edilmiştir.

Ayrıca ilgi (a) yazınız Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne intikal ettirilmiş olup, cevaben alınan ilgi (b) yazda;

"...*Türkiye Noterler Birliği Başkanlığına hitaben yazmış olduğumuz 03.06.2002 tarih ve 12571 sayılı yazımızda da belirtildiği gibi Türk Medeni Kanununun 327. maddesi ve 356. maddesinde, çocuğun bakımı, yetiştirilmesi ve eğitimi için zorunluluk bulunduğu takdirde velinin çocuğun mallarından sarf edebilmesi için hâkimin izni gerekli görülmüş olup, velinin çocuğun mallarını, bakımı, eğitimi ve yetiştirmesi için satma amacını belirtmediği sürece noterlerin bu satış işlemi ile ilgili vekâletnamenin düzenlenmesi sırasında veliden bir mahkeme kararı getirmesini talep etmeleri gerekmeyecektir.*

Anılan Kanunun 363. maddesinde yasaya aykırı olarak yapılacak harcamalardan dolayı ana ve babanın sorumluluğu ayrıca düzenlenmiş olup, veli ile çocuk, vekil ile müvekkil arasındaki ilişki ve sorumlulukların ilgili kanunlarda hükmü altına alınmış olması nedeniyle, usulüne uygun düzenlenmiş vekâletname ile ayrıca herhangi bir beyana gerek duyulmaksızın talep edilen satış işleminin yerine getirilmesi gerekiği düşünülmektedir." denilmektedir.

Bilindiği üzere, Borçlar Kanunun 386. maddesi (6098 sayılı TBK'nın 502'nci maddesi); "Vekâlet sözleşmesi, vekilin vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşmedir." hükmünü içermektedir.

Buna göre, konu hakkında görüşüne başvurduğumuz Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün ilgi (b) yazısı uyarınca ve vakalet müessesesinin karşılıklı güven ilkesine dayanması ve konunun müvekkil ile vekil arasında bir iç münasebet olması, ana ve babanın sorumluluğunun Türk Medeni Kanununda açıkça düzenlenmesi, veli ile çocuk, vekil ile müvekkil arasındaki ilişki ve sorumlulukların ilgili kanunlarla hükmü altına alınmış olması nedenleriyle, velayeten verilen vekâletnamelerde "yapılacak işlemin 4721 sayılı Türk Medeni Kanunun 327 ve 356'ncı maddelerindeki amaca ilişkin olmadığı" ibaresinin aranılmadan, talep edilen satış işlemlerinin vekil tarafından "yapılacak işlemin 4721 sayılı Türk Medeni Kanunun 327 ve 356'ncı maddelerindeki amaca ilişkin olmadığı" yönünde beyan edilmesi halinde yerine getirilmesi mümkündür." denilmiştir.

2003/29 sayılı Genelgemizde yer alan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 10.06.2003 tarih ve 011971 sayılı yazısında da belirtildiği üzere, tapu müdürlüklerince yazılı beyan şeklinde alınması icap ettiğinden, tapu işlemleri için veliler tarafından verilen vekâletnamelerde "yapılacak işlemin 4721 sayılı Türk Medeni Kanunun 327 ve 356'ncı maddelerindeki amaca ilişkin olmadığı" ilişkin bir ibare konulması gerekmemektedir.

21- *İntifa hakkı sahibinin, bu hakkından feragatine ilişkin düzenlenecek vekâletnamelerde yer alacak beyanı:*

Birliğimize intikal ettirilen Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Tapu ve Kadastro 1. Bölge Müdürlüğü Tapu Şube Müdürlüğü'nün 20.04.2001 tarihli 1712/505 sayılı yazısının, Yönetim Kurulu'nun 05.07.2001 günü toplantılarında görüşülmlesi sonunda;

Belirtilen yazışdan edinilen bilgi nedeniyle intifa hakkı devri için düzenlenecek vekâletnamelerde, anılan Genel Müdürlüğü istemi doğrultusunda (*intifa hakkı sahibinin, intifa hakkından çıplak mülkiyet sahibi veya mirasçısı lehinde bedelli veya bedelsiz olarak feragat etmeye*) şeklinde açık bir beyanının yapılmasına karar verildiğinden, belirtilen vekâletnamelerde bu yönde işlem yapılması icap etmektedir.

DİĞER BAZI KURUMLARIN İŞLEMLERİNDE KULLANILACAK VEKÂLETNAMELER:

22- *T.C. Merkez Bankası tarafından verilen kredi mektuplarına ilişkin vekâletnameler:*

T.C. Merkez Bankası Genel Müdürlüğünden alınan bir yazda; Türkçe ve Almanca olarak düzenlenmiş kredi mektuplarının ödenmesi için konsolosluk ve noterlerce düzenlenmiş vekâletnamelerin küçümsemeyecek bir miktarının sahte çıktıgı belirtilerek, Devlet zararının

ve döviz kaybının önlenmesi için öngörülen bazı tedbirlerin alınmasında Birliğimizin yardımcı olması istenilmiştir. Yapılan inceleme sonunda talep haklı görüldüğünden;

a) 2016/3 sayılı Genelge'nin 5'inci maddesinde de yer verildiği üzere; T.C. Merkez Bankası A.Ş. tarafından verilen kredi mektuplarına ilişkin bir vekâletname düzenlenmesi istenildiğinde, noterlerin ilgiliden pasaportunu istemelerinin ve vekâletnameye de pasaportun tarih ve numarası ile sair bilgilerin geçirilmesinin,

b) Kredi mektuplarına ilişkin vekâletnamelere kredi mektubu tarih ve numarasının mutlaka yazılmasının veya bir fotokopisinin eklenmesinin,

c) İlgilinin, beyanına göre yurtdışı adresinin vekâletnameye yazılmasının ve **ayrıca bir fotoğrafının da vekâletnameye yapıştırılmasının**,

Bu vekâletnamelere ilgili olarak teyit istenilmesi halinde Merkez Bankası yetkililerine noterlerimizce kolaylık gösterilmesinin ve istenilen cevabın en kısa süre içinde verilmesinin,

uygun olacağı düşünülmüş ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası İdare Merkezi'nin 22 Aralık 1998 tarih ve 137183 sayılı yazısını dikkate alan Yönetim Kurulu 08.01.1999 günü toplantılarında da yukarıda belirtilen hususlara uyulmasında titiz davranışması için konunun bir kez daha noterliklere duyurulmasına karar vermiştir.

23- Gümrük idarelerindeki işler için verilen ve doğrudan veya dolaylı temsil yetkisini içeren vekâletnameler:

Dolaylı temsilci sıfatıyla vekil tayinine ilişkin vekâletnamelerin düzenlenip, düzenlenemeyeceği hususunda intikal eden tereddütler, Yönetim Kurulu'nun 17.02.2000 günü toplantıda ele alınıp, görüşülmüştür.

Yapılan hukuki işlemin hükmü ve sonuçlarının, doğrudan doğruya temsil yetkisi verenin hukuk alanında doğup doğmamasına göre temsil, doğrudan doğruya ve dolaylı olmak üzere ikiye ayırmaktadır.

Temsil yetkisi vermek suretiyle yapılan hukuki işlemin hükmü ve sonuçları, ikinci bir işlemin yapılmasına gerek olmaksızın temsil olunanın hukuk alanında doğuyorsa yani, kendisine temsil yetkisi verilen başkası ad ve hesabına hukuki işlemi gerçekleştiriyorsa, **doğrudan doğruya temsil** söz konusu olur.

Temsil yetkisi verilmek suretiyle gerçekleştirilen hukuki işlemin hükmü ve sonuçları doğrudan doğruya temsil olunanın hukuk alanında doğmuyor, ikinci bir işlemin yapılmasını gerektiriyorsa, yani kendisine temsil yetkisi verilen kimse, hukuki işlemi yaparken kendisi adına ve fakat bir başkası hesabına hareket ediyorsa, **dolaylı temsil** söz konusu olmaktadır.

Verilen temsil yetkisinin dolaylı mı dolaysız mı olacağı, temsil yetkisi verenin iradesine göre belirlenir. Karine olarak dolaysız temsil verildiği kabul edildiğinden işlem yaptırmak isteyen ilgilinin dolaylı temsil yetkisi verdienenini ifade etmesi üzerine dolaylı temsili içeren bir vekâletname düzenlenmesinde yasal bir sakınca bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Temsille ilgili hükümlere 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 5 ve 225 nci maddelerinde yer verilmiştir.

7 Ekim 2009 tarihli ve 27369 (1. Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Gümrük Yönetmeliğinin, "Gümrükte iş takibi" başlıklı 561'inci maddesinde de "(1) Bütün kişiler, gümrük mevzuatı ile öngörülen tasarrufları ve işlemleri bizzat kendileri takip edebilecekleri gibi bu tasarruf ve işlemleri gerçekleştirmek üzere bir temsilci tayin edebilir. Temsilci, temsil edilen kişi namına hareket ettiğini beyan etmek, temsilin doğrudan veya dolaylı olduğunu belirtmek ve sahip olduğu temsilnameyi gümrük idaresine ibraz etmek zorundadır.

(3) Gümrük idarelerinde dolaylı temsil yoluyla iş takibini, eşya sahibince verilmiş **noter tasdikli vekâletnameyi** haiz gümrük müşavirleri yapabilir. (Ek cümle: RG-28/12/2011-28156) Ancak kamu kurum ve kuruluşlarında verilecek vekâletnamelerde noter onayı aranmaz.

Vekâletnamelerde en az aşağıdaki hususlara yer verilir;

a) Tarafların açık adresleri, vergi daireleri ve vergi daireleri sicil numaraları.

b) Yapılacak işlerin amacı, kapsamı

c) Tarafların Kanunda yer alanlara ilaveten belirlemeleri gereken karşılıklı sorumluluk ve yükümlülükleri.

c) Vekâletname yeri, tarihi ve varsa süresi.

d) Temsilin türü.”

Hükümlerine yer verilmiştir.

Bu hükümler doğrultusunda; gümrük mevzuatı ile öngörülen tasarruf ve işlemleri gerçekleştirmek üzere doğrudan veya dolaylı temsil yetkisine haiz bir temsilci tayin edilmesi mümkün olmakla birlikte, gümrük idarelerinde dolaylı temsil yoluyla iş takibi ancak, eşya sahibince verilmiş noter tasdikli vekâletnameyi haiz gümrük müşavirleri tarafından yapılabilir. Bu konudaki vekâletname örneği eklidir. (Ek 2).

24- Silah alımı ve işlemleri için verilen vekâletnameler - Vekâletle mermi ve silah alabilecekler:

Silah almak için müracaat eden şahıslara verilen yetki belgesine istinaden noterlerce tanzim edilen MKE Kurumu Genel Müdürlüğünden silah ve mermi almaya, ruhsat çıkarmaya, tabancayı dilediği şahıslara hibe etmeye, devretmeye yetkili olduğuna dair vekâletnamelerle işlem yapılp yapılamayacağına ilişkin Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 20.01.1998 tarihli, 019234; 09.06.1998 tarihli 130034; 29.04.1999 tarihli, 102151 ve Yönetim Kurulu'nun 21.04.2000 günü toplantılarında görüşülen 07.04.2000 tarihli, 85648 sayılı yazılarında açıklandığı üzere;

21.03.1991 tarihli ve 91/1779 Karar Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmeliğin 22'nci maddesinin birinci fıkrası; ‘Ancak bu Yönetmeliğin 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile (e) bendinin (1), (2) ve (5) numaralı alt bentlerinde sayılan kişiler, noterce düzenlenen vekâletname, Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personeli tugay, müstakil alay, il jandarma komutanlığı muadili birlik komutanlıklarını, karargah ve kurum amirlerinin, güvenlik korucuları ise il veya ilçe jandarma komutanlıklarının vereceği fotoğraflı yetki belgesi ile aynı bent ve alt bentlerde sayılan kamu görevlilerine silah ve mermilerini satın alılabılır.’ hükmünü amirdir.

Silah ve mermilerini vekil aracılığıyla satın alılabilecek kamu görevlileri aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile (e) bendinin (1), (2) ve (5) numaralı alt bentlerinde sayılanlar olup, bunlar:

a)1) Cumhurbaşkanı, Başbakan, Bakanlar ve yasama organı üyeleri ile bu görevlerde bulunmuş olanlar,

2) Valiler ile Bakanlık merkez ve taşra teşkilatında görev yapan mülki idare amirliği hizmetleri sınıfına dâhil diğer görevliler,

3) Hâkim, cumhuriyet başsavcısı, cumhuriyet savcısı ile bu meslekten sayılanlara,

4) Özel kanunlarına göre silah taşıma yetkisine sahip görevliler,

e) Özelliğ arz eden görev yapanlardan;

1) Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, TBMM Genel Sekreteri veya bu görevde bulunmuş olanlara,

2) Sayıştay Başkan ve üyeleri, bakan yardımcısı, müsteşar, Bakanlar Kurulu Sekreteri, teftiş ve denetim görevi ifa eden kurul başkanları, Başbakanlık ve bakanlıklara bağlı veya ilgili kurum ve kuruluşların başkanları ile müsteşar yardımcısı, Başbakan başmüşaviri, genel müdür ve bu görevlerde bulunmuş olanlara,

5) Büyükelçi, elçi, daimi temsilci, daimi temsilci yardımcısı, başkonsolos, başkonsolos yardımcısı, konsolos ve muavin konsolos olarak görev yapmış olanlardan halen Dışişleri Bakanlığı kadrosunda çalışanlardır.

Ancak bu görevliler, aynı bent ve alt bentlerde sayılan kamu görevlilerine noterlikte verilmiş vekâletname ile silah ve mermilerini satın alılabılır.

Yukarıda sayılan kamu görevlileri dışında kalan kişilerin vekâletname ile başkası adına MKE Kurumu Genel Müdürlüğünden silah ve mermi teslim alması 6136 sayılı Kanun ve bu Kanunun uygulanmasına dair 91/1779 karar sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmelik hükümlerine aykırı olduğundan, bu kişilerin söz konusu kurumdan veya

kişi ve kurumlardan silah ve mermi teslim alabilmeleri için vekalet düzenlenmesi mümkün bulunmamaktadır.

Ancak, silahın satın alınması, hibesi, devri gibi işlemlerde; gerekli müracaatların yapılması, belgelerin ibrazı ve imzalanması için vekâlet düzenlenmesinde sakınca bulunmamaktadır.

25- BELEDİYE BAŞKANLARI TARAFINDAN VERİLECEK VEKÂLETNAMELER VE AVUKATLARIN GÖREV VE YETKİLERİ:

(25inci madde Yönetim Kurulunun 11.09.2019 tarihli toplantıda alınan 179 sayılı kararla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.)

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Belediye Kanununun 38inci maddesinde belediye başkanının görev ve yetkileri sayılmış ve belediyeyi, Devlet dairelerinde, törenlerde, **davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek yetkisi bulunan başkana**, (g) bendi ile de “**Yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak görev ve yetkisi**” de verilmiştir.

Aynı Kanunun 18inci maddesinin (h) bendinde, “*Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşbin YTL'den* fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragate karar vermek.*” görev ve yetkisinin belediye meclisine; 34 üçüncü maddesinin (f) bendinde de “*Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek.*” görev ve yetkisinin de belediye encümenine ait olduğu belirtilmiştir.

Bu hükümlere göre; belediye başkanının noterliklerde düzenleme ya da onaylama şeklinde sözleşmeler yapabilmesi için, aynı Kanunun 23'üncü maddesi gereğince kesinleşmiş yetkili organın kararını da ibraz etmesi zorunludur.

Aynı Kanunun 42nci maddesi gereğince, belediye başkanı, 38inci maddede belirtilen iş ve işlemleri bizzat kendisi yapabileceği gibi, görev ve yetkilerinden bir kısmını uygun gördüğü takdirde, **yöneticilik sıfatı bulunan** belediye görevlilerine devredebilir.

Belediyelere ait sözleşmelerin noterliklerde düzenlenmesi ya da onaylanması için;

- Yetkili organın kesinleşmiş kararının ibraz edilmesi,
- Sözleşmenin bizzat belediye başkanı tarafından veya 42nci madde gereğince bu husustaki görev ve yetkisini devir ettiği yöneticilik sıfatı bulunan belediye görevlilerince imzalanması,

Gerekmekte olup, bu işlemlerin **genel dava vekâletnamesine** dayanarak ve herhangi bir karar aranmadan avukatlara yaptırılması 5393 sayılı Belediye Kanununun 38inci maddesi ile Noterlik Kanununun 79'uncu maddesi hükümlerine aykırılık teşkil eder.

Diğer taraftan; 5393 sayılı Belediye Kanununun 18inci maddesinin (h) bendinde, “*Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşbin YTL'den* fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragate karar vermek.*” görev ve yetkisinin belediye meclisine; 34 üçüncü maddesinin (f) bendinde de “*Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek.*” görev ve yetkisinin de belediye encümenine ait olduğu belirtilmiştir.

Bazı noterliklerimizde belediye başkanı tarafından avukatlara vekâlet verilmesi sırasında **sulh ile tasfiye, kabul ve feragat** yetkilerinin yazılması için mutlaka belediye meclisinin kararının alınması gerektiği düşünülmekte ve vekâleti veren belediye başkanından, bu yetkileri verebilmesi için sözü edilen kararın getirilmesi istenmektedir. Ancak, gerek belediye meclisinin gerekse encümenin genel bir şekilde sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragate karar vermesi mümkün bulunmamakta, her uyuşmazlığın özelliğine göre bu karar verilmektedir. Bu sebeple vekâletnamelerin yapılması sırasında belediye başkanından, bu yetkileri verebilmesi için karar getirmesinin istenmesi doğru olmadığı gibi, belediye yetkili organları da uyuşmazlıkların mahiyetini dikkate almadan genel bir şekilde böyle bir karar vermemektedirler. Bu yetkilerin verilmesi için gerek encümenin gerekse meclisin kararının noter tarafından aranması da gerekmemekte, yetkilerin kullanma koşullarının, yetkinin kullanıldığı merci tarafından dikkate alınması icap etmektedir. Bununla birlikte, belediye başkanı tarafından verilecek avukat vekâletnamelerinde belirtilen yetkilerin verilmek istenmesi

halinde, kullanılma koşullarının anlaşılabilmesi için düzenlenecek ya da onaylanacak vekaletnameler içine bu yetkilerin "KONUSU 5393 SAYILI BELEDİYE KANUNUNUN 18 İNCİ MADDESİNİN (h) BENDİ İLE 34 ÜNCÜ MADDENİN (F) BENDİNE GİREN UYUŞMAZLIKLARDA YETKİLİ ORGANIN KARARINI ALMAK KAYDIYLA SULH İLE TASFIYEYE, KABUL VE FERAGATE" şeklinde yazılması uygun olacaktır.

* Bakanlar Kurulu'nun 4 Nisan 2007 tarihli ve 2007/11963 sayılı kararının 1 ve 3'üncü maddeleri gereğince, 01.01.2009 tarihinden itibaren Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para birimi olan Yeni Türk Lirası ve Yeni Kuruşa yer alan "Yeni" ibareleri kaldırılmıştır.

26- SOSYAL GÜVENLİK KURUMU İŞLEMLERİYLE İLGİLİ VEKÂLETNAMELER:

SGK tarafından bağlanan maaşların önceden hangi banka, kurum veya kuruluşla havale edileceği bilinemediğinden noterliklerde tanzim edilen vekâletnamelerde "... her ne nam altında olursa olsun tarafıma ödenecek bilumum paraları her verildikçe ilgili yerden veya havale olunacak sair mahal, merci, banka ve veznelerinden talep, tahsil, ahzu kabza ve ibra etmeye.." şeklinde ifadelere yerıldığı, ancak PTT merkezlerinde bunun yeterli görülmeyerek ödeme yapılmadığı,

Ayrıca Aylık Prim ve Hizmet Belgesini internet ortamında vermekle zorunlu tutulan ya da kendi isteği ile bu yolu seçen işverenlerin noter onaylı vekâletname ile başka kişiyi yetkili kılkaren "her türlü iş takibine ilişkin" düzenlemenin Kurumca geçerli bulunmadığı belirtilerek bu hususlardaki düzenlemeye yer verilen PTT Genel Müdürlüğü Parasal Posta İşletme Dairesi Başkanlığı'nın 14.01.2004 günü 000121 sayılı yazısı ile Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı Sigorta İşleri Genel Müdürlüğü Sigorta İşleri Daire Başkanlığı'nın 14.04.2004 günü ve 2004/17 sayılı genelgeleri Yönetim Kurulumuzun 16.04.2004 günü toplantılarında görüşülmüştür.

Anılan yazılar uyarınca vekâletname tanziminde;

PTT merkezlerinden emekli maaş veya vergi iadesi almak üzere başvuran vekillerin ibraz ettiği vekâletnamelerin de "PTT işyerlerinden ödenecektir" ibaresinin bulunması icap ettiği ve aksi halde ödeme yapılmayacağı belirtildiğinden mutlak surette bu ifadeye yer verilmesi,

Aylık Prim ve Hizmet Belgesini internet ortamında vermekle zorunlu tutulan ya da kendi isteği ile bu yolu seçen işverenlerin vereceği vekâletnamelerde ise: "Adıma Sosyal Güvenlik Kurumuna internet ortamında Aylık Prim ve Hizmet Belgesi vermeye, bu konuda başvuruda bulunmaya, e-bildirge sözleşmelerini imzalamaya, kullanıcı kodu ve kullanıcı şifresi zarfını teslim almaya mezun ve yetkili olmak üzere.." şeklinde yetkilerin açıklanması,

Gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:

28.08.2016 – (24) sayılı genelgenin “Mali konular” başlıklı 16 ncı maddesi dışında kalan diğer maddeleri,

28.09.2017-H (136) sayılı genel yazı,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılara, TNB internet sayfasında yer alan “YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

YETKİ BELGESİ

YETKİ BELGESİ VEREN AVUKAT/ AVUKATLIK ORTAKLIĞI :

Baro ve Sicil No :
Vergi Dairesi ve Sicil No :
Adres :

YETKİLİ KILINAN AVUKAT :

Baro ve Sicil No :
Vergi Dairesi ve Sicil No :
Adres :

VEKİL EDEN :

Ad ve Soyadı :
Adres :
Dayanak Vekâletname/Vekâletnameler
Noter Tarih ve Yevmiye No :

YETKİ BELGESİNİN KAPSAMI :

Bu yetki belgesi, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nu değiştiren 4667 sayılı Kanun'un 36. maddesi ile 56. maddesine eklenen hüküm uyarınca, vekâletname yerine geçmek üzere, tarafımdan düzenlenmiştir.

...../...../.....

Avukat/Avukat Ortaklıği

VEKÂLETNAME

T.C. Hudutları dâhilindeki bilumum Gümrük ve Liman İdareleri, Hava Meydanları, TCDD Yolları İşletme Müdürlüğü, Serbest Bölge Müdürlüğü ve bağlı İdareleri, Serbest Bölge İşletici Şirketleri, PTT Müdürlüğü, TSE hasılı; Şirketimizin yurt dışından ithal edeceği ve yurt dışına ihraç edeceği emtianın, ithal ve ihraç işlemlerinin yapılabilmesi için gerekli her türlü gümrük rejimine ait beyannameleri tanzim ve imza ile işlemlerini sonuna kadar takip ve intaca, tebliğ ve tebellüge, teslim ve tesellüme, taahhütname, talepname, ordino, manifesto, konşimento, tutanak, rapor, gümrük kıymet bildirim formu ile bu işlerle ilgili olarak her türlü belgeyi tanzim ve imzaya, vergi resim ve harçlarını yatırmaya ve geri almaya, ilgili resmi ve özel kuruluşlara depozito olarak nakit yatırmaya ve geri almaya, teminat mektubu vermeye ve geri almaya, zehir edecek ihtilaflara itiraz etmeye, neticelendirmeye, yurt dışından şirketimiz adına gelmiş ve gelecek malları gümrüklerden teslim almaya, yukarıda yazılı hususlarla sınırlı olmak ve Meri Gümrük Kanunu ve Gümrük Yönetmeliğinin İlgili hükümleri kapsamında ..... 3/73 no.lu karne sahibi gümrük müşaviri ..... veya tevkil edeceği şahısları şirketimiz nam ve hesabına hareket etmek üzere dolaylı temsilci sıfatıyla vekil tayin ederiz.

Özü: Mirasçılık belgesi verilmesi ve terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemleri

G E N E L G E
No. (15)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Bilindiği üzere; 6217 sayılı Kanun ile 1512 sayılı Noterlik Kanununa 71 inci maddesinden sonra gelmek üzere “Diğer İşlemler” başlığıyla “Üçüncü Bölüm” ve 71/A, 71/B, 71/C maddeleri eklenmiş ve Adalet Bakanlığınca hazırlanan “*Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin*” Resmi Gazetenin 04.10.2011 tarihli ve 28074 sayılı nüshasında yayımlanması üzerine, Noterlik Kanununun 71/A maddesinde belirtilen mirasçılık belgesi verilmesi ve terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemlerinin noterler tarafından da yapılmasına başlanmıştır.

Birliğimizce yayımlanan, mirasçılık belgesi verilmesi ve terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemleriyle ilgili bazı konuları kapsayan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

I- MIRASÇILIK BELGESİ İŞLEMLERİ:

1- Mirasçılık belgesi işlemlerini yapabilecek görevliler:

Noterlik Kanununun 71/B maddesi gereğince, mirasçılık belgesi işlemlerinin bizzat noterler tarafından yapılması zorunludur. Ancak, noterlik dairesinde imza yetkisi verilmiş hukuk fakültesi mezunu görevli veya noter stajyeri mevcut ise belirtilen işlemler bunlar tarafından da yapılabilir.

2- Hukuk fakültesi mezunu personelin, usulunce kendilerine imza yetkisi verildikten sonra mirasçılık belgesini yapabilecekleri:

Noterlik dairesinde çalışmak üzere işe alınan hukuk fakültesi mezunu personelin adaylık süresi dolmadan mirasçılık belgesi yanında diğer evrakı da imzalama yetkisinin bulunup bulunmadığının Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden sorulması üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 12.03.2012 tarihli ve 3247/6369 sayılı cevap yazısında; “... gerek 1512 sayılı Noterlik Kanununa 6217 sayılı Kanun ile eklenen 71/B maddesinde, gerekse Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 11. maddesinde, ‘kendisine imza yetkisi verilmiş olan hukuk fakültesi mezunu görevli ya da noter stajyerinden’ bahsedilmiş, ancak imza yetkisi verilmesi hususunu düzenleyen ve genel hukum niteliğinde olan Noterlik Kanununun 36. maddesinde belirtilen üç aylık süreye herhangi bir istisna getirilmemiştir.

Bu itibarla, noterliklerde işe alınan hukuk fakültesi mezunlarının, Noterlik Kanununun 36. ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 73. maddeleri gereğince kendilerine imza yetkisi veril-

dikten sonra, mirasçılık belgesi verilmesi ve terk eden eşe ihtar gönderilmesi işlemleri ve mevzuatın kendilerine tanıldığı diğer işlemleri yapabilecekleri düşünülmektedir." denilmiştir.

Bu görüş doğrultusunda, hukuk fakültesi mezunlarının noterliklerde işe alınmasıyla imza yetkisi verilmesinde, Noterlik Kanununun 36 ve 44'üncü, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin de 9 ve 73'üncü maddeleri hükümleri doğrultusunda hareket edilmesi gerekmektedir.

3- Noterliklerden mirasçılık belgesi alabilecek kişi ve kurumlar:

a) Mirasçılar:

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 598'inci maddesinin, "Başvurusu üzerine yasal mirasçı oldukları belirlenenlere, sülh mahkemesince veya noterlikçe, mirasçılık sıfatlarını gösteren bir belge verilir." hükmünü içermesi nedeniyle, bu belgeyi mirasçıların kendileri veya temsilcileri alabilir.

b) Temsilciler:

Avukatlar:

Avukatlar, ibraz edecekleri genel dava vekâletnamesi ile müvekkillerine ait mirasçılık belgesini alabilirler.

Diğer vekiller:

Avukatlar dışında kalan diğer vekiller, ancak bu konuda verilmiş yetkiyi içeren vekâletnameleri mevcutsa noterliklerden mirasçılık belgesi alabilirler.

Veli, vasi ve kayıymalar:

Veli, vasi ve kayıymalar, hâkim ve vesayet makamından izin almaksızın küçükler ve kıstıtlılar adına noterliklerden mirasçılık belgesi isteyebilir ve alabilirler.

c) Mahkemelerce yetkilendirilenler:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 16.02.2012 tarihli ve 2269/4342 sayılı görüşü doğrultusunda; mirasçı olmadığı halde dava taraflarından birisine ait mirasçılık belgesinin çıkarılması **icin mahkemelerce yetkilendirilen kişiler ile kurum ve kuruluşların temsilcileri/vekilleri** mahkemeler tarafından usulüne uygun düzenlenmiş yetki belgeleriyle başvurmaları durumunda noterliklerden mirasçılık belgesi alabilirler.

ç) İcra dairelerince yetkilendirilenler:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 6344/12852 sayılı görüşü doğrultusunda; icra daireleri tarafından mirasçılık belgesi alması hususunda yetkilendirilmiş kişiler de, sözü edilen daireler tarafından usulüne uygun düzenlenmiş yetki belgeleriyle başvuruları durumunda noterliklerden mirasçılık belgesi alabilirler.

d) Mevzuatlarında bu konuda düzenleme bulunan kurum ve kuruluşlar:

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun hükümleri uyarınca mirasçılık belgesi alabilecek kurum ve kuruluşlar:

aa) 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 6'ncı maddesinin 2'nci fıkrasında yer alan hukum gereğince, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) veya İdare (belediye ve mücavir alan sınırları içindeki belediyeler, bu sınırlar dışında il özel idareleri, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yetkilendirilmesi hâlinde büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçe belediyeleri) kamulaştırma işlemlerinin yürütülmesi için mirasçılık belgesi çıkartmaya yetkilidir.

bb) Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin 7'nci maddesinin değişik 5'inci fıkrasında yer alan hukum nedeniyle de, tapuda

kayıtlı malikin ölmüş olması hâlinde, tebliğat işlemleri için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü olan illerde bu Müdürlük, diğer illerde ise Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre mirasçılık belgesi çıkartmaya yetkilidir.

e) Sulh hukuk mahkemesi satış memurlarınca yetkilendirilenler:

Yönetim Kurulunun 10 Mart 2014 günü toplantılarında alınan kararı gereğince, sulh hukuk mahkemesi satış memurlarınca mirasçılık belgesi alması hususunda yetkilendirilmiş kişiler de, sözü edilen memurlar tarafından usulüne uygun düzenlenmiş yetki belgeleriyle başvurularını halinde noterliklerden mirasçılık belgesi alabilirler.

f) Maliye Bakanlığı tahsil birimlerince yetkilendirilenler:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün 17.08.2015 tarihli ve E.347/11055 sayılı görüşü doğrultusunda; 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında yapılacak takiplerle ilgili olarak, tahsil dairesi amirliklerince mirasçılık belgesi alması hususunda yetkilendirilmiş kişilere, sözü edilen amirlikler tarafından usulüne uygun düzenlenmiş ve hangi takip için istendiğini belirten yetki belgeleriyle başvurularını halinde mirasçılık belgesi verilecektir.

g) Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar:

4721 sayılı TMK 'nın 16'ncı maddesinin "Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına gitmezler. Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gerekli değildir." hükmü dikkate alındığında, mirasçı konumunda bulunan ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, şahıslarına bağlı bir hak olması nedeniyle noterliklerden mirasçılık belgesi talebinde bulunamazlar ve bu belgeyi alabilirler.

g) Mevzuatlarında özel bir düzenleme bulunmayan kurum ve kuruluşların mirasçılık belgesi alamayacakları:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün 03.10.2012 tarihli 1054/22203 sayılı görüşü doğrultusunda; **ilgili mevzuatlarında özel bir düzenleme bulunmayan kurum ve kuruluşlar mirasçılık belgesi alamazlar**. Ancak, yukarıda yer verildiği gibi açılmış bir davada mahkemeler tarafından yetkilendirmelerini müteakip, kurum veya kuruluş temsilcisinin/vekillerinin usulüne uygun olarak mahkemece düzenlenen yetki belgeleriyle başvuruları halinde kendilerine mirasçılık belgesi verilecektir.

h) Eşi noter olan avukatın müvekkiline ait mirasçılık belgesini eşinin noterliğinden alamayacağı:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün 16 Ağustos 1984 tarihli ve 22629 sayılı görüşünde, "müvekkilleri adına yapacağı bir noterlik işleminde avukatın, o işlemin ilgilisi sayılacağıının" belirtilmesi nedeniyle, eşि noter olan avukatın, müvekkiline ait mirasçılık belgesini eşinin noterliğinden alması mümkün bulunmamaktadır.

4- Mirasçılık belgesi verilmesinde uygulanacak yöntem:

- Mirasçılık belgesi talebinde bulunan ilgililer yazılı veya sözlü olarak noterlere başvuracaklardır.

- Başvuru üzerine talep, örneği programda bulunan forma geçirilecektir. Talep, temsilci aracılığıyla yapılmış ise bu hususa da yer verilecek ve temsil belgesi forma eklenecektir.

- Düzenlenecek form ve varsa eki temsilci belgesi, yevmiye defterine kaydedilmeyecek ve ücrete tabi tutulmayacak, işlemin yapılmasından sonra sadece cilbende konulan mirasçılık belgesine eklenecektir. Gerek talep formu ve gerekse buna ekli temsilci belgeleri iş sahiplerine verilen mirasçılık belgelerine eklenmeyecektir.

- Başvurudan sonra; yukarıda belirtilen Yönetmeliğin 4'üncü maddesinde açıklandığı şekilde temin edilecek nüfus kayıtları noter tarafından incelenecuk ve öncelikle ilgiliinin yasal mirasçı olup olmadığı tespit edilecektir.

- İlgilinin nüfus kayıtlarına göre yasal mirasçı olduğunu tespit edilmesi halinde özel kanunlardaki usuller de dikkate alınarak ilgiliye, miras paylarını gösterir mirasçılık belgesi ve suretleri verilecektir.

- a) Mirasçılık belgesi verilmesinin, bilirkişi incelemesi yapılması, tanık dinlenmesi zorunluluğunun bulunması gibi nedenlerle yargılamayı gerektirmesi,
b) Nüfus kayıtlarının mirasçılık belgesi verilmesi konusunda yeterli olmaması,
c) Mirasçılık belgesinin yabancılar tarafından talep edilmesi veya talebin yabancılık unsuru taşıması,
durumlarında mirasçılık belgesi noterler tarafından verilemeyecektir.

- TMK'ın 314'üncü maddesinin son fıkrasında yer alan “*Evlat edinme ile ilgili kayıtlar, belgeler ve bilgiler mahkeme kararı olmadıkça veya evlatlık istemedikçe hiçbir şekilde açıklanamaz.*” hükmü nedeniyle Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nce nüfus kayıtlarına erişim engellendiği için noterliklerde evlatlıklarla ilgili mirasçılık belgesi verilememektedir.

- 23 Kasım 1990 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 3678 sayılı Kanunla Türk Kanunu Medenisi'nde yapılan değişiklikle sağ kalan eşin mirastan gelen intifa hakkı kaldırılmıştır. Ancak 23 Kasım 1990 tarihinden önceki ölümlerde, ölüm tarihindeki yürürlükte olan mevzuat uygulanacağından sağ kalan eşin intifa hakkını seçme hakkı bulunmaktadır.

Sağ kalan eşin bu seçimlik hakkını kullanmasını tespit ve değerlendirilmesi mahkemelerin görevi içinde bulunduğuundan, sağ kalan eşin mülkiyet veya intifa hakkı ile ilgili tercihini mahkemeye beyan etmesi gerekmektedir. Bu sebeple, sağ kalan eşin bu tercihini notere beyan etmesi ve noterin de buna göre mirasçılık belgesi düzenlenmesi mümkün değildir.

- Talebin reddi halinde, örneği programda bulunan ret formu iki adet düzenlenecek ve biri dairede kalacak, diğeri ise ilgiliye verilecektir. Dairede kalan ret formu, başvurma formu ile birlikte “Mirasçılık Talebinin Reddine Dair Dosya”ya konulacaktır. Ret formu da, yevmiye defterine kaydedilmeyecek ve ücrete tabi tutulmayacaktır.

- Mirasçılık belgesi, ikisi dairede kalmak ve biri de talep sahibine verilmek üzere en az üç adet düzenlenecektir. İlgilinin talebi halinde kendisine, formda belirttiği sayıda örnek verilecektir. Bu örnekler, örnek çıkarma işlemlerinde olduğu gibi suret harcı ile ücrete tabi tutulacaktır.

- Dairede kalan mirasçılık belgelerinden biri A grubu cilbende yevmiye sırasına göre konulacak, diğeri ise “Mirasçılık Belgesi Dosyası”nda saklanacaktır.

- Mirasçılık belgesine itiraz edildiği takdirde sulh hukuk mahkemesince noterlik daireinden mirasçılık belgesinin istenmesi halinde, dosyada bulunan mirasçılık belgesi doğrudan mahkemeye gönderilecek, mahkemenin talep yazısı ile bu yere yazılacak cevap yazısının kopyası “Mirasçılık Belgesi Dosyası”nda saklanacaktır.

- Mahkemece, itiraz üzerine verilen karar gönderildiğinde, cilbentte bulunan mirasçılık belgesine eklenmesi yanında, Noterlik Kanunun 81 inci maddesi gereğince kararın tarihi, esas ve karar sayısı ile mahiyeti işleme yazılacaktır.

5- Örnek verilmesi işlemleri:

a) Mirasçılık belgesi örneğinin imza yetkisi bulunan başkâtip veya kâtipler tarafından da verilebileceği:

Noter veya noterlik dairesinde imza yetkisi verilmiş hukuk fakültesi mezunu görevli veya noter stajyeri mevcut ise bunlar tarafından imzalanmış olan mirasçılık belgesinin gerek dairede bulunanlarından, gerekse iş sahipleri tarafından ibraz edilenlerinden örnek talep edilmesi halinde örneklerinin, imza yetkisi bulunan başkâtip veya kâtipler tarafından onaylanarak verilmesi mümkün bulunmaktadır.

b) Bir mirasçı tarafından alınan mirasçılık belgesinin, diğer mirasçılar tarafından örneğinin alınabileceği:

Yönetim Kurulunun 03.11.2014 günü toplantılarında, bir mirasçı tarafından alınan mirasçılık belgesinin, diğer mirasçılar tarafından örneğinin talep edilmesi halinde bunların da ilgili kabul edilerek örnek alabileceklerine karar verildiğinden, çıkarılan mirasçılık belgesinin örneklerinin diğer mirasçılar tarafından alınması da mümkün bulunmaktadır.

c) Mahkemeler ile Cumhuriyet başsavcılıklarının örnek istemesi:

İtiraz dışında, mahkemeler ve Cumhuriyet başsavcılıklarında mirasçılık belgesinin örnek ve asıllarının istenmesi halinde genel kurallara göre işlem yapılacaktır.

6- Alınacak giderler:

Mirasçılık belgesi verilmesine ilişkin noter ücreti ile yazı ücreti Noterlik Ücret Tarife-si'nde yer alan ilgili madde hükmü doğrultusunda hesaplanıp alınacaktır.

Noterlik Kanununun 71/B maddesi gereğince, mirasçılık belgesi işlemine ilişkin düzenlenen kâğıtlar değerli kâğıt bedellerinden istisnadır.

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüşürülmlesi Hakkında Kanunun 7'nci maddesinin 9'uncu fıkrasında yer alan istisna hükmü nedeniyle 6306 sayılı Kanun ve bu Kanunun Uygulama Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda çıkartılacak mirasçılık belgeleriyle ilgili olarak noter harcı alınmayacaktır.

II- TERK EDEN EŞİN ORTAK KONUTA DAVET EDİLMESİ İŞLEMLERİ

1- Terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemlerini yapabilecek görevliler:

Noterlik Kanununun 71/B maddesi gereğince, terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemlerinin bizzat noterler tarafından yapılması zorunludur. Ancak, noterlik dairesinde imza yetkisi verilmiş hukuk fakültesi mezunu görevli veya noter stajyeri mevcut ise belirtilen işlemler bunlar tarafından da yapılabilir.

2- Hukuk fakültesi mezunu personelin, usulünce kendilerine imza yetkisi verildikten sonra terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemlerini yapabilecekleri:

Noterlik dairesinde çalışmak üzere işe alınan hukuk fakültesi mezunu personelin adaylık süresi dolmadan mirasçılık belgesi yanında diğer evrakı da imzalama yetkisinin bulunup bulunmadığının Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden sorulması üzerine,

adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 12.03.2012 tarihli ve 3247/6369 sayılı cevap yazısında; “ ... gerek 1512 sayılı Noterlik Kanununa 6217 sayılı Kanun ile eklenen 71/B maddesinde, gerekse Mirasçılık Belgesi Verilmesi ve Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesi İşlemlerinin Noterler Tarafından Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 11. maddesinde, ‘kendisine imza yetkisi verilmiş olan hukuk fakültesi mezunu görevli ya da noter stajyerinden’ bahsedilmiş, ancak imza yetkisi verilmesi hususunu düzenleyen ve genel hukum niteliğinde olan Noterlik Kanununun 36. maddesinde belirtilen üç aylık süreye herhangi bir ıstisna getirilmemiştir.

Bu itibarla, noterliklerde işe alınan hukuk fakültesi mezunlarının, Noterlik Kanununun 36. ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 73. maddeleri gereğince kendilerine imza yetkisi verildikten sonra, mirasçılık belgesi verilmesi ve terk eden eşe ihtar gönderilmesi işlemlerini ve mevzuatın kendilerine tanıdığı diğer işlemleri yapabilecekleri düşünülmektedir.” denilmiştir.

Bu görüş doğrultusunda, hukuk fakültesi mezunlarının noterliklerde işe alınmasıyla imza yetkisi verilmesinde, Noterlik Kanununun 36 ve 44'üncü, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin de 9 ve 73'üncü maddeleri hükümleri doğrultusunda hareket edilmesi gerekmektedir.

3- Terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işleminin yapılmasını talep edebilecek kişiler ve yetkili noterlik:

Sözü edilen davet işleminin, bizzat eşin kendisinin veya vekilinin yapması gerekmektedir.

6100 sayılı HMK'ın 74'üncü maddesi hükmü uyarınca, avukatlar boşanma davası açma yetkisini veya sadece bu işe ilişkin yetkiyi içeren, diğer vekiller ise bu konuda özel yetkiyi içeren, noterliklerde veya noterlik görevini ifa eden mercilere verilmiş vekâletnamelerle noterliklerden terk eden eşin ortak konuta davet edilmesine ilişkin ihtar gönderebilirler.

Ihtar göndermek isteyen eş, herhangi bir yer noterliğinden bu işlemin yapılmasını talep edebilir.

4- Terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemlerinde uygulanacak yöntem:

- Terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi talebinde bulunan ilgililer yazılı veya sözlü olarak noterlere başvuracaklardır.

- Başvuru üzerine talep, örneği programda bulunan forma geçirilecektir.

- Düzenlenecek form, yevmiye defterine kaydedilmeyecek ve ücrete tabi tutulmaya- caktır. İşlemenin yapılmasından sonra cibentteki ihtarnameye eklenecektir.

- Talebin forma geçirilmesinden sonra, hazırlanacak ihtar sürelerine uyulup uyulmadığı, giderlerin gönderilip gönderilmediği, ortak konutun uygun olup olmadığı gibi dava şartlarının oluşup oluşmadığı araştırılmadan gönderilecektir.

- İhtarnamede, konuta dönüşle ilgili İKİ AYLIK süre mutlaka belirtilecek, bu sürenin başlangıcı ile ilgili bir ibareye yer verilmeyecektir.

- Davet edilen eş ve yanında bulunan çocukların ortak konuta dönebilmesi için gereken giderler ile konuta kabul edilmemesi halinde dönüş için yol ve konaklama giderlerini karşılayacak yeterli paranın PTT ile konuta teslim şeklinde gönderildiği ihtarnamede belirtilecektir. Talepte bulunanın buna dair makbuzu ibraz etmesi halinde makbuzun tarih ve numarasına da ihtarnamede yer verilecektir. İbraz edilmediği takdirde, talep edenin paranın gönderildiğine dair beyanı ile yetinilecektir.

- Terk eden eşe ihtarın tebliğ işlemleri, 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılacaktır.

Türk Medeni Kanununun 164'üncü maddesi uyarınca, bu ihtar gerektiğinde ilan yoluyla da yapılır.

- Dışarıda hazırlanarak getirilen ihtarname metni yazılı başvuru olarak kabul edilecek, noter tarafından yukarıda açıklanan usulde ihtarname çekilecektir.
- Terk eden eşin ortak konuta davet edilmesine ilişkin ihtar, ikisi dairede kalmak, birisi davet edilen eşe gönderilmek ve biri de talep sahibine verilmek üzere en az dört adet hazırlanacaktır.
- Dairede kalan ihtarlardan biri A grubu cilbende yevmiye sırasına göre konulacak, diğer ise "Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesine İlişkin İhtar Dosyası"nda saklanacaktır.
- Boşanma davası açıldığı takdirde ilgili mahkemece ihtarnameının istenmesi halinde, dosyada bulunan ihtarname doğrudan mahkemeye gönderilecek, mahkemenin talep yazısı ile bu yere yazılacak cevap yazısının kopyası "Terk Eden Eşin Ortak Konuta Davet Edilmesine İlişkin İhtar Dosyası"nda saklanacaktır.

5- Örnek verilmesi işlemleri:

a) Terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işleminin örneğinin imza yetkisi bulunan başkâtip veya kâtipler tarafından da verilebileceği:

Noter veya noterlik dairesinde imza yetkisi verilmiş hukuk fakültesi mezunu görevli veya noter stajyeri mevcut ise bunlar tarafından imzalanmış olan terk eden eşin ortak konuta davet edilmesine ilişkin ihtarın, gerek dairede bulunanlardan, gerekse iş sahipleri tarafından ibraz edilenlerinden örnek talep edilmesi halinde örneklerinin, imza yetkisi bulunan başkâtip veya kâtipler tarafından onaylanarak verilmesi mümkün bulunmaktadır.

b) Mahkemeler ile Cumhuriyet başsavcılıklarının örnek istemesi:

Terk nedeniyle açılan boşanma davası dışında, mahkemeler ve Cumhuriyet başsavcılıklarında bu ihtarın örnek ve asıllarının istenmesi halinde genel kurallara göre işlem yapılacaktır.

6- Alınacak giderler:

Terk eden eşin ortak konuta davet edilmesine ilişkin ihtarla ilişkili noter ücreti ile yazı ücreti Noterlik Ücret Tarifesi'nde yer alan ilgili madde hükmü doğrultusunda hesaplanması alınacaktır.

Noterlik Kanununun 71/B maddesi gereğince, terk eden eşin ortak konuta davet edilmesine ilişkin ihtar işlemine ilişkin düzenlenen kâğıtlar değerli kâğıt bedellerinden istisnadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

Ek: Yönetmelik

12/06/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
12/06/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
12/06/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
12/06/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:

02.03.2016 tarihli ve (2) sayılı genelge,
26.08.2016 tarihli ve Hukuki Danışmanlık-15525 (112) sayılı genel yazı,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılarla, TNB internet sayfasında yer alan
“YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

RESMÎ GAZETE

Tarih: 4 Ekim 2011 SALI

Sayı: 28074

YÖNETMELİK

Adalet Bakanlığından:

MİRASÇILIK BELGESİ VERİLMESİ VE TERK EDEN EŞİN ORTAK KONUTA DAVET EDİLMESİ İŞLEMLERİNİN NOTERLER TARAFINDAN YAPILMASINA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Dayanak

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, mirasçılık belgesi verilmesi ve terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemlerinin noterler tarafından yapılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; nüfus kayıtlarının yeterli olduğu, yargılamanın gerekmendiği veya talep edenin yabancı olmadığı hallerde mirasçılık belgesi verilmesi ve terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi işlemlerinin mahkemeler yanında noterliklerce yapılabilmesine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 71/A, 71/B ve 71/C maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Mirasçılık Belgesi Verilmesi

Belge verilmesi

MADDE 4 – (1) Noter, başvuru üzerine nüfus kayıtlarını inceleyerek öncelikle ilgilinin yasal mirasçı olup olmadığını tespit eder.

(2) Mirasçılığın tespitinde ilgili tarafından sunulacak güncel nüfus kayıt örnekleri veya noter tarafından elektronik ortamda temin edilecek kayıtlar esas alınır. Nüfus kayıt örneğinin elektronik ortamda temin edilememesi halinde, bu kayıtlar noterce nüfus müdürlüğünden yazıyla da istenebilir.

(3) İlgilinin nüfus kayıtlarına göre yasal mirasçı olduğunu tespit edilmesi halinde özel kanunlardaki usuller de dikkate alınarak ilgiliye, miras paylarını gösterir mirasçılık belgesi ve suretleri verilir.

Belge verilemeyecek haller

MADDE 5 – (1) Nüfus kayıtlarının mirasçılık belgesi verilmesi konusunda yeterli olmaması, yabancılar tarafından talep edilmesi veya mirasçılık belgesi verilmesinin bilirkişi incelemesi yapılmasını, tanık dinlenmesini gerektirmesi ya da talebin yabancılık unsuru taşıması gibi yargılamayı gerektiren durumlarda, noterlerce mirasçılık belgesi verilemez.

İtiraz

MADDE 6 – (1) Noterlikçe verilen mirasçılık belgesi hakkında, başvuruyu yapan ya da bu belge sebebiyle menfaatinin ihlâl edildiğini iddia edenler tarafından, 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununa göre yetkili sulh hukuk mahkemesine itirazda bulunulabilir. İtiraz üzerine verilen kararın bir örneği mirasçılık belgesini veren noterliğe ve Türkiye Noterler Birliğine bildirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Terk Eden Eşin Ortak Konuta Daveti

Ortak konuta davet

MADDE 7 – (1) Noter, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 164 üncü maddesinde düzenlenen terk nedenine dayalı boşanma davasının ön koşulu olan terk ihtarının yapılmasını talep eden eşin istemi üzerine ihtarname düzenler. İhtar, dava şartları incelenmeksizin yapılır.

İhtarın şekli

MADDE 8 – (1) Terk eden eşe gönderilen ihtar;

- a) İhtar gönderen eşin ad, soyad ve adresini,
- b) İhtar gönderilen eşin ad, soyad ve adresini,
- c) Davet edilen ortak konutun adresini,
- c) Davet edilen eş ve yanında çocukları varsa bunların ortak konuta dönmesi için gereken giderler ile konuta kabul edilmemesi halinde dönüş için yol ve konaklama giderlerini karşılayacak yeterli paranın konutta teslim şeklinde gönderilmesi durumunda buna ilişkin açıklamayı,
- d) Davet edilen konuta ait anahtarın bulunduğu yeri,
- e) İki ay içinde dönmesi gerektiğini, dönmemesi halinde hakkında Türk Medenî Kanununun 164 üncü maddesine göre boşanma davasının açılabilceğini,

(2) Ortak konutu terk etmeye zorlayan veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmemeyi engelleyen eşe de ihtar gönderilir.

Terk ihtarının tebliği

MADDE 9 – (1) Terk eden eşe ihtar 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ortak Hükümler

Başvuru tutanağının düzenlenmesi

MADDE 10 – (1) Mirasçılık belgesi verilmesi veya terk eden eşin ortak konuta davet edilmesi talepleri sözlü veya yazılı olarak yapılabilir. Başvuru üzerine talep tutanağa geçirilir. Tutanağın düzenlenmesinde Türkiye Noterler Birliğinin bu Yönetmelik hükümleri gereğince hazırlayacağı formlar kullanılır.

İşlem yapmaya yetkili kişiler

MADDE 11 – (1) Bu Yönetmelik uyarınca yapılacak işlemler, bizzat noter veya noterlik dairesinde kendisine imza yetkisi verilmiş olan hukuk fakültesi mezunu görevli ya da noter stajyeri tarafından yerine getirilir.

Belgelerin saklanması ve mahkemeye gönderilmesi

MADDE 12 – (1) Noterlik Kanununun 71/A maddesi uyarınca düzenlenen evrak, genel usullere göre saklanır. Bu evrakin imzalı örneği 13/7/1976 tarihli ve 15645 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 56 ncı maddesinde belirtilen dosya ve kartonların dışında ayrıca özel bir dosyada tutulur. Bu dosyanın oluşturulmasına ilişkin usul Türkiye Noterler Birliği tarafından belirlenir.

(2) Mirasçılık belgesine itiraz edilmesi halinde mirasçılık belgesi veya terke dayalı boşanma davası açılması durumunda ihtarname, ilgili mahkemenin talebi halinde özel dosyasından çıkartılıp mahkemeye doğrudan gönderilir.

Bilgi ve belgelerin elektronik ortamda paylaşımı ve kaydı

MADDE 13 – (1) Bu Yönetmelik kapsamında yapılacak işlemler ve bu işlemlere ilişkin bilgi ve belge alışverişi, gerektiğinde güvenli elektronik imza kullanılmak suretiyle, elektronik ortamda da gerçekleştirilebilir. Bu şekilde yapılan işlemler elektronik ortamda merkezi olarak kaydedilir.

Nüfus kaydı sorgulaması

MADDE 14 – (1) Kimlik Paylaşımı Sisteminde ve Adres Paylaşımı Sisteminde yapılan sorgulama giderleri ilgiliden makbuz karşılığında tahsil edilir.

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin uygulanacağı haller

MADDE 15 – (1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde Noterlik Kanunu Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 16 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Adalet Bakanı yürütür.

Hukuki Danışmanlık – 26460

Ankara, 12.06.2019

Özü: Temsil, imza onaylaması ve imza sirküleri işlemleri (Ticaret şirketleri ve kooperatiflerde)

**G E N E L G E
No. (16)**

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Birliğimizce yayımlanan, ticaret şirketleri ve kooperatiflerde temsil, imza sirküleri ve imza onayı ile ilgili konuları kapsayan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantıda görüşülerek kabul edilmiştir.

TEMSİL

1- Genel olarak:

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 41'inci maddesinde “*Başkası adına ve hesabına temsil kamu hukukundan doğmuşsa, temsil yetkisinin içeriği ve derecesi bu konudaki yasal hükümlere; temsil hukuksal bir işlemden doğmuşsa, temsil yetkisinin içeriği ve derecesi o hukuksal işleme göre belirlenir*” hükmü yer almaktadır.

Temsil ve yetkinin kaynağı, kanunlar, sözleşmeler veya yetkili organların kararları olabilir. Yönetici ve temsilciler, kanunlar ve sözleşmeler ile belirlendiği takdirde bir tayinden, yetkili organların kararları ile belirlenmiş ise bir seçimden bahsedilir. Bu nedenle, temsil şeşinin ve temsilcilerin belirlenmesinde, temsil ve yetkinin kaynağuna bakılması gerekmektedir.

2- Banka temsilcilerinin noterlik işlemleriyle ilgili olarak ibraz etmeleri gereken belgeler:

Banka yetkililerinin noterliklerde yaptıracakları işlemler sırasında yetkili olduklarını ne şekilde belgelendireceklerine ilişkin sorumuza, Türkiye Bankalar Birliği Genel Sekreterliği tarafından gönderilen 16.9.1991 tarih ve 19438 sayılı yazida:

“*Hukuk Müşavirleri Kurulumuz, banka yetkililerinin noterler nezdinde yapacakları işlemlerde esas olarak noterden tasdikli imza sirküleri veya ticaret sicili memurluğundan düzenlenmiş yetki belgesi ibraz etmelerinin yeterli olacağı görüşüne varmıştır.*” denilmesi nedeniyle banka yetkililerinin bu belgeleri ibraz etmeleri yeterli bulunmaktadır.

Yönetim Kurulu'nun 24.07.1998 günü toplantıda alınan karar uyarınca, banka temsilcilerinin mevzuata uygun olmayan bankaya ait imza sirküler kitapçığının ilgili sayfalarını veya şahıslara ait imza beyannamelerini ibraz ederek, banka adına işlem yaptırmaları mümkün bulunmamaktadır.

3- Temsil yetkisinin ilzam (bağlama) yetkisini de içerdiği:

Uygulamada zaman zaman temsile ilişkin bilgilerin yer aldığı belgelerde sadece "temsil" kelimesine yer verilmekte, bunun yanında "ilzam" kelimesinin yazılmadığı görülmekte ve bu durum noterliklerde duraksamalara yol açmaktadır.

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 03.04.1989 tarihli ve (26) sayılı Genelge'de açıklanıldığı üzere; temsil yetkisinin kapsam ve sınırlarını açıklayan 6102 sayılı TTK'nin 371inci maddesinin 1inci fıkrası "Temsile yetkili olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler.", 2nci fıkrası "Temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar; meğerki, üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğuunu bildiği veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilsin.", 4üncü fıkrası da "Temsile yetkili kişiler tarafından yapılan işlemin esas sözleşmeye veya genel kurul kararına aykırı olması, iyi niyet sahibi üçüncü kişilerin o işlenmeden dolayı şirkete başvurmalarına engel değildir." hükümlerini içerdikinden temsile ilişkin bilgilerin yer aldığı belgelerde sadece "temsil" kelimesinin yapılması, temsilcinin tüzel kişiyi bağlama (ilzam) yetkisinin bulunmadığı anlamına gelmemektedir. Bu sebeple, belgede temsilcinin sadece temsile yetkili olduğu yazılmış olsa dahi temsil yetkisinin aynı zamanda ilzam yetkisini de kapsadığı kabul edilmelidir.

4- Temsilcinin, bizzat kendisiyle sözleşme yapabileceği haller:

Temsilcinin, hem temsil edilen tarafın mümessili, hem de karşı taraf olarak (iki taraf adına) bir sözleşmeyi imzalayıp imzalayamayacağı hususunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan ve Yönetim Kurulumuzun 04.07.2008 tarihli toplantılarında görüşülen 10.6.2008 tarihli ve 33 – 13354 sayılı cevap yazısında;

"Bilindiği gibi;

Borçlar Kanunumuzun 32-37. (6098 TBK 40-45) maddelerinde yetkiye dayanan temsil, 38-39. (6098 TBK 46-47) maddelerinde ise, yetkisiz temsil düzenlenmiştir.

Temsil, bir hukuksal işlemi temsilci diye nitelenen bir kişinin, temsil olunan diye nitelenen başka bir kişinin ad ve hesabına yapması ve işlemin hukuksal sonuçlarının o kişinin hukuk alanında doğmasını sağlamasıdır. Gerek tanımından, gerekse kanun maddelerinin değerlendirilmesinden, temsil yoluyla yapılan hukuksal işlemlerde, temsil olunan, temsilci ve üçüncü kişinin yer aldığı görülmektedir.

Anılan Kanunda, temsilcinin, temsil olunan adına, bizzat kendisiyle ya da üçüncü bir kişinin temsilcisi olarak hukuksal bir işlem yapamayacağına ilişkin açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte, hukukumuzda tam bir görüş birliğiyle bu ilke uygulanmakta ve ancak temsil olunanın temsilciye bizzat kendisiyle sözleşme yapması için açıkça temsil yetkisi vermesi ya da (örneğin satılacak malının fiyatını 100 milyon diye belirtmiş olup da temsilcinin o malı bu fiyattan satın alması (kendisiyle sözleşme yapması) durumunda olduğu gibi) temsil olunan için temsilcinin kendi kendisiyle sözleşme yapmasında hiçbir tehlike bulunmaması durumunda temsilcinin bizzat kendisiyle sözleşme yapabileceği kabul edilmektedir.

Bu nedenle;

Hukuk sistemimizde, kural, temsilcinin akdi kendisiyle yapmaması ise de; istisnaen temsil olunanın, temsilciye açıkça izin verdiği konularda, temsil olunan ile temsilci arasında bir menfaat çatışması olmadığı takdirde temsilcinin iki taraf adına sözleşme imzalayabileceği düşünülmekle birlikte, konunun yargıya intikali halinde mahkemece verilecek kararın esas alınacağı da şüphesizdir." denildiğinden, görüşte yer alan açıklamalar doğrultusunda temsilcinin, temsil olunan adına, bizzat kendisiyle ya da üçüncü bir kişinin temsilcisi olarak hukuksal bir işlem yapması mümkün bulunmaktadır.

İMZA ONAYLAMASI:

5- Tanımı:

İmza onaylamaları, iş sahiplerinin herhangi bir sıfat ve unvan belirtmeden ve büyük çoğunlukla ticari hayat dışında kullanacakları imza şeşlinin onaylanmasıdır.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 16 ncı maddesi “*İmza atamayanlar, imza yerine usulüne göre onaylanmış olması koşuluyla, parmak izi, el ile yapılmış bir işaret ya da mühür kullanabilirler*” hükmünü içерdiğinden, imza atabilenlerin el ile atılmış imzaları yanında, imza atamayanların imza yerine kullandıkları parmak izi, el ile yapılmış bir işaret ya da mühürlerinin de noterliklerde onaylanması mümkündür.

6- El ile atılmış imzanın, imza atamayanların imza yerine kullandıkları parmak izi, el ile yapılmış bir işaret ya da mühürlerinin iş kâğıdında yan yana üç kez atılacağı/basılacağı:

Herhangi bir anlaşmazlık halinde yapılacak karşılaşmaya esas olabileceği dikkate alınarak, Adalet Bakanlığının bir genelgesinde de işaret edildiği üzere, onaylama işleminin, onaylanacak imzanın veya imza yerine kullananların tek olarak alınması/basılması şeklinde değil, iş kâğıdında yan yana üç kez atılmak/basılmak suretiyle yapılması gerekmektedir.

7- İşleme herhangi bir dayanak belge eklenmeyeceği:

İmza onaylanması işlemlerinde imza sahibinin kimliğinin saptanması amacıyla kimliğinden başka bir belge aranmaz ve işleme her hangi bir dayanak bir belge eklenmez.

İMZA SİRKÜLERİ

8- Genel olarak:

Türk Dil Kurumunca, “bir resmî daire veya ticari kuruluşta imza atmaya yetkili kimselerin imza örneklerini öncelik sırasına göre içeren imza belgesi.” olarak tanımlanan imza sirküleriyle ilgili olarak, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Ticaret Sicili Yönetmeliği ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda “imza sirküleri” ibaresine yer verilmediği gibi buna ilişkin bir tanım da mevcut değildir.

Sözü edilen Kanunlarda “imza sirküleri” ibaresine yer verilmemesine karşılık, bazı tüzük ve yönetmeliklerde bu ibareye yer verilmiş ve bazlarında bunun noter onaylı olması şartı da aranmıştır. (Tapu Sicili Tüzüğü'nün 18 inci, Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 79 uncu, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 38 inci, İş Yeri Dışında Kurulan Sözleşmeler Yönetmeliği'nin 20 ncı maddelerinde olduğu gibi.) Diğerlerinden farklı olarak, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 38 inci maddesinde imza beyannamesi ve imza sirküleri ayrımlına yer verilmiş ve ihalelerde aday veya isteklilerin gerçek kişi olması halinde noter tasdikli imza beyannamesinin, tüzel kişi olması halinde ise tüzel kişiliğin noter tasdikli imza sirküllerinin isteneceği belirtilmiştir.

Sözü edilen Kanunlar ve Yönetmeliklerde yasal bir dayanağı olmamakla birlikte noterliklerde düzenlenen imza sirküllerinde, ilgiliinin imzası yanında, temsil yetkisini gösteren belgeler esas alınmak suretiyle kurumsal sıfatına, temsil yetkisinin kaynağına ve içeriğine de yer verilmektedir. Bu işlemle, daha önce usulunce temsilci olarak belirlenmiş kişiye verilmiş yetkilerin, dayanak belgelerine göre bir araya toplandığı, noter tarafından onaylanmış bir belge yapılmaktadır. İmza sirküleri yapılan kişiye bu belge ile noter tarafından bir temsil yetkisi ve belgesi verilmemektedir. Noterlikte yapılan; kaynağı, kanunlar, sözleşmeler veya yetkili organlar tarafından verilmiş bir karar olan temsil yetkisinin imza ile birlikte belgeye

aktarılıp onaylanmasıdır. İmza sirkülerini, imza onaylaması ile imza beyannamesinden ayıran husus imza örneği yanında imza sahibinin (temsilcinin) usulunce belirlenmiş yetkilerini, yetkilerinin dayanağını ve sıfatını gösteren bir belge olmasıdır.

9- İmza sirkülerinin yapılması sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar:

İmza sirküleri, onaylanacak imzanın veya 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 16 ncı maddesi hükmü uyarınca imza yerine kullanılanların iş kâğıdında noter huzurunda yan yana üç kez atılmak/basılmak suretiyle yapılacaktır.

Klişe (baskı) şeklinde hazırlanmış veya önceden bir donamıma yüklenmiş bir imza, el ürünü imza ile aynı nitelikte olmadığından bunların onayı ve dolayısıyla imza sirküleri yapılmayacaktır.

Noterliklerde düzenlenen imza sirküleri içeriğinde, ilgiliinin imzası yanında, temsil yetkisini gösteren belgeler esas alınmak suretiyle kurumsal temsil yetkisine de yer verildiğinden, bu yetkilerin imza sirküllerine doğru şekilde aktarılmasına, dayanak belgeler ile imza sirküleri metni arasında herhangi bir fark olup olmadığına dikkat edilmelidir.

Temsil yetkisine sahip olanların görevlerini belirli bir süre ile yapabilecekleri belirlenmiş ise, imza sirküllerinde bu süre mutlaka gösterilmelidir.

10- Dayanak olarak alınacak ticaret sicil gazetesinin ne şekilde temin edileceği:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1984/41 ve 1997/77 sayılı genelgelerde yer verildiği üzere, ticaret şirketlerine ait imza sirküleri, kural olarak işlem ilgililerince getirilen ticaret sicili gazetesine dayanılarak onaylanmaktadır.

Ancak, ticaret sicili gazetesine elektronik ortamda da ulaşma olanağının bulunması, noterlikçe burada yer alan kayıtların indirilerek ilgili kısımlarının örneklerinin onaylanması mümkün olması nedeniyle, dayanak olarak eklenecek ticaret sicili gazetesinin mutlaka işlem ilgilisince getirilmesi gerekmemekte, bu şekilde işlem yapılması da mümkün bulunmaktadır.

11- İmza sirkülerinin yapılmasıında ticaret sicil tasdiknamesinin de dayanak olarak alınıp alınmayacağı:

Uygulamada bazı noterliklerde, ibraz edilen sicil tasdiknamesine dayalı olarak da imza sirküleri yapılmaktadır. Sicil tasdiknamesine Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 16 ncı maddesinde yer verilmiş olup, maddenin 1 inci fikrasi:

“Bir ticari işletmenin ve seçilen unvanın sicile tescili halinde, ilgiliye onaylı bir sicil tasdiknamesi verilir. Tasdiknameda aşağıdaki olgular yer alır:

- a) MERSİS numarası.
- b) Ticaret unvanı.
- c) Gerçek kişi ticari işletmelerde, işletme sahibinin adı ve soyadı, yerleşim yeri ve kimlik numarası.
- ç) İşletmenin merkezi, şubelerde şubenin adresiyle beraber işletmenin merkez adresi.
- d) İşletmenin faaliyet alanı.
- e) İşletmeye tahsis edilmiş olan sermaye.
- f) Belge düzenlendiği sırada işletmeyi temsile yetkili olanlar.”

Hükümü içermektedir.

Sözü edilen maddenin (f) bendinde, tasdiknameda sadece işletmeyi temsile yetkili olanlara yer verileceği belirtilmiş, temsilin şekli ve mevcutsa kısıtlamaların gösterileceğine dair bir açıklama ve kayda yer verilmemiştir. Noterlik Kanununun 79 uncu maddesi gereğince temsilcilerin, sıfat ve yetkileri ile işlemi yapmaya izinli olduklarını gösteren belgeleri ibraz etmeleri zorunludur. İmza sirküleri imzanın yanında temsil yetkilerini de içeren bir belge olarak kabul edildiğinden, süregelen ve yerleşmiş uygulamaya göre ticaret şirketleri ile kooperatiflerde temsilcinin sıfatı yanında yetkilerinin de imza sirküllerine yazılması gereklidir.

Sicil tasdiknamesinde, sadece temsilcinin sıfatına yer verilmiş ise buna dayanılarak imza sirküleri yapılması uygun olmadığından, uygulama birliğinin sağlanması bakımından bu şekilde işlem yapılmayacaktır.

Ancak, sicil tasdiknamesinde işletmeyi temsile yetkili olanların kimlikleri yanında, ayrıca **temsil yetkisine ilişkin sözleşme, karar ve yönerge gibi belgelere atıfta bulunulmuş** ise buna dayanılarak da imza sirküleri yapılması mümkün olmakla birlikte, bu tür imza sirküllerinde yetkiler ve sınırlamalar açıkça belli olmadığından bu şekilde yapılan imza sirküllerinin kullanılması durumunda, yetkilerin belirlenebilmesi ve sorumluluğu gerektirebilecek bir yanlışlık yapılmaması için sicil tasdiknamesi metninde atıfta bulunulan belgelerin de işlem ilgililerince ayrıca gösterilmesi ve işlem yapacakların da bunları incelemesi ve işleme eklemesi gereklidir.

12- Ticaret şirketleri temsilcilerinin tesciline ilişkin ilanlarda sadece yetkinin dayanağı olan kararlara, yönergelere atıfta bulunulması ve bunların içeriklerine yer verilmemesi durumunda yetkilerin ne şekilde yazılacağı:

Ticaret sicil müdürlüklerince, 6102 sayılı TTK'nın yürürlüğe girmesinden sonra, şirket temsilcilerinin tesciline ilişkin ilanlarda yetkinin dayanağı olan kararlara, daha önce ticaret sicili gazetesinde ilan edilmiş yönergelere atıfta bulunulmak ve bunların içeriklerine yer verilmemek suretiyle de ilan işlemi yapılmamıştır. Bu durumda yapılacak imza sirküllerinde yetkiyi açık olarak gösteren kararlara yer verilip verilmeyeceği hususunda noterliklerde duraksamalar yaşanması üzerine, Yönetim Kurulunun 24.05.2016 tarihli toplantılarında konunun görüşülmesi sonunda imza sirküleri yapılrken iki türlü işlem yapılmasının da mümkün bulunduğu karar verilmiştir. Buna göre;

Tescil ilanında belirtilen ve yetkileri içeren dayanak belgelere atıfta bulunularak yapılan, yetkilerin gösterilmediği imza sirküleri yapılması:

Sadece, tescil ilanında belirtilen ve yetkileri içeren dayanak belgelere atıfta bulunulan ve yetkilerin gösterilmediği ticaret sicili gazetesinde yer alan bilgiler yazılmalı ve bu gazete dayanak olarak alınmak suretiyle imza sirküleri yapılmasına engel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu tür imza sirküllerinde, temsile yetkili olanlar ve temsilin dayanağı belgeler belli olmakla birlikte, şirket temsilcilerinin yetkileri, özellikle müşterek imza ile yetki durumlarında gerek işlerin mahiyetleri gereğse rakamsal yönden yapılan belirlemeler/sınırlamalar anlaşılılamamaktadır. Yetkiler ve sınırlamalar açıkça belli olmayacağı şekilde yapılan imza sirküllerinin kullanılması durumunda, yetkilerin belirlenebilmesi ve sorumluluğu gerektirebilecek bir yanlışlık yapılmaması için ilan metninde atıfta bulunulan belgelerin de işlem ilgililerince ayrıca gösterilmesi ve işlem yapacakların da bunları incelemesi ve işleme eklemesi gereklidir.

Ticaret sicili gazetesinde yer alan bilgiler ile atıfta bulunulan belgelerde yazılı yetkileri gösteren imza sirküleri yapılması:

İmza sirküleri yapılrken ticaret sicili gazetesinde ilan olunan bilgiler ile bunların dayanağı olan karar veya yönergelerde yazılı yetkilerin de olduğu gibi imza sirküleri metninde yazılması ve işleme dayanak olarak eklenmesi de mümkün bulunmaktadır. Bu şekilde yapılacak imza sirküleri kullanımında kolaylık sağlar ve ayrıca işlemler sırasında yetkilerin araştırılmasını gerektirmez.

Bu itibarla; imza sirküllerinin, iki şekilde de yapılmasının mümkün bulunduğu, **buna ilişkin seçimi ilgilinin yapması gereği** ve ticaret sicili gazetesinde dayanak belge olarak gösterilen karar veya yönergelerde yer alan yetkilerin **ilgilisinin istemesi halinde** imza sirküllerine yazılmasının daha uygun olacağının sonucuna varılmıştır.

13- İmza sirküleri ibraz edilmeden, temsil yetkisinin dayanağı belgelerle de noterlik işleminin yapılabileceği:

İmza sirkülerinde, kurumsal temsil yetkileri de yazılmak suretiyle imza onayı yapılan kişi vekil değil asıl konumundadır. Bu nedenle, imza sirküleri vekâlet gibi bir temsil belgesi değildir. Bu Genelge'nin (II) nci bölümünün (1)inci maddesinde açıklandığı üzere; bu işlemle, daha önce usulünce temsilci olarak belirlenmiş kişiye verilmiş yetkilerin, dayanak belgelerine göre bir araya toplandığı, noter tarafından onaylanmış bir belge yapılmaktadır. Noterlik işlemi yaptıran tüzel kişi temsilcilerinin mutlaka imza sirkülerini ibraz etmeleri de şart değildir. **Temsil belgesi olmaması nedeniyle, kanunlar, sözleşmeler veya yetkili organların kararları ile temsil yetkisine sahip olan kişiler imza sirküleri olmadan da, temsil yetkisini açıklayan dayanağı belgeleri ibraz etmek suretiyle de işlem yaptırabilirler.**

Noterliklerde düzenlenen ve dayanak belgelere göre temsil yetkilerini açıklayan imza sirküleri temsil belgesi niteliğinde olmadığından vekâlet gibi tüm kurumlarca kabul edilmesi beklenmemelidir. Nitekim imza sirküleri, tapu idarelerince temsil belgesi olarak kabul edilmemekte, tapu işlemlerinde 2644 sayılı Tapu Kanununun 2'nci maddesi ile Tapu Sicil Tüzüğü'nün 18'inci maddesinin 5'inci fıkrası gereğince imza sirküleri yanında ticaret sicil müdürlüklerinden alınacak yetki belgeleri kullanılmaktadır.

14- İmza sirkülerinin örneklerinin çıkarılabileceği:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 01.07.1988 tarihli ve 25013 sayılı yazısında ve birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 07.07.1988 tarihli ve 42 sayılı genelge ekinde bulunan Maliye ve Gümrük Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü'nün 05.05.1988 tarihli ve HARÇ: 2232314-147/30187 sayılı yazısında yer alan görüş uyarınca; imza sirkülerinin ancak fotokopi suretiyle çıkarılmış örneklerinin noterlikçe onayı mümkün bulunmaktadır. Bu durumda, asıl gibi kullanma imkânına sahip olması sebebiyle söz konusu örneklerin beher imza için onaylama harcına tabi tutulması gerekmektedir.

15- İmza sirküleri asıl ve örneklerinin saklanacağı cilbentler:

İmza sirküleri ömeklerinin hangi cilbente saklanması gerektiğine ilişkin başvuruların, Yönetim Kurulu'nun 02.04.2002 günü toplantılarında görüşülmesi sonunda;

“İmza sirküllerinin fotokopi ile çıkarılan örneklerinden asıl gibi harç ve damga vergisi alınmasının, imza örneğinin işlemde bulunması ve asıl gibi kullanılmamasından kaynaklandığı, asıl işlemin (A) cilbendinde saklı bulunduğu, yapılan bu işlemin örnek işlemi olması ve esasen fotokopi sureti ile çıkarılan işlemlerde imza tatbikatı yapılmasının da mümkün bulunmaması birlikte değerlendirilerek, fotokopi sureti ile çıkarılan imza sirküleri örneklerinin (B) cilbendine takılması gereğine” karar verildiğinden bu yönde işlem yapılması icap etmektedir.

GERÇEK KİŞİ TACİRLERİN İMZA SÜRKÜLERİ

16- Gerçek kişi tacirin ticari işletmesi adına iş ve işlem yapabilmesi için ticaret unvanının tescil edilmesinin zorunlu olduğu:

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 40 inci maddesinin birinci fıkrası gereğince, her gerçek kişi tacirin, ticari işletmenin açıldığı günden itibaren onbeş gün içinde, ticari işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını, işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirmesi zorunludur. Aynı maddenin ikinci fıkrasında da “*İmza beyanı, herhangi bir ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda yazılı beyanda bulunmak suretiyle verilir.*” hükmü yer almaktadır.

Gerçek kişi tacirin, iş ve işlemlerinde ticaret unvanını kullanabilmesi, ticari işletmesi adına işlem yapabilmesi için bu unvanını yukarıda belirtilen hükümler doğrultusunda tescil ettirmesi gereklidir. Tescil işleminin yapıldığının anlaşılması halinde, noterliklerde gerçek kişi tacirin imza sirküleri yapılmalıdır. Tescil edilmemiş bir ticari unvanı içerecek şekilde gerçek bir kişinin imza sirkülerinin yapılmasının noterleri sorumluluk altına sokabileceği dikkate alınmalıdır.

17- Gerçek kişi tacirler için yapılacak imza sirkülerine eklenecek dayanak belge:

Gerçek kişi tacirler için imza sirküleri yapılmasında, imza sahibinin kimliğinin saptanması amacıyla kimliği yanında, ilan yapılmış ise ticaret unvanının tescil edildiğini gösteren ticaret sicil gazetesi (aslı veya internet sitesinden indirilmiş örneği) veya ilan işleminin tamamlanmadığı durumlarda ticaret müdürlüğünden alınmış yazı istenecek ve işleme dayanak olarak eklenecektir.

Aynı uygulama esnaflar bakımından da geçerli olup, Esnaf Sicil Gazetesi ya da esnaf sicilinden bu unvanın tescilli olduğuna dair belge aranmalıdır.

TİCARET ŞİRKETLERİNİN İMZA SİRKÜLERİ

18- Kollektif şirketlerde temsil ve imza sirküleri yapılması:

Kollektif şirketlerde yönetim yetkisi ile temsil yetkisi ayrılmış olup, TTK' nin 218 ila 223 üncü maddelerinde yönetim yetkisine, 233 ila 235inci maddelerde ise temsil yetkisine ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

a) Kollektif şirket temsilcisinin belirlenmesi ve temsil yetkisi:

6102 s. TTK'nin 213 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi gereğince, kollektif şirket sözleşmesinde, şirketi temsile yetkili kimselerin ad ve soyadları, bunların yalnız başına mı, yoksa birlikte mi imza koymaya yetkili olduklarının yazılması zorunludur.

Bu hükümden anlaşılacağı üzere, kollektif şirketlerde temsilcinin kimliği ve temsil biçimini şirket sözleşmesiyle belirlenmektedir.

Şirketin ve ortakların üçüncü kişilerde ilişkilerinde şirketi temsil yetkisi olan temsil eder.

Temsil, yaptığı işlemlerle, ortaklık tüzel kişisini hak sahibi yapabilme ve borç altına sokabilme yetkisini ifade eder.

Kollektif şirketlerde temsil yetkisinin kapsamı TTK'nin 233 üncü maddesinde açıklanmıştır. Buna göre; şirketi temsile yetkili olan kimse, şirketin işletme konusuna giren her türlü işi ve hukuki işlemleri şirket adına yapmak ve şirketin unvanını kullanmak yetkisine sahiptir.

b) Kollektif şirket temsilcisinin imza sirküleri:

6102 s. TTK'nin 232nci maddesi hükmü gereğince kollektif şirket ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanmaktadır.

Bu sebeple, şirket sözleşmesiyle belirlenen kolektif şirket temsilcisinin, şirket adına şirketin işletme konusuna giren her türlü işi ve hukuki işlemleri yapabilmesi için ana koşul şirketin tescil edilmiş olmasıdır. Bu koşulun gerçekleşmesi ve talep edilmesi halinde tescil edilmiş şirketin, sözleşmesinde gösterilen temsil şekli esas alınmak suretiyle temsilcisi için imza sirküleri yapılabilir.

c) Kollektif şirket temsilcileri için yapılacak imza sirkülerine eklenecek dayanak belgeler:

İlan işlemi tamamlanmış ise şirket sözleşmesinin yer aldığı ticaret sicili gazetesi, ilan işleminin tamamlanmadığı durumlarda ticaret müdürlüğünden alınmış, şirketin tescil edildiğini ve ilan aşamasında olduğunu gösteren yazı ile şirket sözleşmesi, İşleme dayanak olarak eklenecektir.

c) Kollektif şirketlerde tasfiye memurunun temsil yetkisi ve imza sirküleri:

aa) Kollektif şirketlerde tasfiye işlemleri, tasfiye memurunun seçimi:

Kollektif şirketlerin tasfiye işlemleri TTK'nın 267 ve devamı maddelerinde yer alan hükümlere göre yapılır. Ancak bu konuda şirket sözleşmesinde farklı bir düzenlemeye yer verilebilir (TTK md. 267) Bu sebeple, kolektif şirketlerde tasfiye ile ilgili olarak farklı bir düzenlemeye bulunup bulunmadığının tespiti için öncelikle şirket sözleşmesine bakılması gerekmektedir.

6102 sayılı TTK'nın 268, 272, 273, 278 ve 279 uncu maddeleri hükümleri gereğince: Kollektif şirketin tasfiyesi, iflas dışındaki sona erme hâllerinde tasfiye memurlarına aittir.

Tasfiye memurları şirket sözleşmesiyle, şirketin devamı sırasında veya sona ermeyinden sonra ortakların oybirliğiyle seçilir. Bir tasfiye memuru seçilmemişse, tüm ortaklar veya bunların kanuni temsilcileri tasfiyeye memur sayılır. Bununla beraber ortaklardan birinin istemi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesi, tasfiye hâlindeki şirket için bir veya birkaç tasfiye memuru atar.

Tasfiye memurları tasfiye süresince ortakların tasfiyeye ilişkin oybirliğiyle verdikleri kararlara göre hareket ederler.

Tasfiye memurları ortaklardan veya üçüncü kişilerden olabilir.

Tasfiye memurları birlikte hareket ederler. Ancak, şirket sözleşmesi veya sonradan verilen bir kararla tasfiye memuru işleri yalnız başına görmeye yetkili kılınabilir. Bu durumun tescil ve ilan edilmesi zorunludur.

Bir tasfiye memuru görevini diğer bir tasfiye memuruna veya üçüncü kişilere devredemez. Ancak, bazı belirli iş ve işlemlerin yürütülebilmesi için tasfiye memurları içlerinden birini veya bazılarını ya da üçüncü kişiyi vekil edebilirler.

bb) Tasfiye memurunun temsil yetkisi, kapsamı, tescil ve ilanı:

Aynı Kanunun 280, 283, 291, 292, 293, 294 ve 295 inci maddeleri gereğince:

Tasfiye hâlinde bulunan şirketi mahkemelerde ve dışında tasfiye memurları temsil eder.

Tasfiye hâlinde bulunan kollektif şirket adına düzenlenen bütün belgeler ve senetlerin "tasfiye hâlinde bulunan ... şirketin tasfiye memurları" ibaresi eklenerek tasfiye memurları tarafından imzalanması şarttır.

Tasfiye memurları;

Şirketin faaliyette bulunduğu dönemde başlanmış olup da henüz sonuçlandırılmış olmayan iş ve işlemleri tamamlamaya, şirketin borç ve taahhütlerini yerine getirmeye, şirketin alacaklarını toplamaya, gereğinde yargı yolu ile almaya ve varlıklarını paraya çevirmeye, net varlığı elde etmeye yönelik ve yarayan bütün iş ve işlemleri yapmaya yetkili ve zorunludurlar.

Tasfiyenin gereklerinden olmayan yeni bir işlem yapamazlar.

Şirketin sona ermesi durumunda şirkete ait taşınırızı, durumun gereklerine göre ya artırma yoluyla veya pazarlıkla satabilirler. Oybirliğiyle verilen bir kararla ortaklar başka bir satış şeklini belirlemedikleri takdirde, taşınmazlar ancak İcra ve İflas Kanunu hükümleri uyarınca açık artırma yoluyla satılabilir.

Ortaklar oybirliğiyle karar vermedikçe, önemli miktardaki şirket varlıklarını toptan satamazlar; ancak oybirliğinin sağlanamadığı hâllerde mahkeme toptan satışa karar verebilir.

Tasfiye memurlarının atanmalarına, değiştirilmelerine, görevden alınmalarına ve yetkilerine ilişkin şirket sözleşmesinin hükümleri ile ortaklar veya mahkeme tarafından verilen tasfiyeye ilişkin kararların tescil ve ilanı şarttır.

cc) Tasfiye memurunun imza sirküleri ve eklenecek dayanak belgeler:

İlan işlemi tamamlanmış ise, tasfiye memurlarının atanmalarına, değiştirilmelerine, görevden alınmalarına ve yetkilerine ilişkin şirket sözleşmesinin veya ortaklar veya mahkeme tarafından verilen tasfiyeye ilişkin kararların yer aldığı ticaret sicili gazetesi,

Tasfiye memurlarının ilan işlemlerinin tamamlanmadığı durumlarda ticaret müdürlüğünden alınmış, tescil işleminin yapıldığını ve ilan aşamasında olduğunu gösteren yazı ile şirket sözleşmesi, ortaklar veya mahkeme tarafından verilen tasfiyeye ilişkin kararlar,

Esas alınmak suretiyle imza sirküleri düzenlenecek ve bunlar işleme dayanak olarak eklenecektir.

19- Komandit şirketlerde temsil ve imza sirküleri yapılması:

6102 sayılı TTK'nın 304 üncü maddesinde yer verildiği üzere;

Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlanmadı ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlanmış olan şirket komandit şirkettir.

Sorumluluğu sınırlı olmayan ortaklara komandite, sorumluluğu sınırlı olanlara komanditer denilmektedir. Komandite ortakların gerçek kişi olmaları zorunlu olup, tüzel kişiler ancak komanditer ortak olabilirler.

a) Komandit şirketlerde temsil yetkisi ve temsilcinin belirlenmesi:

6102 s. TTK'nın 305inci maddesi yollamasıyla 213 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi gereğince, komandit şirket sözleşmesinde de, şirketi temsile yetkili kimselerin ad ve soyadları, bunların yalnız başına mı, yoksa birlikte mi imza koymaya yetkili olduklarının yazılması zorunludur.

Bu hükminden anlaşılacığı üzere, komandit şirketlerde de temsilcinin kimliği ve temsil biçimi şirket sözleşmesiyle belirlenmektedir.

318inci madde gereğince, komandit şirketler, kural olarak, komandite ortaklar tarafından temsil edilir. Komanditer ortaklar, ortak sıfatıyla şirketi temsile yetkili olamazlar. Ancak, şirket sözleşmesinde aksine hükm bulunmamak şartıyla, komanditer ortak ticari mümessil, ticari vekil veya seyyar tacir memuru olarak atanabilir.

6102 s. TTK'nın 317inci maddesi yollamasıyla 233 üncü maddesi gereğince, komandit şirketi temsile yetkili olan kimse, şirketin işletme konusuna giren her türlü işi ve hukuki işlemleri şirket adına yapmak ve şirketin unvanını kullanmak yetkisine sahiptir.

b) Komandit şirket temsilcisinin imza sirküleri:

6102 s. TTK'nin 317inci maddesi yollamasıyla 232nci maddesi hükmü gereğince komandit şirket, ticaret sicilne tescil ile tüzel kişilik kazanmaktadır.

Bu sebeple, şirket sözleşmesiyle belirlenen komandit şirket temsilcisinin, şirket adına şirketin işletme konusuna giren her türlü işi ve hukuki işlemleri yapabilmesi için ana koşul şirketin tescil edilmiş olmasıdır. Bu koşulun gerçekleşmesi ve talep edilmesi halinde tescil edilmiş şirketin, sözleşmesinde gösterilen temsil şekli esas alınmak suretiyle temsilcisi için imza sirküleri yapılabilir.

c) Komandit şirketler için yapılacak imza sirkülerine eklenecek dayanak belge:

İlan işlemi tamamlanmış ise şirket sözleşmesinin yer aldığı ticaret sicili gazetesi, ilan işleminin tamamlanmadığı durumlarda ticaret müdürlüğünden alınmış, şirketin tescil edildiğini ve ilan aşamasında olduğunu gösteren yazı ile şirket sözleşmesi, İşleme dayanak olarak eklenecektir.

c) Komandit şirketlerde tasfiye, tasfiye memurunun temsil yetkisi ve imza sirküleri:

6102 sayılı TTK'nin 328inci maddesi "Kollektif şirketlerin sona ermesine, tasfiyesine ve ortakların şirketten çıkışma ve çıkarılmasına ilişkin 243 ilâ 303 üçüncü madde hükümleri komandit şirketlerde de uygulanır." hükmünü içerdigidinden, yukarıda yer alan açıklamalara göre işlem yapılması icap etmektedir.

20- Anonim şirketlerde temsil ve imza sirküleri yapılması:

a) Anonim şirketi yönetim kuruluunun temsil edeceği, temsil yetkisinin devredilebileceği:

Temsilcinin, tescili ile hangi durumlarda çift ve tek imza kullanılabileceği:

6102 s. TTK'nin 365, 370 ve 373 üçüncü maddelerinde açıklandığı üzere; Anonim şirket, yönetim kurulu tarafından temsil olunur.

Esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşuyorsa temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir. **Yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir.** En az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır.

TTK'nin 370inci maddesi gereğince asıl kural, temsil yetkisinin çift imza ile kullanılmasıdır. Ancak, şirket sözleşmesinde temsil yetkisinin tek imza ile kullanılabileceği hükmüne yer verilmiş ise veya yönetim kurulu tek kişiden oluşuyorsa temsil yetkisi tek imza ile kullanılabilir.

Birleştirme nedeniyle ile yürürlükten kaldırılan 1984/41 sayılı Genelge'de açıklandığı üzere; uygulamada zaman zaman müşterek imza ile yetkilendirilmiş temsilciler, şirket sözleşmesindeki "*müşterek imza ile temsil*" hükmünü ortadan kaldırmak ve tek imza ile şirketle ilgili temsil yetkilerini kullanmak amacıyla diğer imza yetkilisine vekâletname vermek istemekte iseler de, bu durum belirlenmiş temsil kuralına aykırı olacağından, "kendisine asaleten diğer yetkiliye vekâleten" tek imza ile tüzel kişiliğin temsili mümkün bulunmamaktadır.

b) Yönetim kuruluunun oluşumu:

6102 sayılı TTK'nin 339 uncu maddesinin (g) bendi uyarınca, yönetim kurulu üyelerinin sayıları ile bunlardan şirket adına imza koymaya yetkili olanların esas sözleşmede gösterilmesi zorunludur.

Aynı maddenin 3'üncü fıkrası gereğince **ilk yönetim kurulu üyeleri esas sözleşme ile atanır.**

Anonim şirketin, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur. Yönetim kurulu bir tüzel kişi de seçilebilir. Bu takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, **tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de** tescil ve ilan olunur. (6102 s. TTK md. 359)

Herhangi bir sebeple bir üyelik boşalırsa, yönetim kurulu, kanuni şartları haiz birini, geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçip ilk genel kurulun onayına sunar. Bu yolla seçilen üye, onaya sunulduğu genel kurul toplantısına kadar görev yapar ve onaylanması hâlinde selefının süresini tamamlar. (6102 s. TTK md. 363)

Uygulamada tereddüt edilen hususlardan birisi, TTK'nin 366 ncı maddesinde yer alan, esas sözleşme ile genel kurul tarafından seçilmesi öngörmemiş ise yönetim kurulunun her yıl üyeleri arasında bir başkan ve bulunmadığı zamanlarda ona vekâlet etmek üzere, en az bir başkan vekili seçeceğine ilişkin hükümdür. Bu seçimle, üç yıllık süre için seçilen temsil yetkisine sahip yönetim kurulu değişimmemekte, seçilmiş yönetim kurulundaki görev dağılımı yenilenmektedir. Bu madde uyarınca yapılacak görev dağılımı yönetim kurulunun temsil yetkisini ve TTK'nin 362 ncı maddesinde belirlenen süresini değiştirmemektedir.

c) Yönetim kurulunun görev süresi ve bunun başlangıç tarihi:

6102 s. TTK'nin 362 ncı maddesi, yönetim kurulu üyelerinin en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçileceğini öngörmüştür. Ana sözleşme ile bu süre kısaltılabilir, ancak uzatılamaz.

Anonim şirket sözleşmesinde veya genel kurul kararında yönetim kurulunun görev süresinin belirtilmemiği durumlarda hangi sürenin esas alınacağı hususunda yaşanan duraksamalar üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 25.01.1993 tarihli ve 3449 sayılı yazda sonuç olarak; "*Bu itibarla, anonim şirketlerin ana sözleşmelerinde veya genel kurul kararlarında süre belirtilmeyen hallerde, yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin üç yıl olarak kabulünün uygun olacağı düşünülmektedir.*" denildiğinden bu durumlarda görev süresi üç yıl olarak kabul edilecektir.

Anonim şirket yönetim kurulunun görev süresinin başlangıcıyla ilgili olarak Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü kanalı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nden alınan 06.12.1991 tarih ve 38240 sayılı yazda da: " *Türk Ticaret Kanununun 314 ncü (6102 s. TTK'nin 362) maddesine göre anonim şirketlerde yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süreyle seçilebilmektedir. ... Görev süresinin başlangıç tarihi şirket için genel kurul tarihi, üçüncü şahıslar için ise Türk Ticaret Kanununun 38 ncı (6102 s. TTK'nin 36) maddesi uyarınca tescil ve ilan tarihidir.*" denildiğinden, şirket için yönetim kurulunun görev başlangıç tarihi olarak genel kurul tarihi kabul edilecektir.

c) Temsil yetkisinin kapsamı:

6102 sayılı TTK'nin 371 inci maddesinde yer verildiği üzere; anonim şirkette temsile yetkili olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler. Temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgülendiğine veya birlikte kullanılmasına ilişkin tescil ve ilan edilen sınırlamalar geçerlidir.

d) İmza sirküleri:

6102 s. TTK'nin 355 inci maddesi hükmü gereğince anonim şirket, ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanmaktadır.

Bu sebeple, şirket temsilcisinin/temsilcilerinin, şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri şirket adına yapabilmesi ve şirket unvanını kullanabilmesi için ana koşul şirketin tescil edilmiş olmasıdır.

Anonim şirket, yönetim kurulu tarafından temsil edileceği için:

Yönetim kurulu üyelerinin esas sözleşmede gösterilmesi zorunlu olduğundan öncelikle dayanak alınacak belgelerde bu husus araştırılmalı ve esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş yönetim kurulu saptanmalıdır.

6102 sayılı TTK'nin 370 inci maddesinin 1inci fikrası "Esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşuyorsa temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir." hükmünü içermektedir. Bu sebeple yönetim kurulu tek kişiden oluşuyorsa, dayanak olarak alınan belgelerden temsil yetkisinin tek veya çift imzayla mı kullanılacağına ve aynı maddenin 2 nci fikrası gereğince de, yönetim kurulunda temsil yetkisinin devri hususunda bir karar alınıp alınmadığına ve bu kararın da tescil ve ilan edilip edilmediğine bakılarak temsil şekli ile temsilci/ler belirlenmeli ve imza sirküleri buna göre yapılmalıdır.

Noterlerin, imza sirküllerinin düzenlenmesi sırasında ticaret siciline tescil edilmiş olguların, şirket ana sözleşmesine uygun olup olmadığını inceleme görev ve yetkisinin bulunup bulunmadığı hususunda uygulamada tereddütler yaşandığının Birliğimize intikal eden bilgilerden öğrenilmesi üzerine; konu, Yönetim Kurulunun 30.11.2015 tarihli toplantıda görüşülmüştür.

Noter, imza sirküleri işlemiyle, sadece daha önce usulunce temsilci olarak belirlenmiş kişiye verilmiş ve tescil edilmiş yetkileri, tescilde esas alınan belgelere göre imza ile birlikte belgeye aktarıp onaylamaktadır.

Mülga 6762 sayılı TTK 'nun 34, 36, 40 ve Ticaret Sicili Tüzüğünün 28, 9, 44/son maddeleriyle, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 32'nci maddesi ve Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 34'üncü maddesi hükümleri gereğince, tescil edilmiş olguların gerek şirket ana sözleşmesine gerekse kanunun emredici hükümlerine uygun olup olmadığını inceleme görev ve yetkisinin ticaret sicili müdür ve müdür yardımcılarına ait bulunması ve temsil yetkisinin ticaret sicilinde tescilinden sonra, ilgili kişilerin seçimine veya atanmalarına ilişkin herhangi bir hukuki sakatlık bulunması haliyle ilgili olarak 6102 sayılı TTK 'nun 373 maddesinin ikinci fıkrasında hüküm olması ve ayrıca müdürlükçe verilecek kararlara karşı, tebliğ tarihinden itibaren sekiz gün içinde sicilin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine dilekçe ile itiraz edebilmesi nedeniyle, noterlerin, imza sirküllerinin düzenlenmesi sırasında ticaret siciline tescil edilmiş olguların, şirket ana sözleşmesine uygun olup olmadığını inceleme görev ve sorumluluğu bulunmamaktadır.

e) Yönetim kurulunun temsil yetkisinin görev süresi ile sınırlı olduğu:

6102 s. TTK'nin 362 nci maddesi, yönetim kurulu üyelerinin en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçileceğini öngördüğünden, yönetim kurulunun temsil süresi üç yıl ile sınırlıdır. Ana sözleşme ile bu süre kısaltılabilir, ancak uzatılamaz. Ana sözleşmede yönetim kurulu için belirtilen süreye ilişkin hükümlere imza sirküleri metninde mutlaka yer verilmelidir.

Yönetim kurulunun temsil yetkisinin başlangıç tarihi, yukarıda (c) bendinde açıklanıldığı üzere şirket için yönetim kurulunun seçildiği genel kurul tarihidir.

f) Anonim şirketlerde yönetim kurulunca görev ve yetki verilen kimselerin üç yıllık süre ile sınırlı olmadıkları:

6102 sayılı TTK'nin 375 inci maddesinin (d) bendi gereğince, anonim şirkette müdürlerin ve aynı işlev sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanması ve görevden alınması yönetim kurulunun devredilemeyecek görev ve yetkileri içindedir. Yönetim kurulunca atanmış bu kişilerin görev sürelerinin yönetim kurulunun süresi ile sınırlı olup olmadığı hususunda yaşanan duraksamalar üzerine Adalet Bakanlığından görüş istenmiştir. Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan ve Yönetim Kurulu'nun 20.07.1999 günlüğü toplantıda görüşülen 26.05.1999 tarih ve 08083 sayılı yazda özetle;

"Anonim şirketlerde devamlılık esastır. Bir anonim şirketin maksat ve mevzuunun gerçekleşmesi için yönetim kurulu tarafından yetkilendirilen kişilerin bu yetkileri, yetkiyi veren

yönetim kurulu veya onun yerine geçen yeni yönetim kurulu tarafından alınmadıkça hukuken geçerliliğini korur ve bu yetkilere dayanılarak verilen yetki çerçevesi içinde her türlü hukuki işlemleri yapabilirler. Yargıtay'ımızın da görüşü bu doğrultudadır.

Bu bakımından, imza sirkülerini ve yetki belgesini ibraz eden anonim şirket yetkililerinin bu yetkileri geri alınmadıkça noterliklerde işlem yapmalarının mümkün olduğu düşünülmektedir.” denildiğinden, anonim şirketlerde yönetim kurulu once atanmış müdürlerin ve aynı işlev sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların görev süreleri yönetim kurulunun süresi ile sınırlı değildir.

g) Anonim şirketler için yapılacak imza sirkülerine eklenecek dayanak belge:

İlan işlemi tamamlanmış ise şirket sözleşmesinin veya genel kurul kararının ve varsa temsil yetkisinin devri hususunda yönetim kurulu kararının yer aldığı ticaret sicili gazetesi,

İlan işleminin tamamlanmadığı durumlarda, tescil için esas alınan şirket sözleşmesi veya genel kurul kararı ve varsa temsil yetkisinin devri hususunda yönetim kurulu kararı ile ticaret sicil müdürlüğünden alınmış ilan aşamasında olduklarını gösterir yazı,

İşleme dayanak olarak eklenecektir.

g) Anonim şirketlerde tasfiye memurunun temsil yetkisi ve imza sirküleri:

aa) Anonim şirketlerde tasfiye işlemleri, tasfiye memurunun atanması, tescil ve ilanı:

Anonim şirket 6102 sayılı TTK'nin 529'uncu maddesinde sayılan genel haller ile 530 ve 531 inci maddelerde gösterilen özel hallerde sona erer.

6102 sayılı TTK'nin 532, 533, 534, 535, 536 ve 537 nci maddeleri gereğince;

Sona erme, iflastan ve mahkeme kararından başka bir sebepten ileri gelmişse, yönetim kurulu once ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir.

Sona eren şirket tasfiye hâline girer. Tasfiye hâlindeki şirket, pay sahipleriyle olan ilişkileri de dâhil, tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini korur ve ticaret unvanını “tasfiye hâlinde” ibaresi eklenmiş olarak kullanır.

İflas hâlinde tasfiye, iflas idaresi tarafından İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre yapılır.

Şirket tasfiye hâline girince, organların görev ve yetkileri, tasfiyenin yapılabilmesi için zorunlu olan, ancak nitelikleri gereği tasfiye memurlarınca yapılamayan işlemlere özgürleştir.

Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrıca tasfiye memuru atanmadığı takdirde, tasfiye, yönetim kurulu tarafından yapılır. Tasfiye memurları pay sahiplerinden veya üçüncü kişilerden olabilir. **Yönetim kurulu, tasfiye memurlarını ticaret siciline tescil ve ilan ettirir.** Tasfiye işlerinin yönetim kurulu once yapılması hâlinde de bu hüküm uygulanır. Şirketin feshine mahkemenin karar verdiği hâllerde tasfiye memuru mahkemece atanır.

Uygulamada sık karşılaşılan ve duraksamaya yol açan hususlardan birisi de tasfiyenin kapanmasından sonra, tasfiyesi yapılmayan mal varlıklarının (örneğin şirkete ait araçların kaldığının) ortaya çıkması halinde ne şekilde işlem yapılacağıdır. Konu, 6102 sayılı TTK'nin 547 nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; tasfiyenin kapanmasından sonra ek tasfiye işlemlerinin yapılmasının zorunlu olduğu anlaşılsa, son tasfiye memurları, yönetim kurulu üyeleri, pay sahipleri veya alacaklılar, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden, bu ek işlemler sonuçlandırılıncaya kadar, şirketin yeniden tescilini isteyebilirler. Mahkeme istemin yerinde olduğuna kanaat getirirse, şirketin ek tasfiye için yeniden tesciline karar verir ve bu işlemlerini yapmaları için son tasfiye memurlarını veya yeni bir veya birkaç kişiyi tasfiye memuru olarak atayarak tescil ve ilan ettirir. Bu işlemlerin tamamlanmasından sonra, tescil ve ilan edilen tasfiye memurları ek tasfiye işlemlerini yerine getirir.

bb) Tasfiye memurunun temsil yetkisi, kapsamı:

TTK'nin 538, 539 ve 542 ncı maddeleri uyarınca;

Tasfiye hâlindeki şirketi tasfiye ile ilgili konularda mahkemelerde ve dış ilişkide tasfiye memurları temsil eder.

Tasfiye memurları birden fazla ise, aksi genel kurul kararında veya esas sözleşmede öngörülmemişse, şirketin bağlanabilmesi için imzaya yetkili iki tasfiye memurunun şirket unvanı altında imza atması gereklidir.

Tasfiye memurlarına Kanunla tanımlı yetkiler devredilemez; ancak, belirli uygulama işlemlerinin yapılabilmesi için, tasfiye memurlarından biri diğerine veya üçüncü bir kişiye temsil yetkisi verebilir.

Genel kurul aksını kararlaştırmamışsa, tasfiye memurları şirketin aktiflerini pazarlık yoluyla da satabilirler.

Önemli miktarda aktiflerin toptan satılabilmesi için genel kurulun kararı gereklidir.

Tasfiye memurları, tasfiyenin gerektirdiği yeni bir işlem yapamazlar.

cc) Tasfiye memurunun imza sirküleri ve eklenen dayanak belgeler:

TTK'nin 536 ncı maddesi gereğince, yönetim kurulu, tasfiye memurlarını ticaret siciline tescil ve ilan ettirmek zorunda olduğundan, ilan işlemi yapılmış ise tasfiye memurlarının tescil ve ilan edildiğini gösteren ticaret sicili gazetesi,

İlan işlemlerinin tamamlanmadığı durumlarda ticaret müdürlüğünden alınmış, tescil işleminin yapıldığını ve ilan aşamasında olduğunu gösteren yazı ile bunun için ticaret sicil müdürlüğüne verilmiş belgeler,

Esas alınmak suretiyle imza sirküleri düzenlenecek ve bunlar işleme dayanak olarak eklenecaktır.

21- Limited şirketlerde temsil ve imza sirküleri yapılması:

a) Limited şirketin temsilinin şirket sözleşmesiyle düzenleneneceği:

6102 s. TTK'nin 623 üçüncü maddesi hükmü gereğince limited şirketin temsili şirket sözleşmesi ile düzenlenir.

Şirket sözleşmesi ile şirketin temsili, **müdür sıfatını taşıyan**;

Bir veya birden fazla ortağa (veya),

Tüm ortaklara (ya da),

Üçüncü kişilere verilebilir.

En azından bir ortağın, şirketi yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gereklidir.

Şirketin müdürlerinden biri bir tüzel kişi olduğu takdirde, bu kişi bu görevi tüzel kişi adına yerine getirecek bir gerçek kişiyi belirler.

Aynı Kanunun 576 ncı maddesinin (d) bendi gereğince, müdürlerin adları, soyadları ve unvanları ile vatandaşlık bilgilerinin şirket sözleşmesinde açıkça yer alması zorunludur.

Müdürlerin atanmaları ve görevden alınmaları genel kurulun devredilemez yetkileri içindedir. Genel kurul, müdür veya müdürleri görevden alabilir, temsil yetkisini sınırlayabilir. (TTK md. 616, 630).

b) Temsil yetkisinin kapsamı:

6102 sayılı TTK'nin 629 uncu maddesi yollamasıyla aynı Kanunun 371 inci maddesi gereğince, temsile yetkili olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler.

c) İmza sirküleri:

6102 s. TTK'nin 588inci maddesi hükmü gereğince limited şirket de, ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanmaktadır.

Bu sebeple, şirket temsilcisinin/temsilcilerinin, şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri şirket adına yapabilmesi ve şirket unvanını kullanabilmesi için ana koşul şirketin tescil edilmiş olmalıdır.

6102 s. TTK'nin 623üncü maddesi hükmü gereğince limited şirketin temsili şirket sözleşmesi ile düzenlenendiğinden, temsille ilgili olarak ne şekilde düzenleme yapıldığının tespiti için öncelikle şirket sözleşmesine bakılmalı, temsile yetkili olanlar ile temsil şekli belirlenmeli ve buna göre imza sirkülerini düzenlenmelidir.

Genel kurul, müdürü veya müdürleri görevden alma ve temsil yetkisini sınırlayabilme yetkilerine sahip bulunduğuandan, bu tür değişikliklere ilişkin kararların da tescil ve ilanı zorunludur.

c) Limited şirket temsilcilerinin görevlerinde süre sınırı olmadığı:

Limited şirketlerin temsilcilerinin görev sürelerine ilişkin TTK'de hüküm bulunmadığından, şirket sözleşmesinde veya genel kurul kararında bir süre saptanmamış ise, imza sirkülerinde bir süre belirtilmesi gerekmemektedir. Ancak, şirket sözleşmesinde veya genel kurul kararında bu yönde bir belirleme yapılmış ise, imza sirkülerinde de bu süreye yer verilmelidir.

d) Limited şirketler için yapılacak imza sirkülerine eklenecek dayanak belge:

İlan işlemi tamamlanmış ise şirket sözleşmesi ve bu sözleşmede yer alan hükümlere uygun olarak alınmış kararların yer aldığı ticaret sicili gazetesi,

İlan işleminin tamamlanmadığı durumlarda ticaret müdürlüğünden alınmış, şirketin ve varsa genel kurul kararının tescil edildiğini gösteren yazı ile şirket sözleşmesi ve varsa genel kurulun temsil yetkisinin verilmesine ilişkin aldığı karar,

İşleme dayanak olarak eklenecektir.

e) Limited şirketlerde tasfiye, tasfiye memurunun temsil yetkisi ve imza sirküleri:

Limited şirket 6102 sayılı TTK'nin 636ncı maddesinde sayılan hallerde sona erer.

6102 sayılı TTK'nin 637nci maddesi gereğince, sona erme, iflastan ve mahkeme kararından başka bir sebepten ileri gelmişse müdür, birden fazla müdürün bulunması hâlinde en az iki müdür, bunu ticaret siciline tescil ve ilan ettirir.

Aynı Kanunun 643üncü maddesi gereğince, tasfiye usulü ile tasfiyede şirket organlarının yetkileri hakkında anonim şirketlere ilişkin hükümler limited şirketlerde de uygulanacağından, yukarıda yer alan açıklamalara göre işlem yapılması icap etmektedir.

TİCARİ İŞLETME SUBELERİ VE BUNLARA İLİŞKİN 6102 SAYILI TTK İLE TİCARET SİCİLİ YÖNETMELİĞİNDE YER ALAN TEMSİL HÜKÜMLERİ:

22- Genel olarak:

Şube, Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 118inci maddesinde "Bir ticari işletmeye bağlı olup ister merkezinin bulunduğu sicil çevresi içerisinde isterse başka bir sicil çevresi içinde olsun, bağımsız sermayesi veya muhasebesi bulunup bulunmadığına bakılmaksızın kendi başına sınai veya ticari faaliyetin yürütüldüğü yerler ve satış mağazaları şubedir." şeklinde tanımlanmıştır.

6102 sayılı TTK'nin 40inci maddesi gereğince;

Merkezi Türkiye'de bulunan ticari işletmelerin şubeleri de bulundukları yerin ticaret siciline tescil ve ilan olunur.

Merkezleri Türkiye dışında bulunan ticari işletmelerin Türkiye'deki şubeleri, kendi ülkelerinin kanunlarının ticaret unvanına ilişkin hükümleri saklı kalmak şartıyla, yerli ticari işletmeler gibi tescil olunur. Bu şubeler için yerleşim yeri Türkiye'de bulunan tam yetkili bir ticari mümessil atanır.

Aynı Kanunun 48 ve 354 ile Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 43, 119 ve 121inci maddeleri gereğince de; her şube, kendi merkezinin ticaret unvanını, şube olduğunu belirterek kullanmak zorundadır. Merkezi yabancı ülkede bulunan bir işletmenin Türkiye'deki şubesinin ticaret unvanında, merkezin ve şubenin bulunduğu yerlerin ve şube olduğunu gösterilmesi şarttır.

Şubeler, merkezin sicil kaydına gönderme yapılarak bulundukları yer ticaret siciline tescil olunurlar.

23- Sube temsilcilerinin yetkileri ve bunlar için yapılacak imza sirküleri:

Ticari işletme şubelerinin ayrı bir tüzel kişiliği bulunmadığından işlemlerinden doğan hak ve borçları merkeze aittir. Bu nedenle kural olarak bağlı bulundukları işletmeyi temsil edemezler. Ancak şirket sözleşmesine göre şubenin, merkezi temsil ve ilzam yetkisi bulunduğu kabul edilmiş ve bu husus tescil edilmiş ise şube, tescil edilen yetki sınırları içinde merkezi temsil edebilir.

Şube temsilcisinin kullanacağı unvanda; merkezi Türkiye'de bulunan işletmenin ticaret unvanının yanında, şube olduğunu, merkezi yabancı ülkede bulunan bir işletmenin ticaret unvanın yanında da, merkezin ve şubenin bulunduğu yerlerin ve şube olduğunu gösterilmesi gerektiği unutulmamalıdır.

Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 121inci maddesinin (1)inci fıkrasının (c) bendinde; "Şubeyi temsile yetkili kişi veya kişilerin adı ve soyadı, vatandaşlığı, kimlik numarası, yerleşim yeri, bunların temsil yetkileri yalnız şube işlerine ilişkin olduğu takdirde, temsilin şeklinin tescil edilmesi zorunludur." hükmüne yer verildiğinden, şube temsilcilerinin imza sirkülerinin tescil edilen yetkilere göre yapılması icap eder.

24- Sube temsilcileri için yapılacak imza sirkülerine eklenen dayanak belge:

Şubenin tesciliyle ilgili tescil ve ilan işlemi tamamlanmış ise şirket sözleşmesi ve bu sözleşmede yer alan hükümlere uygun olarak alınmış kararların yer aldığı ticaret sicili gazetesi,

İlan işleminin tamamlanamadığı durumlarda ticaret müdürlüğünden alınmış, şubenin tesciline esas alınan sözleşme veya kararlar ile bunların tescil edildiğini gösteren yazı, İşleme dayanak olarak eklenecektir.

KOOPERATİFLERDE TEMSİL VE İMZA SİRKÜLERİ:

25- 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümlerine tabi kooperatiflerde:

a) Kooperatifin yönetim kurulunun temsil edeceği, temsil yetkisinin devredilebileceği:

Temsilcinin, tescili ile hangi durumlarda çift ve tek imza kullanılabileceği:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun:

55inci maddesinde açıklanıldığı üzere, kooperatif, yönetim kurulu tarafından temsil olunur.

58inci maddesi gereğince, temsil yetkisinin devir edilebilmesi için:

Kooperatif anasözleşmesinde, kooperatifin temsil yetkisinin kısmen veya tamamen kooperatif ortağı bulunmaları şart olmayan bir veya birkaç müdüre veya yönetim kurulu üyesine verilebilmesi için genel kurula veya yönetim kuruluna yetki verilmiş olması,

Bu yetkiye dayalı olarak, genel kurul veya yönetim kurulunca da bu hususta karar alınması,

Zorunludur.

Aynı Kanunun 61inci maddesi gereğince de; yönetim kurulunun, kooperatifin temsile yetkili kılınan kimselerin isimlerini ve imzalarını ticaret siciline bildirerek tescil işlemini yaptırmaması gerekmektedir.

1163 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi uyarınca, kooperatifin ne suretle (tek, çift veya daha fazla imza ile) temsil olunacağına ana sözleşmede gösterilmesi gereğinden, temsil şeklinin tescil edilmiş ana sözleşmeye göre belirlenmesi icap etmektedir.

Ana sözleşmede bu hususta bir açıklık bulunmamakta ise, Yargıtay 12. HD. nin 24.10.1994 tarihli ve E. 13166, K. 12899 sayılı kararında belirtildiği üzere, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 98 ve 6102 sayılı TTK'nin 370inci maddesi gereğince kooperatif çift imza ile temsil edilir.

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1984/41 sayılı Genelge'de açıklandığı üzere; uygulamada zaman zaman müşterek imza ile yetkilendirilmiş temsilcileri, şirket sözleşmesindeki "müşterek imza ile temsil" hükmünü ortadan kaldırmak ve tek imza ile şirketle ilgili temsil yetkilerini kullanmak amacıyla diğer imza yetkilisine vekâletname vermek istemekte iseler de, bu durum belirlenmiş temsil kuralına aykırı olacağından, "kendisine asaleten diğer yetkiliye vekâleten" tek imza ile tüzel kişiliğin temsili mümkün bulunmamaktadır.

b) Yönetim kurulunun oluşumu:

1163 sayılı Kanunun 55inci maddesi hükmü gereğince, kooperatif yönetim kurulu en az üç üyeden kurulur. Bunların ve yedeklerinin kooperatif ortağı olmaları şarttır.

Şayet bir tüzel kişi yönetim kurulu üyeliğine seçilmiş ise, tüzel kişinin, temsilcilerinin isimlerini kooperatife bildirmesi zorunludur.

c) Yönetim kurulunun görev süresi ve bunun başlangıç tarihi:

1163 sayılı Kanunun 57nci maddesi, yönetim kurulu üyelerinin en çok dört yıl süreyle görev yapmak üzere seçileceğini öngörmüştür.

Anonim şirketlere ilişkin diğer açıklamalar kooperatifler için de geçerlidir.

c) Temsil yetkisinin kapsamı:

1163 sayılı Kanunun 59uncu maddesinde yer verildiği üzere; temsile yetkili şahıslar kooperatif namına onun amacının gerektirdiği bütün hukuki işlemleri yapabilir.

Bu temsil yetkisinin sınırlanırılması iyi niyet sahibi üçüncü şahıslara karşı hiçbir hükmün ifade etmez. Temsil yetkisinin sadece esas müessesesenin veya bir şubenin işlerine hasrolunmasına veya kooperatif unvanının birlikte kullanılmasına dair ticaret siciline tescil edilmiş olan kayıtlar saklıdır.

Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif personeli ortaklık işlemleri dışında kendisi veya başkası namına, bizzat veya dolaylı olarak kooperatifle kooperatif konusuna giren bir ticari muamele yapamaz.

d) İmza sirküleri:

1163 sayılı Kanunun 7nci maddesi hükmü gereğince kooperatif, ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanmaktadır.

Bu sebeple, kooperatif temsilcisinin/temsilcilerinin, kooperatifin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri kooperatif adına yapabilmesi ve kooperatif unvanını kullanabilmesi için ana koşul kooperatifin tescil edilmiş olmasıdır.

Kooperatif, yönetim kurulu tarafından temsil edileceği için:

Yönetim kurulu üyelerinin sayıları ile bunlardan kooperatif adına imza koymaya yetkili olanların ana sözleşmede gösterilmesi zorunlu olduğundan öncelikle bu husus araştırılmalı ve ana sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş yönetim kurulu saptanmalıdır.

1163 sayılı Kanununun 3 üncü maddesi uyarınca, kooperatifin ne suretle temsil olunacağının (genel kurul veya yönetim kuruluna temsil yetkisinin devri için yetki verilip verilmediği ve tek, çift veya daha fazla imza ile temsil edilip edilmeyeceğinin) ana sözleşmede gösterilmesi gerektiğinden, temsil şeklinin tescil edilmiş ana sözleşmeye göre belirlenmesi ve imza sirkülerinin buna göre yapılması icap etmektedir.

e) Yönetim kurulunun temsil yetkisinin görev süresi ile sınırlı olduğu:

1163 sayılı Kanunun 57inci maddesi yönetim kurulu üyelerinin en çok dört yıl süreyle görev yapmak üzere seçileceğini öngördüğünden, yönetim kurulunun temsil süresi dört yıl ile sınırlıdır. Ana sözleşme ile bu süre kısaltılabilir, ancak uzatılamaz. Ana sözleşmede yönetim kurulu için belirtilen süreye ilişkin hükümlere imza sirküleri metninde mutlaka yer verilmelidir.

Yönetim kurulunun temsil yetkisinin başlangıç tarihi, bu Genelge'nin anonim şirketlerde açıkladığı üzere kooperatif için yönetim kurulunun seçildiği genel kurul tarihidir.

Kooperatif ana sözleşmesinde, kooperatifin temsil yetkisinin kısmen veya tamamen kooperatif ortağı bulunmaları şart olmayan bir veya birkaç müdüre verilebilmesi için genel kurula veya yönetim kuruluna yetki verilmiş ve bu yetkiye istinaden de kooperatife müdür atanmış ise bu Genelge'nin anonim şirketlerde açıkladığı üzere, bunların görev süreleri yönetim kurulunun görev süresiyle sınırlı değildir.

f) Kooperatifler için yapılacak imza sirkülerine eklenecek dayanak belge:

İlan işlemi tamamlanmış ise kooperatif ana sözleşmesinin ve varsa temsil yetkisinin devri hususunda genel kurul veya yönetim kurulu kararının yer aldığı ticaret sicili gazetesi,

İlan işleminin tamamlanmadığı durumlarda ticaret müdürlüğünden alınmış, kooperatifin ve varsa genel kurul veya yönetim kurul kararının tescil edildiğini ve ilan aşamasında olduğunu gösteren yazı ile kooperatif ana sözleşmesi ve varsa genel kurul veya yönetim kurulunun temsil yetkisinin devri hususunda aldığı karar,

İşleme dayanak olarak eklenecektir.

g) Kooperatif tasfiye memurunun temsil yetkisi ve imza sirküleri:

aa) Kooperatiflerin dağıılması (tasfiyesi) işlemleri, tasfiye kurulunun atanması, tescil ve ilanı:

Kooperatiflerin dağıılma sebepleri 1163 sayılı Kanununun 81inci maddesinde sayılmıştır.

Aynı madde gereğince, mahkemece veya genel kurulca tasfiye memurları seçilmemiği takdirde tasfiye işlerini yönetim kurulu yapar. Tasfiye kurulunun görevleri ana sözleşmede gösterilir.

1163 sayılı Kanununun 82nci maddesi gereğince, iflastan gayrı hallerde kooperatifin dağıılması, yetkili organlar tarafından Ticaret Siciline tescil ile ilan ettirilir.

bb) Tasfiye kurulunun temsil yetkisi, kapsamı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 81inci maddesi uyarınca, tasfiye kurulunun görevlerinin ana sözleşmede gösterilmesinin zorunlu olması nedeniyle, öncelikle ana sözleşmede hüküm bulunup bulunmadığına bakılacak ve yetkiler buna göre belirlenecektir.

1163 sayılı Kanununun 98inci maddesi **yollaması nedeniyle anonim şirketlerin tasfiyesiyle ilgili bu genelgede yer verilen hükümler kooperatiflerde de uygulanır.**

Tasfiye memurları, tasfiyenin gerektirdiği yeni bir işlem yapamazlar.

cc) Tasfiye kurulunun imza sirküleri ve eklenecek dayanak belgeler:

1163 sayılı Kanununun 82nci maddesi gereğince, ana sözleşmede gösterilen yetkili organın, tasfiyeyi ve tasfiye kurulunu ticaret siciline tescil ve ilan ettirmek zorunda olması nedeniyle, ilan yapılmış ise bunların tescil ve ilan edildiğini gösteren ticaret sicili gazetesi,

ilan işlemlerinin tamamlanamadığı durumlarda ticaret müdürlüğünden alınmış, tescil işleminin yapıldığını ve ilan aşamasında olduğunu gösteren yazı ile bunun için ticaret sicil müdürlüğüne verilmiş belgeler,

Esas alınmak suretiyle imza sirküleri düzenlenenecek ve bunlar işleme dayanak olarak eklenecektir.

ğ) Kooperatif şubeleri:

1163 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 10uncu bendinde yer verildiği üzere, kooperatifler, lüzum gördükleri takdirde memleket içinde ve dışında şubeler açabilirler. Şubeler, merkezin sicil kaydına atıf yapılıp suretiyle bulundukları yer ticaret siciline tescil olunurlar.

Aşağıda açıklandığı üzere, 1163 sayılı Kanunun 98inci maddesi yollaması nedeniyle yukarıda anonim şirket şubeleriyle ilgili yer verilen açıklamalar, kooperatif şubeleri için de uygulanır.

h) 1163 sayılı Kooperatif Kanununda hükmü bulunmayan hallerde uygulanacak hükümler:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 98inci maddesinin, bu Kanunda aksine açıklama olmayan hususlarda Türk Ticaret Kanunundaki anonim şirketlere ait hükümlerin uygulanacağına dair hükmü içermesi nedeniyle, 1163 sayılı Kanunda hükmü bulunmayan hallerde anonim şirketlerde temsil ve imza sirküleri yapılmasına dair bu genelgede yer verilen açıklamalar kooperatiflerde de uygulanır.

26- 1581 sayılı Kanun hükümlerine tabi Tarım Kredi Kooperatiflerinde:

1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununun;

4 üncü maddesinde, kooperatifler, bölge birlikleri ve Merkez Birliği tarafından yapılacak seçimlerin esaslarının, temsilcilerinin adedinin, yönetim kurulu üyeleri ile kooperatif ve bölge birlikleri tarafından seçilecek temsilcilerde aranacak diğer niteliklerin ve yönetim kurulu üyelerinin çeşitli ilçe, il ve bölgeleri temsil esaslarının ana sözleşmelerde tayin ve tespit edileceği belirtilmiştir.

7nci maddesinde ise kooperatif, bölge birlikleri ve Merkez Birliği **örnek ana sözleşmelerinin**, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanacağı hükmüne yer verilmiştir.

a) Tarım Kredi Kooperatiflerinin temsili:

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanan Tarım Kredi Kooperatifleri Örnek Ana Sözleşmesinin:

43 üncü maddesi gereğince, Tarım Kredi Kooperatiflerini idare ve yargı organları ile üçüncü şahıslara karşı müdür, bulunmaması hâlinde müdür vekili temsil eder. Ancak, **kooperatifi taahhüt altına koyabilmek için** tarım kredi kooperatifi unvanı altında;

- Müdür veya müdür vekili ile bir yetkili personelin,
- Müdür veya müdür vekilinden başka yetkili personelin bulunmaması hâlinde, müdür veya müdür vekili ile yönetim kurulu başkanı veya başkan vekili ile üyelerden biri,
- Müdür veya müdür vekilinin de bulunmaması halinde yönetim kurulu başkanı veya başkan vekili ile bir üyenin ya da yetkili bir personelin
müşterek imzaları şarttır.

42 ve 44 üncü maddeleri gereğince, kooperatif müdürü; kooperatif müdürü veya müdür vekili ile diğer personelden teşekkürül eder ve bunlar atama yoluyla görevlendirilirler.

30 uncu madde gereğince de kooperatif yönetim kurulu da, genel kurulca gizli oyla dört yıl için seçilecek beş üyeden teşekkürül eder.

b) Tarım Kredi Kooperatifleri temsilcilerinin görev süresi:

Kooperatifi taahhüt altına koyacak işlemler, müdür veya müdür vekili ile yetkili personel tarafından yapılmakta ise, atama yoluyla göreve gelmeleri nedeniyle bunlar için bir süre söz konusu değildir.

Yukarıda açıklandığı üzere, atama ile gelen bu görevlilerin bulunmaması halinde yönetim kurulu başkanı veya başkan vekili ile üyelerden biri işleme katılabilirler. Bu durumda, yönetim kurulu üyeleri seçimle görevde gelmiş bulundukları için bunların görev süresi ise seçim tarihinden başlamak kaydıyla dört yıldır.

c) Tarım Kredi Kooperatiflerinin tescile tabi olmadığı, ana sözleşmenin Bakanlıkça onaylanmasıından sonra tüzel kişiliği kazanacağı:

Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliğinin 15 Aralık 1995 günlü 18955 sayılı yazısında da belirtildiği üzere:

1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununun “Uygulanmayacak hükümler” başlıklı 21inci maddesinin (C) bendinin (b) alt bendinde yer alan (6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 42 nci maddesi) hükmü gereğince Tarım Kredi Kooperatiflerinde, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun tescil ile ilgili 40inci maddesi uygulanmaz.

Aynı şekilde, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanan Tarım Kredi Kooperatifleri Örnek Ana Sözleşmesinin 3 üncü maddesinde kooperatifin tescil ve ilâna tâbi olmadığı ve kurucu ortaklarca imzalanan kooperatif ana sözleşmesinin tasdikinden sonra, sunulduğu Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının izin ve tasdikini müteakip kooperatifin tüzel kişilik kazanacağı hükmüne yer verilmiştir.

c) İmza sirküleri düzenlenmesi ve eklenecek belgeler:

Tarım Kredi Kooperatifleri temsilcilerinin talep etmeleri halinde bunlar için de noterliklerde imza sirküleri yapılabilir.

Temsilin yetki ve şekline Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanan Tarım Kredi Kooperatifleri Örnek Ana Sözleşmesinin 43 üncü maddesinde yer verilmesi nedeniyle temsilcilerin sıfat ve yetkilerinin bu maddeye göre belirlenmesi ve imza sirküleri içeriğine yazılması,

İmza sirküleri yapılacak temsilciler; müdür veya müdür vekili ile yetkili personel ise bu yere atandıklarına ilişkin, yönetim kurulu başkanı veya başkan vekili ile üyelerden biri ise yönetim kuruluna seçildiklerini gösteren belgeleri ibraz etmeleri ve bunların **imza sirküleri işlemeye** eklenmesi gereklidir.

d) Tarım Kredi Kooperatifi temsilcilerinin köy veya mahalle ihtiyar heyetleri onaylı imza sirküleri ile noterlik işlemi yaptırılamayacakları:

Tarım Kredi Kooperatifi temsilcilerinin köy veya mahalle ihtiyar heyetlerinden onaylı imza sirküleri ile noterliklere başvurarak işlem yaptırımak istediklerinin Birliğimize intikal ettirilmesi üzerine konu Yönetim Kurulunun 23.09.2014 günlü toplantısında görüşülmüştür.

1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununun 12 nci maddesi "Kooperatiflerin kredi ile ilgili alacak senetleri, kâğıtları ve her türlü taahhütname ve sözleşmeler ortağın oturduğu veya kooperatifin bulunduğu köy veya mahalle ihtiyar heyetleri tarafından parasız olarak tasdik olunur." hükmünü içerdigidinden, köy veya mahalle ihtiyar heyetleri tarafından sadece kredilerle ilgili olarak yukarıda sayılan senet ve belgeler onaylanabilir, bu kapsama girmeyen senet ve belgelerin onayı ise yapılamaz. Bu sebeple, noterliklerde köy veya mahalle ihtiyar heyetleri tarafından onaylanmış imza sirküleriyle işlem yapılması mümkün bulunmamaktadır.

e) Tarım Kredi Kooperatifi temsilcilerinin noterlikten onaylanmış imza sirküllerinin noterlik işlemlerinde kullanılıp kullanılmayacağı:

Tescile tabi olmamaları nedeniyle temsile yetkili olanların görevlerinin devam edip etmediği ticaret sicil kayıtları üzerinden incelenmeyeceğinden diğer noterlik işlemlerinde daha önce noterlikçe onaylanmış imza sirküllerinin değil, noterlik işlemi için başvuran Tarım Kredi Kooperatifi temsilcileri, müdür veya müdür vekili ile yetkili personel ise, bu yere atandıklarına ilişkin; yönetim kurulu başkanı veya başkan vekili ile üyelerden biri ise, yönetim kuruluna seçildiklerini gösteren belgeleri ibraz etmeleri ve bunların **noterlik işlemine** eklenmesi icap etmektedir.

f) 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu ile bu Kanuna göre düzenlenmiş ana sözleşmede hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak hükümler:

1581 sayılı Kanunun 20 nci maddesi gereğince, bu Kanun ve bu Kanuna göre düzenlenen ana sözleşmelerde açıklık bulunmayan hususlar için 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümleri uygulanır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

12/06/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
12/06/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
12/06/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
12/06/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

16.01.2017 tarihli ve (1) sayılı genelge,
23.01.2017-H (18) sayılı genel yazı,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılara, TNB internet sayfasında yer alan
“YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

Hukuki Danışmanlık – 26461

Ankara, 12.06.2019

Özü: Temsil, imza onaylaması ve imza sirküleri işlemleri (Dernekler, vakıflar ve diğer bazı kurum ve kuruluşlarda)

G E N E L G E
No. (17)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Birliğimizce yayımlanan, dernekler, vakıflar ve diğer bazı kurum ve kuruluşlarda temsil, imza sirküleri ve imza onayı ile ilgili konuları kapsayan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

1- Dernekler ile bunların ticari işletmelerinde:

a) Temsil:

Dernekler ile ilgili yasal düzenlemeler, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 5253 sayılı Dernekler Kanunu ve 31.03.2005 tarihli 25772 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Dernekler Yönetmeliğinde yer almaktadır.

5253 sayılı Dernekler Kanununun 2. maddesinde;

Derneğin: Kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarını,

Şubenin: Dernek faaliyetlerinin yürütülebilmesi için bir derneğe bağlı olarak açılan, tüzel kişiliği olmayan ve bünyesinde organları bulunan alt birimi,

Temsilciliğin: Demek faaliyetlerinin yürütülebilmesi için bir derneğe bağlı olarak açılan, tüzel kişiliği ve bünyesinde organları bulunmayan alt birimi,
ifade ettiği belirtilmiştir.

Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 52-54 üçüncü maddelerinde de açıklandığı üzere, dernekler ticari (iktisadi) işletme de kurabilmektedirler.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 58, 59 ve 85inci maddeleri gereğince;

Dernekler, kuruluş bildirimini, dernek tüzüğünü ve gerekli belgeleri yerleşim yerinin bulunduğu yerin en büyük mülki amirine verdikleri anda tüzel kişilik kazanmaktadır.

Derneğin yürütme ve temsil organı yönetim kurulu olup, temsil görevi, yönetim kurulunca, üyelerden birine veya bir üçüncü kişiye verilebilmektedir.

Kuruluşa, dernek tüzüğünde geçici yönetim kurulunun gösterilmesi zorunludur.

Bu hükümler doğrultusunda, derneğin tüzel kişilik kazanıp kazanmadığının belirlenebilmesi için faal ve kayıtlı olduğunu gösteren ilgili dernekler müdürlüğünden alınmış yazının, geçici yönetim kurulu ise dernek tüzüğüne uygun olup olmadığını, değil ise TMK'nın 80inci maddesi gereğince genel kurul kararı ile seçili seçilmediğinin, tüzüğünde

belirtilen genel kurul tarihlerine göre görev süresinin dolup dolmadığının, yönetim kurulunun temsil görevini devir ettiğine dair karar alıpmadığının, dernek tüzüğünde temsilcinin yapamayacağı işlerle ilgili bir düzenleme bulunup bulunmadığının incelenmesi ve temsilcinin buna göre belirlenmesi ve noterlik işlemlerine bunlara ilişkin belgelerin eklenmesi icap etmektedir.

TMK'nın 94 üncü maddesinde, derneklerin gerekli görülen yerlerde genel kurul kararıyla şube açabilecekleri, 95inci maddesinde de her şubede genel kurul ve yönetim kurulu ile denetim kurulu veya denetçi bulunmasının zorunlu olduğu, bu organların görev ve yetkileri ile şubelere ilişkin diğer hususlar hakkında bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

5253 sayılı Dernekler Kanununun 2. maddesinde tanımı yapılan şubeler, organlarının bulunmasına karşı tüzel kişiliklerinin olmaması nedeniyle fiil ehliyetine de sahip değillerdir. Bu sebeple kural olarak, şubeler derneği temsil edemezler ve onlar adına borç yüklenemezler. Ancak, TMK'nın 95inci maddesi uyarınca, şube yönetim kurulunun görev ve yetkileri konusunda da bu Kanun hükümleri uygulanacağından şube temsilcileri şube işlemleriyle, keza temsilciler de temsilcilik işlemleriyle sınırlı kalmak kaydı ile dernek tüzüğünde gösterilen şekilde işlemler yapabilirler.

Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 53 üncü maddesi gereğince, dernekler tarafından kurulan ticari (iktisadi) işletmelerin; merkezinin, açıkça belirtilmiş konusunun, yönetim ve temsili ile görevlendirilmiş kişilerin adı ve soyadının, vatandaşlığının, kimlik numarasının, yerleşim yerinin ve temsil ile imza şeklinin tescil edilmesi zorunlu bulunduğuundan, temsilcileri ile yetkilerinin tespiti için bunların belgelendirilmesi ve incelenmesi icap eder.

b) Derneklerin ve bunların ticari işletmelerinin temsilcilerine ait imza sirküleri:

Dernekler ve bunların ticari işletmeleri, yukarıda belirtilen hükümler doğrultusunda temsil edileceklerinden, talep edilmesi halinde, dernek ve ticari işletme temsilcileri için de imza sirküleri yapılması mümkün bulunmaktadır.

Dernek temsilcilerinin imza sirkülerinin düzenlenmesi sırasında; 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 85inci maddesi hükmü ile dernek tüzüğü dikkate alınarak, derneği kimlerin veya kimin temsil ettiğinin, imza ve temsil şeklinin ne şekilde olduğunu, yönetim kurulunca bir karar alınıp alınmadığının,

İktisadi işletmelerinin temsili ile ilgili olarak da tescil ve ilan edilen hususların,

Araştırılması ve buna göre temsil yetkisinin belirlenmesi ile işleme bunlara ilişkin belgelerin eklenmesi gerekmektedir.

c) Dernek temsilcilerinin imza sirkülerinin noterlik işlemlerinde kullanılıp kullanılmayacağı:

Yönetim Kurulunun 16.06.2003 günü toplantılarında alınan ve birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 2003/24 sayılı Genelge'de benzeri açıklamalara yer verildiği de dikkate alınarak;

Noterlik işlemlerinde, derneği temsil hususunda yönetim kurulunun yetkili olması ve gerektiğinde yönetim kurulunca, üyelerden birine veya bir üçüncü kişiye temsil hususunda her zaman yetki verilebilmesinin mümkün olması, temsilcinin ve temsil şeklinin herhangi bir tescile tabi olmaması nedeniyle dernek temsilcilerinin noterlikten onaylanmış imza sirküleri değil, yukarıda açıklanan temsilciyi ve temsilin şeklini belirleyen belgeler kullanılmalıdır.

Buna karşılık, dernek ticari işletmelerinin temsilcilerinin ve temsil şeklinin ticaret sicil müdürlüklerinde tescil ve ilan edilmesi ve ticaret sicili kayıtlarından da bunların doğruluğunun incelenmesi imkânının bulunması nedeniyle noterlik işlemlerinde imza sirkülerinin kullanılmasında bir sakınca bulunmamaktadır.

2- Vakıflar ile bunların ticari işletmelerinde:

a) Temsil:

Vakıflar ile ilgili yasal düzenlemeler, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile 5737 sayılı Vakıflar Kanununda yer almaktadır.

Türk Medeni Kanununun 101 inci maddesi vakfı; gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgüremeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal topluluğu olarak tanımlamıştır.

5737 sayılı Vakıflar Kanununun 3 üncü maddesinde de;

Yeni vakıfın: Mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi ile 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıfları,

Şubenin: Vakıf faaliyetlerinin yürütülebilmesi için yeni vakfa bağlı olarak açılan, tüzel kişiliği olmayan ve bünyesinde organları bulunan alt birimi,

Temsilciliğin: Vakıf faaliyetlerinin yürütülebilmesi için yeni vakfa bağlı olarak açılan, tüzel kişiliği ve bünyesinde organları bulunmayan alt birimi,
ifade ettiği belirtilmiştir.

Türk Medeni Kanununun;

102 ncı maddesinde, vakıf kurma iradesinin, resmi senetle veya ölüme bağlı tasarrufla açıklanacağı ve vakfın, yerleşim yeri mahkemesi nezdinde tutulan sicile tescil ile tüzel kişilik kazanacağı,

106 ncı maddesinde de, vakıf senedinde vakfın adının, amacının, bu amaca özgülenen mal ve hakların, vakfın örgütlenme ve yönetim şekli ile yerleşim yerinin gösterileceği,
belirtilmiştir.

Vakıfların yönetim ve temsil şekli 5737 sayılı Vakıflar Kanununun 6 ncı maddesinde açıklanmıştır. Buna göre;

Mazbut vakıflar, Genel Müdürlük tarafından yönetilir ve temsil edilir.

Mülhak vakıflar, Anayasaya aykırılık teşkil etmeyen vakfiye şartlarına göre Meclis tarafından atanacak yöneticiler eliyle yönetilir ve temsil edilir. Vakıf yöneticileri kendilerine yardımcı tayin edebilirler. Mülhak vakıf yöneticilerinde aranacak şartlar ile yardımcılarının nitelikleri yönetmelikle düzenlenir. Vakfiyedeki şartları taşımamaları nedeniyle kendilerine yöneticilik verilemeyecekler bu şartları elde edinceye, küçükler ile kısıtlılar fiil ehliyetlerini kazanıncaya ve boş kalan yöneticilik yenisine verilinceye kadar, vakıf işleri Genel Müdürlükçe temsilen yürütülür.

Cemaat vakıflarının yöneticileri mensuplarında kendi aralarından seçilir.

Esnaf vakıfları, mülhak vakıfların tabi olduğu hükümlere tabidir. Bu vakıflar, esnafın seçtiği yönetim kurulu tarafından yönetilir.

Yeni vakıfların yönetim organı ise, vakıf senedine göre oluşturulur ve bu vakıfların yönetim organlarında görev alanların çoğunluğunun, Türkiye'de yerleşik bulunması gereklidir.

Yukarıda belirtilen madde uyarınca; mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi ile 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kurulan vakfın (Yeni Vakıf) yönetim ve temsili ile ilgili olarak vakıf senedine bakılması, vakıf senedi ile görevlendirilen yönetim organının bir karar alıp almadığının (genel veya belli durum ve konular için, belirteceği esaslar dâhilinde kendi üyelerinden veya yetkili memur ve memurlarından herhangi bir veya birkaçını, temsilci veya temsilciliğini yetkili kılıp kılmadığının) araştırılması ve buna göre temsil yetkisinin belirlenmesi gerekmektedir.

Şubeler, organlarının bulunmasına karşın tüzel kişiliklerinin olmaması nedeniyle fiil ehliyetine de sahip değildir. Bu sebeple kural olarak, şubeler vakfı temsil edemezler ve onlar adına borç yüklenemezler. Ancak, şube temsilcileri şube işlemleriyle, keza temsilciler de temsilcilik işlemleriyle sınırlı kalmak kaydı ile vakıf senedinde gösterilen şekilde işlemler yapabilirler.

5737 sayılı Vakıflar Kanununun 26 ncı maddesinde vakıfların; amacını gerçekleştirmeye yardımcı olmak ve vakfa gelir temin etmek amacıyla, Genel Müdürlüğe bilgi vermek şartıyla iktisadî işletme ve şirket kurabilecekleri, kurulmuş şirketlere ortak olabilecekleri hükmüne de yer verilmiştir.

Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 56 ncı maddesi gereğince, vakıflar tarafından kurulan ticari (iktisadi) işletmelerin, merkezinin, açıkça belirtilmiş konusunun, yönetim ve temsili ile görevlendirilmiş kişilerin adı ve soyadının, vatandaşlığının, kimlik numarasının, yerleşim yerinin ve temsil ile imza şeklinin tescil edilmesi zorunlu bulunduğundan, temsilcilerinin ve temsil yetkilerinin tespiti için bunların belgelendirilmesi ve incelenmesi gerekmektedir.

b) Vakıfların ve bunların ticari işletmelerinin temsilcilerine ait imza sirküleri:

Vakıflar ve bunların ticari işletmeleri, yukarıda belirtilen hükümler doğrultusunda temsil edileceklerinden, talep edilmesi halinde bunların temsilcileri için de imza sirküleri yapılması mümkün bulunmaktadır.

Vakıf temsilcilerinin imza sirkülerinin düzenlenmesi sırasında;

Mazbut, mülhak, cemaat ve esnaf vakıflarında 5737 sayılı Vakıflar Kanununun 6 ncı maddesinde yer alan hükümler doğrultusunda temsilcisinin belirlenmesi ve buna göre gereken belgelerin istenmesi icap etmektedir.

Mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi ile 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıfın (Yeni Vakıf) yönetim ve temsili ile ilgili olarak da, aynı madde uyarınca vakıf senedine bakılması, yönetim kurulunun görevlendirilmiş olması halinde bir karar alınıp alınmadığının,

Vakıf iktisadi işletmelerinin temsili ile ilgili olarak da, yukarıda belirtilen tescil ve ilan edilen hususların,

Araştırılması ve buna göre temsilci ve temsil yetkisinin belirlenmesi ile işleme bunlara ilişkin belgelerin eklenmesi gerekmektedir.

c) Vakıf temsilcilerinin imza sirkülerinin noterlik işlemlerinde kullanılıp kullanılmayacağı:

Vakıf temsilcilerinin 5737 sayılı Vakıflar Kanununun 6 ncı maddesinde yer alan hükümlere göre belirlenmesi ve özellikle mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi ile 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıfın (Yeni Vakıf), vakıf senedi ile görevlendirilen yönetim organının genel veya belli durum ve konular için her zaman için yetkilendirme yapmasının mümkün bulunması nedeniyle, vakıfların noterlik işlemlerinde, temsilcilerinin noterlikten onaylanmış imza sirküleri değil, yukarıda açıklanan temsilcisi ve temsilin şeklini belirleyen belgeler kullanılmalıdır.

3- Belediyelerde temsil:

a) Temsil, Belediye başkanına vekâlet, görev ve yetkilerin yöneticilere devri ve aranacak belgeler:

5393 sayılı Belediye Kanununun 38 inci maddesinde;

Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek,

Belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek,
Yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak
Şartsız bağışları kabul etmek,
Belediye başkanının görev ve yetkileri içinde sayılmıştır.

Aynı Kanunun;

40inci maddesi gereğince, belediye başkanı izin, hastalık veya başka bir sebeple görev başında bulunmadığı hallerde, bu süre içinde kendisine vekâlet etmek üzere, belediye meclisi üyeleri arasından birini başkan vekili olarak görevlendirir. Başkan vekili, başkanın yetkilerine sahiptir.

42nci madde gereğince de, belediye başkanı, görev ve yetkilerinden bir kısmını uygun gördüğü takdirde, yöneticilik sıfatı bulunan belediye görevlilerine devredebilir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun;

17nci maddesi gereğince, büyükşehir belediye başkanı, büyükşehir belediye idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir.

Büyükşehir belediye başkan vekili, Belediye Kanunundaki usullere göre belirlenir. Ancak, büyükşehir kapsamındaki ilçe belediye başkanları büyükşehir belediye başkan vekili olamaz.

18inci maddesinde:

Mahkemelerde davacı veya davalı sıfatıyla ve resmi mercilerde büyükşehir belediyesini temsil etmek, belediye ve bağlı kuruluş avukatlarına veya özel avukatlara temsil ettirmek,

Yetkili organların kararını almak şartıyla, büyükşehir belediyesi adına sözleşme yapmak, karşılıksız bağışları kabul etmek ve gerekli tasarruflarda bulunmak,

Büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri içinde sayılmıştır.

28inci maddesinde ise, Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri ilgisine göre büyükşehir ve ilçe belediyeleri hakkında da uygulanacağı hükmüne yer verildiğinden, bu Kanunda yer verilmeyen temsil ile görev ve yetkilerin devrine ilişkin hükümlerden 5393 sayılı Belediye Kanununda bulunan hükümler büyükşehir belediyeleri hakkında da uygulanır.

Belediyelerle ilgili noterlik işlemlerinde, belediyeleri bizzat belediye başkanları veya yetki devri yapılmış yönetici sınıfındaki görevliler temsil edebileceklerinden, belediye başkanları için bu görevde seçildiklerine dair belge, yetki devri yapılanlar için ise yetki devri ve yönetici sınıfında bir görevli olduğunu (ikisi bir arada da olabilir) gösteren belge aranacak ve noterlikçe işlemlere eklenecektir.

b) Belediye başkanlarının sözleşme yapma yetkilerinin genel şekilde belediye avukatlarına devredilmeyeceği:

İçişleri Bakanlığının görüşlerine uygun olarak Adalet Bakanlığı tarafından gönderilen 10 Şubat 1984 gün ve 3794 sayılı yazı ve 2016/24 sayılı Genelge'nin 13 üncü maddesinde açıklandığı üzere;

Bazı Belediye Başkanlarının, kanunların verdiği görevlerden bir bölümünü noterliklerde onaylattıkları vekâletnamelerle avukatlara yaptırdıkları anlaşılmaktadır.

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Belediye Kanununun 38'inci maddesinde belediye başkanının görev ve yetkileri sayılmış ve belediyeyi, Devlet dairelerinde, törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek yetkisi bulunan başkana, (g) bendi ile "Yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak görev ve yetkisi" de verilmiştir.

Bu hükümlere göre; başkanın belirtilen görevlerini yapabilmesi, belediye meclisinin kararına, kararın da aynı Kanunun 23'üncü maddesi gereğince kesinleşmiş olmasına bağlıdır.

Aynı Kanunun 42'nci maddesi gereğince, belediye başkanı, 38'inci maddede belirtilen iş ve işlemleri bizzat kendisi yapabileceği gibi, görev ve yetkilerinden bir kısmını uygun gördüğü takdirde, yöneticilik sıfatı bulunan belediye görevlilerine devredebilir.

Sözü edilen görevlerin; (özellikle sözleşme yapmak görevinin) belediye meclisi kararı alınmadan ve karar kesinleşmeden, daha önce düzenlenmiş veya onaylanmış, (birden çok avukatı kapsayan) bir vekâletname ile avukatlara yaptırılması, 5393 sayılı Belediye Kanununun 38'inci maddesi ile Noterlik Kanununun 79'uncu maddesi hükümlerine aykırılık teşkil eder.

5393 sayılı Belediye Kanununun 38 inci maddesinin (c) bendinde yazılı temsil veya bir başkasına tevkil yetkisinin münhasıran belediye başkanlarına veya vekillerine ait bir yetki olup, “başkasını tevkil” yetkisinin 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35 inci maddesi hükümleri dairesinde kullanılması gereken bir yetki olduğu ve buna dayalı temsil yetkisinin, belediyenin davacı veya davalı olma durumu ile sınırlı olarak barolara kayıtlı, kadrolu veya sözleşmeli belediye avukatları ile kadrolu veya sözleşmeli belediye avukatının bulunmaması halinde serbest avukatlara verilebilmesi mümkün bulunmaktadır.

4- İl ve ilçelerde idarenin temsili,
(İdareye ait sözleşmelerin vali, kaymakam veya yetki devri yapılan alt kademe görevlilerince imzalanması gereği):

İçişleri Bakanlığı'nın 2.6.1989 günü, 420.206/248-3326; 23.12.1991 günü, 6529 sayılı ve Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 5.12.1991 günü, 51547 sayılı görüşlerinde açıklandığı üzere:

5442 sayılı İl İdaresi Kanununun

9 uncu maddesinin değişik (2/7/2018 – KHK/703/138 md.) birinci fıkrası “*Vali, ilde Cumhurbaşkanının temsilcisi ve idari yürütme vasıtasıdır.*”

27 nci maddesinin de değişik (aynı KHK ile) birinci ve ikinci fıkraları, “*İlçe genel idaresinin başı ve mercii kaymakamdır.*”

Kaymakam, ilçede Cumhurbaşkanının idari yürütme vasıtasıdır İlçenin genel idaresinden kaymakam sorumludur. Bakanlıkların kuruluş mevzuatına göre ilçede lüzumu kadar teşkilati bulunur. Bu teşkilat (Dördüncü maddenin son fıkrasında belirtilen adlı ve askeri teşkilat hariç) kaymakamın emri altındadır”

hükümlerini içermesi nedeniyle, Bakanlıkları ilzam edecek sözleşmelerin illerde valiler ve ilçelerde ise kaymakamlar tarafından imzalanması gereklidir.

Ancak 10.7.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan (1) sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 506 ncı maddesinin birinci fıkrasında “*Bakan ve her kademedeki Bakanlık yöneticileri sınırlarını açıkça belirtmek ve yazılı olmak kaydıyla, yetkilerinden bir kısmını alt kademelere devredebilir*”, 509 uncu maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında da “*(1) Bakanlıklar, merkez teşkilatı ile ihtiyaca göre kurulan taşra ve yurtdışı teşkilatından ve bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlardan meydana gelir.*”

(3) Bakanlığın kuruluş amaçlarını gerçekleştirmek ve yürütmekte oldukları hizmetleri vatandaşlara sunmakla görevli bakanlık taşra teşkilatı, ihtiyaça göre aşağıdaki kuruluşların tamamından veya birkaçından meydana gelecek şekilde düzenlenir.

- a) İl valisine bağlı İl kuruluşları,
- b) Kaymakama bağlı İlçe kuruluşları,
- c) Doğrudan merkeze bağlı taşra kuruluşları.”

hükümleri yer aldığından, takdiri kendilerine ait olmak üzere, vali ve kaymakamlar, yetkilerinden bir kısmını alt kademelere devredebilirler. Bu nedenle, mevzuatla aksine bir düzenleme yapılmayan hallerde, valiler ile kaymakamların noterlerce düzenlenen sözleşmelerin imzalanması konusunda yetkilerini alt kademelere devredebilmeleri mümkün bulunmaktadır.

Valiler ile kaymakamların noterlerce düzenlenen sözleşmelerin (yapılan işlemlerin) imzalanması konusunda yetkilerini *alt kademe*lere devretmeleri halinde; Noterlik Kanununun 79 uncu maddesi gereğince, buna ilişkin belge örneğinin notere gösterilmesi ve bunun bir örneğinin de işlem kâğıdına eklenmesi zorunludur.

5- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre yapılacak ihalelerle ilgili sözleşmeleri imzalayacak olanlar:

Birliğimize gönderilen İçişleri Bakanlığının 17.3.1986 gün ve 420206/428-1629 sayılı yazısında; 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 53 üncü maddesinin “*Bütün ihaleler bir sözleşmeye bağlanır. Sözleşmeler idare adına ita amiri tarafından imzalanır.*” hükmünü içерdiğinden, noterliklerde yapılacak ihale sözleşmelerini ita amirinin imzaya yetkili olduğu belirtilmiş ise de 1050 sayılı Kanunun daha sonra yürürlükten kalkması ile birlikte ita amirliği ve sayman kavramı da ortadan kalkmıştır. Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 24.02.2006 tarihli ve 45181 sayılı genelgesinde açıklandığı üzere; 1050 sayılı Kanunun yürürlükten kalkması nedeniyle 2886 sayılı Devlet İhale Kanununda tanımlanan ihale yetkilisinin kim olacağı hususunda tereddüt oluşmuştur. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 13 üncü maddesi hükmüne göre, il özel idareleri ve belediyelerde encümenlerin ihale komisyonu olarak görev yaptıkları, bu komisyonların başkanlarının da bu idarelerin üst yöneticileri olduğu dikkate alındığında ve ayrıca ita amirliği tanımının düzenlendiği 1050 sayılı Kanun yürürlükten kalkmış olmakla birlikte, üst yöneticilerin ihale yetkilisi sıfatını kaldırın veya başka kişiye veren bir düzenleme olmaması nedeniyle, **2886 sayılı Devlet İhale Kanununa tabi işlerin ihalesinde bu idarelerin üst yöneticileri (vali ve belediye başkanı) ihale yetkilisi sıfatını kullanmaya devam edeceklerdir.**

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 46 ncı maddesinde bu Kanuna göre yapılan bütün ihalelerin bir sözleşmeye bağlanacağı, sözleşmelerin idarece hazırlanacağı ve ihale yetkilisi ile yüklenici tarafından imzalanacağı belirtilmiş, 4 üncü maddesinde ise ihale yetkilisi, idarenin, ihale ve harcama yapma yetki ve sorumluluğuna sahip kişi veya kurulları ile usulüne uygun olarak yetki devri yapılmış görevlileri olarak tanımlanmıştır. Bu sebeple, idarenin 4734 sayılı Kanuna göre yapılan ihale sözleşmelerini imzalama yetkisi harcama yetkililerine (ihale yetkilisi olarak) aittir. Ancak, ihale yetkilisi tarafından usulüne uygun olarak yetki devri yapılmış olması halinde yetkilendirilen görevlilerde sözleşmeleri imzalayabilirler. Harcama yetkisi ve yetkilisine ilişkin bilgiler 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 31 inci maddesinde yer almaktadır.

Her iki Kanuna göre sözleşmeleri imzalayacak yetkililerin bu sıfatlarıyla ilgili belgeleri göstermeleri ve birer örneklerinin de noterlikçe işleme eklenmesi gereklidir.

6- 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununa göre seçilen yöneticinin / yönetim kurulunun temsil yetkisi ve kapsamı:

a) Genel olarak:

634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 27, 28, 29, 32, 34 ve uncu maddeleri gereğince; Ana gayrimenkul, kat malikleri kurulunca sözleşme, yönetim planı ve kanun hükümleri uyarınca verilecek kararlara göre yönetilir ve yönetim tarzı, kanunların emredici hükümleri saklı kalmak şartıyla, bu kurul tarafından kararlaştırılır.

Yönetim planı; yönetim tarzını, kullanma maksat ve şeklini yönetici ve denetçilerin alacakları ücreti ve yönetim ait diğer hususları düzenler. Yönetim planı, bütün kat maliklerini bağlayan bir sözleşme hükmündedir.

Kat malikleri kurulu, yılda bir defadan az olmamak üzere yönetim planında gösterilen zamanlarda, eğer böyle bir zaman gösterilmemişse, her takvim yılının ilk ayı içinde toplanır. Toplu yapılarda ise kurullar, en geç iki yılda bir defadan az olmamak üzere yönetim

plânlarında gösterilen zamanlarda, böyle bir zaman gösterilmemişse, ikinci takvim yılının ilk ayı içinde toplanır.

Kat malikleri kurulu kararları (1) den başlayıp sırayla giden sayfa numaraları taşıyan her sayfası noter mührüyle tasdikli bir deftere yazılarak, toplantıda bulunan bütün kat maliklerince imzalanır; karara aykırı oy verenler bu aykırılığın sebebini belirterek imza koyarlar.

Kat malikleri, ana gayrimenkulün yönetimini kendi aralarından veya dışarıdan seçecekleri bir kimseye veya üç kişilik bir kurula verebilirler; bu kimseye (Yönetici), kurula da (Yönetim kurulu) denir.

634 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinde toplu yapının, “*bir veya birden çok imar parseli üzerinde, belli bir onaylı yerleşim plânına göre yapılmış veya yapılacak, alt yapı tesisleri, ortak kullanım yerleri, sosyal tesis ve hizmetler ile bunların yönetimi bakımından birbiriyle bağlantılı birden çok yapıyı ifade ettiği*” belirtmiş ve devamı maddelerinde toplu yapıyla ilgili hükümlere yer verilmiştir. 71 inci madde gereğince, toplu yapılarda yönetim plânında başka türlü düzenlenme yapılmamış ise, blok kat malikleri kurulu blok için, blok niteliğinde olmayan yapıların yer aldığı parseldeki kat malikleri kendilerine özgülenen ortak yer ve tesisler için, toplu yapı temsilciler kurulu ise toplu yapı kapsamındaki bütün ortak yapı, yer ve tesisler için yönetici ve denetçi atar.

b) Yöneticinin / Yönetim kurulunun görevleri, süresi ve temsil yetkisi:

Kat malikleri tarafından seçilen yöneticinin ya da yönetim kurulunun görevleri asıl olarak yönetim planında belirtilir. Yönetim planında aksine bir hüküm yoksa yönetici ya da yönetim kurulu 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 35 inci maddesinde sayılan işleri yapmakla mükelleftir.

Aynı Kanunun 29 ve 34 üncü maddeleri gereğince;

Kat malikleri kurulu, yılda bir defadan az olmamak üzere yönetim planında gösterilen zamanlarda, eğer böyle bir zaman gösterilmemişse, her takvim yılının ilk ayı içinde toplanır. Toplu yapılarda ise kurullar, en geç iki yılda bir defadan az olmamak üzere yönetim plânlarında gösterilen zamanlarda, böyle bir zaman gösterilmemişse, ikinci takvim yılının ilk ayı içinde toplanır.

Yönetici her yıl kat malikleri kurulunun kanuni yıllık toplantılarında yeniden atanır; eski yönetici tekrar atanabilir.

Bir başvuru nedeniyle Yönetim Kurulunun 19.08.2013 günlü toplantılarında alınan kararda da kabul edildiği üzere;

Yöneticilerin, gerek birinci gerekse ikinci toplantıda 634 sayılı Kanunun 30, 34 ve 71 inci maddeleri hükümlerine uyulmadan usulsüz seçilmesi halinde nasıl hareket edileceği hususunda 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununda bir hüküm bulunmamaktadır. Yargıtay 18. HD. nin 15.2.1996 tarihli 336 E. 1714 K. ve 17.10.1995 tarihli 8968 E. 10260 K. sayılı kararlarında da belirtildiği üzere, yargı kararıyla yöneticilik sıfatları kaldırılincaya kadar kat malikleri kurulu tarafından seçilen yöneticilerin yaptıkları işlemler geçerli kabul edilmektedir.

Sözü edilen Kanunda noterlere, yöneticilerin seçilme yeter sayılarının uygun olup olmadığına araştırılması yönünde bir görev verilmemiştir. “Hâkimin müdahalesi” başlıklı 33 üncü madde hükümden de anlaşılacağı üzere, kararların geçerliliği, yok kabul edilip edilmeyeceği, seçilenin yöneticilik sıfatının kaldırılıp kaldırılmayacağı gibi ihtilaflı konuları çözümlemek yargı mercilerinin görevleri içinde bulunmaktadır. Yöneticilerin yasal şeke uygun olarak seçilih seçilmedikleri, ilgililerinin başvurusu üzerine yargı mercilerinin verecekleri kararlara göre belirleneceğinden, ibraz edilen noter onaylı karar defterlerine göre kat malikleri toplantıda yönetici seçildiği belirtilen kişilerin, seçilme yeter sayılarının uygun olup olmadığı araştırılmadan noterliklerdeki işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

Her ne kadar apartmanın/sitenin ve kat malikleri kurulunun tüzel kişiliğinin bulunmadığı ve yöneticinin de bir tüzel kişiliği temsil etmediği düşünülürse de; Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 23.2.1999 tarihli ve 1422-1660 sayılı kararında da belirtildiği üzere; yönetici vekâlename ile tayin edilen bir vekil gibi olmayıp, yasal bir temsilcidir ve yetkisini yasadan almaktadır. Apartmanın/sitenin ve kat malikleri kurulunun ayrı bir tüzel kişiliğinin bulunmaması, yöneticinin özel kanundan doğan temsil yetkisini ortadan kaldırır. Yönetici, bu yetkisine istinaden ana gayrimenkulün sigorta ettirilmesi, ana gayrimenkulün tümünü ilgilendiren tebligatların kabul edilmesi, kat mülkiyetine ilişkin borç ve yükümlerini yerine getirmeyen kat maliklerine karşı dava ve icra takibi yapılması ve kanuni ipotek hakkının kat mülkiyeti kütüğüne tescil ettirilmesi gibi 35inci maddede belirtilen işleri doğrudan veya kendisinin belirleyeceği temsilci/avukat aracılığıyla yapabilir. Yöneticinin, bu madde kapsamı dışında kalan işler için temsilciye/avukata vekâlet verebilmesi için ise kat malikleri kurulunun kararı gereklidir.

**c) 634 sayılı Kanun gereğince seçilen yöneticiler için imza sirküleri düzenlenebileceği:
İmza sirkülerine eklenecek dayanak belge:**

Uygulamada tereddüt edilen konulardan birisi de, tüzel kişiliklerinin bulunmaması nedeniyle apartman ya da toplu yapı yöneticiye imza sirküleri düzenlenip düzenlenmeyeceğidir. Yukarıda belirtilen Yargıtay kararında da açıklandığı üzere, sözü edilen yöneticilerin, 634 sayılı Kanundan kaynaklanan temsil yetkileri bulunmaktadır. Kanundan doğan bu temsil yetkisine istinaden, yönetim planında ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 35inci maddesinde sayılan işleri kat maliklerini temsilen yapabilmektedirler. Yönetim planı ile sözü edilen Kanunun 35inci maddesinde sayılan yetkilerle sınırlı olmak üzere apartman ya da toplu yapı yöneticiye ait imza sirküleri düzenlenmesi ve imza sirkülerinde bu sıfatının belirtilmesi mümkün bulunmaktadır.

Kat malikleri kurulunca, sözü edilen Kanununun 32nci maddesi gereğince, sözleşme, yönetim plâni ve kanun hükümlerine göre ana taşınmazın yönetimiyle ilgili kat maliklerince verilen kararların (1) den başlayıp sırayla giden sayfa numaraları taşıyan her sayfası noter mührüyle tasdikli bir deftere yazılması, toplantıda bulunan bütün kat maliklerince imzalanması zorunludur.

Az sayıda kat malikinden oluşan yapılarda, kat maliklerinin toplantılarında alınan kararlar yönetici tarafından 32nci maddede gösterilen deftere yazılarak tüm kat maliklerince imzalanmaktadır.

Ancak, çok sayıda kat malikinden oluşan yapılarda hem toplantıının yapılması ve hem de kararların deftere yazılarak tüm maliklerce imzalanması çok zor olduğundan bu durumda toplantı, katılımcı kat maliklerince seçilen bir divan heyeti tarafından yönetilmekte, toplantıya katılanlar, imzalanan "katılma listesi" ile belirlenmekte ve verilen yetkiye istinaden de kararlar deftere değil, ayrı bir kâğıda yazılarak divan heyetine imzalanmaktadır.

Bu durumda dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- a) Kat maliklerinin imzaladıkları "katılma listesi" (hazırın listesi) bulunmalıdır.
  - b) Toplantıyı yönetecek divan heyeti oluşturulmalıdır.
  - c) Katılanlar tarafından divan heyetine tutanakları imzalama yetkisi verilmelidir.
- ç) Toplantıda alınan kararlar ayrı bir kâğıda yazılarak altı divan heyetine imzalanmalıdır. (Yargıtay 20. HD. T. 22.01.2019, E. 2017/5655, K. 2019/349; T. 28.09.2017, E. 2017/3399, K. 2017/7048; T. 03.10.2017, E. 2017/3912, K. 2017/7203 sayılı kararları)

Yapılacak "İmza sirkülerine" 634 sayılı KMK'nin 35inci maddesi ile yönetim planında gösterilen yetkilerin yazılması gereklidir. Zira bu imza sirküleri bir temsil belgesi değildir. **Temsil belgesi, yöneticinin seçildiğine ilişkin kurul kararıdır. Noterlik Kanununun 79uncu maddesi gereğince notere ibraz edilmesi gereken bu karardır.** İbraz edilen bu karara göre temsilci olduğu anlaşılan kişinin, işlemi yapma yetkisinin bulunup bulunmadığı da 634 sayılı KMK'nin 35inci maddesi ile kat malikleri kurulu tarafından araştırılmalıdır.

Bu sebeple; kat malikleri kurulu kararlarının yazıldığı noter onaylı karar defterinin ya da divan başkanlığında imzalanmış kararın ilgili kısmının örneğinin Noterlik Kanununun 79uncu maddesi doğrultusunda dayanak olarak imza sirküleri işlemlerine eklenmesi yeterlidir.

c) 634 sayılı Kanun gereğince seçilen yöneticilerin imza sirkülerinin noterlik işlemlerinde kullanılıp kullanılmayacağı:

Belirtilen yöneticilere ilişkin imza sirküleri genellikle bankalar tarafından talep edilmekte ve noterliklerde de bu nedenle yapılmaktadır. Temsilcinin ve temsil şeklinin herhangi bir tescile tabi olmaması, yöneticinin kat maliklerince yapılacak olağanüstü toplantılarla değiştirilmesinin mümkün bulunması nedeniyle, noterlik işlemlerinde yöneticinin noterlikçe onaylanmış imza sirküleri değil, 634 sayılı Kanununun 32nci maddesi gereğince tutulan karar defteri ya da divan başkanlığında imzalanmış karar esas alınmalı ve kat malikleri kurulunca en son seçilen yöneticiye ilişkin bu kararların ilgili kısımları kullanılmalıdır.

d) Kat malikleri kurulu tarafından seçilen ve üç kişiden oluşan yönetim kurulu üyelerinin görev ve yetkilerini birlikte mi yoksa ayrı ayrı mı yerine getirecekleri:

Kat malikleri kurulu tarafından seçilen ve üç kişiden oluşan yönetim kurulu üyelerinin görev ve yetkilerini birlikte mi yoksa ayrı ayrı mı yerine getirecekleri hususunda noterlikler arasında farklı uygulamalar olduğunun öğrenilmesi nedeniyle konu, Yönetim Kurulu'nun 17.09.2013 tarihli toplantılarında görüşülmüştür.

634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununda yöneticinin yapacağı işlerin açıklanmasına karşın, üç kişiden oluşan yönetim kurulunun çalışma şekli ile ilgili bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Konuya ilişkin olarak sadece Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 20.3.2002 tarihli ve 2002/18-245 esas, 2002/194 sayılı kararı bulunmaktadır. Bu kararda; "Yasa koyucu, kat malikleri kurulu tarafından seçilen bir kişiye "yönetici" denileceğini belirttikten sonra aynı kurulu tarafından seçilen üç kişinin "Yönetim Kurulu" olarak adlandırılmasının, bunların birden ziyade yönetici olduklarıını belirtmekten başka bir anlamı bulunmamaktadır. Bu hususa ilişkin olarak yönetim planında özel bir düzenlemeye yer verilmekçe ve kat malikleri kurulunca da aksine bir karar alınmadıkça bu kurula mensup üç kişiden herhangi birinin tek başına veya ikisinin birlikte yasanın yöneticiye tanıldığı tüm hak ve yetkileri kullanmalarının olanaklı bulunduğu, ana taşınmaza birden fazla yönetici atanmasının, bunların tüm işlemleri her üçünün birlikte imzalayıp yapmaları anlamına gelemeyeceği, ... usulüne uygun tarzda yönetici seçilmiş bulunan kimselerden herhangi birinin kat malikleri kurulu kararlarını uygularken veya vekil tutmak, dava açmak, icra takibi yapmak gibi yasanın ve mevzuatın kendisine yüklediği yükümlülükleri yerine getirirken her türlü işleme tek başına imza koymak hak ve yetkisine sahip olduğu " belirtilmiştir.

Bu sebeple, yönetim planında özel bir düzenlemeye yer verilmemiş ise ve kat malikleri kurulunca da aksine bir karar alınmamışsa;

Yönetim kuruluna mensup üç kişiden herhangi birinin tek başına 634 sayılı Kanunun yöneticiye tanıldığı tüm hak ve yetkileri kullanabileceğinin,

Kanunda iş bölümü yapılamayacağına dair açık bir hüküm olmaması, üç kişilik yönetim kurulu üyelerinin hepsinin birlikte hareket etmeleri zorunluluğunun bulunmaması, herhangi birinin tek başına veya ikisinin birlikte yasanın yöneticiye tanıldığı tüm hak ve yetkileri kullanabilmesinin mümkün bulunması nedeniyle, kendi aralarında bu yönde iş bölümü yapabileceklerinin ve buna göre de hak ve yetkileri kullanmak suretiyle işleri yürütebileceklerinin düşünüldüğüne Yönetim Kurulunca karar verilmiş bulunduğuandan, uygulama birliğinin sağlanması için buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

7- Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketinin temsili:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1995/77, 1996/19 ve 2003/19 sayılı Genelgelerde, Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketinin 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre kurulmuş bir kuruluş olduğu ve bu nedenle de KHK'nın 13 maddesi doğrultusunda şirketi genel müdürün temsil edeceği belirtilmiş ise de; 5809 sayılı (R.G. 10.11.2008) Kanunla değiştirilen 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununun 1inci maddesinde, her türlü telekomünikasyon hizmetlerini yürütmeye ve telekomünikasyon altyapısını işletmeye, bu Kanun ve özel hukuk hükümlerine tabi Türk Telekom Anonim Şirketi'nin (Telekom) yetkili olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla Telekom'un 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabi olması ile kamu iktisadi teşebbüslerinde olduğu gibi genel müdürün doğrudan temsil yetkisi kaldırılmış, temsil hükümlerine Şirketin ana sözleşmesinde yer verilmiştir.

Buna göre, Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi'nin Ana Sözleşmesinin:

11inci maddesi gereğince;

Şirketin temsilinden Yönetim Kurulu sorumludur.

Yönetim Kurulu gerek yasa ve gerekseibu ana sözleşme ile kendisine yüklenen görev ve sorumluluklarını yerine getirirken bunları kısmen şirket bünyesindeki komitelere ve/veya şirket yöneticilerine işlevlerini de açıkça belirlemek suretiyle ve fakat kendi sorumluluğunu bertaraf etmeksızın devredebilir.

13üncü maddesi gereğince;

Yönetim Kurulu sahip olduğu idare ve temsil yetkilerinin tamamını veya bir kısmını Yönetim Kurulu üyesi olan murahhas azalara ve tayin edeceği Yönetim Kurulu Üyesi olmaları gerekmeyen müdürlere bırakabilir.

Genel müdürlerin ve Şirket adına imza yetkisini haiz diğer müdürlerin vazife süreleri Yönetim Kurulu üyelerinin seçim müddetleri ile sınırlı değildir.

Genel Müdür ve genel müdür yardımcıları Yönetim Kurulu kararı ile atanırlar.

14üncü maddesi gereğince de;

İdare ve yargı mercilerinde ve üçüncü şahıslara karşı Türk Telekom'u Yönetim Kurulunun temsil ve ilzam konusunda yapacağı düzenlemeler saklı kalmak üzere, Genel Müdür temsil eder. Genel Müdür gereğinde bu temsil yetkisini devir edebilir.

Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi'nin (Telekom) temsil yetkileri yukarıda belirtilen hükümler doğrultusunda belirlenecek ve talep halinde imza sirküleri buna göre, anonim şirketlerle ilgili olarak yapılan açıklamalar doğrultusunda düzenlenecektir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

12/06/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
12/06/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
12/06/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
12/06/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

Ankara, 12.06.2019

Özü: Vasiyetnameler, mirastan feragat ve ölünceye kadar bakma sözleşmeleri

G E N E L G E
No. (18)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Noterlik Kanununun Sekizinci Kısmının İkinci Bölümü ile Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 7 nci maddesinde noterlerin özel olarak yapacakları görevler içinde gösterilen vasiyetnameler ile diğer ölüme bağlı hukuki işlemleri kapsayan, Birligimizce yayımlanan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

I- VASİYET:

1- 4721 sayılı Türk Medeni Kanununda yer alan hükümler:

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun Miras Hukuku ile ilgili Üçüncü Kitabında yer alan hükümler gereğince;

Mirasbırakan, tasarruf özgürlüğünün sınırları içinde, malvarlığının tamamında veya bir kısmında vasiyetname ya da miras sözleşmesiyle tasarrufta bulunabilir.

Vasiyet, **resmî şekilde** veya mirasbırakanın el yazısı ile ya da sözlü olarak yapılabilir.

Resmî vasiyetname, **iki tanığın katılımasıyla** resmî memur tarafından düzenlenir.

Resmî memur, sult hâkimî, **noter** veya kanunla kendisine bu yetki verilmiş diğer bir görevli olabilir.

Fîl ehliyeti bulunmayanlar, bir ceza mahkemesi kararıyla kamu hizmetinden yasaklılar, okuryazar olmayanlar, mirasbırakanın eşi, üstsoy ve altsoy kan hisimleri, kardeşleri ve bu kişilerin eşleri, resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine **memur veya tanık olarak katılamazlar.**

Resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılan memura ve tanıklara, bunların üstsoy ve altsoy kan hisimlarına, kardeşlerine ve bu kişilerin eşlerine o vasiyetname ile kazandırımda bulunulamaz.

Resmî vasiyetnameyi düzenleyen memur, vasiyetnamenin aslini saklamakla yükümlüdür.

El yazılı vasiyetnamenin yapıldığı yıl, ay ve gün gösterilerek başından sonuna kadar mirasbırakanın el yazısıyla yazılmış ve imzalanmış olması zorunludur.

El yazılı vasiyetname, saklanmak üzere açık veya kapalı olarak **notere**, sult hâkimine veya yetkili memura bırakılabilir.

2- Vasiyet yapabilecekler;

a) Genel olarak:

4721 sayılı TMK'nın 502'nci maddesi gereğince, vasiyet yapabilmek için **ayırt etme gücüne sahip ve onbeş yaşını doldurmuş** olmak gerekir.

Aayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar vasiyet yapabilirler.

Küçükler ve kısıtlılar adına yasal temsilcilerinin vasiyet yapmaları mümkün değildir. Kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olması nedeniyle vekil vasıtasyyla da vasiyet yapılamaz.

b) TMK'nın 407'nci maddesi uyarınca kısıtlanan hükümlüye ait vasiyetnamenin bizzat kendisi tarafından yapılması gerektiği:

Kısıtlanan hükümlünün, vasiyetnamesinin bizzat kendisi tarafından yapılması gerekip gerekmediği hususunda, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan ve Yönetim Kurulu'nun 01.06.1998 günü toplantılarında görüşülen 20.04.1998 günü 5550 sayılı yazda da belirtildiği üzere;

4721 sayılı TMK'nın 14'üncü maddesinde “*Ayırt etme gücü bulunmayanların, küçüklerin ve kısıtlıların fiil ehliyeti yoktur*”, 16'ncı maddesinin birinci fıkrasında da “*Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemlerile borç altına gitmezler. Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gereklidir*” hükümlerine yer verilmiştir.

Aynı Kanununun 407'nci maddesi gereğince, bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahküm olan her ergin kısıtlanır. Bu hukum gereğince, ayırt etme gücüne sahip olup da bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahküm olan kişiye vasi tayini gerektiğinden, bu durumda olan hükümlü kısıtlı duruma düşecek, bir takım hukuki tasarruf ve işlemlerini vasisi aracılığı ile yapabilecektir.

Ancak, ölüme bağlı tasarruflar kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olup, doğrudan doğruya kullanılması zorunludur. Bu konuda temsil hükümleri işlemez. Yani bir kimse adına yasal ve akdi temsilcisi (veli, vasi ve vekil) ölüme bağlı tasarrufta bulunamaz. Nitekim Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 20.01.1981 gün ve E. 5977, K. 79 sayılı kararında da bu hususu açıklamıştır.

Bu itibarla, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olan vasiyetname düzenlenmesi işleminin 4721 sayılı TMK'nın 16'ncı maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, kendisine vasi tayin edilen ayırt etme gücüne sahip hükümlü kişi tarafından bizzat yapılması gerekmekte olup, bu hakkın vasi tarafından kullanılması mümkün bulunmamaktadır.

c) Vatansız kişilerin de vasiyetname yaptırabilecekleri:

Vatansız (haymatlos) bir şahsin noterlikte resmi vasiyet düzenlemek istemesi halinde, talebinin ne şekilde karşılanması gerekiği konusunda istenilen görüş üzerine, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 31.8.1993 tarih ve 37708 sayılı yazda:

“*Vatansız (haymatlos) kişi, hiçbir devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olmayan kişidir. Vatansız kişinin, şahsına veya mallarına karşı milletlerarası hukuk kurallarına aykırı olarak vuku bulabilecek eylemlerde, hiçbir devletin diplomatik himayesinden yararlanması mümkün bulunmamaktadır. Bu sebeple milletlerarası kuruluşlar vatansız kişilerin hukuki durumları ile ilgilenmişlerdir. Ülkemiz hukuk sisteminde, taraf bulunduğu 1948 tarihli İnsan Hakları Sözleşmesi, 26 Nisan 1954 tarihli Vatansız Kişilerin Statüsüne İlişkin Sözleşme ve Vatansızlık Hallerinin Azaltılmasına Dair Sözleşme hükümleri gereğince, vatansızlar, yabancılarla eşit hukuki statüde bulunmaktadırlar. Ancak uygulamada devletler iki taraflı veya çok taraflı sözleşmelerle, kendi vatandaşlarının karşılıklı olarak çeşitli değişik haklardan yararlanmasını sağlayabildiklerinden vatansızlarla yabancıların tam bir eşitlik içinde oldukları söylenemez. Özellikle ülkeye kabul, çıkış, çalışma ve diplomatik himayededen yararlanma hallerinde bu böyledir.*

Vatansız kişinin genel olarak yabancılarla eşit statüde bulunduğu bu şekilde belirtildikten sonra, ilgiliinin yapmak istediği ölüme bağlı tasarrufun ne şekilde yapılması gerekiği konusuna gelince:

Konuya ilgili 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun 20'nci maddesinin 4'üncü fıkrasında ‘*Ölüme bağlı tasarrufun şekline 7'nci madde hükmü uygulanır. Ölenin millî hukukuna uygun şekilde yapılan ölüme bağlı tasarruflar da geçerlidir*’ denilmektedir. Metinde atıf yapılan Kanunun 7'nci maddesinde ise ‘*Hukukî işlemler, yapıldıkları ülke hukukunun veya o hukukî işlemin esası hakkında yetkili olan hukukun maddî hukuk hükümlerinin öngördüğü şekilde uygun olarak yapılabilir*’ denilmektedir.

Bu hükümler karşısında ülkemizde bulunan bir yabancıının vasiyetname düzenletmek istemesi halinde, bu işlemin ya kendi milli hukukuna uygun olarak yapması ya da işlemin yapıldığı yer hukuku olması nedeniyle Türk Hukukuna uygun olarak yapması gerekmektedir. Yabancılarla eşit statüde bulunan vatandaşların, ayrıca bir milli hukuku bulunmadığından, ülkemizde Türk Hukukuna uygun olarak vasiyetname yapabilmeleri gereklidir.

Uygulamada vatandaşların yabancılarla tam eşitliği sağlanmadığından, Noterlik Kanunun 69'uncu maddesinde belirtlen ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 134'üncü maddesinde hukum altına alınan imkânlardan yararlanmaları mümkün değildir. Noterlik Kanununun 69'uncu maddesi gereğince ilgili şahsin bağlı bulunduğu nüfus idaresine yazı yazarak ölümü halinde noterlige bilgi verilmesi istenmektedir. Ancak vatandaş kişinin nüfus kaydı bulunmadığından bu hukümden yararlanma imkânı yoktur.

Gene Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 134'üncü maddesinde, vasiyetnameyi yapanın yabancı olması halinde kendi milli mercilerine tescil ettirme imkânı bulunduğu halde, vatandaş kişinin milli mercileri bulunmadığından, bu imkândan da yararlanması mümkün değildir. Ancak bu hususlar vasiyetnamenin sıhhatini etkileyebilecek nitelikteki usulsüzlüklerden değildir.

Bu itibarla, ülkemizde bulunan vatandaşının Türk Hukukuna uygun olarak noterlikte resmi vasiyetname düzenletmesinde hukukumuza göre bir sakınca bulunmadığı düşünülmektedir." denilmektedir.

ç) Yabancı uyruklu kişilerce yapılacak vasiyetnameler – Uygulanacak usul:

Ülkemizde bulunan yabancı uyruklu bir şahsin, noterlikte vasiyetname düzenletmesi halinde; tescilin ne suretle yapılacağı, Noterlik Kanununun 69'uncu maddesi doğrultusunda noterlikçe yabancıının nüfusa kayıtlı olduğu yer nüfus idaresine bilgi verme yükümlülüğü bulunup bulunmadığı gibi konularda istenilen görüş üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 13.4.1994 tarihli ve 6822 sayılı yazında:

"17 Nisan 1975 tarihli ve 1885 sayılı Kanunla, Vasiyetnamelerin Tescili Konusunda Bir Usul Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'ne Devletimiz de taraf olmuş bulunmaktadır.

Bu sözleşme Avrupa Konseyine üye olan devletlerarasında daha yakın bir işbirliğinin gerçekleşmesini amaçlamaktadır. Bu nedenle ölüm halinde, vasiyetnamelerin gizli kalması veya geç bulunması ihtimallerini azaltmak için her akit Devlette bir milli tescil merkezi kurmuştur. (.....)

(Tescil işleminin Türkiye Noterler Birliği'nde yapılacağı: Yabancının nüfusa kayıtlı olduğu yere bilgi verilmeyeceği: Talep edilmesi halinde diğer akit devletlerden birisine de tescil yapılabileceği:)

Ülkemizde bulunan yabancı uyruklu bir şahsin noterlikte vasiyetname düzenletmesi halinde; ilgiliinin tescil talebi olsun veya olmasın işlemi yapan noter tarafından, Türkiye Noterler Birliğinden aşağıda açıklandığı şekilde tescil talebinde bulunulması gereklidir. Tescil talebi üzerine Birlik vasiyetnameyi usulüne göre işleyerek, tescil eder. Noterlikçe veya Birlikçe, yabancıının nüfusa kayıtlı olduğu yer nüfus idaresine bilgi verme yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Eğer ilgili diğer akit devletlerden birisine de gerekli tescilin yapılmasını isterse bu takdirde ilgili devletin milli tescil merkezine, Birlik tarafından yazı yazılarak tescil talebinde bulunması gereklidir. **(Yapılacak işlem ve alınacak giderler için aşağıdaki açıklamaya bakınız.)** Bu akit devlet, vasiyette bulunan yabancıının vatandaşlığı olduğu devlet ise ilgiliinin nüfus dairesine bilgi vermek veya vermeme kendi iç hukuklarının düzenlemesine bağlıdır.(.....)

Sözleşme hükümleri esas itibariyle vasiyette bulunan kişilerin iradelerini bertaraf etmek istememiştir. Bu nedenle vasiyetçilerin tescile karşı çıkabilecekleri kabul edilmiştir. Ancak akit devletin iç hukukunda tescil mecburiyeti olduğu takdirde vasiyetnamelerin mutlaka yapıldığı devlette tescil edilmesi gereği kabul edilmiştir. Yine diğer akit devletlerde ve bu arada vasiyetçinin kendi devletinde, ancak vasiyette bulunanın tescil talebinde bulunması halinde vasiyetnamenin tescil edilebileceği belirtilmiştir. (Sözleşmenin 4. ve 6. maddeleri).

Bu sebeple vasiyette bulunan yabancıının, kendi devletinde vasiyetnamesini tescil ettirmesi tamamıyla kendi iradesine bağlı olduğundan; milli tescil merkezine tescil edilmesi mecburiyeti bulunmamaktadır.

(Tescilin yapılış şekli:)

Tescil talebinde bulunması gereken asgari bilgiler hem sözleşmede hem Noterlik Kanunu Yönetmeliğinde (134'ncü maddede) belirtilmiştir. Bu bilgiler vasiyetçinin adı soyadı (varsayıfsoyadı), doğum tarihi ve yeri (bilinmiyorsa doğduğu memleket), adresi veya beyan ettiği ikametgâhi, tescili istenen belgenin niteliği ve tarihi, belgeyi teslim eden ya da belgenin tevdi olunduğu noter, kamu mercii veya kişinin adı ve adresidir. Bu itibarla tereddüt edilen hususlardan biri olan nüfusa kayıtlı olduğu yerin bildirilmesi şart değildir. Ancak bu hususun bulunmasında da kuşkusuz fayda vardır. (.....)

(Yurtdışında vasiyetname düzenleyen Türk Vatandaşlarının vasiyetnameleri:)

Yurtdışında vasiyetname düzenleyen Türk Vatandaşlarının vasiyetnamelerini yurdumuzda tescil edilmesini istemeleri halinde; tescil talebinde yeterli nüfus bilgileri varsa nüfusa kayıtlı olduğu yer nüfus idaresine Birlik tarafından bilgi verilmesinin gereği şeklindeki Birlik görüşünü, Adalet Bakanlığı yerinde bulmuştur. Esasen bu sonuç, hem Noterlik Kanununun 69'uncu maddesinden çıkmakta ve hem de Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 134'üncü maddesinin 4'ncü bendinde de açıkça ifade edilmektedir. (.....)

(Akit Devletlerce tescil talebinde bulunulması halinde yapılacak işlem:)

Akit Devletlerce tescil talebinde bulunulması halinde de yapılacak işlem aynıdır. Tescil talebindeki bilgilerin ilgili defterine işlenmesi gerekmektedir. Ancak bu durumda vasiyette bulunan kişi Türk vatandaşı ise kayıtlı olduğu nüfus idaresine bilgi verilmesi de gerekmektedir. Eğer tescil talebinde nüfusa kayıtlı olduğu yer bildirilmemişse, bu takdirde sadece deftere tescil edilmekle yetinilecektir. (.....)

(Yabancı vasiyetçinin ölmesi durumunda yapılacak işlem:)

Ülkemizde vasiyetname düzenleyen yabancının ölümünün ihbar edilmesi veya resmi bir belge ile kanıtlanması durumunda noter tarafından Noterlik Kanununun 69/2.maddesi hükmü uyarınca vasiyetnamenin yetkili sulh hâkimine verilmek üzere Cumhuriyet başsavcılığına tevdii gerekmektedir.

Bu, usule dair bir hükümdür ve noterin vasiyetnameyi saklama görevi bununla sona ermektedir. Vasiyetnameyi alan Cumhuriyet başsavcılığının bu vasiyetnameyi yetkili sulh hukuk hâkimine göndermesi gerekmektedir.

Yetkili sulh hâkimi ise 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun 43 ve 4721 sayılı TMK'nın 596'ncı maddeleri uyarınca mirasbirakanın son yerleşim yeri mahkemesidir" denildiğinden, yabancılara ait vasiyetnamelerle ilgili olarak yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda işlem yapılması gerekmektedir.

*** Vasiyetnamenin diğer bir akit devlette tescilinin istenmesi halinde yapılacak işlem ve alınacak giderler:**

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 134'üncü maddesinin 4'üncü bendinin son fıkrası gereğince, Türkiye'de düzenlenen veya noterliklere teslim edilen bir vasiyetnamenin diğer bir akit devlette tescili istendiğinde, tescil talepnamesinin o devletin diline veya uluslararası geçerliği olan bir dile çevirme ve yazışma giderleri talep edenden alınır. Türkiye Noterler Birliği aracılığı ile diğer bir akit devletten bilgi istemlerine ilişkin taleplere ait giderler de ilgilisinden alınır.

Vasiyetin Türkiye Noterler Birliğine gönderilmeyeceği:

Tescil için Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 134'üncü maddesinin 3'üncü bendinde, tescil için sadece burada yazılı bilgilerin gönderileceğinin belirtilmesi, bunun dışında vasiyetnamenin de Türkiye Noterler Birliğine gönderileceğine dair bir hüküm bulunmaması nedeniyle belirtilen bilgiler dışında vasiyetname örneklerinin Birliğe gönderilmemesi gerekmektedir.

3- Vasiyet sekilleri:

Vasiyetnameler, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 532, 538 ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 89'uncu maddeleri gereğince, noter veya kendisine imza yetkisi verilmiş görevli-

ler tarafından düzenleme şeklinde yapılabileceği gibi, el ile yazılmış ise açık veya kapalı olarak emanete alınmak ve saklanmak üzere de noterliğe bırakılabilir.

a) Düzenleme işlem şeklinde yapılan vasiyetnameler:

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 531 ve 532'nci maddeleri uyarınca vasiyetname, noter tarafından 1512 sayılı Noterlik Kanununun 84-89'uncu maddeleri hükümlerine göre düzenleme işlem şeklinde yapılır.

Bu şekilde düzenlenen vasiyetnamenin aslı noterlik dairesinde saklanır ve örneği ilgilisine verilir.

Noterlik Kanununun 69'uncu maddesinin ikinci fıkrası gereğince, vasiyetçinin ölümü halinde vasiyetnamenin onaylı bir örneğinin Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesi gerektiğinden, işlemden bir örnek de bu amaçla çıkarılmalı ve kapalı zarf içinde uygun bir şekilde saklanmalıdır.

b) El ile yazılmış vasiyetnamenin açık veya kapalı olarak emanete alınmak ve saklanmak üzere noterlige bırakılması:

Saklanmak üzere verilen vasiyetnamelerde uygulanacak usul:

Noterlige açık veya kapalı olarak verilen vasiyetnamelerin saklanmasında, 1512 Sayılı Noterlik Kanunu'nun emanet işleri ile ilgili hükümleri aynen uygulanacak ve vasiyetname, Noterlik Kanununun 69'uncu maddesi uyarınca bir tutanak düzenlenmek suretiyle alınacaktır.

Tutanak; tutanağın düzenlendiği yeri ve tarihi (rakam ve yazı ile); ilgilinin kimliği, adresi ve vergi kimlik numarasını; ilgili noter tarafından tanınmıyorsa, kimliği hakkında getirilen ispat belgesini; tutanağın konusunu; ilgilinin, varsa tercüman, bilirkişi ve tanıkların imzaları ile noterin imza ve mührünü, ilgilinin istediği saklama süresini kapsar.

Saklama süresi sonunda vasiyetin geri alınmaması halinde yapılacak işlem:

Açık veya kapalı olarak saklanmak üzere noterliklere tevdi edilen vasiyetnamelerin süreleri, alınacak harç ve saklama ücretleri ile süresi tamamlandıktan sonra ki dönem için gerekli olan harç ve saklama ücreti verilmemiği takdirde Noterlik Kanununun 66'ncı maddesinin uygulanıp uygulanamayacağı hususlarının sorulması üzerine, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü gönderdiği 22 Kasım 1976 gün ve 34382 sayılı cevap yazısında;

"Noterliklere açık veya kapalı olarak tevdi edilen vasiyetnamelerin saklanmasında, 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun emanet işleri ile ilgili hükümlerinin aynen uygulanması gerekmektedir.

Vasiyetnameler hakkında farklı bir uygulama yapılmasını mümkün kılan bir yasa hükmü bulunmamaktadır.

Bu itibarla noterlikte muhafaza edilen vasiyetnamenin saklanma süresinin sonunu izleyen bir yıl içinde alınmaması veya harç ve giderlerin ödenmemesi halinde noterin, vasiyetçiye bu hususları bir ay içinde yerine getirmesi için, Noterlik Kanunu'nun 65'inci maddesi uyarınca tebliğat yapması, ilgilinin bu süre içerisinde vasiyetnameyi geri almadığı gibi harç ve giderlerini de ödediği takdirde, aynı yasanın 66'ncı maddesi hükmü uyarınca, satış değeri olmayan vasiyetnamenin Hazineye devredilmesi gereği düşünülmekte" olduğu bildirilmiştir.

Aynı konuda, birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 20 Temmuz 1977 tarihli ve (32) sayılı Genelge'de belirtildiği üzere; Yönetim Kurulunca, saklanma süresi içinde alınmayan vasiyetnamelerle ilgili olarak aşağıdaki şekilde işlem yapılması uygun görülmüştür.

Noterlikte saklanan vasiyetnamenin saklanma süresinin sonunu izleyen bir yıl içinde harç ve giderlerin ödenmemesi halinde noter harç ve giderlerinin ödenmesini vasiyeti verene, ona tebliğat mümkün değilse kanuni haleflerine tebliğ edecektir.

Tebliğden itibaren bir ay içinde vasiyetnameyi veren, yine belirli bir süre için harç ve giderleri verirse yeni tutanak düzenlenenecektir.

Tebliğat yapılmış olmasına rağmen bir ay içinde harç ve giderler verilmemişse, Hazineye (vilâyette Defterdarlığı, ilçede Mal Müdürlüğüne) Tebliğat Kanunu hükümleri uyarınca tebliği uygun olacaktır.

Tebliğat yapılamamış olması halinde ise, Tebliğat Kanununun 10'uncu maddesi, "Tebliğat, tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adresinde yapılır. Bilinen en son adresin teb-

ligata elverişli olmadığını anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır” hükmünü içerdigidinden buna göre işlem yapılacaktır.

Saklanmak üzere verilen vasiyetnamelerde ödenmeyen harç ve giderler için yapılması gereken işler:

Yukarıda yer verilen 1977/32 sayılı Genelge 'de belirtildiği üzere; Yönetim Kurulunca, saklanma süresi içinde alınmayan vasiyetnamelerin harç ve giderleriyle ilgili olarak aşağıdaki şekilde işlem yapılması uygun görülmüştür.

Harçlar için yapılması gerekenler:

Geçmiş yıllara ait harçların, ait olduğu yıllarda yürürlükte bulunan Harçlar Kanunu hükümlerine göre tahsil edilmesi gereklidir. Ancak, 213 Sayılı Vergi Usul Kanununun 114'üncü maddesinde, vergi alacağının doğduğu takvim yılını izleyen yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmeyen vergilerin zaman aşımına ugrayacağı hükmeye bağlılığından, noterliklerce 5 yıldan az süreler için harç tahakkuk ettirilmesi icap etmektedir.

Gelirler yönünden yapılması gerekenler:

Noterliklerce saklanmak üzere vasiyetname verme işlemi niteliği yönünden saklanmak üzere verilen emanetlerin saklanması işlemidir.

Emanete alma, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 561'inci maddesine konu teşkil eden “saklama” işlemidir. “Saklama” için özel bir zaman aşımı gösterilmemiş olduğundan aynı Kanunun 146'ncı maddesine göre on yıllık zaman aşımının uygulanması gereklidir. Bu nedenle, on yılı aşmayan süreye ait olan giderler, o yıllarda yürürlükte olan ücret tarifelerine göre noter tarafından tahsil edilebilir.

Bu süre içinde noter değişmişse eski noterlere ait olanın kendilerine veya varislerine ödenmesi gereklidir.

Geçmiş yıllara ait harç ve gelirlerin yalnız son yıl için tahakkuk ve tahsil edilmesinin yeterli olamayacağı düşünülmektedir.

4- Vasiyet düzenlenmesine katılma yasağı bulunan tanıkların nasıl belirleneceği:

Noter tarafından resmî vasiyetname düzenlenirken Türk Medenî Kanununun 536'ncı maddesinde belirtilen katılma yasağı bulunup bulunmadığının nasıl anlaşılacığı, tanıkların vasiyetçiye olan akrabalık derecesi ile bir ceza mahkemesi kararı ile kamu hizmetinden yasaklı olup olmadıklarının saptanabilmesi için aile nüfus tablosu ve Cumhuriyet savcılığından alınmış sabıkasızlık belgesi getirilip getirilmeyeceği, katılma yasağı bulunan kişilerin tanıklığı ile düzenlenecek vasiyetnamenin Türk Medenî Kanununun 557/4 maddesine göre iptal edilmesi halinde noterin durumunun ne olacağı, vasiyetçinin beraberinde getirdiği tanıklarda Türk Medenî Kanununun 536'ncı maddesinde belirtilen katılma yasağıının bulunmadığını beyan ederek sözlerine başlaması ve tanıkların da sözlerinde kendilerinde katılma yasağıının bulunmadığını ifade etmeleri ve işlem kağıdına bu beyanların yazılmasının noteri sorumluluktan kurtarıp kurtarmayacağı konusunda intikal eden tereddütler Yönetim Kurulumuzun 05.02.2002 tarihli toplantılarında görüşülmüştür.

4721 sayılı Türk Medenî Kanunun 536'ncı maddesinin birinci fıkrası hükmü mülga Kanunun 483'üncü maddesini karşılamakta olup, aralarında hüküm farklılığı bulunmamaktadır. Mülga Kanundaki “Medenî hakları kullanmak...” ibaresi yerine, hukuka daha uygun olan ve Kanunun 9'uncu maddesinde belirtilen “fiil ehliyeti” ibaresine yer verilmiş; “siyasî ve medenî haklardan ıskatına” ibaresi yerine “kamu hizmetinden yasaklılar” ibaresi ikame olunmuş ve madde yeni terimlerle yazılmıştır. Bu nedenle, Türk Medenî Kanununun 536'ncı maddesinin birinci fıkrası eskiden beri uygulanmakta olan hükmüdür.

Bu itibarla, Yönetim Kurulunca;

İşlem formüllerinde yer verilen vasiyetname formülü içerisinde kimliklerinin tespitinden sonra tanıkların “Bizlerin Türk Medenî Kanununun 536. maddesindeki yasaklı hallerimizin bulunmadığını kabul ve beyan ederiz” şeklinde beyanlarına ve bunu takiben de noterin “...tanıklığa engel hallerinin bulunmadığını anladım” sözlerine yer verilmesi nedeniyle bu du-

mun, noterin tanıklara, tanıklığa engel hallerin neler olduğunu hatırlattığı ve tanık beyanlarına istinaden de engel bir hallerinin bulunmadığını öğrendiği anlamına geldiğine,

Noter tarafından tanıklığa engel halin neler olduğu anlatılıp soruluduktan sonra, tanıklar notere gerçek dışı beyanda bulunurlarsa, bunun hukukî ve cezaî sorumluluğunun da kendilerine ait olacağına karar verilmiştir.

5- Vasiyetlerin nüfus idaresine bildirilmesi:

(24.12.2019 HD-57213 (245) sayılı genel yazıya istinaden değiştirilmiştir.)

a) Gerek düzenleme şeklinde yapılan, gerekse açık veya kapalı olarak saklanan vasiyetnamelerin nüfus idarelerine bildirilmesi zorunluluğu:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 69'uncu maddesinin birinci fıkrası; “*Noterler açık veya kapalı olarak verilen vasiyetnameleri saklarlar ve buna dair bir tutanak düzenlerler. Gerek bu suretle saklanan vasiyetnameleri, gerek noterler tarafından düzenlenen sair ölüme bağlı tasarrufları yapanların ölümü halinde bilgi verilmesi için, durumu bunların kayıtlı oldukları nüfus idarelerine yazı ile bildirirler.*” hükmünü içerdigidinden, gerek düzenleme şeklinde yapılan, gerekse açık veya kapalı olarak saklanan –emanete alınan- vasiyetnameleri nüfus idarelerine bildirmek zorundadırlar.

Bazı nüfus memurluklarının noterlerce gönderilen vasiyetname bildirim yazılarını geri çevirmeleri ve bazlarının da vasiyetnameye ilişkin senetleri istemeleri nedeniyle konunun İçişleri Bakanlığının intikal ettirilmesi üzerine adı geçen Bakanlıktan gönderilen 11.7.1989 gün ve VHŞ. Md. 671.060/ 9208 sayılı yazda:

“*Noterlerce yapılan vasiyetname bildirimlerinin dayanağı olan senetlerin asıl veya örneklerinin noterlerden istenmemesi hususunda ..... nüfus müdürlüğüne gerekli talimat verilmiştir.*

Ayrıca, vasiyetname bildirimini ve iptal formlarının düzenlenenebilmesi için, noterlerce tanzim edilen senetlerin hiçbir suretle nüfus idarelerine gönderilmesine gerek yoktur.” denilmesi ve vasiyetnamelerin nüfus idarelerine gönderileceğine dair yasal bir düzenleme bulunmaması nedeniyle, noterlikler sadece bildirim yapmakla mükelleftirler.

Bilindiği üzere; 1512 sayılı Noterlik Kanununun 69 uncu maddesi, gerek noterliklerin ölüme bağlı tasarrufları (vasiyetname ve miras sözleşmelerini) nüfus müdürlüklerine gerekse bu müdürlüklerinin de ölüm olaylarını noterliklere bildirimlerinin kâğıt ortamında yapılmasını öngörmekte ise de, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununa 7039 sayılı Kanunla eklenen “Ölüm olayının tespiti” başlıklı Ek 4 üçüncü maddesi; “(1) Ölüm olayları, nüfus müdürlüğünce kurum ve noterlere kâğıt ortamında bildirilmez. Kurum ve noterler ölüm olaylarının tespitini elektronik ortamda yapar. Mücbir sebeplerle ölüm olaylarına ilişkin bilgilerin elektronik ortamda gönderilememesi hâllerinde kâğıt ortamında gönderilebilir. (2) 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 69 uncu maddesinin ve 213 sayılı Kanunun 150 nci maddesinin bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz” hükmünü içerdigidinden, bu bildirimlerin noterliklerle Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü arasında elektronik ortamda yapılması için Birliğimiz ile adı geçen Genel Müdürlükler arasında gereken çalışmalar yapılmıştır.

Sözü edilen çalışmanın sonuçlanması nedeniyle buna ilişkin olarak Birliğimiz Bilgi Teknolojileri Müdürlüğü Müdürlüğünce hazırlanan NBS yeni sürümü 25.12.2019 Çarşamba günü sabahı 08.00 itibariyle hizmete açılmıştır.

Yeni sürümle birlikte;

aa) Ölüme bağlı tasarruf işlemleri (vasiyetname ve miras sözleşmeleri) bilgilerinin Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne ait MERNİS kayıtlarına otomatik olarak işlenebilmesi için, ‘E-İmza Bekleyenler’ ekranında elektronik olarak imzalanması gerekmektedir.

Ölüme bağlı tasarruf işlemlerinin (vasiyetname ve miras sözleşmelerinin) elektronik imza ile imzalanması fakat teknik problemlerden dolayı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilememesi durumunda Yardımcı Programlar altındaki ‘NVİ. Ölüm. Bağ. Eksik Bildiri’ ekranından tekrar gönderilebilecektir.

bb) Nüfus kayıtlarına ölüme bağlı tasarruf işlemleri (vasiyetname ve miras sözleşmeleri) bilgisi işlenmiş olan kişilerin, 25.12.2019 tarihi ve sonrasında ölümü durumunda, ölüm bilgisi, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nden NBS uygulamasının açılışında otomatik alınacak ve aynı şekilde 'Ölüme Bağlı Tasarruflar - Bildirim Yapılacaklar' ekranında görüntülenecektir.

Ölüme bağlı tasarruf işlemlerinin (vasiyetname ve miras sözleşmelerinin) noterlik tarafından Cumhuriyet başsavcılığına fiziki olarak gönderilmesinden sonra, Yardımcı Programlar altındaki 'Ölüme Bağlı Tasarruflar - Bildirim Yapılacak' ekranından ilgili kaydın 'Giden Evrak No' ve 'Bildirilme Tarihi' bilgileri girilerek durum 'Bildirildi' olarak işaretlenecektir.

Anılan işlemler, sadece 'Noter, Noter Vekili veya Başkâtip' tarafından yerine getirilecektir.

'Bildirildi' olarak işaretlenen kayıtların NBS uygulamasının açılışındaki 'Ölüme Bağlı Tasarruflar - Bildirim Yapılacaklar' ekranında görüntülenmemesi sağlanmıştır.

b) Bildirimin yapılacak nüfus idaresi:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 69'uncu maddesinin birinci fıkrası gereğince; yukarıda belirtilen bildirimin ölümü halinde bilgi verilmesi için, durumu bunların kayıtlı oldukları nüfus dairelerine yazı ile bildirmeleri gerekmektedir.

Ancak, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan ve Yönetim Kurulu'nun 20.10.2003 günlü toplantılarında görüşülen 29.08.2003 tarih ve 16259 sayılı yazında;

"1512 sayılı Noterlik Kanununun 69. maddesinde özette; ölüme bağlı tasarrufları yapanların ölümü halinde bilgi verilmesi için, durumun bunların kayıtları oldukları nüfus dairelerine yazı ile bildirileceği belirtilmiş ise de; İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nden ekli yazılarından anlaşılacağı üzere MERNİS projesi çerçevesinde online sisteme geçildiğinden bu tür bildirimlerin noterlerin bulundukları yer nüfus müdürlüklerine gönderilmesinde yasal bir engel olmadığı, hizmette güven, sürat ve etkinlik sağlayacağı ve buna göre işlem yapılması uygun olacağı düşünülmektedir" denildiğinden, bu bildirimlerin noterlerin bulundukları yer nüfus müdürlüklerine gönderilmesi suretiyle de yapılması mümkün bulunmaktadır.

NOT: Birliğimiz ile Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü arasında yapılan çalışmalar tamamlanmış bulunduğuundan ölüme bağlı tasarruf işlemlerinin (vasiyetname ve miras sözleşmelerinin) bildirimleri, yukarıda (a) bende açıklandığı şekilde 25.12.2019 tarihinden itibaren elektronik ortamda yapılacaktır.

c) Bildirim yazısı ve alınacak gider:

Adalet Bakanlığının 7.6.1985 gün ve 24210 sayılı yazısı ekinde gönderilen ve Bakanlıkça da uygun bulunduğu bildirilen İçişleri Bakanlığının 24 Mayıs 1985 gün ve 10098 sayılı yazısı uyarınca vasiyet bildirim yazılarının **iki örnek gönderilmesi** zorunludur.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 69'uncu maddesinin son fıkrası gereğince, yazılacak yazı için ücret tarifesinde gösterilen yazı ücreti ile posta giderinin ilgilisinden alınması gerekmektedir.

NOT: Birliğimiz ile Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü arasında yapılan çalışmalar tamamlanmış bulunduğuundan ölüme bağlı tasarruf işlemlerinin (vasiyetname ve miras sözleşmelerinin) bildirimleri, yukarıda (a) bende açıklandığı şekilde 25.12.2019 tarihinden itibaren elektronik ortamda yapılacaktır.

d) Yabancılara ait vasiyetnamelerin nüfus idarelerine gönderilmeyeceği ve bildirilmeyeceği:

İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan ve 25.01.2007 tarihli Yönetim Kurulu toplantılarında görüşülen 04.01.2007 tarihli 15003 sayılı yazında; Antalya ilinde ikamet eden yabancı uyruklu vatandaşların düzenlettirdiği vasiyetnamelerin az da olsa bazı noterlerce nüfus müdürlüklerine gönderildiğinin görüldüğü belirtilerek, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 69'uncu maddesi gereğince sadece, vasiyetname veya ölüme bağlı tasarruf yapan vatandaşlarımızın ölümü halinde bilgi verilmesi için kayıtlı bulun-

dukları nüfus idaresine bildirim yapılması icap ettiğinden, Türkiye'de kaydı tutulan yabancı uyruklu vatandaşların düzenlettirdiği vasiyetnamelerin noterlerce nüfus müdürlüklerine gönderilmemesi istenmiştir.

Yabancı uyruklu şahısların noterliklerde düzenlettirdikleri vasiyetnamelerin tescili için, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 134'üncü maddesi ve yukarıda yer verilen hükümlere göre sadece işlemi yapan noterin Birliğimize bildirimde bulunması icap etmekte olup, nüfus müdürlüklerinde kayıtlı olmamaları nedeniyle, bu şahıslar tarafından düzenlenen vasiyetname-lerle ilgili olarak nüfus idarelerine bildirim yapılmayacak ve gizliliği bulunan vasiyetname örnekleri gönderilmeyecektir.

6- Vasiyete konu olabilecek ve olamayacaklar:

a) Ölümünden sonra cesedinin açık denize atılması veya yakılması istemini içeren vasiyetnamelerin noterliklerde düzenlenemeyeceği:

Öldükten sonra gömülmek istemediğinden bahisle, ölümünden sonra cesedinin açık denize atılması veya yakılması şeklindeki bir taleple noterliklerde vasiyetname düzenletilmek istenmesi halinde, nasıl bir yol izleneceği konusunda istenilen görüş üzerine, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilen 29.02.1996 günü 3465 sayılı cevap yazısında:

"Bir kimsenin, ölümü halinde, 'mezara gömülme yerine' açık denize atılması ya da yakılması yönünde vasiyetname şeklinde bir ölüme bağlı tasarruf yapması, maddi anlamda bir 'mükellefiyet' olarak değerlendirilebilir. 4721 sayılı TMK'nın 515'inci maddesinin birinci fıkrasında 'mirasbırakan, ölüme bağlı tasarruflarını koşullara veya yüklemelere bağlayabilir' hükmüne yer verilmekle birlikte, ikinci fıkrasında 'hukuka veya ahlâka aykırı koşullar ve yüklemelerin, ilişkin bulundukları tasarrufu geçersiz kılacığı', üçüncü fıkrasında da 'anlamsız veya yalnız başkalarını rahatsız edici nitelikte olan koşullar ve yüklemelerin de yok sayılacağı' ifade edilmiştir.

Bu açıklamalar karşısında konu, Türk Medeni Kanunu açısından ele alındığında; bir kimsenin ölümü halinde açık denize atılmasını vasiyet etmesinin, 4721 sayılı TMK'nın 515'inci maddesinin hükmü karşısında mümkün olmadığı sonucu çıkmaktadır:

Ölüme bağlı bir tasarrufla getirilen mükellefiyet, mirasçıların yerine getirmekle yükümlü olduğu bir yükümlülüğüdür. Mirasçıların böyle bir yükümlülüğü yerine getirmelerini isteyebilmek için, bunun, mirasçıların kişilik haklarını ihlal edici nitelikte olmaması zorunludur. Bir mirasçıdan, miras bırakılan cesedini gömme yerine, açık denize atma yönünde bir ifade bulunmasını beklemek ve onu bu yönde hareket etmeye zorlamak duygusal yaşamı yönünden ona bir eziyet teşkil edebilir. Bu durum ise mirasçıların, TMK'nın 24'üncü anlamında kişilik hakkını ihlal eder. Bu durumda böyle bir ölüme bağlı tasarruf TMK'nın 515'inci maddesi anlamında kanuna aykırı olacağından, noterlerin böyle bir vasiyet istemini ret etmeleri gereklidir.

Bu yorumu, 4721 sayılı TMK'nın 515'inci maddesinin üçüncü fıkrasından hareketle de varmak mümkündür. Bu hükmeye göre anlamsız veya yalnız başkalarını rahatsız edici nitelikte olan koşullar ve yüklemeler yok sayılacaktır. Başkalarını rahatsız edici nitelikte olan koşullar ve yüklemeler, miras bırakana hiçbir yarar sağlamayan, buna karşılık bunu yerine getirmekle yükümlü kılınan kişiler için rahatsızlık veren mükellefiyyettir. Bir kimsenin ölümünde, gömülme yerine açık denize atılması, yakılması yönündeki vasiyeti de bu niteliktedir ve 4721 sayılı TMK'nın 515'inci maddesine aykırıdır.

Bu açıklamalar dışında konuyu 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu açısından da ele almak gereklidir. Bu Kanun'un 211'inci maddesi "Mezarlık ittihaz olunan yerlerden başka yerlere ölü defni memnudur" hükmünü içermektedir. Bunu takip eden maddelerde de, ölülerin defnedilmesinden ve bunun için mezarlıkların tahsisinden söz edilmektedir. Bir başka ifadeyle 1593 sayılı Kanun, ölülerin defnedilmesinde sadece mezarlıklara gömme esasını öngörmüştür. Bu nedenle ölülerin mezarlık dışında başka bir yere defnedilmesi yasaklanmış bulunduğuna göre bir kimsenin vasiyet yoluyla mezarlık dışında bir başka yere defnedilmesini kararlaştırması hukuka aykırıdır.

Nihayet burada konuyu 2872 sayılı Çevre Kanunu açısından da değerlendirmek mümkündür:

Bu Kanun'un 'Tanımlar' başlıklı 2'nci maddesinde 'Çevre kirliliği: Çevrede meydana gelen ve canlıların sağlığını, çevresel değerleri ve ekolojik dengeyi bozabilecek her türlü olumsuz etki' olarak tanımlanmıştır.

Bir cesedin denize atılması, canlıların sağlığını, çevresel değerleri ve dengeyi bozabilecek bir olaydır. Suya atılan cesetlerin, zaman içinde kıyılara vurması ve bu yolla kıyılarda kirliliğe neden olabileceği göz ardı edilemez.

Bu itibarla, ölümden sonra cesedin denize atılmasını veya yakılmasını isteyen vasiyetname hükümlerinin yukarıda açıkladığı üzere Kanun hükümlerine ve örf ve adetlerimize aykırı olması nedeniyle bu tür vasiyetlerin noterlikte tanzim edilemeyeceği düşünülmektedir" denilmektedir.

b) Karşılıklılık şartı nedeniyle Ülkemizde taşınmaz mal edinemeyen yabancı ülke vatandaşları lehine vasiyetname yapılabileceği:

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 04.10.1995 tarih ve 1360-32/718 sayılı görüşünde; "Ülkemizde taşınmaz mal edinemeyen yabancılar lehine taşınmaz edinmeleri için, gerek vasiyetname ve gerekse satış vaadi sözleşmesi düzenlenmesine ilişkin taleplerin 2644 sayılı Kanunun 35'inci maddesi gereğince reddedilmesi yerinde olacaktır" denilmesi nedeniyle, Ülkemizde taşınmaz mal edinemeyen yabancılar lehine taşınmaz edinmeleri için, vasiyetname düzenlenemeyeceği 02.11.1995 tarihli ve 78 Genelge ile duyurulmuştur.

Değişen mevzuat ve karşılıklılık yasağının her zaman için kaldırılabilceği veya değişitirebileceği dikkate alınmak suretiyle, noterlik işleminin yapıldığı tarihte karşılıklılık şartı nedeniyle Ülkemizde taşınmaz mal edinme yasağı olan ülke vatandaşları lehine, vasiyetname ve taşınmaz satış vaadi sözleşmesi yapılip yapılamayacağı hususunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim kurulunun 16.03.2017 tarihli toplantılarında görüşülen 01.03.2017 tarihli ve 3023/3990 sayılı yazda özetle;

"Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü ilgi (e) yazısında; 'ilgi (a) yazınızda belirtilen **04.10.1995 tarihli görüşün** o tarihte yürürlükte olan 21.06.1984 tarih ve 3029 sayılı Kanunla değişik Tapu Kanunu'nun 35. maddesi uyarınca verildiği, 4916 sayılı Kanunun 19. maddesi ile Tapu Kanununda yapılan değişiklik ile yabancı şahısların miras ehliyetine ilişkin hükmün madde metninden çıkarıldığı ve yalnızca taşınmaz edinimlerine ilişkin hususun hükm altına alındığı, devamında yapılan düzenlemelerinde bu doğrultuda olduğu, adı geçen Kanun maddesinde en son değişikliğin **03.05.2012 tarih ve 6302 sayılı Kanun ile yapıldığı, mer'i mevzuat çerçevesinde ülkemizde taşınmaz edinemeyen yabancı ülke vatandaşlarının da mirası olmalarına ilişkin bir engel bulunmadığının ... değerlendirildiği' belirtilmektedir.**

Bu itibarla, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün ilgi (d) ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün ilgi (e) yazıları da incelendiğinde, Tapu Kanununun 35. maddesi uyarınca **noterlik işleminin yapıldığı tarihte karşılıklılık şartı nedeniyle taşınmaz mal edinme yasağı olan ülke vatandaşları lehine vasiyetname yapılmasına mevzuat açısından bir engel bulunmadığı düşünülmektedir.**" denilmektedir.

Yukarıda yer alan görüşler doğrultusunda, karşılıklılık şartı nedeniyle taşınmaz mal edinme yasağı olan yabancı ülke vatandaşları lehine vasiyetname yapılmasına engel bulunmamaktadır.

c) Organ ve doku bağışının vasiyet yolu ile yapılabileceği:

Doku ve organ bağış belgesi bulunan şahsin, Türkiye'de herhangi bir üniversitede verilmek üzere "ölümünden sonra cesedimi herhangi bir üniversitede kadavra olarak bağışlıyorum" metnini içeren beyan fotokopisi ile başvurarak, işlem yapılması talebinde bulunması üzerine, konu hakkında Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmiş

tir. Adı geçen Genel Müdürlükten alınan Yönetim Kurulu'nuzun 14.12.2007 tarihli toplantılarında noterlerimize duyurulmasına karar verilen 31.10.2007 tarihli ve 23331 sayılı yazida;

“... 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılanması ve Nakli Hakkında Kanunun 14. maddesinin 1. fıkrasında ‘Bir kimse sağlığında vücutunun tamamını veya organ ve dokularını, tedavi, teşhis ve bilimsel amaçlar için bıraktığını resmi veya yazılı vasiyetle belirtmemiş, bu konudaki isteğini iki tanık huzurunda açıklamamış ise; sırasıyla ölüm anında yanında bulunan eşi, reşit çocukları, ana veya babası veya kardeşlerinden birisinin; bunlar yoksa yanında bulunan herhangi bir yakınının muvafakatıyla ölüden organ veya doku alınabilir.’ hükmü mevcut olup, bu hükmü gereğince noterlikte vasiyetname yolu ya da iki tanık huzurunda alınacak beyanı ile şahsin ölümünden sonra cesedini kadavra olarak bağıtlamasının mümkün olduğu düşünülmektedir” denilmektedir.

7- Açılmamış vasiyetten kimlerin örnek alabileceği:

Bir mahkeme tarafından, noterlikte düzenlenen açılmamış vasiyetnamenin bir örneğinin gönderilmesinin istenilmesi üzerine; Noterlik Kanununun 94'üncü maddesinin son fıkrası hükmü nedeniyle örneğin gönderilmesi yönünde tereddüt edildiğinden, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulunun 29.05.2009 tarihli toplantılarında görüşülen 5.5.2009 tarihli ve 11044 sayılı cevap yazısında;

“Bilindiği üzere; 1512 sayılı Noterlik Kanununun 55. maddesi gereğince, noterlik evrak ve defterleri mahkeme, soru hakkımıtı ve Cumhuriyet savcılıklarınca veya resmi daireler tarafından, konusu da belirtilmek suretiyle, noterlikte soruşturmayla yetkili kılınan kimseler tarafından incelenebilir. Noterlik evrak ve defterlerinin daire dışına çıkarılabilmesi, ancak mahkemenin veya soru hakkının kararıyla mümkün olabilecektir.

Noterlik Kanununun 94. maddesinde ise,

‘Noterler tarafından yapılan işlemlerin örnekleri, ancak ilgililerine, kanuni mümessil veya vekillerine yahut da mirasçılara verilir.

Bu örnek, masrafi verilmek suretiyle o yerdeki noter eliyle diğer bir şehirdeki noterlikten de getirilebilir.

Ancak, Türk Kanunu Medenisi hükümlerine göre açılmadıkça, vasiyeti yapandan veya bu konuda özel yetkiyi kapsayan, noterlikten onaylı vekâletnameyi taşıyan vekilinden başkasına, vasiyetnamelerin örneği verilemez.’ hükmü yer almaktadır.

Madde metnindeki ‘Türk Kanunu Medenisi hükümlerine göre açılmadıkça’ ifadesi ile vasiyetnamenin ancak Türk Medeni Kanununda yazılı yasal prosedüre göre açılabileceğine vurgu yapılmıştır. Vasiyetnamenin hangi mahkeme tarafından açılabileceği ve alınacak koruma önlemleri, Türk Medeni Kanununun 589'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Vasiyetnameyi düzenleyenin ölmesinin akabinde, miras bırakın ikametgâhi sülh hukuk mahkemesince, Türk Medeni Kanununda belirtilen hükümlere göre vasiyetname açılmadan önce, Noterlik Kanununun 94/son maddesinde belirtildiği gibi, vasiyetnamenin vasiyeti yapandan veya bu konuda özel yetkiyi kapsayan, noterlikten onaylı vekâletnameyi taşıyan vekilinden başkasına verilmesinin mümkün olmadığı, 55'inci madde hükmünün ancak belirtilen usulde vasiyetnamenin açılmasından sonra hükm ifade edeceği düşünülmektedir.” denildiğinden, vasiyetname açılmadan önce vasiyetnamenin, vasiyeti yapandan veya bu konuda özel yetkiyi kapsayan, noterlikten onaylı vekâletnameyi taşıyan vekilinden başkasına verilmesi mümkün değildir.

8- Vasiyetten cayma (dönme):

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 20 Temmuz 1977 tarihli ve (32) sayılı Genelge 'de belirtildiği üzere; Yönetim Kurulunca, vasiyetnamelerden dönülmesiyle ilgili olarak aşağıdaki şekilde işlem yapılması uygun görülmüştür.

4721 sayılı TMK'nın 542'nci maddesinde “Mirasbirakan, vasiyetname için kanunda öngörülen şekillerden birine uymak suretiyle yeni bir vasiyetname yaparak önceki vasiyetnameden her zaman dönebilir. Vasiyetnamenin tamamından veya bir kısmından dönülebilir.”

hükümü yer almaktadır.

Sözü edilen maddede, vasiyetname için kanunda öngörülen şekillerden birine uymak suretiyle denilmesi nedeniyle vasiyetten dönme (cayma) için başvurulacak şeklär, vasiyetname nin yapıldığı şeklär aynı olması gerekmez. Örneğin el yazısı ile yapılmış bir vasiyetname den düzenlemeye şeklärde yapılan vasiyetle veya düzenlemeye şeklärde yapılan vasiyetten, el yazısı vasiyetname ile yahut -şartlar mevcutsa- sözlü vasiyetle rücu edebildiği gibi, bir miras mukavelesi ile de cayılabilir. Bu şeklärde uyulmadan yapılan cayma hükümsüzdür. (Dr. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu -T.M. Hukuku S. 519).

Düzenleme şeklärde yapılmış bir vasiyetten dönme:

4721 sayılı TMK'nın 542'nci maddesi hükmü gereğince, miras bırakılan, vasiyetname için kanunda öngörülen şeklärden birine uymak suretiyle yeni bir vasiyetname yaparak önceki vasiyetname'den her zaman donebilir. Vasiyetname'nin tamamından veya bir kısmından dönülebilir.

Açık veya kapalı olarak saklanmak üzere getirilen vasiyetnamelerden dönme (geri alma):

Vasiyet bırakılan, saklanmak üzere notere getirdiği vasiyetnameyi istediği zaman geri alabileceği gibi vasiyetten dönmeyi kapsayan yeni bir vasiyetname'de verebilir.

Saklanmak üzere getirilmiş olan kapalı vasiyetname'nin geri istenmesi halinde de bir tutanağın düzenlenmesi zorunludur.

Emanetin noterliğe verildiğinde tutulacak tutanakta emanetin saklanacağı süreye göre harç ve giderlerin alınması tabii ise de geri verilmesinde tutulacak tutanak için harç alınacağı hususunda bir hüküm bulunmamaktadır.

1512 Sayılı Kanunun 101. maddesinde sözü geçen tutanağa ilgiliinin imzasının alınmasından söz edilmekte ise de bunun imza onaylanması olarak kabulü mümkün görülmektedir. Yalnız yazı ücreti ile değerli kağıt bedelinin alınması gereklidir.

Nitekim Yargıtay 2. HD. 3.5.1955 günlüğü (1852 E. 2428 K) kararında; "*müteveffa kendi el yazısıyla iki nüsha olarak yazmış olduğu vasiyetname'nin bir nüshasını, noterliğine mazrufen tevdi ve diğer nüshasını da... Bankasına vazeylemiş olup, her ne kadar noterdeki nüshayı geri almış ise de, notere vasiyetten rücuuna dair bir şey söylediğine tesbit edilemediği gibi, mazrufu noterden alırken de daktilo ile yazılan (vasiyeti bozan) sözünün vasiyetçiye aidiyeti noterlikte tasdik edilmemiş ve notere muhafaza için bırakılmış olan zarfin geri alınmasının vasiyetten rucua kat'ı bir karine teşkil etmeyeceği aşıkâr bulunmuş ve bankadaki nüshanın haliyle bırakılmış olması vasiyetten âdemî rucuu kat'ı surette göstermekte bulunmuş olması na binaen hükmün tasdikine...*" karar verilmiştir.

Daire kararı da tutanağın imza onaylaması niteliğinde kabul olunamayacağını göstermektedir.

Saklanmak üzere notere verilmiş olan vasiyetname'nin geri alınmasını; ilgiliinin istemesi halinde; imza onaylaması biçiminde yapılmasına yarar olacağı ve kanunî bir sakınca nın da bulunmadığı,

Belirli bir süre için teslim edilen açık veya kapalı vasiyetname'nin süre dolmadan geri alınması halinde tahsil edilmiş olan harç, saklama ücreti gibi giderlerin geri verilmesinin mümkün olmadığı düşünülmektedir.

9- Vasiyetten dönme halinde nüfus idaresine bildirim yapılp yapılmayacağı:

TMK' nun 542'nci maddesi uyarınca, vasiyetname'nin tamamından veya bir kısmından dönülmesi mümkün bulunmaktadır. Yeni bir vasiyette bulunulmadan vasiyetname'nin tamamından dönülmesi veya vasiyetname'nin bir kısmından dönülmesi halinde, vasiyetname'nin yapıldığı ya da tevdi edildiği zaman tatbik edilen usul ve şartlar aynen uygulanmak sureti ile bir tutanak düzenlenecek ve bu işlemin aslı cilbende, bir sureti ise vasiyetnameye eklenecektir. (NKY Md. 109)

Vasiyetten dönme işleminin nüfus idarelerine bildirileceğine dair mevzuatta bir hüküm bulunmamasına ve yukarıda belirtildiği üzere yapılan işlemin bir örneğinin ilk işleme eklenmesinin yeterli olmasına rağmen bir kısmı noterlikler tarafından, vasiyetten dönme işleminin

de nüfus idarelerine gönderildiğinin anlaşılması üzerine, bu genelge ile yürürlükten kaldırılan 2016/15 sayılı genelgenin (1.9-b) maddesinde; vasiyetten dönme işleminin yapılmasını takiben bu durumun nüfus müdürlüklerine bildirilmesi halinde, nüfus kayıtlarına “vasiyetname kaydı iptal edilmiştir” şeklinde şerh düşündüğü, bu nedenle sistemlerinde de iptal işlemi yapıldığı ve dolayısıyla vasiyetçinin ölümünün noterlilkere bildirilmediği belirtilerek, yeni bir vasiyette bulunulmadan vasiyetten tamamen veya kısmen dönülmesinin ayrıca nüfus idaresine bildirilmesi gerekmediği duyurulmuştur. Ancak Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, noterliliklerin vasiyetten dönme bildirimleri üzerine “vasiyetname kaydı iptal edilmiştir” şeklinde kayıtlarına koyduğu şerh uygulamasını kaldırılmış bulunduğuundan, vasiyetten dönülmesi işlemlerinin nüfus idarelerine bildirilmesinin yarattığı sakınca da ortadan kalkmıştır. Vasiyetten dönme işleminin nüfus idarelerine bildirilmesi halinde, durum sadece kayıtlara işlenmekte, vasiyete ait kayıtlar sistemden silinmemektedir.

Yeni bir vasiyette bulunmak suretiyle önceki vasiyetnameden dönülmesi:

TMK' nun 542'nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, miras bırakınca, vasiyetname için kanunda öngörülen şekillerden birine uymak suretiyle yeni bir vasiyetname yaparak önceki vasiyetnameden her zaman dönenbilir. Bu durumda, hem yeni bir vasiyetname yapılması hem de önceki vasiyetnameden dönülmesi söz konusudur. NKY'nin 109 uncu maddesinin son cümlesi gereğince, yeni yapılan vasiyetnamenin dönmeye de içermesi nedeniyle aslı cilbende bir sureti ise önceki vasiyetnameye eklenecektir.

Yeni bir vasiyette bulunmak suretiyle önceki vasiyetnameden dönülmesinde, yapılan işlem yeni bir vasiyetname olduğundan, vasiyetname yapıldığının Noterlik Kanununun 69'uncu maddesi gereğince nüfus idaresine bildirilmesi yeterli olup, **ayrıca yeni yapılan vasiyetin önceki vasiyetten dönmeye içerdığının bildirilmesi icap etmemektedir.**

10- Ölüm halinde vasiyetin Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesinde uygulanacak usul:

a) Düzenleme şeklinde yapılan vasiyetnamelerde:

Noterlik Kanununun 69'uncu maddesinin ikinci fıkrası gereğince, nüfus idaresi tarafından vasiyetçinin öldüğünün ihbar edilmesi veya resmi bir belge ile ispatı halinde, yetkili sulh hâkimine verilmek üzere vasiyetnamenin onaylı bir örneğinin Cumhuriyet başsavcılığına verilmesi gerektiğinden, vasiyet yapılırken bu amaçla çıkarılan ve saklanan işlem örneği bir üst yaziya ekli olarak gönderilecektir.

b) Açık veya kapalı olarak saklanan –emanete alınan- vasiyetnamelerde:

Vasiyetnamenin, ölümün anlaşılması halinde noterin bulunduğu yerdeki Cumhuriyet başsavcılığına zimmetle elden teslim edilmesi gereği:

Açık veya kapalı olarak saklanmak üzere noterlige vasiyetname bırakınca kişinin öldüğünün anlaşılması halinde, bazı noterliliklerce sözü edilen vasiyetnamelerin, ölüm vukua geldiği veya ölenin nüfusa kayıtlı olduğu yer Cumhuriyet savcılıklarına posta ile gönderdikleri Bilişimizle intikal eden bilgilerden anlaşılmaktadır. Vasiyetnamenin postada kaybolması ihtiyalinin de bulunduğu dikkate alınarak ve her hangi bir soruna yol açılmaması bakımından, sözü edilen vasiyetnamelerin zimmetle ve noterin bulunduğu yerdeki Cumhuriyet başsavcılıklarına teslim edilmesi ve bu kanalla ilgili yerbere gönderilmesi daha uygun olacaktır.

Açık veya kapalı olarak noterlere saklanması amacıyla bırakılan vasiyetname-lerin bulundukları şekilde Cumhuriyet başsavcılığına teslim edileceği:

Açık veya kapalı şekilde noterlige emanet olarak bırakılan vasiyetnamenin, zarfı açılmadan olduğu gibi mi yoksa açılarak içindeki vasiyetnamenin dairede alikonulması ve çıkarılacak onaylı örneğinin mi Cumhuriyet başsavcılığına gönderileceği hususunda tereddüde düşülmesi üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlüğe gönderilen ve Yönetim Kurulunun 13.05.2013 günü toplantılarında görüşülen 17.04.2013 tarihli, 3936/9237 sayılı cevabı yazida;

“Türk Medeni Kanunu'nun 595inci maddesinde; ‘Miras bırakılanın ölümünden sonra ele geçen vasiyetnamesinin, geçerli olup olmadığına bakılmaksızın hemen sult hâkimine teslim edilmesi zorunludur.

Vasiyetnameyi düzenleyen veya muhafaza eden görevli ya da miras bırakılanın arzusu üzerine saklayan veya başka surette ele geçiren ya da ölenin eşyası arasında bulan kimse, ölümü öğrenir öğrenmez teslim görevini yerine getirmekle yükümlüdür; aksi takdirde bu yüzden doğacak zarardan sorumludur.

Sult hâkimi, teslim edilen vasiyetnameyi derhâl inceler, gerekli koruma önlemlerini alır; olağan varsa ilgilileri dinleyerek terekenin yasal mirasçılara geçici olarak teslimine veya resmen yönetilmesine karar verir.’

1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 69uncu maddesinde; ‘Noterler açık veya kapalı olarak verilen vasiyetnameleri saklarlar ve buna dair bir tutanak düzenlerler. Gerek bu suretle saklanan vasiyetnameleri, gerek noterler tarafından düzenlenen sair ölüme bağlı tasarrufları yapanların ölümü halinde bilgi verilmesi için, durumu bunların kayıtlı oldukları nüfus dairelerine yazı ile bildirirler. Noterler, nüfus idaresi tarafından ölümün ihbarı veya resmi bir belge ile ispatı halinde, yetkili sult hâkimine verilmek üzere, dairelerinde saklı bulunan vasiyetnamelerin ve noterlikçe düzenlenmiş ölüme bağlı tasarruf senetlerinin onaylı örneklerini Cumhuriyet Savcılığına tevdi ederler.

Birinci fikra uyarınca nüfus dairelerine yazılacak yazı için ücret tarifesinde gösterilen yazı ücreti ile posta gideri ilgilisinden alınır.’

Düzenlemeleri mevcuttur.

Noterler Birliğinin 1977/32 sayılı Genelgesinde; açık veya kapalı olarak vasiyetnameyi notere teslim etmiş olan vasiyetçinin öldüğünün anlaşılması halinde, vasiyetnamenin Cumhuriyet savcılığına verilmesinin kanuni bir zorunluluk olduğuna işaret edilmiş, 1989/59 sayılı Genelgede ise; 1512 sayılı Kanununun 69/2 hükmü uygulanırken; noterlerin vasiyetnameleri zimmet mukabilinde kendi bağlı oldukları Cumhuriyet savcılıklarına teslim etmelerinin uygun olacağı belirtilmiştir.

*Düzenleme şeklinde yapılan vasiyetnameler dışında kalan açık veya kapalı zarf içinde noterlere saklanması amacıyla emaneten bırakılan vasiyetnamelerin ne şekilde teslim edileceğine ilişkin açık hüküm bulunmamakla birlikte, yukarıda yazılı hükümler ışığında, **vasiyetname noterlige ne şekilde teslim edilmişse o haliyle ve zimmetle Cumhuriyet savcılığına teslim edilmesi gereği düşünülmektedir.**” denildiğinden, sözü edilen vasiyetnamelerin örneklerinin çıkarılarak gönderilmesi mümkün bulunmamaktadır.*

11- Vasiyetnamelerden alınacak harç ve damga vergisi:

Maliye Bakanlığının, 24 Şubat 1976 tarih ve GEL: DMG- 2101104-940/9744 sayılı yazısında:

*“Ölüme bağlı tasarruflardan olan **vasiyetnameler** ile miras mukaveleleri ve ayrıca ölünceye kadar bakma akdi ve vakıf senetleri münderecatları itibariyle taahhütname veya mukavelename mahiyetinde bulunduklarından, mezkûr kâğıtlardan belli parayı ihtiya edenlerin ... nispi, belli parayı ihtiya etmeyenlerin ise ... lira maktu **damga vergisine** tabi olacağı,*

*Ölüme bağlı tasarruflardan olan **vasiyetname** ile miras mukaveleleri ve ölünceye kadar bakma akdi ve vakıf senetlerinden (Harçlar Kanununa bağlı (2) sayılı tarifenin II/11 pozisyonu uyarınca) muayyen meblâğı ihtiya ediyorsa beher imza için ... nispetinde harç alınacağı, aksi halde maktuen ... lira harca tabi olacağı,”*

Keza Maliye ve Gümruk Bakanlığının 3.6.1985 gün GEL : DMG : 2101107-805/38672 sayılı yazısında da;

“Tek taraflı irade beyanı ile taahhüdü tazammum eden vasiyetnamelerin, belli bir değer ihtiya etmesi halinde, bu değer üzerinden nispi, üzerinde bir değer yazılı olmayanlarında maktu, harç ve damga vergisine tabi tutulması icap ettiği,”

Yönünde görüş bildirildiğinden vasiyetnamelerden buna uygun şekilde harç ve damga vergisi alınması gerekmektedir.

12- Vasiyetnamelerin ne şekilde saklanacağı:

Yönetim Kurulunun 22.11.2017 gün ve (11) sayılı kararı üzerine; tüm noterlik dairelerinde uygulama birliğinin sağlanması açısından, 4721 sayılı Medeni Kanunun 531, 532'inci maddeleri uyarınca noterliklerce düzenlenen vasiyetnamelere ait noterlikte muhafazası gereken asıl nüshalar ile yetkili sultanhâkimliğine verilmek üzere Cumhuriyet başsavcılıklarına gönderilecek onaylı örneğin saklanması yönteminin belirlenmesi hususunda mütalaası sorulan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 22.02.2018 gün ve 2989/3672 sayılı yazıları ile “*Cibentte saklanması gereklî vasiyetname asıllarının cibende yapıştırılarak, noterlik arşivindeki raflarda saklanıp, yetkili sultanhâkimine verilmek üzere Cumhuriyet savcılıklarına gönderilecek onaylı örneklerinin de kapalı zarf içinde noterlikte mevcut kasa ya da çelik dolaplarda muhafaza edilebileceği*” bildirildiğinden, uygulama birliğinin sağlanması bakımından bu yönde hareket edilmesi gerekmektedir.

II- MİRAS SÖZLEŞMELERİ:

1- Miras sözleşmesinin iki taraflı işlemle gerçekleştirilebilen bir hukuki sözleşme olduğu:

Miras sözleşmesi, miras bırakanla mirasçılar arasında yapılabilen bir hukuki sözleşmedir.

Türk Medeni Kanununda miras sözleşmeleri iki tür olarak gösterilmiştir. 527'inci madde “*Olumlu miras sözleşmesi*”, 528'inci madde ise “*Mirastan feragat sözleşmesi*” başlıklarını taşımaktadır.

Miras sözleşmesinin geçerli olması için resmî vasiyetname şeklinde düzenlenmesi zorunludur.

Sözleşmenin tarafları, arzularını resmî memura aynı zamanda bildirirler ve düzenlenenen sözleşmeyi memurun ve **iki tanığın** önünde imzalarlar.

2- Miras sözleşmesi yapabilecekler ve vekil vasıtasyyla yapılamayacağı:

TMK'nın 503'üncü maddesi gereğince, miras sözleşmesi yapabilmek için de **ayırt etme gücüne sahip ve ergin olmak, kısıtlı bulunmamak** gereklidir.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 14.5.2007 tarihli ve E. 2007/6349, K. 2007/7938 sayılı “*Mirastan feragat sözleşmesi (TMK. m. 528), miras sözleşmesinin bir çeşidi olduğundan, resmi vasiyetname şeklinde yapılması zorunludur (TMK. m. 545 ve Y. İç. B.K. 11.02.1959 tarih, 16/14 sayılı kararı)*. Davaya konu 07.06.2004 tarihli sözleşmeye miras bırakan C. bizzat katılmayıp vekâleten düzenlenigidinden, geçerli bir mirastan feragat sözleşmesinden söz edilemez.” yönündeki kararından da anlaşılacığı üzere, **miras sözleşmelerinin vekil vasıtasyyla yapılması mümkün değildir.**

3- Miras sözleşmesinin ortadan kaldırılması:

Miras sözleşmesinin ortadan kaldırılmasıyla ilgili hükümlere TMK'nın 546, 547 ve 548'inci maddelerinde yer verilmiştir.

a) Sözleşme veya vasiyetname ile:

TMK'nın 546'ncı maddesi gereğince;

Miras sözleşmesi, tarafların yazılı anlaşmasıyla her zaman ortadan kaldırılabilir.

Miras sözleşmesiyle mirasçı atanan veya kendisine belirli mal bırakılan kişinin, miras bırakana karşı miras sözleşmesinin yapılmasından sonra mirasçılıktan çıkışma sebebi oluştururan davranışta bulunduğu ortaya çıkarsa; miras bırakın, miras sözleşmesini tek taraflı olarak ortadan kaldırabilir.

Tek taraflı ortadan kaldırma, vasiyetnameler için kanunda öngörülen şekillerden biriyile yapılır.

b) Sözleşmeden dönme yolu ile:

Miras sözleşmesi gereğince sağlararası edimleri isteme hakkı bulunan taraf, bu edimlerin sözleşmeye uygun olarak yerine getirilmemesi veya güvenceye bağlanmaması hâlinde borçlar hukuku kuralları uyarınca sözleşmeden donebilir. (TMK'nın 547'nci maddesi)

MİASTAN FERAGAT SÖZLEŞMELERİ:

4- Genel olarak:

Miras sözleşmesinin iki türünden birisi olan “*Mirastan feragat sözleşmesi*” TMK'nın 528'inci maddesinde yer almaktadır.

Belirtilen madde hükmüne göre;

Mirasbırakan, bir mirasçısı ile karşılıksız veya bir karşılık sağlanarak mirastan feragat sözleşmesi yapabilir ve feragat eden, mirasçılık sıfatını kaybeder.

Bir karşılık sağlanarak mirastan feragat, sözleşmede aksi öngörülmedikçe feragat edenin altsoyu için de sonuç doğurur.

5- Belirli mallarla ilgili olarak (kismen) mirastan feragat sözleşmesi yapılabileceği:

Miras bıkan ile mirasçılar arasında yapılan ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 528'inci maddesinde yer alan mirastan feragat sözleşmelerinde, mirasçının miras bırakandan intikal edecek olan belirli bir maldaki miras hak ve payından feragatinin mümkün olup olmadığı hususundaki duraksamalar nedeniyle konu hakkında görüşleri sorulan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan ve Yönetim Kurulu'nun 23.01.2004 günlü toplantılarında görüşülen 31.07.2003 tarih ve 014776 sayılı yazında;

“Bilindiği üzere;

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 528 ve 529'uncu maddeleri 'Mirastan feragat Sözleşmesi'ni düzenlemiştir.

528'inci maddesinde, 'Miras bıkan, bir mirasçı ile karşılıksız veya bir karşılık sağlanarak mirastan feragat sözleşmesi yapabilir.

Feragat eden, mirasçılık sıfatını kaybeder.

Bir karşılık sağlanarak mirastan feragat, sözleşmede aksi öngörülmedikçe feragat edenin altsoyu için de sonuç doğurur.'

529'uncu maddesinde, 'Mirastan feragat sözleşmesi belli bir kişi lehine yapılmış olup bu kişinin herhangi bir sebeple mirasçı olmaması hâlinde, feragat hükümden düşer.

Mirastan feragat sözleşmesi belli bir kişi lehine yapılmamışsa, en yakın ortak kökün altsoyu lehine yapılmış sayılır ve bunların herhangi bir sebeple mirasçı olamaması hâlinde, feragat yine hükümden düşer.' düzenlenmesi mevcuttur.

Ayrıca 545'inci maddesinde miras sözleşmesinin geçerli olması için resmi vasiyet şeklinde yapılması gereği, 532'inci maddesinde de resmi vasiyetnamenin iki tanık huzurunda sult hakimi, noter veya kanunla kendilerine bu yetki verilmiş diğer bir görevli tarafından düzenlenleneceği ifade edilmiştir.

Yasal düzenleme değerlendirildiğinde; mirastan feragat sözleşmesinin, murisle mirasçıları arasında akdedilen ve bu mirasçının müstakbel ve muhtemel miras hakkından tamamen veya kısmen feragat etmesi sonucunu doğuran bir sözleşme olduğu, mirastan feragat sözleşmesinin mirasçının miras hakkının tamamını ve bir kısmını ihtiiva edebilecegi, mirastan kısmen feragat eden mirasçının mirasçılığının zayı olmayacağı düşünülmektedir." denilmektedir.

6- Mirastan feragat sözleşmelerinin nüfus idaresine bildirilmesi:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 69'uncu maddesinde bulunan, "... vasiyetname, gerek noterler tarafından düzenlenen sair ölüme bağlı tasarrufları yapanların ölümü halinde bilgi verilmesi için, durumu bunların yazılı oldukları nüfus dairelerine bildirirler." hükmüne rağmen nüfus dairelerinin mirastan feragat sözleşmelerine ait bilgileri kabul etmeyerek bu

konuya ilişkin yazıları geri çevirdiklerinin anlaşılması nedeniyle durumun, İçişleri Bakanlığına intikal ettirilmesi üzerine, adı geçen Bakanlık Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 8.2.1991 tarih ve 621.145.1525/9340 sayılı yazda:

“Konunun nüfus dairelerine genelge yapıldığı ve ‘Bakanlığımızca yayınlanan 21.9.1984 gün ve 621.114.280/11020 sayılı genelgemizde belirtildiği gibi, ilgiliinin ölüm sütnuna kurşun kalemlle şerh düşülerek söz konusu evrakların ayrı bir dosya içerisinde muhafaza edilmesi gereğinin’ duyurulduğu bildirilmiştir.” denilmiştir.

Bildirimin yapılacağı nüfus idaresi ile bildirim yazısı ve alınacak giderlerle ilgili olarak yukarıda yer alan vasiyet bölümünde yazılı hususlar mirastan feragat sözleşmeleri için de uygulanacaktır.

NOT: Birliğimiz ile Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü arasında yapılan çalışmalar tamamlanmış bulunduğuundan ölüme bağlı tasarruf işlemlerinin (vasiyetname ve miras sözleşmelerinin) bildirimleri, yukarıda yer verilen Vasiyet bölümünün 5inci maddesinin (a) bendinde açıklandığı şekilde 25.12.2019 tarihinden itibaren elektronik ortamda yapılacaktır.

7- Mirastan feragat sözleşmelerinin mahkemelerce açılmadan iade edilmesi üzere yapılacak işlem:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 69'uncu maddesi hükmü gereğince ölüme bağlı tasarruf niteliğinde olan mirastan feragat sözleşmeleri de nüfus dairelerine bildirilmektedir. İlgilinin ölümünün bildirilmesi halinde de noterlikler tarafından feragat sözleşmeleri ilgili mahkemeye gönderilmekte ise de, uygulamada bazı mahkemeler bunlarla ilgili yapacak işlem bulunmadığından bahisle sözleşmeleri noterliklere iade etmektedirler. Bu sebeple konu, Yönetim Kuruluun 17.12.2012 tarihli toplantıda görüşülmüş ve aşağıdaki şekilde uygulama yapılması na karar verilmiştir.

“Mirastan feragat sözleşmesinde üçüncü bir kişi lehine bir hükm varsa bu vasiyet hükmündedir. Miras bırakın ölümü halinde bunun da ilgili mahkeme açılması gerekmektedir. Üçüncü kişi lehine bir hükmü ifade etmiyorsa vasiyet hükmünde olmadığı için açılması gerekmektedir. Ancak, mahkemelerce bu ayrim yapılmadan, mirastan feragat sözleşmesinin taraflar arasında yapılmış bir sözleşme olduğu ve tarafların elinde bulunduğu gerekçeleriyle açılmasına karar verilmemektedir.

Noterliklerce ilgili mahkemeye intikal ettirilen mirastan feragat sözleşmelerinin mahkemece açılmamasına ve iade edilmesine karar verilmesi halinde, noterliklerce yapılacak işlem bulunmadığından, iade edilen evrakin ve mahkeme kararının işleme eklenmek suretiyle muhafaza edilmesi gerekmektedir.”

Aynı konuda Birliğimizce Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'ne yapılan başvuru üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve *“Noterlerce düzenlenen vasiyetname ve sair ölüme bağlı tasarrufları yapanların ölümülerinin nüfus idaresince bildirilmesi halinde, yetkili sult hâkimine verilmek üzere, bu vasiyetname ve sair ölüme bağlı tasarruf senetlerinin onaylı örneklerini Cumhuriyet başsavcılıklarına tevdii etmeleri gereğine ve noterlerin bu yükümlülüklerini yerine getirdikten sonra bu hususta sorumluluklarının kalmayacağına”* ilişkin 06.05.2015 tarihli ve 2015-223/6536 sayılı değerlendirme yazısı (Ek 1)'de bulunmaktadır.

8- Mirastan feragat sözleşmelerinden alınacak harç ve damga vergisi:

Maliye Bakanlığı, 24 Şubat 1976 tarih ve GEL: DMG- 2101104-940/9744 sayılı yazısiyla:

“Ölüme bağlı tasarruflardan olan vasiyetnameler ile miras mukaveleleri ve ayrıca ölünceye kadar bakma akdi ve vakif senetleri münderecatları itibariyle taahhütname veya mukavelename mahiyetinde bulunduklarından, mezkûr kâğıtlardan belli parayı ihtiva edenlerin ... nispi, belli parayı ihtiva etmeyenlerin ise ... lira maktu damga vergisine tabi olacağı,

Ölüme bağlı tasarruflardan olan vasiyetname ile miras mukaveleleri ve ölünceye kadar bakma akdi ve vakif senetlerinden (Harçlar Kanununa bağlı (2) sayılı tarifenin II/11 po-

zisyonu uyarınca) muayyen meblâğı ihtiva ediyorsa beher imza için ... nispetinde harç alınacağı, aksi halde maktuen ... lira harca tabi olacağı,"

Yönünde görüş bildirdiğinden miras sözleşmelerinden (mirastan feragat sözleşmesinden) buna uygun şekilde harç ve damga vergisi alınması gerekmektedir.

ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA SÖZLEŞMELERİ:

9- Genel olarak:

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi, miras sözleşmelerinin iki türünden birisi olan ve TMK'nın 527'nci maddesinde yer alan "Olumlu miras sözleşmesi" içine girmektedir.

TMK'nın 527'nci maddesinin birinci fıkrası gereğince "*Miras bırakan, miras sözleşmesi ile mirasını veya belirli malını sözleşme yaptığı kimseye ya da üçüncü bir kişiye bırakma yükümlülüğü altına girebilir.*"

Ölünceye kadar bakma sözleşmeleri, miras hukukuna tabi ve alelade olmak üzere iki şekilde düzenlenebilmektedir.

Bu sözleşmelerde, bakım alacaklısı gerçek kişi, bakım borçusu ise gerçek ya da tüzel kişi olabilir.

Miras hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinde;

Bakım borçusu, yükleniği yükümlülüğe karşılık olarak, alacaklı tarafından mirasçı olarak atanmaktadır. Burada bakım alacaklısının yaşadığı sürece yerine getirmesi gereken bir yükümlülüğü bulunmamaktadır. TMK'nın 527'nci maddesi gereğince olumlu miras sözleşmesi niteliğinde olan bu sözleşme ile miras bırakan, mirasını veya mirasın belirli bir bölümünü veya belirli bir malını sözleşme yaptığı kimseye veya üçüncü birine bırakma yükümlülüğü altına girmektedir.

Miras sözleşmesi şeklinde yapılan ve mirasçı atamasını içeren ölünceye kadar bakma sözleşmesi, miras bırakanın mirasçısı veya herhangi bir şahıs arasında ölüme bağlı tasarruf olarak yaptığı bir akittir. Başka bir deyişle miras sözleşmesi, miras bırakanla yapılan ölüme bağlı bir sözleşmedir. Hükümleri tamamen mirasa yönelikir. Miras sözleşmesi ile lehine tasarruf yapılan taraf ancak miras bırakanın ölümünden sonra hak sahibi olur.

Türk Borçlar Kanununa tabi (alelade) ölünceye kadar bakma sözleşmesinde;

6098 sayılı TBK'nın 611 – 619'uncu maddelerinde düzenlenmiş olan bu sözleşme ile bir mal varlığının veya bazı mal varlığı değerlerinin devri karşılığında bir kimse (bakım borçusu) diğer birini (bakım alacaklısını) ölünceye kadar bakıp görüp gözetmeyi taahhüt etmektedir. Bakım alacaklısının edimi sağlıkta hüküm doğuran bir işlemde saklı ise Türk Borçlar Kanuna tabi (alelade) ölünceye kadar bakma sözleşmesinden söz edilir.

10- Üçüncü kişi lehine ölünceye kadar bakma akdi yapılabileceği:

Üçüncü kişi yararına ölünceye kadar bakma sözleşmesi yapılip yapılamayacağı konusunda intikal eden tereddütler nedeniyle Adalet Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen ve Yönetim Kurulu'nun 27.08.1998 günü toplantılarında görüşülen 08.07.1998 tarih ve 010346 sayılı yazdı:

"Bilindiği üzere, 6098 sayılı TBK'nın 611'inci maddesinde düzenlenen ölünceye kadar bakma sözleşmesi bir malvarlığı ediminin devri karşılığında, bir kimsenin hayatı sonuna kadar bakılmasını gerektiren talih ve tesadüfe bağlı sözleşmedir.

Ölünceye kadar bakma sözleşmesi, miras hukukuna tabi ve alelade olmak üzere iki şekilde düzenlenebilmektedir.

Yükleniği yükümlülüğe karşı borçlu, alacaklı tarafından mirasçı olarak atanmışsa miras hukukuna tabi ölünceye kadar bakma sözleşmesinden; bakım alacaklısının edimi sağlıkta hüküm doğuran bir işlemde saklı ise alelade ölünceye kadar bakma sözleşmesinden söz edilir.

Diger taraftan, ölünceye kadar bakma sözleşmesinden yararlanan, genel olarak sözleşmenin tarafıdır. Ancak, ölünceye kadar bakma sözleşmesinin düzenlendiği hükümlerde

*aksine hüküm bulunmamasına göre, bu sözleşmenin üçüncü kişi yararına yapılip yapılmaya-
diği konusunda 6098 sayılı TBK'nın 129'uncu maddesinde düzenlenen üçüncü kişi yararına
sözleşme hükümleri çerçevesinde bakmak gerekmektedir.*

*6098 sayılı TBK'nın 129'uncu maddesi "Kendi adına sözleşme yapan kişi, sözleşme
ye üçüncü kişi yararına bir edim yükümlülüğü koydurmussa, edimin üçüncü kişiye ifa edilme-
sin'i isteyebilir" hükmünü taşımaktadır.*

*Bakım alacaklarının, kendisine düşecek mirası taahhüdü söz konusu ise, 4721 sa.
TMK'nın 678'inci maddesi hükmü uyarınca miras bırakılan sözleşmeye iştirak veya muvafa-
kati aranacaktır.*

*Diger taraftan; ölüme bağlı tasarruflarda her türlü temsilin imkânsız olmasına göre,
bakım alacaklarının gerekli ehliyete sahip olması durumunda miras hukukuna tabi ölünceye
kadar bakma sözleşmesi düzenlemesi mümkündür.*

*Ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlının 4721 sayılı TMK'nın 16'ncı maddesi
hükmü gereğince, genel anlamda bağlı olacağı tasarrufa yasal temsilcisinin katılması zor-
unlu olmasına göre, yasal temsilcisinin izni veya icazeti dahi olsa miras hukukuna tabi ölünceye
kadar bakma sözleşmesi düzenlemesi mümkün bulunmaktadır.*

*Bakım borçusu olarak ayırt etme gücüne sahip kısıtlıların 4721 sayılı TMK'nın
463'üncü maddesinin 4'üncü bendi hükmü gereğince, sulh hâkiminin izni ve asliye hâkiminin
onayı ile miras hukuku nitelikli ölünceye kadar bakma sözleşmesi düzenlemeleri mümkündür.*

*Ayırt etme gücüne sahip kısıtlıların alelade ölünceye kadar bakma sözleşmesine
4721 sayılı TMK'nın 463'üncü maddesinin 4'üncü bendindeki koşullar dikkate alınarak katıl-
maları imkân dâhilindedir.*

*Bu itibarla, Borçlar Hukukunun genel prensiplerinden olan akit serbestisi ilkesi ışığı
altında, kanunlarımızda yer alan ve bir kısmına yukarıda yer verilen sözleşmenin taraflarının
niteliğinden doğan sınırlamalar dikkate alınarak, üçüncü şahıs lehine ölünceye kadar bakma
sözleşmesinin düzenlenmesinin mümkün olduğu düşünülmektedir" denildiğinden, üçüncü kişi
yararına ölünceye kadar bakma sözleşmesi yapılması mümkün bulunmaktadır.*

11- Ölünceye kadar bakma sözleşmelerinden miras hukukuna tabi olanların nü- fus idaresine bildirileceği, miras hukukuna tabi olmayanların ise bildirilmeyeceği:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 18.11.1996 günlü 16840 sayılı
görüşü doğrultusunda, ölünceye kadar bakma akdinin nüfus idarelerine bildirilmeyeceği bir-
leştirmeye nedeniyle yürütülden kaldırılan 1996/62 sayılı genelge ile noterliklere duyurulmuş-
tur. Adı geçen Genel Müdürlüğü bu genelgede yer alan görüşünde, sadece Borçlar Kanu-
nuna tabi (alelade) ölünceye kadar bakma sözleşmesi dikkate alınarak ölüme bağlı bir tasar-
ruf olmaması nedeniyle nüfus idarelerine bildirilmeyeceği belirtilmiş, mirasçı atanması sure-
tiyle yapılan ve miras hukukuna tabi olan ölünceye kadar bakma sözleşmesine ilişkin bir
açıklamaya ise yer verilmemiştir.

Noterliklerde yapılan mirasçı atamasını içeren ölünceye kadar bakma sözleşmeleri-
nin, bakım alacaklarının nüfus kayıtlarına işlenmesi için nüfus müdürlüklerine göndermeleri-
ne karşın, belirtilen müdürlüklerce, bu sözleşmelerin nüfus kayıtlarına işlenmeyeceği gerek-
çesiyle iade edilmeleri nedeniyle konu, Yönetim Kurulumuzun 17.12.2012 tarihli toplantısında
görüşülmüş ve bu hususta Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş isten-
miştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 04.03.2013 tarihli ve 2156/5289 sayılı cevap
yazısında özette:

*"Ölünceye kadar bakma sözleşmesi genel olarak, bakım alacaklarının, bakım borçlu-
sına kendisini yaşamı boyunca bakıp gözetmesi karşılığında, bir malvarlığı değerini sağlar
arası devrettiği veya ölüme bağlı bir tasarrufla bazı mallarını vasiyet ettiği ya da bakım borç-
lusunu mirasçı atadığı, şansa, rastlantıya bağlı, tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme
türü olup, bakım alacaklarının edinimi ifa etme tarzına göre borçlar hukuku ya da miras hu-
kuku nitelikli olabilemektedir.*

.....

Mevcut düzenlemeler çerçevesinde; Noterler Birliğinin 28.11.1996 tarihli ve 62 sayılı Genelgesinin borçlar hukuku hükümlerine tabi ölünceye kadar bakma sözleşmelerine ilişkin olduğu, yukarıda açıklanan miras hukuku hükümlerine tabi ölünceye kadar bakma sözleşmelerinin ise tipki Medeni Kanunda düzenlenen miras sözleşmeleri gibi bakım alacaklısı açısından ölümeye bağlı tasarruf niteliğinde olduğundan nüfus idarelerine bildirilmesi gerektiği düşünülmektedir.” yönünde görüş bildirmiştir.

Bu görüş, Yönetim Kurulunun 01.04.2013 tarihli toplantılarında görüşülmüş ve alınan karar uyarınca, konuya ilişkin olarak Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünden de görüş talep edilmiştir. Bu Genel Müdürlükçe gönderilen 28.05.2013 tarihli ve 99.52898 sayılı cevap yazısında da, “*İlgı yazınızda belirtilen konu ile ilgili MERNİS Uygulama Yazılımında “Ölunceye Kadar Bakım Sözleşmesi” ile “Ölunceye Kadar Bakım Sözleşmesinin İptali”ne ilişkin verilerin nüfus aile kütüklerine tescil edilmesi yolunda Bakanlığımızca 23.05.2013 tarih ve 51241 sayılı yazımız ile valiliklere talimat verilmiştir.*” denilmiştir.

Bu itibarla;

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 18.11.1996 günlü 16840 sayılı görüşünde yer verildiği gibi, borçlar hukuku hükümlerine tabi (alelade) ölünceye kadar bakma sözleşmelerinin nüfus idarelerine bildirilmeyecektir.

Miras hukuku hükümlerine tabi ölünceye kadar bakma sözleşmelerinin ise, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenen miras sözleşmeleri gibi bakım alacaklısı açısından ölümeye bağlı tasarruf niteliğinde olması nedeniyle nüfus idarelerine bildirilmesi gerekmektedir.

NOT: *Birliğimiz ile Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü arasında yapılan çalışmalar tamamlanmış bulunduğuundan ölüme bağlı tasarruf işlemlerinin (vasiyetname ve miras sözleşmelerinin) bildirimleri, yukarıda yer verilen Vasiyet bölümünün 5inci maddesinin (a) bendinde açıklandığı şekilde 25.12.2019 tarihinden itibaren elektronik ortamda yapılacaktır.*

12- Ölunceye kadar bakma sözleşmelerinin mahkemelerce açılmadan iade edilmesi üzerine yapılacak işlem:

Yukarıda yer alan mirastan feragat bölümünün 7nci maddesinde yapılan açıklamalar doğrultusunda işlem yapılması gerekmektedir.

13- Ölunceye kadar bakma sözleşmelerinde harç ve damga vergisi:

Maliye Bakanlığı, 24 Şubat 1976 tarih ve GEL: DMG- 2101104-940/9744 sayılı yazısıyla:

*“Ölüme bağlı tasarruflardan olan vasiyetnameler ile miras mukaveleleri ve ayrıca ölünceye kadar bakma akdi ve vakıf senetleri münderecatları itibarıyle taahhütname veya mukavelename mahiyetinde bulunduklarından, mezkür kâğıtlardan belli parayı ihtiva edenlerin ... nispi, belli parayı ihtiva etmeyenlerin ise ... lira maktu **damga vergisine** tabi olacağı,*

Ölüme bağlı tasarruflardan olan vasiyetname ile miras mukaveleleri ve ölünceye kadar bakma akdi ve vakıf senetlerinden (Harçlar Kanununa bağlı (2) sayılı tarifenin II/11 pozisyonu uyarınca) muayyen meblağı ihtiva ediyorsa beher imza için ... nispetinde harç alınacağı, aksi halde maktuen ... lira harca tabi olacağı,” yönünde görüş bildirdiğinden,

Keza, Maliye ve Gümruk Bakanlığından gönderilen 20.11.1989 tarih ve harç: 2232314-198/85012 sayılı yazda da:

“Bilindiği üzere 492 sayılı Kanunun 42'nci maddesinde, menkul ve gayrimenkul mallar hakkında alım, satım, taahhüt ve rehinle ilgili her nevi mukavele, senet ve kağıtlarda değer gösterilmesi mecburidir. Rehin bordroları hakkında bu hükmü uygulanmaz denilmiş ve aynı kanuna bağlı (2) sayılı tarifenin I/1 pozisyonunda da, muayyen bir meblağı ihtiva eden her nevi senet, mukavelename ve kâğıtlardan beher imza için binde .... nispetinde harç alınacağı belirtilmiştir.

Kanuna bağlı (2) sayılı tarifenin II/11 pozisyonunda ise, belli bir meblağı ihtiva etmeye umumi ibra, umumi makbuz, tahkimname, ölüme bağlı tasarruf senet ve mukaveleleri, ölünceye kadar bakma akdi, ... mukaveleleri ve bunlardan rücu ve bunların feshi ve bunların

teferruatına dair senet, mukavele ve kâğıtların düzenlenmesinden ..., ise maktu harç alına-cağı hükmeye bağlanmıştır.

İncelenmesinden anlaşılacığı üzere; sözü edilen tarife pozisyonunda belirtilen işlem-lerden ve bu meyanda ÖLÜNCEYE KADAR BAKMA AKDİNDEN taahhüt konusuna bakıl-maksızın işlemde değer gösterilmemiş ise, maktu harç alınması esası getirilmiştir. Bu neden-le, bu işlemlerde 42'nci madde hükmü çerçevesinde değer gösterilmesi mecburi bulunma-maktadır. Ancak, ölünceye kadar bakma akdinde düzenleme şekli itibarıyle bir değer göste-rilmiş olması halinde harcın ve bu meyanda damga vergisinin nispi olarak alınacağı muhak-kaktır.

Buna göre, bir anonim şirketin nama yazılı hisse senetlerinin gelir ve faizlerinin üçün-cü bir kişiye ölünceye kadar bakma akdi sözleşmesiyle temlikine ilişkin işlemde değer göste-rilmesi mecburi olmamakla birlikte söz konusu kâğıtta muayyen bir meblağa yer verilmiş ise nispi, kağıt muayyen bir meblağı ihtiya etmiyorsa maktu damga vergisi ve harç alınması icap eder.” denildiğinden miras sözleşmelerinden (ölünceye kadar bakma sözleşmelerinden) buna uygun şekilde harç ve damga vergisi alınması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

29.07.2016 tarihli ve (15) sayılı genelge,
30.03.2018 tarihli ve Hukuki Danışmanlık-7148 (60) sayılı genel yazı,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılara, TNB internet sayfasında yer alan
“YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

**T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü**

Sayı: 73640249-045.02[02]-521-2015-223/6536

06/05/2015

Konu: Ölume bağlı tasarruflar hakkında yapılacak işlemler

TÜRKİYE NOTERLER BİRLİĞİNE

İlgisi: 13.04.2015 tarihli ve Hukuki Danışmanlık- 10-5818 sayılı yazınız

Noterlik Kanununun 69'uncu maddesi gereğince noterlerin, yetkili sulu hâkimine verilmek üzere, dairelerinde saklı bulunan vasiyetnameleri ve noterlikçe düzenlenmiş ölümle bağlı tasarruf senetlerinin onaylı örneklerini Cumhuriyet savcılığına tevdi ettikleri, ancak vasiyetname dışında kalan ölümle bağlı tasarruf senetlerinin mahkemelerce açılmadan noterliklere iade edildiği, bu durum karşısında noterlerin sorumluluklarının bulunmadığı yönünde düşünce belirtilmekle birlikte, uygulamanın mirasçıların hak kaybına sebebiyet vermemesi bakımından, söz konusu ölümle bağlı tasarruf senetlerinin yetkili sulu hâkimine tesliminden itibaren yapılması gereken herhangi bir işlem bulunup bulunmadığı, bulunmuyor ise bu yönde bir yasal düzenlemeye ihtiyaç olup olmadığı hususlarında Genel Müdürlüğümüz görüşü talep edilen ilgi yazı incelendi.

1512 sayılı Noterlik Kanununun “*Vasiyetname ve ölümle bağlı tasarruflarla ilgili işler*” başlıklı 69'uncu maddesinde; “*Noterler açık veya kapalı olarak verilen vasiyetnameleri saklarlar ve buna dair bir tutanak düzenlerler. Gerek bu suretle saklanan vasiyetnameleri, gerek noterler tarafından düzenlenen sair ölümle bağlı tasarrufları yapanların ölümü halinde bilgi verilmesi için, durumu bunların kayıtlı oldukları nüfus dairelerine yazı ile bildirirler. Noterler, nüfus idaresi tarafından ölümün ihbarı veya resmi bir belge ile isbatı halinde, yetkili sulu hâkimine verilmek üzere, dairelerinde saklı bulunan vasiyetnamelerin ve noterlikçe düzenlenmiş ölümle bağlı tasarruf senetlerinin onaylı örneklerini Cumhuriyet Savcılığına tevdi ederler...*”,

23.11.2006 tarihli ve 26355 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına ilişkin Yönetmeliğin “*Nüfus olaylarının aile kütüğüne tescili*” başlıklı 155'inci maddesinin yedinci fıkrasında; “*Haklarında vasiyetname düzenlenenlerin ölümü halinde, nüfus müdürlüğünce ilgili noter veya konsolosluğu bilgi verilir*” hükümlerine yer verilmiştir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun üçüncü kitabının 495 ilâ 682 maddeleri arasında, miras hukukuna ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Üçüncü kitabın 514 ilâ 530 maddeleri arasındaki üçüncü ayrimında ölümle bağlı tasarrufların çeşitleri, 531 ilâ 549 dördüncü ayrimında ise ölümle bağlı tasarrufların şekli düzenlenmiştir. Birinci ayrim 514'üncü maddesinde ölümle bağlı tasarrufların çeşitlerinin vasiyetname ve miras sözleşmesi olduğu hükmü altına alınmıştır. TMK'nun “*Mirasın Geçmesinin Sonuçları*” başlıklı ikinci bölümünün “*Koruma Önlemleri*” başlıklı birinci ayrimında 596'ncı maddesinde vasiyetnamenin açılması hükmü altına alınmış

ve vasiyetnamenin, geçerli olup olmadığına bakılmaksızın tesliminden başlayarak bir ay içinde mirasbirakanın yerleşim yeri sulu hâkimi tarafından açılacağı ve ilgililere okunacağı belirtilmiştir.

Ölüm bağı tasarrufların, maddi açıdan, tanıma (TMK. m. 295), mirasçı atama (TMK. m. 516), belirli mal bırakma (TMK. m. 517), vakıf kurma (TMK. m. 526), mirastan feragat sözleşmesi (TMK. m. 528) gibi çeşitli ayırmılara tabi tutulduğu görülmektedir. Bu ölüme bağı tasarruflardan sadece vakıf kurma işleminin vasiyetname şeklinde yapılması gerekmekte olup diğerlerinin hem vasiyetname hem de miras sözleşmesi ile yapılması mümkündür. Miras sözleşmelerinde TMK'nun 527'nci maddesinde sözleşmenin tarafı dışında üçüncü kişi lehine de miras sözleşmesi yapılabileceği öngörülmüştür.

Bu itibarla;

Noterlerin, dairelerinde sakladıkları vasiyetnameleri ya da kendileri tarafından düzenlenen sair ölüme bağı tasarrufları yapanların ölümlerinin nüfus idaresince bildirilmesi halinde, yetkili sulu hâkimine verilmek üzere, bu vasiyetname ve sair ölüme bağı tasarruf senetlerinin onaylı örneklerini Cumhuriyet başsavcılıklarına tevdi etmeleri gerekmektedir. Noterlerin bu yükümlülüklerini yerine getirdikten sonra bu hususta sorumluluklarının kalmayacağı değerlendirilmektedir.

Ayrıca tanıma, mirasçı atama, belirli mal bırakma, vakıf kurma, mirastan feragat sözleşmesi gibi ölüme bağı tasarrufların vasiyetname şeklinde yapılması halinde Sulu Hukuk Mahkemesi tarafından vasiyetnamenin açılması yolu ile ilgililere bildirim yapılması gerektiği, bunun yanında bir kimsenin taraf olmadığı bir miras sözleşmesi ile mirasçı atanması, lehine belirli mal bırakılması veya lehine mirastan feragat sözleşmesi gibi üçüncü kişi lehine miras sözleşmesi yapılmasına ilişkin ölüme bağı tasarrufun da ilgililere Sulu Hukuk Mahkemesi tarafından bildirilmesinin uygun olacağı ve **bu hususun mevzuat çalışmalarında dikkate alınması gereği düşünülmekle birlikte talebiniz mevzuat çalışmalarında değerlendirilmek üzere not edilmişdir.**

Bilgilerine arz ederim.

e-imzalıdır.
Feyzullah TAŞKIN
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür V.

G E N E L G E
No. (19)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Birliğimizce yayımlanan, Noterlik Kanununun Sekizinci Kısmının İkinci Bölümünde (NK md. 61) noterlerin özel olarak yapacakları görevler içinde gösterilen tespit iş ve işlemelerini kapsayan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

1- Genel olarak:

Noterlik Kanunu'nun 61'inci maddesi gereğince noterler, **bir şeyin veya bir yerin hal ve şeklini, kıymetini, ilgili şahısların kimlik ve ifadelerini, davet edildiklerinde piyango ve özel kuruluşların kur'a, seçim ve toplantılarında hazır bulunarak durumu tespit edip belgelendirebilirler.**

Bu madde dışında, 6572 sayılı Kanunla Noterlik Kanununa eklenen 198/A maddesiyle de **tespit konusuna ilişkin** yeni bir düzenleme yapılmış ve **elektronik ortamda durum, görüntü, işlem veya benzeri her türlü verinin** de noterler tarafından tespitinin yapılabileceği hükmü getirilmiştir.

Ancak noterlerin yapabilecekleri tespit işleri, Noterlik Kanunu'nun 60'inci maddesi ile sınırlanmıştır. Noterlerin görevlerinin sayıldığı bu maddenin birinci ve ikinci fıkrası hükümlerine göre;

- a) Yapılması kanunla başka bir makam, merci veya şahsa verilmiş olan,
- b) Kanunlarda resmi olarak yapılmaları emredilen ve mercileri belirtilmiş olan, hukuki işlemleri noterler yapamazlar.

Noterlerin yaptıkları tespitlerin, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 106'ncı maddesi uyarınca bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun yahut bir belgenin sahte olup olmadığından belirlenmesine ilişkin mahkemelere açılan tespit davaları ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

Noterlerin yaptıkları tespitler diğer noterlik işlemleri gibi aksi sabit oluncaya kadar doğru kabul edilen resmi işlemleridendir. Noterce tespit edilen hususlarda doğruluk karinesinin çürütlmesi için daha kuvvetli bir delil gerekir. Noterce yapılan tespitin doğru olmadığı adli mercilere karşı iddia ve ispat edilebilir.

Noterlerce düzenlenen bu tür belgeler mahkemelerde kuvvetli bir delil olabileceğiinden ve dolayısıyla yargı organlarının işlerini kolaylaştıracağından yapılacak tespitlerin hukuki niteliğe sahip bulunmasına dikkat edilmelidir.

2- Tespit işlemlerinin kâğıt veya elektronik ortamda yapılabileceği:

6572 sayılı Kanunla Noterlik Kanununa eklenen 198/A maddesiyle tespit konusunun genişletilmesi yanında **tespitin yapılış şekline ilişkin de** yeni bir düzenleme yapılmış ve **bu işlerin elektronik ortamda da yapılmasına** olanak sağlanmıştır.

Noterliklerde yapılacak tespit işleri, ilgililerin el ürünü imzasıyla kâğıt ortamında yapılabileceği gibi güvenli elektronik imzaya elektronik ortamda da yapılabilir.

3- Bir donanımda veya internet ortamında bulunan her türlü verinin elektronik ortamda tespitinin yapılabileceği:

6572 sayılı Kanunla Noterlik Kanunu'na eklenen 198/A maddesi ile 11 Temmuz 2015 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Noterlik İşlemlerinin Elektronik Ortamda Yapılması Hakkında Yönetmelik hükümleriyle noterlerin yapabileceği tespitler yönünden yeni bir tespit şekli getirilmiş ve **bir donanımda veya internette bulunan her türlü verinin** tespitinin yapılabileceği belirtilmiştir.

Bir donanımdaki veya internet ortamındaki verinin tespiti işlemiyle; o verinin belirli bir anda ya da zaman aralığında o anki veya zaman aralığındaki hâlinin değişmez olarak belirlenmesi, tekrar edilebilir hâlde tutulması ve saklanması anlaşılır.

Bir donanımda veya internet ortamındaki verinin tespiti işlemi TNBBS kullanılarak yapılacaktır.

Noterlik Kanunu'na eklenen 198/A maddesi ile Noterlik İşlemlerinin Elektronik Ortamda Yapılması Hakkında Yönetmelik'te, **bir donanımda veya internette bulunan her türlü verinin** tespitinin yapılabileceği belirtildiğinden; bu tür tespitlerin, **ekran veya ses kaydının olduğu gibi kayıt altına alınması ve belirlenmesi suretiyle durum (vakia) tespiti niteliğinde olması nedeniyle** hukuk, ceza ve idari davaya konu olup olmayacağı dikkate alınmadan, bir donanımda veya internette bulunan verilerin tespitlerinin yapılp yapılamayacağı 28.06.2016 tarihli yazımızla Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden sorulmuştur.

Adı geçen Genel Müdürlüğün gönderdiği 15.08.2016 tarihli ve 2016/37/9712/12287 sayılı yazında; "Noterlik Kanununun 61. maddesinde, noterlerin bir şeyin veya bir yerin hal ve şeklini, kıymetini, ilgili şahısların kimlik ve ifadelerini tespit edecekleri düzenlenmiştir. Buna göre kişilerin Birliğinizne ait www.tnb.org.tr adresinden kimlik bilgilerini girerek tespiti istenilen internet sayfasının ekran görüntüsü ile varsa ekli dosyalarım indirip daha sonra, verilen tespit numarası ile herhangi bir noterliğe müracaatla tespit tutanağı alması suretiyle yapılan tespit işlemi ile internet ortamındaki verinin belirli bir anda ya da zaman aralığında o anki veya zaman aralığındaki hâlinin değişmez olarak belirlenmesi, tekrar edilebilir hâlde tutulması ve saklanmasıının sağlandığı, bunun da Noterlik Kanununun 198/A maddesi ile getirilen düzenlemenin amacına uygun olacağı ve Noterlik İşlemlerinin Elektronik Ortamda Yapılması Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre yapılabileceği değerlendirilmektedir." denildiğinden, **hukuk, ceza ve idari davaya konu olup olmayacağı dikkate alınmadan, bir donanımda veya internette bulunan verilerin elektronik ortamda tespitleri yapılabilecektir.**

4- Tespit sırasında bilirkişi ve tanık beyanına başvurulması:

Noterler, **bir yerin hal ve şeklini, kıymetini** tespit ederken konunun belirli bir uzmanlık alanına girmesi halinde bilirkişi ve gerekli görülmlesi durumunda da tanık dinleyebilirler. Bu durumda noterin Noterlik Kanunu'nun 75'inci maddesine göre tanık, tercüman ve bilirkişiyeye yemin ettirme yetkisi bulunmaktadır.

Beyan (İfade) tespitlerinde, beyanı (ifadesi) tespit olunana yemin ettirme yetkisi noter tanınmadığından, bu yönde işlem yapılamaz.

5- Bilgisayarlar veya makineler aracılığıyla yapılan çekilişlerde dikkat edilecek hususlar:

26.4.1984 tarihli ve Hukuk- 2433 sayılı Başkanlık duyurusu gereğince, bilgisayar veya bir makine aracılığıyla çekiliş tespiti yapılması halinde, noterliklere duyulan güvenin sarsılmaması yönünden, program disklerinin, çekiliş sırasında kullanılacak numaraların uygun görülecek yollarla incelenmesinden sonra çekilişlerin yapılmasına dikkat edilmelidir.

6- Bir donanımda veya internet ortamında bulunan tespiti yapılacak verinin içeriğinin yabancı dilde olması durumunda tercumesinin gerekip gerekmediği:

Bir donanımda veya internet ortamında bulunan verinin elektronik ortamda tespiti sırasında, veri içeriğinin yabancı dilde olması durumunda tercumesinin gerekip gerekmediği 28.06.2016 tarihli yazımızla Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden sorulmuştur.

Adı geçen Genel Müdürlük gönderdiği 15.08.2016 tarihli ve 2016/37/9712/12287 sayılı yazıyla; “Noterlik Kanununun 99. maddesi, ‘Örneği verilmesi istenen kağıt yabancı dilde yazılmışsa, evvela tercüme edilir; sonra bu bölüm hükümlerine göre örnek çıkarılarak her örneğe tercümesi ilişirilir ve bu yolda şerh verilir.’ hükmünü içermektedir.

Bu itibarla, bir donanımdaki veya internet ortamındaki verinin tespiti işlemi ile o verinin belirli bir anda ya da zaman aralığında o anki veya zaman aralığındaki hâlinin değişmez olarak belirlenmesi, tekrar edilebilir hâlde tutulması ve saklanması anlaşılacağından ve bu şekilde yapılan tespiti değerlendirmek merciine ait olacağından 99. madde hükmünün elektronik ortamda yapılacak tespitler için uygulanmasının gerekmediği düşünülmektedir.” yönünde görüş bildirdiğinden tespiti yapılan verinin Türkçe çevirisinin de yapılması icap etmemektedir.

Ancak, **iş sahibinin talebi halinde**, tespiti yapılan yabancı dildeki verinin ayrıca tercumesinin yapılması mümkün bulunmaktadır

7- Noterliklerde yapılamayacak tespit işleri:

a) Kanunlara, ahlaka ve adaba aykırı olan hususlarda tespit işlemi yapılamayacağı:

3 üncü maddede açıklandığı üzere, bir donanımda veya internette bulunan her türlü verinin elektronik ortamda tespitinin yapılabileceğine ilişkin hükümler ayrık olmak üzere;

Noterlik Kanununun 53'üncü maddesi ile 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 26'ncı maddesi hükümleri uyarınca noterler, kanunda öngörülen sınırlar dışında kalan, ahlak, adap ve kanuna aykırı olan hususlarda tespit işlemi yapamazlar.

b) Hukuk davalarına konu delil tespitlerinin yapılamayacağı:

Hukuk davalarına konu delil tespitleriyle ilgili hükümlere Hukuk Muhakemeleri Kanunu 400 ve devam maddelerinde yer verilmiştir. Bu hükümlere göre delil tespiti;

- aa) Görülmekte olan bir dava sırasında,
- bb) Açılacek bir dava nedeniyle, dava açılmadan önce,
- 401'inci maddede belirtilen ilgili mahkemeden talep edilebilir.

aa) Görülmekte olan bir dava sırasında delil tespiti:

HMK'ın 401'inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmü gereğince, dava açıldıktan sonra yapılan her türlü delil tespiti talebi hakkında sadece davanın görülmekte olduğu mahkeme yetkili ve görevli olduğundan, Noterlik Kanunu'nun 60'inci maddesi hükmü gereğince noterlikler bu nitelikteki tespitleri yapamazlar.

bb) Açılacek bir dava nedeniyle, dava açılmadan önce delil tespiti:

Burada en önemli şart bir dava açılmasının düşünülmesi ve açılacak bir dava olmasıdır.

Mahkemelerce yapılacak delil tespitlerinde, bir vakianın tespiti amacıyla **keşif yapılması, bilirkişi incelemesi yaptırılması ya da tanık ifadelerinin alınması** gibi işlemler yapılabilir. (Örneğin; herhangi bir olay nedeniyle meydana gelen zararın tespiti için keşif ve bilirkişi incelemesi yapılması gibi.)

Mahkemeden delil tespitinin istenebilmesi için diğer bir şart **delilin hemen tespit edilmemesi hâlinde kaybolacağı yahut ileri sürülmesinin önemli ölçüde zorlaşacağı** ihtimalinin bulunmasıdır.

Açılacek dava nedeniyle yapılacak delil tespitinde, hâkim gözetiminde bir inceleme, bilirkişi vasıtasyyla bir değerlendirme yapılması veya tarafların sorumluluklarına ilişkin düşünce açıklaması söz konusu olduğundan, noterler tarafından bu tür tespitler yapılamaz.

Ancak, HMK'nın 401'inci maddesinin ikinci fıkrasında, noterlerin, 18.1.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu uyarınca yapacağı vakia tespitine ilişkin hükümlerin saklı olduğu hükmüne yer verilmiş bulunduğuandan;

**Açılacak bir davaya ilişkin olmayan,
Hâkim gözetiminde bir inceleme, bilirkişi vasıtasyla bir değerlendirme yapılmasını ve tarafların sorumluluklarına ilişkin düşünce açıklanmasını gerektirmeyen durumlara (vakıalara) ilişkin,
Delil tespitleri noterler tarafından yapılabilir.**

Bu nitelikteki tespite örnekk olarak Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 14.3.1990 tarihli, E. 1990/2-31, K. 1990/169 sayılı kararı gösterilebilir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu sözü edilen kararında; davalı eşin ihtarla uyararak yasal süre içerisinde davet edilen eve gittiğini ve kapının ısrarla çalınmasına rağmen açılmadığını noter aracılığı ile düzenlenen tutanakla tespit etmesini, Yargıtay 2. HD 'nin aksi kararına rağmen, "**noter aracılığı ile yapılan bu tespit Noterlik Kanunu'nun 61. maddesine aykırı olmadığı bir yana, fiili durumu belirleyen bir belge niteliğindedir**" gerekçesiyle kabul etmiştir.

c) Ceza davalarına konu tespitlerin yapılamayacağı:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 17.3.1993 tarihli ve 12049; 24.12.1993 tarihli ve 51639 sayılı görüşlerinde açıklandığı ve Danıştay 8. Dairesi'nin 01.06.1994 tarihli, E. 1993/1657, K. 1994/1646 sayılı kararında yer verildiği üzere;

Ceza Muhakemesi Kanununun 160'inci maddesi uyarınca, ihbar veya başka bir surette bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hali öğrenen Cumhuriyet savcısının, kamu davası açmaya gerek olup olmadığı konusunda karar verebilmesi için, gerçeği araştırma yükümlülüğü bulunmaktadır. Suçların araştırılması, suçla ilgili işlemlerin yapılması 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri doğrultusunda yapılması gerektiğinden, ceza soruşturma veya kovuşturmasına konu teşkil eden olaylar ile ilgili konularda noterlerin tespit işlemi yapmaları mümkün bulunmamaktadır.

Ancak, Noterlik Kanununun 198/A maddesiyle bu konuda bir istisna getirilmiş ve yukarıda 3 üncü maddede yer alan Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün görüşünde yer verildiği üzere; Noterlik Kanunu'na eklenen 198/A maddesi ve Noterlik İşlemlerinin Elektronik Ortamda Yapılması Hakkında Yönetmelik hükümleriyle, **bir donanımda veya internette bulunan her türlü verinin, hukuk, ceza ve idari davaya konu olup olmayacağı dikkate alınmadan tespitinin yapılabileceği kabul edilmiştir. Elektronik ortamda yapılan bu tespitler, ekran veya ses kaydının belirli bir anda ya da zaman aralığında o anki veya zaman aralığındaki hâlinin değişmez olarak belirlenmesi, tekrar edilebilir hâlde tutulması ve saklanması niteliğindedir.**

Elektronik ortamda dışında, ceza soruşturma veya kovuşturmasına konu teşkil eden olaylar ile ilgili konularda yapılması talep edilen tespitlerin (örneğin; mağdur, şüpheli veya tanık olarak beyanın, kişinin bedensel bütünlüğüne zarar verildiğinin, kişinin hürriyetinden yoksun bırakıldığıının, bir kimsenin konutuna, konutunun eklentilerine rızasına aykırı olarak girildiğinin, cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla, iş ve çalışma hürriyetinin ihlal edildiğinin, taşınır bir malın rıza olmadan alınarak bir yerde tutulduğunun tespitlerinin) noterler tarafından yapılmaması gerekmektedir.

c) İdari davalara konu tespitlerin yapılamayacağı:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 17.3.1993 tarihli, 12049 ve 02.05.1997 tarihli, 7516 sayılı görüşlerinde açıklandığı ve Danıştay 8. Dairesi'nin 01.06.1994 tarihli, E. 1993/1657, K. 1994/1646 sayılı kararında yer verildiği üzere;

aa) Görülmekte olan bir idari dava sırasında delil tespit:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 58/1 maddesinde, "**Taraflar idari dava açtıktan sonra bu davalara ilişkin delillerin tespitini ancak davaya bakan Danıştay idare ve vergi mahkemelerinden isteyebilirler**" hükmüne yer verildiğinden, Noterlik Kanunu'nun 60'inci maddesi hükmü gereğince noterlikler görülmekte olan idari davalara ilişkin tespitleri yapamazlar.

bb) Açılacek bir idari dava nedeniyle, dava açılmadan önce delil tespiti:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda, dava açılmadan önce yapılacak delillerin tespiti hususu düzenlenmemiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 31/1 maddesi, bu kanunda huküm bulunmayan hallerde Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki ilgili hükümlerin uygulanacağını belirttiğinden, idari dava açılmadan önce yapılacak delillerin tespiti hususunda, Hukuk Muhakemeleri Kanunun 400'üncü maddesi hükümleri doğrultusunda uygulama yapılması gerekmektedir. Buna göre; açılacak dava nedeniyle yapılacak delil tespitinde, hâkim gözetiminde bir inceleme, bilirkişi vasıtasyyla bir değerlendirme yapılması veya tarafların sorumluluklarına ilişkin düşünce açıklanması söz konusu olduğundan, noterler tarafından bu tür tespitler yapılamaz.

d) Cekin üzerine banka tarafından karşılığı olmadığı veya ödenmeme sebebinin yazılmasıından kaçınılması halinde, bu durumun noter tarafından tespit edilemeyeceği:

5941 sayılı Çek Kanunu'nun “*İbraz, ödeme, cekin karşılıksız olduğunun tespiti ve geçikme cezası*” başlıklı 3'üncü maddesinde bu husustaki görevin bankalara verilmiş bulunması ve 7'nci maddenin dördüncü fıkrasında da “*Kısmen veya tamamen karşılığı bulunmayan cekle ilgili olarak, talebe rağmen, karşılıksızdır işlemi yapmayan banka görevlisi, şikayet üzerine bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır*” hükmünün yer olması nedeniyle, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 24.12.1993 tarih ve 51639 sayılı görüşünde açıklandığı üzere bu tür tespitin noterliklerde yapılmaması gerekmektedir.

e) Yurt dışında çalışan Türk vatandaşlarının daha önceden döviz cinsinden hibe olarak aldıkları paralara ilişkin beyan tespitlerinin yapılamayacağı:

Yurt dışında çalışan Türk vatandaşlarının daha önceden döviz cinsinden hibe olarak aldıkları bir miktar paranın ve söz konusu durumun belgelendirilmesi yönündeki talepleri üzerine ne şekilde hareket edilmesi gerektiği Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden sorulmuştur. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulumuzun 15.01.2007 tarihli toplantıda görüşülen 08.12.2006 tarihli ve 25177 sayılı yazıyla;

“Bilindiği üzere; 1512 sayılı Noterlik Kanununun 60 ve 61. maddelerinde noterlerin genel ve özel olarak görevli oldukları işler belirtilmiş olup, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 7. maddesinde söz konusu işler daha somut olarak sayılmıştır. Sözü edilen Yönetmeliğin 7. maddesinde menkul mallarla ilgili hibe sözleşmesinin noterler tarafından düzenleneceği hukme bağlanmış ise de, daha evvel yapılmış bir hibenin belgelendirilmesinden bahsedilmemektedir. Belirtildiği şekilde tanzim edilecek bir belgenin hangi hukuki zorunluluk sonucu talep olunduğu bilinmemekle birlikte, ibraz edileceği mahkemeler ile diğer gerçek ve tüzel kişiler nezdinde ihtiiva ettiği işlemin ispatı konusunda belge niteliği taşımayacaktır. Bu yönüyle talep olunan belgenin tanzimi, noterlerin 1512 sayılı Noterlik Kanununun 1. maddesinde belirtilen hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıklarını önlemek için işlemleri belgelendirme görevi içinde de mütalaası edilemeyecektir.

Bu itibarla; yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde kaynağı konusunda makul açıklama getirilemeyen dövizle ilgili belgelendirme taleplerinin, yerine getirilmesinde hukuki yararın bulunmaması, muhtemel sakıncaları bünyesinde barındırması karşısında yerine getirilmemesi gerektiği düşünülmektedir” yönünde görüş bildirildiğinden bu tür bir tespitin de noterliklerde yapılmaması icap etmektedir.

f) Halk oylamasına (plebisite) ilişkin tespitlerin yapılamayacağı:

Bir Belediye Başkanlığınca, ilçede ikinci bir rafineri açılmasının tasvip edilip edilmeyeceği yönünden noter gözetiminde plebisit yapılmasının talep edilmesi üzerine, bu işlemin noterliklerce yapılp yapılamayacağı hususunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen;

06.12.1989 gün ve 48127 sayılı yazıyla:

"1512 sayılı Noterlik Kanununun 1. maddesinde noterlerin hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıklarını önlemek için işlemleri belgelendireceği ve kanunlarla verilen diğer görevleri yapacağı ifade edilmektedir.

Aynı kanunun 61. maddesi noterlerin tespitle ilgili görevlerini düzenlemiştir olup bu maddede noterler bir şeyin veya bir yerin hal ve şeklini, kıymetini, ilgili şahısların kimlik ve ifadelerini tespit ederler ve davet edildiklerinde piyango ve özel kuruluşların kur'a, seçim ve toplantılarında hazır bulunarak durumu belgelendirecekleri hükmü yer almaktadır.

Maddede özel kuruluşların kur'a, seçim ve toplantılarından söz edilmektedir. Bilindiği gibi noterler hukuki durum ve hukuki ilişkileri tespite yetkilidirler. Oysa plebisit kamu araştırması niteliği taşıyan bir oylamadır.

Bu itibarla, gerek Noterlik Kanunu gerekse diğer kanunlarda noterlere plebisitle ilgili bir görev verilmediği düşünülmüştür."

27.12.2012 tarihli ve 151-04-33/13612/30150 sayılı yazıyla da:

"... hukuki durum ve ilişkilerin tespitiyle görevli noterlerin, kamu araştırması niteliği taşıyan gayri resmi oylamalar (plebisitler) ile ilgili görevli olmadıkları değerlendirilmektedir."

Yönünde görüş bildirildiğinden, halk oylamalarına ilişkin tespitlerin noterlerce yapılması mümkün bulunmamaktadır.

g) Bilgisayar programlarının lisanssız ve kaçak olarak kullanıldığıının tespitinin yapılamayacağı:

Bazı şahıs ve şirketlerin bilgisayarlarında, telif hakları başkalarına ait programları lisanssız ve kaçak olarak kullanmalıyla ilgili tespit işleminin noterliklerce yapılp yapılamayacağı Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden sorulmuştur.

Adı geçen Genel Müdürlük 'ten alınan ve Yönetim Kurulu'nun 05.07.2000 günü toplantılarında görüşülen 29.06.2000 tarih ve 11062 sayılı yazında;

"Bilindiği gibi, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 61inci maddesine göre; "Noterler bir şeyin veya bir yerin hal ve şeklini, kıymetini, ilgili şahısların kimlik ve ifadelerini tespit ederler ve davet edildiklerinde piyango ve özel kuruluşların kur'a, seçim ve toplantılarında hazır bulunarak durumu belgelendirirler".

Aynı Kanunun 60'inci maddesinde noterlerin genel olarak yapacakları işlemler başlığı altında sayılan bütün işlemler hukuki konulara taalluk etmektedir. Noterlik Kanununun 60'inci maddesinin 1inci bendinde "yapılması kanunla başka bir makam, mercii veya şahsa verilmemiş olan her nevi hukuki işlemleri düzenlemek" görevinden bahsedilmektedir. Buradaki işlemlerin hiçbirinde, Ceza Hukukuna ilişkin bir konu bulunmamaktadır. Cezaya ilişkin tespitler konusunda kanunlarımız Cumhuriyet savcısı ile ceza hâkimlerini görevli kılmıştır.

Bilgisayarda lisanssız ve kaçak program kullanmanın trafik kazalarında olduğu gibi cezai ve hukuki sonuçları bulunmaktadır. Hukuki yönden tazminat davasına konu olabileceği gibi, cezai yönden ceza davasına konu olabilemektedir.

Bu itibarla;

Şahıs ve şirketlerin lisanssız ve kaçak olarak program kullanıp kullanmadıklarına ilişkin tespit işlemlerinin noterliklerce yapılması uygun olmayacağı düşünülmektedir." denildiğinden, bu tür tespitlerin noterlerce yapılmaması gerekmektedir.

Koşulların ve tespit yapabilme şeklinin değişmesi de göz önünde bulundurularak, 3 üncü maddede açıklandığı üzere, bir donanımda veya internette bulunan her türlü verinin elektronik ortamda tespitinin yapılabileceğine ilişkin hükümlerin bu tür tespitler için de geçerli olduğu dikkate alınmalıdır.

ğ) İnsan sağlığı ile ilgili ilaçların sonuçlarının noterliklerde tespit edilemeyeceği:

Sağlık Bakanlığı Birlliğimize gönderdiği 13.06.2012 tarihli ve 330.06 sayılı yazıyla; "Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından izinli ..... isimli ürünün satışının 'Noter Onaylı' ibaresi ile yapıldığının tespit edildiğini, bu ürünün satışında belge olarak ..... Noterliğince imzalanmış ..... tarihli tespit tutanaklarının kullanıldığını, Bakanlıklarından izinli/ruhsatlı olmayan hiçbir ürünün endikasyon belirtilerek, sağlık beyanında bulunarak satılabilirliğini, 663

sayılı KHK hükümlerine göre, görev alanına giren ürünlerin üretimi, satışı, kullanımları gibi işlemlerin yürütülmesinin Bakanlıklarının uhdesinde olduğunu" bildirmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda; ..... isimli şahsin Noterliğe başvurarak, kendisinin bugünden itibaren ..... isimli bitkisel tablet kullanacağını ve suretle bel, göbek, kalça ve kilo ölçülerinin tespitini istemesi üzerine şahsin vücut ölçülerile tartısı alınmak suretiyle ilk tespitin yapıldığı, şahsin daha sonraki bir tarihte tekrar başvurması üzerine de, ilk tespitteki şablon kullanılmak ve ..... isimli bitkisel tablet belirtilmek suretiyle, şahsin vücut ölçülerile tartışının alınarak ikinci tespitin yapıldığı, ikinci ölçümllerin ilk ölçümllerden daha düşük çıktıgı ve bunların tespit tutanağında belirtildiği anlaşılmıştır.

Noterlerin görevlerinin sayıldığı Noterlik Kanunu'nun 60'inci maddesinin birinci ve ikinci fıkrasının hükümlerine göre, yapılması kanunla başka bir makam, merci veya şahsa verilmiş olan hukuki işlemleri düzenlemek ile kanunlarda resmi olarak yapılmaları emredilen ve mercileri belirtilmiş olan hukuki işlemleri yapmak noterlerin görevleri dışındadır.

Bu sebeple; Sağlık Bakanlığının yazısında açıklanlığı üzere, 663 sayılı KHK hükümlerine göre, bu Bakanlığın görev alanına giren ve insan sağlığı ile ilgili olan ürünlerin üretimi, satışı, kullanımları gibi işlemlerin yürütülmesi Bakanlığın uhdesinde olduğundan, bu Bakanlıkça verilmiş izinli/ruhsatlı olmayan hiçbir ürünün endikasyon belirtilerek, sağlık beyanında bulunarak satılması ve tıbbi sonuçlarının noterlerce tespit edilmesi mümkün bulunmamaktadır.

h) Tartı ve ölçü aletleriyle ilgili tespit işlemlerinin yapılamayacağı:

Türkiye Hudutları içinde her türlü ölçü ve ölçü aletlerinin doğru ayarlı ve uluslararası birimler sistemine uygun olarak imali ve kullanılması 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu ile Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliği ve 4 Eylül 2013 tarihli 28755 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tartı Aletleri Muayene Yönetmeliği hükümlerine tabidir. Bu Kanun ve Yönetmelik hükümlerine göre ölçü ve ölçü aletleri; ilk muayene, periyodik muayene, ani muayene, şikayet muayenesi ve stok muayenesi olmak üzere beş muayeneye tabi tutulmaktadır.

Şikâyet muayenesi, ölçü ve ölçü aletlerinin doğru çalışıp çalışmadığının tespit edilmesi için, ölçü ve ölçü aleti sahibi veya diğer bir kişi veya kuruluşun yazılı müracaatı üzerine yapılan muayene olarak tanımlanmıştır.

3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu'nun 9'uncu maddesinde, bu muayenelerin usul ve esasları, kimler tarafından ne şekilde ve surette yapılacakları ve muayeneye tabi ölçü ve ölçü aletleri sahiplerinin veya bunları kullananların görev ve sorumlulukları ile tabi olacakları yasaşaların Bakanlıkça (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı) çıkarılacak yönetmelikte gösterileceği belirtilmiştir.

Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliğinin "Kontrol ve Denetim" başlıklı 20'nci maddesinin "Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı) Ölçüler ve Ayar Taşra Teşkilatı'nın görevli memurları ile Belediye ayar memurları, vazife sınırları dâhilindeki yererde, ölçüler mevzuatı hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğini kontrol etmek için resmi ve özel kuruluşların kullandıkları ölçü aletlerini ve bunlara ait evrak ve kayıtları tetkik ve kontrole yetkilidirler."

Tartı Aletleri Muayene Yönetmeliğinin 10'uncu maddesinin de "Tartı aletlerinin şikayet muayenesi il müdürlükleri ve grup merkezi belediye ölçüler ve ayar memurlukları tarafından yapılır."

hükümlerini içermesi nedeniyle, ölçü aletlerinde yapılan tartıya itirazların şikayet muayenesi olarak kabul edilmesi ve bu muayenenin de Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Ölçüler ve Ayar Taşra Teşkilatı'nın görevli memurları (Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü) ile belediye ayar memurları tarafından yapılması icap ettiğinden, noterlerin bu tür tespitleri yapamayacaklarına Yönetim Kurulunun 17.09.2013 günü toplantılarında karar verilmiştir.

i) 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamına giren taşıınır veya taşınmaz kültür varlıklarının tespitlerinin yapılamayacağı:

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 1'inci maddesinde, bu Kanunun amacının; korunması gereklili taşıınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili

tanımları belirlemek, yapılacak işlem ve faaliyetleri düzenlemek, bu konuda gerekli ilke ve uygulama kararlarını alacak teşkilatın kuruluş ve görevlerini tespit etmek olarak belirlenmiş,

30'uncu maddesinde de, kamu kurumu ve kuruluşları (Belediyeler ve il özel idareleri dahil), vakıflar, gerçek ve tüzel kişilerin satacakları eşya ve terekeler arasında bulunan veya yapacakları müzayedelerdeki satışlara konu olan **taşınır** kültür ve tabiat varlıklar ile koleksiyonları, önce Devlet müzelerine haber vermeye ve göstermeye mecbur oldukları hükmüne yer verilmiştir.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 3'üncü maddesinde tanımlanan ve 6'ncı maddesinde açıklanan korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının, korunma alanlarının ve doğal sitler hariç olmak üzere sitlerin tespit ve tescili ile ilgili usul ve esasları, 13 Mart 2012 tarihli ve 28232 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Korunması Gerekli **Taşınmaz** Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tespit ve Tescili Hakkındaki Yönetmelikte açıklanmıştır.

Aynı Yönetmeliğin 3'üncü maddesinde ise;

"Tespit"; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 3'üncü maddesinde tarif edilen ve 6'ncı maddesinde belirtilen korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının bu yönetmelikte belirtilen usuller, esaslar ve kılavuzlar doğrultusunda teknik bir çalışma ile değerlendirilerek belgelendirilmesi,

"Tespit ekibi"; tespit çalışmalarını yapmak üzere, yapılacak çalışmanın konusu, çalışmaya esas teşkil eden varlıkların nitelikleri ve yerine göre Bakanlıkça ve gereği diğer ilgili kurum ve kuruluşların uzmanlarından veya Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün kendi uzmanlarından iki kişiden az olmamak üzere kurulacak ekip,

olarak tanımlanmıştır.

Bu itibarla;

Taşınır veya taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının tespit ve tescil işlemlerinin, 2863 Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tespit ve Tescili Hakkındaki Yönetmelik hükümlerine göre yapılması gereklilikinden noterliklerde bu tür tespitlerin yapılması mümkün bulunmamaktadır.

i) Bozuk gıdalarla ilgili tespit yapılamayacağı:

Gıdaların güvenilirliğinin, halk sağlığının ve bunlarla ilgili olarak tüketici menfaatleri ile çevrenin korunmasının sağlanmasına ilişkin hükümlere 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununda ve bu Kanunun 31'inci maddesi uyarınca çıkarılan "Gıda ve Yemin Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelikte" de uygulamaya yönelik yapılacak resmi kontrollere ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

Belirtilen Kanun ve Yönetmelik hükümleri uyarınca gıdaların kontrolleri, bu Yönetmeliğin 12'nci maddesinde açıklanan numune alma ve analiz metotları uygulanmak suretiyle yapılmaktadır.

3/6/2011 tarihli ve 639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin 28'inci maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Taşra Teşkilatının, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge hükümleri uyarınca gıda, gıda katkı maddeleri ve gıda ile temasla bulunan madde ve malzemelerin üretim, işleme ve satış-pazarlama ile ilgili izin ve kayıtlarını yapmak, üretim, satış yeri ve toplu tüketim yerlerinin izleme, kontrol ve denetimlerini yapmak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının İl ve İlçe müdürlüklerinin görevleri içinde bulunmaktadır.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl ve İlçe müdürlüklerinin bu hususta görevli olmalarının yanında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, tüketicinin gıda ile ilgili her türlü ihbar ve şikayette ilgili merci kolay bir şekilde ulaşabilmesi, iletişim tek merkezden yönlendirilmesi, tüketiciye en kısa zamanda dönüş yapılabilmesi ve sonucun takibi amacıyla Alo Gıda 174 hattını kurmuştur.

Noterlik Kanununun 60'inci maddesi uyarınca, yapılması kanunla başka bir makam, merci veya şahsa verilmiş olan hukuki işlemlerin düzenlenmesi ile kanunlarda resmi olarak

yapılmaları emredilen ve mercileri belirtilmiş olan hukuki işlemleri yapmanın noterlerin görevleri dışında kalması nedeniyle, gıdaların bozuk olup olmadığına dair tespit işlemlerinin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının İl ve İlçe müdürlükleri tarafından yapılması gerekiğinden, Yönetim Kurulunun 25.08.2014 tarihli toplantısında bu tür tespit işlerinin noterlerce yapılmayaçına karar verilmiştir.

j) Akaryakıta eklenen ulusal marker adlı kimyasal ürünün konsantrasyonun % 100 olup olmadığıının ve eksik ise noksanlığın tamamlanmasına ilişkin tespitin yapılmayaçğı:

TÜBİTAK'ın ürettiği ulusal marker adlı kimyasal maddenin konsantrasyonun % 100 olup olmadığıının ve eksik ise noksanlığın tamamlanmasının noter gözetiminde yapılp yapılmayaçığının Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden sorulması üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 27.04.2007 tarihli ve 09502 sayılı yazida;

"Noterlerin yapamayacakları bazı işlemler ve ceza soruşturma veya kovuşturma konu teşkil eden olayların tespitinin noterlerce yapılamayacağı 1993/27, 1995/55, 1998/16 ve 2003/21 sayılı Genelgelerle noterlere duyurulmuştur.

5576 sayılı Petrol Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun Ek maddesinde ise, kaçak petrol ile ilgili ceza hükümleri düzenlenmiş olup, eylemin niteliğine göre hapis, adli para, idari para cezaları ile müsadere öngörülmüştür.

Bu nedenlerle;

Söz konusu hükümler ve genelgeler dikkate alındığında, sonucu itibarıyle cezai soruşturma ve kovuşturma açılmasını sağlayacak tespitin noterlerce yapılamayacağı" yönünde görüş bildirilmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun, motorin, benzin ve biodizel türlerine yapılacak ulusal marker ekleme işlemlerinde noterin hazır bulunabileceğini bildirmesi üzerine, Yönetim Kurulunun 11.07.2007 tarihli toplantısında alınan karar doğrultusunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden bildirilen görüşlerinde değişiklik olup olmadığı sorulmuştur.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulumuzun 06.09.2007 ve 02.10.2007 tarihli toplantılarında görüşülen 30.07.2007 tarihli ve 15897 sayılı cevap yazısında; "... yazımızla, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 5576 sayılı Kanunun 5. maddesinde kaçak petrol ile ilgili ceza hükümleri düzenlendiği belirtilerek, Birliğinizin 1993/27, 1995/55, 1998/16 ve 2003/21 sayılı Genelgeleri dikkate alındığında ceza soruşturmasına konu teşkil eden olayların tespitinin yapılamayacağı bildirilmiştir.

Bu nedenle; adı geçen Noter'in dilekçesinde belirttiği her iki tür tespitin yapılışı farklı görülse de, herhangi bir usulsüzlükte anılan Kanun maddesi gereğince, ceza soruşturma ve kovuşturma konu teşkil edeceği görüldüğünden, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu da motorin, benzin ve biodizel türlerine yapılacak ulusal marker ekleme işlemlerinde noterin hazır bulunabileceğini belirtmişse de mevcut Kanun hükmü ve Birliğinizin konuya ilgili Genelgeleri dikkate alındığında Bakanlığımızca bildirilen görüşte herhangi bir değişiklik olmamıştır" denilmek suretiyle bu tür tespitlerin noterliklerde yapılamayacağına dair görüş bildirilmiştir.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bu görüşünde, 5576 sayılı Kanunla 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununa eklenen (Ek 5) maddede yer alan ceza hükümlerine istinaden ve cezai nitelikte olması nedeniyle bu tür tespitlerin yapılamayacağı gereklilikse dayanmıştır. "Kaçak Petrol İle İlgili Ceza Hükümleri" başlıklı Ek madde 5, 11.4.2013 tarihli ve 28615 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 28.3.2013 tarih ve 6455 sayılı Kanun'un 47'nci maddesi hükmü gereğince yürürlükten kaldırılmış ise de, aynı Kanunla (6455 sayılı) yapılan değişiklikle aynı suçlara 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinde yer verilmiştir.

Bu itibarla; 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinin 11inci fıkrası "Ulusal marker uygulamasına tabi olup da, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun belirlediği seviyenin altında ulusal marker içeren veya hiç içermeyen akaryakıtı;

a) Ticari amaçla üreten, bulunduran veya nakleden,

b) Satışa arz eden veya satan,
c) Bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alan,
kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile ceza-landırılır.” hükmünü içерdiğinden, belirtilen nitelikteki tespitlerin noterliklerde yapılmaması icap etmektedir.

8- Noterliklerde yapılabilecek bazı tespit işleri:

a) İdari mercilerin özel hukuk hükümlerine tabi olarak yaptıkları tasarruflarla ilgili tespit işleri:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 17.3.1993 tarihli ve 12049 sayılı görüşlerinde açıklandı ve Danıştay 8. Dairesi'nin 01.06.1994 tarihli, E. 1993/1657, K. 1994/1646 sayılı kararında yer verildiği üzere;

İdari mercilerin özel hukuk hükümlerine tabi olarak yaptıkları tasarruflarla ilgili olarak (1inci maddede yapılan açıklamalar doğrultusunda) noterliklerde tespit işleminin yapılması mümkün bulunmaktadır.

b) Yeminli Özel Teknik Büro elemanlarının yemin etmelerine ilişkin tespit işi:

24.2.1984 tarih ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılar Uygunlanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanunun 8'nci maddesi uyarınca hazırlanan ve 14 Mart 1984 tarihli, 18341 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2981 sayılı Kanun'da Kurulması Öngörülen Yeminli Özel Teknik Bürolar Yönetmeliği'nin “Yemin Esasları” başlıklı 6'ncı maddesinde “*Yeminli Özel Teknik Büro Elemanları İmar mevzuatına ve 2981 sayılı Kanuna tamamen uygun olarak faaliyet göstereceğine dair aşağıda yazılı yemini noter huzurunda yaparak tanzim edilecek belgenin bir nüshasını Bayındırlık ve İskân Bakanlığına (Çevre ve Şehircilik Bakanlığına) bir nüshasını mensup olduğu meslek odasına verir ve bir nüshasını da işyerine asar*” hükmüne ve yapılacak yeminin metnine yer verilmiştir.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 5 Nisan 1984 gün ve 9488 sayılı yazısında; “*Anılan Yönetmeliğin 6'ncı maddesine göre tanzim edilecek belge, 1512 sayılı Noterlik Kanununun tespit işleri başlığını taşıyan 61'inci maddesinde; (Noterler ilgili şahısların kimlik ve ifadelerini tespit ederler) şeklinde ifade edilen beyan tespitini niteliğinde bir işlem olup, aynı kanunun 102'nci maddesi delaletiyle 101'inci maddeye göre tutanak şeklinde yapılması gerekmektedir.*

Açıklanan bu işlemin, Noterlik Kanununun 84'üncü maddesinde tarif edilen ve düzenleme şeklinde yapılması gereklili olup, «*ilgilinin hakiki arzusu hakkındaki beyanını*» taşıyan hukuki işlemlerle ilgisi yoktur. Zira burada yapılan iş, *ilgilinin kanunda yazıldığı biçimdeki yemin beyanını tutanağa geçmekten ibaret olup, noterin hukuk kültürünü, ilgilinin arzusu ile birleştirmek suretiyle yasal unsurları taşıyan bir hukuki işlemin tanziminin söz konusu bulunmamaktadır.*

Bu durumda, incelemeye konu teşkil eden yemin belgesinin Noterlik Kanununun 61'inci maddesinde de şekli belirtilen tespit işi olarak mütalaa edilmiş 492 sayılı Harçlar Kanununun 2345 sayılı Kanunla değişik (2) sayılı tarifesinin (II. Maktu harçlar) bölümünün 7 inci bendindeki paragrafindaki (*ilgili şahısların hüviyet ve ifadelerinin tespiti*) tutanaklarından alınması öngörülen miktar üzerinden harca tabi tutulması gereği düşünülmektedir” denildiğinden, Yönetmeliğin 6'ncı maddesinde bulunan ve aşağıda belirtilen yemin metnine yer verilmek suretiyle beyan tespitinin yapılması mümkün bulunmaktadır.

YEMİN METNI:

Yürürlükteki İmar Mevzuatı ile 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılar Uygunlanacak Bazı İşlemler ve 6785 sayılı İmar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Kanun hükümlerine sadakatle bağlı kalacağımı, bu konuda tarafıma verilen işleri, Devletin ve vatandaşın hakkını koruyarak tüm teknik kurallara uygun olarak çalışaca-

gıma, sorumluluklarımı bilerek, şahsi menfaatimin üstünde tutarak tarafsız ve eşitlik ilkelerine bağlı kalarak görevimi yapacağımı NAMUSUM ve ŞEREFİM üzerine yemin ederim.

c) Sermaye artırımına giden bir ticaret şirketinin, önceden konulmuş sermaye-sinin ödenip ödenmediğini tespit işleminin talep edilmesi halinde noterliklerde de yapılabileceği:

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 12 Ocak 1994 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 1994/1 sayılı İç Ticaret Tebliğiyle; anonim ve limited şirketlerin önceki sermayelerinin ödenmiş olduğunu, noterden düzenlenmiş tespit zaptı, yevmiye kayıtları sureti veya bilirkişi raporu yerine, 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa göre yetkili **Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler veya Yeminli Mali Müşavirler** tarafından mevzuat ve mesleki ahlak kuralları ile genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak düzenlenmiş raporlarla belgelendirilmesi gerektiğini duyurmuştur.

Bu tür tespit işlerinin noterliklerde yapılmış yapılmayacağı hususunda yaşanan tereddüt üzerine konu Sanayi ve Ticaret Bakanlığından sorulmuştur.

Adı geçen Bakanlık İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 9.6.1994 tarih ve 11577 sayılı yazının son paragrafında; "Anonim ve limited şirketlerin sermaye artırımlarında önceki sermayelerinin tamamının ödendiğinin ne suretle belirleneceği hususunda, bu konuda uzman ve yetkili kişilerden yararlanmak üzere 3143 sayılı Kanunun 33'üncü maddesindeki görev ve yetkiye dayanılarak söz konusu düzenleme yapılmıştır." denilmesi nedeniyle, bu tür tespitlerin noterliklerde yapılması engel bir hüküm olmadığı anlaşılmıştır.

Uygulamada, yukarıda belirtilen Tebliğ uyarınca anonim ve limited şirketlerin sermaye artırımlarında önceki sermayelerinin tamamının ödendiğine ilişkin belirleme Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler veya Yeminli Mali Müşavirler tarafından hazırlanan bir rapor şeklinde yapılmaktadır. Ancak, bir engel bulunmaması nedeniyle **noter tarafından yapılması istenmesi halinde, bu tespitin, bilirkişi olarak atanacak Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler veya Yeminli Mali Müşavirler aracılığıyla yapılması gerekmektedir.**

c) Medya hizmet sağlayıcı tarafından yapılan veya yaptırılan anket ve kamuoyu yoklamalarının tespitleri:

6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunu'nun 8'inci maddesinin birinci fıkrasının (p) bendinde "Medya hizmet sağlayıcı tarafından yapılan veya yaptırılan anket ve kamuoyu yoklamalarının, hazırlık aşamasından sonuçların ilânına kadar noter nezaretinde gerçekleştirilmesi zorunludur" hükmü yer aldığından, bu tür tespitlerin noterlerce yapılması gerekmektedir.

Aynı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinde, "Medya hizmet sağlayıcı: Radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmeti içeriğinin seçiminde editorial sorumluluğu bulunan ve bu hizmetin düzenlenme ve yayınlanma biçimine karar veren tüzel kişi" olarak tanımlanmıştır.

d) Talep halinde ihalelere katılıp istenilen hususların tespitinin yapılabileceği:

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda ihalelere katılma ve tespit yapma hususunda noterlere bir görev verilmemiştir. Ancak, **ihaleyi yapan, 4734 sayılı Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlarının (idarenin) veya 2886 sayılı Kanun kapsamındaki daire, kurum ve kuruluşlarının (idarenin) daveti üzerine** noterlerin, ihale toplantılarına katılmalarına ve talep doğrultusunda durum tespiti yapmaları hususunda yasal bir engel bulunmamaktadır.

Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü'nden cevaben alınan ve Yönetim Kurulumuzun 20.10.2003 günü toplantılarında görüşülen 16.09.2003 günü ve 38087 sayılı yazıda bildirilen görüş uyarınca, ihalenin yapıldığı toplantıda gözlemci olarak bulunan noterin düzelenmiş olduğu tespit tutanağının 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı (2) sayılı tarifenin II/8 pozisyonuna göre harca tabi tutulması gerekmektedir.

e) Demirbaş amortisman defterinde kayıtlı makina ve teçhizatın tespiti:

Demirbaş amortisman defterinde kayıtlı makina ve teçhizatın bulunduğu ve bilanço kayıtları ile uyum içinde olduğuna dair tespitin yapılmış yapılmayacağının sorulması üzerine, 1989 yılı içinde Yönetim Kurulunda konunun görüşülmESİ sonunda;

Sözü edilen işlemin; Noterlik Kanunu'nda yer alan bir tespit işlemi olduğuna, imza onaylaması şeklinde değil, 1512 sayılı Kanunun 101'inci maddesinde belirtilen ve aşağıda örneği bulunan tutanak şeklinde yapılması gerektiğine, ayrıca bu tespit işleminin bizzat noter tarafından yapılabilecegi gibi, tespitin bir uzmanlığı gerektirmesi halinde bilirkişi de kullanılabilirceğine karar verilmiştir.

4 Mart 2009 tarihli ve 27159 (1. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete yayımlanan Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 41'nci maddesinin üçüncü fıkrasında “Adayın veya isteklinin kendi malı olan tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipman; ruhsat, demirbaş veya amortisman defterinde kayıtlı olduğuna dair **noter tespit tutanağı** ya da (Değişik ibare - R.G.: 12.6.2015 - 29384 / m.2) “yeminli mali müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir veya serbest muhasebeci raporu” ile tevsik edilir” hükmü bulunduğuundan, talep edilmesi halinde ihalelerle ilgili olarak adayın veya isteklinin **kendi malı olan** tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipman; ruhsat, demirbaş veya amortisman defterinde kayıtlı olduğunun noter tarafından tespitinin yapılması mümkündür.

TESPİT TUTANAĞI ÖRNEĞİ

.....'ye ait demirbaş amortisman defterinde aşağıda cins ve miktarları yazılı makina ve teçhizatın bulunduğu ve demirbaş amortisman defterinin ..... yılina ait toplam değerinin adı geçen firmaya ait ..... yılı bilançosu ile uyum içerisinde olduğu saptanmıştır. Belirtilen makina ve teçhizatın ruhsat ve fatura asılları da görülmüş olup, bu tespit tutanağı noterliğimizce düzenlenmiştir.

Sıra No.

Makina ve Teçhizat Adedi

f) Kurban kesimleriyle ilgili tespitler:

Yönetim Kurulumuzun 11.12.2007, 25.11.2008 ve 15.10.2009 tarihli toplantılarında alınan kararlar gereğince; Kızılay, TSK Mehmetçik Vakfı ve benzeri kurum ile kuruluşların vatandaşlar adına yapacakları kurban kesimlerinin noterlerce tespitinin yapılabileceği ve 23.11.2009 tarihli toplantıda da bu tespit işlemlerinde alınacak yol ücretinin Noterlik Ücret Tarifesinin 11'inci maddesinin ikinci fıkrasına göre hesaplanması gerektiğine karar verilmiştir.

Bu sebeple; kurban kesimleriyle ilgili yaptırılacak tespit işlemlerinin herhangi bir aksamaya yol açılmadan zamanında yerine getirilmesi gerekmektedir.

Kesim işlemlerinin ayrı ayrı günlerde yapılması ve gün sonunda kesimlere ara verilmesi nedeniyle, her gün için yapılan kesimlerin ayrı bir yevmiye numarası alacak şekilde ayrı bir tutanakla tespit edilmesi icap etmekte olup, dört ayrı günde yapılan kesimlerin dört günü kapsayacak şekilde tek bir tutanakla tespit edilmesi mümkün bulunmamaktadır.

g) Pay senetleri ve kuponların noter huzurunda iptal ve imha edilmesi:

Sermaye Piyasası Kurulu'nun “Ortaklıktan Çıkarma ve Satma Hakları Tebliği” 12 Kasım 2014 tarihli ve 29173 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olup, bu Tebliğ'in amacı ve kapsamı, 1'inci maddede “ortaklıklarda hâkim ortağın diğer ortakları ortaklıktan çıkışma hakkı ile diğer ortakların paylarını hâkim ortağa satma hakkının uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek” olarak gösterilmiştir.

11'inci maddede de, “Payları borsada işlem görmeyen ortaklıklar; hâkim ortağın ortaklıktan çıkışma hakkını kullanacağını, ortaklıktan çıkışma hakkının kullanılması sebebi ile payların iptal edileceğini ve pay sahibi olan ortakların satım bedeli karşılığında sahip oldukları pay senetlerinin imhası için ortaklığa başvurmalrı gerektiğini Kurulun özel durumların kamuya açıklanmasına ilişkin düzenlemeleri çerçevesinde kamuya açıklar ve ortaklık merkezinin bulunduğu yerde yayımlanan en yüksek tirajlı yerel yapılardan birinde veya ulusal bir gazetedede ilan eder. Teslim olunan pay senetlerinin bedelleri aynı gün içerisinde tam ve nakden ödenir. Pay senetleri ilgili kuponlarla birlikte noter huzurunda fiziken iptal

ve imha edilir ve bu durum noter tarafından düzenlenecek bir tutanakla tespit ettirilir.” hükmüne yer verilmiş bulunduğuundan, ortaklıktan çıkışma hakkını kullanan hakim ortaşa teslim olunan **pay senetlerinin ilgili kuponlarla birlikte noter huzurunda fiziken iptal ve imha edilmesi ve bu durumun noter tarafından düzenlenecek bir tutanakla tespit edilmesi zorunludur.**

ğ) Bankalara ait kiralık kasaların açılmasının tespiti:

Bilindiği üzere; bankalar, para, mücevherat, hisse senedi, tahvilat, kıymetli evrak, önemli belgeler gibi değerlerin saklanması için müşterilerine aralarında düzenledikleri sözleşmelere istinaden kasa kiralamaktadırlar. Bu nedenle bankalar, zaman zaman noterliklere başvurarak müşterilerin, sözleşme şartlarına uymaması, yapılan tebliğatlara rağmen bulunamaması gibi nedenlerle kasaların noter huzurunda açılmasını ve içinde bulunanların tespit edilmesini talep etmektedirler. Birliğimize ulaşan bilgilerden, bazı noterliklerimizin bu tespit istemlerinin karşılanması tereddüt ettikleri anlaşıldığından konu, Yönetim Kurulumuzun 18.02.2015 tarihli toplantılarında görüşülmüş ve banka kasalarının açılmasının tespitinin istenmesi halinde aşağıda belirtildiği şekilde hareket edilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir.

aa) Bankaya ait olmakla birlikte, kullanım hakkı sözleşme ile müsteriye verilen kiralık kasaların açılabilmesi için bankanın bu konuda yetkili olması icap etmektedir. Bu sebeple, böyle bir taleple karşılaşıldığında öncelikle bankanın bu husustaki yetkisi araştırılmalıdır.

Belirtilen bu yetki;

- Sözleşmeden kaynaklanmakta ise, sözleşmenin taraflarını, tarihini ve yetkiyi veren maddeleri,

- 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 62'nci maddesi uyarınca zamanaşımı süresinin dolmasından dolayı ise bu durumu,

gösteren ve içinde “kasanın açılmasına ilişkin yetki ve sorumluluğun bankaya ait bulunduğunu” belirten bir talep yazısının alınmasından sonra tespit işlemeye başlanması uygun olacaktır.

bb) Kiracının ölmesi halinde genellikle sözleşmede mevcut hükümler doğrultusunda işlem yapılmakta ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu 23'üncü maddesinde yer alan “*Bankalar nezdlerindeki kiralık kasa sahiplerinden birinin ölümü halinde (Suh hâkimi tarafından yapılacak tesbit hariç) vergi dairesinin salahiyetli bir memuru hazır bulunmadıkça kasanın açılmasına ve bu memur huzurunda tesbit edilmekçe muhteviyatının mirasçıları veya kanuni temsilcileri veya vekilleri tarafından alınmasına müsaade edemezler.*” hükümlü uyarınca mirasçılar veya kanuni temsilcileri ya da vekilleri ile vergi dairesinin yetkili memuru huzurunda banka görevlileri tarafından kasa açılmaktadır.

Talep edildiği takdirde, bu nitelikteki kasa açılması işleminin belirtilen kişilerin huzurunda noter tarafından da yapılması mümkün bulunmaktadır. Ancak, mirasçıların bilinmemesi veya hazır bulunmaması halinde tespit işleminin tereke hâkimliğince yapılması gerektiğinden, bu durumda talep kabul edilmeyecek ve tereke hâkimliğine başvurmaları icap ettiği ilgililere bildirilecektir.

c) Açılan kasada çıkan eşyalar, özellikleri ve değerleri bakımından bilirkişi incelemesi yapılmasını gerektirmekte ise bu yönde işlem yapılacak,

Eşyaların mahiyetlerine tutanakta ayrıntılı olarak yer verilecek ve tespit sonunda da bu eşyalar işleme katılan banka yetkililerine teslim edilecektir.

h) Antrenmana katılan veya katılmayan sporcuların tespitlerinin noterlerce yapılabileceği:

Antremana katılan veya katılmayan sporcuların tespitlerinin noterlerce yapılp yapılamayacağıının Yönetim Kurulumuzun 29.04.2008 günü toplantılarında görüşülmesi sonunda;

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 17.02.1998 günü ve 2333 sayılı yazılarında bildirdiği; *“1512 sayılı Noterlik Kanununun, noterlerin özel görevlerini belirleyen tespit işleri başlıklı 61. maddesi; noterlerin bir şeyin veya bir yerin hal ve şeklini, kıymetini,*

ilgili şahısların kimlik ve ifadelerini tespit edeceğini ve davet edildiklerinde piyango ve özel kuruluşların kur'a, seçim ve toplantılarında hazır bulunarak durumu belgelendireceklerini hükmü altına almıştır.

Noterlere kanunla verilen bu yetki aynı kanunun 60. maddesinin birinci bendi ile sınırlanmıştır. Buna göre noterler, yapılması kanunla başka makam, merci veya şahsa verilmemiş olan her nevi hukukî işlemi yapabilirler. Bu bakımından noterlerin yapacağı tespit işleminin konusu ceza hukuku dışında kalan ve henüz mahkemeye intikal etmemiş özel hukuku ilgilendiren her türlü hukukî işlemi kapsar, ancak noterler ahlaka, adaba ve kanunlara aykırı konularda tespit yapamazlar" yönündeki görüş doğrultusunda, belirtilen saatte antrenman sahasında hazır bulunarak antrenmana katılan veya katılmayan sporcuların sayı ve kimliklerinin belirlenmesi suretiyle amaca uygun düşecek şekilde tespit işleminin yapılabileceğine karar verilmiştir.

I) Son kullanım tarihi geçmiş gıda ve benzeri maddelerin imha edilmesine ilişkin tespit işlemlerinin yapılabileceği:

Yönetim Kurulunun 25.08.2014 tarihli toplantılarında, son kullanım tarihi geçmiş gıdalara, üretim, son kullanma tarihi, üretici firma gibi diğer bilgilere yer verilmek ve herhangi bir davaya konu olmadıklarına dair ilgililerin beyanları da alınmak suretiyle noter huzurunda imha edilmesine ilişkin tespit işleminin yapılmasının mümkün bulunduğuna karar verildiğinden, durum tespiti niteliğinde olan bu tür tespitler noterliklerde yapılabilir.

i) Karşılığı nakit olmayan piyangolar ve çekilişlerin tespitleri:

4 Ekim 2006 tarihli ve 26309 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Karşılığı Nakit Olmayan Piyangolar ve Çekilişler Hakkında Yönetmeliğin;

17'nci maddesinin 1'inci fıkrasıyla, yardım amacıyla düzenlenen piyangolarda, çekilişten önce; piyango düzenleyenlerin yetkilileri ile varsa İdare temsilcisi tarafından, bastırılan, satılan ve satılamayan biletlerin adet ve numaralarının en az üç örnek tutanakla tespit edilmesinin,

18'inci maddesinin;

4'üncü fıkrasıyla, çekilişlerin, piyangoyu düzenleyenlerin yetkililerinden oluşan bir heyet tarafından ve İdarenin izin yazısında belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirilmesinin,

6'ncı fıkrasıyla da, çekiliş sonucunda ikramiye kazanan numaralar ve/veya talihliler en az üç örnek tutanakla belirlenmesinin,

noterler tarafından yapılması zorunludur.

Bu tespit işlerinde dikkat edilmesi gereken husus, çekilişin, İdarenin izin yazısında belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yapılması olduğundan, bu yazının aranması ve buna göre çekiliş tespitinin yapılmasıdır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:

05.09.2016 tarihli ve (25) sayılı genelge,
05.10.2016-H (128) sayılı genel yazı,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılara, TNB internet sayfasında yer alan
“YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

Özü: Tebliğ işlemlerine ilişkin düzenlemeler ve açıklamalar hk.

**G E N E L G E
No. (20)**

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Tebliğ işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günlü toplantısında görüşüllererek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

Bilindiği üzere;

Elektronik tebliğatla ilgili düzenleme 7201 sayılı Tebliğat Kanunu 2011 yılında 7/a maddesiyle eklenmiş ve daha sonra 28.2.2018 tarihli ve 7101 sayılı Kanun ile de bu madde 1.1.2019 tarihinde yürürlüğe girmek üzere değiştirilmiştir.

Tebliğ işleri 1512 sayılı Noterlik Kanununda noterlerin özel olarak yapacakları işler içinde gösterilmiş ve 70 inci maddede de “*Tebliği istenen her nevi kağıt, Tebliğat Kanunu hükümlerine göre muhatabına tebliğ olunur. Tebliğ tutanağı dairedeki nüshaya bağlanır. Tebliğin yapıldığı veya yapılmadığı ilgilisine verilecek nüshasına yazılıp onaylanır*” hükümlerine yer verilmiştir. Buna göre;

1- Elektronik tebliğatla ilgili hükümler ve düzenlemeler:

a) Elektronik tebliğat yapılması zorunlu gerçek ve tüzel kişiler:

7201 sayılı Tebliğat Kanununun 7/a maddesi gereğince;

10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlara,

5018 sayılı Kanunda tanımlanan mahallî idarelere, [Mahallî idare: Yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareleridir.]

Özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan fonlar ve kefalet sandıklarına,

Kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıklarını, müesseseleri ve işletmelerine,

Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklarına,

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlara,

Kanunla kurulanlar da dahil olmak üzere tüm özel hukuk tüzel kişilerine,

Noterlere,

Baro levhasına yazılı avukatlara,

Sicile kayıtlı arabulucular ve bilirkişilere,

İdareleri, kamu iktisadi teşebbüslerini veya sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklarını; adli ve idari yargı mercileri, icra müdürlükleri veya hakemler nezdinde vekil sıfatıyla temsile yetkili olan kişilerin bağlı bulunduğu birimlere,

Elektronik tebliğat adresi almaları zorunlu olmayan ve bu sebeple adres almayan gerçek ve tüzel kişiler haricinde kalan, elektronik tebliğat adresi bulunan gerçek kişilere,

Gönderilecek tebliğatların elektronik tebliğatla yapılması zorunludur.

b) PTT' nin elektronik tebliğat ücretini tahsil edebilmesi için noterin hangi banka ve hesaba para yatıracağı:

PTT' ye ödenmesi gereken elektronik tebliğat ücreti, aşağıda yazılı hesaba **noter tarafından yatırılan paradan** tahsil edilecektir. PTT'nin yapılan her tebliğata ilişkin ücretini alabilmesi ve tebliğatın gönderilebilmesi için bu hesapta para bulundurulması gerekmektedir.

Bankaya para yatırma işlemi aşağıda verilen IBAN numarasına havale ya da EFT yöntemi ile yapılabilir.

NOTER TARAFINDAN PARANIN YATIRILACAGI UETS HESAP BİLGİLERİ

T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.

Hesap No:1745-1841-3420

IBAN: TR660001001745000018413420

Alicı: PTT A.Ş. GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Ödemenin havale ya da EFT ile yapılması durumunda açıklama bilgisi, aşağıdaki örnekte olduğu şekilde kelime aralarında birer boşluk bırakılmak suretiyle yazılmalıdır.

Örnek;

DETSİS NO 12312312 TEST NOTERLİĞİ

Açıklama bilgisi yukarıda belirtilen formata uygun olarak yazılmadığı takdirde havale ya da EFT'ler UETS bakiye hesabına yansımayacaktır.

c) Elektronik tebliğat adresinin tespiti:

Elektronik tebliğat, muhatabin Ulusal Elektronik Tebliğat Sisteminde (UETS)' de adresi bulunmakta ise buraya yapılacaktır.

UETS adresine, NBS uygulaması tarafından otomatik olarak muhatabin;

- . TC Kimlik Numarası,
- . Vergi Numarası ya da
- . DETSİS (Devlet Teşkilatı) Numarasıyla

Ulaşılabilir almaktadır.

(**DETTSİS**, Türkiye Cumhuriyeti devlet teşkilatı içerisinde yer alan kurum ve kuruluşlar ile bunların merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatlarında bulunan her düzeydeki birimlerinin hiyerarşik yapıya uygun olarak kayıt altına alındığı ve e-Devlet çalışmalarında esas alınmak üzere T.C. Devlet Teşkilatı Numarası ile tanımlanlığı sistemdir.)

ç) Elektronik tebliğatın ne zaman yapılmış sayılacağı:

7201 sayılı Tebliğat Kanununun 7/a maddesi gereğince, elektronik yolla tebliğat, muhatabin elektronik tebliğat adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır.

2- Gerçek kişilere yapılacak tebliğatlarda uygulanacak usul:

Birliğimize yapılan başvurular ve yaşanan tereddütler üzerine, gerçek kişilere yapılacak tebliğatlarda uygulanacak usul ile ilgili olarak Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulunun 12.03.2012 tarihli toplantılarında görüşülen 2.2.2012 tarihli ve 1515-3025 sayılı cevap yazısında özetle:

"11.01.2011 tarihinde değişen Tebliğat Kanununun 10. maddesinin "Tebliğat, tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adresinde yapılır." şeklinde ilk cümlesinde sözcü edilen "şahsin bilinen en son adresinden" kastın, tebliğ isteyenin beyanına göre bilinen adres olduğu, buna göre noterlerce doğrudan Adrese Dayalı Kayıt Sisteminden adres tespitiinin yapılmayıp, ilgili tarafından bildirilen adrese çıkartılacak tebliğatın yapılamaması hâlinde, muhatabin Adrese Dayalı Kayıt Sisteminde bulunan yerleşim yeri adresine tebliğat yapılması gereği düşünülmektedir" şeklinde görüş bildirmiştir.

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi de 11.2.2013 tarihli ve Esas 2012/32459, Karar 2013/3328 sayılı kararında da;

"Tebliğat Kanunu'nun 10. maddesine eklenen ikinci fıkrasında gerçek kişilere yapılacak tebliğatla ilgili olarak iki aşamalı bir yol benimsenmiştir. Muhatabın adresi takip alacaklığı (veya davacı) tarafından bildirilecek ve normal tebliğat çıkarılacaktır. Bildirilen adresin muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi veya başka bir adresi olması arasında fark bulunmamaktadır. Bildirilen adrese çıkarılan tebliğatın bila tebliğ iade edilmesi halinde, muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine Tebliğat Kanunu'nun 21/2. maddesine göre çıkarılacaktır. Tebliğat Kanunu'nun 10/2 ve 21/2. maddelerini farklı şekilde yorumlayarak muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine başka adresi bilinmiyor diyerek doğrudan doğruya 21/2. maddesine göre tebliğat çıkartılması doğru olmaz" yönünde karar vermiştir.

Bu itibarla; Yönetim Kurulunun 16.03.2012 tarihli toplantılarında alınan karar ve 7201 sayılı Tebliğat Kanununun 6099 sayılı Kanunla değişik 10 uncu ve 25 Ocak 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 16 ile 79 uncu maddeleri hükümleri gereğince:

a) Tebliğat, öncelikle tebliğ isteyenin beyanına, muhatabın veya diğer ilgililerin bildirimlerine ya da mevcut belgelere göre belirlenecek muhatabın bilinen en son adresine çıkarılacaktır.

b) Bu adresin tebliğata elverişli olmadığınnın anlaşılması veya tebliğat yapılamaması hâlinde, başkaca adres araştırması yapılmadan muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi bilinen en son adresi olarak kabul edilecek ve tebliğat buraya yapılacaktır. Kanunda yapılan değişiklikle iki yere birden tebliğ çıkarılması usulü getirilmemiş, tebliğin yapılamaması hâlinde başkaca bir adres araştırması yapılmadan ikinci tebliğin gönderileceği yer belirlenmiştir. Bilinen adrese tebliğat yapılamaması hâlinde, noter, ancak iş sahiplerinin talebi üzerine yukarıda belirtilen hükümler doğrultusunda ikinci tebliğatı çıkarabilecektir. Tebliğatın yapılamaması üzerine işlem ilgililerinin, muhatapların Adres Kayıt Sisteme bulunan adreslerini bilmediklerini bildirmeleri ve talepleri hâlinde, Adrese Dayalı Kayıt Sisteme bulunan yerleşim yeri adresi, muhataba ait T.C. kimlik numarasının verilmesi kaydıyla noter tarafından sözü edilen sisteme girmek suretiyle tespit edilebilecektir.

c) Yukarıda belirtilen Yönetmeliğin 79'uncu maddesinde, bu Yönetmeliğe ekli örneklerre göre bastırılacak evrakin beyaz renkte, 16'ncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca Adres Kayıt Sistemine göre düzenlenecek tebliğ zarfının ise açık mavi renkte olması gerektiği belirtildiğinden, tebliğat zarflarının buna göre bastırılması ve açık mavi renkte bastırılacak zarfların üstüne de **"Adres, muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresidir. Bu adresse tebliğat yapılacaktır."** açıklamasının konulması gerekmektedir.

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi de 17.01.2017 tarihli ve E. 2016/8907, K. 2017/550 sayılı kararıyla da "Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğe göre, 7201 sayılı Tebliğat Kanunu'nun 21/2. maddesi gereğince tebliğat yapılabilmesi için, tebliği çeken mercice, tebliğat çıkarılan adresin, muhatabın, adres kayıt sistemindeki adresi olduğuna ve 21/2. maddeye göre tebliğat yapılmasına dair tebliğ evraklı üzerine kayıt düşülmesi zorunludur. Yani, tebliğatı çeken merci tarafından, tebliğ evraklı üzerine yukarıda belirtilen şerh verilmeden tebliğ memurunca doğrudan Tebliğat Kanunu'nun 21/2. maddesine göre tebliğ işlemi yapılamaz." yönünde karar vermiştir.

ç) Noterlik vasıtasıyla tebliğeye çıkarılan belgelerin muhatabın adres değişikliği veya tanınmaması gibi nedenlerle tebliğ olunamamaksızın iadesi ve verilecek yeni bir adresse tebliğ yapılmasıının istenmesi hâlinde, yapılacak işlem konusunda noterler arasında uygulama farklılığı olması nedeniyle Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmesi üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 8.2.1993 tarihli ve 5713 sayılı yazida:

"Tebliği istenen evraktaki adres değişikliği veya muhatabın tanınmaması hallerinde iade olunan tebliğatta noterlere bir kusur izafe edilmesi mümkün değilse de, iş sahibi tarafından yeni adres verilerek, yeniden tebliğat yapılmasının istenmesi halinde tebliğin tamamlanmasının da noterlerin görevleri içinde mütalaası gerekmektedir" yönünde görüş bildirmesi

nedeniyle tebliği yapılamayan evrakin talep halinde tekrar tebliğe gönderilmesi mümkün bulunmaktadır.

Ancak, 213 sayılı VUK'nin 227 nci maddesinde "Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça bu kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiyi mecburidir" denilmesi nedeniyle, ikinci kez gönderilen tebliğatlarla ilgili olarak ilgilisinden alınan posta giderinin makbuz mukabili alınması, yevmiye defteri ile muvazene defterine kaydedilmesi icap etmektedir.

3- Tüzel kişilere yapılacak tebliğatlarda uygulanacak usul:

Gerçek şahıslar için, muhatabın bilinen en son adresine tebliğat çıkarılmakta, bu adresin tebliğata elverişli olmadığını anlaşılması veya tebliğat yapılamaması hâlinde, başkaca adres araştırması yapılmadan muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi bilinen en son adresi olarak kabul edilmekte ve iş sahiplerinin talebi üzerine tebliğat buraya yapılmaktadır.

Tüzel kişilere yapılacak tebliğatlarla ilgili hükümlere, 7201 sayılı Tebliğat Kanununun 12 ve 13 üncü maddeleri ile Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 20 ve 21 inci maddelerinde yer verilmiş, Kanunun 21 inci maddesinin 1 inci fıkrasında tebliğin imkânsızlığı ve tebellüğden imtina haliyle ilgili olarak da "Kendisine tebliğat yapılacak kimse veya yukarıdaki maddeler mucibince tebliğat yapılabilecek kimselerden hiçbiri gösterilen adreste bulunmaz veya tebellüğden imtina ederse, tebliğ memuru tebliğ olunacak evraki, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veya hukümlere zabita amir ve memurlarına imza mukabilinde teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiyaç eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırma beraber, adreste bulunmama halinde tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır" hükmüne yer verilmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 11.11.2009 tarihli ve E. 2009/12-436 K. 2009/487 sayılı kararında da "Hükmi şahıslar adına gönderilen tebliğatin 7201 sayılı Tebliğat Kanunu'nun 21 inci maddesine göre yapılmış olması halinde, tebliğ memurunun Tebliğat Tüzüğü'nün 28 inci maddesindeki koşulları araştırmasına gerek yoktur. Zira muhatabın adreste bulunmaması halinde, bunun nedenini araştırması ve tevziyat saatinden sonra adrese dönüp dönmeyeceği nin tespit edilmesi, haber verildiği bildirilen en yakın komşusunun imzasının alınması gerçek kişiler yönünden zorunlu olup, hükümleri şifatı ve niteliği itibarı ile böyle bir araştırmayı yapılmamış olması ve komşunun imzasının alınmamış olmasının tebliğatın usulsüzlüğü sonucunu doğurmaz." denilmesi de dikkate alındığında, tüzel kişilere tebliğlerin yapılamaması veya tebellüğden imtina edilmesi halinde tebliğ memurlarının, Tebliğat Kanununun 21 inci maddesinin 1 inci fıkrasına göre uygulama yapmaları gerektiğini göstermektedir.

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 57 nci maddesinin 4 üncü fıkrasında belirtildiği üzere, tüzel kişiler bakımından ana statü, sivil, tüzük ve kuruluş senedi gibi resmî kayıtlardaki adresleri esas alındığından, ilgililer tarafından, tüzel kişilerin ana statü, sivil kayıtları, tüzük ve kuruluş senedi gibi resmî kayıtlardaki adreslerinin tespit edilerek bildirilmesi gereklidir. Noterliklerce bu adreslere tebliğat çıkartılması, tebliğat zarfında da tebliğatın Tebliğat Kanununun 21/1 inci maddesine göre yapılacağıının belirtilmesi ve tebliğ memurlarının da 7201 sayılı Tebliğat Kanununun 12, 13 ve 21 inci maddeleri ile Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 20 ve 21 inci maddelerinde açıklanan usule göre işlem yapmaları gerekmektedir. (Yönetim Kurulunun 22.11.2012 tarihli toplantıda alınan karar)

4- Noterliklerce, 7201 sayılı Tebliğat Kanununun 35 inci maddesine göre tebliğat yapılamayacağı:

7201 sayılı Tebliğat Kanununun "Kazaî Tebliğat" bölümünde yer alan 35 inci maddesinin noterler tarafından yapılacak tebliğ işlemlerinde uygulama imkânı bulunup bulunmadığı hususunda yaşanan tereddütler üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş isteminde bulunulmuştur. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulu-

nun 29.01.1997 günü toplantılarında görüşülen 16.01.1997 günü 1040 sayılı cevap yazısında özetle:

"7201 sayılı Tebligat Kanununun 35inci maddesi yargı yolu ile yapılacak tebligatlara ilişkindir. Kanunun 35inci maddesi, adres değişikliği halinde, bunun ilgili yargı organına bildirilmesi zorunluluğunu getirmekte ve bu zorunluluğa uyulmaması halinde yapılacak işlemleri belirtmektedir.

Kanunun sistemine göre; daha önce tebligat yapılan şahıs sonradan adresini değiştirir ve yeni adresini ilgili yargı organlarına bildirmez ve tebligat memuru da yeni adresi tespit edemez ise, hakkındaki kazaî tebligat evrakinin tebliğ edilecek bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına, diğer nüshası da tebligati yapan yargı organının salonuna asılmak suretiyle tebliğ edilir.

.....
*Netice olarak, Tebligat Kanununun 35inci maddesi yargı yolu ile yapılacak tebligatla-
ra ilişkin olup ancak yargı organları tarafından çıkarılacak tebligatlar için uygulanabilir. Tebli-
gat Kanununun ikinci babsı (Md. 34-51) özel hükümlere ayrılmıştır. İkinci bab içinde (Md. 34-
44) yargısal tebligata ilişkin hükümler yer almaktadır. 1512 sayılı Noterlik Kanununun 70inci
maddesi noterlikçe yapılacak tebligatlarda, Tebligat Kanunu hükümlerinin uygulanacağını
belirtmiş ise de, bu uygulama Tebligat Kanununun genel hükümlerini oluşturan (Md. 1-33)
kuralları amaçlamaktadır. Bu bakımdan yargısal tebligata ilişkin özel bir hüküm olan Tebligat
Kanununun 35inci maddesinin, noter tarafından yapılacak tebligat işlemlerinde uygulanamaya-
cağı düşünülmektedir" denildiğinden, noterliklerce 7201 sayılı Tebligat Kanununun 35inci
maddesi hükümlerine göre tebligat yapılması mümkün bulunmamaktadır.*

5- İlanen tebligat yapılması:

a) Noterliklerce de ilanen tebligat yapılabileceği ve ilanen tebligattan önce adres araştırması yapılması gerektiği:

Yasal şartların oluşması halinde noterlerin de, 7201 sayılı Tebligat Kanununun 28 – 31 ile Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğinin 48 – 52. maddelerinde öngö-
rüldüğü şekilde adresi meçhul olan şahıslara ilanen tebligat yapmaları mümkün bulumakta-
dır.

7201 sayılı Tebligat Kanununun 28inci maddesine göre, adresi meçhul olanlara ilanen tebligat yapılması zorunludur. Yine aynı maddeye göre bu Kanunun diğer maddeleri mu-
cibince tebligat yapılamayan ve ikametgâhi, meskeni veya işyeri de bulunamayan kimsenin
adresi meçhul sayılır.

İlanen tebligatlardan önce adres araştırması yapılp yapılmayacağı hususunda bir
kısım noterlerimizde duraksamalar yaşandığının öğrenilmesi nedeniyle, Yönetim Kurulumu-
zun 29.01.2009 tarihli toplantıda konu görüşülmüştür.

7201 sayılı Tebligat Kanununun 28. maddesinin 3. fıkrasının ikinci cümlesi "Bununla
beraber tebliği çikaran merci lüzum görürse, muhatabin adresini resmi veya hususi müesse-
se ve dairelerden veya zabita vasıtasyyla tahkik ve tespit ettirebilir." şeklinde iken,
27.03.2003 tarihli ve 25061 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4829 sayılı Kanunla "**Bu-
nunla beraber tebliği çikaran merci, muhatabin adresini resmi veya hususi müessesese
ve dairelerden gerekli gördüklerine sorar ve zabita vasıtasyyla tahkik ve tespit ettirir.**"
şeklinde değiştirilmiştir. Her iki metinden anlaşılacağı üzere; değişiklikten önce adres araş-
tırmasının yapılması tebliği çikaran merciin tamamen takdirinde iken, bu durum değiştirilmiş
ve tebliği çikaran merciin, gerekli gördüğü kurum ve dairelere sorması, zabita vasıtasyyla da
adres araştırması yaptırması zorunluluğu getirilmiştir.

İş sahipleri tarafından noterliklerde ilanen tebligat yapılmasının talep edilmesi halinde;
Tebligat Kanununun 28. maddenin 3. fıkrasının ilk cümlesi gereğince, öncelikle muha-
tabın adresinin meçhul olduğunu tebliğ memuru tarafından mahalle veya köy muhtarına
şerh verdirilmek suretiyle tespit edilmesi,

Aynı fikranın 4829 sayılı Kanunla değiştirilen ikinci cümlesi uyarınca da noterin, muhatabın adresini gerekli gördüğü resmî veya özel kurum ve dairelerden sorması ve zabita vasıtasıyla da tahlük ve tespit ettirmesi,

Araştırma sonunda muhatabın adresinin saptanamaması durumunda, 7201 sayılı Tebligat Kanununun 28 – 31 ile Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğinin 48 – 52 nci maddelerinde açıklandığı şekilde ilanen tebligat yoluna gidilmesi,

Gerekmektedir.

b) Yabancı ülkelerde de ilanen tebligat yapılabileceği, adres tespitinin Türk kon-soloslugundan isteneceği:

Yabancı ülkelerde yaşayanlara ilânen tebligat yapılmasını gerektiren hallerde, noterlerce izlenmesi gereken usul hakkında intikal eden tereddütler nedeniyle Adalet Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen ve Yönetim Kurulu'nun 05.12.2001 günlü toplantıda görüşülen 20.11.2001 tarihli 020966 sayılı yazda özetle;

“Tebliğat Kanununun 28. maddesi ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğinin 48 – 52. maddelerinde öngörüldüğü üzere, ilgiliinin adresinin meçhul olması halinde, son çare olarak ilanen tebligat yapılır. Tebliği çıkaran merci, muhatabın adresini resmî veya hususi müesseseye ve dairelerden gerekli gördüklerine sorar ve zabita vasıtasıyla tahlük ve tespit ettirir.

Bu sebeple; talep üzerine ya da kanun gereği, gerek yabancı ülkede yaşayan kişilere, gerekse o ülkede yaşayan Türk vatandaşlarına tebligat yapılmasını gerektiren hallerde, noterlerin hem ikili ve uluslararası anlaşmalar hem Tebligat Kanununun 25. ve Tebligat Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğinin ilgili hükümleri çerçevesinde, Bakanlığımızı aracı kılarak tebliğ işlemini gerçekleştirmeleri; adresi meçhul olup Türkiye'deki adresinde kendilerinden o şahsin adresinin öğrenilebileceği hiç kimse yok ise, anılan Kanun'un 28. maddesi hükmü uyarınca yine Bakanlığımız aracılığı ile o ülkede ilânen tebligat yapılmasını isteyebilecekleri; ilânen tebligat ancak adresi meçhul olanlara yapılabildiğinde, ilgili şahsin bulunduğu yerin bağlı olduğu Türkiye Başkonsolosluğu tarafından adres tahlikinin yapılmasının yine noter tarafından talep edilebileceği düşünülmektedir” denilmiştir.

6- Memur vasıtasıyla tebligat yapılması:

Memur vasıtasıyla tebligat yapılmasına ilişkin düzenlemelere 7201 sayılı Tebligat Kanununun 2 ve 4 üncü ile Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğinin 5 ve 7 nci maddelerinde yer verilmiştir. Bu maddeler hükümlerine göre:

- a) Kanunlarda özel hüküm bulunan hallerde,
- b) Gecikmesi halinde zarar doğabilecek işlerde,
- c) 2 nci maddede belirtilen ve aynı yerde bulunan merciler arasında ya da bu mercilerde bulunan kişilere,

Tebliği çıkaran merci kendi memurları eliyle veya mahalli mülki idare amirinin emriyle kolluk vasıtasıyla tebligat yaptırılabilir.

Memur vasıtasıyla tebligat yaptırılmasını gerektiren sebep tebligat evrakında gösterilir.

Memur vasıtasıyla yaptırılacak tebliğlerde, tebliğ yapana verilecek zorunlu masrafların miktarı, tebliğ yapılacak şahsin bulunduğu yerin uzaklığına göre, her mali yılbaşında, il idare kurullarınca, merkez ilçe ve bağlı ilçeler için ayrı ayrı tespit olunur.

Memur vasıtasıyla yapılacak tebliğde de, tebliği yapacak memurun, Kanun ve Yönetmelikte gösterilen usullere ve özellikle tebliğin imkânsızlığı ve tebellüğden imtina haliyle ilgili olarak Kanunun 21 inci maddesine göre hareket edeceği unutulmamalıdır.

7- Türkiye'de bulunan diplomatik temsilciliklere gönderilecek tebliğatlarda uygulanacak usul:

Yabancı diplomatik temsilciliklere noterliklerce ihtarname ve dilekçe tebliğinin mümkün olup olmadığı konusunda Adalet Bakanlığından görüş sorulması üzerine, Bakanlık Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nden gönderilen ve Yönetim Kurulu'nun 28.01.2005 tarihli toplantısında görüşülen 10.12.2004 sayılı ve 84227 sayılı yazıda;

“..Devletler hukuku bakımından devletin yargı muafiyeti hakimiyet tasarrufları alanında bir mükellefiyet olarak kabul edilmektedir. Nitelik 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun 49 uncu maddesinde (mülga 2675- md. 33), “Yabancı devlete, özel hukuk ilişkilerinden doğan hukuki uyuşmazlıklarda yargı muafiyeti tanınmaz. Bu gibi uyuşmazlıklarda yabancı devletin diplomatik temsilcilerine tebliğat yapılabilir.” hükmü yer almaktadır. Bu hükmü, dava konusu yapılan hukuki ilişkinin “niteliğini” yabancı devletin yargı muafiyetinin tanınıp tanınmamasında bir ölçü olarak ele almaktadır. Buna göre, ihtilaf konusu hukuki ilişkinin yapılması yabancı devletin sahip olduğu ve takip ettiği amaç, yargı muafiyetinin tanınıp tanınmamasında etkili değildir. Dava konusu hukuki ilişkinin “özel hukuk ilişkisi” niteliğinde olması halinde yabancı devlet yargı muafiyetinden istifade edebilme hakkını kaybetmektedir.

Bu çerçevede ihtarnameyi yabancı devletin yargı muafiyetinden yararlanacağı egemenlik tasarrufu içerisinde giren bir konuda olup olmadığı önem taşımaktadır. Şayet ihtarın konusu yabancı devletin egemenlik tasarrufu ile ilgili ise bu konuda yargı bağışıklığı söz konusu olabilecektir.

Konu ile ilgili olarak; Yargıtay, (mülga) 2675 sayılı Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte, diplomatik temsilcilerinin ve devletlerin yargı muafiyeti bakımından yeni bir görüşü benimsemiş bulunmaktadır. Yargıtay'a göre, “devletler umumî hukuku prensip ve teamüllerine uygun” hükümleri ihtiyaç eden Viyana Sözleşmesinin Önsözünde vurgulandığı gibi, “ayrıcalık ve bağışıklıkların amacı fertleri yararlandırmak olmayıp, devletleri temsil eden diplomatik misyonların görevlerini etkin bir şekilde yapmalarını sağlamaktır. Burada önemli olan diplomatik temsilcilerin çıkarları değil, temsil ettiği devletin çıkarıdır. Oysa diplomatik temsilcilerin tamamen özel hukuk alanına giren faaliyetlerinden devletin çıkarı söz konusu olmadığından, diplomatik temsilcilerin yargı muafiyetinin resmi görevlerinin yerine getirilmesi ile ilgili işlemlerde sınırlandırılması gereklidir”. Bu bakımından diplomatik temsilcinin resmi görevleri dışında kalan, kendine ait özel hukuk faaliyetlerinde yargı muafiyetinden istifade edemeyecektir. Yargıtay, bu sebeplere dayanarak, kira akdi gibi özel hukuk alanında borç doğuran ilişkilere giren diplomatik temsilci aleyhine “dava ve icra takibi açılmasına, tebliğat yapılmasına, ödeme emri tebliğine yasal bir engel mevcut olmadığı” kanaatine varmaktadır.

Bu çerçevede, konu devletin egemenlik tasarrufu içerisinde kalıyorsa yabancı devlete veya onun adına hareket eden misyon temsilcilerine dava açılması ve tebliğat yapılmasının mümkün olmadığı, tebliğata konu işlem özel hukuk alanında ise veya yabancı devlet temsilcisinin resmi görevi ile ilgili bir hususu içermiyorsa bu durumda yabancı devlete ve onun temsilcilerine tebliğat yapılabileceği ancak bu durumda da tebliğatın Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğinin 45. maddesinde de belirtilen usul ve esaslar dahilinde yapılmasını uygun olacağının düşünülmektedir.

Sonuç olarak; özel hukuk ilişkilerinden doğan uyuşmazlıklarla, yargı bağışıklığı tanınmayan hallerde, yabancı diplomatik temsilcilerine yapılacak tebliğlerde, Tebliğat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğinin 45. maddesinin 4. fıkrası uyarınca, **tebliğat evrakının, tebliği çeken adlı makam tarafından diplomatik kanaldan ilgili yabancı ülke dış temsilciliğine iletilmek üzere Bakanlığımıza gönderilmesi gereği düşünülmektedir**” denildiğinden, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

8- Yurtdışına yapılacak tebliğatlar:

Hukuki alanda uluslararası tebliğat işlemlerine ayrıntılı açıklamalara, devletlere göre yapılacak işlemlere ve düzenlenecek form ve belge örneklerine Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğünün 63/2 ve 63/3 sayılı genelgelerinde ayrıntılı açıklamalar yer verilmiştir.

Bu genelgelere ve belirtilen form ve belgelere, Adalet Bakanlığı internet sitesinden Dış ilişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü "Genelgeler" kısmından ulaşılması ve burada belirtilen hususlara göre işlem yapılması gerekmektedir.

a) Yurtdışında bulunan yabancılarla tebligat:

Dış ilişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğünün 63/3 sayılı genelgesinin (9) numaralı ekinde yer alan DEVLETLERE GÖRE TEBLİGAT İŞLEMLERİNDE UYGULANACAK ESASLARA (Ek 9) bakılmak suretiyle, TEBLİGAT YAPILACAK DEVLETE GÖRE tebliği istenilen belgeler düzenlenecektir.

Doldurulması istenilen talepnamenin ne şekilde doldurulacağı ve dikkat edilmesi gereken hususlara 63/3 sayılı genelgede yer verilmiş bulunduğuundan, burada belirtilen açıklamalara göre doldurulması gerekmektedir. (Adalet B. Dış ilişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğünün 63/3 sayılı genelgesi)

b) Yurtdışındaki Türk vatandaşlarına Tebligat:

aa) Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğu aracılığıyla yapılabileceği:

7201 sayılı Tebligat Kanununun "Siyasi Temsilcilik Aracılığıyla Yabancı Ülkedeki Türk Vatandaşlarına Tebligat" başlıklı 25/a maddesinin 1'inci fıkrası "Yabancı ülkede kendisine tebliğ yapılacak kimse Türk vatandaşı olduğu takdirde tebliğ o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğu aracılığıyla da yapılabilir" hükmünü içermektedir.

Bu huküm gereğince, yurtdışında bulunan Türk vatandaşlarına yukarıda (a) bendinde açıklan usule uyulmadan Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğu aracılığıyla tebligat yapılabilir.

bb) Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğu aracılığıyla yapılacak tebligatların doğrudan bu yerlere gönderilemeyeceği, Adalet Bakanlığı aracılığıyla gönderileceği:

Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış ilişkiler Genel Müdürlüğünce gönderilen ve Yönetim Kurulunun 19.01.2012 günü toplantılarında görüşülen 19.12.2011 tarihli ve 53452/126775 sayılı yazda: "Bilindiği üzere 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 25/a maddesine 11/01/2011 tarih ve 6099 sayılı Kanun'un 7. maddesiyle eklenen son fıkrasında "Bu maddeye göre kazaî merciler tarafından çıkarılacak tebligatta, tebliğ evrakı doğrudan o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna gönderilabilir." ifadesi kullanılmıştır. Türkiye Noterler Birliği'ne bağlı olarak faaliyet göstermekte olan noterler kazai merci niteliğinde kurumlar olmadığından, söz konusu düzenleme kapsamında değildir. Bu nedenle halen devam eden uygulamada herhangi bir değişiklik yapılmamış olup, noterlerin yabancı memleketlerde bulunan kimselere tebliğ olunacak evrakı Bakanlığımızı aracı kılmak suretiyle göndermeye devam etmeleri gerekmektedir" denilmiştir.

Noterliklerin, kazai merci niteliğinde kurumlar olmaması ve dolayısıyla söz konusu düzenleme kapsamında bulunmaması nedeniyle, noterliklerce yabancı memleketlerde bulunan Türk vatandaşlarına tebliğ olunacak evrakin, Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluğuna doğrudan değil, Adalet Bakanlığı aracılığıyla gönderilmesi gerekmektedir.

9- Yurtdışına gönderilecek tebliğ mazbatalarının muhatapları olan kişiler adına düzenlenmesi gereği, Adalet Bakanlığı Dış ilişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü adına düzenlenemeyeceği:

(20.02.2020 tarihli ve 63 sayılı genel yazıya istinaden değiştirilmiştir.)

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden alınan 07.08.2014 tarihli ve 5917/16496 sayılı yazda: "Uluslararası Hukuk ve Dış ilişkiler Genel Müdürlüğü'nün 23.07.2014 tarih ve 18948/81651 sayılı yazısı ile Türkiye'deki noterliklerden yurt dışında bulunan şahıslara ve başkonsolosluklara tebliğ edilmesi için gönderilen azilname evrakinin tebliğ mazbatalarının muhatapları olan kişiler adına düzenlenmesi gereği halde, azilname nin hiçbir şekilde tarafı konumunda bulunmayan Uluslararası Hukuk ve Dış ilişkiler Genel

Müdürlüğü'nü muhatap göstermek suretiyle tebliğ mazbatalı zarf düzenlenerek gönderildiği-nin bildirildiği görülmüştür.

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından teslim alındığı tarihte tebliğat işleminin gerçekleşmiş sayılması durumunda, bu durumun hak kayıplarına yol açabileceği düşünüldüğünden, Türkiye'deki noterliklerden yurt dışında bulunan şahıslara veya başkonsolosluklara tebliğ edilmesi için gönderilen azilname evrakının tebliğ mazbatalarının muhatapları olan kişiler adına düzenlenmesi ve bir üst yazı ekinde adı geçen Genel Müdürlüğe gönderilmesinin uygun olacağı hususunun noterliklere duyurulması için gereğinin takdir ve ifası ile sonucundan bilgi verilmesini rica ederim.” denilmiştir.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün yukarıda yer verilen istemi 2014/83 sayılı genel yazı ile noterliklere duyurulmuş ise de, bu hususlara dikkat edilmediğinin ve tebliğlere konu evrakin üst yazıya eklenip gönderilmesi yerine, 7201 sayılı Tebliğat Kanunu hükümlerine göre Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğüne tebliğе çıkarılmasına devam edilmesi nedeniyle, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 12.05.2016 tarihinde gönderdiği 6105/7825 sayılı yazıyla; “**2014/83 sayılı genel yazı ile yapılan duyuruya rağmen, noterliklerden yurtdışında bulunan şahıslara ve Başkonsolosluklara yapılması istenilen tebliğ taleplerinin (Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler) Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğüne muhataplı tebliğ mazbatalı zarf düzenlenerek gönderilmeye devam edildiğini ve son zamanlarda bu konuda artış gözlemlendiğini**” tekrar bildirmesi üzerine, 24.05.2016 tarihli ve (47) sayılı genel yazı ile yukarıda yazılan hususlara uyulması noterliklere bir kez daha duyurulmuştur. Ancak, Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Genel Müdürlüğü gönderdiği 12.02.2020 günü ve E.6905/19444 sayılı yeni bir yazıyla; bu duyurulara rağmen bir kısım noterliklerimizin, hak kayıplarına neden olacak şekilde aynı uygulamaya devam ettiklerini bildirdiğinden, yukarıda yazılan hususlara uyulması için 20.02.2020 tarihli ve 63 sayılı genel yazı ile noterliklere tekrar duyuru yapılmıştır.

Bu itibarla;

- a) Yurt dışında bulunan muhataplara 7201 sayılı Tebliğat Kanununun 25 ve 25/a maddeleri hükümleri doğrultusunda yapılacak tebliğatlara ilişkin tebliğ evrakının,
- b) Noterlik Kanununun 81'inci maddesi hükmü uyarınca yurt dışı temsilciliklerimde bulunan vekâletnamelere eklenmek üzere gönderilen azilnamelerin,

Bir üst yazı ekinde Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Genel Müdürlüğüne gönderilmesi gerekmekte olup, bu işlemlerde muhatap sıfatının bulunmaması ve Genel Müdürlüğün görevinin sadece aracılık niteliğinde olması nedeniyle adı geçen Genel Müdürlük adına tebliğ mazbataları düzenlenmemesi ve 7201 sayılı Tebliğat Kanunu hükümlerine göre Genel Müdürlük adına tebliğat çıkarılmaması gerekmektedir.

Sözü edilen evrakin, bir üst yazıya bağlı olarak gönderilmesi yerine Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Genel Müdürlüğüne tebliğе çıkarılması suretiyle yapılacak uygulamanın hak kaybına sebebiyet verebileceği ve dolayısıyla bu durumun noterlerin de sorumluluğuna yol açacağı unutulmamalıdır.

10- Yurtdışına gönderilecek tebliğ evrakının Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğüne gönderilmesi gereği:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden Birliğimize gönderilen 12.09.2019 gün ve 21723 sayılı yazıyla; yurtdışı tebliğat ve azilname bilgisi evrakının Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü yerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne gönderildiğinin bunun da gereksiz yazışma ve gecikmelere neden olduğu bildirilmiştir.

Bu nedenle, noterliklerimizce gönderilen yurtdışı tebliğat evrakı ile konsolosluklardaki vekâletnamelere eklenecek azilname örneklerinin, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne değil doğrudan Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğüne gönderilmesi icap etmektedir.

11- Yurtdışında bulunan mercilere gönderilecek tebliğ niteliğinde olmayan “ce-vap”, “itiraz” gibi yazışma ve belgelerin doğrudan ilgili mercie gönderileceği:

Bir tereddüt nedeniyle Adalet Bakanlığından bilgi istenmesi üzerine Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nce gönderilen ve Yönetim Kurulunun 26.06.1997 günlü toplantısında görüşülen 30.05.1997 sayılı 28983 sayılı yazda:

"Bilindiği gibi Bakanlığımız uluslararası veya ikili anlaşmalarla yurtdışına gönderilecek veya yurtdışından gelen tebligat taleplerinde aracı kuruluş olarak görev yapmaktadır. Dolayısıyla Bakanlığımızın görevi tebliğ taleplerinin ulaştırılması ve tebellüğ evrakinin veya evrakin tebellüğ edilmeliğine dair belgenin ilgili adlı makama gönderilmesi ile sınırlıdır. Tebligat muhataplarının cevap veya itirazların doğrudan ilgili makama göndermeleri gerekmektedir. İlkide kayıtlı yazda söz edilen 3.4.1997 tarih ve 18635 sayılı yazımıza mesnet teşkil eden evrak Şişli Cumhuriyet Başsavcılığından Bakanlığımıza cevap ve itiraz dilekçesinin ilgili Fransa adlı merciine gönderilmesi için gönderildiğinden iade edilmiştir.

Yukarıda verilen bilgilerden de anlaşılacağı gibi noterlerce düzenlenen ihtarname, azilname gibi (tebliğ) evrakinin Bakanlığımız kanalı ile yurtdışında bulunan muhataba tebliğ mümkündür" denildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

12- Muhatabın T.C. kimlik numarası yazılı olsun veya olmasın, muhtar, ihtiyar heyeti azaları, zabıta amir ve memurlarının, tebligat evrakını almak zorunda oldukları:

Bazı noterlerimizce şahislara gönderilen tebligat evrakinin "tanınmıyor-iade" beyanı ile geri gönderildiği ve dağıtıcı ile mahalle muhtarının yazılarının da eklendiği, bu yazılarla tebliğ evrakında T.C. kimlik numarasının bulunmaması nedeniyle adres bilgilerinin sorgulanmadığından evrakin teslim alınmadığının bildirildiği anlaşılmakla konu Yönetim Kurulu'nda görüşülmüş ve "Noterliklerde işlem yapıldığı sırada, kendisine tebligat yapılacak olanın T.C. kimlik numarasının bilinmesine imkân bulunmadığı, bu nedenle, İhtarname veya tebliği gerekken sair evrakin tebliğinde, muhatabın T.C. kimlik numarası yazılı olsun veya olmasın, muhtar, ihtiyar heyeti azaları, zabıta amir ve memurlarının, tebligat evrakını almak zorunda oldukları" görüşü ile yanlış uygulamanın değiştirilmesi ve bu konuda muhtarlıkların uyarılması için İçişleri Bakanlığına başvurulmuştur.

Adı geçen Bakanlık Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen 24.01.2011 tarihli ve 2259 sayılı cevabı yazda;

"11.02.1959 tarih ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun 21. maddesi; 'Kendisine tebligat yapılacak kimse veya yukarıdaki maddeler mucibince tebligat yapılabilecek kimselerden hiçbir gösterilen adreste bulunmaz veya tebellüğden imtina ederse, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veya zabıta amir ve memurlarına imza mukabilinde teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırmakla beraber, adreste bulunmama halinde tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır.' Hükmünü ihtiva etmektedir.

Konuya ilgili olarak 06.01.2000 tarih ve 80016 sayılı Bakanlığımız Genelgesi hazırlarak 81 İl Valiliğine gönderilmiştir." denilmiştir.

13- Düzenleme işlemlerinin örneklerinin tebliğinde noterin imzasının yeterli olduğu, işlem ilgisinin imzasının bulunmasını gerekmemiği:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 84 üncü maddesi gereğince düzleme işlemlerinin dairesde kalan asıllarında ilgililerin imzalarının bulunmasına karşılık, örneklerinde ilgililerin imzaları bulunmamaktadır.

7201 sayılı Tebligat Kanununun 8 inci maddesinde "Tebliğ olunacak her nevi evrak, biri dosyasında konulmak ve diğer tebliğ edilecek kimselere verilmek üzere lüzumu kadar nüshadan tereküp eder. Bu nüshalarda iş sahibi veya vekilinin imzası bulunur" hükmünün yer alması nedeniyle, düzenleme işlemlerinin örneklerinin tebliğlerinde bu maddeye aykırılık olup olmadığı hususunda tereddüt edilmesi nedeniyle Adalet Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 09.04.1999 tarih ve 05147 sayılı yazda;

“1512 sayılı Noterlik Kanununun 84. ve devamı maddeleri gereği noter tarafından hazırlanan ve işlem sahibi tarafından imzalanan düzenleme işlem aslı noterin de imzası ve mühürü olmak üzere noterlik dairelerinde saklanır. İş sahiplerine imzalatılmayan, sadece noterin imzası ve mühürüne taşıyan örnek ise iş sahibine verilir. Bu örneklerin Noter kanalı ile muhabata veya ilgilisine tebliğे çıkarılması durumunda; Tebligat Kanununun 8. maddesi ile (mülga Tebligat Tüzüğünün 10. maddesi) Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 13. maddesi birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu iki madde birlikte incelendiğinde, 7201 sayılı Tebligat Kanununun 8. maddesi “Tebliğ olunacak her nevi evrak, biri dosyasına konulmak ve diğer tebliğ edilecek kimselere verilmek üzere, lüzumu kadar nüshadan tereküp eder. Bu nüshalarda iş sahibi veya vekilinin imzası bulunur.” hükmü ile örneklerde iş sahibi veya vekilinin imzasının bulunmasını şart koşmuş ancak, bu hükmün yanında örneklerde imza bulunmaması halinde nasıl tebligat yapılacağı Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 13. maddesinde ele alınmıştır. Bu maddede de “Tebliğ olunacak her nevi evrak, biri dosyasına konulmak ve diğer tebliğ edilecek kişilere verilmek üzere yeterli sayıdaki nüshadan oluşur. Bu nüshalarda, iş sahibi veya vekilinin imzası bulunur. Resen yapılan tebligata ait evrak, tebliği çeken merciin yetkili memuru tarafından imzalanır” hükmüne yer verilmiştir.

Bu maddeye göre düzenleme şeklinde yapılan noterlik işlemlerinde tebliğeye çıkarılacak örneklerinde iş sahibinin imzasının bulunmaması halinde, evrakı tebliğeye çıkaracak noterin veya noterlikte çalışan yetkili kimselerin imzalarının olmasını yeterli görmüştür. Bu bakımdan tebligat yönünden düzenleme şeklinde hazırlanan noterlik işleminin örneğinde işlem sahibinin imzasının bulunmaması önemli değildir” denildiğinden, düzenleme işlemlerinin örneklerinin tebliğlerinde Tebligat Kanununun 8 inci maddesine aykırılık söz konusu değildir.

14- Yurtdışı tebligat taleplerinde giderler:

Adalet Bakanlığınca, yurtdışı tebligat taleplerinde alınacak giderler ve uygulanacak usul her yıl Aralık ayı içinde belirlenerek Resmi Gazete’de Tebliğ olarak yayımlanmakta ve Birliğimizce de bu Tebliğ noterliklere duyurulmaktadır.

Yurtdışı tebligat talepleriyle ilgili olarak ülkelere göre alınacak giderler ve bunlara ilişkin yapılacak işlemler bu Tebliğ’de açıklandığından, tebliğ işlemlerinde aksamalara yol açılmaması bakımından buna göre işlem yapılmasına özen gösterilmelidir.

15- Tebliğ işlemlerinde dikkat edilmesi gereken bazı hususlar:

Birliğimize ulaşan başvuru ve şikayetlerden, muhataplarına tebliğ ettirilmek üzere noterlere tevdii olunan protesto, ihtarname gibi tebliğ evrakinin ilgililere tebliğinde gecikmeler olduğu, bezende hiç tebliğe çıkarılmadığı anlaşılmaktadır.

Bu aksaklılıklar noter personelinin ihmaliinden olduğu kadar, PTT memurlarının ihmali veya hatalarından da kaynaklanmaktadır. Ancak, ilgili, işlem giderlerini noterliğe ödemiş ve elinde noterliğin resmi makbuzu bulunmuş olmakla, bu gibi hallerde doğrudan doğruya noterliği ve hatta noteri sorumlu tutmaktadır. İlgililer bu davranışlarında tamamen haklıdırlar. Çünkü bir resmi daire olan noterliğe yaptığı işin, kanuni gerekleri yerine getirilmemekte ve ilgiliinin arzuladığı iş sonuçlanmasımaktadır. Bu nedenle, bir noterin bu gibi hallerde kendisini ve personelini sorumluluktan kurtarabilmesi için, gerekli tüm tedbirleri alması ve bu tedbirleri aldığına da belgelerle tevkif etmesi şarttır. Başka bir ifade ile bir noterin yapılamayan bir tebligat işleminde ne kadar dikkatli davranışmış olursa olsun, bu davranışını belgelendiremediği takdirde, kendisini ve personelini sorumluluktan kurtarması imkânsızdır.

Bu itibarla, tebliğ ile ilgili işlemlerde aşağıda belirtilen hususların noterlerimize hatırlatılmasında zorunluluk görülmüştür.

1) Özellikle belirli süreye bağlı tebliğ işlemlerinin zamanında yapılabilmesini temin için bizzat izlenmelidir.

2) İlgililerden PTT ücreti alınması halinde, tebligatın memur marifetiyle veya dairede elden yapılamayacağı dikkate alınarak, ilgiliden PTT gideri tahsil edilen işlemlerin tebliğinin mutlaka PTT aracılığı ile yapılması,

- 3) Memur vasıtası ile yapılacak tebliğatlarda, ilgiliden, mahalli idare kurullarınca tespit edilen tebliğ ücretlerinin alınması,
- 4) Tebliğ evrakının PTT ye teslimi halinde, tesellüm belgesine mutlaka resmi mühür bastırılmalı ve teslim alan memurun imzası da attırılmalıdır,
- 5) Tebliğ evrakına ilişkin teslim sayfaları birden fazla olduğu takdirde her sayfanın içindekilerin teslim alındığına dair bir kayıt mutlaka aranmalıdır.
- 6) Tebliğ memurunun evrakı PTT ye teslim edip dönmesinden sonra, belgeler bizzat noter veya görevlendireceği bir yetkili tarafından incelemeye tabi tutulmalı, yukarıdaki hususların yerine getirilip getirilmediği ve tebliğ evrakının tamamının PTT' ye verilip verilmemiği araştırılmalıdır.

16- Noterlerin kendilerine tebliğ için tevdi olunan evrakı, Tebliğat Kanunu hükümlerine uygun olarak aynen muhatabına ulaştırmak dışında bir yükümlülükleri bulunmadığı:

Bir sorumuz üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 25.1.1993 tarih ve 3461 sayılı yazında:

"Noterliklere tebliğ için tevdi olunan kamulaştırma evrakının eksik bulunduğu anlaşılmaması halinde yapılacak işlemin bildirilmesi istemini içeren ilgi yazınız incelenmiştir.

İlgî yazınıza konu teşkil eden kamulaştırma evrakında, kamulaştırma kararının tam metninin ve özellikle kamulaştırma karşılığının yatırıldığına dair belgenin eklenmemiş olması, her ne kadar Kamulaştırma Kanuna göre tebliğatı eksik kılacak ise de, Noterlik Kanunu ve Yönetmeliğinin ilgili hükümleri gereğince noterlerin sadece verilen belgeleri Tebliğat Kanunu'na uygun biçimde muhatabına ulaştırmakla yükümlü oldukları dikkate alındığında eksik tebliğatın sorumlusunun sadece gönderen idare olabileceği açıklıktır.

Bu itibarla noterlerin kendilerine tebliğ için tevdi olunan evrakı, Tebliğat Kanunu hükümlerine uygun olarak aynen muhatabına ulaştırmak dışında bir yükümlülükleri bulunmadığı düşünülmektedir." denildiğinden, tebliğ işlemlerinde buna göre hareket edilmesi icap etmektedir.

17- İvedi durumlarda PTT HIZLI TEBLİĞAT hizmetinin kullanılabileceği:

PTT Genel Müdürlüğü'nden 20.06.2011 tarih ve 08110 sayılı ve 07 numaralı Genelgesinde;

"APS ve KKTS aracılığı ile postaya verilen tebliğatlar için getirilen yeni düzenleme kapsamında Postada Tebliğat İşlemleri Rehberinin 21-41. maddeleri ile Posta ve Telgraf Ücret Tarifesi'nin değişen bölümü Yönetim Kurulumuzun 09.05.2011 tarih ve 181 sayılı kararı ile ekteki şekilde değiştirilmiştir.

Söz konusu değişiklikle APS ve KKTS tebliğat hizmeti uygulamadan kaldırılmış olup, "Hızlı Tebliğat" adı altında yeni bir hizmet olarak 04.07.2011 tarihi itibarıyle Posta ve Telgraf ücret tarifesi ile birlikte uygulanmaya başlanacaktır.

UYAP kapsamında kabul edilecek "30" barkod rumuzlu hızlı tebliğatın Postacı 2007 programında bulunan Adalet Bakanlığı menüsünden, diğer hızlı tebliğatların ise, KPAPG online programının "Toplu Tebliğat Kabul" menüsünden "Hızlı Tebliğat" ek hizmeti ile kabul işleminin yapılmasını,

Gereğinin bu yönde sağlanarak Hızlı Tebliğatların kabul, sevk, dağıtım ve teslimlerinin süratle sağlanarak herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesini önemle rica ederiz" denildiğinden, noterliklerimizin de acele durumlarda "Hızlı Tebliğat" hizmetinden yararlanmaları mümkün bulunmaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

12.06.1973 tarihli ve (26) (Duyuru niteliğinde), 12.07.1978 – (24), 20.05.1980 – (13) (Duyuru niteliğinde), 23.01.1981 – (4), 02.09.1981 – (64), 09.11.1983 – (54) (2942 s. Kamulaştırma K. Md. 13 kaldırıldığından), 07.02.1984 – (6), 04.08.1986 – (53), 13.04.1987 – (30), 19.07.1988 – (48), 08.06.1989 – (49), 06.10.1989 – (79), 01.12.1989 – (96), 25.03.1991 – (22) (2942 s. Kamulaştırma K. Md. 13 kaldırıldığından), 11.02.1993 – (13), 26.02.1993 – (19), 21.09.1994 (57), 29.07.1996 – (30), 05.02.1997 – (6), 02.07.1997 – (30), 26.07.1999 – (24), 20.12.2001 – (57), 03.02.2005 – (3), 04.02.2009 – (5), 14.03.2012 – (4), 16.03.2012 – (5) sayılı genelgeler,

03.02.2000-H (15), 23.03.2007-H (42), 15.02.2011-H (20), 22.03.2011-H (36), 04.07.2011-H (73), 01.02.2012-H (18), 14.08.2014-H (83), 20.07.2016 H- (63), 26.12.2016-H (191), 19.09.2019-HD (172) sayılı genel yazılar,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan “**YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR**” bölümünden ulaşılabilir.

G E N E L G E
No. (21)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Azil, ihtar, ihbar ve istifa ile ilgili tebliğ işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Genel olarak:

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 42inci maddesi gereğince, temsil olunan, hukuki bir işlemenden doğan temsil yetkisini her zaman sınırlayabilir veya geri alabilir. Aynı Kanunun 512nci maddesi gereğince de, vekâlet veren ve vekil, her zaman sözleşmeyi tek taraflı olarak sona erdirebilir. Bu durum, vekâlet verenin vekili azletmesi, vekilin ise vekillik görevinden çekilmesi (ayrılması) suretiyle yapılmaktadır.

TBK'nın 42inci maddesi gereğince, temsil olunan, bu hakkından önceden feragat edemez.

Azil ve vekillikten çekilme özel bir şekil şartına tabi olmamakla birlikte, iradenin karşı tarafa ulaşması gerekmektedir. TBK'nın 45inci maddesi gereğince, temsilci, yetkisinin sona ermiş olduğunu bilmemiş sürece, temsil olunan veya halefleri, temsilcinin yapmış olduğu hukuki işlemlerin sonuçlarıyla bağılıdırlar.

2- Azilname, istifaname, ihtar, ihbarname ve dilekçelerde imza onayı yapılması zorunluluğu olmadığı:

Azilname ve istifanamelerle ilgili olarak yaşanan tereddütler nedeniyle Adalet Bakanlığından görüş istenmesi üzerine gönderilen 21.7.1986 gün ve 23453 sayılı yazında;

“ ... Bilindiği üzere, azil, verilen temsil salahiyetinin ref'i dir. Bu hak temsil olunan kimseye ait olup bundan feragat edilmez. (TBK md. 42, 512) Mahiyeti itibarıyle azil bir taraflı irade beyanıdır ve muhatabına usulunce tebliği ile tekemmül eder. İstifa ise, intihap veya tayin ile iktisap edilen bir vazife veya memuriyeti bırakmak iradesini gösteren fiil v.s harekete denir. (Türk Hukuk Lüğü)

Diğer taraftan, kanunlarımızda azli ve istifayı şekle bağlayan bir hüküm bulunmadığına göre; tek taraflı olan iradenin karşı tarafa duyurulmasının çeşitli yolları varsa da, ispat yönünden en uygun olanı noterlikler aracılığı ile yapılmalıdır. Azilname ve istifanamedeki imzalarında noter tarafından mutlaka onanması gerekmeli gibi ihtarname; ihbarname keşidesi yolu ile de azil ve istifa iradesinin muhataplara ulaştırılması mümkündür. Bu nedenle, **tebliği istenilen azilname, istifaname, ihtar, ihbarname ve dilekçelerde**

İmzaların da onaylanmasıının istenmesi halinde imza onayının yapılması, istenmediği takdirde yapılmaması gerekmektedir.

3- Azilname düzenlenirken vekilin adresini bildirmesi gereki̇gi̇:

Bir soru üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 07.09.1995 tarih ve 12514 sayılı yazında;

"Karşı tarafa (vekile) ulaşması gerekli ve tek taraflı irade beyanı olan azlin huküm ifade edebilmesi için vekilini azletmek isteyen vekâlet verenin, azilname düzenlenirken vekilin adresini bildirmesi ve vekilin adresinin işlem kâğıdına yazılmasının uygun olacağrı düşünülmektedir." denildiğinden, azledilen vekilin adresinin azleden tarafından bildirilmesi gerekmektedir.

4- Azilnamelerin Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'ne bağlı bölge müdürlüklerine değil doğrudan muhatap tapu müdürlüklerine gönderilmesi gereki̇gi̇:

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'ne bağlı bir Bölge Müdürlüğü Birliğimize gönderdiği yazıyla; noterliklerce düzenlenen bazı azilnamelerde, muhatapların belirli tapu müdürlükleri olmasına karşın, işlemlerin bu müdürlükler yerine bölge müdürlüklerine gönderildiğini belirterek, hak kaybına sebebiyet verilmemesi bakımından gereğinin yapılmasını talep etmekle, konunun Yönetim Kurulunun 06.11.2012 tarihli toplantıda görüşülmESİ sonunda;

Noterliklerce düzenlenen azilnamelerde, muhatapların belirli tapu müdürlükleri olması halinde; sözü edilen işlemlerin, hak kaybına ve ilgililerin mağduriyetine sebebiyet vermemesi bakımından Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'ne bağlı bölge müdürlükleri yerine doğrudan muhatap tapu müdürlüklerine gönderilmesi hususunda gereken özenin gösterilmesinin duyurulmasına karar verilmiştir.

5- İdari mercilere noterlikler aracılığıyla ihtarname, ihbarname ve dilekçe gönderilebileceği:

Birliğimizin başvurusu üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen 17.3.1993 tarih ve 12049 sayılı yazıyla;

"1- İdari mercilerin özel hukuk hükümlerine tabi olarak yaptıkları tasarruflarla ilgili şahısların idari merciler aleyhine noter kanalıyla ihtarname, ihbarname gönderebileceklerinin,

2- İdari mercilerin, idari işlemleri nedeniyle zarar gören ilgililerin, kanunen notere verilen bir görev bulunmamasından dolayı idari mercilere başvurulmasında noterin aracı olamayacağını"

Bildirilmesi üzerine bu görüş, yürürlükten kaldırılan 1993/27 sayılı genelge ile noterliklere duyurulmuştur.

Ancak bir noterimizin bu genelgenin iptali için Danıştay'da dava açması üzerine, Danıştay 8. Dairesi 1993 / 1657 Esas, 1994/1646 Karar sayılı 01.06.1994 günlü kararı ile 1993/27 sayılı genelgenin 2 nci maddesinin iptaline karar vermiştir. Adalet Bakanlığının temyizi üzerine, bu karar Danıştay idari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 1994/484 Esas, 1995/112 sayılı 10.03.1995 günlü kararı ile onanmakla 13.06.1995 tarihinde kesinleşmiştir.

Konunun, Yönetim Kurulunun 10.08.1995 günü toplantıda görüşülmESİ sonunda, HİGM'nin görüşü ve Danıştay kararı doğrultusunda;

"1- İdari mercilerin özel hukuk hükümlerine tabi olarak yaptıkları tasarruflarla ilgili olarak, şahısların idari mercilere noter kanalıyla ihtarname, ihbarname gönderebileceklerine,

2- İdari mercilerin, idari işlemleri nedeniyle zarar gören ilgililerin, idari mercilere başvurmasında noterin aracı olamayacağına yönelik 1993/27 sayılı genelgenin 2 numaralı bendinin iptaline karar verildiğinden, idari işlemleri nedeniyle zarar gören ilgililerin idari mercilere dilekçe ve ihtarname gönderilebileceklerine" karar verilmiştir.

6- İhtarname ve ihbarname tebliği işlemlerinde dikkat edilmesi gereken hususlar:

İhtarname ve ihbarname tebliği işlemleri ile ilgili olarak Birliğimizce Adalet Bakanlığına yapılan başvurular üzerine, adı geçen Bakanlıkça gönderilen (birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1982/50 ve 1983/13 sayılı genelgelerde yer alan) 5 Şubat 1979 tarihli, 2726, 14 Şubat 1979 tarihli, 3597, 07 Haziran 1979 tarihli, 16182 ve 11 Mart 1983 tarihli, 5942 sayılı görüşlerde;

"Vekil veya mümessilin sıfat ve yetkilerini belge ile kanıtlamaları halinde temsil etmekleri kişinin isim ve imzasını taşıyan ihtarname veya ihbarname nin tebliğ işlemini noterde yaptırmaları mümkün bulunmaktadır. Onaylama işlemlerinde ise, ilgiliinin veya vekilin kimliklerinin tespiti yanında, bunların iş kâğıdı altındaki imzalarını huzurda atmaları veya dışarıda atılmış ise imzanın kendilerine aidiyetini kabul etmiş olmaları gerekmektedir. Vekil veya mümessil, -imza onayı yapmak istemekte iseler- işleme temsil edilen adına bizzat imza koymaları gerekmektedir.

Kötü niyetli kişilerin başkalarının adını kullanarak noterliği aracı kılmak suretiyle noterliğe olan güveni sarsmalarını önlemek amacıyla -imza onaysız- ihtarname ve ihbarname tebliği işlemlerinde;

- 1- İlgiliin yahut da vekil veya mümessilin huzurunun aranmasını,*
- 2- İlgili, vekil ve mümessilin kimliklerinin elverişli belge ile tespit edilip, bu hususun iş kâğıdına verilecek şerhte belirtilmesinin,*

3- Vekil veya mümessilden sıfat ve yetkisini gösteren belge aranılıp Noterlik Kanununun 79. maddesine göre işlem yapılması, ihtarname veya ihbarname nin temsil edilen kişinin adı ve soyadı ile imzasını taşımaması halinde de bu şekilde hareket edilmesinin,

4- Tebliğ belgesi altındaki imzanın ilgiliye aidiyetinin tespiti yolunda herhangi bir girişimde bulunulmamasının,

5- Kamu kuruluşları adına keşide edilecek ihtarname veya ihbarnameye imza koymuş olanların, resmi bir yazı ile noterlikte tebliğ işlemi yapmaya yetkili olduğu kişinin istemi ile tebliğin yapılmasının ve yetki yazısının müstenidat olarak kabul edilmesinin, uygun olacağı düşünülmektedir" denildiğinden, buna göre işlem yapılması ve işlemin temsilci tarafından yapılması halinde, vakaletname veya yetki belgesinin ilgili kısımlarının çıkartılacak örneklerinin 1512 sayılı Kanunun 88/1 nci maddesi gereğince işlemin tüm nüsha ve örneklerine harçsız ve vergisiz olarak eklenmesi, 79 ncu maddede öngörülen koşulların da yerine getirilmesi gerekmektedir.

7- Banka hesap özetlerinin tebliğine ilişkin işlemler:

2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 68/b maddesi; "Madde 68/b – (Ek: 9/11/1988-3494/4 md.) Borçlu cari hesap veya kısa, orta, uzun vadeli kredi şeklinde işleyen kredilerde krediyi kullandıran taraf, krediyi kullanan tarafın kredi sözleşmesinde belirttiği adresine, borçlu cari hesap sözleşmesinde belirtilen dönemleri veya kısa, orta, uzun vadeli kredi sözleşmelerinde yazılı faiz tahakkuk dönemlerini takip eden onbeş gün içinde bir hesap özeti noter aracılığı ile göndermek zorundadır. (Değişik son cümle: 17/7/2003-4949/18 md.) Sözleşmede gösterilen adresin değiştirilmesi, yurt içinde bir adresin noter aracılığıyla krediyi kullandıran tarafa bildirilmesi hâlinde sonuç doğurur; yeni adresin bu şekilde bildirilmemesi hâlinde hesap özetinin eski adrese ulaştığı tarih tebliğ tarihi sayılır" hükmünü içermesi nedeniyle bankalar tarafından kredi kullananlara hesap özeti gönderilmektedir.

Türkiye Bankalar Birliği'nin başvurusu üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 21.11.2000 tarih ve 18401 sayılı yazısı ile bankalarca kredi ekstrelerinin müşterilere gönderilmesine ilişkin işlemlerden noterlerce farklı ücret alınmasının önlenmesi istenilmekle hesap özetlerinin tebliği konusu, Yönetim Kurulu'nun 14.12.2000 günü toplantılarında görüşülmüş, aşağıdaki hususların noterliklere duyurulmasının yararlı olacağı sonucuna varılmıştır.

Hesap özetlerinin gönderilmesi ihbarname niteliğinde bir tebliğ işlemi olduğundan, ihtarname ve ihbarname tebliği işlemleriyle ilgili olarak yukarıda açıklanan hususlar bunlar için de geçerli olmakla birlikte;

1) Tebliğ edilmek üzere bankalarca getirilecek her hesap özetinin üzerine, bunun muhatabına tebliğinin istendiğine dair banka yetkilisi veya yetkililerince imzalanmış bir yazı eklenmelidir.

2) İşlemi yaptıran kişilerin yetkili bulunduklarına dair bir belgenin aranması ve bunun müstenidat olarak işlem kâğıdına yazılması gereklidir.

3) Tebliğ işlemi için noterlikçe “.... *işbu hesap özetinin hesap sahibine istek üzerine ve PTT marifetyle tebliği tensip kılındı.*” anlamında bir tensip yazısı yazılarak işlemin tamamlanması uygun bulunmuştur.

4) Hesap özetinin tebliği işlemlerinde, bankanın tebliğ isteyen yazılarından karşılaşırma ücreti, müstenidat şerhi ile tensip yazısından ise yazı ücreti, bunların dışında muhatap adedine göre harç, değerli kağıt bedeli ve tebliğ ücreti alınması gerekmektedir.

5- Her hesap özetinin ihtiva edeceği satır ve sayfa adedinin farklılığı ve eklenecek müstenidata göre alınacak giderin farklı olabileceği dikkate alınmalıdır.

6- Tebliğatların mümkün olduğunda aynı gün postaya verilmesine çalışılmalıdır.

8- “Yapı Denetimi Hizmet Sözleşmelerine” İlişkin fesih ihbarnameleri:

Yapı denetimli inşaatlarla ilgili olarak düzenlenen “*Yapı Denetimi Hizmet Sözleşmelerine*” ilişkin fesih ihbarnamelerinin Bayındırılık ve İskan Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'nün 27.12.2006 tarih 4161 no.lu genelgesinde açıklandığı şekilde yapılmaması ve ilgili noterler tarafından belediyelere gönderilmemesi nedeniyle de çeşitli sıkıntılar yaşandığı Birliğimize ulaşan bilgilerden anlaşılmakla konu, Yönetim Kurulu'nun 04.04.2008 ve 16.5.2011 tarihli toplantılarında görüşülmüştür.

Bayındırılık ve İskân Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'nün 27.12.2006 tarih 4161 no.lu genelgesinden sonra, 5 Şubat 2008 tarihli Resmi Gazete'de Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği yayımlanmış ve genelgede yer alan bazı hükümler değişmiştir.

Bu Yönetmeliğin:

23. maddesinin 5. fıkrasında “*Yapı denetim hizmet sözleşmesinin, tek taraflı olarak feshi veya yapı sahibi ve yapı denetim kuruluşunun karşılıklı anlaşmasıyla feshi durumunda, fesih işlemi, noter ihbarnamesi ile karşı tarafa, ilgili idareye, ilgili Bayındırılık ve İskân Müdürlüğüne dağıtımlı olarak bildirilmek suretiyle yapılır.*” hükmü bulunmakta,

3. maddesinde ise ilgili idare “*Belediye ve mücavir alan sınırları içindeki uygulamalar için büyükşehir belediyeleri ile diğer belediyeleri, bu alanlar dışında kalan alanlarda valilikleri, yapı ruhsatı ve kullanma izin belgesi verme yetkisine sahip diğer idareleri,*” şeklinde tanımlanmıştır.

Yönetmeliğin bu hükmü uyarınca, yapı denetim hizmet sözleşmesinin, tek taraflı olarak feshi veya yapı sahibi ve yapı denetim kuruluşunun karşılıklı anlaşmasıyla feshi durumunda, fesih işleminin, noter ihbarnamesi ile karşı tarafa, ilgili idareye, ilgili Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İl Müdürlüğüne gönderilmesi gerekmektedir.

9- İl Yapı Denetim kuruluştan ayrılmak isteyen denetçi mimar, denetçi mühendis, kontrol ve yardımcı kontrol elemanlarının istifa tebliğ işlemleri:

5 Şubat 2008 tarihli Resmi Gazete'de Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinin 16 ncı maddesinin (8) inci bendinde; “(Değişik ibare- R.G.: 5.2.2013 - 28550 / m.12) ‘İl Yapı Denetim’ kuruluştan ayrılmak isteyen denetçi mimar, denetçi mühendis, kontrol ve yardımcı kontrol elemanları, bu isteklerini noterlikçe keşide edilecek bir istifaname ile yapı denetim kuruluşuna ve (Değişik ibare- R.G.: 5.2.2013 - 28550 / m.12) “İl Yapı Denetim Komisyonu”na bildirirler. Bu durumlarda bildirimle ilgili kanuni süreler, istifanamenin tebliğ tarihinden itibaren başlar” hükmüne yer verilmiştir.

Ankara Valiliği Bayındırlık ve İskân Müdürlüğünce (*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İl Müdürlüğü*) Birliğimize gönderilen ve Yönetim Kurulumuzun 20.06.2008 tarihli toplantısında görüşülen 09 Mayıs 2008 tarihli 2945 sayılı yazda;

“4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun gereğince, Yapı Denetim kuruluşlarında görev yapan proje ve yapı denetçisi mimar ve mühendisler ile yardımcı kontrol elemanı olarak görev yapan mimar ve mühendislerin görev yaptıkları Yapı Denetim Kuruluşundan istifaları Bayındırlık ve İskân İl Müdürlüğünce yapılmaktadır.

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunu'nun 7. maddesi ve Uygulama Yönetmeliğinin 16. maddesinin (8) bendi gereğince: istifaların, noterlikçe keşide edilecek bir istifaname ile yapılacağı öngörlülmüştür.

Bu nedenle; proje ve yapı denetçileri ile yardımcı kontrol elemanları için noterlerce düzenlenenecek istifanamelerde:

1- Yapı denetim firmasının; adı, dosya numarası ve adresi,
2- Denetçi mimar ve mühendislerin; denetçi belge no.su, mesleği, oda sicil numaraları,

3- Yardımcı kontrol elemanı mimar ve mühendislerin mesleği, kayıtlı oldukları oda sicil numaralarının,

mutlaka yazılmasına dikkat edilmesi yapılacak işlemlerin doğru ve zamanında yapılmasına imkan verecektir” denildiğinden, buna uygun olarak işlem yapılması ve sözü edilen istifanamelerin yapı denetim kurulu ile İl Yapı Denetim Komisyonuna tebliğ edilmesi gerekmektedir.

10- Siyasi partilerden istifa edilmesine ilişkin tebliğ işlemlerinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına da bildirileceği:

Siyasi partilerden istifa edilmesine ilişkin tebliğ işlemlerinin, siyasi partiler yanında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına da bildirilip bildirilmeyeceği hususunda görüşü sorulan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, Birliğimize gönderdiği 20.10.2014 gün ve 51047475/967 sayılı cevabı yazda;

“*Siyasi parti üyeliğinin sona erdirilmesi konusuyla ilgili izlenecek yöntem Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının internet sitesinde açıklanmış olup, buna göre;*

a) Üyelik kaydını sildirmek isteyen şahsin istifa dilekçesini ilgili siyasi parti teşkilatına vermesi ve siyasi parti genel merkezi tarafından bu istifanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmesi şeklinde,

b) Noter aracılığıyla yapılan istifaya ilişkin başvuruların, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Siyasi Partiler Bürosuna posta yoluyla veya faks kaydıyla iletilmesi biçiminde,

c) İlçe seçim kurulu başkanlıklarına ilgiliinin kimliği ile birlikte şahsen dilekçe ile başvurarak kendi isteği olmadan herhangi bir siyasi partiye üye kaydedildiğini ve üyeliğinin silinmesini talep etmesi halinde, kimlik tespitinin dilekçe üzerinde yapıldıktan sonra, siyasi parti üyelik kaydının silinmesi için belgelerin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesi şeklinde,

d) Veya ilgiliinin kimliği ile birlikte şahsen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Siyasi Partiler Bürosuna başvurarak istifa dilekçesi vermesi halinde istifa talebi işleme alınmaktadır.

Yukarıda sıralanan yöntemler izlenmekle birlikte, **kişilerin noter aracılığıyla siyasi parti üyeliğinden istifa etmeleri halinde, noter tarafından istifanın ilgili siyasi parti yanında, kayıtların sağlıklı ve güncel bir şekilde tutulması bakımından, istifa istememin bir örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına da bildirilmesinde herhangi bir sakınca bulunmamaktadır**” denildiğinden, noterliklerde düzenlenenecek siyasi parti üyeliğinden ayrılma istemine ilişkin istifanamelerin, siyasi parti yanında bir örneğinin de Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesi gerekmektedir.

11- Elektronik imza ile imzalanmış ihtarname, ihbarname gibi tebliğ işlemlerinde elektronik imzanın doğruluğunun noterlikçe araştırılması gerekmemişti:

Bir Kurum'un Adalet Bakanlığına yaptığı başvuru üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce Birliğimize gönderilen 27.12.2013 tarihli ve 109/11721 sayılı yazıyla; "Noter kanalıyla gönderilmek üzere hazırlanıp güvenli elektronik imza ile tanzim edilen ihtarname metinlerinin, elle atılan imza ile oluşturulan ihtarnameler ile aynı hukukî sonucu doğuracağı ve işlem ilgilisi veya vekili tarafından sunulan elektronik imzalı belgenin güvenli elektronik imza ile oluşturulmuş olup olmadığını da noter tarafından resen incelenmesi gereğinin düşünüldüğünün" bildirilmesi üzerine, sözü edilen görüşün, imza onaysız tebliğ işlemleriyle ilgili uygulama ile bağdaşmaması nedeniyle Yönetim Kurulunun 20.04.2015 tarihli toplantısında alınan karar uyarınca, HİGM 'den görüşün yeniden değerlendirilmesi istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 16.11.2015 tarihli ve 4698/15364 sayılı cevap yazısında: "Noterlik Kanununun 70inci maddesi gereğince, tebliği istenilen el ürünü imzayı içeren bir belgenin (ihtar, ihbar, istifa ve bunun gibi) imza onayı yapılmadan noterlik kanalıyla tebliğ edilmesinin talep edilmesi hali gibi mevzuata göre imza kontrolünün gerekliliği durumlarda, işlemi yapan kişinin veya kuruluş yetkilisinin kimlik ve yetki belgelerinin alınmasıyla yetinilebileceği, elektronik imza için de bir kontrol gerekmeyeceği düşünülmektedir" denildiğinden, elektronik imza ile imzalanmış ihtarname, ihbarname gibi tebliğ işlemlerinde elektronik imzanın doğruluğunun noterlikçe araştırılması gerekmemektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

15/10/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
15/10/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
15/10/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
15/10/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

20.12.1982 – (50), 28.04.1983 – (13), 28.12.1988 – (86), 18.01.1989 – (13), 9.4.1993 – (27), 22.08.1995 – (55), 03.10.1995 – (72), 28.05.1998 – (16), 20.12.2000 – (65), 09.04.2008 – (10), 18.05.2011 – (2) sayılı genelgeler,
02.05.2000-H (44), 19.10.2000-H (91), 25.06.2008-H (73), 12.11.2012-H (112),
06.11.2014-H (110), 18.01.2016-H (6) sayılı genel yazılar
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan
“YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

Hukuki Danışmanlık – 45603

Ankara, 15.10.2019

Özü: Emanete Alma İşlerine İlişkin Düzenlemeler ve Açıklamalar

G E N E L G E
No. (22)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Emanete alma işlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Genel olarak:

Noterlerin görevlerinin gösterildiği Noterlik Kanununun Sekizinci Kısmının İkinci Bölümünde yer alan “özel olarak” yapacakları işlerden biriside emanet işleridir. Aynı kanunun 62 ncı maddesi gereğince; noterler, saklanmak, ilerde tevdî edene veya üçüncü bir kişiye verilmek üzere getirilen emanetleri belirlenen usul doğrultusunda alır ve muhafaza ederler.

Noterlik Kanununun;

62 ncı maddesinde; emanete alınanlarla ilgili olarak düzenlenecek tutanağın bir örneğinin emaneti veren kişiye verileceğine, bir örneğinin de emanet kimin için yatırılmışsa ona tebliğ edileceğine,

63 üçüncü maddesinde; emanet eşyanın ne şekilde saklanacağına,

64 üçüncü maddesinde; emanetin para olması halinde uygulanacak usule,

65 inci maddesinde; emanetlerin zamanında alınmaması veya giderlerinin ödenmemesi halinde yapılacak işlemlere,

66 ncı maddesinde; emanetlerin ne şekilde Hazine'ye intikal ettirileceğine,

67 ncı maddesinde de; emanetlerin tutanakta yazılı şartlar dışında bir kimseye verilebilmesinin, tarafların muvafakatine veya mahkeme kararına bağlı olduğuna,

İlişkin hükümlere yer verilmiştir.

Emanete alınabilecek ve alınamayacak mal ve eşyalar nelerdir:

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 106 ncı maddesi gereğince;

Emanete alınabilecekler:

Para,

Paradan gayri her türlü taşınır mal,

Hisse senedi,

Tahvil,

Kıymetli evrak,

Ziyaret eşyası,

Kapalı vasiyetname,

Kanunlarında noterliklerce saklanması öngörülen evrak, defter ve beyanname gibi şeyler, olabilir.

Emanete alınamayacaklar:

Bulundurulması ve taşınması kanunla yasak edilmiş mal ve eşyalar,
Zamanla bozulması muhtemel maddeler,
Emanet olarak kabul edilemez.

Yönetmeliğin aynı maddesi gereğince, emanete alınan mal ve eşyalar, noter veya noterlikçe hiçbir suretle kullanılamaz ve bunların hasar ve kaybından da noter sorumludur.

Emanet tutanağının içereceği hususlar:

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 107 ncı maddesi gereğince;
Her türlü emanet, Noterlik Kanununun 101 inci maddesine göre düzenlenecek bir tutanak ile kabul edilir.

Bu tutanakta;
Emanetin nitelikleri,
Biliniyorsa gerçek değeri, değeri tam olarak bilinmiyorsa tahmini değeri,
Ne süre saklanacağı,
Kime ve ne zaman iade olunacağı ve iade şartları
Gösterilir.

Emanete alınan paraların nerede bulundurulması gerektiği:

Aynı Yönetmeliğin 107 ncı maddesi gereğince;
Emanet paranın, noterliğe tevdi olunduğunun en geç ertesi iş günü, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinde teminat paralanın yatırılması belirtilen bankalardan birinde açtırılacak noterlik emanet cari hesabına yatırılması,
Bir noterliğe ait emanet paraların tek bir hesapta toplanması,
Zorunludur.

Emanete alınan paraların alınmaması halinde yapılacak işlem:

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 66 ncı maddesinin ikinci fıkrasında “*Noterler tarafından emanet olarak veya 65 inci maddenin son fıkrası hükmünün uygulanması sonunda bankaya yatırılan para zamanaşımının dolmasından sonra Hazineye aktarılır*” hükmüne yer verildiğinden, zamanaşımı süresi dolan emanete alınmış paraların, bu emanetle ilgili tahsil edilmesi gereken giderler mevcutsa onların kesilmesinden sonra kalanının Hazineye yatırılması gerekmektedir.

2- Kaset ve CD'lerin emanete alınmasında uygulanacak usul:

Söz ve müzik eserlerinin kaset ya da CD' ye çekildikten sonra saklanmak üzere noterlige getirildiğinde, bunların içeriğine bakılmadan kapalı zarf içinde emanete alınmayıacağı, saklama şartları, saklama süresinde bozulması durumunda sorumluluk doğup doğmayacağı ve böyle bir başvuru halinde yapılacak işlemin ne olacağı konusunda yaşanan tereddütler nedeniyle Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulu'nun 17.12.2003 gönüllü toplantıda görüşülen 18.11.2003 tarih ve 021473 sayılı yazında;

“Bilindiği gibi;

1512 sayılı Noterlik Kanununun 62-67 maddelerinde emanet işlerine ait hükümler yer almaktadır, noterlere, saklanmak veya bir şahsa verilmek üzere getirilen emanetler bu hükümlere göre muhafaza edilmektedir.

Ayrıca Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 106. maddesinde saklanmak, ileride tevdi edene veya üçüncü bir kişiye verilmek üzere noterlige tevdi edilen emanet para veya para dan gayri her türlü taşınır mal, hisse senedi, tahvil, kıymetli evrak, ziynet eşyası olabilecegi

gibi kapalı vasiyetname veya kanunlarında noterliklerce saklanması öngörülen evrak, defter ve beyanname gibi şeyler de olabilir. Ancak bulundurulması ve taşınması kanunla yasaklanmış şeylerle, zamanla bozulması muhtemel maddeler emanet olarak kabul edilemez. Emanet noter veya noterlikçe hiçbir suretle kullanılmayacağı gibi hasar ve kaybından noter sorumlu olduğu hükmü yer almaktadır.

Bu nedenle noterliklerce;

Kaset ya da CD'lerin, kanunla yasaklanmamış ve konusu itibariyle meşru olduğu yoldaki ilgilinin beyanı alınarak emanet kabul edilebileceği ve mer'i mevzuat çerçevesinde muhafaza edilip hasar ve kaybından da sorumlu olunacağı,

Düşünülmektedir" denildiğinden, belirtilen nitelikteki kaset ve CD'lerin Adalet Bakanlığının görüşü doğrultusunda emanete alınması mümkün bulunmaktadır.

3- *Hiçbir mali değeri olmayan ve satışı mümkün bulunmayan eşyaların imha edilip edilemeyeceği:*

Emanet eşyanın zamanında alınmaması veya giderlerinin ödenmemesi halinde ne şekilde hareket edileceği Noterlik Kanununun 65inci maddesinde açıklanmış ve 66ncı madde denin birinci fıkrasında da "Emanet, degersiz veya satış masrafını korumayıacak ise, 65inci maddenin birinci fıkrası uyarınca yapılan tebliğin semeresiz kalması halinde Hazineye devredilir" hükmüne yer verilmiştir.

Bir noterimizce; (yürürlükten kaldırılmış) 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 42nci maddesi uyarınca sendika yöneticilerin belirli bir süre ile noterliklere tevdi ettikleri mal bildirimlerinin süre bitiminden sonra alınmadıkları bildirilerek, bu belgelerin imha edilip edilmeyeceğinin sorulması üzerine konu hakkında Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş alınmasına karar verilmiştir.

Anılan Genel Müdürlükten cevaben alınan ve Yönetim Kurulumuzun 01.08.2008 tarihli toplantıda görüşülen 10.07.2008 tarih ve 33-15694 sayılı yazıda;

"1512 sayılı Noterlik Kanununun 62 ve 67nci maddeleri arasında ise, noterlerin yapacağı işler arasında bulunan emanet işlerinin nasıl ve ne şekilde yapılabileceği düzenlenmiş olup, 65. maddedede; "emanetin saklanma süresinin sonunu takibeden bir yıl içinde alınması veya harç ve giderlerin ödenmemesi halinde noter, emanetin alınmasını veya harç ve giderlerin ödenmesini tevdi edene, ona tebliğat mümkün değilse kanuni halefelerine yahut varsa emanet lehine yatırılmış olan kimseye tebliğ eder." hükmü getirilmiştir.

Bu nedenle; noterlerin, konfederasyon, sendika ve sendika şubelerinin başkanları ve yöneticilerinin görev sürelerinin sona ermesinden itibaren beş yıl boyunca mal bildirimlerini emanette tutup, bu süre sonunda bir yıl içinde alınmaması halinde Noterlik Kanununun 65inci maddesi gereğince tebliğ hükümlerini yerine getirdikten sonra yine de geri alınmamış ise, herhangi bir ekonomik değer taşımayan mal bildirimlerini Hazineye devretmeyerek, bir tutanakla imha edecekleri düşünülmektedir" denilmiştir.

Noterlik Kanununun 66ncı maddesi gereğince belirtilen nitelikteki evrakın Hazine'ye devir zorunluluğu bulunduğu öncelikle bu yönde işlem yapılması gerekmektedir. Hazine tarafından mali değerinin bulunmadığı gereklisiyle alınmaması yukarıda belirtilen görüş doğrultusunda işlem yapılması uygun olacaktır. Mülga 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 42nci maddesiyle notere verilen görev 7.11.2012 tarihli ve 28460 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununda yer almamış ve Adalet Bakanlığı görüşü sadece sendika mal bildirimleriyle ilgili olarak verilmiş ise de, bu nitelikte olan, satışı ve Hazineye devri sağlanamayan (mali değeri olmaması nedeniyle Hazine tarafından alınmayan) diğer degersiz emanet eşyalarda da uygulanması mümkün bulunmaktadır.

4- Emanet paralara verilen faizlerin Türkiye Noterler Birliğinin gelirleri içinde olduğu:

Noterlik Kanununun 189 uncu maddesinin 7 nci bendinde, noter emanet paralarının faizleri ile bu paralarla ilgili sair gelirlerin, Türkiye Noterler Birliğinin gelirleri arasında sayıldı-ğinden, bankaya yatırılan emanet paralarla ilgili olarak tahakkuk edecek faizlerin Birlik hesa-bına gecikmeksizin yatırılması zorunludur.

5- Tahliye edilen taşınmazın anahtarlarının kiracı tarafından emanete bırakılabilirliği:

Bir noterlikçe, tahliye edilen iş yerine ait anahtarın emanete alınıp alınmayacağının sorulması üzerine; konunun, Yönetim Kurulunun 21.08.2006 günü toplantılarında görüşülmeli sonunda;

"Noterlik Kanununun 62 nci ve Yönetmeliğinin 106 nci maddelerinde (Saklanmak, ileride tevdi edene veya üçüncü bir kişiye verilmek üzere noterlige ....her türlü taşınır malın) verilebileceği belirtilmiştir.

Kiracılar tarafından noterlere saklanmak ve ilgilisine tevdi edilmek üzere kiralanana ait anahtarın verilmesi de, belirtilen maddelerde açıklanlığı şekilde bir emanete alma işidir.

Yargıtay'ın yerleşmiş kararlarına göre; kiracının, kiralananı tahliye etmesi halinde anahtarı tevdi mahalli tayin ettirip oraya veya notere tevdi etmesi mümkün bulunmaktadır.

Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin 23.09.2004 tarihli E. 2004/3374, K. 2004/12599; 22.05.2002 tarihli E. 2002/4969, K. 2002/5996 sayılı kararlarında açıklanlığı üzere; kiracının kira bedelinden sorumluluğu, taşınmazın anahtarının notere teslim edildiğine ilişkin tutanağın, davalıya tebliğ edilme tarihine göre belirlenmekte ve kiracı, anahtarları tevdi mahalli tayin ettirip oraya veya ihtarname keşide ettiği zaman notere tevdi ettiğini bildirmek suretiyle yükümlülükten kurtulabilmektedir" yönünde karar aldığından tahliye edilen taşınmazın anahtarlarının kiracı tarafından emanete bırakılması mümkün bulunmaktadır.

6- Tahliye nedeniyle kiracı tarafından emanete bırakılan anahtarın ilgisine testiminde ne şekilde işlem yapılacağı ve ücret alınmayacağı:

Bir noterimiz tarafından, tahliye edilen iş yerine ait olup emanete alınan anahtarın ne şekilde teslim edileceğinin ve bir ücret alınıp alınmayacağının sorulması üzerine; konunun Yönetim Kurulunun 28.03.2006 günü toplantılarında görüşülmesi sonunda;

"Noterler tarafından emanete alınan eşyaların iadesi sırasında tutanak düzenleneceğine dair Kanun ve Yönetmeliğe hüküm bulunmadığından, emanet verene veya teslimi istenilen şâhis'e eşyaların iadesinin Noterlik Kanununun 101 inci maddesinde belirtilen şekilde değil, iadenin tevkikini sağlayacak nitelikte ilgilinin imza ve kimlik bilgilerini içeren bir belge ile yapılmasının yerinde olacağına,

"adenin, emanete alınma işleminin devamı ve sonucu olması nedeniyle de (vasiyetnamenin gönderilmesi gibi) bundan dolayı ayrı bir ücret istenmeyeceğine ve tarifelerde de buna ilişkin bir düzenleme bulunmadığına" karar verilmiştir.

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin "Emanet Defteri" başlıklı 48 inci maddesinin son fıkrasının "Sağ tarafa, emanetin ilgiligiye verilmesi işlemi yazılır. Emanetin verildiğini gösteren tutanağın tarih ve numarası, para ise çekin tarih ve numarası yazılır ve imzası alınır" hükmü-nü içerdigi de dikkate alınarak, iade işleminin, ilgilinin imza ve kimlik bilgilerini içeren ve yev-miyeye kaydı gerekmeyen bir tutanak düzenlenmesi ile emanet defterine bu yönde kayıt düşülverek, teslim alanının imzasının alınması suretiyle yapılması, emaneti teslim alan kişinin bir noterlik işlemi yapılması talebinin olmaması nedeniyle de herhangi bir ücret tahlil-memesi gerekmektedir.

7- Kambiyo senetleri bedellerinin noterler tarafından emanete alınamayacağı:

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin "Noterliğin tevdi mahalli olarak tayini" başlıklı 108 inci maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi "Ancak Türk Ticaret Kanununun 624 - 690. madde-

lerine göre kambiyo senetleri bedellerinin notere tevdii halinde hâkim kararı aranmaz" hükümlünü içermekte ise de, yürürlükten kaldırılan 6762 sayılı Ticaret Kanununun 624 üncü maddesinde police bedelinin notere tevdi edileceğine dair hükme, bu maddenin karşılığı olan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 712 nci maddesinde yer verilmemiş, police bedelinin (778'inci madde gereğince de bono bedelinin) notere tevdi edilebileceği hükmü kaldırılmış ve bu bedelin bir bankaya tevdi edilebileceği hükmü getirilmiştir.

Bu değişiklik sonucu, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 108'inci maddesinin son cümlesinin uygulama alanı kalmadığından, kambiyo senet bedellerinin emanete alınmaması gerekmektedir.

8- Tüzel kişiliği sona eren (tasfiye olan) şirketlere ait defterlerin saklanmak üzere noterler tarafından emanete alınamayacağı:

Yürürlükten kaldırılan 6762 sayılı Ticaret Kanununun 68 inci maddesinde, tasfiye olan şirketlerin defter ve kâğıtlarının saklanmasıyla ilişkin notere verilen görevde 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 82 nci maddesinde yer verilmemiş, bu defter ve kâğıtların notere tevdi edileceği hükmü kaldırılmış ve bu durumda olan şirketlerin defterlerin sultahanesi tarafından saklanacağı hükmü getirilmiştir.

Bu yasal değişiklik nedeniyle, tasfiye olan (tüzel kişiliği sona eren) şirketlere ait defter ve kâğıtların saklanmak üzere emanete alınmaması gerekmektedir.

9- El ile yazılmış vasiyetnamenin açık veya kapalı olarak emanete alınmak ve saklanmak üzere noterliğe bırakılması:

Konuya ilişkin olarak "Vasiyetnameler, mirastan feragat ve ölünceye kadar bakma sözleşmeleri" başlıklı (18) numaralı Birleştirilmiş Genelgenin I- Vasiyet Bölümünün 3/b maddesinde gereken açıklamaya yer verilmiştir.

Bilgi edinmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

15/10/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
15/10/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
15/10/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
15/10/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

10.02.1973 – (4), 26.12.2003 – (62), 05.08.2008 – (28) sayılı genelgeler yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan “**YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR**” bölümünden ulaşılabilir.

Ankara, 15.10.2019

Özü: Noterliklerde tercümanlık yapabilecekler ile tercüme işlemlerine ilişkin düzenlemeler ve açıklamalar hk.

G E N E L G E
No. (23)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Noterliklerde tercümanlık yapabilecekler ile tercüme işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Tercüman seçimi ve yemini:

Noterlik Kanununun 82. maddesine göre bu kanun uyarınca tanzim edilen işlemler resmi sayılır. Aksi sabit oluncaya kadar kesin delil teşkil eder.

Noterlerin, resmi nitelik taşıyan çeviri işlemleri de aksi sabit oluncaya kadar geçerli bulunmaktadır.

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 96 ncı maddesinde, “*Noterin, çevirmeyi yapanın o dili veya yazılı doğru olarak bildiğine, diplomasını veya diğer belgelerini görerek veya diğer yollarla ve hiçbir tereddüde yer kalmayacak şekilde kanaat getirmesi gerekir.*

Noterlik Kanununun 75. maddesinin son fıkrası gereğince noter tercümana Hukuk Yargılama Usulü Kanununa göre and içirir. Bunun bir tutanakla belgelendirilmesi zorunludur. Bu tutanakta tercümanın adı, soyadı, doğum tarihi, iş adresi, ev adresi, tahsil derecesi, hangi dil veya dilleri, hangi yazılı bildiği, noterin çevirenin bu dil ve dilleri veya yazılı bildüğüne ne suretle kanı sahibi olduğu, yemin biçimi ve tutanağın tarihini gösterir. Tutanağın altı noter ve tercüman tarafından imzalanır.

Kendisine çevirme yaptırılan kimselerin yemin tutanakları noterlik dairesinde özel bir kartonda saklanır. Noter, kartonunda yemin tutanağı bulunmayan bir kimseye çevirme yaptıramaz. hükümleri yer almaktadır.

Noterlik Kanununun 104 üncü maddesi ile de, ilgiliinin bulunduğu yerin noterliğinde yeterli tercüman yokluğu veya başka nedenlerle çevirinin yaptırılamaması halinde, o noterlik aracılığı ile başka yerdeki noterlikte bu işin yapılması mümkün kılmış ve böylelikle geliş-güzel seçilmiş yetersiz tercüman kullanılması önlenilmiştir.

Çeviri işlemlerinde, özellikle adli evraka ilişkin çevirilerde yapılacak hataların, adalet hizmetinin yürütülmesinde gecikmelere, güçlükler, ilerde giderilmesi mümkün olmayacak yanılıqlara neden olabileceği kuşkusuzdur.

Esasen bu hususlar, Adalet Bakanlığınca yayınlanan bazı genelgelerle de teşkilata zaman zaman duyurulmuş bulunmaktadır.

Bu itibarla tercümanın seçiminde ve tercüme işlemlerinde kanun ve yönetmelik hükümlerinin titizlikle uygulanması gerekmektedir.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne intikal ettirilen bir başvurudan, bazı noterliklerimizde çevirme işlemlerinin hatalı şekilde yapıldıkları anlaşılmakla, konu Yönetim Kurulumuzun 06.02.2007 tarihli toplantısında tekrar görüşülmüş ve bu tür hataların sorumluluğu da yol açabileceği dikkate alınarak; çevirme işlemlerini yapacak tercümanların, yabancı dil bilgileri bakımından yeterli kişilerden seçilmesi gereği noterliklerimize duyurulmuştur.

2- Tercümanlık yapabilecek ve yapamayacak kişiler:

a) Noterin, işlem sırasında tercümanlık görevini üstlenemeyeceği:

Bir noterlikte işlem yaptırırmak isteyen ve fakat Türkçe bilmeyen bir yabancının işleminin yapılması sırasında, noter eğer o lisansı biliyorsa tercüman kullanmadan işlemi yapıp yapamayacağının Adalet Bakanlığından sorulması üzerine, adı geçen Bakanlıkça gönderilen 18.11.1988 gün ve 41344 sayılı cevap yazısında;

“İlgilisi ile tanıkları yabancı olup Türkçe bilmemeleri ve noterin de o yabancı dili bilmesi halinde, başka bir tercüman kullanılmaksızın noterin işlemi yapıp yapamayacağı konusunda Bakanlığımız görüşü sorulmaktadır.

1512 sayılı Noterlik Kanunu 74 ncü maddesinde ilgiliinin Türkçe bilmemesi halinde bir tercüman bulundurulacağı hükmü yer almaktadır. Maddenin metninden anlaşılacağı üzere noterin tercüman bulundurması, ilgiliinin Türkçe bilmemesine bağlıdır. Maddede noterin yabancı dil bilmesi hali işlenmemiştir. Konuya bu yönyle bakılınca noterin sözü edilen işlemleri başka bir tercüman bulundurmaksızın ifasının yasaya aykırı olmadığı düşünülebilir.

Oysa 74 ncü maddeden anlaşılacağı üzere, ilgiliinin Türkçe bilmemesi noterin bir tercüman bulundurması için yeterli ve zorunlu olacaktır. Noterin yabancı dili bilmesi sonuca etkili değildir. Kaldı ki bütün işlemlerde noterin tercümanlık görevini de üstlenmesi yasaya aykırı olması bile pratik sakıncalar doğurabilecek karakterdedir.

Bu itibarla noterin yapmakta olduğu işlem ilgiliinin dili olan yabancı dili bilmesi halinde dahi bizzat tercümanlık işini üstlenemeyeceği sonucuna varılmıştır.” denilmektedir.

b) Yabancı dil bilen noterin, bir belgenin Türkçeden yabancı dile ya da yabancı dilden Türkçeye çevirisini bizzat yapabileceği:

Bir soru üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 23.5.1990 tarih ve 24027 sayılı yazıda özetle:

“.... Çeviri kural olarak yeminli tercümana yaptırılmaktadır. Noterin çeviriyi bizzat yapması istisnai bir durumdur. Bu nedenle çeviri noter tarafından yapılmışsa, alınacak ücretin tamamının, ortak hesaba yatırılması gereği düşünülmüştür” denilmesi nedeniyle, yukarıda (a) bendinde belirtilen gerekçe ile noterin tercüman olarak işleme katılması mümkün olmamakla birlikte, yabancı dil bilen noterin bir belgenin çevirisini tercüman kullanmadan bizzat yapabilmesi mümkün bulunmaktadır.

c) Yabancılara ait işlemlerde, yabancı dil bilen noterin, ayrıca çeviri yapmadan kimlik tespiti yapabileceği:

Bir başvuru nedeniyle Yönetim Kurulunun 29.7.2010 günü toplantılarında; Noterlik Kanununun 72 ncı maddesi gereğince; noter, iş yaptıracak kimselerin kimliğini tamamen öğrenmek, bunun için de Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 90 inci maddesinde yazılı belgeleri aramak zorundadır. Yabancı dilde yazılmış bir pasaporta dayanılarak kimlik tespiti yapılmakta ise, bu belgede yer alan bilgileri öğrenmek zorunda olan noterin belgede yazılı yabancı dili bilmemesi halinde belgenin çevirisini yaptırmaması gereğine,

Kimlik tespiti için gösterilen belgede yazılı yabancı dili noterin veya yokluğunda imza ya yetkili kâtipinin bilmesi halinde ise bunların; belgede yer alan bilgilere vakif olmalarının ve bu bilgileri işlem kâğıdına (bu durumu da belirtmek suretiyle) Türkçe yazmalarının mümkün olması nedeniyle sunulan kimlik belgesinin ayrıca çevirisinin yapılmasının gereklidir.

Noterlik Kanunun 72, 84 ve 92 ncı maddeleri hükümleri dikkate alındığında, kimlik tespiti hususunda düzenleme ve onaylama işlemler arasında bir ayırım bulunmadığına karar vermiştir.

c) Noterin, eş, çocuk ya da kardeş gibi yakınlarının tercümanlık yapabileceği:

Yönetim Kurulunun 13.02.2006 tarihli toplantılarında, “noterin yabancı dil bilen oğlunun noterlik dairesindeki işlemlerde tercüman olarak görev yapabileceği” düşünülmekle, bu hususla ilgili görüşünün temini için Adalet Bakanlığına başvurulmasına karar verilmiştir.

Konuya ilişkin Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan 14.03.2006 tarihli ve 6423 sayılı yazda;

“1512 sayılı Noterlik Kanununun 103. maddesinde, çevirme işleminin nasıl yapılacağı düzenlenmiş, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 96. maddesinde ise, bu işlemin tanımı yapılarak, tercüman ve çevirme ücreti gibi konular ayrıntılı olarak hükmeye bağlanmıştır.

Noterlik ile ilgili mevzuat incelemişinde, noter yakınlarının noterlik dairesinde çalıştırılmasına ilişkin yasaklayıcı bir düzenleme bulunmadığı görülmekte ve uygulamada eş, çocuk ya da kardeş gibi yakınların noterlik dairesinde çalıştırılması sıkça yaşanmaktadır.

Bu nedenle;

Noterin yabancı dil bilen oğlunun ya da başka bir yakınının, yürürlükteki mevzuat çerçevesinde aranılan niteliklere sahip olduğu ve yasaklayıcı bir düzenleme getirilmemiş sürece noterlik dairesinde tercüman olarak görev yapmasında sakınca bulunmadığı düşünülmektedir

d) Noterlikte çalışan kâtip ve hizmetlilerin tercümanlık yapabilecekleri:

Noterlik Kanununun 74 üncü maddesinde ilgiliinin Türkçe bilmemesi halinde yeminli bir tercüman bulundurulacağı hükmeye bağlanmıştır. Diğer taraftan 76 ncı maddede noter, tânik, tercüman ve bilirkişilerin hangi hallerde noterlik işlemine katılmayacakları sayılmış bulunmaktadır,

Bu durumda noterin yanında çalışan personelinin Türkçe bilmeyen ilgiliye tercümanlık yapıp yapamayacağı Adalet Bakanlığından sorulmuş olup, anılan Bakanlıktan gönderilen 26.10.1988 gün ve 37237 sayılı yazda; *“İlgilinin 1512 sayılı Noterlik Kanununun 74 ncü maddesinde noterin, ilgilinin Türkçe bilmemesi halinde antlı tercüman bulunduracağı hükmü yer almaktadır.*

Aynı kanunun 76/4 ncü maddesi ise ilgililerden birinin noterin kâtibi veya hizmetlisi olması halinde, bu işleme noterin katılmayacağı hükmünü getirmektedir.

Buradaki ilgili ‘noterlik işleminin tarafıdır’. Yani işlem ya lehine, ya da aleyhine olan ilgiliidir. Oysa sadece tercümanlık, işlemin esasının tarafı ya da ilgilisi demek değildir,

Bu itibarla noterlik işlemini noter yapmakta ise, noterlik kâtibi veya hizmetlisinin tercüman olmasında yasal bir sakınca bulunmaması gereği düşünülmüştür.” denilmektedir.

e) Türk soylu olmayan yabancı uyruklu kişilerin, Türk soylu olan yabancıların ve izinle Türk vatandaşlığından çıkanların tercümanlık yapabilme koşulları:

(19.02.2020 tarihli ve 56 sayılı genel yazıyla yapılan duyuruya istinaden başlık ve metin içeriği değiştirilmiştir.)

Bir sorumuz üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 21.10.1993 tarih, 44975 ve 18 Ocak 1982 gün, 1039 sayılı yazda;

“İkametgâhi ve çalışma izni bulunan Azerbaycan uyruklu kişinin, yeminli tercümanlık yapıp yapamayacağı konusunda Bakanlığımız görüşü istenilmekle konu incelemendi. ...

Uygulamada tereddüde düşülen konu, ilgiliinin Türk soylu olup olmaması ve bu nedenle 2527 sayılı Kanundan yararlanıp yararlanamayacağı hususudur. Bilindiği gibi 2527 sayılı, Türk Soylu Yabancıların Türkiye'de Meslek ve Sanatlarını Serbestçe Yapabilmelerine, Kamu, Özel Kuruluş veya İş Yerlerinde Çalıştırılabilirlerine İlişkin Kanun hükümleri gereğince, Türkiye'de ikamet eden Türk soylu yabancıların meslek ve sanatlarını serbestçe yapabilmeleri, Türk Silahlı Kuvvetleri ve Güvenlik Teşkilatı dışındaki kamu veya özel kurum, kuruluş veya işyerlerinde çalıştırılabilmeleri kabul edilmiştir.

Bu kanunun uygulanması hakkındaki 25 Ekim 1982 tarih ve 8/5488 sayılı Yönetmelik 14 Ocak 1983 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmış ve konu ayrıntılarıyla düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu Yönetmelik hükümlerine göre gereken başvurularını yapan ve koşulları taşıyan ilgiliilerin 2527 sayılı Kanundan yararlanmaları mümkün bulunmamaktadır.

Bu itibarla; Azerbaycan vatandaşı kişinin, 2527 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak (Kanunun 3 üncü maddesi gereğince) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından çalışma izni alması halinde noterliklerde yeminli tercüman olarak çalıştırılabilceği düşünülmektedir." denilmektedir.

Aynı yazında: "noterlik işlemlerinin resmi niteliği ve gizliliği bulunduğuundan, yabancı uyruklu kişilerin yeminli tercüman olarak çalıştırılmamaları gerektiği" bildirilmiş ise de, bu görüşlerin yeniden değerlendirilmesi ile ülkemizde oturma ve çalışma izni bulunan yabancıların noterliklerde tercümanlık yapıp yapamayacakları hususunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden yeniden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 20.01.2020 gün ve 1886/2219 sayılı cevabı yazda özetle;

"Noterlik Kanunu, Noterlik Kanunu Yönetmeliği ve ilgili diğer mevzuat hükümleri dikkate alındığında, yabancı uyruklu kimselerin noterliklerde yeminli tercüman olarak çalıştırılmasına engel teşkil edecek açık bir düzenlemenin bulunmadığı, bu itibarla işlemi yapan noterin, çeviriyi yapanın o dili, yazılı ve Türkçeyi iyi derecede doğru olarak bildiğine hiç bir tereddüde yer kalmayacak şekilde kanaat getirmesi ve tercümana Hukuk Muhakemeleri Kanunu göre yemin ettirip, bunu bir tutanakla belgelendirmesi durumunda, ihtiyaç duyulan işin niteliğine göre çalışma izni bulunan yabancı uyruklu kişileri de mütekabiliyet ilkesi çerçevesinde gizlilik gerektirmeyen işlerde yeminli tercüman olarak istihdam edebileceklerinin düşünüldüğü" bildirilmiştir.

Yukarıda bahsedilen yazının Yönetim Kurulunun 10.02.2020 tarihli toplantılarında görüşülmlesi sonunda; yabancı uyruklu kişilerin noterliklerde, mütekabiliyet ilkesi çerçevesinde gizlilik bulunmayan işlerde, 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun hükümleri doğrultusunda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından tercüman olarak çalışmak üzere izin almaları ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 96 ncı maddesi uyarınca, o dili veya yazılı doğru olarak bildiklerine, diploma veya diğer belgelerinin görülmESİ veya diğer yollarla ve hiçbir tereddüde yer kalmayacak şekilde kanaat getirilmesi durumunda tercüman olarak çalıştırılabileceğine ve bu konudaki değerlendirmenin notere ait bulunduğu karar verilmişdir.

Ülkemizde çalışmak isteyen yabancılar üç gruba ayrılmaktadır.

a) Türk soylu olmayan yabancı uyruklu kişiler:

Türk soylu olmayan yabancı uyruklu kişilerin, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden yukarıda yer alan 20.01.2020 günü ve 1886/2219 sayılı yazısında belirtilen koşullar doğrultusunda noterlik işlemlerinde tercümanlık yapmaları mümkün bulunmaktadır.

b) Türk soylu olan yabancı uyruklu kişiler:

Ülkemizde ikamet eden Azerbaycan, Türkmenistan... gibi Türk kökenli ülke vatandaşları, 2527 sayılı "Türk Soylu Yabancıların Türkiye'de Meslek ve Sanatlarını Serbestçe Yapabilmelerine, Kamu, Özel Kuruluş veya İşyerlerinde Çalıştırılabilmelerine İlişkin Kanunun" 3'üncü maddesi gereğince Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında verilecek izinle çalışabilirler. Bu nedenle Türk soylu yabancıların, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından izin almaları halinde noterliklerde tercümanlık yapmaları mümkün bulunmaktadır.

c) Cıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybeden kişiler:

5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun "Cıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybeden kişilere tanınan haklar" başlığını taşıyan 28 inci maddesi uyarınca, çıkış izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybeden kişiler, maddede sayılan ayrık durumlar dışında Türk vatandaşlarına tanınan haklardan aynen yararlandıkları için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından izin almaksızın noterliklerde tercümanlık yapabilmektedirler.

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 96 ncı maddesi uyarınca, noterin, çevirmeyi yapanın o dili veya yazılı doğru olarak bildiğine, diplomasını veya diğer belgelerini görerek veya diğer yollarla ve hiçbir tereddüde yer kalmayacak şekilde kanaat getirmesi gereğinden, bu kişilerin noterliklerde tercümanlık yapmak istemeleri halinde tercüman olarak çalışıp çalışma

mayacağının ilgili noter tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir.

f) Noterliklerde tercüman olarak görevlendirilen kişilerin, kendi işyerleri ve işverenleri ile ilgili işlerde tercümanlık yapamayacakları:

Bir işyerinde işçi statüsünde çalışan tercümanın aynı işyerinin yöneticilerinin ilgili bulundukları bir noterlik işlemeye tercüman olarak katılıp katılmayacağı yolundaki sorumuza Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 16.1.1995 tarih ve 000836 sayılı yazıda:

"Konu ile ilgili olarak tercümanların yasaklılık hallerini düzenleyen Noterlik Kanununun 76 ncı maddesinde işçi-işveren ilişkisi içersinde bulunan kişilerin tercüman olarak aynı işleme katılamayacağı hususu düzenlenmemiştir.

Ancak işçinin, işverenin ilgilisi bulunduğu işleme tercüman olarak katılması durumunda arada bir menfaat çelişkisi doğacaktır. Menfaat çelişkisinden doğabilecek suiistimallerin önlenmesi ve işlemin sağlıklı olmasını temin bakımından, işçinin böyle bir işleme katılmaması uygun olacaktır. Bu itibarla, fabrikada işçi statüsü ile çalışan kişinin, o fabrika sahibinin veya yöneticisinin ilgilisi bulunduğu işleme aralarında menfaat ilişkisi bulunması nedeniyle tercüman olarak katılamayacağı düşünülmektedir." denilmiştir.

3- Çevirme işinin gerçek bir kişi tarafından yapılacağı, tercüme bürolarının çeviri yapamayacakları ve çeviri evrakını imzalayamayacakları:

Notere büyük sorumluluklar getirecek, noterin doğru ve sağlıklı işlem yapmak gibi meslek anlayışına ve yapısına ters düşen, notere duyulan güveni ve itibarı sarsan, açıkça ve kesinlikle haksız rekabet sayılabilen durumlara düşülmemesi ve sorumluluğa yol açılması ile istenmeyen bazı sonuçlarla karşılaşılmaması bakımından;

- Çevirinin mutlaka gerçek bir kişi tarafından yapılması ve imzalanması,
- Çeviriyi yapan kişinin, o dili bildiğine dair yeterlik belgesinin noterlikteki dosyasında bulunması,
- Tercüme bürosu veya bir tüzel kişi (şirket) tarafından çeviri işlemi yapılamayacağından, çeviri evrakının tercüme bürosu ya da tüzel kişi tarafından değil, tercümeyi yapan tercüman tarafından imzalanması,

Gerekmektedir.

4- İsitme engellilerin noterlik işlemlerinde kullanılacak Türk işaret dili tercümanların temini:

İsitme engelliler Federasyonu Başkanlığı Birliğimize gönderdiği 06.10.2012 tarihli ve Ref: 018/012 sayılı yazısıyla, işitme engellerin noterlik işlemlerinde kullanılacak işaret dili tercümanlarının temini için noterlerimizin, Federasyonlarının 0 212 274 71 16 numaralı telefonu ile talepte bulunabileceklerini bildirmiştir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü de Birliğimize gönderdiği 30.05.2016 tarihli ve 99254304-306.02-65091 sayılı yazıyla, Türk Dil Kurumu İşaret Dili Bilim ve Onay Kurulunun yürütüğü "Türk İşaret Dili Mesleki Yeterlilik Sınavını" geçerek sertifika almaya hak kazanıp Bakanlık kadrolarında görevli olarak çalışan, Türk işaret dili tercümanlarını gösteren (Ek 1) de bulunan listeyi göndermiştir.

İsitme engellilerin noterlik işlemlerinde Türk işaret dili tercümanlarının buna göre belirlenerek görevlendirilmeleri mümkün bulunmaktadır.

5- Resmi onayı bulunmayan belgelerin de tercüme edilebileceği:

Bir sorumuz üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 8.5.1992 tarih ve 21908 sayılı yazıda:

"Hiçbir resmi merciin onayını taşımayan yabancı dilde yazılmış bazı belgelerin noterlikçe tercümesinin istendiği, noterlerin kendilerine ibraz edilecek yabancı dildeki belgeleri Türkçeye çevirmeye hakları olmakla birlikte, bu belgelerin hiçbir resmi makamın onayını taşımaması nedeniyle çevirisinin yapılması halinde bazı yanlış anlamalara sebebiyet verilebile-

ceğि konusunda tereddüt uyandığı belirtilerek, bu tip belgelerin noterlerce tercüme edilmesinin mümkün olup olmadığından bildirilmesi istemini kapsayan yazınız incelenmiştir.

Bilindiği üzere, noterlerin genel olarak yapacağı işleri gösteren Noterlik Kanununun 60 ncı maddesinin 6 ncı bendinde (belgeleri bir dilden diğer dile veya bir yazdan başka yazıya çevirmek), noterlerin görevleri arasında sayılmıştır.

Diger taraftan yine Noterlik Kanununun çevirme işlemi başlıklı 103 ncü maddesinde, (bir dilden diğer dile veya bir yazdan başka bir yazıya çevirme halinde, noter tarafından metnin altına bir şerh verilir. Bu şerhin, noter yeminli tercüman kullanmışsa, tercümanın kimliğini ve adresini ihtiva etmesi ve altının noter tarafından tarih yazılıp imzalanarak mühürlenmesi gereklidir.) hükmü bulunmaktadır.

Açıklanan yasa maddeleri gereğince resmi merci onayı taşımasa dahi başka dilde yazılmış bir belgenin Türkçeye çevrilmesinin mümkün olduğu, bu tür bir belgenin çevirisinde tereddüt edildiği takdirde belgenin altına durumu açıklayıcı bir şerh verilmek suretiyle yanlış anlamalara neden olabilecek hususların ortadan kaldırılabileceği düşünülmektedir." denildiğinden, resmi merci onayı olmayan ya da tasdik şerhi (apostil veya konsolosluk onayı) bulunmayan belgelerin çevirisi işlemlerinde buna göre hareket edilmesi gerekmektedir.

6- Faks yoluyla gelen ya da fotokopi şeklinde ibraz edilen belgelerin de tercüme edilebileceği:

Belge aslı görülmeden çeviri yapılmasıının yaratabileceği sakıncalar belirtilerek faksla gelen veya fotokopi yolu ile çekilmiş suretleri ibraz edilen belgelerin noterliklere ibrazi ve tercümesinin istenmesi halinde izlenecek yol hakkında intikal ettirilen tereddütler, Yönetim Kurulunda görüşülerek, Adalet Bakanlığından görüş istenmiştir.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 06.01.1997 günlü 179 sayılı cevabı yazısında, Noterlik Kanununun 60 ve 103 ncü maddeleri ile daha önce gönderilen 8.5.1992 tarih ve 21908 sayılı yazıya dejinildikten sonra:

"a) 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun 53/a maddesi hükmü (mahkemelere verilecek tenfiz dilekçelerine, yabancı mahkeme ilamının o ülke makamlarınca usulen onanmış aslı veya ilamı veren yargı organı tarafından onanmış örneği ve onanmış tercümesinin eklenmesi zorunludur) ayrık tutulmak kaydıyla; noterlikte yapılacak tercüme işlemlerinin tercüme edilecek belge aslı yoksa faks veya fotokopi yolu ile çıkarılmış suretlerinden de yapılmasıının mümkün olduğu,

b) Suret üzerinden yapılacak tercüme işleminde, işlem başlığında "faks veya fotokopiden tercümedir" ibaresinin yazılması, işlemin sonunda da "iş bu tercüme ibraz edilen kimlik, diploma veya pasaport fotokopisi veya faksi görüllererek tercüme edilmiştir." şeklinde belgenin suretinden tercümenin yapıldığı hususu vurgulanarak şerh düşülmesi işlemi yaptıran ilgiliinin açık kimliği ile adresinin yazılması ve bu yolla yanlış anlamalara meydan verilmesinin önüne geçilebileceği düşünülmektedir" denilmiştir.

Konu, Yönetim Kurulunda görüşülmüş, tercüme işlemlerinin faks ve fotokopi ile çıkarılmış örneklerden de yapılabilmesinin hukuki güvenliği sağlamakla görevli noterliklerde sahtecilik olaylarına neden olabileceği endişesi belirtilerek, keyfiyetin yeniden incelenmesi istenmiştir.

Anılan Genel Müdürlüğün 11.07.1997 günlü 11874 sayılı cevabı yazısında:

"Bilindiği üzere, belgeleri bir dilden diğer bir dile veya bir yazdan başka bir yazıya çevirmek 1512 sayılı Noterlik Kanununun 60.maddesine göre, noterlerin görevleri arasındadır.

Çevirme işleminin nasıl yapılacağı da anılan Kanunun 103.maddesinde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

6 Ocak 1997 tarih ve 179 sayılı yazımızda belirtildiği gibi, Birliğiniz tarafından yayımlanan (HİGM'nin 8.5.1992 tarih ve 21908 sayılı görüşünü içeren) 1992/27 sayılı genelgeye de dejinilerek, uygulamada sahtecilik olaylarına meydan verilmemesi açısından, faks veya fotokopi yolu ile çıkarılmış suretlerden yapılacak tercüme işleminde, işlem başlığına "faks veya fotokopiden tercümedir" ibaresinin ve işlemin sonuna da "iş bu tercüme ibraz edilen kimlik, diploma veya pasaport fotokopisi veya faksi görüllererek tercüme edilmiştir." şeklinde belgenin

suretinden tercümenin yapıldığı hususu vurgulanarak şerh düşülmesi, işlemi yaptıran ilgiliin açık kimliği ile adresinin yazılması şartı getirilmiş idi.

Her ne kadar ilgi yazınızda, noterlerce tercüme işlemlerinin tercüme edilecek belgenin çıkarılmış suretlerden yapılması halinde sahtecilik olaylarının meydana gelebileceği belirtiminde ise de, gelişen teknolojinin bir kısmı sakıncaları yanında sağladığı kolaylıklardan yararlanması, tercümesi istenilen belgenin ilgilisi tarafından ibraz edileceği mercilere zamanında ulaştırılmasının sağlanması yönlerinden işlem başlığına ve sonuna yukarıda belirtilen şerhler verilmek suretiyle tercümenin yapılmasında bir sakınca bulunmadığı;

Diger taraftan, sözü edilen belgenin yeterli olup olmadığından takdiri hususunun, belgenin sunulacağı mercie ait olduğu, yeterli görülmeyerek belge aslinin istenmesinin de yine ilgili mercie ait bir konu olduğu düşünülmektedir” denildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

7- Türkçe bilmeyen kişilerin işlemleri (Kürtçe konuşabilen kimselerin işlemlerin Kürtçe bilen tercüman aracılığıyla yapılacağı):

Türkçe bilmeyen ancak Kürtçe konuşabilen kimselerin noterlikte işlem yaptmak istemeleri halinde nasıl hareket edilmesi gerekiğine ilişkin tereddütlerin iletildiği Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 08.07.2005 günlü ve 14199 sayılı cevap yazıları Yönetim Kurulu'nun 22.08.2005 günlü toplantılarında görüşülmüştür.

Anılan yazıda;

“1512 sayılı Noterlik Kanununun 74. maddesinde “ilgili, Türkçe bilmezse andlı bir tercüman da bulundurulur.” hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanununun 75. maddesinin 3. fıkrasında “*Tanık, tercüman ve bilirkişinin andı noter tarafından Hukuk Yargılama Usulü Kanunu uyarınca yaptırılır.*” denilmektedir.

Yine, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 96. maddesinin 2 ve 3. fıkrasında “*Noterin, çevirmeyi yapanın o dili veya yazılı doğru olarak bildiğine, diplomasını veya diğer belgelerini görerek veya diğer yollarla ve hiçbir tereddüde yer kalmayacak şekilde kanaat getirmesi gerekir. Noterlik Kanununun 75. maddesinin son fıkrası gereğince noter tercümana Hukuk Yargılama Usulü Kanununa göre and içirir. Bunun bir tutanakla belgelendirilmesi zorunludur. Bu tutanakta tercümanın adı, soyadı, doğum tarihi, iş adresi, ev adresi, tahsil derecesi, hangi dil veya dilleri veya yazılı bildiğine ne surette kani sahibi olduğu, yemin biçimi ve tutanağın tarihini gösterir. Tutanağın altı noter ve tercüman tarafından imzalanır.*” hükmü düzenlenmiştir.

Bu itibarla;

Gerek Noterlik Kanununda gerekse Noterlik Kanunu Yönetmeliğinde yapılacak işlem ve izlenecek yol açıkça gösterilmiştir. Noterlige işlem yapmak amacıyla gelen kişinin Türkçe bilmediğini belirtmesi üzerine, yukarıda yazılı Kanun ve Yönetmelik maddeleri gereğince, noter şahsin konuştuğu dili bildiğine anılan hükümler çerçevesinde kanaat getirdiği bir kimseye (Hukuk Yargılama Usulü Kanunu) Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri uyarınca yemin yaptıır, bu hususu Yönetmelikte belirtilen şekilde tutanakla belgeleyerek istenilen işlemi yapması gerekiğe düşünülmektedir” denildiğinden, buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

8- Irak Kürt Bölgesel Yönetimine ait belgelerin tercümeleri:

Dışişleri Bakanlığı Irak Özel Temsilciliği'nden alınan 03 Şubat 2009 tarihli ve 2009/51678 sayılı yazıyla “*Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin Irak Anayasasında tanınmış federe bir birim olması ve bu birim tarafından düzenlenen belgelerin de Irak içinde ve dışında hukuki geçerliliğe sahip olması nedeniyle. Türk şirketleri tarafından Irak'ın kuzeyinde gerçekleştirilen işlerle ilgili olarak anılan bölgesel yönetim kurumları tarafından düzenlenen iş bitirme belgelerinin noterlerimizce tercüme edilmesi ve onaylanmasımda bir sakınca görülmmediğinin*” bildirilmesi üzerine, konu Yönetim Kurulunda görüşülmüş ve Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş alınmasına karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlüğün gönderdiği 25.12.2009 tarihli ve 28414 sayılı cevap yazısında;

"Kuzey Irak" adlı oluşumu devlet olarak kabul eden ibarelerin yer aldığı belgelerin noterliklerde tercüme edilmesinin 1512 sayılı Noterlik Kanununun 53. maddesi gereğince mümkün olmadığı düşüncesini içeren ve 07.04.2006 tarihli ve 25 sayılı Genelgeniz haline getirilen ilgi yazınız ile Dışişleri Bakanlığı Irak Özel Temsilciliğinin aksine görüş bildiren 03.02.2009 tarihli ve 51678 sayılı yazısı karşısında izlenecek yolun bildirilmesi talebini içeren ilgi sayılı yazınız ve ekleri ile konu incelendi.

Dışişleri Bakanlığı Irak Özel Temsilciliğinin 03.02.2009 tarihli ve 51678 sayılı yazısından; Irak Devletinin 15 Ekim 2005 tarihinde referandum ile kabul edilen yeni anayasa uyarınca federal bir yönetim sistemine geçtiği, "Irak Kurdistan Bölgesel Yönetimi'nin ("Kurdistan Bölgesel Yönetimi" veya "Kurdistan Bölgesi" olarak da anılmaktadır.) yeni anayasa ile tanınmış bir federe birimi oluşturduğu, Irak Kurdistan Bölgesel Yönetimi'nin yeni Irak Anayasasının tanıldığı sınırlar dahilinde, kendi bölgesindeki çeşitli işlerle ilgili olarak uluslararası ihaleler açma ve bu ihalelerle ilgili her türlü belgeleri düzenleme yetkisine sahip olduğu, söz konusu belgelerin Irak içinde ve dışında hukuki geçerliliğe sahip bulunduğu anlaşılmaktadır.

Sözü edilen yazida devamla, Irak Kurdistan Bölgesel Yönetiminin Irak Anayasasında tanınmış Federe bir birim olması ve bu birim tarafından düzenlenen belgelerin de Irak içinde ve dışında hukuki geçerliliğe sahip olması nedeniyle, Türk şirketleri tarafından Irak'ın kuzeyinde gerçekleştirilen işlerle ilgili anılan bölgesel yönetim kurumları tarafından düzenlenen iş bitirme belgelerinin noterliklerce tercüme edilerek onaylanması bir sakınca bulunmadığı belirtilmiştir." şeklinde açıklama yapıldıktan sonra devamla;

"Bununla birlikte yine Dışişleri Bakanlığı Irak ile İlişkiler Genel Müdür Yardımcılığının 17 Aralık 2009 tarihli ve 762 sayılı yazısında Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) nin Irak Anayasasında tanınmış federe bir birim olması ve bu birim tarafından düzenlenen belgelerin diğer Irak makamları tarafından düzenlenen belgelerden bir farklılık içermemesi nedeniyle, bu birimce düzenlenen tüm belgelerin de hukuki anlamda geçerliliğe sahip belge olarak tanınması ve bu konunun artık Irak'la bağlantılıları bulunan şirketlerimiz veya vatandaşlarımız açısından bir sorun olmaktan çıkarılması uygun olacaktır.

Bu çerçevede, IKBY tarafından düzenlenen; adres, başlık veya mühür kısmında "Irak" kelimesi içeren ("Iraq Kurdistan Regional Government", "Kurdistan Regional Government of Iraq", "Kurdistan Regional Government-Iraq", "Iraq Kurdistan Region", "Kurdistan Region of Iraq", "Kurdistan, Iraq" ...vb.) İş Deneyim Belgeleri dahil her türlü belgenin hukuki anlamda geçerliliğe sahip belge sayılmasının; adres, başlık veya mühür kısmında "Irak" kelimesini içermeyen ("Kurdistan Regional Government", "Kurdistan Region", "Region of Kurdistan", "Kurdistan"...vb.) belgelerin ise, Irak'ın diplomatik veya konsüler misyonlarında veya Irak Merkezi Hükümeti'ne bağlı kurumlarca onaylandıktan sonra hukuki anlamda geçerliliğe sahip belge sayılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir." denilmiştir.

9- Birkaç dilde yazılmış işlemlerde tercümenin yapılış şekli:

Hem Türkçe hem de yabancı dilde yazılmış sözleşmelerin noterlikçe ne şekilde onaylanacağına ilişkin TNB' nin sorusu üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüden verilen 16.6.1987 gün ve 18973 sayılı yazida;

"Bilindiği gibi, 1512 sayılı Noterlik Kanununun (Noterlerin Görevleri) başlığını taşıyan 60inci maddesinin 4 üncü fıkrasında, bu Kanuna uygun olarak dışarıda yazılıp getirilen kâğıtların üzerindeki imza, mühür veya herhangi bir işaretin onaylamak görevi noterlere verilmiş, aynı Kanunun 90inci maddesinde de, hukuki işlemlerin altındaki imzanın onaylanmasıının imzayı atan şahsa ait olduğunu bir şerhle belgelendirilmesi şeklinde yapılacağı belirtilmiştir.

Gördüğü üzere, Noterlik Kanununun 60/4, maddesi onaylama şeklinde yapılacak işlemleri kapsamakta olup, onaylama şeklinde yapılan işlemler muhtevayı kapsamamakta imza ve tarih onaylanması söz konusu olmaktadır. Bu nedenle de, bu işlemler sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olup, işlemin muhtevası ise aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir.

Diğer taraftan, 1512 sayılı Noterlik Kanunun 53 üncü maddesinde, Noterlerin kanunlarının emredici hükümlerine aykırı hususlarda işlem yapamayacakları hükmü yer almış, ayrıca bu hükmün, imza onaylaması yapılan işlemlerin kapsamı hakkında da uygulanacağı öngö-

rülmüştür.

Gerçekten de, **yürürlükteki kanunların tamamını bilmesi gereken ve bildiği kabul olunan noterler**, bu kanunların emredici hükümlerine aykırı işlem yapamayacakları gibi, hâriçte düzenlenen bu gibi işlemlerin tanzim veya onaylanması hiçbir hukuki değer ifade etmeyeceğinden aynı zamanda noterin mali, inzibati ve cezai sorumluluğunu da gerektirebilektir.

Bu itibarla, anılan sakıncaların önlenememesi bakımından Türk şirketlerinin, yabancı şirketlerle birlikte ihaleye katılması nedeniyle **Türkçe ve birkaç yabancı dilde yazılmış sözleşmenin noterlere onay için getirilmesi halinde, yabancı dilde yazılmış sözleşmenin kapsamının belirlenebilmesi bakımından onaydan önce tercüman bulundurulmak suretiyle metinler arasında uygunluk olup olmadığıının belgelendirilmesi** ve tutanağa ayrıca tercümanın adı, soyadı, doğum tarihi, iş adresi, ev adresi, tahsil derecesi, hangi dil ve dilleri bildiği, yemin biçimini şekli ve tarih yazılarak imzalanması gerekiği düşünülmektedir.”

Keza aynı Genel Müdürlüğü'nün 30 Nisan 1990 gün ve 19802 sayılı yazısında da, yukarıdaki görüşe tekrar yer verildikten sonra “**Burada tercümanın metinler hakkındaki uygunluk beyanında (çevirme) de olduğu gibi sorumluluğu bulunacağından şüphe yoktur.**

Bu nedenle tercümanın burada yaptığı işin bilirkişilik değil, evrakin bütün muhtevalasını inceleyerek yasal sorumluluğu üstlenmesi itibarıyle yine çevirme olarak kabul edilmesi ve buna göre tercüman için Noterlik Ücret Tarifesinin ilgili bölümünün uygulanması gerekeceği düşünülmüştür” denildiğinden Türkçe ile birlikte birkaç yabancı dili de içerecek şekilde yapılacak sözleşmelerde buna göre hareket edilmesi icap etmektedir.

10- Başka bir noterlikte KEPHS (Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcı) ile çeviri işlemi yaptırılabilceği:

Noterlik Kanununun 104 üncü maddesi ile Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 96 ncı maddesinin son fıkrası gereğince, ilgiliinin bulunduğu yerde noterlikçe çevirme yaptırılamazsa, o noterlik aracılığı ile başka yerdeki noterlikte çevirme yapılması mümkün bulunmakta ve bu aracılık hizmetinden dolayı da, aynı Kanunun 112 ncı maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Ücret Tarifesinin 12 ncı maddesinde belirtilen aracılık ücretinin alınması gerekmektedir. Bu düzenlemeye göre de sözü edilen işlemler, talep edilen noterlik tarafından talep eden noterliğe yazılı ortamda ve posta veya kargo yoluyla gönderilmektedir.

Ancak gelişen teknoloji nedeniyle noterlik işlemlerinin kayıtlı elektronik posta (KEP) yoluyla da bir noterlikten diğer noterliğe güvenli şekilde gönderilmesi de mümkün hale gelmiştir. Kayıtlı elektronik posta (KEP); gönderici ve alıcı kimlikleri belli olan, gönderi zamanı ve içeriği değiştirilemeyen güvenli elektronik posta hizmetidir. Bu hizmetle, elektronik ortamda yapılan her türlü bildirim güvenli ve hızlı biçimde muhataplarına ulaştırılmaktadır.

Bu itibarla;

Yönetim Kurulunun 29.05.2017 günü yaptığı toplantıda, diğer bir yerdeki noterlikte çevirme işlemi yapılmasına yönelik talep ve gönderme işlemlerinin KEPHS aracılığıyla da yapılabileceğine, noterliğe ulaşan metinlerin KEPHS yoluyla alındığı yönünde şerh verilmek suretiyle işlemin tamamlanacağına,

Giderlerle ilgili olarak da Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 95 inci maddesinin (e) bendi gereğince işlem yapılması gerekiğine karar verilmiştir.

11- Bir dilden bir dile çevirme işlemlerinde, ilgilisinin istemi halinde, çevrilen asıl belgenin fotokopisi veya örneğinin çeviri evrakına eklenebileceği:

Noterlikler tarafından yapılan çeviri işlemlerinde, çevrilen asıl belgenin çıkartılacak örnek fotokopisinin müstenidat olarak çeviri işleminin dairede saklanan veya ilgilisine verilen nüshalarına eklenmesi gerekip gerekmediği hususunda Adalet Bakanlığı'na gönderilen 11 Ocak 1985 gün ve 752 sayılı yazida;

“**Bakanlığımızca yayımlanan 11.3.1981 gün ve 124-5-5851 sayılı genelgede belirtildiği üzere, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 99. ve Yönetmeliğin 95/c maddelerinde noterlerden örneğinin çıkartılması istenilen kâğıdın yabancı dilde yazılmış olması halinde, önce tercümesinin yapılp, daha sonra örneğinin çıkartılacağı ve her örneğe tercümesinin ekleneceği öngö-**

rülmüştür.

Anılan yasanın çevirme işlemleri ile ilgili 103. maddesi ile Yönetmeliği 96. maddesinde, çevrilen asıl belgenin fotokopi veya örneğinin de çeviriye eklenmesi gerektiğini belirleyen veya bu yolda yorumlamayı mümkün kılan bir hüküm bulunmamaktadır.

Diğer taraftan çevirme işlemlerinde, çevirisini yapılan asıl belgenin uygun bir yerine noterliğinin kaşesi ile işlemin tarih ve numarası kaydedilip noter tarafından imza ve mührle tasdik edilmek suretiyle, çevirinin yanlış veya sahte olduğu yolundaki iddiaların, şerhli asıl belge ibraz edildiğinde incelenmesi mümkün kılınacaktır. Esasen çevirisini yapılan belgenin aslı da yetkili makamlara ilgililere ibraz edileceğinden bu safhada da çevirinin sağlıklı olup olmadığından denetimi mümkün bulunmaktadır. Hal böyle iken, asıl belgenin örneğinin müste-nidat olarak eklenmemesi önemli bir sakıncaya teşkil etmeyecektir.

Bu bakımdan, çeviri işlemlerinde çevrilen asıl belgenin çıkartılacak fotokopisinin müste-nidat olarak çeviri evrakına eklenmesi yolundaki önerinize katılmak mümkün görülmemiştir.

Ancak, yasal zorunluluk bulunmamakla beraber, iş sahiplerinin mağduriyetinin önlenmesi yönünden, ilgisinin talebi halinde, çevrilen asıl belgenin fotokopisi veya örneğinin de çeviri evrakına eklenmesinin mümkün bulunduğu ve yasal bir sakıncaya teşkil etmeyeceği dü-şünülmektedir.” denilmiştir.

12- Çeviri ücretinin ortak hesaba ne şekilde yatırılacağı:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 3588 sayılı Kanunla değişen 109. maddesi karşısında, değer ihtaiva eden sözleşmelerin Türkçeye çevrilmesi halinde, damga vergisine tâbi olma-ları nedeni ile ortak hesaba dahil olduğu anlaşılmakla, bu işlemlerden alınacak “çeviri ücretinin” ortak hesaba dahil olup olmadığı konusunda tereddüde düşülmesi nedeniyle Adalet Ba-kanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü’nden görüş istenmesi üzerine adı geçen Genel Müdür-lükçe gönderilen 23.5.1990 tarih ve 24027 sayılı yazda:

“Noterlik Ücret Tarifesindeki çevirme ücreti, 1512 sayılı Kanunun 3588 sayılı Kanunla değişik 109. maddesindeki (... noterlik işlemlerinin yapılmasıından elde edilen her çeşit ücret...) ifadesi kapsamında olacağından, bundan elde edilen gelirin ortak hesaba yatırılması gerekeceği düşünülmüştür.

Bu itibarla:

1 - Çeviri kural olarak yeminli tercümana yaptırılmaktadır. Noterin çeviriyi bizzat yapması istisnai bir durumdur. Bu nedenle çeviri noter tarafından yapılmışsa, alınacak ücretin tamamının,

2 - Çeviri ücretinden bir kısmı yeminli tercümana ödenmiş ise, sadece geri kalan miktarının yasa maddesindeki şartlar çerçevesinde ortak hesaba yatırılması gerekiği düşünülmüştür” denilmesi nedeniyle bu yönde işlem yapılması gerekmektedir.

13- Çevirme ücretinin yarısının tercümana verileceğine ilişkin uygulamanın kal-dırıldığı:

Çevirme işlemleriyle ilgili olarak, noterlik ücret tarifesine göre tahakkuk eden çevirme ücretinin tamamının tahsil edilmesinden sonra, %50'sinin noterler tarafından tercümanlara ödeneceğine ilişkin 21.01.2010 tarihli ve (7) sayılı genelgenin iptali ve yürütmesinin durdu-rulması istemiyle bir noterimiz tarafından açılan davada, Danıştay Sekizinci Dairesi'nce verilen yürütmenin durdurulması isteminin reddine ilişkin 31.10.2014 günü, E: 2014/5432 sayılı karara, davacının itiraz etmesi üzerine, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından, ilişk-te bir örneği bulunan 02.04.2015 günü ve YD İtiraz No: 2015/266 sayılı kararla, “Noterlik Kanunu ile Yönetmeliğinde, çeviri ücretlerinden noterlerin pay alacaklarına ilişkin açık bir hâküm bulunmaması, uyuşmazlığa konu hususun 1512 sayılı Noterlik Kanununun 112. mad-desi uyarınca düzenlenecek tarifede tespit edilmesi gerekirken, Yönetim Kurulu kararına isti-naden genelge ile düzenlenmesi” gerekçeleriyle davacının itirazının kabulüne ve dava konu-işlemlerin yürütülmesinin durdurulmasına oy çokluğuyla karar verilmiştir.

Yönetim Kurulunun 22.02.2016 günü toplantılarında konunun görüşülmesi sonunda; 21.01.2010 tarihli ve (7) sayılı genelgenin yürürlükten kaldırılmasına ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 96'ncı maddesinde, noter tarafından ilgilisinden alınan çevirme ücretlerinin no-

terlik dairesinin gelirlerinden olduğunun, yevmiye defterine gelir olarak kaydedileceğinin, noterin çevirene ödediği paranın da dairenin giderlerinden sayıldığı belirtilmesi nedeniyle, tercümana ödenecek ücretle ilgili olarak, Noterlik Kanunu Yönetmeliği hükümlerine uygun şekilde ve 21.01.2010 tarihli ve (7) sayılı genelgeden önceki uygulama doğrultusunda işlem yapılmasına karar verilmiştir.

14- Atama halinde, yeni görev yerinde tercümanlara yeniden yemin verdirilmesi gerektiği:

Atama nedeniyle başka bir yerde görev'e başlayan noterin, önceki noter tarafından yemini yaptırılmış olan tercümanlara yeniden yemin yaptırması gerekip gerekmediğinin sorulması üzerine, Yönetim Kurulunun 11.01.2010 tarihli toplantılarında;

“Noterlik Kanununun 60inci maddesinin 6ncı bendinde “belgeleri bir dilden diğer dile veya bir yazdan başka yazıya çevirme” işlemleri düzenlenmiştir. Bu çeviri işlemleri yeminli tercümanlara yapılmakta olup, tercümanların seçim şekli, taşıyacakları özellikler ve çalışmalarında uygulanacak usul Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 96ncı maddesinde açıklanmıştır. 96ncı maddenin 4 üncü fıkrası gereğince; kendisine çevirme yaptırılan kişilerin yemin tutanakları noterlik dairesinde özel bir kartonda saklanır. Noter, kartonunda yemin tutanağı bulunmayan bir kimseye çevirme yapamaz.”

Aynı Kanunun 74 ve 75inci maddelerinde ise, *“ilgiliin Türkçe bilmemesi halinde bir tercüman bulundurulacağı ve işlem sırasında tercümana yemin yaptırılacağı ve bunun tutanağa geçirileceği huküm altına alınmıştır.”*

Bu itibarla; noter değişiklikleri nedeniyle yeni atanın noterin, daha önce yemin ettirilmiş olsa bile, kendisine tercüme işlemi yapacağı tercümanlara yeniden yemin yaptırması gerektiği düşünülmektedir.” yönünde karar verilmiştir.

15- Tercüme onay şerhlerinin İşlem Formülleri’nde yer alan örneğine uygun şekilde yapılması gerektiği:

Birliğimize yapılan bir başvuruyla, bazı noterliklerimizde tercüme onay şerhlerinin usulüne uygun yapılmadığı; tercüman, ilgili ve noterin aynı anda bir arada olmadığı izlenimini yaratabilecek şekilde, kaşe basılmak ve el yazısı ile ilave yapmak suretiyle onama şerhleri verildiği ileri sürülmekle, konu Yönetim Kurulumuzun 03.09.2007 tarihli toplantılarında görüşülmüştür.

Tercüme işlemlerinde onaylama şerhlerinin, Birliğimizin yayını olan “İşlem Formülleri” kitapçığının onaylama işlemler içinde yer alan formülüne uygun şekilde yapılması icap etmektedir. Bu formüle uygun olmayan onaylama şerhlerinin sorumluluğu yol açabileceği hatırlatularak, gereken duyarlılığın gösterilmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

27.03.1981 – (23), 11.02.1982 – (4), 12.05.1982 – (17), 28.06.1983 – (32),
24.01.1985 – (9), 17.12.1985 – (100), 02.11.1988 – (73), 17.01.1989 – (4), , 23.01.1990 –
(5), 14.09.1990 – (60), 02.06.1992 – (27), 22.11.1993 – (90), 17.06.1994 – (40), 08.02.1995
– (11), 04.08.1997 – (38), 29.03.2006 – (22), 13.01.2010 – (6), 06.06. 2017 – (11) sayılı
genelgeler,

18.10.2002-H (96), 31.03.2003-H (34), 05.09.2005-H (86), 15.02.2007-H (21),
17.09.2007-H (105), 21.12.2012-H (133), 01.03.2016-H (21), 01.06.2016-H (50), 28.09.2018-
HD (139) sayılı genel yazılar,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılarla, TNB internet sayfasında yer alan
“YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 99254304-306.02-65091
Konu : Türk İşaret Dili Tercümanları

30/05/2016

TÜRKİYE NOTERLER BİRLİĞİ

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararnane ile Bakanlığımıza verilen “Engellilerin ve yaşlıların her türlü engel, ihmal ve dışlanmaya karşı toplumsal hayatı, ayrımcılığa uğramadan ve etkin biçimde katılmalarını sağlamak üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, engellilere ve yaşlılara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak” görevi kapsamında faaliyetlerini yürütmektedir.

Bu kapsamda 7/7/2015 tarih ve 25868 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanun, engellilere yönelik hizmetlerin sunumunda “Engellilerin temel hak ve özgürlüklerden faydalananmasını teşvik ve temin etmek ve doğuştan sahip oldukları onura saygıyı güçlendirerek toplumsal hayatı diğer bireylerle eşit koşullarda tam ve etkin katılımlarının önünü açmak ve engelliliği öncleyici tedbirlerin alınması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamak” hükmünü içermektedir. Bakanlığımız bu hükmü çerçevesinde engellilik alanında sosyal politika belirleme ve hizmet sunumunda çalışmalarına yön vermekte ve faaliyetlerini engelliler, aileleri, kamu kurum ve kuruluşları ve alandaki sivil toplum kuruluşları da dahil olmak üzere tüm paydaşları ile işbirliği içinde yürütmektedir.

Engel türlerinin özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre düzenlemeler yaparak bireylerin yaşadıkları dezavantajları en aza indirmek amacıyla insan hakları temelinde hizmet sunumu gerçekleştiren Bakanlığımız, kendilerini sözel olarak yeterince ifade etme becerisine sahip olmaması nedeniyle işitme engelli bireylerin iletişim, bilgiye erişim, toplumsal hayatı katılım, kamu kurum ve kuruluşlarından hizmet alma vb. konularda yaşadığı güçlükler konusunda da çalışmalar yapmaktadır. Kanun önünde kendisini doğru olarak ifade etme konusunda güçlük yaşayan işitme engelli bireylerin söz konusu durumlarda yetkin bir işaret dili tercümanının bulunmaması yanlış anlaşımalarına ve/veya hak kaybına uğramalarına neden olabilmektedir.

Işitme engelli bireylerin kanun önünde doğru olarak anlaşılmaması ancak yetkinliği olan bir işaret dili tercümanı tarafından çeviri yapılması ile mümkün olacaktır Adli işlemlerde yaşanan sıkıntıların çözülmesi amacıyla mevzuatta gerek yargılanma aşamasında gerekse

*Bu belge elektronik imzalıdır. İmzalı suretinin aslini görmek için <https://bys.aile.gov.tr/EvrakDogrulama> adresine girerek (zVYjgm-N/B4Q1-H4pRe9-+6Kc3g-yhjz3Uex) kodunu yazınız.

ceza infaz kurumlarında iştirme engelli bireylere tercüman desteği sağlanması konusunda düzenlemeler bulunmakla birlikte, görev alacak işaret dili tercümanlarının hangi yolla sağlanacağı açıkça hükmü bağlanmamıştır. Benzer şekilde noterlik işlemleri gerçekleştirilirken de iştirme engelli bireylerin çeşitli sorunlar yaşadığı ve söz konusu bireylerin hak kaybına uğramadan doğru olarak anlaşılması için görevlendirilecek işaret dili tercümanlarının nitelikine ilişkin uygun bir düzenlemenin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

iştirme engelli bireylerin yaşadığı bahse konu zorlukların çözümü, hak kaybına uğramamaları, kendilerini ifade etme hakkını kullanabilmeleri ve sosyal hayatı etkin katılımlarının sağlanması amacıyla Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında 2007 yılından itibaren işaret dili tercümanları istihdam edilmektedir. Kamu kurum ve kuruluşları arasında sadece Bakanlığımızda işaret dili tercümanı kadrosu bulunmakta olup söz konusu tercümanların Türk Dil Kurumu İşaret Dili Bilim ve Onay Kurulumun yürütüğü "Türk İşaret Dili Mesleki Yeterlilik Sınavını" geçerek sertifika almaya hak kazandıktan sonra kurumumuzun gerçekleştirdiği mülakat sınavı sonucuna göre atamaları yapılmaktadır. Halen Bakanlığımız bünyesinde merkez ve taşra teşkilatında işaret dili tercümanı olarak görev yapmakta olan personel, Bakanlığınız koordinasyonunda, başta Bakanlığımızın hizmetleri olmak üzere çok sayıda kamu hizmetinde işaret dili tercümanlığı hizmetini yürütmektedir.

Noterlerde ihtiyaç duyulan işaret dili tercümanlarının, genel olarak işaret dili yeterliliği belgelenemeyen iştirme engelliler okullarındaki öğretmenlerden temin edildiği bilinmektedir. Bakanlığımızca, iştirme engelli bireylerin mümkün olan en iyi şekilde anlaşılabilmesi amacıyla alandaki bilimsel gelişmeler ve Bakanlığımızın uygulamaları göz önüne alınarak, ihtiyaç halinde, noterlerde öncelikle merkez ve taşra teşkilatımızda ekli listede yer alan illerde hali hazırda fiilen görev yapmakta olan işaret dili tercümanlarının görevlendirilmesi; işaret dili tercümanının bulunmadığı illerde ise en yakın Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'nden temin edilmesi hususunun uygun olduğu değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini takdirlerinize rica ederim.

Hulusi Armağan YILDIRIM
Bakan a.
Genel Müdür V.

EK :
Liste(2 sayfa)

*Bu belge elektronik imzalıdır. İmzalı suretinin aslini görmek için <https://bys.aile.gov.tr/EvrakDogrulama> adresine girerek {zVYjgm-N/B4Q1-H4pRe9-+6Kc3g-yhjz3Uer} kodunu yazınız.

FİLEN GÖREV YAPAN İŞARET DİLİ TERCÜMANI LİSTESİ

Sıra No	Birim	Adı	Soyadı
1	ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	CEM	GÜNEŞ
2	ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	HAYRETTİN	BAYDIN
3	ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	OYA	TANYERİ
4	ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	VOLCAN	KURT
5	ADANA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	MÜŞEM	AKDAMAR
6	ADANA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	SİBEL	ZENGİN
7	AFYONKARAHİSAR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ŞÜKRÜ	TAŞKIN
8	AKSARAY AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	BAŞAK	TÜRKUĞUR ALBAY
9	AMASYA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	MUSTAFA	BAYAT
10	ANKARA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	HASAN HÜSEYİN	KORKMAZ
11	ANKARA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	SEVGİ	TİNMAZ
12	ANKARA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	YASEMIN	ÖZAY
13	ANTALYA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	HABİBE	BİBER
14	AYDIN AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ŞEDA	DUMAN CANBULAN
15	BALIKESİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	EBRU	ABAKAHAN
16	BARTIN AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	AHMET	KAVAK
17	BATMAN AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GÖKHAN	KOMİ
18	BİLECİK AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	HÜLYA	NAVRUZ
19	BURDUR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	HATİCE	ÇAĞLAYAN
20	BURSA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	DEMET	GÜRBÜZ YONT
21	BURSA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ATILLA	ÖZMARANGOZ
22	ÇANAKKALE AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ELIF	ÖZBEK
23	ÇANKIRI AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	SEMİH	GÜNEŞ
24	ÇORUM AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ÖMER	ALBAYRAK
25	DENİZLİ AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	UFUK	ÇELEBİOĞLU
26	DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GÖKSEL	KOMİ
27	DİYARBAKIR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ÖZLEM	KOLAKAN
28	EDİRNE AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	DENİZHAN	KURT
29	ERZURUM AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	VOLCAN	YILMAZ
30	ESKİSEHİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ESRA	KARADAĞ
31	ESKİSEHİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	OĞUZ	ARSLAN

32	GAZİANTEP AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ARZU	ERİŞMİŞ
33	GAZİANTEP AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	EMRAH	KAYMAZ
34	ISPARTA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	MELİKE	AYDIN
35	İSTANBUL AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GÖKÇE	TORUN
36	İSTANBUL AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	NESLİHAN	KURT
37	İSTANBUL AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	SİBEL	MUTLUER
38	İZMİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	OKAN	KURT
39	İZMİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	SELDΑ	ÇALIŞ
40	İZMİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	EMEL	AKSOY
41	KARABÜK AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	MEHTAP	ÜSTÜNDAG
42	KARAMAN AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	HEVES	ALBAY
43	KAYSERİ AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	NEYAL	YALÇIN
44	KIRIKKALE AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	MÜJDE	KOLÇAK
45	KİRŞEHİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	EMEL ÖZGE	ÜÇEKAN
46	KOCAELİ AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	TUĞÇE	GÖKDİRİMİR
47	KOCAELİ AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	YASEMİN	ÖZTÜRK
48	KONYA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	FAHRI	İNEL
49	KONYA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	MUSTAFA	ÖNER
50	KÜTAHYA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	NURAY	UZUĞ
51	MALATYA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	YUSUF TÜRKER	BULUT
52	MERSİN AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	BANU	ORAL
53	MERSİN AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	BENGİ	KILIÇ
54	MUĞLA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	İPEK	AKATEKİN
55	NEVŞEHİR AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	HAKAN	ALBAY
56	NIĞDE AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GÜLCİN	YILMAZ
57	SAKARYA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ECE	DUMAN DURKAN
58	SAMSUN AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	TOROS YASİN	KAYNAK
59	SİVAS AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GÜLSEVİL	DUYMAZ
60	TRABZON AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	KÜBRA	ÇOLAK DEMİR
61	UŞAK AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GÜVEN	ÖNDER
62	YALOVA AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ	YASEMİN	DENİZLER

Ankara, 15.10.2019

Özü: Noterlik evrakının örneklerinin verilmesi, daire dışına çıkarılması, incelenmesi ve bunlara ilişkin bilgi istenilmesi.

**G E N E L G E
No. (24)**

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Noterliğe ibraz edilen belgelerin örneklerinin verilmesine, noterlik evrakının daire dışına çıkarılmasına, dairede bulunan evrakın örneklerinin istenilmesine ve incelenmesine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplanmaları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantıda görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Noterlik işlemlerinden örnek alabilecek kişi ve kurumlar:

NK. nun 55 ve 94'üncü maddeleri ile Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1984/10, 1991/55, 1995/17 sayılı genelgeler ile 2007/144 sayılı genel yazida yer verilen Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 29 Şubat 1984 tarihli, 5348; 30.07.1991 tarihli, 33277; 03.02.1995 tarihli ve 1935 ve 19.01.2007 günü, 1163 sayılı görüşlerinde açıklanlığı üzere;

Noterler tarafından yapılan ve dairede bulunan işlemlerin örnekleri ancak:

- 1 – İlgililerine,
- 2 – Bunların kanuni mümessil veya vekillerine yahut da mirasçılara,
- 3– Resmi daireler tarafından, konusu da belirtilmek suretiyle, noterlikte soruşturmayaya yetkili kılınan kişilere,
- 4 – Cumhuriyet savcılara,
- 5 – Mahkemelere,

verilebilir.

Bu genel düzenleme dışında NK. nun 94'üncü maddesinin son fıkrası ile özel bir düzenleme de yapılmış ve Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre miras açılmadıkça, vasiyetname örneğinin, sadece vasiyeti yapana veya özel yetkili vekiline verilebileceği belirtilmiştir. 18 numaralı vasiyetnamelere ilişkin birleştirilmiş genelgenin 7 nci maddesi ile aşağıda açıklandığı üzere, açılmamış bir vasiyetnamenin mahkemelerce istenmesi halinde dahi bu yerle-re gönderilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Noterlik Kanununun 95 nci maddesi uyarınca, yukarıda sayılanlar dışında kalanların örnek alıbmeleri için öncelikle noterliğin bağlı bulunduğu asliye hâkiminden izin almaları ve masrafları da eksiksiz yatırmaları gerekmektedir.

2- Noterlik evrak ve defterlerinin incelenmesi, daire dışına çıkartılma, başka bir yere gönderilme ve örnek verme koşulları:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 55inci maddesinde yer alan koşulları açıklayan 29 Şubat 1984 gün ve 5348 sayılı yazida;

“1512 sayılı Noterlik Kanununun 55inci maddesi noterlik evrak ve defterlerinin inceleme bilme, daire dışına çıkartılma, başka bir yere gönderilme ve örnek verme şartlarını ayrı ayrı belirlemiştir.

Maddenin birinci fikası, noterlik evrak ve defterinin noterlik dairesinde hangi makamlar ve kimseler tarafından incelenebileceğini açıklamaktadır.

Bu fıkra ile noterlik evrak ve defterlerinin ancak; mahkeme, Cumhuriyet Savcılığı ve resmi daireler tarafından noterlikte soruşturmaya yetkili kılınan kimselerce (inceleme konusu da belirtilmek suretiyle) incelenebileceği hükmeye bağlanmıştır.

Maddenin ikinci ve üçüncü fikrasında, noterlik evrak ve defterlerinin noterlik dairesi dışına çıkarılabilme koşullarına yer verilmiştir.

Buna göre, noterlik evrak ve defterlerinin noterlik dairesi dışına çıkarılabilme ve bir süre dışında yani dava dosyasında kalabilmesi için mahkemeden karar alınmasının, evrakin dava sonuna kadar dosyada kalmasına karar verilmesi halinde ise, evrakin bir örneğinin çıkartılıp aslina uygunluğu onaylanarak, aslinin yerinde saklanmak üzere notere verilmesinin gerekli olduğu belirtilmektedir.

Maddenin dördüncü fikrasında, noterlik evrak ve defterlerinin başka bir yere gönderilmesinin gerekli olduğu hallerde yapılacak işlem açıklanmaktadır.

Bu durumda noterin bulunduğu yer hukuk hâkimliğinin onaylayacağı örneğin, başka yere gönderilecek evrak yerine aynı şekilde saklanacağı belirtilmektedir.

Aynı maddenin son fikrasında ise, resmi dairelerin soruşturma yapmaya yetkilendirdiği kişiler ile Cumhuriyet savcısı ve bunlar dışında kalan resmi dairelerden ne şekilde ücret alınacağına yer verilmiştir.

İlk fıkraya göre soruşturma yetkisi belirlenmiş bulunan kişilerin ve ayrıca Cumhuriyet savcılarının soruşturmaya konu teşkil eden işlemlerin örneklerini isteyebilecekleri ve bu örneklerin ücrete tabi olmadığı belirtildikten sonra, bu durumlar dışında diğer resmi dairelere verilecek örneklerden yalnızca yazı ücretinin alınacağı huküm altına alınmıştır” denildiğinden bu hususların dikkate alınması gerekmektedir.

3- İlgili deyiminin kapsamı - Tek taraflı işlemlerde lehine işlem yapılanların örnek alamayacakları:

Noterlik Kanununun 72inci maddesinde yer alan “ilgili” tabirinin, işlemi yapmış olan kişi veya kişiler yanında, temlik, feragat ve vekalet gibi tek taraflı işlemlerde lehine işlem yapılanları da kapsayıp kapsamadığının sorulması üzerine, Yönetim Kurulu 11.12.2006 tarihli toplantılarında konu hakkında Adalet Bakanlığından görüş istenmesine karar verilmiştir.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 19.01.2007 günü ve 1163 sayılı yazısıyla; *“1512 sayılı Noterlik Kanununun 94. maddesinde, noterler tarafından yapılan işlemlerin örneklerinin, ancak ilgililerine, kanuni mümessil veya vekillerine yahut mirasçılara verilebileceği hükmeye bağlanmış; aynı Kanunun ‘Noterlik İşlemlerinde Uyulması Gereken Genel Hükümler’ bölümünde yer alan 72. maddesinde ise ‘İlgili, belgelendirme isteminde bulunan kişidir.’ denilmek suretiyle ‘ilgili’ kavramına Noterlik Kanunu yönünden genel ve sınırlayıcı bir tanım getirilmiştir.*

Kanunun genel ve sınırlayıcı bu açık hükmü karşısında, ‘ilgili’ kavramını, temlik, feragat ve vekâlet gibi tek taraflı işlemlerde lehine işlem yapılanlar ile vekâlet verileni de kapsayacak şekilde yorumlanmanın mümkün olmadığı, ancak Noterlik Kanununun 94. maddesinde ‘vekillere’ de örnek verilebilecek kişiler arasında sayılmakla, örneğin verilmesi talep olunan işlemle tayin olunmaları halinde dahi vekillere bu işlem örneğinden verilebileceğinin düşünüldüğünü” bildirmiştir.

Belirtilen görüşün, uygulamada yarattığı sıkıntılar da nazara alınarak yeniden incelemesi 22.03.2007 günü, 630; 31.05.2007 günü 1464 ve 19.10.2007 tarihli ve 2612 sayılı yazılarımızla talep edilmiş ise de, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 29.03.2007 günü, 7471; 08.06.2007 günü, 12463 ve 30.11.2007 tarihli, 25711 sayılı yazılarla bu görüşte herhangi bir değişiklik olmadığı yönünde cevap verilmiştir.

Konu, Yönetim Kurulunun 12.12.2007 günü toplantılarında görüşülmüş ve tüm başvurulara rağmen değişiklik yapılmaması nedeniyle Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdür-

lüğünün yukarıda belirtilen 19.01.2007 günü ve 1163 sayılı yazısıyla bildirilen görüşünün dikkate alınmasına karar verilmiştir.

4- Avukatlar dışında kalan vekillerin de ibraz edecekleri genel vekâletname ile müvekkillerine ait işlem örneklerini alabilecekleri:

Noterlik Kanununun 94 üncü maddesinde ‘vekiller’ de örnek verilebilecek kişiler arasında sayılmıştır.

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 2001/50 sayılı genelge ve 2010/120 sayılı genel yazıyla, **ellerinde vekâletname bulunan avukatların**, müvekkilleri tarafından noterliklerde tanzim edilen işlemlerin örneklerini alabilecekleri duyurulmuştur. 2010/120 sayılı genel yazının duyurulmasından sonra, bu durumun avukatlar dışında kişilere verilen genel vekâletleri de kapsayıp kapsamadığının bir noterlikçe sorulması üzerine konu, Yönetim Kurulunda ele alınmış ve Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulunun 16.3.2011 günü toplantılarında görüşülen 7.2.2011 tarihli ve 1649-3906 sayılı yazda:

“Bilindiği üzere, Noterlik Kanununun 94/1. maddesinde, noterler tarafından yapılan işlemlerin örneklerinin, ancak ilgililerine, kanuni mümessil veya vekillerine yahut da mirasçılara verileceği hükmeye bağlanmış, maddenin 3. fıkrasında ise Türk Medeni Kanununa göre açılmadıkça, vasiyeti yapana veya bu konuda özel yetkiyi kapsayan vekâletnameyle ancak vekile vasiyetname örneği verilebileceği ifade edilmiştir.

Vekâlet sözleşmesini düzenleyen Borçlar Kanununun 386 ve devamı maddelerinde bu sözleşmenin kuruluşu ile ilgili özel bir usul belirtildiğinden, söz konusu sözleşme genel hükümlere göre teşekkül etmekte, yani sözleşme önerisinin, birlikte bulunanlar arasında karşı tarafça hemen kabul edilmesiyle; uzakta bulunanlar arasında ise kabul haberinin önericiye ulaşması ile sözleşme kurulmaktadır ve vekil sıfatı kazanılmaktadır. Önerinin karşı tarafa ulaşmasından önce her zaman geri alınması da mümkün değildir. Noterlikte sözleşme önerisinin resmi şekilde düzenlenmesi, sözleşmenin kurulması için yeterli olmayıp, söz konusu önerinin karşı tarafa ulaştırılması ve karşı tarafça kabulü de gerekmektedir.

Vekâlet sözleşmesinin kurulup kurulmadığının, önericinin iradesini karşı tarafa ulaştırip ulaştırmadığının veya bu iradesinin devam edip etmediğinin, noter tarafından bilinebildiği durumlarda (açılmamış vasiyetnameler açısından özel yetki arayan kanun hükmü ayrık olmak kaydıyla) **genel vekâletnameyle, Noterlik Kanununun 94/1. maddesinde belirtilen ilgilinin vekili sıfatıyla, noterliklerde yapılan işlemlerden örnek alınabilmesinin mümkün olduğu düşünülmektedir.**” denilmektedir.

5- Ayırt etme gücüne sahip küçüklerin noterliklerde örnek çıkartabilecekleri:

Küçüklerin örnek çıkartma işlemlerini yapıp yapamayacakları hususunda yaşanan tereddütler nedeniyle Adalet Bakanlığından görüş sorulması üzerine, adı geçen Bakanlıkça gönderilen 24.2.1995 tarih ve 3067 sayılı yazda:

“(M.K. nun 16) TMK’nin 16 ncı maddesinde ayırt etme gücüne sahip küçükler ile kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriley borç altına girmezler. Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gereklidir. Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar haksız fiillerinden sorumludurlar denilmektedir.

Bu hüküm uyarınca hukukumuzda sınırlı ehliyetsizler olarak tanımlanan temyiz kudretine sahip küçükler, sadece borç yüklenikleri hukuki işlemleri temsilcilerinin rızası ile yapabilmektedirler. Borç yüklenimi bulunmayan diğer hukuki işlemleri ise bizzat yapmaları mümkün bulunmaktadır. Bu itibarla, işlem ilgilisine borç veya yükümlülük altına sokacak nitelikte bulunmayan diploma veya nüfus cüzdanından örnek çıkartma işlemlerini ayırt etme gücüne sahip küçüklerin noterlikte yaptırabilecekleri düşünülmektedir” denildiğinden, buna göre işlem yapılması mümkün bulunmaktadır.

6- Açılmamış vasiyetten kimlerin örnek alabileceği:

Bir mahkeme tarafından, noterlikte düzenlenen açılmamış vasiyetnamenin bir örneği-

nin gönderilmesinin istenilmesi üzerine; Noterlik Kanununun 94'üncü maddesinin son fıkrası hükmü nedeniyle örneğin gönderilmesi yönünde tereddüt edildiğinden, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulunun 29.05.2009 tarihli toplantısında görüşülen 5.5.2009 tarihli ve 11044 sayılı cevap yazısında;

"Bilindiği üzere; 1512 sayılı Noterlik Kanununun 55. maddesi gereğince, noterlik evrak ve defterleri mahkeme, sorgu hâkimliği ve Cumhuriyet savcılıklarınca veya resmi daireler tarafından, konusu da belirtilmek suretiyle, noterlikte soruşturmayla yetkili kılanan kimseler tarafından incelenebilir. Noterlik evrak ve defterlerinin daire dışına çıkarılabilmesi, ancak mahkemenin veya sorgu hâkiminin kararıyla mümkün olabilecektir.

Noterlik Kanununun 94. maddesinde ise,

'Noterler tarafından yapılan işlemlerin örnekleri, ancak ilgililerine, kanuni mümessil veya vekillerine yahut da mirasçılara verilir.

Bu örnek, masrafi verilmek suretiyle o yerdeki noter eliyle diğer bir şehirdeki noterlikten de getirilebilir.

Ancak, Türk Kanunu Medenisi hükümlerine göre açılmadıkça, vasiyeti yapandan veya bu konuda özel yetkiyi kapsayan, noterlikten onaylı vekâletnameyi taşıyan vekilinden başkasına, vasiyetnamelerin örneği verilemez.' hükmü yer almaktadır.

Madde metnindeki 'Türk Kanunu Medenisi hükümlerine göre açılmadıkça' ifadesi ile vasiyetnamenin ancak Türk Medeni Kanununda yazılı yasal prosedüre göre açılabileceğine vurgu yapılmıştır. Vasiyetnamenin hangi mahkeme tarafından açılabileceği ve alınacak koruma önlemleri, Türk Medeni Kanununun 589'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Vasiyetnameyi düzenleyenin ölmesinin akabinde, miras bırakılanın ikametgâhi sâlh hukuk mahkeme since, Türk Medeni Kanununda belirtilen hükümlere göre vasiyetname açılmadan önce, Noterlik Kanununun 94/son maddesinde belirtildiği gibi, vasiyetnamenin vasiyeti yapandan veya bu konuda özel yetkiyi kapsayan, noterlikten onaylı vekâletnameyi taşıyan vekilinden başkasına verilmesinin mümkün olmadığı, 55'inci madde hükmünün ancak belirtilen usulde vasiyetnamenin açılmasından sonra hükm ifade edeceği düşünülmektedir.' denildiğinden, vasiyetname açılmadan önce vasiyetnamenin, vasiyeti yapandan veya bu konuda özel yetkiyi kapsayan, noterlikten onaylı vekâletnameyi taşıyan vekilinden başkasına verilmesi mümkün değildir.

7- Mahkemeler ve Cumhuriyet savcılıklarınca noterlik işlemlerinin asıllarının istenilmesi:

a) Mahkeme kararı olmadan noterlik işlem asıllarının verilemeyeceği:

Noterlik Kanununun 55inci maddesinin ikinci fıkrası hükmünce, noterlik evrak ve defterlerinin daire dışına çıkarılması mahkeme kararıyla mümkün olabilmektedir. Bu itibarla, mahkeme kararı olmaksızın noterlik evrak defter ve asıllarının noterlik dairesi dışına çıkarılmasına yasal imkân bulunmamaktadır.

Aynı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca, noterlik evrak ve defterlerinin noterlik dairesi dışına çıkarılmasına ve evrakin dava sonuna kadar dosyada kalmasına karar verilmesi halinde ise, evrakin bir örneğinin çıkartılıp aslına uygunluğu onaylanarak, aslının yerinde saklanmak üzere notere verilmesi zorunludur.

b) Mahkemelerin evrak asıllarını istemeleri:

Yargı çevresi içindeki mahkemelerin evrak asıllarını istemeleri:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1994/49 ve 1988/66 sayılı genelgelerde yer alan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 15.2.1994 tarihli, 3010 15.7.1994 tarih ve 14148 sayılı görüşünde de açıklandığı üzere, yargı çevresi içindeki mahkemelerin noterliklere başvurarak evrak asıllarını istemeleri halinde; noterlikçe, bu yazı örneği ve evrak aslı ile aslıye hukuk hâkimliğine başvurulması, aslıye hukuk hâkimliğince de 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 217'inci maddesi hükmü doğrultusunda evrakin suretinin çi-

kartılıp asılına uygun olduğu bizzat hâkim tarafından onaylandıktan sonra, evrak asılının talepte bulunan mahkemeye gönderilmesi, onaylı suretinin de asılın yerinde saklanmak üzere notere verilmesi, defter ve evrakin incelenmek üzere bulunduğu yerdeki mahkemeye götürüren ve bu sebeple dairesinden ayrılacak olan noter veya memuruna Noterlik Ücret Tarifesi uyarınca yol tazminatı ile yol masrafının verilmesi ve bu tazminatın ceza mahkemesice kovuşturma giderleri ödeneğinden; hukuk mahkemelerince de davada ilgili olanlara mahkeme veznesine bu iş için depo ettirilecek paradan ödenmesi gerekmektedir.

Yargı çevresi dışındaki mahkemelerin evrak asıllarını istemeleri:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1981/7, 1994/18, 1994/49, 2005/30 sayılı genelgelerde yer alan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 2.7.1980 günü, 13891; 15.2.1994 tarihli, 3010; 15.07.1994 tarihli, 14148; 31.08.2005 tarihli, 17241 sayılı görüşlerinde açıklandığı ve Bakanlıkça 29 Aralık 1993 tarih ve 51803 sayılı genelge ile bütün mahkemelere duyurulduğu üzere; mahkemeler tarafından yargı çevreleri dışında bulunan noterliklere doğrudan yazı yazılarak evrak asılının istenmesi hukuken mümkün bulunmayıp, bu gibi durumlarda Noterlik Kanununun 55'inci maddesine uygun olarak;

- İşlem asılının bulunduğu yer noterlik dairesinin yargı alanı içindeki hukuk hâkimliğine, davayı gören mahkeme tarafından talimat yazılmak suretiyle noterlikteki evrak asılının istenmesi,

- Talimat yazılan hukuk mahkemesince, ilgili noterlige yazı yazılarak işlem asılının istenmesi, işlem ası geldiğinde 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 217 nci maddesi hükmü doğrultusunda evrakın suretinin çıkartılıp asılına uygun olduğu bizzat hâkim tarafından onaylandıktan sonra, evrak asılının talepte bulunan mahkemeye gönderilmesi, onaylı suretinin de asılın yerinde saklanmak üzere notere verilmesi gerekmekte,

- Defter ve evrakin incelenmek üzere bulunduğu yerdeki mahkemeye götürüren ve bu sebeple dairesinden ayrılacak olan noter veya memuruna Noterlik Ücret Tarifesi uyarınca yol tazminatı ile yol masrafının verilmesi ve bu tazminatın ceza mahkemesice kovuşturma giderleri ödeneğinden; hukuk mahkemelerince de davada ilgili olanlara mahkeme veznesine bu iş için depo ettirilecek paradan ödenmesi icap etmekte,

Bu işleri yaparken hukuk mahkemesinin Cumhuriyet başsavcılıklarını aracı kılması gerekmektedir.

Büyükşehir sınırlarındaki mahkemelerin evrak asıllarını istemeleri:

Bağcılar ilçesinin ticari davalar yönünden İstanbul Ticaret Mahkemesi yetki alanı içinde bulunduğu gereçesiyle evrak asılının Bağcılar Hukuk Hâkimliğinin aracı kılınarak istenmesinin gerekmediğinin İstanbul Asliye Birinci Ticaret Mahkemesince ileri sürülmESİ üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden alınan ve Yönetim Kurulu'nun 24.10.2005 tarihli toplantısında görüşülen 10.12.2004 günü ve 84227 sayılı yazda;

"Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 24.03.2005 tarih ve 188 sayılı kararıyla müstakil ticaret mahkemesi kurulmuş olan İstanbul ilinde Kadıköy ticaret mahkemelerinin yargı çevresinin İstanbul Anadolu yakası olarak, Beyoğlu Ticaret mahkemelerinin yargı çevresinin Beyoğlu Asliye Hukuk Mahkemelerinin sınırları olarak, İstanbul ticaret mahkemelerinin yargı çevresinin ise Kadıköy ve Beyoğlu ticaret mahkemeleri yargı çevresi dışındaki yerler olarak belirlenmiştir. Bunun yanında aynı kararla müstakil iş mahkemesi kurulmuş olan yerlerde yargı çevresi Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde kalan ilçeleri kapsamına alacak biçimde, ağır ceza mahkemesinin yargı çevresi olarak tespit edilmiştir. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemelerinin yargı çevresi ise; kuruldukları yerin mülki hudutları olarak tespit edilmiştir.

Bu ilke kararına göre yukarıda yazılı ihtisas mahkemeleri yargı çevresi içerisinde bulunan adliyelere talimat yazmaksızın yargılamayı bizzat kendileri yürütebilecektir. İstanbul gibi büyük ve birbirleriyle iç içe geçmiş büyük metropollerde, bu mahkemelerin yargı çevreleri içerisinde yer alan noterlerden baktıkları davaya ilgili olarak belge asıllarını noterin bağlı bulunduğu hukuk hâkimliğine talimat yazmaksızın bu ilke kararı ışığında isteyebilecek, ilgili noter de evrakin asılını yanında çalıştığı memur vasıtasyıyla elden gönderip, evrak örneklemini evraki isteyen yer hukuk hâkimliğine onaylattıktan sonra asıllarını teslim edebilecek ise de, İstanbul'daki bu uygulamada çeşitli güçlüklerle karşılaşabilecegi muhakkaktır.

İstanbul ili dışında ki ihtisas mahkemelerinin yargı çevresinin genişliği göz önüne alındığında, örneğin bir Fikri ve Sınai Haklar Hukuk mahkemesinin yaptığı yargılamaada bu ilke kararına göre uygulama yapılacak olursa, yargı çevresi içerisinde kalan bir başka ilçe de tek başına noterlik işlerini yürüten noterden bağlı bulunduğu İlçe hukuk mahkemesi aracı kılınmaksızın evrakin asıllarının istenmesi durumunda istenen bu evrakların önemi nedeniyle ullaştırılmasında ülkemizin coğrafi şartları göz önüne alındığında bir takım sıkıntılara karşılaşacağı, hatta noterin kendisinin teslim etmek istemesi durumunda noterlik işlemlerinde aksamalara neden olacağı gayet açıktır.

Bu itibarla; her ne kadar Bakırköy 19. Noterinin bağlı bulunduğu Bağcılar İlçesi İstanbul Ticaret Mahkemesine bağlı bulunsa da, uygulamada çıkacak sorunlar nedeniyle belge asıllarının önemi de göz önüne alındığında Noterlik Kanununun 55. maddesinde yazılı usule göre noterliğin bağlı bulunduğu hukuk hâkimliği aracılıyla istenmesi gerektiği düşünülmektedir denildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

c) Cumhuriyet savcılarının evrak asıllarını istemeleri:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1991/51 sayılı genelgede yer alan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 26.7.1981 tarih ve 32751 sayılı görüşünde de açıklandığı üzere, Noterlik Kanununun 55'inci maddesi hükmü gereğince mahkeme kararı olmadan Cumhuriyet savcılarının noterlik defter ve evrakı ile işlem asıllarını istemeleri ve almaları mümkün bulunmamaktadır.

Ceza Muhakemesi Kanununun 162. maddesinde “*Cumhuriyet savcısı, ancak hâkim tarafından yapılabilecek olan bir soruşturma işlemine gerek görürse, istemelerini bu işlemin yapılacağı yerin sult ceza hâkimine bildirir. Sult ceza hâkimi istenilen işlem hakkında, kanuna uygun olup olmadığını inceleyerek karar verir ve gereğini yerine getirir.*” hükmü mevcuttur. Bu nedenle Cumhuriyet savcılılarının noterlik defter ve evrakı ile işlem asıllarını istemeleri halinde bağlı bulundukları yer sult ceza mahkemesinden bu hususta karar almaları zorunludur.

Bu kararın alınmasından sonra;

- Yargı çevresi içindeki Cumhuriyet savcılarının bu kararla noterlige başvurmalari,
  - Yargı çevresi dışındaki Cumhuriyet savcılarının ise aynı şekilde noterin bulunduğu yerdeki hukuk hâkimliğine talimat yazarak talimat yoluyla noterlikteki evrak aslini istemeleri,
  - Her iki halde de, yukarıda mahkemeler kısmında açıklandığı üzere, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 217'nci maddesi hükmü uyarınca örneğin, asliye hukuk mahkemesi tarafından onaylanması ve cilbentte saklanmak üzere notere verilmesi, aslinin da talepte bulunan Cumhuriyet savcılığına gönderilmesi,
- gerekmektedir.

c) Evrak aslinin verilmesi halinde, çıkarılacak örneğinin asliye hâkimi tarafından onaylanması gereği:

Noterlik Kanununun 55 inci maddesinde, mahkemelerin evrak aslini istemeleri ve evrak aslinin başka bir yere gönderilmesinin gereklmesi halinde örneğinin, noterin bulunduğu yer hukuk hâkimi tarafından onaylanacağı hükmüne yer verilmiştir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe girmesinden önce noterin bulunduğu yerdeki mahkemelerin evrak aslini istemeleri halinde yürürlükten kaldırılan 1988/25 sayılı genelge hükümlerine göre işlem yapılmakta ve noterlikte saklanmak üzere çıkartılacak örnek, karar veren hâkim tarafından onaylanmaktadır. Ancak, 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 217 ncı maddesiyle bu konuda yeni bir düzenlenme getirilmiştir ve “*Bir kişi veya kurumun elinde bulunup mahkemeye teslim edilmesi gereken belgenin aslı istendiğinde, kişi veya kurumun bulunduğu ya da belgenin teslim edileceği yerdeki asliye mahkemesi tarafından örneği onaylanarak aslı mahkemeye gönderilir yahut teslim edilir.*” ikinci fıkrasında ise “*Mahkemece onaylanmış belge örneği, aslı gibi huküm ifade eder.*” hükmüyle örneği onaylayacak görevli mahkemenin asliye mahkemesi olduğu açıklanmıştır.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 03.12.2013 tarihli ve E.2013/997, K. 2013/18987 sayılı kararı da bu yönindedir. Sözü edilen kararda:

“Dava, davacı noterlige ait belge aslinin fotokopisinin onaylanması istemine ilişkindir. Mahkemece; mahkemenin görevsizliğine karar verilmiş; karar, davacı tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı, Altındağ 3. Noterliğine ait belge aslinin Ankara 13. İcra Hukuk Mahkemesi tarafından istenilmesi nedeniyle fotokopisinin onaylanması istemiştir.

Yerel mahkemece, dava konusu talebin 6100 sayılı HMK'nın 382/1.maddesine göre çekimsiz yargı işi niteliğinde olduğu ve HMK'nun 383. maddesine göre bu tür işlerde görevsizliğine ve dava dosyasının Sulh Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

01/10/2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 217.maddesinde “Bir kişi veya kurumun elinde bulunup mahkemeye teslim edilmesi gereken belgenin aslı istendiğinde, kişi veya kurumun bulunduğu ya da belgenin teslim edileceği yerdeki asliye mahkemesi tarafından örneği onaylanarak aslı mahkemeye gönderilir yahut teslim edilir” hükmüne yer verilmiştir. Eldeki davanın noterlige ait belge aslinin yerine konulmak üzere tasdikli suretinin talebine yönelik olduğuna göre mahkemece yukarıda anılan gerekle ile görevsizlik kararı verilmesi doğru değildir. Anılan yön gözetilmeden görev yönünden dava dilekçesinin reddi usul ve yasaya aykırı görüldüğünden kararın bu nedenle bozulması gerektiği” denilmiştir.

Belirtilen sebeplerle; evrak asıllarının alınması halinde örneğinin noterin bulunduğu yer asliye hukuk hâkimî tarafından onaylanması gerekmektedir.

8- Mahkemeler ve Cumhuriyet savcılıklarınca noterlik işlemlerinin örneklerinin istenilmesi halinde uygulanacak usul ve alınacak giderler:

NK. nun 55 ve 94'üncü maddeleri ile Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1984/10, 1991/55 sayılı genelgeler ile 2007/144 sayılı genel yazda yer verilen Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 29 Şubat 1984 tarihli, 5348; 30.07.1991 tarihli, 33277 ve 19.01.2007 günü, 1163 sayılı görüşlerinde açıklandığı üzere, noterler tarafından yapılan ve dairede bulunan işlemlerin örnekleri talepleri halinde Cumhuriyet savcılıkları ile mahkemeler de verilebilmektedir. Bu sebeple;

a) Noterlik işlem örneklerinin mahkemelerce istenilmesi halinde alınacak giderler:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan;

1981/7 sayılı genelgede yer alan, Yüksek Hâkimler Kurulu tarafından 11.11.1980 gün ve 1980/328-328 sayı ile adli teşkilata duyurulan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 2.7.1980 tarihli ve 13891 sayılı görüşünde;

“Diğer taraftan noterlerin yaptığı işlemlerin gerektirdiği ücret ve diğer giderleri, yasal ayrıcalıklar ayrı olmak üzere, ilgilisinden eksiksiz olarak tahsil etmeleri gerekmektedir, ilgiliinin resmi daire veya mahkeme olması, bu kuralın uygulanmamasını hiçbir surette haklı kılamaz. Aksine davranış, Noterlik Kanununun 50 inci maddesine aykırılık teşkil eder ve noterin sorumluluğunu gerektirir.

Mahkemece örnek istenmesi halinde de 1512 sayılı Noterlik Kanununun 55inci maddesinin son fıkrası delaletiyle ücret tarifesiinde belirtilen miktar yazı ücreti, varsa yol tazminatı veya posta ücreti ile birlikte notere aynı şekilde ödenecektir.

Açıklanan nedenlerle, uygulamada birlik ve beraberliğin sağlanması ve mahkemeler ile noterler arasındaki gereksiz yazışmaların dolayısıyla davaların gecikmesinin önlenmesi bakımından, işin gerektirdiği masrafların notere ödenmesi hususlarının tüm mahkemelere yüksek kurulunuza duyurulmasının uygun olacağı düşünülmektedir”,

1983/10 sayılı genelgede yer alan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 3 Mart 1983 günü ve 7044 sayılı yazısında;

“Noterin bulunduğu yerde inceleme imkânı bulunmaması sebebiyle evrakin başka bir yere gönderilmesi gereği hallerde ücret tarifesinin öngördüğü yol giderinin, evrak ve defterin celbine karar veren mahkeme, cumhuriyet savcılığı veya resmi daire yetkilisi tarafından

rayič durumu ve gidiş geliş göz önünde tutularak tayin ve takdiri ile tespitinden sonra tarifede belirtilen yol ödeneğinin noterlige depo edilmesi veya PTT. aracılığı ile gönderilmesi ... Açıklanan hükümlere aykırı uygulama isteyen veya noksan masraf depo eden yetkililere kanun hükmünün hatırlatılması, aksi takdirde istenilen işlemin yapılamayacağının usulü daire-sinde bildirmesi gereklidir.”

1988/66 sayılı genelgede yer alan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 17.10.1988 günlü ve 36511 sayılı yazısında;

“... Bu itibarla 1512 sayılı Kanununun 55inci ve Noterlik Ücret Tarifesinin 11inci maddesi uyarınca, noterin, noterlik evrak ve defterlerini mahkemenin inceleme isteği üzerine noterlik dairesi dışına çıkararak mahkemeye götürmesi halinde, yol giderine ve ayrıca her işten beher gün için yol ödeneğine müstahak olur.”

1991/55 sayılı genelgede yer alan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 30.7.1991 tarih ve 33277 sayılı yazısında:

“... 1512 Sayılı Kanunun 55inci maddesinin son fıkrasında ‘soruşturma yetkisi bulunan kişilerle Cumhuriyet Savcılarının isteyecekleri örnekler noterlik ücretine tabi değildir. Diğer resmi mercilere verilecek örneklerden yalnız yazı ücreti alınır’ ifadesi yer almaktadır.

Fikranın ilk cümlesiinde soruşturmaya yetkili kişilerden söz edildiği cihetle, mahkemelerle icra ve iflas müdürlüklerinin bu cümle kapsamında kalmadığı anlaşılılmaktadır.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 323 üncü maddesinin 1inci fıkrasının (f) bendinde ‘Resmî dairelerden alınan belgeler için ödenen harç, vergi, ücret ve sair giderler’ yargılama giderleri kapsamı içinde sayılmış ve devamı maddelerde de yargılama giderlerinin taraflardan ne şekilde alınacağı ve bu giderlerden kimlerin sorumlu olacağı açıklanmıştır.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 324 üncü maddesinde de ‘soruşturma ve kovuşturma evrelerinde yargılamanın yürütülmesi amacıyla Devlet Hazinesinden yapılan her türlü harcamalar ve taraflarca yapılan ödemeler yargılama giderleri’ olarak gösterilmiş ve bu giderlerin kimlere yükleteceğinin kararda gösterilmesi gereği belirtilmiştir.”

Keza 2002/4 sayılı genelgede yer alan, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 04.12.2001 tarih ve 12-135-22261 sayılı görüşünde de;

“Bu itibarla, defter ve evrakin incelenmek üzere bulunduğu yerdeki mahkemeye götürülen ve bu sebeple dairesinden ayrılacek olan noter veya memuruna Noterlik Ücret Tarifesi uyarınca yol tazminatı ile yol masrafının verilmesi ve bu tazminatın ceza mahkemesi ve soru hakimliğinde kovuşturma giderleri ödeneğinden; hukuk mahkemelerince de davada ilgili olanlara mahkeme veznesine bu iş için depo ettirilecek paradan ödemesi gerekmektedir. Mahkemece örnek istenmesi halinde de 1512 sayılı Noterlik Kanununun 55. maddesinin son fıkrası delaletiyle ücret tarifesinde belirtilen miktar yazı ücreti, varsa yol tazminatı veya posta ücreti ile birlikte notere aynı şekilde ödenecektir.”

denilmiştir.

Bu itibarla, mahkemelerce örnek istenmesi halinde;

Noterlik ücret tarifesinde yazılı ücretlerin, Noterlik Kanununun 55'inci maddesinin son fıkrası ile yukarıda yer alan görüşlerde belirtildiği şekilde,

Ücret tarifesi dışında kalan harç, vergi, değerli kâğıt ve KDV'nin ise, bunlarla ilgili kanun hükümlerine göre,

Tahsil edilmesi icap etmektedir.

(HARC:

492 sayılı Harçlar Kanununun 39 uncu maddesi “Kamu hukuku ile ilgili işlerde yetkili makamların isteyecekleri suretlerden harç alınmaz” hükmünü içerdiginden harç alınmaması,

DAMGA VERGİSİ:

488 sayılı Damga Vergisi Kanununa (2) sayılı tablonun I-A/2 maddesi gereğince “Kişilerin işlemleri ile ilgili olarak resmi dairelerce görülecek lüzum üzerine yazılacak şerhler veya çıkarılacak suret, özet ve tercümeler” damga vergisinden istisna edildiğinden damga vergisi alınmaması,

DEĞERLİ KÂĞIT BEDELİ:

210 sayılı Değerli Kâğıtlar Kanununda herhangi bir bağışıklık hükmü bulunmaması nedeniyle değerli kâğıt bedelinin tahsil edilmesi,

KATMA DEĞER VERGİSİ: 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununda da herhangi bir bağışıklık hükmü bulunmaması nedeniyle katma değer vergisinin de alınması, Gerekmektedir.)

b) Cumhuriyet savcılıklarında istenilecek örneklerin ücretsiz olarak verileceği, ancak yol ödeneğinin ödenmesi gerektiği:

Cumhuriyet savcısı, hâkim kararını gerektiren (noterlik evrak asıllarının talep edilmesi gibi) hallerde aynı Kanunun 162'inci maddesi gereğince ilgili sülh ceza mahkemesinden karar almak zorundadır. Bu zorunluluk dışında, Cumhuriyet savcıları ihtiyaç duydukları bilgi ve belgeleri CMK'nın 161'inci maddesi gereğince kaytsız ve şartsız olarak doğrudan tüm kamu görevlilerinden alabilirler.

CMK'nın 161 inci maddesinde, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 323 ün-cü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan şekilde bir düzenleme mevcut olmadığı gibi, bilgi ve belgelerin temininde yerine getirilmesi gereken herhangi bir yükümlülüğe de yer verilmemiştir. Kanun koyucu, işin önemine binaen taleplerini yerine getirmeyen kamu görevlileri hakkında da her hangi bir izin veya başka bir merasim aramadan doğrudan soruşturma yapma yetkisini Cumhuriyet savcılara tanımıştır.

Bu itibarla, Cumhuriyet savcılıklarında noterlik belgelerinin örneklerinin istenmesi halinde, verilecek bu örnekler Noterlik Kanununun 55 inci maddesinin son fıkrası uyarınca noterlik ücretine tabi değildir. Ancak, 1983/10 sayılı genelgemizde yer alan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün görüşünde ücret tarifesinde yer alan yol ödeneğinin talep edilebileceğini bildirdiğinden, ilgili suçüstü giderlerinden verilmesi için yol ödeneğinin ödenmesi talep edilebilir.

CMK 'nın 161'inci maddesinde de kamu görevlilerine, istenilen belgeleri gecikmeksiz Cumhuriyet savcılıklarına verme yükümlülüğünün getirilmesi ve maddede bu belgelerin tevdii sırasında yerine getirilmesi gereken her hangi bir yükümlülüğe de yer verilmemesi nedeniyle başkaca bir noterlik gideri de talep edilemeyecektir.

9- Mahkemeler ve Cumhuriyet savcılıkları dışında kalan kurum ve kuruluşların örnek istemeleri ve bunlara örnek verilip verilmeyeceği:

a) Resmi dairelerinin örnek alabilme koşulları:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen ve resmi dairelere örnek verilmesiyle ilgili koşulları açıklayan 29 Şubat 1984 gün ve 5348 sayılı yazda;

"1512 sayılı Noterlik Kanununun 55 inci maddesi noterlik evrak ve defterlerinin inceleme bilme, daire dışına çıkartılma, başka bir yere gönderilme ve örnek verme şartlarını ayrı ayrı belirlemiştir.

Bu maddede; Cumhuriyet savcıları ile noterlikte soruşturma yetkisi bulunanlar bakımından, noterlikten doğrudan örnek isteme yetkisinin varlığını gösterecek şekilde «isteyecekleri örnek» ibaresi kullanıldığı halde diğer resmi daireler bakımından «verilecek örnek» ten söz edilerek, belli görevliler için getirilen istisna dışında resmi dairelere yasada öngörülen esas kural çerçevesinde örnek verileceği ifade edilmek istenilmiştir. Diğer dairelere verilecek örnekten bu maddede söz edilmesinin amacı da, soruşturma yetkisi bulunanların istedikleri örneklerle tanınan ücret muafiyetinin diğer daireler bakımından kısmen mümkün kılınmasını sağlamaya ve bu hususa açıkkık getirmeye yönelik olup noterlik işlemlerinin gizliliğini diğer resmi daireler açısından da kaldıracak şekilde, isteyen her daireye koşulsuz örnek verilmesinin sağlanması söz konusu bulunmamaktadır. Böyle düşünülmüş olsa idi, maddenin ilk fıkrasında, noterlik işlemlerinin incelenmesi bütün resmi dairelere açık tutulması gerekiirdi.

Nitekim Noterlik Kanununun 'Kimlere örnek verilebileceği başlığını taşıyan 94 üncü maddesinin ilk fıkrasında, noterlik işlemlerinin örneklerinin, ancak ilgililerine, bunların kanuni mümessil veya vekillerine yahut da mirasçılara verileceği, aynı maddenin son fıkrasında da vasiyetnamelerin örneğinin, miras açılmadıkça vasiyeti yapan veya özel yetkili vekili dışındaki kılere verilemeyeceği hükmü altına alınarak aynı yasanın 95 inci maddesinde de, sayılanlar-

dan başkasına örnek verilmesi, noterliğin bağlı bulunduğu Asliye Hukuk ve münferit sulh hâkiminin iznine bağlıdır.’ denilmek suretiyle noterlik işleminden kimlere örnek verileceğinin ana kuralı gösterilmiştir.

Bu duruma göre, anılan Kanunun 55inci maddesinin ilk fıkrasında sayılanlar dışında kalan resmi dairelerin, ilgilisi bulunmadıkları bir noterlik işleminin örneğini edinmek istemeleri halinde 95inci maddeye göre, noterliğin bağlı olduğu hâkimden alacakları izin kararı ve işin gerektirdiği yazı ücreti ile birlikte noterlige başvurmaları gerekecektir.

Noterlik yazısına ekli olan Bursa ili 3. Bölge Tapu Sicil Muhafizliğinin yazısında, soruşturma nedeniyle incelenmesine lüzum görüldüğü bildirilen bir vekâletnamenin gönderilmesi istenilmiş ise de soruşturmanın konusu açıkça belirtilmemiği gibi istek C. savcısı veya soruşturma yetkisi ve ismi gösterilen kişi tarafından yapılmadığından, 55inci maddenin son fıkrasına göre ücretsiz ve koşulsuz olarak istenilen örneğin verilmesinin mümkün olamayacağı mahkemeden izin alınıp yazı ücreti yatırıldığı takdirde noterce işlem yapılabileceği düşünülmektedir.” Denilmektedir.

b) İcra müdürlüklerinin noterlik işlemlerinin asıl veya örneklerini istemelerinde uygulanacak usul:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan:

1991/55 sayılı genelgede yer alan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 30.7.1991 tarih ve 33277 sayılı yazısında:

“... 1512 Sayılı Kanunun 55inci maddesinin son fıkrasında ‘soruşturma yetkisi bulunan kişilerle Cumhuriyet Savcılarının isteyecekleri örnekler noterlik ücretine tabi değildir. Diğer resmi mercilere verilecek örneklerden yalnız yazı ücreti alınır’ ifadesi yer almaktadır.

Fikranın ilk cümleinde soruşturmaya yetkili kişilerden söz edildiği cihetle, mahkemelerle icra ve iflas müdürlüklerinin bu cümle kapsamında kalmadığı anlaşılmaktadır.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 59uncu maddesinde takip masraflarının borçluya ait olduğu ve fakat önceden alacaklı tarafından bu masrafın peşin olarak ödeneceği ifade edilmiş, aynı Kanunun 160/1 nci maddelerinde de iflas takibi konusundaki masrafla ilgili olarak benzer düzenlemeye yer verilmiştir”,

2009/32 sayılı genelgede yer alan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 22.10.2009 tarihli ve 9295/23035 sayılı görüşünde;

“Bilindiği gibi; noterlik evrak ve defterlerinin mahkemeler, savcılıklar veya resmi daireler tarafından dairede inceleme ve evrakin daire dışına çıkarılması usulü Noterlik Kanununun 55. maddesinde düzenlenmiştir. Bu hükmeye göre noterlik evrak ve defterlerinin daire dışına çıkarılabilmesi, mahkemenin veya soru hâkiminin kararı ile mümkündür.

İcra müdürlükleri tarafından noterlik evrakinin herhangi bir dosya nedeniyle incelenmek üzere istenilmesi halinde, Noterlik Kanununun 55. maddesinde belirtilen usulde, yani bağlı bulunduğu mahkemeden karar alınıp, evrakin sureti çıkartılarak asılina uygun olduğu bizzat hâkim tarafından onaylandıktan ve onaylı suretleri asılının yerinde saklanması üzere notere verildikten sonra evrak asıllarının incelenmek üzere dosyasında kalabileceği; işlemde örnek istenmesi halinde ise yine bağlı olduğu mahkemeden karar almak suretiyle, 55. maddenin son fıkrasında belirtilen yazı ücretinin de ödenmesi gerekiği düşünülmektedir.”

Keza 2004/106 sayılı genel yazida yer alan ve Yönetim Kurulu'nun 21.10.2004 günü toplantılarında görüşülen Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün; 29.07.2004 günü ve 15358 sayılı yazısında da;

“Konusu hakkında, 4982 sayılı Kanun'un 16 ve 17nci maddelerinde öngörülen sebeplere dayanılarak verilen kararları incelemek ve kurum ve kuruluşlar için bilgi edinme hakkının kullanılmasına ilişkin olarak kararlar vermek üzere aynı Kanun'un 14 üncü maddesi gereğince oluşturulan Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu'ndan görüş sorulmuş; Kurul 19.07.2004 tarih ve 2004/30 sayılı cevabı yazısında sonuç olarak ‘... 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun evrak ve defterlerin gizliliğini düzenleyen 55inci maddesi ile kimlere örnek verilebileceğini düzenleyen 94 üncü maddesi belli bir alanı özel düzenleyici hükümler olduğundan 4982 sayılı

İl Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'na göre yapılacak başvurulara 1512 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde işlem yapılmasıının uygun olacağı,' görüşünü bildirmiştir.

Bilindiği gibi, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun amacını izah eden 1inci maddesinde, kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usuller düzenlenmiş; kapsamını belirleyen 2nci maddesinde, bu Kanununun kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinde uygulanacağı ifade edilmiş; dördüncü bölümünde bilgi edinme hakkının sınırları ayrı ayrı izah edilmiş; 14 üncü maddesinde ise, bilgi edinme başvurusuyla ilgili yapılacak itirazlar üzerine, 16 ve 17nci maddelerde öngörülen sebeplere dayanılarak verilen kararları incelemek ve kurum ve kuruluşlar için bilgi edinme hakkının kullanılmasına ilişkin olarak kararlar vermek üzere Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu'nun oluşturulduğu hükmü altına alınmıştır.

Sözü edilen Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu'nun 19.07.2004 tarih ve 2004/30 sayılı cevabı yazısında da belirtildiği üzere;

1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 1inci maddesindeki 'Noterlik bir kamu hizmetidir.' ve 40inci maddesindeki 'Noterlik dairesi, resmi daire sayılır.' hükümleri gereğince, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun noterlik dairelerinin faaliyetlerine de uygulanacağı, ancak noterliklerin görev alanının genelde gerçek ya da tüzel kişilerin birbirleriyle olan özel hukuk kaynaklı ilişkilerinin düzenlenmesiyle ilgili olup, kamu kurumu olarak noterliğin etkinliği bunların hukuksal sağlıklarını ve geçerliliklerini sağlamaya dönük olduğu, bu yönyle iki özel hukuk kişisinin aralarında düzenlenmiş oldukları kişisel ya da ticari, özel hukuk alanına giren ilişkilerin içeriğinin 4982 sayılı Kanun'un kapsamında bulunmadığı,

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 1inci maddesine göre bu Kanunun amacının, demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usulleri düzenlemek olduğunu, bir başka deyişle kişilerin kamu kurum ve kuruluşlarının sahip olduğu bilgi ve belgelere erişim sağlanmasıının amaçlandığı, yoksa kurum ve kuruluşların birbirlerinden bilgi ve belge alış verişlerini düzenlememiği, bu bakımından kendi adına ya da müvekkilleri adına hareket eden avukatlar ile kendi adına birey olarak müracaatta bulunacak icra müdürü unvanına sahip kişilerini bu unvanlarından bağımsız olarak 4982 sayılı Kanun çerçevesinde "başvuru sahibi" olarak kabul edileceği; ancak "icra müdürü" unvanı ile kurum adına noterliklere müracaat edilmesi halinde, bu müracaatlara 4982 sayılı Kanun çerçevesinde değil, ilgili mevzuat çerçevesinde gereğinin yapılmasının doğru olacağı,

Avukatlar ile icra müdürlерinin de kişilere ait kimlik ve adres bilgisi istenmesi bakımından 4982 sayılı Kanun'un 'Adli soruşturma ve kovuşturmayla ilişkin bilgi ve belgeler' başlıklı 20nci maddesinin son fıkrasındaki "... diğer özel kanun hükümleri saklıdır.' hükmü gereğince, avukatlar ve icra müdürlерinin bu alanı düzenleyen özel kanunlara tabi olmasının gerektiği; bu çerçevede avukatlar ve icra müdürlерinin noterliklerden bir şahsa ait kimlik ve adres bilgileri bulunan belgeyi talep ettiklerinde 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan 'Noterler tarafından yapılan işlemlerin örnekleri, ancak ilgililerine, kanuni mümessil veya vekillerine yahut da mirasçılara verilir.' hükmü kapsamına girmesi halinde söz konusu bilgi edinme talebinin yerine getirileceği, ancak avukat ya da icra müdürüne söz konusu fıkra kapsamına girmemesi halinde, aynı Kanun'un 95inci maddesinin birinci fıkrasına uygun olarak noterliğin bağlı bulunduğu asliye hukuk veya münferit sulh hukuk hakiminin iznine bağlı olarak belgeye erişimin sağlanmasının gerektiği; bu talebin 4982 sayılı Kanunun 21inci maddesinde yer alan özel hayatın gizliliği kapsamında olup olmadığına ise başvurulan hakimin karar vermesinin uygun olacağı,

Sonuç olarak, 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun evrak ve defterlerin gizliliğini düzenleyen ve sonuç olarak, 55inci maddesi ile kılmlere örnek verilebileceğini düzenleyen 94 üncü maddesi ile bir alanı özel düzenleyici hükümler olduğundan 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'na göre yapılacak başvurulara 1512 sayılı Kanun çerçevesinde işlem yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir."

denilmiştir.

Bu itibarla; icra müdürlüklerinin, noterlik evrakının örneklerini ya da işlemlerle ilgili bilgi alabilmeleri için bağlı oldukları mahkemeden karar almaları ve Noterlik Ka-

nununun 55inci maddesinin son fıkrasında belirtilen yazı ücretini de ödemeleri zorunludur.

(NOT: İcra ve iflas müdürlüklerinin, REHİNLİ TAŞINIR SİCİLİ (TARES) KAYITLARINDA YER ALAN taşınır varlıklar üzerindeki rehin hakları ve bu rehinlerle ilgili diğer hususlara ilişkin (sicil kayıtlarında bulunan) bilgileri ve bunları gösteren onaylı belgeleri alabileceklerine dair açıklama için 27 nci maddeye bakınız.)

c) Avukatlar ile Baroların, noterlik işlemlerinin incelenmesi ve bunlardan örnek verilmesi istemlerinde uygulanacak usul:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan ve Yönetim Kurulu'nun 26.10.2001 ve 06.12.2010 tarihli toplantılarında görüşülen 25.09.2001 tarihli, 17309 ve 21.10.2010 tarihli, 11066-27680 sayılı yazılarında;

Avukatın, noterlik işleminin örneğini alması ve evrakı incelemesi:

"a) Avukatlık Kanunu'nun 4667 sayılı Kanun ile değişik 2. maddesinin 3. fıkrası hükmü doğrultusunda, avukatların da Noterlik Kanunu'nun 55. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen ve noterlik evrak ve defterlerini incelemeye yetkili kimselerden sayılacağı,

b) Aynı maddenin son fıkrası uyarınca verilen örneklerin noterlik ücretine tabi olacağı,

c) Noterlik Kanunu'nun 94. maddesi gereğince, avukatın noterlikte bulunan evraktan örnek istemesi halinde işlem ilgililerinden birisinin verdiği genel dava vekâletnamesinin ibrazının yeterli sayılacağı,

d) Avukatlık Kanunu'nun değişik 2. maddesi, avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleme incelemesi ve örnek alması hususunda, istisnai kanun hükümlerini saklı tuttuğundan (Örnek; Noterlik Kanunu'nun 94. maddesinin son fıkrası) kanuni engel yoksa vekâletname ibraz etmek şartıyla her türlü evrakı inceleyebileceği,

e) Vekâletname ibraz etmeyen ve ileride işlem ilgilisinden vekalet alacağı belirsiz olan avukatın noterlik işlemini inceleyemeyeceği; aksi davranışın, noterlik işlemlerinin hukuki güvenliğini zedeleyebileceği, sonucuna varılmaktadır."

"1512 sayılı Noterlik Kanununun "Kimlere örnek verilebileceği" başlıklı 94. maddesinde, noterler tarafından yapılan işlemlerin örneklerinin ancak ilgililerine, kanunî mümessillerine, vekillerine veya mirasçılara verilebileceği hükmü altına alınmış, maddenin üçüncü fıkrasında ise Türk Medeni Kanununa göre açılmadıkça, vasiyeti yapana veya bu konuda özel yetkiyi kapsayan vekâletnameyle ancak vekile vasiyetname örneği verilebileceği ifade edilmiştir.

Madde değerlendirildiğinde kanun koyucunun genel vekâletnameyle noterliklerde yapılan işlemlerden örnek alınabilmesini mümkün kıldığını, sadece açılmamış vasiyetnameler açısından özel yetki arandığını söylemek mümkündür.

Bu çerçevede, Genel Müdürlüğümüzün 19.01.2007 tarihli ve 1163 sayılı ve 30.11.2007 tarihli ve 25711 sayılı yazılarında ifade edilen "ilgili" kavramının yanlış yorumlanması suretiyle, elinde vekâletname bulunan avukatların işlem örneğinin verilmesi taleplerinin reddedilmesi mümkün bulunmamaktadır."

Avukatın stajyeri ile sekreterinin, vekâletname ibraz etmek kaydıyla noterlik işleminin örneğini alabilecekleri, ancak evrakı inceleyemeyecekleri:

"Avukatlık Kanunu'nun değişik 46. maddesinin 1. fıkrasında öngörülen "Avukat, işlerini kendi sorumluluğu altındaki stajyeri veya yanında çalışan sekreteri eliyle de takip ettirebilir, fotokopi veya benzeri yollarla örnek alabilir. " hükmü gereğince, bunların, ancak stajyeri olduğu ya da sekreterliğini yaptığı avukatın vekâletnamesini ibraz etmeleri şartıyla işlem örneğinin verilmesini talep edebilecekleri; ancak noterlik defter ve işlemlerini inceleyemeyecekleri," düşünülmektedir.

Soruşturma nedeniyle Baro Yönetim Kurulunca yetkili kılınan kimse tarafından noterlik evrakının dairede incelenebileceği ve istem halinde örneğinin de verilebileceği:

“Avukatlık Kanunu'nun 141. maddesinin üçüncü fıkrasına eklenen “Yönetim Kurulu, soruşturma maksadıyla her türlü adli ve idari mercilerden bilgi ve belge isteyebilir, ilgili dosyaları veya örneklerini isteyip, inceleyebilir.” cümlesinin,

a) Disiplin kovuşturması, ilgili Baro Yönetim Kurulunun kararı ile açıldığından, noterliklerin de bu konudaki talepleri yerine getirmesinin gerekeceği,

b) Noterlik Kanunu'nun 55. maddesinin 1. fıkrası hükmü uyarınca ihbar ya da şikayet konusu yapılan işlem ya da evrakin, konusu da belirtilmek suretiyle Baro Yönetim Kurulunca yetkili kilinan kimse tarafından dairede incelenebileceği (istem halinde örneğinin de verilebileceği), söz konusu belgenin aslının gönderilmesi talep edilirse, noterlik evrak ve defterlerinin daire dışına çıkarılabilmesi ancak mahkeme kararıyla mümkün olabileceğinden Noterlik Kanunu'nun 55. maddesi hükmü çerçevesinde işlem yapılması gerekeceği düşünülmektedir.”

Denildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

c) Vergi incelemesi yapan görevlilerin noterlik işlemlerinden örnek ve bilgi alabilecekleri:

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun;

135'inci maddesinde, vergi incelemesinin hesap uzmanları, hesap uzman yardımcıları, ilin en büyük mal müdürü, vergi denetmenleri, vergi denetmen yardımcıları veya vergi dairesi müdürleri tarafından yapılacağı;

“Bilgi Verme” başlıklı 148'inci maddesinde de “Kamu İdare ve müesseselerinin, mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan diğer gerçek ve tüzel kişilerin Maliye Bakanlığının veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların isteyecekleri bilgileri vermeye mecbur oldukları” belirtilmiştir.

Bu hükümler doğrultusunda, daha önce intikal eden benzer nitelikteki işlerden dolayı, Yönetim Kurulunca değişik tarihlerde *“vergi denetçilerince noterlerden istenilen belge örneklerinin ücret alınmaksızın verilmesi gerektiğine”* karar verilmiş bulunduğuundan, vergi incelemesi yapan görevlilerin noterlik işlemlerinden bilgi ve örnek istemeleri halinde bilgi ve belge örneklerinin herhangi bir ücret alınmaksızın gönderilmesi gerekmektedir.

Vergi denetmenlerinin, bazı noterliklerden günlük çalışmaları aksatacak boyutlara varan biçimde bilgi isteklerinde bulunduklarının Birliğimize ulaşması üzerine konu, 1996 yılında Maliye Bakanlığına intikal ettilmiştir. Adı geçen Bakanlıkça Birliğimize gönderilen 17.10.1996 günü 49043 sayılı yazı ile Tekirdağ Valiliğine gönderilen 06.02.1996 günü 5994 sayılı yazının Yönetim Kurulunun 15.01.1997 günü toplantıda görüşülmESİ sonunda, Valiliğe gönderilen yazının noterliklere duyurulmasına karar verilmiştir.

Sözü edilen yazida; *“İliniz Kontrol Bürosu Başkanlığıncı 21.01.1993 gün ve 1993/83-31 sayılı yazı ile Tekirdağ 1, 2, 3 üncü Noterliklerinden 01.01.1990 - 31.12.1990 tarihleri arasında düzenlenen traktör satış sözleşmeleri ile satış amacıyla verilen vakaletnameerdeki bilgilerden satışı yapanın adı soyadı, adresi, araç plaka no, cinsi ve satın alanın adı soyadı, adresi, araç plaka no, cinsi alış bedelinin ve işlem tarihinin bir liste halinde yazılı olarak istenildiği Türkiye Noterler Birliği Başkanlığının 14.05.1993 gün ve 892-6259 sayılı yazısından anlaşılımaktadır.*

Her ne kadar, Vergi Usul Kanununun 148. maddesi mükelleflerle muamelede bulunan diğer gerçek ve tüzel kişileri ve kamu idare müesseselerini, Maliye Bakanlığının veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların isteyecekleri bilgilen vermeye mecbur tutmakta ise de; söz konusu bilgilerin istenmesinde uygun bir mühlet verilmesi ve noterlerin de iş akımını kesintiye uğratmayacak şekilde bilgi istenilmesi gerekmektedir.

Bu itibarla, bundan böyle noterlerden bilgi istenirken bir kamu hizmeti gören noterlerin gerek işyerlerinin durumu, gerekse çalıştırıldıkları personel sayısı gibi hususlar göz önünde tutularak günlük iş akımını aksatmayacak şekilde ve müناسip bir mühlet verilmek suretiyle bilgi istenilmesi uygun görülmüştür” denilmiştir.

d) Emniyet müdürlüklerine ancak hâkim ve savcılık kararıyla istenmesi halinde kişiler ve işlemler hakkında noterliklerden bilgi ve belge verilebileceği:

Cumhuriyet başsavcılıkları ve mahkemelerde yapılacak soruşturmalara esas olmak üzere emniyet müdürlüklerince kişiler ve işlemler hakkında yazılı bilgi istenmesi halinde ne şekilde hareket edileceği hususunda bir noterimiz tarafından yapılan başvuru üzerine konunun iletildiği ve Yönetim Kurulumuzun 25.04.2007 tarihli toplantıda görüşüerek duyurulmasına karar verilen Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 03.04.2007 tarihli ve 07729 sayılı yazısında;

“1512 sayılı Noterlik Kanununun 55. maddesi ile 94. maddesinde noterlik evrakinin ilgilisi dışındaki kişi ve kurumlara verilme usulü düzenlenmiştir.

Ayrıca 04.07.1934 tarih 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanununun Ek 7. maddesine, 23.07.2005 tarih ve 25884 sayılı Resmi Gazete ile yayınlanarak yürürlüğe giren 03.07.2005 tarih ve 5397 sayılı Kanunun 1. maddesi ile eklenen fıkarda ‘İstihbarat faaliyetlerinde, bu maddede belirtilen suçların önlenmesi amacıyla ve hakim kararı alınmak koşuluyla, teknik araçlarla izleme yapılabilir. Ayrıca kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti veren kuruluşların ihtiyaç duyulan bilgi ve belgelerinden yararlanabilmek için gereğesini de göstermek suretiyle yazılı talepte bulunabilir. Bu kurum ve kuruluşların kanuni sebeplerle veya ticari sırla gereğesile bu bilgi ve belgeleri vermemeleri halinde ancak hâkim kararı ile bu bilgi ve belgelerden yararlanılabilir.’ düzenlenmesi bulunmaktadır.

Yukarıda ayrıntıları verilen yasal düzenlemeler çerçevesinde, Cumhuriyet başsavcılıkları ve mahkemelerce yapılacak soruşturmalara esas olmak üzere emniyet müdürlüklerince ancak hâkim ve savcılık kararıyla istenmesi halinde kişiler ve işlemler hakkında noterliklerden bilgi ve belge verilebileceği düşünülmektedir.” denildiğinden, buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

e) Yeminli mali müşavirlerin noterlik evrakı üzerinde inceleme ve araştırma yapamayacağı, ancak defter ve belge onaylamaları ile ilgili bilgi alabilecekleri:

Bir noterliğimizden alınan yazında, “213 sayılı Vergi Usul Kanunu 3568 sayılı Kanun ve diğer Türk Hukuk Mevzuatı gereğince yeminli mali müşavirlere defter ve fatura benzeri belgeler hakkında (bilhassa tasdik edilmiş edilmediğine dair) yazılı olarak bilgi verilip verilmeyeceğinin ve yine yeminli mali müşavirlerin noterlik dairesinde Noterlik Kanununun 55. maddesinin belirttiği şekilde araştırma yapabilip yapamayacaklarının bildirilmesinin” talep edilmesi üzerinde Yönetim Kurulunun 16.01.2006 günü toplantıda alınan 22 sayılı karar gereğince Maliye Bakanlığından görüş istenilmiştir.

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığından cevaben alınan ve Yönetim Kurulumuzun 29.05.2006 günü toplantıda görüşülen 03.05.2006 tarihli ve 33725 sayılı yazda;

“Bilindiği üzere, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 135inci maddesinde inceleme yetkisini haiz olanlar sayılmış olup, mezkur Kanunun 148inci maddesinde de “Kamu idare ve müesseseleri, mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan diğer gerçek ve tüzel kişiler, Maliye Bakanlığı'nın veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların isteyecekleri bilgileri vermeye mecburdurlar...” hükmüne yer verilmiştir.

Vergi Usul Kanununun 135inci maddesinde vergi inceleme yetkisini haiz olanlar arasında yeminli mali müşavirler sayılmadığından, yeminli müşavirlerin bu madde hükmü uyarınca bilgi isteme yetkileri bulunmadığı gibi, noterlerin bu madde hükmü uyarınca yeminli mali müşavirlerce istenilen bilgileri verme mecburiyeti de bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 12nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre; kanunları gereğince, kamu kurum ve kuruluşlarına yeminli mali müşavirler tarafından verilen tasdik edilmiş mali tablolar, kamu idaresinin yetkili memurlarınca, tasdikin kapsamı ölçüsünde incelemiş belgeler olarak kabul edilmektedir.

3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 12nci maddesinin ikinci fıkrasına göre, yeminli mali müşavirlerin tasdik edecekleri belgeler, tasdik konuları ile tasdiğe ilişkin usul ve esaslar; gerçek ve tüzel kişilerin mükellefiyet şekilleri, iş kolları ve ciroları, döviz kazandırıcı işlemleri, ithalat ve ihracatları, yatırımin miktarları ve nevileri ile belgelerin ibraz edileceği merciler esas alınmak suretiyle Maliye Bakanlığında çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir. Bu madde hükmüne istinaden 02.01.1990 tarihli ve 20390 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yeminli Mali Müşavirle-

rin Tasdik Edecekleri Belgeler, Tasdik Konuları, Tasdike İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “Yeminli Mali Müşavirlerin Yetkileri” başlıklı 12. maddesinde ise;

“Kamu idare ve müesseseleri, yeminli mali müşavirlerin tasdik konusu ile sınırlı olmak üzere isteyeceği bilgileri vermekle yükümlüdürler. Bilgiler yazı ile istenir; yazda tasdik konusu ile ilgili husus ve sözleşme içeriği belirtilir.”

düzenlemesi yer almaktadır.

Belirtilen bu hükümler çerçevesinde, yeminli müşavirlerin, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 55inci maddesinde belirtildiği şekilde noterlik evrakı üzerinde noterlik nezdinde araştırma yapabilmeleri mümkün bulunmamaktadır.

Yeminli mali müşavirliklerce tasdik hizmeti verilen mükelleflerin ve aralarındaki ticari bağlantı ortaya konulmak suretiyle tasdik verilen mükelleflerin ticari ilişkide bulunduğu diğer mükelleflerin vergi kanunları uyarınca tutmakla yükümlü oldukları defterler ile düzenlemek zorunda oldukları fatura ve benzeri belgelerin noterlerce tasdik edilip edilmediğine dair bilgilerin verilmesi gerekmektedir. Zira yeminli mali müşavirlerin, 3568 sayılı Kanun ve bu Kanunla ilgili olarak yayımlanan yönetmelik ve genel tebliğler uyarınca konu ve belgelerin gerceği yansıtıp yansımadığını imza ve mühür kullanmak suretiyle tespit ve rapora bağlama yetkisi (tasdik) bulunmaktadır. Yeminli mali müşavirler, bu yetkileri beraberinde yapmış oldukları tasdikin doğru olmaması halinde tasdikin kapsamı ile sınırlı olmak üzere tasdik hizmeti verilen mükellefle birlikte müştereke ve müteselsilen sorumlu durumdadırlar.

Öte yandan, Bakanlığımızca tasdik yetkisi verilen konularla ilgili yapılacak araştırma lar içerisinde, yasal defterlerin tasdiki, defter kayıtlarına dayanak teşkil eden belgelerin (fatura ve benzeri) usulüne uygun olup olmadığı ve gerceği yansıtıp yansımadığı hususları da öngörülmüş bulunmaktadır. Bu işlemlerin yerine getirilebilmesi bakımından defter, fatura ve benzeri belgelerin noterlerce tasdik edilmiş olup olmadığı hususunda yeminli mali müşavirlerin yazılı bilgi talepleri halinde, kendilerine yine yazılı şekilde ve makul bir süre içerisinde noterlerce bilgi verilmesi gerekeceği tabiidir.” denilmektedir.

Buna göre;

1- Yeminli mali müşavirlerin noterlik evrakı üzerinde inceleme ve araştırma yapması mümkün değildir.

2- Yeminli mali müşavirlerin tasdik hizmeti verdiği ve aralarındaki ticari bağlantı ortaya konulmak suretiyle tasdik hizmeti verilen mükelleflerin ticari ilişkide bulunduğu diğer mükelleflerin 213 sayılı VUK' a göre defter ve belge tasdikini yaptırap yaptırmadıklarına dair bilgilerin istenilmesi halinde, bu bilgilerin yeminli mali müşavirlere verilmesi gerekmektedir.

f) Fon bankalarının isteyecekleri bilgi ve işlem örneklerinin verilmesi gerektiği:

Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. tarafından, bankaya kredi borçları olan bazı firmaların gerek kendi aralarında, gerekse üçüncü şahıslarla yapmış oldukları sözleşmelerine ilişkin belge ve işlem örneklerinin verilip verilemeyeceğine ilişkin sorusu üzerine görüşleri sorulan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 20.08.2004 günlü ve 16493 sayılı yazısında;

“...1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun “Evrap ve defterlerin gizliliği” başlıklı 55/1. maddesinde: “Noterlik evrap ve defterleri mahkeme, soru hakimiği ve Cumhuriyet Savcılıklarınca veya resmi daireler tarafından, konusu da belirtilmek suretiyle noterlikte soruşturmayla yetkili kılınan kimselerce incelenebilir” denilmiş; “Kımlere örnek verilebileceği” ne ilişkin 94/1. maddesinde ise: “Noterler tarafından yapılan işlemlerin örnekleri, ancak ilgililerine, kanuni mümessil veya vekillerine yahut mirasçılara verilir.” hükmü getirilmiş ise de; (mülga 4389 sayılı Bankalar Kanununun 15inci maddesi) 5411 sayılı Bankacılık Kanununun “Fonun bilgi ve belge isteme yetkisi” başlıklı 123 üncü maddesinin “Kamu kurum ve kuruluşları ... özel kanunlardaki yasaklı ve sınırlayıcı hükümler dikkate alınmaksızın gizli dahi olsa Fon tarafından bu Kanun kapsamında verilen görevler ile sınırlı olmak üzere istenecek her türlü bilgiyi uygun süre ve ortamda, sürekli veya münferit olarak vermeye, istenecek defter ve belgeleri ibraz etmeye mecburdurlar. Bu madde kapsamında, ilgili kişi, kurum ve kuruluşlar Fonun belirleyeceği süre içerisinde söz konusu talebe cevap vermek ve gereken kolaylığı göstermekle yükümlüdürler.” şeklindeki açık hükmü karşısında 5411 sayılı Bankacılık Kanununun

123 üncü maddesi kapsamına giren işlemlerle ilgili olarak Noterlik Kanunu'nun 55/1 ve 94/1. maddelerindeki sınırlamaların dikkate alınmayacağı, dolayısıyla, konunun yargıya intikali halinde yargı mercilerince verilecek nihai kararın esas alınması gerekmekle birlikte, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 123 üncü maddesi kapsamına giren işlemlerle sınırlı olmak üzere, Devletin güvenliği ve temel dış yararlarına karşı ağır sonuçlar doğuracak haller ile meslek sırrı, aile hayatının gizliliği ve savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim OrtaklıĞı tarafından istenen belge ve işlem örneklerinin verilebileceği düşünülmektedir" denildiğinden, Fon Bankalarının, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamında verilen görevleri ile sınırlı olmak üzere isteyecekleri bilgiler ile işlem örneklerinin verilmesi gerekmektedir.

NOT: 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 3 üncü maddesinde "**Fon bankası:** Mülga 3182 sayılı Bankalar Kanunu, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 4389 sayılı Bankalar Kanunu ve bu Kanun uyarınca temettü hariç ortaklık hakları ile yönetimi ve denetimi Fona intikal eden bankalar ile Fonun çoğunluk hissesine sahip olduğu bankalar" olarak tanımlanmıştır.

10- Örnek verme işlemlerinde konulması gereken şerhler:

1975/19 sayılı genelgede örnek verme şekilleri ile ilgili olarak açıklamalar yapılmış ise de, 1976 yılında yürürlüğe giren Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin "Örnek verme şekilleri" başlıklı 95inci maddesinde konunun düzenlenmiş bulunması ve bazı noterliklerde farklı uygulamalar yapılması nedeniyle konunun Yönetim Kurulunun 20.04.1998 günü toplantısında görüşülmlesi sonunda;

Noterlik Kanununun düzenlenmesini Yönetmeliğe bıraktığı hususlar ile Kanunun uygulanabilmesi için gerekli olan diğer konuları kapsayan Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin getirdiği esasların öncelikle dikkate alınması icap ettiğinden, noterliklerce verilecek örneklerde konulacak şerhlerin, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 95inci maddesi hükümleri çerçevesinde düzenlenmesi gereği ve uygulamanın bu yönde yapılmasının uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

Bu itibarla, örnek verme işlemlerinde verilecek şerhler konusunda Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 95inci maddesi hükümlerinin göz önünde bulundurulması ile bu madde hükümlerine göre uygulama yapılması gerekmektedir.

11- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan ihalelerle ilgili olarak verilecek örneklerde konulması gereken şerh:

Noterliklerde çıkarılacak örneklerde konulacak şerhler Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 95inci maddesinde açıklanmış ise de, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu dayanılarak hazırlanan ve 04.03.2009 tarihli, 27159 (1. Mukerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yapımları İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 31inci maddesinin;

"(1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında idareler; belgelerin aslini veya aslına uygunluğu noterce onaylanmış örneklerini isterler. ...

(2) Noter onaylı belgelerin aslına uygun olduğunu belirten bir şerh taşıması zorunlu olup, sureti veya fotokopisi görülererek onaylanmış olanlar ile "ibraz edilenin aynıdır" veya bu anlama gelecek bir şerh taşıyanlar geçerli kabul edilmez. ..." hükümlerini içermesi nedeniyle 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan ihalelerle ilgili olarak verilecek örneklerde Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 95inci maddesinde belirtilen şerhlerin konulması halinde ihale makamlarınca bu örnekler kabul edilmemektedir.

Her ne kadar sözü edilen Yönetmelik 2009 yılında yayımlanmış ise de, 2003 yılından beri bu uygulama devam etmektedir. İhale makamlarınca (aslina uygundur) şerhinin aranması, aksine şerhleri içeren belgelerin kabul edilmemesi nedeniyle konunun Yönetim Kurulu'nun 20.11.2003 günü toplantısında görüşülmlesi sonunda;

ibraz edilenin asıl olması koşulu ile ibrazdan örnek çıkarmak için noterlige başvuran kişinin yapacağı işlemin niteliğine göre ve talebi alınmak suretiyle işlemin altına (iş bu suret aslına uygundur) şeklinde şerh konulması ve noterlik dairesinde alikonulacak örneğin arkasına da (ibraz ettiğim aslına uygundur) ibaresi yazılıp altının ilgiliye imzalatılması suretiyle işlem yapılabileceğine karar verilmiştir. Bu itibarla, ibrazdan örnek çıkarılması durumunda

ilgilisinden ihale makamlarına verilip verilmeyeceğinin araştırılması ile bu makamlara verileceğinin belirtilmesi halinde buna dair talebi de alınmak suretiyle işlemin altına (**iş bu suret asına uygundur**) şeklinde şerh konulmalıdır.

12- Üzerine şerh konulması mümkün olmayan kart formundaki resmi kimlik belgelerine şerh verilmeden örnek çıkarılabilceği:

Noterliklerde ibrazdan örnek çıkıştırma işlemlerinde, Noterlik Kanununun 97 ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 95'inci maddelerinde yer alan “*İbraz edilen asına örneğin tarih ve yevmiye numarası yazılıp, noter mühürü ile mühürlenir*” hükmü doğrultusunda konulması gereken bu şerhin, belgenin yapısı itibarıyle yazılmasının fiilen veya hukuken mümkün olmadığı durumlarda ne şekilde hareket edileceği hususu Yönetim Kurulu'nun 03.11.2014 tarihli toplantıda görüşülmüş ve Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş alınmasına karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 19.02.2014 tarihli ve 1402/2854 sayılı cevabı görüş yazısında;

“*Bilindiği üzere 1512 sayılı Noterlik Kanunun 97 nci maddesi, ‘Çıkarılan örneklerden biri ilgiliye imza ettirilerek noter dairesinde saklanır.*

İlgilisine verilecek örneklerle, bir örneğin dairede saklandığı yazılmakla beraber, geri verilen asına da bu yolda ayrıca şerh verilerek mühürlenir.” ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 95 inci maddesinin 3 üncü fıkrası da, ‘*İbrazdan örnek vermede, örneklerden bir nüshası dairede saklanır. Bu nüshaya ilgiliinin imzası (ibraz ettiğim asına uygundur) şerhinin altına alınır. Ibraz edilen asına örneğin tarih ve yevmiye numarası yazılıp, noter mühürü ile mühürlenir. ...*” hükümlerini içermektedir.

25.04.2006 tarihinde kabul edilen 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 41 inci maddesinin 7 nci fıkrasında yer alan ‘*Nüfus cüzdanlarına bu Kanunda öngörülenler dışında kayıt ve işaret konulamaz*’ düzenlemesi gereğince, nüfus cüzdanlarından suret çıkartılması halinde şerh ve mühür konulamamaktadır.

İçişleri Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığından konuya ilişkin alınan 20.01.2015 tarihli ve 225 sayılı cevabı yazda, Ülkemiz tarafından imzalanıp 03.03.1984 tarihinde yürürlüğe giren Milletlerarası Ahvali Şahsiye Komisyonu'nun (CIEC), Uluslararası Bir Aile Cüzdanı İhdasına İlişkin 15 No.lu Sözleşmesi ile Uluslararası Aile Cüzdanı'na yetkili makamlarca yapılacak kayıt ve açıklamaların belirlendiği, söz konusu Sözleşmede noterlerin tasdikine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmadığının değerlendirildiği ve Emniyet Genel Müdürlüğünden alınan 19.01.2015 tarihli ve 695-17429 sayılı cevabı yazda; sürücü belgesi ve pasaportların asına şerh vurulmasının uygun olacağının belirtildiği görülmektedir.

Buna göre, nüfus cüzdanı, evlenme cüzdanı, sürücü belgesi, pasaport, kurumlarca verilen ve üzerine şerh verilmesi mümkün olmayan kart formundaki resmi kimlik belgelerine, hukuki ve/veya maddi imkânsızlık hali bulunması sebebiyle şerh konulmadan örnek çıkışma işlemi yapılabileceği, ancak sahteciliğin önüne geçmek anlamında önem arz ettiği değerlendirilen, Kanun ve Yönetmeliğin bahsi geçen açık düzenlemesi karşısında, (hukuki ve/veya maddi imkânsızlık hali içermeyen) okul diploması ve bunun gibi belgelerin örneginin çıkarılması halinde belge asına Noterlik Kanunun 97 nci maddesinde öngörülen şerhin verilmesi gerektiği düşünülmektedir.” denildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

(Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1976/35 sayılı genelgede yer alan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün 8 Ekim 1976 gün ve 28790 sayılı görüşü de aynı yönindedir.)

13- Türkçe ve bir başka yabancı dilde düzenlenmiş belgelerin, talep halinde saadece Türkçe kısmının örneginin çıkarılabilceği:

Türkçe ile birlikte farklı yabancı dillerde düzenlenmiş şahdetname, diploma, sertifika ve benzeri belgelerin, işlem ilgiliince çeviri yapılmadan Türkçe kısmının örneginin çıkarılma-

sının talep edilmesi halinde izlenecek yönteme ilişkin başvuruların Yönetim Kurulunun 14.10.2014 günlü toplantısında görüşülmesi sonunda;

Türkçe ile birlikte bir veya birden fazla yabancı dilde düzenlenen şahadetname, diploma, sertifika ve benzeri belgelerin çevirisini yapılmadan, Türkçe kısmının örneğinin çıkarılmasının istenmesi halinde, Noterlik Kanununun 96. maddesi uyarınca; örneğin sadece Türkçe kişi ilişkin olduğu konusunda şerh verilerek, örneğinin çıkarılmasının mümkün bulunduğu karar verilmiştir.

14- Birden fazla belge örneğinin aynı kâğıt üzerinde ve tek yevmiye numarası ile çıkartılabileceği:

Birliğimize yapılan başvurulardan, birden fazla değişik belge örneklerinin aynı kâğıt üzerine çıkartılarak getirildiği ve bunların bu şekilde tasdikinin istediği, ancak böyle bir işlemin yapılmış yapılmayacağında tereddüt edildiği anlaşılmakla, Yönetim Kurulumuzda konunun görüşülmESİ sonunda;

İki veya daha fazla belge örneğinin bir kâğıt üzerinde ve tek yevmiye numarası altında çıkarılmasının mümkün olabileceğine, ancak, bu takdirde harç ve sair giderlerin örneği bulunan belgelerin sayısının göz önüne alınarak hesaplanması gerektiğine karar verilmiştir.

15- Başka bir noterliğe ait işlemin, KEPHS (Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcı) ile örneğinin çıkartılabileceği:

Noterlik Kanununun 95inci maddesi gereğince, giderleri başvurulan notere verilmek ve maddede belirtilen yöntem uygulanmak suretiyle diğer bir yerdeki noterlikten bir işlemin örneğinin getirtilebilmesi mümkün bulunmakta ve bu aracılık hizmetinden dolayı da, aynı Kanunun 112nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Ücret Tarifesinin 12nci maddesinde belirtilen aracılık ücretinin alınması gerekmektedir. Bu düzenlemeye göre de sözü edilen işlemler, talep edilen noterlik tarafından talep eden noterliğe yazılı ortamda ve posta veya kargo yoluyla gönderilmektedir.

Ancak gelişen teknoloji nedeniyle noterlik işlemlerinin kayıtlı elektronik posta (KEP) yoluyla da bir noterlikten diğer noterliğe güvenli şekilde gönderilmesi de mümkün hale gelmiştir. Kayıtlı elektronik posta (KEP); gönderici ve alıcı kimlikleri belli olan, gönderi zamanı ve içeriği değiştirilemeyen güvenli elektronik posta hizmetidir. Bu hizmetle, elektronik ortamda yapılan her türlü bildirim güvenli ve hızlı biçimde muhataplarına ulaştırılmaktadır.

Bu itibarla;

Yönetim Kurulunun 29.05.2017 yılındaki toplantıda, diğer bir yerdeki noterlikten bir işlemin örneğinin getirtilebilmesine yönelik talep ve gönderme işlemlerinin KEPHS aracılığıyla da yapılabileceğine, noterliğe ulaşan metinlerin KEPHS yoluyla alındığı yönünde şerh verilmek suretiyle işlemin tamamlanacağına,

Giderlerle ilgili olarak da Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 95inci maddesinin (e) bendi gereğince işlem yapılması gerektiğine karar verilmiştir.

16- İmza sirkülerinin, fotokopi ile örneklerinin çıkartılabileceği:

Daha önce yayımlanan genelgeler nedeniyle imza sirkülerlerinin örneklerinin fotokopi yolu ile çıkartılmaması uygulamasının doğruluğu zorluklar karşısında şikayetlerin artması üzerine konunun intikal ettiirildiği Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan 1.7.1988 gün ve 25013 sayılı yazıda;

"İmza sirkülerinin noterlerde fotokopi veya benzer usullerde çoğaltıması, çoğaltılan nüshaların tasdike konu imzayı da ihtiva etmesi ve bu nüshaların asıl nüsha fonksiyonuna sahip olması halinde beher imzanın tasdik harcına tabi olacağı yönündeki Bakanlığımız görüşü, başvurular üzerine hazine hukukunu da ilgilendirmesi açısından Maliye ve Gümrük Bakanlığına intikal ettiirilmiştir.

Aynı görüşü paylaşan Maliye ve Gümrük Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü'nden alınan 5.5.1988 gün ve HARÇ: 2232314-147/30187 sayılı cevabı yazı örneği ekte gönderilmiştir. Bilgileriniz ve tüm noterlere duyurulmasının temini rica ederim.” denilmiştir.

Söz konusu yazıldan anlaşılacağı üzere, bundan böyle imza sirkülerinin fotokopi suretiyle çıkarılmış örneklerinin noterlikçe tasdiki mümkün olup, ancak asıl nüsha fonksiyonuna sahip olmaları nedeniyle ihtiya ettileri imzaların tasdik harcına tabi tutulmaları gerekmektedir.

17- Kamu kurumlarının internet sitelerinde yayımlanan belgelerin örneklerinin çıkarılabileceği:

Kamu kurum ve kuruluşlarının internet sitelerindeki web sayfalarında yayımlanan belgelerin örneklerinin çıkarılıp çıkarılamayacağı Yönetim Kurulunun 16.01.2006 tarihli toplantısında görüşülmüş ve Adalet Bakanlığından görüş istenmesine karar verilmiştir. Adı geçen Bakanlık Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 17.02.2006 tarihli ve 4176 sayılı yazında;

“Kamu kurum ve kuruluşlarının web sayfalarında yer alan belgelerin alınan çıktılarının ‘aslı gibidir’ şerhi verilmek suretiyle örnek olarak onaylanıp onaylanmayacağı hususunda – olumlu görüşünüz de belirtilmek suretiyle – görüş bildirilmesi talebini içeren ilgideki yazınız, ekleri ve konu incelendi.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 60/5inci maddesinde ‘... getirilen kağıtlardan örnek çıkarıp vermek’ noterlerin görevleri arasında sayılmış; Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 95. maddesinde de örnek vermenin ne şekilde yapılacağı açıklanmıştır.

Bu itibarla,

Kamu kuruluşlarının web sayfalarında yer alan bir belgenin çıktısının işlem sahibi tarafından noterliğe getirilmesi halinde, noterlikçe ilgili web sayfasına girilerek belgenin görürlmesi ve doğrudan o belgenin noterlik dairesindeki bilgisayardan çıktısının alınması suretiyle, çıktısı alınan belgenin ‘aslı gibidir’ şerhi verilerek değil; ilgili kamu kuruluşunun web sayfasında yayınlanan belgenin aynısı veya çıktısı olduğu belirtilerek, onaylama ve örnek verme işleminin yapılabileceği,

Ancak, bu şekilde tasdik işlemi yapılırken çoğu resmi kurumun internet sitesinde ‘bu belge resmi belge hükmünde değildir’ şeklinde yer alan ibarenin göz önünde bulundurulması gerektiği,

“düşünülmektedir” denildiğinden, sözü edilen örnek işlemlerinin açıklanan şekilde çıkıştırılması mümkün bulunmaktadır.

18- Yüksek Okullara ait çıkma belgelerinin örneklerinin verilebileceği:

Bazı yüksekokullardan mezun olan kişilere çıkma belgesi verildiği ve bu belgelerin altına “işbu belgenin örneği çıkarılamaz” yönünde kayıtlar konulduğunun belirlenmesi nedeniyle, bunun yasal bir dayanağının bulunmadığı belirtilerek konuya ilişkin Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığından görüş istenmesi üzerine, adı geçen Başkanlıktan gönderilen 27.12.1988 gün ve 27788 sayılı yazda:

“... bazi Yüksek Öğretim Kurumlarında öğrencilere verilen çıkma belgelerinde, örneğinin çıkartılmasının yasak olduğu şeklinde bir not bulunduğu; 1512 sayılı Noterlik Kanununa göre Noterlerin kendilerine getirilen her türlü belge ve evrakin örneğini çıkartıp aslına uygunluğunu tasdik etmekle görevli bulundukları, bu itibarla söz konusu çıkma belgelerinin örneklerinin çıkartılmasını yasaklayan bir kanun hükmünün bulunup bulunmadığı hususunda görüş bildirilmesi istenmektedir.

Yürütme kurulunun 13 Aralık 1988 tarihli toplantılarında, Yüksek Öğretim Kurumlarında öğrencilere verilen çıkma belgelerinin örneklerinin çıkartılmasını yasaklayan bir kanun hükmü bulunmadığı anlaşıldığından, noterlerce bu belgelerin örneklerinin çıkarılabileceğine karar verilmiştir.” denilmekle, sözü edilen belgelerin örneklerinin çıkarılması mümkün bulunmaktadır.

19- E-Devlet Kapısı üzerinden alınan belgeler:

Açık öğretim okulları öğrencilerinin e-Devlet Kapısı üzerinden aldıkları belgeler:

Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nce Birliğimize gönderilen 12.08.2016 tarihli ve 24659360-490-E.8649128 sayılı yazda;

“Bakanlığımız Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyetlerine devam eden Açık Öğretim Okulları, çeşitli nedenlerle öğrenimlerini tamamlayamamış ve örgün eğitim yaşı dışına çıkmış bireylere uzaktan eğitim yoluyla öğrenimlerini tamamlama fırsatı sunmaktadır.

E-Devlet Kapısı; kamu hizmetlerinin ortak platformda, tek kapıdan (portal) sunumu ve başvuru sahibinin Devlet hizmetlerine elektronik ortamda güvenli, kolay, hızlı, kaliteli ve kesintisiz erişimini en etkin yollarla sağlayan bir hizmettir. Açık Öğretim Okulları tarafından verilen belgelerin e-Devlet Kapısı üzerinden de verilebilmesi amacıyla, 22/06/2016 tarihinde Bakanlığımız ile Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı arasında ilgide belirtilen protokol imzalanmıştır.

Bu protokol ile Bakanlığımıza bağlı Açık Öğretim Lisesi, Mesleki Açık Öğretim Lisesi, Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi ve Açık Öğretim Ortaokuluna devam eden veya mezun olan öğrencilerimiz, Bakanlığımıza veri tabanındaki bilgiler doğrultusunda Mezuniyet Belgesi, Öğrenci Durum Belgesi, Hizmete Özel Öğrenci Durum Belgesi (Ek-C 2) ve Açık Öğretim Ortaokulu Tamamlama Belgelerini e-Devlet Kapısı (www.turkiye.gov.tr) üzerinden barkotlu olarak almaya başlamışlardır.

Bu okullara devam eden veya mezun olan öğrencilerimiz e-Devlet Kapısını kullanarak aldıkları bu belgeler ile resmi, özel kurum veya kuruluşlara başvuru yapabileceklerdir. Başvuru yapılan kurum veya kuruluş yetkilileri; belge doğrulamasını e-Devlet Kapısı internet sitesi (www.turkiye.gov.tr) üzerinde bulunan Belge Doğrulama sekmesinden, belge sahibinin T.C. Kimlik ve belge üzerindeki barkod numarasını girerek doğrulayabilecektir. e-Devlet Kapısı kullanılarak alınan ve doğrulaması yapılan belgeler resmi belge niteliğindedir. Ancak doğrulaması yapılamayan belgeler resmi nitelikte sahip değildir” denilmiştir.

E- Devlet sisteminden alınan askerlik durum belgesi:

Milli Savunma Bakanlığından Birliğimize gönderilen 22 Ekim 2015 tarih ve ASAL D.MBS. Ynt.Ş.31821 sayılı yazıyla da; “e- Devlet sistemi üzerinden, MSB'ce yapılan çalışma sonucunda, askerlik durum belgesinin askerlik mükellefiyetini tamamlamamış yükümlüler dâhil tüm vatandaşları kapsayacak şekilde verilmesine 22 Ekim 2015 tarihinde başlanacaktır.

Bu sayede, e-Devlet kapısı üzerinden alınan askerlik durum belgesinin, imza ve müdür taşıyan askerlik durum belgesi ile aynı hukuki nitelikte sahip olması sağlanmıştır. İlgili makamlar, yükümlünün T.C. Kimlik Numarası ve belgenin barkod numarası ile e-Devlet kapısında yer alan "Askerlik Durum Belgesi Doğrulama Hizmetini" kullanarak belgenin doğruluğunu sorgulayabilecektir.

Bu kapsamda; ilgili makamlarca, başvuruda bulunanlarca ibraz edilen ve barkod numarası taşıyan Askerlik Durum Belgesi'ni ıslak imzalı belge gibi geçerli kabul etmelerini rica ederim” denilmiştir.

Bu belgelerle ilgili örnek taleplerinde yazınlarda belirtilen hususların dikkate alınması gerekmektedir.

20- Turist rehberlerine verilen kimliklerde soğuk damga bulunmasının zorunlu olmadığı, bu haliyle örneklerinin çıkarılabilceği:

İstanbul Rehberler Odası Başkanlığı 18.01.2007 tarihli ve 07-08 sayılı yazıyla Kültür ve Turizm Bakanlığına başvurarak, bazı noterlerin profesyonel turist rehberlerine verilen kimlik kartlarının soğuk damgalı olmadığı gereklisiyle onaylanmadığını ileri sürmekle, belirtilen Bakanlığın Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü Turist Rehberliği Dairesi Başkanlığı sözü edilen Oda Başkanlığına konu ile ilgili olarak 19.02.2007 tarihli ve 27463 sayılı yazıyı göndermiştir.

Yönetim Kurulunun 12.03.2007 günlü toplantılarında görüşülen bu yazda;

“İlgî yazınızda bazı noterlerin profesyonel turist rehberlerine verilen kimlik kartlarının soğuk damgalı olmaması gerekçe gösterilerek onaylanmadığı ifade edilmiştir. İlgî yazınızda bahsedilen işlem noterlerce yapılan “örnek çıkarma” işlemidir.

1512 sayılı Noterlik Kanununun “Belirli bir kısmın örneğini vermek” başlıklı 96. maddesi “İlgili, getirdiği her çeşit kâğıdın tamamının veya bir kısmının örneğinin çıkarılmasını istediği takdirde, noter aslındaki şekli korumak şartı ile tamamını veya istenilen kısmı aynen yazar ve iş sahibine istediği kadar örnek verir” şeklindedir.

Ayrıca Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin “Örnek verme şekilleri” başlıklı 95. maddesinde *ibrazdan örnek çıkarma; “ilgili tarafından ibraz edilip, örneğin çıkartılması ve onaylanması istenilen bir belgenin usulince örneğinin çıkartılarak verilmesi”* olarak ifade edilmiştir. Yönetmeliğin aynı maddesinde; *ibrazdan örneklerin altına (ibraz edilenin aynıdır) ibaresini kapsayan bir şerh konulacağı ve örneklerden bir nüshasının noter dairesinde saklanacağı hükmeye bağlanmıştır.* Aynı maddede *her ne suretle olursa olsun çıkarılan örneklerde belgenin belirli bir kısmının örneğinin de ilgiliinin isteği üzerine çıkartılabilceği de hükmeye bağlanmıştır.*

Bakanlığımızca profesyonel turist rehberlerine verilen kimlik kartları soğuk damga içermemekte ancak kartların güvenliği hologram ile sağlanmaktadır. Noterlik Kanununun ve *ilgili Yönetmeliğin bahsi geçen hükümleri çerçevesinde; noterler belgeye ilişkin herhangi bir şart ileri sürmeksızın aslı ibraz edilen belgenin örneğini çıkarmak zorundadır. Bu bakımından herhangi bir kimliğin veya belgenin soğuk damgalı olup olmaması örnek çıkarma işleminde önem arz etmemektedir*” denildiğinden, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

21- Nüfus idarelerince, kişisel durum siciline tescil edilecek bir kaydın dayanak belgesinin fotokopi yoluyla çıkarılacak örneğinin kabul edilmediği:

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1977/31 sayılı genelgeye yer alan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 23 Haziran 1977 gün ve 17537 sayılı yazısında;

“İçişleri Bakanlığından alınan Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü ifadeli 14 Haziran 1977 tarih ve 621-145-27/6292 sayılı yazıda, noterlik dairelerinde fotokopi usulü ile çıkarılan örneklerin, aksi sabit oluncaya kadar geçerli ve resmî nitelik taşıdıkları kanun gereği olduğu belirtildikten sonra aile kütüklerine kayıt düşürülmesine dayanak teşkil edecek belgeler zaman aşımına tabi olmadığından, bu belgelerin uzun süre dayanacak ve okunaklı şekilde olmalarının arandığına deðinilmekte ve sîrf bu nedenle bir kısmı okunaksız, bir kısmının da yazılarının zamanla uçarak kaybolması mümkün bulunan fotokopi suretiyle çıkarılmış belge örneklerinin noterden onaylı da olsa nüfus idarelerince kabul edilemeyeceğine ilişkin bir hükmün (Mülga Nüfus Hizmetlerine ait Kuruluş Görev ve Çalışma Yönetmeliğim 189. maddesine) Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 170 nci maddesine konulduğu bildirilmektedir.

Göründüğü üzere İçişleri Bakanlığı'nın uygulaması, noter onayını taşıyan fotokopi suretiyle çıkarılan iş kâğıtlarının hukuken geçersiz olduğu gibi bir gerekçeye dayalı olmayıp, fotokopi belgelerin Nüfus İdarelerince yürütülen görevin gereklerine uygun düşmediği esasına dayanmaktadır. Bu duruma göre, nüfus idarelerince sürdürülen uygulamada Noterlik Kanununa aykırılık teşkil eden bir husus bulunmamaktadır.

Bu itibarla, *noterliklerde fotokopi usulü ile örneğinin çıkartılması istenilen belgeler, nüfus dairelerine ibraz edilecek nitelikte ise, keyfiyetin iş sahibine hatırlatılması, ancak ısrar halinde bu usul ile örnek çıkarma işleminin yapılması yolunda bir uygulamanın yürütülmesinin uygun olacağı düşünülmektedir*” denilmiştir.

22- Protesto ve ihbarname işlemlerinin örnekleri:

Akhisar Cumhuriyet Savcılığının 17.1.1985 gün ve 4/97 sayılı yazısı ekinde Adalet Bakanlığına gönderilen Akhisar Ağır Ceza Mahkemesine ait olup, alacak senetlerinin yırtılması ve yok edilmesi ile ilgili olarak Mahkemeye intikal eden davalarda, duruma açıklık getirilmesi bakımından noterlerce tanzim edilen protesto ve ihbarnamelerden *çıkarılan senet örneklerinde yazılı pul, tarih ve imza hakkında ayrıntılı bilgi verilmesi* yolunda uygulama yapılması istemini kapsayan 16.1.1985 gün ve 1985/16 sayılı yazısı üzerine Adalet Bakanlığı 29 Nisan 1985 gün ve 19067 sayılı yazısında: “*Bilindiği üzere, Noterlik Kanununun 96. mad-*

desinde bir belgenin örneğinin çıkarılması istendiği takdirde, noter tarafından aslındaki şekli korumak şartı ile aynen yazılacağı öngörmekte Yönetmeliğin 95. maddesinde de örnek çıkartma işlemlerinde izlenecek yol ve usuller belirtilmektedir.

Bu itibarla, örnek çıkartma işlemlerinde anılan Kanun ve Yönetmeliğin hükümlerine uyulması ve bu hususta gereken dikkat ve itinanın gösterilmesi istendiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

23- Noterlik evrakından örnek vermek amacıyla, fotoğrafını çekmek ve “whatsapp” üzerinden ilgisine göndermek suretiyle işlem yapılamayacağı:

Bazı noterliklerde iş sahiplerinin talepte bulunması halinde, dairede bulunan belgenin örneğini vermek amacıyla fotoğrafının çekildiği ve “whatsapp” üzerinden ilgisine gönderildiği belirtilerek, bu suretle yapılan işlemin yasal olup olmadığı sorulması nedeniyle konunun, Yönetim Kurulunun 07.11.2018 tarihli toplantıda görüşülmesi sonunda;

Noterlik Kanununun 55, 96 ile Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 95inci maddelerinde yer alan hükümler dikkate alındığında;

Dairede bulunan belgenin örneğini vermek amacıyla fotoğrafının çekilmesi ve “whatsapp” ya da benzeri uygulamalar üzerinden ilgisine gönderilmesi işleminin hukuka aykırı olduğuna, noterlik evrakinin bu şekilde işlem ilgilileriyle paylaşılmasının, noter ve noterlik personelinin sorumluluklarını gerektireceğine karar verilmiştir.

24- Elektronik imzayla imzalanmış veya barkotlu şekilde ibraz edilen belgelerin örneklerinin çıkarılmasında belgenin doğrulamasının yapılması gerekmemiği:

Elektronik imzayla imzalanmış veya barkotlu şekilde ibraz edilen belgelerin örneklerinin çıkarılmasında noterlikçe belgenin doğrulamasının yapılp yapılmayacağının, Yönetim Kurulunun 10.06.2019 tarihli toplantıda görüşülmesi sonunda;

Elektronik imzayla imzalanmış veya barkotlu şekilde ibraz edilen bir belgenin örneğinin çıkartılmak istenilmesi halinde, noter tarafından doğrulama yapılmasının gereklidir, belgenin bulunduğu şekilde örneğinin çıkarılıp altına Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 95inci maddesi hükümlerine göre şerh verilmesinin yeterli bulunduğu karar verilmiştir.

25- Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi (TNBBS) elektronik arşivinde yer alan belgelerin örneklerinin başka yer noterliklerce çıkarılmasında uygulanacak usul:

(16.10.2019 tarihli ve 192 sayılı genel yaziya istinaden eklenmiştir.)

Adalet Bakanlığınca açıklanan Yargı Reformu Strateji Belgesi çerçevesinde, topluma hızlı, güvenilir, tarafsız ve bağımsız yargı hizmeti sunulması amacıyla noterlik hizmetinin daha etkin, verimli, hızlı yürütülmesini sağlamak amacıyla yapılan çalışmalar kapsamında, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi (TNBBS) elektronik arşivinden örnek çıkarılması uygulamasının 19.08.2019 tarihinden itibaren başlatılması hususunda tüm oda başkanlıklarları ve noterlerin ivedilikle bilgilendirilmesini ve gerekli tedbirlerin alınmasını bildirmiştir.

Bu itibarla; herhangi bir noterlikte yapılmış işlemin, ilgilisinin isteği üzerine talebi kadar örneğinin o noterlikte fiziki ortamda ya da başka bir noterlikte Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi (TNBBS) elektronik arşivinde bulunan suretinden çıkarılıp aslına uygunluğu onaylandıktan sonra ilgililerine, kanuni mümessillerine, mirasçılara yahut da işlemin örneğini alması hususunda açıkça yetkilendirilmiş vekillerine verilmesi hususunda gelen taleplerin değerlendirilmesi ile uygulamanın başlatılmasına karar verilmiş ve durum 16.08.2019 tarihli ve 160 sayılı genel yazımız ile duyurulmuştur.

Uygulamanın başlamasını takiben yaşanan tereddütler üzerine, yapılan görüşmeler neticesinde yeni uygulamaya ilişkin Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 17.09.2019 gün ve 22230 sayılı yazısı Yönetim Kurulu'nun 16.10.2019 tarihli toplantıda görüşülmüş ve söz konusu işlemlerin Bakanlık yazısı doğrultusunda, aşağıda belirtilen şekilde yapılmasına karar verilmiştir. Buna göre;

a) İslak imzasız, fotoğrafsız olarak (TNBBS)' ye aktarılan işlemlerden örnek çıkarılması:

Önceden olduğu gibi, Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemine (TNBBS)' ye elektronik imza ile aktarilarak saklanan her türlü noterlik işlem ve eklerinin bulundukları durumda örneklerinin çıkarılması ilgililer, kanuni mümessiller, mirasçılar yahut da işlemin örneğini alması hususunda açıkça yetkilendirilmiş vekiller tarafından talep edilmesi halinde, bu haliyle “**İşbu örnek, talep üzerine Noterliğimizce, ... Noterliğinin .....tarihli ve ..... yevmiye numaralı işleminin, (TNBBS) elektronik arşivinde saklanan ve tarafların elektronik imzasını taşımayan örneginden çıkartılmış olup, bu belgenin aynısıdır**” şeklindeki şerhin konularak örneğinin çıkarılabilceğine,

b) İşlem örneğinin, (TNBBS)' ye taranması suretiyle aktarılmış ıslak imzalı, fotoğraflı ve dayanak belgeleri içerecek şekilde çıkarılması:

Bu nitelikte örnek çalışma işlemi sadece 16.10.2019 tarihinden itibaren hazırlanacak vekâletnameler ve eklerini kapsayacaktır. Ayrıca işlemin yapıldığı noterlikte vekâletname ve dayanak belgelerinin sisteme taranması için ilgiliinin talebi de aranacaktır.

Başka bir yer noterliğinde yapılmış olan vekâletname örneğinin elektronik ortamda çıkarılmasının ilgililer, kanuni mümessiller, mirasçılar yahut da **başka yer noterliklerine müracaatla elektronik ortamdan örnek çıkarılması için açıkça yetkilendirilmiş vekiller** tarafından talep edilmesi halinde;

İşlemenin bulunduğu yer noterliğinde vekâletname ve ekleri sisteme taranarak aktarılmamış ise örnegi verecek noterlik tarafından, örnegi çıkarılacak vekâletnamenin tam metin halinde ve ekleriyle birlikte taranarak Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemine (TNBBS)' ye aktarılmasının talep edilmesi üzerine geregi yerine getirilecektir.

Sözü edilen işlemin taranmış halinin (TNBBS)' ye aktarılmasını müteakip “**İşbu örnek, talep üzerine Noterliğimizce, ... Noterliğinin .....tarihli ve ..... yevmiye numaralı işleminin taranarak (TNBBS) elektronik arşivine aktarılan ve tarafların ıslak imzasını taşıyan örneginden çıkartılmış olup, bu belgenin aynısıdır**” şerhi verilmek suretiyle örnegi çıkarılarak ilgilisine verilecektir.

Bu işlemlerle ilgili olarak (TNBBS)' den örnegi çıkarılan noterlik gereken giderleri alacaktır.

2019/160 sayılı genel yazı yürürlükten kaldırılmış olup, yukarıda belirtilen açıklamalar doğrultusunda işlem yapılması gerekmektedir.

26- TNBBS' ye ıslak imzalı, fotoğraflı ve dayanak belgeleri içerecek şekilde taranmak suretiyle aktarılmış belgelerin çıkarılacak örneklerinin tapu idarelerince kullanılacağı:

(01.11.2019 tarihli ve Hukuki Danışmanlık- 48260 (208) sayılı genel yazıya istinaden eklenmiştir.)

Farklı yer noterliklerinde elektronik ortamda çıkarılacak örnek işlemleri konulu 16.10.2019 tarihli ve (192) sayılı genel yazımızın Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü iletilmesi üzerine adı geçen Genel Müdürlük Birliğimize gönderdiği 31.10.2019 gün ve E.4134137 sayılı cevap yazısıyla, bu yönde işlem yapılması için 28.10.2019 gün ve E.4084870 sayılı “Genel Duyuru” ile durumun kendi teşkilatına duyurulduğunu bildirmiştir.

Sözü edilen duyuruda özetle;

“... Bu suretle, uygulama birliginin sağlanması ve işlem taleplerinin geciktirilmemesi için; yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda, noterlerce ve yurtdışındaki Türk Konsolosluklarında düzenlenerek taranmak suretiyle TNBBS'ye aktarılmış vekâletnamelerin, herhangi bir noterlikçe yine bu sistem üzerinden alınarak onaylanan örnekleri tapu işlemlerinde kullanılabilecektir. Bu şekilde onaylanan vekâletnamelerde noterce; ‘**İşbu örnek, talep üzerine Noterliğimizce, ... Noterliğinin/Konsolosluğunun ..... tarihli ve ..... sayılı yevmiye numaralı işleminin taranarak (TNBBS) elektronik arşivine aktarılan ve tarafların ıslak imzasını taşıyan örneginden çıkartılmış olup, bu belgenin aynısıdır.**’ şerhini verilmiş

olması aranır, ancak vekaletname üzerindeki fotoğrafın kişiyi açıkça teşhis edebilecek nitelikte olması durumunda ayrıca fotoğraf yapıştırılması aranmaz.

Bilgi ve gereği ile bu duyurunun Bölge Müdürlüğüne bağlı tapu müdürlüklerine iletilmesini rica ederim...." denilmiştir.

27- İcra ve iflas müdürlüklerinin, REHİNLİ TAŞINIR SİCİLİ (TARES) KAYITLA-RINDA YER ALAN taşınır varlıklar üzerindeki rehin hakları ve bu rehinlerle ilgili diğer hususlara ilişkin bilgi ve onaylı belge alabilecekleri:

(10.12.2019 tarihli ve Hukuki Danışmanlık –54752 (229) sayılı genel yazıya istinaden eklenmiştir.)

Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü tarafından Birliğimize gönderilen 15.11.2019 tarih ve 95776667-441 sayılı yazında;

"Bakanlığımıza 'icra daireleri tarafından rehinli taşınrlara ilişkin temerrüt sonrası hakların takibi amacıyla sivil yetkilisi olan noterlerden bilgi ve belge talep edildiği, ancak bu taleplerin hukuki dayanağının olmadığı gerekçesi ile reddedildiğine' ilişkin başvurular olmaktadır.

Bilindiği üzere Rehinli Taşınır Sicili Yönetmeliğinin "Belge ve örnek talebi" başlıklı 26 ncı maddesi;

"(1) İlgisini ispat eden herkes, rehin verenin rehinli işlemleri ile Kanun uyarınca rehne konu edilebilecek taşınır varlıklar üzerindeki rehin hakları ve bu rehnlere ilişkin diğer hususları görmek amacıyla Sicilden onaylı belge talebinde bulunabilir. Bu halde, onaylı belge yalnızca talep konusu için düzenlenir.

(2) Mahkemeler, Cumhuriyet savcılıkları, Bakanlık ile **Bakanlık tarafından uygun görülen kamu kurum ve kuruluşları tarafından** onaylı belge örneği talep edilmesi halinde herhangi bir bedel alınmaz.

(3) İkinci fikrada sayılan makamlara sivil kayıtlarına fiziki ve elektronik ortamda erişim hakkı tanınarak evrakin incelenmesine imkân verilir."

hükümüne amirdir.

Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik ile icra dairelerine tevdi edilen görevler de göz önüne alındığında yukarıda bahsi geçen Yönetmelik maddesinin ikinci fikası kapsamında onaylı belge talep edebilecek kurumlar arasında icra ve iflas dairelerinin de yer olması gerektiği mütalaa edildiği" bildirilmiştir.

Konu, Yönetim Kurulunun 04.12.2019 tarihli toplantıda görüşülmüş ve istemleri halinde icra ve iflas müdürlüklerine rehinli taşınır sicili (TARES) kayıtlarında yer alan taşınır varlıklar üzerindeki rehin hakları ve bu rehnlere ilişkin diğer hususlara ilişkin bilgi ve onaylı belge verilebileceğine karar verilmiştir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

15.04.1975 - (19), 12.11.1976 - (35), 20.07.1977 – (31), 1.11.1978 - (38), 23.1.1981 – (7), 28.04.1983 – (10), 19.03.1984 - (10), 15.5.1985-(45), 28.04.1988 - (25), 07.07.1988 - (42), 17.01.1989 – (8), 14.09.1990 – (59) DPT'nin kaldırılması nedeniyle, 16.08.1991 - (51), 16.08.1991 – (55), 25.12.1991 - (81), 07.03.1994 - (18), 10.8.1994 - (49), 15.01.1995 – (17), 15.3.1995 – (23), 22.11.2001 - (50), 04.12.2003 - (50), 31.01.2002 – (4), 04.10.2004 - (42), 14.06.2006 - (41), 09.11.2005 - (30), 09.11.2005 - (31), 11.11.2009 – (32) sayılı genelgeler,

22.01.1997-H (7), 29.04.1998-H (47), 27.10.2004-H (106), 15.06.2006-MD (80), 22.03.2007-H (39), 14.05.2007-H (61), 25.12.2007-H (144), 08.05.2009-H (39), 10.12.2010-H (120), 22.03.2011-H (35), 17.10.2014-H (97), 27.02.2015-H (30), 06.11.2015-H (79), 18.08.2016-H (107), 14.11.2018-HD (155), 18.06.2019-HD (109) sayılı genel yazılar,
yürürlükten kaldırılmıştır.

Ankara, 15.10.2019

Özü: Yabancı belgelerde tasdik şerhlerine (apostil şerhine ve konsolosluk onayına) ilişkin düzenlemeler ve açıklamalar.

G E N E L G E
No. (25)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Yabancı belgelerde tasdik şerhlerine (apostil şerhine ve konsolosluk onayına) ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları yapılması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantıda görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Genel olarak:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 195inci maddesi “*Yabancı memleketlerde usulü uyarınca yapılan noterlik işlemlerinin altındaki o memleketin yetkili merciinin imza ve mührünü, konsolos tarafından onanır. Özel kanun hükümleri saklıdır.*” hükmünü içermektedir.

Bu huküm gereğince, özel Kanun hükümleriyle yapılan düzenlemeler dışında yabancı bir ülkede yapılan noterlik işleminin noterliklerimizde kullanılabilmesi için o memleketin yetkili merciinin imza ve mührünün mutlaka o ülkede bulunan konsolosluğunuz tarafından onaylanması gereklidir. Bunun istisnası özel Kanun hükümleriyle yapılan düzenlemeler olup, bu düzenmede Lahey'de 5.10.1916 tarihinde imzaya açılan ve hükümetimiz tarafından 8.5.1962 tarihinde imzalanmasını müteakip 16 Eylül 1984 gün ve 18517 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesidir.

Bu sebeple; yabancı ülkeler makamlarınca düzenlenen belgelerin Ülkemiz noterliklerinde kullanılması sırasında; işlemin yapıldığı ülkenin, Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi'ne taraf ülke olup olmadığı araştırılmakta ve taraf olduğu anlaşıldığı takdirde apostil (tasdik) şerhi, taraf ülke olmadığından anlaşılmaması halinde ise 1512 sayılı Noterlik Kanununun 195inci maddesi gereğince o ülkede bulunan konsolosluğunun onayı aranmaktadır.

Ancak, Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi'ne taraf ülkelerin bazlarıyla Ülkemiz arasında yapılan ikili anlaşmalar nedeniyle bu ülkelerde düzenlenen belgelerde herhangi bir tasdik şerhi (apostil veya konsolosluk onayı) aranmaktadır. (Bu ülkeler aşağıda ilgili maddede açıklanmıştır.)

2- Yabancı Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi ve şerh örneği:

20.6.1984 tarihli ve 3028 sayılı Kanun ile onaylanan, Lahey'de 5.10.1916 tarihinde imzaya açılan ve hükümetimiz tarafından 8.5.1962 tarihinde imzalanan “Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi” Resmi Gazete'nin 16 Eylül 1984 gün ve 18517 sayılı nüshasında yayınlanmıştır.

İşbu sözleşmeyi imzalayan devletler, yabancı resmi belgelerin diploması veya konsolosluk temsilciliklerince tasdiki mecburiyetinin kaldırılması isteğiyle, bu konuda bir sözleşme yapmayı kararlaştırmışlar ve aşağıdaki hükümler üzerinde anlaşmışlardır.

“Madde 1- İşbu sözleşme, akit devletlerden birinin ülkesinde düzenlenenmiş olup da diğer bir akit devlet ülkesinde kullanılacak olan resmi belgelere uygulanır.”

İşbu sözleşmenin amaçları bakımından, aşağıdaki belgeler resmi belge sayılır:

a) Savcı, zabit kâtibi veya adliye memuru tarafından verilmiş belgeler de dâhil olmak üzere, devletin bir yargı organına veya mahkemesine bağlı bir makam veya görevli memur tarafından düzenlenmiş olan belgeler,

b) idari belgeler,

c) Noter senetleri,

d) Kişilerce özel sıfatla imzalanmış belgeler üzerine konulmuş olup belgenin kaydının veya belirli bir tarihte mevcut olduğunun ve imzaların doğruluğunun resmi makam ve noterlerce tasdiki gibi resmi beyanlar.

Bununla birlikte, işbu sözleşme:

a) Diploması veya konsolosluk memurları tarafından düzenlenenmiş belgelerle,

b) Ticaret veya gümrük işlemleriyle doğrudan doğruya ilgili olan idari belgelere

Uygulanmaz.

Madde 2- Akit Devletlerden her biri, bu sözleşmenin uygulama alanına giren ve kendi ülkesinde kullanılacak olan belgeleri tasdik işleminden bağışık tutacaktır. Bu sözleşmenin amaçları bakımından, tasdik işleminden, yalnız belgenin kullanıldığı ülkenin diploması veya konsolosluk memurları tarafından belgedeki imzanın doğruluğunun, belgeyi imzalayan kişinin hangi sıfatla imzalandığının veya gerekirse üzerindeki mühür veya damganın aslı ile aynı olduğunun teyidi işlemi anlaşılır.

Madde 3- İmzanın doğruluğunun, belgeyi imzalayan kişinin sıfatının ve gerektiğinde, bu belge üzerindeki mühür veya damganın aslı ile aynı olduğunun teyidi için zorunlu görülebilecek tek işlem 4 üncü maddede tanımlanan tasdik şerhinin belgenin verildiği Devlet yetkili makamınca bu belgeye konulmasından ibarettir.

Ancak, yukarıdaki fikrada belirtilen işleme uyulması, gerek belgenin kullanıldığı ülkede yürütülükte bulunan yasa, yönetmelik veya uygulamalarla, gerekse iki veya daha çok akit devlet arasındaki bir anlaşma ile böyle bir işlemin kaldırılmış, basitleştirilmiş veya tasdikten tüm bağışık tutulmuş olması hallerinde istenemez.

Madde 4- 3 üncü maddenin 1 nci fıkrasında öngörülen tasdik şerhi, bizzat belgenin veya buna eklenecek bir kâğıdın üzerine konulacaktır; bu şerh işbu sözleşmeye ekli örneğe uygun olmalıdır.

Bununla birlikte, tasdik şerhi, bunu koyan makamın resmi dilinde yazılabilir. Bu tasdik şerhinde yer alan kayıtlar ikinci bir dilde de olabilir. Ancak, tasdik şerhinin “*Apostille Convention de La Haye Du 5 Octobre 1961*” başlığı Fransızca olarak belirtilmelidir.

Madde 5- Tasdik şerhi, belgede imzası bulunan veya belgeyi getiren kişinin isteği üzerine verilir.

Usulüne uygun biçimde doldurulan tasdik şerhi, imzanın doğruluğunu, belgeyi imzalayan kişinin hangi sıfatla imzalandığını ve gerektiğinde, belge üzerindeki mühür veya damganın aslı ile aynı olduğunu teyit eder

Tasdik şerhi üzerindeki imza mühür veya damga her türlü doğrulama işleminden bağışktır.

Madde 6- Her Akit Devlet 3 üncü maddenin 1 nci fıkrasında öngörülen tasdik şerhini vermek üzere yetkili kılanan makamları belirleyecektir.

Her Akit Devlet, bu görevlendirmeyi, onay veya katılma belgesini veya sözleşmenin ülkesel kapsam bildirimini verirken Hollanda Dışişleri Bakanlığına bildirecektir.

Bu makamların görevlendirilmesinde yapılacak her değişiklikten Hollanda Dışişleri Bakanlığına ayrıca bilgi verilecektir.

Madde 7- 6 nci madde uyarınca görevlendirilen makamlardan her biri verilen tasdik şerhlerinin kaydedileceği ve aşağıdaki bilgileri içeren bir kayıt defteri veya fiş endeksi tutmak zorundadır:

a) Tasdik şerhlerinin sıra numarası ve tarihi,

b) Resmi belgeyi imzalayan kişinin adı ve ne sıfatla imzalandığı veya imzasız olan belgeler için, mühür veya damgayı koyan makamın belirtilmesi,

Tasdik şerhini vermiş olan makam, ilgililerden herhangi birinin istemi üzerine, şerh üzerinde gösterilen bilgilerin kayıt defteri veya fiş endeksindeki kayıtlara uygun olup olmadığını incelemekle yükümlüdür.

Madde 8- İki veya daha çok Akit Devlet arasında bir imza, mühür veya damganın tasdikini belirli formalitelere bağlı tutan hükümler içeren bir anlaşma, sözleşme veya anlaşma bulunduğu takdirde, işbu sözleşme, ancak o hükümlerin 3 ve 4 üncü maddelerde öngörülen formalitelерden daha katı olması halinde, söz konusu hükümlerin yerine geçer.

Madde 9- Her akit devlet, işbu sözleşmede tasdik bağışıklığının öngördüğü hallerde kendi diploması veya konsolosluk memurlarınca tasdik işlemi yapılmamasını sağlamak üzere gerekli önlemleri alacaktır.

Madde 10- İşbu Sözleşme, Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansının 9 uncu Dönem toplantısında temsil edilen Devletler ile İrlanda, İzlanda, Liechtenstein ve Türkiye'nin imzasına açıktır.

Sözleşme onaylanacak ve onay belgeleri Hollanda Dışişleri Bakanlığına verilecektir.

Madde 11-15- ..... Sözleşmenin eki

-Tasdik Şerhi (Apostille) Örneği -
(Tasdik Şerhi en az 9 cm kenarlıklı kare biçiminde olacaktır.)

TASDİK ŞERHİ

(5 Ekim 1961 Tarihli Lahey Sözleşmesi)

APOSTİLLE

(Convention de La Haye du 5 Octobre 1961}

1. Ülke TÜRKİYE-LA TUROUIE

İşbu resmi belge:

2. .... tarafından imzalanmıştır

3. İmzalayanın sıfatı ..... dır

4. ..... nin mühür/damgasını taşımaktadır.

TASDİK

5. ..... da

6. ..... günü

7. ..... tarafından

8. ..... ile tasdik edilmiştir.

9. Mühür/Damga

10. İmza :

....

3- Diplomasi ve Konsolosluk Memurlarınca Düzenlenen Belgelerde Onay İşleminin Kaldırılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi:

12 Nisan 1987 günü Resmi Gazetede yayınlanmış bulunan Diplomasi ve Konsolosluk Memurlarınca Düzenlenen Belgelerde Onay İşleminin Kaldırılmasına Dair Avrupa Sözleşmesini imzalayan üye devletlerin isimleri ile bu sözleşme ile noterlere düşen yükümlülüklerin bildirilmesi hususunda Adalet Bakanlığına yapılan başvuru üzerine, adı geçen Bakanlıkça gönderilen 14.8.1987 gün ve 26368 sayılı yazida:

"Avrupa Konseyi çerçevesinde yapılan Diplomasi ve Konsolosluk Memurlarınca Düzenlenen Belgelerde Onay İşleminin Kaldırılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi 1 Eylül 1980

tarihinde hükümetimizce imzalanmış ve Bakanlar Kurulunun 15 Mart 1987 tarihli kararı ile onaylanmış olup, onay belgesi Konsey Genel Sekreterliğine tevdi edilmek üzere konsey nezdindeki daimi temsilciliğimize gönderilmiştir.

Sözleşme onay belgesinin Konsey Genel Sekreterliğine verildiği tarihten üç ay sonra ülkemiz ile onaylanan diğer ülkeler arasında yürürlüğe girecektir.

Sözleşmeyi onaylayan ülkeler, Avusturya, Kıbrıs Rum Kesimi, Fransa, F. Almanya, Yunanistan, İtalya, Lihtenştayn, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, Portekiz, İspanya, İsveç ve İngiltere'dir. Anılan sözleşmenin ikinci maddesinde,

1) İşbu sözleşme herhangi bir ülkede görevlerini ifa etmekte olan akit devletlerin diplomasi ve konsolosluk memurlarının resmi sıfatlarına dayanarak düzenledikleri,

a) Diğer bir akit tarafın ülkesinde,

b) Bu sözleşmeye taraf olmayan bir devletin toprakları üzerinde görev yapmakta olan bir başka akit tarafın diplomasi ve konsolosluk memurlarına ibraz edilecek resmi belgelere uygulanır.

2) Bu sözleşme aynı zamanda, önceki fikrada belirtilen başka diploması ve konsolosluk memurlarınca vazolunan, İmza tasdikleri gibi resmi beyanlarda da uygulanır denilmekte, 4. maddesinin 1. bendinde akit taraflardan her birinin, kendi mercilerinin, bu sözleşmenin kaldırıldığı tasdik işlemlerini önleyici tedbirler alacağı belirtilmekte, 5. maddesinde de, bu sözleşmenin, akit taraflar arasında antlaşma, sözleşme ve anlaşmaların, diploması ve konsolosluk memurlarının imzalarını, sıfatlarını ve gereğiğinde belgenin taşıdığı mühür ve damgaların doğruluğunu tasdike tabi tutan hükümlerini geçersiz kılacığı ifade edilmiş bulunmaktadır.

Düzenleme 1. maddesinin 1. bendinde akit taraflardan her birinin, kendi mercilerinin, bu sözleşmenin kaldırıldığı tasdik işlemlerini önleyici tedbirler alacağı belirtilmekte, 5. maddesinde de, bu sözleşmenin, akit taraflar arasında antlaşma, sözleşme ve anlaşmaların, diploması ve konsolosluk memurlarının imzalarını, sıfatlarını ve gereğiğinde belgenin taşıdığı mühür ve damgaların doğruluğunu tasdike tabi tutan hükümlerini geçersiz kılacığı ifade edilmiş bulunmaktadır.

Gördüğü gibi anılan sözleşme ile yabancı memleketlerde noterlik işlerini görmekle de yükümlü bulunan diploması ve konsolosluk memurları tarafından düzenlenen belgelerin tasdik zorunluluğunun ortadan kaldırılması amaçlanmış noterler için ise herhangi bir mükellefiyet getirilmemiştir." denilmiştir.

4- Yabancı Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesine taraf ülkeler ile bu ülkelerde apostil şerhini veren makamların nasıl bulunacağı:

Yürürlükten kaldırılan 1990/51 ve 1994/79 sayılı genelgelerle, Yabancı Resmi Belgelemin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi'ne taraf olan ülkeler ile o ülkelerdeki tasdikeyetkili mercileri içeren listeler noterliklere duyurulmuş ise de, bunların zamanla değişmesi nedeniyle genelgelerin güncellenmesi istemiyle yapılan bir başvuru üzerine konu Adalet Bakanlığına ilettilmiştir. Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen ve Yönetim Kurulu'ndan 14.12.2007 tarihli toplantıda noterlerimize duyurulmasına karar verilen 08.11.2007 tarihli ve 23988 sayılı yazıyla;

"Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi'ne taraf olan ülkelerin işlemleri bakımından, apostil şerhini hangi makamlar tarafından verileceği hususunda bilgi talep edilen ilgi sayılı yazınızın incelendi.

Konu ile ilgili olarak Bakanlığımız Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nden alınan 2.11.2007 tarih ve 95201 sayılı cevabı yazıcıda 'Sözleşmenin 6. maddesi uyarınca tasdik şerhini (apostil) vermekle yetkili ülke makamları ülkemiz uygulamasında olduğu üzere, idari belgeler ve adli belgeler için farklılık gösterdiği gibi eyaletlere ayrılan ülkelerde de (Amerika Birleşik Devletleri, Almanya Federal Cumhuriyeti v.b) her bir eyalete göre idari ve adli belgelere tasdik şerhini vermeye yetkili makamlar farklılık göstermektedir. Hal böyle olunca her bir ülke için ve eyalet sistemini benimsemiş ülkelerde de her bir eyalet için yetkili makamların isimlerinin tespit edilerek verilmesi kapsamlı bir çalışma gerektirmektedir.

Bu nedenle, Sözleşmenin 6. maddesi uyarınca tasdik şerhini (apostil) vermekle yetkili ülke makamlarının "http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions authorities&cid=41" internet adresinde ilgili ülkenin isminin üzerine tıklanarak temin edilebileceği" belirtilmiştir." yönünde bilgi verilmiştir.

Gerek Yabancı Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesine taraf ülkeler ve gerekse bu ülkelerde apostil şerhini veren makamlara ilişkin bilgilere belirtilen internet adresinden ulaşılması mümkün bulunmaktadır.

5- İkili anlaşmalar nedeniyle tasdik şerhi aranmayacak ülkeler:

Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk Prensipler Daire Başkanlığı tarafından gönderilen 23 Ekim 2009 tarihli ve 2009/412955 sayılı yazda;

"1- Avusturya'nın Ankara Büyükelçiliği'nden alınan Nota'da "Türkiye Cumhuriyeti ve Avusturya Cumhuriyeti'nin Taraf Bulundukları 01.03.1954 Tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmesi'ne İlişkin Olarak Yaptıkları 16 Eylül 1988 Tarihli Ek Anlaşma'nın 15. maddesinde geçen "Her iki ülkenin birinde bir mahkeme veya noterlik tarafından düzenlenen veya tasdik edilen evrakin diğer ülkede yeniden tasdik edilmesine gerek yoktur" hükmüne rağmen, Türk makamlarının ve noterlerin Avusturya belgelerinde Apostil şerhi bulunmasını talep ettikleri, konuya ilişkin görüşlerinin alınarak Avusturya tarafına yanıt verilmesi ve ilgili makamlarımızın bilgilendirilmesini teminen Bakanlıklarına ilgi (a)'da kayıtlı yazımızla bildirilmiştir.

2- Bakanlıklarından alınan ilgi (b)'de kayıtlı cevabı yazda, özetle, Avusturya ile ülkemiz arasında akdedilen 16 Eylül 1988 tarihli Ek Anlaşmanın 15. maddesinde belirtilen belgeler için muafiyet gereği ayrıca Apostil tasdikinin aranmasına gerek bulunmadığı belirtilmektedir.

3- Yukarıdaki hususların iletildiği Avusturya makamlarıyla görüş birliği içinde olunduğu Avusturya Dışişleri Bakanlığı'nın Viyana Büyükelçiliğimize传递 bir Nota'da belirtilmektedir.

4 - Bu çerçevede, Avusturya makamlarında düzenlenen ve münhasıran adli makamlara sunulacak belgeler için Apostil tasdikinin aranmaması gereği hususunun üyelerine iletmesine izinlerini saygımla rica ederim" denilmiştir.

Avusturya makamlarında düzenlenen ve münhasıran adli makamlara ve dolayısıyla noterliklere sunulacak belgelerde tasdik (Apostille) şerhinin aranmaması gereği anlaşılırlıkla konu Yönetim Kurulumuzun 4.12.2009 tarihli toplantısında görüşülmüş ve tasdik (Apostille) şerhi aranmayacak başka ülkeler bulunup bulunmadığının Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nden sorulmasına karar verilmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 21.12.2009 tarihli ve 1557/129430 sayılı cevap yazısında;

"Avusturya dışında, ikili anlaşmalar nedeniyle adli makamlara veya noterliklere sunulacak belgelerde Apostille (tasdik) şerhi aranmayacak "Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi" ne taraf başka ülkeler bulunup bulunmadığı hususunda görüş isteminde bulunan ilgi yazınız ve konu incelendi.

Türkiye'nin;

12/04/1988 tarihinde Polonya ile yaptığı "Türkiye Cumhuriyeti ile Polonya Halk Cumhuriyeti arasında Hukuki ve Ticari Konularda Adli Yardım Sözleşmesi'nin 13. maddesinde;

06/06/1988 tarihinde Macaristan ile yaptığı "Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Halk Cumhuriyeti Arasında Hukuki ve Ticari Konularda Adli Yardımlaşma Sözleşmesi'nin 13. maddesinde;

07/02/1990 tarihinde Kuveyt ile yaptığı "Hukuki, Ticari ve Cezai işlerde Hukuki ve Adli İşbirliği Sözleşmesinin 7. maddesinde;

23/06/1994 tarihinde Özbekistan ile yapılan "Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardım Sözleşmesinin 14. maddesinde;

15/03/1995 tarihinde Arnavutluk ile yaptığı "Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Sözleşmesinin 14. maddesinde;

04/04/1996 tarihinde Gürcistan ile yaptığı "Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Cumhuriyeti Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardım Anlaşması'nın 14. maddesinde;

06/05/1996 tarihinde Tacikistan ile yaptığı "Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma"sının 14. maddesinde;

15/12/1997 tarihinde Rusya ile yaptığı "Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması'nın 14. maddesinde;

10/02/1999 tarihinde Hırvatistan ile yaptığı "Türkiye Cumhuriyeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Arasında Hukuki, Ticari Konularda Adli İşbirliği Anlaşması'nın 12. maddesinde;

19/09/1999 tarihinde Litvanya ile yaptığı "Türkiye Cumhuriyeti ile Litvanya Arasında Hukuki ve Ticari Konularda Adli Yardım Sözleşmesinin 7. maddesinde;

23/11/2000 tarihinde Ukrayna ile yaptığı "Türkiye Cumhuriyeti ile Ukrayna Arasında Hukuki Konularda Adli Yardımlaşma ve İşbirliği Anlaşması'nın 13. maddesinde;

11/07/2001 tarihinde Makedonya ile yaptığı "Türkiye Cumhuriyeti ile Makedonya Cumhuriyeti arasında Hukuki ve Cezai Konularda Adli Yardım Sözleşmesi'nin 14. maddesinde;

Genel olarak, Akit taraflardan birinin ülkesinde, yetkili makamlar tarafından tanzim edilmiş, verilmiş veya onaylanıp resmi mühür taşıyan belgeler ile bunların onaylı örneklerinin diğer akit tarafın ülkesinde tasdik işlemeye tabi tutulmayacağına ilişkin bir düzenleme mevcuttur.

17/07/1997 tarihinde Türkiye ile Kazakistan arasında yapılan "Türkiye Cumhuriyeti ve Kazakistan Cumhuriyeti Arasında Hukuki Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması'nın 8. maddesi uyarınca ise; "Diger Akit tarafın mahkemeleri nezdinde kullanılmak üzere, Akti taraflardan birinin yetkili makamlarında tanzim edilmiş veya onaylanmış belgeler, usulüne uygun olarak imzalanmış ve resmi mühürle mühürlenmiş olmaları şartıyla, tasdik işlemeye tabi tutulmayacaktır."

Benzer bir hükmü Türkiye ile Azerbaycan arasında 02/11/1992 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasında yapılan "Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Sözleşmesi"nde bulunmaktadır. Sözü edilen 12. madde'ye göre; "Akit taraflardan birinin ülkesinde düzenlenmiş veya onaylanmış ve resmi mühür taşıyan belgeler diğer Akit tarafın bir adli makamı önündeki işlemlerde tasdikten muaf tutulacaktır."

Bu ülkelerden Tacikistan, Kuveyt, Özbekistan ve Irak, 1961 tarihli Lahey (Apostille) Sözleşmesine taraf değildir." denilmiştir.

Buna göre;

1) Arnavutluk, Avusturya, Gürcistan, Hırvatistan, Kuveyt, Litvanya, Macaristan, Makedonya, Özbekistan, Polonya, Rusya, Tacikistan, Ukrayna yetkili makamları tarafından tanzim edilmiş, verilmiş veya onaylanıp resmi mühür taşıyan belgeler ile bunların onaylı örneklerinde tasdik şerhinin aranmaması gerekmektedir.

2) Kazakistan makamları tarafından Türkiye'deki mahkemeler nezdinde kullanılmak üzere tanzim edilmiş veya onaylanmış belgeler usulüne uygun olarak imzalanmış ve resmi mühürle mühürlenmiş olmaları şartıyla, tasdik işlemeye tabi değildir.

3) Azerbaycan makamları tarafından düzenlenmiş veya onaylanmış ve resmi mühür taşıyan belgeler Türkiye'deki adli makamlar önündeki işlemlerde tasdikten muaf bulunmaktadır.

6- Yurtdışındaki Türk Konsolosluklarında yapılan işlemlerin tasdikine gerek olmadığı:

Bazı tereddütler üzerine vaki sorumuza Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından verilen cevabı içeren 4.5.1990 gün ve 20385 sayılı yazdı:

"1512 sayılı Noterlik Kanununun yabancı memleketlerdeki noterlik işlemlerini düzenleyen 191 ve müteakip maddelerinde, Türk Konsolosluklarında yapılan noterlik işleminin geçerli sayılması veya yurt içinde kullanılabilmesi için herhangi bir merciin tasdiki öngörülmemiştir.

Bu itibarla, yurtdışında Türk Konsolosluğu'nda yapılan bir noterlik işlemi, yurtdışında başka bir merciin tasdikine gerek kalmaksızın kullanılabilecektir" denildiğinden, Dış Temsilciliklerimizde yapılan noterlik işlemlerinde ayrıca başka bir merciinin tasdikin aranması gerekmektedir.

7- Yurtdışında kullanılacak noterlik işlemlerinin, noterin bulunduğu yer valiliği-ne tasdik ettirilmesi gereği ve bu hususun iş sahiplerine hatırlatılmasının uygun olacağı:

Noterlik Kanununun 199 uncu maddesinin "Türkiye' de usulüne uygun olarak yapılan ve yabancı bir memlekette kullanılacak olan işlemin altındaki noterin imza ve mührünü, noterin bulunduğu yer valiliği onaylar" hükmünü içermesi ve Adalet Bakanlığından alınan 25.11.1985 gün ve 42533 sayılı yazda da; "Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Hakkındaki Sözleşmeye ait onay belgesinin 31 Temmuz 1985 tarihinde Hollanda Dışişleri Bakanlığına tevdi edilmesi ile sözleşmenin 29 Eylül 1985 tarihinde yürürlüğe girdiği ve sözleşmenin 6.inci maddesi uyarınca da tasdik şerhini vermekle yetkili Türk Makamları olarak, idari belgeler için Valiliklerin, adlı belgeler için ise Ağır Ceza Mahkemesi olan merkezlerdeki Adalet Komisyonu Başkanlıklarını olarak tespit edildiğinin" bildirilmesi nedeniyle, noterliklerimizde yapılan ve yurtdışında kullanılacak işlemlerde bulunan noterin imza ve mührünün, noterin bulunduğu yer valiliğince onaylanması zorunludur.

Yurtdışında kullanılmak üzere bir noterlik işlemi yaptırılması halinde, noterlerimizin, iş sahiplerine, bu işlemin yurtdışında kullanılabilmesi için öncelikle o il valiliğinde tasdik şerhinin yaptırılması gereğinin hatırlatılması hem bir kamu görevinin yerine getirilmesi, hem de vatandaşların noterlere olan güvenlerini artırması yönünden uygun olacaktır.

8- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde düzenlenmiş veya onaylanmış ve resmi mühür taşıyan belgelerin, tasdikten muaf tutulduğu ve Ülkemizdeki resmi belgelerle aynı ispat gücüne sahip olduğu:

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Adalet ve İçişleri Alanında İşbirliği Anlaşması" Bakanlar Kurulunca onaylanmakla 07.01.2003 günlü Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu anlaşmanın;

13.uncu maddesinde içişleri alanında işbirliğine ilişkin düzenlemelere,

27.inci maddesinde de "Taraflar evlenme akitlerinin karşılıklı tanınması ve tescili amacıyla yasal ve idarî tedbirleri alacaklar, bilgi değişimi ve işbirliği yapacaklardır.

Taraflardan birinin ülkesinde düzenlenenmiş ve onaylanmış ve resmi mühür taşıyan belgeler diğer Tarafın yetkili makamları önündeki işlemlerde tasdikten muaf tutulacak ve Taraflardan birinin resmi makamlarınca düzenlenen belgeler, diğer Taraf ülkesindeki resmi belgelerle aynı ispat gücüne sahip olacaktır." hükümlerine,

yer verilmiştir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamlarınca düzenlenmiş ve onaylanmış belgelerin Türkiye Cumhuriyeti makamlarınca düzenlenen belgeler hükmünde tutulması ile ilgili kısmının kapsamı ile Noterlik Kanununun 195.inci maddesi de nazara alınarak noterliklerde kabul edilmelerine ilişkin esaslar ve başka bir merci tarafından onaylanması gerekliliği olmadığı hususlarında Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş sorulmuştur.

HİGM'nin 05.02.2004 yılı ve 03016 sayılı cevap yazısı ekinde gönderilen ve Yönetim Kurulunun 20.02.2004 yılı toplantılarında görüşülen Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nden 26.01.2004 gün ve 5483 sayılı yazısının sonuç bölümünde;

"Konusu incelediğinde; söz konusu Anlaşmanın "İçişler Alanında İşbirliği" bölümünde düzenlenen 27. maddenin 1. fikrasında "Taraflar, evlenme akitlerinin karşılıklı tanınması ve tescili amacıyla yasal ve idarî tedbirleri alacaklar, bilgi değişimi ve işbirliği yapacaklardır" 2. fikrasında ise, "Taraflardan birinin ülkesinde düzenlenenmiş veya onaylanmış ve resmi mühür taşıyan belgeler diğer tarafın yetkili makamları önündeki işlemlerde tasdikten muaf tutulacak ve taraflardan birinin resmi makamlarınca düzenlenen belgeler, diğer taraf ülkesindeki resmi belgelerle aynı ispat gücüne sahip olacaktır" hükümlerine yer verildiği anlaşılmaktadır.

Konunun araştırılması için intikal ettiirildiği Dışişleri Bakanlığından alınan ve bir örneği ilişkide gönderilen 2.9.2003 tarih ve 902.21/KKTC/2003KOEC/356105 sayılı yazı ile 30.10.2003 tarih ve 902.21/KKTC.GN/03/KOEC/439801 sayılı yazılarında; sözü edilen Anlaşmanın 26 Ekim 2003 tarihinde yürürlüğe girdiği ve anılan Anlaşma'nın 27/2. fikrasında yer alan hükmün, tüm resmi belgeler açısından geçerli olacağı belirtilmektedir" denilmiştir.

Bir soru üzerine, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen 09.07.2012 tarihli ve 878/63066 sayılı cevabı yazda da belirtildiği üzere; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Adalet ve İçişleri Alanında İşbirliği Anlaşması'nın 27/2 fıkrasında yer alan hüküm, tüm resmi belgeler açısından geçerli bulunmakta, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti makamlarınca düzenlenmiş belgelerin ayrıca bu yerdeki konsolosluklarımıza onaylanması da gerekmemektedir.

9- Suriye vatandaşlarının Ülkelerinden aldıkları belgelerin tasdiki işlemleri:

Hatay Barosu Başkanlığının Birliğimize gönderdiği 06.12.2013 tarihli ve 2013/3017 sayılı yazıyla; Suriye'deki iç savaş nedeniyle Hatay ilinde çok sayıda olan mültecilerin çeşitli ticari ve hukuki ilişkilerinin bulunduğu, kendi Ülkelerinde yetkili makamlardan aldıkları ve Türkiye'de kullanmak istedikleri belgeleri, Suriye'de Türk Konsolosluğunun bulunmaması nedeniyle tasdik ettiremediklerini ve bu sebeple belgelerin tercümelerini de yaptıramadıklarını, bu Ülkeden aldıkları resmi belgeye istinaden işlem yapamadıklarını, vekâlet veremediklerini ve dolayısıyla hak arama ve avukat yardımından yararlanma haklarını kullanamadıklarını belirterek, bu konuda acilen bir yöntemin belirlenmesini talep etmesi üzerine, konu, Yönetim Kurulumuzun 13.01.2013 günlü toplantılarında görüşülmüş ve ilgisi nedeniyle yazının bir örneğinin Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilmesine karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe Hatay Barosu Başkanlığına gönderilen cevap yazısının bir örneği de 20.06.2016 tarihli ve 9909 sayılı yazı ile Birliğimize gönderilmiştir.

Sözü edilen yazda;

"Bilindiği gibi, 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 'imza ve mühür onaylanması' başlıklı 195inci maddesinde, 'Yabancı memleketlerde usulü uyarınca yapılan noterlik işlemlerinin altındaki o memleketin yetkili merciinin imza ve mühürü, konsolos tarafından onanır. Özel kanun hükümleri saklıdır.' hükmü yer almaktadır. Bu madde, yabancı memleketlerde usulü uyarınca yapılan noterlik işlemlerine uygulanmaktadır, yabancı resmi makamlardan alınan her türlü belgeyi kapsamamaktadır.

Diger taraftan, Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılmasına Dair 5 Ekim 1961 tarihli Lahey Sözleşmesi ile yabancı resmi belgelerin diploması veya konsolosluk temsilciliklerince onaylanması zorunluluğunun kaldırılması yoluna gidilmiştir. Ancak, bu Sözleşme âkit devletlerden birinin ülkesinde düzenlenmiş olup da diğer bir âkit devlet ülkesinde kullanılacak olan resmi belgelere uygulanacaktır. Sözleşmeye taraf olmayan devletler açısından, yabancı resmi belgelerin onaylanması sorununun, gerek devletlerarasındaki ikili anlaşmalarla, gerekse de uluslararası diğer sözleşmelerle çözümlenmiş olması mümkündür.

Bundan başka, Suriyeli mültecilerin Ülkelerinde resmi makamlardan aldıkları belgeleri Türkiye'de kullanabilecekleri konusunda, Suriye'nin 1961 tarihli Lahey Sözleşmesine taraf olup olmadığı, taraf değilse Türkiye ile aralarında ikili bir anlaşma bulunup bulunmadığı, böyle bir anlaşma da yok ise Türkiye ile birlikte başka bir uluslararası sözleşmeyi imzalayıp imzalamadıkları ve Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin hukuki statüleri, Türkiye ve Suriye'nin dış temsilcilik seviyesindeki karşılıklı hallerinin ne şekilde olduğu gibi hususlarda Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünden görüş talebinde bulunulmuş olup, 12.05.2016 tarihli ve 53597 sayılı cevabı yazda;

Suriye'nin, Ülkemizin taraf olduğu Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesine taraf olmadığı, bu itibarla Suriye'de düzenlenmiş olup, Ülkemizde ibraz edilecek olan resmi belgelerin diploması veya konsolosluk temsilcilikleri tarafından onaylanması zorunluluğunun bulunduğu, bununla birlikte, Suriye'deki mevcut gelişmeler nedeniyle anılan Ülkedeki temsilciliklerimizin faaliyeterine geçici olarak ara verildiği ve bu sebeple, Noterlik Kanununun 192nci maddesi uyarınca, söz konusu ülkedeki dış temsilciklerimiz tarafından noterlik işlemlerinin yürütülmesi imkanının bulunmadığı, diğer taraftan, Suriye ile Ülkemiz arasında 09.04.2009 tarihinde, 'Türkiye Cumhuriyeti ve Suriye Arap Cumhuriyeti Arasında Hukuki ve Ticari Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının' imzalandığı, bahse konu Anlaşmanın 'Belgelerin Geçerliliği' başlığını taşıyan 12nci maddesinde; 1- Âkit Tarafından birinin ülkesinde düzenlenmiş veya onaylanmış ve resmi mühür taşıyan belgeler diğer Âkit Tarafın bir adlı, makamı önündeki işlemlerde tasdikten muaf tutulacaktır. 2. Âkit Tarafından birinin resmi makamlarınca düzenlenen belgeler, diğer Âkit Taraf ülkesindeki, resmi

belgelerle aynı güçce sahip olacaktır.' hükmünün yer aldığı, bununla birlikte, söz konusu anlaşmanın yürürlüğüne ilişkin olarak Dışişleri Bakanlığından alınan bilâ tarihli ve 87016113-019.00-2013/205798 sayılı yazda, anlaşmanın onaylama işlemlerinin karşı tarafa bildirilmesinin ardından ilgili maddeleri uyarınca 20.10.2011 tarihinde yürürlüğe girdiği, anlaşmaların yürürlüğe giriş tarihlerinin tespitine yönelik olarak 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi çerçevesinde Bakanlar Kurulu Kararnamesi çıkarılması için gerekli sürecin başlatıldığından bildirildiği, ayrıca 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 2 nci fıkrasında yer alan, 'Bir milletlerarası anlaşma yukarıdaki fıkrada söz konusu yürürlük tarihinin tespitine dair kararnamede belirtilen yürürlüğe giriş tarihinde kanun kuvvetini kazanır.' hükmüne dikkat çekildiği ve yine Dışişleri Bakanlığının 28.04.2016 tarihli ve 87016113-40Ö.18.03-2016/1Ö852213 sayılı yazısı ile eklerinde, Suriye'deki mevcut durum nedeniyle Suriye vatandaşlarının Ülkemizde yaptırıma istedikleri işlemlerde, ilgili Suriye yetkili makamlarından aldıkları belgelerin tasdiki hususunda karşılaşlıklarını zorluklar nedeniyle başvuran vatandaşlarımızın Suriye'nin hâlen faal olan İstanbul Başkonsolosluğuna yönlendirildiğini ve Suriye ile Ülkemiz arasında 09.04.2009 tarihinde imzalanan 'Türkiye Cumhuriyeti ve Suriye Arap Cumhuriyeti Arasında Hukuki ve Ticari Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının' yürürlüğe giriş tarihinin tespitine yönelik Bakanlar Kurulu Kararnamesi çıkartılması için başlatılan sürecin henüz sonuçlandırılmışının bildirildiği belirtilemiştir." denilmektedir.

10- e-apostille uygulamasına geçen devletler:

a) Moldova Cumhuriyeti:

Birliğimize gönderilen Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 08.05.2015 tarih ve 6673 ile Dışişleri Bakanlığının 06.03.2015 tarih ve 7553879 sayılı yazılarıyla;

Moldova Büyükelçiliği'nin Notası'na atfen Moldova e-apostil uygulamasının bazı makamlarımızca bilinmemesi nedeniyle ülkemizdeki Moldova vatandaşlarının sorun yaşadıkları,

Moldova Cumhuriyeti'nde 1 Ekim 2013 tarihinden itibaren yalnızca dijital imzalı e-apostil uygulamasına geçildiği, bu uygulamanın belgenin elektronik imzalı apostilli kısmi ve apostile konu asıl belgenin kopyasını içeren pdf formatından oluşacağı, anılan belgenin biri apostil kodu ve diğerı güvenlik kodu olmak üzere iki ayrı koda sahip olacağı, ayrıca bu kodların "www.apostila.gov.md" internet adresi üzerinden doğruluğunun teyit edilebileceği ve aynı zamanda pdf formatında aktarılabileceği,

Bildirilmiş ve bu Ülkeye ait e-apostil uygulamasının bir örneği de yazı ekinde gönderilmiştir. Bu sebeple, Moldova Cumhuriyeti'nde düzenlenmiş bir belgenin tasdik (apostil) şerhinin, (Ek 1)'de yer alan dijital imzalı e-apostil uygulamasına uygun şekilde aranması gerekmektedir.

b) Kolombiya Cumhuriyeti:

Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk İşleri Genel Müdürlüğü 27.05.2015 tarihli ve 7912525 sayılı yazısıyla; "Kolombiya'nın Ankara Büyükelçiliğinden alınan ve bir örneği ilişikte sunulan Nota'da, e-Apostil uygulamaları çerçevesinde Kolombiya Dışişleri Bakanlığında ekte takdim kilinen apostil tasdik şerhi çıktılarının kullanılmaya başlanacağı ve tasdike konu belgelere iletirileceği" bildirilmiş ve bu Ülkeye ait e-apostil uygulamasının bir örneği de yazı ekinde gönderilmiştir.

Bu sebeple, Kolombiya Cumhuriyeti'nde düzenlenmiş bir belgenin tasdik (apostil) şerhinin, (Ek 2)'de yer alan dijital imzalı e-apostil uygulamasına uygun şekilde aranması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

10.07.1978 - (17), 20.09.1984 – (39), 18.12.1985 – (101), 10.09.1987 – (62),
18.05.1990 – (33), 27.07.1990 – (51), 01.12.1994 – (79), 07.01.2010 – (5) sayılı genelgeler,
26.02.2004-H (31), 27.12.2007-H (152), 05.06.2015-H (48), 12.06.2015-H (51),
20.07.2016-H (64) sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan
“YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
(Sözleşmeler Bürosu)

Sayı : 64905974-LAHEY 12-191/41783

27/04/2015

Konu : E- Apostil Uygulaması

HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE

- İlgisi: (a) 09.01.2014 tarih ve 98192251.04.1-109/193/812 sayılı yazımız.
(b) 28.01.2014 tarih v e64905974-LAHEY 1265/11530 sayılı yazımız.
(c) Dışişleri Bakanlığının 06.03.2015 tarih ve 80225068-914.30.02-2015/7553879 sayılı yazısı.

İlgisi (a) yazınızla, Türkiye Noterler Birliğinin 03/12/2013 tarihli yazısına atfen, Moldova Cumhuriyeti'nde apostilin elektronik ortamda verilmeye başlandığı, ıslak imza uygulamasından vazgeçildiği, doğrulama yapan memurun elektronik imzası ile güvenlik koduna ilişkin numaralar yazılı apostil serhi taşıyan evrak ile Noterlilkere müracaat edilmeye başlandığı belirtilecek, Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması (Apostil) Sözleşmesi kapsamındaki bu uygulama ile ilgili olarak görüşümüz istenmiş, ilgi (b) yazımız ile Genel Müdürlüğümüz konuya ilişkin görüşleri bildirilmiştir.

Dışişleri Bakanlığından bu defa alınan ilgi (c) yazında ise, Moldova Büyükelçiliği'nin Notası'na atfen, Moldova e-apostil uygulamasının bazı makamlarımızca bilinmemesi nedeniyle Ülkemizdeki Moldova vatandaşlarının sorun yaşadıkları bildirilmektedir.

Moldova e-apostil uygulamasına göre; 1 Ekim 2013 tarihinden itibaren yalnızca dijital imzalı e-apostil uygulamasına geçildiği, bu uygulamanın belgenin elektronik imzalı apostilli kısmı ve apostile konu asıl belgenin kopyasının içeren pdf formatından oluşacağı, anılan belgenin biri apostil kodu ve diğerı güvenlik kodu olmak üzere iki ayrı koda sahip olacağı, ayrıca bu kodların "www.apostila.gov.md" Internet adresi üzerinden doğruluğunun teyit edilebileceği ve aynı zamanda pdf formatında aktarılabilceğinin kaydedildiği bildirilmiştir. Anılan ülkeye ait e-apostil uygulamasının bir örneği ektedir.

Söz konusu yazı, Genel Müdürlüğümüzce tüm adli yargı adalet komisyonu başkanlıklarına da bildirilmiştir.

Bilgilerinizi ve anılan hususların konu ile ilgisi nedeniyle Türkiye Noterler Birliğine duyurulmasını arz ederim.

Ahmet BAŞARAN
Hâkim
Genel Müdür Yardımcısı
 e-imzalıdır

Ek: Moldova e-apostil uygulaması örneği

Bu belge DYS üzerinden elektronik imza ile imzalanmış olup, ayrıca fiziki olarak gönderilmeyecektir.

Mustafa Kemal Mah., 2151. Cadde, No:34/A, 06520 Söğütözü / Ankara Ayrıntılı bilgi için irtibat: Tetkik Hâkimi Tuğrul UZUN,
Telefon : +90-312-2187973; Faks: +90-312-2194523e-posta: uhdigm@adalet.gov.tr Elektronik Ağ:<http://www.uhdigm.adalet.gov.tr>

APOSTILLE
(Convention de La Haye du 5 octobre 1961)

1. Statul: Country / Pays :	Republica Moldova
Prezentul act oficial This public document / Le présent acte public	
2. a fost semnat de către has been signed by a été signé par	Andrușca Tatiana
3. în calitatea sa de acting in the capacity of agissant en qualité de	sef
4. și poartă sigiliul/stampilă beers the seal / stamp of est revetu du sceau / timbre de	Serviciul Tehnologii Informaționale
Confirmat Certified / Atteste	
5. la Ministerul Justiției at / a	6. pe data: 05.11.2013 the / le
7. de către Prîmu Valeriu by / par	
8. cu nr. IT3VD482JU6E6 No sous no	
9. Nu se aplică: Not applicable : Pas applicable :	
10. Semnătura digitală: Digital signature : Signature numérique :	

Această Apostilă certifică autenticitatea semnăturii, calitatea în care semnatarul a acționat și, dacă este cazul, identitatea sigilului sau a ștampilei

Această Apostilă nu certifică conținutul documentului pentru care a fost emis
(Utilizarea acestei apostile nu este valabilă în Republica Moldova)

[Această apostilă este semnată digital și poate fi verificată la următoarea adresă: www.apostila.gov.md]

Codul de siguranță:2013071353133

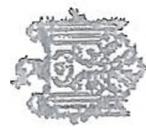
This Apostille only certifies the authenticity of the signature and the capacity of the person who has signed the public document, and, where appropriate, the identity of the seal or stamp which the public document bears. This Apostille only certifies the authenticity of the signature and the capacity of the person who has signed the public document, and, This Apostille does not certify the content of the document for which it was issued.
(This Apostille is not valid for use anywhere within Republic of Moldova)
[This Apostille is digitally signed and can be verified on the following address: www.apostila.gov.md]

Security code:2013071353133

Le cas échéant, l'identité du sceau ou timbre dont cet acte public est revêtu. Cette Apostille atteste uniquement la véracité de la signature, la qualité en laquelle le signataire de l'acte a agi et, Cette Apostille ne certifie pas le contenu de l'acte pour lequel elle a été émise.
(L'utilisation de cette Apostille n'est pas valable en République de Moldova)
[Cette Apostille est signée numérique et peut être vérifiée à l'adresse suivante: www.apostila.gov.md]

Code de sécurité:2013071353133

Министерство внутренних
дел Республики Молдова

Ministry of Internal Affairs
of the Republic of Moldova -

- ANTNA 19650329 -

CJLC-13-108446 . 01.11.2013

СПРАВКА ОБ ОТСУСТВИИ ПРИЧИНОСТИ

Лицо, идентифицированное посередине №095 00905881521 не является виновником
кriminatisticheskoy i kriminologicheskoy prirody
Срок действия юридической справки составляет 3 месяца со дня выдачи.

Заместитель начальника Службы

КОНФИДЕНЦИАЛЬНО

ВНИМАНИЕ! Данные персонального характера обрабатываются с соответствии с Законом № 13 от 08.07.2011

Embajada de Colombia

The Embassy of the Republic of Colombia presents its compliments to the Ministry of Foreign Affairs - Directorate General for Information (BNGM) and Directorate General for Consular Affairs (KOGM) - has the honour to inform the following:

The Republic of Colombia is one of the 106 States part of the Hague Convention abolishing the Requirement of Legalisation for Foreign Public Documents of October 5th 1961. By its Law 455 on 1998, the Republic of Colombia ratified the suscript Convention that allows the international use of the Apostille.

As part of a process to modernization and in order to keep pace with its e-Government initiatives and developments, on October, 2007 the Ministry of Foreign Affairs of Colombia implemented the use of the e-Apostille (e-App) component of the Hague Convention, complying with the issuance of print-out apostilles. The printed apostilles are attached to the suscribed documents and have the following characteristics:

- Issuance with the procedure of Digital Certification.
- Relation of the document being apostilled
- Inclusion of digital recognition from the latter authority of Ministry of Foreign affairs of Colombia

Enclosed is a legitimate sample of an Apostille issued by the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Colombia. The Embassy of Colombia in Ankara kindly requests the latter assistance on remitting a copy of the suscript document to the following authorities:

Ministry of Interior- Department of Information Technologies
Ministry of Family and Social Policies- Department of Marriage
Notaries of the Republic of Turkey

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
Directorate General for Information (BNGM)
Directorate General for Consular Affairs (KOGM)
Ankara

The Embassy of the Republic of Colombia avails itself of this opportunity to renew to the Ministry of Foreign Affairs - Ministry of Foreign Affairs - Directorate General for Information (ENGM) and Directorate General for Consular Affairs (KOGM) the assurances of its highest consideration.

Annex: Apostille Sample

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
Directorate General for Information (ENGM)
Directorate General for Consular Affairs (KOGM)
Ankara

RERÚBICA DE COLOMBIA
MINISTERIO DE RELACIONES EXTERIORES

APOSTILLE

(Convention de La Haye du 5 Octobre 1961)

País: REPUBLICA DE COLOMBIA
(Country - País)

El presente documento público
(This public document - Le présent document)

Ha sido firmado por:
ESTEBAN GARCIA - A su cargo por:

Actuando en calidad de: JEFE OFICINA SERVICIO AL CIUDADANO
(Acting in the capacity of: Agente en calidad de:)

Lleva el sello o anotación de: Monograma
Dentro del sello se aprecia: Se fija en la cara de este de:

Certificado
(Certified - Auténtico)

En: BOGOTA D.C

El: 7/4/2012 13:02:25 p.m.

Por: APOSTILLA Y LEGALIZACIÓN
(By The Ministry of Foreign Affairs of Colombia - Por Ministerio de Relaciones Exteriores de la Colombia)

Nro: AMHE13

Nota Number - Número de Nota:

Firmado Digitalmente por: (Digitally Signed by.)
Ministerio de Relaciones Exteriores de Colombia
GIOVANNY ANGULO ARIZA
Reason: DOCUMENT AUTHENTICITY
BOGOTA - COLOMBIA

Firma: (Firmante)

Nombre del Titular:
Quien es titular del documento - Nombre del titular,

Tipo de Documento: /
(Type of document - Tipo de documento) 300000000000000000

Número de Hojas apostilladas:
(Número de páginas - Número de pages) 00

Ankara, 15.10.2019

Özü: Kambiyo senetlerinin protestosuna ilişkin düzenlemeler ve açıklamalar hk.

G E N E L G E
No. (26)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Kambiyo senetlerinin protestosu işlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Banka genel müdürlükleriyle yapılan protokolün uygulanma esasları:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 166 ncı maddesinin 12 inci fıkrası hükmü gereğince Kambiyo senetlerinin protestolarında noterler arasında rekabeti önlemek amacıyla bankalarla yapılan temas sonunda imzalanan protokol esasları ile uyalması gereklili kurallar aşağıda gösterilmiştir.

Protokol esasları:

“1) Bankalar, protesto edilmek üzere noterlere gönderecekleri senetleri, kendi memuru eliyle gönderecek ve yine kendi memuru vasıtasyyla alındıracaklardır. Buna göre, banka memuru, bankaya ait olan zimmet defteri ile senetleri noterlige getirecek ve imza karşılığında teslim edecektir. Protesto işlemlerinin bitiminde de, memur noterliklerde banka için tutulacak zimmet defterinden imzası karşılığında olacaktır.

2) Bankalar, protesto edilmesini istedikleri senedi veya senetleri, (Mülga TTK 627 ncı 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 714 üncü maddesinde, senedin nev'ine göre tespit edilen müddetler içerisinde ve protesto edilecek senet miktarı ve noterin yapacağı işlemleri göz önünde tutmak kaydıyla mesai saatı dâhilinde notere verecektir.

3) Senetlerin protesto istemlerinin kesin giderleri, bankaca notere peşin olarak ödenir. Ancak, protesto keşidesi için müracaat eden bankada noterin hesabının bulunması ve protesto giderinin bu hesaba geçirildiğinin protesto işlemini almak için gelen banka ilgilisince hesap belgesi ibrazı, çek veya noterin banka hesabı cari defterine işlenmesi suretiyle tevsik edilmesi halinde kesin gider peşin olarak ödenmiş kabul edilir. Bununla beraber, noterin bankada hesap açtırması zorunluluğu da bulunmamaktadır.

4) Birliğin, banka şubesinin notere olan uzaklışı, vasıta durumu gibi hususları göz önünde bulundurmak ve bankalara hiçbir şekil ve suretle munzam mükellefiyet yüklememek kaydıyla, senetlerin dağılımı hususunda alacağı tedbirlere bankalar yardımcı olmayı kabul ederler.”

Uyulması gereklı kurallar:

Birden çok noterliğin bulunduğu her yerde uygulanacak olan protokolün 4 üncü maddesinin uygulama esasları aşağıda gösterilmiştir;

a) Protokolün 4 üncü maddesinde yazıldığı üzere;

Bankalarınca noterlere gönderilecek senetlerin protesto bedelleri Noterlik Kanunu'nun 109, 111 inci maddelerinde kabul edilen prensipler dairesinde noterler arasında eşit surette taksim edilecektir.

Diğer taraftan maddenin son fıkrasında yer alan (...işlerin bir veya birkaç noterde toplanmasına mani olmak ve bu suretle kamu hizmetinin görülmemesini aksatmamak) maksadı ile Birliğimizin veya görev vereceği organlarının alacağı tedbirlerle, kulfette de noterler arasında eşitliği sağlayacaktır. Bu fikra ile işlerin bir veya birkaç noterde toplanmaması ve bu suretle hem noterin müşkül durumda kalmaması ve hem de kamu hizmetinin aksamaması düşünülmüştür.

Odalar Protokol hükümlerinin ve protokolün uygulanmasına mütedair yukarıdaki hususların noterlerce aynen tatbik edilmesini sağlamaya mecburdurlar. Bu görevlerini 7 Kasım 1972 tarih 1180 numaralı yazımızla Odalara verilen denetim ve gözetim yetkisi hudutları içerisinde ifa ederler. Odalar, uygulamayı güçlestirecek her hususu vakit geçirmeksizin Bırlik Başkanlığına bildirmekle yükümlüdürler.

Taksime tabi protesto bedelleri: "Noter ücreti, yazı ücreti ile harçtan alınacak noter hissesi ve değerli kâğıt veya değerlendirmede kullanılan damga pulunun beyiye" tutarlarının tümüdür.

b) Bu para, odaların bankalarda açtıracağı (kambiyo senetleri müşterek hesabı) adı altındaki hesaba yatırılacaktır.

c) Noterlere, yaptıkları protesto işlemlerinden elde edecekleri gelir üzerinden kademeli olarak Yönetim Kurulunun belirleyeceği oranlarda prim ödenir.

ç) Her ayın birinci gününden son günü akşamına kadar her noterliğin yaptığı protesto işlemlerinden elde edecekleri bedellerin tümü üzerinden prim tenzil edildikten sonra kalanı ayın son gününü takip eden 2* iş günü içerisinde cambiyo senetleri müşterek hesabına yatırılacaktır. Her noter bir aylık süre içerisinde yaptığı protestoların muhatap adetlerine göre miktarını topluca odalara ve mutemettelere para yatırma müddeti içinde bir cetvel halinde gönderecektir.

d) Kambiyo senetleri müşterek hesabına toplanan bu para son para yatırma gününü takip eden, en geç 5 iş günü içinde, o yer noterleri arasında eşit olarak taksim edilecektir.

e) Hesapların açtırılması, bu hesaplara paraların yatırılmasının kontrolü ve hesaplara yatırılmış paraların oda merkezlerinde tutulacak defterlere intikali ve dağıtım gibi hususlara ilişkin her türlü işlerin Odalar tarafından ve Oda Yönetim Kurullarının alacağı kararlar çerçevesi dâhilinde yürütülmesi asıldır.

f) Bankalar ile noterler arasında protesto senetleri sebebi ile ihtilâf vukuunda, bağlı bulunan noter odasına müracaat suretiyle ihtilâfin halli yoluna gidilmesi noterlere bildirilmiştir.

*“3 iş günü” olarak belirlenen ortak hesaba para yatırma süresi 2019/135 sayılı Genel Yazı ile duyurulduğu üzere Yönetim Kurulu kararıyla “2 iş günü” olarak değiştirilmiştir.

2- Kambiyo senetlerinin odalarca yapılan dağıtımına uyulması ve iş kabul saatleri içinde talep edilen protesto işlemlerinin yapılması gereki̇gi:

Bu genelge ile yürürlükten kaldırılan 1986/71 sayılı genelgede “Birliğimizin kurulmasını takiben, Noterler arasındaki rekabeti önlemek amacı ile ve 1512 sayılı Kanunun 166/12 nci maddesi gereğince Birliğimizle Banka Genel Müdürlükleri arasında yapılan bir protokolün uygulaması cümlesinden olarak, birden fazla noterlik bulunan yerlerde görev yapan bankalara ait cambiyo senedi işlemlerinin Noter Odalarınca mümkün olduğu kadar taksime tabi tutulduğu, buna rağmen eşitlik sağlanamayan yerlerde de kısmen gelir dağıtımına gidildiği malumunuzdur.

Buna rağmen yapılan protokolde yer alan bazı hükümler karşısında, bankalara ek bir külfet yüklenmemesi gerekmektedir. Bu nedenle Odalarca yapılan dağıtım sırasında tam bir eşitlik sağlanamamakta, bazı noterlerimizce daha fazla, bazı noterlerimizce de daha az protesto işlemi yapılması gibi bir durum ortaya çıkmaktadır.

Gerek yukarıda sözünü ettigimiz protokol hükümleri ve gerekse mesleki menfaatlerimiz açısından kambiyo senetlerinin taksimine ilişkin Oda kararlarına karşı çıkmaması ve iş kabul saatleri içinde getirilen protesto işlemlerinin zorluk çıkarılamayarak, banka görevlilerine anlayışla davranışının yerinde olacağı sonucuna varılmıştır.

Bu itibarla, odalarca yapılan senet taksimlerine fazlaca itiraz olunmaması ve iş kabul saatleri dâhilinde getirilen protesto işlemlerinin mutlaka kabulü gerekmektedir” denilmiştir,

Yönetim Kurulunun 6-7 Ekim 1977 tarihli toplantılarında “Dağıtımın bir değişiklik yapılması gerektiği takdirde, bu değişikliğin ancak, Noter Odaları Yönetim Kurulu kararları ile yapılabileceğine”.

Senet protestosu kabul saatlerinde noterliklerin farklı saat uygulamalarının ortaya çıkardığı sorunların giderilmesini teminen standart bir uygulama getirilmesine ilişkin Türkiye Bankalar Birliği başvurusu üzerine konu, Yönetim Kurulu'nun 04.06.2003 günü toplantılarında görüşülmüş ve 1986/71 sayılı genelgede de duyurulduğu üzere iş kabul saatleri içinde getirilen protesto işlemlerinin mutlaka kabulü gereğine,

karar verilmiştir.

3- Kambiyo senetlerinin Odalar tarafından noterler arasında yapılan dağıtımına ilişkin kararlara bankaların da uyma zorunluluğu bulunduğu:

Noterlik Kanununun 166 ncı maddesinin 12 ncı fıkrası uyarınca kambiyo senetlerinin protestoları konusunda noterler arasındaki rekabeti önlemek amacıyla Banka Genel Müdürlerü ile Birliğimiz arasında imzalanan protokolün 4 üncü maddesinin son cümlesi uyarınca; Birliğimiz, bankalara ait protesto edilecek senetlerin noterler arasında dağıtımının Odalarımız tarafından yapılmasına karar vermiş, bankalar da bu karara uymayı kabul etmiş ve buna göre uygulama yapılmıştır.

Birliğimizin bu konudaki genelgeleri karşısında, protesto edilecek senetlerin noterler arasındaki dağıtımına ilişkin Noter Odaları tarafından alınan kararlar, bankaların da uyması zorunlu kararlardandır.

Birliğimize intikal eden şikayetlerden, bazı noterlerimizin oda kararlarına uymadıkları ve hatta bazı meslektaşlarımızın banka şube müdürlüklerini bu kararlara uyma zorunda olmadıkları yolunda ikna ettikleri anlaşılmaktadır.

Her şeyden önce bu biçimde davranışın, disiplin takibatını gerektiren bir hareket olduğu ve hatta devamı halinde haksız rekabet sayılacağı, bu durumun da Noterlik Kanununun 157 ncı maddesi gereğince cezalandırılması gereken bir suç teşkil edeceği dikkate alınarak buna göre hareket edilmesi gerekmektedir.

4- Protesto işlemiyle ilgili olarak gereken bilgilerin hamil tarafından yazılı ve imzalı olarak verilmesinin zorunlu olduğu:

Bir soru üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü gönderdiği 31 Mart 1975 gün ve 9317 sayılı yazıyla; “Kambiyo senetlerinin protestosunda, noterlerin, keşidecinin istemine ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 716 ncı (mülga TTK'nın 628) maddesinde gösterilen hususları kapsayacak şekilde verecekleri bilgilere göre işlem yapmak zorunluluğunda olduklarını” bildirmiştir.

Türk Ticaret Kanununun 716 ncı maddesi;

“(1) Protesto;

a) Protestoyu çeken ve kendisine protesto çekilen kişilerin adlarını veya ticaret unvanlarını,

b) Kendisine protesto çekilen kişinin, policeden doğan taahhüdünü yerine getirmeye davet edildiği hâlde, taahhüdünü ifa etmemiş, kendisi bulunamamış veya ticaret yerinin ya da konutunun belirlenmemiş olduğuna ilişkin bir şerhi,

c) Sözü geçen davetin yapıldığı veya davet teşebbüsünün sonuçsuz kaldığı yer ve güne ait bir şerhi ve

d) Protestoyu düzenleyen noterin imzasını,
içerir.

(2) Kismi ödeme protestoda belirtilir.

(3) Kabul için kendisine bir police ibraz edilmiş olan muhatap, polistenin ertesi günü tekrar ibrazını istemiş ise bu durum da protestoya yazılır.”

Hükümlerini içermektedir.

Buna göre;

Kambiyo senetlerinin protestosunda, keşidecinin istemine ve Türk Ticaret Kanununun **716 ncı maddesinde gösterilen hususları kapsayacak şekilde hamil tarafından verilecek bilgilere göre işlem yapılacaktır.**

Senet borcunun bir kısmı ödenmiş ise bu yönde bilgi verilmesi ve protestonun kısmi ödeme nedeniyle yapıldığının da protesto içine yazılması gerekmektedir.

Kabul için kendisine bir police ibraz edilmiş olan muhatap, polistenin ertesi günü tekrar ibrazını istemiş ise bu durum da bildirilecek ve protestoya yazılacaktır.

Senette birden çok borçlu varsa hamil tarafından, protestosunun hangi borçluya çekilmesi gereğinin yazılı olarak notere bildirilmesi icap etmektedir. Bildirilmemesi halinde (mülga TTK 631.) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun 719 uncu maddesi uyarınca ve Hukuk işleri Genel Müdürlüğü'nün yazılarında belirtildiği üzere bütün borçları kapsayacak şekilde protesto işleminin yapılması gereklidir. (16.04.1975-20 Gnl.)

Konuya ilişkin olarak tereddütler yaşanması üzerine Adalet Bakanlığından tekrar görüş sorulmuş ve alınan cevap (bu genelge ile yürürlükten kaldırılan) 1978/12 sayılı genelge ile noterliklere duyurulmuştur. Mülga 1978/12 sayılı genelge içinde yer verilen Adalet Bakanlığının cevap yazısında aynen “*7 Mart 1957 tarih ve 15/22-2966 sayılı Bakanlığımız genelgesinde de belirtildiği üzere, Türk Ticaret Kanununun (mülga TTK'nin 626) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 714 üncü ve izleyen maddelerine konu teşkil eden (kabul etmeye) veya (ödemeye) protestosunun, aynı yasanın 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 716 ncı (mülga TTK'nin 628) maddesinde öngörülen bütün kayıtlara yer verecek şekilde noter tarafından tanzim edilmesi gerekmektedir.*

Noterin, protesto evrakına dercedilecek olan bu hususları, getirilen ticari senette yer alan kayıtlar ile keşideci kişi veya bankanın bizzat vereceği bilgilerden öğreneceği tabiidir. Keşideci de bu bilgileri, notere imzasını taşıyan yazılı beyanda bulunmak ve yeterli ve geçerli belge ibraz etmek suretiyle verecektir.

Türk Ticaret Kanununun yukarıda sözü edilen 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 716 ncı (mülga TTK'nin 628) maddesinde yazılı bulunan ve senet muhatabına taahhüdünü yerine getirmek için usulunce davetin yapıldığına ve davetin semeresiz kaldığına ilişkin hususların, ödemeye daveti yapmakla kanunen yükümlü olan senet hamilinin vereceği bilgilere göre noter tarafından protesto evrakına kaydedilmesi kanuna uygun olacaktır.

Nitekim 6102 sayılı TTK' nin “ibraz” başlığını taşıyan 708 inci maddesinde “Belirli bir günde veya düzenlenme gününden ya da görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek bir polisten hamili, policiyi ödeme gününde veya onu izleyen iki iş günü içinde ödemek üzere ibraz etmelidir.” denilerek suretiyle ödemeye davet yükümlülüğünün senedi elinde bulundurana ait olduğu açıkça belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere senetten doğan taahhüdün yerine getirilmesi için borçluyu davet hususunda noterin doğrudan bir yetkisi bulunmadığı gibi, protesto düzenlenmesini isteyip te ödemeye davet mükellefiyetini yerine getirdiğini beyan eden senet hâmilinin bu beyanının doğruluk derecesini araştırmakla yükümlü kılan bir yasa hükmü de bulunmamaktadır.

Bu bakımından, tanzim olunan protestoya keşidecinin verdiği bilgiler esas alınarak yazılı kayıtların yanlışlığının sonradan ortaya çıkması halinde noterin (mülga TTK'nin 633) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 721inci maddesine göre hukuki, inzibati veya cezai yönünden sorumlu tutulmaması ve bütün sorumluluğun keşideciye ait olması gerekmektedir.

*Açıklanan nedenlerle ticari senetlerin protestosu konusunda geniş açıklamaları kapsayan 7 Mart 1957 tarih ve 15/22-2986 sayılı Bakanlığımız genelgesi çerçevesindeki mevcut uygulamanın sürdürülmesi **bu arada protestoya kaydedilen bilgilerin keşideci tarafından verildiğini tevkik bakımından, keşidecinin bu bilgilerin tamamını içine alacak yazılı ve imzalı beyanına ait tutanak veya belgenin de dairede kalacak protesto nüshasına eklenmesinin yerinde olacağı** düşünülmektedir.” denilmiştir.*

5- Protesto işlemlerinde yetkili noterlik:

a) Poliçeyi kabul veya ödeme için ibraz etmek, protesto çekmek gibi işlemlerin muhatabin ticaret yerinde ve böyle bir yeri yoksa konutunda yapılması gereklidir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 715inci maddesi (mülga TTK'nin 627), protestonun noterlikçe düzenlenmesini; Noterlik Kanununun 105. maddesi, kabul etmemeye ve ödememeye protestolarının Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre yapılacağını öngörmüş ve Noterlik Kanununun 60. maddesinde ise protesto işlemi noterlerin genel görevleri arasında sayılmıştır. Bu suretle, ticari senetler dolayısıyla çekilecek protestoları düzenleme görevi noterlere verilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 755inci maddesinde (mülga TTK'nin 667) “*Poliçeyi kabul veya ödeme için ibraz etmek, protesto çekmek, poliçenin bir nüshasının verilmesini istemek gibi belirli bir kişi nezdinde yapılacak olan bütün işlemlerin, bu kişinin ticaret yerinde ve böyle bir yeri yoksa konutunda yapılması gereklidir.*” denilmek suretiyle protestonun muhatap olan kimsenin ticaret yerinde, böyle bir yeri yoksa konutunda yapılması gerekeceği hükmeye bağlanmıştır. Bu nedenle, muhatabin ticari yerinin veya konutunun dikkatle araştırılması gereklidir. Kolluktan veya yerel posta yönetiminden edinilen bilgilerden bir sonuç çıkmadığı takdirde başka araştırma yapmaya gerek yoktur. (TTK. 755/2).

Kambiyo senetlerinde ödeme yerinin gösterilmesi gereklidir. (6102 sayılı TTK mad. 671, 776, 780) (mülga TTK mad. 583/5, 688/4, 692/4) Ödeme yeri gösterilmeyen poliçelerde muhatabin soyadı yanında gösterilen yer ödeme yeri ve aynı zamanda muhatabin yerleşim yeri (6102 sayılı TTK mad. 672) (mülga TTK mad. 584) ve ödeme yeri gösterilmeyen bonolarda da senedin düzenleniği yer, hem ödeme yeri ve hem de borçlunun yerleşim yeri sayılır. (6102 sayılı TTK mad. 777) (mülga TTK mad. 689).

Ödeme yeri gösterilmemiş bonoda, tanzim yeri de gösterilmemiş ve keşidecinin yanında da bir mahalden bahsedilmemiş ise, ödeme yerini 777 nci (689.) maddeye dayanarak saptamak imkânsız olur. Böyle bir belge bono sayılamaz, adı bir senet sayılır.

Bütün hallerde senedin ibraz yeri ödemeye davet edilen şahsin ticaret yeri olmasına göre, protestonun da ödemeye davet edilen yer noteri tarafından düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Ödemeye çağrılan kişinin ticaret yeri, böyle bir yeri yoksa konutunun bulunduğu yerde tek noterlik varsa o noterlikte, birden çok noterlik bulunan yerlerde ise bu noterliklerden birisinde protesto işleminin yapılması gereklidir.

b) Senedin birden çok borçlusunun bulunması halinde uygulanacak usul ve yetkili noterlik:

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 724 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında (mülga TTK mad.636)

“Bir poliçeyi düzenleyen, kabul eden, ciro eden veya o poliçeye aval veren kişiler hamile karşı müteselsil borçlu sıfatıyla sorumludurlar.

Hamil, bunların borçlanmadaki sıraları ile bağlı olmaksızın her birine veya bunlardan bazlarına ya da hepsine birden başvurabilir.” hükmü yer almıştır.

“Hâmilin aynı zamanda müracaat edebileceği birden fazla mesul varsa, (mesela rücu halinde, birkaç ciranta, birkaç keşideci veya bir ciranta, bir keşideci yahut policede birden zi-yade kabul eden muhatap ve bütün bunların avalistleri) bahis konusu hamil bunlardan istedi-ğine ve fakat bir tanesine ödeme için ibrazda bulunabilir. Zira policede ancak senede merbut ve kabul şerhini havi nûshada bir adetten ibaret bulunduğundan hamilin birden fazla mes'ule aynı zamanda ibrazda bulunması mümkün değildir. Pek tabidir ki, ilk müracaatı reddedilen hamil, diğer borçuların her birine ayrı ayrı policeyi ibrazla ödeme talebinde bulunabilir.” (Prof. Hayri Domaniç Kiyemetli Evrak Hukuku).

Görülüyor ki hamil ödemeyi senette imzası bulunanlardan istediginden isteyebilmektedir. Bu nedenle de senedi ibraz ettiği -ödemeye davet ettiği- kimsenin ticari yerinde, ticari yeri yoksa ikametgâhındaki noterlikte protesto ettirebileceği düşünülmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 724 üncü (mülga TTK mad.636) maddesi hükmünün bonolarda da uygulanacağı 778 inci (mülga TTK mad.690) maddesi hükmü olduğuna göre, poli-çeler için uygulanan hususlar bonolar içinde geçerli olacaktır.

Sonuç olarak, senedin birden çok borçlusunun bulunması halinde, hamil, borçlanma-daki sıraya bakmaksızın bunlardan bazılarına başvurarak ödemeyi isteme hakkı olduğuna göre, ödemeyi istediği borçlunun ticaret yerinin, ticari yeri bulunmadığı takdirde yerleşim yeri-nin bulunduğu yer noterliğince protestonun düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

c) İhtilaf halinde yetkili merci olarak başka bir yer hâkimliğinin gösterilmesinin yetki kuralını değiştirmeyeceği:

Halen başka bir mahal bankasının hamili bulunduğu senetlerin borçlunun ikametgâh adresindeki noterlikte protesto edilmesi istendiğinde, senet üzerinde ihtilaf halinde yetkili merci olarak gösterilen yerin ikametgâhtan başka bir yer olması nedeniyle protestosu hususunda tereddüt hâsil olduğu anlaşılmıştır.

Konu Yönetim Kurulumuzda görüşülmüş ve yapılan müzakereler sonunda bonoda veya baş-kaca bir kıymetli evrakta, ihtilaf halinde yetkili merci olarak başka bir mahal hâkimliğinin gös-terilmesinin ve bu bononun protesto anında başka bir mahal banka elinde bulunmasının bu senedin protesto işleminin borçlunun ikametgâhi noterliğince yapılmasına ilişkin yasa hü-kmüni değiştirmeyeceği sonucuna varılmış ve keyfiyetin genelge halinde tüm noterlere duyu-rulmasına karar verilmiştir.

c) Büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunan bütün noterliklerin protesto iş-lemelerini yapabilecekleri:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrası “*Şu kadar ki, bir ilin belediye sınırları içinde birden fazla noterlik bulunduğu takdirde, her noterlik, bağlı olduğu as- liye mahkemesinin yargı çevresi ile sınırlı olmaksızın, il belediyesi sınırları içindeki bütün no- terlik işlerini görmeye yetkilidir.*” hükmünü içermektedir.

6360 sayılı Kanun'un 1 inci maddesiyle büyükşehir belediyelerinin sınırları değiştirilmiş ve gerek yeni kurulan gerekse daha önce kurulmuş büyükşehir belediyelerinin sınırları da İl mülki sınırları olarak belirlenmiş; 6'ncı maddesiyle de 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanu-nunun 5 inci maddesi buna paralel olarak “*Büyükşehir belediyelerinin sınırları, İl mülki sınırlarıdır. İlçe belediyelerinin sınırları, bu ilçelerin mülki sınırlarıdır.*” şeklinde değiştirilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun yürürlüğe girmesi ile noterliklerde yetki yönünden tereddütler yaşanması üzerine konu Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlü-güne iletilerek görüş sorulmuştur. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve TNB Yönetim Kurulu'nun 08.02.2005 tarihli toplantıda görüşülen 03.02.2005 tarihli ve 2456 sayılı yazda sonuç olarak;

“5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu uyarınca büyükşehir belediyesi sınırları içe-risine alınan bütün yer noterliklerinin 1512 sayılı Noterlik Kanununun 2. maddesi gereğince o yerdeki noterlik işlemlerini yapmaya yetkili olacağı düşünülmektedir.” denildiğinden, büyükşe-hir belediyeleri sınırları içinde (o ilin sınırları içinde) bulunan bütün noterlikler istisnasız tüm noterlik işlemlerini yapabilirler.

d) Muhatabın ticaret yerinde ya da konutunun bulunduğu verde protesto işleminiaptıracak bankanın şubesinin olmamasının genel yetki kuralını değiştirmeyeceği:

Bir sorumuz üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 9.7.1993 tarih ve 29514 sayılı yazında:

"Tokat Sulusaray İlçesinde bankanın bulunmaması nedeniyle, 10 kilometre uzaktaki Ziraat Bankası Yeşilyurt Şubesi'nin, Sulusaray İlçesinde ikamet eden borçlulara ait senetlerin protestoları için Sulusaray Noterliğine götürmesi mecburiyetinin bulunup bulunmadığı konusunda, banka bulunmayan diğer ilçelere de emsal olmak üzere Bakanlığımızdan görüş istenmiş olmakla konu incelendi.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 105inci maddesi gereğince, ticari senetlerde kabul etmemeye ve ödememe protestolarının Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre yapılması gerekmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 755inci (mülga TTK'nin 667) maddesi uyarınca, polistenin, protesto işleminin borçlunun ticaret adresinde, böyle bir yeri yoksa mesken adresinde yapılması gerekmektedir.

Aynı kanunun 778inci (mülga TTK mad.690) ve 818inci (mülga TTK mad.730) maddeleri gereğince ise poliseler hakkındaki bu hükmün, bono ve çek protestolarında da uygulanması gerekmektedir.

Bu nedenle, Türk Ticaret Kanunu hükümleri gereğince kambiyo senetlerinin protesto işleminin, öncelikle borçlunun ticaret adresi noterliğinde, ticaret adresi yoksa mesken adresi noterliğinde yapılması gerekmektedir.

Bilindiği gibi, Türkiye Noterler Birliği, ticari senetlerin protestosu hakkında bankalarla protokol yapmış bulunmaktadır. Bu protokolün birinci maddesi gereğince, her bankanın protesto edilecek senetleri kendi memurları vasıtasyyla noterliğe getirmesi ve geri alması gerekmektedir; Senetler, zimmet defterine imza edilerek verilmekte ve geri alınmaktadır.

Esasen bankalar da protesto için notere başvuran birer iş sahibidirler. Her iş sahibi gibi işini yaptırmak isteyen bankaların da dairesinde görev yapmak zorunda olan notere gelmeleri ve işlerini yaptırmaları tabii bulunmaktadır.

Bu itibarla, açıklanan kanun hükümleri ve protokol hükümleri karşısında, ödenmeyen senetlerin protestoları için bankaların kendi memurları vasıtasyyla senetleri ilgili noterliğe getirmelerinin ve geri almalarının hukukumuza uygun olacağı düşünülmektedir." denilmektedir.

6- Senedi elinde bulunduran gerçek kişilerin de protesto işlemini yaptırabilecekleri:

Emre muharrer bir senedin hamili tarafından protesto için noterliğe ibrazı halinde senedin protesto edilmesi hususunda bir noterlikte tereddüt doğduğu öğrenildiğinden, konu Yönetim Kurulunca incelenmiştir.

Protesto, Türk Ticaret Kanundaki şartlara göre hamilin, senedin kabul edilmediği veya ödenmediğini tevsik yahut kabul tarihini tayin amacıyla borçluya veya borçlulara çekilen resmi bir varakadır.

Senet alacaklısı olan hamil banka olabileceği gibi kişi de olabilir.

Bankaya tahsil ve temlik yahut rehin cirosu ile tevdi edilen senedin vadesinde ödenmesi mümkün olmazsa bankalar kambiyo senetlerini protesto edilmek üzere notere verirler.

Ancak, kambiyo senetlerinin protesto için bankalar tarafından notere verilmesi şart olmayıp, hamil doğrudan doğruya noterliğe protesto için başvurabilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 716ncı (mülga TTK'nin 628) maddesinde, kendisine protesto çekilen kimsenin, polisten doğan borcunu yerine getirmeğe davet edildiği halde, taahhüdünü yerine getirmemiş veya kendisi bulunamamış yahut ticaret yerinin veya meskeninin tespit edilememiş olmasının, protesto varakasında yer alacağı hükme bağlanmıştır.

Bilindiği gibi emre muharrer senetlerde ödemeden imtina halinde müracaat haklarına dair poliseler hakkındaki hükümler tatbik edilir.

23.5.1978 gün ve 1963/12 sayılı genelgemizde de belirtildiği gibi, ticari senetlerin protestosu konusunda geniş açıklamayı kapsayan 7 Mart 1957 tarih ve 15/22-2966 sayılı Adalet

Bakanlığı genelgesi çerçevesindeki mevcut uygulamanın sürdürülmesi, bu arada protestoya kaydedilen bilgilerin keşideci (Banka veya gerçek kişi) tarafından verildiğini tevsik bakımından, keşidecinin bu bilgilerin tamamını içine alacak yazılı beyanına ait tutanak veya belgenin de dairede kalacak protesto nüshasına eklenmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.

7- Protesto çekilebilecek günler:

22 Haziran 1974 gün ve 1974/23 sayılı genelgemizde de açıklandığı gibi, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 40. maddesinde, noterlik dairesinin resmi daire sayılacağı belirtildikten sonra 51. maddesinde de noterlik dairesindeki günlük çalışmanın, o yerdeki resmi dairelerle birlikte başlayacağı hükme bağlanmış olup, 1327 sayılı (657 sayılı Devlet Memurları Kanunu-nun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı madde eklenmesine ve bu kanunun kapsamı dışında kalan personelin aylık ve ücretlerine dair) kanunu değiştiren 12 sayılı Kanun hükmündeki kararname sebebiyle, Türkiye'deki bütün Resmi Daire ve Kuruluşlarında haftalık çalışma süresinin 40 saatte çıkarılması ile birlikte Cumartesi günlerinin de tam gün tatil olması Adalet Bakanlığı Hukuk işleri Genel Müdürlüğü'nün 21 Haziran 1974 gün ve 19175 sayılı yazılarına dayanarak bildirilmiştir.

Buna karşılık, Türkiye Bankalar Birliği, cumartesi günlerinin T. Ticaret Kanununun uygulaması açısından "resmi tatil" olarak sayılıp sayılmayacağı hususunda tereddüt ettiğinden, ödememe protestolarının, vadesi Perşembe'ye rastlayan senetlerde Cuma, Cuma'ya rastlayan senetlerde de Pazartesi günü, Cumartesi'ye rastlayan senetlerinde Salı günü çekilmesi konusunda mesleki bir karar alarak, uygulamayı bu şekilde südüre gelmekte idiler.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 714 üncü (mülga TTK'nin 626) maddesiyle, bu maddede atıfta bulunan 778inci (mülga TTK'nin 690) maddesi, ödememe protestolarının vadeli izleyen iki iş günü içinde çekilmektedir. Birliğimizce vadesi Perşembe'ye rastlayan senetlerin Cuma veya Pazartesi; vadesi Cuma'ya rastlayan senetlerin Pazartesi veya Salı, vadesi Cumartesi veya Pazar'a rastlayan senetlerin de (ödeme günü Pazartesi olduğundan) Salı veya Çarşamba günleri protesto edilmelerinde yasal bir sakınca bulunması hususu öteden beri gerek Adalet Bakanlığı ve gerekse Birliğimiz görüşü olarak tereddüt eden noterlere bildirilmiş bulunmaktadır.

Bu kez Türkiye Bankalar Birliği'nin Adalet Bakanlığı ile Birliğimizin bu görüşüne uymasının, bazı noterlerimizce tereddütle karşılaşıldığı öğrenilmiştir. Yukarıda izah edildiği gibi ödememe protestosunun ilgilisi tarafından vadeli izleyen birinci iş günü çekilmesi istendiğinde birinci iş gündünde, ikinci iş günü çekilmesi istendiğinde de ikinci iş günü çekilmesinde yasal bir sakınca bulunmamaktadır.

8- Kambiyo senetlerinin şekil şartları (unsurları) ile ilgili bazı hususlar:

a) Kambiyo senetlerinde ödeme yerinin gösterilmemesi halinde bu yerin nasıl belirleneceği:

Kambiyo senetlerinde ödeme yerinin gösterilmesi gereklidir. (6102 sayılı TTK mad. 671, 776, 780) (mülga TTK mad. 583/5, 688/4, 692/4) Ödeme yeri gösterilmeyen polîcelerde muhatabın soyadı yanında gösterilen yer ödeme yeri ve aynı zamanda muhatabın yerleşim yeri (6102 sayılı TTK mad. 672) (mülga TTK mad. 584) ve ödeme yeri gösterilmeyen bonolarda da senedin düzenlendiği yer, hem ödeme yeri ve hem de borçlunun yerleşim yeri sayılır. (6102 sayılı TTK mad. 777) (mülga TTK mad. 689).

Ödeme yeri gösterilmemiş bonoda, tanzim yeri de gösterilmemiş ve keşidecinin yanında da bir mahalden bahsedilmemiş ise, ödeme yerini 777 nci (689.) maddeye dayanarak saptamak imkânsız olur. Böyle bir belge bono sayılamaz, adı bir senet sayılır.

b) Vade tarihi yazılmamış bonoların (polîcelerin), görüldüğünde ödenecek bono (police) niteliğinde olması nedeniyle protesto edilmesi gereği:

Vadesiz bonoların ne şekilde ibraz ve protesto edileceği konusunda Birliğimize vaki başvurular üzerine konu Birlik Hukuk Servisine inceletilmiştir. Özeti ve sonuç olarak 6102 sayılı

Türk Ticaret Kanununun 776 ncı (mülga TTK mad. 688) maddesi uyarınca ve alışla gelmiş bir uygulama sonucu bonolara bir vade tarihi konulmaktadır. Ancak bonolarda vade tarihinin bulunmaması bononun geçerliğini etkilememektedir. Aynı Kanunun 672 ncı maddesinin ikinci fıkrası gereğince vadesi gösterilmeyen police, 777 ncı maddesinin ikinci fıkrası gereğince de vadesi gösterilmemiş olan bono görüldüğünde ödenecek bir police ve bono olarak işleme tabi tutulmaktadır.

Bu durumda polistenin veya bononun hamil tarafından muhatabına arz edildiği anda ödenmesi gerektiğinden, vadesi belli bonolar için protesto hususunda söz konusu olan vadeyi izleyen iki iş günü koşulu bu tip bonolar için uygulanmayacaktır. Diğer taraftan bonolarda, bononun niteliği gereği, poliselere uygulanan kabul etmeye protestosunun uygulanması imkânsız olup, ödememe protestosu çekilmesi gerekmektedir.

Vade tarihi yazılmamış olan bir bononun ibrazında, bonoda bulunması zorunlu diğer unsurlar var ise, bononun noter tarafından protestosu gerekli ve zorunlu olup, edilmemesi halinde noterin sorumlu tutulabileceği düşünülmektedir.

Protestonun şekli ödememe protestosu şeklinde olması ve bononun keşide tarihinden itibaren bir yıl içerisindeki hamilin saptayacağı herhangi bir günde yapılması gerektiği mütalâa olunmuştur.

Konu bu hali ile Yönetim Kurulunda görüşülmüş ve Adalet Bakanlığından görüş istenmesine karar verilmiştir. Adalet Bakanlığından gönderilen 31.3.1992 tarih ve 16008 sayılı yazında Birlik Hukuk Servisinin görüşüne iştirak edildiği, ibraz anında ödenmesi gerektiğinden iki iş günü kaydı aranmayacağı; çekilecek protestonun ödememe protestosu olduğunun belirtildiği görülmüştür.

c) Alacakının gerçek veya tüzel kişi olması gereği:

Protesto için getirilen bazı senetlerin alacaklı kısmında yalnızca "Nil Ticaret" veya "Sel Ticaret" gibi unvanlar kullanıldığı, bu unvanların yanında alacakının isim ve soyadına veya tüzel kişi olduğuna dair bir kayda yer verilmediği görülmüştür.

Senette gösterilen lehtarın (alacakının) gerçek kişi veya tüzel kişi olması gereklidir.

Gerçek kişi, senede ad ve soyadının yazılması ile tüzel kişi ise, dernek, şirket, vakıf gibi ibarelerin senette yer alması ile anlaşılır. Alacaklı olarak, gerçek veya tüzel kişi ismi gösterilmeden yukarıda belirtildiği gibi sadece unvana yer verilen senetlerin hukuken protesto edilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Bu itibarla konunun incelenmesi ve görüşümüzün uygun bulunması halinde Bankaların uyarılmasına ilişkin yazımıza Türkiye Bankalar Birliği Genel Sekreterliğinden gönderilen 4.5.1989 tarihli ve 8921 sayılı cevap yazısında: "senet tanziminde, tüzel kişiliği olmayan alacaklıkların senedin alacaklı kısmına unvanla yetinilmeyip, mutlaka ad ve soyadlarının yazılması gereği 4.5.1989 tarihli mektubumuzla Birliğimize üye Banka Genel Müdürlüklerine duyurulmuştur." denilmektedir.

ç) Unsurlarında noksantılık ve tahrifat bulunan senetlerin protesto edilemeyeceği:

Protesto edilmek üzere bankalarca noterlere getirilen bazı senetlerde kanunlarca aranılan ve geçerlik şartı durumunda bulunan bilgilerin bulunmadığı veya üzerinde tahrifat sayılabilir oynamaların mevcut olduğu görülmektedir.

Bir senedin kıymetli evrak kabul edilebilmesi ve protestoya tabi tutulabilmesi için Türk Ticaret Kanununda sayılan tüm bilgileri ihtiva etmesi gerekmektedir. Bu nedenle tanzim tarihi, vade tarihi, miktarı, borçlusunu veya lehtar konusunda noksantılı bilgiler bulunan senetlerle tanzim veya vade tarihlerinde düzeltmeler bulunan senetlerin protesto için bankalara gönderilmemesi konusunda uyarılmaları hususu bugünkü yazımızla Bankalar Birliğinden rica olunmuştur.

Uygulamada birlik sağlanması ve şikayetlere meydan verilmemesi için noterlerimizin de yukarıda sayıldığı şekilde noksantılı bilgileri ihtiva eden veya tarihler üzerinde tahrifat bulunan senetleri protesto için kabul etmemeleri gereğinin noterlerimize bir kere daha duyurulmasında yarar görülmüştür.

d) Yeni Türk Lirası (YTL) ve Türk Lirası olarak düzenlenen senetlerin protestosu:

2005 yılı öncesi (TL) olarak düzenlenen ve vadesi 2006 yılı ve sonrasını taşıyan senetlerin vadesi sonunda protesto durumu konusunda Türkiye Ekonomi Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğünün bilgi isteyen yazısı ile bu konuda bir kısım noterlerce telefonla intikal ettirilen tereddütler, Yönetim Kurulunun 22.12.2005 tarihli toplantısında görüşülmüştür.

Kambiyo senedinin meblağ kısmında tanzim tarihindeki para birimine göre miktar göstergelmiş ise, o senedin protestosunun yapılabileceği; eski genelgelerimizde de濂ildiği gibi meblağın yabancı para birimi olarak da belirtilebileceği,

Kambiyo senedinin 01.01.2005 tarihinden önce tanzim edilmesi halinde meblağın [TL] şeklinde belirtilmiş olması durumunda protestosunun mümkün olduğu,

01.01.2005 - 31.12.2005 tarihleri arasında düzenlenen kambiyo senetlerinde meblağın (YTL) veya (TL) olarak belirtilmesi halinde de protestosunun yapılabileceği,

01.01.2006 tarihinden sonra tanzim edilen kambiyo senetlerinde ise meblağın (YTL) cinsinden ifade edilmesi gerektiği, aksi takdirde kambiyo senedinin protesto edilemeyeceği,

Şeklindeki görüşümüz belirtilerek Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden konu ile ilgili görüşleri istenmiştir. Anılan Genel Müdürlüğün, 29.12.2005 tarihli ve 26215 sayılı yazılarında "28 Ocak 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5083 sayılı Yasayla birlikte 2006 yılı başından itibaren (TL) tedavülden kaldırıldılarından, yapılacak her türlü hukuki işlemin 2006 ve daha sonraki yıllarda (TL) ödemelerin kararlaştırılması halinde para borçlarının yerine getirilmesi, yanı borcun ifası imkansız olacaktır.

Bu itibarla;

Givet açık olan mevzuat hükümlerine göre 01.01.2006 tarihinden sonra tanzim edilen kambiyo senetlerinde meblağın (YTL) cinsinden belirlenmesi ve protesto işlemlerinin de buna göre yapılması gerekmektedir." denilmektedir.

Not:

Yeni Türk Lirası ve Yeni Kuruş'ta yer alan "Yeni" ibaresinin 1 Ocak 2009 tarihinde kaldırılması ve YTL banknot ve madeni paraların 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren tedavülden kalkması nedeniyle, 1 Ocak 2010 tarihinden sonra YTL olarak düzenlenen protesto edilemez.

e) Senet bedelinin yabancı ülke parası ile yazılabileceği ve bu senetlerin de protesto edilebileceği:

Bazı bankalardan aldığımız yazınlarda, protesto edilmek üzere tevdi edilen yabancı memleket parası ile ödemeyi mutazammın senetlerin, noterliklerde protesto edilmmediği bildirilmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 711inci maddesi (mülga TTK 623); polîcelerin yabancı memleket parası ile tanzimine cevaz vermektedir. Aynı Kanunun 778inci maddesi (mülga TTK 690) bu madde hükmün bono veya emre muharrer senetlere, 818inci maddesi de (mülga TTK 730) çeklere uygulanacağını hükme bağılmıştır.

Bu nedenle; gerek Türk Ticaret Kanunu, gerek Türk Borçlar Kanunu ve gerekse Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri açısından, bonoda ödenmesi vaat edilen borç miktarının yabancı bir para birimi ile gösterilmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

f) "Nama yazılı" ve "emrühavalesine", "emrine" ibarelerini birlikte içeren senetlerin protestosunun yapılamayacağı:

(25.11.2019 tarihli ve Hukuki Danışmanlık – 52347 (220) sayılı genel yaziya istinaden eklenmiştir.)

Birliğimize ulaşan bilgilerden, bazı noterliklerimize ibraz edilen bir kısım kambiyo senetlerinde; "İşbu nama yazılı senedim mukabilinde .....tarihinde .....'ya veya emrühavalesine yukarıda yazılı yalnız.... ödeyeceğim...." şeklinde hem nama yazılı hem de emrühavalesi ibarelerine birlikte yer verilmesi nedeniyle, bu durumun senedin vasfını bozup bozmadığı ve protesto işleminin yapılip yapılmayacağı yönünde noterlikler arasında tereddütler yaşanlığı, bazı noterliklerde protesto işleminin yapıldığı bazı noterliklerde ise senet vasfının bulunmadığı gerekçesiyle protesto işleminin yapılmadığı öğrenilmiştir.

Bir Noterimizin sorusu üzerine 4.2.2019 tarihli Yönetim Kurulu toplantısında aynı konu görüşülmüş ve “Yazı ekinde gönderilen örnekte olduğu gibi; ‘*İşbu nama yazılı senedim mukabilinde ....A.Ş. veya emrühavalesine .... TL ödeyeceğim*’ şeklinde yazılarak, senedin hem *nama hem de emre yazılı hale getirilmesi mümkün olmayıp, bu halde bononun unsurlarının ortadan kaldırılması nedeniyle protesto isteminin kabul edilmemesi gerektiği*” yönünde karar verilmiş olduğu da dikkate alınarak, Yönetim Kurulunun 19.11.2019 tarihli toplantıda konu tekrar görüşülmüş ve aşağıdaki açıklamanın duyurulmasına karar verilmiştir.

Bir senedin hem nama yazılı hem de emre yazılı şekilde düzenlenebileceğine dair TTK’da bir hüküm bulunmadığı gibi, ciro ve devir yönünden bu iki senet şekli farklı hükümlere tabidir.

Senedin başlangıç kısmına “nama yazılı” senet olduğunun yazılmasından ve bu şekilde bir senet olduğunun açıkça açıklanmasından sonra bu senedi alacaklarının emrühavalesine de verildiğinin belirtilmesi senedi, farklı hükümlere tabi iki şekilli, senedin unsurlarıyla bağdaşmayan ve belirliliği bozulan, şüpheli, tartışmalı bir senet durumuna getirir.

6502 sayılı TKHK’ nin 4/5 maddesinde "Tüketicinin yapmış olduğu işlemler nedeniyle kıymetli evrak niteliğinde sadece nama yazılı ve her bir taksit ödemesi için ayrı ayrı olacak şekilde senet düzenlenebilir. Bu fikra hükümlerine aykırı olarak düzenlenen senetler tüketici yönünden geçersizdir" hükmüne yer verildiğinden, belirtilen senetleri nama yazılı hale getirmek için senedin baş kısmına “*İşbu nama yazılı senedim mukabilinde*” ibaresi eklenmekte ise de, aynı senet içinde yer verilen “*emrühavalesine*” ibaresi kaldırılmadığı sürece, **Yargıtay kararlarında da açıklandığı üzere bu senedin nama yazılı senet durumuna dönüşmesi mümkün değildir.**

Noter, protesto için ibraz edilen senedin şekli şartlarının Türk Ticaret Kanunu uygun olup olmadığını, sorumluluğuna yol açmaması bakımından araştırmak zorundadır. Bankalar bu incelemeyi titizlikle yapmakta ve her türlü senedi protesto ettirmek için noterlikleri zorlamaktadırlar.

Türk Ticaret Kanununun 647, 654, 776 ncı maddeleri hükümleri dikkate alındığında bir senedin nama yazılı olduğunun anlaşılabilmesi için senedin;

Belirli bir kişi adına olması ve onun emrine kaydını hiçbir şekilde içermemesi,

Nama yazılı olduğunun açıkça ifade edilmesi halinde, alacaklarının adının yanında onun emrine kaydına yer verilmemesi,

Belirli bir kişi adına olması ve “emre değildir” ibaresinin açıkça yazılması,
Gerekir.

Belirtilen sebeplerle; protesto edilmek üzere bankalarca getirilen senetlerde açıkça senedin “nama yazılı” olduğunun belirtilmesinden sonra alacaklarının “emrühavalesine” “emrine” ibarelerine yer verilen senetlerin (belirlilik) vasfının bozulması, senedin şeklinin şüpheli, tartışmalı ve iki şekilli bir senet durumuna dönüşmesi nedeniyle protesto için kabul edilmemeleri icap etmektedir.

9- Yabancı dilde yazılan kambiyo senetlerinin protestoları:

Bazı noterlerden intikal eden sorulardan, yabancı dilde yazılmış kıymetli senetlerin protesto için noterliklere getirildiği ve bunların gerçekten kıymetli senet olup olmadığı o anda tespitinin mümkün olmaması karşısında yapılacak işlemlerde tereddüt edildiği anlaşılmıştır.

Bunun üzerine konu Birliğimizce incelenmiş, Adalet Bakanlığından görüş istenmiş ve yabancı dilde yazılmış kıymetli bir senedin protesto için noterlere gönderilmesinden önce, o senedin bir noterde Türkçeye tercüme ettirilmesi ve Türkçeye çevrilmiş metin ile birlikte aslinin notere tevdi edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bu görüşümüz 28.1.1988 tarih ve 50/845 sayılı yazılarımız ile Bankalar Birliğine intikal ettirilerek keyfiyetin genelge halinde tüm bankalara duyurulması rica olunmuş idi.

Anılan Bırılıkten aldığımız 3 Şubat 1988 gün ve R/11-1803 sayılı yazıda sonuç olarak, yabancı dilde yazılmış kıymetli senetlerin protestosu gereğinde, daha önce tercüme edilmiş Türkçesi ile birlikte ve yasal süre içinde notere tevdi edilmesi konusunun tüm Bankalara duyulduğu bildirilmiştir.

10- Protesto işlemlerinde ihbar ve ibraz kaydının aranması zorunluluğu:

a) Bankalar tarafından protesto için getirilen kambiyo senetlerinde:

Protesto işlemleri ile ilgili olarak uygulamada rastlanan aksaklılıklar konusu Yönetim Kurulu'nun 17.06.2003 tarihli toplantılarında görüşülmüştür.

1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 166. maddesinin 12. bendi uyarınca Bankalar Birliği ile yapılan protokol esasları 06.12.1972 günü 3059 sayılı yazımızla duyurulmuş, 1973/1, 1973/6, 1973/8, 1974/26, 1974/27, 1975/20, 1978/35 sayılı genelgelerde de değişiklik ve açıklamalara yer verilmiştir. Bunlardan 16.04.1975 gün ve 1975/20 sayılı protesto çekilen şahsin taahhüdüne yerine getirmeye davet edildiği halde yerine getirmediği veya bulunamadığı şerhinin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 716 ncı (mülga TTK'nin 628) maddesi uyarınca araştırılması gerektiği, 18.09.1978 gün ve 1978/35 sayılıda ise, protesto taleplerinde bulunulması ile ilgili şartlar belirtilmiştir. Buna göre Türkiye Bankalar Birliği'nin 18.08.1978 gün ve 6546 sayılı yazılarında da değinildiği üzere, protesto edilecek ticârî senetlerin noterlere tevdiinde ihbar ve ibrazın yapıldığına dair kayıtların aranacağı, bu konuda kullanılacak formun özel sütununda "İhbarın veya ibrazın yapıldığı tarih ve şekli" nin belirtileceği ve notere tevdiinde örneği (Ek. 1)' de gösterilen matbu formun kullanılacağı açıklanmıştır.

Ticârî senetlerin notere tevdiinde aranması zorunluluğuna değinilen "ihbar veya ibrazın yapıldığına ilişkin kaydın" mevcut bulunduğu, protesto işleminin içeriğinde de belirtilmesinin bu konuda karşılaşılan sakıncaların önüne geçeceği düşünülmektedir.

Uygulamada birliğin sağlanması amacıyla bilgi edinilmesi ve buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

b) Şahıslar tarafından protesto için getirilen (hamili şahıslar olan) kambiyo senetlerinde:

Bankalardan protesto için noterliklere gelen kambiyo senetlerinin protesto talepnamelerinde ihbar ve ibrazın yapıldığı tarihin yazıldığı, alacaklı tarafından bizzat başvurularak protesto talep edildiğinde de sorun yaşanmadığı, ancak alacaklısı tarafından herhangi bir şahsa ciro edilen kambiyo senetlerinin protesto işleminde, hamilin bizzat protesto evrakının içine imzalı beyanı ile senedin kendisine ciro edilmiş olduğu ve vadesinde belirtilen adreste kendisine ödeneceğine dair ihbara bulunduğu bildirmesi suretiyle protestonun yapılp yapılmayacağı hususlarında tereddütler olduğuna ilişkin başvuru üzerine konu Yönetim Kurulunun 18.03.2003 günü toplantılarında görüşülmüş ve "Hamili şahıs olan kambiyo senetlerinin protestosunda, ihbar ve ibrazla ilgili mükellefiyetlerin yerine getirildiğine ve muhatabın protesto edilmesi istendiğine dair imzalı beyanının alınması gereğine" karar verilmiştir.

11- Çekin ödememe protestosunun yapılması usulü ve dikkate alınacak hususlar:

5941 sayılı Çek Kanunu'nun 3 üncü maddesi hükümlerine göre ödenmek üzere muhatap bankaya ibraz edilmesine rağmen ödenmeyeceğine göre işlem yapılan çeki, hamilin protesto ettirmek istemesi halinde, uygulanacak işlemler konusunda intikal ettirilen tereddütler nedeniyle görüş istenilmesi üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 22.10.1996 günü 15424 sayılı yazında:

"Bilindiği gibi yasa koyucu, kıymetli evrakin kambiyo senetleri (Police, Bono, Çek) bölgümünü oluşturan police hakkında ayrıntılı hükümler düzenlemiştir ve bono ile çek için bu senetlere ilişkin özel durumu göz önüne alarak bir takım kurallar kabul ettikten sonra, her iki senette müşterek olabilen hususlar bakımından, policedeki öngörülen hükümlere yollamalar yapmıştır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 818 inci maddesi (mülga TTK'nin 730), policede öngörülen hükümlerden hangilerinin çekler yönünden uygulama olanağının bulunduğu düzenlenmiştir.

6102 sayılı TTK'nin 818/1-1 (mülga TTK'nin 730/9) maddesi, çek protestolarının, aynı Kanun'un 715 ilâ 717 ncı ve 719 ilâ 721 inci (mülga TTK'nin 627-629 ve 631-633.) maddelerine göre yapılacağını amirdir. Bu bakımından çekin ödememe protestosu, yukarıda yazılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine uygun olarak ve 716 ncı (mülga TTK'nin 628.) maddede gösterilen bütün

kayıtlara yer verilecek şekilde noter tarafından tanzim edilmesi gerekmektedir. Protesto, noter tarafından hazırlanırken dikkat edilmesi gereken diğer bir husus, çekin şekil şartlarını havi olup olmadığıının tespitiidir. Çekin şekil şartları, 6102 sayılı TTK'nin 780-781 inci (mülga TTK'nin 692, 693.) maddelerinde düzenlenmiştir. Anılan maddelerde sayılan ve Türk Ticaret Kanunu gereğince bulunması zorunlu olan esaslı unsurların bulunmaması hallerinde, protesto çekilemez. Şartları oluşursa ihtarname veya ihbarnamelerin gönderilmesi gerekmektedir.

6102 sayılı TTK'nin 808 inci maddesi gereğince, hamil tarafından çekin süresinde muhatap bankaya ibraz edilmesine rağmen muhatap tarafından ödemeden imtina edilirse, zamanında ibraz edilmiş olan çekin ödenmemiş olduğu ve ödememe hâli;

- a) **Resmî bir belge, "protesto" ile,**
- b) **Muhatap tarafından, ibraz günü de gösterilmek suretiyle, çekin üzerine yazılış olan tarihli bir beyanla,**
- c) **Bir takas odasının, çek zamanında teslim edildiği hâlde ödenmediğini tespit eden tarihli bir beyanıyla**
tespit edilebilir.

Bu tespit, hamilin, cirantalar, düzenleyen ve diğer çek borçlularına karşı başvurma hakkını kullanması bakımından önemlidir. Zira bu tespit yapılmadığı takdirde hamil, belirtilen müracaat borçlularına başvuramaz.

Çekin ibraz müddeti, 6102 sayılı TTK'nin 796 ncı * (mülga TTK'nin 708.) maddesinde belirlenmiştir. Kanunda yazılı süreler içinde çekin muhatap bankaya ibraz edilmesi gereklidir. Müddetinde ibraz edilmeyen çek, çek olma vasfini kaybedeceği gibi hamil, çek borçlularına, cirantaşa ve keşideciye müracaat hakkını kaybeder. Ödemeden imtina protestosu bu bakımından çok önemlidir. Ödemeden imtina protestosunu veya buna eş tespitlerin ibraz müddetini geçirmeden önce yapılması lazımdır. Ibraz müddetinin son gününde çek bankaya ibraz edilmiş ve bankada çekin karşılığının bulunmadığı anlaşılmış ise, hamil, bu hali ile bankaya tespit ettirdikten sonra, protesto veya buna uygun tespit yapmak istemesi halinde notere müracaat edebilir. Hamilin son günü çeki bankaya ibraz etmesi protesto keşide etmesi zaman bakımından yetersiz olması durumunda, tespitin son günü yapıldığı tevsik edilmesi şartıyla protesto müteakip iş gündünde de yapılabilir. (6102 s. TTK md. 809/2 – mülga TTK 721). Ayrıca çekin son ibraz günü tatil gelirse, ibrazi ve protestosu tatili takip eden iş gündünde yapılır.

Noter, önüne gelen çekin bankaya müddeti içinde ibraz edilmediğini araştıracak, eğer çek üstünde bunu belirtir bir kayıt yoksa hamilden, süresinde muhatap bankaya çeki ibraz ettiğini gösterir bir belgenin gösterilmesini isteyecektir. Bu şartlar gerçekleştiği takdirde noter çek borçlusuna bonodaki usule göre protesto gönderebilir. Muhatap bankaya protesto gönderilmesi mümkün değildir. Söz konusu çeklerin mutlaka banka aracılığı ile protesto edilmek üzere notere verilmesi de şart değildir. Hamil kendisi bizzat protesto için çeki notere tevdi edebilir.

Çek, mahiyeti itibarıyle borç ikrarını havi bir belge değil, sadece havale niteliğinde bir ödeme emri şeklinde olduğundan, polislerdeki gibi kabul etmeye protestosu mümkün görülmemektedir.

Bu itibarla, ilgili yazınızda sözü edilen durumlarda, yukarıda izah edilen şekilde hareket edilmesinin ve protestonun ona göre yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir" denilmiştir.

* TTK 796 ncı maddesi

III - Ödeme için ibraz

1. Genel olarak

MADDE 796- (1) Bir çek, düzenlendiği yerde ödenecekse on gün; düzenlendiği yerden başka bir yerde ödenecekse bir ay içinde muhataba ibraz edilmelidir.

(2) Ödeneceği ülkeden başka bir ülkede düzenlenen çek, düzenlenme yeri ile ödeme yeri aynı kitada ise bir ay ve ayrı kitalarda ise üç ay içinde muhataba ibraz edilmelidir. Bu bakımından, bir Avrupa ülkesinde düzenlenenip de Akdenize sahil bulunan bir ülkede ödenecek olan ve aynı şekilde Akdenize sahili olan bir ülkede düzenlenenip bir Avrupa ülkesinde ödeneği gereken çekler aynı kitada düzenlenmiş ve ödenmesi şart kılınmış sayılır.

(3) Birinci ve ikinci fikralarda yazılı süreler, çekte yazılı olan düzenlenme tarihinin ertesi günü başlar.

12- Tahsil ya da temlik cirosu nedeniyle bankalarda bulunan çeklerin protestosu:

Bu genelge ile yürürlükten kaldırılan 1988/29 sayılı genelgede; “*İş Bankası Genel Müdürlüğü’nden gönderilen bir yazında, ‘Bankamız şubelerince tahsile alınan veya temlik cirosuyla Bankamıza verilen, başka bankaların şubeleri üzerine keşideli çekler, ibraz süreleri içerisinde bu şubelere ibraz edilmekte, ancak muhatap bankalar bazı nedenlerle hiç veya kısmen karşılığı olmayan bu çeklerin arkasına şerh vermekten kaçınımaktadır.*

Bu durumda, Bankamız, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 808inci maddesine göre, ibraz süresi geçmeden mevcut durumu protesto belgesi ile belgelendirmesi için mahalli noterlere başvurmakta, ancak noterler, bankalar arası nahoş bir harekete meydan vermemek gereğesi ile istemlerimizi geri çevirmektedirler. Böyle çekin ibraz süresi içinde ibraz edildiğinin ispatı mümkün olmamakta ve karşılıksız çek keşidesinin hiçbir sonucu doğmamaktadır. Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde konunun çözümlemesini bilgi ve ilgilerinize sunarız.’ denilmiş bulunmaktadır.

Konu Yönetim Kurulumuzda görüşülerek; bu hususta Türkiye Bankalar Birliği’nden görüş istenmesi uygun bulunmuştur. Türkiye Bankalar Birliği Genel Sekreterliğinden konuya ilişkin olarak gönderilen 12 Nisan 1988 gün ve 5594 sayılı yazda sonuç olarak:

‘Konu Birliğimiz Yönetim Kurulunun 30.3.1988 günü toplantılarında ele alınmış olup, yapılan sonuca göre, ibraz süresi geçmeden mevcut protesto belgesi ile belgelendirilmesini sağlamak üzere noterlere başvurulması halinde bu taleplerinin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 808 ve 809 uncu (mülga TTK’nin 720 ve 721.) maddelerine göre işleme konulması yasal bir zorunluluktur.’ yönünde cevap verildiğinden, konuya ilişkin talepler geldiğinde buna göre işlem ifasını rica ederim.” denildiğinden, tahsil ya da temlik cirosu nedeniyle bankalarda bulunan çeklerin protestosunun da yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda yapılması icap etmektedir.

13- Protesto için noterliliklere getirilen kambiyo senetleriyle ilgili olarak keşideci tarafından gereken bilgilerin yazılı ve imzalı beyanla verilmesi gerekiği:

Kambiyo senetlerinin protestoları ile ilgili 23.5.1978 gün ve 1963/12 sayılı genelgemiz üzerine; “protestoya kaydedilen bilgilerin keşideci tarafından verildiğini tevsik bakımından, keşidecinin bu bilgilerin tamamını içine alacak yazılı ve imzalı beyanının bulunması gereğinden” bu konuda Bankalar nezdinde gerekli girişimlerde bulunularak yardımcı olunması Türkiye Bankalar Birliği Başkanlığı’ndan rica olunmuştur.

Türkiye Bankalar Birliği 18 Ağustos 1978 gün ve 6546 sayılı yazılarında, ticari senetlerin protesto işlemleriyle ilgili olarak bankalara gönderdikleri 17.8.1978 gün ve 607 sayılı tebliğlerinde, “*Türkiye Noterler Birliği’nden alınan 5.4.1978 (54-1332) ve 25.5.1978 (958-1989) tarihli yazılarla; ‘işin daha emniyetle yürütmesi ve bankalarla noterler arasında çıkabilecek ihtilâfların önlenmesi’ açısından protesto edilecek senetlerin bankalarca noterlere bir yazı ekinde gönderilmesinde ve bu yazida ihbar veya ibrazın yapıldığının açıkça belirtilmesinde faydalâhaza edildiği bildirildikten sonra, bu konuda Birliğimizin yardımını istenmiştir*

Türkiye Noterler Birliği’nin söz konusu müracaatı üzerine konu Birliğimizce etraflı bir şekilde incelenmiş ve neticede protesto edilecek ticari senetlerin notere tevdî edilmesinde örneği ilişik formun kullanılmasının yerinde olacağı sonucuna varılmıştır.

Kenarları zımbalı bir defter şeklinde de hazırlanabilecek olan bu formun kullanılmaya başlanması müteakip, halen bankalarca kullanılmakta olan çeşitli defter veya formlardan sarfınazar edileceği tabiidir.”

Denilmiş ve en kısa bir zamanda uygulama birliğinin sağlanması istenerek, protesto edilecek ticari senetlerin notere tevdî edilmesinde kullanılacak form ile düzenleme usulü hakkında açıklamanın bankalara gönderildiği bildirilmiştir.

Örneği üç sayfa olarak (Ek. 1) de bulunan formun kullanılması ile uygulama birliğinin sağlanması gerekmektedir.

14- Protesto evrakının postaya verilme süresi:

Bazı noterliklerde protestoların gecikme ile postaya verildiği tespit edilmiş ve bunların derhal postaya verilmelerine itina gösterilmesi hususu müfettişlerce tavsiye olunmuştur,

Keşide edilmesi günle sınırlı olan protesto işlemlerinin düzenlendiklerinin ertesi günü veya işlerin çok olması halinde ise mümkün olan en kısa süre içinde postaya verilmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

06.12.1972-(15), 03.01.1973-(1), 20.2.1973-(6), 07.03.1973-(8), 25.1.1974-(3),
22.7.1974-(26), 22.07.1974-(27), 16.04.1975-(20), 19.10.1977-(36), 30.11.1977-(37),
23.5.1978-(12), 19.7.1978-(27), 18.9.1978-(35), 01.11.1978-(36), 28.1.1980-(3), 16.7.1981-
(52), 27.5.1982-(19), 04.04.1984-(13), 11.4.1984-(16), 3.9.1986-(63), 3.11.1986-(71),
11.2.1988-(9), 28.4.1988-(29), 23.8.1988-(56), 2.11.1988-(74 - Bu genelgenin 7 nci maddesi),
17.5.1989-(42), 8.11.1991-(71), 27.4.1992-(21) 09.08.1993-(60), 15.11.1996-(52), 7.7.2003-
(27), 30.12.2005-(42) sayılı genelgeler,

1.4.2003-H (36), 10.06.2003-H (60), sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

EK. (1)

(*) Kısmi protesto yapılacaksa bu husus aynı sütunda belirtilecektir.

Yukarıda müfredati yazılı ..... adet BONO
ve ..... adet POLİÇE , protesto işlemleri yapmak üzere teslim alınmıştır.
Saygılarımızla

..... Noterliği

(*) Kısmi protesto yapılacaksa bu husus aynı sütunda belirtilecektir.

İlişikte gönderilen ticari senetlerin protesto işlemleri
yapılmak üzere teslim alındığının bildirilmesini rica
ederiz
Saygılarımızla

• • • • • • • • • • • •

PROTESTO EDİLECEK TİCARI SENETLERİN NOTERE TEVDİ EDİLMESİNDEN KULLANILACAK FORMUN DÜZENLEME USULÜ HAKKINDA AÇIKLAMA

1- Form iki nüsha olarak düzenlenenecek, formun (A) nüshası şube yetkililerince imzalanarak, noterlere verilecek, formun noterler tarafından imzalanacak olan (B) nüshası ise bankada kalacaktır.

Ancak; formun düzenlenmesi sırasında (A) ve (B) nüshaları arasına konulacak olan karbonun noterin imzalayacağı bölüme kaymamasına dikkat edilecektir.

2- a) Formun «Ticari Senedin» başlıklı birinci bölümünün;

- Nev'i kısmında, ticari senedin bono veya police olduğu belirtilecektir.
- Numarası kısmına, bankalarca senetlere verilen numara yazılacaktır.
- Tutarı kısmına, senedin üzerinde yazılı meblâğ yazılacaktır. Ancak; senet bedelinin bir kısmı ödenmişse, yani kısmı protesto yapılacaksa bu husus da burada belirtilecektir.
- Vadesi kısmına, senedin üzerindeki vade yazılacaktır.

b) İkinci bölüme protesto edilecek gerçek veya tüzel kişinin adı, soyadı veya unvanı ile adresi yazılacaktır. Protesto edilecek muhatabın (bonolarda bono mümzilerinin) birden fazla olması halinde her birinin adı, soyadı veya unvanı ile adresi ayrı birer satırda yazılacaktır.

c) “İhbarın veya ibrazın yapıldığı” başlıklı üçüncü bölüme; senet borçlusuna ihbarname gönderilmiş ise ihbarnamenin gönderildiği, senet ibraz edilmiş ise ibrazın yapıldığı tarih yazılacak ve bu husus “ihbar yapılmıştır” veya “ibraz edilmiştir” şeklinde belirtilecektir.

d) “Protesto Nev'i” bölümüne ise; çekilmesi istenen protestonun “ödememe” veya “kabul etmeme” protestosundan hangisi olacağı belirtilecektir.

Özü: Sözleşmelerle İlgili Genel Hususlara İlişkin Düzenlemeler ve Açıklamalar

G E N E L G E
No. (27)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Sözleşmelerle ilgili genel hususlara ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları yapılması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Borcun üstlenilmesi, borca katılma, devir ve sözleşmeye katılma sözleşmeleri:

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun;

“İç üstlenme sözleşmesi” başlıklı 195inci maddesinde;

“Borçlu ile iç üstlenme sözleşmesi yapan kişi, borcu bizzat ifa ederek veya alacaklarının rızasıyla borcu üstlenerek, borçluya borcundan kurtarma yükümlülüğü altına girmiş olur..”

“Dış üstlenme sözleşmesi” başlıklı 196ncı maddesinde;

“Borçlunun yerine yenisinin geçmesi ve borcundan kurtarılması, borcu üstlenen ile alacaklı arasında yapılacak sözleşmeyle olur.

“Borca katılma” başlıklı 201inci maddesinde;

“Borca katılma, mevcut bir borca borçlunun yanında yer almak üzere, katılan ile alacaklı arasında yapılan ve katılanın, borçlu ile birlikte borçtan sorumlu olması sonucunu doğuran bir sözleşmedir.”

“Sözleşmenin devri” başlıklı 205inci maddesinde;

“Sözleşmenin devri, sözleşmeyi devralan ile devreden ve sözleşmede kalan taraf arasında yapılan ve devredenin bu sözleşmeden doğan taraf olma sıfatı ile birlikte bütün hak ve borçlarını devralana geçiren bir anlaşmadır.

Sözleşmeyi devralan ile devreden arasında yapılan ve sözleşmede kalan diğer tarafça önceden verilen izne dayanan veya sonradan onaylanan anlaşma da, sözleşmenin devri hükümlerine tabidir.

Sözleşmenin devrinin geçerliliği, devredilen sözleşmenin şekline bağlıdır.

Kanundan doğan halefiyet hâlleri ile diğer özel hükümler saklıdır.”

“Sözleşmeye katılma” başlıklı 206ncı maddesinde de;

“Sözleşmeye katılma, mevcut bir sözleşmeye taraflardan birinin yanında yer almak üzere, katılan ile bu sözleşmenin tarafları arasında yapılan ve katılanın, yanında yer aldığı tarafla birlikte, onun hak ve borçlarına sahip olması sonucunu doğuran bir anlaşmadır.

Anlaşmada aksi kararlaştırılmışsa, sözleşmeye katılan ile yanında yer aldığı taraf, sözleşmenin diğer tarafına karşı müteselsilen alacaklı ve borçlu olurlar.

Sözleşmeye katılmanın geçerliliği, katılma konusu sözleşmenin şekline bağlıdır.” Hükümleri yer almaktadır.

201, 205 ve 206 ncı maddeler, 6098 sayılı TBK ile getirilen yeni hükümler olup mülga 818 sayılı Borçlar Kanununda karşılıkları bulunmamaktadır.

Borcun üstlenilmesi:

195 ve 196 ncı maddelerde yer alan düzenlemeler doğrultusunda borcun üstlenilmesinde eski borçlu borcundan kurtulmakta, onun yerini yeni borçlu almaktadır.

Borca katılma:

“Borca katılma” başlıklı 201’inci maddedeki düzenleme doğrultusunda borca katılma da ise, borçlu borcundan kurtulmamakta, ‘katılan’ da borçlu ile birlikte aynı borçtan müteselsilen sorumlu bulunmaktadır.

Sözleşmeye katılma:

201’inci maddede “Borca Katılma”, 206 ncı maddede ise “Sözleşmeye Katılma” düzenlenmiştir. “Sözleşmeye katılma” başlıklı 206’ncı madde hükmüne göre, mevcut bir sözleşmeye, taraflardan birinin yanında yer almak üzere katılan ile bu sözleşmenin tarafları arasında yapılan ve katılanın yanında yer aldığı tarafla birlikte, onun hak ve borçlarına sahip olması sonucunu doğuran bir anlaşmadır. Sözleşmeye katılmanın geçerliliği, katılma konusu sözleşmenin şekline bağlıdır.

Sözleşmenin devri:

“Sözleşmenin devri” başlıklı 205 inci madde hükmüne göre, sözleşmede kalan tarafın sözleşmeye katılması ya da önceden izin vermesi veya sonradan onaylaması ile sözleşmenin devrinin gerçekleşebileceği hukme bağlanmıştır. Sözleşmenin devrinin geçerliliği de, devredilen sözleşmenin şekline bağlıdır.

2- Temsilcinin, bizzat kendisiyle sözleşme yapabileceği durumlar:

Mülga 1994/16 sayılı Genelge’de yer alan “*aynı kişinin hem şirket adına ve hem kendi adına hareketle yapmak istediği işlemlerin yapılmamasının uygun olacağına*” ilişkin Adalet Bakanlığı görüşünde sınırlayıcı bir yorum getirilmesinin uygulamada sıkıntılardan yarattığı anlaşıldığından; konu, TNB Yönetim Kurulu’nda görüşülmüş ve öğretide, temsilcinin kendisiyle sözleşme yapmaması asıl ise de, temsil edilenin bu hususta mümessile açıkça izin vermesi veya mümessilin sözleşmeyi kendisiyle yapmasında temsil edilen için maddi bir tehlike, bir zarar doğmaması ve dolayısıyla bir menfaat çatışması olmaması hallerinde mümessilin kendisiyle sözleşme yapmasının geçerli sayıldığı belirtilmek suretiyle Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü’nden yeniden görüş alınması kararlaştırılmıştır.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve TNB Yönetim Kurulu’nun 04.07.2008 tarihli toplantıda görüşülen 10.6.2008 tarihli ve 33 – 13354 sayılı cevap yazısında;

“Bilindiği gibi;

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 40-45 inci (mülga BK 32-37) maddelerinde, yetkiye dayanan temsil, 46, 47 ncı (mülga BK 38-39) maddelerinde ise, yetkisiz temsil düzenlenmiştir.

...
Anılan Kanunda, temsilcinin, temsil olunan adına, bizzat kendisiyle ya da üçüncü bir kişinin temsilcisi olarak hukuksal bir işlem yapamayacağına ilişkin açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte, hukukumuzda tam bir görüş birliğiyle bu ilke uygulanmakta ve ancak temsil olunanın temsilciye bizzat kendisiyle sözleşme yapması için açıkça temsil yetkisi vermesi ya da (örneğin satılacak malının fiyatını 100 milyon diye belirtmiş olup da temsilcinin o malı bu fiyatattan satın alması [kendisiyle sözleşme yapması] durumunda olduğu gibi) temsil olunan

için temsilcinin kendi kendisiyle sözleşme yapmasında hiçbir tehlike bulunmaması durumunda temsilcinin bizzat kendisiyle sözleşme yapabileceği kabul edilmektedir.

Bu nedenle;

Hukuk sistemimizde, kural, temsilcinin akdi kendisiyle yapmaması ise de; istisnaen temsil olunanın, temsilciye açıkça izin verdiği konularda, temsil olunan ile temsilci arasında bir menfaat çatışması olmadığı takdirde temsilcinin iki taraf adına sözleşme imzalayabileceği düşünülmekle birlikte, konunun yargıya intikali halinde mahkemece verilecek kararın esas alınacağı da şüphesizdir” denildiğinden, belirtilen koşulların varlığı halinde temsilcinin, bizzat kendisiyle sözleşme imzalanması mümkün bulunmaktadır.

3- Birkaç dilde yazılmış sözleşmelerin onaylanması uygulanacak yöntem:

Hem Türkçe hem de yabancı dilde yazılmış sözleşmelerin noterlikçe ne şekilde onaylanacağına ilişkin TNB’ nin sorusu üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü’nden verilen 16.6.1987 gün ve 18973 sayılı yazıda;

“Bilindiği gibi, 1512 sayılı Noterlik Kanununun (Noterlerin Görevleri) başlığını taşıyan 60inci maddesinin 4 üncü fıkrasında, bu Kanuna uygun olarak dışarıda yazılıp getirilen kâğıtların üzerindeki imza, mühür veya herhangi bir işaretin onaylamak görevi noterlere verilmiş, aynı Kanunun 90inci maddesinde de, hukuki işlemlerin altındaki imzanın onaylanmasıının imzayı atan şahsa ait olduğunu bir şerhle belgelendirilmesi şeklinde yapılacağı belirtildmiştir.

Görüldüğü üzere, Noterlik Kanununun 60/4, maddesi onaylama şeklinde yapılacak işlemleri kapsamakta olup, onaylama şeklinde yapılan işlemler muhtevayı kapsamamakta imza ve tarih onaylanması söz konusu olmaktadır. Bu nedenle de, bu işlemler sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olup, işlemin muhtevası ise aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir.

Diğer taraftan, 1512 sayılı Noterlik Kanunun 53 üncü maddesinde, Noterlerin kanunlarının emredici hükümlerine aykırı hususlarda işlem yapamayacakları hükmü yer almış, ayrıca bu hükmün, imza onaylaması yapılan işlemlerin kapsamı hakkında da uygulanacağı öngörmüştür.

Gerçekten de, yürürlükteki kanunların tamamını bilmesi gereken ve bildiği kabul olunan noterler, bu kanunların emredici hükümlerine aykırı işlem yapamayacakları gibi, hariçte düzenlenen bu gibi işlemlerin tanzim veya onaylanması hiçbir hukuki değer ifade etmeyeceğinden aynı zamanda noterin mali, inzibati ve cezai sorumluluğunu da gerektirebilecektir.

Bu itibarla, anılan sakıncaların önlenmesi bakımından Türk şirketlerinin, yabancı şirketlerle birlikte ihaleye katılması nedeniyle **Türkçe ve birkaç yabancı dilde yazılmış sözleşmenin noterlere onay için getirilmesi halinde, yabancı dilde yazılmış sözleşmenin kapsamının belirlenebilmesi bakımından onaydan önce tercuman bulundurulmak suretiyle metinler arasında uygunluk olup olmadığıının belgelendirilmesi** ve tutanağa ayrıca tercümanın adı, soyadı, doğum tarihi, iş adresi, ev adresi, tahsil derecesi, hangi dil ve dilleri bildiği, yemin biçimini şekli ve tarih yazılarak imzalanması gerekiği düşünülmektedir.”

Keza aynı Genel Müdürlüğü 30 Nisan 1990 gün ve 19802 sayılı yazısında da, yukarıdaki görüşe tekrar yer verildikten sonra “Burada tercümanın metinler hakkındaki uygunluk beyanında (çevirme) de olduğu gibi sorumluluğu bulunacağından şüphe yoktur.

Bu nedenle tercümanın burada yaptığı işin bilirkişilik değil, evrakin bütün muhtevasını inceleyerek yasal sorumluluğu üstlenmesi itibariyle yine çevirme olarak kabul edilmesi ve buna göre tercüman için Noterlik Ücret Tarifesinin ilgili bölümünün uygulanması gerekeceği düşünülmüştür” denildiğinden Türkçe ile birlikte birkaç yabancı dili de içerecek şekilde yapılacak sözleşmelerde buna göre hareket edilmesi icap etmektedir.

4- Sözleşme ekleri:

a) Sözlesmede ekli olduğu yazılıysa eklenmesi gerekiği:

Noterlerce onaylanan veya düzenlenen sözleşmelerde, “şartname ve fiyat birim listeleri eklidir” kaydı bulunması halinde, bunların işlem kâğıdına mutlaka eklenmesi, şartname ve fiyat birim listelerinin her sayfasının mühürlenmesi, gerekli giderlerinde bunlara göre hesap-

lanarak alınması; şartname ve fiyat birim listeleri eklenmiyorsa sözleşmedeki eklidir yazısının mutlaka silinmesi suretiyle işlem yapılması gerekmektedir.

b) İhale sözleşmelerinin kitapçık halindeki eklerinin imzalanması gerekmemi

İhale sözleşmelerinin noterlerce onayı sırasında tereddüt edilen bazı hususlar konusunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden TNB' ye gönderilen 7.10.1887 gün ve 33077 sayılı yazda:

“... Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin ‘İşlem kâğıtlarının her sayfasının imzalanması’ başlığını taşıyan 132. maddesinde de, ‘Düzenleme ve onaylama şeklinde yapılan noterlik işlemelerinin birden fazla sayfayı kapsaması halinde kanunen ilgili tarafından imzalanması zorunlu asıl veya örneklerinin her sayfasının ilgili tarafından ve noter tarafından imzalanması gereklidir. Ciltli kitap halinde ve sayfa numaraları teselsül eden basılı işlem kâğıtları bu kaydın dışına tutulabilir’ denilmektedir.

Anılan Yönetmeliğin açık hükmünden de anlaşıldığı gibi, kitap şeklinde bulunmayan her türlü sözleşmenin her sayfasının ilgililer ve noter tarafından imzalanması veya en azından paraf edilmesi kanunen gereklidir. Diğer taraftan, ihale ile ilgili şartnamelerle fiyat birim listelerinin ilgili Bakanlık ya da kurumlarca usulüne uygun olarak ilân edilip onaylandıktan sonra asıllarının dosyalarında bulunması nedeniyle değiştirilme ihtimalinin bulunmadığı kuşkusuzdur.

Bu itibarla, idare ile müteahhit arasında yapılan ihale sözleşmesine ekli kitapçık halindeki şartname yada birim fiyat listelerinin sayfalarının ayrıca imzalanmasına gerek olmadığı düşünülmektedir.’ denildiğinden ihale sözleşmelerinin onayı sırasında sözleşme ekleri konusunda buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

c) Sözleşme eki CD'lerin kâğıt ortamına dökülmesinden sonra onaylanması gereği

Bir Noter Odası Başkanlığından alınan yazda; bazı ihale sözleşmelerinde ekler sayılıdıktan sonra “CD'dedir” şeklinde not düşüldüğü, bazen sözü edilen CD'lerin çoğaltılarak sözleşmeye eklendiği, bazen de ortada görünmediği belirtilerek bu gibi hallerde noterlerin ne şekilde hareket etmesi gereği sorulmakla konu, TNB Yönetim Kurulu'nun 31.10.2007 tarihli toplantılarında görüşülmüş ve bu hususla ilgili Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 31.08.2005 tarihli ve 17275 sayılı ve Kamu İhale Kurumu Başkanlığının 25.10.2005 günü ve 1852-10333 sayılı yazılarının noterliklere duyurulmasına karar verilmiştir.

Buna göre, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 46inci maddesi uyarınca, ihale dokümanında aksi belirtilmedikçe sözleşmelerin, notere tescili ve onaylattırılmasının zorunlu bulunmamakla birlikte ihale dokümanında belirtilmiş olması ya da onaylattırılmasının tercihi halinde sözleşmenin eki ve ayrılmaz parçası olan CD ortamında hazırlanmış ihale dokümanın da sözleşme ile birlikte noterce onaylanması hukucken zorunlu bulunduğu, Birliği'zin 1981/16 ve 1987/69 sayılı genelgesinde belirtilen sözleşme eklerine dair esasların 4734 ve 4735 sayılı Yasalarla getirilen düzenleme karşısında da geçerliliğini koruduğu dikkate alınarak, sözleşmelerin eki olarak belirtilen CD'lerin içindeki kayıtların fiziki ortama dökümü yapıldıktan sonra, belge onaylamasındaki gibi işlem yapılması icap etmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

15/10/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
15/10/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
15/10/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
15/10/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

17.02.1981 tarihli ve (16), 13.07.1987 – (53), 18.05.1990 – (31), 09.11.2007 tarihli ve (59) sayılı genelgeler,

15.12.1998 tarihli ve Hukuk-20561 (101), 19.03.2012 tarihli ve Hukuk-6372 (48) sayılı genel yazılar,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan "YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR" bölümünden ulaşılabilir.

Ankara, 15.10.2019

Özü: Kefalet ve kefalet vaadi sözleşmelerine ilişkin düzenlemeler ve açıklamalar hk.

G E N E L G E
No. (28)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Kefalet ve kefalet vaadi sözleşmelerine ilişkin değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplanmaları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda yer alan hükümler:

a) Kefalet sözleşmesinin tanımı ve koşulları:

Tanımı:

Kefalet sözleşmesi, kefilin alacaklıya karşı, borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olmayı üstlendiği sözleşmedir. (6098 s. TBK Md. 581)

Koşulları:

Kefalet sözleşmesi, mevcut ve geçerli bir borç için yapılabilir.

Ancak, gelecekte doğacak veya koşula bağlı bir borç için de, bu borç doğduğunda veya koşul gerçekleştiğinde hükm ifade etmek üzere kefalet sözleşmesi kurulabilir. (6098 s. TBK Md. 582)

b) Kefalet sözleşmesinin, kefil olma konusunda verilen vekâletnamelerin ve kefil olma vaatlerinin şekli:

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunun 583 üncü maddesi gereğince, kefalet sözleşmesinin geçerli olabilmesi için;

Yazılı şekilde yapılması,

Kefilin sorumlu olacağı azamî miktar ile kefalet tarihinin sözleşmede belirtilmesi, zorunludur.

Ayrıca, kefilin, sorumlu olduğu azamî miktarın, kefalet tarihinin ve müteselsil kefil olması durumunda, bu sıfatla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girdiğinin kefalet sözleşmesinde kendi el yazısıyla belirtmesi şarttır.

Mülga 818 sayılı Borçlar Kanununun 484 üncü maddesinden farklı olarak 583 üncü maddede, kefilin sorumlu olacağı azamî miktar yanında **kefalet tarihini de** sözleşmede belirtmesi, geçerlilik koşulu haline getirilmiştir.

Kendi adına kefil olma konusunda özel yetki (vekalet) verilmesi,

Diğer tarafa veya bir üçüncü kişiye kefil olma vaadinde bulunulması,

Durumları da aynı şekil koşullarına bağlıdır.

Taraflar, yazılı şekilde uyararak kefilin sorumluluğunu borcun belirli bir miktarıyla sınırlamayı kararlaştırbilirler.

Kefalet sözleşmesinde sonradan yapılan ve kefilin sorumluluğunu artırın değişiklikler, kefalet için öngörülen şekilde uyulmadıkça hüküm doğurmaz.

c) Kefalette eşin rızası, rızanın aranmayacağı durumlar ve verilme zamanı:

Kefalette eşin rızası, rızanın aranmayacağı durumlar ve verilme zamanı 6098 sayılı TBK' nin 584 üncü maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre;

Kefil evli ise; eşlerden biri, ancak diğerinin yazılı rızasıyla kefil olabilir.

Eşin rızasının aranmayacağı durumlar:

- Mahkemece verilmiş bir ayrılık kararı¹ olması durumunda,
- Eşlerden birinin yasal olarak ayrı yaşama hakkının² doğmuş olması durumunda,
- Ticaret siciline kayıtlı ticari işletmenin sahibi veya ticaret şirketinin ortak ya da yönetici tarafından işletme veya şirkete ilgili olarak verilecek kefaletlerde,
- Mesleki faaliyetleri ile ilgili olarak esnaf ve sanatkârlar siciline kayıtlı esnaf veya sanatkârlar tarafından verilecek kefaletlerde,
- 5570 sayılı Kamu Sermayeli Bankalar³ Tarafından Yürüttülen Faiz Destekli Kredi Kullanırmamasına Dair Kanun kapsamında, tarımsal üretimin, esnaf ve sanatkârların desteklenmesi amacıyla, kamu sermayeli bankalar tarafından kullandırılacak kredilerde verilecek kefaletlerde,
- Tarım kredi, tarım satış ve esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifleri ile kamu kurum ve kuruluşlarında kooperatif ortaklarına kullandırılacak kredilerde verilecek kefaletlerde,

Eşin rızası aranmayacaktır.

NOT:

¹ Ayrılık kararı TMK. 170'inci maddesine göre hâkim tarafından verilmektedir.

² Ayrı yaşama hakkı ise aynı Kanunun 197. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre "Eşlerden biri, ortak hayat sebebiyle kişiliği, ekonomik güvenliği veya ailennin huzuru ciddi biçimde tehlkiye düşüğü sürece ayrı yaşama hakkına sahiptir." Boşanma davası açıldığının ve davanın devam ettiğinin kanıtlanması durumunda, ailennin huzurunun ciddi biçimde tehlkiye düşüğü kabul edildiğinden, eşin ayrı yaşama hakkının doğduğunu kabul etmek gereklidir ve bu durumda eşin rızasının aranması gerekmemektedir.

³ Kamusal sermayeli mevduat bankaları

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.

Türkiye Halk Bankası A.Ş.

Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.

Kamusal sermayeli kalkınma ve yatırım bankaları

İller Bankası A.Ş.

Türk Eximbank A.Ş.

Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.

Kefalet sözleşmesinde daha sonra yapılacak değişikliklerde eşin rızası:

Akdedilen kefalet sözleşmesinde daha sonra değişiklik yapılmış ve bu değişikliklerle:

Kefilin sorumlu olacağı miktar artırılmış,

Adı kefalet müteselsil kefalete dönüşmüştür,

Kefil yararına olan güvenceler önemli ölçüde azalmış,

ise yine eşin rızası aranacak, aksi durumlar da ise aranmayacaktır.

Eşin rızasının verilmesi zamanı:

Eşin rızasının, sözleşmenin kurulmasından önce ya da en geç kurulması anında verilmiş olması şarttır. Sözleşmenin akdedilmesinden (kurulması anından) sonra verilen muvafakatler geçerli değildir. Madde metnine göre, kurulması kararlaştırılan bir sözleşme olması gerektiğinden, kurulması kararlaştırılmış herhangi bir sözleşme olmadan (ileride doğacak borçlar için) genel şekilde bir muvafakat verilesi mümkün değildir.

c) Kefalet sözleşmesi hükümlerinin uygulanacağı diğer sözleşmeler:

6098 sayılı TBK' nin 603 üncü maddesi hükmü gereğince, kefaletin şekline, kefil olma ehliyetine ve eşin rızasına ilişkin hükümler, gerçek kişilerce, kişisel güvence verilmesine ilişkin olarak başka ad altında yapılan diğer sözleşmelere¹ de uygulanır.

NOT:

1 Kişisel güvence verilmesine ilişkin başka ad altında yapılan bazı sözleşmeler:

- Üçüncü kişinin fiillini üstlenme (TBK 128),
- Üçüncü kişi yararına sözleşme (TBK 129),
- Sorumluluk sigortalarında (TBK 130), (Başkasını çalıştırın kişi, çalıştığı kişiye karşı hukuki sorumluluğunu güvence altına almak üzere sigorta yaptırmışsa, sigortadan doğan haklar doğrudan doğruya çalışana ait olur.)
  - Borcun iç üstlenme sözleşmesi (TBK 195),
  - Borcun dış üstlenme sözleşmesi (TBK 196),
  - Borca katılma sözleşmesi (TBK 201),

Madde metninden anlaşılacağı üzere, kefalet hükümlerinin uygulanacağı sözleşmelerin; gerçek kişilerce kişisel güvence verilmesine ilişkin olması gereklidir. Aynı güvence verilen sözleşmelerde (rehin sözleşmesi, gemi ipoteği sözleşmesi gibi) kefaletin şekline, kefil olma ehliyetine ve eşin rızasına ilişkin hükümler uygulanmaz.

Kefalette eşin rızasına ilişkin hükümler (TBK m. 584, 603), 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 700 ve devamı maddelerinde yer alan avalde uygulanmaz. (Yargıtay İctihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 20.04.2018 gün ve 2017/4 Esas ve 2018/5 karar sayılı kararı - 16 Ekim 2018 tarihli ve 30567 sayılı Resmi Gazete)

2- TBK' nin 584 ve TMK' nin 194'üncü maddeleri gereğince verilen muvafakatların tanzimi sırasında eşin evli olup olmadığıının araştırılması ve buna dair belgenin bir örneğinin işleme eklenmesi gereği:

Bir Banka tarafından Birliğimize yapılan başvuruyla, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 584 ve Türk Medeni Kanununun 194 üncü maddeleri gereğince eşlerin vermeleri gereken muvafakatların noterde yapılmış olması halinde muvafakat veren kişinin lehine muvafakat verilenin eş olup olmadığıın Bankaları tarafından araştırılmadığını, ayrıca Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne bankalara verilen ekran yetkisinin kısıtlı olması nedeniyle kişilerin evlilik durumları ile ilgili bilgilere de ulaşamadıklarını belirterek, sözü edilen muvafakatnamelerin noterliklerde yapılması sırasında, beyanda bulunan kişinin, lehinde beyanda bulunduğu kişi ile evli olup olmadığı hususunun noterlerce kontrol edilmesini ve işleme buna ilişkin belgenin eklenmesini talep etmekle, Yönetim Kurulunun 17.12.2012 tarihli toplantıda konunun görüşülmesi sonunda;

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 584 ve Türk Medeni Kanununun 194 üncü maddeleri gereğince, eşler tarafından verilen muvafakatnamelerin noterliklerde onaylanması veya düzenlenmesi sırasında, muvafakat verenin, lehinde beyanda bulunduğu kişi ile evli olup olmadığı hususunun noterlerce araştırılmasına ve buna dair belgenin bir örneğinin de dayanak olarak işlemin asıl ve örneklerine eklemesine karar verilmiştir.

3- Kefalet sözleşmesi ile üçüncü kişinin fiillini (edimini) taahhüt (garanti) etme sözleşmesi arasındaki fark:

Konuya ilişkin olarak Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 30.7.1993 tarih ve 32804 sayılı yazida: "Bir eğitim kurumunun öğrencilerinden istediği, öğrenimini tamamladığında kurumun gösterdiği yerde mecburi hizmetini ifa edeceğini, öğrenimini tamamlayamazsa ya da mecburi hizmetini yapmaz ise kurumun eğitimi için kendisine yaptığı masrafi on misli fazlaıyla ve faizi ile birlikte ödeyeceğini, ayrıca bir milyon lira da tazminat ödeyeceğini kabul eden ve üçüncü kişinin de bu takdirde bu borcu ödeyeceğini taahhüt ettiği (taahhüt ve kefalet senedi) başlıklı senette, öğrenci öncelikle öğrenimini tamamladığında eğitim kurumunun göstereceği yerde mecburi hizmetini yapacağını kabul etmektedir. Asıl borç

budur ve sözleşmenin ilk hükmüdür. Sözleşmenin devam eden bölümünde ise, eğer öğrencini tamamlayamazsa ya da mecburi hizmetini yapmaz ise bu takdirde kurumun eğitimi için kendisine yaptığı masrafı on katı fazlası ile ve faizi ile birlikte ve ayrıca bir milyon lira da tazminat ödeyeceğini kabul etmektedir. Bu borç ise asıl borcun yapılmamasına bağlı fer'i bir borç olmaktadır. Asıl borcun müeyyidesidir. Öğrencinin taahhüdünü yerine getirmemesi durumunda masraf ve tazminatları üçüncü kişinin ödemeyi taahhüt etmesi kefalet değil, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 128 inci (mülga BK 110) maddesi anlamında üçüncü şahsin edimini taahhütdür. Gerçekte kefalet sözleşmesi ile üçüncü şahsin edimini taahhüt sözleşmesi birbirine benzeyen sözleşmelerdir. Aralarındaki fark, asıl borçlunun borcunu ödememesi halinde kefilin onun yerine ödemesi, taahhüt edenin ise sadece tazminat ödemekle yükümlü olmasıdır. Yani sözleşmede asıl borcun ifa edileceği temin edilmişse kefalet, tazminat ödeneceği belirtilmişse üçüncü kişinin edimini taahhüt söz konusu olmaktadır." denilmiştir. (1993/74 Gnl. Bu genelgenin mali konuyu içeren kısmı alınmadığından, bu husus için genelgeye bakılması gerekmektedir.)

Kanunda özel bir akit türü olarak düzenlenmemiş olan garanti sözleşmesi, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 128 inci (mülga BK 110) maddesinde hükme bağlanan, üçüncü kişinin fiillini (edimini) taahhüt niteliğinde bir sözleşme olarak kabul edilmektedir.

Asıl borçlu gibi yükümlülük altına girme amacını taşıyan sözleşmeler kefalet; asıl borçlunun borcunu aşabilecek şekilde, lehine taahhüt altına girilen alacaklarının hiçbir durumda zarara uğramayacağını temine yönelik sözleşmeler ise, garanti sözleşmesi olarak nitelendirilmektedir.

4- Okuryazar olmayan şahısların kefil olup olamayacakları:

Okuryazar olmayan şahısların kefil olup olamayacakları hususunda noterler arasında uygulama farklılıklarını olması nedeniyle, konu Yönetim Kurulunun 07.11.2012 tarihli toplantılarında görüşülmüş ve Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmesine karar verilmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 14.01.2013 tarihli ve 421/970 sayılı cevabı yazıda;

"Bilindiği gibi; kefalet sözleşmesine ilişkin düzenlemeler 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun Onbeşinci Bölümünde, 581 ila 603 üçüncü maddeleri arasında düzenlenmiş bulunmaktadır. Daha evvel kefaletin şekli 818 sayılı Borçlar Kanunun 484 üçüncü maddesinde; "Kefaletin sıhhati, tahriri şekilde riayet etmeye ve kefilin mesul olacağı muayyen bir miktar ıraesine mütevakkiftir." biçimindeyken 6098 sayılı Kanunun 583 üçüncü maddesinin birinci fıkrası ile; "Kefalet Sözleşmesi, yazılı şekilde yapılmadıkça ve kefilin sorumlu olacağı azami miktar ile kefalet tarihi belirtilmedikçe geçerli olmaz. Kefilin, sorumlu olduğu azami miktarı, kefalet tarihini ve müteselsil kefil olması durumunda, bu sıfatla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girdiğini kefalet sözleşmesinde kendi el yazısı ile belirtmesi şarttır." şeklinde belirlenerek uygulamadaki aksaklılıkların giderilmesi amaçlanmış ve sıkı şekilde şartları ile kefil yararına hükmeye açılık getirilmiş bulunmaktadır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun:

8 inci maddesinde; "Her insanın hak ehliyeti vardır. Buna göre bütün insanlar, hukuk düzeninin sınırları içinde, haklara ve borçlara ehil olmada eşittirler.",

9 uncu maddesinde; "Fiil ehliyetine sahip olan kimse, kendi fiilleriyle hak edinebilir ve borç altına girebilir.",

14 üçüncü maddesinde; "Ayırt etme gücü bulunmayanların, küçüklerin ve kısıtlıların fiil ehliyeti yoktur." hükümleri bulunmaktadır.

Hukuk Muhakemeleri Kanununun 200 üçüncü maddesinde senetle ispat zorunluluğu bulunan haller açıklanmış; 204 üçüncü maddesinde düzenleme şeklindeki noter senetlerinin, sahiliği ispat olunmadıkça kesin delil sayılacağı; 206 nci maddesinde ise; imza atamayanların yapacakları hukuki işlemleri içeren belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesinin şartı noterler tarafından düzenleme biçiminde oluşturmasına bağlanmıştır.

Noterlik Kanununun 87 nci maddesinde; "İlgili okuma ve yazma imkânına sahip değilse, hazır bulundurulacak iki tanık huzurunda maksadını notere beyan eder. Noter, bu beyanı yazdıktan sonra tutanak okunur. Ancak, işlemin tanık huzurunda yapılmasını emreden diğer

kanunların hükümleri saklıdır. İlgili ve tanıklar, beyanın aynen yazıldığını ifade ettikten ve bu husus tutanağa geçirildikten sonra altını imza ederler." şeklinde düzenlenmiştir.

Her ne kadar Borçlar Kanunun 583 üncü maddesinde kefalet sözleşmesinin geçerli olabilmesi için kefilin el yazısı aranmış ise de; mevcut düzenlemeler çerçevesinde borç altına girebilme için okuma - yazma bilme şartı arandığına dair bir hüküm bulunmamaktadır. Bu konuda doktrinde EREN, ESENER, KARAHASAN da taraflarca kanunun sadece yalnız yazılı biçim öngördüğü bir sözleşmeyi, nitelikli yazılı biçimde veya kamusal biçimde dönüştürmenin mümkün olduğunu ifade etmektedirler.

Açıklanan nedenlerle, noterlerde düzenleme şeklinde yapılacak ve kefalet sözleşmesinin geçerli olması için gerekli unsurları içeren işlemler ile kefil olunabileceği, kefalet senedi düzenlenlenebileceği düşünülmektedir." denilmiştir.

5- Yurt dışında öğrenimlerini sürdürerek öğrencilerin burs ve öğrenim kredile-riyle ilgili kefalet senetlerinin onaylanması uygulanacak usul:¹

(19.11.2019 tarihli ve Hukuki Danışmanlık – 51327 (216) sayılı genel yazıyla duyurulan Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'nün 15.11.2019 tarihli ve 1322474 sayılı yazısıyla aşağıdaki uygulamanın devam ettiği bildirilmiştir.)

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'nce Birliğimize gönderilen 16.11.2017 tarihli, 4100385 ve 15.11.2019 tarihli ve 1322474 sayılı yazılarında:

"Kurum mevzuatı gereğince yurt dışında yükseköğrenim gören Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğrencilere burs/kredi verilmektedir.

Yurt dışında yükseköğrenim gören öğrenciler tarafından "Burs/Kredi Taahhütnamesi" "www.turkiye.gov.tr" üzerinden e-devlet şifresi ile onaylandıktan sonra Noterden "Kefaletname" düzenletmeleri neticesinde haklarında işlem yapılmaktadır.

Noter tarafından düzenlenecek olan "Kefaletname" kısmı öğrenci tarafından e-devlet kapısından taahhütname onayladıktan sonra Noter Sistemine açılacaktır.

Bu sebeple, öğrencilerin "Burs/Öğrenim Kredisini Taahhütnamesi" kısmı olmaksızın, ekte gönderilen "Burs/Kredi Kefaletnamesini" bu usulün terk edildiğine ilişkin yazı gönderilmediği sürece Noterin onaylamasında bir sakınca bulunmamaktadır.

Noterlere duyurulması hususunda gereğini arz ederim." denilmektedir.

Kefalet senedini onaylayacak noter, kullanıcı adı ve şifreyle Birliğimiz web sayfasından ulaşabilecektir.

NOT:

¹Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunun internet sayfasında aşağıdaki açıklamaya yer verilmiştir.

Kurum 351 sayılı Yasa ile kurulmuştur. 25.11.2010 tarihinde kabul edilmiş, 10.12.2010 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6082 sayılı Kanun ile ülkemiz dışında ön-lisans, lisans, master, doktora, düzeyinde yükseköğrenim gören Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yurt içinde öğrenim gören öğrencilerimizin faydalandığı burs (karşıılıksız) ve öğrenim kredisi (geri ödemeli) hizmetlerinden yararlanabilmeleri imkânı getirilmiştir.

Her öğrenci şu an Türkiye'de ise PTT'lerden, yurt dışında ise Konsolosluk veya Büyükelçiliklerden "e devlet şifresi" temin etmeleri gerekmektedir.

Kurum mevzuatı gereğince yükseköğrenimini yurt dışında yapan T.C. vatandaşı öğrencilere yapılan təhsisi öncesi burs/öğrenim kredi işlemleri için e devlet kapısı olan turkiye.gov.tr adresinden önce metni Kurumca hazırlanan "Taahhütnameyi" daha sonra ise öğrenciye kim kefil olacak ise Türkiye'deki noterlerden "Kefaletname" de " yaptırılması istenmektedir.

Öğrencilerden istenilen Kefaletname onaylama yetkisi ise yurt içinde sadece noterlere verilmiştir.

Taahhütnameyi onaylayan öğrenci Türkiye'deki ailesi veya kendisine kefil olacak kişi ile irtibata geçip, kendilerine en yakın notere gidip öğrenci T.C. kimlik numarasını notere söyleyerek öğrenci adına düzenlenen kefaletnameyi web sayfasından temin ettikten sonra tanzim ve tasdik edip bir nüshasını kefil olan kişiye vermektedir, noterce kefile verilen kefaletnameyi ise , "YURTKUR, Söğütözü Mah. 2176. Sok. No 25 Çankaya/ANKARA" adresine elden veya posta ile göndermesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

20.12.2012-(19) sayılı genelge,
13.02.2013-H (18), 07.10.2013-H (101), 21.12.2015-HD (88), 24.11.2016-HD (168),
21.11.2017-HD (148), 16.10.2018-HD (147) sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılarla, TNB internet sayfasında yer alan
“YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

Ankara, 15.10.2019

Özü: Kiralama (taşınır – taşınmaz) işlemlerine ilişkin düzenlemeler ve açıklamalar hk.

G E N E L G E
No. (29)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Taşınır ve taşınmaz kiralama işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplanmaları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantılarında görüşüerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Genel olarak:

Kira sözleşmesi, kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını veya kullanmayla birlikte ondan yararlanılmasını kiracıya bırakmayı, kiracının da buna karşılık kararlaştırılan kira bedelini ödemeyi üstlendiği sözleşmedir. (TBK 299)

Kira sözleşmelerinde süre:

- Belirli süreli (Taraflarca kararlaştırılan belirli bir süreye kadar)
- Belirsiz süreli,
olmak üzere yapılabılır. (TBK 300 - Yeni bir madde olup, 818 sayılı Borçlar Kanununda karşılığı bulunmamaktadır.)

Kira bedelinin ödenmemesi halinde yapılacak fesih bildirimi:

- Kiracı, muaccel olan kira bedelini veya yan gideri ödeme borcunu ifa etmezse, kiraya veren kiracıya yazılı olarak bir süre verip, bu sürede de ifa etmeye durumunda, sözleşmeyi feshedeceğini bildirebilir.
  - Bu bildirimin yazılı olması şarttır.
  - Kiraya veren kiracıya yazılı olarak verilecek süreyi belirleme yetkisi bulunmakla birlikte, bu sürenin:

Konut ve çatılı işyeri kiralarda en az otuz gün,

Digerlerinde ise en az on gün olması zorunludur. (TBK 315)

Alt kira ve kullanım hakkının devri:

Kiracı, kiraya verene zarar verecek bir değişikliğe yol açmamak koşuluyla, kiralananı tamamen veya kısmen başkasına kiraya verebileceği gibi, kullanım hakkını da başkasına devredebilir.

Kiracı, konut ve çatılı işyeri kiralarda, kiraya verenin yazılı rızası olmadıkça, kiralananı başkasına kiralayamayacağı gibi, kullanım hakkını da devredemez. (TBK 322)

Kira ilişkisinin devri:

Kiracı, kiraya verenin yazılı rızasınımadıkça, kira ilişkisini başkasına devredemez. Kiraya veren, işyeri kiralarda haklı sebep olmadıkça bu rızayı vermekten kaçınamaz.

Kiraya verenin yazılı rızasıyla kira ilişkisi kendisine devredilen kişi, kira sözleşmesinde kiracının yerine geçer ve devreden kiracı, kiraya verene karşı borçlarından kurtulur.

İşyeri kiralarda devreden kiracı, kira sözleşmesinin bitimine kadar ve en fazla iki yıl süreyle devralanla birlikte müteselsilen sorumlu olur. (TBK 323)

Belirsiz süreli kira sözleşmelerinde fesih bildirimi:

Taşınmaz ve taşınır yapı kiralarda:

Taraflardan her biri, bir taşınmaza veya taşınır bir yapıya ilişkin kira sözleşmesini yeter âdette belirlenen kira döneminin sonu için veya böyle bir âdetin bulunmaması durumunda, altı aylık kira döneminin sonu için, üç aylık fesih bildirim süresine uyarak feshedebilir. (TBK 329)

Taşınır kiralarda:

Taraflardan her biri, bir taşınra ilişkin kira sözleşmesini üç gün önceden yapılacak fesih bildirim süresine uyarak her zaman feshedebilir.

Kiraya verenin meslekî faaliyeti gereği kiraya verdiği ve kiracının da özel kullanımına yarayan taşınır bir malın kiracısı, kira sözleşmesini, üç aylık kira dönemi sonu için en az bir ay önceden yapacağı bir fesih bildirimiyle sona erdirebilir. Bu durumda kiraya verenin, zararının giderilmesini isteme hakkı yoktur. (TBK 330)

Kira sözleşmelerinde, güvence bedelinin miktarı:

Konut ve çatılı işyeri kiralarda sözleşmeyle kiracuya güvence verme borcu getirilmişse, bu güvence üç aylık kira bedelini aşamaz. (TBK 342)

Kira sözleşmelerinde değişiklik:

Kira sözleşmelerinde kira bedelinin belirlenmesi dışında, kiracı aleyhine değişiklik yapılamaz. (TBK 343)

Kira sözleşmelerinde, kiracı aleyhine konulamayacak hükümler:

- Kiracuya, kira bedeli ve yan giderler dışında başka bir ödeme yükümlülüğü getirilemez.

- Özellikle, kira bedelinin zamanında ödenmemesi hâlinde ceza koşulu ödeneceğine veya sonraki kira bedellerinin muaccel olacağına ilişkin anlaşmalar geçersiz olduğundan, sözleşmeye bu hükümler konulamaz. (TBK 346)

Aile konutu kira sözleşmelerinin feshinde eşin rızasının aranacağı:

Aile konutu olarak kullanılmak üzere kiralanan taşınmazlarda kiracı, eşinin açık rızası olmadıkça kira sözleşmesini feshedemez. (TBK 349)

“Tacir sayılan kişilerle özel hukuk ve kamu hukuku tüzel kişilerinin kiracı olduğu işyeri kiralarda 6098 sayılı TBK'nın 323, 325, 331, 340, 342, 343, 344, 346 ve 354 üncü maddeleri 1 Temmuz 2020 tarihine kadar uygulanmaz. Bu halde, kira sözleşmelerinde bu maddelerde belirtmiş olan konulara ilişkin olarak sözleşme serbestisi gereği kira sözleşmesi hükümleri tatbik olunur. Kira sözleşmelerinde hüküm olmayan hallerde mülga Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.”

(12 Temmuz 2012 tarihli ve 28351 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6353 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 53. maddesi gereğince)

2- Araç kiralama ve taşıma (navlun) sözleşmeleri:

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 299'uncu maddesinde kira sözleşmesi, kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını veya kullanmayla birlikte ondan yararlanılmasını kiracıya bırakmayı, kiracının da buna karşılık kararlaştırılan kira bedelini ödemeyi üstlendiği sözleşme olarak tanımlanmıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun “Taşıma İşleri” başlıklı Dördüncü Kitabında yer alan 850'nci maddesi de “*Taşıyıcı, taşıma sözleşmesiyle eşya veya yolcu taşıma işini veya ikisini birlikte üstlenen kişidir. Eşya her türlü yükü de kapsar.*

Taşıyıcı, taşıma sözleşmesiyle eşayı varma götürmeyi ve orada gönderilene teslim etmeyi veya yolcuyu varma yerine ulaştırmayı; buna karşılık, eşya taşımada gönderen

ve yolcu taşımada yolcu, taşıyıcıya, taşıma ücretini ödemeyi borçlanır.” hükümlerini içermektedir.

Taşit kira sözleşmesi ile taşıma sözleşmesini birbirinden ayırt etmek için öncelikle taşit sahibinin yüklenimine bakılması gereklidir. Taşit sahibi, kendisinin bakım ve denetimi altındaki taşını ile sadece taşıma işlemini yapmakta ise, bu bir taşıma sözleşmesidir. Buna karşılık, taşit çıplak olarak ve varsa çalışanları ile birlikte tamamen diğer tarafın kullanım ve yararlanması bırakılmış ise, bu da kira sözleşmesidir.

Uygulamada genellikle sözleşmelerin, taşit sahibinin, taşit ve çalışanlarının tüm giderleri ile taşının bakım ve muhafazasını kendi bakımı ve sorumluluğu altında tutmasına ve bunun bir taşıma işi olmasına rağmen kira sözleşmesi başlığı ile noterlere onay için getirildikleri görülmektedir. Özellikle, kiralanması mümkün olmayan tahditli ticari plakalı araçlarla yapılıp istenilen işin taşıma olmasına rağmen, bunların kira sözleşmesi başlığı altında onaylanması talep edilmektedir. Bu nedenle sözleşmenin başlığında ne yazıldığına bakılmaksızın, tarafların taahhütlerine bakılarak sözleşmenin hangi niteliği taşıdığını araştırılması ve damga vergisinin de buna göre tahakkuk ve tahsili gerekmektedir.

3- Tahditli ticari plakalı araçların kiraya verilemeyeceği:

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Birliğimize gönderdiği 24.5.1991 tarihli, 126132 ve 14.06.2006 tarihli, 5847-103455 sayılı yazılarında;

“... tahditli ticari plakalı bir aracı mevcut mevzuata uygun olarak elde edemeyen kişilere kira sözleşmesi yapmak suretiyle ticari araç edinip, işletmesi için yapılacak akitler hakkaniyet prensiplerine de uymayacağından bu tür akın noterlerce düzenlenmemesi gerekmektedir.”

“...plaka tahdidi uygulanan illerde ancak Bakanlar Kurulu kararına uyularak verilen ticari plakalı otoların Ticari Araç Tahsis Belgesi almış olan sahipleri tarafından işletileceği, Bakanlar Kurulu Kararında öngörülen usul ve şartlara uygun bir şekilde devir işlemleri gerçekleşmeden muvazaalı kira sözleşmesine istinaden bu otoların çalıştırılamayacağı, tespiti hinde bu otoların trafikten men edilmesi gerektiği,

Yukarıda belirtilen açıklamalar çerçevesinde tahdit kapsamında bulunan umum servis araçlarının (S plakalı araçlar) kiraya verilmesi konusunda noterliklerde kira sözleşmesi yapılması uygun görülmemektedir”

Yönünde görüş bildirilmesi nedeniyle, tahditli ticari plakalı araçların kiraya verilmesine ilişkin sözleşmelerin noterliklerde yapılmaması icap etmektedir.

4- Rehinli araçların kiraya verilmesi:

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 939'uncu maddesinde, Kanunda öngörülen ayrık durumlar dışında taşınlarını, ancak zilyetliğin alacaklıya devri suretiyle rehin edilebileceği; ayrık durumların açıklandığı 940'inci maddesinde ise, gerçek veya tüzel kişilerin alacaklarının güvence altına alınması için, kanun gereğince bir sicile tescili zorunlu olan taşınır mallar üzerinde, zilyetlik devredilmeden de, taşınır malın kayıtlı bulunduğu sicile yazılmak suretiyle rehin kurulabileceği belirtilmiştir.

Bu hükümlerden anlaşılacağı gibi, tescil edilmiş araçlar üzerinde, aracın rehin alacaklısına teslim edilmesi veya tescil kayıtlarına rehin şerhi verilerek aracın rehin borçlusunda bırakılması suretiyle rehin kurulabilir.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, konuya ilişkin olarak gönderdiği 25.05.2007 tarihli ve 11280 sayılı cevap yazısıyla;

“Tescil edilen araçlar üzerinde rehin hakkı kurulması halinde;

a) Aracın zilyetliği rehin alacaklısına devredilmiş ise, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 299'uncu maddesinde belirtildiği gibi kiraya veren, kiralanmış nesneyi kiracının kulanmasına bırakmak borcu altına gireceğinden aracın kiralanabilmesi için aracın zilyedi olan rehin alacaklısının muvafakatının bulunması gerekmektedir.

b) Rehin tescil kayıtlarına şerh edilmiş ve araç rehin borçlusu malike bırakılmış ise, araç sahibi, mülkiyet başkasına geçirilmemek kaydıyla ve değerinde azalma meydana gelmeyecek şekilde araç üzerinde tasarrufta bulunabilir ve bu kapsamında aracını kiralayabilir. Ancak keyfiyetin rehin alacaklarına bildirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir” yönünde görüş bildirdiğinden, rehinli aracın kiralanmasında yukarıda belirtilen ayırma göre işlem yapılması icap etmektedir.

Yönetim Kurulunun;

25.07.2008 tarihli toplantıda alınan karar uyarınca, (a) bendinde belirtilen muvafa- katnamenin noterliklerde yapılmış olması,

11.07.2007 tarihli toplantıda alınan kararı uyarınca da, (b) bendinde belirtilen rehin alacaklarına yapılacak bildirimin, işlem örneğinin tebliğat yolu ile rehin alacaklarına gönderilmesi suretiyle yapılması,

Gerekmektedir.

5- Hacizli araçların kiraya verilmesi:

İİK ’nin 86’ncı maddesi gereğince, borçlu, alacaklarının muvafakatı ve icra memurunun müsaadesi olmaksızın mahcuz taşınır mallarda tasarruf edemez. Haciz sonrası, haczedilen malın borçluya teslim edilmesi o malın saklanması amacını taşıdığını, borçlu hacizli mal üzerinde hiçbir şekilde tasarrufta bulunamaz. Bu nedenle; üzerinde haciz kaydı bulunan araçların, alacaklarının muvafakatı ve icra memurunun izni olmaksızın kiraya verilmesi mümkün bulunmamaktadır.

6- Kiraya verilemeyecek araçlar, belirli koşullarla kiraya verilebilecek araçlar:

a) Geçici ithali yapılan yabancı plakalı taşıtların kiraya verilemeyeceği:

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğüne Birliğimize gönderilen 08.01.2015 tarihli ve 22599 sayılı yazda belirtildiği üzere;

Yerleşim yerleri yabancı ülkeler olan kişilerin, bu yerlerde üzerlerine kayıtlı bulunan kişisel kullanıma mahsus kara taşıtlarını, bizzat kendilerinin veya vekâleten ya da kiralama yoluyla başka kişilerin Ülkemize getirmeleri kendilerine verilen geçici giriş izni ile mümkün bulunmaktadır.

Geçici giriş izni ile Ülkemizde bulunan yabancı plakalı taşıtların kiralanması veya satılması, yazda yer verilen mevzuat hükümleri gereğince mümkün bulunmamaktadır. Bu sebeple, noterliklerde sözü edilen araçların kiralanmasına veya satılmasına ilişkin sözleşmeler ya da bu sözleşmelerin yapılmasına yönelik vekâletnameler düzenlenmemesi gerekmektedir.

b) Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarında Ülkelerinden getirilen ve Ülkemizde geçici tescil belgesi ve tescil plakası verilen araçların kiralanmayacağı:

Emniyet Genel Müdürlüğüne Birliğimize gönderdiği 03.04.2015 tarihli ve 1158/832/52538 sayılı yazı uyarınca;

Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarında Ülkelerinden getirilen ve Ülkemizde ilgili tescil birimince İl kodundan sonra gelmek üzere SAA 001’den başlayıp SZZ 999’da sona erecek şekilde üçlü harf/rakam grubu plaka verilen araçların Ülkemizde satılması, devredilmesi, kiralanması ve ödünç verilmesi yasaktır.

Bu araçların geçici tescil belgesinde adı kayıtlı kişi, eşı veya belgede adı kayıtlı kişinin usul ya da füruu olanlar dışında başkaları tarafından kullanılamayacağından buna yönelik herhangi bir noterlik işleminin yapılması da mümkün bulunmamaktadır.

c) Engellilere ait araçlarının belirli koşullarda kiraya verilebileceği:

Engelli araçlarından;

Tescil belgelerinde ve bilgisayar kayıtlarında “... ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan .... Kiralanması ... yasaktır.” şeklinde şerh konulanlar, bu izin alınmadan,

Tescil belgelerinde ve bilgisayar kayıtlarında, "... beş yıl içerisinde Özel Tüketim Vergisi ödenmeden ..... kiralanması, ödünç verilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulanlar, beş yıllık süre içinde bu vergi ödenmeden, kiralananamaz.

7- Belediyelerin sabit alanlar ile toplu taşıma araçlarına ilan ve reklam konulmasına ilişkin kira sözleşmeleri:

Özel ve tüzel kişilerle Belediye arasında, Belediyenin sabit alanları veya toplu taşıma araçları satıhlarına yapıtırlan ilan ve reklamlarla ilgili olarak yapılan sözleşmelerin niteliğinin ne olması gereği, harç ve damga vergisinin ne şekilde alınacağı hususlarının TNB Yönetim Kurulu'nun 15.01.1997 günü toplantılarında görüşülmesi sonunda:

"...

Devlet İhale Kanunu'nun 1inci maddesine göre, genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlerine göre yürütülür. 4 üncü maddesinde de açıkladığı üzere, Devlet İhale Kanunu'nun uygulanmasında, kira, taşınır ve taşınmaz malların ve hakların kiraya verilmesini ifade eder.

Prof. Dr. Kemal OĞUZMAN- Prof Dr. Özer SELİÇİ, Eşya Hukuku adlı eserlerinde (s.62), "bir evin duvarının ilan yapıştırma için kiralanması halinde, kiracı sadece o duvar üzerinde zilyettir" diyerek, söz konusu akdin kira akdi olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca Cevdet YAVUZ'un, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler (1.cilt s.224) adlı eserinde de, taşınmazlar dışında her türlü maddi eşyanın da kiraya verilebileceği, hatta bir duvar veya pencere boşluğunun resimli duvar ilanları için kiralanmasının günlük olaylardan olduğu belirtilmiştir.

Bu itibarla, Belediyenin sabit alanları veya toplu taşıma araçları satıhlarına yapıtırlan ilan ve reklamlardan dolayı özel hukuk kişileri ile Belediye arasında yapılan sözleşmelerin, kira sözleşmesi sayılmasının (sözleşmelerde yer alan kira akdi ifadesi de bu görüşü desteklemektedir) ve buna göre harç ve damga tahsil edilmesinin uygun olduğuna" karar verilmiştir.

8- Tapu siciline şerh verilecek taşınmaz kira sözleşmelerinin düzenleme şekilde yapılması zorunluluğu bulunmadığı:

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nce TNB' ye gönderilen 25.04.2016 tarihli ve 105/E.874868 sayılı yazıda belirtildiği üzere; tapuya şerh edilecek taşınmaz kira sözleşmelerinin noterliklerde düzenleme şeklinde yapılması zorunluluğu olmadığından, onaylama şeklinde yapılan bu tür sözleşmelerinin ibrazı halinde de tapu siciline şerh verilmesi mümkün bulunmaktadır.

9- Yabancı gerçek kişilerin uzun süreli kira sözleşmeleri yapıp yapamayacakları:

TNB tarafından Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'ne gönderilen yazıyla "Arsası bir Türk vatandaşa ait olmak üzere yabancı kişilerin de sermaye koyarak kâr ve zarara ortak olmak üzere 99 yıl süreli adı ortaklık sözleşmesi yapılmak istenilmesi halinde böyle bir sözleşmenin sakıncalı bulunup bulunmadığının" sorulması üzerine adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 22.5.1987 gün ve 16480 sayılı yazıda sonuç olarak

"... bazı kanunlarımızda yabancı kişilerin ülkemizde taşınmaz mal edinmeleri yasaklanmış ya da sınırlanırılmış, bulunmaktadır.

Buna karşılık mevzuatımızda yabancı kişilerin uzun süreli kira sözleşmesi yapmasını yasaklayıcı ya da kısıtlayıcı nitelikte hükümler bulunmamaktadır." * denilmiştir.

Sözü edilen Genelge'de yer alan mevzuat değişmiş bulunduğuundan, yabancı gerçek ve tüzel kişilerin Ülkemizde taşınmaz mal edinmeleri ile askeri yasak ve stratejik bölgelerde taşınmaz kiralamalarına ilişkin kanun maddeleri, gereken değerlendirmenin yapılabilmesi için aşağıda gösterilmiştir.

2644 sayılı Tapu Kanununun değişik 35inci maddesinin birinci fikası;

"Kanuni sınırlamalara uyulmak kaydıyla, uluslararası ikili ilişkiler yönünden ve ülke menfaatlerinin gerektirdiği hallerde Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen ülkelerin vatandaşları olan yabancı uyruklu gerçek kişiler Türkiye'de taşınmaz ve sınırlı aynı hak edinebilirler." hükmünü içermektedir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Yabancı İşler Dairesi Başkanlığı'nın 06 /08/2012 tarihli ve (12) sayılı Genelgesi'nde ayrıntılı olarak açıklandığı üzere; Bakanlar Kurulunca belirlenen **yabancı uyruklu gerçek kişiler** Kararda belirtilen şartlar dâhilinde ve kanuni sınırlamalara uyulmak kaydıyla taşınmaz ve sınırlı aynı hak edinebileceklerdir.

2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu'nun 28 inci maddesi¹ "Askeri yasak bölgelere yakınlığı veya diğer stratejik nedenlerle tespit edilecek bölgelerde yabancıların taşınmaz mal edinemeyeceklerine ve izin alınmadıkça kiralayamayacaklarına, Cumhurbaşkanı karar verilebilir." hükmünü içerdigidinden, bu maddenin dikkate alınması gerekmektedir.

¹2.7.2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nın 67 nci maddesiyle, bu maddede yer alan "Genelkurmay Başkanlığıının tek-lifi üzerine askeri" ibaresi "Askeri" şeklinde ve "Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiş tir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

11.06.1987 - (43), 23.01.1997 - (1) sayılı genelgeler,
13.03.2014-H (41), 02.05.2016-H (38) sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Özü: Eşler arasındaki mal rejimleri işlemlerine ilişkin düzenlemeler ve açıklamalar hk.

G E N E L G E
No. (30)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Eşler arasındaki mal rejimleri işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplanmaları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantılarında görüşüerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Mal rejimi sözleşmelerinin kapsamı:

Eşler arasındaki mal rejime ilişkin sözleşmeler; eşlerin evlilik öncesi ve sonrası edindikleri mallar üzerindeki hak ve yükümlülükleri ile evliliğin sona ermesi halinde yapılacak paylaşmaya ilişkin kuralları, aile birliğinin giderlerine ne şekilde katılacaklarına ilişkin konuları ve aile konutuna ilişkin hususları kapsar.

Uygulamada özellikle dışarıda hazırlanarak getirilen mal rejimi sözleşmelerinde, boşanma olduğu takdirde çocukların velayeti, nafaka gibi boşanmanın sonuçlarına bağlı hükümler konulmaktadır. 4721 sayılı TMK'nın 184 üncü maddesinin 5inci bendi gereğince, boşanma veya ayrılığın ferî sonuçlarına ilişkin anlaşmalar, hâkim tarafından onaylanmadıkça geçerli olmaz. Bu nedenle boşanma veya ayrılığın ferî sonuçlarına ilişkin (velayet, çocukların kişisel ilişki, iştirak nafakası, manevi tazminat, maddi tazminat, yokşulluk nafakası) anlaşmalar, mal rejimi sözleşmesiyle düzenlenemez.

2- Eşler arasındaki mal rejimi türleri ve uygulanacak hükümler:

Eşler arasındaki mal rejimlerine ilişkin hükümlere 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu-nun 202 ve devamı maddelerinde yer verilmiştir.

a) Mal rejimi türleri:

4721 sayılı TMK'de üç tür mal rejimi kabul edilmiştir.

a) Yasal mal rejimi:

- Edinilmiş mallara katılma rejimi (218 ilâ 241inci maddeler),

b) Eşlerin seçimine bağlı mal rejimleri.

- Mal Ayrılığı (242 ve 243 üncü maddeler),

- Paylaşmalı Mal Ayrılığı (244 ilâ 255inci maddeler),

- Mal Ortaklısı (256 ilâ 281inci maddeler),

c) Olağanüstü mal rejimi.

(Olağanüstü mal rejimi, mevcut mal rejiminin mal ayrılığına dönüşmesidir. Burada dikkat edilmesi gereken durum, bu dönüşümün taraf iradesiyle değil, hâkim kararıyla olmasıdır. 4721 sayılı TMK'nın 206 nci maddesinde sayılan nedenleri incelemek ve karar vermek

mahkemenin yetkisine girdiğinden noterleri ilgilendiren bir durum bulunmamaktadır. TMK 206-212)

b) 4722 sayılı Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 10 uncu maddesinde yer alan hükümler ve uygulama şekli:

4721 sayılı Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği 1 Ocak 2002 tarihinden önce evlenmiş olan eşler, bu tarihe kadar hangi mal rejimine tabi iseler, o rejim devam edecektir. Ancak bu durum 1 Ocak 2003 tarihine kadar söz konusudur.

Eşler Kanunun yürürlüğe girdiği 1 Ocak 2002 tarihinden başlayarak bir yıl içinde, başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde, Kanunun yürürlük tarihinden itibaren yasal mal rejimi ni yani edinilmiş mallara katılma rejimini seçmiş sayılacaklardır.

c) Mal rejimlerine uygulanacak genel hükümler:

Yasal mal rejimi:

Edinilmiş mallara katılma rejimidir.

Seçme hakkı:

Eşler mal rejimi sözleşmesiyle Kanunda belirlenen diğer rejimlerden birini seçebilirler. Şu kadar ki, taraflar istedikleri mal rejimini ancak Kanunda yazılı sınırlar içinde seçebilir, kaldırabilir veya değiştirebilirler.

Ne zaman yapılacağı:

Mal rejimi sözleşmesi evlenmeden önce veya sonra yapılabilir. Yani taraflar nişanlı iken dahi sözleşme yapabilirler.

Sözleşme ehliyeti:

Ayırt etme gücüne (temyiz gücüne) sahip olanlar tarafından yapılabilir. Küçükler ve kısıtlılar yasal temsilcilerinin rızasını almak zorundadırlar.

Bilindiği gibi, kısıtlı evli dahi olsa yasal temsilcisinin rızası gerekecek, küçüğün, evlenme öncesi yapacağı mal rejimi sözleşmesinde yasal temsilcisinin rızası aranacak ancak evlendiği zaman T.M.K. 11 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre ergin olacağı cihetle, evlilik aşamasında yapacağı mal rejimi sözleşmesi için böylesi bir rıza aranmayacaktır.

Sözleşmenin şekli:

Mal rejimi sözleşmesi, noterde düzenleme veya onaylama şeklinde yapılır. Mal rejimi sözleşmesinin taraflarca ve gerektiğinde yasal temsilcilerince imzalanması zorunludur. (Mal rejimi sözleşmesinin yalnızca düzenleme şeklinde yapılması öngören Noterlik Kanununun 89 uncu maddesi böylece zımnen değişmiş bulunmaktadır.) 4721 sayılı TMK'nın 205 inci maddesinin ikinci cümlesi gereğince, taraflar evlenme başvurusu sırasında seçikleri mal rejimini yazılı olarak da bildirebilirler.

Mal rejimi değişikliklerinin kabul edildikleri tarihten sonra geçerli olduğu, evlilik tarihini kapsayacak şekilde yapılamayacağı:

Uygulamada duraksamlar daha çok edinilmiş mallara katılma rejiminin evlenme tarihinden geçerli olacak şekilde sözleşme yapılmasında yoğunlaşmaktadır.

Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanununun 10 uncu maddesine göre, eşler Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak bir yıl içinde başka bir mal rejimini seçmedikleri takdirde bu tarihten geçerli olmak üzere yasal mal rejimini seçmiş sayılacaklardır. Bu hükmü geçiş hükmü olup, bir yıllık süreden sonra da, yani, 01 Ocak 2003 tarihinden sonra da, taraflar T.M.K. 203 üçüncü maddesine göre istedikleri mal rejimini ancak Kanunda yazılı sınırlar içerisinde seçebilecek, kaldırabilecek veya değiştirebileceklerdir.

Edinilmiş Mallara Katılma rejimi, eşlerin yasal rejimi olduğundan, eşler bu rejimin evlenme tarihinden geçerli olmasını isteyebilirler. Çünkü Yukarıda da belirtildiği üzere edinilmiş mallara katılma rejimi 01 Ocak 2003 tarihinde Kanunun yürürlük tarihinden itibaren, diğer mal rejimleri ise akdedildikleri tarihten itibaren geçerli olacaklardır. Uygulama Kanununun 10 un-

cu maddesinin üçüncü fıkrası buna istisnai olarak bir olanak tanımaktadır. Eşler 01 Ocak 2002 tarihinden 01 Ocak 2003 tarihleri arasında, yani bir yıl içinde, noterde düzenleme veya onaylama şeklinde yapacakları sözleşme ile edinilmiş mallara katılma rejimini evliliklerinin başlarına kadar götürebileceklerdir. 01 Ocak 2003 tarihinden sonra eşler anlaşsalar bile edinilmiş mallara katılma rejimini evliliklerinin başlarına götüremeyeceklerdir. Uygulama Kanunu ancak bir yıllık süre için eşlere bu olanağı tanımiş bulunmaktadır. Bu olanak diğer mal rejimleri için tanınmamıştır.

Bir eşin mallarının diğerı tarafından yönetimi:

Eşlerden biri açık veya örtülü olarak (sarih veya zımnî) mallarının yönetimini diğer eşe bırakabilir. Böylece durumda aksi kararlaştırılmış olmadıkça vekâlet hükümleri uygulanır.

Eşin kendisine ait malların envanterini (dökümünü) istemesi:

Eşlerden her biri, diğerinden her zaman mallarının envanterinin (dökümünün) **resmî senetle** yapılmasını isteyebilir.

Resmî senedi yapacak makam 216 ncı maddede gösterilmemekle beraber, gerekçesinde bu makamın noter olduğu açıkça ifade olunmaktadır. Mamafih gerekçede bu açıklık olmasaydı bile Noterlik Kanununun 60 inci maddesinin (2) numaralı bendi gereği yetkili merci yine noter olacaktı. Maddede açık hüküm bulunmamakla beraber gerekçesinde “istemedi bulunulan eş, noterce resmî senedin düzenlenmesine katılmakla yükümlüdür.” denilmektedir.

Eşler seçikleri mal rejimi sözleşmesi ile istedikleri şekilde hükmü getirebilir veya değişiklik yapabilirler mi?

Uygulamada diğer bir duraksamada, eşlerin mal rejimi sözleşmelerinde dilekleri şekilde değişiklik veya ilâveler yapıp yapamayacaklardır. TMK'nın 203 üncü maddesine göre eşler mal rejimi sözleşmelerinde dilekleri değişikliği yapamayacakları gibi, dilekleri ilâveler de yapamazlar. Taraflar, ancak kanunda yazılı sınırlar içinde değişiklik yapabilirler. Aşağıda bulunan sözleşme örneklerinin sonunda, NOT ve DİKKAT yazılı bölümlerinde, Kanunun taraflara değişiklik yapabilme hususunda olanak tanıdığı hususlar açıklanmıştır.

c) Mal rejimi sözlesmelerinin akdi temsilciler (vekiller) aracılığıyla yapılamayaçağı, kanuni temsilcilerin ise muvafakat vermeleri ve sözleşmeye katılmaları gerektiği:

Türk Medenî Kanununun “Sözleşmenin şekli” başlığını taşıyan 205 inci maddesinin ikinci fıkrasında “mal rejimi sözleşmesinin taraflarca ve gereğinde yasal temsilcilerince imzalanması zorunludur.” hükmüne yer verilmiştir.

Mal rejimi sözleşmesi yapmanın kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olup, eşlerin sözleşmeleri bizzat yapmaları ve imzalamaları gerektiği, yasal temsilci ve akdi temsilci tarafından eşler namına mal rejimi sözleşmesi yapılamayacağı doktrinde de açıkça ifade olunmaktadır. (VELİDEDEOĞLU, TEKİNAY, TANDOĞAN, ZEVKLİLER, ÖZTAN, AKINTÜRK, KILIÇOĞLU)

Türk Medenî Kanununun 205 inci maddesinin gerekçesinde de açıkça, “*Maddenin ikinci fıkrası, mal rejimi sözleşmesinin şahsa sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğunu, bu nedenle bizzat eşler tarafından yapılması gerektiğini hükm'e bağlamaktadır. Aynı fıkradı, eşlerin sözleşme yapma ehliyetine sahip olmadıkları hallerde sözleşmeye yasal temsilcilerinin de katılması zorunluluğu getirilmiştir.*” denilmektedir.

Bu durumda;

Türk Medenî Kanununun 204 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre, nişanlılarından birisi kısıtlı ya da küçük veya evli eşlerden birisi kısıtlı ise, mal rejimi sözleşmelerini yapmadan evvel yasal temsilcilerinin rızasını almak zorundadırlar.

Mal rejimi sözleşmesi yapma hakkı şahsa sıkı surette bağlı bir hak olduğu için (TMK. 204. - 205. madde) eşler tarafından bizzat yapılması gereklidir. Bu sözleşmeler, akdi temsilciler (vekiller) tarafından yapılamaz. Ancak, nişanlılarından veya evli eşlerden birisinin sözleşme yapma ehliyetine sahip olmaması halinde dahi sözleşmeyi bunların bizzat imzalaması zorunludur. Bu durumda yasal temsilcisinin de sözleşmeye katılması, imzalaması ve ayrıca TMK'nın 462 inci maddesinin (9) numaralı bindine göre vesayet makamından gerekli izni aldığı tevkif etmesi gereklidir.

3- Mal rejimi sözleşmeleri işlem örnekleri

a) Edinilmiş mallara katılma rejimi sözleşme örneği:

4721 sayılı TMK'nın 202 nci maddesi hükmü gereğince eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin uygulanması asıldır. Yasal mal rejimi, edinilmiş mallara katılma rejimi olup, eşler, evlenmeden önce ya da evlendikleri sırada mal rejimi sözleşmesiyle kanunda belirlenen diğer rejimlerden birini kabul etmemişlerse bu rejime tabi olurlar. Eşler, evlenmeden önce ya da evlendiklerinde, başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde yasal rejime tabi olmakla birlikte dilerlerse aşağıdaki edinilmiş mallara katılma rejimi sözleşmesini de imzalayabilirler.

Eşler birlikte söz alarak, (.../....) tarihinde evlendik. Evlenme tarihinden geçerli olmak üzere aramızda edinilmiş mallara katılma rejimini kabul ediyoruz: (TMK 202/1, 218 İlâ 241, TMK'nın Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hk. K.un 10/3.md.)

1- Bu mal rejiminin başlangıcından bu tarihe ve bu tarihten sonra da devamı süresince, her birimizin çalışmasının karşılığını oluşturan edinimler, sosyal güvenlik ve sosyal yardım kurumlarından yapılan ödemeler, çalışma gücümüzün kaybı nedeniyle ödenmiş veya yapılacak olası ödemeler, kişisel mallarımızın gelirleri ve bu kalemda sayılan mallarımızın yerine geçmiş veya gelecek gelirler her birimizin ayrı ayrı ve kendisine ait edinilmiş malını oluşturacaktır.

2- Ayrı ayrı ve yalnızca kişisel kullanımda bulunan eşyalar ile mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait bulunan veya evlenmeden önce veya sonra miras yoluyla veya herhangi bir şekilde karşılıksız kazanma yoluyla elde ettiğimiz malvarlığı değerleri, hükmolmuş veya hükmolunacak manevi tazminat alacakları ve bu kalemda sayılan değerlerin yerine geçen değerler her birimizin kişisel malını oluşturacaktır.

3- Her birimiz, yasal sınırlar içinde, kendisine ait olan edinilmiş malları ile kişisel mallarını yönetmek, bunlardan yararlanmak ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunmak hakkına sahip olacağız. Ancak birbirimizin rızasını almak suretiyle paylı mülkiyet konusu malımızdaki kendimize ait pay üzerinde tasarrufta bulunabileceğiz.

4- Her birimiz, kendisine ait borçundan dolayı şahsına ait olan edinilmiş ve de kişisel tüm malvarlığı ile sorumlu olacaktır.

5- Mal rejiminin sona ermesi durumunda her birimiz diğerinin zilyetliğinde bulunan mallarını geri alacaktır.

6- Birbirimizden olan karşılıklı borçlarımızı takas suretiyle ödeyeceğiz.

7- Her birimizin kişisel malları ile edinilmiş malları, mal rejiminin sona ermesi halinde, sona ermesi anındaki durumlara göre ayrılacaktır.

8- Tasfiye sırasında, daha üstün yararı bulunduğu ispat eden ve diğer eşin payını ödeyen eş, paylı mülkiyet konusu malın bölünmeden kendisine verilmesini isteyebilir.

9- Birimize sosyal güvenlik veya sosyal yardım kurumlarından yapılan toptan ödemeler veya iş gücünün kaybı dolayısıyla ödenmiş olan tazminatlar, toptan ödeme veya tazminat yerine ömrü boyunca irat bağlanmış olsayıdı, mal rejiminin sona ermesi durumunda, sona erdiği tarihte bundan sonraki dönemde ait iradın peşin sermayeye çevrilmiş değeri ne olacak idiyse, tasfiyede o miktarda kişisel malı olarak hesaba katılacaktır.

10- Biriminin, mal rejiminin sona ermesinden önceki bir yıl içinde, diğerinin rızası alınmadan, olağan hediyeler dışında, yaptığı karşılıksız kazandırmalar veya biriminin, mal rejiminin devamı süresince diğerinin katılma alacağını azaltmak kastıyla yaptığı devirler, o'nun edinilmiş malına değer olarak eklenecektir.

11- Her birimizin kişisel mallarına ilişkin borçları kendisinin edinilmiş mallarından veya edinilmiş mallarına ilişkin borçları kişisel mallarından ödenmiş ise, tasfiye sırasında denkleştirmeye yapılacaktır.

12- Birimize ait borç O'na ait olan mal kesimini yükümlülük altına sokacak, ancak hangi mal kesimine ait olduğu anlaşılması olan borç, o eşin edinilmiş mallarına ilişkin sayılaacaktır.

13- Birimize ait mal kesiminden yine ona ait diğer kesimindeki malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına katkıda bulunulması durumunda, o kesimde değer artması

veya azalması olmuşsa, katkı oranına ve malın tasfiye zamanındaki değerine veya mal daha önce elden çıkarılmışsa hakkaniyete uygun olarak denkleştirme yapılacaktır.

14- Artık değer; eklenmeden ve denkleştirmeden elde edilen miktarlar da dahil olmak üzere, her birimizin edinilmiş mallarının toplam değerinden bu mallara ilişkin borçlar çıkarıldıktan sonra kalan miktar olacaktır.

15- Tasfiyede malların sürüm değerleri esas alınacak, mal rejiminin sona erdiği sırada mevcut olan edinilmiş mallar tasfiye anındaki değerleriyle hesaba katılacak, edinilmiş mallara hesapta eklenecek olanların değeri malın devredildiği tarih esas alınarak hesaplanacaktır.

16- Her birimiz, diğerine ait artık değerin yarısı üzerinde hak sahibi olacak, alacaklar takas edilecektir.

17- Katılma alacağı ve değer artış payı ayın veya para olarak ödenebilecektir. Aynı ödemede malların sürüm değeri esas alınacaktır.

18-Tasfiyenin sona erdiği tarihten başlayarak, katılma alacağına ve değer artış payına %.. oranında faiz uygulanacaktır.

19- Birimizin ölümü halinde sağ kalan, ölene ait olup birlikte yaşadıkları konut üzerinde, katılma alacağına mahsup edilmek, yetmez ise bedel eklenmek suretiyle intifa veya oturma hakkı; aynı koşullar altında ev eşyası üzerinde mülkiyet hakkı isteyebilecektir, diye sözlerini bitirdiler.

Not:

3.Paragraf ile ilgili olarak: Eşlerden birinin, diğerinin rızası olmadan paylı mülkiyet konusu mal-daki payı üzerinde tasarrufta bulunabileceğine dair sözleşmeye hükm koyabilirler.

6.Paragraf ile ilgili olarak: Eşler karşılıklı borçları ile ilgili düzenleme yapabilirler.

16.Paragraf ile ilgili olarak:

a) Eşler değer artısından pay almaktan vazgeçebilecekleri gibi pay oranını da değiştirebilirler.

b) Eşler artık değere katılmada başka bir esas kabul edebilirler.

18.Paragraf ile ilgili olarak: Eşler katılma alacağına ve değer artış payına faiz yürütülmeyeceği-ni, borçludan güvence istenmeyeceğini kararlaştırabilirler.

19.Paragraf ile ilgili olarak: Eşler aile konutu ile ev eşyaları hakkında Türk Medenî Kanununun 240inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilenlerden farklı düzenleme yapabilirler.

Dikkat:

a) Eşler sözleşmede kişisel malların gelirlerinin edinilmiş mallara dahil olmayacağı kararlaştırabilirler.

b) Sözleşmenin tescil ve ilânına ilişkin hükümler kaldırıldığından, bu işlemler yapılmayacaktır.

c) Bu sözleşme örneği, Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrasına dayanarak başvuruda bulunan ve sözleşmenin başlangıcını evlenme tarihine kadar götürmek isteyen eşlerle ilgilidir.

d) İşleme ilgililerin fotoğraflarının yapıştırılması gereklidir. (NKY md. 93)

b) Mal ayrılığı rejimi sözleşme örneği:

Eşler birlikte söz olarak, .../.../.... tarihinde evlendik. Aramızda mal ayrılığı rejiminin kabul ettik:

(TMK md. 242, 243, 245, 246 ve 248)

1- Her birimizin, yasal sınırlar içerisinde, kendisine ait malvarlığı üzerinde yönetim, yararlanma ve tasarruf hakkı olacaktır.

2- Belirli bir malın kendisine ait olduğunu iddia eden, iddiasını ispatla yükümlü olacaktır. Aksi takdirde aidiyeti ispat edilemeyen mallar, paylı mülkiyetimizdeki mallardan sayılacaktır.

3- Her eş kendi borçlarından dolayı, kendisine ait malların tümüyle sorumlu olacaktır.

4- Mal rejiminin sona ermesi hâlinde, her birimiz, diğerinin zilyetliğinde bulunan mallarını geri alacaktır. Ayrıca üstün yararı olduğunu ispat eden, öteki önlemler yanında, diğerine ait payın ödeme gündündeki karşılığını vermek suretiyle paylı mülkiyetimizdeki malın kendisine verilmesini isteyebilecektir, diye sözlerini bitirdiler.

Not:

- İşleme ilgililerin fotoğraflarının yapıştırılması gereklidir. (NKY md. 93)

c) Paylaşmalı mal ayrılığı rejimi sözleşme örneği:

(T.M.K. md. 244 ilâ 255)

Eşler birlikte söz alarak, .../.... tarihinde evlendik. Aramızda paylaşmalı mal ayrılığı rejimini kabul ettik:

1- Her birimizin, yasal sınırlar içerisinde, kendisine ait malvarlığı üzerinde yönetim, yararlanma ve tasarruf hakkı olacaktır.

2- Belirli bir malın kendisine ait olduğunu iddia eden, iddiasını ispatla yükümlü olacaktır. Aksi takdirde aidiyeti ispat edilemeyen mallar, paylı mülkiyetimizdeki mallardan sayılacaktır.

3- Her eş kendi borçlarından dolayı, kendisine ait malların tümüyle sorumlu olacaktır.

4- Mal rejiminin sona ermesi halinde, her birimiz, diğerinin zilyetliğinde bulunan mallarını geri alacaktır. Ayrıca üstün yararı olduğunu ispat eden, öteki önlemler yanında, diğerimizde ait payın ödeme günündeki karşılığını vermek suretiyle paylı mülkiyetimizdeki malın kendisine verilmesini isteyebilecektir.

5- Paylaşırma dışı kalan bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç veya uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunan taraf mal rejiminin sona ermesi durumunda, diğerinden katkısı oranında hakkaniyete uygun bir bedel ödenmesini isteyebilecektir. Bu istem paylaşırma dışı kalan malın yerine geçen değerler için de geçerli olacaktır.

6- Bu mal rejiminin kurulmasından sonra birimizin edindiği ve ailemizin ortak kullanım ve yararlanması özgülediği mallar ile ailemizin ekonomik geleceğini güvence altına almaya yönelik yatırımlar veya bunların yerine geçen değerler, mal rejiminin sona ermesi durumunda aramızda eşit olarak paylaşılacaktır.

7- Her birimizin kendisine ait olan manevi tazminat alacakları, miras yoluyla edindiği mallar ile karşılıksız kazandırmada bulunanın açık iradesinden aksi anlaşılmadıkça, saqlararası veya ölüme bağlı tasarruflarla edinilen mallar, paylaşma dışı kalacaklardır.

8- Paylaşma, olanaklar ölçüsünde ayın olarak yapılacaktır. Olanak bulunmadığı durumda bedel eklenmek suretiyle paylar denkleştirilecektir. Birimizin diğerine ödeyeceği bedel, malların tasfiye anındaki sürüm değerine göre hesaplanacaktır. Bu hesaplamada, paylaşım konusu malların edinilmesinden dolayı borç varsa, sürüm değerlerinden indirilecektir.

9- Tasfiyenin sona ermesinden başlayarak denkleştirme bedeline %.. oranında faiz yürütülecektir.

10- Birimizin ölümü durumunda, paylaşım konusu mallar arasında ev eşyası veya birlikte yaşadığımız konut bulunduğuanda, sağ kalan, bunlar üzerinde kendisine miras ve paylaşmadan doğan hakkına mahsup edilmek ve yetmediği takdirde bir bedel eklenmek suretiyle mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilecektir diye sözlerini bitirdiler.

Not:

9.Paragrafla ilgili olarak: Tasfiyenin sona ermesinden başlayarak denkleştirme bedeline faiz yürütülmemesi veya güvence istenmemesi konusunda anlaşabilirler.

Dikkat:

- Sözleşmenin tescil ve ilânına ilişkin hükümler kaldırıldığından, bu işlemler yapılmayacaktır.

- İşleme ilgililerin fotoğraflarının yapıştırılması gereklidir. (NKY md 93)

c) Mal ortaklısı rejimi sözleşme örneği:

(TMK md. 256 ilâ 281)

Eşler birlikte söz alarak, .../.... tarihinde evlendik. Aramızda mal ortaklısı rejimini kabul ettik:

1- Kişisel mallarımız dışında kalan mallarımız ile gelirleri, ortaklık mallarını oluşturmaktır. Bu mallara bölünmemiş bir bütün olarak sahip olacak ve hiç birimiz ortaklık payı üzerinde tek başına tasarrufta bulunamayacaktır.

2- Her birimizin kişisel kullanımında bulunan eşyalar ile manevî tazminat alacakları yasal olarak kişisel mallarımızı oluşturacaktır. Ayrıca ..... lar ve üçüncü kişilerin karşısız kazandırmaları kişisel mallarımız bölümünde yer alacaktır.

3- Kişisel mal olduğu ispatlanamayan tüm mal varlığı değerlerimiz, ortaklık malımız sayılacaktır.

4- Her birimiz ortaklık mallarını evlilik birliğinin yararına uygun olarak yönetecek, olağan yönetim sınırları içinde ortaklıği yükümlülük altına sokabilecek ve mallarda tasarrufta bulunabileceğiz. Olağan yönetim dışında diğerinin rızasını alarak ortaklıği yükümlülük altına sokabilecek veya mallarda tasarrufta bulunabileceğiz.

5- Biriminin diğerinin rızasını alarak ortaklık mallarını kullanmak suretiyle tek başına bir meslek veya sanat icra etmesi durumunda, bu meslek ve sanata ilişkin bütün hukuki işlemleri yapabilecektir.

6- Her birimiz, diğerinin rızasını almadan ortaklık mallarına girecek olan bir mirası reddedemeyeceği gibi, tereke borca batıksa mirası kabul de edemeyecektir.

7- Ortaklığun sona ermesi durumunda her birimiz ortaklık mallarıyla ilgili işlemlerden dolayı vekil gibi sorumlu olacağız.

8- Yönetim giderleri ortaklık mallarından karşılaşacaktır.

9- Her birimiz, kişisel mallarını yasal sınırlar içerisinde yönetebilecek ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunabileceğiz. Bunların yönetim giderleri, kişisel malların gelirlerinden karşılaşacaktır.

10- Her birimiz, evlilik birliğini temsil veya ortaklık mallarını yönetme yetkisine dayanarak yaptığımız borçlardan, ortaklık malları veya bu mallara giren gelirleri kullanarak bir meslek veya sanatın icra edilmesi nedeniyle yaptığımız borçlardan, birimiz için kişisel sorumluluk doğuran borçlardan, kişisel malımız yanında ortaklık mallarının da sorumlu olacağı hususunda bizlerin üçüncü kişilerle anlaşarak yaptığı borçlardan, kişisel ve ortaklık malları ile sorumlu olacağız.

11- Her birimiz diğer bütün borçlardan kendi kişisel mallarımız ve ortaklık mallarının değerinin yarısı kadariyla sorumlu olacağız.

12- Sosyal Güvenlik veya Sosyal Yardım Kurumlarında yapılmış olan toptan ödemeler veya işgütünün kaybı dolayısıyla ödenen tazminat, toptan ödeme veya tazminat yerine ilgili sosyal güvenlik veya sosyal yardım kurumunca ömür boyu irat bağlanmış olsaydı, mal rejiminin sona erdiği tarihte bundan sonraki döneme ait iradın peşin sermayeye çevrilmiş değeri ne olacak idiyse, tasfiye sırasında o miktarda kişisel mal olarak hesaba katılacaktır.

13- Kişisel malların borçları ortaklık mallarından veya ortaklık mallarının borçları kişisel mallardan ödenmiş ise tasfiye sırasında denkleştirme yapılacaktır.

14- Her borç ait olduğu mal kesimini yükümlülük altına sokacak, hangi kesime ait olduğu anlaşılmayanlar ortaklık mallarına ilişkin sayılacaktır.

15- Birimize ait kişisel veya ortaklık malıyla bir başka kesime giren malvarlığı değerinin edinilmesi, iyileştirilmesi veya korunmasına katkıda bulunulmuşsa, edinilmiş mallara katılma rejimindeki değer artış payına ilişkin hükümler uygulanacaktır.

16- Mal rejimi sona erdiğinde, mevcut ortaklık mallarının değerlendirilmesinde tasfiye anı esas alınacaktır.

17- Biriminin ölümü veya başka bir mal rejimini kabul etmemiz durumunda ortaklık mallarının yarısı, her eşe veya mirasçılara verilecektir. Taraflar, yasal paylaşmanın değişirilmesine ilişkin anlaşma yapabilirler.

18- Biriminin ölümü halinde, sağ kalan, edinilmiş mallara katılma rejiminde kişisel malı sayılabilcek olanların payına mahsuben kendisine verilmesini isteyebilecektir.

19- Ortaklık mallarına dâhil olan birlikte yaşadığımız konut ve ev eşyası, biriminin ölümü halinde sağ kalan payına mahsuben bunların mülkiyetinin kendisine verilmesini isteyebilecektir.

20- Taraflar birlikte yaşadıkları konut ve ev eşyası dışında kalan ve kendileri için üstün bir yararı bulunan diğer malvarlığı değerlerinin de tasfiye payına mahsuben kendilerine verilmesini isteyebileceklerdir, diye sözlerini bitirdiler.

Not:

1.Paragraf ile ilgili olarak:

a) Eşler sözleşmede sadece edinilmiş mallardan oluşan bir ortaklık kabul edebilirler. Kişisel mallarının gelirlerini de bu ortaklığa dahil edebilirler.

b) Eşler sözleşmede, belirli malvarlığı değerlerini veya türlerini, özellikle taşınmaz malları, bir eşin kazancını, bir meslek veya sanat icrası için kullandığı malları ortaklık dışında tutabilirler.

17.Paragrafla ilgili olarak: Sözleşmede başka bir paylaşma oranı kararlaştırabilirler.

Dikkat:

- Sözleşmenin tescil ve ilânına ilişkin hükümler kaldırıldığından, bu işlemler yapılmayacaktır.
- İşleme ilgililerin fotoğraflarının yapıştırılması gereklidir. (NKY md. 93)

(2002/111 Gnl Yz. Bu genel yazının mali konuyu içeren kısmı alınmadığından, bu husus için genel yazıya bakılması gerekmektedir.)

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

(18.01.2002-H (9) sayılı genel yazı yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılarla, TNB internet sayfasında yer alan “YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

Özü: Mirasçılar Arasındaki Miras Payının Devri ve Miras Taksimi İşlemlerine İlişkin Düzenlemeler ve Açıklamalar

G E N E L G E
No. (31)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Miras payının devri ve miras taksim işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplanmaları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

I – MİRAS PAYININ DEVRİ SÖZLEŞMELERİ:

1- Genel olarak:

Miras payının devrine ilişkin sözleşmeler mirasbirakanın ölümünden sonra ya da ölümünden önce (sağlığında) yapılabilir.

Miras birakanın ölümünden sonra yapılanlar: (TMK md. 677)

Mirasbirakanın ölümünden sonra bir mirasçuya kalan miras payı, paylaştırılmadan önce diğer bir mirasçuya ya da üçüncü bir kişiye devir edilebilir.

Bu sözleşmenin konusunu terekenin tamamı veya bir kısmı oluşturabilir.

Mirasçılar arasında yapılan sözleşmelerin geçerliliği yazılı şekilde bağlıdır.

Bir mirasçının üçüncü kişiyle yapacağı böyle bir sözleşmenin geçerliliği, noterlikçe düzenlenmesine bağlıdır. Sözleşme bu kişiye paylaşmaya katılma yetkisi vermez; sadece paylaşma sonunda mirasçuya özgülenen payın kendisine verilmesini isteme hakkını sağlar.

Miras birakanın sağlığında yapılanlar: (TMK md. 678)

Müstakbel bir mirasçı, ilerde kendisine düşecek miras payını miras birakanın sağlığında da diğer mirasçılara veya üçüncü bir kişiye devir edebilir. Ancak, bu sözleşmenin geçerli olabilmesi için miras birakanın bu sözleşmeye katılması veya izin/muvafakat vermesi gereklidir.

Yargıtay 2. HD'nin 03.04.2003 Tarihli 2492-4868 sayılı kararında da açıklandığı üzere; beklenen miras hakkının devredilmesinde mirasçının tüm tasfiye payı üzerinde tasarrufta bulunmasına da gerek yoktur. İşlemenin tasfiye payının bir bölümünü içermesi de mümkündür. Sözleşme yapısı itibarıyle geciktirici şartla bağlıdır. Bu unsur sözleşmenin bünyesinde saklıdır.

2- Miras yolu ile kalan araçların mirasçılara veya üçüncü kişilere devri:

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 3.4.1987 tarihli ve 126859 sayılı görüşünde açıklandığı üzere; miras yolu ile kalan araçların, mirasçılardan tamamı veya biri ya da birkaçı adına tescil işlemi yapılmadan üçüncü bir kişiye satılması mümkün değildir.

Bu nitelikteki bir aracın, mirasçılardan tamamı veya biri ya da birkaçı adına tescil işleminin yapılabilmesi için;

a) Tüm mirasçılardan adına tescil edilmesinin istenmesi halinde ilgililerin doğrudan tescil mercilerine başvurup işlem yaptırılmaları gerekmektedir.

b) Miras yolu ile kalan aracın mirasçılardan birisi ya da bir kaçı adına tescil ettirmek istenmesi halinde ise, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 11.11.1996 tarihli ve 233 sayılı görüşünde de açıklandığı üzere; 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 677inci maddesi gereğince miras payının devri sözleşmesinin yapılması ve tescil makamlarına sunulması icap etmektedir.

Araç üzerindeki miras payının devri, devreden ve devralanın katılımı suretiyle iki taraflı sözleşme şeklinde yapılabileceği gibi, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 20.08.2004 tarihli, 16474 ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 24.03.2005 tarihli, 3749-59177 sayılı görüşlerinde belirtildiği üzere, **miras payından feragat** edildiğine ilişkin noterlikte yapılmış tek taraflı bir feragatname ile de yapılabilir. Adına tescil yapılmasını talep eden mirası ya da üçüncü kişi, kendi lehine feragat edildiğini gösteren noterlikte yapılmış feragatnameyi tescil merciine ibraz etmek suretiyle tescil işlemini yaptırabilir.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 12.01.2007 tarihli ve 14372 sayılı görüşünde açıklandığı üzere; miras yolu ile intikal eden aracın gerek mirasçılardan adına, gerekse lehine feragat edilen mirası adına tescil işlemleri sırasında, tescil merciince aracın motorlu taşıtlar vergisi borcu bulunup bulunmadığına dair belge arandığından, muristen intikal eden bir aracın mirasçılardan birine bırakılmasına dair noterliklerce miras payının devri sözleşmesi veya miras payından feragat ile ilişkin feragatname düzenlenmesi esnasında ilgili vergi dairesinden borcu bulunup bulunmadığına dair yazı istenmesine gerek bulunmamaktadır.

Araç üzerindeki miras payının devri, yukarıda açıklandığı gibi 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 677inci maddesi gereğince yapılan bir devir olup, iki taraflı bir sözleşme ya da tek taraflı miras payından feragat şeklinde yapılması mümkün bulunmaktadır. Harçlar Kanununa bağlı (2) sayılı Tarifenin 11'inci maddesinden anlaşılabileceği gibi, gerek sözleşme şeklinde, gerekse tek taraflı feragat bir değer gösterme zorunluluğu bulunmamaktadır.

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 24.10.2005 tarihli ve 56221 sayılı yazısında "23.08.1995 tarihli ve 46567 sayılı yazımızda da belirtildiği gibi feragatnamelerin maktu harca tabi tutulması, 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtlar arasında feragatnameler yer almadiğinden damga vergisine tabi tutulmaması gerekmektedir" denildiğinden, miras payının devrine ilişkin tek taraflı feragatnameler damga vergisine tabi tutulmayacak, bunlardan sadece maktu harç tahsil edilecektir.

3- Miras yolu ile kalan silahların mirasçılara veya üçüncü kişilere devri:

Miras yolu ile intikal eden silah üzerindeki miras hakkından, başka bir mirası lehinde feragat edilmesine ilişkin olarak Emniyet Genel Müdürlüğü'nden görüş sorulması üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 26.06.2003 gün ve 7179-117236 sayılı yazıda;

"91/1779 karar sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmeliğin (28.07.2017 tarihli ve 30137 s. R.G. - 2017/10643 K.ile değişik) 18inci maddesi 'Vefat eden kişilere ait ruhsatlı silahın, tebligat tarihinden itibaren mirasçılardan tamamının muvafakatı ile altı ay içinde başvurulması halinde talepte bulunan mirasçısına veya üçüncü bir kişiye devri sağlanır. Bu süre içinde mirasçılıarı adına ruhsata bağlanamamış veya üçüncü bir kişiye devredilememiş silahlar müsadere edilmek üzere adli makamlara intikal ettirilir.' hükmüne amirdir."

Miras bırakandan intikal eden silah için miras hakkından mirasçılardan biri lehine feragat edilmesine ilişkin noterlik işlemlerinde devir izin belgesinin istenilmesine gerek olmadığı düşünülmektedir” denilmiştir.

Miras yoluyla kalan silah üzerindeki miras payının devri de, devreden ve devralanın katılımı suretiyle iki taraflı sözleşme şeklinde yapılabileceği gibi, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 20.08.2004 tarihli, 16474 ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 24.03.2005 tarihli, 3749-59177 sayılı görüşlerinde belirtildiği üzere, **miras payından feragat** edildiğine ilişkin noterlikte yapılmış tek taraflı bir feragatname ile de yapılabilir. Adına devir yapılmasını talep eden mirasçı ya da üçüncü kişi, kendi lehine feragat edildiğini gösteren noterlikte yapılmış feragatnameyi emniyet makamlarına ibraz etmek suretiyle devir işlemini yaptırabilir.

Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmeliğin 4 üncü ve 16 ncı maddesinin (m) bendi gereğince, yirmibir yaşıını bitirmemiş olanlara ateşli silah ve mermilerini taşıma ya da bulundurma izni verilemeyeceğinden lehine feragat edilen kişinin 21 yaşından büyük olmasına dikkat edilmelidir.

II – MİRAS PAYLAŞIM (TAKSİM) SÖZLEŞMELERİ:

1- Genel olarak:

4721 sayılı TMK'nin 676 ncı maddesi “*Mirasçılar arasında payların oluşturulması ve filen alınması veya aralarında yapacakları paylaşma sözleşmesi mirasçıları bağlar.*

Paylaşma sözleşmesiyle mirasçılar, tereke mallarının tamamı veya bir kısmı üzerindeki elbirliği mülkiyetinin miras payları oranında paylı mülkiyete dönüştürülmesini de kabul edebilirler. Paylaşma sözleşmesinin geçerliliği yazılı şekilde yapılmasına bağlıdır.” hükümlerini içermektedir.

Resmi şekil şartı getirilmemekle birlikte bu sözleşmelerin yazılı şekilde yapılması, Sözleşmeye, tüm mirasçıların ya da temsilcilerinin katılması, Temsilcinin vekâletnamesinde bu yetkinin açıkça verilmiş bulunması, NKY'nin 93 üncü maddesi gereğince işlemin fotoğraflı olması, Paylaşımı konu taşınmazlarda, imar yasa ve yönetmeliklerine göre paylaşımının mümkün olması, zorunludur.

Paylaşım sözleşmesi terekenin tümü için yapılabileceği gibi bir kısmı için de yapılabilir. (TMK. Md. 676/2)

Mirasın açıldığı tarihte, mirasçı olabilecek bir cenin varsa paylaşma doğumuna kadar ertelenir. (TMK. Md. 643)

2- Sağ kalan ana veya baba ile paylaşım sözleşmesi yapan küçüğe kayyım atanması gereği:

Ana ya da baba ile birlikte küçük çocukların da mirasçı olması ve miras taksim sözleşmesi yapılması halinde, küçük çocukla mirasçı olan ana ve baba arasında bir sözleşme akdedildiğinden burada 4721 sayılı TMK'nin 345 inci maddesi hükümlerinin uygulanması gereklidir. Zira bu durumda çocukla ana veya baba arasındaki hukuki işlem söz konusudur. Bu sebeple, ana ya da baba ile küçük çocuklar arasında miras taksim sözleşmesi yapılması durumunda küçük çocuğa kayyım tayini yapılması ve hâkim onayının da aranması gerekmektedir.

3- Farklı yerlerde kayıtlı taşınmazların aynı sözleşme ile taksiminin yapılip yapılamayacağı:

Bir noterliğimizde yapılan miras taksim sözleşmesinin, tapu sicil müdürlüğünde, taşınmazların bir kısmının başka bir ilçede olduğu öne sürülerek kabul edilmediği ve tescil işleminin yapılmadığı Birliğimize intikal ettirilmekle, farklı yerlerde kayıtlı taşınmazların aynı

sözleşme ile taksiminin yapılip yapılamayacağına dair Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünden görüş istenmiştir.

Bu yerden gönderilen ve Yönetim Kurulumuzun 27.11.2006 tarihli toplantıda görüşülen 18 Eylül 2006 sayılı cevap yazısında;

“Ayrı tapu sicil müdürlüklerinde kayıtlı taşınmazların taksimi bu halde taşınmazların kayıtlı bulunduğu tapu sicil müdürlüklerinin birisinde işlem yerine getirilir. Bu durumda işlemi yapacak tapu sicil müdürlüğünün diğer müdürlüklerden tapu kayıt örneği ve gerekli diğer bilgi ve belgeleri isteyerek yetki alınması gerekecektir. Miras taksim sözleşmesi noterde düzenlenmiş ise, sözleşme, taşınmazların kayıtlı bulunduğu tapu sicil müdürlüklerine ayrı ayrı ibraz edilerek tescil talebinde bulunulur. Tescili tüm mirasçılar, sözleşme veya vekâletname ile ayrıca yetki verilmiş ise yetki verilen mirasçı tapu sicil müdürlüğünden talep edebilecektir.” denildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

4- Tasarruf bonosu ve kıymetli evrakların mirasçılar arasındaki taksimine ilişkin verilen beyanname işleminin hukuki niteliği:

Murisin terekesinden kalan tasarruf bonoları ve kupürleri, kıymetleri gösterilmek suretiyle mirasçılar arasında rızaen anlaştıkları Maliyeye bildirilen beyannamedeki imzalarının onaylanması işleminin hukuki vasfının taksim mukavelesi veya beyanname mi olacağı hususunda Adalet Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 15 Temmuz 1975 tarihli ve 19891 sayılı yazda;

“İlgide tarih ve sayısı gösterilen yazınız ile konu incelendi.

Murisin terekesinden kalan tasarruf bonoları ve kupürlerinin mirasçıları arasında rızaen paylaşılmasına dair olan hukuki işlemin karşılıklı irade beyanlarını kapsayan taksim sözleşmesi niteliğinde kabulü gerektiği, beyanname özelliği taşımayacağım düşünülmektedir.” denilmiştir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

15/10/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
15/10/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
15/10/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
15/10/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

09.09.1975 – (32), 02.10.2003 – (32) sayılı genelgeler,
07.12.2006-H (139) sayılı genel yazı,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılara, TNB internet sayfasında yer alan
“YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

Ankara, 15.10.2019

Özü: Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan satış işlemlerine ilişkin düzenlemeler ve açıklamalar hk.

G E N E L G E
No. (32)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan satış işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları yapılması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Genel olarak:

4721 sayılı TMK'nın 764 üncü maddesi gereğince, başkasına devredilen bir malın mülkiyetinin saklı tutulması kaydı, ancak resmi şekilde yapılacak sözleşmenin devralanın yerleşim yeri noterliğinde özel sicciline kaydedilmesiyle geçerli olur. Hayvan satışlarında mülkiyeti saklı tutma sözleşmesi yapılamaz.

Bu tür satışlarda, taraflar arasında kabul edilen şartın gerçekleşmesine / bedelin ödenmesine kadar eşyanın mülkiyeti satıcıda kalmakta, kullanımı (zilyetliği) ise alıcıda bulunmaktadır.

Mülkiyetinin saklı tutulması kaydı ile yapılan satışlar sadece taşınır mallar için geçerli olup, taşınmaz mallar bu tür satışa konu olamaz.

2- Sözleşmenin yapılacağı ve tescil edileceği noterlik:

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 764 ncü maddesi yürürlükten kaldırılan Türk Kanunu Medenisi'nin 688 ncı maddesini karşılamakta olup, önceki yasa metninde mülkiyeti saklı tutma anlaşmasının alıcının yerleşim yerindeki noter tarafından onaylanması ve sicile tescil edilmesi koşulu aranmış iken, yeni düzenleme ile sözleşmenin herhangi bir noterde resmi şekilde düzenlenmesi, ancak alıcının yerleşim yeri noterliğinde sicile kaydedilmesi esası getirilmiştir.

Konunun, Yönetim Kurulu'nun 08.02.2002 günü toplantılarında görüşülmlesi sonunda;

1- Mülkiyetin saklı tutulması kaydı ile satış sözleşmelerinin herhangi bir noterlikte resmi şekilde düzenlenebileceğine,

2- Ancak alıcının yerleşim yeri noterliğinde sicile kaydedilmesi gerektigine,

3- Bu tür sözleşmelerin alıcının yerleşim yeri dışındaki bir noterlikte yapılması halinde, işlemin bir nüsha fazla düzenlenerek sicciline kaydedilmesi için ilgili noterliğe gönderilmesi icap ettiğine,

Karar verildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

3- Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan araç satış sözleşmelerinde ücretlerin ne şekilde alınacağı:

31.12.2009 tarihli ve 27449 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5942 sayılı Kanunla, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 20 ncı maddesinin (d) ve (e) bentlerinin değiştiril-

mesi sonucu araç satışlarında getirilen yeni düzenlemenin yürürlüğe girmesini müteakip mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan satışların bu Kanun kapsamına girip girmediği hususunda Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığından görüş istenmesi üzerine adı geçen Başkanlıkça gönderilen ve Yönetim Kurulunun 17.05.2011 günlü toplantılarında görüşülen 28.04.2011 tarihli ve 43113 sayılı cevap yazısında;

"Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan devir işlemlerinin 2918 sayılı Kanununun 20'nci maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği,

Araç satış ve devir işlemlerinde alınacak ücrete yönelik olarak kanunda özel bir belirleme yapıldığı dikkate alındığında, noterlerce söz konusu ücret dışında ayrıca yol ödeneği, çevirme ücreti ve benzeri adlar altında herhangi bir ücret alınmasına imkân bulunmadığı düşünülmektedir." denildiğinden, mülkiyetinin saklı tutulması kaydıyla yapılan satışlarda maktu ücret dışında başka bir ücret alınmayacaktır.

4- Tescil için başka noterliğe işlemin onaylıörneğinin gönderilmesi gerektiği:

Bir noterimiz tarafından, bazı hallerde tescile tabi evrakin bir başka noterliğe gönderilmesinde tasdiksiz fotokopisinin eklendiği, bu durumun farklı uygulamaya ve rekabete yol açabileceği belirtilerek, bu hususun açıklığa kavuşturulması istenmekle konu, Yönetim Kurulu'nun 03.07.2006 tarihli toplantılarında görüşülmüş ve mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan satışlara ilişkin sözleşmelerin devralanın yerleşim yeri noterliğinde özel siciline kaydedilmesi istemlerinde, talep yazısı yanında, işlemin onaylı bir örneğinin de ilgili noterlige gönderilmesi gerektigine karar verilmiştir.

5- Tescil bildirimi üzerine ne şekilde işlem yapılacağı ve posta ücretlerinin alınıp alınmayacağı:

Bilindiği üzere; mülkiyetinin saklı tutulması kaydı ile yapılan satışlarda alıcının yerleşim yeri işlemi yapan noterlik ile aynı yerde ise bu noterlikçe tescil işlemi yapılmakta, değilse alıcının yerleşim yerinin bulunduğu yer noterliğinden tescil talep edilmektedir. Yönetim Kurulu'nun 03.07.2006 tarihli toplantılarında alınan karar uyarınca, başka yer noterliğinden tescil isteminde bulunulması halinde işlemin onaylı bir örneğinin bu noterlige gönderilmesi icap etmektedir.

Bir talep üzerine, Yönetim Kurulunun 13.12.2011 tarihli toplantılarında mülkiyetin saklı tutulması kaydı ile yapılan satışlarda, işlem örneğinin Kanun hükmü gereği tescil için başka bir noterlige gönderilmesi halinde tescil ücreti alınamayacağı, posta ücretinin ise işlem ilgiliinden tahsil edilmesi gerektigine karar verilmekle birlikte, yaşanan tereddütler nedeniyle konunun Yönetim Kurulu'nun 10.03.2014 tarihli toplantılarında bir kez daha görüşülmesi sonunda:

Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan araç satışlarında, alıcının yerleşim yeri başka bir yer noterliğinin yetki çevresi içinde bulunmakta ise;

a) Tescil işleminin yapılabilmesi için Yönetim Kurulu'nun 03.07.2006 tarihli toplantılarında aldığı karar gereğince, işlemin onaylı bir örneğinin tescil talebinde bulunulan noterlige gönderilmesi,

b) Tescil istemini alan noterliğin, Türk Medeni Kanunu'nun 764 ile Noterlik Kanununun 108 inci maddeleri hükümleri doğrultusunda tescili yapması ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 23 üçüncü maddesi uyarınca da, sözleşme üzerine tescil olunduğu kaydın düşülebilmesi için tescil edildiğinin işlemi yapan ve tescil isteminde bulunan noterlige bildirmesi,

c) Yukarıda 3 üçüncü maddede açıklandığı üzere tescil ücreti alınamaması, buna karşılık hem gönderme hem de cevap için gereken posta ücretinin işlem ilgiliinden tahsil edilmesi, cevaba ilişkin posta ücretinin banka/PTT havalesiyle veya Noterlik işlemleriyle ilgili olarak noterliklere posta yoluyla zarf içinde gönderilecek paralarda uygulanacak usulde yahut posta pulu eklenmek suretiyle gönderilmesi,

ç) Hak kaybına sebebiyet verilmemesi ve sorumluluğa yol açılmaması bakımından da, tescil talebinde bulunan noterliğin gereken takibi yaparak, tescil talebinde bulunan noterliğin de gereken duyarlılığı göstererek tescil işlemini tamamlaması,

gerektigine karar verilmiştir.

6- Büyükşehir belediyesi sınırları içinde tescil işleminin hangi noterlikçe yapılacağı:

Mülkiyetin saklı tutulması kaydı ile satış sözleşmelerinin tescil edileceği noterlikle ilgili tereddütlerin iletildiği ve Yönetim Kurulu'nun 14.11.2003 günlü toplantısında görüşülen Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 20.10.2003 günlü ve 019675 sayılı yazısında;

"4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 764. maddesinin 1.fikrasında, 'Başkasına devredilen bir malın mülkiyetinin saklı tutulması kaydı, ancak resmi şekilde yapılacak sözleşmenin devralanın yerleşim yeri noterliğinde özel sicilne kaydedilmesiyle geçerli olur' hükmü yer almaktadır. Madde metninden açıkça anlaşıldığı üzere, sözleşmenin alıcının yerleşim yeri noterliğinde tescili geçerlilik şartı olup, aksi halde mülkiyeti muhafaza kaydı kalkıp, doğrudan doğruya bir satış, yani şartsız satış meydana gelmiş olur. (Esat Şener Açıklamalı-İctihatlı Türk Medeni Kanunu)

Söz konusu hükmün üçüncü kişilerin alıcının ikametgahı noterliğinde basit bir inceleme yaparak menkul üzerindeki takyidatları öğrenerek haklarını korumak olduğunu dikkate alan Yüksek Yargıtay da yerleşmiş kararlarında, aynı amaçla benzer düzenleme getiren 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununun 8. maddesi gereğince düzenlenen Finansal Kiralama Sözleşmelerinin, kiracının ikametgahındaki noter özel sicilne tescil edilmediği takdirde üçüncü kişilerin haklarını etkilemeyeceğini belirtmiştir. (15.H.D.2002/1899-2482, 21.H.D. 47002/2465-2609)

Bu nedenle;

Mülkiyeti muhafaza kaydı ile satış sözleşmelerinin herhangi bir noterlikte yapılabileceği, ancak geçerli olabilmesi ve üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edebilmesi için mutlaka devralanın yerleşim yeri noterliğinde özel sicilne kaydedilmesi gerektiği, eğer işlem Büyükşehir Belediye sınırları içerisinde yapılıyorsa devralanın yerleşim yeri olan İlçe sınırları içinde mevcut noterliklerden birinde tescilinin kanunun amacına uygun olacağı düşünülmektedir." denildiğinden, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

7- Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan sözleşmenin üçüncü bir şahsa devredilebileceği:

Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan satış işlemiyle ilgili olarak yapılan sözleşmenin üçüncü bir kişiye devir edilip edilmeyeceğine ilişkin sorumuz üzerine, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 18.11.1985 gün ve 41537 sayılı yazda, menkul mülkiyetinin devrine ilişkin Türk Medeni Kanununun ilgili maddeleri ile bazı Yargıtay kararları açıklandıktan sonra, sonuç olarak;

"Usulen tescil edilmiş bulunan mülkiyeti muhafaza kaydı ile yapılan satışlarda, alıcının borcunu tamamen ödemeden önce ve malikin rızası alınmak suretiyle taşının yine mülkiyeti muhafaza kaydı ile üçüncü bir şahsa devredilmesinde kanun hükümlerine bir aykırılık bulunmadığı düşünülmektedir." denilmiştir.

Mülga 818 sayılı Borçlar Kanununda karşılığı bulunmayan ve yeni getirilen "Sözleşmenin devri" başlıklı 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 205 inci maddesi;

"Sözleşmenin devri, sözleşmeyi devralan ile devreden ve sözleşmede kalan taraf arasında yapılan ve devredenin bu sözleşmeden doğan taraf olma sıfatı ile birlikte bütün hak ve borçlarını devralana geçiren bir anlaşmadır.

Sözleşmeyi devralan ile devreden arasında yapılan ve sözleşmede kalan diğer taraf-ça önceden verilen izne dayanan veya sonradan onaylanan anlaşma da, sözleşmenin devri hükümlerine tabidir.

Sözleşmenin devrinin geçerliliği, devredilen sözleşmenin şekline bağlıdır.

Kanundan doğan halefiyet hâlleri ile diğer özel hükümler saklıdır."

Hükümlerini içerdiginden, mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan satış işlemiyle ilgili olarak yapılan sözleşmenin üçüncü bir kişiye devri işlemi bu madde içine giren bir hukuki işlem niteliğindedir.

8- Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla satışı yapılan araçların vekiller tarafından yurtdışına çıkarılabilcekleri:

Mülkiyeti muhafazalı, hacizli veya rehinli araçların yurtdışına çıkarılmalarına yetki veren vekâletnameelerle ilgili olarak Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 02.12.1994 tarihli ve 21707 sayılı yazda da açıklandığı üzere;

Mülkiyeti muhafaza kaydı ile yapılan satışlarda, alıcı menkul malın mülkiyetini kazanmadığından, aynı bir tasarrufta bulunmamakta ve ancak her türlü yararı ve zararı kendisine ait olmak üzere malı kullanabilmektedir.

Mülkiyeti muhafaza kaydı ile alınan aracın, alıcısı tarafından dileği gibi kullanılmasına hukuki bir engel bulunmamaktadır. Bu hakkın uzantısı olarak, alıcının kullanma hakkını vekili marifeti ile kullanması ve vekiline aracını yurtdışına çıkarması için yetki vermesi de mümkün olduğundan, bu araçlar yetkili vekiller tarafından da yurt dışına çıkartılabilir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

18.12.1985 - (106), 19.02.2002 – (10), 04.12.2003 – (49) sayılı genelgeler,
17.07.2006-H (87), 13.03.2014-H (41) sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan
“YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

Özü: Rehin sözleşmelerine ilişkin düzenlemeler ve açıklamalar hk.

G E N E L G E
No. (33)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Rehin sözleşmelerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

I - REHİN SÖZLEŞMELERİ:

1- Teslime bağlı olan ve olmayan rehinler:

4721 sayılı TMK'nın 939 uncu maddesinde taşınlılarının, ana kural olarak ancak zilyetliğin alacaklıya devri suretiyle rehin edilebileceği kabul edilmekle birlikte bunun istisnasına 940inci maddede yer verilmiştir. Bu maddeler hükümlerine göre; bir sicile kayıtlı olmayan taşınlılar zilyetliklerinin devri yoluyla, bir sicile kayıtlı olan mallar ise zilyetlikleri alacaklılara teslim edilmeden taşınlır malın kayıtlı bulunduğu sicile yazılması suretiyle rehin edilebilirler.

4721 sayılı TMK'de yer alan bu hükümler dışında, 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu ile de bir düzenleme yapılmış ve 6750 sayılı Kanunun 3 ile Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmeliğin 10 uncu maddelerinde sayılan taraflar arasında ve Kanunun 5, aynı Yönetmeliğin 11inci maddelerinde sayılan taşınlır malları üzerinde teslime bağlı olmaksızın, özel sicile tescil edilmek suretiyle de rehin tesis edilmesi imkanı getirilmiştir.

Dikkat edilmesi gereken husus, 6750 sayılı Kanun ile rehnin tarafları ile rehnin konusu ve rehin konulabilecek mallar için bir sınırlama getirilmiş olması ve bu sebeple de sadece sayılan taşınlılar üzerinde ve sayılan kişiler arasında bu Kanuna göre rehin tesis edilebileceği dir.

2- Alacaklar ve diğer haklar üzerinde rehin:

4721 sayılı TMK'nın 954 üncü maddesi uyarınca, başkasına devredilebilen alacaklar ve diğer haklar rehin edilebilir.

Aksine bir hüküm bulunmadıkça, bunların rehni hakkında da teslime bağlı rehin hükümleri uygulanır.

3- Karayolları Trafik Kanuna tabi araçlar üzerinde rehin konulması ve bunların tesciline ilişkin işlemler:

4721 sayılı TMK'nın 939 ve 940inci maddeleri hükümlerine göre; bir sicile kayıtlı olmayan taşınlılar zilyetliklerinin devri yoluyla, bir sicile kayıtlı olan mallar ise zilyetlikleri alacaklılara teslim edilmeden taşınlır malın kayıtlı bulunduğu sicile yazılması suretiyle rehin edilebilirler. Örneğin; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu hükümlerine göre tescil edilen kara araçları ile hava araçları üzerinde sicil kayıtlarına işlenmek suretiyle teslimsiz rehin kurulabilir.

Rehin sözleşmesi taraflar arasında yazılı şekilde yapılabileceği gibi noterliklerde onaylama ya da düzenleme şeklinde de yapılabilir.

Araçlar üzerine rehin konulması ve kaldırılması işlemleri:

Yönetim Kurulunun 19.04.2019 tarihli toplantılarında araçlar üzerine rehin konulması ve kaldırılması işlemlerinin aşağıda açıklandığı şekilde yapılmasına karar verilmiştir.

- Araçlar üzerine rehin konulması:

Araçların tescil işlemleri sırasında elektronik ortamda eklenmesi mümkün olan ön rehin dışında bir rehin hakkının sicile işlenebilmesi için;

a) Rehin alan ve veren gerçek kişiler ise:

ARTES sicil kayıtlarına rehin şerhinin işlenebilmesi için noter onaylı rehin sözleşmenin ibraz edilmesi zorunlu olup, bunun için taraflar noterlige birlikte başvurabilecekleri gibi, taraflardan birisinin başvurması da yeterli bulunmaktadır.

b) Rehin alan bir tüzel kişi, kurum veya kuruluş ise:

Rehin sözleşmesi taraflarından rehin alan tüzel kişi, kurum veya kuruluş temsilcilerinin ya da vekillerinin temsil belgeleriyle, rehin veren kişilerin ise bizzat veya vekilleri mevcut ise vekâletnameleriyle birlikte tescil işlemleri için noterlige gelmeleri ve kendi aralarında yapılmış yazılı bir rehin sözleşmesini ibraz etmeleri,

Taraflar arasında yapılan bu adı yazılı rehin sözleşmelerinin, birden fazla konulan rehinderin birbirinden ayırt edilmesinin sağlanması için tarih yanında, kurum sayısı, işlem kayıt numarası ya da bunlara benzer bilgilerden birisini mutlaka içermesi,

Rehin sözleşmesi ibraz edilmeksızın ve sadece kurum ve kuruluşlara ait üst yazı ya da benzeri başvurularla işlem yapılmaması,

Rehin sözleşmesi nedeniyle gerekli damga vergisinin, istisnai durumlar hariç olmak üzere ödenmiş olması,

Gerekmektedir.

- Araçlar üzerine konulan rehnen kaldırılması:

a) Rehin verenin başvurusu halinde:

Rehin verenin, rehnen kaldırılmasını talep etmesi halinde, bu işlemin yapılabilmesi için noter onaylı beyanname veya ibraname aranmasına ilişkin uygulamaya devam edilecektir.

b) Rehin alanın başvurusu halinde:

Rehin kaldırma işleminin rehin alan tarafından talep edilmesi durumunda, rehin alanın bu yöndeği beyanı ARTES İşlem Sonuç Belgesi üzerine alınacağından ayrıca noter onaylı beyanname veya ibraname aranmayacaktır.

Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 30'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının son cümleinde yer alan "Araç tescil belgesine bu şerhlere ilişkin kayıt konulmaz." hükmü gereğince tescil belgelerinin üzerine haciz, rehin gibi kısıtlayıcı şerhler yazılmayacaktır.

4- Hava aracı ipoteği:

2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun;

69 uncu maddesi "Bir alacağın temini için hava aracı üzerinde ipotek tesis olunabilir. Hava aracı ipoteği, alacaklıya hava aracı bedelinden alacağını alma yetkisini verir. Müstakbel alacaklar veya şartla bağlı olan bir alacak için dahi ipotek tesis edilebilir."

Akdi ipotek başlıklı 70 inci maddesi "Hava araçları üzerinde malik ile alacaklıların anlaşmaları ve sicile tescil ile ipotek tesis olunabilir.

İpotek tesisine ait anlaşmaların yazılı şekilde yapılması ve imzaların noterce onanmış olması şarttır.

73 ürcü maddesi de "Yabancı para ile ödenecek olan borçlar için, Maliye Bakanlığının izni ile yabancı para esasına göre ipotek tesis olunabilir. Bu iznin sicile kaydı lazımdır."

Hükümlerini içerdiginden, bir hava aracı üzerinde ipotek tesisine ait yazılı anlaşmalarla imzaların noterce onanmış olması zorunludur.

Aynı Kanunun 50 ve 56 ncı maddeleri hükümleri doğrultusunda sicile tescil için ilgililerin başvurması icap ettiğinden, rehin işleminin noterliklerce herhangi bir yere bildirilmesi gerektirmektedir.

5- Gemi ipoteği – Gemi rehni:

a) Gemi ipoteği:

6102 sayılı TTK'nin 996 ncı maddesi gereğince gemi ipoteği sadece Türk Gemi Sicili-ne kayıtlı bulunan gemiler hakkında uygulanır.

Aynı Kanunun 1014, 1015 ve 1055 inci maddeleri uyarınca:

Bir alacağı teminat altına almak için gemi üzerinde ipotek kurulabilir.

Sicile kayıtlı gemilerin sözleşmeye dayalı rehni sadece gemi ipoteği yolu ile sağlanır.

İleride doğabilecek veya şartta ya da kıymetli evraka bağlı bir alacak için de ipotek kurulabilir.

Bir geminin payı ancak gemiye paylı mülkiyet esaslarına göre malik olan paydaşlar- dan birinin payından ibaret olmak şartıyla gemi ipoteği ile sınırlanır.

Bir geminin bütün payları bir malikin elinde bulunduğu sürece, ayrı ayrı paylar üzerinde ayrı ayrı kişilere gemi ipoteği kurulamaz.

Gemi ipoteğinin kurulması için geminin maliki ile alacaklarının gemi üzerinde ipotek kurulması hususunda anlaşmaları ve ipoteğin gemi sicilne tescil edilmesi şarttır.

İpoteğin kurulmasına ilişkin sözleşmelerin yazılı şekilde yapılması ve imzalarının noterce onaylanması gereklidir. Bu anlaşma gemi sicil müdürlüğünde de yapılabilir. Bu şekillerde birine uygun olarak yapılmadıkça ipoteğin kurulmasına dair anlaşma geçerli olmaz.

Bu ipotek, yapı hâlindeki gemiler üzerinde de kurulabilir.

Yapı hâlindeki gemi üzerinde ipotek, yapı maliki ile alacaklarının yapı üzerinde ipotek kurulması hususunda anlaşmaları ve ipoteğin yapı hâlindeki gemilere özgü sicile tescili ile kurulur. **İpoteğin kurulmasına ilişkin anlaşmanın yazılı şekilde yapılması ve imzalarının noterce onaylanması şarttır. Bu anlaşma gemi sicil müdürlüğünde de yapılabilir.**

b) Gemi rehni:

6102 sayılı TTK'nin 997 ncı maddesi gereğince, Türk Gemi Siciline kayıtlı bulunmayan Türk gemileri üzerindeki mülkiyet ve sınırlı aynı haklara, Türk Medenî Kanununun taşınır- lara ilişkin hükümleri uygulanır.

Belirtilen Kanunun 957 ncı maddesi gereğince onsekiz gros tonilatoda ve daha büyük her ticaret gemilerinin Türk Gemi Sicilne tescilleri zorunludur.

Bağlama Kütüğü Uygulama Yönetmeliğinin 2 ve 4 üncü maddeleri gereğince de, 18 gros tonilatodan küçük ticari gemi, deniz ve iç su araçları ile özel kullanıma mahsus gemi, deniz ve iç su araçları ise bağlama kütüğüne kaydedilir.

Aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesi hükmüne göre, bağlama kütüğüne, rehin ile ihtiyacı tedbir veya ihtiyacı haciz yahut haciz kararları kaydedilir.

Gemi sicilne kaydı gerekmeyen, bağlama kütüğüne kayıtlı 18 gros tonilatodan küçük ticari gemi, deniz ve iç su araçları ile özel kullanıma mahsus gemi, deniz ve iç su araçları üzerinde gemi ipoteği değil, 4721 sayılı TMK hükümlerine göre taşınır rehni kurulabilir.

II - 6750 SAYILI TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNI KANUNU HÜKÜMLERİNE GÖRE KURULAN REHİNLER:

28.10.2016 tarihli ve 29871 sayılı Resmi Gazete'de 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu, 31 Aralık 2016 tarihli ve 29935 (3. Mukerrer) sayılı Resmi Gazete'de de buna ilişkin uygulama Yönetmelikleri yayımlanmış, 6750 sayılı Kanun 01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir ve 21.7.1971 tarihli ve 1447 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu da aynı tarihte yürürlükten kalkmıştır.

6750 sayılı Kanun ile Rehinli Taşınır Sicili Yönetmeliğinde kurulması öngörülen Rehinli Taşınır Sicili, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Noterler Birliği arasında 23.12.2016 tarihinde imzalanan protokol uyarınca Birliğimiz bilişim sistemi içinde Taşınır Rehin Sicil Sistemi (TARES) adı altında kurulmuştur.

01.01.2017 tarihinden itibaren bu Kanuna tabi rehin işlemleri noterliklerimizde yapılmaya başlanmış ve TARES web sayfasında gereken açıklamalara yer verilmiş ise de, bazı noterliklerimizde değişik uygulamalar yapıldığının öğrenilmesi nedeniyle, konu Yönetim Kuruluun 16.03.2017 tarihli toplantıda görüşülmüş ve bu işlemlerde birliğin sağlanması amacıyla yapılacak uygulamaların noterliklerimize bir kez daha duyurulmasına karar verilmiştir.

Sözü edilen Kanun ve Yönetmelik hükümlerine göre:

1- 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu kapsamına giren ve girmeyen rehin işlemleri:

a) Bu Kanun kapsamına giren rehinler:

Bu Kanun sadece; Kanunun 3 ve Yönetmeliğin 10 uncu maddelerinde **sayılan tarafı** arasında ve yine Kanunun 5, aynı Yönetmeliğin 11 inci maddelerinde **sayılan taşınır mallar üzerinde** kurulacak rehinlerde uygulanır. (6750 s. K. md 1/3)

b) Bu Kanun kapsamına girmeyen rehinler:

6750 sayılı Kanunun uygulanmayacağı rehin işlemlerine Kanunun 1inci maddesinde sınırlı, Yönetmeliğin 2 nci maddesinde ise, Kanunun 8inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “diğer kanunlar uyarınca bir sicile tescili zorunlu olan taşınır varlıklar üzerinde bu Kanun kapsamında Sicile tescil edilmek suretiyle rehin tesis edilmeyeceği” hükmü de dikkate alınmak suretiyle daha kapsamlı şekilde yer verilmiştir.

Buna göre, bu Kanun hükümleri:

- aa) 6750 sayılı Kanun kapsamında olmayan rehinlerde,
- bb) Sermaye piyasası araçları ile türev araçlara ilişkin finansal sözleşmeleri konu edinen rehin sözleşmeleri ile mevduat rehninde,
- cc) Tapu kütüğüne herhangi bir nedenle tescil edilen taşınırlara ilişkin rehinlerde,
- çç) 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre kurulmuş taşınır rehninde,
- dd) 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre kurulmuş araç rehninde,
- ee) 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununa göre kurulan hava aracı ipoteğinde,
- ff) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre kurulan gemi ipoteğinde,
- gg) 3213 sayılı Maden Kanununa göre kurulan maden hakları ve cevher rehninde, uygulanmaz.

2- 6750 sayılı Kanuna göre kurulacak rehin hangi borçların güvencesidir:

6750 sayılı Kanunun 1inci maddesinin üçüncü fıkrasında, rehinin “bir borca” güvence teşkil etmek üzere kurulabileceği hükmüne yer verilmiş olmasına ve müstakbel borçlardan bahsedilmemesine karşılık, Yönetmeliğin 5 ve 6 nci maddelerinde borcun kapsamı genişletilerek, “mevcut veya müstakbel bir borca” güvence teşkil etmek için kurulacağı hükmüne yer verilmiştir. Müstakbel borcun, rehinde “belirlilik” ilkesine göre nasıl saptanacağı ve bundan neyin kastedildiği açıklanmadığından bu hususun uygulamada noterler arasında tereddütlere yol açtığı anlaşılmaktadır.

Rehin, ferî nitelikte bir hak olup, varlığı alacağın bulunmasına bağlıdır. Öğretide, koşula bağlı veya ileride doğacak borçların da taşınır rehni ile güvence altına alınabileceği kabul edilmekle birlikte, bunun için de hangi ilişkiden doğacak borçla ilgili olduğunu açık şekilde belli olması gereklidir. Kanunun 4/6-b maddesi ile Yönetmeliğin 9/1-ç maddesi gereğince; sözleşmeye borcun konusunun yazılması zorunluluğu da bulunduğu dikkate alındığında, herhangi bir ticari ilişkiden kaynaklandığı belli olmayacak şekilde, mücerret ileride doğacak her türlü borç için rehin tesisi mümkün değildir.

Özellikle banka sözleşmelerinde yer alan, “***Bu rehin, rehin verenin imzalandığı (...) tarihli Genel Kredi Sözleşmesi ile bundan sonra asaleten imzalayacağı her türlü kredi sözleşmeleriyle, kefil sıfatıyla imzalayacağı sözleşmelerden kaynaklanan borçların teminatını teşkil etmektedir***” cümlesiinde bulunan, “***kefil sıfatıyla imzalayacağı sözleşmelerden kaynak-***

lanan borçların" ifadesinin hangi ticari ilişkiden kaynaklandığının belli olmaması, kefil sıfatıyla katılacağı tüm borç ilişkilerini kapsar nitelikte bulunması nedeniyle, ihtilaf halinde sorun yaşanmaması için bu kısmın, üçüncü kişilerin bankadan alacakları kredilere kefil olunması halini kapsadığını gösterecek şekilde yazılmazı gerekir. Bu durum, kefilin, kefaleti dışında ayrıca kredi alan üçüncü kişi lehine taşınır varlıklarını rehin vermesi niteliğindedir. Sözleşmelere bu bölümün "*Bankanın diğer müşterilerinin kredi ve kredi sayılan işlemleri nedeniyle kefil sıfatıyla imzalayacağı sözleşmelerden kaynaklanan borçların...*) şeklinde veya buna benzer ifadelerle yazılmasına dikkat edilmelidir.

3- 6750 sayılı Kanuna göre kurulacak rehinin tarafları kimler olabilir:

6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununun 3 üncü ile Yönetmeliğin 10 uncu maddelerinde belirtildiği üzere; **REHİN ALACAKLILARI**, sadece **kredi kuruluşları, tacir ve esnaflar**; **REHİN VERENLER** ise, sadece **tacir, esnaf, çiftçi, üretici örgütü ve serbest meslek erbabı kişiler** olabilir.

6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu hükümlerine göre kurulacak bir rehin ancak sayılan kişiler arasında olabilir, **bunlar dışında kalan gerçek ve tüzel kişiler arasında bu Kanun kapsamında bir rehin hakkı kurulamaz.**

Burada dikkat edilecek husus, KREDİ KURULUŞU kapsamına hangi kurum ve kuruluşların girdiğiidir. 6750 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer verilen tanıma göre KREDİ KURULUŞU:

- a) 19.10.2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca faaliyet gösteren bankalar ve finansal kuruluşlarını,
- b) 21.11.2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu uyarınca faaliyet gösteren finansal kuruluşlarını,
- c) Özel kanunları uyarınca **Kredi ve kefalet** sağlayan kamu veya özel kurum ve kuruluşlarını,

ifade etmektedir.

Bu Kanuna göre kurulan rehinler, sadece krediler için verilmemekte, kefalet sözleşmeleriyle ilgili olarak da tesis edilebilmektedir. İlgililerce alınan kredilerle ilgili olarak, kredi alanın (özellikle KOBİ'lerin) teminat olarak gösterdiği varlıkların krediyi veren bankaca kabul edilmemesi halinde, krediyi alabilecekleri amacıyla kefalet sağlayan kurum ve kuruluşlar, banka ile kredi alan arasındaki kredi sözleşmelerine kredi alanın kefili olarak katılmaktadırlar. Bunun karşılığında kefalet sağlayan kurum ve kuruluşlar, **lehine kefalet verdiği kişi ile arasında yaptığı kefalet sözleşmesine istinaden kefaletlerini** bu Kanun uyarınca rehinle teminat altına alabilemketedirler.

Kanun ve Yönetmeliğe göre geçerli bir rehin hakkının kurulabilmesi için rehin alacakları sadece kredi kuruluşları, tacir ve esnaf; rehin verenler ise ancak tacir, esnaf, çiftçi, üretici örgütü, serbest meslek erbabı gerçek ve tüzel kişiler olabilir. **Kanunun 3 ve Yönetmeliğin 10 uncu maddesi kapsamı dışında kalan gerçek kişiler ile tüzel kişiler**, 6750 sayılı Kanun hükümlerine göre rehin kuramazlar. Ancak, Kanunun 5 inci maddesinin dokuzuncu fıkrası ile Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin beşinci fıkrası gereğince bunlar (**Gerçek kişiler ile tacir konumunda olmayan tüzel kişiler**), **rehin veren tacir, esnaf, çiftçi, üretici örgütü, serbest meslek erbabı gerçek ve tüzel kişiler** **lehine** 11 inci maddede sayılan ve maliki oldukları taşınırlarından birini veya birkaçını rehin olarak gösterebilirler.

4- 6750 sayılı Kanuna göre kurulacak rehine konu edilebilecek taşınır varlıklar ile bunlarla ilgili diğer hususlar:

a) Bu Kanun'a tabi rehinin belirli taşınır varlıklar üzerinde kurulabileceği:

Bu Kanun uyarınca kurulacak rehin hakkı ancak, 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununun 5 ile Yönetmeliğin 11 inci maddesinde sınırlı olarak sayılan taşınır varlıklar üzerinde kurulabilir.

b) Rehin edilebilecek varlıkların biri veya birkaçı üzerinde kurulabileceği:

Rehin hakkı, rehine konu olabilecek varlıklardan, tarafların belirleyeceği biri veya birden fazlası üzerinde kurulabilir.

c) Rehine konu varlıkların bütünleyici parçalarını da kapsayacağı:

Taşınır varlık üzerindeki rehin hakkı, o varlığın bütünleyici parçasını da kapsar. Büttünleyici parçanın ayırt edici özelliklerinin bulunması halinde bunlar ayrıca rehin sözleşmesinde belirtilir. (K. Md. 6, Yön. Md. 14) Niteliği gereği ayırt edici özelliğin bulunmayan taşınır varlıklar için bu şart aranmaz. (K. Md. 4/6-c)

d) Rehnin, rehine konu varlıkların eklentilerini ne şekilde kapsayacağı:

Rehin sözleşmesi akdedilirken taşınır varlıkta bulunan (mevcut) eklentiler ile sözleşmenin akdedilmesinden sonra ilave edilen eklentiler rehin kapsamına girmezler. Ancak, bunun aksi kararlaştırılabilir. (K. Md. 6, Yön. Md. 14)

e) Birlesen veya karışan taşınır varlıklar üzerinde de kurulabileceği:

Kanunun 7 nci ile Yönetmeliğin 15 inci maddelerinde ayrıntılı açıklandığı üzere, birleşen veya karışan taşınır varlıklar üzerinde de rehin hakkı kurulabilir.

f) Rehin verenin ileride sahip olabileceği taşınır varlıklar üzerinde de rehin kurulabileceği:

Rehine konu olabilen taşınır varlıkların malikin mülkiyetinde bulunması şart değildir. Rehin verenin, Kanununun 5 ile Yönetmeliğin 11 inci maddesinde sayılan taşınırları ilerde mülkiyetine geçirmesi söz konusu ise bu **müstakbel taşınır varlıklar** da rehine konu olabilir.

g) Mevcut veya müstakbel taşınır varlıkların getirilerinin rehin edilebilmesi için sözleşmede hüküm olması gerektiği:

Mevcut veya müstakbel **taşınır varlıkların getirileri kendi başına ya da getirişi olduğu taşınır varlık ile birlikte** rehin konusu olabilir. Ancak, getiri üzerinde rehin hakkının doğması için, bunun sözleşme ile kararlaştırılmış olması gereklidir.

h) Mevcut alacakların yanında müstakbel alacakların da rehine konu edilebileceği:

Rehine konu taşınır varlıklar içinde, Kanununun 5 inci maddesi ile Yönetmeliğin 11inci maddesinin birinci fıkralarında sadece "alacaklar" ibaresine yer verilmesinden sonra, 5 inci maddenin beşinci fıkrası ile Yönetmeliğin 16inci maddesinde aynı hususla ilgili daha geniş açıklama yapılmıştır. Buna göre; **her tür sözleşmeden doğan mevcut veya müstakbel alacaklar** rehine konu edilebilir. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümleri saklıdır.

Müstakbel alacakların rehne konu edilebilmesi için bu alacakların **belirli bir iş veya konu ile ilgili olması zorunludur**. Örneğin; belirli bir kira sözleşmesine dayalı olarak müstakbel kira alacakları ve yine aynı şekilde, santralde üretildip belirli sözleşmeye dayalı olarak satışı yapılan elektrik enerjisinden dolayı sonraki aylarda doğacak alacaklar rehin edilebilir. Bu nitelikte olmayacak şekilde bütün müstakbel alacakların rehin edildiğine dair sözleşmeler geçersizdir.

i) Kanun ve Yönetmelikte geçen "araç" ibaresinin 2918 sayılı Kanunda tanımı yapılanları kapsamadığı:

Dikkat edilmesi gereken hususlardan birisi de, Kanunun 5 inci maddesinin (h) bendi ile Yönetmeliğin 11 inci maddesinin (g) bendinde yer alan "araç" ibaresinin 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununda tanımı yapılan araçları kapsamadığıdır. 2918 sayılı Kanun kapsamına giren araçlar üzerinde (ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması durumu hariç) 6750 sayılı Kanuna göre rehin hakkı kurulamayacağından, bu ibare 2918 sayılı Kanunda tanımı yapılan "araç" dışında kalan diğer araç ve makineleri kapsar.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğüne gönderilen 19.07.2017 gün ve 38548646-430 sayılı yazda: "Her ne kadar iş makinalarının 2918 sayılı Kanun çerçevesinde araç kavramı içerisinde sayılmış ve araç rehninin araç siciline tescili gerektiği düzenlenmiş olsa da 6750 sayılı Kanunun, rehne konu varlıklar arasında iş makina-

larını bilinçli sayma yolu ile 2918 sayılı Kanuna istisna getirdiğinden iş makinalarının rehninin bundan böyle Rehinli Taşınır Sicili'ne tescil edilmek suretiyle gerçekleştirileceği” denilmesi nedeniyle Karayolları Trafik Kanuna göre tescil edilen iş makineleri de 6750 sayılı Kanun kapsamına alınmıştır.

h) Ticari plaka ve ticari hat üzerinde rehin kurulması, tescil birimlerine bildirim yapılmış yapılmayacağı:

Kanun ve Yönetmeliğin yukarıda belirtilen maddelerinin (m) bendinde “*Ticari plaka ve ticari hat* üzerinde de rehin kurulabileceği belirtilmiştir. Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 28 inci maddesinde yer alan “*İlk defa tescili yapılan her araca bir tescil plaka numarası tahsis edilir*” hükmü uyarınca, her araca bir plaka, Bakanlar Kurulunun 10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Kararı doğrultusunda da taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına da ticari plaka verilmektedir. Ticari plakaların, ekonomik bir değerinin olması ve araçtan ayrı olarak satılabilmesi nedeniyle rehni de mümkün değildir.

Karayolları Trafik Yönetmeliğinde ticari hatla ilgili olarak bir huküm bulunmamaktadır. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 ve 9'uncu maddeleri ile 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesi gereğince büyükşehir olan veya olmayan belediyeler dâhilindeki ulaşım hizmetlerinin sunulması konusunda bütün düzenlemeleri yapmak bu belediyelere aittir. Belediyelerce belirlenen, gerektiğinde kaldırılan ve değiştirilen güzergâhların (hatların) kullanım hakkının devrinin mümkün bulunması nedeniyle üzerinde rehin kurulmaktadır.

Ticari plaka ve hat üzerine rehin konulması halinde TARES’ te tescil işlemi yapıldığından, bu rehin işleminin tescil birimlerine ve belediyelere bildirilmesi gerekmemektedir.

i) Lisans ve ruhsatların rehninde onay alınacağı:

Kendi mevzuatı gereğince bir onaya tabi olan lisans ve ruhsatların rehni bu onayın alınması hâlinde mümkündür.

i) Borç miktarının belirli olması halinde rehine konu varlıklardan ancak borç miktarının tamamına ek olarak azami beşte bir oranına yetecek kadarı üzerinde rehin kurulabileceği:

Yönetmeliğin 11 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince, **rehinle teminat altına alınan borç miktarının belirli olması halinde**, bu borç miktarına azami bunun beşte bir oranı kadar yapılacak bir ekmele ile çıkacak miktarı karşılaşacak kadar taşınır varlıklar üzerinde rehin kurulabilir. Örneğin; 50.000,- TL borç için en fazla 60.000,- TL’yi karşılaşacak kadar taşınır varlıklar üzerinde rehin kurulabilir.

Yönetmeliğin 11 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmünün uygulanabilmesi için ana koşul, **rehinle teminat altına alınan borç miktarının belirli olmasıdır**. Rehin işlemine konu miktarı belirlenmemiş müstakbel bir borç söz konusu ise, bu ana koşul olmadığından belirtilen fıkra hükmü uygulanmayacaktır.

j) Rehinli taşınır varlığın devri ve bu durumda borçlunun sorumluluğu:

Kanunun 4 üçüncü maddesinin yedinci fıkrasında yer alan “*Rehne konu taşınır varlığın alt veya art rehne konu edilmesi ile rehin verenin rehne konu taşınır varlık üzerindeki tasarruf yetkisini kısıtlayan şartlar geçersizdir*” hükmünden anlaşılacağı üzere, rehin verenin rehne konu taşınır varlık üzerinde tasarruf yetkisi bulunmaktadır. Bu nedenle, rehin veren rehinli taşınır varlığın mülkiyetini veya zilyetliğini devir edebilir.

Yönetmeliğin 28 inci maddesi gereğince;

Böyle bir devir yapılması, aksi sözleşmede kararlaştırılmış olmadıkça, borçlunun sorumluluğunda ve güvencede bir değişiklik meydana getirmez.

Mülkiyetin devredilmesi halinde yeni malik borcu yüklendiği takdirde, rehin alacaklısı, kendisine başvurma hakkını saklı tuttuğunu bir yıl içinde yazılı olarak önceki borçluya bildirmezse, borçlu borcundan kurtulur.

5- Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması:

Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrası ile Yönetmeliğin 17 nci maddesi hükümlerine göre, ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde de rehin kurulması mümkün bulunmaktadır. Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması hâlinde;

a) Kanun ve Yönetmelikte gösterilen borç sınırına kadar olan kısmını karşılayacak taşınır varlık mevcut ise ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulamayacağı:

Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinde “*Birinci fıkrada yer alan diğer taşınır varlıkların borcu karşılaması hâlinde işletmenin tümü üzerinde rehin kurulamaz*” hükmüne yer verilmiş olmasına karşılık, Yönetmeliğin 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında farklı bir düzenlemeyle Kanunun belirdiği sınırın dışına çıkmış ve “**Borç miktarının belirli olması halinde 11 inci maddede yer alan diğer taşınır varlıklardan biri veya birden fazlasının borç miktarının tamamına ek olarak beşte birinden fazlasını karşılaması hâlinde işletmelerin tümü üzerinde rehin kurulamaz**” hükmüne yer verilmiştir.

Yönetmeliğin 17 nci maddesinin üçüncü fıkrası hükmünün de uygulanabilmesi için ana koşul, **rehinle teminat altına alınan borç miktarının belirli olmasıdır**. Rehin işlemine konu miktarı belirlenmemiş müstakbel bir borç söz konusu ise, bu ana koşul olmadığından belirtilen fıkra hükmü uygulanmayacaktır.

Bu sebeple; **rehinle teminat altına alınan borç miktarının belirli olması halinde**, 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununun 5 inci maddesinde sayılan taşınır varlıklar, borç miktarının tamamına ek olarak beşte birinden fazlasını karşılamakta ise işletmenin tamamı üzerinde rehin kurulması mümkün bulunmamaktadır.

Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin (h) bendi gereğince, Ticari İşlemlerde Taşınır Varlıkların Değer Tespiti Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde **bir değerlendirme yapılmış ise** taşınır varlığının tespit edilen değerinin sözleşmede yer alması zorunludur. Değerleme yapılmış yapılmayacağı tarafların isteğine bağlı olduğundan, değerlendirme yapılmamış ise bir değerin sözleşmede gösterilmesi gerekmektedir. **İşlemi yapan noterin, işletmenin tamamı üzerinde rehin kurulup kurulamayacağını anlayabilmesi için, rehin sözleşmesinin taraflarınca kendi aralarında serbestçe veya anlaşmazlık halinde mahkemece bir değer tespitinin yapılmış olması ve bunun sözleşmede gösterilmiş olması icap eder**. Bu yönde bir işlem yapılmamış ve değere sözleşmede yer verilmemiş ise noterin, işletmenin tamamı üzerinde rehin kurulup kurulamayacağını araştırması gerekli değildir.

b) İşletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan her türlü taşınır varlığın rehin edilmiş sayılacağı:

Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması hâlinde, rehnin kuruluşu anında işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan her türlü varlık rehnedilmiş sayılır. (K. Md. 5/2)

(Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması hâlinde, rehnin kuruluşu anında işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan **taşınır** (*Mülga ibare: RG-22/5/2018-30428*) (...) **varlıklar rehnedilmiş sayılır**. Yön. Md. 17)

c) İlgili sicillere bilgi verileceği:

Rehine konu işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan taşınır varlıkların rehin edilmesi diğer kanunlarca bir sicile tescilini gerektiriyorsa bu rehnin ilgili sicillere bildirilmesi zorunludur. Örneğin; işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan 2918 sayılı Kanun kapsamına giren araçların ticari işletmenin tamamının rehni kapsamında rehin edildiğinin ilgili tescil birimine bildirilmesi gereklidir.

Sicil ile diğer siciller arasındaki veri paylaşımının TARES üzerinden elektronik ortamda yapılmasına kadar, ilgili tescil birimlerine bildirimler kâğıt ortamında yapılacak ve gerekli posta gideri ilgilisinden alınacaktır.

c) İlgili sicilde önceden bir rehin hakkı tesis edilmiş ise sırnan ne şekilde belirleneceği:

Rehine konu taşınır ve taşınmaz varlıklar üzerinde diğer kanunlar uyarınca önceden bir rehin hakkı tesis edilmiş olması hâlinde Kanun ve bu Yönetmelik çerçevesinde tesis edilecek bildirilen rehin sonraki sırada yer alır.

d) İşletmenin tamamı üzerinde rehin kurulması durumunda ticaret veya esnaf siciline bildirileceği:

Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde kurulan rehinler, ticaret veya esnaf siciline bildirilecektir.

Sicil ile diğer siciller arasındaki veri paylaşımının TARES üzerinden elektronik ortamda yapılmasına kadar, ticaret veya esnaf sicillerine bildirimler kâğıt ortamında yapılacak ve gerekli posta gideri ilgilisinden alınacaktır.

e) İşletmenin tamamı üzerinde rehin kurulması halinde rehinli varlıkların sözleşme içerisinde ayrı ayrı yazılmasının gerekmediği:

6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununun 5inci maddesinin ikinci fıkrasında ticari işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan varlıkların rehni diğer kanunlarca bir sicile tescilini gerektiriyorsa bu rehnen ilgili sicillere bildirileceğinden bahsedilmiş ise de, işletmeye ait rehinli varlıkların sözleşme içerisinde teker teker sayılıp sayılmaması gerektiği hususunda herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

Bu itibarla, uygulamada yaşanan bu ve benzeri sorunların çözümü hususunda uygulamaya esas olacak görüşü sorulan Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü 13977760-430 sayılı yazısında;

"6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun 5inci maddesinin ikinci fıkrası; "Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması hâlinde, rehnen kuruluşu anında işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan her türlü varlık rehnedilmiş sayılır. Bu varlıkların rehni diğer kanunlarca bir sicile tescilini gerektiriyorsa bu rehnen ilgili sicillere bildirilir. Bu varlıklar üzerinde diğer kanunlar uyarınca önceden bir rehin hakkı tesis edilmiş olması hâlinde bu Kanun çerçevesinde tesis edilerek bildirilen rehin sonraki sırada yer alır. Ticari işletme ve esnaf işletmesi rehinen ticaret veya esnaf siciline bildirilir. Birinci fıkrada yer alan diğer taşınır varlıkların borcu karşılaması hâlinde işletmenin tümü üzerinde rehin kurulamaz." hükmünü amirdir.

Bu itibarla ticari işletme rehni, rehin hukukunda yer alan belirlilik ilkesinin istisnası olup rehne konu olan tüm taşınırların kanun gereği rehin kapsamında olacağından işletme faaliyetine tahsis edilmiş taşınırların tek tek sayılması zorunlu değildir. Ancak anılan mevzuat hükmü gereği bunlar içerisinde araç, fikri ve sınai mülkiyete konu haklar, gemi ve uçak gibi ayrıca birinci bulunan varlıkların olması halinde bu rehinen ilgili sicillerine ve işletme rehni için de işletmenin türüne göre ticaret veya esnaf siciline bildirim yapılması gerekmektedir.

Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması halinde; işletmeye ait rehnedilecek varlıkların tek tek sisteme girişinin yapılmaması, varlık türü olarak sadece "Ticari İşletme" veya "Esnaf İşletmesi" seçilerek işlemlere devam edilmesi,

Ancak mevzuat hükmü gereği bunlar içerisinde araç, fikri ve sınai mülkiyete konu haklar (marka, patent), gemi ve uçak gibi ayrıca birinci bulunan varlıkların olması halinde bu rehinen ilgili sicillerine ve işletmenin türüne göre ticaret veya esnaf siciline bildirim yapılması gerekmektedir.

6- Rehin sözleşmesinin şekli, zorunlu unsurları ve rehin hakkının ne zaman kurulmuş sayılacağı ve sona ermesi:

a) Rehin sözleşmesinin şekli, zorunlu unsurları ve dikkat edilmesi gereken diğer hususlar:

Rehin sözleşmesi elektronik ortamda ya da yazılı olarak hazırlanır.

Sicile tescil edilmesi için elektronik ortamda hazırlanan rehin sözleşmesinin güvenli elektronik imza ile imzalanması; yazılı olarak hazırlanan rehin sözleşmesinde de tarafların imzalarının noterce onaylanması zorunludur.

Sözleşmeler, noterliklerimizce Birliğimiz bilişim sistemi içinde yer alan merkezi sicil sistemi (Taşınır Rehin Sicil Sistemi -TARES) üzerinden yapılacaktır.

Kanunun 4/6-b maddesi ile Yönetmeliğin 9/1-d, e maddesi gereğince, borç miktarının belirli olması gereklidir. Ancak;

Borç miktarı belirlenmiş ise borç miktarının ve yukarıda 5inci maddenin (i) bendinde yapılan açıklamada belirtilen sınırlamaya uygun şekilde güvence miktarının, Borcun belirli olmaması halinde ise, rehnin ne miktar için güvence teşkil ettiğinin, sözleşmeye yazılması zorunludur.

Rehin sözleşmesinde sonraki sırada yer alan rehinli alacaklılara boşalan dereceye geçme hakkı verilebilir. Rehin sözleşmesi dışında bir sözleşme ile bu hakkın tanınması hâlinde sözleşmenin geçerliliği, Sicile tescil edilmesine bağlıdır.

Rehin sözleşmesinde bulunması gereken unsurlar ve rehin sistemleri Kanunun 4. maddesi ile Yönetmeliğin 9uncu maddesinde sayılmış olup, NBS'de de buna uygun düzenlemeler yapılmış ve TARES internet sayfasında yer verilen Usul ve Esaslarda da gereken açıklamalara yer verilmiştir.

Bazı kredi kuruluşlarının; Kanunun 4 üncü maddesinin yedinci fıkrasında “*Rehne konu taşınır varlığın alt veya art rehne konu edilmesi ile rehin verenin rehne konu taşınır varlık üzerindeki tasarruf yetkisini kısıtlayan kayıtlar geçersizdir*” hükmünün bulunmasına karşılık, sözleşmelere “*Rehin veren ticari işletmeyi veya rehine dahil taşınır varlıklarını rehin alanın rızasını almadan/rızası dışında başkalarına devretmemeyi, bir aynı hakla takyit etmemeyi, başka bir yere nakletmemeyi veya başkalarıyla değiştirmemeyi taahhüt eder*” şeklinde hüküm koydukları Birliğimize ulaşan bilgilerden anlaşılmaktadır. Bu şekilde konulan hüküm, Kanunun 4 üncü maddesinin yedinci fıkrasına aykırı olacağından, metinden çıkarılmadıkları takdirde NK'nın 53 üncü maddesi gereğince onaylama işleminin yapılmaması gerekmektedir.

b) Rehin hakkının kuruluşu:

6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununa tabi rehinlerin kurulabilmesi için sözleşmenin imzalanması yeterli olmayıp, aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrası gereğince rehin sözleşmesinin Sicile tescil edilmesi gerekir.

Rehin hakkı, rehin sözleşmesinin Sicile tescil edilmesiyle üçüncü kişilere karşı hükm ifade eder.

c) Rehin hakkının geçerlilik süresi ve sona ermesi:

Yönetmeliğin 21inci maddesi gereğince;

Rehin hakkı, rehin sözleşmesinde süre kaydı konulması halinde belirlenen süre boyunca geçerlidir.

Rehin hakkı geçerlilik süresinin taraflarca uzatılması halinde ilerleme sisteminde sonraki sırada başka rehin alacaklısı varsa lehine geçerlilik süresi uzatılan rehin alacaklısının sırası son sıraya düşer. Sabit derece sisteminde rehin alacaklısının derece ve sırası korunur.

Yönetmeliğin 22nci maddesi gereğince Kanun ve bu Yönetmeliğe göre kurulan rehin hakkı, belirlenen sürenin sona ermesi, alacağın sona ermesi, rehnin terkini veya rehinli taşınır varlığın tamamen yok olmasıyla sona erer.

7- Rehinli taşınır sicili ve tescil işlemleri:

Rehin hakkının tesisi ve üçüncü kişilere karşı hükm ifade etmesi, rehinli alacaklılar arasında öncelik hakkının saptanması, değişiklik, terkin ile rehinli taşınır varlık ile alacağın devrinin tescili, boşalan dereceye geçme hakkı taleplerinin alınması, bu taleplerin Sicile tescil edilmesi ile sicil kayıtlarının tutulması ve erişime açılması amacıyla 6750 sayılı Kanunun 8inci maddesinin 1inci fıkrası ile Rehinli Taşınır Sicili Yönetmeliğinin 5inci maddesinde kurulması öngörülen Rehinli Taşınır Sicili, Gümruk ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Noterler Birliği arasında 23.12.2016 tarihinde imzalanan protokol uyarınca Birliğimiz bilişim sistemi içinde Taşınır Rehin Sicil Sistemi (TARES) adı altında kurulmuştur.

6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu hükümlerine tabi bir rehinin kurulabilmesi için mutlaka noterliklerimizde tescil edilmesi zorunludur. Bu sebeple, tescil işlemleri sırasında noterliklerimizce aşağıdaki hususların dikkate alınması gerekmektedir.

a) Tescil işlemlerinin TARES üzerinden yapılacağı:

Tescil işlemleri de sözleşmeler gibi noterliklerimizce Birliğimiz bilişim sistemi içinde yer alan merkezi sicil sistemi (Taşınır Rehin Sicil Sistemi -TARES) üzerinden ve web sayfa-sında yer verilen usul ve esaslara göre yapılacaktır.

b) Tescil için aranan kanuni şartların var olup olmadığını araştırılacağı:

Tescil için aranan kanuni şartların var olup olmadığını anlaşılmaması için, Rehinli Taşınır Sicili Yönetmeliğinin 10 uncu maddesi uyarınca noterler ve yetkili görevlilerce:

Tescil talebinin Kanun ve ilgili Yönetmeliklerde öngördüğü şekilde ve rehin taraflarınca yapılp yapılmadığı,

Tescil için Kanun, Kanun uyarınca çıkarılan yönetmelikler ve ilgili diğer mevzuatta öngörülen belgelerin bulunup bulunmadığı,

Tescil edilecek hususların ilgili kurum ve kuruluşların onayına tabi olması halinde, söz konusu onayın alınıp alınmadığı, araştırılır.

c) Sicilde yapılacak işlerin kapsamı ve yapılışı:

aa) Sicilde, rehin sözleşmelerinin tescil, değişiklik ve terkini, rehinli taşınır varlık ile rehin hakkının devri ile boşalan dereceye geçme hakkının tescili ile tescil edilen hususların sorgulanması ve bunlara ilişkin belge oluşturulması işlemleri yapılır.

bb) Tescil işlemleri, yetki söz konusu olmadığından tüm noterliklerde yapılabilir.

cc) Rehinli Taşınır Sicili Yönetmeliğinin 21 ve 22 nci maddelerinde yer alan hükümler gereğince;

Tescil işlemi, kural olarak tarafların talebi üzerine yapılır.

Bunun dışında:

Mahkeme kararlarına istinaden,

Kanuna göre rehin alacaklısı sıfatına sahip kişilerin, rehin sözleşmesinin terkini talebinde bulunmaları halinde,

6750 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin altıncı fıkrası uyarınca, **rehinli taşınır varlığın devri ile alacağın devrini** Sicile tescil ettirmekle yükümlü olan rehin veren sıfatına sahip kişiler ile rehinli taşınır varlığı devralan üçüncü kişilerin, sözü edilen devirleri bildirmeleri durumunda da,

Tescil işleminin yapılması zorunludur.

çç) Rehinli Taşınır Sicili Yönetmeliğinin 22 nci maddesinde sayılan başvuruya yetkili kişiler, tescil taleplerini bizzat veya temsil ve ilzama yetkili temsilcileriyle yapabilirler.

dd) Tescil edilecek tüm hususlar ve bu hususlarda meydana gelen değişiklikler ile bu hususların terkin edilmesi işlemlerinin doğrulayıcı belgelere dayanması esastır. İşlem türüne göre belirlenen belgelerin notere verilmesi zorunludur. Noter, ihtiyaç duyulması halinde tamamlayıcı diğer belgelerin de verilmesini isteyebilir.

ee) Tescil talebinde gerekli bilgiler, derece sistemi, tescil numarası ve belgesi, belge ve örnek talebi, rehin sözleşmesi değişiklikleri, rehin sözleşmesinin terkini hususlarında TARES internet sayfasında yer verilen Usul ve Esaslara göre işlem yapılacaktır.

ff) Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 23 üncü maddesi gereğince, rehin sözleşmelerinin üzerine tescil numarası belirtilmek suretiyle tescilin yapıldığı yazılacaktır.

c) Tescil talebinin reddi:

Rehinli Taşınır Sicili Yönetmeliğinin 27 nci maddesi gereğince noter, aşağıdaki hallerde tescil talebini reddeder:

aa) Rehin sözleşmesinin taraflardan biri tarafından imzalanmaması,

bb) Rehin sözleşmesinde yer olması zorunlu hususlardan herhangi birine yer verilmemesi.

cc) Tescil için aranan şartların eksik olması.

çç) Sicil tarafından talep edilen bilgi ve belgelerin verilmemesi,

dd) Sicile tescil edilecek hususların, tarafların tam ve gerçek beyanına uygun olma-ması veya kamu düzenine aykırılık oluşturması,

ee) İlerleme sisteminin kabul edilmesi halinde, rehin sözleşmesinde yer alan güvence miktarının diğer alacaklılar aleyhine muvafakatsız olarak artırılmasının tescilinin talep edilmesi.

Tescil talebi reddedilirse, noter reddin nedenlerini tescil talebinde bulunanlara bildirir.

d) Yapılması zorunlu bildirimler:

Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması hâlinde, işletmelerin faaliyetlerine tahsis edilmiş varlıkların rehni kapsam ve ilgisine göre noterlikçe ilgili ticaret veya esnaf sicilne bildirilir.

Telif hakkı, marka, patent, faydalı model, endüstriyel tasarım, entegre devre topografyası ile yeni bitki çeşitleri üzerindeki ıslahçı hakları üzerinde Kanun uyarınca rehin kurulması halinde, rehin hakkı noterlikçe bu taşınır varlıkların kayıtlı olduğu ilgili sicile bildirilir.

Mevzuatı gereği özel sicillerine kaydı gereken gemi, hava aracı, iş makinesi, maden ve cevher ile motorlu taşıtlar üzerinde tesis edilen rehin hakları **İlgili siciller tarafından** Türkiye Noterler Birliğine bildirilir.

Sicil ile diğer siciller arasındaki veri paylaşımının TARES üzerinden elektronik ortamda yapılmasına kadar, noterliklerce gönderilecek bildirimler kâğıt ortamında ve gerekli posta gideri ilgilisinden alınmak suretiyle gerçekleştirilecektir.

e) Alacağın son bulması ve terkin işlemleri:

6750 sayılı Kanunun 15 inci ile Rehinli Taşınır Sicili Yönetmeliğinin 29 uncu maddesi gereğince;

Rehin sözleşmesi aşağıdaki hallerden birinin gerçekleşmesi halinde Sicilden terkin edilir:

- aa) Alacağın son bulması üzerine rehin alacaklısı tarafından terkin talep edilmesi,
- bb) Rehin verenin borcun son bulduğunu tevsik eden mahkeme kararı üzerine bildirim yapması,
- cc) Mahkemeler tarafından rehin sözleşmesinin terkin edilmesine karar verilmesi.

Şarta bağlı yükümlülükler de dâhil olmak üzere, mevcut ve müstakbel güvenceli yükümlülüklerin ödeme ve diğer yöntemlerle ifa edilmesi hâlinde rehin hakkı rehin alacaklısının talebi üzerine Sicilden terkin edilir.

Rehin alacaklısının, alacağın son bulduğu tarihten itibaren yabancı hukuka tabi rehin alacaklısı tarafından otuz, Türk hukukuna tabi rehin alacaklısı tarafından on beş iş günü içinde, rehin kaydının Sicilden terkini için başvuruda bulunması zorunludur. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesinin yaptırımı aynı maddede gösterilmiştir.

Rehin alacaklısı tarafından rehin sözleşmesinin terkini için süresinde talepte bulunulmaması halinde, rehin veren bu durumu borcunun son bulduğunu tevsik eden mahkeme kararlarıyla birlikte Sicile bildirir. Sicil, rehin verenin terkin talebinin ulaşmasını müteakip rehin sözleşmesini sicilden terkin eder ve bu durumu alacaklıya bildirir.

Rehinli Taşınır Sicili Yönetmeliğinin 27 nci maddenin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, ilerleme sisteminin kabul edilmesi halinde, rehin sözleşmesinde yer alan güvence miktarının diğer alacaklılar aleyhine muvafakatsız olarak artırılması nedeniyle reddedilen bir tescil talebinde ısrar edilmesi halinde, değişiklik talep edilen rehin sözleşmesi Sicilden terkin edilir ve farklı bir tescil numarası verilerek yeniden tescil edilir. Bu halde, yeniden tescil edilen rehin sözleşmesinin alacaklıları, aynı taşınır varlık üzerindeki diğer tüm rehin alacaklılarından sonraki sırayı alır.

Yönetmeliğin 21 inci maddesi gereğince, bir borca rehin sözleşmesinde belirlenen süre sonuna kadar güvence teşkil eden rehinlerde, **borçlunun temerrüdü halinde borçlu tarafından** rehin sözleşmesinde belirlenen sürenin sona erdiği iddiası ile terkin talebinde bulunulamaz.

Noter, rehin sözleşmesinin terkini talebine ilişkin olarak ilave bilgiler istemeye yetkilidir.

8- Hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak kanun hükümleri:

Kanunun 18 ile Yönetmeliğin 42 nci maddeleri hükümleri gereğince, Kanun ve Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun taşınmaz rehine iliskin hükümleri ile 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun ipoteğin paraya çevrilmesi hakkında hükümleri kıyasen uygulanır.

9- Kredi ya da kefalet sağlayan yabancı ülke özel kurum veya kuruluşlarının da 6750 sayılı Kanun çerçevesinde yapılacak rehin işlemlerinde taraf olabilecekleri:

Yabancı ülke hukukuna göre kurulmuş, Türkiye'de merkezi veya Şubesi bulunmayan, kredi/kefalet sağlayan özel kurum veya kuruluşların 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu çerçevesinde rehin sözleşmesine taraf olup olamayacağının Gümrük ve Ticaret Bakanlığından sorulması üzerine, adı geçen Bakanlık İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nce gönderilen 22.05.2017 tarihli ve E-00024852600 sayılı yazda özetle:

"6750 sayılı Kanunun 2 ve 3 üncü maddeleri ile Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmeliğin 'Rehin sözleşmesinin tarafları' başlıklı 10 uncu maddesinin birinci fıkrası hükümleri çerçevesinde, yabancı ülke hukukuna göre kurulmuş, Türkiye'de merkezi veya Şubesi bulunmayan kredi kuruluşlarının 6750 sayılı Kanunda belirtilen kredi ve kefalet sağlayan kamu veya özel kurum ve kuruluşlar arasında yer aldığı, bu nedenle, bu kuruluşların anılan Kanun çerçevesinde rehin alacakları olarak işlem tesisi edebileceği değerlendirilmektedir."

*Bununla birlikte, tüzel kişi kurum veya kuruluşları tanımlamada uluslararası düzeyde kabul görmesi, bu kurum ve kuruluşlara özgü tanımlayıcı bir kimlik ifade etmesi ile bunlara iliskin detaylı bilgileri ihtiya etmesi ve takip hukuku bakımından rehin verenin haklarının korunmasına kolaylık sağlama nedeniyle **yabancı kredi kuruluşları için Legal Entity Identifier-LEI numarasının Taşınır Rehin Sicili Sisteminde (TARES) MERSİS numarası yerine kullanılabileceği** değerlendirilmektedir.*

Bu itibarla; kredi ya da kefalet sağlayan, yabancı ülke hukukuna göre kurulmuş ve Türkiye'de merkezi veya Şubesi bulunmayan özel kurum veya kuruluşların da 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu çerçevesinde yapılacak rehin işlemlerinde taraf olmalarının mümkün bulunmaktadır.

10- İcra ve iflas müdürlüklerinin, REHİNLİ TAŞINIR SİCİLİ (TARES) KAYITLA-RINDA YER ALAN taşınır varlıklar üzerindeki rehin hakları ve bu rehinerle ilgili diğer hususlara ilişkin bilgi ve onaylı belge alabilecekleri:

(10.12.2019 tarihli ve Hukuki Danışmanlık –54752 (229) sayılı genel yazıya istinaden eklenmiştir.)

Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü tarafından Birliğimize gönderilen 15.11.2019 tarih ve 95776667-441 sayılı yazda;

"Bakanlığımıza 'icra daireleri tarafından rehinli taşınrlara ilişkin temerrüt sonrası hakların takibi amacıyla sivil yetkilisi olan noterlerden bilgi ve belge talep edildiği, ancak bu taleplerin hukuki dayanağının olmadığı gereğesi ile reddedildiğine' ilişkin başvurular olmaktadır.

Bilindiği üzere Rehinli Taşınır Sicili Yönetmeliğinin "Belge ve örnek talebi" başlıklı 26 nci maddesi;

"(1) İlgisini ispat eden herkes, rehin verenin rehinli işlemleri ile Kanun uyarınca rehne konu edilebilecek taşınır varlıklar üzerindeki rehin hakları ve bu rehinelere ilişkin diğer hususları görmek amacıyla Sicilden onaylı belge talebinde bulunabilir. Bu halde, onaylı belge yalnızca talep konusu için düzenlenir.

(2) Mahkemeler, Cumhuriyet savcılıkları, Bakanlık ile Bakanlık tarafından uygun görülen kamu kurum ve kuruluşları tarafından onaylı belge örneği talep edilmesi halinde herhangi bir bedel alınmaz.

(3) İkinci fıkrada sayılan makamlara sivil kayıtlarına fiziki ve elektronik ortamda erişim hakkı tanınarak evrakin incelenmesine imkân verilir."

hükümüne amirdir.

Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik ile icra dairelerine tevdi edilen görevler de göz önüne alındığında yukarıda bahsi geçen Yönetmelik maddesinin ikinci fıkrası kapsamında onaylı belge talep edebilecek kurumlar arasında icra ve iflas dairelerinin de yer alması gerektiği mütalaa edildiği" bildirilmiştir.

Konu, Yönetim Kurulunun 04.12.2019 tarihli toplantıda görüşülmüş ve istemleri hâlinde icra ve iflas müdürlüklerine **rehinli taşınır sicili (TARES) kayıtlarında yer alan** taşınır varlıklar üzerindeki rehin hakları ve bu rehinelere ilişkin diğer hususlara ilişkin bilgi ve onaylı belge verileceğine karar verilmiştir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

31.10.2016-H (150), 28.12.2016-H (195), 02.01.2017- H (1), 17.03.2017-H (49),
29.05.2017-H (88), 25.07.2017-H (121), 30.03.2018-HD (59), 09.07.2019-HD (129) sayılı
genel yazılar yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan
“YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

Özü: Taşınmaz satış vaadi, arsa payı karşılığı inşaat ve ön ödemeli konut satış vaadi sözleşmelerine ilişkin düzenleme ve açıklamalar

G E N E L G E
No. (34)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Taşınmaz satış vaadi, arsa payı karşılığı inşaat ve ön ödemeli konut satış vaadi sözleşmelerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplanmaları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

I - TAŞINMAZ SATIŞI VAADI - ARSA PAYI KARŞILIĞI İNSAAT YAPIMI SÖZLEŞMELERİ:

1- Tapu siciline kayıtlı taşınmazların satış vaatlerinin resmi şekilde yapılmasıının zorunlu olduğu:

Tapusuz taşınmazlar taşınır mal hükmünde olduğundan, zilyetliğin devri ile satış işlemleri tamamlanır.

6098 sayılı TBK'nın 237 nci maddesi gereğince taşınmaz satışları ile satış vaatleri resmi şekilde düzenlenmedikçe geçerli olmaz.

Tapu Sicili Tüzüğünün 47 nci maddesi gereğince, satış vaadine ilişkin kişisel hakkın, şerhler sütununa kaydı için noterlikçe düzenlenen sözleşmenin ibraz edilmesi zorunludur.

2- "Kat karşılığı" ve "arsa payı karşılığı" ibareleri:

Uygulamada "arsa payı karşılığı" yerine "kat karşılığı" ibaresinin kullanılmasının bir sakınca yaratılmayacağı hususunda tereddütler yaşanmaktadır.

1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 TMK'ın 1009 uncu maddesinde "arsa payı karşılığı inşaat" ibaresinin kullanılmasına karşılık, 17.08.2013 tarihli ve 28738 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yeni Tapu Sicil Tüzüğü ile yürürlükten kaldırılan mülga Tapu Sicili Tüzüğü'nün 55'nci maddesinin (c) bendinde "kat karşılığı inşaat hakkı" ibaresinin yer olması nedeniyle uygulamada yeni Tapu Sicil Tüzüğü'nün yürürlüğe girmesine kadar "kat karşılığı inşaat" ibaresi kullanılmıştır. Mülga Tüzüğün 55'nci maddesinin (c) bendinde yer alan "kat karşılığı inşaat hakkı" ibaresi, yeni Tüzüğün 47'nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde "arsa payı karşılığı inşaat hakkı" şeklinde değiştirilmesinden sonra belirtilen sözleşmelerde bu ibare kullanılmaya başlanmıştır. Bu sebeple; "kat karşılığı" ibaresi "arsa payı karşılığı" ibaresiyle aynı anlamda gelmektedir.

3- Arsa payı karşılığı inşaat yapımı sözleşmesinin hukuki yapısı ve düzenleme şeklinde yapılmasıının zorunlu olduğu:

Kat karşılığı inşaat sözleşmesi, eser (istisna – 6098 s.TBK md. 470) ve satış vaadi (TBK md 29) sözleşmelerini kapsayan karma bir sözleşmedir. Bu sözleşme ile arsa sahibi ve yüklenici arsa payı karşılığında bina yapımı için anlaşmakta, arsa sahibi taşınmazdaki belli bir payın mülkiyetinin müteahhide geçirilmesini, yüklenici de inşaatı yapmayı kabul etmekte-

dirler.

Yasalarımıza göre mal sahibi ile yüklenici arasında yapılacak inşaat sözleşmesi hiçbir şekilde bağlı olmamakla beraber; kat karşılığı inşaat sözleşmesinin hukuken geçerli ve tarafları bağlayıcı nitelik taşıyabilmesi için düzenleme biçiminde yapılması gereklidir.

Bu konuda, Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin 20.12.1978 gün, 1978/2023 esas, 2443 sayılı kararında “*kat karşılığı inşaat sözleşmesi istisna ve satış vaadi sözleşmelerini kapsayan karma bir akit olduğundan geçerliliği gayrimenkul satış vaadi açısından re'sen (düzenleme) tanzim edilmiş noter senedinin varlığını icap ettirmektedir. Noterin imza tasdiki suretiyle yapacağı işlem, akdi geçersiz kılacağı gibi, akde bağlı cezai şartı da geçersiz kılınır*” denilmektedir.

Bu nedenle, kat karşılığı inşaat sözleşmelerinin Yargıtay kararına uygun olarak düzenleme biçiminde yapılması gerektiğinden, bu yönde işlem yapmayan noterlerin, hukuki sorumluluk fonundan yararlanmaları mümkün bulunmamaktadır.

4- Taşınmaz satış yetkisi içeren vekâletname ile satış vaadi sözleşmesi de yapılabileceği:

Kendisine bir gayrimenkülü satış yetkisi veren vekâletname ile o kişinin bu gayrimenkülü satış vaadinde bulunup bulunmayacağı hususunun öteden beri ihtilaf ve münakaşa konusu olduğu malumlardır.

Ancak, Yargıtay'ın son senelerde istikrar kazanan kararlarına göre bir gayrimenkülü satma yetkisini taşıyan vekâletnameye müsteniden gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi yapılması mümkün görülmektedir. Hal böyle ise de Birliğimize devamlı surette intikal eden olaylardan dolayı çıkacak veya çıkışması muhtemel anlaşmazlıklarını önlemek için, bir vekâlete istinaden gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi yaptırmak isteyen ilgilinin kesin iradesinin öğrenilerek bu hususun vekâletname içinde açık seçik belirtilmesinin yararlı olacağı düşünüldüğünden, noterlerimizin gayrimenkul satışına yetki veren bir vekâletname düzenlenmesi istendiğinde ilgiliden bu hususu açıkça sorarak müspet veya menfi bir şekilde vekâletnamede belirtmeleri uygun olacaktır.

5- Taşınmaz satış vaadi ve arsa payı karşılığı inşaat yapımı sözleşmelerinin taraflardan birinin istemi halinde tapu siciline serh edileceği:

2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddesi “*Noterlik Kanununun (mülga 3456 s. NK'nın) 44 üncü maddesinin (B) bendi (1512 s. NK'nın 60 ncı maddesinin 3 üncü bendi) mucibince noterler tarafından tanzim edilen gayrimenkul satış vadisi sözleşmeleri ile (Ek ibare: 5831 - 15.1.2009 / m.1) arsa payı karşılığı inşaat sözleşmeleri de taraflardan biri isterse gayrimenkul siciline serh verilir.*

Şerhden itibaren beş yıl içinde satış yapılmaz veya irtifak hakkı tesis ve tapuya tescil edilmezse işbu serh tapu sicil müdürü veya tapu sicil görevlileri tarafından re'sen terkin olunur.” hükümlerini içerdiğiinden, taraflardan birinin istemi üzerine sözü edilen sözleşmeler tapu siciline serh edilebilir.

6- Yabancılara ait taşınmaz satış vaadi sözleşmelerinin noterlikçe herhangi bir mercie bildirilmeyeceği:

Bir soru üzerine Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığından aldığı 3.5.1993 tarih ve 53414 sayılı yazısı TNB' ye göndermiştir. Bu yazida:

“... Bilindiği gibi adı geçen karar hükmüne göre dışında yerlesik kişilerin gayrimenkul ve gayrimenkule müteferri aynı hakların iktisabı ve satışı ile ilgili işlemler Genel Müdürlüğü ile Bankalar ve Özel Finans Kurumlarında üçer aylık dönemler itibariyle Müsteşarlığımıza gönderilmektedir.

Bu nedenle, ayrıca noterler tarafından yapılan satış vaadi sözleşmelerinin müsteşarlığına gönderilmesine gerek görülmektedir.” denildiğinden, yabancılara ait taşınmaz satış vaadi sözleşmelerinin noterliklerce herhangi bir mercie bildirilmesi gerekmektedir.

7- Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 16'ncı maddesi hükümlerinin arsa payı karşılığı inşaat sözleşmelerinde uygulanmayacağı:

Ankara Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nce Birliğimize, valiliklerce de noterliklere gönderilen Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü'ne ait 29 Ağustos 2014 tarihli ve 310.99-11244 sayılı yazıyla, kat karşılığı inşaat sözleşmeleriyle konut satış sözleşmelerinde, Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği hükümleri gereğince, bağımsız bölüm alanının, mevcut ise bağımsız bölüme ait ekentilerin brüt alanının, bağımsız bölüme ortak alanlardan düşen payların belirlenmesi ve belirtilmesi ile alım/satıma konu bağımsız bölüme ait kat planlarının da sözleşmeye eklenmesi gereğinin bildirilmesi üzerine, adı geçen Genel Müdürlüğüne başvurularak, belirtilen hususların noterlerce sözleşmelere re'sen yazılamayacağının ve planların da eklenmeyeceğinin düşünüldüğü bildirilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe Birliğimize gönderilen 15.12.2014 tarihli ve 39860970/310.99/15903- 01519439 sayılı yazda;

“İlgî (b) yazımızda açıklanan konu “Konut Satış Sözleşmeleri” ne ilişkin olup, ilgi (a) yazınızda belirtilen “Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmeleri” bu konu kapsamı dışındadır” denilmektedir.

Buna göre;

Arsa payı karşılığı inşaat sözleşmelerine, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün 29 Ağustos 2014 tarihli ve 310.99-11244 sayılı yazısında yer alan bilgilerin yazılması ve planların da eklenmesi gerekmemektedir.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 40'inci maddesinde belirtilen ön ödemeli konut satışına ilişkin satış vaadi sözleşmelerinin ise, 27.11.2014 tarihli ve Hukuk – 17969 (119) sayılı genel yazı ekinde bulunan Yönetmeliğin hükümlerine ve buna göre hazırlanan NBS 'ye konulan, zorunlu bilgileri içeren sözleşme örneklerine göre düzenlenmesi icap etmektedir.

8- Yapım işleri (arsa payı inşaat) sözleşmelerinde müteahhit yetki belgesi numarasının kullanılması gereği:

02.03.2019 tarih ve 30702 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 16 Aralık 2010 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Yapı Müteahhitlerinin Kayıtları ile Şantiye Şefleri ve Yetki Belgeli Ustalar Hakkında Yönetmeliği yürürlükten kaldırınan **Yapı Müteahhitlerinin Sınıflandırılması ve Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmeliğin**;

5 inci maddesinin (1)inci fıkrası;

“(1) Yapı ruhsatına tâbi bütün yapıların gerçek veya tüzel kişiliği haiz bir yapı müteahhidinin veyhut bunların oluşturulacağı ortak girişimin sorumluluğu altında inşâ edilmesi; her müteahhidin yetki belgesi numarası olması esastır. Bu numaranın yapı ruhsatında, yapı kulanma izin belgesinde ve yapım işleri sözleşmelerinde kullanılması zorunludur.

26 ncı maddesinin (1)inci fıkrası da;

(1) İdarelerce ruhsat düzenleme aşamasında, yapı müteahhitliğini üstleneceklerin belge grubunun uygunluğu ve yetki belgesi numarası elektronik ortamda kontrol edilir. Yetki belgesi numarasının bulunmaması veya iptal edilmiş olması ya da belge grubunun 14 üçüncü maddenin üçüncü ve altıncı fıkralarında sayılan kriterler bakımından uygun olmaması halinde, yapı ruhsatı düzenlenmez.”

Hükümlerini içerdiginden, yapı müteahhitliğini üstlenecek olan her gerçek ve tüzel kişinin yetki belgesi numarası alması ve bu numaranın yapım işleri sözleşmelerinde kullanılacağıının dikkate alınması gerekmektedir.

9- Taşınmaz satışı vaadi sözleşmesine ilişkin olarak bazı kanunlarda yer alan yasaklamalar ile bu sözleşmenin yapılabileceği ve yapılamayacağı durumlar:

Gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri, birçok hukuk işlemi gibi tarafların serbest iradeleri ile oluşan ve taraflarına karşılıklı borçlar yükleyen bir sözleşmedir. Bu nedenle bu söz-

leşmenin yapılması sırasında da 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 26 ve 27 ncı maddele-rini gözden uzak tutmamak gereklidir. Her sözleşmenin kanunların çizdiği sınırlar içinde kalma-sı bir zorunluluktur.

Hal böyle olunca bazı durumlarda gayrimenkul satış vaadi işlemlerinin de ya-pılması imkânsızlık arz etmektedir. Bu imkânsızlığı özellikle iki bölümde incelemek gerekir.

Birinci bölümde, önemli olan husus gayrimenkul satış vaadi sözleşmesinin ya-pılabilirliğine rağmen, sözleşmenin yerine getirilmesinin imkânsız olmasıdır. Bu du-rumda noterler yönünden görevlerini yapmağa engel bir kanun hükmü bulunmamak-tadır. Bir örnek vermek gereklidir, iştirak durumunda paylı olarak kullanılan gayrimenkullerde, paydaşlardan birisinin kendi payını satmayı vaat etmesi halinde, iştirak durumu çözülene dek sözleşmenin yerine getirilmesi askıya alınmaktadır.

İkinci bölümde ise, kamu düzeni ile getirilmiş bazı yasaklılar yer almaktadır. Aşağıda belirtilen Kanun hükümleri uyarınca, bu durumlarda taşınmaz satış vaadi söz-leşmelerinin yapılmaması gereklidir. (Bu genelge ile yürürlükten kaldırılan 1986-85 sayılı genelge)

a) 775 Sayılı Gecekondu Kanunu:

775 Sayılı Gecekondu Kanunu'nun 34 üncü maddesinin birinci fikrası:

“Bu Kanun hükümlerine göre belediyelerce tahsis olunan arsalar, yapılar ve bu arsa-lar üzerinde yapılan bina ile meydana gelen taşınmaz mallar, tahsis tarihinden itibaren 10 yıl süre içinde:

- a) Devir ve temlik olunamaz.
- b) Rehin, ve diğer aynı haklarla takyidedilemez.
- c) **Satış va'dı sözleşmesine konu teşkil edemez.**
- d) Taksim ve satış suretiyle şüyuun giderilmesi talebine konu olamaz.
- e) Haczedilemez ve işgal olunamaz.

Ancak, (e) fikrasi hükmü mahfuz kalmak şartıyla, ölüm, emeklilik, görev nakli ve Türkiye Emlak Kredi Bankasının veya konut kredisi veren diğer kuruluşların ipotekli alacaklarından dolayı yapılacak satış ve işlemler bu kayıtlara bağlı değildir.” hükmünü içermektedir.

Bu madde hükmüne göre, 775 sayılı Gecekondu Kanunu hükümleri uyarınca beledi-yelerce tahsis olunan arsalar, yapılar ve bu arsalar üzerinde yapılan bina ile meydana gelen taşınmaz mallar, **maddede belirtilen ayrık durumlar dışında** tahsis tarihinden itibaren 10 yıl süre içinde satış vaadi sözleşmesine konu teşkil edilemez.

Bu ayrık durumlardan birisi olarak sayılan **görev değişikliği** ile ilgili olarak TNB tara-fından Adalet Bakanlığına intikal ettirilen bir soruya ilişkin olarak verilen 17 Ocak 1984 gün ve 1309 sayılı yanıtta; “**775 sayılı «Gecekondu Kanunu»nun 34 ncü maddesi, tahsis amacına aykırı davranışları önlemek üzere düzenlenmiştir. Maddeye göre; belediyelerce tahsis olunan arsalar, yapılar ve bu arsalar üzerinde yapılan bina ile meydana gelen taşınmaz mallar, tahsis tarihinden itibaren, 10 yıl süre ille satış vadi sözleşmesine konu teşkil edilemezler. Ancak, ölüm, emeklilik, görev nakli ve maddede sayılan diğer hallerde yapılacak satış ve işlemler bu yasaklardan ayrıktır.**” tutulmuştur. Kanunun amacı, mevcut gecekonduların İslah ve tasfiyesi ve arsa dağıtıımı suretiyle yeni konutlar yaparak yoksul veya dar gelirli bulunduğu yer-de mesken sahibi yapmak ve mesken ihtiyacını karşılamaktır. Kanun koyucu 34 üncü madde ile tahsis amacına aykırı davranışları önlemek isterken, mesken sahibinin fiili tasarruf hakkını korumak, meskenin herhangi bir sebeple elden çıkışmasına mani olmak istemiştir. Görev nakli, ister askerden sonra ister mevcut görevin ifası sırasında tayin suretiyle de olsun memurun, bulunduğu yerden başka bir yere ikametgahını nakil zorunluluğunu doğurur. Bu durumda memur önceki görev yerinde iken 775 sayılı Kanuna göre sahip olduğu meskenini kullanabilme imkânını yitirdiğine göre, görevi başka yere nakledilen memurun bu durumunun, kanunun öngördüğü tahsis amacına aykırı davranış olarak kabule imkan bulunmadığından, tapu ile maliki bulunduğu taşınmaz üzerindeki mülkiyet hakkını kısıtlamaya da imkân yoktur.

Açıklanan nedenlerle, Gediz Belediyesinde memur iken askere sevk edilip, asker dö-nüşü Simav Belediyesine memur olarak atanınan kişinin durumunun 775 sayılı Kanunun 34

üncü maddesinde anılan görev nakli olarak kabulü ile 775 sayılı Kanuna göre 'iktisap ettiği gayrimenkülü hakkında taşınmaz satış vadi sözleşmesi yapabileceği düşünülmektedir» de-nilmektedir.

b) 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu:

3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu-nun 13 üncü maddesi "Uygulama alanlarında Cumhurbaşkanı kararının Resmi Gazete'de yayımı tarihinden itibaren, kamulaştırma, toplulaştırma, arazi değiştirilmesi ve dağıtım işlemlerinin tamamlanması veya tapuya tescili sonuçlandırılıncaya kadar, gerçek kişilerle özel hukuk tüzelkişilerine ait arazinin mülkiyet ve zilyetliği devir ve temlik edilemez. Bu araziler ipo-tek edilemez ve satış vaadine konu olamaz. Ancak, bu kısıtlama süresi beş yılı aşamaz. **Sulama şebekesi tamamlanıp sulamaya geçinceye kadar da aynı işlemler yapılmaz**. Bu kısıtlamada ise süre, beş yılı aşamaz. Ancak, sulama alanlarında toplulaştırma çalışmaları kısıtlama süresi içerisinde sonuçlandıramadığı takdirde, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü-nün teklifi ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığının onayı ile toplulaştırma çalışmalarının sonuçlandırılması amacıyla **kısıtlama süresi en fazla beş yıla kadar daha uzatılabilir**." hükmünü içerdigidinden, Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1986/85 sayılı Genelge ile bu kanun kapsamına giren gayrimenkullerin de satış vaadi ile başka birine devrinin yasaklılık süresi içinde sözleşmenin yerine getirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Ancak, Yargıtay 14. Hukuk Dairesi 30.5.2003 tarihli ve E. 2003/3696, K. 2003/4446 sayılı kararında (Ek-1), 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu kapsamındaki taşınmazların devir ve temlikine sınırlama getirilmiş olsa da devir ve temlik sonucunu doğurmayan satış vaadi sözleşmesinin geçerli olduğunu kabul et-miştir. Bu sebeple, 3083 sayılı Kanun gereğince Uygulama Bölgesi olarak tespit edilen il ve ilçelerde, uygulama alanlarındaki taşınmazların satış vaadine konu olması halinde yasaklılık süresi içinde sözleşmenin yerine getirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

c) 3194 sayılı İmar Kanunu:

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18 inci maddesinin son fıkrası "Veraset yolu ile intikal eden, bu Kanun hükümlerine göre şüyulandırılan Kat Mülkiyeti Kanunu uygulaması, tarım ve hayvancılık, turizm, sanayi ve depolama amacı için yapılan hisselendirmeler ile cebri icra yolu ile satılanlar hariç imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parcelleri hisselere ayıracak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılamaz." hükmünü içermektedir. Buna göre:

a) Maddede belirtilen istisnalar hariç imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parcelleri hisselere ayıracak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılamaz. Ancak, burada dikkat edilecek konu sadece imar planı olmayan yerlerde özel şekilde ifraz edilerek, yani yer, sınır ve miktar belirtilerek yapılacak sözleşmelerin yasaklanmış olmasıdır. Bunun dışında, ifrazi gerektirmeyen (**özel bir parselasyon yapılmamış taşınmazın**) tüm pay oranı üzerinden yapılacak satış vaatleri için bir engel bulunma-maktadır.

TNB' nin sorusu üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 4.3.1993 tarih ve 9999 sayılı yazıda da:

"3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18/son fıkrasında yer verilen... kuralın amacı imar planı dışındaki yerlerin özel parselasyon planları ile sağıksız yapılmasına engel olmaktadır.

Bu itibarla, gayrimenkulünü resmi olarak ifraz edip parselleyemeyen ilgiliinin arsanın özel parselasyonunu ve krokisini yaparak; krokide belirtilen kısmın kendisine ait olduğunu diğer kısımlar için hiçbir şekilde tasarrufta bulunmayacağına, kendi yeri için tasarrufta bulu-nağına, yola tecavüz etmeyeceğine, diğer hissedarlar aleyhine izalei şuyu davası açmaya-cağına ve ilerde düzenlenecek imar ıslah planları nedeniyle binası için hiçbir hak ve talepte bulunmayacağına ilişkin sözleşmelerin 3194 sayılı kanun hükümlerine aykırı olması, imar planı dışındaki yerlerin özel parselasyonlar şeklinde sağıksız yapılmasına yol açması ne-denli ile noterlerce onaylanmasıının mümkün olmadığı düşünülmektedir." denilmektedir.

b) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünden TNB' ye gönderilen 11 Mart 1988 gün ve Tapu Şb. Md : 4-1-1-7-59/ 1504 sayılı yazında, 3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci maddesinin son fıkrasında yer alan hüküme hisseli satış ve satış vaadine getirilen kısıtlamalar ve bunun yaptırımı açıklandıktan sonra:

"Bu durumda, istisnalar dışındaki hisse satış vaadi sözleşmelerinin noterler tarafından düzenlenmemesi gereklidir. Ayrıca, istisnalardan (tarım ve hayvancılık, turizm, sanayi ve depolama amacı) ile yapılacak hisse satışlarının, istisna kapsamında kalıp kalmadığını takdiri, bir yerde sözleşmeyi yapan notere ait olmakla birlikte, talep karşılanmadan önce ilgili belediye veya mülki amirliğin görüşünün alınmasının ve taraflarca da istisna kapsamında kaldığının teyit edilmesinin (bu hususların sözleşmeye açıkça yazılması) uygun olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca, düzenlenen hisse satış sözleşmeleri istisnalar kapsamında kalmadığı takdirde, tapu siciline şerh verilmeyeceğinden, yukarıdaki husus akitler ve idareler arasındaki muhtemel ihtilafları da önleyecektir." denilmektedir.

c) 5543 sayılı İskân Kanunu:

5543 sayılı İskân Kanunu'nun 21. maddesinin 1. fıkrası, 18.05.2018 tarihli ve 30425 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7143 s. Kanun ile "Bu Kanuna göre verilen taşınmaz mallar, temlik tarihinden itibaren borcun tamamı ödenmeden önce hiçbir suretle satılamaz, bağılanamaz, rehin edilemez, tapu kütüğüne satış vaadi şerhi konulamaz ve haczolunamaz. Bu taşınmazların tapu kütüklerinin beyanlar hanesine bu yönde belirtme yapılır. Ancak, temlik tarihinden itibaren beşinci yılın sonunda başlamak üzere borçlandırma bedelinin tamamını ödemeyenlerin tapu kaydına yapılan belirtme kaldırılır." şeklinde değiştirilmiştir.

Mülga 21 inci maddede yer alan on yıllık süre "borcun tamamı ödenmeden önce" şeklinde değiştirilmiş ve son cümle ile de tapu kaydına verilen belirtmenin (şerhin), beşinci yılın sonundan itibaren borcun tamamının ödenmesi halinde kaldırılacağı hükmü getirilmiştir.

Maddede yapılan değişiklikle "on yıllık" süre "borcun tamamı ödenmeden önce" şeklinde değiştirilmiştir. Gerek değişiklikten önce gerekse değişiklikten sonra yasaklanan husus "tapu kütüğüne satış vaadi şerhi konulamaması" olup, yasaklılık süresi sonunda hüküm ifade etmek üzere bu taşınmazlarla ilgili satış vaadi yapılmasına engel bir husus bulunmaktadır. (Takyit süresi içinde yapılan ve devir ve temlik sonucunu doğurmayan satış vaadi sözleşmesinin geçerli olduğunu dair Yargıtay 14. HD' nin kararları {Ek 2} dendir.) Ancak, böyle bir sözleşme yukarıdaki hüküm nedeniyle tapuya şerh verilemez.

d) 3082 sayılı Kamu Yararının Zorunlu Kıldığı Hallerde Kamu Hizmeti Niteliği Taşıyan Özel Teşebbüslerin Devletleştirilebilmesi Usul ve Esasları Hakkında Kanun:

3082 sayılı Kanun'un 11 inci maddesi; "Devletleştirme kararının ilanından sonra özel teşebbüsün sahibi veya yetkili organlarının, teşebbüsü borç altına sokacak veya teşebbüs mamelekinin azalmasına neden olacak nitelikteki ivazlı ve ivazsız bütün tasarruf ve işlemleri geçersizdir." hükmünü içermektedir.

1.12.1984 tarihinden beri yürürlükte bulunan bu Kanunun 11 ncı maddesi gereğince, devletleştirme kararının ilanından sonra özel teşebbüsün sahibi veya yetkili organlarının, teşebbüsü borç altına sokacak veya teşebbüs mamelekinin azalmasına neden olacak nitelikteki ivazlı ve ivazsız bütün tasarruf ve işlemleri geçersiz kılınmıştır. Bu nedenle belirtilen hallerde dahi gayrimenkul satış vaadi yapılamayacağı düşünülmektedir.

e) Tapu sicilne yazılmamış olan gayrimenkuller:

Gayrimenkul hukuk dilinde tapu sicilne tescil edilmiş olan arazi parçasıdır. Bu nedenle bu nitelikte olmayan bir gayrimenkulün satış sözleşmesine konu olamayacağı ortadadır.

f) Mülkiyete konu olamayacak, Maliye Hazinesi, vakıflar veya başka gerçek ya da tüzel kişiye ait taşınmazlarda işgalci durumunda bulunan ve sahiplik belgesi ya da

tapu tahsis belgesi olmayan kişilerin kat karşılığı inşaat ve satış vaadi sözleşmesi yapamayacakları:

Bir noter tarafından, İstanbul civarında büyük ölçüde hayrat vasıflı olan ve sahiplik belgesi ya da tapu tahsis belgesi olmayan taşınmazlar için, işgalci durumunda bulunan, ancak bu sıfatları ile vergi, resim, harç ve sair ücretlerin kendilerinden tahsil edildiğine dair elle-rinde belgeler bulunan kimselerce kat karşılığı inşaat ve satış vaadi sözleşmesi düzenlenmemesi talebiyle başvurular yapıldığı belirtilmek suretiyle, işlemin yapılmasında sakınca olup olmadığı sorulmakla, konunun iletildiği ve TNB Yönetim Kurulu'nun 29.02.2008 tarihli toplantı-sında noterlere duyurulmasına karar verilen Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'ünün 31.12.2007 tarihli ve 27857 sayılı yazısında;

"Bilindiği üzere, gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi, satış vaadi alacaklarına, bedeli karşılığı, satış vaadine konu yapılan taşınmazın mülkiyetini kendi üstüne geçirmesini, satış vaadi borçlusundan talep etme imkanı sağlayan kişisel bir hak doğurur. Bu sözleşme ile vaat alacakları, taşınmazın bedelini vaat borçlusuna ödeme, vaat borçlusu da vaat konusu taşınmazın mülkiyetini vaat alacaklarına geçirme yükümlülüğü altına girer, iki tarafa borç yükleyen gayrimenkul satış vaadi sözleşmesinin alacakları tarafından sözleşmeden doğan kişisel hakin üçüncü kişiye devri hukuken geçerlidir.

Böyleslikle, taşınmaz satış vaadi sözleşmesiyle, ilerde asıl satım sözleşmesinin kuru-lması borcu doğmuştur. Satış vaadi, ilerde kurulması öngörülen asıl satım sözleşmesinin öğelerini kapsamalı, yani hem taşınmaz ve hem de satım parası belirlenebilir olmalıdır. Eğer satış vaadi sözleşmesine konu edilen taşınmazın karşı tarafa devredilebilmesi objektif yön-den mümkün değilse, 6098 s. TBK'nın 27 nci maddesi hükmü gereğince borç ilişkisi esasen meydana gelmiş, başka deyişle sözleşme taraflar bakımından hükm ifade etmiş sayılmas-

Bu nedenle, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 60/3. maddesiyle gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi yapmak görevi verilen noterlerin, **mülkiyete konu olamayacak, maliye ha-zinesi, vakıflar veya başka gerçek ya da tüzel kişiye ait taşınmazların devri olanaklı olmadığından, satış vaadi sözleşmesi yapmalarının, noterlik mesleğinin esas unsurlarından biri olan hukuki güvenliği sağlama ilkesine ters düşeceğinden uygun olmadığı düşünülmektedir.**" denilmektedir.

g) Afet nedeniyle dağıtılan konutların satış vaadinin yapılamayacağı:

Afet nedeniyle dağıtıtı yapılan konutların hak sahiplerinin, bu konutlarla ilgili satış vaadi yapıp yapamayacaklarının TNB tarafından Adalet Bakanlığına sorulması üzerine, Ba-kanlık HİGM tarafından gönderilen ve TNB Yönetim Kurulu'nun 03.06.2003 tarihli toplantı-sında duyurulmasına karar verilen 10.04.2003 gün ve 8568 sayılı yazıda;

"7269 sayılı Kanunun 29. maddesi ile bu maddeye göre çıkartılan Afet Sebebiyle Hak Sahibi Olanların Tespiti Hakkındaki Yönetmelik'in 11. maddesinin 2. fıkrası 'Afetzedelik ve buna ilişkin hak sahipliği üçüncü şahıslara devrolunamaz. Afetten zarar gören bir taşınmaz malı afetten sonra satış veya başka şekillerde devralan üçüncü şahıslar da hak sahibi niteli-ğini kazanamazlar' hükmünü içermektedir.

Bu nedenle;

Afet sebebiyle kendilerine dağıtım yapılan hak sahiplerinin bu konutları üçüncü bir şahsa satmak üzere noterliklerde yaptırdıkları gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri geçerli ise de, alıcı hak sahibi olamayacağından ve satıcının da hak sahipliği ve borçlanması Bayındırılık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü'ne iptal edilip, verilen konut geri alınarak yeniden değerlendirme yapılacağından, hukuki yarar sağlamayacak ve hükümsüz kala-cak işlemlerin yapılmaması gerektiği düşünülmektedir." denilmiştir.

Bayındırılık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü tarafından Adalet Bakanlı-ğına gönderilen 27.05.2008 tarihli ve 08/6884 sayılı bir yazıda da;

"İlgî yazınız ve eklerinde afet sebebiyle konut dağıtıtı yapılan hak sahiplerinin, bu konutları üçüncü şahısa satmak üzere noterliklerde gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi ya-pıp yapamayacakları hususunda bilgi istenmektedir.

Hak sahiplerine verilen konutların borç vadeleri 20 (yirmi) yıl olup tesliminden itibaren ilk iki yılı ödemesiz 18 (onsekiz) yılda yıllık eşit taksitler halinde borçları tahsil edilmektedir. Bu süre içerisinde konutlar ilgili banka şubelerine ipoteklidir.

7269 Sayılı kanunun 40 maddesi, "Üst üste üç yıl taksidini ödemeyenlerin borçları muaceliyet kesbedeceği gibi, borcun tamamı ödenmeden taşınmaz malların başkalarına satılması halinde de, borcun tamamı muaceliyet kesbeder" hükmündedir.

Bu nedenle; konutların ipotekli olarak satışı mümkün değildir. Ancak hak sahipleri konut borcunun tamamını ödeyip ipoteği kaldırıldıktan sonra istedikleri şekilde tasarruf yapabilirler.

Yine 7269 sayılı kanunun 29 maddesi ile bu maddeye göre çıkartılan Afet Sebebiyle Hak Sahibi Olanların Tespiti Hakkındaki Yönetmelik'in 11. maddesi "Afetzedelik ve buna ilişkin hak sahipliği üçüncü şahıslara devrolunamaz. Afetten zarar gören bir malı afetten sonra satış veya başka şekillerle devralan üçüncü şahıslarda hak sahipliği niteliği kazanamazlar" hükmündedir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle afet konutlarının ipotekli olarak tapu dairelerinde bile devri mümkün değilken, noter satış vaadi sözleşmesi kanıyla borcu ile birlikte devrine kanunen imkan bulunmamaktadır. Ayrıca 5511 sayılı kanunla da hak sahiplerinin borçlarını defaten ödemeleri halinde % 20 indirim yapılması sağlanmış. Bu şekilde hak sahiplerinin borçlarını biran önce kapatıp diledikleri şekilde tasarruf edebilmelerine (yapabilmelerine) imkan sağlanmıştır." denilmiştir.

(Not: Yasaklılık süresi içinde yapılan ve devir ve temlik sonucunu doğurmayan satış vaadi sözleşmesinin geçerli olduğuna dair Yargıtay 14. Hukuk Dairesi'nin kararları {Ek 2} de olup, bu tür taşınmazların satış vaadine konu olması halinde yasaklılık süresi içinde sözleşmenin yerine getirilmesi mümkün bulunmamaktadır.)

g) İştirak (elbirliği mülkiyet) halindeki taşınmazlarda, paydaşlardan birinin veya bir kısmının kendi payları için mirasçı olan veya olmayan bir kişiyle satış vaadi sözleşmesi yapabilecekleri:

İştirak halindeki taşınmazlarda, paydaşlardan birinin veya bir kısmının kendi payları için mirasçı olmayan bir kişiye yaptıkları satış vaadi sözleşmeleri, alıcı için kişisel hak meydana getirdikleri cihetle geçerlidir. Sadece iştirak hali çözüлerek, müşterek (paylı) mülkiyete dönüşmedikçe sözleşmelerin ifa kabiliyeti yoktur. (Yargıtay 14. Hukuk Dairesi T. 27.12.2002, E. 2002/7016, K. 2002/9007 sayılı kararı da bu yöndendir.)

h) Tapu tahsis belgesiyle taşınmaz satışı vaadinin yapılabileceği:

Tapu Tahsis Belgelerinin hukuki nitelikleri, bu belgelerin sahibine ne gibi haklar verdiği, bu belgeye sahip olan kişinin söz konusu gayrimenkulü zilyetliğin devri veya satış vaadi istemleri ile başkasına devredip edemeyeceğine ilişkin soru üzerine;

1- Adalet Bakanlığının 28 Mart 1985 gün ve 14253 sayılı yazısı ile bu yazı ekinde bulunan İmar ve İskân Bakanlığının 23 Mayıs 1984 gün ve A-07/97-3-3076 sayılı yazısında;

"2981 sayılı Kanun'un 10. maddesinde; *Tapu Tahsis Belgesinin, gecekondu sahipleri tarafından Hazine, belediye, il özel idaresi veya vakıf arazileri üzerinde yapılmış yapıların 2 nci madde hükümlerine göre tespitinden sonra, kayıt maliki kamu kuruluşunca bu yerin hak sahibine tahsisine dair verilen bir belge olduğu ifade edilmiştir. Aynı maddedeki tarife göre, tapu tahsis belgesi tapu sicilinin beyanlar hanesine ilgilisi belirtilmek suretiyle şerh verilir. Bu belgeler hak sahiplerine ancak İslah imar planı yapıldıktan sonra esas tapunun verilebilmesi hakkını bahşeder. Yani hak sahibi elinde bulunduğu Tapu Tahsis Belgesine dayanarak İslah İmar Planı yapıldıktan sonra, kendisine tapu verilmesi talebinde bulunmaya hak kazanır.*

Tapu Tahsis Belgesine sahip kişiler, belgede belirtilen taşınmazın tapuda intikali yapılmadığı için henüz mülkiyetine sahip durumda değildirler. Belgede belirtilen taşınmazın da Hazine, belediye, il özel idaresi veya vakıf ait tapulu mallardan bulunması nedeniyle mülkiyetin intikali ancak tapudaki işlemlerle mümkün olabilecektir.

Zilyetlik hakkının devri, ancak tapuda kayıtlı olmayan taşınmazlar hakkında söz konusu olduğundan Hazine, vakıf, belediye ve il özel idareleri adına tapuya kayıtlı olup da tapu

tahsis belgesine konu olan yerlerin kendisine tahsis yapılan tarafından, tapu tahsis belgesine dayanılarak zilyetlik hakkının devri sözleşmesi ile başkasına devredilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Ancak, yukarıda açıklanan nedenlerle, 2981 sayılı Kanun gereğince kendisine tapu tahsis belgesi verilen kişinin bu belgeye konu teşkil eden arsa ve araziyi veya aynı belgeye istinaden tahsis edilecek başka yer mülkiyetini ilerde edinmek ihtimaline binaen gayrimenkul satış sözleşmesi ile başkasına devretmesinin kanuni takıtlar saklı kalmak kaydıyla mümkün olabileceği düşünülmektedir” denilmiştir.

2 – Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce Adalet Bakanlığına gönderilen 13 Ağustos 1984 gün ve 5221-11 sayılı cevap yazısında da;

“... Diğer taraftan, ilgi yazida da ifade edildiği üzere, bir kimse taşınmaz malda mülkiyet hakkı doğmadan da satış sözleşmesi ile borç altına girebilir. Ancak, bir kimsenin kendisine ait olmayan bir taşınmaz malın satımını vaat etmesi gibi, Borçlar Kanununun 20 inci (6098 s. TBK 27) maddesindeki akdin yerine getirilmesindeki imkânsızlıklara bağlı hukuki sonuç olarak, böyle bir sözleşmenin tapu siciline şerhi mümkün görülmemiştir” denilmiştir.

i) Tapu tahsis belgesi bulunan bir taşınmaz üzerinde yapılacak inşaatta yer alacak bağımsız bölümlerin satış sözleşmesine konu olabileceği:

Tapu tahsis belgesi bulunan bir gayrimenkul üzerinde yapılacak inşaatta yer alacak bağımsız bölümlerin de, gayrimenkul satış sözleşmesine konu olup olamayacağı hususunda TNB’ ye intikal eden tereddütler nedeniyle Adalet Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 2 Kasım 1994 Tarih ve 19559 sayılı cevabı yazda özetle:

“... Bağımsız bölüm satış sözleşmeleri yasalara aykırı olmadığı gibi, objektif olarak imkansız da değildir. Satış konusunun ifa zamanında var olması veya satıcının tasarrufunda bulunması yeterlidir. Tapu tahsis belgesi yerde yapılacak inşaatlari elde edilecek bağımsız bölümlerin ifa zamanında mevcut olması mümkünür. Çünkü tapu tahsis belgesi sahibinin, tapusunu alması, inşaatın bitmesi, kat mülkiyetini kurması ve bağımsız bölümlerde temlikte bulunması mümkün bulunduğuundan objektif imkânsızlık yoktur.

Bu itibarla kanuni takıtlar saklı kalmak üzere, tapu tahsis belgesi bulunan taşınmazlarda inşaattır sonucunda elde edilecek bağımsız bölümlerin satış sözleşmelerinin yapılması hukukumuza göre mümkün olduğu düşünülmektedir.” denilmektedir.

i) Kat mülkiyeti veya kat ittifakı kurulmadan ve ayrı bir taşınmaz niteliği kazanmadan önce de bir bağımsız bölümün satış sözleşmesine konu olabileceği:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünce TNB’ ye gönderilen 26.5.1994 tarih ve 010217 sayılı yazda:

“Bazı belediyelerin toplu konut bölgelerinde yaptırdıkları ve henüz ilgiliye verilecek daire tam olarak tespit edilmemiş olan taşınmazlar için noterlikte satış sözleşmesi yapılmışlığı yapılmayacağı konusu incelendi:

Örnek olarak incelenen (. . . . Belediyesi .....toplu konut bölgesi konut satış sözleşmesi) ilgili belediye ile alıcı arasında yapılmakta olup, belediye, yaptıracağı toplu konut bölgelerindeki dairelerden birisini bedeli karşılığında alıcıya satmayı vaat etmektedir. Satışı vaat edilen dairenin tam olarak tespit edilmemiş olması nedeniyle bu sözleşmenin geçerliliği hususunda tereddüt edilmiştir.

Bu konuda Yargıtay’ın 24 Nisan 1978 tarih ve 197813-4 sayılı İctihatları Birleştirme Kararında aynen şöyle denilmektedir.

(Burada öncelikle açıklığa kavuşturulması gerekliliği olan yön, kat mülkiyeti kütüğüne henüz tescil edilmeyen ve böylelikle ayrı bir taşınmaz mal niteliği kazanmayan bir bağımsız bölümün, ya da bir bağımsız bölüme ilişkin henüz kurulmamış kat irtifakının satışı sözleşmesine konusuna ilişkindir.

...
Ana taşınmazda henüz kat mülkiyetinin ya da kat irtifakının meydana gelmediği bir evrede, bağımsız bölümün devri için satış sözleşmesi yapılmasına Eşya Hukuku ve

Borçlar Kanunu yönünden engel bir hüküm bulunmamaktadır. Kuşkusuz kat mülkiyeti veya kat irtifakı tapu kütüğüne tescil edilmediğinden aynı hak olarak tapuda satımı ve başkası adına tescili mümkün değildir. Fakat asıl satım sözleşmesinin yapılmasına yönelik olarak taraflar arasında borçlandırıcı "iltizami" bir ilişki kuran bağımsız bölüm satış vaadi sözleşmesi bu halde de yapılabilir. Sözleşme yapma vaadi, bir sözleşme olarak genellikle sözleşmeler hakkında hükmünlere bağlıdır. Borçlandırıcı sözleşmelerin konusuna ilişkin genel sınırlar, (Borçlar Kanununun 19 ve 20 nci) 6098 sayılı TBK'ın 26 ve 27 nci maddelerinde gösterilmiştir. Bunlara göre konusu kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler yapılamaz. Konumuzdaki bağımsız bölüm satış vaadi yasalara aykırı olmadığı gibi objektif anlamda imkânsız da değildir. Satış konusunun ifa zamanında var olması veya satıcının tasarrufunda bulunması yeterlidir. Satış vaadine konu olan bağımsız bölümün ifa zamanında var olması mümkün bulunduğuundan sözleşme geçersiz değildir. Çünkü satışı vaat edilen yüklenicinin inşaatı bitirmesi, taşınmaza tek başına malik ise kendisinin kat mülkiyetini kurması ve bağımsız bölüm satım sözleşmesi yapması ve taşınmazı tapuda temlik etmesi, taşınmazda ortak paydaşlar varsa onlarla anlaşarak kat mülkiyetini kurması, bağımsız bölümü alıcıya satması olanağı bulunduğuundan objektif imkânsızlık yoktur. Kat irtifakı için de durum böyledir.

Nitekim Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatları gereğince bir kimsenin, başkasına karşı, malik olmadığı bir taşınmazı iktisap ederek satışını vaat etmesi, malik olduğu bir taşınmazın belirli bir parçasını parselleyip bağımsız bir taşınmaz olarak tapuya tescil ettirdikten sonra satışının vaadi ve iştirak halindeki taşınmazda belli bir payın satışı vaadi sözleşmeleri geçerli sayılmıştır.

Bu nedenlerle kat mülkiyeti veya kat ittifakı kurulmadan ve bağımsız bölüm ayrı bir taşınmaz niteliği kazanmadan önce de bir bağımsız bölümün satışı vaadi geçerlidir.)

Yukarıda belirtilen içtihatları Birleştirme Kararı sırasında, kat mülkiyeti kurulmadan önce yapılmak istenen, bağımsız bölümlarındaki konut satış vaadi sözleşmesinin noterliklerde yapılmasında hukuki bir engelin bulunmadığı Bakanlığımızca düşünülmektedir." denilmiştir.

j) Karşılıklılık şartı nedeniyle Ülkemizde taşınmaz mal edinmeyen yabancı ülke vatandaşları lehine taşınmaz satış vaadi sözleşmesi yapılabileceği,

Noterin, ilgiliinin uyruğunu ve sonuc olarak o gayrimenkülü temellük etmesine engel yönü olup olmadığını araştırmak zorunda olmadığı:

02.11.1995 tarihli, 78 ve 29.07.2016 tarihli, 15 sayılı Genelgelerle; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 04.10.1995 tarih ve 1360-32/718 sayılı görüşü doğrultusunda, Ülkemizde taşınmaz mal edinemeyen yabancılar lehine taşınmaz edinmeleri için vasiyetname ve taşınmaz satış vaadi sözleşmesi düzenlenmeyeceği duyurulmuştur.

Ancak, değişen mevzuat ve karşılıklılık yasağının her zaman için kaldırılabilceği veya değiştirilebileceği dikkate alınmak suretiyle, noterlik işleminin yapıldığı tarihte karşılıklılık şartı nedeniyle Ülkemizde taşınmaz mal edinme yasağı olan ülke vatandaşları lehine, vasiyetname ve taşınmaz satış vaadi sözleşmesi yapılip yapılamayacağı hususunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve TNB Yönetim Kurulu'nun 16.03.2017 tarihli toplantılarında görüşülen 01.03.2017 tarihli ve 3023/3990 sayılı yazida;

"Bakanlığımız Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünden, taşınmaz mal edinme yasağı olan ülke vatandaşları lehine vasiyetname ve taşınmaz satış vaadi sözleşmesi düzenlenip düzenlenmeyeceğine dair görüş sorulmuştur.

Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü ilgi (d) yazısında; Anayasanın 16. maddesi uyarınca, yabancılar için temel hak ve özgürlüklerin milletler arası hukuka uygun olarak kanunla sınırlanabileceğinden söz konusu noterlik işlemlerinin yabancılar lehine düzenlenmesini yasaklayan açık bir yasa hükmünün varlığı halinde, söz konusu işlemlerin yapılamayacağını belirtmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü ilgi (e) yazısında; ‘ilgi (a) yazınızda belirtilen 04.10.1995 tarihli görüşün o tarihte yürürlükte olan 21.06.1984 tarih ve 3029 sayılı Kanunla değişik Tapu Kanunu’nun 35. maddesi uyarınca verildiği, 4916 sayılı Kanunun 19. maddesi ile Tapu Kanununda yapılan değişiklik ile yabancı şahısların miras ehliyetine ilişkin hükmün madde metninden çıkarıldığı ve yalnızca taşınmaz edinimlerine ilişkin hususun hükmü altına alındığı, devamında yapılan düzenlemelerinde bu doğrultuda olduğu, adı geçen Kanun maddesinde en son değişikliğin 03.05.2012 tarih ve 6302 sayılı Kanun ile yapıldığı, mer'i mevzuat çerçevesinde ülkemizde taşınmaz edinemeyen yabancı ülke vatandaşlarının da mirasçı olmalarına ilişkin bir engel bulunmadığı, taşınmaz satış vaadi sözleşmesinin, kişisel bir hak olduğundan bir sınırlı aynı hak gibi değerlendirilerek Tapu Kanunda bulunan kısıtlama ve sınırlamalara tutulmasına gerek olmadığı ancak, askeri yasak bölgeler, Bakanlar Kurulu kararları (edimin Bakanlar Kurulu Kararları ile yasaklanabileceği) gibi nedenlerle akdedilen sözleşmede kararlaştırılan edimin ifasının, sözleşme tarihinde mümkün olmaması ya da sözleşmenin geçerlilik süresi içinde imkansız hale gelmesi ihtimali olabileceğinden bu hususların yapılan sözleşmede bilgilendirme amacıyla yer olması halinde mer'i mevzuat çerçevesinde ülkemizde taşınmaz edinemeyen yabancı ülke vatandaşları lehine de taşınmaz satış vaadi sözleşmesi yapılmasına engel bulunmadığının değerlendirildiği’ belirtilmektedir.

Bu itibarla, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü ilgi (d) ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü ilgi (e) yazıları da incelendiğinde, Tapu Kanununun 35. maddesi uyarınca noterlik işleminin yapıldığı tarihte karşılıklılık şartı nedeniyle taşınmaz mal edinme yasağı olan ülke vatandaşları lehine vasiyetname ve taşınmaz malın devri sırasında değişik kısıtlama ve yasaklamalar nedeniyle devir işleminin gerçekleştirilemeye olasılığına rağmen (taraflar bu olasılıklar hususunda bilgilendirilmek kaydıyla) taşınmaz satış vaadi sözleşmesi yapılmasına mevzuat açısından bir engel bulunmadığı düşünülmektedir.” denilmektedir.

Yukarıda yer alan görüşler doğrultusunda, karşılıklılık şartı nedeniyle taşınmaz mal edinme yasağı olan yabancı ülke vatandaşları lehine vasiyetname ve taşınmaz satış vaadi sözleşmesi yapılmasına engel bulunmamaktadır.

Ancak, bu kişilerle ilgili yapılacak taşınmaz satış vaadi sözleşmelerinde, askeri yasak bölgeler, Bakanlar Kurulu kararları (edimin Bakanlar Kurulu Kararları ile yasaklanabileceği) gibi nedenlerle akdedilen sözleşmede kararlaştırılan edimin ifasının, sözleşme tarihinde mümkün olmaması ya da sözleşmenin geçerlilik süresi içinde imkansız hale gelmesi olasılıklarının bulunduğu bilgilendirme amacıyla sözleşmelerde yapılması uygun olacaktır.

Diğer taraftan, yabancı uyruklu kişilerin Türkiye'de gayrimenkul satışı vaadi sözleşmesi düzenlenmesini istemeleri halinde, noterin, ilgiliinin uyruğunu ve sonuç olarak o gayrimenkulü temellük etmesine engel yönü olup olmadığını araştırmak zorunda olup olmayacağı hususunun TNB tarafından Adalet Bakanlığına sorulması üzerine, Bakanlık Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen 1.2.1991 tarih ve 05695 sayılı yazda da;

“...yabancı uyruklu kişilerle ilgili olarak, bir gayrimenkul satışı vaadi senedi düzenlenmesinin istenmesi halinde noterin, birçok mevzuat hükmünü araştırması ve gayrimenkulün bulunduğu bölge ve niteliğini belirlemesi, sonucuna göre işlem yapması noterlik görev ve sınırlarını aşacağından bu yola başvurulmasına gerek bulunmadığı... düşünülmektedir.” denilmiştir.

k) Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında, belediyece tahsis edilen dairenin satışı vaadinin yapılabilceğii:

TNB' ye intikal ettirilen bir yazı ile “Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında, sahibi olduğu gayrimenkulünü vermek suretiyle, belediyece adına tahsis edilen dairenin tapu devri yapıldıktan ve daireyi teslim aldıktan sonra geçerli olmak üzere; üçüncü şahıslara satış vaadi yolu ile satışının yapılp yapılamayacağı” sorulması üzerine, konuya ilişkin olarak Adalet Bakanlığından görüş istenmiştir.

Bakanlık Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 12.02.2008 tarihli ve 4057 sayılı yazda özetle; “...ilgiliinin konutu ivazlı olarak devretmek istedğini bildirmesi halinde işlemin (gayrimenkul satış vaadi) şeklinde yapılabileceği düşünülmektedir.” denilmiştir.

10- 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu kapsamına giren tarım arazilerinin satış vaatleri:

a) İmar planı kapsamı dışında kalan veya imar planında tarımsal niteliği korunacak alanda yer alan tarla/bağ/bahçe/zeytinlik vb. tarımsal nitelik taşıyan taşınmazların satış vaatleri:

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda (toplulaştırma sahası ilan edilen yerler dışında) kalan tarımsal arazilerin satış vaatlerinin yapılamayacağına ilişkin bir hukum bulunmamaktadır. Ancak, yukarıda 10 uncu maddenin (e) bendinde yer verilen Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün 31.12.2007 tarihli ve 27857 sayılı yazısında, “noterlerin, mülkiyete konu olamayacak, maliye hazinesi, vakıflar veya başka gerçek ya da tüzel kişiye ait taşınmazların devri olanaklı olmadığından, satış vaadi sözleşmesi yapmalarının, noterlik mesleğinin esas unsurlarından biri olan hukuki güvenliği sağlama ilkesine ters düşeceğinden uygun olmadığı düşünülmektedir.” denilmiştir ve Yargıtay 14. Hukuk Dairesi'nin 13.11.2012 tarihli, E. 2012/11594 ve K. 2012/13194 sayılı kararında da “Bölünmez büyülüklükte ve birlikte mülkiyetin söz konusu olduğu tarım arazilerinde, satışa konu edilemeyen yerlerin, satış vaatlerine de konu olamayacağı” belirtilmiştir.

Bu sebeple; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun uygulanmasına ilişkin 12.06.2014 tarihli ve 23294678-010.07.02/34306 sayılı duyurusu hükümleri dikkate alındığında, satış vaadi istemine konu taşınmazın tapu sicilindeki cinsinin tarımsal nitelik taşıdığı anlaşılmakta ise:

1- Taraflardan ilgili belediye/valiliklerden talep konusu parselin imar planının bulunup bulunmadığına, imar planı mevcutsa planda bu taşınmazın tarımsal alana tahsis edilen veya edilmeyen alanlardan olup olmadığına dair belge getirmeleri istenecek ve planda tarımsal alana tahsis edilmeyen alanlardan olduğunun anlaşılması halinde satış vaadi işlemi yapılacaktır.

2- Taşınmazın imar planı kapsamı dışında kaldığı veya imar planında tarımsal niteliği korunacak alanda yer aldığı tespiti halinde, tarla/bağ/bahçe/zeytinlik vb. tarımsal nitelik taşıyan tüm taşınmazların satış vaatlerinin yapılmasına engel bir durum olup olmadığına, 5403 sayılı Kanun kapsamında işlemin karşılanıp karşılanmayacağına ilişkin İl/ilçe gıda, tarım ve hayvancılık müdürlüğünden belge getirmeleri istenecek ve alınacak cevaba göre işlem yapılacaktır.

b) Köy yerleşik alan sınırları içerisinde olan tarımsal nitelikli taşınmazların satış vaatlerinin herhangi bir izin ve belge aranmadan yapılacağı:

2 Ağustos 2013 tarihli ve 28726 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 73'üncü maddesiyle 3194 sayılı İmar Kanununun 27'nci maddesi başlığıyla birlikte değiştirilmiş ve köy yerleşik alan sınırı içerisinde, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu hükümlerinin uygulanmayacağı hükmü getirilmiştir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun uygulanmasına ilişkin yukarıda belirtilen 12.06.2014 tarihli duyurusunun (A/4) maddesinde de “3194 sayılı İmar Kanununun 27/3 maddesi gereğince, köy yerleşik alan sınırları içerisinde, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu hükümleri uygulanmaz. Bu nedenle köy yerleşik alan sınırları içerisinde olduğu tespit edilen tarımsal nitelikli taşınmazlara ilişkin işlemlerin doğrudan karşılanması gereklidir” denildiğinden, köy yerleşik alan sınırları içerisinde olduğu tespit edilen tarımsal nitelikli taşınmazların satış vaatlerinin herhangi bir izin ve belge aranmadan yapılması gerekmektedir.

c) Arazi toplulaştırma sahası ilân edilen yerlerde, arazi toplulaştırması işlemleri sonuçlanıncaya kadar arazi toplulaştırmasına konu arazilerin satış vaatlerinin, DSI'nin ve proje idaresinin izin vermesi halinde yapılabileceği:

(Konunun yer verildiği 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun “Arazi toplulaştırması ve dağıtımı” başlıklı 17 nci maddesi, 28 Nisan 2018 tarihli ve 30405 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 7139 sayılı Kanunun 41 inci maddesiyle yürürlükten kaldırılmış ve bu hususa 7139 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna eklenen (ek 9) uncu maddesinde yer verilmiştir.)

28 Nisan 2018 tarihli ve 30405 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 7139 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna eklenen (Ek 9) uncu maddesinin 1inci fıkrasında arazi toplulaştırılmasının hangi amaçla yapılacağı açıklanıktan sonra 14 üncü fıkrasında “Arazi toplulaştırması sahası ilan edilen yerlerle ilgili Cumhurbaşkanı kararı Resmî Gazetede yayımlandıktan sonra arazi toplulaştırmasına konu arazilerin mülkiyet ve zilyetliğinin devir, temlik, ipotek ve satış vaadi işlemleri DSİ ’nin ve proje idaresinin iznine bağlıdır.”, 7 nci fıkrasında da “Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri muhtevasında yapılacak duyurular DSİ veya özel arazi toplulaştırmasını gerçekleştiren proje idaresinin internet sayfalarında ve ayrıca köy veya mahalle muhtarının çalışma yerinde otuz gün süre ile ilan ettirilir. Bu madde gereğince yapılan ilanlar, ilgili gerçek kişilere, kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine şahsen tebliğ edilmiş sayılır. Arazi toplulaştırması sonuçlarına karşı tescil tarihinden itibaren on yıl içerisinde dava açılabilir.” hükümlerini içermektedir.

Bu hükümlere göre; arazi toplulaştırılması sahası ilan edilen yerlerle ilgili Bakanlar Kurulu kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra arazi toplulaştırmasına konu arazilerin satış vaadlerinin yapılabilmesi DSİ ’nin ve proje idaresinin iznine bağlılığından, bu kapsam içinde kaldığı anlaşılan arazilerin satışları işlemlerinin izin alınmadan yapılması gerekmektedir.

II - ÖN ÖDEMELİ KONUT SATIŞI VAADI SÖZLEŞMELERİ

1- Ön ödemeli konut satış vaadi sözleşmeleriyle ilgili genel hükümler:

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 41inci maddesi “Ön ödemeli konut satışının tapu siciline tescil edilmesi, satış vaadi sözleşmesinin ise noterde düzenlenme şeklinde yapılması zorunludur.” hükmünü taşıdığından, 28 Mayıs 2014 tarihinden itibaren ön ödemeli konut satış vaadi sözleşmeleri noterliklerde yapılmaktadır.

6502 sayılı Kanunda öngörülen sözleşmeler:

- a) En az on iki punto büyülüğünde, anlaşılabilir bir dilde, açık, sade ve okunabilir bir şekilde düzenlenir.
- b) Sözleşmede bulunması gereken şartlardan bir veya birkaçının bulunmaması durumunda, eksiklik sözleşmenin geçerliliğini etkilemez. Bu eksiklik sözleşmeyi düzenleyen tarafından derhâl giderilir. (Noterlik işlemlerinde, Noterlik Kanununun 81inci maddesi hükümlerine göre işlem yapılması gereklidir.)
- c) Sözleşmede öngörülen koşullar, sözleşme süresi içinde tüketici aleyhine değiştirilemez.
- ç) Bu Kanunda düzenlenen sözleşmelere istinaden tüketiciden talep edilecek her türlü ücret ve masrafa ilişkin bilgilerin, sözleşmenin eki olarak kâğıt üzerinde yazılı şekilde tüketiciye verilmesi zorunludur.

2- Ön ödemeli konut satışı tanımı, kimler arasında yapılabileceği, yapılış şekli ve konusu:

a) Tanımı:

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 40inci maddesinde, ön ödemeli konut satış sözleşmesi, tüketicinin konut amaçlı bir taşınmazın satış bedelini önceden peşin veya takSİtle ödemeyi, satıcının da bedelin tamamen veya kısmen ödenmesinden sonra taşınmazı tüketiciye devir veya teslim etmeyi üstlendiği sözleşme olarak tanımlanmıştır.

b) Ön ödemeli konut satışı, “tüketici” ile “satıcı” arasında, satıcının sahibi bulunduğu veya bulunacağı konutlar için yapılmaktadır.

Kanunun 3 üncü maddesinde;

Tüketici, ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişi,
Satıcı ise, Kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere **ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye mal sunan ya da mal sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişi,**
olarak tanımlanmıştır.

6502 sayılı Kanun kapsamına giren ön ödemeli konut satışlarında satıcı olan gerçek veya tüzel kişi, yapılmış binalarda ya da yapılacak inşaatlarda **sahibi bulunduğu ya da bulunacağı konutları tüketicilere mesleki ve ticari amaçlarla satmakta veya satmayı vaat etmektedir.**

c) Arsa payı karşılığı inşaat sözleşmelerinde, yüklenicinin veya arsa sahibinin kendilerine düşecek bağımsız bölümleri bir başkasına satmayı vaat etmelerine ilişkin yüklenici veya arsa sahibi ile üçüncü kişi arasında yapılan satış vaadi sözleşmelerinin 6502 sayılı Kanun kapsamına girip gitmediği:

Noterliklerde tereddüt edilen konulardan birisi, arsa payı karşılığı inşaat sözleşmelerinde yüklenicinin veya arsa sahibinin kendilerine düşecek bağımsız bölümleri bir başkasına satmayı vaat etmeleri halinde bu sözleşmenin ön ödemeli konut satış vaadi sözleşmesi şeklinde yapılp yapılmayacağıdır.

Arsa sahipleri ile yükleniciler arasında yapılan arsa payı karşılığı inşaat sözleşmelerinde, arsa sahipleri kendilerine düşen konutları şahsi ihtiyaçları için kullanabilecekleri gibi ticari kazanç amacıyla üçüncü kişilere; keza aynı şekilde, yükleniciler de sahip olacakları konut veya konutları mesleki ve ticari amaçlarla üçüncü kişilere satmayı vaat edebilirler.

Arsa sahipleri ile yüklenicilerin üçüncü kişilere yapacakları konut satışlarının ticari amaçla olup olmadığını noterin bilmesi mümkün olmadığı gibi bunu araştırmakta görevi içinde değildir. Özellikle, arsa sahipleri ile yüklenicilerin üçüncü kişilere yapacakları konut satış vaatlerinin ön ödemeli konut satış vaadi şeklinde yapılmamasının, tüketici konumunda bulunan vaat alacaklarını büyük zararlara sokabileceğini ve bunun da ilerde noterlerimizin sorumluluklarını gerektirebileceğini, keza 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun amaçlarından birisinin de tüketicinin ekonomik çıkarlarının korunması olduğunu dikkate alan TNB Yönetim Kurulu, **arsa payı karşılığı inşaat sözleşmelerinde, yüklenicinin veya arsa sahibinin kendilerine düşecek bağımsız bölümleri bir başkasına satmayı vaat etmelerine ilişkin yapılacak satış vaadi sözleşmelerinin mutlaka 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 40 ve devamı maddeleri ile Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmelikte yer verilen hükümler doğrultusunda ön ödemeli konut satış sözleşmeleri şeklinde yapılmasına** karar vermiştir.

Bu itibarla; gerek yüklenicilerin gereksiz arsa sahiplerinin, kendilerine düşecek konutları (bağımsız bölümleri) tüketici konumunda bulunan vaat alacaklarına satmayı vaat etmelerinin, tüketiciye ticari (kazanç) veya mesleki amaçlarla bir mal (konut - bağımsız bölüm) sunulması niteliğinde olması nedeniyle, buna ilişkin olarak taraflar arasında yapılacak sözleşmeler **ön ödemeli konut satış vaadi sözleşmesi şeklinde** yapılacaktır.

Konunun, 2017/50 sayılı genel yazı ile yukarıda açıklandığı gibi duyurulmasından sonra, bir kısım noterliklerimden Birliğimize iletilen taşınmaz satış vaadi - arsa payı karşılığı inşaat yapım sözleşmelerine konu konutların bilahare müteahhit ya da arsa sahibi tarafından tüketicilere satışında; ön ödemeli konut satış vaadi sözleşmesi yerine, bir kısım noterliklerce taşınmaz satış vaadi ya da temlikname şeklinde işlem yapıldığı, bazı noterliklerce "tapu devri için talimatname ve taahhütname noter senedi" şeklinde evrak düzenlendiğinin bildirilmesi üzerine, uygulama birliğinin sağlanması amacıyla mütalaasına başvurulan Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü, 11.06.2019 tarihli Yönetim Kurulunda görüşülen 21.03.2019 gün ve 42787150 sayılı cevabı yazılarında;

“Bilindiği üzere, arsa payı karşılığı inşaat yapım sözleşmesi, yüklenicinin, finansmanı kendisi tarafından sağlanarak arsa malikinin arası üzerine bina yapım işlemi üstlendiği; arsa malikinin ise, bedel olarak binadaki bir kısım bağımsız bölüm mülkiyetini yükleniciye geçirmeyi vaat ettiği sözleşmedir. Diğer bir deyişle arsa sahibi ve yüklenici sermayelerini ortaya koyarak bir inşaat işi gerçekleştirmektedir. Arsa payı karşılığı inşaat yapım sözleşmesi, her iki tarafa borç yükleyen sözleşme türlerinden olup, yüklenicinin kat yapma borcuna karşılık, arsa sahibinin arsa paylarını devir borcu bulunmaktadır.

*Yükleniciye sözleşme uyarınca isabet eden bağımsız bölümlerin, yüklenici tarafından üçüncü kişi olan tüketicilere satılması, inşaatın mali kaynağının sağlanması amacına yönelik tir. Üçüncü kişilere satılan bu bağımsız bölümler üzerinde **Üçüncü Kişilerin malik olabilemeleri, başka bir anlatımla hak sahibi olabilemeleri, halef oldukları yüklenicinin sözleşmenin doğan tüm yükümlülüğünü yerine getirmesine bağlıdır.***

*Yargıtay kararlarında da, bu hususların yanı sıra, henüz inşaat aşamasında bağımsız bölüm satın alan üçüncü kişilerin, inşaatın yüklenici tarafından bitirilmesi halinde hak sahibi olabileceklerini bilmeleri gerektiği hususuna yer verilmiştir. **Diger bir deyişle, yüklenicinin payını üçüncü kişiye devretmesi halinde üçüncü kişi ancak, yüklenici borcunu yerine getirirse onun halefi olabilecektir.** Bu süreçte arsa sahibinin yükleniciye vaat ettiği payları devretmiş olabileceği gibi kendi üzerinde tutma yolunu seçmiş olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.*

Diger taraftan, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda ön ödemeli konut satış sözleşmesi, tüketicinin konut amaçlı bir taşınmazın satış bedelinin önceden peşin veya taksitle ödemeyi, satıcının da bedelin tamamen veya kısmen ödenmesinden sonra taşınmazı tüketiciye devir veya teslim etmeyi üstlendiği sözleşme; satıcı, kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye mal sunan ya da mal sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişi; tüketici, ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişi; tüketici işlemi, mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlem olarak tanımlanmıştır.

*Bu itibarda, **arsa sahibinin kendi paylarını üçüncü kişi olan tüketiciye satması haline ilişkin olarak arsa sahibinin 6502 sayılı Kanun kapsamında durumuna bakmak gerekmektedir.***

Yargıtay kararlarında, arsa payı karşılığı inşaat yapım sözleşmelerinde arsa sahibi açısından güdülen amacın kullanmak için konut edinmek değil, arsasını değerlendirmek olduğu; arsa sahibinin arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi imzalarken güttüğü saikin 6502 sayılı Kanunda tanımlanan tüketicinin saikinden farklı olduğu hususlarına yer verilmiştir.

*6502 sayılı Kanunun satıcı ve tüketici işlemi tanımları açısından bakıldığından ise, ticari ve mesleki amaçlarla hareket edilmesine vurgu yapıldığı görülmektedir. Dolayısıyla, arsa sahibi mesleki faaliyet kapsamında arsa alıp arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi yapabileceği gibi; süreklilik arz etmeyecek şekilde elinde bulunan bir arsayı değerlendirmek suretiyle arsa payı inşaat sözleşmesi kapsamında yüklenici ile anlaşabilir. Bu doğrultuda, **arsa sahibinin durumunun 6502 sayılı Kanunda yer verilen satıcı tanımına uyup uymadığının; 6502 sayılı Kanunda yer alan satıcı ile tüketicinin hak ve yükümlülükleri de göz önünde bulundurularak sözleşme akdedilirken değerlendirilmesi gerekmektedir.** Bu değerlendirme yapılırken yüklenicilerin 6502 sayılı Kanun kapsamı dışında kalmak amacıyla satışları arsa sahibi üzerrinden de yapabileceği öngörülmelidir.*

Diger taraftan, arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi kapsamında yüklenicinin payına düşen konutların tüketicilere satışında ön ödemeli konut satış sözleşmesi akdedilmesi gerekmektedir.

*Arsa sahibi veya yüklenici tarafından üçüncü kişilere satılan bağımsız bölümlerin başkalarına satılması durumunda, satıcı bir tüketiciye alacağını ön ödemeli konut satış sözleşmesi vasıtasyyla devrettiğinde, artık tüketicinin de bu sözleşmeyi başkalarına devretmedeinde bir engel bulunmamaktadır. **Ön ödemeli konut satışı yapan şirketlerin sözleşmeleri incelendiğinde, satıcıların çoğullukla sözleşmelerinde tüketicinin satın almış olduğu***

konutu bir başkasına devretmesine doğrudan izin vermediği, kendisinin izninin aranması gerektigine ilişkin sözleşmeye hükm koyduğu görülmektedir. Genel Müdürlüğümüz görüşüne göre de satıcının ön ödemeli konut satış sözleşmesine ilişkin hak ve yükümlülükleri göz önünde bulundurulduğunda devirden bilgisinin olması gerektiği açıklıktır. Kaldı ki, teminat, sözleşmeden dönme gibi hususlarda tüketiciye tanınan haklardan tüketicinin yararlanabilmesi için satıcı ile iletişimde olması gerekmektedir. Kötü niyetli bir tüketicinin satıcıdan almış olduğu konutu birden fazla kişiye devretmeyi vaat edebileceği de unutulmamalıdır.

Türk Borçlar Kanununun alacağın devrine ilişkin 183 üncü maddesinde "Kanun, sözleşme veya işin niteliği engel olmadıkça alacaklı, borçlunun rızasını aramaksızın alacağını üçüncü kişiye devredebilir." hususu yer almaktadır. Ön ödemeli konut satış sözleşmesinden kaynaklanan alacağın devrine ilişkin sözleşmenin madde hükmünde geçen "kanun, sözleşme ve işin niteliği engel olmadıkça" ifadesi gereği satıcının rızasının aranabileceği öngörmektedir.

Diğer taraftan, ön ödemeli konut satış sözleşmesine ilişkin alacağını başkasına devreden tüketici ile üçüncü kişi arasında yapılan sözleşmenin, devri yapan kişinin satıcı olmaması nedeniyle ön ödemeli konut satış sözleşmesi olarak nitelendirilemeyeceği; ancak bu sözleşmenin de taşınmazın satışının veya satış vaadinin resmi şekilde yapılacağına ilişkin mevzuat hükümleri gereği gayrimenkul satış vaadi şeklinde yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, yargı kararları ve sektördeki genel uygulamalar göz önünde bulundurularak yüklenicinin tüketicilere sunmuş olduğu konutların ön ödemeli konut satışı kapsamında değerlendirilmesi,

Arsa sahibinin yapmış olduğu satışların ise 6502 sayılı Kanun hükümleri kapsamında satışın niteliğine bakılarak değerlendirilmesi,

Tüketicilerin alacaklarını başkalarına devretmeleri halinde ise gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi ile bu devrin gerçekleştirilmesi,

Satıcı ile tüketici arasında akdedilen sözleşmede satıcının riza göstermesine ilişkin bir hüküm bulunmasa dahi ön ödemeli konut satış sözleşmesinin satıcı ve tüketicilere sunduğu hak ve yükümlülükler göz önünde bulundurulduğunda üçüncü kişilere yapılacak devirlerde satıcının bilgilendirilmesi,

Gerektiği kanaatine varılmıştır." denilmiştir.

c) Ön ödemeli konut satışının iki şekilde yapılabileceği:

Kanunun 41inci ile Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmeliğin 6ncı maddelerinde yer alan hükümlere göre ön ödemeli konut satışı ancak;

aa) Tapuda kat irtifakı devrinin tüketici lehine tapu siciline tescil edilmek suretiyle ön ödemeli konut satışı,

bb) Noterlikte düzenleme şeklinde yapılacak sözleşmeyle konut satış vaadi, şeklinde yapılabilir.

Konutun mülkiyeti; tapuda tescil edilmek suretiyle yapılan ön ödemeli konut satışında, sözleşmenin tapu idaresinde tamamlanması üzerine hemen, satış vaadi sözleşmesinde ise, kararlaştırılan şartların/edimlerin yerine getirilmesinden sonra tüketiciye geçmektedir.

Her iki satışta da, satış bedelinin önceden peşin veya taksitle ödenmesi ve ödeme şekli taraflarca sözleşmede serbestçe kararlaştırılabilir.

d) Ön ödemeli konut satış işlemine ancak "konut amaçlı taşınmazların" konu olabileceği:

6502 sayılı Kanunun 40inci maddesi gereğince, ancak "konut amaçlı taşınmazlar" ön ödemeli konut satış sözleşmesine konu olabilir.

Konutun tanımına da Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde yer verilmiştir. Buna göre KONUT; 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununa tabi mesken amaçlı kullanılan ya da mesken niteliği taşımamakla birlikte tüketicilerin kullanımına sunulan her türlü bağımsız bölüm olarak tanımlanmıştır.

Tanımdan anlaşılacağı üzere, Kanunun 40inci maddesinde yer verilen “konut amaçlı taşınmazlar” ibaresi, mesken niteliğinde olan veya olmayan bağımsız mülkiyete konu olabilecek taşınmaza ait her türlü bölümü kapsamaktadır. (2017-50 Gnl. Yz.)

3- Ön ödemeli konut satış vaadi sözleşmesinin yapılmama koşulu ve bu sözleşmede bulunması zorunlu bilgiler ile diğer hususlar:

a) Yapı ruhsatı alınmadan ön ödemeli konut satış vaadi sözleşmesi yapılamaya-çağı:

Yukarıda açıklandığı üzere, iki şekilde yapılabilen ön ödemeli konut satışından birisi noterliklerde düzenleme şeklinde yapılan satış vaadidir.

Kanunun 40inci ve Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmeliğin 6ncı maddesi gereğince, tüketicilerle ön ödemeli konut satış sözleşmesi yapılmadan önce yapı ruhsatının alınmış olması zorunludur.

Madde gerekçesinde de “*Ön ödemeli konut satışlarında tüketicilerin korunmasının ilk ayağı konutun inşa edileceği arsa üzerinde belediyeden alınacak olan inşaat ruhsatının alınmasıdır. Şayet bir satıcı bu şartı sağlayamaz ise tüketicilerle ön ödemeli konut satışı sözleşmesi kuramayacağı*” belirtilmiştir.

b) Sözleşme kurulmadan en az bir gün önce tüketiciye ön bilgilendirme formunun verilmesinin zorunlu olduğu:

Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmeliğin 5nci maddesi gereğince, ön ödemeli konut satış sözleşmesi kurulmadan en az bir gün önce aynı maddede sayılan hususları içeren, en az on iki punto büyülüğünde, anlaşılır bir dilde, açık, sade ve okunabilir şekilde düzenlenen ön bilgilendirme formunun tüketiciye verilmesi zorunludur:

c) Ön ödemeli konut satış vaadi sözleşmesinde bulunması zorunlu bilgiler:

Bir örneğinin tüketiciye verilmesi zorunlu olan ön ödemeli konut satış sözleşmesinde bulunması gereken bilgiler Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmeliğin 7nci maddesinde gösterilmiş olup, buna uygun olarak hazırlanan ön ödemeli konut satış sözleşmelerine NBS’de yer verilmiştir.

Noterler, Yönetmeliğin 7nci maddesinde sayılan ve sözleşmede zorunlu olarak bulunması gereken bilgilerin sözleşme içinde yer almasını sağlamakla yükümlüdürler.

ç) Konut adedi otuz ve üzerinde olan projelerde teminat sağlanmasının zorunlu olduğu:

Kanunun 42nci ile Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmeliğin 12nci maddesi uyarınca, **konut adedi otuz ve üzerinde olan projelerde**, satıcının konut satışına başlamadan önce Yönetmeliğin 13, 14, 15 ve 16ncı maddelerinde açıklanan bina tamamlama sigortasını yaptırması veya banka teminat mektubu vermesi, ödemelerin hakediş sistemi ile ya da ön ödemeli konut satışının bağlı kredi ile yapılacağını kabul etmesi zorunludur.

Bu teminatlar dışında, tüketicinin tüm ödemelerini garanti altına alacak başka bir yöntem öngörülmesi durumunda, bu yöntem Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından uygun görüürse teminat olarak kabul edilebilir.

Noterlerin, sözleşmede zorunlu olarak bulunması gereken bilgilerin sözleşme içinde yer almasını sağlamakla yükümlü bulunmaları nedeniyle, Yönetmeliğin 7nci maddesi gereğince teminata ilişkin bilgilere de sözleşmede yer vermeleri zorunludur. **Bazı noterliklerde sözleşmelere, bu teminatlara yer verilmenden “teminatların daha sonra verileceği ya da yapılacak” veya “ileride sigorta yaptırılacağı” yönünde kayıtlar konulduğu TNB’ye ulaşan bilgilerden anlaşılmaktadır.** Bu şekilde konulan kayıtların, teminat niteliğinde olmaması nedeniyle sorumluluğa yol açmaması bakımından sözleşmelere konulması icap etmektedir.

Satıcının, sözleşmenin kurulmasından en az bir gün önce alıcıya vermek zorunda olduğu ön bilgilendirme formunda hangi teminatın sağlandığını göstermekle yükümlü olduğu da dikkate alınarak, Gümruk ve Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü'nün 24.07.2015 tarihli ve 404.07-9445756 sayılı görüşünde belirtildiği üzere; 6502 sayılı Kanun ve Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmeliğin hükümleri kapsamında noterliklerin teminat sayılabilen hallere ilişkin ve bunların sağlandığını gösterecek ispatlayıcı belge aramaları gerekmektedir. Yönetmeliğin 12 ncı maddesinde sayılan teminatlardan birisinin sağlandığının satıcı tarafından bildirilmesi ve noterlikçe de bunun sözleşmelerde bulunan "TEMİNAT" kısmına yazılması gereklidir.

d) Satışa konu konutun net ve brüt alanlarının ne şekilde belirlenip sözleşmeye yazılacağı:

Sözleşmelerin zorunlu içeriğinin belirlendiği Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmeliğin 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi uyarınca "*sözleşme konusu konuta ilişkin bağımsız bölümün yer aldığı ada, parsel, blok, konum, kat ve benzeri temel nitelik bilgileri ile Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğine göre belirlenen bağımsız bölüm net ve brüt alanlarının*" sözleşmede gösterilmesi zorunludur.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü 06.05.2015 tarihli ve 6141 sayılı yazısıyla, 28 Nisan 2015 tarihli ve 05/2015 sayılı genelgesini göndererek, ön ödemeli konut satış sözleşmelerinde taahhüt edilen metrekarelerin belirlenmesinde bu genelge hükümleri doğrultusunda uygulama yapılmasını bildirmiştir.

Bu itibarla; Ön Ödemeli Konut Satışları Hakkında Yönetmeliğin 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan ve sözleşmeye yazılması zorunlu olan konuta ilişkin bağımsız bölümün yer aldığı ada, parsel, blok, konum, kat ve benzeri temel nitelik bilgileri ile Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğine göre belirlenen bağımsız bölüm net ve brüt alanlarına ilişkin bilgiler, tüketiciye verilen "ön bilgilendirme formu" ekinde bulunan proje, plan ve listeleye göre belirlenerek yazılacaktır.

e) Konutun teslim süresi:

Kanunun 44 üncü ve Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde "*Ön ödemeli konut satışında devir veya teslim süresi sözleşme tarihinden itibaren otuz altı ayı geçemez*" hükmü yer aldığından, Yönetmeliğin 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (I) bendi uyarınca sözleşmeye yazılması zorunlu olan teslim tarihinin buna göre belirlenmesi icap etmektedir.

f) Cayma hakkı ve sözleşmeden dönme:

Yönetmeliğin 7 ncı maddesi uyarınca şartları, süresi ve usulüne ilişkin bilgilerinin sözleşmede gösterilmesi zorunlu olan cayma hakkına ve sözleşmeden dönmeye ilişkin hükümlere Kanunun 43 ve 45 ile Yönetmeliğin 8 ve 9 uncu maddelerinde yer verilmiştir. Sözleşmelerde bu maddelerde belirtilen bilgilerin yazılması zorunlu olup, NBS' de bulunan işlem örnekleri buna göre hazırlanmıştır.

Tüketici, sözleşmenin kurulduğu tarihten itibaren on dört gün içinde, herhangi bir gerekçe göstermeksızın ve cezai şart ödemeksızın **sözleşmeden cayma** hakkına sahip olup, bu hakkın kullanıldığına dair bildirimin bu süre içinde satıcıya noterlikler aracılığıyla yöneltilmesi yeterlidir.

Tüketici, Kanunun 45 inci maddesinin birinci fıkrası ile Yönetmeliğin 9 uncu maddesi gereğince sözleşmeden dönme hakkına sahiptir. Ancak, Kanunun 45 ile Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Ön ödemeli konut satışında, devir veya teslim tarihine kadar tüketicinin herhangi bir gerekçe göstermeden sözleşmeden dönme hakkı vardır*" hükmü, 684 sayılı KHK ve 11.03.2017 tarihli ve 30004 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelik değişikliği ile "*Tüketicinin ön ödemeli konut satışında sözleşme tarihinden itibaren, bu Yönetmeliğin 8 inci maddesindeki hakları saklı kalmak kaydıyla, yirmi dört aya kadar herhangi bir gerekçe göstermeden sözleşmeden dönme hakkı vardır.*" şeklinde değiştimiştir.

Ayrıca, aynı Yönetmeliğe eklenen Geçici 1. Maddede de, ön ödemeli konut satış sözleşmelerine, sözleşmenin akdedildiği zaman yürürlükte bulunan yönetmelik hükümlerinin uygulanacağı hükmüne yer verilmiştir.

Sözleşmeden dönme hakkına ilişkin bildirimin satıcıya noterlikler aracılığıyla yöneltilemesi yeterlidir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:

14.03.1974 – (7), 28.05.1979 – (10), 02.12.1982 – (45), 08.02.1984 – (7), 02.05.1985 – (39), 25.11.1985 – (94), 16.12.1986 – (85), 16.03.1988 – (15), 29.03.1988 – (18), 17.10.1990 – (66), 28.02.1991 – (6), 11.02.1993 – (17), 09.04.1993 – (25), 10.06.1993 - (45), 15.10.1993 – (80), 17.06.1994 – (41), 16.11.1994 – (71), 13.06.2003 – (22), 06.03.2008 – (8), 01.05.2008 – (12), 18.12.2013 – (11), 20.03.2017 – (6), 18.06.2019 – (4) sayılı genelgeler,

01.11.2006- H (125), 23.02.2012-H (30), 02.08.2013-H (79), 26.06.2014-H (71), 27.06.2014-H (72), 27.11.2014-H (119), 24.12.2014-H (125), 14.05.2015 – H (45), 05.08.2015-H (67), 17.03.2017-H (50), 04.03.2019-HD (41) sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan “**YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR**” bölümünden ulaşılabilir.

YARGITAY

14. HUKUK DAİRESİ

T. 30.5.2003 E. 2003/3696 K. 2003/4446

- TAPU İPTALİ VE TESCİL DAVASI (Satış Vaadi Sözleşmesi ile Alınan Gayrimenkulün Tapusunun İptali ve Davacı Adına Tescili İstemi)
  - SATIŞ VADİ SÖZLEŞMESİ (Her Ne Kadar Tarım Reformu Kanunu Kapsamındaki Taşınmazın Devir ve Temlikine Sınırlama Getirilmiş Olsa da Devir ve Temlik Sonucunu Doğurmayan Satış Vaadi Sözleşmesinin Geçerli Olması)
  - SULAMA ALANLARINDA TARIM REFORMU KANUNU (Kanunun Belirlediği Yer Kapsamında Kalan Taşınmazların Beş Yıl Süre İle Devir ve Temliklerinin Mümkün Olmaması)
  - KİŞİSEL HAK DOĞURAN SÖZLEŞME (Satış Vaadi Sözleşmesinin Bu Nitelikte Olması-Taşınmazın Devir ve Temlikli Sonucunu Doğurmaması)
  - TASARRUF YETKİNİN SINIRLANDIRILMASI (Taşınmaz Üzerinde ki Tasarruf Yetkisinin Sınırlandırılmış Olmasının Borç Doğuran Bir Sözleşmenin Yapılmasını veya Yapılmış Bir Sözleşmenin Geçerliliğini Etkilememesi)
  - DEVİR VE TEMLİK YASAĞI (Taşınmazın Devir ve Temlikinin Yasaklanmış Olmasının Taşınmaz Hakkında Satış Vaadi Sözleşmesi Yapılmasını Etkilememesi)
- 3083/m.13
818/m.22

ÖZET: Satış vaadi sözleşmeleri kişisel hak doğuran sözleşmelerdir. Yapılan sözleşme ile satış vaadine konu taşınmazın mülkiyet durumunda bir değişiklik olmamakta ancak sözleşme ile taşınmazı satın almayı eden kişiye, sözleşmeden doğan bu hakkını satmayı vaad eden ve onun külli haleflerine karşı ileri sürebilme hakkını vermektedir. Belirtilen nedenle, satış vaadinde bulunan kimsenin o şey üzerinde tasarruf yetkisinin sınırlandırılmış olması borç doğuran bir sözleşmenin yapılamayacağı veya yapılmış bir sözleşmenin geçersizliğini gerektirmez.

DAVA: Davacı vekili tarafından, davalılar aleyhine 26.9.1997 gününde verilen dilekçe ile satış vaadi sözleşmesine dayalı tapu iptali ve tescil istenmesi üzerine yapılan duruşma sonunda; davanın reddine dair verilen 13.6.2002 günü hukmün Yargıtay'ca incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmekle süresinde olduğu anlaşılan temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra dosya ve içerisindeki bütün kağıtlar incelenerek gereği düşündürüldü:

KARAR: Davacı, davalıların A köyü 454 ve 441 parsel numaralı taşınmazlardaki paylarını 11.10.1996 tarihinde noterde düzenlenen satış vaadi sözleşmesi ile satın aldığı, bedelini ödediğini ve taşınmazların halen kullanımında olduğunu belirterek bu payların adına tescili isteğinde bulunmuştur.

Davalılardan F , M ve M.M davanın kabulünü istemişler, davalı G sözleşmenin geçersiz olduğunu ve ifa olanağı bulunmadığı gerekçesi ile davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, davanın reddine karar verilmiş, huküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, satış vaadi sözleşmesine dayalı tapu iptali ve tescil isteğine ilişkindir.

3083 sayılı Yasanın 13.maddesi "Uygulama alanlarında Bakanlar Kurulu Kararının Resmi Gazetede yayımı tarihinden itibaren, kamulaştırma, toplulaştırma, arazi değiştirilmesi ve dağıtım işlemlerinin tamamlanması veya tapuya tescili sonuçlandırılıncaya kadar, gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişilere ait arazinin mülkiyet ve zilyetliği devir ve temlik edilemez. Bu araziler ipotek edilemez ve satış vaadine konu olamaz. Ancak, bu kısıtlama süresi beş yılı aşamaz..."

Birinci fıkarda belirtilen süreler içinde mahkemeler veya İcra İflas Daireleri tarafından bu arazi hakkında devir ve temlik gerektiren bir karar verilemez..." hukmüne içermektedir Davaya konu 454 ve 441 parsel numaralı taşınmazların bulunduğu A Köyü 27.12.1992 tarih ve 21448 Sayılı Bakanlar kurulu kararı ile 3083 Sayılı Yasa uyarınca uygulama alanı olarak belirlenmiştir.

Mahkemece, dava konusu taşınmazların bulunduğu Altinkum Köyünün 27.12.1992 tarihinde 3083 Sayılı Sulama Alanlarında Tarım Reformu Kanunu kapsamına alındığı, anılan yasanın 13. maddesi gereğince bu yasa kapsamındaki taşınmazların 5 yıl süre ile satış vaadi sözleşmesine konu edilemeyeceğinden davanın tescil isteğinin dayanağı olan satış vaadi sözleşmesinin yok hukmünde olduğu gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir.

Ancak; kaynağını Borçlar Kanununun 22. maddesinden alan satış vaadi sözleşmeleri kişisel hak doğuran sözleşmelerdir. Bir başka deyişle yapılan sözleşme ile satış vaadine konu taşınmazın mülkiyet durumunda bir değişiklik olmamakta ancak sözleşme ile taşınmazı satın almayı eden kişiye, sözleşmeden doğan bu hakkını satmayı vaad eden ve onun külli haleflerine karşı ileri sürebilme hakkını vermektedir.

Belirtilen nedenle, satış vaadinde bulunan kimsenin o şey üzerinde tasarruf yetkisinin sınırlandırılmış olması borç doğuran bir sözleşmenin yapılamayacağı veya yapılmış bir sözleşmenin geçersizliğini gerektirmez.

3083 Sayılı Yasanın 13. maddesinin getirdiği devir ve temlik yasağı ve bu maddenin son fıkrası hükmü birlikte değerlendirildiğinde yasaklanan şahsi borç doğuran satış vaadi sözleşmesi değil temlikli

tasarruftur. Yapılan satış vaadi sözleşmesi bu nedenle geçerli bir sözleşmedir. Ancak, anılan yasa hükmü gereğince sözleşmenin yasaklılık süresi içerisinde ifa olanağından söz edilemez.

Belirtilen nedenle, eldeki davaya konu satış vaadi sözleşmesi her ne kadar yasaklılık süresi içerisinde yapılmış ise de yukarıda açıklanan nedenlerle, geçerli olup yasa ile getirilen 5 yıllık süre yargılama aşamasında dolmuş olduğundan sözleşmenin ifa olanağının bulunduğu kabulü ile tescil isteğinin değerlendirilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmiş olması doğru görülmemiş, hükm bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle, davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, bozma nedenine göre diğer hususların incelenmesine yer olmadığına, peşin alınan temyiz harçının yatırana geri verilmesine, 30.5.2003 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

(Ek 2)

(Mülga 2510) 5543 sayılı İskan Kanunu'na tabi taşınmaz. Yasak süresinde sözleşme yapılması

Özet: Yasak süresindeki satış vaadi geçerlidir. Yasak süresi dolduğunda ifa olağlığı vardır.

Dava, satış vaadi sözleşmesi uyarınca cebri tescil isteminden ibarettir.

Mahkemece, dava konusu taşınmazın davalıya 2510 sayılı yasa uyarınca 01.04.1991 tarihinde tevzi edildiği, satış vaadi sözleşmesinin on yıllık satış yasağı süresi dolmadan 10.07.1991 tarihinde düzenlendiği gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir.

Hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Satış vaadi sözleşmeleri tarafları yönünden borç doğuran sözleşmelerdir. Bu nedenle bir kişinin başka bir kişiye ait taşınmazı satımını vaad etmesi olaklı olduğu gibi, satımı belli bir süre kısıtlanmış taşınmazın satımını da vaad etmek olaklıdır. Bu durumda düzenlenen satış vaadi sözleşmesi geçerli olduğu halde, sözleşmenin yerine getirilmesi için, başka bir kimsenin taşınmazının satımı vaad edilmiş ise, o kişinin satım için gerekli yetkileri almasını beklemek, satımı belli bir süre kısıtlanmış taşınmazın satışı vaad edilmiş ise, kısıtlama süresinin beklenmesi gerekecektir.

Somut olayda; dava konusu 3597 parsel sayılı taşınmaz 2510 sayılı yasa uyarınca 01.04.1991 tarihinde davalıya tevzi edilmiştir. Davalı, bu taşınmazı on yıllık satış yasağının bulunduğu süre içinde ve 10.07.1991 tarihinde davacıya satışını vaad etmiş ise de, sonradan dava tarihinde on yıllık satış yasağı süresi dolmuştur. Mahkemece, dava tarihinde satış yasağı süresinin dolduğu ve satış vaadi sözleşmesinin ifa olağının bulunduğu gözetilmeden yazılı gerekçe ile red kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç: Yukarıda yazılı nedenlerle; temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, istek halinde peşin yatırılan temyiz harçının yatırana geri verilmesine, 03.03.2003 gününde oybirliği ile karar verildi. (Y. 14. HD. 03.03.2003 gün - E.8498/K.1306)

(Mülga 2510) 5543 sayılı İskan Kanunu uyarınca verilen taşınmazın takyit süresi içinde gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi ile satışın vaadi.

Takyitten sonra sözleşmenin ifa olağının bulunacağı.

Dava gayrimenkul satış vaadi sözleşmesine istinaden tapu iptali ve tescil isteminden ibarettir. Davalı davanın reddini savunmuş mahkemece 2510 sayılı yasa gereğince 10 yıl takyitti bulunduğu gerekçesiyle red karar verilmiş ve hükmü davacı temyize getirmiştir. **Her ne kadar satış vaadi sözleşmesi takyit süresi içerisinde yapılmış ise de satış vaadi muamelesi, bir taahhüt niteliğinde olduğundan, takyit süresi dolduktan sonra dava açılmasında bir mahzur yoktur.** Somut olayda 01.06.1994 tarihinde takyit süresi dolmuş ve dava 28.11.1994 tarihinde açılmış olduğuna göre işin esasına girilerek inceleme yapılmalı ve sonucuna göre bir karar verilmek gerekliden bundan zühal ile yazılı şekilde red karan verilmesi doğru görülmemiştir.

Sonuç: Temyiz itirazlarının yukarıda gösterilen nedenlerle kabulü ile hükmün BOZULMASINA, temyiz harçının istek halinde iadesine, 12.12.1996 gününde oybirliği ile karar verildi. (Y. 14. HD. 12.12.1996 gün - E.7815/K.8209)

Ankara, 15.10.2019

Özü: Tanıma Senetlerine İlişkin Düz-
zenlemeler ve Açıklamalar

G E N E L G E
No. (35)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Tanıma senetlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Genel olarak:

“Tanıma” ya ilişkin hükümlere 4721 sayılı TMK'nın 295 ve devamı maddeleriyle, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 28 inci maddesinde yer verilmiştir.

TMK'nin;

“Kosulları ve şekli” başlıklı 295inci maddesi:

“Tanıma, babanın, nüfus memuruna veya mahkemeye yazılı başvurusu ya da resmi senette veya vasiyetnamesinde yapacağı beyanla olur.

Tanıma beyanında bulunan kimse küçük veya kısıtlı ise, veli veya vasisinin de rızası gereklidir.

Başka bir erkek ile soybağı bulunan çocuk, bu bağ geçersiz kılınmadıkça tanınamaz.”

“Bildirim” başlıklı 296ncı maddesi:

“Beyanda bulunan nüfus memuru, sulh hâkimi, noter veya vasiyetnameyi açan hâkim, tanımayı babanın ve çocuğun kayıtlı bulunduğu nüfus memurluklarına bildirir.

Çocuğun kayıtlı bulunduğu nüfus memurluğu da tanımayı çocuğa, anasına, çocuk vesayet altında ise vesayet makamına bildirir.”

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun “Tanıma ve babalığa hüküm” başlıklı 28 inci maddesi de

(1) Tanıma; babanın yazılı başvurusu üzerine mahkemedede yapılmışsa mahkeme tarafından, notere başvurusu üzerine düzenlenen senetle yapılmışsa noter tarafından tanımanın yapıldığı tarihten itibaren on gün içinde nüfus müdürlüğüne bildirilir.

(2) Tanımanın babanın vasiyetnamesindeki beyanla yapılması durumunda nüfus müdürlüğüne bildirim, vasiyetnameyi açan hâkim tarafından yapılır.

(3) Nüfus memuruna yapılan tanıma beyanı ise doğrudan aile kütüklerine tescil edilir.

(4) (Değişik: 19/10/2017-7039/7 md.) Tanınan veya babalığa hüküm kararı ile soybağı kurulan çocukların hanesine baba adı ve soyadı ile nakledilir.

(5) Yurt dışında yapılan tanıma işlemlerine ait bildirimler dış temsilciliklere veya Türkçeye tercüme edilip, onaylanmış olmak kaydıyla yurt içinde nüfus müdürlüklerine yapılabilir.”

Hükümlerini içermektedir.

2- Annenin kimliği ile medeni durumu bilinmiyorsa tanıma senedi düzenlenemeyeceği:

Yönetim Kurulunun 06.11.2006 tarihli toplantılarında görüşüllererek duyurulmasına karar verilen İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünün 11.07.2006 tarihli ve 97941 sayılı yazısında;

"4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 295inci maddesinin son fıkrasında 'Başka bir erkek ile soybağı bulunan çocuk, bu bağ geçersiz kılınmadıkça tanınamaz' 296ncı maddesinde de 'Çocuğun kayıtlı bulunduğu nüfus memurluğu da tanımı mayçıga, anasına, çocuk vesayet altında ise vesayet makamına bildirir' hükmü yer almaktadır.

Tanıma işlemlerinde, annenin kimliğinin belirlenmesi, medeni durumunun tespit edilmesi açısından önemlidir. Ayrıca çocuğun annesinin kimliğinin tespit edilememesi kaçırılmış bir çocuğun tanınmasına sebebiyet verebilecektir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 296ncı maddesinin 'Çocuğun kayıtlı bulunduğu nüfus memurluğuna da tanımı mayçıga, anasına, çocuk vesayet altında ise vesayet makamına bildirir' hükmüne göre annenin kimliğinin bilinmesi 296ncı maddenin işleri açısından da önemli görülmektedir. Bu nedenle tanıma işlemlerinde mutlaka annenin durumunun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Düzenleme (Yazida belirtilen Nüfus Hizmetlerine Ait Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetgesi kaldırılmış olup, 190inci maddesinde yer alan hükmeye Yönetmeliğe yer verilmiştir.) Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 107ncı maddesinin 2nci fıkrası 'Başka bir erkek ile soybağı bulunan çocuk, bu bağ geçersiz kılınmadıkça tanınamaz. Bu çocukların için tanıma sene- di düzenlenmez. Başka bir erkek ile soybağı bulunan çocuk tanınmış ise tanıma aile kütüklerine tescil edilmeyerek, durum Cumhuriyet savcılığına bildirilir' hükmünü içermektedir.

Yukarıda belirtilen madde hükümlerine göre annenin kimlik bilgileri ve çocuğun doğduğu tarihteki annenin medeni durumu bilinmeden tanıma senedinin düzenlenmesinin uygun olmayacağı değerlendirilmektedir" denildiğinden, annenin kimliği ile medeni durumunun bilinmemesi halinde tanıma sene- di düzenlenmemesi gereklidir.

3- Evlilik dışı doğan ve nüfusta kaydı olmayan çocuğun da tanınabileceği:

Evlilik dışı doğan ve nüfusta kaydı bulunmayan çocuğun tanıma işleminin noterlikte yapılmış yapılamayacağı konusunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden alınan 18.05.1998 günlü ve 7499 sayılı yazida da açıklandığı üzere;

TMK'nın 295inci maddesinin; "Tanıma, babanın, nüfus memuruna veya mahkemeye yazılı başvurusu ya da resmî senette veya vasiyetnamesinde yapacağı beyanla olur.

Tanıma beyanında bulunan kimse küçük veya kısıtlı ise, veli veya vasisinin de rızası gereklidir.

Başka bir erkek ile soybağı bulunan çocuk, bu bağ geçersiz kılınmadıkça tanınamaz."

Nüfus Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 109uncu maddesinin 1inci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinin de; "(1) Tanımanın tesciline ilişkin esaslar şunlardır:

a) Tanınan çocuk henüz aile kütüklerinde kayıtlı değilse; doğum formu düzenlenmek suretiyle çocuk babasının soyadı ile baba hanesine tescil edilerek, ana ve çocuk arasında bağ kurulur. Babanın yabancı uyruklu olması halinde tanınan çocuk, anasının kayıtlı bulunduğu idarî birimin sonuna baba soyadı ile tescil edilerek, ana ve çocuk arasında bağ kurulur.

b) Tanınan çocuk anasının bekârlık hanesinde kayıtlı ise; bu hanedeki kaydı kapatılarak, baba soyadı ile babasının hanesine tescil edilir. Baba yabancı uyruklu ise, tanınan çocuk anasının kayıtlı bulunduğu idarî birimin sonuna baba soyadı ile kaydı taşınır, ana ve çocuk arasında bağ kurulur."

Hükümlerini içermesi nedeniyle, evlilik dışı doğan çocuk, nüfusa hiç kaydedilmemiş olsa dahi noterlikte tanıma işlemi yapılmasına yasal bir engel bulunmamaktadır.

4- Nesebi reddedilen çocuğun annesiyle babasının evlenmesi halinde tanımaya gerek olmadığı:

Alman vatandaşı ile evlenen Türk kadınının evlilik birliği devam ederken Türk erkekten doğan çocuğun, evlilik boşanmayla sona erdikten ve çocuğun babasıyla evlilik birliği tesis edildikten sonra, nesebi Alman baba tarafından reddedilen çocuğun tanınıp tanınamayacağı hususunda intikal eden tereddütler nedeniyle, Adalet Bakanlığından görüş istenmesi üzerine Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen (birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1998/34 sayılı genelge içinde yer alan) 13.02.1998 günlü, 2156 ve 08.06.1998 günlü, 8486 sayılı yazınlarda;

"Bilindiği gibi, (Mülga MK 247) TMK'nin 292 nci maddesi "Evlilik dışında doğan çocuk, ana ve babasının birbiriyle evlenmesi hâlinde kendiliğinden evlilik içinde doğan çocuklara ilişkin hükümlere tâbi olur" hükmünü taşımaktadır. Buna göre, evlenme dışı doğan çocuğun ana babası evlendikleri takdirde, çocuğun nesebi de kendiliğinden düzelmış olur. Eğer bu çocuk ana rahmine düştüğü zaman kadın başka bir kişi ile evli ise, kadının kocası bu çocuğun nesebinin reddi konusunda mahkemeden karar almadıkça, çocuğun nesebi sonradan düzelmeyecektir. Ancak, nesebin reddi ilami kesinleşince nesep düzelmış olur.

(Mülga MK 291. ve devamı maddelerinde) 4721 sayılı TMK'nin 295 ve devamı maddelerinde tanıma konusu düzenlenmiştir. Kanunumuzdaki bu düzenlemeye göre, tanımanın şartlarından biri de çocuğun evlilik harici doğmuş olmasıdır. Diğer bir erkeğin nesebi sahib çocuğu durumunda ise bu nesebin reddine karar verilmeden tanımanın olması mümkün değildir.

Bu itibarla, Alman babanın Almanya'daki mahkemeden aldığı nesebin reddine ilişkin kararın Türk Mahkemelerince tenfiz edilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, Türk babanın çocuğun kendisinin olduğunu Nüfus Müdürlüğü'ne bildirmesiyle çocuğun nesibi kendiliğinden TMK'nin 292 nci maddesi hükmü gereğince sahib duruma gelecektir.

Yine, tanıma senedinin düzenlenebilmesi için de, nesebin reddine ilişkin kararın tenfizi gerekmektedir" denilmiştir.

Bu nedenle, evlilik dışında doğan çocuğun ana ve babasının birbiriyle evlenmesi halinde TMK'nin 292 ve 293 üncü maddeleri hükümleri doğrultusunda işlem yapılması mümkün bulunduğuundan ayrıca tanıma yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:

23.02.1989 – (20) Uyarı niteliğinde olması nedeniyle, 18.06.1998 – (25), 04.08.1998 – (34), 27.02.2003 – (7), 17.11.2006 – (68), sayılı genelgeler yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılarla, TNB internet sayfasında yer alan “YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

Ankara, 15.10.2019

Özü: Temlik (alacağın devri) işlemlerine ilişkin düzenlemeler ve açıklamalar hk.

G E N E L G E
No. (36)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Temlik (alacağın devri) işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Genel olarak:

Alacağın devrine ilişkin hükümlere 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 183 ve devamı maddelerinde yer verilmiştir.

Sözü edilen Kanunun;

183 üncü maddesinde, “*Kanun, sözleşme veya işin niteliği engel olmadıkça alacaklı, borçlunun rızasını aramaksızın alacağının üçüncü bir kişiye devredebilir.*”

184 üncü maddesinde, “*Alacağın devrinin geçerliliği, yazılı şekilde yapılmış olmasına bağlıdır. Alacağın devri sözü verme, şekele bağlı değildir.*”

189 uncu maddesinde, “*Alacağın devri ile devredenin kişiliğine özgü olanlar dışındaki öncelik hakları ve bağlı haklar da devralana geçer. Asıl alacakla birlikte işlemiş faizler de devredilmiş sayılır.*”

190inci maddesinde, “*Devreden, devralana alacak senedi ile elinde bulunan ispatla ilgili diğer belgeleri teslim etmek ve alacağının ileri sürebilmesi için gerekli bilgileri vermekle yükümlüdür.*”

191inci maddesinde, “*Alacak, bir edim karşılığında devredilmişse devreden, devir sırasında alacağın varlığını ve borçlunun ödeme gücüne sahip olduğunu garanti etmiş olur.*”

Alacak bir edim karşılığı olmaksızın devredilmiş ya da kanun gereğince başkasına geçmişse, devreden veya önceki alacaklı, alacağın varlığından ve borçlunun ödeme gücünden sorumlu değildir.”

Hükümlerine,

Bunlar yanında 4721 sayılı TMK'nın 891inci maddesinde de “*İpotekle güvence altına alınmış bir alacağın devrinin geçerli olması, devrin tapu kütüğüne tescil edilmesine bağlı değildir.*”

Hükümüne yer verilmiştir.

2- Alacağın devrinin (temlikin) ivazlı veya ivazsız şekilde yapılabileceği:

Bazı başvurular nedeniyle görüş istenilmesi üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 22.9.1992 tarih ve 41145 sayılı yazda:

"Bilindiği üzere (mülga BK 162) 6102 sayılı TBK'nin 183 ve devam eden maddelerinde düzenlenenmiş bulunan alacağın temliği, alacaklı ile onu devralan üçüncü kişi arasında borçlunun rızasına gerek bulunmaksızın yapılabilen şekilde bağlı tasarrufi bir işlem veya kanun ya da yargışal kararla gerçekleşen bir devirdir. Tasarrufi bir işlem niteliğinde olan alacağın temliği borçlunun rızasına bağlı olmayıp, sebepten soyut bir işlemidir. Rıza temlik sözleşmesinde tarafların *fiil ehliyetini haiz* olmaları ve temlik edenin tasarruf yetkisinin bulunması gerekmektedir.

Kanuna göre, *fiil ehliyeti* yönünden temliğin ivazsız olması halinde devir alanın (yani temellük edenin) mümeyyiz olması yeterlidir. Çünkü kazandırıcı bir işlem niteliğindedir. Eğer temlik ivazlı ise, TMK'nin 16 ncı maddesi gereğince devir alanın (temellük edenin) kanuni temsilcisinin izin veya icazetine de ihtiyaç vardır.

(Mülga BK 169) 6102 TBK'nin 191 inci maddesi, "Alacak, bir edim karşılığında devredilmişse devreden, devir sırasında alacağın varlığını ve borçlunun ödeme gücüne sahip olduğunu garanti etmiş olur.

Alacak bir edim karşılığı olmaksızın devredilmiş ya da kanun gereğince başkasına geçmişse, devreden veya önceki alacaklı, alacağın varlığından ve borçlunun ödeme gücünden sorumlu değildir" hükmünü taşımaktadır.

Burada **bedelli (ivazlı) temlikten amaç**, temlik edenin bir edim karşılığında alacağını devretmesidir. **Böyle bir temlikte, devreden, temlik tarihinde alacağın varlığını garanti etmiş sayılır.** Devirden sonra alacağın zamanaşımıza uğraması, kusursuz imkânsızlık nedeniyle sona ermesi gibi itaya engel durumların sonradan meydana gelmesinden eski alacaklı sorumlu olmaz.

Temlik edenin yüklendiği bu garanti borcu nedeniyle, alacıği tehlikeye düşüren davranışlardan kaçınması ve kendine düşen borçları yerine getirerek, borçlunun ödemeliğinde (6102 s. TBK Md. 97) bulunabilmesine imkân vermemesi gereklidir.

Temlik bedelsiz yapılmışsa, temlik eden temlik zamanında alacağın mevcut olmaması nedeniyle sorumlu tutulamaz. Ancak, (Mülga BK 243) 6102 s. TBK'nin 294 üncü maddesi kiyas yoluyla uygulanarak, hile ve ağır dikkatsizlik söz konusu ise, devralanın bu yüzden maruz kaldığı zararlardan sorumlu olacaktır.

Temlik ister ivazlı, ister ivazsız olsun, temlik eden ayrıca garanti etmemiş ise borçlunun aczinden sorumlu olmaz.

Göründüğü gibi Kanun metninden, temliğin gerek ivazlı, gereksiz ivazsız olarak yapılabileceği açıkça anlaşılmaktadır. Özellikle (Mülga BK 169) 6102 sayılı TBK'nin 191 inci maddesi bu hususu hiçbir tereddüde yer bırakmayacak şekilde açıklamaktadır." denilmektedir.

3- Temlik (alacağın devri) işleminin istem halinde ilgililere tebliğ edileceği:

Türk Borçlar Kanunun 183'üncü maddesinde; kanun, sözleşme veya işin niteliği engel olmadıkça alacaklı, borçlunun rızasını aramaksızın alacağını üçüncü bir kişiye devredebilir.

Borçlu, devir yasağı içermeyen yazılı bir borç tanımmasına güvenerek alacıği devralmış olan üçüncü kişiye karşı, alacağın devredilemeyeceğinin kararlaştırılmış bulunduğu savunmasını ileri süremez.

184'üncü maddesinde; alacağın devrinin geçerliliği, yazılı şekilde yapılmış olmasına bağlıdır.

186'in maddesinde de; borçlu, alacağın devredildiği, devreden veya devralan tarafından kendisine bildirilmemişse, önceki alacaklıya; alacak birkaç kez devredilmişse, son devralan yerine önceki devralanlardan birine iyi niyetle ifada bulunarak borcundan kurtulur.

Hükümlerini içermektedir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 11.06.1952 gün ve 1951/145 Esas, 1952/128 Karar; 17.03.2010 tarih, 2010/11-118 Esas ve 2010/148 Karar sayılı ilamlarında açıkça izah edildiği ve doktrinde de kabul gördüğü üzere;

Alacağın temlikinin, alacaklı ile onu devir alan üçüncü şahıs arasında borçlunun rızasına ihtiyaç olmaksızın yapılabilen, yazılı şekilde bağlı tasarrufi bir işlem olduğu, yasa veya sözleşme ile veya işin niteliği icabı olarak menedilmiş olmadıkça, alacağın temlikinin borçlunun rızasına bağlı bulunmadığı gibi borçluya ihbar edilmesinin şart olmadığı anlaşıldığından,

İlgili ya da ilgililerin noterlikte hazırlanan temlikname ya da temlik sözleşmesinde; “noterlik tarafından temlik borçlusuna veya temlik borçusu ile temlik alacaklarına tebliğat yapılmasını talep etmeleri” halinde, istemin işlem metnine yansıtılarak noterlikçe tebliğat çıkarılması, tebliğat çıkartılmasının istenmemesinde ise durumun iş kâğıdına işlenerek tebliğat çıkartılmaması gerektiği düşünülmektedir.

4- Dava konusunun devri:

Bu genelge ile yürürlükten kaldırılan 1990/54 sayılı genelgede yer verildiği üzere;

1) Türk hukuk sisteminde davanın devri (temliki) diye bir müessese bulunmamaktadır.

Kaldı ki, bir kişinin herhangi bir davada taraf olabilmesi, o kişinin diğer bazı koşullar- dan ayrı olarak, sıfat ve ehliyet koşullarına da sahip olmasına bağlıdır. Her davada geçerli olan bu dava ön koşulu göz önüne alınırsa, dava hakkının kişinin doğrudan kendisine bağlı, kişiden ayrılmayan bir hak olduğu görülür.

Bu nedenle, davanın devri veya temliki diye bir olgudan söz etmek olanaksız bulunmaktadır.

2) Türk hukuk sisteminde dava konusunun (müzdeabih) devri veya temliki olanaklıdır. Bu olgu (mülga HUMK'nın 186 ncı) 6100 sayılı HMK' nin 125 inci maddesinde kabul edilmiş bir kuraldır. Ancak hemen demek gerekir ki, belli bir davada HMK' nin 125 inci maddesinin olaya uygulanabilmesi o dava konusunun, devri olanaklı bir hak olması koşuluna bağlıdır. (Örneğin kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların devrine olanak bulunmamaktadır.)

Dava konusunun devri veya temliki işleminde **usul hukuku yönünden HMK' nin 125 inci maddesi, maddi hukuk yönünden ise yapılacak işlemin ilgili olduğu yasa maddesi uygulanacaktır.**

Örneğin;

A) Dava konusu bir para alacağı ise; (alacak, tazminat vs.) TBK'nın 183 ve devamı maddelerine göre işlem yapılacaktır. (Alacağın temliki ve şekli),

B) Dava konusu bir taşınmaz ise;

a) Tapsuz olması olasılığında, zilyetlik devir işlemi,

b) Tapulu olması durumunda ise 6098 s. TBK'nın 237 ile 2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddelerine göre işlem yapılacaktır. (Taşınmaz satışı ve şekli)

Bu arada bir konuya değinmek yerinde olacaktır, Dava konusu eğer bir tapulu taşınmaz ise, o dava bir aynı hakkı ilgilendirmektedir. Bu nedenle sadece kişisel bir hak doğuran taşınmaz satış vaadi sözleşmesi düzenlemek (TBK Md. 237, 1512 s. NK mad. 60, 89), o davada dava konusunun devri işlemi demek değildir. Bu işlem, o davada, taraf değişikliği sonucunu doğurmuyıp, sadece, diğer koşulları da oluşmuş ise, davaya katılma hakkını verir.

NOT:

Konuya ilişkin Yargıtay kararları:

Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 24.10.2011 tarihli, E. 2011/6850, K. 2011/10485 sayılı kararı: “*Kat irtifaklı anataşınmazda bağımsız bölüm maliki olan kişinin, ortak yerlerde onarım yapılması istemiyle açtığı bir davanın devamı sırasında bağımsız bölümün satılarak el değiştirilmesi halinde yeni malik olan kişi açılmış olan davaya katılabılır. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 125. maddesinin 2 nolu fıkrasında, davanın açılmasından sonra, dava konusu davacı tarafından devredilecek olursa, devralmış olan kişi, görülmekte olan davada davacı yerine geçer ve dava kaldığı yerden itibaren devam eder hükmüne yer verilmiştir. Açıklanan bu hususlar dikkate alınmadan, mahkemece ortak yerlerde onarım yapılması ile ilgili istemin yazılı gerekçe ile reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.*”

Yargıtay 1. Hukuk Dairesinin 4.7.2012 tarihli, E. 2012/8051, K. 2012/8379 sayılı kararı: “*Dava, imar parseline elatmanın önlenmesi ve yıkım isteklerine ilişkindir. Dava açıldıktan sonra da, sınırlayıcı bir neden bulunmadığı takdirde dava konusu malın veya halkın üçüncü kişilere devredilebilmesi tasaruf serbestisi kuralının bir gereği, hak sahibi veya malik olmanın doğal sonucudur. Davalı dava konusunu bir başkasına temlik ettiği takdirde diğer taraf seçim hakkını kullanmaka, dilerse temlik eden ile olan davasını takipten vazgeçerek davayı devralan kişiye yönetmeye, dilerse davasına temlik eden kişi hakkında tazminat davası olarak devam edebilmektedir. Kendiliğinden gözetilmesi zorunlu bulu-*

nan bu usul kuralına göre, davacı tarafa seçimlik hakkı hatırlatılarak davayı ne şekilde sürdüreceği sorulmalı ve sonucuna göre işlem yapılmalıdır.”

5- Maş, ücret, emekli ikramiyeleri, kıdem tazminatı alacaklarının temlike konu olup olamayacakları:

Adalet Bakanlığı HİGM'nin 02.09.1997 günlü, 13624 ve 11.01.2007 tarihli, 345 sayılı görüşlerinde konuya yer verilmiş ise de, bu görüşlerde belirtilen mevzuatın bir kısmı değişmiştir. Bu görüşlere ve değişen mevzuata göre;

Emekli aylığı ve ikramiyelerinin temlik edilemeyeceği:

5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun 120 inci maddesi, bu Kanunda yazılı her çeşit istihkakların sınırlı bir şekilde temlikine izin vermektedir. Ancak 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun 120 inci maddesi 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 106 ncı maddesi ile yürürlükten kaldırılmış ve bu Kanununun 93 üncü maddesinde yeni bir düzenleme yapılmıştır. Bu maddenin değişik birinci fıkrası **“Bu Kanun gereğince sigortalılar ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödenekleri, sağlık hizmeti sunucularının genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanması sonucu Kurum nezdinde doğan alacakları, devir ve temlik edilemez”** hükmünü içerdigidinden SGK' den alınan emekli maaş ve ikramiyelerinin temelliği mümkün değildir.

Devlet memurlarının aylıklarının temlik edilebileceği:

Adalet Bakanlığı HİGM'nin 02.09.1997 günlü ve 13624 sayılı görüşünde açıklandığı üzere; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda memurların aylıklarının temlik edilmesini önleyen veya kısıtlayan bir hüküm bulunmadığından, 6098 sayılı TBK'nin 183 ve devamı maddeindeki yazılı genel hükümler çerçevesinde memurların maaşlarını üçüncü şahıslara temlik edebilmeleri mümkün bulunmaktadır.

İşçi aylıklarının kısmen temlik edilebileceği:

4857 sayılı İş Kanununun 35 inci maddesinin “İşçilerin aylık ücretlerinin dörtte birinden fazlası haczedilemez veya başkasına devir ve temlik olunamaz” hükmünü içermesi nedeniyle işçi aylıklarının ancak dörtte biri temlik edilebilir.

İşçi kıdem ve ihbar tazminatlarının temlik edilebileceği:

Kıdem ve ihbar tazminatları ile izin ücretlerinin ücretten sayıldıklarına dair 4857 sayılı İş Kanununda bir hüküm bulunmadığından, Yargıtay'ın muhtelif kararlarında da bu ödentilerin tamamının temlike konu edilebileceği kabul edilmektedir.

6- Spor kulüplerinin Spor Toto Teşkilat Başkanlığı nezdindeki isim haklarından doğan alacaklarının devir ve temlik edilebileceği:

12.4.2011 tarihli ve 27903 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 29.3.2011 tarihli ve 6215 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 10 uncu maddesiyle 3289 sayılı Kanunun Ek 9 uncu maddesine eklenen “Kamu kurum ve kuruluşlarına ait alacaklar hariç olmak üzere, spor kulüplerinin Spor Toto Teşkilat Başkanlığı nezdindeki isim haklarından doğan alacaklarının haczedilemeyeceği ve bu alacakların devir ve temlik edilemeyeceği” hükmünün, Anayasa Mahkemesi'nin 22.11.2013 tarih ve 28829 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, 6.6.2013 tarihli, 2013/35 E. ve 2013/75 K. sayılı kararı ile iptal edilmesi ve yerine yeni bir düzenleme de yapılmaması nedeniyle, spor kulüplerinin Spor Toto Teşkilat Başkanlığı nezdindeki isim haklarından doğan alacaklarının devir ve temlikleri mümkün bulunmaktadır.

7- Yatırımları Teşvik Fonu'ndan yapılan devlet desteklerine ilişkin ödemelerin temlik edilemeyeceği:

Yatırım Teşvik Belgesi düzenlenmiş olan firmalarla ilgili olarak, belgelerinde öngörülen nakdi desteklerin bir başka firmaya temelli konusunda düzenlenen “temliknameler” ile ilgili olarak Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı'ndan alınan ve Yönetim Kurulu'nun 18.02.1999 günlü toplantıda görüştelen 29.12.1998 tarih ve 91173 sayılı yazda;

“Konuya ilgili olarak yürürlükte bulunan 23.02.1998 tarih ve 98/10755 sayılı (Yatırımlarda Devlet Yardımları ve Yatırımları Teşvik Fonu Esasları Hakkında Karar) çerçevesinde

Temlik hususunda herhangi bir hükmeye yer verilmemiş gibi, Müsteşarlığımızca düzenlenen Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında öngörülen devlet destekleri Teşvik Belgesi hamili olan kişi ve kuruluşlara yapılmakta ve Yatırımları Teşvik Fonu alacaklarının üçüncü şahıslara temlikine dair gerek mevzuatlarda ve gerekse uygulamada bugüne kadar bu tür işlemlere yer verilmemiştir.

Diğer bir ifade ile Yatırımları Teşvik Fonu'ndan yapılan devlet desteklerine ilişkin ödemeler münhasıran teşvik belgesi hamili olan şahıs veya firmalara yapılmakta olup, devlet desteğine konu teşvik belgesi ile ilgisi olmayan kişi veya kuruluşlara yapılmamaktadır. Bu temlik iki şahıs veya firma arasında yapılan borç veya alacak ilişkilerini ihtiyaç edip, Yatırım Teşvik Mevzuatına dayalı olan ödemelerle irtibatlandırılmaması gerekmektedir.

Bu itibarla ..... ve ..... Noterliklerince yapılan temliknamelere dayalı olarak Yatırımları Teşvik Fonu'ndan teşvik belgesi hamili dışında olan kişi veya kuruluşlara ödenmesinin kabulüne imkân görülememiş olup, firma mağduriyetlerinin giderilmesi ve hukuki ihtilafların önlenmesi açısından bu tür işlemlerle ilgili Müsteşarlığımız görüşünün Birliğiniz'e bağlı Noterlere "ilan edilmesi" denildiğinden, bu nitelikli alacakların temlikinin yapılmaması, temlike engel bir durum bulunmadığının ileri sürülmesi halinde bu durumu gösteren ve ilgili idareden alınmış belgenin ibrazının istenmesi suretiyle işlem yapılması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

11.7.1978 – (22), 27.07.1990 – (54), 08.10.1992 – (44), 24.10.1997 – (60),
25.02.1999 – (5), 01.02.2007 – (9) sayılı genelgeler,
28.02.2000-H (21), 28.04.2011-H (50), 02.11.2017-HD (146), 16.10.2018-HD (146),
sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan
“YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

Hukuki Danışmanlık – 45618

Ankara, 15.10.2019

Özü: Vakıf Senet ve İşlemlerine İlişkin
Düzenlemeler ve Açıklamalar

G E N E L G E
No. (37)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Vakıf senet ve işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Genel olarak:

Hukuki niteliği, kuruluş koşulları ve kurucular:

Vakıflar;

Gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulabilir.

Yeterli mal ve hakların belirli ve sürekli bir amaca özgüremeleriyle oluşan mal topluluğudur.

Özel hukuk tüzel kişiliğine sahiptir. (4721 S. TMK Md. 101) (5737 s. Vakıflar K. Md. 4)

Bir malvarlığının bütünü veya gerçekleşmiş ya da gerçekleşeceği anlaşılan her türlü geliri veya ekonomik değeri olan haklar vakfedilebilir.

Cumhuriyetin Anayasası ile belirlenen niteliklerine ve Anayasanın temel ilkelerine, hukuka, ahlâka, millî birliğe ve millî menfaatlere aykırı veya belli bir ırk ya da cemaat mensuplarını desteklemek amacıyla vakıf kurulamaz. (4721 S. TMK Md. 101)

Yabancılar, Türkiye'de, hukukî ve fiilî mütekabiliyet esasına göre yeni vakıf kurabilirler. (5737 s. Vakıflar K. Md. 5)

Vakıf kurma kişi tam ehliyetli olmalıdır.

Vesayet altındaki kişi adına vakıf kurmak yasaktır. (4721 S. TMK Md. 449)

Velayet altındaki çocuğun fiil ehliyeti, vesayet altındaki kişinin ehliyeti gibi olduğundan (4721 S. TMK Md. 343/1) velayet altındaki küçükler de vakıf kuramazlar.

Kuruluş şekli ve tüzel kişiliğin kazanılması zamanı:

Vakıf kurma iradesi, resmî senetle veya ölümme bağlı tasarrufla açıklanır.

Vakıf, yerleşim yeri mahkemesi nezdinde tutulan sicile tescil ile tüzel kişilik kazanır. (4721 S. TMK Md. 102)

Vakıf senedi 1512 sayılı Noterlik Kanununun 89 uncu maddesi gereğince düzenleme şeklinde yapılır.

Vakıf senedinde gösterilmesi gereken hususlar:

Vakıf senedinde;

Vakıfın adı,

Amacı,
Bu amaca özgülenen mal ve haklar,
Vakfın örgütlenme ve yönetim şekli,
Yerleşim yeri gösterilir. (4721 S. TMK Md. 106)

Tanımlar:

Mülhak vakıf:

Mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin yürürlük tarihinden önce kurulmuş ve yönetimi vakfedelerin soyundan gelenlere şart edilmiş vakıfları,

Cemaat vakıfı:

Vakfiyeleri olup olmadığına bakılmaksızın 2762 sayılı Vakıflar Kanunu gereğince tüzel kişilik kazanmış, mensupları Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan Türkiye'deki gayrimüslim cemaatlere ait vakıfları,

Esnaf vakıfı:

2762 sayılı Vakıflar Kanununun yürürlüğünden önce kurulmuş ve esnafın seçtiği yönetim kurulu tarafından yönetilen vakıfları,

Yeni vakıf:

Mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi ile 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıfları,

Şube:

Vakif faaliyetlerinin yürütülebilmesi için yeni vakfa bağlı olarak açılan, tüzel kişiliği olmayan ve bünyesinde organları bulunan alt birimi,

Temsilcilik:

Vakif faaliyetlerinin yürütülebilmesi için yeni vakfa bağlı olarak açılan, tüzel kişiliği ve bünyesinde organları bulunmayan alt birimi,

Vakif yönetimi:

Mülhak, cemaat ve esnaf vakıfları ile yeni vakıflarda; vakfiye, 1936 Beyannamesi, vakıf senedi, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu ve bu Kanuna göre vakfı yönetmeye ve temsile yetkili organı,

Vakif yöneticisi:

Mülhak, cemaat ve esnaf vakıfları ile yeni vakıflarda; vakfiye, 1936 Beyannamesi, vakıf senedi, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu ve bu Kanuna göre vakfı yönetmeye ve temsile yetkili kişi veya yetkili organlarda görev alan kişileri,

Tanımlar. (5737 s. Vakıflar K. Md. 3)

Vakıfların mal edinmesi, akar cinsinden olan malların değiştirilmesi:

Vakıflar; mal edinebilirler, malları üzerinde her türlü tasarrufta bulunabilirler.

Genel Müdürlüğe ve mazbut vakıflara ait akar mallar ile hakların daha yararlı olanları ile değiştirilmesine, paraya çevrilmesine veya değerlendirilmesine Meclis yetkilidir.

Mülhak, cemaat, esnaf vakıfları ile yeni vakıflara, başlangıçta özgülenen mal ve haklar, vakıf yönetiminin başvurusu üzerine, haklı kılan sebepler varsa, Denetim Makamının görüşü alınarak mahkeme kararı ile sonradan iktisap ettilerleri mal ve hakları ise bağımsız ekspertiz kuruluşlarınınca düzenlenecek rapora dayalı olarak vakıf yetkili organının kararı ile daha yararlı olanları ile değiştirilebilir veya paraya çevrilebilir. (5737 s. Vakıflar K. Md. 12)

2- Ölümeye bağlı tasarrufla vakif kurulması:

- Vakıf kurma iradesi, düzenlenecek vasiyyette yer almaktadır.
- Vasiyet yoluyla kurulan vakıflarda vasiyetnameyi açan sulh hukuk hâkimi vasiyetnamenin birörneğini yedi gün içinde Vakıflar Genel Müdürlüğüne gönderir.
- Vasiyet yoluyla kurulan vakıflarda vakfededen mirasçısı veya vakfededen tarafından mirası resmen idare etmekle görevlendirilmiş kişi tescil talebinde bulunabilir.
- **Bu vasiyet, vakıf senedi gibi kurucu belgedir.** TMK' nin 106 ncı maddesinde belirtilen içeriğin vasiyyette de bulunması gereklidir. Bu sebeple; vasiyyette, vakıf kurulması iradesinin açıklanmasının yanında;

Vakfin adının,

Amacının,
Bu amaca özgülenen mal ve hakların,
Vakıfın örgütlenme ve yönetim şeklinin,
Yerleşim yerinin,
gösterilmesi gereklidir.

- Bu bilgiler yanında, uygulamada vakıf resmi senedinde yer verilen vakıfın temsili, denetlenmesi, gelirleri, resmi senet değişikliği, sona ermesi gibi hususlara da vasiyetnamede yer verilmesi uygun olur.

- Vakıf kurulması iradesini içeren vasiyet, bir vakıf kuruluş senedi gibi kabul edilmeli ve ilerde sorun yaşanmaması için örnek vakıf senetleri hükümleri doğrultusunda hazırlanmalıdır.

3- Yeni vakıfların kuruluşunda özgülenecek asgarî mal varlığının nasıl belirleneceği:

5737 sayılı Vakıflar Kanununun 5inci maddesinin ikinci fıkrası “*Yeni vakıfların kuruluşunda amaçlarına göre özgülenecek asgarî mal varlığı her yıl Meclisçe belirlenir*” hükmünü içermektedir. Kanununun bu maddesi ile Vakıflar Yönetmeliğinin 111inci maddesinin (g) bendine istinaden Vakıflar Meclisi tarafından her yıl alınan kararla belirlenen asgari malvarlığı sınırı Birlliğimiz tarafından duyurulmaktadır.

Bu itibarla; yeni vakıf senetlerinde gösterilen vakfa özgülenen malvarlığının;

Sadece nakit olması halinde; bu miktarın asgari o yıl için belirlenen miktar kadar olması icap etmektedir.

Nakitle beraber veya yalnızca taşınmaz ya da taşınır bir malvarlığı olması halinde ise; özgülenen mal varlığının vakıfın amacını gerçekleştirmeye yeterli olup olmadığı mahkemece tespit edileceğinden, Vakıflar Meclisi'nin belirlediği parasal sınırın aranması gerekmemektedir.

4- Vakıf kuruluşuna ilişkin resmi senet örneğinin yedi gün içinde Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne gönderileceği:

Mülga Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Kurulan Vakıflar Hakkında Tüzüğün 5inci maddesinin ilk fıkrasında olduğu gibi Vakıflar Yönetmeliğinin 5inci maddesinin birinci fıkrası da “*Gerçek veya tüzel kişilerin vakıf kurma iradesi, noterde düzenleme şeklinde hazırlanan resmi senetle açıklanır. Noter, resmi senedin bir örneğini yedi gün içinde Genel Müdürlüğe gönderir*” hükmünü içerdigidinden, resmi senedi düzenleyen noterin, yedi gün içinde senet örneğini Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne göndermesi zorunludur.

5- Temsilci vasıtasyyla vakıf kurulmasında vekâlette yer alacak hususlar:

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun kuruluş şekli başlığını taşıyan 102nci maddesinin ikinci fıkrasında resmi senetle vakıf kurma işleminin temsilci aracılığı yapılmasına ilişkin düzenlemeye yer verilmiş, temsil yetkisinin noterlikçe düzenlenmiş bir belgeyle verilmesi ve vakıfın amacı ile özgülenecek mal ve hakların bu belgede belirlenmiş bulunması koşulu aranmıştır.

Uygulamada ise vakıfın kuruluşu ile ilgili düzenlenen vekâletnamelerde genel ifadelere yer verildiğinden konu Yönetim Kurulunun 30.05.2004 günü toplantıda görüşülmüş ve bu düzenleme nedeniyle, resmi senetle vakıf kurma işleminin temsilci aracılığı ile yapılması halinde, noterlikçe düzenlenenecek temsil belgesinde vakıfın amacı ile özgülenecek (tahsis edilecek) mal ve hakların da belirlenip gösterilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

6- Vakıf senedi değişikliklerini imzalamaya yetkili olanlar:

Birliğimize yapılan başvurulardan; bazı noterliklerin, vakıf senedi değişikliklerinde de Türk Medeni Kanununun 102nci maddesinin yorumunu dikkate alarak kararı alan vakıf organını oluşturan tüm üyelerin imzalarını aradıklarının veya temsilen işlem yapılması istenmemektedir.

si halinde ise noterlikten düzenlenmiş vekalet istediklerinin; bazı noterliklerin ise, TMK' nin 102 nci maddesinde belirtilen usulü sadece vakıf kurma aşamasında uyguladıklarının, noterlikte yapılacak değişiklik senedini imzalamak için kararı alan vakıf organının yetkilendirdiği kişi veya kişilerle işlemi yaptıklarının anlaşılması üzerine, mevcut uygulama Yönetim Kurulu görüşülmüş ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe konuya ilişkin olarak gönderilen ve Yönetim Kurulunun 17.06.2008 günü toplantılarında görüşülen 30.04.2008 tarihli ve 4411/6192 sayılı cevap yazısında;

"4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 50. maddesinin 1. ve 2. fıkraları; Tüzel kişinin iradesi, organları aracılığıyla açıklanır. Organlar, hukuki işlemleri ve diğer bütün fiilleri ile tüzel kişiyi borç altına sokarlar", 102. maddesi; "vakıf kurma iradesi, resmi senetle veya ölüme bağlı tasarrufla açıklanır... Resmi senetle vakıf kurma işleminin temsilci aracılığıyla yapılmasına, temsil yetkisinin noterlikçe düzenlenmiş bir belgeyle verilmiş olmasına ve bu belgede vakıfin amacı ve özgülenecek mal ve hakların belirlenmiş bulunmasına bağlıdır",

1512 sayılı Noterlik Kanununun 79. maddesinde; "... tüzel kişiler adlarına noterlik işlemi yaptırmak isteyenler, sıfat ve yetkilerini ve işlemi yapmaya izinli olduklarıını bildirir belge göstermekle yükümlüdürler" hükmüne amirdir.

Çok sayıda üyesi bulunan vakıfların noterde senet değişikliği için tüm üyelerinin imzalarının aranması uygulamada zorluklara neden olacağından, anılan Kanun hükümleri ve uygulamalar karşısında, özel hukuk tüzel kişiliğine haiz vakıfların, vakıf tadil senedi veya düzeltme beyanına ilişkin başvurularında; vakıf senedine göre senet değişikliğine ilişkin yetkili organın tespit edilerek, bu organın kararının aranması, söz konusu kararda vakıf senedinin hangi maddelerinin ne şekilde değiştirileceğinin belirtilmesi ve bu değişiklikleri vakıf adına yapmaya yetkili kişi veya kişilerin açıkça belirtilmesi ve kararda belirtilen kişi ile işlemi yapmak üzere başvuran kişinin aynı olup olmadığıının tespit edilmesi yeterli olacaktır." denildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

15/10/2019 H. Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
15/10/2019 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
15/10/2019 Genel Sekreter Yard. : B.EMEL
15/10/2019 Genel Sekreter : İ. GÜL

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

23.12.1994-(83), 20.06.2008-(20) sayılı genelgeler,
16.6.2004—H (71), 2 Mart 2006-H (23), 13.12.2016-HD (184), 11.12.2017-HD (155)
sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılar, TNB internet sayfasında yer alan
“**YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR**” bölümünden ulaşılabilir.

Ankara, 15.10.2019

Özü: Genelge ve genel yazılarla konu diğer bazı sözleşmelerle ilişkin düzenlemeler ve açıklamalar hk.

G E N E L G E
No. (38)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Bazı sözleşmelerle ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplanmaları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 11.10.2019 günlü toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

DİZİN

- 1- Aile Malları Ortaklığı ve Kazanç Paylı Aile Malları Ortaklığı Sözleşmeleri
- 2- Araç motorlarının satışlarına ilişkin sözleşmeler
- 3- At satışlarına ilişkin sözleşmeler
- 4- Gemi, deniz ve iç su araçlarının devirlerine ilişkin sözleşmeler
- 5- Boşanma veya ayrılığın fer'i sonuçlarına ilişkin sözleşmeler:
- 6- Eczane devir sözleşmeleri
- 7- İhale sözleşmeleri
- 8- Kullanım ödünçü (ariyet) sözleşmeleri
- 9- Rödövans sözleşmeleri
- 10- Sınai mülkiyet haklarının (marka, patent vd.) devrine ilişkin sözleşmeler
- 11- Taşınmaz bağıtlama vaadi sözleşmeleri
- 12- Taşınmaza kat ilavesi yapıldığı takdirde hak iddia edilmeyeceğine ilişkin sözleşmeler
- 13- TOKİ tarafından satılan konutlara ilgili hakların devrine ilişkin sözleşmeler
- 14- Telsiz devrine ilişkin sözleşmeler
- 15- Teşvik belgesi kapsamında temin edilen makine ve teçhizatın devrine ilişkin sözleşmeler

1 - Aile Malları Ortaklığı ve Kazanç Paylı Aile Malları Ortaklığı Sözleşmeleri:

4721 sayılı TMK 'nın ikinci kitabının ikinci kısmının ikinci bölümünün üçüncü ayrimında aile mallarına, bu ayrim içinde de 373 ila 383'üncü maddelerde "aile malları ortaklısına", 384 ve 385'inci maddelerde de "kazanç paylı aile mal ortaklısına" ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Aynı Kanunun 374'üncü maddesi ile Noterlik Kanununun 60'inci maddesinin 2'nci bendi hükmü gereğince de, bu ortaklıklara ilişkin yapılacak sözleşmelerin resmi şekilde ve noterliklerde yapılması zorunluluğu bulunmaktadır.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü gönderdiği 30.12.2015 tarihli ve 99-602 sayılı yazıyla; 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 8/B maddesinde yer alan "Mirasa konu tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazilerde mülkiyetin devri esastır." hükmü gereği, mirasçılar arasında anlaşma sağlanarak tarımsal arazilerin mülkiyeti devir işlemlerinin bir yıl içinde tamamlanması gerektiğini, devir işleminin tamamlanmaması durumunda Bakanlıklarınca mirasçılara üç ay ek süre verileceğini, belirlilen süre içerisinde mirasçılar, adı geçen kanunun 8/C maddesinde yer alan seçenekler yanında istedikleri takdirde, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 373'üncü ve devamı maddelebine göre aile malları ortaklışı veya kazanç paylı aile malları ortaklığını kurabileceklerini, buna

ilişkin sözleşmelerin de noterliklerde yapılması gerektiğini bildirerek noterliklerin bilgilendirilmesini talep etmiştir.

Konu üzerinde gereken çalışma yapılmış ve 5403 sayılı Kanun kapsamına girenler ve girmeyenler ayrimi yapılarak hazırlanan dört adet "Aile Malları Ortaklısı" ile "Kazanç Paylı Aile Mal Ortaklısı" sözleşme örneği 28.03.2016 tarihinde NBS sistemine konulmuştur.

2- Araç motorlarının satışlarına ilişkin sözleşmeler:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü TNB' ye re'sen gönderdiği 24.8.1994 tarih ve 16166 sayılı yazıyla; araç motor satışlarıyla ilgili olarak istemleri üzerine İçişleri Bakanlığına verilen görüşü bildirilmiş ve sözü edilen satışların bu görüş doğrultusunda yapılmasını talep etmiştir. Buna göre;

"Noterliklerde yapılacak motor satışlarında:

1- Hurdaya ayrılmış bir araçtan çıkarılan motor satılmak isteniyorsa, (ARAÇ HURDAYA AYRILMIŞTIR) kaşesi vurularak, malikine verilmiş bulunan tescil belgesine dayanılarak noterliklerde satış işleminin yapılabileceği,

2- Hiç kullanılmamış orjinal motorların satışı yapılmak isteniyorsa, sahiplik belgesi olarak verilen faturalara istinaden noterliklerde satış işleminin yapılabileceği,

3- Gümrükler terk edilen ve hurda duruma gelmiş araçların motorları ile ithal edilmek üzere gümrük depo veya antrepolarına getirilmiş ve ancak belirtilen süre içerisinde ithal işlemi tamamlanmadığından Devlet malı olarak kabul edilerek satışa arzedilen motorların alıcılarına, ilgili gümrük müdürlерince kesilen fatura veya satış belgelerine dayanılarak noterliklerde satış işleminin yapılabileceği,

4- Araçtan çıkma herhangi bir motorun başka bir motorla değiştirilmek üzere işletenince satılmak istenmesi halinde, boşta kalan motorun satışının yapılabilmesi için ise, motor değişikliği tadilat işleminin yapıldığının ARTES kayıtlarından anlaşılması halinde satış işleminin yapılabileceği,

5- Yapılacak satış işlemlerine bu belgelerin birer fotokopisinin eklenmesi gereki,

6- Belgelerde yazılı motor numarası ile satılacak motorun numarası uymadığı takdirde satış işleminin yapılmaması ve yine bu prosûdürden başka bir biçimde motor satış işlemi yapılmaması gereki, sonucuna varılmıştır.

"Keyfiyetin tüm noterliklere duyurularak uygulamanın bu yolda yapılmasının teminini rica ederim." denildiğinden taşınır mal niteliğinde olan araç motoru satışlarında buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

3- At satışlarına ilişkin sözleşmeler:

At satışları konusunda noterliklerde sözleşme yaptırılmak istenmesi halinde aranması gereken belge ve kayıtlar hususunda intikal eden tereddütler nedeniyle, Birliğimizce Tarım ve Köyişleri Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, adı geçen Bakanlık Yüksek Komiserler Kurulu Başkanlığına gönderilen 22.06.1998 günlü 33404 sayılı yazında;

"At satışları konusunda; taraflarca noterlikte sözleşme yaptırılmak istenildiği takdirde, satışı yapılacak atın pedigrisinin istenilmesi ve pedigrlerde ise, atın ismine ve son sahibine, özellikle de satışın pedigrideki son sahibinden yapılp yapılmadığına bakılması gerekmektedir" denilmektedir.

Pedigri, at ile ilgili bilgileri içeren bir belge olup, son sahibinde bulunmaktadır.

4- Gemi, deniz ve iç su araçlarının devirlerine ilişkin sözleşmeler:

a) Gemi, deniz ve iç su araçları sicilleri, Gemi (Sicil) Tasdiknamesi ve Tonilato Belgesi:

Gemi, deniz ve iç su araçlarının kayıt edildiği üç sicil bulunmaktadır. Bunlar;

- Milli Gemi Sicili,
- Türk Uluslararası Gemi Sicili,
- Bağlama Kütüğüdür.

Milli Gemi Sicili:

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 954 üncü (*Mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 839 uncu*) ve diğer maddelerinde öngörülen gemi sicilidir. (4490 sayılı *Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu* madde 2)

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun;

940inci maddesinin ikinci fıkrası “*Yalnız Türk vatandaşının malik olduğu gemi, Türk gemisidir.*” (*Kişilerin birlikte mülkiyet şeklinde ya da Tüzel kişilerin sahip oldukları gemilerin Türk gemisi sayılma koşulları da maddenin diğer fıkralarında açıklanmıştır.*)

954 üncü maddesinin birinci fıkrasında “*Türk gemileri için, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının uygun görüceği yerlerde gemi sicili tutulur.*”

957 nci maddesinin birinci fıkrasında “***Onsekiz gros tonilatoda ve daha büyük her ticaret gemisinin maliki, tescil isteminde bulunmak zorundadır.***”

958 inci maddesinin birinci fıkrasında “*Türk gemisi olmayan gemilerle, yabancı bir gemi siciline kayıtlı bulunan Türk gemileri, donanmaya bağlı harp gemileri, yardımcı gemiler ve Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişilerine ait münhasıran bir kamu hizmetinin görülmemesine özgulenmiş gemiler Türk Gemi Siciline tescil olunamaz.*”

Türk Uluslararası Gemi Sicili:

4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu uyarınca oluşturulan gemi sicilidir.

Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilecek gemiler ve yatlar, bu Kanunun 4 üncü maddesinde sayılmış olup, 5inci maddesi gereğince de Türkiye'de mukim Türk ve yabancı uyruklu gerçek kişiler ile Türkiye'de Türk mevzuatına göre kurulmuş şirketlere ait gemiler ve yatlar Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil ettirilebilir. Tescil talebe bağlıdır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 957 nci maddesi gereğince, onsekiz gros tonilatoda ve daha büyük her ticaret gemisinin Milli Gemi Siciline tescil zorunluluğu olmasına karşılık Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil zorunluluğu bulunmamaktadır.

Bağlama Kütüğü:

25 Eylül 2014 tarihli ve 29130 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bağlama Kütüğü Uygulama Yönetmeliğinin;

2 nci maddesi gereğince bu Yönetmelik;

- a) 18 gros tonilatodan küçük ticari gemi, deniz ve iç su araçlarını,
- b) Özel kullanıma mahsus gemi, deniz ve iç su araçlarını,
- c) Bunların malik ve işletenlerini,

kapsar ve Milli Gemi Sicili ve Türk Uluslararası Gemi Siciline tescilli ticari gemi, deniz ve içsu araçları ile silahlı kuvvetlere ait gemi, deniz ve içsu araçları hakkında ise bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

6 nci ve 9 uncu maddeleri uyarınca da;

a) 18 gros tonilatonun altında ve 2,5 metre ve üzerindeki; Milli Gemi Siciline veya Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil edilmemiş ticari gemi, deniz ve içsu araçları,

- b) Boyu 2,5 metre ve üzerindeki özel kullanıma mahsus gemi, deniz ve içsu araçları, Bağlama kütüğüne zorunlu olarak kaydedilir.

Gemi (Sicil) Tasdiknamesi:

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 968inci maddesinin birinci fıkrası ve Gemi Sicil Nizamnamesi hükümleri gereğince, Milli Gemi Sicili müdürlüğü tarafından düzenlenen, sicil kayıtlarının yer aldığı, geminin sicile kaydolduğuna ilişkin “Gemi Tasdiknamesi” isimli belgedir.

Tonilato belgesi:

Gemi ve su aracının belirleyici özelliklerini, teknik özelliklerini ve ölçüm sonuçlarını gösteren belgedir. (12.03.2009 tarihli ve 27167 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gemilerin Tonilatolarını Ölçme Yönetmeliği madde 4)

b) Milli Gemi Siciline kayıtlı geminin tamamının ya da gemi payının devrine ilişkin sözleşmeler:

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1001inci maddesi gereğince, (Milli) gemi siciline kayıtlı olan bir geminin mülkiyetinin devrine, 1007nci maddesi gereğince de gemi payının devrine ilişkin anlaşmaların yazılı şekilde yapılması ve imzaların noterce onaylı olması gereklidir. Ancak, istenilmesi halinde bu anlaşmalar gemi sicil müdürlüğünde de yapılabilir.

Bu genelge ile yürürlükten kaldırılan 18.10.2000 tarihli ve 51 sayılı genelgede açıklanıldığı üzere; milli gemi siciline kayıtlı (onsekiz gros tonilatoda ve daha büyük) gemilerin mülkiyetinin devrine ya da gemi payının devrine ilişkin sözleşmelerin onaylanması sırasında mutlaka gemi (sicil) tasdiknamesinin aranması ve bu belgeye dayanılarak işlem yapılması zorunlu olup, Gemilerin Tonilatolarını Ölçme Yönetmeliği ile Gemilerin Teknik Yönetmeliği uyarınca verilen Tonilato Belgesi, Denize Elverişlilik Belgesi veya Su Aracı Uygunluk Belgesine dayanılarak belirtilen devir işlemlerinin yapılmaması gerekmektedir. Noterliklerce yapılacak yukarıda belirtilen devir işlemleri ilgili gemi sicil müdürlüğüne ivedi olarak bildirilecektir.

c) Bağlama Kütüğüne kayıtlı gemi, deniz ve iç su araçlarının mülkiyetinin devrine ilişkin sözleşmeler:

25 Eylül 2014 tarihli ve 29130 sayılı Resmi Gazete'de BAĞLAMA KÜTÜĞÜ UYGULAMA YÖNETMELİĞİ yayımlanmıştır. Bu Yönetmeliğin 14'üncü maddesi hükmü ile bağlama kütüğüne kayıtlı gemi, deniz ve iç su araçlarının mülkiyetinin devrini gerektiren hukuki işlemlere yönelik belgelerin başkanlıklar huzurunda veya noterde düzenlenmesi zorunluluğu getirilmiş bulunduğuundan, bu sözleşmelerin noterliklerde yapılması mümkündür.

Sözü edilen Yönetmeliğin:

2nci maddesi gereğince bu Yönetmelik;

- a) 18 gros tonilatodan küçük ticari gemi, deniz ve iç su araçlarını,
- b) Özel kullanıma mahsus gemi, deniz ve iç su araçlarını,
- c) Bunların malik ve işlenenlerini,

kapsar ve Milli Gemi Sicili ve Türk Uluslararası Gemi Siciline tescilli ticari gemi, deniz ve içsu araçları ile silahlı kuvvetlere ait gemi, deniz ve içsu araçları hakkında ise bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

6ncı maddesi gereğince, 9uncu maddenin birinci fıkrasında belirtilen gemi, deniz ve iç su araçlarının malik veya işlenenleri, gemi, deniz ve iç su araçlarını bağlama kütüğüne kayıt ettirmek ve ruhsatname almak zorundadır.

“Mülkiyetin devri” başlıklı 14'üncü maddesi hükmü gereğince de;

- Bağlama kütüğüne kayıtlı gemi, deniz ve iç su araçlarının mülkiyetinin devrini gerektiren hukuki işlemlere yönelik belgelerin başkanlıklar huzurunda veya noterde düzenlenmesi zorunluluğu getirilmiş, başkanlıklar veya noter dışında yapılmış mülkiyetin devrini amaçlayan işlemlerin geçersiz olacağı kabul edilmiştir.

- Bağlama kütüğüne kayıtlı gemi, deniz ve iç su araçlarının mülkiyetinin devrini gerektiren hukuki işlem noterde yapılacak ise, devreden; devri yapılacak geminin üzerinde bulunan takyidatların yer aldığı ve satışın yapıldığı tarihte aynı tarihli bağlama kaydı örneğini, devralanın incelenmesi amacıyla notere sunacaktır.

- Devir belgesinde, devralanın bağlama kaydı örneğini gördüğüne ilişkin beyanına yer vereilecektir.

- Noter işleminin ardından keyfiyetin en kısa zamanda Başkanlığına bildirilmesi gerekmektedir. Bu bildirim noterler tarafından yapılması icap ettiğine dair maddede bir açıklık olmamakla birlikte, sorumluluğa ve hak kaybına sebebiyet verilmemesi bakımından işlemin bir örneğinin bağlama kütüğünün tutulduğu liman başkanlığına veya bağlama kütüğünü tutmakla yetkilendirilmiş belediye başkanlığına gönderilmesi uygun olacaktır.

c) Balıkçı teknelerinin satış sözleşmelerinde “avlanma tezkerelerinin satışıının da yapıldığının” belirtilmeyeceği:

Bir Noterimiz Birliğimize müracaatla; balıkçı teknelerinin satışını müteakip alıcılar tarafından tescil için başvurulduğunda Liman Başkanlığında, “*Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından verilmiş olan AVLANMA TEZKERESİNİN de satışıının yapıldığına ilişkin ibarenin noter satış senetlerinde*” bulunmadığından bahisle tescil işleminin yapılmadığını belirterek, balıkçı teknelerinin satışı ile ilgili sözleşmelerde “**avlanma tezkerelerinin de satışıının yapıldığına**” ilişkin bir ibareye yer verilip verilemeyeceğini sormuştur.

Konuya ilişkin olarak Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığından görüş istenmesi üzerine, adı geçen Müsteşarlıkça gönderilen ve Yönetim Kurulunun 16.08.2007 günü toplantılarında görüşülen 15.08.2007 tarihli ve 26850 sayılı cevap yazısında;

“Balıkçı gemilerinin kayıt işlemlerinde aranacak kriterlerin belirlenmesi ve uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesi amacıyla Müsteşarlığımızca 17.05.2006 tarihinde düzenlenen toplantıda alınan karar gereği “balıkçı gemilerinin donatan değişiminde avlanma tezkeresinin de satışıının yapıldığına ilişkin ibarenin noter satış senetlerinde aranması” uygulamasına başlanmıştır. İlgî (b) yazınız ile avlanma ruhsat tezkereleri Tarım İl Müdürlüklerince verildiğinden, bunların satışıının ya da devrinin noterlik aracılığı ile yapılamayacağı belirtilerek konu hakkında uygunlamaya yönelik görüşümüz istenmektedir.

İlgî (b) yazınızda belirtilen hususlar da dikkate alınarak uygulamanın görüşülmesi için 07.06.2007 tarihinde Müsteşarlığımız merkez ve taşra teşkilatı temsilcileri ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü temsilcisinin katılımı ile bir toplantı düzenlenmiş ve toplantıda “balıkçı gemilerinin donatan değişiminde avlanma tezkeresinin de satışıının yapıldığına ilişkin ibarenin noter satış senetlerinde aranması” yerine, uygulamanın Tarım İl Müdürlüğü'nün koordinasyonu ile devam etmesinin uygun olacağı kararlaştırılmıştır. Bu karar doğrultusunda taşra teşkilatımız ilgî (a) yazımız ile talimatlandırılmış olup, satış senetlerinde, avlanma tezkeresinin satışıının yapıldığına ilişkin bir ibare aranmayacaktır” denildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

5- Boşanma veya ayrılığın fer'i sonuçlarına ilişkin sözleşmeler:

Boşanmanın fer'i sonuçlarına ilişkin taraflarca hazırlanan;

“1- Taraflar karşılıklı olarak maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmayacaktır.

2- Ev eşyaları ile şahıslara ait eşyalar rızâen paylaşılmış olup, bu hususta her iki tarafın da istek ve talebi olmayacağı.

3- Menkul ve gayrimenkul, ziynet eşyası ile nişan ve düğün hediyesi ile ilgili karşılıklı olarak hiçbir istem yoktur.

4- Müşterek evlilikten doğan.....’ın velayet hakları.....’ya bırakılacaktır.”

Hükümlerini içeren anlaşmaların noterliklerde yapılp yapılmayacağına ilişkin soru üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 1.2.1993 tarih ve 4318 sayılı yazda:

“Bilindiği gibi noterlerin genel olarak yapacakları işler, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 60 inci maddesinde sayılmıştır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 184 üncü maddesinin 5inci bendinde (mülga MK’nın 150 inci maddesinin 5inci bendinde olduğu gibi), ‘Boşanma veya ayrılığın fer'i sonuçlarına ilişkin anlaşmalar, hâkim tarafından onaylanmadıkça geçerli olmaz’ hükmü yer almaktadır.

4721 sayılı TMK, boşanmanın mali yönden hukuki sonuçlarını 174, 175, 176, 179 ve 181inci maddeleri ile 184 üncü maddenin 5inci bendi hükümleri ile düzen altına almıştır. Buna göre, tarafların istemesi halinde TMK’nın 175inci maddesi gereğince hâkim tarafından hukum altına alınması gereken yoksulluk nafakasının, tarafların iradeleri ile bağlı olmaksızın hâkim tarafından bizzat karara bağlanması zorunludur.

Dolayısıyla tarafların karşılıklı olarak maddi ve manevi tazminat talepleri, eşyalar konusundaki rızai paylaşmalar, taşınır ve taşınmazlar ile ziynet eşyası vb. ilgilendiren hususlardaki anlaşmalarına ilişkin noterlikte yapılan sözleşmelerin, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 184 üncü maddesinin 5inci bendi hükmü gereği hakim tarafından tasdikinin gereklimesine göre, bu

hususlarla ilgili olarak noterliklerin sözleşme yapmalarında yasal bir sakınca söz konusu olmayacağıdır.

Ancak müsterek evlilikten doğan çocukların velayet hakkının kullanımında, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 60 inci maddesinde yer alan, ‘Yapılması kanunla başka bir makam, merci veya şahsa verilmemiş olan her nevi hukuki işlemleri düzenlemek’ biçimindeki düzenlemeyi göz önünde tutmak gereklidir. Velayet hakkını düzenleyen Türk Medeni Kanununun 182 ncı maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan hüküm karşısında Türk Medeni Kanununun 184 üncü maddesinin 5 inci bendi hükümlünün değil, konuya ilişkin özel bir düzenlemenin yer aldığı Türk Medeni Kanununun 182 ncı maddesinin dikkate alınması icap etmektedir. Tüm bu nedenlerle velayet hakkının tespitinde hâkimin yetkili olduğunu kabul etmek gerekmektedir.” denilmektedir. Bu sebeple, boşanmanın veya ayrılığın fer'i sonuçlarına ilişkin olarak, hâkim onayına sunulmak üzere tarafların isteği doğrultusunda noterliklerde sözleşme yapılması mümkün bulunmaktadır.

6- Eczane devir sözleşmeleri:

TNB' ye yapılan bir başvuru ile 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkındaki Kanunun 11. maddesinde “eczane satışlarının hükümet tabibinin huzuruyla ve noterlikçe yapılacağı” hükümlünün bulunmasına karşın, bazı yerlerde ‘devir veya satın alma’ suretiyle el değiştirme işlemlerinin noterliklerde değil, Eczacılar ve Eczaneler Hakkındaki Yönetmeliğin 19. maddesinde açıklanan usule göre yapıldığı belirtilerek, bu işlemlerde ne şekilde hareket edileceğinin bildirilmesi talep edilmekle, TNB Yönetim Kurulu'nun 22.05.2006 tarihli toplantısında konu görüşülmüş ve Sağlık Bakanlığından görüş istenmesine karar verilmiştir.

Bu yerden alınan ve Yönetim Kurulu'nun 06.02.2007 tarihli toplantıda görüşülen 27.07.2006 günü ve 38201 sayılı yazında;

“Bilindiği üzere 6197 sayılı Kanun'un 11 inci maddesinde bir eczaneyi devir ve satın alan kimsenin eczane açmak için Kanun'da yazılı şartları yerine getirmesi halinde ruhsatname düzenlenleneceği açıkça ifade edilmiştir. Yine aynı maddede bu satışların hükümet tabibinin huzurunda noterlerce yapılacağı belirtilmiştir.

Eczanelerin satış ve devri hususunda Eczaneler ve Eczane Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğe öngörülen eczane deki ilaçların devridir. Satılan veya devir edilen eczanede yer alan –özellikle kırmızı ve yeşil reçeteeye tabi– ilaçların mutlak suretle kayıtlarının incelenmesi ve bu tür ilaçların suiistimalının önlenmesi bakımından sayımının yapılması, **bu işlemlerin satış ve devir işlemine taraf eczacıların hazır bulunması, İl Sağlık Müdürlüğü ve Bölge Eczacı Odasından bulunan bir yetkilinin huzurunda tutanak altına alınması gerekmektedir.** Belirtilen şekilde ilaçlara ilişkin devir işlemlerinin tamamlanmasını müteakip satış ve devir yapan eczacının ruhsatnamesi iptal edilmekte, eczaneyi satın ve devir alan eczacıya yeni ruhsatname düzenlenmektedir. Belirtilen bu prosedür, illerde Valilik/İl Sağlık Müdürlüğü'nün gerekli iş ve işlemleri yapması ile gerçekleşmektedir.

Eczanelerin satışına ilişkin işlemlerin 6197 sayılı Kanun'un 11 inci maddesi hükmü gereğince noter huzurunda İl Sağlık Müdürlüklerinin yetkililerinin de bulunması kaydıyla yapılmasıının gerektiği açık olup, bu hususta İl Sağlık Müdürlükleri ve Bölge Eczacı Odası yetkilileri huzurunda tamamen özel hukuk hükümleri çerçevesinde ve bu yönde sonuçlar doğuran satış işleminin yapılması söz konusu değildir. Konuya ilgili olarak 81 İl Valiliğine ve Türk Eczacılar Birliğine göndermiş olduğumuz yazı ilişkistedir.” denilmektedir.

Sağlık Bakanlığının yukarıda belirtilen görüşü ve Türk Eczacılar Birliği Merkez Heyeti'nin TNB' ne gönderdiği 8.1.1987 gün ve 23.65.H.01.02 sayılı yazısı uyarınca: eczanelerin satış ve devirlerine ilişkin sözleşmeler, 6197 sayılı Kanun'un 11 inci maddesi gereğince hükümet tabibi huzurunda, İl sağlık müdürlüğü ve bölge eczacı odası temsilcilerinin katılımı ile noterliklerce yapılacaktır.

7- İhale sözleşmeleri:

a) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tabi ihalelerde, Kurum payının yatırıldığıının araştırılacağı:

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 53'üncü maddesinin (j) bendinde Kamu İhale Kurumu'nun gelirlerinin açıklanlığı, (1) numaralı alt bendinde de, bu Kanun kapsamında yapılan ihalelerde, belirli bir miktarı aşanlar için yükleniciden tahsil edilecek sözleşme bedelinin onbinde beşinin Kurum geliri olduğu ve idareler ile noterlerin, bu tutarın yüklenici tarafından Kurum hesaplarına yatırıldığını sözleşmelerin imzalanması aşamasında aramak zorunda bulundukları hükmüne yer verilmesi nedeniyle, sözleşmelerin imzalanmasından önce bu tutarın yatırılıp yatırılmadığının noterler tarafından araştırılması zorunludur.

Maddede yer alan parasal sınır, her yıl Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenerek ilan edilmekte ve Birliğimizce noterliklere duyurulmaktadır.

Bu durum, sadece 4734 sayılı Kanuna tabi ihalelerde söz konusu olup, 2886 sayılı Kanuna tabi ihalelerde belirtilen uygulama yapılmamaktadır.

b) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na tabi ihalelerde, yüklenicinin ortak girişim olması halinde dikkat edilecek hususlar:

4734 sayılı Kanuna tabi sözleşmenin noterlikte onaylattırılmasının zorunlu olduğu, ancak yüklenicinin ortak girişim (adi ortaklık) olması ve sözleşmenin noterlikte onaylanması halinde, bütün ortaklarının sözleşmeyi imzalamasının zorunlu olduğu:

4734 sayılı Kanunun 46inci maddesinin birinci fıkrası gereğince, **ihale dokümanında aksi belirtilmedikçe sözleşmelerin notere tescili ve onaylattırılması** gerekli değildir.

Ancak, bu Kanuna tabi sözleşmelerin noterlikte onaylattırılması ve yüklenicinin de ortak girişim olması halinde, sözleşmelerin ortak girişimin bütün ortakları tarafından imzalanması zorunludur.

İş ortaklısı ve konsorsiyum sözleşmeleri - Noter tasdikli olması gereği:

4734 sayılı Kanunun "Ortak girişimler" başlığını taşıyan 14 üncü maddesi gereğince:

Ortak girişimler birden fazla gerçek veya tüzel kişi tarafından iş ortaklısı veya konsorsiyum olarak iki türlü oluşturulabilir.

İş ortaklısı üyeleri, hak ve sorumluluklarıyla işin tümünü birlikte yapmak üzere,

Konsorsiyum üyeleri ise, hak ve sorumluluklarını ayırarak işin kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili kısımlarını yapmak üzere,

ortaklık yaparlar.

İhalenin iş ortaklısı veya konsorsiyum üzerinde kalması halinde, **ihale sözleşmesi imzalanmadan önce noter tasdikli iş ortaklısı veya konsorsiyum sözleşmesinin verilmesi** gerekir. İş ortaklısı anlaşmalarında pilot ortak, konsorsiyum anlaşmalarında ise koordinatör ortak belirtilir.

Bu sözleşmelerden:

İş ortaklısı sözleşmesinde, iş ortaklığını oluşturan gerçek veya tüzel kişilerin taahhütün yerine getirilmesinde müstereken ve müteselsilen sorumlu olduklarının,

Konsorsiyum sözleşmesinde ise, konsorsiyumu oluşturan gerçek veya tüzel kişilerin, işin hangi kısmını taahhüt ettiklerinin ve taahhüdüne yerine getirilmesinde koordinatör ortak aracılığıyla aralarındaki koordinasyonu sağlayacaklarının,

Belirtilmesi zorunludur.

8- Kullanım ödünçü (ariyet) sözleşmeleri:

Son zamanlarda ve özellikle büyük şehirlerde (... adresinde kiracı olarak işgal ettiğim dairenin ..... bölümünde .... kişi veya şirketin faaliyet göstermesine muvafakat ettiğimizi ve bu sebeple kendilerinden kira talep edilmeyeceğini beyan ederiz.) şeklinde işlemler yaptırılmak istediği tespit edilmekle, konuya ilişkin olarak TNB' ce Maliye Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, adı geçen Bakanlıkça gönderilen 16.7.1993 tarih ve 44731 sayılı yazda:

"...

Yazınıza konu teşkil eden muvafakatname başlıklı kağıdın incelenmesinden, bir taşınmazın kiracısı, kiracı olarak işgal ettiği dairenin bir bölümünün herhangi bir kişi veya şirket tarafından kullanılmasına muvafakati ve bu sebeple de kira talep etmeyeceğini beyan etmektedir.

İnceleme konusu belgenin, hukuki niteliği itibariyle, bir yerin bedelsiz olarak kullanılma hakkını karşı tarafa bırakarak (mülga Borçlar Kanunun 299'ncu maddesindeki) 3098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 379 uncu maddesindeki (Kullanım ödünç sözleşmesi, ödünç verenin bir şeyin karşısız olarak kullanılmasını ödünç alana bırakmayı ve ödünç alanın da o şeyi kulanıktan sonra geri vermeyi üstlendiği sözleşmedir.) hükmü çerçevesinde, (ariyet akdini) kulanım ödünç sözleşmesini oluşturmaması ve mahiyetine göre 492 sayılı Kanunun 42 nci maddesinde belirtilen değer gösterilmesi zorunlu kağıtlar meyanında da bulunmaması sebebiyle maktu damga vergisi ve harca tabi tutulması gerekmekte, Adalet Bakanlığının konuya ilişkin görüşü de bu meyanda bulunmaktadır." denilmiştir.

NOT: Genelgeye konu işlem muvafakatname şeklinde yapılmış tek taraflı bir işlemidir. Kullanım ödünçü, 3098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 379 uncu maddesinde belirtildiği şekilde iki tarafın katılımıyla oluşturulmuş ise işlemin sözleşme şeklinde yapılması gereklidir.

9- Rödövans sözleşmeleri:

21.09.2017 tarihli ve 30187 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Maden Yönetmeliğinin; 4 üncü maddesinde "Rödövans sözleşmesi: Ruhsat sahalarındaki madenlerin işletilerek değerlendirilmesi amacıyla üçüncü kişilere veya kuruluşlara tasarruf hakkı sağlamak üzere ruhsat sahasının tamamı ya da bir kısmı için ruhsat sahiplerinin, bu kişilerle yapmış oldukları sözleşmeler" olarak tanımlanmış,

Rödövans işlemleri" başlıklı 101inci maddesinde de:

"(1) Ruhsat sahipleri ile üçüncü kişiler arasında yapılacak olan rödövans sözleşmeleri Genel Müdürlüğün iznine tabidir.

(2) Maden işletme ruhsat sahiplerinin, ruhsat sahalarının bir kısmı veya tamamı için üçüncü kişilerle yapmış oldukları rödövans sözleşmelerinin ve bu sözleşmelerde yapılan değişikliklerin, devir ve intikal işlemlerinde, bilmecihâne amacıyla Genel Müdürlüğü'ne verilmesi ve maden siciline bilgi amaçlı şerh edilmesi zorunludur. Genel Müdürlük hiçbir şekilde rödövans sözleşmelerine taraf değildir.

...
(4) Kamu kurum ve kuruluşları ve iştirakleri hariç yeraltı kömür sahalarında rödövans sözleşmesi yapılamaz...

(5) Rödövans sözleşmelerinde sözleşmenin bitiş tarihi, muhtemel süre uzatımları dahil gün/ay/yıl olarak belirtilir. Aynı alanda kot/kat farklılığı olsa dahi birden fazla rödövans sözleşmesi yapılamaz." hükümlerine yer verilmiştir.

Enerji ve Tabii kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün 13.03.2006 tarihli, 33208 ve 14.12.2015 tarihli, 66984 sayılı yazılarına göre:

- Rödövans sözleşmelerinin, özel hukuk çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmekte ve noterliklerde yapılması mümkün bulunmaktadır.

- 3213 sayılı Maden Kanunun ek 7 nci maddesinin birinci fıkrası "Ruhsat sahipleri ile üçüncü kişiler arasında rödövans sözleşmeleri Genel Müdürlüğün iznine tabidir." hükmünü içermekte ise de, Maden İşleri Genel Müdürlüğünün 14.12.2015 tarihli ve 66984 sayılı yazısında belirtildiği üzere, noterlikler tarafından onaylanacak sözleşmeler, Genel Müdürlük tarafından gerekli incelemeler yapıldıktan sonra onaylandığından; rödövans sözleşmelerinin onaylanması için noterliklere başvurulması aşamasında noterlikler tarafından Genel Müdürlüğün izninin aranması gerekmektedir.

- 3213 sayılı Maden Kanunun ek 7 nci maddesi ile Maden Yönetmeliğinin 101inci maddesi gereğince kamu kurum ve kuruluşları ile iştirakleri hariç olmak üzere yer altı kömür işletmelerinde maden ruhsat sahipleri, ruhsat sahalarının bir kısmında veya tamamında üçüncü kişiler ile üretim faaliyetlerine yönelik rödövans sözleşmeleri yapamaz.

10- Sınai mülkiyet haklarının devrine ilişkin sözleşmeler:

6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu 10 Ocak 2017 tarihli ve 29944 sayılı, Sınai Mülkiyet Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik ise 24 Nisan 2017 tarihli ve 30047 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir, aynı Kanunla 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu kez Türk Patent ve Marka Kurumu Hukuk Müşavirliğince Birliğimize gönderilen 22.05.2017 tarihli ve E.2017-OE-204993 sayılı yazda, "Gerek sınai mülkiyet hakkı sahipleri gerek ise marka vekilleri ve patent vekilleri tarafından Kurumumuza yapılan yazılı ve sözlü bildirimlerde, sınai mülkiyet haklarına ilişkin noterler nezdinde yapılması gereken işlemlere ilişkin olarak, farklı noterlerde farklı uygulamalarla karşılaşıldığı, bu farklı uygulamaların işlemi gerçekleştirememeye sonucunu doğurduğu, sınai mülkiyet haklarının münhasır yetkiler veren yapısından kaynaklı olarak bu farklı uygulamaların hak kayıplarına yol açma tehlikesinin bulunduğu bildirilmiştir. Kurumumuza yapılan bildirimlerde karşılaşıldığı ifade edilen sorunlar şunlardır:

- 1. Noterlerin, sınai mülkiyet haklarına ilişkin tescil belgelerinin ıslak imzalı olmadığından bahisle devir sözleşmesini onaylamaktan imtina etmeleri.**
- 2. ....**
- 3. Noterlerin, SMK m.5/3 hükmünde yer alan muvafakat verme işlemeye ilişkin Kurum tarafından hazırlanan muvafakatname formunu onaylamaktan imtina etmeleri.**

SMK m. 148/4 hükmüne göre; devir sözleşmelerinin geçerliliği, ancak noter tarafından onaylanmış şekilde yapılmış olmalarına bağlıdır. Yönetmelik m.125/1,c hükmüne göre diğer unsurların yanında, devre konu tasarım ve patent numarası ile marka tescil numarasının ve marka adının yer aldığı devir sözleşmesinin sunulması halinde devir sicile tescil edilir. ....

Kurumumuz nezdinde ilgili sicilde tescilli sınai mülkiyet haklarının, tescilli olduklarına ilişkin düzenlenen belgeler, yalnızca sicildeki durumu açıklama işlevine sahiptir. Bu bağlamda sınai mülkiyet haklarının varlığı ve geçerliliği söz konusu tescil belgelerine bağlı olmadığı gibi bu belgelerin kıymetli evrak ya da değerli kâğıt niteliği yahut tedavül kabiliyeti de bulunmamaktadır. Tescil belgesi mevcut olmasa dahi, herkesin erişimine açık olan TÜRKPATENT veri tabanından gerçek hak sahibinin tespit edilebilmesi mümkünür ve tespit edilen hak sahipliği hukuken korunmaktadır. Ayrıca sicilde yer alan veriler hak sahipleri ve ilgililerin bildirimlerine göre güncellendiği için tescil belgesine nazaran daha güncel ve sağlıklı bilgiler içermektedir. Mevzuatta da sicildeki yer alan bilgilerin esas alınmasına ilişkin birçok hüküm bulunmaktadır. Açıklanan gerekçelerle sınai mülkiyet haklarının devrine ilişkin sözleşmelerin onaylanmasıdan, tescil belgesinin ıslak imzalı olmadığından bahisle imtina edilmesi hukuki dayanaktan yoksun bir işlemidir.

SMK m.5/3 hükmü ile hukukumuza "muvafakat" müessesesi kazandırılmış ve Sınai Mülkiyet Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik (Yönetmelik) m.10/1 hükmüne göre; SMK m.5/3 hükmü kapsamında sunulacak muvafakatnamenin, Kurum tarafından geçerli kabul edilen imzalı form şeklinde düzenlenmesi ve noter tarafından onaylanması zorunluluğu getirilmiştir. Kurum tarafından kabul edilen form TÜRKPATENT' in resmi internet adresinde mevcut olup, bu forma uygun olmayan şekilde hazırlanmış bir muvafakatnamenin kabul edilmesi de mümkün değildir. Açıklanan gerekçelerle Kurum tarafından hazırlanan ve geçerli kabul edilen muvafakatname formunun onaylanmasıdan imtina edilmesi de hukuki dayanaktan yoksun bir işlemidir.

Kurumumuza yapılan bildirimler neticesinde, bir kısım noterlerce gerçekleştirildiği tespit edilen yukarıdaki durumların önüne geçilmesi, uygulamada birliğin sağlanması ve hukuka aykırılıkların giderilerek mevzuat hükümlerine uyumun sağlanması açısından; SMK m.5/3 hükmü ile hukukumuza kazandırılan muvafakat müessesesine ilişkin muvafakatnamelerin TÜRKPATENT' in resmi internet sitesinde edinilebilen ve bir örneği yazımız ekinde yer alan forma uygun

şekilde hazırlanması gerektiğine ve bu şekilde hazırlanmış muvafakatnamelerin onaylanması sırasında hukuka aykırılık bulunmadığına, sınai mülkiyet haklarının devrine ilişkin sözleşmelerin onaylanması aşamasında, Yönetmelik m.125 hükmünde yer alan unsurlar dışında, ıslak imzalı tescil belgesi, ... gibi mevzuatta yer almayan koşulların aranmaması gerektiğine ilişkin bilgilendirme de dâhil olmak üzere noterleri bilgilendirici mahiyette gerekli işlemlerin yapılması hususunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.” denilmektedir. (16.06.2017-101 Gnl. Yz. Bu genel yazının yukarıda yer verilen kısımları yürürlükten kaldırılmış, sözleşmenin değerine ilişkin kısmı yürürlüktedir.)

11- Taşınmaz bağıtlama vaadi sözleşmeleri:

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Tapu Dairesi Başkanlığı 06.01.2017 tarihli ve 12171 sayılı yazıyla Adalet Bakanlığına başvurarak, taşınmaz bağıtlama vaadi sözleşmelerinin, Türk Medeni Kanunu uyarınca çıkarılan ve Danıştay'ın incelemesinden geçerek 17/08/2013 tarih ve 228738 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Tapu Sicili Tüzüğünün 47inci maddesinin (c) bendi uyarınca noterde düzenlenecek olan sözleşme gereğince tapu müdürlükleri tarafından şerhe konu edilmesi gerektiğini belirtip, bağıtlama vaadi resmi senedinin (bağıtlama vaadi sözleşmesinin) tapu müdürlükleri tarafından mı yoksa noterlikler tarafından mı yapılacağına ilişkin uygulamada karşılaşılan sorunların çözümlenerek uygulamanın yönlendirilebilmesi için görüş talep etmiştir.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 28.02.2017 tarihli ve 2904/3758 sayılı yazısıyla Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Tapu Dairesi Başkanlığına özetle;

“...
Konuya ilişkin anılan tüm düzenlemeler dikkate alındığında, gayrimenkul bağıtlama vaadi sözleşmelerinin noterlerce düzenlenenebileceği ve noterlerce düzenlenen sözleşmelerin Tapu Sicil Tüzüğünün 47 nci maddesinin (c) bendi uyarınca şerhe konu edilebileceği düşünlümektedir.” yönünde görüş bildirmiştir.

Bu görüş üzerine Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Tapu Dairesi Başkanlığı da Birliğimize gönderdiği 07.03.2017 tarihli ve E.514950 sayılı yazıyla; Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün, taşınmaz bağıtlama vaadi sözleşmelerinin noterliklerde düzenlenenebileceği yönünde görüş bildirdiğini belirterek, bu hususta uygulama birliğinin sağlanması talep etmekle; Yönetim Kurulunun 16.03.2017 tarihli toplantısında konu görüşülmüş ve Adalet Bakanlığı görüşünün noterliklere duyurulmasına karar verilmiştir.

Bu itibarla; gerek Tapu Sicil Tüzüğü ile Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 7 nci maddesinde yer alan hükümler, gerekse Adalet Bakanlığı HİGM ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü yukarıda yer verilen görüşleri nedeniyle taşınmaz bağıtlama vaadi sözleşmelerinin noterliklerde düzenlenenebileceği anlaşıldığından, bundan böyle sözü edilen sözleşmelerin noterliklerde yapılması gerekmektedir.

12- Taşınmaza kat ilavesi yapıldığı takdirde hak iddia edilmeyeceğine ilişkin sözleşmeler:

Adalet Bakanlığından gönderilen 28.12.1993 tarih ve 51772 sayılı yazı üzerine, “*Kat ilavesi izni verildiği takdirde, mülkiyeti kat yapacak kişiye ait olmak üzere ilave edilen katta herhangi bir hak iddia etmeyeceğine dair işlemlerin noterliklerde yapılamayacağının*” yürürlükten kaldırılan 13.1.1994 tarihli ve 7 sayılı Genelge ile noterliklere duyurulmasından sonra bazı özel kişilerin başvurusu üzerine konuyu yeniden incelemeye alan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü gönderdiği 21.7.1994 tarih 14402 sayılı yazısında sonuç olarak: “*Bilindiği gibi Noterlik Kanununun 53 ncü maddesi gereğince kanunların emredici hükümlerine aykırı akitlerin noterliklerde yapılmaması gerekmektedir. Ancak, daire satın alan kişilerin noterliklerde yaptırmak istedikleri, ilave yapılacak katlarda hiçbir haklarının olmadığı konusundaki senetlerin ise noterliklerde yapılmasında herhangi bir hukuki sakınca bulunmamaktadır. Bu nedenle sözleşmelerin noterliklerde yapılabileceği düşünülmektedir.*” yönünde görüş bildirmiştir.

Bildirilen görüş doğrultusunda, ***kat ilavesi izni verildiği takdirde, ilave edilecek katta herhangi bir hak iddia edilmeyeceğine dair sözleşmelerin noterliklerde yapılması mümkün bulunmaktadır.***

13- TOKİ tarafından satılan konutlarla ilgili hakların devrine ilişkin sözleşmeler:

Toplu Konut İdaresi tarafından satılan konutlarla ilgili hakların devri hususunda TOKİ Başkanlığıncı TNB' ye gönderilen 06.03.2006 günü ve 5966 sayılı yazı TNB Yönetim Kurulu'nun 22.05.2006 tarihli toplantısında görüşülmüş ve noterlilere duyurulmuştur. Yaşanan tereddütler üzerine TNB tarafından TOKİ Başkanlığından yeniden görüş talep edilmiştir. Adı geçen Başkanlıkça gönderilen 02.02.2007 tarihli ve 4999 sayılı cevap yazısında:

"1 – İdaremiz, alt gelir grubu ve yoksul grubu projeleri ile birlikte orta gelir grubuna yönelik projeleri de satışa sunmakta olup, söz konusu projeler ile ilk etapta kura ile satışa sunulmaktadır. Kura ile satışa sunulan projeler de Ek-1'de yer alan Kuralı Satış Gayrimenkul Satış Sözleşmesinin 5. maddesi uyarınca alıcılar, sahip olduğu hak ve yükümlülüklerini anahtar teslim tarihinden itibaren 1 (bir) yıl sonrasında kadar üçüncü kişilere devir ve temlik edememektedir. Ayrıca, konut teslim tarihinden itibaren 1 yıl sonra devir yasağı kaldırıldığında, devir protokolü taraflarca BANKA huzurunda imzalanmaktadır.

Ancak orta gelir grubu projelerinde kuralı satışa yeterli başvuru olmaması durumunda projelerin satış koşullarında değişiklik yapılarak açık satış yöntemi ile tekrar satışa sunulmaktadır. Açık satış yöntemi ile tekrar satışa sunulan projelerde kuralı satışa yer alan devir şartı kaldırılmakta olup, bu koşullara göre hazırlanan açık satış sözleşmesi Ek-2'de yer almaktadır.

2 – İdaremizce alınan karar doğrultusunda devir yasağı, Alt Gelir Grubu ve Yoksul grubu projelerinde uygulanmaktadır. Söz konusu projeler için Ek-3'de yer alan Gayrimenkul Satış Sözleşmesi alıcılara imzalatılmaktadır. Sözleşmenin 5. maddesi gereği alıcılar konutlarını borcu bitene kadar devredememektedirler.

3 – İlgi (c) yazımızla gönderilen sözleşme, devir yasağı konulması nedeniyle revize edilmiş olup, Ek-3'de yer alan Gayrimenkul Satış Sözleşmesi hazırlanmış ve alıcılara imzalatılmaktadır." denilmiştir.

Buna göre:

Toplu Konut İdaresince, alt gelir grubu ve yoksul grubu ile orta gelir grubuna yönelik projeler için 3 tür sözleşme yapıldığı ve bunlar;

- 1 – Kuralı Satış Gayrimenkul Satış Sözleşmesi,
  - 2 – Açık Satış Gayrimenkul Satış Sözleşmesi,
  - 3 – Alt Gelir Grubu ve Yoksul Grubu Projeleri Gayrimenkul Satış Sözleşmesi,
- Olduğu anlaşılmaktadır.

1 – Kuralı Satış Gayrimenkul Satış Sözleşmesi:

Bu sözleşmenin 5. maddesi uyarınca alıcılar, sahip olduğu hak ve yükümlülüklerini anahtar teslim tarihinden itibaren 1 (bir) yıl sonrasında kadar üçüncü kişilere devir ve temlik edememektedir. Ayrıca, konut teslim tarihinden itibaren 1 yıl sonra devir yasağı kaldırıldığında, devir protokolü BANKA huzurunda imzalanmaktadır.

2 – Açık Satış Gayrimenkul Satış Sözleşmesi:

Açık satış yöntemi ile tekrar satışa sunulan projelerde bu sözleşme imzalatılmakta olup, kuralı satışa yer alan devir şartı burada kaldırılmıştır. Belirtilen satış için kullanılan sözleşmenin 5. maddesinde, "alıcının, işbu sözleşmeden doğan haklarını üçüncü şahısa devredebileceği" , devir işlemleriyle ilgili protokolün taraflarca banka huzurunda imzalanacağı belirtilmiştir.

3 – Alt Gelir Grubu ve Yoksul Grubu Projeleri Gayrimenkul Satış Sözleşmesi:

Daha önce kullanılan ve ilgi genelgemize konu bu sözleşmenin "alıcılar, sahip olduğu hak ve yükümlülüklerini anahtar teslim tarihinden itibaren 1 (bir) yıl sonrasında kadar üçüncü kişilere devir ve temlik edemez" hükmünü içeren 5. maddesinde değişikliğe gidilmiş ve "alıcının, konutunu borcu bitene kadar devredemeyeceği" hükmü getirilmiştir.

Toplu Konut İdaresine ait konutların devrine ilişkin şartların sözleşmelerde yer alması nedeniyle, bunlarla ilgili işlemlerde;

Öncelikle sözleşmelerin incelenerek devire ilişkin hükümlerin belirlenmesi gerekmektedir.

Buna göre de, devir hakları doğan alıcıların, Toplu Konut İdaresi Vekili Bankanın huzurunda imzalanan devir protokolünü ibraz etmeleri halinde noterliklerde düzenlenecek sözleşmelerle “sözleşmeden doğan haklarını” devredebilmeleri mümkün bulunmaktadır.

Bu sözleşmelerde, TOKİ tarafından tahsis sırasında belirlenen bedel gösterilecek, harç ve damga vergisi de bu bedel üzerinden alınacaktır.

NOT: Uygulamada, aşağıda örneği bulunan yazida olduğu gibi; zaman zaman TOKİ idaresince devir ile ilgili koşulları ve devir işleminin noterliklerde yapılmasına ilişkin izni belirten yazı da taraflara verilmekte ve bu yazı gereğince söz konusu hakların devrine ilişkin sözleşmeler noterliklerde yapılmaktadır.

ÖRNEK YAZI:

Sn. ....
..... ANKARA

ilgi: ... tarih ve ... evrak kayıt no.lu dilekçeniz.

..... tarihinde yapılan ihale sonucu Ankara İli, ... ilçesi, ... Mahallesindeki ....m² yüzölçümlü .... ada ... parsel no.lu taşınmaz .....TL bedel üzerinden .....tarihli Gayrimenkul (Arsa) Satış Sözleşmesi ile ...hissesi, ...peşin kalanı 60 ay vadeli olarak tarafınızca satın alınmıştır.

Bahse konu taşınmaz satışı ile ilgili olarak yazımız tarihi itibarıyle .... hisse için bakiye borç tutarı; .....vade tarihli Nisan'2012 taksiti dahil olmak üzere .....TL/ay tutarlı kalan ... adet taksit karşılığı .....TL'dir.

.....yüzölçümlü ..... ada... parsel nolu taşınmazın satışına ait vadeli satış noterden "Devir Sözleşmesi" yapılması koşulu ile sözleşmenin "Alıcının Devir Yetkisi" başlıklı 5 inci maddesi çerçevesinde bahse konu devir talebiniz uygun görülmüştür.

Noterdeki devir işlemi yazımız eki taslak devir sözleşmesine göre yapılmalıdır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

.....
Başkan a.
Konut Kredileri Daire Başkanı

14- Telsiz devrine ilişkin sözleşmeler:

Bu genelge ile yürürlükten kaldırılan 1987/21 sayılı Genelge'de konuya yer verilmiş ise de; bu Genelge'de belirtilen 2813 sayılı Telsiz Kanununun başlığı 5809 sayılı Kanun ile "Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun" olarak değiştirilmiştir.

Değişiklik yapılan 2813 sayılı Kanunda, Telsiz Kanunun 26 ncı maddesinde belirtilen hükmeye yer verilmediğinden telsiz devrine ilişkin sözleşmelerin yapılması sırasında Ulaştırma Bakanlığının izni aranmayacaktır.

Ancak Telsiz İşlemlerine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 13 üncü maddesinde; "İşletmeciler ile telsiz cihaz ve sistemi kullanıcıları mevcut cihazlarını veya sistemini; devir almak isteyen kullanıcının Kurumdan aldığı izin kapsamında olmak kaydıyla bu kullanıcıya, Kurum tarafından konusunda yetkilendirilmiş işletmecilere veya abonelerine, amatör maksatlı olarak değerlendirilmek üzere Amatör Telsiz Derneklerine, eğitim amacı ile kullanılmak üzere eğitim kurumlarına ve telsiz üretici ve satıcılarına devir edebilir. Devir işlemine ilişkin protokol taraflarca muhafaza edilerek, bir nüshası da devir eden kullanıcı tarafından Kuruma gönderilir." hükmüne yer verilmiş bulunduğuundan, telsiz devirleriyle ilgili sözleşmelerin noterliklerde yapılması talep edildiğinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun izninin aranması gerekmektedir.

15- Teşvik belgesi kapsamında temin edilen makine ve teçhizatın devrine ilişkin sözleşmeler:

Birleştirme nedeniyle bu genelge ile yürürlükten kaldırılan 1998/36, 1999/26, 2001/6 ve 2002/38 sayılı Genelgeler ile Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğler duyurulmuştur.

Bu Genelgelerde belirtilen Tebliğler ile aynı konudaki 2009/1 sayılı Tebliğ yürürlükten kaldırılmış olup, halen yürürlükte olan ise 20.06.2012 tarihli ve 28329 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2012/1 sayılı Tebliğ'dir.

Ekonomi Bakanlığının 2012/1 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ'in 21 maddesinin (1) ve (3) üncü fikraları;

"(1) Tamamlama vizesi yapılip yapılmadığına bakılmaksızın belge kapsamında temin edilen makine ve teçhizatın beş yılını doldurmadan devri, satışı, ihracı ve kiralanması Genel Müdürlüğün iznine tabidir.

(3) Teşvik belgesi kapsamı yatırımların bütün olarak satışı, tamamlama vizesinin yapılmış olması ve işletmeye geçiş tarihinden itibaren beş yıl faaliyette bulunulmuş olması hinde serbesttir. Bu tür durumlarda devir işlemi yapılmaz" hükümlerini içermektedir.

Teşvik belgesi kapsamında temin edilen makine ve teçhizatın **beş yılını doldurmadan** devri, satışı, ihracı ve kiralanması ve **beş yıl faaliyette bulunulmasından sonra** satışı ile ilgili sözleşmelerde yukarıda belirtilen hükümlere göre işlem yapılması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

03.04.1986 tarihli ve (28), 10.03.1987 tarihli ve (21), 09.08.1993 tarihli ve (63), 10.08.1994 tarihli ve (50), 21.9.1994 tarihli ve (55), 05.08.1998 tarihli ve (36), 06.08.1998 tarihli ve (39), 04.08.1999 tarihli ve (26), 18.10.2000 tarihli ve (51), 21.02.2001 tarihli ve (6), 02.07.2002 tarihli ve (33), 09.08.2002 tarihli ve (38), 03.05.2006 tarihli ve (26), 14.06.2006

tarihli ve (42), 16.06.2006 tarihli ve (44), 22.03.2007 tarihli ve (17), 13.04.2007 tarihli ve (19) (Mali konuyu içeren 2. maddesi yönünden yürürlüktedir. Diğer kısımlarının hükmü kalmamıştır.), 20.03.2017 tarihli ve (7) sayılı genelgeler,

15.8.2003-H (85), 21.08.2007-H (100), 09.05.2014-H (56), 18.02.2015-HD (23), 20.01.2016-HD (10), 28.03.2016-HD (27), 16.06.2017-HD (101) (Bu genel yazının yukarıda yer verilen kısımları yürürlükten kaldırılmış, sözleşmenin değerine ilişkin kısmı yürürlüktedir.) sayılı genel yazılar,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlükten kaldırılan genelge ve genel yazılara, TNB internet sayfasında yer alan “YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR” bölümünden ulaşılabilir.

Ankara, 22.07.2020

Özü: Tescil Edilmiş Araçların Her
Türü Devirleri ile Kiralama ve Rehin
İşlemleri

G E N E L G E
(39)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Bilindiği üzere; 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun değişik 20'nci maddesinin (d) bendi gereğince, tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleri 01.05.2010 tarihinden itibaren noterler tarafından elektronik ortamda yapılmaktadır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 131 inci maddesi hükümleri saklı kalmak üzere araçların satış, devir ve tescil hizmetlerine dair iş ve işlemler ile bu hususlarda yetkili ve görevli birimler hakkındaki usul, esas, şekil ve şartlara ait hükümler de 31 Ocak 2018 tarihli ve 30318 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütlmesi Hakkında Yönetmelik" te yer verilmiştir.

Birliğimizce yayımlanan, Karayolları Trafik Kanunu kapsamına giren tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleriyle ilgili konuları kapsayan genelge ve genel yazıların birleştirildiği bu genelge, Yönetim Kurulunun 20.07.2020 tarihli toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

I- SATIŞLARDA/DEVİRLERDE UYGULANACAK USUL:

1- Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirlerinin noterliklerde yapılması zorunluluğu:

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun değişik 20'nci maddesinin (d) bendi ile Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütlmesi Hakkında Yönetmeliğin 18 inci maddesi hükümleri gereğince;

Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirlerinin sadece noterliklerde yapılması zorunlu olup, noterler tarafından yapılmayan her çeşit satış ve devir işlemleri geçersizdir.

2- Satış ve devir için aranacak koşullar:

Bu araçların satış ve devirleri, satış veya devri yapılacak araçtan dolayı;
Motorlu taşıtlar vergisi, gecikme faizi, gecikme zammi,
Vergi cezası ve trafik idari para cezası,
25/6/2010 tarihli ve 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 30 uncu maddesine göre verilen idari para cezaları ile geçiş ücreti borcu,
Araç üzerinde satış ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt,
Bulunmadığının,
Trafikten çekilmiş veya çekilecek araçlar hariç olmak üzere aracın geçerli muayenesi ile zorunlu mali sorumluluk sigortasının bulunduğu, tespit edilmesi halinde noterler tarafından yapılır.

KTY'nin 36 ncı maddesinde 19.02.2014 tarihinde yapılan değişiklikle trafikten çekilmiş veya çekilecek araçlar hariç olmak üzere geçerli bir araç muayenesi bulunmaması satışa engel hal olarak kabul edildiğinden, geçerli bir araç muayenesi bulunmayan araçların satış veya devir işlemleri yapılamayacaktır.

3- Satış ve devir işlemlerinin tescil belgesine göre yapılacağı ve tescil belgesinin zayıf olduğunun bildirilmesi halinde uygulanacak usul:

Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütlmesi Hakkında Yönetmeliğin 18 inci maddesinin dördüncü fıkrası gereğince, satış veya devir işlemi;

- Araca ait tescil belgesi veya geçerlilik süresi bitmemiş olmak kaydıyla araç tesciline ilişkin geçici belge,

- Bu belgelerin zayıf olduğunun ilgilisi tarafından beyan edilmesi ve zayıf bilgisinin ilgili kolluk birimi tarafından elektronik ortamda kayıtlara işlendiğinin noterlerce anlaşılması halinde elektronik ortamda tescil kayıtları,

Esas alınarak yapılır.

Satış sırasında araç sahibi adına düzenlenmiş araç tescil belgesinin zayıf olduğunun beyan edilmesine karşılık, zayıf bilgisinin elektronik ortamda görülmemesi halinde, araç sahibi kolluk birimine yönlendirilecek, zayıf bilgisi elektronik kayıtlara eklendikten sonra aracın satış veya devir işlemi yapılacaktır.

Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütlmesi Hakkında Yönetmeliğin 12 nci maddesi hükmüne göre; **arac tescil belgesi**, araca ve araç sahibine ilişkin bilgileri içeren ve tescile yetkili olanlar tarafından düzenlenen belgedir. Trafikten çekilmiş ya da çekilecek araçlar hariç diğer tüm araçların tescil belgesinin basılabilmesi için aracın zorunlu mali sorumluluk sigortası ile muayenesinin bulunması zorunludur.

Noterler tarafından yapılan araç satış veya devir işlemlerinin tamamlanmasıyla tescil işlemleri de aynı anda yapılır ve araç tescil belgesi basılır. Bunlara ilişkin bilgiler elektronik ortamda saklanır. (Yönetmelik madde 18, fıkra 12)

4- Tescil belgesi ile bilgisayar kayıtları arasında farklılık ya da eksiklik veya yanlışlık bulunması halinde yapılacak işlem:

Farklılık halinde:

Noterlerce yapılacak satış veya devir işlemi sırasında, araca ait tescil belgesi veya tescile ilişkin geçici belge üzerindeki bilgiler ile aracın elektronik ortamda kayıtları arasında farklılık olduğunun anlaşılması durumunda, elektronik ortamda kayıtlar esas alınır.

Eksiklik ya da yanlışlık halinde:

Tescil belgesi ve aracın elektronik ortamda bilgilerinde, eksiklik veya yanlışlıklar olduğunun anlaşılması halinde, satış ve devir işlemleri yapılmadan önce eksik veya yanlış olan bilgilerin, Birliğimizce yayımlanan ve zaman zaman güncellenen Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Noterler Tarafından Yürütlmesine İlişkin Usul ve Esaslar içinde yer alan "Hatalı / Eksik Tescil İşlemlerinin Düzeltilmesi" bölümünde belirtilen doğrultuda düzeltme işleminin yapılması gereklidir.

Eski ruhsatlarda "koltuk sayısı (istiahp haddi)" olarak geçen ibare yeni ruhsatlarda "sürücü dâhil koltuk sayısı" olarak değiştirildiğinden ve bunun sonucu olarak sistemdeki mevcut koltuk sayısı değerleri 1 (bir) adet arttırıldığından; satış işlemi başlangıcındaki "Araç Plaka Sorgusu" sonucu gelen bilgilerde koltuk sayısı ruhsatta bulunan sayıdan 1 (bir) adet fazla gözükmeye ise satış işlemine devam edilecektir.

5- Gelir İdaresi Başkanlığına yapılacak bildirim:

Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütlmesi Hakkında Yönetmeliğin 18 inci maddesinin yedinci fıkrası gereğince; satış veya devir işlemi noterler tarafından elektronik ortamda Gelir İdaresi Başkanlığına, elektronik ortamda bildirimin mümkün olmaması halinde ise üç günü içerisinde ilgili vergi dairesine yazılı olarak bildirilir.

6- Sefer görev emri bulunan araçlarda yapılacak işlemler:

Satış veya devri yapılacak olan aracın elektronik kayıtlarında sefer görev emri bulunduğu dair kayıt olması halinde, noter araç sahibinden "Sefer Görev Emri" belgesini isteyerek, belgenin arka yüzündeki kimlik ve adres bilgilerini yeni sahibi adına doldurup imzalattılarak tebliğ edecek, tebliğ edilen sefer görev emrinin bir sureti / aracın yeni sahip bilgisi elektronik ortamda, elektronik ortamda bildirimin mümkün olmaması halinde ise yazılı olarak Milli

Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonu kararının alındığı İl Valiliğine (*İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğüne*) gönderilecektir. (*Milli Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonu'nun adı Sefer Görev Emrinin sağ alt köşesinde yer almaktadır*). (Yönetmelik madde 18, fıkra 11)

Sefer görev emrinin kaybedilmesi halinde yapılacak işlemler:

Satıcı tarafından sefer görev emrinin zayı edildiğinin bildirilmesi durumunda ise, araç sahibi satışın yapılacağı noterin bulunduğu yerdeki Afet ve Acil Durum Müdürlüğüne yönlendirilerek, zayıi olan Sefer Görev Emrinin örneği temin edilecek ya da Milli Müdafaa Mükellefiyeti Komisyonu kararının alındığı ilin Afet ve Acil Durum Müdürlüğünden faks yoluyla temin edilmek suretiyle Sefer Görev Emri alıcıya tebliğ edilecektir.

Milli Savunma Bakanlığı Seferberlik Dairesi Başkanlığına Birliğimize gönderilen 08.05.2015 gün ve 50694522-1710-79-15/Loj.Sef.Ş. sayılı yazida da “*Sefer görev emrili araç sahipleri araçlarını satmak için noterlere başvurduklarında sefer görev emirlerini (SGE) ibraz etmek zorundadırlar. Fakat bazı durumlarda sefer görev emirleri araç sahiplerince kaybedilmekte ve araç satışında sıkıntılardan yaşanabilemektedir. Sefer görev emirlerini kaybeden vatandaşlar il afet ve acil durum müdürlüklerine başvurduklarında SGE'lerinin tipkiçekimlerini alabilmektedeler, kendilerine sistemden tekrar çıktı verilmemektedir.*

Bu gibi durumlarda vatandaşlar noterlere tipkiçekim ve belgegeçer şeklindeki sefer görev emirlerini beyan etmektedir. Noterlerin, araç ruhsatları ile ibraz edilen SGE'lerde (asıl, tipkiçekim, belgegeçer) yazan şasi numarası, motor numarası, araç cinsi bilgilerini kontrol ettikten sonra işlem yapması ve komisyon kararını alan valiliğin il afet ve acil durum müdürlüğüne önlü arkalı tipkiçekimini göndermesi gerekmektedir. İl afet ve acil durum müdürlükleri noterler tarafından gönderilen yeni sahip bilgilerini Seferberlik Bilgi Sistemine girmektedirler.

Bu kapsamda vatandaşların araç satışında problem yaşamaması ve mağdur olmasına adına konunun tüm noterlere bildirilmesini tensiplerimize arz ederim. ” denildiğinden sefer görev emri belgesinin kaybolduğunun bildirilmesi halinde, yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda işlem yapılması gerekmektedir.

Sefer görev emri bulunan iş makineleri:

Sefer görev emri bulunan iş makinelerinin satış veya devir işlemlerinde de yukarıda yapılan açıklamalara göre hareket edilecektir.

II- SATIŞ VE DEVİR İŞLEM TÜRLERİ:

7- Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından tescil edilen araçların satış veya devri:

Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürürlülmesi Hakkında Yönetmeliğin 9uncu maddesinin birinci fıkrası gereğince; Cumhurbaşkanlığı araçlarından kendilerince belirlenenler ile Milli İstihbarat Teşkilatı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, diplomatik ve konsüler misyonlar ile uluslararası kuruluşlar ve bunların diplomatik ve konsüler muafiyeti bulunan mensuplarının ve güvenlik gereğesiyle İçişleri Bakanının onayıyla kapsama alınacak araçların her türlü tescil işlemi ile belge ve plakalarını verme işlemi, araçların özel tahsisli plaka işlemleri ve tüm sivil plaka işlemleri Emniyet Genel Müdürlüğü ve bağlı trafik tescil kuruluşlarında yapılır, araç tescil belgesi ve plaka basım talep belgesi verilir.

Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından tescil edilecek bu araçların;

- Satış ve devirlerinin yapılabilmesi için EGM tarafından trafikten çekilmesi gereklidir.
- Satış veya devirlere ilişkin sözleşmeler noterler tarafından yapılır. (Trafikten çekilen “Resmi plakalı EGM tescilli araç” bilgisi sisteme görüldükten sonra “Resmi plakalı EGM tescilli araç” satışından satış işlemi yapılır.)

- Satışın yapılması neticesinde araç tescil belgesine ilişkin değerli kâğıt bedeli noter tarafından tahsil edilmeksız alıcı adına iki adet “*Tescile İlişkin Geçici Belge*” düzenlenir.

- Belgeler noterce onaylandıktan sonra bir adedi araç sahibine verilir, bir adedi ise satış sözleşmesi ve diğer belgelerle birlikte noterlikte muhafaza edilir.

- Bu araçların tescili ile tescil belgesi ve plaka verme işlemleri Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilir.

8- İş makinelerinin satış ve devirleri:

Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütlmesi Hakkında Yönetmeliğin 18 inci maddesinin üçüncü fıkrası gereğince; iş makinelerinin satış ve devirleri de, araç üzerinde satış ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmiş araç tescil belgesi esas alınarak noterler tarafından yapılır.

Satış veya devir işlemi elektronik ortamda tescili yapan ilgili kuruluşla bildirilir.*

Elektronik ortamda bildirimin mümkün olmaması halinde ise satış veya devir işlemine ilişkin belgenin bir sureti üç iş günü içerisinde tescili yapan ilgili kuruluşla gönderilir.

*NOT: İş makinelerinin tescil yapan kurumlarla elektronik ortamda bütünlleşme çalışmaları tamamlanmamış olup, tamamlanıncaya kadar bildirimlerin kâğıt ortamında gönderilmesine devam edilecektir.

9- Trafikten çekilen araçlar ile trafikten çekildikten sonra trafiğe çıkartılacak araçların satış ve devirleri:

Trafikten çekilmiş araçların aynı şekilde trafikten çekmeli olarak satışında, yukarıda (1/a) maddesinde açıklanan koşullardan “aracın geçerli muayenesi ile zorunlu mali sorumluluk sigortasının bulunması” koşulu aranmaz, bunun dışında kalan koşullar varsa aracın satış veya devri yapılır.

Ancak trafikten çekilmiş araçların tekrar trafiğe çıkartılıp satılması halinde de aracın geçerli muayenesi ile zorunlu mali sorumluluk sigortasının bulunması gereklidir.

10- Trafikten çekilmek şartıyla satış veya devri yapılabilecek araçlar:

Aynı Yönetmeliğin 18 inci maddesinin onuncu fıkrası uyarınca;

- Satış veya devir sırasında mevcut teknik özellikleri nedeniyle alıcı tarafından hukuki veya fiili nedenlerle kullanılması mümkün olmayan (özel tıbbatlı engelli aracı, ambulans vb. ya da araçtaki tıbbatla göre farklı bir engeli olan) araçlar,

- Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki araçlar,*

Ancak trafikten çekildikten sonra satış veya devre konu olabilir ve dolayısıyla trafikten çekilmeden satılamaz ve devredilemez.

*(Cumhurbaşkanlığı araçlarından kendilerince belirlenenler ile Millî İstihbarat Teşkilatı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, diplomatik ve konsül yetkililer misyonları ile uluslararası kuruluşlar ve bunların diplomatik ve konsüler muafiyeti bulunan mensuplarının ve güvenlik gereğiyle İçişleri Bakanının onayıyla kapsama alınacak araçlar)

11- Mülkiyetin saklı tutulması suretiyle yapılan araç satışı ve bunların feshi işlemleri:

Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılacak araç satışlarına ilişkin sözleşmeler herhangi bir noterde yapılabilir, ancak alıcının yerlesim yeri noterliğindedeki özel sicile kaydedilir.

Satışı yapılan araçlar, alıcı adına tescil edilir ve tescil kaydına mülkiyetin saklı tutulduğuna dair şerh işlenir. (Yönetmelik madde 19)

Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan satış işlemlerinin 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 20'nci maddesi kapsamında değerlendirilmesi gereğinden, bu tür satış işlemlerinde, satış bedelinin ödenmemesi nedeniyle yapılabilecek fesih işleminin, 1998/3 sayılı Birliğimiz genelgesinde yer alan Gelir İdaresi Başkanlığından görüşü uyarınca fesih olarak değil, yeni bir alım satım işlemi olarak kabul edilmesi gereğinden, bu fesih işleminden de sadece maktu ücret alınacaktır.

12- Kayıtlarında rehin, haciz ve diğer hak mahrumiyetleri bulunan araçların satışları:

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 20'nci maddesinin (d) bendi gereğince, tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleri, taşıt üzerinde satış ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmiş tescil belgesi veya trafik tescil kayıtları esas alınarak yapılmaktadır.

Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 30'uncu maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinin üçüncü fıkrası uyarınca, haciz, rehin, ihtiyati tedbir gibi kısıtlayıcı şartlar, aracın elektronik

ortamda tutulan sicili veya aracın bilgisayar kayıtlarına işlenmekte ve araç tescil belgelerine ise bu şerhlere ilişkin kayıt konulmamaktadır.

Bu sebeple, elektronik ortamda gelen kayıtlarda araç üzerinde devri kısıtlayıcı rehin, haciz ve ihtiyacı tedbir gibi bir tedbir veya kayıt bulunması halinde sistem izin vermediğinden satış yapamamaktadır. Satışın yapılabilmesi için ihtiyacı tedbirlerle ilgili olarak mahkemesince verilen iznin, rehin için rehin alacaklarının verdiği muvafakatın, haciz için İcra ve İflas Kanununun 86'ncı maddesi doğrultusunda alacaklarının muvafakatı ile icra müdürenin izninin, diğer hak mahrumiyetleri için ise ilgili hak mahrumiyetini araç sicil kaydına eklenenlerin muvafakatının sisteme işlenmesi ve buna dayalı olarak da sistemin satışa izin vermesi gerekmektedir.

**13- Birden fazla sahibi olan araçlarda payın satışı:
(Tahditli ticari plakalı araçlar hariç)**

Hisse oranları elektronik kayıtlarda belli değilse, Birliğimizce yayımlanan Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Noterler Tarafından Yürüttülmesine İlişkin Usul ve Esaslar içinde yer alan “*Bilgi Değişikliği İşlemleri/ Sahip Bilgi Güncelleme/ Hisse Oranı Bilgisi*” bölümünde belirtilen doğrultuda düzeltme işleminin yapılması gereklidir. Düzeltme işlemi yapıldıktan sonra hisse satışı işlemi yapılacaktır.

14- Faturaya dayalı olarak alınan veya gümrükten çekilen, tescil kaydı bulunan araçların satış işlemleri:

a) Üç aylık tescil süresi içinde noterliklerde gerek katı gerekse mülkiyeti muhafazalı olarak satış ve devirlerinin yapılabileceği:

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 20'inci maddesi ile Yönetmeliğin 18.inci maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca; tescili zorunlu ve ilk tescili yapılacak olan araçların **satın alma veya gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde** tescillerinin yapılması zorunlu olup, bu süre içinde gerek katı gerekse mülkiyeti muhafazalı olarak **satış ve devirleme, sahiplik belgeleri (fatura, trafik şahadetnamesi vb.) esas alınmak suretiyle noterler tarafından yapılır.**

Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 10.11.1997 tarihli, 42676 ile İçişleri Bakanlığı'nın 21.10.1997 tarihli, 224187 sayılı görüşlerinde açıklandığı üzere; fiili ithal (aracın vergilerinin ödenerek gümrük denetimi altından çıkışması) yapılmayan ve Ülkemize gümrüklerden geçiş karnesi (triptik) veya geçici giriş belgesi ile getirilen araçların noterliklerde bir başkasına devir ve satışı yapılamaz.

b) Üç aylık tescil süresi içinde yapılacak satışlarda dikkat edilmesi gereken hususlar:

Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 36'ncı maddesi ile İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 3.4.1887 tarihli, 126859; 16.11.1993 tarihli, 296324 ve 13.8.1986 tarihli, 62282/97-283363 sayılı görüşlerinde açıklandığı üzere;

a) Bu nitelikteki satış ve devirler, araçların tescil edilmemiş olmaları nedeniyle sistem üzerinden değil, aşağıda açıklandığı üzere harç vergi ve ücretleri alınmak suretiyle normal sözleşme şeklinde yapılacaktır.

b) Satış işlemi ile satış tarihi sahiplik belgesine işlenerek tasdik edilecektir.

c) Kanunen tanınan üç aylık süre geçtikten sonra, aracın ilk maliki adına tescil işlemi yapılmadan, başkalarına satış ve devirleri mümkün değildir.

c) Üç aylık sürenin başlangıcı olarak: Gümrükten çıkarılacak araçlar için vergilerin yatırılarak her türlü işlemleri tamamladıktan sonra gümrük idaresince verilen sahiplik belgesinin; faturaya dayalı olarak alınmış araçlar için ise faturanın düzenlendiği tarih kabul edilecektir.

d) Tescili zorunlu ve ilk tescili yapılacak olan gümrükten çekilmiş veya faturaya dayalı olarak alınmış araçları üç aylık süre içinde satın alanlar, 2918 sayılı Kanunun 20/d maddesi gereğince bir aylık süre içerisinde adlarına tescil ettirmek zorundadırlar. Bu kişilerin, adlarına tescil işlemini yaptırmadan, noterlikçe yapılan satışa ilişkin sözleşmeye dayanarak aracı tekrar satışlarını yapması mümkün değildir.

c) Alınması gereken harç, vergi ve ücretler:

Yeni satın alma veya gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde gerek kati genel mülkiyeti muhafazalı olarak başkalarına yapılan araç satış ve devirlerine ilişkin sözleşmeler, araçların tescil kayıtlarının olmaması nedeniyle, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 20'nci maddesinin (d) bendinin beşinci fıkrasında belirtilen istisna ile altıncı fıkrasında gösterilen maktu ücret uygulamasına tabi değildir. Bu nedenle, belirtilen nitelikteki satışlarda harç, vergi, değerli kağıt bedeli ve ücretlerin tarifelerde yazılı miktarlar üzerinden takip ve tahsil edilmesi icap etmektedir.

Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü'nün 13.4.1993 tarihli, B.07.0 GEL. 023/2314-204-23573 ve 24.07.2007 tarihli, 65418 sayılı görüşlerinde açıklandığı üzere; bu satışlarda alınacak nispi harç ve damga vergisinin matrahı olarak, kasko değer listelerinde cinsi, markası, tipi, modeli ve yaşı itibariyle yer alan sigorta prim değeri ile fatura değerinden yüksek olanı alınacaktır.

15- Römork ve yarı römork satışları:

Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütlmesi Hakkında Yönetmeliğin 3'üncü maddesinde;

Römork: Motorlu araçla çekilen insan veya yük taşımak için imal edilmiş motorsuz araç,

Yarı Römork: Bir kısmı motorlu taşıt veya araç üzerine oturan, taşıdığı yükün ve kendi ağırlığının bir kısmı motorlu araç tarafından taşınan römork,

Hafif Römork: Azami yüklü ağırlığı 0.75 tonu geçmeyen römork veya yarı römork, olarak tanımlanmıştır.

Yönetmeliğin 15 inci maddesi uyarınca;

Tescil kuruluşlarınınca tescile tabi motorlu araçlara takılarak kullanılacak yapıda ve yük-lü ağırlığı 750 kg.'ın üzerinde olan römork ve yarı römorklar (traktör römorkları hariç) ayrı ayrı tescil edilirler. **Tescile tabi römork ve yarı römorkların** satışları da sistem üzerinden yapılacaktır.

Traktör römorkları ise, ayrı olarak tescil edilmeyip, bir dilekçe ile müracaat halinde, sahiplik ve teknik belgesindeki gerekli bilgiler, çekerken traktörün tescil belgesinin ilgili bölümüne işlenir. Madde hükmünden anlaşılaceği üzere, traktör römorklarının tescil zorunluluğu bulunmamaktadır.

Tescil edilmiş traktör römorklarının noter senedi ile başkasına satış veya devri halinde, belgelere ve deftere kayıt konularak verilen plaka geri alınıp iptal edilir.

Traktör römorklarının, traktörle birlikte satılmaması halinde traktör römorkunun plakanın noter tarafından alınarak imha edilmesi gereklidir. Ayrıca satış sözleşmesinin içine römorkun satılmadığına ilişkin bilgi eklenir.

Tescili yapılmamış traktör römorklarının satışları, menkul mal satışı olarak normal satış sözleşmesiyle yapılacaktır.

16- Diğer satış ve devir türleri:

Yukarıda 7 – 13 maddelerinde sayılan araç satış ve devir türleri dışında kalan diğer satış ve devir türlerine Birliğimiz internet sitesinde aralıklarla güncellenerek yayımlanan "Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Noterler Tarafından Yürütlmesine İlişkin Usul ve Esaslar" içinde ayrıntılı olarak yer verildiğinden buraya bakılması gerekmektedir.

17- Engelli araçlarının satışında uygulanması gereken hususlar:

"Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Noterler Tarafından Yürütlmesine İlişkin Usul ve Esaslar" içinde ayrıntılı olarak yer verildiğinden buraya bakılması gerekmektedir.

18- Tahditli/Tahsisli ticari plakalar, bu plakalı araçların ve plakaların satış ve devirleri:

a) Tahditli/Tahsisli ticari plakalar:

Tahditli ticari plakalar:

UKOME/İl/ilçe trafik komisyonları tarafından belirli bir idari bölge sınırları içinde yolcu taşımacılığı faaliyetinde kullanılan taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına belirli harf veya harfler kullanılarak sınırlı/belirli sayıda verilen ve maddi değer içeren plakaları ifade eder. Bu plakalar, ancak şoförlerin mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olan ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olan kişilere verilebilir.

Tahsisli ticari plakalar:

UKOME/İl trafik komisyonları tarafından belirli bir idari bölge sınırları içinde yolcu taşımacılığı faaliyetinde kullanılan taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına verilen ve tahdit getirmeyen, müktesep hak oluşturmayan dolayısıyla maddi değer içermeyen belli harf ve rakam grubunu içeren plakalardır.

b) Tahditli ticari plakalı bir aracın ancak “Ticari Araç Tahsis Belgesi” bulunan sahişlara satılabileceği, tahsisli ticari plakalı araçların alım ve satımında ise bu belgenin aranmayacağı:

03.05.1986 tarihli Resmi Gazetede yayımlanıp yürürlüğe giren 86/10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı'nın değişik 3'üncü maddesi gereğince taksi, minibüs, servis aracı vb. tahditli ticari plakalı araç sahiplerinin, bu araçlarını, maddenin (1) ve (2)'nci bentlerinde sayılan şartları taşıyan “Ticari Araç Tahsis Belgesi” bulunan kişilere satabileceklerinden, **tahditli ticari plakalı bir aracın satışında**, alıcıdan, adına düzenlenmiş ve geçerlilik süresi dolmamış “Ticari Araç Tahsis Belgesi” istenecektir. Bu belgeye sahip bulunmayanlara satış yapılması yasal olarak mümkün değildir. Alıcının ibraz edeceği “Ticari Araç Tahsis Belgesi” noterce alınarak işleme eklenecektir.

Burada dikkat edilecek husus ticari plakanın tahditli olmasıdır. Alım satımı yapılan araç tahditli ticari plakalı değil, tahsisli plakalı ise bunlara tahditli ticari plakalar için düzenlenen “Tahditli Ticari Araç Tahsis Belgesi” verilmemişinden bu belge aranmadan, ARTES kayıtlarından aracın tahsisli plakalı olduğunu anlaşılması halinde alım, satım ve devir işlemleri yapılabilecektir

c) “Ticari Araç Tahsis Belgesi”nin belediyelerce verileceği:

Emniyet Genel Müdürlüğüne Birliğimize gönderilen 07.01.2005 tarihli, 13807 ve 27.12.2005 tarihli, 14105-221908 sayılı yazınlarda belirtildiği üzere;

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 9'uncu maddesi gereğince, taksi, dolmuş ve servis araçları ile ilgili İl Trafik Komisyonlarının görevleri büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılacağından, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 23.07.2004 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte ticari araç tahsis belgeleri, ticari plaka tahlidi uygulanan büyükşehir belediyesi bulunan illerimizde bu belediyelerin ulaşım koordinasyon merkezleri tarafından verilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 15'inci maddesinde; “*Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret tarife-lerini, zaman ve güzergahlarını belirlemek; ....kanunların belediyelere verdiği trafik düzenle-mesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek,*” görevlerinin belediyelere verilmiş bulunması nedeniyle, ticari araç tahsis belgelerinin büyükşehir dışında kalan diğer İl ve ilçelerde belediye veya trafik komisyonu tarafından verilmesi gerekmektedir.

c) Toplu ulaşımda kullanılan araçların devrinde, UKOME tarafından muvafakat-name istenmesi karara bağlanmış ise muvafakatnamenin de aranması gerekiği:

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 01.11.2006 tarihli ve 10989 sayılı yazısında; “5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 ve 9'uncu maddeleri ile 5393 sayılı Belediye Kanununun 15'inci maddesi hükümlerinin değerlendirilmesinden de anlaşılacığı üzere; büyükşehir dâhilindeki ulaşım hizmetlerinin sunulması konusunda bütün düzenlemeleri yapmak büyükşehir belediyelerine aittir. Bu hizmetlerin sunumunda gerekli bulunan takip ve koordinasyon açısından araç sahipliği ve bunların devri hususunda büyükşehir belediyesinin izleme ve kontrol görevi bulunmaktadır.”

Büyükşehir Belediye Kanununun 9 uncu maddesinde yer alan; "Ulaşım koordinasyon merkezi tarafından toplu taşıma ile ilgili alınan kararlar, belediyeler ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcıdır." hükmü uyarınca toplu ulaşımda kullanılan araçların devrinde büyükşehir belediyelerinden muvafakatname istenmesi UKOME tarafından karara bağlanmış ise, bu durumda araçların devri sırasında muvafakatname istenmesi mümkün bulunmaktadır." denildiğinden toplu ulaşımda kullanılan araçların devrinde, belediyelerin UKOME birimleri tarafından muvafakatname istenmesi karara bağlanmış ise belediyelerce düzenlenmiş muvafakatnamenin de aranması gerekmektedir.

d) Tahditli plakalı bir aracın, yine tahditli plakalı olarak (plakası ile birlikte) satışı ve tescili:

Tahditli plakalı bir aracın, yine tahditli plakalı olarak satışının yapılabilmesi için yeni alıcı adına ilgili birim (UKOME, belediye, trafik komisyonu) tarafından düzenlenen "Tahsis Belgesi"nin bulunması gereklidir.

Yukarıda 14 üncü maddede açıklandığı üzere, bu satış şekline ilişkin açıklamaya, Birliğimiz internet sitesinde aralıklarla güncellenerek yayımlanan "Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Noterler Tarafından Yürütlmesine İlişkin Usul ve Esaslar" içinde ayrıntılı olarak yer verilmiş olup, buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

e) Sadece aracın (ticari plakasız) veya sadece tahditli ticari plakanın (araç hariç) satılması:

Emniyet Genel Müdürlüğü Birliğimize gönderdiği 08.11.2010 tarihli ve 9183 – 192234 ve 14.3.2011 tarihli ve 1758-59538 sayılı yazılarıyla;

Tahditli ticari plakalı aracın, plakasız olarak satılmak istenmesi veya sadece ticari plaka satışının istenmesi durumunda, tahditli ticari plakada kayıtlı aracın normal plakaya çevrilmesinden sonra araç veya plaka satışının yapılması gerektiği,

Ancak, sadece plakanın satılmak istenildiği durumlarda, plakanın sahiplüğine ilişkin hangi belgenin esas alınacağı konusunda tereddüt olması nedeniyle, araçların hususi plaka çekilmenden önce ticari plaka hakkının satılmasının uygun olacağı,

Herhangi bir araç üzerine tescili olmayan tahditli plakaların satışında, yapılacak sorulama sonucunda kaydının olmadığına anlaşılmaması durumunda normal sözleşme ile satış yapılacağı,

Bildirildiğinden, buna göre işlem yapılması icap etmektedir. Bu kapsamda, herhangi bir araç üzerine tescili olmayan sadece tahditli plakanın satışı, ilgili birim (UKOME, belediye, trafik komisyonu) tarafından plaka hak sahibi adına düzenlenmiş "Ticari Plaka Tahsis Belgesi" aranır.

f) Tahditli ticari plakanın tamamının veya bir kısım hissesinin satılmak istenmesi:

Araç satışı olmaksızın tahditli ticari plakanın tamamı veya bir kısım hissesinin satılmak istenmesi halinde de, alıcı adına ilgili birim (UKOME, belediye, trafik komisyonu) tarafından plaka hak sahibi adına düzenlenmiş "Ticari Plaka Tahsis Belgesi" aranır.

g) Tahditli ticari plaka hakkı satın alan şahsin bu plakayı adına kaydettirmeden bir başka şahsa satışını yapamayacağı:

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü 17.01.2007 tarihli ve B.05.1.EMG.0.85.02.02.4432-640008-447-17286 sayılı yazısıyla; "03.05.1986 tarihli Resmi Gazetede yayımlanıp yürürlüğe giren 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen şartlara haiz bir kişinin noterlikçe yapılan sözleşme ile satın aldığı ticari plakayı adına tescil ettirmeden bir başkasına satmasının uygun olmayacağı değerlendirilmektedir." yönünde görüş bildirmesi nedeniyle ticari plaka hakkı satın alan şahsin bu plakayı, adına kaydettirmeden bir başka şahsa satışını yapması mümkün bulunmamaktadır.

III- İKİNCİ EL (TESCİLLİ) ARAÇLARIN SATIŞ VE DEVİRLERİNDE DİKKATE ALINACAK DİĞER HUSUSLAR

19- Zihinsel engelliler ile reşit olmayan küçükler adına araç satışı veya devrinde yasal temsilcilerinin verecekleri taahhütname:

Zihinsel engelliler ile reşit olmayan küçükler adına araç satış veya devri yapılması hâlinde, Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütlmesi Hakkında Yönetmeliğin 10 ve 16 ncı maddesi gereğince, ileride doğabilecek hukuki ve cezai sorumlulukları kabul ettiklerine dair, kanuni mümessillerince noterde tanzim ve tasdik edilmiş taahhütname **satış veya devir işlemini yapan noter tarafından alınarak diğer evrakla birlikte muhafaza edilecektir.**

20- Noterce plaka imhası gereken durumlarda, araç cinslerine göre alınması gereken plaka sayıları ve plakanın zayıihde yapılacak işlem:

“Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Noterler Tarafından Yürütlmesine İlişkin Usul ve Esaslar” içinde ayrıntılı olarak yer verildiğinden buraya bakılması gerekmektedir.

21- 5086 sayılı Yabancılara İkinci El Taşıt Satışı Kanunu gereğince yabancı şahıs veya şirketler tarafından satın alınan araçların yurt dışına çıkarılması:

5086 sayılı Yabancılara İkinci El Taşıt Satışı Kanunu gereğince yabancı şahıs veya şirketlerin araç satın alıp adına tescil etirmeden yurt dışına çıkarılması taleplerinde, **satış işlemi**, Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Noterler Tarafından Yürütlmesine İlişkin Usul ve Esasların “Noterler Tarafından Tescil Edilecek Araçların Satış/Devir ve Tescili” bölümünde belirtilen şekilde yapılacaktır.

22- Alınacak giderler, değer gösterme zorunluluğu:

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığından Birliğimize gönderdiği 23.03.2010 tarihli ve 24412, 28.04.2011 tarihli ve 43113 sayılı yazıları ile 30.03.2010 ve 17.05.2011 tarihli Yönetim Kurulu toplantılarında alınan kararlar gereğince;

a) Harc, damga vergisi ve değerli kâğıt bedeli istisnası:

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun değişik 20'nci maddenin (d) bendi gereğince, bu bentte düzenlenen satış ve devir işlemleri her türlü harçtan, bu işlemlere ilişkin düzenlenen kağıtlar damga vergisi ve değerli kâğıt bedellerinden istisnadır.

Bu istisna;

- İş makinelerinin satış ve devirlerinde,
- 5086 sayılı Yabancılara İkinci El Taşıt Satışı Hakkındaki Kanun gereği yapılan, aynı araçla ilgili birinci ve müteakip satışlarda,
- 2918 sayılı Kanun gereği **tescile tabi olan** römorklarının satışlarında,
- Trafik siciline kayıt edilmiş olup trafikten çekilen araçların daha sonraki satışlarında,
- Üzerinde rehin bulunan bir aracın, rehin alacaklısının müvafakatî ile satış ve devrinde de uygulanacaktır.

(Ancak, rehin alacaklısı tarafından düzenlenen ve damga vergisine tabi olmayan muvafakatname ile ilgili işlemden aracın kasko değeri üzerinden nispi harç ve ayrıca noter ücreti alınması gerekmektedir.)

b) Alınacak ücret:

Maktu ücret alınacağı

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun değişik 20'nci maddenin (d) bendi gereğince, 1512 sayılı Kanunun 112'nci maddesi uyarınca belirlenen ücret uygulanmaksızın satış ve devre ilişkin her türlü işlem karşılığında maktu ücret alınır. Söz konusu ücret, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan ücret tutarının o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle hesaplanır.

Maktu ücret dışında yol ödeneği, çevirme ücreti gibi ücretlerin alınamayacağı

Araç satış ve devir işlemlerinde alınacak ücrette yönelik olarak kanunda özel bir belirleme yapıldığı dikkate alındığında, noterlerce söz konusu ücret dışında ayrıca yol ödeneği,

çevirme ücreti ve benzeri adlar altında herhangi bir ücret alınmasına imkân bulunmamaktadır.

Düzelme işleminden de maktu ücret alınacağı

Satış ve devirden sonra yapılacak düzeltme işlemi, satış işleminin devamı ve onun tamamlanması niteliğinde olduğundan, bu işlemde yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda sadece maktu ücret tahsil edilecektir.

c) Değer gösterilmesi zorunluluğu:

Araç satış ve devirlerine ilişkin sözleşmelere listede olan kasko değerinin yazılması zorunludur.

Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü'nün 25.06.1998 tarihli, 23779 ve 24.05.2002 tarihli, 23966 sayılı görüşleri doğrultusunda, gelir ve kurumlar vergisi uygulaması ile ilgili olarak kasko değeri yanında, ilgililerce talep edilmesi halinde beyan edilen ikinci değerin de sözleşmeye yazılması mümkün bulunmaktadır.

Bu değerlerin yazılması, harç, vergi ve değerli kağıt bedeli ve ücretler yönünden bir değişikliği gerektirmeden, bunlar için yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda işlem yapılacaktır.

ç) Ticari plakaların araç ile birlikte veya ayrı satışında alınacak giderler:

06.04.2018 tarihli ve 30383 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7104 sayılı Kanunla 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı (2) sayılı Tarifenin "I. Değer veya ağırlık üzerinden alınan nispi harçlar:" başlıklı bölümünün (1) numaralı fikrasına son paragraftan önce gelmek ve 06.04.2018 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere "Taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına ait ticari plakaların devrine ilişkin işlemlerde, alım satım bedeli üzerinden (Alınacak harçın miktarında, bu fikrada düzenlenen üst sınır dikkate alınmaz.) (Binde 30)" paragrafi eklenmiştir. Buna göre;

Ticari plaka ile aracın birlikte aynı değer üzerinden satış ve devri

Ticari plakalı araçların satış ve devrinde, ticari plaka ve araç satışı ayrimı yapılmadan ve ticari plaka için ayrıca bir değer belirlenmeden ikisinin birlikte satış ve devri durumunda yukarıda belirtilen istisna uygulanmak ve maktu ücret alınmak suretiyle işlem yapılacaktır,

Ticari plaka ile aracın birlikte, ancak ayrı değerler üzerinden satış ve devri

Ticari plakalı araçların satış ve devrinde, ticari plaka ve araç satışı ayrimı yapılmış ve ticari plaka için ayrıca bir değer belirlenmiş ise araç satışı için 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun değişik 20'nci maddenin (d) bendi gereğince tahsil olunacak maktu ücrete ilaveten, plaka değeri üzerinden nispi damga vergisi ve harç tahsil edilecektir.

Araçtan ayrı sadece ticari plakanın satış ve devri

Araçtan ayrı olarak sadece ticari plakanın satışının yapılması durumunda, tescilli aracın satışı söz konusu olmadığından buna ilişkin sözleşmeden plaka değeri üzerinden nispi damga vergisi ve harç ile değerli kağıt bedeli yanında Noterlik Ücret Tarifesine göre gereken ücretler alınacaktır.

d) Hurdaya ayrılmış araçların satış ve devrinde alınacak giderler:

Araçların hurdaya çıkarılması işlemleri, sahiplerinin veya kanuni vekillerinin veya tüzel kişiliklerce yetkilendirilen kişilerin başvurması üzerine noterliklerce yapılmaktadır.

Tescil kayıtlarının silinmesi, "hurdaya çıkarılmıştır" şerhi konularak araç tescil belgelerinin sahiplerine geri verilmesi ile tescil plakalarının tescil kuruluşunda geri alınarak iptal edilmesi nedeniyle tescilli araç konumundan çıkan hurdaya ayrılmış araçların satış ve devrelerinde 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun değişik 20'nci maddenin (d) bendi uygulanmayacağından, sözleşmede gösterilen değer üzerinden nispi damga vergisi ve harç ile değerli kağıt bedeli yanında Noterlik Ücret Tarifesine göre gereken ücretler alınacaktır.

e) Araç satış ve devir sözleşmelerinin örneklerinden alınacak giderler:

Araç satış ve devirlerinin yapılip, tescil işlemlerinin tamamlanmasından sonra işlem ilgililerince istenilecek sözleşme örneklerinin verilmesinde herhangi bir istisna ve maktu ücret uygulaması söz konusu olmadığından tarifelere göre gereken tahsilâtın yapılması gerekmektedir.

23- Araç alım ve satım işlemleri ile bunlara ilişkin olarak verilecek vekâletname-lerde esas alınacak kimlikler:

Araç alım ve satım işlemlerinde

Kimliklere ilişkin 1 sayılı genelgenin 5/a maddesinde yer alan açıklamaya göre işlem yapılması gerekmektedir.

Araç alım ve satımına ilişkin vekâletnamelerde

Kimliklere ilişkin 1 sayılı genelgenin 5/b maddesinde yer alan açıklamaya göre işlem yapılması gerekmektedir.

Yabancılara ait kimliklerde bulunmayan bilgilerin beyanla yazılabileceği

Yabancılara yapılacak satışlarda ibraz edilen kimliklerde **anne adı, baba adı, doğum yeri ve doğum tarihi** bilgilerinin bulunmaması durumunda bu bilgiler, ilgilinin beyanına dayanılarak tespit edilecektir.

24- Tüzel kişilerin vergi dairesi kayıtları ile belgelerinde yazılı unvanlarında farklılık olması halinde gereken düzeltmenin yapılması icap ettiği:

Yönetim Kurulunun 13.09.2011 günü toplantılarında alınan karar gereğince; tüzel kişilerin araç alım veya satımları sırasında, vergi dairesi kayıtları ile tüzel kişilik yetkililerince ibraz edilen belgelerin (Ticaret Sicili Gazetesi, imza sirküleri vb.) kontrol edilmesi ve unvanlarda farklılık tespit edilmesi halinde de bu durumun düzelttilmesinden sonra satış işleminin yapılması gerekmektedir.

25- Tasfiye halindeki şirketlerde, tescil belgesine “tasfiye halinde” ibaresinin işlenmesine gerek olmadan satış işleminin yapılabileceği:

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 20.02.2004 sayılı ve 1928 - 39216 sayılı yazısıyla bildirilen Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığının görüşlerinde açıklandığı üzere; tasfiye halinde bulunan şirketin/bankanın tacir sıfatını ve unvanını aynen muhafaza etmesi ve yine tasfiye edildiğinin belli olması amacıyla unvana “tasfiye halinde” ibaresini yasal olarak eklemek zorunda olması ve bu ilavenin, iradi unvan değişikliği olarak nitelendirilmemesi nedeniyle tescil belgesine “tasfiye halinde” ibaresinin işlenmesine gerek olmadan, değişen unvana göre satış işleminin yapılması mümkün bulunmaktadır.

26- Adres bilgileri:

a) Gerçek ve tüzel kişilerde esas alınacak adresler:

Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 31'inci maddesinin 8'inci fıkrası gereğince, tescil işlemlerinde;

Türk vatandaşı gerçek kişiler için kimlik paylaşımı sisteminde yer alan yerleşim yeri adresi,

Yerleşim yeri adresi yurtdışında olan Türk vatandaşlarının kimlik paylaşımı sisteminde yer alan diğer adresi,

Tüzel kişiler için ise ticaret sicil gazetesi, tüzük veya diğer resmi kayıt belgelerinde belirtilen adresi,
esas alınır.

Türk vatandaşı gerçek kişilerin kimlik paylaşımı sisteminde adres kaydının bulunması veya bu kişilerce yeni bir adres bildirilmesi halinde satış işlemi yapılmayacak ve ilgililer nüfus müdürlüklerine yönlendirilerek kimlik paylaşım sistemine kayıtların işlenmesinden sonra satış işlemi yapılacaktır.

b) Şirket subelerine ait adreslerin sözleşmelere ne şekilde yazılacağı:

Şirketlerin araç alımlarında, ekrana şirket merkezinin adres bilgisi gelmektedir. Aracın şubede kullanılması amacıyla adresinin şubenin bulunduğu yer adresi olarak gösterilmesi istediği takdirde, ekrana gelen şirket merkezine ilişkin bilgi Ticaret Sicil Gazetesi ya da imza sirküleri üzerinde bulunan şube adres bilgisi ile değiştirilerek işlem yapılacaktır.

c) Yabancılarda esas alınacak adresler:

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Birliğimize gönderdiği 31.12.2009 tarihli ve 211916 sayılı yazı uyarınca; yabancı gerçek kişiler tarafından yapılacak alım satım işlemlerinde sözleşmelerle, varsa kimlik paylaşım sisteminde bulunan ikamet adresleri, yoksa ikamet izni belgelerinde gösterilen adresleri, bu da yoksa yazılı olarak beyan ettikleri adresleri yazılacaktır.

c) Araç satın veya devir alan kişilerin telefon bilgilerinin de adres bilgileri içine yazılacağı:

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 08.07.2010 tarih ve 6366-123785 sayılı yazısı uyarınca, araç satın veya devir alan kişilerin, varsa telefon bilgilerinin de alınması ve sözleşmenin adres bilgileri kısmına eklenmesi suretiyle işlem yapılacaktır.

27- Yabancıların alacakları vergi numarasıyla araç alım/satımı yapabilecekleri:

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 13.07.2010 tarih ve 6456-126379 sayılı yazısı uyarınca; yabancılara mahsus kimlik numarası bulunmayan yabancı gerçek şahısların, alacakları vergi numarası ile araç alım/satımı yapmaları mümkün bulunmaktadır. Vergi dairesi kayıtlarından eksik kimlik bilgisi gelmesi halinde ilgililerin vergi dairesine müracaatlarının sağlanarak eksik bilgilerin tamamlatılmasından sonra işlem yapılacaktır.

28- Dayanak belgelerin dairede kalan nüshaya ekleneceği:

Yönetim Kurulunun 25.05.2010 tarihli toplantılarında alınan karar gereğince; araç satış sözleşmelerine eklenen kimlik fotokopileri ile Noterlik Kanununun 79'uncu maddesi gereğince eklenmesi daha önce uygun görülen belgeler, sadece noterlikte kalan nüshaya eklenecek, bunun dışında kalan nüshalara ise eklenmeyecektir.

29- İşlem fotokopilerinin dairede ve ücret alınmadan çekilmesi:

23.07.2009 tarihli ve (20) sayılı genelge ile birinci ve ikinci sınıf noterliklerde 1.1.2010 tarihinden itibaren fotokopi makinesi bulundurma zorunluluğu getirildiği de nazara alınarak; noterliklerde yapılan tüm işlemlerle ilgili fotokopi çekimlerinden hiçbir surette çekim ücreti alınmamasına, keza fotokopi çekimi için iş sahiplerinin daire dışına gönderilmemesine Yönetim Kurulunun 16.3.2010 tarihli toplantılarında karar verilmiş bulunduğuandan, araç alım satım işlemlerinde de buna göre hareket edilecektir.

30- Araç satış bedelinin ödeme şeklinin taraflarca kararlaştırılabilmesi:

Araçların katı satışlarında, alım satıma ilişkin sözleşmenin noterlikçe tasdik işlemi ile hukuki süreç tamamlanmaktadır. Bunun dışında tasdik işleminin yapılabilmesi için devir bedelinin hemen ve tamamen (peşin) ödenmesi gibi bir şart aranması gerekmemektedir.

6098 sayılı TBK'nın 26'ncı maddesinde yer alan "sözleşme özgürlüğü" ilkesi gereğince tarafların iradi anlaşmalarını ve dolayısıyla ödeme şeklini hukuk kurallarına uygun bir şekilde belirleyerek araç satış sözleşmelerinde göstermeleri mümkün bulunduğuandan, satış bedelinin (kredi ile ödendiğinin) (kışmen alındığının, kalan bölümü için çek veya senet düzenlendiğinin) (taksitler halinde ödeneceğinin) v.b şekilde ödeme yapılacağına araç satış sözleşmesinde gösterilmesinde hukuken bir engel bulunmamakta ve bu durum satışın katı olarak yapılmışlığını değiştirmemektedir.

31- İkinci el iş makinelerinin tescil edilecekleri kurum ve kuruluşlar ile satışları:

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 22'nci maddesinin (c) bendi gereğince iş makinesi türünden araçların tescilleri;

1. Kamu kuruluşlarına ait olanlar ilgili kuruluşlarında,

2. Özel veya tüzelkişilere ait olanlardan; tarım kesiminde kullanılanlar ziraat odalarında, tarım kesiminde kullanılanların dışında kalan ve sanayi, bayındırlık ve diğer kesimlerde kullanılanların tescilleri, üyesi oldukları ticaret, sanayi veya ticaret ve sanayi odalarında, yapılır, belge ve plakaları verilir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 20'nci maddesinin (d) bendi gereğince iş makinesi türünden araçların satışları da, satış ve devri yapılacak araçtan dolayı taşıt üzerinde satış ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, iş makinesi sahibi adına yukarıda belirtilen kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenmiş tescil belgesi esas alınarak noterler tarafından yapılır ve satış tescil belgesine işlenir. Bu tür makine-lerin noterler tarafından yapılmayan her çeşit satış ve devirler geçersizdir.

Satış ve devir işlemi, sicilne işlenmek üzere **Üç İşgünü İçerisinde** yukarıda belirtilen ilgili tescil kuruluşuna bildirilir.

Bu satış ve devirler, iş makinelерinin noterler tarafından tescil edilmemeleri nedeniyle sistem üzerinden değil, harç, vergi, değerli kağıt ve ücretlerle ilgili olarak 22 nci maddede yer alan açıklamalar doğrultusunda normal sözleşme şeklinde yapılacaktır.

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından Birliğimize gönderilen 15.08.2016 tarihli ve 29537098-170-E86307 yazida:

"Vergi Dairesi Başkanlıklarından alınan yazılıarda, Türkiye genelinde iş makinelерinin satış ve devirleri ile ilgili satış sözleşmelerinin bir örneğinin noterler tarafından işlem tesis edilmek üzere motorlu taşıtlar vergisine yetkili vergi dairelerine gönderildiği, vergi dairelerince sözleşmelerin herhangi bir işlem tesis edilmeksızın mükelleflerin gelir ve kurumlar vergisi yönünden bağlı oldukları vergi dairelerine gönderildiği, bu durumun iş yoğunluğunu artırıldığından bahisle iş makinelерine ait sözleşmelerin noterlerce doğrudan mükelleflerin gelir ve kurumlar vergisi yönünden bağlı oldukları vergi dairelerine gönderilmesi gereği belirtilmektedir.

.....
Bu itibarla; 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun konusuna girmeyen ve trafik tescil kuruluşlarında kayıt ve tescil edilmeyen iş makinelere ilişkin noter satış sözleşmelerinin motorlu taşıtlar vergisi yönünden yetkili vergi dairesi müdürlüklerine gönderilmemesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, iş makinelere ilişkin noter satış sözleşmelerinin noterler aracılığıyla alıcı mükelleflerin gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı olduğu vergi dairelerine gönderilmesi hususunda gereğini rica ederim." denildiğinden, iş makinelерinin satış ve devirleri ile ilgili satış sözleşmelerinin bir örneğinin, motorlu taşıtlar vergisine yetkili vergi dairelerine değil, mükelleflerin gelir ve kurumlar vergisi yönünden bağlı oldukları vergi dairelerine gönderilmesi gerekmektedir.

32- İkinci el iş makinelерinin yurtdışına satışlarının noterliklerde yapılabileceği:

Karayolları Trafik Kanununun 3'üncü maddesinde yer alan tanımlamalar ile 5086 sayılı Yabancılara İkinci El Taşıt Satışı Hakkında Kanun ile 17 Temmuz 2004 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Yabancılara İkinci El Taşıt Satışının Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ'in 2'nci maddesi hükümlerinden, 5086 sayılı Kanunun sadece TAŞITLAR için uygulanacağı ve dolayısıyla iş makinelерinin taşıt kavramı içine girmemesi nedeniyle yabancılara satılamayacağı anlamı çıkmakta ise de, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 12.05.2014 tarihli ve 1239/69030; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 02.06.2014 günü ve 622.03; Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Genel Müdürlüğü'nün 25.08.2014 tarihli ve 010.99/3402 ve Ekonomi Bakanlığının 18.09.2014 günü ve 962/61667 sayılı görüşleri doğrultusunda ikinci el iş makinelерinin de noterliklerde yabancılara satışları mümkün bulunmaktadır.

33- Araç alım/satım vekâletnamelerinde sadece plakanın yazılmış olması halinde de alım/satım işleminin yapılabileceği:

Yönetim Kurulunun 14.07.2014 tarihli toplantılarında; araç alım/satımı için ibraz edilen vekâletnamelerde, araç tescil belgesinde yazılı bilgilerin tamamının bulunması zorunlu olmadığından, aracın tescil belgesinde yer alan bilgilerle örtüşmesi kaydıyla sadece plaka num-

rasına veya plaka numarasıyla birlikte aracın motor şasi, marka veya model gibi bazı bilgilere yer verilen vakaletnamelerle de araç alım/satım işlemlerinin yapılmasının mümkün bulunduğu karar verilmiştir.

34- Geçici ithali yapılan yabancı plakalı taşıtların kiralanmasına veya satılmasına yönelik sözleşme ya da vekâletname düzenlenmeyeceğی:

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü'nce Birliğimize gönderilen örneği (ek.1) de bulunan 08.01.2015 tarihli ve 22599 sayılı yazıda belirtildiği üzere;

Yerleşim yerleri yabancı ülkeler olan kişilerin, bu yerlerde üzerlerine kayıtlı bulunan kişisel kullanıma mahsus kara taşıtlarını, bizzat kendilerinin veya vekâleten ya da kiralama yoluyla başka kişilerin Ülkemize getirmeleri kendilerine verilen geçici giriş izni ile mümkün bulunmaktadır.

Geçici giriş izni ile Ülkemizde bulunan yabancı plakalı taşıtların kiralanması veya satılması, örneği (ek.1) de bulunan yazıda belirtilen mevzuat hükümleri gereğince mümkün bulunmamaktadır. Bu sebeple, noterliklerde sözü edilen araçların kiralanmasına veya satılmasına ilişkin sözleşmeler ya da bu sözleşmelerin yapılması üzerine yönelik vekâletnameler düzenlenmemesi gerekmektedir.

35- Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarında Ülkelerinden getirilen ve Ülkemizde geçici tescil belgesi ve tescil plakası verilen araçların satılamayacağı, devredilemeyeceği, kiralanmayacağı ve ödünç verilemeyeceğی:

Emniyet Genel Müdürlüğü'ne Birliğimize gönderdiği 03.04.2015 tarihli ve 1158/832/52538 sayılı yazı uyarınca;

Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarında Ülkelerinden getirilen ve Ülkemizde ilgili tescil birimince İl kodundan sonra gelmek üzere SAA 001'den başlayıp SZZ 999'da sona erecek şekilde üçlü harf/rakam grubu plaka verilen araçların Ülkemizde satılması, devredilmesi, kiralanması ve ödünç verilmesi yasaktır.

Bu araçların geçici tescil belgesinde adı kayıtlı kişi, eşi veya belgede adı kayıtlı kişinin usul ya da furuu olanlar dışında başkaları tarafından kullanılamayacağından buna yönelik herhangi bir noterlik işleminin yapılması da mümkün bulunmamaktadır.

36- Sadece gerçek kişiler ile tüzel kişiler adına araç alınabileceğی:

a) Apartman/site yönetimi adına araç tescil edilemeyeceğی:

Yönetim Kurulunun 19.03.2008 tarihli toplantılarında, Emniyet Genel Müdürlüğü'ne 23.2.2009 tarihli ve 39622 sayılı yazıyla Birliğimize gönderdiği, "634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu hükümleri uyarınca tüzel kişiliği bulunmayan apartman/site yönetimi adına araç tescilinin hukuken uygun olmayacağı" yönündeki görüşün, Birliğimize de uygun bulunduğu karar verildiğinden, tüzel kişilikleri olmayan apartman ve site yönetimi adına araç satışı yapılması mümkün bulunmamaktadır.

b) Adı ortaklıklar ile şahıs işletmeleri adına araç tescil edilemeyeceğی:

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'ne 11 Şubat 2008 tarihli ve 825 sayılı, Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'na da 05.03.2008 tarihli ve 21416 sayılı bildirilen görüşlerinin, Yönetim Kurulunun 31.03.2008 tarihli toplantılarında görüşülmESİ sonunda bu görüşler doğrultusunda;

Tüzel kişiliği olmayan adı ortaklıklar ile şahıs işletmelerinin ticaret unvanları ile alacakları araçların tescilleri mümkün bulunmadığından, sadece ticaret unvanları ile adlarına araç alım sözleşmesi yapılamayacağına,

Bu nitelikteki araç alım sözleşmelerine, alıcının gerçek kişi olması icap ettiğinden adı ortaklıktta ortakların, şahıs işletmelerinde ise işletme sahibinin ad ve soyadının yazılması gerektigine; ayrıca buna ilaveten de, aracın aynı zamanda bir ticaret unvanı altında bir işletme tâhsis edildiğine ilişkin kayıt düşülebileceğine veya adı ortaklıklar ile şahıs işletmelerinin ticaret sicilinde tescil ve ilan edilmiş ticari unvanlarının yazılabilceğine,

Karar verildiğinden, noterliklerde adı ortaklıklar ile şahıs işletmeleri adına araç satışı yapılması mümkün bulunmamaktadır.

37- Araç satış sözleşmelerinin hangi durumlarda fesih edilebileceği (Sözleşmeden dönme):

Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirlerinin 01.05.2010 tarihinden itibaren noterler tarafından elektronik ortamda yapılmasından önce, alıcı adına tescil yapılmamış ise bir aylık tescil süresi içinde alıcı ve satıcının sözleşmeyi fesih edebilmeleri mümkün bulunmaktaydı. Elektronik ortamda satış işlemlerinin yapılmasıyla birlikte tescil işlemi de hemen gerçekleştiği için tarafların aşağıda belirtilen durum dışında sözleşmeyi fesih etmeleri mümkün bulunmamaktadır. Alıcının aracı iade ve satıcının da kabul etmesi halinde yeniden satış yapılması gerekmektedir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 227 ve 231'inci maddeleri arasında ayıplı mallarla ilgili düzenlemelere yer verilmiş ve alıcının, 227'inci maddede yazılı seçimlik haklarını, Kanunun 231'inci maddesine göre satıcının daha uzun bir süre üstlenmiş olmaması durumunda satılanın alıcıya devrinden başlayarak iki yıl içinde kullanması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 28.02.2007 tarihli ve 05019 sayılı yazısıyla; "... araç satış işlemi tescil edilmiş olsun ya da olmasın araçta öngörülen bazı kusurlar (ayıplar) nedeniyle alıcı tarafından, eğer taraflarca kanunda öngörülen sürenin uzatılması konusunda bir anlaşmaya varılmamışsa iki yıllık süre içerisinde satış sözleşmesinin feshedilmesinin mümkün olduğu, bu sürenin kullanılmasında aracın tescil edilip edilmemesinin bir farklılığa neden olmayacağı" yönünde bildirdiği görüşü de dikkate alındığında, **ayıplı mallarda ve sadece bu gerekçe ile** alıcı ve satıcının sözleşmeyi feshedebilmeleri (sözleşmeden dönemeleri mümkün bulunmaktadır).

Ayıp nedeniyle iki yıllık süre içerisinde yapılacak fesih sözleşmesinin taraflarca tescil makamlarına ibraz edilip işlem yaptırımları gerekmektedir.

38- Miras yolu ile kalan araçların mirasçılara veya üçüncü kişilere devri:

Mirasbırakana ait araçların mirasçılara devir ve tescil işlemi Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Noterler Tarafından Yürütlmesine İlişkin Usul ve Esaslar içinde yer alan "Mirasbırakana Ait Araçların Mirasçılar Adına Tescil İşlemleri" bölümünde belirtilen doğrultuda yapılır.

Araç üzerindeki miras payının devri, devreden ve devralanın katılımı suretiyle iki taraflı sözleşme şeklinde yapılabileceği gibi, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 20.08.2004 tarihli, 16474 ve Emniyet Genel Müdürlüğünün 24.03.2005 tarihli, 3749-59177 sayılı görüşlerinde belirtildiği üzere, **miras payından feragat** edildiğine ilişkin noterlikte yapılmış tek taraflı bir feragatname ile de yapılabilir. Adına tescil yapılmasını talep eden mirasçı ya da üçüncü kişi, kendi lehine feragat edildiğini gösteren noterlikte yapılmış feragatnameyi herhangi bir notere ibraz etmek suretiyle tescil işlemini yaptırabilir.

Araç üzerindeki miras payının devri işlemi yapılması sırasında ilgili vergi dairesinden aracın borcu olup olmadığına dair yazı istenmesine gerek bulunmamaktadır. Bu belge tescil işlemi sırasında aranmaktadır.

Araç üzerindeki miras payının devri, yukarıda açıklandığı gibi 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 677'nci maddesi gereğince yapılan bir devir olup, iki taraflı bir sözleşme ya da tek taraflı miras payından feragat şeklinde yapılması mümkün bulunmaktadır. Harçlar Kanunu'na bağlı (2) sayılı Tarifenin 11'inci maddesinden anlaşılacek gibi, gerek sözleşme şeklinde, gerekse tek taraflı feragat bir değer gösterme zorunluluğu bulunmamaktadır.

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 24.10.2005 tarihli ve 56221 sayılı yazısında "23.08.1995 tarihli ve 46567 sayılı yazımızda da belirtildiği gibi feragatnamelerin maktu harca tabi tutulması, 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtlar arasında feragatnameler yer almadiğinden damga vergisine tabi tutulmaması gerekmektedir" denildiğinden, miras payının devrine ilişkin tek taraflı feragatnameler damga vergisine tabi tutulmayacak, bunlardan sadece maktu harç tahsil edilecektir.

39- Takograf aygıtinın satış senedinde ayrıca gösterilmesinin gerekmektediği:

Yönetim Kurulunun 29.08.2001 günü toplantılarında görüşülen Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 16.08.2001 tarih ve 0171 sayılı genelgesinde açıklandığı üzere;

4721 Türk Medeni Kanununun 684'üncü maddesine göre bir şeye malik olan kimse nin o şeyin bütünlilikçi parçalarına da malik olacağından, Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 64'üncü maddesinin (b) bendi gereğince kamyon, çekici ve otobüslerde İçişleri ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlıklarının görüşlerini de alarak Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının belirlediği kullanılır durumda takograf bulundurulmasının zorunlu olması, araç satışının bu cihazı da kapsaması nedeniyle, satış senedinde ayrıca belirtilmesine gerek bulunmamaktadır.

40- 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu hükümleri uyarınca satın alma hakkının kullanılması halinde uygulanacak usul:

“Araçların Satış, Devir ve Teskil Hizmetlerinin Noterler Tarafından Yürütlmesine İlişkin Usul ve Esaslar” içinde ayrıntılı olarak yer verildiğinden buraya bakılması gerekmektedir.

IV- RESMİ KURUM VE KURULUŞLARIN ARAÇ ALIM, SATIM VE DEVİRLERİ

41- Resmi kurum ve kuruluşların araç alımları:

Araçların Satış, Devir ve Teskil Hizmetlerinin Yürütlmesi Hakkında Yönetmeliğin 18 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtildiği üzere, resmi araçların satış veya devirleri ilgili kurum veya kuruluşların tabi oldukları mevzuata göre yapılır.

237 sayılı Taşıt Kanununun 1 ve 2'nci maddeleri gereğince;

“a) Genel bütçeye dahil dairelerle katma ve özel bütçeli idareler ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli müesseseler, il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri,

b) İktisadi Devlet Teşekkülerleri ve özel kanun ve kararnamelerle kurulan her çeşit banka ve teşekküler,

c) Yukardaki (a) ve (b) fıkralarında yazılı daire, idare, banka, teşekkül ve müesseselerin sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları teşekkül ve müesseseler,

d) Kamuya yararlı derneklerden Başbakanlıkça* lüzumlu görülenler,”

Traktör, arazöz, motorla işleyen her çeşit ziraat ve inşaat makineleri, hava taşıtları münhasıran askeri maksatlar için kullanılan ve ordunun silâh ve teçhizatından madut bulunan taşıtlar dışında kalan taşıtları bu Kanun hükümlerine göre edinmek zorundadırlar.

Aynı Kanunun 10'uncu maddesi de “Genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler ve döner sermayelerin yıl içinde her ne şekilde olursa olsun edinebilecekleri taşıtların cinsi, adedi, hangi hizmette kullanılacağı ve kaynağı yılı bütçe kanunlarına bağlı (T) işaretli cetvelde gösterilir.

Yukarıda sayılanlar dışında kalan kurum ve kuruluşlar tarafından bu Kanun gereğince taşıt edinilebilmesi, edinilecek taşıtin cinsi, adedi, hangi hizmette kullanılacağı ve kaynağı gösterilmek suretiyle önceden alınmış Bakanlar Kurulu* kararına bağlıdır. Ancak, il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri kendi meclislerinin kararı ile taşıt edinirler.” hükmünü içerdiginden 237 sayılı Taşıt Kanunu kapsamına giren taşıtların hibe (yurt içi) veya satın alma yoluyla edinilmesinde aşağıdaki şekilde hareket edilmesi gerekmektedir.

a) Genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler ve döner sermayelerin yıl içinde hibe (yurt içi) veya satın alma yoluyla araç edinmeleri:

Bakanlıklar ile ilgili idareler ve bunların edinebilecekleri araçlar her yıl Bütçe Kanuna bağlı olarak yayınlanan (T) cetvelinde gösterilmektedir. Bu cetvelde, bazı taşıtların cins ve fiyatının Maliye Bakanlığının tespit edileceğinin belirtilmesi ve ayrıca 237 sayılı Taşıt Kanununun 10'uncu maddesinin beşinci fıkrasının 11.2.2014 tarihli 6519 sayılı Kanunla “Bu Kanun kapsamında edinilecek taşıtların menşei, silindir hacimleri ve diğer niteliklerini belirlemeye ve sınırlamalar getirmeye Bakanlar Kurulu* yetkilidir” şeklinde değiştirilmiş bulunması nedeniyle, (T) cetvelinde sayılan Bakanlıklara ve idarelere bağlı kurum ve kuruluşların hibe (yurt içi) veya satın alma yoluyla taşıt edinmek istemeleri halinde, bunların (T) cetvelinde yer alan araçlar içinde olup olmadığına ve alınıp alınamayacağına dair bağlı bulundukları Bakanlığın veya idarenin yazısının aranması icap etmektedir.

b) Genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler ve döner sermayeler dışında kalan kurum ve kuruluşların yıl içinde hibe (yurt içi) veya satın alma yoluyla araç edinmeleri:

Genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler ve döner sermayeler dışında kalan kurum ve kuruluşlar, taşıtin cinsi, adedi, hangi hizmette kullanılacağı ve kaynağı göstereilmek suretiyle önceden alınmış Bakanlar Kurulu* kararına istinaden taşıt edinebileceklerinden, buna dair Bakanlar Kurulu* kararını ibraz etmeleri gerekmektedir.

c) İl özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile mahalli idare birliklerinin hibe (yurt içi) veya satın alma yoluyla araç edinmeleri:

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nce Birliğimize gönderilen 21.07.2005 günlü ve 63459 sayılı genelgede de belirtildiği üzere; 237 sayılı Taşıt Kanununun 10'uncu maddesinde 2005 yılında yapılan değişiklik nedeniyle, **il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri, Bakanlar Kurulu* izni almadan kendi meclislerinin kararı ile taşıt edinebilirler.**

5393 sayılı Belediye Kanununun 18/g maddesi uyarınca belediyelere yapılacak "şartlı bağışların" kabulü için belediye meclisi kararının gerektiği, buna karşılık aynı Kanunun 38/l maddesi uyarınca "şartsız bağışların" kabulü için ise belediye başkanının yetkili olduğu belirtilmişinden, şartsız taşıt hibelerinde de belediye meclisi kararının aranıp aranmayacağı hususunda İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 4.8.2006 tarihli ve 63039 sayılı yazıda "Buna göre her yıl Bütçe Kanununa ekli "T" işaretli cetvelde gösterilen ve 237 sayılı Taşıt Kanunu kapsamına giren taşıtların hibe (yurt içi) veya satın alma yoluyla edinilmesinde belediye meclisi kararı gerekmektedir." denildiğinden, belediyelerin, her yıl Bütçe Kanununa ekli "T" işaretli cetvelde gösterilen ve 237 sayılı Taşıt Kanunu kapsamına giren taşıtları hibe (yurt içi) yoluyla edinmelemeyle ilgili işlemlerinde, 5393 sayılı Belediye Kanununun 18/g ve 38/l maddelerinde belirtilen şartlı veya şartsız hibelerle ilgili hükümler nazara alınmayacak, mutlak surette buna ilişkin belediye meclisi kararı istenecektir.

Traktör, arazöz, motorla işleyen her çeşit ziraat ve inşaat makineleri, hava taşıtları 237 sayılı Taşıt Kanunu kapsamına girmeden bunların belediyelerce hibe yoluyla edinilmesinde 5393 sayılı Belediye Kanununun 18/g ve 38/l maddelerinde yazılı hükümlere göre hareket edilmesi icap etmektedir.

* 2.7.2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 180 inci maddesiyle, 1inci maddenin birinci fikrasının (d) bendinde yer alan "Başbakanlıkça" ibaresi "Cumhurbşkanlığıncı" şeklinde, 10 uncu maddenin ikinci fikrasında yer alan "Bakanlar Kurulu" ibaresi de "Cumhurbşakanı" şeklinde değiştirilmiştir

42- Resmi kurum ve kuruluşların araç satışları:

a) 237 sayılı Taşıt Kanununa giren araçların satışları:

237 sayılı Taşıt Kanununun 13'üncü maddesi "Bu Kanunun konusuna giren taşıtların satılabilmeleri, ya tahsis edildiği hizmet konusunun artık kalmamış olmasına veya ekonomik ömrünü doldurmuş bulunmasına bağlıdır.

Bu taşıtların ekonomik ömrülerini doldurmuş olmaları hali ilgili dairesinin teklifi üzerine Karayolları veya Devlet Su İşleri İdaresinden bir makine uzmanı, kurumunun yetkili bir personeli ile trafik teşkilatından bir uzmandan teşekkür edecek komisyon tarafından verilecek raporla belirtilir. Bu raporlar kurumun bağlı olduğu bakanlıkların tasvibine sunulur. Bu taşıtlar yürürlükte bulunan hükümlere göre satılır.

Hizmet konusunun kalmaması halinde taşıtlar gereği yapılmak üzere Devlet Malzeme Ofisine devredilir."

Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Yönetmeliğin 45 inci maddesi de "Ekonomik ömrünü doldurma ya da tahsis edildiği hizmet konusunun kalmaması nedeniyle, gerek kamu kurum veya kuruluşları gerekse Maliye Bakanlığına satışı yapılacak olan resmi taşıtların satışı yapılmadan önce, taşıtin maliki olan kurum tarafından noterlerde trafikten çekme veya hurdaya çıkarma işlemi yaptırılması zorunludur.

Trafikten çekme veya hurdaya çıkarma işlemi için; Taşıt Kanununun 13 üncü maddesi gereğince düzenlenen, taşıtin hizmet dışı bırakıldığını gösteren rapor ile ilgisine göre noterle-re veya Emniyet Genel Müdürlüğü trafik tescil kuruluşlarına başvuru yapılır.”

Hükümlerini içerdiginden, 237 sayılı Taşıt Kanunu kapsamına giren ve **sadece ekonomik ömrülerini dolduran araçlar için** yukarıda yazılı hususların yerine getirilmesinden sonra noterliklerde satış işlemi yapılabilir.

b) Haciz, müsadere, zapt, buluntu, trafikten men gibi nedenlerle; icra müdürlükleri, vergi dairesi müdürlükleri, milli emlak müdürlükleri ile diğer yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından doğrudan yapılan satışlar:

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 20'nci maddesinin (d) bendinin sekizinci fıkrasında “*Haciz, müsadere, zapt, buluntu, trafikten men gibi nedenlerle; icra müdürlükleri, vergi dairesi müdürlükleri, milli emlak müdürlükleri ile diğer yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından satışı yapılan araçların satış tutanağının bir örneği aracın kayıtlı olduğu (trafik) tescil kuruluşlarına üç işgünü içerisinde gönderilir. Aracı satın alanlar gerekli bilgi ve belgeleri sağlayarak ilgili trafik tescil kuruluşundan bir ay içerisinde adlarına tescil belgesi almak zorundadırlar. Alıcıların tescil belgesi almak için süresinde başvurmamaları halinde bu araçları alıcıları adına kayıt ve tescil ettirmeye Emniyet Genel Müdürlüğü yetkilidir.*” hükmünü içerdiginden bu satışlar ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılmaktadır. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 279'uncu maddesi “*Artırmada taşınır bir mal alan kişi, onun mülkiyetini ihale anında kazanır*” hükmünü içerdiginden bu nitelikteki satışların ayrıca noterliklerde yapılması gerekmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 08.01.2001 tarihli ve 012960 sayılı görüşünde açıklanlığı üzere; bu satışlarda, her ne kadar plakasız olsa da araçların daha önce tescil işlemi görmüş olmaları ve dolayısıyla ilk defa tescil işlemi yapılacak yeni araç sayılmamaları nedeniyle, adlarına düzenlenmiş satış belgesine istinaden yeni sahipleri tarafından tescil işleminin bir ay içerisinde yapılması zorunludur

İlk defa tescil işlemi yapılacak araç olmamaları sebebiyle bir aylık süre içerisinde tescil yapılmadan alıcıların bu araçları noterliklerde bir başkasına satmaları mümkün bulunmaktadır.

V- ARAÇ KİRALAMA VE REHİN İŞLEMLERİ:

43- Tahditli ticari plakalı aracın kiraya verilemeyeceği:

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Birlliğimize gönderdiği 24.5.1991 tarihli, 126132 ve 14.06.2006 tarihli, 5847-103455 sayılı yazılarında;

“... *tahditli ticari plakalı bir aracı mevcut mevzuata uygun olarak elde edemeyen kişilere kira sözleşmesi yapmak suretiyle ticari araç edinip, işletmesi için yapılacak akitler hakkaniyet prensiplerine de uymayacağından bu tür akdin noterlerce düzenlenmemesi gerekmektedir.*”

“...*plaka tahdidi uygulanan illerde ancak Bakanlar Kurulu kararına uyularak verilen ticari plakalı otoların Ticari Araç Tahsis Belgesi almış olan sahipleri tarafından işletileceği, Bakanlar Kurulu Kararında öngörülen usul ve şartlara uygun bir şekilde devir işlemleri gerçekleşmeden muvazaali kira sözleşmesine istinaden bu otoların çalıştırılamayacağı, tespiti haliinde bu otoların trafikten men edilmesi gerektiği,*

Yukarıda belirtilen açıklamalar çerçevesinde tahdit kapsamında bulunan umum servis araçlarının (S plakalı araçlar) kiraya verilmesi konusunda noterliklerde kira sözleşmesi yapılması uygun görülmemektedir”

Yönünde görüş bildirilmesi nedeniyle, tahditli ticari plakalı araçların kiraya verilmesine ilişkin sözleşmelerin noterliklerde yapılmaması icap etmektedir.

44- Taşıt kira ve taşıma (navlun) sözleşmeleri:

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 299'uncu maddesinde kira sözleşmesi, kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını veya kullanmayla birlikte ondan yararlanılmasını kiracıya bi-

rakmayı, kiracının da buna karşılık kararlaştırılan kira bedelini ödemeyi üstlendiği sözleşme olarak tanımlanmıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun “Taşıma İşleri” başlıklı Dördüncü Kitabında yer alan 850'nci maddesi de “*Taşıyıcı, taşıma sözleşmesiyle eşya veya yolcu taşıma işini veya ikisini birlikte üstlenen kişidir. Eşya her türlü yükü de kapsar.*”

Taşıyıcı, taşıma sözleşmesiyle eşyayı varma yerine götürmeyi ve orada gönderilene teslim etmeyi veya yolcuyu varma yerine ulaştırmayı; buna karşılık, eşya taşımada gönderen ve yolcu taşımada yolcu, taşıyıcıya, taşıma ücretini ödemeyi borçlanır.” hükümlerini içermektedir.

Taşıt kira sözleşmesi ile taşıma sözleşmesinin birbirinden ayırt etmek için öncelikle taşıt sahibinin yüklenimine bakılması gereklidir. Taşıt sahibi, kendisinin bakım ve denetimi altında olan taşıtı ile sadece taşıma işlemini yapmakta ise, bu bir taşıma sözleşmesidir. Buna karşılık, taşıt çiplak olarak ve varsa çalışanları ile birlikte tamamen diğer tarafın kullanım ve yararlanması bırakılmış ise, bu da kira sözleşmesidir.

Uygulamada genellikle sözleşmelerin, taşıt sahibinin, taşıt ve çalışanlarının tüm giderleri ile taşıtin bakım ve muhafazasını kendi bakımı ve sorumluluğu altında tutmasına ve bunun bir taşıma işi olmasına rağmen kira sözleşmesi başlığı ile noterlere onay için getirildikleri görülmektedir. Özellikle, kiralanması mümkün olmayan tahditli ticari plakalı araçlarla yapılıp istenilen işin taşıma olmasına rağmen, bunların kira sözleşmesi başlığı altında onaylanması talep edilmektedir. Bu nedenle sözleşmenin başlığında ne yazıldığına bakılmaksızın, tarafların taahhütlerine bakılarak sözleşmenin hangi niteliği taşıdığını araştırılması ve damga vergisinin de buna göre tahakkuk ve tahsili gerekmektedir.

45- Kiraya verilemeyecek araçlar, belirli koşullarla kiraya verilebilecek araçlar:

Geçici ithali yapılan yabancı plakalı taşıtlar kiralanamaz. (Bakınız 35inci madde)

Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarında Ülkelerinden getirilen ve Ülkemizde geçici tescil belgesi ve tescil plakası verilen araçlar kiralanamaz. (Bakınız 36ncı madde.)

Engelli araçlarından;

Tescil belgelerinde ve bilgisayar kayıtlarında "... ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan .... Kiralanması ... yasaktır." şeklinde şerh konulanlar, bu izin alınmadan,

Tescil belgelerinde ve bilgisayar kayıtlarında, "... beş yıl içerisinde Özel Tüketim Vergisi ödenmeden ..... Kiralanması, ödünç verilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulanlar, beş yıllık süre içinde bu vergi ödenmeden,

Kiralanamaz. (Bakınız 17nci madde)

46- Rehinli araçların kiraya verilmesi:

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 939'uncu maddesinde, Kanunda öngörülen ayrık durumlar dışında taşınlıların, ancak zilyetliğin alacaklıya devri suretiyle rehin edilebileceği; ayrık durumların açıklanıldığı 940'inci maddesinde ise, gerçek veya tüzel kişilerin alacaklarının güvence altına alınması için, kanun gereğince bir sicile tescili zorunlu olan taşınlı mallar üzerinde, zilyetlik devredilmeden de, taşınlı malın kayıtlı bulunduğu sicile yazılmak suretiyle rehin kurulabileceği belirtilmiştir.

Bu hükümlerden anlaşılıcağı gibi, tescil edilmiş araçlar üzerinde, aracın rehin alacaklısına teslim edilmesi veya tescil kayıtlarına rehin şerhi verilerek aracın rehin borçlusunda bırakılması suretiyle rehin kurulabilir.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, konuya ilişkin olarak gönderdiği 25.05.2007 tarihli ve 11280 sayılı cevap yazısıyla;

“Tescil edilen araçlar üzerinde rehin hakkı kurulması halinde;

a) **Aracın zilyetliği rehin alacaklısına devredilmiş ise**, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 299'uncu maddesinde belirtildiği gibi kiraya veren, kiralanmış nesneyi kiracının kulanmasına bırakmak borcu altına gireceğinden aracın kiralanabilmesi için aracın zilyedi olan rehin alacaklısının muvafakatının bulunması gerekmektedir.

b) **Rehin tescil kayıtlarına şerh edilmiş ve araç rehin borçlusu malike bırakılmış ise**, araç sahibi, mülkiyet başkasına geçirilmemek kaydıyla ve değerinde azalma meydana

gelmeyecek şekilde araç üzerinde tasarrufta bulunabilir ve bu kapsamında aracını kiralayabilir. Ancak keyfiyetin rehin alacaklısına bildirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir" yönünde görüş bildirdiğinden, rehinli aracın kiralanmasında yukarıda belirtilen ayırma göre işlem yapılması icap etmektedir.

Yönetim Kurulunun;

25.07.2008 tarihli toplantıda alınan karar uyarınca, (a) bendinde belirtilen muvafa-
katnamenin noterliklerde yapılmış olması,

11.07.2007 tarihli toplantıda alınan kararı uyarınca da, (b) bendinde belirtilen rehin
alacaklısına yapılacak bildirimin, işlem örneğinin tebliğat yolu ile rehin alacaklısına gönderil-
mesi suretiyle yapılması,

gerekmektedir.

47- Hacizli araçların kiraya verilmesi:

İİK 'nun 86'ncı maddesi gereğince, borçlu, alacaklarının muvafakatı ve icra memurunun müsaadesi olmaksızın mahcuz taşınır mallarda tasarruf edemez. Haciz sonrası, haczedilen malın borçluya teslim edilmesi o malın saklanması amacını taşıdığından, borçlu hacizli mal üzerinde hiçbir şekilde tasarrufta bulunamaz. Bu nedenle; üzerinde haciz kaydı bulunan araçların, alacaklarının muvafakatı ve icra memurunun izni olmaksızın kiraya verilmesi müm-
kün bulunmamaktadır.

48- Araçlar üzerine rehin konulmasına ve kaldırılmasına ilişkin tescil işlemleri:

“Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Noterler Tarafından Yürütlmesine İliş-
kin Usul ve Esaslar” ile rehin sözleşmeleri konulu (33) sayılı Birleştirilmiş Genelge içinde ay-
rıntılı olarak yer verildiğinden buraya bakılması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

18.04.2016 – (5) sayılı genelge yürürlükten kaldırılmıştır.

**Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü'nce
Birliğimize gönderilen 08.01.2015 tarihli ve 225.99 sayılı yazı;**

"Bakanlığımıza intikal eden yazılarından, 1 Seri No.lu Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarına İlişkin Gümrük Genel Tebliği hükümleri çerçevesinde turistik kolaylıklardan istifade edilerek geçici ithali yapılan taşitların farklı illerde Noter tarafından düzenlenen kiralama sözleşmeleri ve vakaletnameler ile yurt içinde yerleşik kişilere kiralandığı veya başkasının kullanımına bırakıldığı anlaşılmıştır.

21/10/2004 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Geçici İthalat Sözleşmesi, 4/11/1999 tarihli ve 23866 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve 7/10/2009 tarihli ve 27369 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4458 sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkındaki 2009/15481 sayılı Karara istinaden düzenlenen 1 Seri No.lu Geçici İthal Edilen Kara Taşıtlarına İlişkin Gümrük Genel Tebliği hükümleri çerçevesinde Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişiler tarafından ikamet yerlerinde üzerlerine kayıtlı bulunan ya da başkasına ait olup vakaleten veya kiralama yoluyla getirilen kişisel kullanımına mahsus kara taşitlarının geçici ithaline izin verilmektedir.

Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik kişiler tarafından ikamet yerlerinde üzerlerine kayıtlı bulunan ya da başkasına ait olup vakaleten veya kiralama yoluyla getirilen kişisel kullanımına mahsus kara taşitlarının geçici ithaline izin verilmektedir.

Söz konusu Tebliğin 19/1 inci maddesinde; *Geçici ithaline izin verilen kişisel ve ticari kullanımına mahsus kara taşitlarının; getiriliş amacı dışında kullanılması, bir başkasına kiralanması, ödünç verilmesi, başka bir şahsa izinsiz devredilmesi, satılması, hak sahibi olmayan kişilerce kullanılması, taştı birlikte giren ve belgelerinde kayıtlı olan parçalarının izinsiz olarak değiştirilmesi, kişisel kullanımına mahsus kara taşitları için yurta kalma süreleri içerisinde yurtdışına çıkarılmaması veya herhangi bir gümrük idaresine teslim edilmemesi hâlinde, 5607 sayıda Kaçakçılıkla Mücadele Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 4458 sayılı Gümrük Kanununun 238inci maddesi hükümleri uyarınca işlem yapılacağı ve geçici ithal izinleri iptal edilerek taşitin gümrük idaresince teslim alınacağı hukum altına alınmıştır.*

*Diğer taraftan, anılan Tebliğin 29 uncu maddesi uyarınca; turistik kolaylıklardan faydalananlarak geçici ithali yapılan taşitların, geçerli bir vakaletname ile Türkiye Gümrük Bölgesi dışında yerleşik başka bir şahıs tarafından yurt dışı edilmesine, **vekalet veren ve vakalet alan kişilerin gümrük idaresine birlikte müracaatı halinde** izin verilmekte, işlemin taşitin ilk girişine ilişkin 1 No.lu Taşit Takip Programında kaydının kapatılması ve devralan şahıs adına giriş kaydı oluşturularak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.*

Bu itibarla, anılan mevzuat hükümleri çerçevesinde geçici ithali yapılan yabancı plakalı taşitların kiralanmasına veya satılmasına yönelik sözleşme ya da vakaletname düzenlenmeyeceğinden, konunun teşkilatınıza duyurularak, gerekli hassasiyetin gösterilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir."

G E N E L G E
(40)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Şirket işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 20.07.2020 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge 'ye işlenmiştir.

1- Genel olarak:

a) Ticaret şirketlerinin sınıflandırılmaları:

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 124 üncü maddesinde ticaret şirketleriyle ilgili olarak iki şekilde bir sınıflandırma yapılmıştır. Buna göre;

a) Maddenin birinci fikrasında ticaret şirketleri **kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif** şirketler olarak gösterildikten sonra,

b) Aynı maddenin ikinci fikrasında başka bir sınıflandırma daha yapılmış ve Kollektif ile komandit şirket **şahıs şirketi**,

Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket ise **sermaye şirketi**, Olarak sayılmıştır.

“124. maddenin ikinci fikrasında yer alan bu hükmü yeni olup öğretide yerleşmiş bulunan, klasikleşmiş bir ayrimı yansıtmaktadır. Bu ayrimın kanunu anlamı ve değeri de vardır. Kanunun 133, 137 ve 160 nci maddeleri gibi hükümlerde bu ayrima gönderme yapılmıştır. Kooperatif ise, 5146 sayılı Kanunla şirket, 124 üncü maddenin birinci fikrası hükmü ile ticaret şirketi kabul edilmesine rağmen, ölçülere uymadığı için bu ayrimın (şahıs ve sermaye şirketi ayrimının) dışında tutulmuştur.” (124 üncü madde gerekçesi)

(Adı komandit şirketler şahıs şirketlerinin, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ise sermaye şirketlerinin özelliklerini taşıır.)

b) Ticaret şirketlerinin tüzel kişilikleri ve hukuki ehliyetleri:

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 125 inci maddesi gereğince ticaret şirketleri;

a) Tüzel kişiliği haizdir.

b) Türk Medenî Kanununun 48 inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler. Bu husustaki kanuni istisnalar saklıdır.

*“(Mülga) 6762 sayılı Kanunun 137. maddesinde öngörülmüş bulunan ve tüm ticaret şirketleri için geçerli olan şirketlerin faaliyetlerinin işletme konuları ile sınırlı olduğu kuralı (*ultra vires ilkesi*) kaldırılmıştır. Ticaret şirketleri Türk Medenî Kanununun 48 inci maddesi çerçevesinde haklardan yararlanabilecek, borçlar üstlenebileceklerdir. 371 inci maddenin ikinci fikrasında olduğu gibi Kanunun bazı hükümlerinde, işletme konusu dışında yapılan işlemlerin hukuki sonuçları özel olarak düzenlenmiştir.” (125 inci madde gerekçesi)*

c) Şahıs şirketleri:

aa) Kollektif şirket: (TTK md. 211-303)

Tanımı: Kollektif şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 211 inci maddesinde “ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla, gerçek kişiler arasında kurulan ve ortaklarından hiçbirinin sorumluluğu şirkete alacaklılarına karşı sınırlanmamış olan şirket” olarak tanımlanmıştır.

Kurucu sayısı ve gerçek kişi olma zorunluluğu: 211 inci maddede, anonim şirketlerde olduğu gibi asgari kurucu sayısına yer verilmemiş olduğundan kollektif şirket asgari iki gerçek kişi tarafından kurulur ve tüzel kişiler kollektif şirketin ortağı olamazlar.

Sözleşmenin onaylanması: TTK'nin 212 nci maddesi gereğince; kollektif şirket sözleşmesi yazılı şeke tabi olup, sözleşmedeki imzaların noterce onaylanması veya şirket sözleşmesinin ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalanması şarttır. Şirketin kuruluşunda, şirket sözleşmesini ihtiva eden kâğıtlardan değerli kâğıt bedeli alınmaz.

Tüzel kişiliğin kazanılması: Aynı Kanunun 232 nci maddesi gereğince de kollektif şirket, ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır. Aksine sözleşme üçüncü kişilere karşı geçersizdir.

Temsil - Temsilcinin sözleşmede belirtileceği: 6102 sayılı TTK'nin 213 üçüncü maddesinin (f) bendi gereğince “şirketi temsile yetkili kimselerin ad ve soyadları, bunların yalnız başına mı, yoksa birlikte mi imza koymaya yetkili olduklarını” şirket sözleşmesinde belirtilmesi zorunludur. Temsilcinin belirlenmesi için şirket sözleşmesine bakılması gereklidir.

Temsilin kapsamı ve hükmü: Aynı Kanunun 233 üçüncü maddesi gereğince, şirketi temsile yetkili olan kimse, şirketin işletme konusuna giren her türlü işi ve hukuki işlemleri şirket adına yapmak ve şirketin unvanını kullanmak yetkisine sahiptir.

234 üçüncü maddesi hükmü uyarınca da, şirketi temsil yetkisini haiz olan kimseler tarafından, açık veya zımnî olarak şirket adına yapılmış olan işlemlerden dolayı, şirket alacaklı ve borçlu olur.

bb) Komandit Şirketler: (TTK md. 304-328)

Tanımı: Komandit şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 304 üçüncü maddesinde “ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlanmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlanmış olan şirket” olarak tanımlanmıştır.

Şirket ortaklarının sıfatları: Aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince, sorumluluğu sınırlı olmayan ortaklara komandite, sorumluluğu sınırlı olanlara komanditer denir.

Kurucu sayısı ve komandite ortakların gerçek kişi olma zorunluluğu: 304 üçüncü maddede de, anonim şirketlerde olduğu gibi asgari kurucu sayısına yer verilmemiş olduğundan komandit şirket de asgari iki kişi tarafından kurulur. Ancak, komandit şirkette, komandite ortakların gerçek kişi olmaları gereklidir. Tüzel kişiler ancak komanditer ortak olabilirler. Kollektif şirketin aksine tüzel kişiler komandit şirkete komanditer ortak sıfatıyla ortak olabilirler.

Kollektif şirkete ilişkin olup komandit şirketler için de uygulanacak hükümler: TTK'nin 305 ve 317 nci maddeleri gereğince, kollektif şirkete dair 212 ilâ 216 ve 232 ilâ 242 nci maddeler komandit şirketler hakkında da uygulanır. Bu sebeple yukarıda kollektif şirketler kısmında yer verilen diğer hususlar komandit şirketler için de geçerlidir.

c) Sermaye şirketleri:

aa) Anonim Şirketler: (TTK md. 329-563)

Tanımı: Anonim şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 329 uncu maddesinde “sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirket” olarak tanımlanmıştır. Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur.

Kurucu olabilecekler ve sayısı: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 337 ve 338 inci maddeleri gereğince, pay taahhüt edip esas sözleşmeyi imzalayan bir veya daha fazla gerçek ve tüzel kişiler kurucu olabilir.

Sözleşmenin onaylanması: TTK'nin 339 uncu maddesi gereğince, maddesi gereğince; anonim şirket esas sözleşmesi yazılı şekilde tabi olup, bütün kurucuların imzalarının noterce onaylanması veya esas sözleşmenin ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalanması şarttır.

Aynı sermaye olarak konulabilecek ve konulamayacak malvarlıklar 342 nci maddede açıklanmıştır.

Tüzel kişiliğin kazanılması: Aynı Kanunun 355inci maddesi gereğince de anonim şirket, ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır.

Anonim şirketin yönetimi ve temsili: TTK'nin 365inci maddesinde açıklandığı üzere, anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Madde metninden anlaşılacağı üzere, yönetim hakkı ile temsili yetkisi ayrı şekilde düzenlenmiştir. (367 nci maddenin gerekçesinde açıklandığı üzere; 6102 TTK yönetim hakkı ile temsili yetkisini birbirinden ayırmıştır. Bu hem 367 hem de 370'inci maddenin 2 nci fıkrası hükmünden anlaşılmaktadır.)

Temsilin kullanım şekli, devri, kapsamı ve hükmü: Aynı Kanunun 370 ve 371inci maddeleri hükümleri uyarınca;

Esas sözleşmede aksi öngörlümemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir.

Yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. En az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır.

Temsile yetkili olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler. Kanuna ve esas sözleşmeye aykırı işlemler dolayısıyla şirketin rücu hakkı saklıdır.

Temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgülendiğine veya birlikte kullanılmasına ilişkin tescil ve ilan edilen sınırlamalar geçerlidir.

Yönetim Kurulu, görev süresi ve görev ve yetkileri: TTK'nin 339 uncu maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, ilk yönetim kurulu üyeleri esas sözleşme ile atanır.

Aynı Kanunun 359, 362, 374 ve 390inci maddelerinde açıklandığı üzere;

Anonim şirketin, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur.

Bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur.

Yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçilir.

Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir.

Yönetim kurulu üyeleri birbirlerini temsilen oy veremeyecekleri gibi, toplantılara vekil aracılığıyla da katılamazlar.

bb) Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket: (TTK md. 564-572)

Tanımı: Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 564 üncü maddesinde “*sermayesi paylara bölünen ve ortaklarından bir veya birkaçı şirket alacaklılarına karşı bir kollektif şirket ortağı, diğerleri bir anonim şirket pay sahibi gibi sorumlu olan şirket*” olarak tanımlanmıştır.

Kurucuların sayısı: TTK'nin 568inci maddesi uyarınca, kurucular beş kişiden az olamaz. Kuruculardan en az birinin komandite olması şarttır.

Esas sözleşmenin onaylanması: TTK'nin 566 nci maddesi gereğince; sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket esas sözleşmesi yazılı şekilde tabi olup, kurucularla komandite ortakların tümü tarafından imzalanır; imzaların noterce onaylanması veya esas sözleşmenin ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalanması gereklidir. Şirketin kuruluşunda, esas sözleşmeyi ihtiva eden kâğıtlardan değerli kâğıt bedeli alınmaz.

Temsil: Aynı Kanunun 565inci maddesi gereğince sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketin yönetimine ve temsiline ilişkin görev ve yetkiler, şirketten ayrılmalar, komandit şirketlerdeki hükümlere tabidir.

cc) Limited şirket: (TTK md. 573-644)

Tanımı: Limited şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 573 üncü maddesinde “bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur” şeklinde tanımlanmıştır.

Sözleşmenin onaylanması: TTK'nin 575inci maddesi gereğince, limited şirket sözleşmesi yazılı şeke tabi olup, kurucular tarafından ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanması şarttır. Noter onayı kaldırılmış bulunduğundan, noterliklerde bu işlem yapılmamaktadır.

Genel kurul: Şirketin organı olup yetkileri TTK'nin 616ncı maddesinde sayılmış olup, şirket müdürlerinin atanmaları ve görevden alınması; esas sermaye paylarının devirlerinin onaylanması; önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım haklarının kullanılması hakkında karar verilmesi; esas sermaye payları üzerinde rehin hakkı kurulmasına ilişkin onayın verilmesi bunlardan bazılarıdır.

Tek ortaklı limited şirketlerde, bu ortak genel kurulun tüm yetkilerine sahiptir. Tek ortağın genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmeleri için yazılı olmaları şarttır.

Limited şirketin yönetimi ve temsili: TTK'nin 623 üncü maddesinde açıklandığı üzere; limited şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesi ile düzenlenir. Şirketin sözleşmesi ile yönetimi ve temsili, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortaşa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir. En azından bir ortağın, şirketi yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gereklidir. Madde metninden anlaşılabileceği üzere, limited şirketlerde de yönetim hakkı ile temsili yetkisi ayrı şekilde düzenlenmiştir.

Şirketin müdürlerinden biri bir tüzel kişi olduğu takdirde, bu kişi bu görevi tüzel kişi adına yerine getirecek bir gerçek kişiyi belirler.

Müdürlerin görev ve yetkileri: Aynı Kanunun 625inci maddesi gereğince, müdürler, kanunların ve şirket sözleşmesinin genel kurula görev ve yetki vermediği bütün konularda görevli ve yetkilidir.

Temsil yetkisinin kapsamı, sınırlandırılması: TTK'nin 629uncu maddesinde açıklandığı üzere; müdürlerin temsil yetkilerinin kapsamına, yetkinin sınırlandırılmasına, imzaya yetkili olanların belirlenmesine, imza şekli ile bunların tescil ve ilanına bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin ilgili hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.

2- Sirket kuruluşunda ortaklar arasında bir küçüğün bulunması halinde yapılacak işlem:

(Görüş, kuruluş sözleşmelerinin noterliklerde onaylanması kaldırılan limited şirketlerle ilgili olarak sorulmuş ise de, anonim, kollektif ve komandit şirketlerin kuruluş sözleşmelerinin noterliklerde onaylanabilmesinin mümkün olması nedeniyle genelgeye alınmıştır.)

Kurulmakta olan limited şirket ortakları arasında baba ile beraber küçük çocuğun da bulunması halinde kayyımın katılımı olmadan şirket sözleşmesinin onaylanıp onaylanamayacağına ilişkin soru üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 24.8.1989 gün ve 34200 sayılı yazda özette:

“Teori ve uygulamayı açıklar nitelikteki yawnlarda gerçek kişilerin, medeni haklardan istifade ehliyeti sınırsız olması sebebiyle hepsinin şirket kurucusu olabileceği, ancak, küçük ve mahcumlarda bunları kanuni mümessilleri olan veli veya vasilerin temsil edeceği, vasilerin bu yetkilerini kullanması için (mülga MK 408) 4721 sayılı TMK'nın 465inci maddesi gereğince yetkili vesayet dairelerinden izin almaları, veliler için böyle bir zorunluluğun söz konusu olamayacağı, veli de ortaklıkta kurucu ise, o taktirde kurucu küçüğün bir kayyım aracılığı ile temsilinin gerektiği belirlenmiştir. (Anonim Ortaklıklar, Prof. Dr. Oğuz İMREGÜN, Sayfa 27-Ticaret Şirketleri, Av. Mustafa HACIKAMILOĞLU) Adalet Bakanlığı yayınları arasında 1952 yılında yayınlanan Prof. Dr. A. Egger'in Medeni Kanun Şerhi-Aile Hukuku, Vesayet adlı eserinin 355nci sayfasında aynen ‘şirket mukaveleleri miras tasfiyeleri bilhassa sık sık olarak, sağ kalan eşi ile reşit çocukların ve onlarla birlikte henüz reşit olmayan çocukların iştirak edecekleri ticaret şirketlerinin kurulmasını intaç eder ekseriya, bu gayri reşit çocuklara faal rol oynamak hakkı da verilemez.

Böyle bir anlaşma Zürih tatlıkatına göre daima kayyumun müsaadesine tabi olup, bu müsaade mevcut olmadığı takdirde ticareti sivil memuru tescili reddetmeyeceğe mecbur'dur' denilmektedir.

Bundan ayrı olarak; menfaat ihtilafının muhtemel olması durumunda küçüğe behemahal bir kayyumun tayini zaruri görülmüştür. Bununla ilgili Azdavay Sülh Hukuk Mahkemesinden sadır olan ve kanuni yollara başvurulmaksızın kesinleşen 2 Temmuz 1988 gün ve 1988/71-96 sayılı kararda; davacı Ali oğlu R.Ş. reşit olmayan oğlu R.Ş.'nın ticarete izin verilmesi davasında küçüğe kayyum tayin edilmeksiz intaç edilen davada, Davacı baba Ali oğlu R.Ş. ile 28.3.1978 doğumlu olup oğul R.Ş. arasında açık bir menfaat çatışmasının mevcudiyeti kabul edildiğinden M.K.'nun 376/2 maddesi uyarınca küçüğe kayyum tayin edilmeden babanın, huzuru ile davanın intacı Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 17 Ocak 1989 gün ve 1988/11197 esas ve 1989/84 sayılı ilamı ile kanuna aykırı bulunarak bozulmuştur.

Yukarıda özetlenen durum muvacehesinde limited şirketlerin kurucuları arasında baba ile birlikte gayrireşit çocuğun bulunması halinde kuruluş aşamasında; noterde yapılacak işlemlerde küçüğün bir kayyumla temsilinin uygun olacağrı düşünülmektedir." denilmiştir.

Belirtilen görüşün verilmesinden sonra yeni tereddütlerin doğması nedeniyle 1993 yılında konunun tekrar Adalet Bakanlığına sorulması üzerine Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 4.3.1993 tarih ve 10000 sayılı yazida da:

"4721 sayılı TMK'nın 345inci maddesinde (mülga MK md 271) 'Çocuk ile ana veya baba arasında ya da ana ve babanın menfaatine olarak çocuk ile üçüncü kişi arasında yapılacak bir hukuki işlemle çocuğun borç altına girebilmesi, bir kayyımın katılmasına ve hâkimin onayına bağlıdır.' denilmektedir.

Genel kayyım tayini sebeplerini düzenleyen 4721 sayılı TMK'nın 426ncı maddesinin ikinci bendinde de (mülga MK md 376), bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlıının menfaati çatışıyorsa, küçüğün kayyım ile temsili gereği belirtilmektedir.

Şirket sözleşmesine anne ve babası ile birlikte kurucu ortak olan ya da anne veya babasından sadece birisi ile birlikte kurucu ortak olan küçüğün, kanuni temsilcisi ile menfaatlerinin çeliştiği açık olduğu gibi, bu sözleşme ile küçüğün borç yüklediği de açıklıktır. Bu nedenle, bu durumda, küçüğün kayyım ile temsil edilmesinin kanuna uygun olduğu düşünülmektedir." denildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

3- Onsekiz yaşından küçük evli kişinin şirket kuruluş sözleşmesini imzalayabileceği:

(Görüş, kuruluş sözleşmelerinin noterliklerde onaylanması kaldırılan limited şirketlerle ilgili olarak sorulmuş ise de, anonim, kollektif ve komandit şirketlerin kuruluş sözleşmelerinin noterliklerde onaylanabilmesinin mümkün olması nedeniyle genelgeye alınmıştır.)

Onsekiz yaşından küçük evli kişinin şirket kuruluş sözleşmesini imzalayıp imzalayamayacağına ilişkin sorumuz üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 18.10.1993 tarih ve 44376 sayılı yazida:

"Noterlikte tasdik edilen bir limited şirket ana sözleşmesinde, kurucu ortaklardan birinin evli, ancak 18 yaşından küçük olması nedeniyle Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Bölge Müdürlüğü tarafından sözleşmenin velisi tarafından imzalanması gereği sebebiyle olur verilmemiği belirtilerek, konu hakkında Bakanlığımız görüşü sorulmuş olmakla keyfiyet incelendi.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunun 11inci maddesi (mülga MK md.11) "Erginlik onsekiz yaşın doldurulmasıyla başlar. Evlenme kişiyi ergin kılar." hükmünü içermektedir.

Kanunun bu hükmü gereği olarak, ergin olmayan kadınlar veya erkekler evlenme ile ergin olurlar. Evli olan kişilerin velayet veya vesayet altında bulunmaları sosyal durumlarıyla bağdaşmayacağından ve ayrıca, evi ve ailesi olan kişilerin bağımsız hareket edebilmelerini sağlamak maksadıyla, bu hükm konulmuş bulunmaktadır. Bu şekilde evlenme ile kazanılan erginlik, sonradan evlilik birliği ortadan kalksa bile devam eder. Bu konuda hukuk doktrininin görüşleri de aynı merkezde bulunmakla birlikte uygulamada herhangi bir Yargıtay kararına rastlanılmamıştır.

Bu itibarla evli kişi 4721 sayılı Türk Medeni Kanunun 11inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 18 yaşından küçük olsa bile evlenme ile reşit olmuş bulunduğuundan, şirket ana sözleşmesine imza koymasında kanunen bir sakınca bulunmadığı düşünülmektedir.

Konuya ilgili olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nden alınan 8 Ekim 1993 tarihli ve 25050 sayılı yazıyla da Bakanlığımızın bu görüşüne iştirak edildiği anlaşılmaktadır." denilmiştir.

4- Aynı kişinin birden fazla kişinin vekili olarak şirket kuruluşu yapabileceği:

Birliğimize sorulan soru üzerine Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nden alınan 30.9.1991 tarih ve 10 (014.0) 31871 sayılı yazida:

"a) İbraz edilen vekâletnamelerde şirket kuruluş işlemleri için sarih olarak yetki verilmiş olması halinde müvekkilin, bu yoldaki iradesini vekili eliyle beyan ettiğini kabul zorunluluğu bulunduğu,

b) Kurucu ortakların aynı kişiyi değişik tarihlerde vekil tayin etmiş olmalarının ise (iradelerin aynı anda) birleşmesi açısından bir sakınca teşkil etmediği, vekilin beyanının bütün ortakların iradelerini temsil etmesi halinde bu durumun karşılıklı iradelerin aynı anda birleşmesi olarak kabul etmenin uygun olacağı,

c) Diğer taraftan, aynı kişiyi vekil eden ortaklardan menfaatlerinin zıt olduğu gereklisiyle hakkının ihlal edildiğini iddia edenlerce çıkarılabilen sorunların ise vekil ile müvekkil arasında yargı yoluyla çözülebileceği cihetle, noterler açısından bu hususun değerlendirilmesine gerek bulunmadığı görüşlerine varılmıştır." denildiğinden, birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 1991/70 sayılı Genelge'de belirtildiği üzere benzer işlemlerde bu görüş çerçevesinde hareket edilmesi gerekmektedir. (Konuya vekâletnamelerle ilgili 13 sayılı birleştirilmiş genelgenin 22nci maddesinde de yer verilmiştir.)

5- Çalışma konusu avukatlık olan bir şirket kurulamayacağı:

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü tarafından adli teşkilata ve Birliğimize gönderilen 1 Şubat 1995 tarih ve 1754 sayılı genelgede;

"İstanbul Baro Başkanlığının 21.12.1994 gün ve 8740 sayılı yazılarından, iki avukatın 'konusu avukatlık olan' bir limited şirket kurdukları, kuruluşu ticaret sicili ile vergi dairesine kaydettirip numara aldıları ve çalışmaya başladıkları şirket olarak vekâletname aldıları ve icra dairelerinde takip açtıkları öğrenilmiştir.

1136 sayılı Yasanın 35, 44 ve 63. maddeleri işliğinde konu değerlendirildiğinde, bu durumun yasaya açıkça aykırı olduğu görülmektedir. Şöyled ki:

1136 sayılı Yasanın 35. maddesinde belirtilen işleri, ancak baroya kayıtlı avukatlar yapabilir. Şirketlerin bu işleri yapması düşünülemez.

Diger taraftan 44. maddeye göre, avukatlar, çalışmalarını ancak 'ortak avukat bürosu şeklinde' birlestirebilirler. Bu büro tüzel kişiliğe sahip olamayacağı gibi, yapılan iş, meslek çalışması niteliği taşıır. Ticari nitelik taşıyamaz. Oysa bir şirket, tüzel kişilik kazanır ve ticaret yapar. Bu nedenle konusu avukatlık olan bir şirket kurulamaz. Böyle bir şirket avukatların yapabileceği işler için vekâletname alamaz. Dolayısıyla, böyle bir şirketin ticaret siciline tescili ve böyle bir şirkete avukatların yapabileceği işler için vekâletname çıkarılabilmesi mümkün değildir.

Keza 1136 sayılı Yasanın 63. maddesi de 'Avukatlık yetkilerinin başkaları tarafından kullanılması' başlığı altında konu ile ilgili yasaklamaları ve bu yasaklara uymayanlar için uygulanacak müeyyideleri açıklamış bulunmaktadır.

Yukarıda açıklanan yasa hükümleri çerçevesinde, yasaya aykırı benzer uygulamalara engel olunmak üzere, keyfiyetin yargı çevrenizdeki tüm adalete dairelerine duyurulmasını rica ederim." denilmiştir.

(NOT: 'Avukatların birlikte çalışması ve avukatlık ortaklısı' ile ilgili açıklamalar için vekâletnameler konulu 14 numaralı birleştirilmiş genelgenin 3 üncü maddesindeki açıklamalara bakınız.)

6- Elektronik ortamda yapılan (e-sirket) kuruluş sözleşmeleriyle ile ilgili düzeltme beyanlarında ne şekilde işlem yapılacağı:

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğüne Birliğimize gönderilen yazıyla; şirket* ana sözleşmesinin tamamının noterlere sunulduğunun, ticaret sicil müdürlüklerince herhangi bir değişimin söz konusu olması halinde düzeltilen bölümün kullanıcı tarafından sisteme eklenmesi suretiyle yeni durumun noterler tarafından ana sözleşme üzerinden görülmesinin sağlandığının, bu değişimin görülmesi halinde gerekli düzeltme beyanının yapılması gerekişinin bildirilmesi üzerine; konunun, Yönetim Kurulunun 10.04.2013 günü toplantılarında görüşülmesi sonunda:

Elektronik ortamda yapılan şirket kuruluşu sözleşmelerinde değişiklik talep edilmesi halinde, MERSİS numarasından şirket ana sözleşmesinin yeniden sorgulanmasını müteakip, sözleşme üzerinde yapılan değişiklikler kontrol edildikten sonra düzeltme beyanının buna göre hazırlanmasına,

Noterlik Kanununun 81inci maddesi gereğince tamamlanmasından sonra bir noterlik işleminin değiştirilmesinin yeni bir noterlik işlemi ile yapılması icap ettiğinden, bu düzeltme beyanına ilişkin giderlerin ayrıca alınmasına karar verilmiştir.

Sözleşmenin onaylanması noterlikte yapılmış ise düzeltme işlemine ait tarih ve yevmiye numarasının sözleşmeye yazılması, sözleşmenin onaylanması başka bir noterlikte yapılmış ise düzeltme işleminin bir nüshasının o noterliğe gönderilmesi gerekmektedir.

* *Kollektif ve komandit şirketlerin (TTK 305 yollaması) kuruluşu ile ilgili TTK'nın 212nci, anonim şirketin kuruluşu ile ilgili TTK'nın 335inci maddelerinde değişikliğe gidilmemesi nedeniyle, talep edilmesi halinde bu şirketlere ait esas sözleşmelerde yer alan kurucu imzaları noterliklerde onaylanabilir. Bu şirketlerle ilgili olarak kuruluş aşamasında noterliklerde yapılabilecek işlem sadece, ana sözleşmede kuruculara ait imzaların onaylanmasıdır."*

NOT: Aynı konuya "Noterlik Kanununun 81inci maddesinin uygulaması" konulu birleştirilmiş 6 numaralı genelgenin 1/c maddesinde de yer verilmiştir.

7- Temsil – Küçüklerin şirketlerde temsilci olamayacağı:

Sermaye şirketine ortak olan bir küçüğün şirket temsilcisi olarak tayininin mümkün olup olmadığı ve bu mümkün ise nasıl temsil edileceği konusundaki bir sorumuza Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü tarafından verilen 4.3.1992 tarih ve 8665 sayılı cevapta:

"Anonim ve limited şirketlerin tam ehliyete sahip gerçek kişiler tarafından temsil olunabilecekleri düşünülmekte ve bu itibarla da tam ehliyeti haiz olmayan bir küçüğün şirket temsilcisi olarak seçilmesinin mümkün olamayacağı mütalâa olmaktadır." denilmiştir.

(NOT: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun "Üyelerin sayısı ve nitelikleri" başlıklı 359uncu maddesinin mülga 6762 sayılı TTK'de karşılığı olmayan üçüncü fikrasi "Yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişinin tam ehliyetli olmaları şarttır.",

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 10uncu maddesi "Ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her ergin kişinin fiil ehliyeti vardır."; 11inci maddesi de "Erginlik onsekiz yaşın doldurulmasıyla başlar."

Hükümlerini içermektedir.)

8- Temsil - Müşterek imzaları ile şirketi temsile yetkili olan kimselerin ayrı yerlerde olması durumunda, her bir temsilcinin bulunduğu yer noterliğinde imzalarının onaylanması mümkün olduğu:

Şirketi müşterek imzaları ile temsil ve ilzam yetkisi verilen kimselerin ayrı yerlerde olması durumunda, işlemin her bir temsilcinin bulunduğu ayrı noterliklerde onaylanması ve işlemin bu şekilde tekemmül ettirilmesinin mümkün olup olmadığı konusunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmesi üzerine adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve TNB Yönetim Kurulu'nun 14.05.2004 günü toplantılarında görüşülen 02.04.2004 günü ve 07392 yazida;

"Kanun koyucu ticari temsilciler ve diğer ticari vekiller bakımından 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 40 ve devamında yer alan genel hükümler dışında 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 547-554ncı maddelerinde özel bir düzenleme getirmiş bulunmaktadır.

Bu düzenlemeye göre;

Birlikte ticari temsil yetkisi; işletme sahibinin birden çok ticari temsilciler aracılığıyla birlikte temsilidir. Birlikte temsil yetkisi verilen ticari temsilciler birlikte davranışmak zorunluluğundadırlar, fakat bunu aynı zamanda yapmakla yükümlü değildir. Bununla birlikte ticari temsilcinin tek başına yaptığı eyleme teşebbüs sahibi ya da diğer ticari temsilciler tarafından birlikte sonradan onay verilebilir.

Bu nedenle;

Herhangi bir şirketin temsil ve ilzam yetkisinin müsterek imza ile kabul edildiği hallerde, temsilcilerin ayrı yerlerde olması durumunda noterlik işleminin her bir temsilcinin bulunduğu ayrı noterliklerde onaylanması ve işlemin bu şekilde tekemmül ettirilmesinin mümkün olduğu düşünülmektedir.” denildiğinden, bu tür işlerde belirtilen şekilde işlem yapılabilecektir.

Yönetim Kurulu, 23.09.2014 günü toplantılarında; “*Uygulamada yaşanabilecek sıkıntıların önüne geçilmesi bakımından, düzenlenecek vekâletnamenin uygun bir yerine “Bu vekâletname şirketi müstereken temsil ve ilzama yetkili .... diğer temsilci(ler)in, aynı kişiyi vekil tayin edeceği vekâletname ile birlikte geçerlidir.” şerhinin yazılmasının uygun olacağına*” karar verdigidinden bu hususunda dikkate alınması gerekmektedir. (Konuya Onaylama ve düzenleme işlemleri ile imza ve parmak izi kullanımı ilgili 5 sayılı birleştirilmiş genelgenin 1/c maddesinde de yer verilmiştir.)

9- Temsil – Temsil yetkisinin aynı zamanda ilzam yetkisini de içerdiği:

Temsil, imza onaylaması ve imza sirküleri işlemlerine ilişkin (16) numaralı birleştirilmiş genelgenin 3 üncü maddesinde yer verildiğinden bu genelgeye bakınız.

10- Temsil – Kollektif şirketlerde:

- Kollektif şirket temsilcisinin belirlenmesi ve temsil yetkisi:
- Kollektif şirketlerde tasfiye memurunun temsil yetkisi:

Temsil, imza onaylaması ve imza sirküleri işlemlerine ilişkin (16) numaralı birleştirilmiş genelgenin 18 inci maddesinde yer verildiğinden bu genelgeye bakınız.

11- Temsil – Komandit şirketlerde:

- Komandit şirketlerde temsil yetkisi ve temsilcinin belirlenmesi:
- Komandit şirketlerde tasfiye, tasfiye memurunun temsil yetkisi:

Temsil, imza onaylaması ve imza sirküleri işlemlerine ilişkin (16) numaralı birleştirilmiş genelgenin 19 uncu maddesinde yer verildiğinden bu genelgeye bakınız.

12- Temsil – Anonim şirketlerde:

- Anonim şirketi yönetim kurulunun temsil edeceği, temsil yetkisinin devredileceği:
  - Temsilcinin, tescili ile hangi durumlarda çift ve tek imza kullanılabileceği:
  - Yönetim kurulunun oluşumu:
  - Yönetim kurulunun görev süresi ve bunun başlangıç tarihi: (Görev süresinin belli olmaması halinde bu sürenin ne kadar kabul edileceği ve görevin hangi tarihte başlayacağı)
  - Temsil yetkisinin kapsamı:
  - Yönetim kurulunun temsil yetkisinin görev süresi ile sınırlı olduğu:
  - Anonim şirketlerde yönetim kurulunca görev ve yetki verilen kimselerin üç yıllık süre ile sınırlı olmadıkları:
  - Anonim şirketlerde tasfiye memurunun temsil yetkisi:

Temsil, imza onaylaması ve imza sirküleri işlemlerine ilişkin (16) numaralı birleştirilmiş genelgenin 20 nci maddesinde yer verildiğinden bu genelgeye bakınız.

13- Temsil – Limited şirketlerde:

- Limited şirketin temsilinin şirket sözleşmesiyle düzenleneneceği:
- Temsil yetkisinin kapsamı:

- Limited şirket temsilcilerinin görevlerinde süre sınırı olmadığı;
- Limited şirketlerde tasfiye, tasfiye memurunun temsil yetkisi;

Temsil, imza onaylaması ve imza sirküleri işlemlerine ilişkin (16) numaralı birleştirilmiş genelgenin 21inci maddesinde yer verildiğinden bu genelgeye bakınız.

14- Temsil – Ticari işletme şubeleri ve bunlara ilişkin 6102 sayılı TTK ile Ticaret Sicili Yönetmeliğinde yer alan temsil hükümleri:

- Genel olarak;
- Şube temsilcilerinin yetkileri:

Temsil, imza onaylaması ve imza sirküleri işlemlerine ilişkin (16) numaralı birleştirilmiş genelgenin 22, 23 ve 24 üncü maddelerinde yer verildiğinden bu genelgeye bakınız.

15- Pay devri – Limited şirketlerde esas sermaye payının devri ve devir vaadi (devir borcunu doğuran işlemler):

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun limited şirketlerde esas sermaye payının geçiği ile ilgili “Devir” başlıklı 595inci maddesinin;

Birinci fikrası “*Esas sermaye payının devri ve devir borcunu doğuran işlemler yazılı şekilde yapılır ve tarafların imzaları noterce onanır. Ayrıca devir sözleşmesinde, ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri; rekabet yasağı ağırlaştırılmış veya tüm ortakları kapsayacak biçimde genişletilmiş ise, bu husus, önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları ile sözleşme cezasına ilişkin koşullar da belirtilir.*”,

İkinci fikrası “*Şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemişse, esas sermaye payının devri için, ortaklar genel kurulunun onayı şarttır. Devir bu onayla geçerli olur.*”,

Dördüncü fikrası “*Şirket sözleşmesiyle sermaye payının devri yasaklanabilir.*”,

Yedinci fikrası da “*Başvurudan itibaren üç ay içinde genel kurul reddetmediği takdirde onayı vermiş sayılır.*”,

Hükümlerini içermektedir.

Madde gerekçesinde açıklandığı üzere;

Birinci fikrada devir sözleşmesi yazılı şekilde bağlanmış ve 6762 sayılı mülga TTK’de olduğu gibi imzaların noterce onayı da aranmıştır.

Birinci fikrada, “hem esas sermaye payının devri hem de devir borcunu doğuran işlemlerin yazılı şekilde bağlandığı belirtilerek, “devir vaadi”, “ön sözleşme”, “borçlanma işlemi” gibi terimler söz konusu edilerek açılan tartışmalara son verilmek istenmiştir. Devir borcunu doğuran işlem (*mülga Kanunun 520inci maddesinde belirtilen devir vaadi*) bir sözleşme veya tek taraflı bir işlem, meselâ taahhütname olabilir; bu taahhütname de aynı şekilde tabidir. Bu sebeple şekil hükmünü koyan birinci cümlede geniş kapsamlı “*İşlem*” terimi kullanılmıştır. Buna karşılık devir, sözleşme şeklinde yapılmalıdır.

Aksi sözleşmede öngörülmemişse geçiş ortaklar genel kurulun onayı ile gerçekleşir. Onaya kadar sözleşme askıdadır. Maddede sınırlı sayıda öngörülmüş bulunan ve yükümlülük getirdiği için önemli gördüğü hususların devir sözleşmesinde açıkça öngörülmesini emretmiştir. Bunlar ek ödeme yükümlülüğü, yan edim yükümlülüğü, rekabet yasağının ağırlaştırılması veya tüm ortakları kapsayacak şekilde genişletilmesi, önerilme, önalım ve alım hakları ile cezaya ilişkin şartlardır. Bu sözleşmeye açıkça yazma zorunluluğunun sebebi, devralanın yükümlülüklerinin tam bilincinde olması ve bu hususta onun bilgilendirilmesi yükümünü de satıcıya yüklemektir. Ancak, bu kayıtların devir sözleşmesinde bulunmaması, sözleşmeyi geçersiz kılmaz, fakat devredenin bazı hallerde sorumluluğuna sebep olur. “Bazı haller” ile alıcının söz konusu yükleri ve hakları bilmesi, payı bunları bilerek almasıdır.

İkinci fikra: Devir için, genel kurulun (kural olarak) onayı şarttır. Ancak onaya ilişkin ikinci fikra emredici değildir. Şirket sözleşmesinde, onayın aranmayacağı devrin kurulmasıyla gerçekleşeceği öngörülebilir.

16- Pay devri – Limited şirketlerde, önceden ortaklardan muvafakat alınmadan noterlikte pay devri sözleşmesi yapılabileceği:

Limited şirketlerde hisse devir sözleşmesi yapılması sırasında, diğer ortakların muvafakatlarının aranıp aranmayacağı hususunda yaşanan tereddütler nedeniyle konuya ilişkin olarak Adalet Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, adı geçen Bakanlık Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü gönderdiği 1.4.1994 tarih ve 5789 sayılı cevap yazısında mülga 6762 sayılı TTK'nin 520 inci maddesi hükümlerine dayanarak görüş bildirmiştir. Bu maddenin karşılığı olan 6102 sayılı TTK'nin 595 inci maddesinde değişiklik yapıldığından 6102 sayılı Kanununun 594 ve 595 nci maddeleri hükümleri dikkate alınarak gereken uyarlama yapılmıştır. Buna göre:

"Bir payın devri, şirket hakkında ancak şirkete bildirilmek ve pay defterine kaydedilmek şartıyla hükm ifade eder. Devir hususunun pay defterine kaydedilebilmesi için, şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemişse, ortaklar genel kurulunun onayı şarttır. Devir bu onayla geçerli olur. Diğer taraftan, noterlikte yapılan devir sözleşmesinin şirkete verilmesinden itibaren üç ay içinde genel kurul reddetmediği takdirde onayı vermiş sayılır.

Madde hükmü, limited şirketlerde pay devrinin şirkete karşı hükm ifade etmesi ile taraflar arasında hükm ifade etmesi hususlarını birbirinden ayırmış bulunmaktadır. Devreden ve devralan tarafların önceden ortaklarından muvafakat alınmadan noterlikte hisse devir sözleşmesi düzenlemeleri hukukumuza göre mümkün bulunmaktadır. Akit taraflar arasında hükm ifade edebilmesi için, 6102 sayılı TTK'nin 595 inci maddesi uyarınca sözleşmenin yazılı şekilde yapılması ve tarafların imzalarının noterce onanması gerekmektedir. Ancak, bu şekilde yapılan sözleşme sadece taraflar arasında hükm ifade edebilmektedir. Şirkete karşı ise bir hükmü bulunmamaktadır. Madde hükmünden anlaşılacağı üzere noterlikte yapılan devir işlemi ancak genel kurulun onayı ile geçerli olacaktır.

Bu muvafakatten sonra devrin pay defterine kaydedilmesi gereklili olup, ancak bu kayıttan sonra işlem şirkete karşı da hükm ifade edebilmektedir.

Bu itibarla; limited şirketlerde, hisse devri hakkında hissedarların önceden ortaklarından muvafakat almaya gerek olmadan noterlikte hisse devri sözleşmesi yapabilecekleri Bakanlığımızca düşünülmektedir." denildiğinden buna göre işlem yapılması mümkün bulunmaktadır.

17- Pay devri – Tasfiye hâlindeki anonim ve limited şirketlerde pay devrinin yapılabileceği:

Tasfiye hâlindeki şirkette pay devri işleminin yapılp yapılamayacağının sorulması üzerine, Yönetim Kurulunun 17.09.2013 tarihli toplantısında Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden konuya ilişkin görüş istenmesine karar verilmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 24.01.2014 tarihli ve 448/2004 sayılı yazıda;

*"Bilindiği üzere; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun;
489 uncu maddesi hamiline yazılı pay senetlerinin devrine,
490inci maddesi nama yazılı payların ve pay senetlerinin devrine,
491inci maddesi devrin kanuni sınırlandırılmasına,
492nci maddesi devrin esas sözleşmeyle sınırlandırılmasına,
İlişkin hükümleri içermektedir.*

Konuya ilişkin olarak görüşlerinin talep edilmesi üzerine, Gümrük ve Ticaret Bakanlığından alınan 09.01.2014 tarihli ve 50035491.431.04.1332625.10625-151 sayılı cevabı yazıda, "...hisse devirlerinin esas sözleşme ile sınırlandırılmasına ilişkin ilkelerin düzenlendiği 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 492 nci maddesinin üçüncü fıkrasında, şirketin tasfiyeye girmesi durumunda devredilebilirliğine ilişkin esas sözleşme ile belirlenmiş sınırlandırmaların düşeceği belirtilmiştir. Düzenleme, 6102 sayılı Kanunun tasfiyeye giren anonim ve limited şirketlerde hisse veya pay devrinin gerçekleştirilebileceğinin bir diğer kanıtını teşkil etmektedir.

6102 sayılı Kanunun 499 uncu maddesi uyarınca, senede bağlanmamış pay ve nama yazılı pay senedi sahiplerinin pay defterine kaydedilmeleri zorunlu olup, şirket ile ilişkilerde

sadece pay defterine kayıtlı bulunan kimse pay sahibi olarak kabul edilmektedir. 6102 sayılı Kanunda pay senedi bastırılmamış nama yazılı payların devir şekline ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Düzenlemeye yer verilmemiştir. Diğer taraftan, ticaret siciline tescil edilecek olgular Kanunda ve Ticaret Sicili Yönetmeliğinde gösterilmiş olup, anonim şirketlerde pay devrinin tesciline ilişkin herhangi bir hükmeye yer verilmemiştir. Limited şirketlerde ise, esas sermaye paylarının geçişleri tescile tabi bir husus olarak Kanunun 598inci maddesinde düzenlenmiştir. Ancak, bazı kurumlarca yürütülen bir kısım işlemlerde anonim ve limited şirketlere ait son hisse dağılımının yer aldığı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesini istemeleri sebebiyle, şirket yetkililerinin mağdur olmamasını teminen anonim şirketlerde; nama veya hamiline yazılı hisse senedi ihraç edilmemiş ise, imzaları noter tarafından tasdik edilmiş örneğinin, nama yazılı hisse senedi ihraç edilmiş ise devre muvafakat edildiğini gösteren yönetim kurulu kararının noter tasdikli bir örneğinin ticaret sicili müdürlüklerine verilmesi durumunda hisse devirlerinin ilânının gerçekleştirilebileceği değerlendirilmektedir." denilmektedir.

Öncelikle, ilgi yazda bahsi geçen Genel Müdürlüğümüzün 22.12.2003 tarihli ve 025627 sayılı yazısında zikredilen görüş, hamiline yazılı pay senetlerinin devrine ilişkin olup, konunun düzenlendiği 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 415. maddesi ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 489. maddesi düzenlemeleri farklılık arzetmediğinden bu husustaki görüşümüzde bir değişiklik yapılması düşünülmemektedir.

Ayrıca, Türk Ticaret Kanununun, şirket tasfiyeye girmişse devredilebilirliğe ilişkin sınırlamaların düşeceğine dair 492. maddesinin 3. fıkrası ve özellikle tasfiye hâline girmiş bir şirketin, tasfiyeden vazgeçmesinin mümkün olduğu, bunun dışında Kanunda pay devrini yasaklayan bir hükmün bulunmadığı hususu da göz önüne alındığında; uyuşmazlık çıkması hâlinde yargı yetkisini kullanan mahkemelerin verecekleri nihaî kararlar esas olmakla birlikte, tasfiye hâline girmiş anonim ve limited şirketlerde pay devrine ilişkin taleplerin noterlerce yerine getirilmesinde bir sakınca olmadığı (6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu 6335 sayılı Yasa ile eklenen geçici 7inci maddesine tâbi durumların da bu madde hükümlerince değerlendirilmesi gereği) düşünülmektedir." denilmiştir.

18- Pay devri – Limited ve anonim şirket pay devri bedellerinin taksitler halinde ödenmesine ilişkin kaydın, noterlerce onaylanacak devir senetlerine yazılabilceği:

Noterlerce onaylanacak limited ve anonim şirket pay devri sözleşmelerine, devir bedellerinin taksitler halinde ödenmesine ilişkin bir kayıt yazılmasının mümkün olup olmadığına Adalet Bakanlığına sorulması üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen ve Yönetim Kurulunun 22.12.2005 günü toplantılarında görüşülen 21.11.2005 tarihli ve 22630 sayılı cevap yazısında;

"6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun 595inci maddesinde (mülga TTK md. 520) "Esas sermaye payının devri ve devir borcunu doğuran işlemler yazılı şekilde yapılır ve tarafların imzaları noterce onanır." hükmü mevcuttur. Görüldüğü üzere limited şirkette pay devri, yazılı devir sözleşmesi ile yapılır. Devir sözleşmesindeki imzaların notere tasdik ettirilmesi de ayrı bir zorunluluktur. Devir, bu şeke şartlarına uyulmadığı sürece geçerli olmayacağı gibi taraflar arasında dahi hükm ifade etmez.

Anonim şirketlerde pay senetleri hamile ve nama yazılı biçimde olur. Aynı Kanunun 489uncu maddesinde (mülga TTK md. 415) "Hamiline yazılı pay senetlerinin devri, şirket ve üçüncü kişiler hakkında, ancak zilyetliğin geçirilmesiyle hükm ifade eder."; 490inci maddesinde ise (mülga TTK md. 416) "Kanunda veya esas sözleşmede aksi öngörülmedikçe, nama yazılı paylar, herhangi bir sınırlandırmaya bağlı olmaksızın devredilebilirler. Hukuki işlemle devir, ciro edilmiş nama yazılı pay senedinin zilyetliğinin devralana geçirilmesiyle yapılabilir." hükümlerine yer verilmiştir.

Türk Ticaret Kanununda anonim ve limited şirketlerin hisse devirleri ile ilgili yukarıda yazılı hususlar dışında başkaca bir düzenleme bulunmamaktadır. Aynı şekilde 1512 sayılı Noterlik Kanununda da taksitli hisse devri konusunda açık bir hükm mevcut değildir.

Bu itibarla;

Ticari şirketlerde hisse devri, hisse senetlerinin alıcıya teslimi ile gerçekleştirilmekte olup, devre ilişkin sözleşmenin noterlikçe tasdik işlemi ile hukuki süreç tamamlanmaktadır. Bunun

dışında tasdik işleminin yapılabilmesi için devir bedelinin peşin ve tamamen ödenmesi gibi bir şart aranmayıp taksitler halinde ödeneceğinin devir senedinde gösterilmesinde hukucken bir engel bulunmamaktadır. Zira hukuk sistemimizde yer alan 'sözleşme serbestisi' ilkesi gereğince tarafların iradi anlaşmalarını hukuk kurallarına uygun bir şekilde devir senedinde göstermelerinde, bu bağlamda taksit miktarı, ödeme şekli ve zamanı gibi hususların açıkça belirtilmesi kaydıyla yazılmasında hiçbir sakınca görülmeyip, alınması gereken harç ve noterlik ücretinin de devir bedelinin tamamı üzerinden hesap edilmesi gerekmektedir." denildiğinden, buna göre işlem yapılması mümkün bulunmaktadır.

19- Pay devri – Kuruluştan önce pay taahhüdünün devrinin mümkün olduğu, ancak şirkete karşı hükmü ifade etmeyeceği:

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun "Kuruluştan önce pay taahhüdünün devri" başlıklı 352 nci maddesi "Pay taahhüdünün, şirketin tescilinden önce devri, şirkete karşı geçersizdir." hükmünü içermektedir. Tescilden önce tüzel kişilik kazanmış bir şirketin söz konusu olmayacağı ve pay defterinin de bulunmadığı dikkate alındığında şirket payından bahsedilmesi de mümkün değildir. Kuruluştan önce konulması kararlaştırılan paylar bir taahhüt niteliğinde olup, sadece tarafları bağlar ve onlar yönünden hükmü ifade eder. Kuruluştan önce konulması taahhüt edilen payların devri ve buna ilişkin sözleşmenin noterliklerde de onaylanması mümkündür. Ancak şirket henüz kurulmamış olduğu için yapılacak böyle bir devir işlemi şirket pay devri niteliğinde değildir ve kurulacak şirkete karşı geçersizdir.

(Bu tür devir sözleşmelerinden alınacak harç ve vergiler için 10.12.1993 tarihli ve (99) sayılı genelgeye bakınız.)

20- Pay devri – Yabancı sermayeli şirketlerdeki pay devirlerinde bilgi verilecek mercii ve gönderilecek bilgiler:

Yabancı gerçek ve tüzel kişilerin, Ülkemizde 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre şirket kurabilecekleri ve şirketlerden pay alabilecekleri:

4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu'nun 17.06.2003 tarihinde yürürlüğe girmesiyle mülga 6224 sayılı Kanunda yer alan şirket veya şube kurmak, mevcut bir şirkete doğrudan veya dolaylı iştirak etmek, yatırım yapmak, sermaye artışı bulumak ve hisse devir etmek için uygulanan kısıtlamalar kaldırılmış bulunmaktadır. Bu sebeple, yabancı gerçek ve tüzel kişilerin tasdik şerhi içeren gereken belgeleri ibraz etmek suretiyle sadece 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre Ülkemizde şirket kurmaları, şirket paylarını almaları ve bunlarla ilgili işlemleri noterliklerde yaptırmaları mümkün bulunmaktadır.

Yabancı sermayeli şirketlerdeki pay devirlerine ilişkin bilgi verilecek mercii ve gönderilecek bilgiler:

Hazine Müsteşarlığı Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü (yeni yapılanmaya göre Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü adını almıştır) gönderdiği 21.11.2006 tarihli ve 59462 sayılı yazı ile yabancı sermayeli şirketlerin noterlerde yapılan hisse devirleriyle ilgili kendilerine gönderilecek hususları yeniden belirleyerek bildirmiştir. Yönetim Kurulunun 27.11.2006 tarihli toplantılarında görüşülen sözü edilen yazıda;

"... Ancak, aradan geçen sürede, noterliklerden Genel Müdürlüğümüzce talep edilen bilgilerin bazı hisse devir işlemlerinde tam olarak iletildiği, bunun yanı sıra, başta yabancı sermayeli şirket kuruluş ana sözleşmesi ve ana sözleşme değişiklik taslakları olmak üzere her türlü bilginin iletilmeye devam edildiği görülmektedir.

Diger taraftan, hisse devir bedellerinin yurt dışı kaynaklı olup olmadığını noterlerce tespit edilip edilmeyeceği hususunda tereddüt oluştugu konusu da, tarafınızca şifahi olarak Genel Müdürlüğümüze iletilmiş bulunmaktadır.

Uygulamada oluşan tereddütleri ortadan kaldırmak amacıyla, bundan böyle yabancı sermayeli şirketlerdeki hisse devirlerine ilişkin olarak, noterlik tarafından sadece,

- İşlem tarihi ve yevmiye numarası,
- Şirket unvanı ve adresi,
- Şirketin bağlı bulunduğu vergi dairesi adı ve vergi numarası,

- Şirket sermayesi,
- Hisse devredenlerin isimleri/unvanları ve ülkeleri,
- Hisse devralanların isimleri/unvanları ve ülkeleri,
- Devredilen hissenin oranı,
- Devredilen hissenin satış değeri,
- Primli satış olması durumunda, primli hisse devir bedeli (ABD Doları ve TL bazında) Bilgilerinin gönderilmesi, şirket kuruluş ana sözleşmesi ve ana sözleşme değişiklikleri ve benzeri başka bilgilerin gönderilmemesi,

Ayrıca, hisse devir bedellerinin yurt dışı kaynaklı olduğunun kontrolünün bankalar vasıtasiyla yapıldığı için, noterlerce, hisse devir bedellerinin yurt dışı kaynaklı olup olmadığından kontrol edilmemesi, bu hususların tüm noterliklere bildirilmesi ve mevzuatın bu şekilde uygulanması için gereğini rica ederim.” denilmektedir.

Buna göre işlem yapılması ve (1) sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Bakanlıkların yapısı ve hizmet birimlerinin yeniden düzenlenmesi nedeniyle de, yabancı sermayeli şirketlerin noterlerde yapılan hisse devirleri ile ilgili bilgilerin Sanayi Bakanlığı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğüne gönderilmesi gerekmektedir.

21- Pay devri – Limited şirket pay devirleri ile devir vaatlerine ilişkin işlemlerin şirketlerin kurumlar vergisi yönünden bağlı oldukları vergi dairelerine gönderilmesi gereği:

Limited şirket pay devir veya devir vaadi işlemleri ile ilgili bildirimlerin şirketlerin kurumlar vergisi yönünden bağlı oldukları vergi dairesine gönderilmesi gereğinden, bu işlemlerle ilgili vergi dairesi başkanlıklarına herhangi bir bildirim yapılması icap etmemektedir.

(Konuya ilişkin ayrıntılı açıklama için 21.01.2015 tarihli ve Mali Danışmanlık-43-685 (15) sayılı genel yaziya bakınız.)

22- Pay senetleri ve kuponların noter huzurunda iptal ve imha edilmesi:

Sermaye Piyasası Kurulu'nun "Ortaklıktan Çıkarma ve Satma Hakları Tebliği" 12 Kasım 2014 tarihli ve 29173 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olup, bu Tebliğ'in amacı ve kapsamı, 1'inci maddede "ortaklıklarda hâkim ortağın diğer ortakları ortaklıktan çıkışma hakkı ile diğer ortakların paylarını hâkim ortağa satma hakkının uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek" olarak gösterilmiştir.

11'inci maddede de, "Payları borsada işlem görmeyen ortaklıklar; hâkim ortağın ortaklıktan çıkışma hakkını kullanacağını, ortaklıktan çıkışma hakkının kullanılması sebebi ile payların iptal edileceğini ve pay sahibi olan ortakların satım bedeli karşılığında sahip oldukları pay senetlerinin imhası için ortaklığa başvurmaları gerektiğini Kurulun özel durumların kamuya açıklanmasına ilişkin düzenlemeleri çerçevesinde kamuya açıklar ve ortaklık merkezinin bulunduğu yerde yayımlanan en yüksek tirajlı yerel süreli yayınlardan birinde veya ulusal bir gazetede ilan eder. Teslim olunan pay senetlerinin bedelleri aynı gün içerisinde tam ve nakden ödenir. Pay senetleri ilgili kuponlarla birlikte noter huzurunda fiziken iptal ve imha edilir ve bu durum noter tarafından düzenlenecek bir tutanakla tespit ettirilir." hükmüne yer verilmiş bulunduğuundan, ortaklıktan çıkışma hakkını kullanan hâkim ortaga teslim olunan pay senetlerinin ilgili kuponlarla birlikte noter huzurunda fiziken iptal ve imha edilmesi ve bu durumun noter tarafından düzenlenecek bir tutanakla tespit edilmesi zorunludur. (Aynı konuya "Tespit iş ve işlemleri" konulu 19 numaralı birleştirilmiş genelgenin 8/g maddesinde de yer verilmiştir.)

23- Anonim şirketlerde yönetim kurulu karar defterine, limited şirketlerde genel kurul toplantı ve müzakere defterine alınan kararlarda bulunan imzalarının noter tarafından onaylanması zorunluluğu bulunmadığı:

Bursa Sanayi ve Ticaret Odası, Bursa Noter Odası Başkanlığına gönderdiği 21.04.2003 tarih ve 10.950.3407/2227/4483 sayılı yazısıyla, anonim ve limited şirketlerde karar defterine yazılan kararları imzalayanların imzalarında noter onayı arayacaklarını bildirmeleri nedeniyle, Sanayi ve Ticaret Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, adı geçen

Bakanlık İç Ticaret Genel Müdürlüğü gönderdiği 20.05.2003 tarih ve 4045 sayılı yazıyla; “...anonim ve limited şirketlerin ana sözleşme değişikliklerine dair yönetim ve ortaklar kurulu kararında ilgili kararın suret tasdiki noter tarafından tasdik edilmekle ve bu kararın altındaki imzalar noterce onaylanmamaktadır. Uygulamada ilgili kararların noter tasdikli suretleri üzerinde işlem yapılmaktadır.” yönünde görüş bildirmiştir.

Yönetim Kurulunun 25.08.2003 günlü toplantılarında konunun görüşülmesi sonunda; şirketlerde yönetim kurulu karar defterine, limited şirketlerde genel kurul toplantı ve müzakere defterine alınan kararların ilgili ticaret sivil Müdürlüğüne verilmek üzere noter onayı örneklerinin çıkarılmasının yeterli olduğunu, bu tür kararların altındaki imzaların ayrıca kendilerine ait olduğunu belirten beyanın noterliklerce onaylanması gereklidir, ancak ilgililer noter huzuruna gelip imzaların kendilerine ait olduğunu onaylamasını talep ettikleri takdirde, bu doğrultuda işlem yapılabileceğine karar verilmiştir.

Belirtilen uygulama şeşlinin kollektif şirketlerde de uygulanıp uygulanmayacağı hususunda yapılan başvurular üzerine Yönetim Kurulu 2003 yılı Kasım ayı içinde yaptığı toplantıda, kollektif şirketler için de aynı uygulamanın yapılması gereklidine karar vermiştir.

24- Şirket karar (yönetim kurulu ve genel kurul toplantı ve müzakere) defterlerinde yazılı kararların örneklerinin çıkarılması uygulanacak yöntem:

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Türkiye Noterler Birliği'ne gönderdiği 28 Ocak 2004 tarih ve 581 sayılı yazıyla;

“Limited ve anonim şirketlerde... ayrıca, karar defterinden suret çıkarılması halinde ise karar defterindeki imzalı kararın fotokopi yolu ile çoğaltıması gereklığının düşünüldüğünün, dolayısıyla sivil memurluklarının ortak imzalarının dosyasında bulunan örneğe uygun olup olmadığıın incelenmesinin mümkün olabileceğinin” bildirilmesi üzerine, Yönetim Kurulunun 12.09.2004 günlü toplantılarında konunun görüşülmesi sonunda; “**Karar defterlerinden örnek istendiğinde fotokopi sureti ile örnek çıkarılması, örneğin yazılarak çıkarılması halinde fotokopisinin eklenmesi gereklidine**” karar verilmiştir.

25- Şirketlerde, tasfiye tamamlanıncaya kadar unvanın, “Tasfiye halinde” ibaresi eklenmek suretiyle kullanılacağı, bunun esas sözleşme değişikliği niteliğinde olmadığı, araç satış işlemlerinde tescil belgesine “tasfiye halinde” ibaresinin işlenmesine gerek olmadan satış işleminin yapılabileceği:

Araç satış işlemlerinde tescil belgesine “tasfiye halinde” ibaresinin işlenmesine gerek olup olmadığı hususunda yaşanan tereddütler üzerine konu Emniyet Genel Müdürlüğüne sorulmuştur. Adı geçen genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulunun 12.04.2004 tarihli toplantılarında görüşülen 20.02.2004 günlü ve 1928 - 39216 sayılı yazida;

“**Konu ile ilgili olarak Adalet Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığının görüşlerine başvurulmuştur.**

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden alınan cevabı yazda ‘....Tasfiye halinde bulunan bankanın tacir sıfatını ve unvanını aynen muhafaza etmesi ve yine tasfiye edildiğinin belli olması amacıyla unvana “tasfiye halinde” ibaresini yasal olarak eklemek zorunda olması ve ilavesinin, iradi unvan değişikliği olarak nitelendirilemeyeceği, bu nedenle tescil belgesine “tasfiye halinde” ibaresinin işlenmesine gerek olmadan, noterlerce bahsi geçen Bankanın değişen unvanına göre satış işlemini yapabileceğinin düşünüldüğü’,

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğünden alınan cevabı yazda ise, ‘.... tasfiye haline giren bir anonim şirket tasfiye tamamlanıncaya kadar unvanını, “Tasfiye halinde” ibaresini ilave etmek suretiyle kullanma mecburiyetinde olduğu ve Kanuni zorunluluk olarak unvana yapılması gereken bu ilavenin Türk Ticaret Kanunu anlamında ana sözleşme değişikliği niteliğinde olmadığıının düşünüldüğü’ bildirilmiştir.”

Denildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

26- Kuruluşu ve esas sözleşme değişikliği Ticaret Bakanlığının iznine tabi olan anonim şirketlerin esas sözleşmeleri ile esas sözleşme değişikliğine ilişkin yönetim kurulu kararlarının noterliklerde onaylanması sırasında iznin aranmayacağı:

Gümrük ve Ticaret Bakanlığının, kuruluşu ve esas sözleşme değişikliği izne tabi anonim şirketlerin belirlenmesine ilişkin Tebliği 15 Kasım 2012 tarihli ve 28468 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve 21.11.2012 günü noterliklere genel yazı ile duyurulmuştur.

Bu Tebliğin 5'inci maddesinde belirtilen şirketlerin kuruluşları ve esas sözleşme değişiklikleri Ticaret Bakanlığının iznine tabi olup, 6'ncı madde gereğince de Bakanlık izninin, şirketin kuruluşunda ticaret sicili müdürlüğüne tescil başvurusundan önce, esas sözleşme değişikliklerinde ise genel kurul tarihinden önce alınması icap etmektedir. Bu sebeple, belirtilen şirketlerin esas sözleşmeleri ile esas sözleşme değişikliğine ilişkin yönetim kurulu kararlarının noterliklerde onaylanması sırasında noterler tarafından Bakanlık iznin bulunup bulunmadığının araştırılması gerekmektedir.

27- Sermaye artırımına giden bir ticaret şirketinin, önceden konulmuş sermayesinin ödenip ödenmediğinin tespit işleminin talep edilmesi halinde noterliklerde yapılabileceği:

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 12 Ocak 1994 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 1994/1 sayılı İç Ticaret Tebliğiyle; anonim ve limited şirketlerin önceki sermayelerinin ödenmiş olduğunu, noterden düzenlenmiş tespit zaptı, yevmiye kayıtları sureti veya bilirkişi raporu yerine, 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa göre yetkili **Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler veya Yeminli Mali Müşavirler** tarafından mevzuat ve mesleki ahlak kuralları ile genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak düzenlenmiş raporlarla belgelendirilmesi gerektiğini duyurmuştur.

Bu tür tespit işlerinin noterliklerde yapılp yapılmayacağı hususunda yaşanan tereddüt üzerine konu Sanayi ve Ticaret Bakanlığından sorulmuştur.

Adı geçen Bakanlık İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 9.6.1994 tarih ve 11577 sayılı yazının son paragrafında; "Anonim ve limited şirketlerin sermaye artırımlarında önceki sermayelerinin tamamının ödendiğinin ne suretle belirleneceği hususunda, bu konuda uzman ve yetkili kişilerden yararlanmak üzere 3143 sayılı Kanunun 33'üncü maddesindeki görev ve yetkiye dayanılarak söz konusu düzenleme yapılmıştır." denilmesi nedeniyle, bu tür tespitlerin noterliklerde yapılmasına engel bir hükmün olmadığı anlaşılmıştır.

Uygulamada, yukarıda belirtilen Tebliğ uyarınca anonim ve limited şirketlerin sermaye artırımlarında önceki sermayelerinin tamamının ödendiğine ilişkin belirleme Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler veya Yeminli Mali Müşavirler tarafından hazırlanan bir rapor şeklinde yapılmaktadır. Ancak, bir engel bulunmaması nedeniyle **noter tarafından yapılmasının istenmesi halinde, bu tespitin, bilirkişi olarak atanacak Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler veya Yeminli Mali Müşavirler aracılığıyla yapılması gerekmektedir.**

(Aynı konuya "Tespit iş ve işlemleri" konulu 19 numaralı birleştirilmiş genelgenin 8/c maddesinde de yer verilmiştir.)

28- Halka açık ortaklıkların genel kurullarında vekâleten oy kullanılmasına ilişkin Tebliğ hükümleri:

Sermaye Piyasası Kurulunun, halka açık ortaklıkların genel kurullarında vekâleten oy kullanılması ve çağrı yoluyla vekâlet toplanmasına ilişkin Tebliği 24 Aralık 2013 tarihli, 28861 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve aynı gün noterliklere genel yazı ile duyurulmuştur. Bu Tebliğin;

5 inci maddesi; (1) Halka açık ortaklık genel kurullarında oy kullanma hakkına sahip olanlar, bu haklarını vekil tayin ettikleri pay sahibi olan veya olmayan kişiler aracılığıyla da kullanabilirler. (2) Vekilin birden fazla pay sahibini temsilen oy kullanması mümkündür. (4) İntifa hakkı tesisi halinde intifa hakkı sahibinin, vekil aracılığıyla oy kullanması hakkında da bu Tebliğ hükümleri uygulanır.

6 ncı maddesi; (1) Halka açık ortaklıklarda vekâletname ile temsil, en az Ek-1'de yer alan bilgileri içeren vekâletname formlarının kullanılmasıyla mümkündür. (2) Oy hakkını haiz intifa hakkı sahibinin vekil aracılığıyla oy kullanması halinde, intifa hakkını notere tespit ettip, bu Tebliğ hükümlerine uygun vekâletname çıkarması veya EGKS' den (Elektronik Genel Kurul Sistemi) vekil tayin etmesi yeterlidir.

8 inci maddesi de; (1) Oy hakkını haiz pay sahipleri EGKS vasıtasyyla veya fiziki olarak düzenlenen vekâletname formunda yer alan imzayı onaylattırarak veya noter huzurunda düzenlenmiş imza beyanını imzalı vekâletname formuna eklemek suretiyle vekil tayin ederler.

Hükümlerini içerdiginden, noterliklerde onaylattırılacak vekâletnamelerde bu Tebliğ hükümlerine göre işlem yapılması gerekmektedir.

29- Anonim ve limited şirketler tarafından ticari vekil olarak atanın kişilere verilecek vekâletnamelerde uygulanacak usul:

Türkiye Bankalar Birliği gönderdiği 16 Mayıs 2013 tarihli ve BN-1.064 KR-15.2 - 5342 sayılı yazıyla: anonim ve limited şirketler tarafından atanın **ticari vekiller için düzenlenecek vekâletnamelerde** imza sirküleri yanında, ticari vekil atanmasına ilişkin anonim şirketlerde yönetim kurulu, limited şirketlerde ise genel kurul kararının da aranmasını ve Noterlik Kanununun 79'uncu maddesi hükmü doğrultusunda işlem yapılmasını talep etmiştir.

Bilindiği üzere, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun:

547'nci maddesinde ticari temsilci, işletme sahibinin, ticari işletmeyi yönetmek ve işletmeye ilişkin işlemlerde ticaret unvanı altında, ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere, açıkça ya da örtülü olarak yetki verdiği kişi,

551'inci maddesinde de ticari vekil, bir ticari işletme sahibinin, kendisine ticari temsilcilik yetkisi vermemesiz, **işletmesini yönetmek veya işletmesinin bazı işlerini yürütmek için yetkilendirdiği kişi olarak tanımlanmıştır.**

547'nci madde uyarınca ticari mümessillerin ticaret siciline tescillerinin zorunlu bulunmasına karşın, ticari vekillerde bu zorunluluk bulunmamaktadır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 05.11.2008 tarih 2008/15-651 E.N, 2008/654 K.N. sayılı kararında ticari temsilci ve ticari vekillerle ilgili olarak:

"Ticari hayatta yoğunluk ve karmaşıklık, ticari işletme sahibinin, belirli bir büyüklüğe ulaşmış olan işletmesini tek başına yönetmesini neredeyse imkânsızlaştırdığı için, yardımcı kullanması zorunlu hale gelmektedir. Ticari mümessil ve ticari vekil, bu yardımcılardan ikisidir.

Gerek ticari mümessilik ve ticari vekillik; gerekse diğer yardımcılar (örneğin komisyoncu, acentе gibi) 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 32. (6098 s. TBK – 40.) maddesindeki düzenlenmiş olan temsil müessesesinin, ticari hayatın söz konusu gereklerinden kaynaklanan, bu gerekliklere uydurulmuş özel türleridir. Önemli bir ortak yön olarak, hem ticari mümessilik ve hem de ticari vekillik, tek taraflı bir hukuki işlemle verilen bir temsil yetkisini içerirler ve bu temsil yetkisinin verilmesinde etken olan alt ilişkiden bağımsız bir nitelik taşırlar.

Ticari mümessilin, bir işletmenin tüm işlerini idareyle görevlendirilmesine ve böylece, işletmenin belirli yetkilere sahip "idareci" niteliğinde olmasına ve adeta işletmenin sahibi imiş gibi işletme konusuna giren tüm işlemleri (818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 451. (6098 s. TBK – 549.) maddesindeki sınırlamalar dışında) yapabilme yetkisine sahip bulunmasına karşın, ticari vekilin temsil yetkisi, işletme olağan işleriyle sınırlıdır; ticari vekil, işletme yönetimine ve yürütülmesine ilişkin yetkilere sahip değildir. Dolayısıyla, ticari mümessil işletmenin olağan ve olağanüstü nitelikteki bütün işlerini yapma yetkisine sahip olduğu halde, ticari vekil, kural olarak sadece olağan işleri yapabilir; ticari vekilin, olağan işler dışında kalan alanlarda işletme temsilen işlem yapabilmesi, ancak, işletme sahibince o konuda özel olarak yetkilendirilmesiyle mümkündür. Bir başka fark da şudur: Ticari temsilcisinin tersine ticari vekil, ticaret siciline tescil edilemez.

818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 453/2. (6098 s. TBK – 551.) maddesindeki açık hükmeye göre de, **ticari vekilin müvekkilini borç altına sokabilmesi için, bu konuda kendisine**

açıkça yetki verilmiş olması şarttır. Oysa ticari mümessilin borç altına sokan işlem yapabilmesi, bu yönde açık ve ayrıca verilmiş bir yetkinin varlığına bağlı değildir.

Yukarıda dephinildiği üzere, gerek ticari mümessilin ve gerekse ticari vekilin temsil yetkisi, işletme sahibinin (tüzel kişiliğe sahip işletmelerde, temsile yetkili olanın) tek taraflı bir hukuki işlemine dayalıdır. Herhangi bir şekil şartına tabi olmamakla birlikte, **Yasal düzenlemeler çerçevesindeki yerleşik uygulamada, işletme sahibinin bu konudaki tek taraflı hukuki işleminin, genellikle yazılı bir vekâletname verilmesi şeklinde tezahür ettiği bilinmektedir.**" açıklamalarına yer verilmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun bu kararında da belirtildiği üzere; ticari vekiller ile ticari temsilciler, 6098 sayılı TBK'nın 40inci maddesinde düzenlenmiş olan temsil müessesesinin, ticari hayatın söz konusu gereklerinden kaynaklanan, **işlerin yürütülmesi için yardımıcılık görevinin yerine getirilmesi için bu gerekliliklere uydurulmuş özel türleridir.**

Aynı Kanunun 551inci maddenin 2'nci fıkrası uyarınca ticari vekillerin yetkisi, işletmenin alışılmış bütün işlemlerini kapsar. Ancak, ticari vekil açıkça yetkili kılınmadıkça, ödünc olarak para veya benzerlerini alamaz, kambiyo taahhüdünde bulunamaz, dava açamaz ve açılmış davayı takip edemez. Ticari vekiller, bu madde sınırları içinde anonim ve limited şirketlere ait işleri yürütmek üzere yetkilendirilen kişilerdir. Bu yetkilendirmenin ne şekilde yapılacağına da, ilgi genelgede açıklandığı şekilde 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 368 ve 631inci maddelerinde yer verilmiştir. Buna göre;

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 368inci maddesinin, "Yönetim kurulu, ticari mümessil ve ticari vekiller atayabilir." hükmünü içermesi, 375inci maddesinin de yönetim kurulunun bu görev ve yetkisini devredemeyeceğini öngörmesi nedeniyle ticari vekillerin yönetim kurulu tarafından atanması,

Limited şirketlerde de; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 631inci maddesinin 1inci fıkrasının "Şirket sözleşmesinde başka şekilde düzenlenmediği takdirde, ticari mümessiller ve ticari vekiller ancak genel kurul kararı ile atanabilirler; yetkileri genel kurul tarafından sınırlanırabilir." hükmünü içermesi nedeniyle, ticari vekilliğin belirlenebilmesi için öncelikle limited şirket sözleşmesine bakılması, şirket sözleşmesinde genel kurul dışında başka bir organ veya kişiye ticari vekil tayin etme yetkisi verilmiş ise ticari vekilin bu organ veya kişi tarafından, sözleşmede buna ilişkin bir düzenleme bulunmadığı takdirde ise genel kurul tarafından atanması,

icap etmektedir.

Bu hükümler doğrultusunda da;

Anonim şirket tarafından, ticari vekiline noterliklerde vekâletname verilmesi durumunda; mutlaka yönetim kurulunun kararının aranması ve Noterlik Kanununun 79uncu maddesi hükmüne göre dayanak olarak işleme eklenmesi,

Limited şirket tarafından, ticari vekiline noterliklerde vekâletname verilmesi durumunda da; ticari vekilin atama şekline göre genel kurul kararının veya limited şirket sözleşmesinde genel kurul dışında başka bir organ veya kişiye ticari vekil tayin etme yetkisi verilmiş ise buna göre ilgili belgelerin dayanak olarak alınması ve Noterlik Kanununun 79uncu maddesi hükmüne göre dayanak olarak işleme eklenmesi,

Gerekmektedir.

Bu itibarla;

Anonim ve limited şirketlerce 6102 sayılı TTK nun 368 ve 631inci maddeleri uyarınca belirlenip, ticari vekil sıfatı verilerek yetkilendirilmiş kişiler için noterliklerde vekâletname düzenlenmesinin talep edilmesi halinde yukarıdaki açıklamaya göre hareket edilecektir.

Ticari vekil sıfatı verilmemiş olan, şirket temsilcileri tarafından şirketin iş ve işlemleri için yetkilendirilen diğer vekillerde* ise bu hüküm uygulanmayacak ve halen sürdürülen uygulamalar doğrultusunda işlem yapılacaktır.

*NOT:

"Ticari vekil ile "vekil" farklıdır. "Vekil", vekâleti süresiz de olsa "vekil" in konumunda daimilik yoktur."

- Bir ihaleye katılmak ve pey sürmek için noterce tayin edilen kişi "vekil"dir, fakat ticari vekil değildir.

- Bir AŞ'nin iştirakinin veya bağlı ortaklığının genel kuruluna katılmak, oy kullanmak ve tutanağı imzalamak için atanan kişi "vekil"dir, fakat ticari vekil değildir.

- Bir AŞ'nin TK m. 437 uyarınca finansal tablolarını İncelemek üzere atanan kişi "vekil"dir, ancak ticari vekil değildir.

- Bir AŞ'nin hesabından para çekmesi için tayin edilen kişi "vekil"dir, ama ticari vekil değildir.

Çünkü tüm bu hallerde BK'nın 551. maddesi anlamında ticari işletmenin olağan, yani alışılmış nitelikteki, daimi olarak "ticari vekile" verilmiş işlerinin yönetilmesi" ve bu bağlamda işletmenin temsil edilmesi yoktur, arızi bir iş vardır. İşin ticari işletmeye ilişkin olması onun BK anlamında adı vekâlet olmak vasfinı ortadan kaldırır. Örneklerde ticari işletmeye ait mutad bazı yönetilmesi gereken işlerin daimi olarak icrası unsuru yoktur. Oysa yukarıdaki örneklerde "arızılık hâkimdir."

(Prof. Dr. Ünal TEKİNALP - İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı E. Başkanı)

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

07.02.1981 – (15), 06.10.1989 – (76), 26.03.1992 – (10), 09.04.1993 – (26), 22.11.1993 – (89), 25.04.1994 – (22), 26.10.1994 – (67) (Tescil işlemleriyle ilgili yeni uygulama nedeniyle), 15.03.1995 – (19), 01.03.1999 – (11) (Ticaret Sicil Müdürlüklerinin ilan uygulamalarıyla ilgili olması nedeniyle), 05.09.2003 – (28), 26.06.2013 – (6), 31.10.2003 – (38), 12.07.2004 – (24), 01.12.2006 – (69) sayılı genelgeler,

30.07.2003-H (76) (15.11.2012 tarihli ve 28468 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tebliğ ile yürürlükten kaldırılmıştır.), 30.12.2005-H (119), 27.12.2006-H (153), 15.02.2012-H (25), 21.11.2012-H (119), 01.07.2013-H (67), 24.12.2013-H (126), 02.01.2014-H (1), 12.02.2014-H (27), 14.03.2014-H (42) (Uygulamanın tamamlanmış olması nedeniyle), 02.10.2014-H (96), 10.01.2019-HD (7) sayılı genel yazılar,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

G E N E L G E
(41)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Kooperatif işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları yapılması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 20.07.2020 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Ana sözleşme onaylarının ticaret sicili müdürlüklerinde yapılacağı:

10.3.2018 tarihli ve 30356 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7099 sayılı Kanunla, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 2 nci maddesinin 1 inci fıkrası değiştirilmiş ve kooperatif ana sözleşmelerinde kurucuların imzalarının noterliklerde onaylanması usulü kaldırılmış ve ana sözleşmenin ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personel huzurunda imzalanması usulü kabul edilmiştir.

2- Kooperatif temsile yetkili kılınan kimselerin tescil beyannamelerinin onaylanması ile temsil yetkisine dayanak olan kararların örneklerinin çıkarılması işlemlerinin ticaret sicili müdürlüklerince, bunlar dışında kalanların ise noterliklerde yapılacağı:

Aynı Kanunla 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 61 inci maddesinin 1 inci fıkrası da değiştirilerek, kooperatif temsile yetkili kılınan kimselerin isimleri ile imzalarının (tescil beyannamelerinin) onaylanması ve bu yetkiye dayanak olan kararların örneklerinin çıkarılması işlemleri de noterliklerden alınmış, ticaret sicili müdürlüklerine verilmiştir.

Burada dikkat edilecek husus, sadece temsile yetkili kılınan kişilerin tescil beyannameleri ile temsil yetkisine dayanak olan kararların (yönetim kurulu kararlarının) onaylaması ticaret sicili müdürlüklerinde yapılacaktır. Bu sebeple diğer konulara ilişkin kararların noterliklerde tasdiki mümkün değildir.

Bir başvuru nedeniyle konuya ilişkin olarak Ticaret Bakanlığından görüş sorulması üzerine, adı geçen Bakanlık Ticaret Genel Müdürlüğü tarafından Birliğimize gönderilen 10.12.2019 tarih ve 50035491-431.04-E-00049405380 sayılı yazda da özetle;

"Bilindiği üzere, 7099 sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunu ile 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 61'inci maddesinde yapılan değişiklikle, kooperatif yönetim kurulu, kooperatif temsile yetkili kılınan kimselerin isimlerini ve imzalarını ticaret siciline bildireceği ve bu yetkiye dayanak olan kararları ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personele tasdik ettireceği hükmü altına alınmıştır.

Bu çerçevede 1163 sayılı kanunun 61'inci maddesi uyarınca, temsille yetkili kimselerin belirlenmesine dayanak teşkil eden yönetim kurulu kararlarının ticaret sicili müdürlüğünde tasdik ettirileceği, yönetim kurulu seçimine ilişkin genel kurul kararlarının ise noter tarafından tasdik olunması gereği, değerlendirilmektedir." denilmiştir.

Buna göre; kooperatifin temsil yetkisine dayanak olan kararların (yönetim kurulu kararlarının) onaylamasının ticaret sicili müdürlüklerinde yapılması zorunlu olup, bu durum

dışında onayı istenen her türlü kararların ise noterliklerde onaylanması mümkün bulunmaktadır.

3- 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümlerine tabi kooperatiflerde temsil:

- Kooperatif yönetim kurulunun temsil edeceği, temsil yetkisinin devredilebileceği,
  - Temsilcinin, tescili ile hangi durumlarda çift ve tek imza kullanılabileceği,
  - Yönetim kurulunun oluşumu,
  - Yönetim kurulunun görev süresi ve bunun başlangıç tarihi,
  - Temsil yetkisinin kapsamı,
  - İmza sirküleri,
  - Yönetim kurulunun temsil yetkisinin görev süresi ile sınırlı olduğu,
  - Kooperatifler için yapılacak imza sirkülerine eklenecek dayanak belge,
  - Kooperatif tasfiye memurunun temsil yetkisi ve imza sirküleri,
  - Kooperatif şubeleri,
  - 1163 sayılı Kooperatif Kanununda hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak hükümler.

Yukarıda belirtilen konularla ilişkin açıklamalara (16) numaralı birleştirilmiş genelgenin 25inci maddesinde yer verildiğinden bu genelgeye bakınız.

4- Dağıılma (tasfiye) halinde kooperatif organlarının görev ve yetkilerinin tasfiyenin yürütülmesi ile sınırlı olduğu:

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 22.10.2004 tarihli ve 25621 sayılı Resmî Gazete'de yayımlan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 81inci maddesinin uygulamasına ilişkin 2004/1 sayılı Tebliğ'de;

"1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 81'inci maddesinin 2'nci fıkrasında, konut yapı kooperatiflerinin anasözleşmede gösterilen işlerin tamamlanması ve ferdi mülkiyete geçilip konutların ortaklar adına tescil edilmesiyle amacına ulaşmış sayılacağı ve dağılacağı, ancak tescil tarihinden itibaren 6 ay içerisinde usulüne uygun şekilde anasözleşme değişikliği yapılarak kooperatifin amacının değiştirilmesi halinde dağılmaya ilişkin hükmün uygulanmayacağı, mahkemece veya genel kurulca tasfiye memurları seçilmemiği takdirde tasfiye işlerini yönetim kurulunun yapacağı hükme bağlanmıştır."

Konut yapı kooperatiflerinde, ferdi mülkiyete geçilerek, konutların tapuda ortaklar adına tescil edilmesinden sonra kooperatif tüzel kişiliğinin devam etmesi halinde, konut sahipleri ile kooperatifler arasında çeşitli hukuki sorunların meydana geldiği gözlenmektedir.

Bu nedenle;

1- 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu (m.81) ve konut yapı kooperatifî örnek anasözleşmesi (m.85) hükümleri çerçevesinde, bütün ortakların tapularının dağıtılmış olması halinde kooperatifin amacının gerçekleştiginin ve ferdileşmenin tamamlandığının kabul edilmesi gerekmektedir.

Böylece ferdileşmesini tamamlamış bir konut yapı kooperatifî, son ortağın tapusunun verildiği tarihten itibaren altı ay içinde amacı değiştirilerek başka bir kooperatif türüne dönüştürülmediği takdirde, herhangi bir genel kurul kararına gerek kalmaksızın dağılma durumuna gireceğinden, yönetim kurulunca anılan Kanunun 81'inci maddesinin verdiği görev ve yetkiye dayanılarak derhal anasözleşmede öngörülen tasfiye işlemlerine başlanması zorunludur. Genel kurul toplantıya çağrılmak suretiyle tasfiye kurulu üyelerinin genel kurulca seçilmesi de mümkündür. Bu durumdaki kooperatiflerin organlarının görev ve yetkileri tasfiyenin yürütülmesi ile sınırlı olup, yeni taahhütler içeren bir tasarruf yapma ehliyetleri bulunmamaktadır." açıklamalarına yer verildiğinden, dağılma halindeki kooperatiflerin organlarının yetki ve görevleri ile ilgili olarak yukarıdaki Tebliğ ile Kooperatifler Kanunun 98 ve TTK'nın 535inci maddeleri hükümlerine göre işlem yapılması gerekmektedir.

5- Kooperatiflerin taraf olacakları arsa payı karşılığı inşaat sözleşmelerinin temsilciler tarafından imzalanabilmesi için kooperatif genel kurulunun kararının gerekişi:

Kooperatiflerin taraf olacakları arsa payı karşılığı inşaat sözleşmelerinin, kooperatif adına ne şekilde yapılabileceği hususunda Adalet Bakanlığından görüş sorulması üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 2.9.1994 tarih ve 16549 sayılı yazında:

"...Kooperatifler Kanununun genel kurulun yetkisini düzenleyen 42 nci maddesinin 6 ve 7 nci bentleri gereğince taşınmazın alımında ve satımında takip edilecek usul ile alınacak gayrimenkulün niteliğini, yerini ve azami fiyatını, satılacak gayrimenkulün asgari fiyatını ve imalat ve inşaat işlerinin yaptırılma yöntemini tespit etmek görevi münhasıran genel kurula tanınmıştır. Bu yetkinin devredilmesi mümkün değildir.

Aynı Kanunun 58 nci maddesi, "Ana sözleşmenin, genel kurula veya yönetim kuruluna, kooperatifin yönetimini ve temsilini kısmen veya tamamen kooperatif ortağı bulunmaları şart olmayan bir veya birkaç müdüre veya Yönetim Kurulu üyesine tevdi etmek yetkisini verebilir." hükmünü içermektedir.

Kooperatifler Kanununun 3476 sayılı Kanunla değiştirilmiş 59 uncu maddesi uyarınca da kooperatif tarafından alınması kararlaştırılan taşınmazlar hakkındaki işlemlerin temsile yetkili sahipler tarafından yapılması gerekmektedir.

Bu hükümler uyarınca kooperatifler tarafından yapılacak arsa payı karşılığı inşaat sözleşmelerinin, taşınmazın niteliği, azami değeri ve inşaat işleri hakkında kooperatif genel kurulu tarafından alınmış kararına dayanılarak, kooperatif temsilcileri tarafından yapılması gerekiği düşünülmektedir." denildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

6- Kooperatiflerde ortaklıktan çıkış, ortağın ölümü ve ortaklığın devri:

a) Ortaklıktan ayrılma istemini kooperatif yönetim kurulunca kabul edilmemesi halinde ortağın çıkış dileğini noter aracılığı ile kooperatife bildireceği:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun "Ortaklıktan çıkmayı kabulden kaçınma" başlıklı 13 üncü maddesi "Yönetim kurulu, anasözleşmeye uygun olarak yapılacak isteğe rağmen, bir ortağın kooperatiften istifasını kabulden kaçınacak olursa, ortak çıkış dileğini noter aracılığı ile kooperatife bildirir. Bildiri tarihinden itibaren çıkış gerçekleştir." hükmünü içerdiginden, ortaklıktan ayrılma istemini kooperatif yönetim kurulunca kabul edilmemesi halinde ortağın çıkış dileğini noter aracılığı ile kooperatife bildirmesi gerekmektedir. Yapılacak bildirimin tebliğ işlemi olarak yerine getirilmesi gerekmektedir.

b) Ortağın ölümü halinde kanuni mirasçıların ortaklığa devam etme koşulu:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun "Ortağın ölümü ve ortaklığın devri" başlıklı 14 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları; "Ortağın ölümü ile ortaklık sıfatı sona erer. Anasözleşmede gösterilecek şartlarla ölen ortağın mirasçılarının kooperatife ortak olarak kalmaları sağlanabilir.",

Konut Yapı Kooperatifleri Örnek Anasözleşmesinin "Ölen ortağın durumu" başlıklı 16 nci maddesi de; "Ferdi münasebete geçilmeden önce ölen ortağın kanuni mirasçılarının üç ay içinde temsilci tayin ederek kooperatife bildirmeleri halinde, ortaklık hak ve yükümlülükleri kanuni mirasçıları lehine devam eder. Mirasçıların temsilci tayin etmemeleri veya ortaklığa devam etmemeleri halinde, ölen ortağın alacak ve borçları 15'inci madde hükümlerine göre tasfiye edilir."

Hükümlerini içerdiginden, ölen ortağın kanuni mirasçıları ortaklığını sürdürmek istedikleri takdirde üç ay içinde temsilci tayin ederek bu iradelerini kooperatif yönetimine bildirmeleri gereklidir.

c) Miras yolu ile kalan kooperatif payının mirasçılara veya üçüncü kişilere devri:

Miras yolu ile kalan kooperatif payının devri, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 677 nci maddesi gereğince yapılan bir devir olup, iki taraflı bir sözleşme ya da tek taraflı miras payından feragat şeklinde yapılması mümkün bulunmaktadır.

Miras payının mirasçıların birisine veya bir kaçına ya da üçüncü kişilere noterliklerde

devir edilmek istenmesi halinde, TMK'nin 677inci maddesi gereğince miras payının devri sözleşmesinin veya bu amaca yönelik tek taraflı miras payından feragat beyanının yapılması ve kooperatif yönetimine sunulması icap etmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 14 üncü maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, kooperatif yönetim kurulu, ortaklığını devralan kişinin ortaklık niteliklerini taşımaması halinde, bu kişiyi ortaklığa kabul eder.

c) Kooperatif ortaklığının devri:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 14 üncü maddesinin üçüncü fıkrası "Ortaklık devredilebilir. Yönetim kurulu, ortaklığını devralan kişinin ortaklık niteliklerini taşımaması halinde, bu kişiyi ortaklığa kabul eder.",

Konut Yapı Kooperatifleri Örnek Anasözleşmesinin "Ortaklığın Devri" başlıklı 17inci maddesi de

"Ortaklık, yazılı olarak yönetim kuruluna bildirmek suretiyle 10'uncu maddededeki ortaklık şartlarını taşıyan kişilere devredilebilir.

Yönetim kurulu, bu şekilde ortaklığını devralan kişiyi ortaklığa kabulden kaçınamaz.

Devir halinde eski ortağın kooperatife karşı tüm hak ve yükümlülükleri yeni ortağı geçer, kooperatifçe, bu devir sebebiyle taraflardan ayrıca bir ödemede bulunmaları istenemez."

Hükümlerini içerdiginden, kooperatiflerde ortaklığın devri mümkündür. Ancak, devralacak kişilerin de ortaklık şartlarını taşımaması gerekir.

1988/74 sayılı genelgede belirtildiği gibi, devir sözleşmelerinin noterliklerde yapılması zorunluluğu bulunmadığından istem halinde noterliklerde onaylanması da mümkündür.

6- Kooperatiflerde ortaklık payının bölünmesinin ve payın bölünmesine yönelik taahhütname veya muvafakatname düzenlenmesinin mümkün bulunmadığı:

Tasfiye halindeki bir kooperatifin üyeleri tarafından Kooperatif Başkanlığına verilen, taahhüthanelerde, harç ve damga vergisinin ne şekilde alınması gerekeceği konusunda intikal ettirilen tereddütler üzerine, üyenin parselasyon planına göre, numarası belirtilen parselde 1/2 hissenin adına tapu çıkarttırılmasına bir itirazı olmadığını kabul ve taahhüt ettiği dikkate alınarak, Kooperatifler Kanununun 19.uncu maddesi doğrultusunda ortaklık payının tecezzi edip edemeyeceği (bölnüp bölünmeyeceği), bu şekilde taahhütnamenin düzenlenip düzenlenemeyeceği, düzenlenenebilecek ise değer gösterilmesinin zorunlu olup olmayacağı konularında Adalet Bakanlığından görüş istenilmesi üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilen 20.08.1996 günlü 12447 sayılı yazda; "1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 19. maddesinin 1. fıkrasında yer alan 'Kooperatifte giren her şahistan (her şahıs tarafından) en az bir ortaklık payı alınması gerekir' hükmü karşısında, tasfiye halinde olsa bile kooperatif ortaklık payının bölünmesi, kooperatif ortaklık payının bölünmesine yönelik taahhütname veya muvafakatname düzenlenmesi mümkün bulunmadığından, harç alınmasının da söz konusu olmayacağı düşünülmektedir" denilmektedir. (1996/42 Gnl.)

1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 19.uncu maddesi gereğince, kooperatifte giren her şahsin en az bir ortaklık payı alması gereklidir. Dolayısıyla da bir pay ve bu paya bağlı haklar için kooperatifte yalnızca bir ortak alınabilir.

Ortaklık payı kooperatifte karşı bölünmeyeceğinden, (miras yolu ile intikalde olduğu gibi) bir paya birden fazla kişi ortak olmuş ise, bunlar kooperatifte karşı haklarını ortak bir temsilci aracılığıyla kullanabilirler.

7- 1581 sayılı Kanun hükümlerine tabi Tarım Kredi Kooperatifleri:

1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununun;

4. üncü maddesinde, kooperatifler, bölge birlikleri ve Merkez Birliği tarafından yapılacak seçimlerin esaslarının, temsilcilerinin adedinin, yönetim kurulu üyeleri ile kooperatif ve bölge birlikleri tarafından seçilecek temsilcilerde aranacak diğer niteliklerin ve yönetim kurulu üyelerinin çeşitli ilçe, il ve bölgeleri temsil esaslarının ana sözleşmelerde tayin ve tespit edileceği belirtilmiştir.

7 nci maddesinde ise kooperatif, bölge birlikleri ve Merkez Birliği **örnek ana sözleşmelerinin**, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanacağı hükmüne yer verilmiştir.

a) Tarım Kredi Kooperatiflerinin temsili:

Temsil, imza onaylaması ve imza sirküleri işlemlerine ilişkin (16) numaralı birleştirilmiş genelgenin 26 nci maddesinde yer verildiğinden bu genelgeye bakınız.

b) Tarım Kredi Kooperatifleri temsilcilerinin görev süresi:

Temsil, imza onaylaması ve imza sirküleri işlemlerine ilişkin (16) numaralı birleştirilmiş genelgenin 26 nci maddesinde yer verildiğinden bu genelgeye bakınız.

c) Tarım Kredi Kooperatiflerinin tescile tabi olmadığı, ana sözleşmenin Bakanlıkça onaylanmasıından sonra tüzel kişiliği kazanacağı:

Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliğinin 15 Aralık 1995 günlü 18955 sayılı yazısında da belirtildiği üzere:

1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununun “Uygulanmayacak hükümler” başlıklı 21 inci maddesinin (C) bendinin (b) alt bendinde yer alan (6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 42 nci maddesi) hükmü gereğince Tarım Kredi Kooperatiflerinde, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun tescil ile ilgili 40 inci maddesi uygulanmaz.

Aynı şekilde, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanan Tarım Kredi Kooperatifleri Örnek Ana Sözleşmesinin 3 üncü maddesinde kooperatifin tescil ve ilâna tabi olmadığı ve kurucu ortaklarca imzalanan kooperatif ana sözleşmesinin tasdikinden sonra, sunulduğu Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının izin ve tasdikini müteakip kooperatifin tüzel kişilik kazanacağı hükmüne yer verilmiştir. (1996 –18 Gnl. Defterler gnl. ile kaldırılacağı için kaldırılmadı)

ç) İmza sirküleri düzenlenmesi ve eklenecek belgeler:

Temsil, imza onaylaması ve imza sirküleri işlemlerine ilişkin (16) numaralı birleştirilmiş genelgenin 26 nci maddesinde yer verildiğinden bu genelgeye bakınız.

d) Tarım Kredi Kooperatifi temsilcilerinin köy veya mahalle ihtiyar heyetleri onaylı imza sirküleri ile noterlik işlemi yaptırılamayacakları:

Temsil, imza onaylaması ve imza sirküleri işlemlerine ilişkin (16) numaralı birleştirilmiş genelgenin 26 nci maddesinde yer verildiğinden bu genelgeye bakınız.

e) Tarım Kredi Kooperatifi temsilcilerinin noterlikten onaylanmış imza sirküllerinin noterlik işlemlerinde kullanılmış kullanılmayacağı:

Temsil, imza onaylaması ve imza sirküleri işlemlerine ilişkin (16) numaralı birleştirilmiş genelgenin 26 nci maddesinde yer verildiğinden bu genelgeye bakınız.

f) 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu ile bu Kanuna göre düzenlenmiş ana sözleşmede hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak hükümler:

1581 sayılı Kanunun 20 nci maddesi gereğince, bu Kanun ve bu Kanuna göre düzenlenen ana sözleşmelerde açıklık bulunmayan hususlar için 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümleri uygulanır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

Dursun CİN
Başkan

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

16.09.1993 – (69) (Ana sözleşme onaylama işlemlerinin noterliklerde yapılmaması nedeniyle), 19.10.1994 – (63), 10.09.1996 – (42), 05.03.2002 – (11) (Ana sözleşme onaylama işlemlerinin noterliklerde yapılmaması nedeniyle), sayılı genelgeler,

15.12.2004-H (118), 22.03.2007-H (41) (Ana sözleşme onaylama işlemlerinin noterliklerde yapılmaması nedeniyle), 27.12.2019-HD (253) sayılı genel yazılar,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

G E N E L G E
(42)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Silah devir sözleşmelerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 20.07.2020 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge 'ye işlenmiştir.

1- Genel olarak:

a) 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanuna tabi silahlar:

Ruhsata tabi silahlar:

6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanunun 4 üncü maddesi gereğince; yalnız sporda kullanılan yivli ateşsiz silahlar ile yivsiz tüfekler bu Kanun hükümlerine tabi değildir. Avda veya sporda kullanılan her nevi ateşli yivli silahlar bu Kanunun 7 nci maddesine göre ruhsata tabidir.

Ruhsatın geçerlilik süresi – İptal süresi:

Aynı Kanunun 6 nci maddesi ile Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Yönetmeliğin 3 üncü maddesi uyarınca; taşıma ve bulundurma ruhsatları onay tarihinden itibaren beş yıl için geçerli olup, gerekli şartların varlığı halinde her beş yılda bir yenilenir. Ruhsatlar verilirken ruhsatın geçerlilik süresi ve süre bitiminden itibaren en geç altı ay içinde ruhsatın yenilenmesi gerektiği kişiye tebliğ edilir. Beş yıllık geçerlilik süresini müteakip altı ay içinde ruhsatın yenilenmemesi halinde o silaha ait ruhsat başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilerek bu Yönetmelik hükümlerine göre devri sağlanır. Süresi biten taşıma ruhsatı, yenisi verilinceye kadar bulundurma ruhsatı yerine geçerlidir.

(Süresi dolan ruhsatlar hemen iptal edilmemektedir. Sürenin dolmasından sonra ruhsat sahibi altı ay içinde ruhsatını yenileyebilir. Bu altı aylık süre içinde ruhsatın yenilenmesi yapılmamış ise, bu sürenin geçmesinden sonra ruhsat iptal edilir. Altı aylık yenileme süresi içinde başvuran ruhsat sahiplerinin işlemlerinin yapılması, ruhsat yenileme süresi geçenlerin "ruhsat iptal koşulları oluşanların" ise yapılmaması gerekmektedir.)

Silah kayıtları, ruhsat yerine kimlik kartlarına işlenenler:

Yönetmeliğin 6 nci maddesi gereğince; Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (1), (2), (3) ve (4) numaralı bentleri kapsamında olup, kanuni sınırlar içinde her yerde ve her zaman silah taşıma yetkisine sahip bulunanların, mevzuata uygun olarak edindikleri zati silahları kimlik belgesine işlenir. Kimlik belgesinde silah kaydına ait kısım yok ise, zati silahları için harçsız silah taşıma ruhsatı düzenlenir. Üzerine silah kaydı yapılan kimlik belgeleri silah taşıma ruhsatı yerine geçer.

Aynı Yönetmeliğin 11 inci maddesi uyarınca; kanunen silah almaya ve taşımaya yetkili olan Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personeli emekli olarak ayrılmaları halinde, ilişkilerini keserken şahsi tabancalarını emekli kimlik kartlarına işletebilirler. Emekli Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personelinin kimlik kartlarında bulunacak silaha ait bilgiler, ilgili silahını taşıma veya bulundurma izni verir.

Aynı Yönetmeliğin 14 üncü maddesi gereğince, kuvvet komutanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından silah taşıma veya bulundurma izni verilen Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personelinin silahlarına ait bilgiler kimlik kartlarına işlenir.

Silah ruhsatı verilmesinde yaş sınırı:

Aynı Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin (m) bendi gereğince, yirmibir yaşını bitirmemiş kişilere hiçbir şekilde ateşli silah ve mermilerini taşıma ya da bulundurma izni verilmey ve verilmiş ruhsatlar iptal edilir.

Ruhsat sahibinin ölümü halinde yapılacak işlemler:

Yönetmeliğin 18 inci maddesi uyarınca, vefat eden kişilere ait ruhsatlı silahın, tebligat tarihinden itibaren mirasçılarının tamamının muvafakatı ile altı ay içinde başvurulması halinde talepte bulunan mirasçısına veya üçüncü bir kişiye devri sağlanır. Bu süre içinde mirasçıları adına ruhsata bağlanamamış veya üçüncü bir kişiye devredilememiş silahlar müsadere edilmek üzere adli makamlara intikal ettirilir.

(Mirasçılardan birine devir yapılmadan, tüm mirasçılar tarafından üçüncü bir kişiye de satış veya hibe yapılması mümkün bulunmaktadır. Burada yapılan işlem, TMK'nın 677 ncı maddesine göre miras payının üçüncü bir kişiye devridir. Bu işlem yukarıda açıklanan altı aylık süre içinde yapılmalıdır.)

Silahların devri – Devir sözleşmelerin noterliklerce düzenleneceği:

Aynı Yönetmeliğin 21 inci maddesi gereğince;

Taşıma veya bulundurma ruhsatlı silaha sahip olanlar, ruhsatlarında nitelikleri yazılı silahlarını bu Yönetmelik hükümlerine göre silah taşıma veya bulundurma ruhsatı verilebilecek olan kişilere satış veya hibe yoluyla devredebilir ya da Türk Silahlı Kuvvetlerine, Genel Komutanlığa veya Genel Müdürlüğü hibe edebilirler.

Ruhsatlı silahların başka bir şahsa devrinin yapılabilmesi için devir almak isteyenin silah taşıma veya bulundurma ruhsatı almrasında herhangi bir engel halinin bulunmadığının tespit edilmiş olması gereklidir. Bunun için idare tarafından, altı ay geçerliliği olan devralınacak silahlar için notere verilmek üzere bir belge düzenlenerek verilmektedir.

Silah devrini öngören sözleşme noterce düzenlenir.

Silah ve mermiler, ruhsat düzenlenmeden devredilen şahsa teslim edilemez.

(Ek fıkra: 17/7/2017 - 2017/10643 K.) Devralınacak silahlar için idare tarafından notere verilmek üzere düzenlenen belge altı ay geçerlidir. Silahı devralan kişinin devir sözleşmesiyle birlikte altmış gün içerisinde ruhsat işlemleri yapan birime müracaat etmesi zorunludur. Belirtilen sürede müracaat etmeyen kişiler adına düzenlenen belgeler geçerliliğini kaybeder.

Türk Silahlı Kuvvetlerine, Genel Komutanlığa veya Emniyet Genel Müdürlüğüne yapılan hibe işleminin noterce yapılma şartı aranmaz.

b) 2521 sayılı Avda ve Sporda Kullanılan Tüfekler, Nişan Tabancaları ve Av Bıçaklarının Yapımı, Alımı, Satımı ve Bulundurulmasına Dair Kanuna tabi silahlar:

Bu Kanun kapsamına giren silahlar:

Yıvsız av tüfekleri: Avda ve atıcılık sporunda kullanılan ve namlularında yiv-set bulunmayan tüfeklerdir.

Spor ve nişan tüfekleri ve tabancaları: Hava ve gaz basıncıyla çalışan ateşsiz, namları yivli veya yıvsız olan, uluslararası standartlara uyan tüfek ve tabancalarıdır. (Kanun - Md. 3)

Ruhsata tabi olanlar:

Yıvsız av tüfeği almak, taşımak ve bulundurmak isteyen kişiler, oturdukları mahallenin en büyük mülkiye amirinden yıvsız tüfek ruhsatnamesi almak zorundadır.

Yıvsız tüfek ruhsatnameleri, yıvsız av tüfeklerini taşıma ve bulundurma izin belgesi yerine geçer. Yıvsız tüfek ruhsatnamesi hamilleri sahip oldukları av tüfeklerinin cins, marka, çap ve seri numaralarını yıvsız tüfek ruhsatnamesine kaydettirmek zorundadırlar. (Kanun - Md. 9)

Av tüfeklerinin devri

Bu Yönetmelik hükümlerine göre yıvsız tüfek ruhsatnamesi alan kişiler bu belgelerde kayıtlı yıvsız av tüfeklerini sadece yıvsız tüfek ruhsatnamesi olan kişilere satabilir veya hibe yoluyla devredebilir. Devreden ve devralan kişiler en geç bir ay içinde ruhsatname düzenleyen makamlara başvurarak devrettikleri tüfeği belgelerinden sildirmek ve devraldıkları tüfeği belgelerine işletmek zorundadır. Kişiler arasında bu şekilde yapılan devir işlemlerinde başkaca belge aranmaz. (Yönetmelik - Md. 12)

(Noterliklerde buna ilişkin sözleşme yapılmakta ise satan ve alan kişilerin yıvsız tüfek ruhsatnameleri esas alınacaktır.)

c) 5729 sayılı Kanuna tabi ses ve gaz fişeği atabilen silahlar:

Ses ve gaz fişeği atabilen silahlarla ilgili düzenlemelere 5729 sayılı Ses ve Gaz Fişeği Atabilen Silahlar Hakkında Kanun ile Ses ve Gaz Fişeği Atabilen Silahlar Hakkında Yönetmelikte yer verilmiştir.

Ses ve gaz fişeği atabilen silah:

Yönetmelik kapsamında özellikleri belirlenen ses ve gaz fişeği atabilen, 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun hükümlerine tabi silah vasfında olmayan; mermi çekirdeği, saçma veya katı cisim ihtiva eden özel şekil ve nitelikteki fişekleri ise atamayacak şekilde imal edilmiş, kurusıkı silah olarak da tabir edilen silahlar olarak tanımlanmıştır.

Devir işlemleri:

İlgili Emniyet Müdürlüğü/Jandarma Komutanlığı Merkezi Kayıt Sisteminde kayıtlı bulunan ses ve gaz fişeği atabilen silahın devir işlemleri, noterliklerde değil, Yönetmeliğin 16 ncı maddesi gereğince Yönetmelik Ek-5'te yer alan Ses ve Gaz Fişeği Atabilen Silah Devir Sözleşmesinin ilgili idarede düzenlenmesi suretiyle yapılmaktadır.

2- Vekil aracılığıyla mermi ve silah alabilecekler - Silah alımı ve işlemleri için verilen vekâletnameler:

6136 sayılı Kanuna tabi silah almak için müracaat eden şahıslara verilen Silah Satın Alma Yetki Belgesine (Yön. Ek-4) istinaden noterlerce tanzim edilen MKE Kurumu Genel Müdürlüğünden silah ve mermi almaya, ruhsat çıkarmaya, tabancayı dilediği şahıslara hibe etmeye, devretmeye yetkili olduğuna dair vekâletnamelerle işlem yapılp yapılamayacağına ilişkin Emniyet Genel Müdürlüğünün 20.01.1998 tarihli, 019234; 09.06.1998 tarihli 130034; 29.04.1999 tarihli, 102151 ve Yönetim Kurulu'nun 21.04.2000 günü toplantılarında görüşülen 07.04.2000 tarihli, 85648 sayılı yazılarında açıklandığı üzere;

21.03.1991 tarihli ve 91/1779 Karar Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmeliğin 22'nci maddesinin birinci fıkrası; 'Ancak bu Yönetmeliğin 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile (e) bendinin (1), (2) ve (5) numaralı alt bentlerinde sayılan kişiler, noterce düzenlenen vekâletname, Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personeli tugay, müstakil alay, il jandarma komutanlığı muadili birlik komutanlıkları, karargah ve kurum amirlerinin, güvenlik korucuları ise il veya ilçe jandarma komutanlıklarının vereceği fotoğraflı yetki belgesi ile aynı bent ve alt bentlerde sayılan kamu görevlilerine silah ve mermilerini satın alılabılır.' hükmünü amirdir.

Silah ve mermilerini vekil aracılığıyla satın alılabilecek kamu görevlileri aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile (e) bendinin (1), (2) ve (5) numaralı alt bentlerinde sayılanlar olup, bunlar:

- a) 1) Cumhurbaşkanı, Başbakan, Bakanlar ve yasama organı üyeleri ile bu görevlerde bulunmuş olanlar,
- 2) Valiler ile Bakanlık merkez ve taşra teşkilatında görev yapan mülki idare amirliği hizmetleri sınıfına dahil diğer görevliler,
- 3) Hâkim, cumhuriyet başsavcısı, cumhuriyet savcısı ile bu meslekten sayılanlara,
- 4) Özel kanunlarına göre silah taşıma yetkisine sahip görevliler,
- e) Özelliğe arz eden görev yapanlardan;

1) Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, TBMM Genel Sekreteri veya bu görevde bulunmuş olanlara,

2) Sayıştay Başkan ve üyeleri, bakan yardımcısı, müsteşar, Bakanlar Kurulu Sekreteri, teftiş ve denetim görevi ifa eden kurul başkanları, Başbakanlık ve bakanlıklara bağlı veya ilgili kurum ve kuruluşların başkanları ile müsteşar yardımcısı, Başbakan başmüşaviri, genel müdür ve bu görevlerde bulunmuş olanlara,

5) Büyükelçi, elçi, daimi temsilci, daimi temsilci yardımcısı, başkonsolos, başkonsolos yardımcısı, konsolos ve muavin konsolos olarak görev yapmış olanlardan halen Dışişleri Bakanlığı kadrosunda çalışanlardır.

Ancak bu görevliler, aynı bent ve alt bentlerde sayılan kamu görevlilerine noterlikte verilmiş vekâletname ile silah ve mermilerini satın alabilirler.

Yukarıda sayılan kamu görevlileri dışında kalan kişilerin vekâletname ile başkası adına MKE Kurumu Genel Müdürlüğünden silah ve mermi teslim alması 6136 sayılı Kanun ve bu Kanunun uygulanmasına dair 91/1779 karar sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmeliğin hükümlerine aykırı olduğundan, bu kişilerin söz konusu kurumdan veya kişi ve kurumlardan silah ve mermi teslim alabilmeleri için vekalet düzenlenmesi mümkün bulunmamaktadır.

Ancak, silahın satın alınması, hibesi, devri gibi işlemlerde; gerekli müracaatların yapılması, belgelerin ibrazı ve imzalanması için vekâlet düzenlenmesinde sakınca bulunmamaktadır.

3- Miras yolu ile intikal eden silah üzerindeki miras payının devrinde (devir sözleşmesi ya da tek taraflı feragat şeklinde yapılan işlemlerde) devir alan mirasçıdan, devralınacak silahlar için notere verilmek üzere düzenlenen belgenin istenmeyeceği:

Miras yolu ile intikal eden silah üzerindeki miras hakkından, başka bir mirasçı lehinde feragat edilmesine ilişkin noterlik işleminde, devir izin belgesi istenip istenmeyeceği konusunda görüşleri sorulan Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 26.06.2003 gün ve 7179-117236 sayılı yazılarında;

"91/1779 karar sayılı 6136 sayılı Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin (Değişik: 17/7/2017 - 2017/10643 K.) 18inci maddesi 'Vefat eden kişilere ait ruhsatlı silahın, tebligat tarihinden itibaren mirasçılarının tamamının muvafakat ile altı ay içinde başvurulması halinde talepte bulunan mirasçısına veya üçüncü bir kişiye devri sağlanır. Bu süre içinde mirasçıları adına ruhsata bağlanamamış veya üçüncü bir kişiye devredilememiş silahlar müsadere edilmek üzere adli makamlara intikal ettirilir.' hükmüne amirdir.

Miras bırakandan intikal eden silah için miras hakkından mirasçılarından biri lehine feragat edilmesine ilişkin noterlik işlemlerinde devir izin belgesinin istenilmesine gerek olmadığı düşünülmektedir" denilmiştir.

Belirtilen görüş doğrultusunda; miras yolu ile intikal eden silah üzerindeki miras payının devrinde (devir sözleşmesi ya da tek taraflı feragat şeklinde yapılan işlemlerde) devir alan mirasçıdan, devralınacak silahlar için notere verilmek üzere düzenlenen belge istenmeyecektir.

4- Devralınacak silahlar için notere verilmek üzere düzenlenen belge olmadan silah devri sözleşmelerinin yapılamayacağı:

Askeri personel dışında kalan kişilerin devir alacakları silahlarla ilgili olarak notere verilecek olan devir izin belgesinin hangi merci tarafından düzenleneneceği:

Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmeliğin 21inci maddesi hükmü gereğince ruhsatlı silahların başka bir şahsa devrinin yapılabilmesi için devir almak isteyenin silah taşıma veya bulundurma ruhsatı arasında herhangi bir engel halinin bulunmadığının tespit edilmiş olması ve devralınacak silahlar için idare tarafından notere verilmek üzere (altı ay geçerliliği olan) devir izin belgesinin düzenlenmesi zorunludur.

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından birlliğimize gönderilen 21.06.2000 günlü 145157 sayılı yazda da belirtildiği üzere; (askeri personel dışında kalan kişilerin) 6136 Sayılı Kanun kapsamında bulunan tabanca ve yivli av tüfeklerine ait ruhsat işlemleri 01 Mart 2000 tarihinden itibaren sorumluluk sahası (ikamet bölgesi) esasına göre

jandarma ve polis teşkilatlarında ayrı ayrı yürütüldüğünden devralınacak silahlar için notere verilmek üzere düzenlenen belgenin de bu esasa göre jandarma veya polis teşkilatı tarafından düzenlenmesi gerekmektedir.

5- Askeri personelin silah devir işlemlerinde notere verilecek devir izin belgesinin hangi merci tarafından düzenleneneceği:

Asker kişilerin silahlarını birbirlerine devirleri sırasında ne şekilde hareket edileceği hususunda ortaya çıkan tereddütler nedeniyle konuya ilişkin olarak İçişleri Bakanlığından görüş istenmiştir. Anılan Bakanlık Emniyet Genel Müdürlüğünden gönderilen 16.11.1992 tarih ve 30365 sayılı yazda:

"Askeri personel mevzuat bakımından bağlı bulunduğu kuvvet komutanlıklarına tabi olduklarılarından, devir alacakları silahlar hususunda il valiliklerince yapılacak herhangi bir işlem bulunmamaktadır." denilmiştir.

Bu itibarla askeri personelin silah devri işlemlerinde notere ibraz edilecek devir izin belgesinin ilgili askeri komutanlıklarda düzenlenmesi gerekmektedir.

6- Devralınacak silahlar için notere verilmek üzere düzenlenen belge de mühür bulunup bulunmayacağı:

Silah devri için noterliğine gelen ilgiliinin ibraz ettiği, ... Emniyet Müdürlüğünden verilmiş, ruhsat alınmasına engel hal bulunmadığına ilişkin belgede mühür olmaması nedeniyle yaşanan tereddüt üzerine Emniyet Genel Müdürlüğünden görüş alınmasına karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlüğün, 81 İl Valiliği'ne de gönderildiği belirtilen ve Yönetim Kurulumuzun 17.03.2009 tarihli toplantıda görüşülen konuya ilişkin 19.12.2008 tarihli ve 204722 sayılı cevap yazısında;

"91/1779 sayılı Yönetmelik'in 21inci maddesinin 99/13749 sayılı Yönetmelik'le değişik ikinci fikrası "Ruhsatlı silahların başka bir şahsa devrinin yapılabilmesi için devir almak isteyenin silah taşıma veya bulundurma ruhsatı almrasında herhangi bir engel halinin bulunmadığının tespit edilmiş olması gereklidir. Silah devrini öngören sözleşme noterce düzenlenir. Silah ve mermiler, ruhsat düzenlenmeden devredilen şahsa teslim edilemez." hükmüne amirdir.

Silah devr alma talebinde bulunan kişilerin, talep ettikleri silahı devralmalarında sakınca bulunmadığına ilişkin yazıların bazı birimlerce mühürsüz olarak bazı birimlerce de mühürlenerek gönderildiği, bu durumun ise noterliklerde tereddüde neden olduğu anlaşıldığından, uygulamada birliğin sağlanabilmesi için söz konusu belgelerin mühürlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir." denilmekle durum noterliklere duyurulmuştur.

7- Yıvsız tüfeklerin devir veya hibesinde noter istek belgesi (devir izin belgesi) istenmeyeceği:

Emniyet Genel Müdürlüğünce gönderilen 18 Mart 2015 tarihli ve 845-44342 sayılı yazıyla; yıvsız tüfeklerin devir veya hibesinde noter istek belgesi (devir izin belgesi) isteneceğine ilişkin yazının, 18.04.2013 tarihli ve 47227715-45265-(32066)-2013/20 sayılı genelge ile yürürlükten kaldırılması nedeniyle, yıvsız tüfek sahiplerinin, ruhsatlarında kayıtlı yıvsız tüfeklerini bir başka şahsa devir veya hibe etmek için müracaatları halinde, emniyet birimlerince düzenlenmiş "noter istek belgesi" (devir izin belgesi) aranmadan satış ve hibe işlemlerinin yapılabileceği bildirildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR**

02.09.1980 – (22), 25.11.1987 – (80), 8.12.1992 – (58), 15.3.1995 – (25) (Ruhsat verilmiş tüm silahların devrine bir engel bulunmaması ve dolayısıyla işlevini yitirmiş olması nedeniyle), 27.6.2000 – (38), 25.03.2009 – (10) sayılı genelgeler,

27.06.2001 - (45), 09.04.2008 – (41), 24.03.2015 - (37) sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

G E N E L G E
(43)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Velayet işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 20.07.2020 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Genel olarak:

Velayete ilişkin hükümlere 4721 sayılı TMK'nin 335 ve devamı maddelerinde yer verilmiştir. Buna göre;

- Ergin olmayan çocuk, ana ve babasının velayeti altındadır. Yasal sebep olmadıkça velayet ana ve babadan alınamaz. (TMK. Md. 335)
- Hâkim vasi atanmasına gerek görmedikçe, kısıtlanan ergin çocuklar da ana ve babanın velayeti altında kalırlar. (TMK. Md. 335) (*TMK'nin 419 uncu maddesinin üçüncü fikası da "Kısıtlanan ergin çocuklar kural olarak vesayet altına alınmayıp velâyet altında bırakılır." hükmünü içermektedir.*)
  - Evlilik devam ettiği sürece ana ve baba velâyeti birlikte kullanırlar. (TMK. Md. 335)
  - Ortak hayatı son verilmiş veya ayrılık hâli gerçekleşmişse hâkim, velâyeti eşlerden birine verebilir. (TMK. Md. 335)
  - Velâyet, ana ve babadan birinin ölümü hâlinde sağ kalana, boşanmada ise çocuk kendisine bırakılan tarafa aittir. (TMK. Md. 335)
  - Ana ve baba evli değilse velâyet anaya aittir. (TMK. Md. 337)
  - Ana küçük, kısıtlı veya ölmüş ya da velâyet kendisinden alınmışsa hâkim, çocuğun menfaatine göre, vasi atar veya velâyeti babaya verir. (TMK. Md. 337)
  - Ana ve baba, velâyetleri çerçevesinde üçüncü kişilere karşı çocukların yasal temsilcisi dirler. (TMK. Md. 342)
    - İyiniyetli üçüncü kişiler, eşlerden her birinin diğerinin rızasıyla işlem yaptığına varsayıbilirler. (TMK. Md. 342)
      - Vesayet makamlarının iznine bağlı hususlar dışında kısıtlıların temsiline ilişkin hükümler velâyetteki temsilde de uygulanır. (TMK. Md. 342)
      - Velâyet altındaki çocuğun fiil ehliyeti, vesayet altındaki kişinin ehliyeti gibidir. (TMK. Md. 343) (*TMK'nin 342 nci maddesi yollamasıyla 449 uncu madde uyarınca veliler de velâyeti altındaki çocuklar adına kefil olmazlar, vakif kuramazlar ve önemli bağırlarda bulunamazlar.*)
      - Velâyet altındaki çocuk, ayırt etme gücüne sahip ise ana ve babanın rızasıyla aile adına hukukî işlemler yapabilir; bu işlemlerden dolayı ana ve baba borç altına girer. (TMK. Md. 344)
      - Çocuk ile ana veya baba arasında ya da ana ve babanın menfaatine olarak çocuk ile üçüncü kişi arasında yapılacak bir hukukî işlemle çocuğun borç altına girebilmesi, bir kayıımının katılmasına ve hâkimin onayına bağlıdır. (TMK. Md. 345)
      - Velâyet ana ve babanın her ikisinden kaldırılırsa çocuğa bir vasi atanır. (TMK. Md. 348)

- Velâyete sahip ana veya babanın yeniden evlenmesi, velâyetin kaldırılmasını gerektirmez. Ancak, çocuğun menfaati gerektirdiğinde velâyet sahibi değiştirilebileceği gibi, durum ve koşullara göre velâyet kaldırılarak çocuğa vasi de atanabilir. (TMK. Md. 349)

- Ayırt etme gücü bulunmayanların, küçüklerin ve kısıtlılarının fiil ehliyeti yoktur. (TMK. Md. 14)

- Kanunda gösterilen ayırik durumlar saklı kalmak üzere, ayırt etme gücü bulunmayan kimsenin fiilleri hukukî sonuç doğurmaz. (TMK. Md. 15)

- Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler. **Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları** kullanmada bu rıza gerekli değildir. (TMK. Md. 16)

Koruma altında bulunan çocuklarda temsil:

2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun “Ek 9 uncu madde”; “*Haklarında korunma, bakım veya barınma tedbiri kararı alınarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına (Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına” ait sosyal hizmet kuruluşlarına yerleştirilmiş olan çocukların, yüksek yararları gözetilmek kaydıyla, eğitimleri ile hayat veya beden bütünlüklerinin korunması açısından zorunlu olan hâllerde, veli veya vasiye ait yetkiler çocuğun bulunduğu yer sosyal hizmet kuruluşunun belirlenecek yetkilisi veya sorumlusu tarafından kullanılır.* Yapılan iş ve işlemler hakkında veli veya vasiye derhâl bilgi verilir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Adalet Bakanlığının görüşü alınarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.” hükmünü içerdiginden, koruma altında alınan çocukların eğitimleri ile hayat veya beden bütünlüklerinin korunması açısından zorunlu olan hâllerde, veli veya vasiye ait yetkiler çocuğun bulunduğu yer sosyal hizmet kuruluşunun belirlenecek yetkilisi veya sorumlusu tarafından da kullanılabilir.

2- Evlilik dışı doğan çocuğun, tanınması veya mahkeme kararı ile babalığa hükmedilmesi halinde babasının nüfusuna kayıt edilmesine ve babasının soyadını almasına karşılık velisinin annesi olduğu:

Ana ve babanın evli olmaması halinde velâyetin anaya ait olduğu 4721 sayılı TMK'nın 337 nci maddesinde belirtildiğinden, evlilik dışı doğan çocuğun velisi sadece annesidir.

Diğer taraftan, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun “Tanıma ve babalığa hüküm” başlıklı 28 inci maddesi de;

“(1) Tanıma; babanın yazılı başvurusu üzerine mahkemedede yapılmışsa mahkeme tarafından, notere başvurusu üzerine düzenlenen senetle yapılmışsa noter tarafından tanımanın yapıldığı tarihten itibaren on gün içinde nüfus müdürlüğüne bildirilir.

(2) Tanımanın babanın vasiyetnamesindeki beyanla yapılması durumunda nüfus müdürlüğüne bildirim, vasiyetnameyi açan hâkim tarafından yapılır.

(3) Nüfus memuruna yapılan tanıma beyanı ise doğrudan aile kütüklerine tescil edilir.

(4) (Değişik: 19/10/2017-7039/7 md.) Tanınan veya babalığa hüküm kararı ile soybağı kurulan çocukların hanesine baba adı ve soyadı ile nakledilir.

(5) Yurt dışında yapılan tanıma işlemlerine ait bildirimler dış temsilciliklere veya Türkçe'ye tercüme edilip, onaylanmış olmak kaydıyla yurt içinde nüfus müdürlüklerine yapılabilir.”

Hükümlerini içerdiginden, evlilik dışı doğan çocuğun, tanınması veya mahkeme kararı ile babalığa hükmedilmesi halinde babasının nüfusuna kayıt edilmesine ve babasının soyadını almasına karşılık babası veli sıfatını kazanamamaktadır. Bu durumda da çocuğun velisi sadece annesidir.

3- Velâyet hakkının kullanılması ve velâyet altında bulunan çocukların mallarının satılması, idaresi:

4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe girmesi üzerine; ana babanın velâyet haklarını kullanmaları ve velâyetleri altında bulunan çocukların mallarının idaresiyle ilgili Türk Medenî Kanununun hükümleri Yönetim Kurulunun 25.01.2002 günlü toplantısında ele alınmış ve noterliklerde yapılan işlemler sırasında ortaya çıkan

duraksamlarda izlenecek yol ile ilgili olarak Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe Birliğimize gönderilen 03.06.2002 tarih ve 12071 sayılı yazı Yönetim Kurulunun 04.06.2002 günü toplantılarında görüşülmüş ve 2002/54 sayılı genel yazı ile noterlere duyurulmuştur.

a) Velâyet hakkının kullanılması:

HİGM'nin 03.06.2002 tarih ve 12071 sayılı yazısında;

"Türk Medeni Kanununun 336. maddesinde '-Evlilik devam ettiği sürece ana ve baba velayeti birlikte kullanırlar. -Ortak hayatı son verilmiş veya ayrılık hali gerçekleşmişse hâkim, velâyeti eşlerden birine verebilir. -Velâyet, ana ve babadan birinin ölümü halinde sağ kalana, boşanmada ise çocuk kendisine bırakılan tarafa aittir.' hükümlerine yer verilmiştir.

Evliliğin devamı süresince ana ve babanın velayeti birlikte kullanmaları gerekmekle birlikte;

- Eşlerin ayrı yerlerde bulunması durumunda, velâyetin kullanılmasını gerektiren işlem için, işlemi yapacak olan eşe diğer eşin muvafakat veya vekâlet vermesinin mümkün olduğu,
- Eşlerin, belli bir iş için velâyetin kullanılmasında, konusunu belirterek, işlemin yerine getirilebilmesi için üçüncü kişiye vekâlet verebileceği,
- Fiili imkânsızlığın varlığı halinde (örneğin, ana babadan birinin yurt dışında olması, hasta olması veya askerde bulunması gibi) diğerinin velâyet hakkını tek başına kullanabileceği, fiili imkânsızlığın varlığının noterce saptanmasının gerekmediği, velinin beyanın yeterli olduğu ve noterin bu beyanla işlem yapabileceği,
- Okullara verilecek taahhüt ve muvafakatname, ilgili mercie verilmesi bakımından süre darlığı söz konusu olduğunda, (ana veya babanın kısa sürede ulaşılabilmesi imkânının olmadığı yerde bulunması durumunda) eşlerden birinin, diğerinin rızası aranmaksızın işlem yapılabileceği,

Bununla birlikte, eşlerden her birinin velâyetin kullanılmasına ilişkin işlemleri tek başına yapabilecekleri, rızası alınmayan eşin işlemin iptalini talep ve dava edebilmesinin her zaman mümkün bulunduğu, konunun bu şekilde yargıya intikali halinde yargı kararının esas alınacağına şüphe olmadığı düşünülmektedir." denilmiştir.

Konuya ilişkin olarak; Yönetim Kurulunun 25.01.2002 günü toplantılarında alınan ve bu genelge ile yürürlükten kaldırılan 2002/13 sayılı genel yazı ile duyurulan kararda da aşağıdaki açıklamalara yer verilmiştir:

"Velâyet hakkının ana ve baba tarafından birlikte kullanılması, irade birliğini ifade etmektedir. Velâyetin kullanılmasıyla ilgili bir işlemin yapılmasında ikisinin imzalarının aynı anda olmasına her zaman olanak bulunmayabilir. Örneğin; ana ve babadan birinin uzak bir yerde olması durumunda hangi konuda velâyet hakkı kullanılacak ise, o konudaki iradesini açıkça beyan ederek diğer eşe vekâlet verebilir veya beyanda bulunabilir. Ancak, velâyete konu hususlarda iradesini açıkça bildirmesi gereklidir. Bir eşin velâyet hakkının kullanılmasını diğer eşe, **konusu belli olmadan devri**, -velâyet hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı olan haklardan olup, sağıclarası bir hukukî işleme başkalarına devredilemeyeceğinden- mümkün değildir. Velâyet hakkından feragat edilemez ve bir hukukî işleme sınırlanırılamaz. Şu halde, çocuğa ait bir taşınmazın veya arabanın satışı için ayrı yerlerde bulunan ana ve baba, iradelerini açıkça beyan ederek, vekâlet verebileceklerdir. Yeter ki bu vekâletlerdeki irade beyanları birbirine uygun olarak noterde belgelendirilmiş ve işlem sırasında birleşmiş olsun.

Uygulamada bazıları, TMK'nın 342 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "İyi niyetli üçüncü kişiler, eşlerden her birinin diğerinin rızasıyla işlem yaptığıni varsayıbılır" hükmünden hareketle, Kanunun eşlerin velâyet hakkını tek başına kullanabileceğini ve buna cevaz verdiği yorumuna varmaktadır. Bu hükm, ana ve babaya velâyet hakkını tek başına kullanmaları için getirilmiş olmayıp, böylesi bir durumda iyi niyetli üçüncü kişileri korumaya matuftur. Şüphesiz, üçüncü kişi ana ve babanın velâyet hakkını birlikte kullanmadıklarını biliyor veya bilebilecek durumda ise, iyi niyetli olmadığından, bu hükmün getirdiği korumadan yararlanamayacaktır.

Öte yandan diğer bir konuda, ana veya babadan birinin maddî imkânsızlık dolayısıyla velâyet hakkını kullanamaması halinde, öbürünün bu hakkı tek başına kullanıp kullanamayacağı hususudur. Öğretide bir kısım akademisyenler “böylesi durumda bu hakkın kullanılabileceği kabul edilmelidir” demektedirler. (Aile Hukuku -Prof. Dr. Turgut AKINTÜRK-dördüncü baskı sayfa 344). Yargıtay'ın görüşü de bu yönindedir. Gerçekten Yargıtay 2. HD. si, 24.1.1942 tarihli ve 52/253 sayılı kararında, babanın askerde bulunması halinde ananın tek başına velâyet hakkını kullanılabileceğini kabul etmiştir.”

b) Velilerin, çocuklarına ait malları satması sırasında hâkimden izin almak zorunda olup olmadıkları:

HİGM'nin 03.06.2002 tarih ve 12071 sayılı yazısında;

Türk Medeni Kanununun 342. maddesinde çocuğun ana ve baba tarafından temsil edilmesi konusu hükmeye bağlanmış, 1. fıkrasında, “Ana ve baba, velâyetleri çerçevesinde üçüncü kişilere karşı çocukların yasal temsilcisi dirler.” ve 3. fıkrasında, “Vesayet makamlarının iznine bağlı hususlar dışında kısıtlılarının temsiline ilişkin hükümler velâyetteki temsilde de uygulanır.” denilmiştir. Bu fıkra, velilerin çocukların temsil etmelerinde vesayetteki temsile ilişkin hükümlere yollama yapmıştır. Ancak bu yollamayı yaparken vesayet makamlarının iznine bağlı hususular hariç tutulmuştur. Buna göre velilerin çocukların temsilde, vasilerin vesayet makamının iznine tabi olduklarına ilişkin hüküm uygulanmayacaktır.

Maddenin yollamada bulunduğu vesayette temsile ilişkin hükümler TMK'nin 448-466. hükümleridir. Vesayet makamlarının iznine tabi işlemler 462. maddede sıralanmıştır. TMK. nun 342/3. maddesinde bu işlemler yönünden veli ile vasiler birbirinden ayrı edilmiş ve velilerin 462. maddede sayılan işlemleri yapabilmesi için herhangi bir makamdan izin alınmasına gerek olmadığı hükmeye bağlanmıştır. Bu açık hüküm karşısında velilerin çocuklarına ait malları satmasında hâkimden izin almak zorunda olmadıkları sonucuna varmak gereklidir.

Kanunun bu hükmü karşısında 356. madde hükmünün amacı ve anlamı konusunda da duraksamaya gerek yoktur. Şöyle ki; 356/2. maddeye göre, “*Cocuğun bakımı, yetiştirilmesi ve eğitimi için zorunluluk varsa hâkim, ana ve babaya belirlediği miktarlarda çocuğun diğer mallarına da başvurma yetkisini tanıyabilir.*” Bu madde, “Çocuk mallarının kısmen sarfı” kenar başlığını taşımakta ve velinin çocuğun mallarını hangi koşullarda sarf edebileceğini düzenlemektedir. Maddenin 1. fıkrasında çocuğun olağan ihtiyaçlarının gerektirdiği durumlarda çocuğa ait para türündeki malların çocuğun bakımı için kısmen kullanılabileceği belirtilmiştir. 2.fıkrası ise, çocuğun ihtiyaçları zorunlu kıldığı takdirde diğer malların sarf edilebileceğini kabul etmekte ancak bu durumda hâkimden izin alınması şart koşulmaktadır.

Göründüğü gibi, bu maddenin hiçbir yerinde çocuk mallarının satılmasından ve bu satış için hâkimden izin alınmasından söz edilmemiştir. 2. fıkrada öngörülen hâkim izni, çocuğun para dışındaki diğer mal varlıklarının çocuğun ihtiyacına sarf edilmesi için gerekli görülmüştür. Çocuğun para dışındaki mallarının (otomobil, taşınmaz, ev eşyası, hisse senedi gibi) çocuğun bakımı, eğitimi ve yetiştirilmesi için kullanılması gerekeceğinde hâkim izni gerekecektir. Buna göre, veli çocuğun mallarını bakımı, eğitimi ve yetiştirilmesi için satma amacını belirtmediği sürece noterlerin bu satış sırasında veliden bir mahkeme kararı getirmesini talep etmeleri gerekmeyecektir. Veli çocuğun malını, ona harcamak için değil de çocuğa bir yarar getirmediği ve daha elverişli bir yatırıma dönüştürmek için satabilir. Böyle bir satış TMK. nun 356/2. maddesi hükmüne girmez. Yargıtay 2.Hukuk Dairesinin 24.05.2002 gün ve 5872-6944 sayılı ilamı da bu doğrultudadır.

c) Kayıyımın katılmasına ve hâkimin onayına bağlı olan ve olmayan işlemler:

HİGM'nin 03.06.2002 tarih ve 12071 sayılı yazısında;

“TMK'nin 345 inci maddesinde, ‘*Çocuk ile ana veya baba arasında ya da ana ve babanın menfaatine olarak çocuk ile üçüncü kişi arasında yapılacak bir hukuki işlemle çocuğun borç altına girebilmesi, bir kayyımın katılmasına ve hâkimin onayına bağlıdır.*’ hükmü yer almıştır.

aa) Ana-baba ile küçüğün şirkete ortak olması, küçüğün payının ana-baba ya da üçüncü kişilere satılması:

Buna göre, küçüğün şirkete ortak olması ve sermaye koyması durumunda sermaye olarak konacak mallar bakımından ana-baba da şirket ortağı ise ya da çocuk hissesinin ana-babaya satışında menfaat çatışması olabileceğinden kayyım katılması ve hâkim onayı gerekebileceği,

Çocuk hissesinin üçüncü kişilere satışında ise, kanun metnine göre ana-baba menfaati var ise kayyım katılması ve hâkim onayı gerekebileceği, ana-baba menfaati yok ise gerekmeyeceği,

bb) Velilerden birinin ölümü ile çocuğa miras yolu ile intikal eden araç veya taşınmazın satılması:

Çocuk ile ana baba arasında hangi hukuksal işlemlerde kayyım atanması gerekiği 345. maddede düzenlenmiştir. Velilerden birinin ölümü ile çocuğa miras yolu ile intikal eden araç veya taşınmazın satışında, çocuk ile sağ kalan veli arasında menfaat çatışmasından söz edilemeyeceği, bu durumda kayyım tayini ve hâkim onayının gerekmeyeceği,

(**NOT:** TMK Madde 426- Vesayet makamı, aşağıda yazılı olan veya kanunda gösterilen diğer hâllerde ilgilisinin isteği üzerine veya re'sen temsil kayımı atar:

2. Bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaati çatışıyorsa,)

cc) Mirasın taksim edilmesi:

Mirasın taksimi sözleşmelerinde çocukla mirasçı olan ana ve baba arasında sözleşme akdedilmesi nedeniyle çocukla ana veya baba arasında bir hukuki işlemin söz konusu olduğu ve 345. maddenin uygulanacağı, dolayısıyla bu tür işlemler için de kayyım tayini ve hâkim onayı aranması gerekeceği,”

Denildiğinden, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

Konuya ilişkin olarak; Yönetim Kurulunun 25.01.2002 günü toplantılarında alınan kararda da aşağıdaki açıklamalara yer verilmiştir:

“Uygulamada diğer bir sorunda, küçüğün şirkete ortak olup olamayacağı, Yönetim Kurulunda yer alması durumunda çocuğun iradesini kimin temsil edeceğini, şirket kuruluşu sırasında ana ve babanın onayından önce küçüğe kayyım tayin edilip edilmeyeceğidir.

Türk Ticaret Kanununda küçüğün şirkete ortak olmasını engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak ana ve babanın rızasının bulunması gerekir. Küçüğün yönetim kurulu yer alması durumunda iradesinin, mahkemece atanacak temsil veya yönetim kayımı ile (TMK md. 426, 427) temsili mümkün olacaktır.

Şirket kuruluşu sırasında ana ve baba da şirket kurucusu iseler, çocuk ile ana baba arasında hukukî işlemler söz konusu olacağinden TMK'nin 345inci maddesine göre, işleme bir kayyımın katılması ve hâkimin onayı gerekecektir.

Yine uygulamada duraksamalara neden olan bir hususta, Kredi Yurtlar Kurumundan alınacak kredi için, hâkim iznine gerek olup olmadığı, ana ve babanın birlikte onay vermesi gerekip gerekmemiştir.

Bilindiği gibi, TMK'nin 343 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre “velâyet altındaki çocuğun fiil ehliyeti, vesayet altındaki kişinin ehliyeti gibidir”.

Kredi Yurtlar Kurumundan öğrenim için kredi alınacağına göre, velâyet altında bulunan çocuğun, ayırt etme gücüne sahip küçük olduğu, yani sınırlı ehliyetsizler grubuna girdiği muhakkaktır. Sınırlı ehliyetsizler, TMK'nin 16 nci maddesine göre yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça kendi işlemleriley borç altına gitmezler. Ancak, karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gereklili bulunmaktadır.

TMK'nin 343 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre, çocuk, borçlarından ana ve babanın çocuk malları üzerindeki haklarına bakılmaksızın kendi malvarlığı ile sorumludur.

TMK'nin 342 nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre, vesayet makamının iznine bağlı hususlar dışında, kısıtlıların temsiline ilişkin hükümler velâyetteki temsilde de uygulanır. Vesayet makamının izni TMK'nin 462 nci ve 463 üncü maddelerde sayılmıştır. Bu maddeler vasi yönünden söz konusu olup, veli bakımından söz konusu değildir. Ancak, Kanunun yasal

temsilcinin onayını aradığı yerlerde yasal temsilci kavramına veli de girdiğinden, kısıtlıların temsiline ilişkin hükümler bu yönden veliler için de geçerli olacaktır. Velâyet altındaki çocuk ayrıt etme gücüne sahipse ana ve babasının rızası ile borç altına girebileceklerinden, bu durumda hâkimin iznine gerek bulunmamaktadır. Ancak, ana ve babanın birlikte hareket etmeleri gereklidir." denilmiştir.

4- Ayırt etme gücüne sahip kişilerin bizzat veya vekille kullanabilecekleri kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar (Genel olarak):

Yürürlükten kaldırılan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 16'ncı maddesinde yer alan "münhasıran şahsa merbut haklar" konusu İstanbul Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Profesörü Sayın Selâhattin TEKİNAY' a inceletilmiş ve buna ilişkin hazırlanan rapor 11.9.1984 tarihli ve 38 sayılı genelge ile duyurulmuştur.

Mülga 743 sayılı Kanunun 16'ncı maddesine benzer şekilde kaleme alınan, 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 16'ncı maddesi de "Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler. Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gereklidir.

Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar haksız fiillerinden sorumludurlar" hükmünü içermektedir.

Yönetim Kurulumuzun 11.12.2006 tarihli toplantılarında mülga 1984/38 sayılı genelgenin, 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren Türk Medeni Kanunu'na göre yeniden düzenlenmesine ve bu hususta Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanlığından görüş alınmasına karar verilmiştir.

Konuya ilişkin olarak adı geçen Dekanlıkça hazırlanan ve Yönetim Kurulumuzun 15.01.2008 tarihli toplantılarında görüşülen bilimsel raporda:

a) Noterlerin temsil yetkisi verilmesini kapsayan vekâletname düzenleyebilecekleri veya bu tür vekâletnamelerdeki imzayı onaylayabilecekleri işlemler:

- Kazai rüştü (ergin kılınma) talep hakkı (MK. m. 12)
- Şahsiyet haklarına tecavüzün men'inin (kişilik haklarına saldırdıdan korunma) talep hakkı (MK. m. 24/25)
  - Adının kullanılması çekişmeli olan kişiye tanınan "korumayı" talep hakkı (MK. 26)
  - Adın değiştirilmesini isteme hakkı (MK. m. 27)
  - Evlenmenin iptalini talep hakkı (MK. m. 148 vd.)
  - Boşanma davası açma hakkı (MK. m.161 vd.)
  - Soybaşının reddi (MK. m. 286)
  - Evlenme yoluyla soybaşının kurulmasına itiraz hakkı (MK. m. 294)
  - Evlat edinme (MK. m. 305 vd.)
  - Evlatlık ilişkisinin kaldırılması (MK. m. 317/318)
  - Tanıma (MK. m. 295) (**Bu konu doktrinde tartışmalı olmakla birlikte, Yönetim Kurulunca önceki genelgede olduğu gibi bu kısımda belirtimesine karar verilmiştir.**)
    - Tanımanın iptalini dava hakkı (MK. m. 297/298)
    - Babalık davası açma hakkı (MK. m. 301)
    - Genellikle kanuni temsilciye tanınan izin veya icazet verme hakları (Nişanlanma, evlenme, evlat edinme gibi hususlar)
    - İstek üzerine kısıtlama talebi (MK. m. 408)
    - Manevi tazminat talep hakkı (mülga BK. m. 47/49 – 6098 s. TBK m. 56/58, MK. m. 25, MK. m. 121)
      - Bağışi iptal hakkı (mülga BK. m. 244) (6098 s. TBK md. 295)
      - Eşlerden birinin aile konutu ile ilgili kira sözleşmesinin feshedilmesine, aile konutunun devredilmesine veya aile konutu üzerindeki hakların sınırlanmasına ilişkin rızası (MK. m. 194)

Ancak yukarıda belirtilen işlemlerin yapılabilmesi için vekâletnameda özel yetki verilmesi gereklidir.

b) İradi temsil yoluyla yapılamayacak işlemler:

- Nişanlanma (MK. m. 118) ve nişanı bozma hakkı (MK. m. 119 vd.)
- Evlenme (MK. m. 124 vd.)
- Zina yapan, hayatı kast eden, pek kötü veya onur kırıcı davranışta bulunan eşin affı (MK. m. 161 ve m.162)
  - Eşlerin oturacakları konutu birlikte seçme hakkı (MK. m. 186)
  - Eşlere tanınan evlilik birlliğini temsil hakkı (MK. m. 188)
  - Velayet hakkının kullanılması (MK. m. 335 vd.)
  - Ölümle bağlı tasarruf yapma hakkı (MK. m. 502/503; m. 531 vd.)
  - Mirastan yoksunlukta mirasbirakanın affı (MK. m. 578)

Şahıs varlığı haklarından olan **sahsa sıkı sıkıya bağlı haklar, sahsa bağlı hakların özel bir türünü teşkil eder.** Şahsa bağlı haklar devredilemeyen ve miras yoluyla geçişe elverişli olmayan haklardır. Bu bağlamda yukarıdaki her iki listede bulunmayan, ancak geniş anlamda şahsa bağlı haklar arasında yer alan **intifa hakkı (MK m. 794 vd.), oturma hakkı (MK m. 823 vd) ve diğer şahsa bağlı irtifak hakları ile ölünceye kadar bakma alacaklısının hakkı** (mülda BK. m. 519 – 6098 TBK 619) gibi malvarlığı hakları niteliği taşıyan şahsa bağlı hakların kurulması için iradi temsil yoluna başvurulabileceği hususunda tereddüt etmemek gereklidir.” denilmektedir.

5- Ayırt etme gücüne sahip küçüklerin, temsilcilerinin katılımları olmaksızın bizzat yapabilecekleri bazı işler:

4721 sayılı TMK'nın 16 ncı maddesinin birinci cümlesiinde yer alan “Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler” hükmü uyarınca, hukukumuzda sınırlı ehliyetsizler olarak tanımlanan ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, sadece borç yüklenikleri hukuki işlemleri temsilcilerinin rızası ile yapabilmektedirler. Borç yüklenimi bulunmayan diğer hukuki işlemleri ise bizzat yapmaları mümkün bulunmaktadır. Buna göre;

a) Ceza davalarıyla ilgili olarak bizzat vekâletname verebilecekleri:

Haklarında ceza mahkemelerinde sanık sıfatıyla dava açılan ayırt etme gücüne sahip küçüklerin bizzat vekâletname düzenletip düzenletmeyecekleri hususunda görüş sorulması üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 22.9.1992 tarihli ve 41146 sayılı yazında;

“Ayırt etme gücüne sahip küçükler kural olarak dava ehliyetine sahip değildirler. Bunlar davada kanuni temsilcileri tarafından temsil edilirler. Ancak bazı istisnai hallerde dava ehliyetine sahiptirler. Bu haller şunlardır;

- Ayırt etme gücüne sahip küçüklerin kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarını kullanmalarında yasal temsilcilerinin rızası gereklidir. (4721 s. TMK Md. 16/2),

- Kendisine sulh mahkemesi tarafından bir meslek veya sanatla uğraşma izni verilen vesayet altındaki kimse veya kendisine anne ve babası tarafından bir meslek veya sanatla uğraşma izni verilen ayırt etme gücüne sahip küçük, bu meslek veya sanatın gereği ile ilgili alacak ve borçları için açılan davalarda dava ehliyetine sahiptir. (4721 s. TMK Md. 359, 453, 462/7)

- Ayırt etme gücüne sahip küçük tasarruf hakkı kendisine bırakılmış olan mal ve alacaklar için açılan davalarda dava ehliyetine sahiptir. (4721 s. TMK Md. 359, 455)

Yukarıda sayılan durumlarda tam dava ehliyetine sahip bulunan ayırt etme gücüne sahip küçük; bunun doğal bir sonucu olarak dava için vekil (avukat) tayin edebilir ve avukat ile bir ücret sözleşmesi de yapabilir.

Diğer taraftan 5271 Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 149 ve 150 ncı maddeleri gereğince şüpheli veya sanık, soruşturma ve kovuşturmanın her aşamasında bir veya birden fazla müdafinin yardımından yararlanabilir, müdafı seçebilecek durumda olmadığını beyan etmesi halinde de, istemi halinde kendisine bir müdafî tayin edilebilir.

Bu hükümlerin bir bütün olarak incelenmesinden, kanunun ayırt etme gücüne sahip küçüklere kendilerini ceza davasında savunmak üzere vekil atayabilme imkânı tanıldığı sonucuna varmak gerekir.

Ayırt etme gücüne sahip küçük bazı hallerde kanuni mümessili ile görüşmez veya temas kuramaz. Yahut vekil tutulması konusunda ayırt etme gücüne sahip küçük ile kanuni temsilcisi arasında görüş ayrılığı bulunabilir. Böyle durumlarda tutuklanma ve ceza alma tehdidi altında bulunan ayırt etme gücüne sahip küçüğün kendisine bizzat müdafî tayin hakkı verilmemesi, savunma hakkını yeterince kullanamaması anlamına gelir.

Açıklanan nedenlerle, haklarında ceza mahkemelerinde sanık sıfatıyla dava açılan ayırt etme gücüne sahip küçüklerin, yasal temsilcilerinin rızası olmadan da; kendilerini bir vekil marifetiyle savunmak üzere bizzat vekâletname düzenletebilecekleri düşünülmektedir.” denilmiştir.

HİGM'nin görüşünde açıklandığı üzere; 4721 sayılı TMK'nın 16 ncı maddesi hükmü doğrultusunda, **ayırt etme gücüne sahip küçüklerin ve kısıtlılarının**, haklarında açılan ceza davalarıyla ilgili olarak yasal temsilcilerinin rızası olmadan noterliklerde bizzat avukatlara vekâlet vermeleri mümkün bulunmaktadır.

b) Evlenmeye izin verilmesi istemiyle ilgili olarak dava açabilecekleri ve bunun için bizzat avukata vekâlet verebilecekleri:

Ayırt etme gücüne sahip küçüğün velisinin muvafakatı aranmaksızın evlenmeye izin konusunda dava açıp açamayacağı ve bunun için avukata vekâlet verip veremeyeceği hususunda görüş sorulması üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 14.6.1993 tarih ve 24641 sayılı yazında:

“Ayırt etme gücüne sahip bulunan küçükler ile kısıtlıların haklarını kullanmaları konusunu düzenleyen 4721 sayılı TMK’ının 16’ncı maddesinin birinci cümleinde yer alan “Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına girmezler” hükmü ile ayırt etme gücüne sahip küçüklerin haklarını kullanmalarına ilişkin ana kural belirlenmiş; ikinci cümlede de “Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gereklidir.” denilmek suretiyle de ana kural olan ayırt etme gücüne sahip küçüklerin ve kısıtlıların yasal temsilcilerinin rızasına bağlı işlemlerine istisna getirilmiş olduğundan, ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar kişiye sıkı sıkıya bağlı olan haklarını kullanırken yasal temsilcilerinin (velisinin veya vasisinin) iznini almadan bu haklarını bizzat kullanabileceklerdir.

Diger taraftan, TMK ’nın 124’üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer verilen “Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple onaltı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir.” hükmü evlenmeye izin verilmesini amaçlayan davayı düzenlemiştir. Evlenmeye izin verilmesine ilişkin davaların kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğu, dava hakkının küçüğe ait bulunduğu konusunda bilimsel görüşler ile yargı kararları arasında görüş birliği vardır.

Ayrıca, Yargıtay Ceza Genel Kurulu kişiye sıkı sıkıya bağlı bir diğer hak olan ve 466 sayılı Kanun gereğince doğrudan doğruya şahsa karşı işlenmiş zarar verici işleminden doğan her türlü tazminat isteme hakkını hak sahibine veren tazminat davasında ayırt etme gücüne sahip küçüklerin kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları ile ilgili davalarda bizzat veya atayacakları bir vekil aracılığı ile dava açmak, takip etmek ve usul işlemleri yapmak ehliyetine sahip oldukları karar vermiştir.

Bu nedenlerle; ayırt etme gücüne sahip küçüklerin, evlenmeye izin davası açabilecekleri ve bu hususta yasal temsilcilerinin (velilerinin) muvafakatı aranmaksızın vekâlet verebilecekleri düşünülmektedir.” denildiğinden, TMK’nın 124’üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer verilen evlenme izniyle ilgili olarak ayırt etme gücüne sahip küçükler doğrudan avukatlara vekâlet verebileceklerdir.

c) Nafaka için dava açabilecekleri ve bunun için bizzat avukata vekâlet verebilecekleri:

4721 sayılı TMK'nın 329'uncu maddesinin üçüncü fikası "Ayırt etme gücüne sahip olan küçük de nafaka davası açabilir" hükmünü içерdiğinden, ayırt etme gücüne sahip olan küçük açacağı bu dava ile ilgili olarak bizzat vekâlet verebilir.

ç) Diploma veya kimlik kartı gibi belgelerin örneklerini bizzat çıkartabilecekleri:

Küçüklerin örnek çıkartma işlemleri yapıp yapamayacaklarına ilişkin sorumuz üzerine Adalet Bakanlığından gönderilen 24.2.1995 tarih ve 3067 sayılı yazında:

"(Mülga MK 16) 4721 sayılı TMK'ının 16'ncı maddesinde; 'Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler. Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gereklidir." denilmektedir.

Bu hüküm uyarınca hukukumuzda sınırlı ehliyetsizler olarak tanımlanan temyiz kudretine (ayırt etme gücüne) sahip küçükler, sadece borç yüklenikleri hukuki işlemleri temsilcilerinin rızası ile yapabilmektedirler. Borç yüklenimi bulunmayan diğer hukuki işlemleri ise bizzat yapmaları mümkün bulunmaktadır.

Bu itibarla, işlem ilgilisine borç veya yükümlülük altına sokacak nitelikte bulunmayan diploma veya nüfus cüzdanından örnek çıkartma işlemleri temyiz kudretine (ayırt etme gücüne) sahip küçüklerin noterlikte yaptırabilecekleri düşünülmektedir." denilmiştir.

Bu itibarla, ayırt etme gücüne sahip küçüklerin diploma veya kimlik kartı gibi belgelerin örneklerini noterliklerde bizzat çıkartmaları mümkün bulunmaktadır.

6- Ana-baba ve çocuk ile diğer hissedarlar arasında müsterek taşınmazların taksiminde kayım atanıp atanmayacağı:

Birliğimize yapılan bir başvuruyla; velayet altındaki yaşı küçük mirasçı ile anne veya babanın katıldığı, diğer mirasçılara birlikte tanzim ve tasdik olunan miras taksim sözleşmesinde TMK'nın 345inci maddesine göre kayım tayin edilmesi gerektiği halde, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 670 sayılı genelgesinde; "... diğer hissedarlar ile birlikte taksimde yaşı küçük ile ana babaya aynı taşınmazda hisse verilmesi ve hisse miktarında değişiklik yapılmaması, taksimin ana baba yararına bir sonuç doğurmaması halinde ise işleme yaşı küçüğü temsilen bir kayımın katılmasına gerek olmadığı" yönünde görüş beyan edildiği ve buna göre sözü edilen işlemlerin tapu idarelerinde tereddütsüz yapılmasına karşın bazı noterliklerde yapılmadığı belirtip, durumun açılığa kavuşturulması talep edilmekle, Yönetim Kurulumuzun 02.04.2007 tarihli toplantısında konu görüşülmüştür.

Bilindiği üzere; "Çocuk İle Ana ve Baba Arasındaki Hukuki İşlemler" başlığını taşıyan TMK'nın 345inci maddesi "Çocuk ile ana veya baba arasında ya da ana ve babanın menfaatine olarak çocuk ile üçüncü kişi arasında yapılacak bir hukuki işlemle çocuğun borç altına girebilmesi, bir kayımın katılmasına ve hakimin onayına bağlıdır" hükmünü içermektedir. Aynı hüküm mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 271inci maddesinde de bulunmaktadır.

Birleştirme nedeniyle bu genelge ile yürürlükten kaldırılan 11.06.2002 günlü ve (54) sayılı genel yazımızda; çocukla ana ve baba arasında miras takımı yapılması halinde sözleşme akdedilmesi ve dolayısıyla bu durumda çocukla ana veya baba arasında bir hukuki işlem söz konusu olması nedeniyle TMK'nın 345inci maddesi uyarınca bu işlem için kayım tayini ve hâkim onayı aranması gerekeceği belirtilmiştir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 17.01.1933 tarihli ve 670 sayılı genelgesinde de "Veli ve küçük ile diğer hissedarlar arasında müsterek gayrimenkul mallardan veli ve küçüğe bir arada hisse vermek ve kendilerine isabet edecek mahal, hisseleri veçhile eskisi gibi aralarında müsterek kalmak suretiyle diğer hissedarla yapılacak ifraz ve taksim muamelelerinde, küçük diğer taksime girenlere karşı vecibe iltizam etmekte ise de taksim, velisi ile kendi arasında olmamasına mebni bu taksimin ana ve babanın nefine olduğu sabit olmadıkça hususî bir vasi tayinine ve hakimin tasdikine mahal yoktur. Bundan sonra bu

dairede muamele yapılması ve ilişik .....adedinin tapu memurlarına gönderilmesi tamamen tebliğ olunur.” denilmektedir.

Kanun maddesi, ilgi genel yazımız ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün belirtilen genelgesinden anlaşılacağı üzere;

a) Yaşı küçük çocuk ile ana-babası arasında yapılacak mirasın taksimi sözleşmelerinde, çocukla mirasçı olan ana ve baba arasında bir sözleşme akdedilmesi nedeniyle, işleme kayyımın katılması ve hakimin de işlemi onaylaması gerekmektedir.

b) Ancak, ana-baba ve çocuk ile diğer hissedarlar arasında yapılacak taksimde, yaşı küçük çocuk ile ana-babaya aynı taşınmazda hisse verilmesi ve hisse miktarında değişiklik yapılmaması, taksimin ana-baba yararına bir sonuç doğurmaması halinde, işleme yaşı küçüğü temsilen bir kayyımın iştirakine ve hâkimin de işlemi onaylamasına gerek bulunmamaktadır.

7- Küçüğe ait taşınmazın satışının TMK'nın 327 ve 356 ncı maddelerinde hükmeye bağlanan amaca yönelik olmadığına dair beyan ve taahhüdü içeren bir belgenin istem halinde düzenlenebileceği:

Bir kısım noterliklerimizden alınan yazınlarda, velilerin velâyetleri altındaki küçöklere ait taşınmazların satışı sırasında, tapu sicil müdürlüklerince işlem sahipleriyle birlikte örneği gönderilen ve satışın Türk Medenî Kanununun 327 ve 356 ncı maddelerinde hükmeye bağlanan amaca yönelik olmadığına dair beyan ve taahhüdü içeren bir belge düzenlenmesinin istediği, böyle bir belgenin noterlerce düzenlenip düzenlenmeyeceğî hususunda durksamalar olduğu anlaşılmakla, görüşü sorulan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 10.06.2003 tarih ve 011971 sayılı yazısı Yönetim Kurulunun 25.08.2003 tarihli toplantıda görüşülmüştür.

Görüş yazısında “Medeni Kanununun 327. ve 356. maddelerinde, veli tarafından çocuğun mallarının, çocuğun bakımı, yetiştirilmesi ve eğitimi amacıyla sarf edileceği hallerde hâkimin iznin alınması öngörülmüş olup, amacın başka olduğu durumda böyle bir izne gerek bulunmamaktadır.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Tasarruf İşlemleri Dairesi Başkanlığıının, 11.06.2002 gün ve 2002/7 sayılı genelgesinde belirtildiği gibi amacın farklı olduğu hallerde, çocuk mallarına ilişkin tasarrufi işlemlerde velâyet hakkını kullananların yapılacak işlemin M.K. 327 ve 356. maddelerindeki amaca ilişkin olmadığına dair beyanlarının tapu sicil müdürlüğünce yazılı olarak alınması gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen genelgenin yeniden teşkilâtlarına duyurulmasının yararlı olacağı hususu Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne yazılmıştır.

Noterliklerce söz konusu işleme ilişkin beyanname-taahhütname düzenlenmesine mevzuat açısından gerek olmamakla birlikte, böyle bir işlemin yapılmasında yasal engel de bulunmadığından, özel şahısların müracaatı halinde hazırlanıp getirilmiş “beyanname-taahhütnamenin içeriğini iş sahibinin kabul edip huzurda imzalandığının onayı” şeklinde yapılabileceği düşünülmektedir.” denilmektedir.

Göründüğü üzere, istem halinde noterlerce böyle bir belge düzenlenmesine yasal bir engel bulunmadığı, bu takdirde işlemin beyanname şeklinde yapılmasının uygun olacağı, bu belge satış işlemine ilişkin olarak satıcı tarafından alıcıya hitaben verilen bir satış taahhüdü niteliğinde olmayıp, satışın amacını belirlemek üzere tapu dairesine verilen bir beyan niteliğinde olduğundan, 492 sayılı Harçlar Kanununun 42 ncı maddesinde yer alan değer gösterme zorunluluğuna tabi olmadığı düşünülmektedir.

8- Küçöklere ait taşınmazlara ilişkin tapu işlemleri için veliler tarafından verilen vekâletnamelerde "yapılacak işlemin 4721 sayılı Türk Medeni Kanunun 327 ve 356'ncı maddelerindeki amaca ilişkin olmadığına" ilişkin bir ibare konulması gerekmediği:

Bazı tapu sicil müdürlüklerince, “vekâlette yaşı küçük çocuk bulunması ve satış yapılması nedeniyle, bu satışın Türk Medenî Kanununun 327 ve 356'ncı maddeleri kapsamında olmadığı” vekâlette gösterilmemesi nedeniyle işlem yapılmadiğinin

öğrenilmesi üzerine konu, Yönetim Kurulumuzun 29.11.2007 tarihli toplantılarında görüşülmüş ve durumun Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne intikal ettirilmesine karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 02.03.2009 tarihli ve B.09.1.TKG0100001-141/64 – 981 sayılı yazda:

"Bilindiği üzere, Genel Müdürlüğümüzün ilgi (c) genelgesinde (11.06.2002 tarih ve 2002/7 sayılı) "Velayet ve Çocuk Malları" başlıklı 3. bölümünde; "... M.K. nun 327 ve 356 nci maddeleri uyarınca çocuk mallarının sarfına ilişkin tasarrufi işlemlerde hâkim iznin alınması zorunlu olduğundan, çocuk mallarına ilişkin tasarrufi işlemlerde velayet hakkını kullananların yapılacak işlemin M.K. 327 ve 356 inci maddelerindeki amaca ilişkin olmadığı beyan edilmiş ise, buna ilişkin beyanlarının yazılı olarak alınması gereklidir..." şeklinde ifade edilmiştir.

Ayrıca ilgi (a) yazınız Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne intikal ettirilmiş olup, cevaben alınan ilgi (b) yazda;

"...Türkiye Noterler Birliği Başkanlığına hitaben yazmış olduğumuz 03.06.2002 tarih ve 12571 sayılı yazımızda da belirtildiği gibi Türk Medeni Kanununun 327. maddesi ve 356. maddesinde, çocuğun bakımı, yetiştirilmesi ve eğitimi için zorunluluk bulunduğu takdirde velinin çocuğun mallarından sarf edebilmesi için hâkimin izni gereklidir. velinin çocuğun mallarını, bakımı, eğitimi ve yetiştirilmesi için satma amacını belirtmediği sürece noterlerin bu satış işlemi ile ilgili vekâletnamenin düzenlenmesi sırasında veliden bir mahkeme kararı getirmesini talep etmeleri gerekmeyecektir.

Anılan Kanunun 363. maddesinde yasaya aykırı olarak yapılacak harcamalardan dolayı ana ve babanın sorumluluğu ayrıca düzenlenmiş olup, veli ile çocuk, vekil ile müvekkil arasındaki ilişki ve sorumlulukların ilgili kanunlarda hukum altına alınmış olması nedeniyle, usulüne uygun düzenlenmiş vekâletname ile ayrıca herhangi bir beyana gerek duyulmaksızın talep edilen satış işleminin yerine getirilmesi gerekişi düşünülmektedir." denilmektedir.

Bilindiği üzere, Borçlar Kanunun 386. maddesi (6098 sayılı TBK'nın 502'nci maddesi); "Vekâlet sözleşmesi, vekilin vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşmedir." hükmünü içermektedir.

Buna göre, konu hakkında görüşüne başvurduğumuz Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü ilgi (b) yazısı uyarınca ve vakalet müessesesinin karşılıklı güven ilkesine dayanması ve konunun müvekkil ile vekil arasında bir iç münasebet olması, ana ve babanın sorumluluğunu Türk Medeni Kanununda açıkça düzenlenmesi, veli ile çocuk, vekil ile müvekkil arasındaki ilişki ve sorumlulukların ilgili kanunlarla hukum altına alınmış olması nedenleriyle, velayeten verilen vekâletnamelerde "yapılacak işlemin 4721 sayılı Türk Medeni Kanunun 327 ve 356'ncı maddelerindeki amaca ilişkin olmadığı" ibaresinin aranılmadan, talep edilen satış işlemlerinin vekil tarafından "yapılacak işlemin 4721 sayılı Türk Medeni Kanunun 327 ve 356 inci maddelerindeki amaca ilişkin olmadığı" yönünde beyan edilmesi halinde yerine getirilmesi mümkünür." denilmiştir.

Yukarıda 5 inci maddede yer alan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü 10.06.2003 tarih ve 011971 sayılı yazısında da belirtildiği üzere, tapu müdürlüklerince yazılı beyan şeklinde alınması icap ettiğinden, tapu işlemleri için veliler tarafından verilen vekâletnamelerde "yapılacak işlemin 4721 sayılı Türk Medeni Kanunun 327 ve 356'ncı maddelerindeki amaca ilişkin olmadığına" ilişkin bir ibare konulması gerekmektedir.

9- Velayet altındaki küçük için veli tarafından verilen vekâletin, küçüğün reşit olması ile sona ereceği:

Velayet altındaki küçüğe atanan vekilin vekâletinin, küçüğün reşit olması ile kendiliğinden sona erip ermeyeceği konusunda intikal ettirilen tereddütlerin giderilmesi bakımından Adalet Bakanlığından görüş istenilmesi üzerine Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne gönderilen 22.10.1996 günlü 15426 sayılı cevap yazısında sonuç olarak "...velayet altındaki küçüğe atanan vekilin vekâleti, küçüğün reşit olması ile kendiliğinden sona ermemekte olup, reşit olan küçüğün vekâlet sözleşmesini devam ettirmek istememesi halinde vekili azletmesi icap etmektedir." yönünde görüş bildirilmiş ve uygulama buna göre sürdürülmüştür.

Ancak, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ise bu konuda farklı düşünmekte ve küçüğün reşit olmasına vekâlet görevinin sona ereceğini kabul etmektedir. Hukuk Genel Kurulu 20.04.2016 tarihinde E. 2014/858, K. 2016/525 sayılı;

“Direnme kararı ve ekleri temyiz incelemesi için gönderilmiş ise de yapılan incelemede; eldeki davada, 31.01.1995 doğumlu davalı ...’nun davaya veriliş tarihi (24.01.2012) itibarıyle reşit olmaması nedeniyle kanuni temsilcisi (velisi) olan annesi tarafından ...’ya velayeten verilen 07.12.2010 tarihli vekâletname uyarınca vekil aracılığıyla davaya cevap verildiği, ancak küçük ...’nun 31.01.2013 tarihinde ergin olduğunun anlaşılması sırasında, küçüğün reşit olduktan sonra kendi adına asaleten verilmiş bir vekâletname asına veya onaylı örnegine tüm aramalara rağmen dosya içerisinde rastlanamamıştır.

Bu nedenledir ki, Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmede işin esası incelenmeden önce dava açıldıktan sonra davalı ...’nun 31.01.2013 tarihinde 18 yaşını doldurması sırasında dosyanın, anılan davalı tarafından asaleten verilmiş vekâletname ası veya onaylı örnegi veyahut icazet belgesinin tamamlanması için geri çevrilmesi gerekip gerekmediği hususu ön sorun olarak ele alınıp tartışılmıştır.

Bilindiği üzere, çocuk dava sırasında ergin (reşit) hale gelirse, kanuni mümessilin temsil görevi sona erer ve davaya (ergin olan) çocuk devam eder. Vekil ile müvekkili arasındaki vekâlet ilişkisi güvrene dayalıdır. Kural olarak, vekâletten azil veya istifa her zaman olanaklıdır. Çocuk, ergin (reşit) olduktan sonra davasını bizzat kendisi takip edebileceği gibi kendi adına düzenlenecek vekâletname ile daha önce görevlendirilen avukatı ya da bir başka avukatı vekil olarak ataması da olanaklıdır.

Görüşmeler sırasında bir kısım üyeleri tarafından; vekâlet ilişkisinin sona erme hallerinin düzenlendiği 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 512 ve 513. maddesinde vekâleti sona erdiren hallerin arasında küçüğün ergin olmasının sayılmadığı, ergin çocuk ile velisi tarafından velayeten tayin edilen vekili arasındaki ilişkinin devam ettiği görüşü ileri sürülmüş ise de, bu görüş yukarıda belirtilen nedenlerle Kurul çoğunuğu tarafından benimsenmemiştir.

Öyleyse, mahkemece yapılacak iş; davalı ... 31.01.2013 tarihinde 18 yaşını doldurduğuna göre, anılan davalı tarafından asaleten verilmiş vekâletname ası veya onaylı örnegi veyahut icazet belgesinin tamamlanması için davalı ...’ya olanak tanınmalı, eksiklik tamamlandıktan sonra dosyanın temyiz incelemesi yapılmak üzere Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna gönderilmek üzere yerel mahkemeye geri çevrilmesi gerekdir.” yönünde karar vermiştir.

Her ne kadar Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün görüşlerine dayanılarak uygulama sürdürülmüş ise de, Hukuk Genel Kurulu'nun yukarıda yer verilen kararı sırasında uygulamanın bu yönde değiştirilmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

08.05.1974 – (15) (Uyarı niteliğinde olması ve tescil işlemlerinin noterliklerde yapılması nedeniyle), 05.09.2003 – (29) sayılı genelgeler,

28.01.2002-H (13), 11.06.2002-H (54), 13.04.2007-H (54) sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

G E N E L G E
(44)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Vesayet, kayyımlık ve yasal danışmanlık işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 20.07.2020 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge 'ye işlenmiştir.

1- Genel olarak:

4721 sayılı TMK'de yer alan hükümlere göre;

VESAYET:

- Vesayet organları, vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardır. (TMK. Md. 396)
(Yasal danışmanlık, maddede yer verilmemesi nedeniyle vesayet organı değildir.)
- Vesayet makamı, sultah hukuk mahkemesi; denetim makamı, asliye hukuk mahkemesidir. (TMK. Md. 397)
- Vesayet altındaki kişinin menfaatinin haklı gösterdiği, özellikle bir işletmenin, bir ortaklığun veya benzeri işlerin sürdürülmesi gerektiği takdirde vesayet istisnaî olarak bir aileye verilebilir. Bu durumda vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu kurulacak aile meclisine geçer. (TMK. Md. 398)
- Aile meclisi, vesayet altındaki kişinin vasi olmaya ehil, denetim makamında dört yıl için atanacak en az üç hisiminden oluşur. Vesayet altına alınanın eşi de aile meclisine üye olabilir. (TMK. Md. 400)
  - Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür. (TMK. Md. 403)
  - Kayyım, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır. (TMK. Md. 403)
  - Bu Kanunun vasi hakkındaki hükümleri, aksi belirtilmiş olmadıkça kayyım hakkında da uygulanır. (TMK. Md. 403)
  - Kısıtlanan ergin çocuklar kural olarak vesayet altına alınmayı velâyet altında bırakılır. (TMK. Md. 419) (*TMK'nin 335inci maddesinin ikinci fikrası da "Hâkim vasi atanmasına gerek görmedikçe, kısıtlanan ergin çocuklar da ana ve babanın velâyeti altında kalırlar." hükmünü içermektedir.*)
    - Atama kararı vasiye hemen tebliğ olunur. (TMK. Md. 421)
    - Vasiliğe atanın kimse, vasilikten kaçınmış veya atanmasına itiraz edilmiş olsa bile, yerine bir başkası atanıncaya kadar vasiye ait görevleri yerine getirmekle yükümlüdür. (TMK. Md. 423)
    - Vesayet altındaki kişi adına kefil olmak, vakıf kurmak ve önemli bağışlarda bulunmak yasaktır. (TMK. Md. 449)
    - Vasi, kural olarak iki yıl için atanır. Vesayet makamı, bu süreyi her defasında ikişer yıl uzatabilir. (TMK. Md. 456)

(Öte yandan, TMK'nun 456. maddesi ile vasinin iki yıl için atanacağı kural olarak kabul edilmiştir. Bu kural emredici olmadığını ve kısıtıyla vasi olarak atanın Ali T.'nin bu görevinden

azledildiğine dair bir delil de bulunmadığına göre, vasının görev süresinin uzatıldığına dair ek karar alınmadığı gerekçesiyle de davanın reddi doğru olmamıştır. YARGITAY 11. HD T. 4.6.2009, E. 2008/3068, K. 2009/7230.” Yargıtay’ın bu kararında açıklandığı üzere görev süresinin uzatılmasına dair ek karar alınmamış olsa da, vasi görevinden azledilmemiş ise vasilik görevi devam eder.)

- Özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkûmiyet sebebiyle kısıtlı bulunan kişi üzerindeki vesayet, hapis hâlinin sona ermesiyle kendiliğinden ortadan kalkar. (TMK. Md. 471)

KAYYIMLIK VE YASAL DANIŞMANLIK:

Kayıyımılığı gerektiren hâller:

- I. Temsil kayyımlığı (TMK. Md. 426)
- II. Yönetim kayyımlığıdır. (TMK. Md. 427)

Kayıyımılığın kapsamı:

- I. Belli bir iş

Belli bir iş için görevlendirilmiş olan kayyım, vesayet makamının talimatına aynen uymak zorundadır. (TMK. Md. 459)

- II. Malvarlığının yönetimi

Kayıyım bir malvarlığının yönetimi ve gözetimi ile görevlendirilmiş ise, yalnız o malvarlığının yönetim ve korunması için gerekli olan işleri yapabilir.

Kayıyımın, bunun dışındaki işleri yapabilmesi, temsil olunanın vereceği özel yetkiye, temsil olunan bu yetkiyi verecek durumda değilse vesayet makamının iznine bağlıdır. (TMK. Md. 460)

Yasal danışmanlık:

Kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanması gerekli görülen ergin bir kişiye aşağıdaki işlerde görüşü alınmak üzere bir yasal danışman atanır:

1. Dava açma ve sülh olma,
2. Taşınmazların alımı, satımı, rehnedilmesi ve bunlar üzerinde başka bir aynî hak kurulması,
3. Kìymetli evrakin alımı, satımı ve rehnedilmesi,
4. Olağan yönetim sınırları dışında kalan yapı işleri,
5. Ödünç verme ve alma,
6. Ana parayı alma,
7. Bağıtlama,
8. Kambiyo taahhüdü altına girme,
9. Kefil olma.

Aynı koşullar altında bir kimsenin malvarlığını yönetme yetkisi, gelirlerinde dileği gibi tasarruf hakkı saklı kalmak üzere kaldırılabilir. (TMK. Md. 429)

Kayıyımlık ve yasal danışmanlığın sona ermesi

Temsil kayyımlığı, kayyımın yapmakla görevlendirildiği işin bitirilmesiyle sona erer.

Yönetim kayyımlığı, kayyımın atanmasını gerektiren sebebin ortadan kalkması veya kayyımın görevden alınmasıyla sona erer.

Yasal danışmanlık, vesayetin kaldırılmasına ilişkin hükümler uyarınca vesayet makamının kararıyla sona erer. (TMK Md. 477)

2- Ayırt etme gücüne sahip kısıtlıların bizzat veya vekille kullanabilecekleri kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar (Genel olarak):

Yürürlükten kaldırılan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 16'ncı maddesinde yer alan “münhasıran şahsa merbut haklar” konusu İstanbul Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Profesörü Sayın Selâhattin TEKİNAY’ a inceletilmiş ve buna ilişkin hazırlanan rapor 11.9.1984 tarihli ve 38 sayılı genelge ile duyurulmuştu.

Mülga 743 sayılı Kanunun 16'ncı maddesine benzer şekilde kaleme alınan, 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 16'ncı maddesi de “Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi

İşlemleriyle borç altına giremezler. Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gerekli değildir.

Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar haksız fillerinden sorumludurlar" hükümnü içermektedir.

Yönetim Kurulumuzun 11.12.2006 tarihli toplantıda mülga 1984/38 sayılı genelgenin, 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren Türk Medeni Kanunu'na göre yeniden düzenlenmesine ve bu hususta Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanlığından görüş alınmasına karar verilmiştir.

Konuya ilişkin olarak adı geçen Dekanlıkça hazırlanan ve Yönetim Kurulumuzun 15.01.2008 tarihli toplantıda görüşülen bilimsel raporda:

a) Noterlerin temsil yetkisi verilmesini kapsayan vekâletname düzenleyebilecekleri veya bu tür vekâletnamelerdeki imzayı onaylayabilecekleri işlemler:

- Kazai rüştü (ergin kılınma) talep hakkı (MK. m. 12)
- Şahsiyet haklarına tecavüzün men'inin (kişilik haklarına saldırıldan korunma) talep hakkı (MK. m. 24/25)
  - Adının kullanılması çekişmeli olan kişiye tanınan "korumayı" talep hakkı (MK. 26)
  - Adın değiştirilmesini isteme hakkı (MK. m. 27)
  - Evlenmenin iptalini talep hakkı (MK. m. 148 vd.)
  - Boşanma davası açma hakkı (MK. m. 161 vd.)
  - Soybaşının reddi (MK. m. 286)
  - Evlenme yoluyla soybaşının kurulmasına itiraz hakkı (MK. m. 294)
  - Evlat edinme (MK. m. 305 vd.)
  - Evlatlık ilişkisinin kaldırılması (MK. m. 317/318)
  - Tanıma (MK. m. 295) (**Bu konu doktrinde tartışmalı olmakla birlikte, Yönetim Kurulunca önceki genelgede olduğu gibi bu kısmda belirtildmesine karar verilmiştir.**)
    - Tanımanın iptalini dava hakkı (MK. m. 297/298)
    - Babalık davası açma hakkı (MK. m. 301)
    - Genellikle kanuni temsilciye tanınan izin veya icazet verme hakları (Nişanlanma, evlenme, evlat edinme gibi hususlar)
    - İstek üzerine kısıtlama talebi (MK. m. 408)
    - Manevi tazminat talep hakkı (mülga BK. m. 47/49 – 6098 s. TBK m. 56/58, MK. m. 25, MK. m. 121)
      - Bağışı iptal hakkı (mülga BK. m. 244) (6098 s. TBK md. 295)
      - Eşlerden birinin aile konutu ile ilgili kira sözleşmesinin feshedilmesine, aile konutunun devredilmesine veya aile konutu üzerindeki hakların sınırlandırılmasına ilişkin rızası (MK. m. 194)

Ancak yukarıda belirtilen işlemlerin yapılabilmesi için vekâletnamede özel yetki verilmesi gereklidir.

b) İradi temsil yoluyla yapılamayacak işlemler:

- Nişanlanma (MK. m. 118) ve nişanı bozma hakkı (MK. m. 119 vd.)
- Evlenme (MK. m. 124 vd.)
- Zina yapan, hayatı kast eden, pek kötü veya onur kırcı davranışta bulunan eşin affı (MK. m. 161 ve m.162)
  - Eşlerin oturacakları konutu birlikte seçme hakkı (MK. m. 186)
  - Eşlere tanınan evlilik birlliğini temsil hakkı (MK. m. 188)
  - Velayet hakkının kullanılması (MK. m. 335 vd.)
  - Ölümeye bağlı tasarruf yapma hakkı (MK. m. 502/503; m. 531 vd.)
  - Mirastan yoksunlukta mirasbirakanın affı (MK. m. 578)

Şahıs varlığı haklarından olan sahsa sıkı sıkıya bağlı haklar, sahsa bağlı hakların özel bir türünü teşkil eder. Şahsa bağlı haklar devredilemeyen ve miras yoluyla geçişe elverişli olmayan haklardır. Bu bağlamda yukarıdaki her iki listede bulunmayan, ancak geniş

anlamda şahsa bağlı haklar arasında yer alan **intifa hakkı** (MK m. 794 vd.), **oturma hakkı** (MK m. 823 vd) **ve diğer şahsa bağlı irtifak hakları ile ölünceye kadar bakma alacaklısının hakkı** (mülga BK. m. 519 – 6098 TBK 619) gibi malvarlığı hakları niteliği taşıyan şahsa bağlı hakların kurulması için iradi temsil yoluna başvurulabileceği hususunda tereddüt etmemek gerekir.” denilmektedir.

3- Ayırt etme gücüne sahip kısıtlıların, temsilcilerinin katılımları olmaksızın ceza davaları ve hazırlık soruşturmalarıyla ilgili olarak bizzat vekâletname verebilecekleri:

Bilindiği üzere; (13) sayılı Birleştirilmiş Genelge’nin “Vekâlet verebilecekler” kısmının (3) üçüncü maddesinde ayırt etme gücüne sahip Küçükler ve kısıtlılar tarafından bizzat verilebilecek vekâletnamelerle ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

4721 sayılı TMK’nin 16. nci maddesinin birinci cümlesinde yer alan “*Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriley borç altına giremezler*” hükmü uyarınca, hukukumuzda sınırlı ehliyetsizler olarak tanımlanan ayırt etme gücüne sahip Küçükler ve kısıtlılar, sadece borç yüklenikleri hukuki işlemleri temsilcilerinin rızası ile yapabilmektedirler. Borç yüklenimi bulunmayan diğer hukuki işlemleri ise bizzat yapmaları mümkün bulunmaktadır.

Sözü edilen genelgede yer verilen Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü’ünün 22.9.1992 tarihli ve 41146 sayılı yazısında sadece ayırt etme gücüne sahip küçük konu edinmiş ise de, metinde yer verilen 4721 sayılı TMK’ nin 16, 453, 455 nci maddelerinden de anlaşılacağı üzere bu açıklama ayırt etme gücüne sahip kısıtlıları da kapsamaktadır.

Ayırt etme gücüne sahip kısıtlılar; reşit olmayan ve velisi bulunmayan Küçükler olabileceği gibi, TMK’nin 407. nci maddesinde belirtilen “bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan” ve cezasının infazı yapılan hükümlüler de olabilir.

Bakanlık görüşünde açıklandığı üzere; haklarında ceza mahkemelerinde sanık sıfatıyla dava açılan ya da hazırlık soruşturması yapılan ayırt etme gücüne sahip Küçükler ile kısıtlıların, açılmış bir ceza davasında veya yürütülmekte olan bir hazırlık soruşturmasında yasal temsilcilerinin rızası olmadan da, kendilerini bir vekil marifetyle savunmak üzere bizzat vekil tayin etmeleri mümkün bulunmaktadır. Bu durumda dikkat edilmesi gereken husus, vekâletnamenin sadece ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlı hakkında açılmış bir ceza davası veya hazırlık soruşturmasıyla ilgili olarak ve bunlarla sınırlı şekilde verilecek olmasıdır. Bunun için de, bu tür vekâletnamede ceza mahkemesinde açılmış olan ceza davasının, yapılmakta olan hazırlık soruşturmasının numarasının mutlaka belirtilmesi gereklidir. Bunun dışında, halen NBS’ de yer alan “*Hakkında açılmış ve açılacak bilumum davalardan...*” ibaresini taşıyan vekâletnamelerin ise sadece ceza davalarıyla ilgili olmaması nedeniyle vasi tarafından verilmesi zorunluluğu bulunmaktadır.

4- Para cezasından çevrilmiş bir yıldan fazla özgürlüğü bağlayıcı cezası bulunanlara vasi atanmayacı:

Para cezasından çevrilmiş bir yıldan fazla özgürlüğü bağlayıcı cezası bulunanlara vasi atanmasının gerekip gerekmmediği hususunda yaşanan duraksamalar nedeniyle konu, Yönetim Kurulunun 28.4.2009 tarihli toplantısında konu görüşülmüş ve Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş alınmasına karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 7.8.2009 tarihli ve 7144/17506 sayılı cevap yazısında; “*Bilindiği gibi; Türk Medeni Kanununun 407. maddesinde ‘Bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır.’ hükmü mevcut olup, bu hüküm uyarınca kişinin kısıtlanabilmesi için, mahkemeler tarafından bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya hükmedilmiş ve kesinleşmiş olması gerektiği; para cezasının ödenmemesi halinde, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 106. maddesinin 3. fıkrası gereğince cezanın hapse çevrilmesi durumunda, mahkemece hükmedilmiş olan ceza özgürlüğü bağlayıcı ceza olmadığından ve aynı maddenin 9. fıkrasının son cümlesinde ‘Hapse çevrilmiş olmasına rağmen hak yoksunlukları bakımından esas alınacak olan adli para cezasıdır.’ hükmü mevcut olduğundan, para*

cezasından çevrilmiş bir yıldan fazla özgürlüğü bağlayıcı cezası bulunanlara vasi atanması gerekmediği düşünülmektedir.” denildiğinden, para cezasından çevrilmiş bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezası bulunanlara vasi atanması gerekmediğinden bu kişilerin işlemlerini bizzat yapmaları mümkün bulunmaktadır.

5- Vasilerin, kısıtlılar adına vekâlet vermeleriyle ilgili olarak hâkimden izin almaları gerekmeli:

Türk Medeni Kanununun 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 462 ve 463'üncü maddelerinde sayılan işler için vesayet makamından izin alınması yönünde bir düzenleme bulunmasına karşın, kısıtlı adına vekil tayin edilmesi hususunda böyle bir şartın yer almadığı, noterlik dairelerine başvuran vasiden vesayet makamının izninin talep edilmesinin yasada öngörmeyen bir uygulama olduğu belirtilerek, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden, 2002/51 sayılı genelgemize esas olan 02.12.2002 tarih ve 024722 sayılı görüşünün yeniden değerlendirilmesi istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulunda görüşülen 24.07.2009 tarihli ve 6762/16312 sayılı cevap yazısında;

“Bilindiği gibi; Türk Medeni Kanununun 462. maddesinde, vesayet makamından izin alınması gereken haller, 463. maddesinde ise, vesayet makamının izninden sonra denetim makamının da izni gerektiren haller belirtilmiş ve vesayet altındaki kişinin şahsiyet haklarının, ekonomik ve sosyal yönden korunmasının temini için denetim imkânı sağlanmıştır.

Söz konusu maddelerde tahdidi olarak belirtilen işlemlerin, vasi tarafından yapılabilmesi için mahkemeden izin alınması gerektiği belirtilirken, bu işlemlerin vekil tarafından yapılması için vekâletname düzenlenmesi sırasında mahkemeden izin alma zorunluluğu getirilmemiştir. ....

Bu itibarla; Kanunda belirtilen işlemler için vekâletname verilmesi durumunda söz konusu işlemin mutlaka yapılacağı sonucu çıkmayacağından ve bu durumda mahkemelerin iş yükünün de artacağı göz önüne alınarak Türk Medeni Kanununun 462. ve 463. maddelerinde belirtilen işlemleri yapmak için vasının Kanunda öngörülen makamlardan izin alması gerektiği, bu işlemler için vekâletname düzenlenmesi sırasında ise izin alınmasına gerek olmadığı düşünülmektedir.” denildiğinden, **vasilerin kısıtlılar adına vekâlet vermeleri halinde vesayet makamlarından izin almaları gerekmektedir.**

Birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 11.06.2002 tarihli ve (54) sayılı genel yazında da konuya ilişkin olarak;

“Hâkimin iznine tabi işlemlerde, bu iznin işlemin yapıldığı sırada aranması gerektiği düşünülmektedir. Zira bu işlemin yapılması için vekâlet verildiği anda işlem yapılmamaktadır, vekâlete rağmen bu işlem yapılmayabilir. Yasa açık bir biçimde ‘Hukuksal işlemin yapılmasında hâkim izninden’ söz etmektedir. Bu nedenle, henüz yapılip yapılmayacağı, vekâletin kullanılıp kullanılmayacağı bir aşamada hâkim iznine gerek yoktur. Hâkim izninin işlem sırasında aranması gerekmektedir.” açıklamasına yer verilmiştir.

6- Kendisine vasi atanan hükümlünün vasiyetnamesini bizzat yapması gerektiği:

Kendisine vasi tayin edilen hükümlünün vasiyetname tanzim ettirip ettiremeyeceği konusunda intikal eden tereddütler nedeniyle Adalet Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen ve Yönetim Kurulunun 01.06.1998 günlüğü toplantılarında görüşülen 20.04.1998 sayılı 5550 yazında;

“Bilindiği gibi, 4721 sayılı TMK'nın 14 üncü maddesi ‘Ayırt etme gücü bulunmayanların, küçüklerin ve kısıtlıların fiil ehliyeti yoktur.’ (mülga MK md. 14) hükmünü taşımaktadır. Aynı Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında da ‘Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler. Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gereklidir.’ (mülga MK md. 16) hükmüne yer verilmiştir.

4721 sayılı TMK'nın 407 ci maddesi gereğince, bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır. (Mülga MK md. 357). Bu

hüküm gereğince, ayırt etme gücüne sahip olup da bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan kişiye vasi tayini zorunlu olduğundan hükümlü kısıtlı duruma düşecek, bir takım hukuki tasarruf ve işlemlerini vasisi aracılığı ile görebilecektir.

Ancak, ölüme bağlı tasarruflar şahsa sıkı sıkıya bağlı haklardan olup, doğrudan doğruya kullanılması zorunludur. Bu konuda temsil hükümleri işlmez. Yani bir kimse adına yasal ve akdi temsilcisi (veli, vasi ve vekil) ölüme bağlı tasarrufta bulunamaz. Nitekim Yargıtay 2. HD. 20.01.1981 gün ve E. 5977, K. 79 sayılı kararında da bu hususu açıklamıştır. Bu itibarla, şahsa bağlı haklardan olan vasiyetname tanzim edilmesi işleminin, 4721 sayılı TMK'nın 16 ncı maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince kendisine vasi atanın ayırt etme gücüne sahip hükümlü kişi tarafından bizzat yapılması gerektiği, bu hakanın vasi tarafından kullanılmasının mümkün bulunmadığı düşünülmektedir” yönünde görüş bildirilmiştir.

7- Kısıtlı adına araç almında hâkim iznin alınması gerekiği:

Bir noterliğimizin; bazı mahkemelerce, kısıtlı adına araç alımlarıyla ilgili olarak ödenecek bedelin kısıtlının bütçesinden karşılanmadığı durumlarda vesayet makamından izin alınmasına gerek olmadığı yönünde kararlar verildiğini ve buna istinaden de bazı noterliklerce de sözü edilen izin aranmaksızın kısıtlı adına araç alım işlemlerinin yapıldığını belirterek, yapılan farklı uygulamaların sonlandırılması isteminde bulunması üzerine konu, Yönetim Kurulunun 13.08.2018 tarihli toplantılarında görüşülmüştür.

Bilindiği üzere;

Türk Medeni Kanununun 413 üncü maddesinde; vasinin, vesayet makamı olan sultuk mahkemesi tarafından atanın kişi olduğu,

445 inci maddesinde; vesayeti altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliğine özen gösterme, onu temsil etme ve malvarlığını yönetme görevlerini ifa etmekle yükümlü bulunduğu,

462 ncı maddesinde de; olağan yönetim ve işletme ihtiyaçları dışında kalan taşınır veya diğer hak ve değerlerin alımı, satımı, devri ve rehnedilmesi işlemlerinde vesayet makamından izin alınması gerektiği,

Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Noterler Tarafından Yürütlmesine İlişkin Usul ve Esasların (V) numaralı kısmında yer alan tescile ilişkin açıklamada; vasi tarafından vesayet altında olan adına araç tescil belgesinin bastırılabilmesi için, Türk Medeni Kanunu 462 ncı maddesi uyarınca mahkemeden alınan izin kararı aranacağı ve bu kararın noterlikte kalan işlem ekleneceği,

Düzenlemeleri yer almaktadır.

Doktrinde de, kural olarak hukuki işlem vasi atanın sınırlı ehliyetsiz kısıtlıya maddi bir yükümlülük yüklemiyorsa, sınırlı ehliyetsiz kısıtlı tarafından, vasinin iznine gerek olmaksızın da yapılabileceği; ancak, burada bahsedilen yükümlülüğün iktisadi bir yükümlülük olmadığı, işlemin hukuki niteliği gereği bir yükümlülük getirip getirmede dikkat edilmesi gerektiği kabul edilmektedir.

Ayrıca, çeşitli mahkemelerce aksi yönde karar verilmiş olması, kararlara konu somut olaylar için geçerli ve bağlayıcı olduğundan, bu hususta içtihadı birleştirme kararı olmadığı sürece mevcut kanuni düzenlemeler ve bu kararlar gereğince işlem yapılması gerekmektedir.

Bu açıklamalar ışığında; kısıtlı adına araç alım işlemi Türk Medeni Kanununun 462 ncı maddesi ikinci bendi kapsamında sayılan işlemlerden olduğundan ve araç bedeli kısıtlı bütçesinden karşılanması dahi, araç sahibi olmaya bağlanan hukuki sorumluluklar (vergi ödemesi, haksız fiillerden sorumluluk vb.) kısıtlıya ait olduğundan, vesayet makamından izin istenmesi gerektiği düşünülmektedir.

8- Cezaevinde hükümlü olarak bulunanların kısıtlanıp kısıtlanmadıklarının ne şekilde araştırılacağı:

Bazı noterlerin cezaevinde bulunan kişiler ile ilgili olarak işlem yapmaları sırasında, ilgililerin ehliyetlerinin bulunup bulunmadığı ve bu konuda ne şekilde bir yol izleyecekleri hususunda tereddüde düşmeleri nedeniyle Adalet Bakanlığı Hukuk işleri Genel

Müdürlüğünden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 17.08.1995 tarih ve 011634 sayılı yazda:

"4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 407 nci maddesinde (mülga MK md. 357) 'Bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır. Cezayı yerine getirmekle görevli makam, böyle bir hükümlünün cezasını çekmeye başladığını, kendisine vasi atanmak üzere hemen yetkili vesayet makamına bildirmekle yükümlüdür.' denilmektedir. Aynı Yasanın 410 uncu maddesinin birinci fıkrasında da 'Kısıtlama kararı, kesinleşince hemen kısıtlının yerleşim yeri ile nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilân olunur.' hükümleri yer almış bulunmaktadır.

Kısıtlama kararı, uygulamada ayrıca ilgili Cumhuriyet başsavcılığına veya cezaevi müdürlüğüne de gönderilmekte ve hükümlülerin cezaevindeki şahsi dosyalarına konulmaktadır. Cezaevinde bulunan kişilere vasi tayin edilip edilmediği, dolayısıyla fiil ehliyetlerinin bulunup bulunmadığı bu kararlardan anlaşılabilirlikte, ayrıca infaz memurlarından bir belge almaya gerek kalmamaktadır.

Bu itibarla, cezaevindeki bir kişinin, noterde işlem yaptırırmak istemesi halinde, fiil ehliyetinin olup olmadığını tespit etmek için ilgili şahsi dosyasında vasi tayini kararı bulunup bulunmadığının cezaevindeki görevli memurlar tarafından araştırılması ve varsa bu kararın notere gösterilmesinin yeterli olduğu, ayrıca cezaevi infaz memurlarından belge istenilmesine gerek bulunmadığı düşünülmektedir." denilmiştir.

Ayrıca, konu Yönetim Kurulunda görüşülmüş ve bu hususta cezaevi müdürlüklerine bilgi verilmesi Adalet Bakanlığına arz edilmiştir.

9- Koşullu salıverilmesine karar verilen hükümlülerin kısıtlılık durumlarının kendiliğinden sona ereceği:

4721 sayılı TMK'nın 407 nci maddesi, bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir ceza ile mahkûm olan ergin kişinin kısıtlanacağını; 471 inci maddesi de, hapis halinin sona ermesi halinde vesayetin **kendiliğinden ortadan kalkacağı** hükmeye bağılmıştır.

Koşullu salıverme, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 107 nci maddesinde düzenlenmiş olup, cezasının belirli bir kısmını iyi halle geçiren mahkûmların cezalarının tamamının yerine getirilmeden mahkeme kararıyla salıverilmesidir. Kendisine vasi atanın mahkûmun koşullu olarak salıverilmesi halinde hapis hali **kendiliğinden** sona ermiş olmaktadır.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 28.12.2006 tarihli, E. 2006/10102, K. 2006/18601 ve 31.5.2005 tarihli, E. 2005/5846, K. 2005/8442 sayılı kararlarında da belirtildiği üzere, koşullu olarak salıverilme halinde hapis hali sona erdiğinde, vesayet de cezanın kalan kısmı için devam etmez ve koşullu salıverme kararıyla birlikte kendiliğinden ortadan kalkar. Noterlik işlemi yaptırırmak isteyen kişinin, kısıtlanmasına neden olan cezadan dolayı koşullu olarak salıverildiğinin (şartla tahliye edildiğinin) anlaşılması (buna dair kararın ibraz edilmesi) halinde, nüfus kayıtlarında kısıtlı olduğu yönünde şerh bulunsa dahi, kısıtlılık kararının kendiliğinden ortadan kalkmış bulunması nedeniyle işlemlerini vasının değil bizzat kendisinin yapması gereklidir.

10- Denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasına karar verilen hükümlülerin de kısıtlılık durumlarının kendiliğinden sona ereceği:

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 105/A maddesi hükmü uyarınca;

Hükümlülerin dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek amacıyla;

Koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına,

Bu tedbirin de, hükümlünün, koşullu salıverilme tarihine kadar;

a) Kamuya yararlı bir işte ücretsiz olarak çalıştırılması,

b) Bir konut veya bölgede denetim ve gözetim altında bulundurulması,

- c) Belirlenen yer veya bölgelere gitmemesi,
  - d) Belirlenen programlara katılması,
- seçeneklerinden birinin uygulanması suretiyle yerine getirilmesine infaz hâkimi tarafından karar verilebilir.

Bu durum koşullu salıverilmeden önce uygulanan bir tedbirdir. Koşullu salıverilme tarihinin tamamlanması üzerine hükümlü hakkında uygulanan denetimli serbestlik sona erer ve hükümlünün koşullu salıverilmesine karar verilir.

Aşağıda belirtilen Yargıtay kararlarından anlaşılacağı üzere, denetimli serbestlik halinde de hapis hali kendiliğinden sona ermiş bulunduğu vasisinin değil bizzat kendisinin hukuki işlemleri yapması gereklidir.

(Dairemiz tarafından verilen 20.01.2015 tarih 2014/5566 esas ve 2015/807 karar sayılı geri çevirme kararı ile vesayet altında bulunan davalı hakkında yapılan usulü işlemlerin geçerli olmaması nedeniyle, davalının halen vesayet altında olup olmadığı belirlenerek, gerekçeli kararın vasiye tebliği ile temyiz süresinin işletilmesi gereğine işaret edilmiştir.)

Geri çevirme sonrası Mahkemece yapılan araştırma sonucunda; davalının 17.02.2015 tarihinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle salıverildiği anlaşılmıştır. Hal böyle olunca, vesayetin ortadan kalkması ile birlikte davalı asılın 18.12.2013 tarihli temyiz iradesinin kendiliğinden geçerli hale geldiğinin kabulü gerekmekte... 10. Hukuk D. 08.09.2015 T. 2015/11133 E. 2015/14288 K.)

(Mahkemece yapılan araştırma sonucunda; davalının 31.12.2013 tarihinde denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle salıverildiği anlaşılmıştır. Hal böyle olunca, vesayetin ortadan kalkması ile birlikte davalı asılın temyiz iradesinin kendiliğinden geçerli hale geldiğinin kabulü gerekmekte olup, 10. Hukuk D. 11.10.2016 T. 2016/10363 E. 2016/12348 K.)

(Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 28.09.2016 tarihli ve E. 2016/12624, K. 2016/13239 sayılı kararı da aynı yöndedir.)

Denetimli serbestlikten yararlandığını belirten iş sahibi, buna dair kararı ya da Denetimli Serbestlik Bürosundan alınmış yazısı ibraz etmesi gereklidir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

06.09.1995 – (65), 10.06.1998 – (22), 27.8.2009 – (23) sayılı genelgeler,
29.08.2018-HD (127) sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Ankara, 08.09.2020

Özü: Muvafakat ve feragat beyanları işlemlerine ilişkin düzenlemeler ve açıklamalar.

**G E N E L G E
(45)**

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Muvafakat beyan ve işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 24.08.2020 günü toplantılarında görüşülerek 108 sayılı kararla kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

I – MUVAFAKAT İŞLEMLERİ:

1- 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılanması ve Nakli Hakkında Kanun uyarınca verilen muvafakatler:

a) Kanun hükümleri:

2238 sayılı Kanunun amacı, tedavi, teşhis ve bilimsel amaçlarla organ ve doku alınması, saklanması, aşılanması ve naklinin bu kanun hükümlerine göre yapılacağı şeklinde belirtilmiştir. (Madde 1)

Bir bedel veya başkaca çıkar karşılığı, organ ve doku alınması ve satılması yasaktır. (Madde 3)

Bir kişiden organ ve doku alınabilmesi için vericinin, onsekiz yaşını doldurmuş ve mümeyyiz bir kişi olması gereklidir. (Madde 5)

Vericinin, açık bilinçli ve tesirden uzak olarak yazılı ve imzalı bir tutanakla muvafakat vermesi,

Muvafakat beyanının iki tanık huzurunda açıklanmış bulunması.

Tutanağın da bir hekim tarafından onaylanması,

Zorunlu bulunmaktadır. (Madde 6)

Organ ve doku alacak hekimler, vericinin evli olması halinde de birlikte yaşadığı eşinin, vericinin organ ve doku verme kararından haberi olup olmadığını araştırip öğrenmek ve öğrendiğini bir tutanakla tespit etmek zorundadırlar. (Madde 7/d)

b) Canlıdan organ ve doku alınması:

2238 sayılı Kanunun ek 2. maddesi ve 01.02.2012 tarihli 28191 sayılı Resmî Gazette'de yayımlanan Organ ve Doku Nakli Hizmetleri Yönetmeliğinin 16 ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkraları gereğince canlıdan organ nakli;

Alicının en az iki yıldan beri fiilen birlikte yaşadığı eşi ile dördüncü dereceye kadar (dördüncü derece dâhil) kan ve kayın hisimlarından yapılabilir.

Akraba dışı kişilerden organ nakli ise, naklin yapılmacaği ilde oluşturulacak Etik Komisyonun verici ile alıcı arasında, bu Yönetmeliğe ve diğer ilgili mevzuata aykırı herhangi bir

hususun bulunmadığını ve etik açıdan organ bağışının uygunluğunu onaylaması ile yapılabılır.

Uygulamada, organ ve doku nakli yapacak hekimler, gerek vericinin iki tanık huzurunda beyan edeceği muvafakatın ve gerekse vericinin evli olması halinde birlikte yaşadığı eşinin vericinin organ ve doku verme kararından haberi olup olmadığına dair beyanının noterliklerde onaylanması talep ettiklerinden, sözü edilen işlemler buna istinaden noterliklerimizde yapılmaktadır.

c) Ilik naklinin de 2238 sayılı Kanun kapsamına girdiği:

Ilik naklinin 2238 sayılı Kanun kapsamına girip girmediği, 18 yaşını doldurmamış ve ayırt etme gücü bulunmayan kişiler arasında ilik nakli yapılip yapılamayacağı konusunda görüşleri sorulan Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden alınan 06.08.2003 tarih ve 15480 sayılı yazda;

“2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun'un 5inci maddesinde; ‘On sekiz yaşını doldurmamış ve mümeyyiz olmayan kişilerden organ ve doku alınması yasaktır.’ denmektedir. Kemik iliği nakli de bu Kanun kapsamına girmektedir. Ancak, kemik iliği naklinin gerçekleşebilmesi için doku uyumunun olması şarttır. Doku uyumu ise, daha ziyade kişinin kan bağının olduğu kişilerde (özellikle kardeşlerde) mümkün bulunmaktadır.” denildiğinden, kemik iliği nakline ilişkin muvafakatlerin de yukarıda açıklanan hükümler doğrultusunda yapılması gerekmektedir.

c) Koşulları mevcut ise yabancı uyruklu kişilerinde organ ve doku bağışlayabilecekleri:

Yabancı uyruklu kimselerin organ ve doku bağışlayıp bağışlayamayacağı konularında görüşleri sorulan Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden alınan 06.08.2003 tarih ve 15480 sayılı yazda;

“Yabancı uyruklu kimselerin organ ve doku bağışlayıp bağışlayamayacağı konusunda, 2238 sayılı Kanunda herhangi bir hükmün bulunmamaktadır. Bu gün itibariyle organ ve doku bağışlarında Kanun' un 3'üncü maddesi olan ‘Bir bedel veya başkaca çıkar karşılığı, organ ve doku alınması ve satılması yasaktır.’ ve 6ncı maddesi olan ‘On sekiz yaşını doldurmuş ve mümeyyiz olan bir kişiden organ ve doku alınabilmesi için vericinin en az iki tanık huzurunda açık, bilinçli ve tesirden uzak olarak önceden verilmiş yazılı ve imzalı veya en az iki tanık önünde sözlü olarak beyan edip imzaladığı tutanağın bir hekim tarafından onaylanması zorunludur.’ maddelerine uygun olarak işlem yapılması gerekmektedir.” denilmiştir.

d) Ölüden organ ve doku alınması:

Doku ve organ bağış belgesi bulunan şahsin, Türkiye'de herhangi bir üniversitede ve rilmek üzere “ölümünden sonra cesedimi herhangi bir üniversitede kadavra olarak bağışlıyorum” metnini içeren beyan fotokopisi ile başvurarak, işlem yapılması talebinde bulunması üzerine, konu hakkında Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükten alınan Yönetim Kurulu'muzun 14.12.2007 tarihli toplantıda noterlerimize duyurulmasına karar verilen 31.10.2007 tarihli ve 23331 sayılı yazda;

“... 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılanması ve Nakli Hakkında Kanunun 14. maddesinin 1. fıkrasında ‘Bir kimse sağlığında vücutunun tamamını veya organ ve dokularını, tedavi, teşhis ve bilimsel amaçlar için bıraktığını resmi veya yazılı vasiyetle belirtmemiş, bu konudaki isteğini iki tanık huzurunda açıklamamış ise; sırasıyla ölüm anında yanında bulunan eşi, reşit çocukları, ana veya babası veya kardeşlerinden birisinin; bunlar yoksa yanında bulunan herhangi bir yakınının muvafakatıyla ölüden organ veya doku alınabilir.’ hükmü mevcut olup, bu hükmü gereğince noterlikte vasiyetname yoluya da iki tanık huzurunda alınacak beyanı ile şahsin ölümünden sonra cesedini kadavra olarak bağışlamasının mümkün olduğu düşünülmektedir” denildiğinden buna göre işlem yapılması gereklidir.

2- Kefalette eşin rızası (muvafakati), rızanın (muvafakatin) aranmayacağı durumlar ve verilme zamanı:

(Konuya, 28 numaralı “Kefalet ve kefalet vaadi sözleşmeleri” başlıklı birleştirilmiş genelgenin 1/c maddesinde de yer verilmiştir.)

Kefalette eşin rızası, rızanın aranmayacağı durumlar ve verilme zamanı 6098 sayılı TBK’ nin 584 üncü maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre;

Kefil evli ise; eşlerden biri, ancak diğerinin yazılı rızasıyla kefil olabilir.

Eşin rızasının aranmayacağı durumlar:

- Mahkemece verilmiş bir ayrılık kararı¹ olması durumunda,
- Eşlerden birinin yasal olarak ayrı yaşama hakkının² doğmuş olması durumunda,
- Ticaret siciline kayıtlı ticari işletmenin sahibi veya ticaret şirketinin ortak ya da yönetici tarafından işletme veya şirkete ilgili olarak verilecek kefaletlerde,
- Mesleki faaliyetleri ile ilgili olarak esnaf ve sanatkârlar siciline kayıtlı esnaf veya sanatkârlar tarafından verilecek kefaletlerde,
- 5570 sayılı Kamu Sermayeli Bankalar³ Tarafından Yürüttülen Faiz Destekli Kredi Kullanılmasına Dair Kanun kapsamında, tarımsal üretimin, esnaf ve sanatkârların desteklenmesi amacıyla, kamu sermayeli bankalar tarafından kullandırılacak kredilerde verilecek kefaletlerde,
- Tarım kredi, tarım satış ve esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifleri ile kamu kurum ve kuruluşlarında kooperatif ortaklarına kullandırılacak kredilerde verilecek kefaletlerde,

Eşin rızası aranmayacağıdır.

¹ Ayrılık kararı TMK. 170'inci maddesine göre hâkim tarafından verilmektedir.

² Ayrı yaşama hakkı ise aynı Kanunun 197. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre “Eşlerden biri, ortak hayat sebebiyle kişiliği, ekonomik güvenliği veya ailenen huzuru ciddi biçimde tehlikeye düşüğünde ayrı yaşama hakkına sahiptir.” Boşanma davası açıldığının ve davanın devam ettiğinin kanıtlanması durumunda, ailenen huzurunun ciddi biçimde tehlikeye düşüğü kabul edildiğinden, eşin ayrı yaşama hakkının doğduğunu kabul etmek gereklidir ve bu durumda eşin rızasının aranması gerekmemektedir.

³ Kamusal sermayeli mevduat bankaları

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.

Türkiye Halk Bankası A.Ş.

Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.

Kamusal sermayeli kalkınma ve yatırım bankaları

İller Bankası A.Ş.

Türk Eximbank A.Ş.

Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.

Kefalet sözleşmesinde daha sonra yapılacak değişikliklerde eşin rızası:

Akdedilen kefalet sözleşmesinde daha sonra değişiklik yapılmış ve bu değişikliklerle:

Kefilin sorumlu olacağı miktar artırılmış,

Adı kefalet müteselsil kefalete dönüşmüş,

Kefil yararına olan güvenceler önemli ölçüde azalmış,

ise yine eşin rızası aranacak, aksi durumlar da ise aranmayacağıdır.

Eşin rızasının verilmesi zamanı:

Eşin rızasının, sözleşmenin kurulmasından önce ya da en geç kurulması anında verilmiş olması şarttır. Sözleşmenin akdedilmesinden (kurulması anından) sonra verilen muvafakatler geçerli değildir. Madde metnine göre, kurulması kararlaştırılan bir sözleşme olması gerekiyinden, kurulması kararlaştırılmış herhangi bir sözleşme olmadan (ileride doğacak borçlar için) genel şekilde bir muvafakat verilesi mümkün değildir.

3- TBK’ nin 584 ve TMK’ nin 194'üncü maddeleri gereğince verilen muvafakatların tanzimi sırasında eşin evli olup olmadığıının araştırılması ve buna dair belgenin bir örneğinin işleme eklenmesi gereği:

Bir Banka tarafından Birliğimize yapılan başvuruyla, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 584 ve Türk Medeni Kanununun 194. üncü maddeleri gereğince eşlerin vermeleri gereken muvafakatlerin noterde yapılmış olması halinde muvafakat veren kişinin lehine muvafa-

kat verilenin eşi olup olmadığıının Bankaları tarafından araştırılmadığını, ayrıca Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünce bankalara verilen ekran yetkisinin kısıtlı olması nedeniyile kişilerin evlilik durumları ile ilgili bilgilere de ulaşamadıklarını belirterek, sözü edilen muvafakatnamelerin noterliklerde yapılması sırasında, beyanda bulunan kişinin, lehinde beyanda bulunduğu kişi ile evli olup olmadığı hususunun noterlerce kontrol edilmesini ve işleme buna ilişkin belgenin eklenmesini talep etmekle, Yönetim Kurulunun 17.12.2012 tarihli toplantısında konunun görüşülmesi sonunda;

6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 584 ve Türk Medeni Kanununun 194 üncü maddeleri gereğince, eşler tarafından verilen muvafakatnamelerin noterliklerde onaylanması veya düzenlenmesi sırasında, muvafakat verenin, lehinde beyanda bulunduğu kişi ile evli olup olmadığı hususunun noterlerce araştırılmasına ve buna dair belgenin bir örneğinin de dayanak olarak işlemin asıl ve örneklerine eklemesine karar verilmiştir.

NOT:

(*6098 sayılı TBK MADDE 584- Eşlerden biri mahkemece verilmiş bir ayrılık kararı olmadıkça veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı doğmadıkça, ancak diğerinin yazılı rızasıyla kefil olabilir; bu rızanın sözleşmenin kurulmasından önce ya da en geç kurulması anında verilmiş olması şarttır.*

4721 sayılı TMK MADDE 194- Eşlerden biri, diğer eşin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshedemez, aile konutunu devredemez veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlayamaz.)

4- Küçüklerin yurt dışına çıkışlarıyla ilgili muvafakatlere eklenecek dayanak belgelerin ne şekilde temin edileceği:

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 92 nci maddesinde “Başkaları adına işlem yaptıracaklardan Noterlik Kanununun 79 uncu maddesinde yazılan belgelerin aranması işlemle ilgili kısımlarının örneklerinin işlem kâğıdına eklenmesi zorunludur” hükmüne yer verildikten sonra yetki iznini gösteren belgeler sayılmış ve veli için, kendisi veya velayeti altında bulunan küçüğün nüfus hüviyet cüzdanlarının (T.C. kimlik kartlarının) aranması gereği açıklanmıştır.

Her ne kadar bu düzenleme mevcut ise de, mevcut uygulamaları ve gelişmeleri dikkate alan Yönetim Kurulu 17.10.2017 günlü toplantıda;

“Reşit olmayan kişinin yurt dışına çıkabilmesi için ana ve babasının vereceği muvafakatnameler ile velilerin çocuklarına velayeten yapacakları tüm işlemlerde;

Birliğimiz ile İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile yapılan ortak çalışmalar sonucu NBS üzerinden kişilerin kimlik ve aile bilgilerine ulaşmak mümkün hale geldiğinden, bahsedilen işlemlerde aile kayıt tablosu sorgulanarak; velayete ya da boşanmanın varlığında ise velayetin kime bırakıldığına ilişkin bilgilere ulaşılabilmesi halinde bu bilgilerin çıktısının alınarak evraka dayanak olarak eklenmesi,

Ancak ilgili veriye herhangi bir nedenle ulaşılamıyor veya veri yok ise ilgililerden bu husustaki belgeler temin edilerek işleme devam edilebileceğine ve getirilen belgelerin de müstenidat olarak evraka eklenmesi,

Gerektigine”

Karar verilmiş bulunduğuandan, buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

5- Velayet altında bulunan küçüklerin yabancı devlet uyruğuna geçebilmesi amacıyla düzenlenen muvafakatnameler:

Velayet altında bulunan küçüklerin yabancı devlet uyruğuna geçmesi amacıyla düzenlenettirmek istenen muvafakatnamelerle ilgili tereddütlerin ortaya çıkması üzerine, konunun İçişleri Bakanlığına iletmesini müteakip, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünce sorumuza, 17.10.2005 gün ve 49347 sayılı yazıyla cevap verilmiştir.

Yönetim Kurulu'nun 24.11.2005 günlü toplantıda görüşülen bu yazda;

“5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 25 inci (mülga 403 – 20.) maddesi uyarınca, Türk Vatandaşlığından çıkmak isteyenlerin reşit olmayan çocukları da aynı Kanunun 27¹ nci (mülga 403 – 32.) maddesine istinaden kendilerine bağlı olarak işlem görmeleri için anne ya da babanın muvafakatı gerekmekte olup, ayrıca on beş yaşından büyük çocukların da anne ya da babalarına bağlı olarak çıkmak istemesi halinde müracaat makamı nezdinde verdikleri muvafakate ilişkin dilekçe yeterli olmaktadır.” denilmektedir.

On beş yaşından büyük çocukların anne ya da babalarıyla birlikte Türk Vatandaşlığından çıkışa istemlerine ilişkin olarak muvafakatname düzenlenmesi gerekli bulunmamakla birlikte, başvurulması halinde noterliklerde bu işlemin yapılabileceği düşünülmektedir.

¹ NOT: "Türk vatandaşlığından çıkışın geçerliliği ve sonuçları" başlıklı 27 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki hükmü içermektedir.

MADDE 27 – ...

(2) Eşlerden birinin çıkışa izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybetmesi diğer eşin vatandaşlığına tesir etmez. Türk vatandaşlığını kaybeden ana ya da babanın talebinin bulunması ve diğer eşin de muvafakat etmesi halinde çocukları da kendileri ile birlikte Türk vatandaşlığını kaybederler. Muvafakat verilmemesi halinde hâkim kararına göre işlem yapılır. Çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını birlikte kaybeden ana ve babanın çocukları da Türk vatandaşlığını kaybeder.

6- Kullanım ödünçü (ariyet) amacıyla verilen muvafakatler:

(Konuya, 38 numaralı "Genelge ve genel yazılarla konu diğer bazı sözleşmelere ilişkin düzenlemeler ve açıklamalar" başlıklı birleştirilmiş genelgenin 8 inci maddesinde de yer verilmiştir.)

Son zamanlarda ve özellikle büyük şehirlerde (... adresinde kiracı olarak işgal ettiğim dairenin ..... bölümünde .... kişi veya şirketin faaliyet göstermesine muvafakat ettiğimizi ve bu sebeple kendilerinden kira talep edilmeyeceğini beyan ederiz.) şeklinde işlemler yaptırılmak istediği tespit edilmekle, konuya ilişkin olarak TNB' ce Maliye Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, adı geçen Bakanlıkça gönderilen 16.7.1993 tarih ve 44731 sayılı yazda:

"... Yازınıza konu teşkil eden muvafakatname başlıklı kağıdın incelenmesinden, bir taşınmazın kiracısı, kiracı olarak işgal ettiği dairenin bir bölümünün herhangi bir kişi veya şirket tarafından kullanılmasına muvafakatı ve bu sebeple de kira talep etmeyeceğini beyan etmektedir.

İnceleme konusu belgenin, hukuki niteliği itibarıyla, bir yerin bedelsiz olarak kullanılma hakkını karşı tarafa bırakarak (mülga Borçlar Kanunun 299'ncu maddesindeki) 3098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 379 uncu maddesindeki (Kullanım ödünç sözleşmesi, ödünç verenin bir şeyin karşılıksız olarak kullanılmasını ödünç alana bırakmayı ve ödünç alanın da o şeyi kulantıktan sonra geri vermemi üstlendiği sözleşmedir.) hükmü çerçevesinde, (ariyet akdini) kullanım ödünç sözleşmesini oluşturma ve mahiyetine göre 492 sayılı Kanunun 42 nci maddesinde belirtilen değer gösterilmesi zorunlu kağıtlar meyanında da bulunmaması sebebiyle maktu damga vergisi ve harca tabi tutulması gerekmekte, Adalet Bakanlığının konuya ilişkin görüşü de bu meyanda bulunmaktadır." denilmiştir.

Bu itibarla, kullanım ödünçü (ariyet) amacıyla sözleşme yapılabileceği gibi tek taraflı muvafakat de verilebilir.

7- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa tabi sigortalılar ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödeneklerinin haczine ilişkin muvafakatler:

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 93 üncü maddesinde, sigortalılar ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödeneklerinin, 88 inci maddeye göre takip ve tahsili gereken alacaklar ile nafaka borçları dışında haczedilemeyeceği belirtildikten sonra "**Bu fikraya göre haczi yasaklanan gelir, aylık ve ödeneklerin haczedilmesine ilişkin talepler, borçlunun muvafakatı bulunmaması halinde, icra müdürü tarafından reddedilir**" hükmüne yer verilmiştir. Bu nedenle 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa tabi sigortalılar ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödeneklerinin haczi ile ilgili olarak verecekleri muvafakatnamelerin talep halinde noterliklerde yapılması mümkün bulunmaktadır.

8- Deprem bölgesinde yıkılan binaların yerine afet konutu yapılmasına yönelik muvafakatler:

Deprem bölgesinde yıkılan binaların yerine afet konutu yapılmasına yönelik (muvaafatname) başlıklı işlemlerin noterliklerce yapılip yapılamayacağı hususunda Adalet Bakanlığı'ndan görüş istenmesi üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen ve Yönetim Kurulu'nun 09.12.1999 günü toplantılarında görüşülen 24.11.1999 tarih ve 017638 sayılı yazda;

“Kural olarak, 4721 sayılı TMK’nin 706 nci (mülga MK 634), 6098 sayılı TBK’nin 237 nci (mülga BK 213), Tapu Kanunu 26. ve Noterlik Kanunu 60. maddeleri gereğince taşınmaz devrini de içeren eser sözleşmelerinin tapu sicil müdürlükleri veya noterlerce re'sen düzenleme biçiminde yapılması gerekir.

Ancak, yazınız ekinde gönderilen muvafakatname başlıklı örnekler, düzenleme tarzı itibariyle gayrimenkul bir malın alım, satım veya aynına yönelik taahhüde ilişkin bir düzenleme meyi içermemektedir. Söz konusu kâğıtlar, düzenleme tarzları itibariyle Bayındırılık Bakanlığı'na hisseli olarak malik oldukları taşınmaz üzerinde inşa edilecek konutlarla ilgili olarak Bakanlığa verilen yetkileri ifade etmektedir. Bu yetkiler ise hak sahipleri adına inşaatın Bayındırılık Bakanlığı tarafından yapılması veya yaptırılmasına ilişkin bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun 28. maddesinin 1. fıkrasında: “Bu Kanundan faydalananmak suretiyle inşaat kredisi verilmesini ya da bina yaptırılmasını isteyenlerin, Bayındırılık ve İskân Bakanlığında yapılacak yardıma ilişkin olarak mahallî ilân tarihinden itibaren iki ay içinde mahallin en büyük mülki amirine yazılı başvuruda bulunmaları ve taahhütname vermeleri zorunludur” hükmü yer almaktadır.

Bu itibarla; yazınız ekinde gönderilen (muvafakatname) başlıklı işlemlerin noterliklerce yapılmasında sakınca bulunmadığı düşünülmektedir.” denilmiş olup, yazıya konu işlem örneklerine aşağıda yer verilmiştir.

ÖRNEKLER:

MUVAFAKATNAME

Sahibi bulunduğum Bolu İli, Düzce İlçesi, mahallesi/köyündeki ..... ada ..... parsel sayılı gayrimenkulumün üzerine ev yapan ve 17.08.1999 tarihli depremde evi yıkılan/orta hasar gören/hafif hasar gören .....nın YASAL İMKANLAR HASIL OLDUĞUNDA İmar Kanunu vesair ilgili kanunlar ve diğer mevzuata uygun olarak ilgili makamların izni dahilinde gayrimenkulumün üzerine ev yapmasına veya hasar gören binasını onarmasına yahut kira veya her ne nam altında olursa olsun devlet tarafından verilecek aynı veya nakdi yardımları almasına yahut Afet İşleri Genel Müdürlüğüne Afet konutu yapılmasına rıza ve muvafakatim bulunduğu beyan ve ikrar ederim.

Muvafakatte bulunan:

MUVAFAKATNAME

17.08.1999 tarihinde meydana gelen deprem dolayısı ile evi (Yıkılan) (ağır hasarlı) .....oğlu .....doğumlu .....nın, hissedarı bulunduğumuz Bolu İli Düzce İlçesi ..... Köyü .....mevkiinde kain ve tapuya .....ada, ...pafta .....parsel numarasında kayıtlı gayrimenkul üzerinde kendi hissesine afet konutu yapmasına veya Bayındırılık Bakanlığı Afet İşleri genel müdürlüğünde afet konutu yaptırılmasına muvafakat ederiz.

Muvafakat edenler:

9- 6292 sayılı Kanun gereğince (2/B) alanları için verilecek muvafakatnamelerin ilgilisinin istemi üzerine noterliklerde yapılmasının zorunlu olduğu:

“6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun” 26 Nisan 2012 tarihli ve 28275 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu Kanunun 1 inci maddesi hükmü gereğince, 6831 sayılı Kanunun 2 nci maddesine göre Hazine adına orman sınırları dışına çıkarılan yerler ile Hazineye ait tarım arazileri hakkında uygulanan bu Kanun, Hazineye ait tarım arazilerinin satışına ilişkin usul ve esasları da belirlemektedir.

Kanunun 2 nci maddesinde;

2/B alanları: 6831 sayılı Kanunun 20/6/1973 tarihli ve 1744 sayılı Kanunla değişik 2 nci maddesi ile 23/9/1983 tarihli ve 2896 sayılı, 5/6/1986 tarihli ve 3302 sayılı kanunlarla değişik 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (B) bendine veya kesinleşmiş mahkeme kararlarına göre Hazine adına orman sınırları dışına çıkarılan ve çıkarılacak yerleri,

İdare: İllerde defterdarlıklar, ilçelerde malmüdürlüklerini,
İfade ettiği belirtilmiştir.

Kanunun "**Hak sahibi, başvuru ve doğrudan satış**" başlıklı 6 ncı maddesinin 1 inci ve 2 ncı fıkralarında (2/B) alanlarında bulunan taşınmazlarda hak sahipleri olanlar açıklanıktan sonra, (10)uncu fıkrasında "**Hak sahibi olunmasında kanuni halefiyet, hak sahibinin veya mirasçılarının bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra noter tarafından düzenlenecek muvafakatname vermeleri hâlinde ise akdî halefiyet hükümleri geçerlidir. Bu fıkra göre noter tarafından düzenlenecek muvafakatnamelerden 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu hükümlerine göre elli Türk Lirası maktu noter harcı alınır.**" hükmüne yer verilmiştir.

Bu fıkra hükmünden anlaşılacağı üzere, kayıtlara göre hak sahibi olan kişi ya da mirasçılarının, akdi halefiyeti tesis edebilmeleri için idareye noter onaylı bir muvafakatname vermeleri zorunludur.

Hak sahibi olan kişi ya da mirasçılarının istem ve beyanlarına göre idareye verilmek üzere hazırlanacak muvafakatnamenin örneği aşağıya çıkarılmıştır.

ÖRNEK:

MUVAFAKATNAME

..... İli ..... İlçesi ..... Mahallesi/Köyü ..... Mevkii/Yöresinde bulunan, ada numarası ....., Parsel numarası ....., yüzölçümü ..... m² ve kullanılan yüzölçümü ise ..... m² olan taşınmazı 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalınjmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi İle Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun kapsamında akdi halefim/halefimiz olarak almak isteyen ..... T.C. Kimlik numaralı .....'ninmasına ve adına tescil edilmesine muvafakat ettiğimi/ettiğimizi beyan ederim/ederiz.

Muvafakat eden
(Hak sahibi/mirasçısı/mirasçıları)

10- Yapı kullanma izninin devrine yönelik muvafakatnamelerin yapılamayacağı:

Örneği ekli "Muvafakatname" başlıklı işlemin noterliklerde düzenlenip düzenlenmeyeceği konusunda intikal ettirilen tereddütler üzerine Bakanlıkta görüş istenmişti.

Yönetim Kurulunun 16.12.1997 günü toplantıda görüşülen, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün, 04.09.1997 günü 13687 sayılı yazılarında;

"*Yapı Kullanma izninin bir başka şahıs adına çevrilmesine muvafakat işleminin, noterde yapılp yapılamayacağının ve değer gösterilip gösterilmeyeceğinin damga ve harç vergisi uygulamasında dikkate alınmak üzere, görüşümüzün bildirilmesini kapsayan ilgide kayıtlı yazınız ve eki incelendi.*

Bilindiği üzere, 3194 sayılı İmar Kanununun yapı ruhsatı olmasını düzenleyen 22. maddesi uyarınca yapı ruhsatıyesi almak için belediye ve valiliğe yapı sahipleri veya kanuni vekillerince dilekçe ile müracaat edilir. Dilekçeye tapu (istisnai hallerde tapu senedi yerine gelecek belge), ... eklenmesi gereklidir.

Aynı Kanunun "Yapı kullanma izni" başlıklı 30. maddesine göre; yapı tamamen bittiği takdirde tamamının, kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığı takdirde bu kısımlarının kullanılabilmesi için inşaat ruhsatını veren belediye, valilik (...) bürolarından; 27 ncı maddeye göre ruhsata tabi olmayan yapıların tamamen veya kısmen kullanılabilmesi için ise ilgili belediye ve valilikten izin alınması mecburidir. Mal sahibinin müracaatı üzerine, yapının ruhsat ve eklerine uygun olduğunu ve kullanılmasında fen bakımından mahzur görülmmediğinin tespit gerekmektedir.

Yukarıda bahsedilen kanun maddeleri incelendiğinde, yapı ruhsatiyesi ve yapı kulanma izninin, ancak tapu ve tapu yerine geçen belgelere sahip mal sahipleri veya vekilleri tarafından alınabileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu itibarla, mal sahibi veya vekiline belirli şartların gerçekleşmesi halinde verilen izin, başka bir şahıs adına çevrilmesine muvafakat verilmesi söz konusu değildir. Bu bakımından noterlerce de muvafakat adı altında aşağıda örneği bulunan muvafakatnamenin yapılmasının mümkün olmadığı düşünülmektedir." denilmektedir.

ÖRNEK: (*Yapılması uygun olmayan muvafakatnamenin örneğidir*)

MUVAFAKATNAME

..... İlçesi, hudutları dahilinde ve tapunun ..... parsel numarasında kayıtlı bulunan gayrimenkulüm üzerinde yapı kullanma izni adıma çıkarılmış iki katlı evimin (veya tek katlı) üst katının (veya alt katının) inşaatinin masrafları oğlum ..... tarafından karşılanmış olup, her ne kadar yapı kullanma izni adıma ise de, oğlum ..... adına çevrilmesine, kendi adına ruhsat almasına rıza ve muvafakat ederim.

11- İstanbul ilindeki mezar yerlerinin kullanım hakkının kan ve sıhri bağı olmayan kişilere muvafakatle devir edilemeyeceği:

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Mezarlıklar Müdürlüğü tarafından, aynı yer Noter Odası Başkanlığına gönderilen, mezar yeri kullanım hakkının usulsüz olarak başkalarına devri işlemlerinin noterlik dairelerinde yapıldığına ilişkin 23.05.2013 tarih ve 97071 sayılı yazısı Yönetim Kurulunun 17.09.2013 günü toplantılarında görüşülmüştür.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Cenaze ve Defin Hizmetleri Yönetmeliğinin (İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisinin 22.07.2003 tarih ve 641 numaralı kararıyla değişik) 9/1inci maddesinde; "mezar yerlerinin kullanım hakkı, belge sahibinin ancak; eş, 1'inci, 2'inci ve 3'üncü derecede kan ve sıhri hisimlarına noter kanalıyla devredilebilir. Başkalarına devredilemez. Madde anılan belgeye şerh olarak kayıt edilir. Cenaze defni konusunda; kan ve sıhri bağı olmayan kişilerin, mezar sahibinin muvafakatı olsa dahi defni yapılmaz" hükmüne yer verilmesi nedeniyle, yukarıda belirtilen belirli şahıslar dışında devir yasağı getirilmiştir.

Bu sebeple; İstanbul ilindeki mezar yerlerinin kullanım hakkının kan ve sıhri bağı olmayan kişilere muvafakatle devir edilemeyeceğinin dikkate alınması gerekmektedir.

12- Kooperatif ortaklık payının bölünmesine yönelik muvafakatnamelerin yapılamayacağı:

Tasfiye halindeki bir kooperatifin üyeleri tarafından Kooperatif Başkanlığına verilen, örneği ekli ...Taahhüname...lerde, harç ve damga vergisinin ne şekilde alınması gerekeceği konusunda intikal ettirilen tereddütler üzerine, üyenin parselasyon planına göre, numarası belirtilen parselde 1/2 hissenin adına tapu çıkarttırılmasına bir itirazı olmadığını kabul ve taahhüt ettiği dikkate alınarak, Kooperatifler Kanununun 19 uncu maddesi doğrultusunda ortaklık payının tecezzi edip edemeyeceği, bu şekilde taahhütnamenin düzenlenip düzenlenmeyeceği, düzenlenenebilecek ise değer gösterilmesinin zorunlu olup olmayacağı konularında fotokopisi gönderilerek Adalet Bakanlığından görüş istenmiş idi.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden alınan 20.08.1996 günü 12447 sayılı yazda; "1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 19.maddesinin 1. fıkrasında yer alan "Kooperatif giren her şahistan (her şahıs tarafından) en az bir ortaklık payı alınması gerekdir" hükmü karşısında, tasfiye halinde olsa bile kooperatif ortaklık payının bölünmesi, kooperatif ortaklık payının bölünmesine yönelik taahhüname veya muvafakatname düzenlenmesi mümkün bulunmadığından, harç alınmasının da söz konusu olmayacağı düşünülmektedir" denilmesi ve bir pay ve bu paya bağlı haklar için kooperatifte yalnızca bir ortak alınmasının mümkün olması nedeniyle kooperatif ortaklık payının bölünmesine yönelik taahhüname veya muvafakatnamelerin yapılmaması gerekmektedir.

13- 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunun 5inci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında Türk Patent ve Marka Kurumuna verilecek muvafakatname:

6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu 10 Ocak 2017 tarihli ve 29944 sayılı, Sınai Mülkiyet Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik ise 24 Nisan 2017 tarihli ve 30047 sayılı

Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup, aynı Kanunla 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununun 5 nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi gereğince, aynı veya aynı türdeki mal veya hizmetlerle ilgili olarak tescil edilmiş ya da daha önceki tarihte tescil başvurusu yapılmış marka ile aynı veya ayırt edilemeyecek kadar benzer işaretler marka olarak tescil edilmez. Ancak aynı maddenin üçüncü fıkrası gereğince, önceki marka sahibinin başvurunun tesciline açıkça muvafakat ettiğini gösteren noter onaylı belgenin Kuruma sunulması hâlinde başvuru, birinci fıkranın (ç) bendine göre reddedilemez ve önceki marka sahibi muvafakat ettiği takdirde tescil işlemi yapılır. Bu amaçla verilecek muvafakatname ile ilgili açıklamalara Sınai Mülkiyet Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde yer verilmiştir. Bu madde hükmüne göre **bu muvafakatnamenin aşağıdaki unsurları içerecek şekilde, Kurum tarafından geçerli kabul edilen imzalı form şeklinde düzenlenmesi, noter tarafından onaylanması ve kayıtsız ve şartsız olması zorunludur:**

- a) Muvafakat verilen başvuru sahibi veya sahiplerinin kimlik ve iletişim bilgileri.
- b) Muvafakat formunun başvuru aşamasında sunulması halinde muvafakata konu marka örneği; karara itiraz aşamasında sunulması halinde muvafakata konu başvuru numarası.
- c) Muvafakat veren başvuru veya marka sahibi veya sahiplerinin kimlik ve iletişim bilgileri ile muvafakata konu önceki tarihli başvuru veya markalara ait başvuru veya tescil numaraları.
- d) Muvafakat formu başvuru veya marka sahibi adına vekil tarafından imzalanmış ise muvafakat yetkisini içeren noter onaylı vekâletname veya söz konusu vekâletnamenin noter onaylı örneği.

Türk Patent ve Marka Kurumu Hukuk Müşavirliğince Birliğimize gönderilen 22.05.2017 tarihli ve E.2017-OE-204993 sayılı yazida;

"Kurum tarafından kabul edilen form TÜRKPATENT' in resmi internet adresinde mevcut olup, bu forma uygun olmayan şekilde hazırlanmış bir muvafakatnamenin kabul edilmesi de mümkün değildir." denildiğinden, aynı veya aynı türdeki mal veya hizmetlerle ilgili olarak tescil edilmiş ya da daha önceki tarihte tescil başvurusu yapılmış marka ile aynı olan bir markanın tescil edilebilmesi için (Ek 1 ve 2) de yer alan örneklerde uygun muvafakatnamelein onaylanması icap etmektedir.

II – FERAGAT İŞLEMLERİ:

14- Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında belediyece tahsis edilen konuta ilişkin haktan feragat:

Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında, sahibi olduğu gayrimenkulünü vermesi nedeniyle belediyece adına tahsis edilen dairenin, tapu devri yapıldıktan ve daireyi teslim aldıktan sonra geçerli olmak üzere; üçüncü şahıslara satış vaadi yolu ile satışının yapılp yapılamaya- çağının Birliğimizden sorulması üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve Yönetim Kurulunun 28.04.2008 ve 25.07.2008 tarihli toplantılarında görüşülen 12.02.2008 tarih ve 4057 sayılı cevabı yazida;

"Bir kimsenin diğerine ivazsız olarak malının tamamını veya bir kısmını temlik etme taahhüdünde bulunması, bağıtlama vaadi şeklinde mümkün bulunmaktadır. Malının taşınmazını veya taşınmazdaki payını ileride satmak yükümlülüğüne girmesi ise, gayrimenkul satış vaadi şeklinde yapılmakta olup, tek taraflı irade beyanı ile sözleşmenin tamamlanması mümkün bulunmamaktadır. İzmir 11. Noterliğinin yazısında belirtilen işlemin metninden, başvuruda bulunan şahsin iradesinin, kendisine tahsis edilen konutu üçüncü kişiye bağıtlamak olduğu anlaşılmakla birlikte, talepte bulunanın iradesinin açıklattırılması suretiyle, ivazsız olarak konutu devretmek istediğini bildirmesi durumunda işlemin (gayrimenkul bağıtlama vaadi), ivazlı olarak devretmek istediğini bildirmesi halinde (gayrimenkul satış vaadi) şeklinde, şahsin yalnızca belediyeden olan konut tahsis hakkından feragat etmek istemesi

halinde ise (feragatname) şeklinde yapılabileceği düşünülmektedir." denildiğinden, buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

15- Mirasta intifa hakkını seçen eşin, bu hakkından feragat etmesine ilişkin senedin noterliklerde düzenlenlenebileceği:

Daha önce mahkemedede mirastan intifa hakkını seçen eşin daha sonra noterde mirasa dahil bir menkul veya gayrimenkul mal üzerindeki intifa hakkından feragat etmek istemesi halinde bunun geçerli olup olamayacağı, mahkemedede intifa hakkını seçen eşin bunu bilahare noterde mülkiyet hakkına çevirip çeviremeyeceği hususlarında yaşanan tereddütler üzerine Adalet Bakanlığından görüş sorulmuş ve alınan cevap 22.10.1990 tarih ve 70 sayılı genelge ile noterliklere duyurulmuştur.

Bu genelge üzerine doğan bazı tereddütler nedeniyle Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden yeniden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 12.12.1991 tarih ve 52601 sayılı yazida:

"Mahkemedede daha önce intifa hakkını seçen eşin bundan sonra noterde mirasa dâhil bir kısım mal üzerindeki intifa hakkından feragatinin geçerli olup olamayacağı hususu ile ilgili görüşümüz bir genelge ile tüm noterliklere duyurulmuştur.

Bu defa bir avukatın başvurusundan söz edilerek intifa hakkı sahibi eşinin noterlikte kısmı feragati hususunda Bakanlığımız görüşü sorulması üzerine konu yeniden incelendi.

1- Mirastan, veraset ilamında intifa hakkını seçmiş bulunan eşin daha sonra bu hakkını mülkiyete çevirmek istemesi halinde nasıl hareket edileceği hususu önceki yazımızda ifade edilmiştir.

2- Aynı durumda bulunan eşin, mirasa dahil bir menkul veya gayrimenkul üzerindeki intifa hakkından noterde düzenlenlenecek bir senetle feragat edip edemeyeceği hususuna gelince;

Intifa hakkını seçen eşin, mirasa dahil tüm emval üzerinde bu hakkı mevcuttur. Kişi sahip olduğu haktan her zaman feragat edebilir. Binaenaleyh intifa hakkını seçen eşin noterlikte mirasa dahil bir menkul veya gayrimenkul mal üzerindeki intifa hakkından feragat edebilir. Bu hususta noterde senet düzenlenenebilir. Ne var ki, feragat senedini uygulayacak olan kurum veya kuruluşun bununla yetinip yetinememesi o birimin takdirine aittir." denildiğinden, mirasta intifa hakkını seçen eşin, bu hakkından feragat etmesine ilişkin senedin noterliklerde düzenlenmesi mümkün bulunmaktadır.

16- Kanundan doğan önalım hakkından feragat işleminin noterliklerde yapılabileceği:

Kanundan doğan önalım hakkından feragat işleminin noterliklerde yapılamayacağına ilişkin bir başvuru nedeniyle konu, Yönetim Kurulu'nun 10.07.2007 tarihli toplantılarında görüşülmüştür.

TMK' nin 733 üncü maddesinde, yasal önalım hakkından feragat sözleşmenin "resmi şekilde" yapılacağı hükmüne yer verilmiştir. Kanun koyucu, 2644 sayılı Tapu Kanununun 26 ncı maddesinde olduğu gibi, resmi şekli öngördüğü hallerde yetkili makamı da göstermiştir. Bu maddede, tapu sicil memurları tarafından yapılacağı belirtilen işlemler içinde "yasal önalım hakkından feragat" işlemi gösterilmemiştir. Kanunlarda yetkili makamı gösteren özel bir hüküm bulunmayan hallerde, Noterlik Kanununun 60 ncı maddesi uyarınca noterler, resmi şekilde yapılması öngörülen bütün hukuki işlemleri düzenlemeye yetkili olduklarıdan "kanundan doğan önalım hakkından feragat" işlemini de yapabilirler.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün, konuya ilişkin sorumuz üzerine gönderdiği 12 Haziran 2007 tarihli ve 15 - 2412 sayılı cevap yazısında da;

"Şufa hakkı, bir taşınmaz malın satılması halinde, onu diğer alıcılaraya nazaran öncelikle satın alabilme hakkıdır. (MK. 732, 735). Hissedarlık esasına göre tescilli taşınmaz mallarda hissedarların birbirlerine karşı şufa hakları vardır. Bu hak kanun tarafından tanındığından kanuni şufa hakkı denmektedir. Kanuni şufa hakkının tapu kütüğüne şerhine gerek yoktur. Taşınmaz malda hisse sahibi olmak bu hakka sahip olmak için yeterlidir. Hissenin çok veya az oluşunun da önemi yoktur. Şufa hakkının kullanılmasına esas olmak üzere, tapuda yapı-

tan satışıları şufa hakkı sahibine ihbar yükümlülüğü satıcıya ve yeni alıcıya aittir. Tapu Sicil Müdürlüğü'nün ihbar yükümlülüğü yoktur. Yapılan satış alıcı veya satıcı tarafından diğer paydaşlara noter aracılığıyla bildirilmelidir (MK. 733/2). Bu haktan feragat edilebilir (MK. 733). Feragat noterden yapılabileceği gibi tapu sicil müdürlüğüne başvurarak da yapılabilir. Noterden düzenlenmiş feragatname ile veya bizzat tapu sicil müdürlüğüne yapılan müracaatlarda feragat edenin müracaatı tescil istem belgesine yazılarak tapu kütüğünün şerhler hanesine şerh edilmektedir” denilmektedir.

Açıklanan sebeplerle, kanundan doğan önalım hakkından feragat işleminin noterliklerde yapılması mümkün bulunmaktadır.

17- Toplu iş sözleşmesi ile belirlenen zam ve ödemelerin bir bölümünden feragat edildiğine ilişkin işlemin noterliklerde yapılamayacağı:

Toplu İş Sözleşmesi ile belirlenen zam ve ödemelerin bir bölümünden feragat edildiğine ilişkin "Feragatname" başlıklı işlemin noterlikte yapılp yapılamayacağı konusunda intikal eden tereddütler, Yönetim Kurulu'nda görüşülmüş ve Adalet Bakanlığından görüş istenilmiştir. Yönetim Kurulu'nun 05.04.2000 günlü toplantılarında görüşülen Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden alınan 28.2.2000 tarih ve 3547 sayılı yazında;

"Bilindiği gibi, Anayasanın 53 ncü maddesinde: "İşçiler ve İşverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler.

Toplu iş sözleşmesinin nasıl yapılacağı kanunla düzenlenir.

Aynı işyerinde, aynı dönem içinde, birden fazla toplu iş sözleşmesi yapılamaz ve uygulanamaz" şeklindeki düzenlemeyle toplu iş sözleşmesi hakkına yer verilmiştir.

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun (mülga 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununun) 2 nci maddesinde; toplu iş sözleşmesi, İş sözleşmesinin yapılması, içeriği ve sona ermesine ilişkin hususları üzere işçi sendikası ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren arasında yapılan sözleşme olarak tanımlanmıştır

Aynı Kanunun 36. maddesinde, toplu iş sözleşmesinde aksi belirtilmekçe iş sözleşmeleri toplu iş sözleşmesine aykırı olamayacağı, iş sözleşmelerinin toplu iş sözleşmesine aykırı hükümlerinin yerini toplu iş sözleşmesindeki hükümlerin alacağı, toplu iş sözleşmesinde iş sözleşmelerine aykırı hükümlerin bulunması hâlinde ise iş sözleşmesinin işçi yararına olan hükümlerinin geçerli olacağı hükmü altına alınmıştır.

Diğer taraftan, iş hukukuya ilgili uyuşmazlıklarda ibra belgelerinin çok önemli rol oynadıkları görülmektedir. Alacaklarının alacak hakkından vazgeçmesini ve bu suretle borçlunun borçtan kurtulmasını kapsayan akde ibra denir. Yargıtay'ın bir kararına göre ibra, hukuki mahiyetçe var olan bir hakkı yitirme sonucunu doğuran tasarrufi işlemlerdendir. İctihat, ibra belgesinin düzenlenme zamanı üzerinde de durmakta, iş sözleşmesinin sona ermesinden önce düzenlenmiş belgelere geçerlik tanımamaktadır. Bu belgeler, hukuki nitelikleri bakımından geçmişe yöneliklerdir, gelecekteki işçilik hakları, ibra belgelerinin etki alanları dışında kalırlar.

Yasa koyucu, toplumsal açıdan işçi haklarının mutlak surette işçinin eline geçmesini öngörmüş, bu amaçla çeşitli teminat hükümlerine yer vermiş (İ.K.m.13,28 vd) ve bu sonucu sağlamak için ayrıca cezasal yaptırımlara (İ.K.98/III ve 99) başvurmuştur. Karşılıksız olarak işçi haklarından feragat belgesi vermek, kanunun kamu düzeni düşüncesiyle koyduğu bu hükümlerin bertaraf edilmesi anlamına gelebilecektir. Bundan başka, bu gibi durumlarda çoğu kez işverenin gizli baskısı ve zorlaması söz konusudur. Zira yaşam deneyimleri işçinin hiçbir şey karşılığı olmadan haklarından isteyerek vazgeçmesini kabule elverişli değildir. Uygunlамada işveren, bazı kez işçi haklarını, bunların bir kısmından işçinin vazgeçmesi şartıyla ödemek; aksi halde işçilik haklarını teslim etmemek gibi kötü yol izler. İşçi, böyle bir davranış sonucu aldığı haklarını kapsayacak şekilde ibra belgesi vermişse, bu durumun korkutma (ikrah) olarak kabulü ve işçinin bu irade bozukluğuna dayanarak belgenin hükümsüzlüğünü ileyi sürme hakkı olduğu kabul edilmektedir.

Bu itibarla;

*Toplu iş sözleşmesi ile belirlenen zam ve ödemelerin bir bölümünden feragat edildiği-
ne ilişkin işlemin noterliklerde yapılamayacağı düşünülmektedir."*

Denilmektedir.

18- 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamında kamu kurum ve kuruluş- larında istihdam edilecekler tarafından verilecek feragatnameler:

9 Mayıs 2014 tarihli ve 28995 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan; "Terörle Mücadele Kanunu Kapsamında Kamu Kurum ve Kuruluşlarında İstihdam Edilecekler Hakkında Yönetmelik", 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun ek 1 inci maddesi kapsamına girenlerden Yönetmeliğin 2 nci maddesinde hak sahipliği sonucunu doğuran du-rumların gerçekleşmesi halinde istihdam hakkı sahiplerinin istihdam edilmesine ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır.

Yönetmeliğin "Başvuru usul ve esasları" başlıklı 5 nci maddesi;

"MADDE 5- (1) Başvurular; istihdam talep formu doldurulmak suretiyle istihdam hakkından yararlanmak isteyenlerin ikamet ettikleri ildeki aile ve sosyal politikalar İl müdürlüğüne yapılır.

(2) Anne veya babanın istihdam hakkını kullanabileceği durumda, annenin başvurusunda babanın, babanın başvurusunda da annenin istihdam hakkından feragat ettiğine dair beyan alınır. Kardeşlerden birisinin bu istihdam hakkını kullanabilmesi için, hak sahibi anne ve baba ile diğer kardeşlerin istihdam hakkından feragat ettiklerine dair beyan alınır.

(3) Anne, baba veya kardeşlerin istihdam hakkını kullanabileceği durumda, anne veya babanın başvurusunda kardeşlerden istihdam hakkından feragat ettiklerine dair beyan istenilmez. Bu hakkı kardeşlerden birinin kullanmak istemesi halinde, hak sahibi anne, baba ve diğer kardeşlerden istihdam hakkından feragat ettiklerine dair beyan alınır.

(4) Eş veya çocuğun istihdam hakkını kullanabileceği durumda, eşin başvurusunda çocuklardan istihdam hakkından feragat ettiklerine dair beyan istenilmez. Çocuğun başvurusunda ise hak sahibi eş ve diğer çocuklardan istihdam hakkından feragat ettiklerine dair beyan alınır.

(5) Sadece kardeşlerin istihdam hakkını kullanabileceği durumda, diğer hak sahibi kardeşlerden istihdam hakkından feragat ettiklerine dair beyan alınır.

(6) Malulün hak sahibi eşı veya çocuğu varsa kardeşleri iş hakkından yararlanamaz. Malulün hayatı olmasi ve istihdam hakkını kendisinin kullanmaması veya kullanamaması halinde; öncelikle lehine feragat verdiği eşı veya çocuğu, eşı veya çocuğunun bulunmaması durumunda ise lehine feragat verdiği kardeşi istihdam hakkından faydalanabilir. Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmakla birlikte bu Yönetmelik hükümlerine göre ayrıca istihdam hakkı bulunan malullerin istihdam hakkından lehine feragat verdiği eşı veya çocuğu, eşı veya çocuğunun bulunmaması halinde lehine feragat verdiği kardeşi yararlanır.

(7) İki hak sahipliği durumunda hak sahibi eş veya çocuğun bulunması halinde, bunların kullanabileceği istihdam hakkından anne, baba veya kardeşler yararlanamaz.

(8) İki hak sahipliği durumunda hak sahibi anne, baba veya kardeşin bulunması halinde, bunların kullanabileceği istihdam hakkından eş ve çocuklar yararlanamaz.

(9) Feragat beyanı noter huzurunda yazılı olarak düzenlenir."

Hükümlerini içerdiginden sözü edilen feragatnamenin yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda noterliklerde yapılması zorunluluğu bulunmaktadır.

19- Doğmamış haktan feragat edilemeyeceği:

a) Dava açma hakkından feragat:

Erzincan'da mukim veya orada işleri bulunan kişiler tarafından verilmek istenen ve içeriği "13 Mart 1992 tarihinde Erzincan'da meydana gelen depremde yıkılan işyerlerimin yapılması için Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü kamulaştırılacak olan yukarıda evsafi yazılı gayrimenkulümün kamulaştırılması halinde, kamulaştırma bedelini % 35 indirimle kabul ettiğimi ve bu kamulaştırma ile ilgili olarak tezyidi bedel davası aç-

mayacağımı taahhüt ederim" şeklinde olan işlemin onaylanıp onaylanmayacağı bir noterimizce sorulması üzerine konunun Yönetim Kurulu'nda görüşülmesi sonunda;

Dava açma hakkından feragati içeren bu taahhütnamenin incelenmesinden anlaşılıcığı üzere; ilgili, düzelendiği anda bilinmeyen ve ileride doğacak bazı haklarından peşinen vazgeçemekte ise de, medeni haklardan önceden feragat mümkün olamayacağı cihetle bu yönü itibariyle yasalara aykırı görülen bu tip feragati içeren taahhütnamelerin noterlerce yapılmaması gerektiğinin düşünüldüğüne karar verilmiştir.

b) Diğer haklardan feragat:

Türk Hava Kurumunun pilot eğitimi görecek kimselerden istediği taahhütnameler konusunda doğan bir tereddüt üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 10.10.1990 tarih ve 43653 sayılı yazında:

"Türk Hava Kurumunda pilot eğitimi görecek kimseler tarafından anılan kuruma verilmesi istenen taahhütname başlıklı kağıt muhtevasının kanunlara aykırı olduğundan söz edilerek bununla ilgili işlemin noterlikte yapılp yapılamayacağı hususunda Bakanlığımız görüşü sorulmaktadır.

Yazınız elindeki taahhütname başlıklı kâğıtta pilot eğitimi görmek isteyen kimse, bu eğitim sırasında yaralanması veya ölümü halinde kurumun sorumlu olmayacağı, ayrıca kendisinin veya mirasçılarının kurumdan herhangi bir hak talep etmeyeceklerini taahhüt etmektedir.

Burada üç hususa değinilmektedir.

1) Kendisinin yaralanması veya ölümü halinde kurumun sorumlu olmayacağı:

Yaralanma veya ölüm vukuunda kurumun hadisedeki kusur ve ihmali ölçüsünde kanun hükümlerine göre doğacak sorumluluğu ilgililerin bertaraf etmesi mümkün değildir. Zira bu sorumluluk sadece hukuki değil, cezai de olabilecek niteliktir. Bu itibarla taahhütnamemin bu bölümü hukuken geçerli değildir.

2) Ölümü halinde mirasçılarının kurumdan hak talep etmeyecekleri hususu:

Bu da geçersizdir. Zira kişinin kendi ölümünden sonra mirasçılar lehine doğabilecek bir haktan, onlar adına önceden feragat etmesi hukuki bir hükmü ifade etmemektedir.

3) Yaralanması veya malül kalması halinde kurumdan bir hak talep etmeyeceği hususu:

Kural alarak doğmamış bir haktan feragat etmek mümkün bulunmamaktadır. Öte yandan kişinin, kendi bedenine cismani zarar ika edilmesini tecvize (uygun bulmaya) hakkı yoktur. Başka bir deyişle, kişi bedeni üzerinde aleyhte bir tasarrufa salahiyetli değildir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrası, ""Kimse, hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemez." (mülga Medeni Kanunun 23/1 maddesinde kimse medeni haklardan ve onları kullanmaktan kısmen olsun feragat edemez) hükmü yer almaktadır. Kişilik haklarının medeni haklardan olduğu, beden tamamietinde kişilik haklarına dahil bulunduğu doktrinde kabul edilmektedir. Bu nedenle kişinin medeni haklarından sayılan konularda feragatine yasal imkân bulunmamaktadır.

Bu açıklamaların ışığı altında 1512 sayılı Noterlik Kanununun 53 üncü maddesi hükmü de nazara alınarak noterin taahhütname başlıklı sözü edilen kâğıtla ilgili işlem yapması gerekeceği düşünülmektedir. denilmektedir.

Belirtilen sebeplerle, Türk Hava Kurumu tarafından pilot eğitimi görecek kimselerden istenilen ve yukarıda izah olunan kanuna aykırılıkları ihtiva eden taahhütnamelerin yapılması gerekmektedir.

Keza bazı sanat ve meslek okulu öğrencilerinin staj yaptıkları fabrika ve müessese-lerden, "...staj yaptığım sürede meydana gelecek her türlü iş kazasında yaralanmam ve hastalanmam neticesinde herhangi bir nam altında tazminat talebinde bulunmayacağımı beyan ve taahhüt ederim" gibi veya benzeri şekillerde taahhütnameler istediği ve yaşı küçük olan öğrenciler için bunu teyiden velisinden de muvafakatname ve yine tazminat talebinde bulunulmayacağına ilişkin taahhütname istediği ve ilgililerinde matbu olarak hazırlanmış bu taahhütnameleri onay için noterlere getirdikleri öğrenilmiştir.

Fabrika ve müesseselerde staj yapacak öğrencilerden istenen bu taahhütnameler de, yukarıda yer verilen Türk Hava Kurumunun pilot eğitimi görecek kimselerden istediği taahhütnamelerle (feragatnamelerle) aynı nitelikte olup, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 10.10.1990 tarihli ve 43653 sayılı yazısında bildirilen görüş doğrultusunda kanunlara aykırı bulunduğuundan noterlerce yapılmaması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
BAŞKAN**

08.09.2020 Hukuki Danışmanlık Per.	:	F.KORKMAZ
08.09.2020 Hukuki Danışman	:	Ş.ARTAR
08.09.2020 Genel Sekreter	:	İ.GÜL

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

27.1.1988 - (5), 10.9.1996 - (42), 26.12.1997 - (74), 20.12.1999 - (44), 31.10.2003 - (39), 1.12.2005 – (33), 27.12.2007 - (64), 01.05.2008 - (12), 29.07.2008 - (26) sayılı genelgeler,

08.05.2012-H (59), 19.09.2013-H (94), 24.04.2017-HD (72) sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

MUVAFAKAT TALEP FORMU (TEK SAHİPLİ)
Letter of Consent (Single Owner)

Bir marka başvurusu, önceki marka sahibinin başvurunun tesciline açıkça muvafakat ettiğini gösteren noter onaylı belgenin Kuruma sunulması hâlinde 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu' nun marka tescilinde mutlak ret nedenlerinin zikredildiği 5(1)inci maddesinin ç bendî (aynılık veya ayrı edilemeyecek kadar benzerlik) nedeniyle reddedilmez.Bu form verilen muvafakatin Kuruma sunulması için kullanılması gereken formdur. Formun elektronik ortamda doldurulması, imzalanması ve noter tarafından onaylanması zorunludur. Muvafakat verilen başvuru sahibi ve muvafakat veren marka sahibinin tek kişi olması halinde bu formu kullanınız. Muvafakat verilen başvuru sahibi ve/veya muvafakat veren marka sahibi birden fazla kişi olması halinde Muvafakat Talep Formunu (Çok Sahipli) kullanınız. Her marka başvurusu için ayrı bir muvafakat formu sunulması zorunludur.

(1) TESCİLİNDE MUVAFAKAT VERİLEN MARKA BİLGİLERİ (Information regarding the trademark for which consent for registration is given)

Başvuru Numarası / Application Number Tesciline açıkça muvafakat edilen yeni tarihlî marka başvurusunun başvuru numarasını yazınız. Muvafakatnamenin başvuru esnasında sunulması durumunda bu kısım doldurulmayacak olup yandaki kısma başvurunun marka örneğinin yerleştirilmesi yeterlidir.	MARKA ÖRNEĞİ / Reproduction of the Mark

(2) MARKA BAŞVURUSU SAHİP BİLGİLERİ (Information regarding the trademark applicant)

Başvuru Sahibi / Applicant Başvuru sahibi gerçek kişi ise ad ve soyadı, tüzel kişi ise kuruluşun tam ve açık unvanını yazınız.	
TÜRKPATENT Müşteri No / TÜRKPATENT Client No TÜRKPATENT tarafından önceki başvuruda verilmiş olan müşteri numarasıdır.	
T.C. Kimlik No/ Vergi No/Uyruğu T.R. Identity No/Tax No/Nationality Başvuru sahibi gerçek kişi ise T.C. kimlik no, tüzel kişi ise vergi no ve dairesini giriniz. Marka sahibi yabancı uyruklu ise uyruğu/kayıtlı olduğu ülkeyi belirtiniz.	

(3) MUVAFAKAT VEREN (BAŞVURU İÇİN RET GEREKİSİ TEŞKİL ETMEYECEK) ÖNCEKİ TARİHLİ MARKA SAHİP BİLGİLERİ (Information regarding the owner of the earlier trademark which is subject of the consent)

Marka Sahibi / Trademark Owner Muvafakata konu (başvuru için ret teşkil etmeyecek) önceki tarihlî başvurunun/markanın sahibi gerçek kişi ise ad ve soyadı, tüzel kişi ise kuruluşun tam ve açık unvanını	

MUVAFAKAT TALEP FORMU (TEK SAHİPLİ)
Letter of Consent (Single Owner)

TÜRKPATENT Müşteri No / TÜRKPATENT Client No TÜRKPATENT tarafından önceki başvuruda verilmiş olan müşteri numarasıdır.				
T.C. Kimlik No/ Vergi No/Uyruk T.R. Identity No/Tax No/Nationality Muvaafakata konu başvurunun/markanın sahibi gerçek kişi ise T.C. kimlik no, tüzel kişi ise vergi no ve dairesini giriniz. Marka sahibi yabancı uyruklu ise uyruklu/kayıtlı olduğu				
Vekil Adı Soyadı - Sicil No Name - Surname of the Representative – Registry No Muvaafakata konu başvurunun/markanın sahibinin marka vekili varsa, vekil ad-soyadı/ firma unvanı ile TÜRKPATENT tarafından vekile verilen sicil numarasını yazınız. Vekaletname sunma zorunluluğu bulunmamaktadır. Fakat muvaafakat formu başvuru sahibi adına vekil tarafından imzalanmış ise muvaafakat yetkisini içeren noter onaylı vekaletname veya söz konusu vekaletnamenin noter onaylı örneği sunulması gerekmektedir.	Var (Önceden Atanan) Available (Previously Appointed)	☐	Var (Yeni Atanan) Available (New Appointment)	☐

(4) MUVAFAKATA KONU (BAŞVURU İÇİN RET GEREKÇESİ TEŞKİL ETMEYECEK) ÖNCEKİ TARİHLİ MARKA BİLGİLERİ
(Information regarding previous trademark subject to the consent (which does not constitute a refusal ground for the application))

Muvaafakata konu başvurunun/markanın tescil kapsamında bulunan **bir kısım mal ve hizmetler için muvaafakat verilmek istenilmesi halinde**, mal ve hizmet listesi kısmına yalnızca muvaafakat verilmek istenen mal ve hizmetlerin yazılması gerekmektedir. Mal ve hizmet listesi doldurulurken eşyaların **Nice sınıf kodlarının** da belirtilmesi gerekmektedir. Muvaafakata konu marka/marka başvurusu için aşağıda verilen alanın yeterli gelmemesi halinde söz konusu formda yer alan satırlar çoğaltılabılır. Muvaafakata konu başvurunun/markanın tüm mal/hizmetleri için muvaafakat verilmesi halinde aşağıdaki "Mal ve Hizmet Listesi" alanında "Tescil kapsamındaki tüm mal ve hizmetler" şeklinde açıklama yapılması mümkündür.

Muvaafakata Konu Markaların Başvuru/Tescil Numaraları Application/Registration Numbers of the Trademarks Subject to Consent	Mal ve Hizmet Listesi / List of Goods and Services

MUVAFAKAT TALEP FORMU (TEK SAHİPLİ)
Letter of Consent (Single Owner)

Bilgileri “Tesciline Muvafakat Verilen Marka Bilgileri” alanında belirtilen başvuru için “Muvafakata Konu Önceki Tarihli Marka Bilgileri” alanında belirtilen markaların, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının ç bendi gereğince red gerekçeleri arasında değerlendirilmemesine muvafakat ediyorum.

I hereby consent to the registration of the application whose information is stated in the section “Information regarding the trademark for which consent for registration is given” within the scope of this letter of consent.

Muvafakat Verenin Adı Soyadı/Unvanı Name/Surname/Title of the Person Who has Given Consent	Tarih (gün/ay/yıl) Date (day/month/year)	İmza/ Kaşe Signature/Seal

MUVAFAKAT TALEP FORMU (ÇOK SAHİPLİ)
Letter of Consent (Multiple Owners)

Bir marka başvurusu, önceki marka sahibinin başvurunun tesciline açıkça muvafakat ettiğini gösteren noter onaylı belgenin Kuruma sunulması hâlinde 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu' nun marka tescilinde mutlak ret nedenlerinin zikredildiği 5(1)inci maddesinin ç bendî (aynılık veya ayrı edilemeyecek kadar benzerlik) nedeniyle reddedilmez.Bu form verilen muvafakatin Kuruma sunulması için kullanılması gereken formdur. Formun elektronik ortamda doldurulması, imzalanması ve noter tarafından onaylanması zorunludur. Muvafakat verilen başvuru sahibi ve/veya muvafakat veren marka sahibi birden fazla kişi olması halinde bu formu kullanınız. Muvafakat verilen başvuru sahibi ve muvafakat veren marka sahibinin tek kişi olması halinde Muvafakat Talep Formunu (Tek Sahipli) kullanınız. Her marka başvurusu için ayrı bir muvafakat formu sunulması zorunludur.

(1) TESCİLİNDE MUVAFAKAT VERİLEN MARKA BİLGİLERİ/ Information regarding the Trademark for Which Consent for Registration is Given

Başvuru Numarası / Application Number Tesciline açıkça muvafakat edilen yeni tarihli marka başvurusunun başvuru numarasını yazınız. Muvafakatnamenin başvuru esnasında sunulması durumunda bu kısım doldurulmayacak olup yandaki kısma başvurunun marka örneğinin yerleştirilmesi yeterlidir.		MARKA ÖRNEĞİ / Reproduction of the Mark

(2) MARKA BAŞVURUSU SAHİP BİLGİLERİ / Information regarding the Trademark Applicant

Muvafakat verilen marka başvurusu sahip bilgileri için aşağıda verilen alanın yeterli gelmemesi halinde söz konusu formda yer alan satırlar çoğaltılabılır.

Muvafakat verilen (marka) başvuru sahibi sayısı Number of the applicants of the trademark application for which consent is given	
Başvuru Sahibi (1) / Applicant (1) Başvuru sahibi gerçek kişi ise ad ve soyadı, tüzel kişi ise kuruluşun tam ve açık unvanını yazınız.	
TÜRKPATENT Müşteri No / TÜRKPATENT Client No TÜRKPATENT tarafından önceki başvuruda verilmiş olan müşteri numarasıdır.	
T.C. Kimlik No/ Vergi No/Uyruğu T.R. Identity No/Tax No/Nationality Başvuru sahibi gerçek kişi ise T.C. kimlik no, tüzel kişi ise vergi no ve dairesini giriniz. Marka sahibi yabancı uyruklu ise uyruğu/kayıtlı olduğu ülkeyi belirtiniz.	
Başvuru Sahibi (2) / Applicant (2) Başvuru sahibi gerçek kişi ise ad ve soyadı, tüzel kişi ise kuruluşun tam ve açık unvanını yazınız.	
TÜRKPATENT Müşteri No / TÜRKPATENT Client No TÜRKPATENT tarafından önceki başvuruda verilmiş olan müşteri numarasıdır.	

MUVAFAKAT TALEP FORMU (ÇOK SAHİPLİ)
Letter of Consent (Multiple Owners)

T.C. Kimlik No/ Vergi No/Uyruğu T.R. Identity No/Tax No/Nationality Başvuru sahibi gerçek kişi ise T.C. kimlik no, tüzel kişi ise vergi no ve dairesini giriniz. Marka sahibi yabancı uyruklu ise uyruğu/kayıtlı olduğu ülkeyi belirtiniz.	

(3) MUVAFAKAT VEREN (BAŞVURU İÇİN RET GEREKÇESİ TEŞKİL ETMEYECEK) ÖNCEKİ TARİHLİ MARKA SAHİP BİLGİLERİ Information regarding Owner of the Previous Trademark (Which Does Not Constitute a Refusal Ground for the Application) Who has Given Consent				
Muvafakat veren marka sahip bilgileri için aşağıda verilen alanın yeterli gelmemesi halinde söz konusu formda yer alan satırlar çoğaltılabılır.				
Muvafakat veren (marka) sahibi sayısı Number of the Trademark Owners Who have Given Consent				
Marka Sahibi (1)/Trademark Owner (1) Muvafakata konu (başvuru için ret teşkil etmeyecek) önceki tarihli başvurunun/markanın sahibi gerçek kişi ise ad ve soyadı, tüzel kişi ise kuruluşun tam ve açık unvanını				
TÜRKPATENT Müşteri No/TÜRKPATENT Client No TÜRKPATENT tarafından önceki başvuruda verilmiş olan müşteri numarasıdır.				
T.C. Kimlik No/ Vergi No/Uyruğu T.R. Identity No/Tax No/Nationality Muvafakata konu başvurunun/markanın sahibi gerçek kişi ise T.C. kimlik no, tüzel kişi ise vergi no ve dairesini giriniz. Marka sahibi yabancı uyruklu ise uyruğu/kayıtlı olduğu				
Vekil Adı Soyadı - Sicil No Name - Surname Of the Representative – Registry No Muvafakat formu başvuru sahibi adına vekil tarafından imzalanmış ise muvafakat yetkisini içeren noter onaylı vekâletname veya söz konusu vekâletnamenin noter onaylı örneği sunulması gerekmektedir.	Var (Önceden Atanan) Available (Previously Appointed)	☐	Var (Yeni Atanan) Available (New Appointment)	☐
Tarih (gün/ay/yıl) Date (day/month/year)	İmza/ Kaşe Signature/Seal			
Marka Sahibi (2)/ Trademark Owner (2) Muvafakata konu (başvuru için ret teşkil etmeyecek) önceki tarihli başvurunun/markanın sahibi gerçek kişi ise ad ve soyadı, tüzel kişi ise kuruluşun tam ve açık unvanını yazınız.				
TÜRKPATENT Müşteri No/ TÜRKPATENT Client No TÜRKPATENT tarafından önceki başvuruda verilmiş olan müşteri numarasıdır.				

MUVAFAKAT TALEP FORMU (ÇOK SAHİPLİ)
Letter of Consent (Multiple Owners)

T.C. Kimlik No/ Vergi No/Uyruğu T.R. Identity No/Tax No/Nationality Muvafakata konu başvurunun/markanın sahibi gerçek kişi ise T.C. kimlik no, tüzel kişi ise vergi no ve dairesini giriniz. Marka sahibi yabancı uyruklu ise uyruğu/kayıtlı olduğu ülkeyi belirtiniz.	
Tarih (gün/ay/yıl) Date (day/month/year)	İmza/ Kaşe Signature/Seal

(4) MUVAFAKATA KONU (BAŞVURU İÇİN RET GEREKİSİ TEŞKİL ETMEYECEK) ÖNCEKİ TARİHLİ MARKA BİLGİLERİ

Information regarding Previous Trademark Subject to the Consent (Which Does Not Constitute a Refusal Ground for the Application)

Muvafakata konu mal ve hizmetler, sınıf kodları ile birlikte yazılmalıdır. Muvafakata konu başvurunun/markanın tescil kapsamında bulunan **bir kısım mal ve hizmetler için muvafakat verilmek istenilmesi halinde**, mal ve hizmet listesi kısmına yalnızca muvafakat verilmek istenilen mal ve hizmetlerin yazılması gerekmektedir. Muvafakata konu marka/marka başvurusu için aşağıda verilen alanın yeterli gelmemesi halinde söz konusu formda yer alan satırlar çoğaltılabılır. Muvafakata konu başvurunun/markanın tüm mal/hizmetleri için muvafakat verilmesi halinde aşağıdaki "Mal ve Hizmet Listesi" alanında "Tescil kapsamındaki tüm mal ve hizmetler" şeklinde açıklama yapılması mümkündür.

Muvafakata Konu Markaların Başvuru/Tescil Numaraları Application/Registration Numbers of the Trademarks Subject to Consent	Mal ve Hizmet Listesi / List of Goods and Services

MUVAFAKAT TALEP FORMU (ÇOK SAHİPLİ)
Letter of Consent (Multiple Owners)

Bilgileri "Tesciline Muvafakat Verilen Marka Bilgileri" alanında belirtilen başvuru için "Muvafakata Konu Önceki Tarihli Marka Bilgileri" alanında belirtilen markaların, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının ç bendi gereğince red gerekçeleri arasında değerlendirilmemesine muvafakat ediyoruz.

We hereby consent to the registration of the application whose information is stated in the section "Information regarding the trademark for which consent for registration is given" within the scope of this letter of consent.

Muvafakat Verenin Adı Soyadı/Unvanı Name/Surmane/Title of the Person Who has Given Consent	Tarih (gün/ay/yıl) Date (day/month/year)	İmza/ Kaşe Signature/Seal

G E N E L G E
(46)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

İbra işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 21.09.2020 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge 'ye işlenmiştir.

1- Genel olarak:

Türk Dil Kurumcula, “aklama, temize çıkarma” olarak tanımlanan ibraya mülga 818 sayılı Borçlar Kanununda yer verilmemesine karşılık, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda borç ilişkisinin sona erme hallerinden biri olarak 132inci maddede “*Borcu doğuran işlem kanunen veya taraflarca belli bir şekilde bağlı tutulmuş olsa bile borç, tarafların şekilde bağlı olmaksızın yapacakları ibra sözleşmesiyle tamamen veya kısmen ortadan kaldırılabilir.*” şeklinde yer verilmiştir.

TBK'nın 132nci maddesinde, genel borçlarda ve borç ilişkilerinde ibraya yer verilmesi dışında bir düzenlemeye aynı Kanunun 420nci maddesinde yapılmış ve işçinin işverenden alacağına ilişkin olarak yapılacak ibra sözleşmesiyle ilgili hükümlere de bu maddede yer verilmiştir. 6098 sayılı TBK'nın 420inci maddesinin de mülga 818 sayılı Borçlar Kanununda karşılığı bulunmamaktadır.

6098 sayılı TBK'nın 132 ve 420nci maddeleri hükümlerine göre;

a) Genel borçlarda ve borç ilişkilerinde ibra: (TBK 132)

- İbra, borcu ve borç ilişkisini sona erdiren sebeplerden biridir.
- Şekle tabi değildir.
- Borcu doğuran işlem kanunen veya taraflarca belli bir şekilde bağlı tutulmuş olsa bile, genel borçlarda ve borç ilişkilerinde ibra sözleşmesi şekilde bağlı değildir.

“TBK'nın 132.maddesinde, “*Borcu doğuran işlem kanunen veya taraflarca belli bir şekilde bağlı tutulmuş olsa bile, tarafların şekilde bağlı olmaksızın yapacakları ibra sözleşmesiyle borcu tamamen veya kısmen ortadan kaldırılabilir.*” denilmiştir. Anılan maddede düzenlenen ibra, borçluya borcu ifa etmeden borçtan kurtarmak hususunda alacaklı ile borçlunun anlaşmasıdır.

İbra ile borcun ne miktarda ibra edildiği bir yorum meselesiştir. Aksi anlaşılmadıkça, ibra borcun tamamı için yapılmıştır. (Oğuzman, M.Kemal/ Öz, Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt: 1, İstanbul- 2012, s. 544- 548.)

İbra hukuki niteliği itibarıyle menfi bir borç ikrarıdır. Ancak ibranın borçtan kurtarıcı sonucu doğurabilmesi ibraya konu işlemlerin açıkça ortaya konulması ve bilinmesine bağlıdır.” (Yargıtay 3. HD T. 04.04.2019, E. 2019/1135, K. 2019/3052)

b) İşçinin işverenden olan alacaklarında ibra: (TBK 420)

- Genel borçlarla ilgili ibra sözleşmelerinin herhangi bir şekilde tabi olmamasına karşın, işçinin işverenden alacağına ilişkin olarak yapılacak ibra sözleşmesinin YAZILI olması,
- İbra konusu alacağın türünün ve miktarının bu sözleşmede açıkça belirtilmesi,

- İbra tarihi itibarıyla sözleşmenin sona ermesinden başlayarak en az bir aylık sürenin geçmişi bulunması,
- Ödemenin hak tutarına nazaran noksansız ve banka aracılığıyla yapılması, Zorunludur.

TBK 420 nci maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere; işçinin işverenden olan alacağına ilişkin **ibra sözleşmesinin şekli ve içeriği yönünden** geçerliliği iki koşulun birlikte gerçekleşmesine bağlanmıştır. Buna göre;

- 1 – İbra sözleşmesi yazılı şekilde yapılmış olmalıdır.
- 2 – Sözleşmede ibra konusu alacağın türü ve miktarı açıkça gösterilmiş olmalıdır. (Noterlikte yapılan ibranamede alacağın türü ve miktarı açıkça belirtilmelidir.)

İbra sözleşmesinin şekli ve içeriği ile ilgili olmayan diğer geçerlilik şartları, ibra tarihi itibarıyla sözleşmenin sona ermesinden başlayarak en az bir aylık sürenin geçmişi bulunması ve ödemenin hak tutarına nazaran noksansız ve banka aracılığıyla yapılmasıdır. (Sözleşmenin şekli ve içeriği ile ilgili olmaması nedeniyle noterin bu süreyi ve banka makbuzunu araştırmalarını zorunluluğu bulunmamaktadır.)

Reşit olmayanın verdiği ibraname geçerli değildir. (Yargıtay 10. HD T. 25.2.1977, E. 5466, K. 1351)

2- Menfi borç ikrarı ve ibra:

Menfi borç ikrarı ve ibra işlemlerine ilişkin açıklamaya, bu işlemlerde harç ve damga vergisinin ne şekilde tahsil edileceğini duyuran 28.11.1996 tarihli ve (61) sayılı genelgeye yer verilmiştir. Bu genelgeye özetle:

“Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü'nden alınan 11.11.1996 günlü 53259 sayılı cevabı yazında;

Yazınız ekinde yer alan (aşağıda gösterilen*) işlem örneği her ne kadar “ibraname” başlığını taşımakta ise de burada gerçekte ibra işlemi söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır. Zira bir işlemin, ibra işlemi olarak kabul edilmesi için herhangi bir hukuki işlemden doğan alacağın belirlenmiş olması gerekmektedir. Burada ise işlem ilgilisi, banka kayıtlarının doğruluğunu kabul etmekte ve eğer banka kayıtlarında gösterilmeyen, bilmediği bir alacağı varsa bu alacağını ibra ettiğini söylemektedir. İlgili tarafların birbirine ne kadar alacaklı veya borçlu olduklarını tam olarak bileyemedikleri durumda; bu belirsiz duruma kendi aralarında son vermek için birbirinden alacaklı olmadıklarına dair düzenledikleri işlemlere “menfi borç ikrarı” denilmektedir. Söz konusu işlemde de banka kayıtlarının dışında, bankadan alacağı olmadığı belirtilmekte ve eğer böyle bir alacağı varsa ibra ettiğini belirtilmektedir. Yani işlem “ibraname” başlığını taşısa da hukuki nitelik olarak menfi borç ikrarı işlemi gerçekleştirilmektedir.

Bu itibarla, ibraname başlığını taşıyan ve banka kayıtlarının doğruluğunu kabul edip, bu kayıtlardan başka bankadan bilmediği ve kanıtlayamadığı alacağının olmadığını belirten işlemin menfi borç ikrarı niteliğinde bulunduğu...” açıklanmıştır.

* Genelgeye konu olan işlem örnekleri:

Örnek 1- **İBRANAME**

TÜTÜNBANK KARŞIYAKA (İZMİR) Şubesinde açtırmış olduğumuz 513807/6 nolu 29.800 Alman Mark tutarlı hesabımıza ait hesap cüzdanımı kaybetmiş bulunmaktayım. Anılan hesap cüzdanımın bundan böyle hiçbir hükmü ifade etmediğini banka kayıtlarının doğruluğunu kabul ettiğimi bu husustan dolayı Tütünbank Karşıyaka (İzmir) şubesinin zimmetini umumi olarak ibra ettiğimi beyan ve ikrar ederim.

Örnek 2-

İBRANAME

Tütünbank Karşıyaka (İzmir) şubesinde açtırmış olduğumuz 513807/6 nolu hesabımıza ait hesap cüzdanımı kaybetmiş bulunmaktayım. Anılan hesap cüzdanımın bundan böyle hiçbir hükmü ifade etmediğini banka kayıtlarının doğruluğunu kabul ettiğimi bu husustan dolayı Tütünbank Karşıyaka (İzmir) şubesinin zimmetini umumi olarak ibra ettiğimi beyan ve ikrar ederim.

Menfi borç ikrarı, bir borcun mevcut olmadığına, ya da iş ve işlemlerde yetkililerin sorumluluklarının bulunmadığına, aklandıklarına ilişkin tarafların beyanlarının tespitine yönelik bir işlemidir.

Yargıtay, ibranın menfi borç ikrarı niteliğinde olduğunu kabul etmektedir.

"İbra hukuki niteliği itibariyle menfi bir borç ikrarıdır. Ancak ibranın borçtan kurtarıcı sonucu doğurabilmesi ibraya konu işlemlerin açıkça ortaya konulması ve bilinmesine bağlıdır." (Yargıtay 3. HD T. 04.04.2019, E. 2019/1135, K. 2019/3052)

"İbra, yönetim kurulu üyelerinin şirkete karşı sorumluluğunu ortadan kaldırın menfi bir borç ikrarıdır." (Yargıtay 23. HD T. 08.05.2018, E. 2016/12, K. 2018/2972)

Menfi borç ikrarında, belirli ve var olan bir borç bulunmamaktadır. Bulunup bulunmadığı belli olmayan alacak ve borcun bulunmadığının beyan yoluyla tarafların anlaştığını gösteren bir tespit işlemidir.

İbra da, Yargıtay'ın kabul ettiği gibi hukuki niteliği itibariyle menfi bir borç ikrarı ise de bundan farkı, ibrada var ve belirli olan bir borç bulunmasıdır. Burada taraflar, var ve belirli olan bir borcu sonlandırmakta ve bu konuda anlaştıklarını bir beyanla tespit etmektedirler.

3- Mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan satıştan doğan borcun ibrasına ilişkin işlemin şekli:

11.02.1993 tarihli, (18) sayılı genelge ve 10.03.1998 tarihli, (27) sayılı genel yazida, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 25.01.1993 tarihli ve 3462 sayılı görüşüne yer verilerek; İsviçre Borçlar Kanununun 115inci maddesindeki ibranın şekilsiz olmasına ilişkin hükmün, mülga 818 sayılı Borçlar Kanununda yer almaması nedeniyle Türk kanun koyucusunun bu fikre katılmadığı, özel hüküm bulunmaması nedeniyle de 1512 sayılı Noterlik Kanununun 81/2 nci maddesinde yer alan genel kural uyarınca, mülkiyeti muhafaza şartı ile yapılan satıştan doğan borcun ibrasının da "düzenleme şeklinde" yapılmasının kanuna uygun olacağı duyurulmuştur.

Ancak, 04.02.2011 tarihli 27836 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununa yeni bir düzenleme olarak giren 132 nci maddede yer alan "**Borcu doğuran işlem kanunen veya taraflarca belli bir şekilde bağlı tutulmuş olsa bile borç, tarafların şekilde bağlı olmaksızın yapacakları ibra sözleşmesiyle tamamen veya kısmen ortadan kaldırılabilir**" hükmü ile borç ilişkisinin sona erme hallerinden biri olarak kabul edilen ibra işlemine ilişkin sözleşmenin herhangi bir şekilde bağlı olmadığı kabul edilmiştir. Bu nedenle Yönetim Kurulunun 27.08.2020 tarihli toplantılarında, 11.02.1993 tarihli ve (18) sayılı genelge uyarınca noterliklerde düzenleme şeklinde gerçekleştirilen mülkiyetin saklı tutulması kaydıyla yapılan satıştan doğan borcun ibrasına ilişkin sözleşmelerin, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunun 132 nci maddesi hükmü doğrultusunda onaylama suretiyle de yapılabileceğine ve 11.02.1993 tarihli, (18) sayılı genelgenin yürürlükten kaldırılmasına karar verilmiştir.

4- Araç kayıtlarından rehinin kaldırılmasının rehin veren tarafından talep edilmesi halinde noter onaylı beyanname veya ibraname aranacağı:

Emniyet Genel Müdürlüğü kendi teşkilatlarına gönderdiği 26.04.2004 tarihli ve 86 sayılı genelge ile araçlar üzerine konulan rehinlerin kaldırılması işleminin mutlaka noter onaylı ibranameye dayanılarak yapılmasını duyurmuş ise de, daha sonra Birliğimize gönderdiği ve Yönetim Kurulunun 22.03.2005 tarihli toplantılarında görüşülen 03.11.2004 günü ve 12596-196665 sayılı yazısında; "Genel Müdürlüğümüze yapılan müracaatlarda; rehin kaldırma yazılarının noterlere ibraname şeklinde değil de, bankalarca yazı şeklinde düzenlenerek noterlere tasdik ettirilmek suretiyle rehin şerhinin kaldırılması talebinde bulunulduğundan bu belgelere göre de rehin şerhinin kaldırılıp kaldırılamayacağı sorulmaktadır.

Konu ile ilgili olarak Türkiye Bankalar Birliği Genel Sekreterliğinin görüşlerine başvurulmuş olup, alınan cevabı yazida; bankalarca kullandırılan taşıt kredilerinin teminatı olarak araçların tescil belgeleri üzerine konulan takyidat şerhlerinin kaldırılmasını teminen, kredi borcunun geri ödenmesini müteakip ilgili bankalardan alınan rehin kaldırma yazısının, noterce tasdiklenmiş ibraname yerine noterce tasdiklenmiş beyanname şeklinde olmasında hukuki herhangi bir sakınca görülmemiş bildirilmiştir.

Bu sebeple, noterlerce düzenlenen ibraname veya bankaca düzenlenen ve noterce tasdiklenen beyannamelere göre de rehin şerhinin kaldırılmasında bir sakınca bulunmamak-

tadır." denildiğinden, rehin kaldırma işlemi ibranameye dayalı olarak yapılabileceği gibi aracın bilgileri ile rehnin kaldırılması beyanını bir yazıya/beyannameye istinaden de yapılabilir.

Yönetim Kurulunun 19.04.2019 tarihli toplantılarında araç üzerine konulan rehnin kaldırılması işleminin aşağıda açıklandığı şekilde yapılmasına karar verilmiştir.

Araç kayıtlarından rehnin kaldırılmasına ilişkin işlemlerde;

Rehin kaldırma işleminin rehin alan tarafından talep edilmesi durumunda, rehin alanın bu yönde beyanı ARTES İşlem Sonuç Belgesi üzerine kaydedileceğinden ayrıca noter onaylı beyanname veya ibraname aranmayacaktır.

Buna karşılık, rehin verenin, rehnin kaldırılmasını talep etmesi halinde, bu işlemin yapılabilmesi için noter onaylı beyanname veya ibraname aranacak ve bunlar ibraz edilmeden rehin kaldırma işlemi yapılmayacaktır.

Rehnin kaldırılmasına yönelik ibranamenin veya beyan yazısının ne şekilde harç ve vergiye tabi tutulacağı hususunda ilgili genelgeye bakılması gerekmektedir.

5- Araçlar üzerine konulan rehinlerle ilgili olarak verilecek ibranamelerle, ibrayı verenin gerçek rehin alacaklısı olup olmadığıının araştırılması gereği:

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ekte bulunan 9.5.2018 tarihli, E. 2017/3-994 ve K. 2018/1048 numaralı kararıyla; borçlu ..... ile kendisini rehin alacaklısı olarak tanıtan ..... isimli kişinin ..... Noterliği'ne müracaat ederek araç üzerinde bulunan rehin şerhinin kaldırılması için ibraname düzenlenmesini talep etmeleri üzerine, davalı noterin, gerçek rehin alacaklısının kim olduğunu araştırmadan, beyana dayalı olarak işlem yapması sonucu araç üzerinde bulunan rehnin kaldırılmasına neden olduğu ileri sürülerek açılan maddi tazminat davasında, noterin, aracın dava dışı kişilere satılmasına sebebiyet verdiği ve dolayısıyla hizmet kusurunu bulduğu gereçesile davacının zararının tazminine karar vermiştir.

Haciz, rehin, ihtiyatlı tedbir gibi araçlara ilişkin kısıtlayıcı şartların noterler tarafından sivil kayıtlarına işlendiği ve noterlerin hukuki işlemlerin güvenliğini sağlamakla da görevli oldukları dikkate alınarak; sahteciliğin önlenmesi amacıyla, araçlar üzerinde bulunan rehinlerin kaldırılmasına yönelik ibranamelerin onaylanması/düzenlenmesi sırasında, rehin alacaklısı ile ibra eden kişinin aynı kişi olup olmadığına araştırılmışından sonra işlem yapılmasıının uygun olacağı düşünülmektedir.

6- İbranamelerle ilgili olarak da Noterlik Kanununun 81inci maddesi gereğince işlem yapılacağı ve önceki işlem ekleneceği:

TNB' nin görüş talep etmesi üzerine, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen 2 Ekim 1975 gün ve 26363 sayılı yazida;

"1512 sayılı Noterlik Kanununun 81inci maddesinin ikinci fıkrasında, 'Tamamlanmasından sonra bir noterlik işleminin değiştirilmesi veya fesih ve iptali veya evvelki işin nitelik ve değeri değişmemek şartıyla düzeltilmesi, evvelki işlemin yapıldığı şekilde yeni bir işlemle yapılır. Yani işlemin tarih ve numarası, noterlik dairesinde bulunan evvelki işleme ait kâğıda yazılacağı', maddenin son fıkrasında da, 'yeni işlemin başka bir noterlikte yapılması halinde de, yeni işleme ait kâğıdın bir nüshasının ilk işleme bağlanması için o işlemi yapan noterlige gönderileceği' hükmeye bağlanmış bulunmaktadır.

Bu hükmeye göre bir noterlik işleminde, herhangi bir kayıt ve şartla bağlı olmaksızın değişiklik yapılmasını gerektiren yeni işlemin ilk işleme işlenmesi veya eklenmesi zorunlu bulunmaktadır.

Bir noterlik işlemindeki borca ilişkin olarak sonradan yapılan ibranamenin, ilk işlemde yazılı borcun kaldırılması, başka bir ifade ile ilk işlemin değiştirilmesi veya iptali gibi bir sonuç doğuracağı tabiidir.

Kanun koyucunun bir işlemede sonradan vaki değişikliğin bu işlemeye kaydedilmesini zorunlu kılmaktaki gayesinin, işlemin gerçek durumu yansıtmasını temine matuf olduğu da aşıkârdır.

Bu itibarla, ibranamelerin ibraya konu teşkil eden ve noterlikte yapılmış ilk işlemle birleştirilmesi için Noterlik Kanunu'nun 81inci maddesi hükmü gereğince işlemeye tabi tutulmasının yerinde, buna paralel olarak tahsil olunan giderlerin de kanunî olacağı düşünülmektedir." denildiğinden, **ibranameye konu ilk işlem** noterlik dairesinde bulunmakta ise ibranamenin

tarih ve numarası noterlik dairesinde bulunan önceki işleme ait kâğıda yazılacak, **ibraname-ye konu ilk işlem** başka bir noterlikte ise, ibranamenin bir nüshası ilk işleme bağlanması için ilk işlemi yapan noterlige gönderilecektir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

05.10.2020 Hukuki Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
05.10.2020 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
05.10.2020 Genel Sekreter : İ.GÜL

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

11.02.1993 – (18), 28.03.2005 – (8) sayılı genelgeler,
10.03.1998-H (27), 23.10.2018-HD (150) sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

YARGITAY
HUKUK GENEL KURULU
Tarih: 09.05.2018,
Esas: 2017/994,
Karar: 2018/1048

Taraflar arasındaki "tazminat" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda Cihanbeyli Asliye Hukuk Mahkemesince davanın reddine dair verilen 09.05.2013 gün ve 2012/142 E., 2013/236 K. sayılı karar davacı vekili tarafından temyiz edilmekle Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 13.01.2014 gün ve 2013/15728 E., 2014/83 K. sayılı kararı ile:

"...Davada, davacı şirket adına kayıtlı .... plakalı 2004 model Renault marka çekici cinsi aracın dava dışı ... isimli şahsa Bucak Noterliği'nin araç satış sözleşmesi ile satıldığı ve aracın trafik kayıtlarına davacı şirket lehine ödenmeyen kısım 57.000,00-TL. bedel ile rehin şerhi işlendiği, borçlu ... ve kendisini rehin alacaklısı olarak tanıtan.... isimli kişilerin Cihanbeyli Noterliği'ne müracaat ederek aynı bir hak olan rehin şerhinin kaldırılması için gerekli olan ibraname düzenlettirdikleri, davalı noterin satım ve rehin sözleşmesini düzenleyen Bucak Noterliği'nden teyit almadan, gerçek rehin alacaklısının kim olduğunu araştırmadan 57.000,00-TL. bedelli rehin şerhinin kaldırılmasını sağlayacak belgeyi düzenleyerek görevi gereği gerekli dikkat ve özeni göstermemeksızın beyana dayalı olarak işlem yaptığı, davalı noterin ağır hizmet kusuru bulunduğu ileri sürüller, 57.000,00-TL. maddi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek faizi ile tahsil istenilmiştir.

Davalı, davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece, davalı Noterlige ait 26.03.2012 tarih ve 1689 sayılı İbraname üzerinde yapılan incelemede söz konusu ibranamede davalı noterin sadece kimlik tespiti yaptığı, buna dayalı olarak araç üzerindeki ipoteği ise trafik tescil kurumunun kaldırıldığı, ayrıca davalı noterin söz konusu ipoteğin alacaklısını araştırma hak ve yükümlülüğü bulunduğu dair hiçbir hukuki dayanağın bulunmadığı, bu durumda davalı noterin sorumlu tutulmasının mümkün olmadığı gibi davaçının alacağını genel yollardan tâhsili imkânı bulunduğu için de sîrf ipoteğin kaldırılmasından dolayı somut bir zararı bulunmadığı gerekçeleri ile davanın reddine karar verilmiş, hüküm, davacı tarafından temyiz edilmiştir. Davalı, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 33. maddesi hükmüne göre Noterlik görevini vakaleten yürüten kişidir. Aynı yasanın 151 vd. maddelerinde noter vekillerinin görevlerini yerine getirmeleri sırasında veya görevleri sebebiyle işlenen suçlarla ilgili olarak Ceza Yasasının uygulanması bakımından kamu görevlisi sayılıacakları belirtilmiştir.

Noterlik Yasası'nın 162. maddesi gereğince noterler, yaptıkları işlemlerden doğan zararlardan dolayı kusursuz sorumludurlar. Tüm kusursuz sorumluluk hallerinde olduğu üzere, zarar gören davacı, davalı noterin kusurunu kanıtlamak zorunda değildir. Bu bağlamda zarar gören davacı yalnızca zararla eylem arasındaki uygun illiyet bağıını kanıtlamak zorundadır.

Davaya konu ibraname Noterlik Yasası 90 ve onu izleyen maddeleri uyarınca noter tarafından onaylama şeklinde düzenlenmiştir. Bu belge, HUMK.nun 295/1. (HMK.'nu 204.) maddesi anlamında tasdik edilen imzalar yönünden resmi senet niteliğini haiz bulunmaktadır. Yine, Noterlik Yasası'nın 72.maddesi gereğince noter, iş yapacak kişilerin kimlik ve adresleri ile gerçek isteklerini tamamen öğrenmekle yükümlüdür. Ayrıcı, vaki işlemler üçüncü kişilerin malvarlığında bazı sonuçlar doğuracak ise bunların hukukunu korumalı ve sebepsiz olarak zarar görmelerine izin vermemelidir. Noterin kusuru yüzünden beklenilen hukuki sonuç sağlanmadığı takdirde, Noterin sorumluluğu benimsenir.

Somut olayda, 2004 model VF622GVA000132400 şasi ve 83M0580140 motor nolu çekiciye Cihanbeyli Noterliği tarafından Bucak Noterliğinin 22.03.2012 tarih ve 4344 sayılı sözleşmesine istinaden 26/03/2012 tarih ve 1689 yevmiye sayılı ibraname düzenlendiği ve bu ibraname ile de araç üzerindeki rehin şerhinin Ankara Trafik Tescil Müdürlüğüne kaldırıldığı ancak rehin alacaklısının gerçekte davacı ... Motorlu Araçlar Pet. Ür.Nak.Ltd. Şti. olduğu halde ibranamenin araç ile bir ilgisi bulunmayan.... tarafından düzenlendiği anlaşılmaktadır. Araç, sicil kaydı üzerinde bulunan rehin şerhinin kaldırılması üzerine 28.03.2012 tarihinde satılmış olup, bu nedenle de tekrar rehin şerhinin araç kaydı üzerine işlenmesi olanağı kalmamıştır.

O halde mahkemece, davalı noterin ibraname düzenlendiği sırada kendisinden beklenen dikkat ve özeni göstermediği gözetilerek ve kamu hizmeti yapan noterin gerekli dikkat ve özeni göstermemesi onun sorumluluğunu gerektirdiğinden, rehin şerhinin kalkması ve aracın satışı işlemi nedeniyle davaçının uğradığı maddi kayıpların belirlenmesi ve davalı noter tarafından tazminine karar verilmesi gerekliden, itibar edilmeyen gerekçeler ile davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir..."

gerekçesi ile oy çokluğuyla bozularak dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki belgeler okunduktan sonra gereği görüşüldü:

Dava, noterlerin hukuki sorumluluğundan kaynaklanan tazminat istemine ilişkindir. Davacı vekili, müvekkili şirket adına kayıtlı .... plâkalı aracın dava dışı ... isimli şahsa Bucak Noterliğince düzenlenen 22.03.2012 tarihli sözleşmesiyle satılıp, trafik kaydına şirket lehine 57.000,00-TL bedelli rehin şerhi işlendiğini, ancak satış tarihinden dört gün sonra ... ile birlikte kendisini rehin alacaklısı olarak tanıtan.... isimli kişinin Cihanbeyli Noterliğine giderek rehin şerhinin kaldırılması için ibraname düzenlettirdiklerini, rehin şerhi kaldırılan aracın da 28.03.2012 tarihinde Mustafa Keskiner isimli bir şahsa, ardından da bir şirkete satıldığını, ibranameyi düzenleyen davalı notere iğfal kabiliyeti bulunan herhangi bir belgenin sunulmadığını, noterin satım ve rehin sözleşmesini düzenleyen Bucak Noterliğinden teyit almadan ve gerçek rehin alacaklarının kim olduğunu araştırmadan rehin şerhinin kaldırılmasını sağlayacak belgeyi düzenlediğini, kusursuz sorumluluğu bulunan noterin görevinin gereği olan dikkat ve özeni göstermeden beyana dayalı olarak işlem yaptığını, araç iyi niyetli üçüncü kişiler eline geçmiş olabileceğinden geri alma imkânının da kalmadığını ileri sürerek, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 57.000,00-TL maddi tazminatın faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, davanın ... veya Adalet Bakanlığı aleyhine açılması gerektiğini, müvekkili tarafından yapılan işlemin onaylama işlemi olduğunu, bu işlemin Noterlik Kanunu'nun 82/3 ve 90. maddeleri kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini, noter tarafından yapılan onay işleminin, onaylanan imzanın ilgili kişiye ait olduğunu belgelendirme niteliğini taşıdığını, hukuki işlemin içeriğini kapsamadığını, bu işlemlerde imza ve tarihin aksi sabit oluncaya kadar geçerli olduğunu, davacının dayandığı ibranamenin de noter tarafından resen düzenlenen bir belge olmayıp, sadece tarafların imzasının onaylandığını, bu nedenle müvekkilinin gerçek rehin alacaklarını araştırma zorunluluğunun bulunmadığını, yapması gereken tek şeyin imza atan kişi ve ibraz ettiği resimli kimliği kontrol etmekten ibaret olduğunu, davalının hiç bir kusurunun bulunmadığını, kusurun rehin şerhini kaldırınan trafik müdürlüğünne ait olduğunu, kendi sisteminde araç sahibini, rehin sözleşmesini ve rehin borçlusunu gören yerin orası olduğunu belirterek, davanın reddine karar verilmesini istemiştir. İhbar olunan ... vekili davanın reddine karar verilmesini istemiş, Anadolu Anonim Türk Sigorta A.Ş. vekili ise noterlerin hukuki mali sorumluluk sigortasının müvekkili şirket tarafından yapıldığını, somut olayda noterin kastı ve kusuru bulunmadığını, kusur ve zarar kesinleşir ise police limitleri dahilinde bir itirazlarının bulunmadığını belirtmiştir.

Mahkemece, ibranamede davalı noterin sadece kimlik tespitini yaptığı, buna dayalı olarak araç üzerindeki ipoteğin trafik müdürlüğünde kaldırıldığı, davalı noterin ipotek alacaklarını araştırma yükümlülüğünün olduğunu dair hukuki bir dayanağın bulunmadığı, bu durumda noterin sorumlu tutulamayacağı, bu gerekçe bir an için doğru olmasa bile ipoteğin kaldırılmasının ipotek alacaklarını başlı başına zarara uğratan bir işlem olmadığı, zira davacının ipoteğe başvurmadan da alacağını tahsil edebileceği, sîrf ipoteğin kaldırılmasından dolayı davacı tarafından ispatlanmış bir somut zararın bulunmadığı gereklîsiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Davacı vekilinin temyizi üzerine karar Özel Dairece yukarıda başlık kısmında yer alan gerekçelerle bozulmuştur.

Yerel mahkemece, önceki gerekçeler genişletilmek ve gelecekte doğup doğmayacağı belli olmayan bir zarar için dava açılamayacağı belirtilmek suretiyle ilk hükmde direnilmiştir.

Direnme kararını davacı vekili temyize getirmiştir.

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; somut olayda noter vekilinin tek taraflı ibra beyanında bulunan kişinin gerçekten rehin alacaklısı olup olmadığını araştırma görevinin bulunup bulunmadığı, ayrıca sîrf rehnin kaldırılmış olmasının rehin alacaklarını zarara uğratıp uğratmayacağı, rehinle temin edilen alacağını rehin borçlusundan alamadığı yönünde bir iddiası bulunmayan davacının doğrudan noterin sorumluluğuna başvurup vuramayacağı, burada varılacak sonuca göre davalı noter vekilinin sorumluluk koşullarının oluşup oluşmadığı noktasında toplanmaktadır.

İşin esasına geçilmeden önce konuyu düzenleyen mevzuatın irdelenmesinde yarar vardır. Hukukumuzda noterlik kurumu 1512 sayılı Noterlik Kanunu ile düzenlenmiştir. Kanunun 1. maddesine göre noterlik bir kamu hizmeti olup, noterler, hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıklarını önlemek için işlemleri belgelendirirler.

Hukuki güvenliği sağlamak amacıyla çeşitli belge ve işlemelere resmiyet kazandırmakla görevli kılınan noterlerin, yaptıkları işlemler nedeniyle bizzat işlemin tarafı olan kişiler zarar görebileceği gibi işlemin tarafı olmayan üçüncü kişiler de zarar görebilir. Bu nedenle noterlerin yaptıkları işlemler dolayısıyla meydana gelecek zararlardan ötürü sorumlu tutulmaları bir zorunluluk olarak kendini

göstermiş, kanun koyucu da bu sorumluluğun belirlenmesi açısından genel hükümler ile yetinmeyip Noterlik Kanunu içerisinde özel bir hükmeye yer vermiştir.

Noterlik Kanununun "Noterlerin hukuki sorumlulukları" başlıklı 162. maddesinin birinci fıkrasına göre "Stajiyer, katip ve katip adayları tarafından yapılmış olsa bile noterler, bir işin yapılmamasından veya hatalı yahut eksik yapılmasından dolayı zarar görmüş olanlara karşı sorumludurlar." Görüleceği üzere noterlerin hukuki sorumluluğunu düşenleyen maddede, sorumluluğun bir şartı olarak kusurdan söz edilmemiştir. Bu sebeple noterlerin sorumluluğunun kusursuz sorumluluk olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır. Buradaki sorumluluğun 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 66. (mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 55.) maddesindeki sorumluluğun ağırlaştırılmış şekli olduğu Hukuk Genel Kurulunun 06.12.2013 gün ve 2013/4-335 E., 2013/1654 K. ve 27.05.2015 gün ve 2013/3-2329 E., 2015/1444 K. sayılı kararlarında vurgulanmıştır.

Noterliğin bir kamu hizmeti olduğunu belirten kural, aynı zamanda noterin görev ve yetkilerini de düzenlemektedir. Bu derece önemli görev ve işlevleri nedeniyle sorumluluklarının da buna paralel biçimde düzenlenmesi gerekmıştır. Bundan dolayı noterin yapacağı işler son derece sıkı kural ve şekil şartlarına bağlanmıştır. Öte yandan; bir güven kurumu olan ve yaptıkları işlerde uzman olan noter, devlet adına bir takım kamusal yetkileri de kullanmak suretiyle; belgeleri ve beyanları resmileştiren ve aksının kanıtlanması güçleştirilen hatta neredeyse imkânsız hâle getiren, hukuki sonuçlar doğuracak belgelerin düzenlenmesi yetkiyle donatılmıştır. Noterlik Kanunu'nun 82. ve İcra İflas Kanunu'nun 38. maddeleri gereğince; noterlerin düzenlenmiş oldukları belgelere ispat gücü ve icra edilebilirlik açısından, özel ve ayrıcalıklı bir konum verilmiştir. Bu kadar önemli bir işin yapılmasıyla yetkili kılınan noterlerin sorumluluklarının da düzenlenmeye paralel olması gereklidir. Noterlerin uzmanlığına inanan ve güvenen iş sahipleri, yapılan iş ve işlemlerin tam ve sağlıklı olduğu konusunda kuşku duymamalıdır. Bir işin yapılmamasından veya hatalı yahut eksik yapılmasından dolayı zarar doğmuşsa noterin bundan sorumlu olması doğaldır (Tanrıver Süha, Noterlik Hukukuna İlişkin İncelemeler, 1993-2011, s. 53, 61, 82,85).

Noterlik bir güven kurumudur. Buna paralel olarak noterlerin, ağır bir sorumluluğa tabi tutulması, kendilerine yüklenen işlerin önemi ve yanlış yapılmasından dolayı büyük zararların doğması tehlikesinin bulunması ve noterlik işlemlerinin sağlamlığı hususunda iş sahiplerine garanti verme gerekliliği düşüncesine dayanmaktadır.

Doktrinde; noterlerin hukuki sorumluluğunun, nitelik itibarıyla ağırlaştırılmış sebep sorumluluğu olduğu ifade edilmektedir (Tanrıver Süha, a.g.e.1993-2011, s.79). Noterlik Kanunu'nun 162. maddesinde noterin kendi yaptığı işten ve çalışanının yaptığı işten dolayı sorumluluğu düzenlenmiş ve aynı hukuki rejime tabi kılınmıştır. Bu sorumluluk adam çalıştırılanın sorumluluğuna benzemez. Zira adam çalıştırılanın sorumluluğunda kurtuluş kanıtı getirme imkânı sağlanmış iken, bu sorumlulukta kurtuluş kanıtı getirme imkânı tanınmamıştır. Bu yönü itibariyle ağırlaştırılmış özen yükümlülüğünün ihlâlinden kaynaklanan sorumluluk olduğu sonucuna varılmaktadır. Noter gerekli özeni gösterdiğini iddia ederek sorumluluktan kurtulamayacaktır. Ancak gerekli özeni göstermiş olsa bile, zararın doğmasına engel olamayacağını ispat ederek sorumluluktan kurtulabilir. Noterin bir kamu hizmeti ifa ettiği de dikkate alınarak sorumluluğun belirlenmesinde normal bir insanın göstereceği özenli davranış değil, aynı işi üstlenen noterlik mesleğinde çalışan bir kişinin göstermesi gereken objektif davranış esas alınacaktır. Buradaki tazminat yükümlülüğü; sorumlu kişinin somut olaydaki bireysel davranışından daha çok onun toplum ve ekonomi içindeki durumu ile kanunun ona yüklediği ihtimam ve özen görevine bağlanmaktadır. Böylece toplum içinde bazı iş ve meslekler ile bazı gruplara ve kategorilere daha ağır bir sorumluluk yükletilmektedir.

Noterlik Kanunu'nun 162. maddesi uyarınca noterin hukuki sorumluluğunun söz konusu olabilmesi için ortada; noterin veya noter çalışanının görevleriyle ilgili bir eyleminin bulunması ve bu eylemden dolayı bir zararın doğması, bu zararla birlikte eylem ile zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması gerekmektedir. Bu şartlardan birisinin gerçekleşmemesi hâlinde noterin hukuki sorumluluğunun doğmayacağı kabul edilmektedir.

Sorumluluk hukukunun önemli öğelerinden biri de zarar ile eylem arasında illiyet bağının bulunmasıdır. Illiyet bağının kesildiği durumlarda kusursuz sorumlu olan kişi zarardan sorumlu tutulmayacağı teoride ve uygulamada kabul edildiği üzere mücbir sebep, zarar görenin tam veya üçüncü kişinin ağır kusuru ile illiyet bağı kesilir, bu üç olgudan birinin bulunması hâlinde kusursuz sorumlu kimse de sorumluluktan kurtulur. Noterlerin yaptığı işlemler bakımından söz konusu işlemin gereği gibi yani özen yükümlülüğüne uygun şekilde yerine getirmiş olsaydı zarar oluşmayacaktı denilebiliyorsa noter sorumlu olacaktır (Hukuk Genel Kurulu, 27.05.2015 gün ve 2013/3-2329 E., 2015/1444 K.).

Diğer taraftan, Noterlik Kanununda yer alan ve noterlerin genel olarak yapacakları işler (NK. m. 60) ile özel olarak yapacakları işler (NK. m.61-70) için iki çeşit düzenleme şekli öngörmüştür. Bunlar düzenleme şeklindeki noter senetleri ve onaylama şeklindeki noter senetleridir.

Düzenleme şeklindeki noter senetleri, bizzat noter tarafından tutanak tanzim etmek suretiyle yapılır. Noterlik Kanununun 84. maddesi uyarınca bu tutanağın; noterin adı ve soyadı ile noterliğin ismini, işlemin yapıldığı yer ve tarihi, ilgiliinin ve varsa tercüman, tanık ve bilirkişinin kimlik ve adresleri ile ayrıca ilgiliinin vergi kimlik numarasını, ilgiliinin hakiki arzusu hakkındaki beyanını ve işleme katılanların imzaları ile noterin imza ve mührünü taşıması gereklidir. Bu şekilde düzenlenen iş kâğıdının aslı noterlik dairesinde saklanır ve örneği ilgilisine verilir.

Düzenleme şeklinde yapılan noter senetlerinde ilgiliinin beyanında bir belgeye dayanması hâli de Kanunu'nun 88. maddesinde "tutanağa eklenecek belgelerin hükmü" başlığı altında düzenlenmiş ve maddenin birinci cümlesinde; ilgili beyanında bir belgeye dayanır ve bu tutanağa bağlanırsa, o belge tutanağın ayrılmaz bir parçası sayılır denilmiştir.

Noterlerce düzenleme şeklinde belgelendirilen işlemler resmî sayılır (NK. m. 82). İçerik ve şekil bakımından sahteliği sabit oluncaya kadar kesin delil teşkil eder (HMK. m.204/1). Onaylama şeklindeki noter senetleri ise noterlik dairesi dışında düzenlenen işlemlerdeki imzaların onaylanması yoluyla yapılır (Özbek, M.S.; Noter Senetlerinde Sahtelik, 2. Baskı, Ankara 2013, s.64). Hukuki işlemlerin altındaki imzanın onaylanması, imzayı atan şahsa ait olduğunun bir şerhle belgelendirilmesi ile yapılır (NK. m. 90). İmzanın noter önünde atılması mümkün olduğu gibi dışarıda atılıp, ilgilsince kendisine ait olduğunun noter önünde kabul edilmesiyle de mümkündür. Noter tarafından yapılan imza onaylaması, onaylanan imzanın ilgiliye ait oluşunu belgelendirme niteliğinde bulunup, hukuki işlemlerin içindeleri kapsamaz. Bu işlemlerde imza ve tarih, sahteliği sabit oluncaya kadar geçerlidir (NK. m. 82/3).

Tüm bu yasal düzenlemeler kapsamında somut olaya gelindiğinde; davacı şirket adına kayıtlı olan .... plaka sayılı aracı dava dışı ... isimli şahsa satılıp, trafik kaydına Bucak Noterliğinin 22.03.2012 gün ve 4344 yevmiye numaralı "Borç ve Rehin Sözleşmesi" başlıklı işlemiyle şirket lehine 57.000,00-TL bedelli rehin şerhi İslendiği, aradan dört gün geçtikten sonra rehin borçlusu ... ile birlikte kendisini rehin alacaklısı olarak tanıtan.... isimli kişinin davalı noter vekilinin işlem yaptığı Cihanbeyli Noterliğine giderek 26.03.2012 gün ve 01689 yevmiye numaralı ibranameyi düzenlettikleri, bu ibraname ile araç üzerindeki rehin şerhinin Ankara Trafik Tescil Müdürlüğüne kaldırıldığı, rehin şerhi kaldırılan aracın da 28.03.2012 tarihinde dava dışı Mustafa Keskiner isimli bir şahsa, ardından da başka bir şirkete satıldığı tartışmasızdır.

Uyuşmazlık, rehin şerhinin kaldırılmasına esas teşkil eden ibranamenin düzenlenmesi sırasında davalı noter vekilinin az yukarıda ayrıntılı şekilde anlatılan özen yükümlülüğünü gereği gibi yerine getirip getirmediği noktasında toplanmaktadır. Bu hususun belirlenmesinde yapılan işlemin onaylama şeklinde mi yoksa düzenleme şeklinde mi yapıldığı hususu da önem taşımaktadır. Keza, onaylama işlemi onaylanan imzanın ilgiliye ait oluşunu belgelendirme dışında hukuki işlemlerin içindeleri kapsamayacağından, noterin belgelendirdiği kısmı sadece imza ve tarihten ibarettir. Ancak, söz konusu belgenin düzenleme şeklinde yapılması ve ilgiliinin beyanında bir belgeye dayanması hâlinde ise Noterlik Kanunu'nun 88. maddesi gereğince o belge, tutanağın ayrılmaz bir parçası sayılacağından tutanağa eklenmek üzere ibrazı gereklidir.

Her ne kadar Özel Daire bozma kararında somut olaydaki ibranamenin bir onaylama işlemi olduğu belirtilmiş ise de, anılan belge noterlik dairesinde içeriği tutanak altına alınmak suretiyle düzenleme şeklinde yapılmıştır. İbrada bulunan ilgili.... da beyanında açık bir şekilde Bucak Noterliğinin 22.03.2012 gün ve 4344 yevmiye numaralı işlemine dayanmıştır. Tutanak içeriğinde bu belgeye dayanılmasına karşın Bucak Noterliğinin 22.03.2012 gün ve 4344 yevmiye numaralı işleminin ibrazı istenmemiş ve ibranameye eklenmemiştir. Oysa ki, Noterlik Kanunu'nun 88. maddesi uyarınca dayanak belge istenmiş olsayıda başkaca bir araştırmaya gerek kalmaksızın daha ilk bakişa gerçek rehin alacaklısının.... değil de; davacı ... Motorlu Araçlar Petrol Ürünleri Nakliye Taahhüt ve Sanayi Limited Şirketi olduğu anlaşılacaktır. Bu durumda, davalının yapması gereken işlemi kanuna uygun şekilde yaptığından ve özen yükümlülüğünü yerine getirdiğinden söz edilemez. Rehin şerhi de davalının yaptığı işleme güvenen ilgili emniyet birimlerince kaldırılmış, aracın dava dışı kişilere satılması nedeniyle de davacının alacağı teminatsız kalmış ve zararlı sonuç ortaya çıkmıştır. Görüleceği üzere davalı noterin ihmali ile zarar arasında uygun illiyet bağı vardır. Bu noktada araç üzerindeki rehin şerhi idarenin işlemiyle kaldırıldığından, kendi sisteminde gerçek rehin alacaklısını görme imkânı bulunan idarenin gerekli denetimi yapmadan rehin şerhini kaldırılmış olması nedeniyle noterin kusurlu eylemi ile zararlı sonuç arasındaki illiyet bağıının kesilip kesilmediği hususu da tartışılmış ve noterliğin bir güven kurumu olması yanında yaptıkları işlerde uzman olmaları, belge ve beyanları yaptıkları işlemlerle resmileştirmeleri nedeniyle düzenledikleri belgeye duyulan güvenin fazla olduğu, somut olayda da idari birimlerin ihmalinde bu güvenin etkili olduğu, dolayısıyla idarenin kusurunun illiyet bağıını kesecek ağırlıkta olmadığı kurul çoğunuğu tarafından kabul edilmiştir. Bilindiği üzere, üçüncü kişinin eylemi illiyet bağıını kesecek yoğunlukta değil de diğer sebeplerle birlikte zararlı sonucu doğurabilecek nitelikte ise birlikte (ortak) illiyet söz konusu olur. Ortak illiyette zararlı

sonuç birden çok kişinin kusurlu davranışıyla ortaya çıkar. Bu durumda, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 61. maddesi uyarınca birlikte zarara sebebiyet veren ya da aynı zarardan çeşitli sebeplerden dolayı birlikte sorumlu olan kişiler hakkında müteselsil sorumluluğa ilişkin hükümler uygulanır. Müteselsil sorumluluğun bulunduğu durumda ise alacaklı, borcun tamamının veya bir kısmının ifasını, dilerse borçluların hepsinden, dilerse yalnız birinden isteyebilir (TBK. m. 163/1). Ayrıca davalı noterin sorumluluğu, haksız eylemin asıl faili olduğu ve haklarında kamu davası açıldığı belirtilen üçüncü kişilerin ve bu kişilerden biri olduğu anlaşılan rehin borçlusunun ödeme aczine, haklarında takip ya da dava açılmasına bağlı değildir. Müteselsil sorumluluk nedeniyle zararın tazmininin davalıdan istenmesine engel bir durum yoktur.

O hâlde, davacının uğradığı zararın belirlenmesi ile davalıdan tahsiline karar verilmesi gereklidir. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında, davalı noter tarafından düzenlenen ibranamede rehin alacaklarının.... isimli kişi olduğu, "Borç ve İbra Sözleşmesi"ndeki gerçek rehin alacaklarının ise İmlas Motorlu Araçlar Petrol Ürünleri Nakliye Taahhüt ve Sanayi Limited Şirketi olduğu, bu durumda gerçek rehin alacakları tarafından yapılmayan ibranın ve bu işlemi düzenleyen belgenin hukuken bir sonuç doğurmasının mümkün olmadığı gibi anılan belgenin iğfal kabiliyetinin de bulunmadığı, bu nedenle noterin yaptığı işlem ile doğan zarar arasında bir illiyet bağından söz edilemeyeceği, bir an için böyle bir sebep sonuç ilişkisinin varlığı kabul edilse bile rehin şerhini kaldırın idarenin gerekli incelemeyi yapması hâlinde gerçek rehin alacaklarını çok kolay bir şekilde tespit edebileceğinin hâlde inceleme yapmadan şerhi terkin ettiğinden ağır kusurunun bulunduğu ve illiyet bağıının kesildiği, illiyet bağıının kesilmesi hâlinde ise noterin sorumluluğuna gitme imkânının bulunmadığı, yerel mahkemenin davanın reddine ilişkin direnme bu gerekçe ile doğru olduğu ve onanması gerektiği görüşü ileri sürülmüş ise de yukarıda açıklanan nedenlerle bu görüş Kurul coğunuşunca benimsenmemiştir.

Hâl böyle olunca yerel mahkeme direnme kararının yukarıda açıklanan değişik gerekçe ve nedenlerden dolayı bozulması gereklidir.

SONUÇ: Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının yukarıda açıklanan değişik gerekçe ve nedenlerden dolayı 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Geçici 3. maddesine göre uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 429. maddesi gereğince BOZULMASINA, istek hâlinde temyiz peşin harçının yatırana geri verilmesine, kararın tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 09.05.2018 gününde oy çokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY

Davalı noter tarafından düzenlenen İbraname'de ibra eden....'dır. Borç ve Rehin Sözleşmesi'nde ise rehin alacakları İmlas Motorlu Araçlar Ltd. Şti.'dir. Bu durum karşısında rehin alacaklarının isminin bulunmadığı ibra belgesi sonuç doğurucu nitelikte değildir. Bunun yanında davalı tarafından düzenlenen belgenin iğfal kabiliyeti de bulunmadığından, zararla davalının eylemi arasında illiyet bağıının varlığını kabul etme olanağı yoktur. Bir an için illiyet bağıının varlığı kabul edilse dahi, idare üzerine düşen özen yükümlülüğünü yerine getirip, gerekli incelemeyi yapmadığından ağır kusurlu olup, bu ağır kusur illiyet bağıını keseceğinden davanın reddi kararı sonucu itibarıyla doğru olup, hükmün onanması görüşünde olduğumuzdan coğunuşun görüsüne katılmamızı.

Hukuki Danışmanlık –36708

Ankara, 05.10.2020

Özü: Taahhüt İşlemlerine İlişkin Düzenlemeler ve Açıklamalar

**G E N E L G E
(47)**

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Taahhüt işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları yapılması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 21.09.2020 günlü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Doğmamış haklardan feragat edilmesine ilişkin taahhütnamelerin onaylanamayacağı:

a) Dava açma hakkından feragate ilişkin taahhütler:

Erzincan'da mukim veya orada işleri bulunan kişiler tarafından verilmek istenen ve içeriği "13 Mart 1992 tarihinde Erzincan'da meydana gelen depremde yıkılan işyerlerimin yapılması için Bayındırılık ve İskân Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğüne kamulaştırılacak olan yukarıda evsâfı yazılı gayrimenkulümün kamulaştırılması halinde, kamulaştırma bedelini % 35 indirimle kabul ettiğimi ve bu kamulaştırma ile ilgili olarak tezyidi bedel davası açmayacağımı taahhüt ederim" şeklinde olan işlemin onaylanıp onaylanmayacağı bir noterimizce sorulması üzerine konunun Yönetim Kurulu'nda görüşülmesi sonunda;

Dava açma hakkından feragati içeren bu taahhütnamenin incelenmesinden anlaşılma-
cağı üzere; ilgili, düzenlendiği anda bilinmeyen ve ileride doğacak bazı haklarından peşinen
vazgeçmekte ise de, medeni haklardan önceden feragat mümkün olamayacağı cihetle bu
yönü itibariyle yasalara aykırı görülen bu tip feragati içeren taahhütnamelerin noterlerce ya-
pılmaması gerektiğini düşünüldüğüne karar verilmiştir.

b) Diğer haklardan feragate ilişkin taahhütler:

Türk Hava Kurumunun pilot eğitimi görecek kimselerden istediği taahhütnameler konusunda doğan bir tereddüt üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 10.10.1990 tarih ve 43653 sayılı yazida:

"Türk Hava Kurumunda pilot eğitimi görecek kimseler tarafından anılan kuruma verilmesi istenen taahhütname başlıklı kağıt muhtevasının kanunlara aykırı olduğundan söz edilerek bununla ilgili işlemin noterlikte yapılp yapılamayacağı hususunda Bakanlığımız görüşü sorulmaktadır.

Yazınız elindeki taahhütname başlıklı kâğıtta pilot eğitimi görmek isteyen kimse, bu eğitim sırasında yaralanması veya ölümü halinde kurumun sorumlu olmayacağı, ayrıca kendisinin veya mirasçılarının kurumdan herhangi bir hak talep etmeyeceklerini taahhüt etmektedir.

Burada üç hususa degeñilmektedir.

1) Kendisinin yaralanması veya ölümü halinde kurumun sorumlu olmayacağı:

Yaralanma veya ölüm vukuunda kurumun hadisedeki kusur ve ihmali ölçüsünde karnun hükümlerine göre doğacak sorumluluğu ilgililerin bertaraf etmesi mümkün değildir. Zira bu sorumluluk sadece hukuki değil, cezai de olabilecek niteliktedir. Bu itibarla taahhütnamenin bu bölümü hukucken geçerli değildir.

2) Ölümü halinde mirasçlarının kurumdan hak talep etmeyecekleri hususu:

Bu da geçersizdir. Zira kişinin kendi ölümünden sonra mirasçılar lehine doğabilecek bir haktan, onlar adına önceden feragat etmesi hukucken bir hüküm ifade etmemektedir.

3) Yaralanması veya malül kalması halinde kurumdan bir hak talep etmeyeceği hususu:

Kural alarak doğmamış bir haktan feragat etmek mümkün bulunmamaktadır. Öte yandan kişinin, kendi bedenine cismani zarar ika edilmesini tecvize (uygun bulmaya) hakkı yoktur. Başka bir deyişle, kişi bedeni üzerinde aleyhte bir tasarrufa salahiyetli değildir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrası, “Kimse, hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçmez.” (mülga Medeni Kanunun 23/1 maddesinde kimse medeni haklardan ve onları kullanmaktan kısmen olsun feragat edemez) hükmü yer almaktadır. Kişilik haklarının medeni haklardan olduğu, bedenî tamamiyetinde kişilik haklarına dâhil bulunduğu doktrinde kabul edilmektedir. Bu nedenle kişinin medeni haklarından sayılan konularda feragatine yasal imkân bulunmamaktadır.

Bu açıklamaların işiği altında 1512 sayılı Noterlik Kanununun 53 üncü maddesi hükmü de nazara alınarak noterin taahhütname başlıklı sözü edilen kâğıtla ilgili işlem yapmaması gerekeceği düşünülmektedir.” denilmektedir.

Belirtilen sebeplerle, Türk Hava Kurumu tarafından pilot eğitimi görecek kimselerden istenilen ve yukarıda izah olunan kanuna aykırılıkları ihtiva eden taahhütnamelerin yapılması gerekmektedir.

Keza bazı sanat ve meslek okulu öğrencilerinin staj yaptıkları fabrika ve müesseselerden, “...staj yaptığım süre içinde meydana gelecek her türlü iş kazasında yaralanmam ve hastalanmam neticesinde herhangi bir nam altında tazminat talebinde bulunmayıacağımı beyan ve taahhüt ederim” gibi veya benzeri şekillerde taahhütnameler istediği ve yaşı küçük olan öğrenciler için bunu teyiden velisinden de muvafakatname ve yine tazminat talebinde bulunulmayacağına ilişkin taahhütname istediği ve ilgililerinde matbu olarak hazırlanmış bu taahhütnameleri onay için noterlere getirdikleri öğrenilmiştir.

Fabrika ve müesseselerde staj yapacak öğrencilerden istenen bu taahhütnameler de, yukarıda yer verilen Türk Hava Kurumunun pilot eğitimi görecek kimselerden istediği taahhütnamelerle aynı nitelikte olup, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 10.10.1990 tarihli ve 43653 sayılı yazısında bildirilen görüş doğrultusunda kanunlara aykırı bulunduğuundan noterlerce yapılmaması gerekmektedir.

2- Üçüncü kişinin fiilini (edimini) taahhüt (garanti) etme - Kefalet sözleşmesi ile arasındaki fark:

Konuya ilişkin olarak Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 30.7.1993 tarih ve 32804 sayılı yazدا: “Bir eğitim kurumunun öğrencilerinden istediği, öğrencimini tamamladığında kurumun gösterdiği yerde mecburi hizmetini ifa edeceğini, öğrencimini tamamlayamazsa ya da mecburi hizmetini yapmaz ise kurumun eğitimi için kendisine yaptığı masrafı on misli fazlasıyla ve faizi ile birlikte ödeyeceğini, ayrıca bir milyon lira da tazminat ödeyeceğini kabul eden ve üçüncü kişinin de bu takdirde bu borcu ödeyeceğini taahhüt ettiği (taahhüt ve kefalet senedi) başlıklı senette, öğrenci öncelikle öğrencimini tamamladığında eğitim kurumunun göstereceği yerde mecburi hizmetini yapacağını kabul etmektedir. Asıl borç budur ve sözleşmenin ilk hükmüdür. Sözleşmenin devam eden bölümünde ise, eğer öğrencimini tamamlayamazsa ya da mecburi hizmetini yapmaz ise bu takdirde kurumun eğitimi için kendisine yaptığı masrafı on katı fazlası ile ve faizi ile birlikte ve ayrıca bir milyon lira da tazminat ödeyeceğini kabul etmektedir. Bu borç ise asıl borcun yapılmamasına bağlı fer'i bir borç olmaktadır. Asıl borcun müeyyidesidir. Öğrencinin taahhüdünyü yerine getirmemesi durumunda masraf ve tazminatları üçüncü kişinin ödemeyi taahhüt etmesi kefalet değil, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 128 inci (mülga BK 110) maddesi anlamında üçüncü şahsin

edimini taahhütdür. Gerçekte kefalet sözleşmesi ile üçüncü şahsin edimini taahhüt sözleşmesi birbirine benzeyen sözleşmelerdir. Aralarındaki fark, asıl borçlunun borcunu ödememesi halinde kefilin onun yerine ödemesi, taahhüt edenin ise sadece tazminat ödemekle yükümlü olmasıdır. Yani sözleşmede asıl borcun ifa edileceği temin edilmişse kefalet, tazminat ödeneceği belirtilmişse üçüncü kişinin edimini taahhüt söz konusu olmaktadır.” denilmiştir. (NOT: 1993/74 Gnl. Bu genelgenin mali konuyu içeren kısmı alınmadığından, bu husus için genelgeye bakılması gerekmektedir.)

Kanunda özel bir akit türü olarak düzenlenmemiş olan garanti sözleşmesi, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 128 inci (mülga BK 110) maddesinde hükmeye bağlanan, üçüncü kişinin fiiliini (edimini) taahhüt niteliğinde bir sözleşme olarak kabul edilmektedir.

Asıl borçlu gibi yükümlülük altına girme amacını taşıyan sözleşmeler kefalet; asıl borçlunun borcunu aşabilecek şekilde, lehine taahhüt altına girilen alacaklarının hiçbir durumda zarara uğramayacağını temine yönelik sözleşmeler ise, garanti sözleşmesi olarak nitelendirilmektedir.

3- İmar planı bulunmayan yerlerde pay satışı yapılabilen durumlarda alıcıın izaleyi şüyu (ortaklığın giderilmesi) hakkını kullanmayacağına dair taahhütte bulunabileceği:

9 Kasım 1985 tarihinde yürürlüğe giren 3194 sayılı İmar Kanununun 18 ve 42 nci maddeleri ile imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılışma amacıyla arsa ve parcelleri hisselere ayırmaya ve özel parselasyon planlarına dayalı olarak hisselli satışlara kısıtlamalar getirilmiştir. 18 inci maddenin son fıkrasında yer verilen hükmüle imar planı bulunmayan yerlerde, aşağıda belirtilen durumlar hariç özel parselasyon planlarının yapılması ve bunların satış vadine konu edilmesi yasaklanmıştır. Ancak;

18 inci maddenin son fıkrası gereğince imar planı olmayan yerlerde;

- a) Veraset yoluyla hisselli intikal işlemleri ve bu hisselerin aynen devri,
- b) İmar şuyulandırılmasından doğan hisselendirme ve bunların el değiştirmesi,
- c) Kat irtifakı veya mülkiyeti tesisisinde bağımsız bölgümlere arsa payı ayrılması,
- d) Tarım ve hayvancılık, turizm sanayi ve depolama amacıyla yapılan hisselendirme-
- e) Cebri icra yoluyla satılma,
- f) Daha evvel satılmış hisselerin bölünmeden aynı miktarda devri,

mükün bulunmaktadır.

Bu durumda hisse satarak, özel parselasyon yapılip buna göre hisse alanların arasında düzenlenen ve izaleyi şüyu hakkını kullanmayacağına dair yapılan taahhütnamelerinde bu hükümler karşısında kabul edilmesinin gereği düşünülmektedir.

4- Paylı (müsterek) mülkiyet sahiplerinin tasınmaz üzerinde belirlenen yerleri amaca uygun şekilde kullanacaklarına ilişkin taahhüt verebilecekleri:

Hisseli olarak alınan gayrimenkullerin satış muamelelerinden sonra hissedarlar arasında çıkabilecek anlaşmazlıklar önlemek maksadıyla yapılmak istenen taahhütlerin noterlerce onaylanması mümkün olup olmadığı hususundaki Bursa Noter Odası yazısının görüş alınması için Adalet Bakanlığına gönderilmesi üzerine, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nce gönderilen 18 Eylül 1979 gün ve 24846 sayılı cevap yazısında;

“... Bursa Noter Odasına ait olup, tapuda kayıtlı gayrimenkul hissedarlarının, ilerde aralarında çıkabilecek uyuşmazlıkları ve amaç dışı kullanımıları önlemek için her birisinin, hissesine düşen yerin özel parselasyon planında gösterilen yer olduğuna, bu yeri amaca uygun bir şekilde kullanacağına ve benzeri hususlara ilişkin beyanlarını kapsayan taahhütnamenin noterlikte onaylanması mümkün olup olmadığıının bildirilmesi istemini kapsayan 14 Haziran 1979 tarih ve 161 sayılı yazı ve ilişiği taahhütname fotokopisi incelendi.

Göründüğü üzere bu taahhütname, müsterek maliklerin, tapuda resmen yapılacak ifrata kadar tasınmaz üzerindeki hisselerini fiilen belirleyip, ancak amaç doğrultusunda kullanmalarını mümkün kılan bir tasarruf niteliğindedir.

Bu haliyle mülkiyet hakkını takyit etmesi, başka bir deyişle tapuya tescil veya şerh ve rimesini gerektiren aynı ve şahsi bir hak doğurması söz konusu olmamakla birlikte, konulan cezai şart ile taahhüdüne uymak istemeyeni caydırıcı bir özelliği bulunmaktadır.

Gerek Medeni Kanunumuzda ve gerekse diğer yasalarda böyle bir taahhütte bulunmayı yasaklayan herhangi bir hüküm de bulunmamaktadır” denildiğinden, bu nitelikteki taahhütnamelerin noterliklerde onaylanması mümkün bulunmaktadır.

NOT: Paylı mülkiyet ile ilgili düzenlemelere TMK'nın 688 ve devamı maddelerinde yer verilmiş olup, 689 uncu madde “Paydaşlar, kendi aralarında oybirliğiyle anlaşarak yararlarma, kullanma ve yönetime ilişkin konularda kanun hükümlerinden farklı bir düzenleme yapabilirler. Ancak, böyle bir anlaşmayla paydaşların aşağıdaki hak ve yetkileri kaldırılamaz ve sınırlanılamaz:

1. Paylı mülkiyet konusu eşyanın kullanılabilirliğinin ve değerinin korunması için zorunlu olan yönetim işlerini yapmak ve gerektiğinde mahkemeden buna ilişkin önlemlerin alınmasını istemek,

2. Eşyayı bir zarar tehditesinden veya zararın artmasından korumak için derhâl alınması gereken önlemleri bütün paydaşlar hesabına almak.

Taşınmazlarla ilgili anlaşmalar imzalarının noterlikçe onaylanması koşuluyla paydaşlardan birinin başvurusu üzerine tapu kütüğüne şerh verilebilir.” hükümlerini içermektedir.

5- Taşınmaz satışının TMK'nın 327 ve 356 ncı maddelerinde hükmeye bağlanan amaca yönelik olmadığına dair beyan ve taahhüdü içeren bir belgenin istem halinde düzenlenenebileceği:

Bir kısım noterliklerimizden alınan yazılıarda, velilerin velâyetleri altındaki küçüklerle ait taşınmazların satışı sırasında, tapu sicil müdürlüklerince işlem sahipleriyle birlikte örneği gönderilen ve satışın Türk Medeni Kanununun 327 ve 356 ncı maddelerinde hükmeye bağlanan amaca yönelik olmadığına dair beyan ve taahhüdü içeren bir belge düzenlenmesinin istediği, böyle bir belgenin noterlerce düzenlenip düzenlenmeyeceği hususunda duraksamalar olduğu anlaşılmakla, görüşü sorulan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 10.06.2003 tarih ve 011971 sayılı yazısı Yönetim Kurulunun 25.08.2003 tarihli toplantılarında görüşülmüştür.

Görüş yazısında “Medeni Kanununun 327. ve 356. maddelerinde, veli tarafından çocuğun mallarının, çocuğun bakımı, yetiştirilmesi ve eğitimi amacıyla sarf edileceği hallerde hâkimin izninin alınması öngörülmüş olup, amacın başka olduğu durumda böyle bir izne gerek bulunmamaktadır.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Tasarruf İşlemleri Dairesi Başkanlığıının, 11.06.2002 gün ve 2002/7 sayılı genelgesinde belirtildiği gibi amacın farklı olduğu hallerde, çocuk mallarına ilişkin tasarrufi işlemlerde velâyet hakkını kullananların yapılacak işlemin M.K. 327 ve 356. maddelerindeki amaca ilişkin olmadığına dair beyanlarının tapu sicil müdürgünce yazılı olarak alınması gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen genelgenin yeniden teşkilatlarına duyurulmasının yararlı olacağı hususu Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne yazılmıştır.

Noterliklerce söz konusu işleme ilişkin beyanname-taahhütname düzenlenmesine mevzuat açısından gerek olmamakla birlikte, böyle bir işlemin yapılmasında yasal engel de bulunmadığından, özel şahısların müracaatı halinde hazırlanıp getirilmiş “beyanname-taahhütnamenin içeriğini iş sahibinin kabul edip huzurda imzalandığının onayı” şeklinde yapılabileceği düşünülmektedir.

Gördüğü üzere, istem halinde noterlerce böyle bir belge düzenlenmesine yasal bir engel bulunmadığı, bu takdirde işlemin beyanname şeklinde yapılmasıının uygun olacağı, bu belge satış işlemine ilişkin olarak satıcı tarafından alıcıya hitaben verilen bir satış taahhüdü niteliğinde olmayıp, satışın amacını belirlemek üzere tapu dairesine verilen bir beyan niteliğinde olduğundan, 492 sayılı Harçlar Kanununun 42 ncı maddesinde yer alan gösterme zorunluluğuna tabi olmadığı düşünülmektedir.

6- Dış Ticaret Müsteşarlığının İhracat 2007/2 sayılı Tebliği uyarınca düzenlenenecek taahhütname:

Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Birliğimize başvurarak, 3 Ağustos 2005 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan (İhracat: 2005/9) numaralı “Dahilde İşleme Rejimine İlişkin İş-

lemlerin Bilgisayar Veri İşleme Tekniği Yoluyla Yapılmasına Dair Tebliğ” doğrultusunda düzenlenilmek istenen “Yetki Belgesi” nin bazı noterliklerde yapılmadığını belirterek, konunun değerlendirilmesini talep etmiştir.

Yönetim Kurulumuzda konunun görüşülmesi sonunda; “İhracat 2005/9 sayılı Tebliğ” kapsamında “Yetki Belgesi” yerine “Taahhütname” düzenlenmesinin daha uygun olacağının sonucuna varılmakla, durum adı geçen Müsteşarlığa bildirilmiştir.

Bu karar üzerine, Dış Ticaret Müsteşarlığında Birliğimize gönderilen ve Yönetim Kurulumuzun 28.05.2007 tarihli toplantıda görüşülen 03.04.2007 tarihli 13152 sayılı yazda;

“2005/9 sayılı tebliğin yerine geçmek üzere 01.04.2007 tarihli ve 26480 sayılı Resmi Gazetede İhracat 2007/2 sayılı “Dahilde İşleme Rejimine İlişkin İşlemlerin Bilgisayar Veri İşleme Tekniği Yoluyla Yapılmasına Dair Tebliğin yayımından”ı, söz konusu Tebliğ kapsamındaki yetkilendirme işlemlerinde Tebliğ ekinde yer alan taahhütnamenin isteneceği belirtilecek, bahse konu taahhütnamede yer alan esaslara istinaden gerekli işlemlerin tekemül ettirilmesinin yerinde olacağının düşünüldüğü” bildirildiğinden, sözü edilen 2007/2 sayılı Tebliğ'e konu yetkilendirme işlemleriyle ilgili olarak aşağıdaki taahhütname örneğinin onaylanması icap etmektedir.

ÖRNEK:

.../.../....

TAHHÜTNAME

..... tarihli ve ..... sayılı

Resmi Gazete'de yayımlanan İhracat 2007/2 sayılı Dahilde İşleme Rejimine İlişkin İşlemlerin Bilgisayar Veri İşleme Tekniği Yoluyla Yapılmasına Dair Tebliğ kapsamında, aşağıda kimlik bilgileri verilen kişinin nitelikli elektronik imza ile yapacağı her türlü işlemden, aşağıda belirtilen tarihler itibarıyla ..... vergi numaralı ve ..... unvanlı firmamızın sorumlu olacağını kabul ve taahhüt ederim.

İmza - Kaşe

TAHHÜDÜN BAŞLANGIÇ TARİHİ: Gün/Ay/Yıl

TAHHÜDÜN BİTİŞ TARİHİ: Gün/Ay/Yıl

T.C. KİMLİK NO:

ADI SOYADI:

BABA ADI:

ANNE ADI:

DOĞUM YERİ:

DOĞUM TARİHİ:

CİNSİYETİ:

NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU İL/İLÇE:

CİLT NO:

AİLE SIRA NO:

SIRA NO:

7- TÜRKTRUST A.Ş. YE VERİLECEK “TÜRKTRUST NİTELİKLİ ELEKTRONİK SERTİFİKA SAHİBİ TAAHHÜTNAMELERİ”:

TÜRKTRUST A.Ş. Birliğimize gönderdiği 24.02.2006 günlü ve Mİ. İsl. 10 sayılı yazı ile, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu uyarınca Telekomünikasyon Kurumu tarafından yayımlanan Elektronik İmza Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te yapılan değişiklikler uyarınca, elektronik imza kullanımı amacıyla nitelikli elektronik sertifika sahibi olmak için başvuruda bulunan müşteriler tarafından imzalanarak TÜRKTRUST'a teslim edilmek üzere “TÜRKTRUST Nitelikli Elektronik Sertifika Sahibi Taahhütnamesi” hazırlanarak kullanılmaya başlandığını bildirmiştir.

Sözü edilen taahhütnameye ilişkin örneğin incelenmesini müteakip, Yönetim Kurulu'nun 22.05.2006 günlü toplantıda konunun görüşülmesi sonunda;

“TÜRKTRUST Nitelikli Elektronik Sertifika Sahibi Taahhütnamesi” başlıklı işlemin, iş sahibinin kimliğini tespit etmek suretiyle tek yanlı olarak taahhütname şeklinde yapılabileceğine, değer içermediginden damga vergisine tabi olmadığına ve metninin de 5 sayfa olarak kabul edilmesi gerekiğine karar verilmiştir.

8- Yeminli Özel Teknik Bürolarında çalışacak diğer meslek mensuplarının verecekleri taahhütnameler:

24.2.1984 tarih ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygunlanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanunun 8'nci maddesi uyarınca hazırlanan ve 14 Mart 1984 tarihli, 18341 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2981 sayılı Kanun'da Kurulması Öngörülen Yeminli Özel Teknik Bürolar Yönetmeliği'nin 4 üncü maddesinde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığına (Bayındırılık ve İskân Bakanlığına) başvurarak Yeminli Özel Teknik Büro Belgesi almak isteyen özel veya tüzel kişilerin, müracaat dilekçelerine ekleyeceklere belgelerden birisinin de "Birlikte çalışacağı diğer meslek mensuplarının noterden tasdikli taahhütnameleri" olduğu belirtilmiştir.

Bu genelge ile yürürlükten kaldırılan 16.4.1984 tarihli ve 17 sayılı genelgede yer alan ve noter onaylı olması zorunlu bulunan taahhütname örneği aşağıda olup, bu taahhütnamelerde değer gösterilmesi gerekmektedir.

ÖRNEK:

TAHHÜTNAME

Çevre ve Şehircilik Bakanlığında 14 Mart 1984 gün ve 18341 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "2981 Sayılı Kanuna Göre Kurulması Öngörülen Yeminli Özel Teknik Bürolar Yönetmeliği" hükümlerine uygun olarak kurulmuş bulunan (.....)^x nin bürosunun Yönetmeliğe göre yüklendiği işlerini (.....)^{xx} ayda (.....) TL bedel karşılığında Kanun ve Yönetmelik hükümlerine uygun olarak bilfiil yürüteceğimi taahhüt ederim.

(x) Özel veya tüzel kişi

(xx) İnş. Yük. Mühendisi, Yük. Mimar, Mimar, Harita-Kadastro Yük. Mühendisi, Mühendis, Şehir Plâncıları, İmar Kanunu'nda belirtilen fen adamları.

NOT: Yeminli Özel Teknik Büro elemanlarının noterliklerde yapılacak yemin tespit işlemine ilişkin açıklamaya Tespit İş ve İşlemleri konulu 19 numaralı Birleştirilmiş Genelge'nin 8/b maddesinde yer verilmiştir.

9- Bulgaristan'da bulunan yakınlarını Türkiye'ye davet eden kişilerce verilecek taahhütnamelerde dikkat edilmesi gereken hususlar:

Adalet Bakanlığından gönderilen 23 Temmuz 1984 gün ve 20572 sayılı yazıyla; "Dişleri Bakanlığından alınan bir yazında, Bulgaristan'daki akrabalarını turist olarak Türkiye'ye davet edenlerin Türkiye'deki Bulgar temsilciliklerine verilmek üzere noterlere hazırlatıp onaylattıkları taahhütnamelere, davetlilerin iaşe ve ibatesinin karşılanması taahhüdünden başka gereksiz ve yanlış anlamaya sebebiyet verebilecek ibarelerin de yazılmasına tespit edildiği bildirilerek bu taahhütnamelere sadece; (Aşağıda izah edilen yakınlarımı Türkiye'ye turist olarak misafireten davet ediyorum. Davet ettiğim yakınlarımın Türkiye'deki ibate ve sair bütün masraflarının tamamen tarafından karşılanacağını şimdiden kabul ve taahhüt ederim.) şeklinde bir taahhüdüñ yazılması ile yeğnilmesinin Birliğinizde duyurulması istenildiği belirtilerek, Bakanlıkça da yerinde bulunan bu önerije uygun işlem yapılması" bildirilmiştir.

Bu yazдан sonra, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 24.4.1989 tarihli ve 17736 sayılı yazıyla da: "Bulgaristan'da yakınları bulunan vatandaşlarımız tarafından yakınlarının Türkiye'ye daveti için noterde düzenleyecekleri taahhütnamelerde, davet edilecek soydaşlarımızın önce Türk isim ve soyadlarının yazılması, daha sonra da parantez içerisinde Bulgar idaresince değiştirilen isim ve soyadının yazılmasına ilişkin İstanbul Valiliğinin ve Balkan Türkleri Dayanışma ve Kültür Derneği Genel Başkanlığının görüşlerinin Bakanlığımızca da benimsenmiş bulunduğu belirtilerek, bu doğrultuda işlem yapılması bakımından konunun tüm noterliklere duyurulması" istendiğinden, buna göre işlem yapılması icap etmektedir.

NOT: "Misafir olarak Türkiye'ye davet taahhütnamesi" işlem örneği NBS'de bulunmaktadır.

10- "Askeri Okullara Alınan Öğrenciler ile Silahlı Kuvvetler Hesabına Fakülte ve Yüksek Okullarda Okuyan Öğrenciler İçin Yüklenme Senedi Düzenlenmesine ve Bu Okullardan Çeşitli Sebeplerle Ayrılacak Öğrencilere veya Kefillerine Ödettirilecek Tazminata Dair Yönetmelik" hükümleri gereğince onaylanacak taahhütnameler:

Resmi Gazete'nin 3 Eylül 1985 gün ve 18857 sayılı nüshasında yayınlanan Askeri Okullara Alınan Öğrenciler ile Silahlı Kuvvetler Hesabına Fakülte ve Yüksek Okullarda Okuyan Öğrenciler İçin Yüklenme Senedi Düzenlenmesine ve Bu Okullardan Çeşitli Sebeplerle Ayrılacak Öğrencilere veya Kefillerine Ödettirilecek Tazminata Dair Yönetmeliğin 4 üncü maddesi;

"Askeri Okullara girme hakkını elde eden her öğrenci ile Silâhlı Kuvvetler hesabına fakülte ve yüksek okullarda okuyan öğrenciler için ÖRNEK-1'deki yüklenme ve kefalet senetleri düzenlenir ve kefalet senedinde belirtilecek miktar ÖRNEK-2'deki giderler dikkate alınarak tesbit edilir.

Yüklenme ve kefalet senetleri her okul için ayrı ayrı ve söz konusu okulun azami öğrenim süresi belirlenerek düzenlenir.

Yüklenme senetleri noterliklerce onaylanır."

Hükümlerini içerdiginden, bu Yönetmelikte belirtilen ve örnekleri aşağıda gösterilen taahhüt ve kefaletnamelerin noterliklerde onaylanması gerekmektedir.

ÖRNEK: 1

**ASKERÎ OKULLARA GİRME HAKKINI ELDE EDEN ÖĞRENCİLER İÇİN
DÜZENLENECEK YÜKLENME SENEDİ**

(NOT: 29.11.2011 tarihli ve 28127 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklikleri içermektedir.)

Silâhlı Kuvvetler adına öğrenci olarak okulun giriş şartlarına uygun şekilde kayıt ve kabulüm yapıldığı takdirde Subay/Astsubay çıkışcaya kadar, yürürlükte bulunan veya öğrenim süresi içerisinde yapılacak kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve sair mevzuat hükümlerini kabul ettiğimi, bunlara aynen uyacağımı, öğrencilik sıfatımın devamı süresince evlenmeyeceğimi, karı koca gibi yaşamayacağımı taahhüt ve beyan ederim.

Taahhütlerime aykırı hareket etmem, beyanlarımın gerçek dışı olduğunun tespit edilmesi, herhangi bir nedenle öğrenimi kendiliğimden terk etmem, okul yönetmelik veya yönergelerine göre okul idaresine ibraz ettiğim belgelerden herhangi birinin gerçeğe aykırı olduğunun anlaşılması, derslerden başarı gösterememem, okul yönetmelik veya yönergelerine aykırı harekette bulunmam, yetkili merciler veya mahkemelerce hakkında verilen herhangi bir ceza nedeniyle yetkili merci veya kurullarca ittihaz olunan karara istinaden okuldan çıkarılmam halinde, Silâhlı Kuvvetler adına askerî öğrenci olarak öğrenime başladığım tarihten ilişğimin kesilmesine kadar Millî Savunma Bakanlığında zimmetime tahakkuk ettirilecek tazminatı (iyicek, giym, kuşam, öğrenci harçlığı, kitap ve kırtasiye, vize, diploma, sınav ve benzeri harçlar, öğretim ve eğitimimin gerektirdiği ulaşım hizmetleri, şahsim için yapılan ilaç ve tedavi giderleri, barındırma giderleri, atış giderleri ve eğitim öğretim giderleri) sarf tarihinden tahsil tarihine kadar geçen süre için hesap edilecek kanuni faizi ile birlikte ayrıca hükme gerek kalmaksızın Hazine emrine ödeyeceğimi şimdiden kabul eyler, yüklenirim.

KEFALET SENEDİ

Askerî öğrenci olarak kayıt-kabul olunan.....oğlu/kızı .....tarafından verilen yukarıda yazılı yüklenme senedindeki taahhütlerine aykırı hareket etmesi sebebi ile okulla ilişğinin kesilmesi halinde, bu öğrenci adına tahakkuk edecek okul masraflarını sarf tarihinden itibaren tahsil tarihine kadar geçen süre içinde hesap edilecek kanuni faizi ile birlikte ..... lirayı geçmemek üzere müteselsil kefil ve müşterek borçlu sıfatı ile ödeyeceğimi beyan, kabul ve taahhüt ederim.

Müteselsil kefil ve borçlunun imzası*

AÇIK ADRESİ:

(*) Aday reşit değilse veli yüklenme senedine imza atar, bu durumda söz konusu aday için kefalet senedi düzenlenmez.

ÖRNEK: 2

(Değişik: RG-9/1/2011-27810)

Askerî okullardan çeşitli sebeplerle ayrılmak zorunda kalan öğrenciler için hesaplanacak tazminat;

- a) Yiyecek,
  - b) Giyim-Kuşam,
  - c) Öğrenci harçlıkları,
  - ç) Kitap, kırtasiye (Devlet ortaöğretim/yükseköğretim kurumlarında Devlet tarafından karşılanan kitap ve kırtasiye giderleri hariç),
  - d) Vize, diploma, sınav ve benzeri harçlar,
  - e) Öğretim ve eğitimin gerektirdiği ulaşım hizmetleri,
  - f) İlaç ve tedavi,
  - g) Barındırma,
  - ğ) Atış,
  - h) Eğitim ve öğretim (seyir, uçuş, atış eğitimleri, uygulamalı eğitimler ile buna benzer Devlet tarafından karşılanmayan ek veya özel ders ücretleri),
- giderlerinden oluşur.

11- Sahip olunan araçların, ihaleye girecek yükleniciye kiralanılacağına veya kullanılmasına izin verileceğine ilişkin taahhütlerde sahiplilik durumunun araştırılması gerekiği:

Bir devlet ihalesine girecek olan müteahhit için başka bir müteahhit, kendi inşaat araçlarını tadaat ederek, ihaleyi alacak müteahhide inşaat süresince kullanılmasına izin vereceğini veya kiralayacağını taahhüt etmekte ise, bu işlemin noterlikçe tanziminde, noterin taahhüt edenin adı geçen araç ve gereçlerin gerçek sahibi olup olmadıklarını araştırması gerekli bulunmaktadır.

12- Taahhüt ve kefalet senetlerinden birisinin diğerinden önce onaylanabileceği:

Özellikle bazı okul idarelerine verilen taahhütname ve kefaletnameler ile Kredi ve Yurtlar Kurumuna verilen taahhütname ve kefaletnamelerin yapılışı sırasında bazı meslektaşlarımız arasında ihtilaflar çıktıığı Birliğimize ulaşan ihbar ve şikayetlerden anlaşılmaktadır. Bilhassa henüz taahhütnamesi onaylanmamış bir işlemin kefalet senedinin yapılabılıp yapılamayacağı hususunda tereddütler bulunduğu görülmektedir.

Bu nedenle yapılan incelemeler sonunda; kefalet akdinin asıl borca bağlı feri nitelikte bir işlem olduğu ve bunun geçerli olabilmesi için muteber bir borcun mevcudiyetinin şart olduğu bilinmektedir, Geçerli bir borcun bulunmaması halinde yapılan kefalet akitleri de geçersiz olurlar.

Ancak geçerli bir borç akdinin mevcudiyeti halinde bunu teminat altına olan kefalet akdinin daha önceden yapılmış olması, kefalet akdinin geçerliliğine etki etmemektedir. Gerek yargı kararlarında ve gerekse bu konuya ilişkin eserlerde kefaletin muaceliyeti zamanında asıl borcun mevcut olmasının, kefaletin geçerliliği için yeterli olduğu sonucuna varılmaktadır.

Bu itibarla yukarıda bahse konu edilen taahhütname ve kefaletnamelerden herhangi birinin daha önceden yapılmasında yasal bir engel bulunmadığından ve buna göre işlem yapılması mümkün bulunmaktadır.

13- Fenni Mesuliyet (TUS-Teknik Uygulama Sorumluluğu) taahhütnamesi veren kişiden, kayıtlı olduğu meslek odası kaydının istenmesi gerekmeliği:

TMMOB Serbest Mühendislik ve Mimarlık Hizmetleri Asgari Ücret Yönetmeliğinde: yapı üretiminin veya MMH (Mühendislik ve Mimarlık Hizmetleri) gerektiren herhangi bir imala-tın onaylı proje, ruhsat ve eklerine uygun olarak yapılması ile surveyan, şantiye şefi ve mesleki kontrollük hizmetlerinin koordinasyonun ve MMH ile ilgili her türlü hususun yürürlükteki yasalar ve yönetmelikler açısından denetlenmesinin, o planla ilgili mühendis ve mimarca yapılaceğinin belirtilmesi nedeniyle, ilgili teknik elemandan meslek odasına kayıtlı olup olmadığı konusunda belge istenip istenmeyeceği, Mimarlar ve Mühendisler Odası bulunmayan İlçe-

lerdeki noterliklerde nasıl bir yol izleneceği gibi konularda intikal ettirilen tereddütler üzerine, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenilmesi üzerine adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 13.06.1995 günlü 8456 sayılı yazida:

"*Fenni mesuliyet taahhütnamelerinin noterlikte tanzimi sırasında işlem ilgilisi mimarlardan, Mimarlar Odasına kayıtlı oldukları konusunda belge istenileceğine dair bir hüküm; ne Noterlik Kanununda ne de 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda bulunmamaktadır. Bu konuda, mevzuatımızda bir hüküm bulunmamasına rağmen Mimarlar Odasına kayıtlı oldukları hakkında belge istenileceği usulünün kabul edilmesi ise Mimarlar Odası olmayan pek çok il ve ilçelerde fiili zorluklara sebep olabilecektir.*

Bu itibarla "Fenni Mesuliyet Taahhütnamelerinin (TUS)" noterlikte tanzimi sırasında işlem ilgilisi mimarlardan Mimar Odasına kayıtlı oldukları konusunda belge istenilmesine gerek olmadığı Bakanlığımızca düşünülmektedir." denilmektedir.

14- Karayolları Trafik Kanununun 111. maddesi gereğince, bu Kanunla öngörülen hukuki sorumluluğu kaldırın taahhütnamelerin yapılamayacağı:

Bir Noterliğimizde onaylanan ve içeriği "..... plakalı araçların devir işlemlerinin en geç işbu taahhütnamenin imzalanmasını müteakip 3 ay içerisinde alınacağını, bu süre zarfina kadar araçlarla ilgili meydana gelecek olan her türlü hukuki ve sair sorumluluğun temsile yetkili bulunduğu şirkete ait olacağını, bu manada .... A.Ş. yi hicbir şekilde sorumlu tutma yacagoımı, ancak işbu taahhütnamenin imzalanmasından önceki araçlarla ilgili her türlü hukuki sorumlulukların satıcı şirkete ait olacağını noter huzurunda beyan, kabul ve taahhüt ederim" şeklinde olan taahhütnamenin İstanbul Noter Odası Hukuk Komisyonuna intikal etmesi üzerine, yapılan incelemeyi müteakip;

"*Karayolları Trafik Kanununun 20. maddesinin (d) bendi 'Noterler tarafından yapılmayan her çeşit satış ve devirler geçersizdir.', yine aynı Kanunun 111. maddesi de 'Bu Kanunla öngörülen hukuki sorumluluğu kaldırın veya daraltan anlaşmalar geçersizdir' hükümlerini içermektedir.*

Komisyonumuz, Noterlik Kanununun 1 ve 53. maddelerine ve yukarıda izah edilen hükümlere göre noterlerin böyle bir taahhütname düzenleyemeyecekleri kanaatine varmıştır" yönünde karar vermiş ve buna ilişkin tutanak ile işlem örneğini Birliğimize göndermiştir.

TNB Yönetim Kurulunun 29.05.2007 tarihli toplantıda konunun görüşülmesi sonunda; İstanbul Noter Odası Hukuk Komisyonun kararının uygun bulunduğu ve noterliklere gereken duyurunun yapılmasına karar vermiştir. Belirtilen sebeple, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 111. maddesi gereğince, bu Kanunla öngörülen hukuki sorumluluğu kaldırın taahhütnamelerin yapılmaması gerekmektedir.

15- Milletvekili adayları tarafından noterliklerde onaylatırılmak istenen taahhüt işlemleri:

Birliğimize intikal eden ve içeriği, ".... tarihli milletvekili genel seçiminde milletvekili seçildiğim takdirde T.B.M.M.'de, ... Partisinin yetkili organlarının vereceği kararlar doğrultusunda; yasama dokunulmazlığını, kürsü dokunulmazlığı ile sınırlandırmak üzere Anaya-sa'nın 83 üncü maddesinin ve görevleri ile ilgili işlerden dolayı hakkında soruşturma açılması istenen Başbakan veya Bakanın cezai sorumluluğu gerektiren fiillerin görev sırasında işlenmesi halinde, yargılanmalarının siyasal amaçla engellenmemesi için Anaya-sa'nın 100 üncü maddesinin değiştirilmesi ile ilgili düzenlemelerin yapılmasını kabul ve taahhüt ederim." olan taahhütnamelerin noterliklerde onaylanıp onaylanmayacağı hususunda yaşanan tereddütler nedeniyle Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 15.08.2002 yılı 17662 sayılı cevabı yazıda; "5.3.1973 tarih ve 584 karar no.lu TBMM İctüzungü' nün 94/1 maddesi ile Anayasanın 80 inci maddeleri hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, Türk Milleti adına yasama görevini yeri-ne getiren Milletvekillерinin, hangi mülahaza ile olursa olsun, şahsa sıkı sıkıya bağlı haklarдан olan oy kullanma haklarının kayıt altına alınmasına dair taahhütname düzenlenmesinin söz konusu olmadığı, düzenlense dahi Anayasa değişiklik tekliflerinin Meclis Genel Kurulunda, TBMM İctüzungünün 94 üncü maddesi gereği gizli oyla yapılacağı göz önüne alındığında, denetim imkanın da bulunmadığı şüphesizdir.

Bu itibarla;

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 1512 Sayılı Noterlik Kanununun 72. maddesine göre, işlerini kanun ve yönetmelik hükümlerine uygun yapmakla yükümlü bulunan noterlerin, Anayasası, yasa ve hukuka aykırı işlem edemeyecekleri ve ilgi sayılı yazida örneği gönderilen taahhütnameyi düzenleyemeyecekleri düşünülmektedir.” denildiğinden sözü edilen nitelikteki taahhütnamelerin noterliklerde onaylanmaması gerekmektedir.

16- Yabancı ülkenin yetkili makamlarından vize alınabilmesi için verilen vekâletname'lere bağlı olarak düzenlenen taahhütname'lər:

Örneği ekli "Genel Vekâletname", "Pasaport Teslim Tutanağı - Taahhütname" ve "Taahhütname" başlıklı işlemlerin noterliklerde tanzim veya tasdik edilmesinin mümkün olup olmadığı konusunda intikal eden tereddütler üzerine Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 22.05.1995 gün 7246 sayılı cevabı yazdı:

"Söz konusu işlemlerde genel olarak gidilmesi düşündürülen yabancı bir ülkeden giriş vizesinin alınması ve yurt dışına çıkışın sağlanması amaçlanmaktadır. Söz konusu işlemlerde genel olarak, yurt dışına çıkmak isteyen işlem ilgisi; kendi adına yabancı ülkenin yetkili makamlarından vize alabilmesi için kendisine vekil tayin etmekte; vekiline pasaportunu teslim edip vize ve uçak biletinin alınması ile vekilinin işinin biteceği, kendisine ayrıca vekili tarafından yurt dışında iş bulma vaadinde bulunulmadığı, vize garantisini verilmemiği, vekiline vize işlemleri nedeniyle bir sorumluluk gelirse asgari 10.000.000.-TL tazminat ödemeyi kabul ve taahhüt ettiği belirtilmektedir. İşlem ilgilisinin gitmeyi istediği ülkeler ise genellikle Avrupa ülkeleridir.

Almanya, (kişilerin seyahatleri ile ilgili Avrupa Antlaşması'nın 7nci maddesindeki) kamu düzeni istisnasından yararlanarak; ülkesine çok sayıda kaçak Türk işçisinin gelmesi ve iltica taleplerinin olması nedenleriyle 4 Ekim 1980 tarihinde Türk vatandaşlarına karşı vize muafiyetini kaldırılmıştır. Almanya'nın bu uygulamasından hemen sonra da Fransa, Benelux devletleri, İsviçre ve İsveç'te Türk vatandaşlarına karşı vize mecburiyeti koymuştur. Bu uygulamalardan sonra Türk vatandaşları söz konusu devletlerin topraklarına vize almadan gitmemektedirler.

Noterlik Kanunun 53 ncü maddesinde; "Noterler, kanunların emredici hükümlerine aykırı hususlarda işlem yapamazlar. Bu hüküm imza onaylaması yapılan işlemlerin münderecați hakkında da uygulanır." denilmektedir. Noterlikte tanzim ya da tasdik ettirilmek istenilen işlemleri bu açıdan incelemek gerekmektedir.

"Genel Vekâletname" başlıklı işlem hakkında herhangi bir hukuka aykırı husus görülmemiştir.

Ancak "Taahhütname" başlıklı işlemde yer alan; ".....vekalet vermiş olduğum şahıslar beni herhangi bir vaat ile dolandırmak veya kandırmak anacıyla paramı almamışlardır. Söz konusu vize işlemlerini takip etmek üzere.....'a paramı kendi rızamla vermiş bulunmaktayım. Bu konuda bu kişilerden bana gelebilecek her türlü zararın bilincindeyim.....'a veya vekil tayin ettiği üçüncü şahıslara konsolosluklara verilmek üzere tüm evraklarımı şahsen kendim verdiğim için T.C.K. .....hükümlerine muhalefet söz konusu olduğunda tüm sorumluluk şahsıma aittir." ifadeleri kanuna ve kamu düzenine aykırı bulunmaktadır. Bu ifadelerde taahhütte bulunan kişi, dolandırıcılık veya sahtekârlık işlemleri ile vizenin alınması halinde tüm sorumluluğun kendisinde olduğunu kabul etmeye ve vekilini aklamak istemektedir. Böylece vekilinin suç teşkil eden eylemlerinden dolayı uğrayabileceği cezai sorumluluğun bertaraf edilebileceği düşünülmektedir. Bu şekilde bir taahhüt işlemi ile kişilerin cezai sorumluluktan kurtulmalarına ise hukuken imkân bulunmamaktadır. Eğer suçun tüm unsurları oluşmuşsa kişiler yaptıkları işlemlerinin cezai sorumluluğuna katlanacaklardır. Buna aykırı olarak yapılan işlemlerin herhangi bir hukuki geçerliliği bulunmamaktadır.

"Pasaport Teslim Tutanağı - Taahhütname" başlıklı işlemde yer alan: "....pasaportumda herhangi bir suç unsuru olursa şahsıma ilgilendirir. Vekillerimin herhangi bir sorumluluğu yoktur. Yurt dışına çalışmak amacıyla gitmiyorum. Vekillerimin bunu herhangi bir iş vaadinde ve taahhüdünde bulunmamışlardır. Bütün sorumluluklarının bilincindeyim. Vize takibi için konsolosluklara verilen bütün belgeler, bütün bilgiler benim bilim dâhilindedir.

"Vekillerimin sorumluluğu yoktur." ifadeleri ile de vekillerinin suç sayılan işlemleri nedeniyle uğrayabilecekleri cezai sorumluluk kaldırılmak istenilmektedir. Cezai sorumluluğun bu kişinin üzerinden kaldırılarak kendi üzerine alınması konusundaki işlemler, hukuken geçerli değildir. Bu itibarla yabancı bir ülkeye girebilmek için ilgili ülkenin resmi makamlarından alınacak vize konusunda yapılan işlemlerden "Genel Vekâletname" başlıklı işlemin noterlikte tanzim ve tasdikinde hukuki bir sakınca olmadığı, "Taahhütname" ve "Pasaport Teslim Tutanağı - Taahhütname" başlıklı işlemlerde yer alan cezai sorumluluğu kaldıracak mahiyettedi ifadelerin ise kanuna ve kamu düzenine aykırı olduğu bu nedenle Noterlik Kanunun 53 ncü maddesi gereğince noterlikte tanzim ve tasdik edilemeyeceği düşünülmektedir.

ÖRNEK:

**PASAPORT TESLİM TUTANAĞI
TAAHHÜTNAMESİ**

.....adresinde mukim bulunan .....vize işlemlerini takip etmek üzere Aksaray Valiliğinden almış olduğum.....Sayı.....Tarihinden.....tarihine kadar geçerli olan.....seri no.lu pasaportumu noter huzurunda teslim ettim.

.....ve işlemlerimi takip etmek üzere vekil tayin ettiğim diğer şahıslar konsolosluklardaki işlemlerimi yürütmem için tam yetkilidirler ve diğer vekillerim vize için ülke adı vermemişlerdir. Herhangi bir ülkenin vizesini aldıları takdirde işlemlerimi bitmiş sayılırlar.

Pasaportumda herhangi bir suç unsuru olursa şahsımlı ilgilendirir. Vekillerimin herhangi bir sorumluluğu yoktur.

Yurtdışına çalışmak amacıyla gitmiyorum. Vekillerim bana herhangi bir iş vaadinde ve taahhüdünde bulunmamışlardır. Bütün Sorumluluklarımın bilincindeyim. Vize takibi için Konsolosluklara verilen bütün belgeler, bütün bilgiler benim bilgim dâhilindedir. Vekillerimin sorumluluğu yoktur.

Adıma.....ülkelerine ait olmazsa.....ülkelerinin vizeleri tercihimdir.

Vekâletteki yetkilerim aynen geçerlidir. Ben bütün sorumluluklarımın bilincindeyim .....ve diğer vekillerim bana vize için bir garanti vermemiştir. Soruşturmayla takıldığı takdirde bana vize için zaman verilmemiştir. İstenilen bilet firma tarafından alınacaktır. Alınan bu biletle uçmak mecburiyetinde olduğumun bilincindeyim.

Pasaportu Teslim Alan

Pasaportu Teslim Eden (Pasaport Sahibi)

ADRES: ...

Telefon: ...

ÖRNEK:

TAAHHÜTNAMESİ

ALMANYA, FRANSA, İSVİÇRE, BELÇİKA, HOLLANDA, LÜKSEMBURG NORVEÇ, İSVEÇ, DANİMARKA, AVUSTURYA, POLONYA, YUNANİSTAN, MACARİSTAN v.b. Avrupa ülkelerine veya AMERİKA'ya gidebilmem için almak istediğim vize ile ilgili işlemleri takip etmek üzere yapılması gereken tüm işlemleri yapabilmek üzere aşağıda adı, soyadı ve ikamet adresi belirtilen .....ve ya vekil tayin ettiği üçüncü şahısları vekil tayin ettim. Bu vekaletname sadece vize işlemlerimi adıma takip etmek üzere verilmiş olup söz konusu .....veya vekil tayin ettiği üçünü şahıslar tarafından yurtdışında herhangi bir iş vaadi veya bu konuda herhangi bir iş taahhüdü karışlığı değildir. Yine vakalet vermiş olduğum bu şahıslar beni herhangi bir vaat ile dolandırmak veya kandırmak amacıyla paramı almamışlardır. Söz konusu vize işlemlerini takip etmek üzere söz konusu .....paramı kendi rızamla vermiş bulunmaktayım. Bu konuda bu kişilerden bana gelebilecek her türlü zararın bilincindeydim.

.....veya vekil tayin ettiği üçüncü şahıslara konsolosluklara verilmek üzere tüm evrakları şahsen kendim verdiğim için T.C.K.'ye (....maddelerine) muhalefet söz konusu olduğunda tüm sorumluluk şahsına aittir.

T.C. Emniyet Müdürlüklerince veya T.C. Valiliklerince verilme şahsına ait pasaport ile ilgili herhangi bir soruşturma vukuu bulunduğu tüm sorumluluk şahsına aittir. Pasaportumu .....veya vekil tayin ettiği üçüncü şahıslara vize işlemlerimi takip etmek amacıyla kendi rızamla vermiş bulunmaktayım.

.....veya vekil tayin ettiği üçüncü şahıslar Cumhuriyet Savcılığı, Emniyet Müdürlüğü veya Mali Şube Müdürlüğü İnterpol kanalı ile yapılacak soruşturmalarla açılabilecek K.H. ile ilgili olarak adıma ve vekillerime avukat tutmaya, avukat ücretlerini ödemekle sorumlu duruma düştüklerinde maddi ve manevi mağduriyetlerini tazmin etmek amacıyla asgari ve kayıtsız şartsız kendilerine .....TL (.....Türk Lirası) ödemeyi kabul ve taahhüt ederim.

..... veya vekil tayin ettiği üçüncü şahıslara vermiş olduğum tün yetkilere rağmen yukarıda belirtilen ülkeler ile ilgili turistik veya ticari vize almaları konusunda kesin taahhütte bulunmadıklarının veya garanti veremediklerinin bilincindeyim.

Tüm yapılan işlemler ve müracaatların yukarıda belirttiğim nedenlerden dolayı gerçekleşmemesi halinde veya kendi rızamla yapılan anlaşmayı tek taraflı bozmam halinde müracaat sırasında vermiş olduğum emanet paramı geri almayacağımı ve bu taahhütnameyi hiçbir zor altında olmadan kendi rızam ile okuyarak imzaladığımı kabul ve taahhüt ederim.

17- Kooperatif ortaklık payının bölünmesine yönelik taahhütnamelerin yapılmayacağı:

Tasfiye halindeki bir kooperatifin üyeleri tarafından Kooperatif Başkanlığına verilen, örneği ekli ...Taahhütname...lerde, harç ve damga vergisinin ne şekilde alınması gerekeceği konusunda intikal ettirilen tereddütler üzerine, üyenin parselasyon planına göre, numarası belirtilen parselde 1/2 hissenin adına tapu çıkarttırılmasına bir itirazı olmadığını kabul ve taahhüt ettiği dikkate alınarak, Kooperatifler Kanununun 19 uncu maddesi doğrultusunda ortaklık payının tecezzi edip edemeyeceği, bu şekilde taahhütnamenin düzenlenip düzenlenmeyeceği, düzenlenenebilecek ise değer gösterilmesinin zorunlu olup olmayacağı konularında fotokopisi gönderilerek Adalet Bakanlığından görüş istenilmiş idi.

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan 20.08.1996 günü 12447 sayılı yazında; "1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 19 .maddesinin 1. fıkrasında yer alan "Kooperatif giren her şahistan (her şahıs tarafından) en az bir ortaklık payı alınması gereklidir" hükmü karşısında, tasfiye halinde olsa bile kooperatif ortaklık payının bölünmesi, kooperatif ortaklık payının bölünmesine yönelik taahhütname veya muvafakatname düzenlenmesi mümkün bulunmadığından, harç alınmasının da söz konusu olmayacağı düşünülmektedir" denilmesi ve bir pay ve bu paya bağlı haklar için kooperatifte yalnızca bir ortak alınmasının mümkün olması nedeniyle kooperatif ortaklık payının bölünmesine yönelik taahhütname veya muvafakatnamelerin yapılmaması gerekmektedir.

18- Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'nce öğrencilere verilen burs ve kredilerle ilgili taahhütnamelerin noterliklerde onaylanmadığı:

Birliğimiz tarafından çıkarılan değişik tarihli genelgeler ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'nce öğrencilere verilen burs ve kredilerle ilgili taahhüt ve kefalet senetlerinin onaylanması uygulanacak yöntem açıklanmış ise de;

351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanununun 16 ncı maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan "Öğrencinin tabi olduğu mükellefiyetler öğrencilerden alınacak taahhüt senedinde ayrıca belirtilir. Düzenlenen taahhüt senetlerinde krediyi alacak öğrencinin, öğrencinin reşit olmaması halinde ise öğrenci ile birlikte veli veya vasisinin borçlu şifatıyla imzası yeterli olup ayrıca kefil aranmaz. (Ek cümle: 25/11/2010-6082/8 md.) Ancak yurtdışında öğrenim gören öğrencilerden kefil veya diğer teminatlar alınır" hükmü, Kurumun internet sayfasında yer alan bilgiler ve Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'nce Birliğimize gönderilen 16.11.2017 tarihli, 4100385 ve 15.11.2019 tarihli ve 1322474 sayılı yazınlarda "Yurt dışında yükseköğrenim gören öğrenciler tarafından "Burs/Kredi Taahhütnamesi" "www.turkiye.gov.tr" üzerinden e-devlet şifresi ile onaylandıktan sonra Noterden "Kefaletname" düzenlemeleri neticesinde haklarında işlem yapılmaktadır" açıklaması uyarınca, tüm öğrenci burs ve kredi taahhütnameleri elektronik ortamda ya da Kurum personeli huzurunda onaylanmakta ve dolayısıyla noterliklerde öğrenci burs ve kredi taahhütnameleri onaylanmamaktadır.

Kendilerine burs veya kredi tahsis edilen; 18 yaşından büyük öğrenciler **taahhütnamelerini** www.turkiye.gov.tr internet adresi üzerinden Kurumun linkine ulaşarak kendi e-devlet şifreleri ile; 18 yaşından küçük öğrenciler, **taahhütnamelerini** www.turkiye.gov.tr internet adresi üzerinden Kurumun linkine ulaşarak, anne veya babanın e-devlet şifresi ile veli onayı verildikten sonra kendi e-devlet şifreleri ile onaylayacaklardır.

15 yaşından küçük öğrenciler anne veya babaları, şayet her ikisi de yoksa kanunu vasıları ile birlikte kendilerine en yakın Kredi ve Yurtlar Kurumumu İl Müdürlüğü'ne belgeleri

(kimlik, vasi kararı vb.) ile birlikte giderek, taahhütnamelerini Kurum personeli huzurunda onaylayacaklardır.

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne Birliğimize gönderilen 16.11.2017 tarihli, 4100385 ve 15.11.2019 tarihli ve 1322474 sayılı yazda açıklandığı üzere; yurt dışında yüksekokrenim gören öğrenciler tarafından “Burs/Kredi Taahhütnamesi” “www.turkiye.gov.tr” üzerinden e-devlet şifresi ile onaylandıktan sonra Noterden “Kefaletname” düzenlemeleri neticesinde haklarında işlem yapılmaktadır. (Öğrenci kefaletnamesi için 28 numaralı birleştirilmiş genelgenin 5inci maddesine bakınız.)

¹*Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunun internet sayfasında aşağıdaki açıklamaya yer verilmiştir.*

Kurum 351 sayılı Yasa ile kurulmuştur. 25.11.2010 tarihinde kabul edilip, 10.12.2010 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6082 sayılı Kanun ile ülkemiz dışında ön-lisans, lisans, master, doktora, düzeyinde yüksekokrenim gören Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yurt içinde öğrenim gören öğrencilerimizin faydalandığı burs (karşıılıksız) ve öğrenim kredisi (geri ödemeli) hizmetlerinden yararlanabilmeleri imkânı getirilmiştir.

Her öğrenci şu an Türkiye'de ise PTT'lerden, yurt dışında ise Konsolosluk veya Büyükelçiliklerden “e devlet şifresi” temin etmeleri gerekmektedir.

Kurum mevzuatı gereğince yüksekokrenimini yurt dışında yapan T.C. vatandaşı öğrencilere yapılan təhsisi oncesi burs/öğrenim kredi işlemleri için e devlet kapısı olan turkiye.gov.tr adresinden önce metni Kurumca hazırlanan “Taahhütnameyi” daha sonra ise öğrenciye kim kefil olacak ise Türkiye'deki noterlerden “Kefaletname 'de ” yaptırılması istenmektedir.

Öğrencilerden istenilen Kefaletname onaylama yetkisi ise yurt içinde sadece noterlere verilmiştir.

Taahhütnameyi onaylayan öğrenci Türkiye'deki ailesi veya kendisine kefil olacak kişi ile irtibata geçip, kendilerine en yakın notere gidip öğrenci T.C. kimlik numarasını notere söyleyerek öğrenci adına düzenlenen kefaletnameyi web sayfasından temin ettikten sonra tanzim ve tasdik edip bir nüshasını kefil olan kişiye vermektedir, noterce kefile verilen kefaletnameyi ise , “YURTKUR, Söğütözü Mah. 2176. Sok. No 25 Çankaya/ANKARA” adresine elden veya posta ile göndermesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

05.10.2020 Hukuki Danışmanlık Personeli : F.KORKMAZ
05.10.2020 Hukuki Danışman : Ş.ARTAR
05.10.2020 Genel Sekreter : İ.GÜL

BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:

20.06.1974 – (20) (Genelgede yer alan Yönetmelik, 17.5.1976 tarihli ve 15590 s. RG de yayımlanan Yönetmelik ile Yürürlükten kaldırıldığı için uygulama alanı kalmamıştır.), 08.05.1975 – (22) (Genelgeye konu yazıyı gönderen Emniyet Gnl. Müdürlüğü Daire Başkanlığıının kaldırılması nedeniyle güncellliğini yitirdiğinden), 22.05.1978 – (9) (Türk - Bulgar göç anlaşmasının uygulama süresi sona erdiğinden uygulama alanı kalmamıştır.), 25.10.1979 – (24), 14.01.1980 – (2) (1979 yılına ilişkin uygulama olması, taahhütnamenin noterlikte düzenlenmesinin gerekmemesi nedeniyle), 27.10.1981 – (73), 18.10.1983 – (52) (Yönetmelik'te işlemin düzenleme şeklinde yapılmasının öngörülmesi nedeniyle), 16.04.1984 – (17), 15.8.1984 –(34), 13.09.1985 – (70), 03.10.1985 – (78), 25.11.1985 – (94) (Bu genelge 34 sayılı birleştirilmiş genelge ile yürürlükten kaldırılmış ise de taahhüt olarak bu genelgeye de alınmıştır.), 17.12.1987 – (88), 15.11.1988 – (78), 17.05.1989 – (43), 23.11.1990 – (72), 21.12.1990 – (84) (Uygulamanın yerleşmesi ve işlemin NBS bulunan işlem örneğine göre yapılması nedeniyle), 16.06.1991 – (52), 14.5.1993 – (34) (Uygulaması bulunmadığından ve valiliklerce bu tür bir onaylama yapılmaması nedeniyle), 31.01.1994 – (11), 22.06.1995 – (42), 27.06.1995 – (47), 22.06.1998 – (27) (Genelgeye konu Yönetmeliğin değişirilmesi ve dolayısıyla yürürlükte olmaması nedeniyle) 15.08.2002 – (39), 05.09.2003 – (29), 18.06.2007 – (28), 15.12.2008 – (36) sayılı genelgeler,

14.06.2006-H (78), 18.06.2007-H (78), 28.05.2010-H (64), 02.01.2014-H (2), 23.01.2015-H (16), 21.12.2015-HD (88) sayılı genel yazılar,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

Ankara, 05.10.2020

Özü: Ortak cari hesap işlemlerine ilişkin düzenlemeler ve açıklamalar.

G E N E L G E (48)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Ortak cari hesap işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 21.09.2020 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge 'ye işlenmiştir.

- (I) - Genel olarak
- (II) - Sözleşme değerine göre ortak cari hesap kapsamına giren noterlik işlemleri
- (III) - Kambiyo senetleri protestolarına ilişkin ortak cari hesap işlemleri
- (IV) - Defter onaylamalarına ilişkin ortak cari hesap işlemleri
- (V) - İhtarnome, iħbarname ve tebligat işlerine ilişkin ortak cari hesap işlemleri
- (VI) - Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirlerine ilişkin ortak cari hesap işlemleri

I- GENEL OLARAK:

1- Ortak cari hesap kapsamına giren işlemleri:

Noterliklerde beş tür işlem ortak cari hesap kapsamına girmektedir. Bunlar;

I) Her yıl 30.000 gösterge rakamının o yılın bütçe kanununda gösterilen memur maaş katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunacak meblağдан fazla olan noterlik işlemleri;

Bu işlemlerle ilgili düzenleme Noterlik Kanununun 109 uncu maddesinde yer almaktadır.

II) Kambiyo senetleri protesto işlemleri;

Bu işlemlerle ilgili düzenlemelere, Türkiye Noterler Birliğinin 6 Aralık 1972 tarihli ve (3059) – 15 sayılı genelgesi ile daha sonra yayımlanan genelgelerinde yer verilmiştir.

III) Defter onayı işlemleri;

Defter onayı işlemleriyle ilgili düzenlemelere Türkiye Noterler Birliğinin 8.12.1992 tarihli, (59) ve 24.10.1994 tarihli, (66) sayılı genelgeleri ile daha sonra yayımlanan genelgelerinde yer verilmiştir.

IV) Bankalar ile tüm finans ve faktoring kurumlarının tüm ihtarnome, iħbarname ve tebligat işlemleri;

Bu işlemlerle ilgili düzenlemelere, Türkiye Noterler Birliğinin 19.2.2004 tarihli ve 3 sayılı genelgesi ile daha sonra yayımlanan genelgelerinde yer verilmiştir.

V) Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirlerine ilişkin işlemleri;

Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleriyle ilgili düzenlemelere de, TNB'nin 06.01.2010 tarihli ve 3 sayılı genelgesi ile daha sonra yayımlanan genelgelerinde yer verilmişdir.

2- Ortak cari hesaba dâhil tüm işlemlerde uygulanacak usul:

08.02.2008 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğü giren 5728 sayılı Kanun ile 1512 sayılı Noterlik Kanununun 109, 111 ve 166 ncı maddelerinin değiştirilmesi üzerine, Yönetim Kurulunun 15.02.2008 tarihli toplantısında alınan 115 sayılı karar uyarınca, yapılacak uygulama hususunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 26.02.2008 tarihli ve 5135 sayılı cevap yazısında özetle; "Bilindiği üzere, 8 Şubat 2008 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5728 sayılı Kanun ile 1512 sayılı Noterlik Kanununun 109 ve 111 maddeleriley 166. maddesinin 15. bendinde değişiklik yapılarak, noterlikler ortak cari hesabının nasıl oluşacağı, gelirin nasıl dağıtılaceği ve her nevi ortak hesap paylaşım esaslarını belirlemenin Türkiye Noterler Birliği'nin görevi olduğu açıkça hükmeye bağlanmıştır.

Bu nedenle, noterlik ortak cari hesabının dağıtıımıyla ilgili Bakanlığımızca yapılacak herhangi bir idari işlem bulunmamakla birlikte, konunun mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde değerlendirilip, objektif, adil ve hakkaniyete uygun olması açısından uygulamanın buna göre yapılması gerektiği düşülmektedir." denilmiştir.

Sözü edilen değişiklikler nedeniyle, Yönetim Kurulunun 28.02.2008 tarihli toplantıda konunun görüşülmesi sonunda;

1 – Bir il, ilçe veya büyükşehir belediye sınırları içinde bulunan birden fazla birinci sınıf noterliklerin oluşturacakları ortak hesabın bu noterler arasında paylaştırılması,

2 – Diğer sınıflar için mülki sınırlar esası getirilmesi ve büyükşehir sınırları içinde şuna uygulanan sistemin değişmiş olması nedeniyle, her ilçenin mülki sınırları içinde birden fazla ikinci veya üçüncü sınıf noterlik varsa bu noterliklerin de kendi aralarında bulundukları ilçe mülki sınırları içinde ortak hesap oluşturulması ve bu noterler arasında paylaştırılması,

3 – Noterlik Kanununun 166. maddesinin 15. bendinin verdiği yetki nazara alınarak, defter, kambiyo ve tebliğ ortak hesaplarının da yukarıda belirtilen esaslar dâhilinde uygulanması ve paylaştırılması,

Gerektiğine, uygulamanın da 08.02.2008 tarihinden itibaren başlatılmasına karar verilmiştir.

6 Aralık 2012 tarihli ve 28489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6360 sayılı Kanun'un 1. inci maddesiyle büyükşehir belediyelerinin sınırları değiştirilmiş ve gerek yeni kurulan gerekse daha önce kurulmuş büyükşehir belediyelerinin sınırları da il mülki sınırları olarak belirlenmiştir. Aynı Kanunun 6'ncı maddesiyle de 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 5. inci maddesi de buna paralel olarak "Büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülki sınırlarıdır. İlçe belediyelerinin sınırları, bu ilçelerin mülki sınırlarıdır." şeklinde değiştirilmiştir. (7 numaralı "Noterlik işlemlerinde yetki" konulu birleştirilmiş genelgenin 4/b maddesine bakınız.)

Bu değişiklikler Yönetim Kurulunun 18.11.2013 günü toplantıda görüşülmüş ve ortak cari hesap uygulamasının, 23.1.2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunla değişik 1512 sayılı Noterlik Kanununun 109, 111 ve 166'ncı maddesinin birinci fikrasının (15) numaralı bendi doğrultusunda ve 28.02.2008 tarihli 2008/3 sayılı genelgeye (Yönetim Kurulunun 28.02.2008 tarihli toplantıda alınan ve yukarıda yer verilen kararda) açıklandığı şekilde yürütülmesine tekrar karar vermiştir.

Ortak hesabın uygulandığı yerlerde; ortak hesaba giren işlemler için bankada hesapların açılması, gerektiğinde hesapların kapatılması, hesaplarda toplanan paraların ilgili noterlere dağıtılması, tüm ortak hesap iş ve işlemlerinin yürütülmesi ve takibi işleri ilgili noter odaları tarafından yapılır. Noter Odası alacağı karar ile ortak hesaba tabi bir bölgede bu işlemleri mütemet notere de yaptırmaya yetkilidir.

3- Vergi dairesinden tahsil edilecek noter hisselerinin ortak cari hesaba yatırılmasında dikkate alınacak parasal sınırlar ve yatırılma süreleri:

Çok büyük meblagli işlemlerde, işleme ait noter hisselerinin tahsilinden önce ortak hesaba yatırılmasının yarattığı zorluk nedeniyle görüşü sorulan Adalet Bakanlığı, konuya ilişkin gönderdiği 13.12.1989 gün ve 49279 sayılı yazısıyla:

"Noter hisselerinin vergi dairelerinden tahsil edilmeden önce noterlerce ortak hesaba yatırılması biçiminde Yasanan yorumlanması gereklidir. Öte yandan işlemi takip eden beş iş

gününe esas işlemi, noterlik işlemi olarak değil, noter hissesinin vergi dairesinden tahsiline ilişkin idari işlem alarak yorumlamak gereklidir. Aksi halde elde edilmemiş bir meblağ, ortak hesaba yatırmaya noterler zorlanmış olacaktır. Oysa Yasa maddesinde (... elde edilen her çeşit ücret...) ifadesinden söz edilmektedir.

Bu itibarla; noter hissesinin Yasada öngörülen (elde edilen ücret) niteliğini kazanması için vergi dairesinden ilgili noterce tahsil edilmiş olması, keza beş günlük süreyle esas işlemin anılan meblağın vergi dairesinden tahsiline ilişkin idari işlem olarak yorumlanması gerektiği düşünülmüştür.

Bu nedenlerle ikinci ve üçüncü sınıf noterliklerde noter hissesinin... (1.000,00 TL*)' sini, birinci sınıf noterliklerde ise... (2.000,00 TL*)' sini aşan işlemlerde, noter hissesinin, vergi dairesinden tahsil edildiği günü izleyen beş iş günü içerisinde noterlik ortak cari hesabına yatırılmasının Yasanan özüne ve amacına aykırı olmadığı sonucuna varılmıştır.

Ancak, böyle bir uygulamada aksaklığa meydan verilmemesi için alınacak önlemler İşında izlenecek yol konusunda Bakanlığımıza bilgi verilmesi yerinde olacaktır” yönünde görüş bildirmiştir.

Bundan böyle; ikinci ve üçüncü sınıf noterliklerde noter hissesi... (1.000,00 TL*)' sini, birinci sınıf noterliklerde ise ... (2.000,00 TL*)' sini aşan miktarların tahsilini izleyen beş iş günü içinde ortak hesaba yatırılması imkânı sağlanmıştır. Noter hissesi tutarları bu miktarlardan az olan işlemlerde, noter hisseleri diğer ücretlerle birlikte yine işlemin yapılmasını izleyen beş iş günü içinde ortak hesaba yatırılacaktır.

Bu kural noter vekilleri için uygulanmayacaktır.

Diğer taraftan uygulamada herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesi için;

1) Bu tür noter hissesine tâbi ve noter hissesi tahsil edilmeyen işlemlerde ilgili Odaya verilen bilgi yazılarının karşılığına, (noter hissesi tahsil edildiğinde yatırılacaktır) gibi bir şerhın konulması,

2) Noter hisselerinin tahsil edilip ortak hesaba yatırıldığı sırada Odalara verilecek liste lere, noter hissesinin tahsil edildiği günü belirten bir belgenin de eklenmesi,

3) Yine bu tür işlemlerde harç ve damga vergisinin vergi dairelerine yatırılmalarını izleyen yedi gün içinde mutlaka noter hisselerinin tahsili için başvurulması,

Zorunlu olup buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

*NOT: Yukarıda yer alan parasal sınırlar, Yönetim Kurulunun 22.01.2018 tarihli toplantılarında aldığı 18 sayılı karar ile güncellenmiş son tutarlardır.

4- Daire dışında yapılan ve ortak cari hesap kapsamına giren işlemlerden tahsil edilen yol giderlerinin de ortak cari hesap kapsamına dahil olduğu:

Ortak cari hesaba dahil olup, mahallinde yapılan işlemlerden (harçtan muaf olup, ortak hesaba girenler de dahil olmak üzere) tahsil edilen yol giderlerinin ortak cari hesap kapsamına alınması Yönetim Kurulunun 16.01.2006 günlü toplantılarında görüşülmüş ve Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmesine karar verilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 16.03.2006 tarihli ve 6733 sayılı cevap yazısında; “1512 sayılı Noterlik Kanununun “Noterlikler ortak cari hesabı” başlıklı 109. maddesinde, belirli noterlik işlemlerinin yapılmasından elde edilen her çeşit ücret ve noter hissesi tutarının belli bir oranı alikonulduktan sonra kalanının işlemi yapan noterlikçe, noterlikler ortak cari hesabına (5) iş günü içinde yatırılacağı hükmeye bağlanmıştır.

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 81. maddesinde ise, ortak cari hesaba giren işlemlerle ilgili uyuşması gereken kurallar düzenlenmiş ve 2. fıkrasında, ‘Noterin bu kapsamındaki iş için iş sahibinden tahsil edeceği kesin giderlerden Devlete ait harç, damga vergisi, değerli kağıt bedeli ayrıldıktan sonra geriye kalan her çeşit ücret (Noter ücreti, yazı, karşılıştırma, düzenleme ücreti, yol ödeneği gibi) ile harç ve damga vergisinden ve değerli kağıttan dolayı noter hissesi tutarının tamamının (Noterlikler Ortak Cari Hesabı)’na işlemi takip eden beş iş günü içinde yatırılması zorunludur’ denilmiş, 3. fıkrasında da, ‘Ortak cari hesaba giren işlemi yapan noterler, aldıkları her türlü ücreti (Noterlikler Ortak Cari Hesabı)’na yatırıldıkten sonra alacağı iki nüsha makbuzun birisini en kısa zamanda hesabına işlemek üzere bağlı bulunduğu odaya gönderir, diğer nüshasını kendi dosyasında saklar’ şeklinde hükmeye bağlanmıştır.

Görüldüğü üzere, Kanun ve Yönetmeliğe ortak cari hesap kapsamına giren işler belirtilmiş ve ayırm yapılmaksızın bu işlerden elde edilen her çeşit ücretin ortak cari hesaba yatırılacağı ifade edilmiştir. Yol ödeneğinin de her çeşit ücret kapsamında olduğu örneklendirme suretiyle gösterilmiştir.

..... ortak cari hesap kapsamında bulunan işlemlerden elde edilen yol ödeneğinin de süresi içinde ortak cari hesaba yatırılması gerekiğinin bilinmesini ve uygulamanın bu yönde geliştirilmesi için tüm noterlere duyurulması yönünde gereğini rica ederim.” denilmiştir.

Uygulamadaki karışıklığın giderilerek birlikteliğin sağlanması ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 81. maddesi ile Ücret Tarifesinin 11. maddesi hükümlerine de uygunluk arz etmesi bakımından, personel ile yapılan sözleşmelerde personele ödeneceği hüküm altına alınmış olsa dahi ortak cari hesaba dahil işlemlerden tahsil edilen yol ödenekleri 01.04.2006 tarihinden itibaren ortak cari hesap kapsamına alınmıştır.

Bu sebeple; ortak cari hesap kapsamında bulunan işlemlerden elde edilen yol ödeneklerinin süresi içinde ortak cari hesaba yatırılması gerekmektedir.

5- Ortak cari hesap kapsamına giren tercüme işlemlerden tahsil edilen çevirme ücretlerinin de ortak cari hesap kapsamına dahil olduğu:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 3588 sayılı Kanunla değişen 109. maddesi karşısında, değer ihta eden sözleşmelerin Türkçeye çevrilmesi halinde, damga vergisine tâbi olmaları nedeni ile ortak hesaba dahil olduğu anlaşılmakla, bu işlemlerden alınacak “çeviri ücretinin” ortak hesaba dahil olup olmadığı konusunda tereddüde düşülmesi nedeniyle Adalet Bakanlığından görüş istenmiştir. Adı geçen Bakanlık Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden gönderilen 23.5.1990 tarih ve 24027 sayılı cevap yazısında;

“Noterlik Ücret Tarifesindeki çevirme ücreti, 1512 sayılı Kanunun 3588 sayılı Kanunla değişik 109. maddesindeki (... noterlik işlemlerinin yapılmasıından elde edilen her çeşit ücret...) ifadesi kapsamında olacağından, bundan elde edilen gelirin ortak hesaba yatırılması gerekeceği düşünülmüştür.

Bu itibarla:

1 - Çeviri kural olarak yeminli tercümana yaptırılmaktadır. Noterin çeviriyi bizzat yapması istisnai bir durumdur. Bu nedenle çeviri noter tarafından yapılmışsa, alınacak ücretin tamamının,

2 - Çeviri ücretinden bir kısmı yeminli tercümana ödenmiş ise, sadece geri kalan miktarının yasa maddesindeki şartlar çerçevesinde Ortak Hesaba yatırılması gerekiği düşünülmüştür” denildiğinden, ortak cari hesap kapsamında bulunan işlemlerden elde edilen ve noterler tarafından alınan çeviri ücretlerinin de süresi içinde ortak cari hesaba yatırılması gerekmektedir.

6- Ortak cari hesap uygulamasında meydana gelen aksamlar:

Bilindiği gibi, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin Noterlikler Ortak Cari Hesabı ile ilgili olarak “Noter Odasında yapılacak işler ve gelirin dağıtıımı” başlıklı 82 nci maddesinin 2 nci fıkrasında; “Ortak cari hesaba dahil işlemleri yapan noterler, odaların bu konudaki denetleme görevlerini yapabilmeleri için, her işleme ait Ortak Cari Hesaba Ait Bildirim Cetveli düzenlemek ve beş iş günü içinde banka dekontu ile birlikte Noter Odasına göndermek, ayrıca her ayın sonunda bir önceki ay için yaptıkları bu tür işlemlerin tarih, yevmiye numarası, değeri, makbuz tarihi ve yatırılan miktarı gösteren İşlem Cetvelini düzenlemek ve ay sonunu izleyen beş iş günü içinde Noter Odasına göndermek, her iki cetvelin birer örneğini de dairede saklamakla yükümlüdürler.” denilmektedir.

Noterlik ortak cari hesabına giren işlemlerle ilgili evrak ve makbuzların geç gönderilmesi nedeniyle doğan aksaklılıklar ile defter, kambiyo ve bankalar ile finans ve faktoring kurumları tarafından noterlere tebliğ için getirilen hesap özeti ve ihtarnamelerde yatırılması gereken miktarların Odaların belirlediği hesaba geç yatırılmasından doğan aksaklıklar konusu, Yönetim Kurulunun 03.07.2006 tarihli toplantısına görüşülmüştür. Buna göre;

1) Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 82/2 maddesinde noterlik ortak cari hesabına giren işlemlerde yapılması gereken uygulamanın açıklanmasına rağmen, bu işlemlere ait evrakin

zamanında gönderilmemesi nedeniyle Oda dağıtımlarında aksaklılıklar meydana geldiği anlaşılığından, ortak hesaba dahil işlemlerle ilgili evrak ve makbuzlarla, bu hesaba yatırılması gereken miktarın beş (5) iş günü içinde Noter Odalarına intikalinin sağlanması,

2) Defter, kambiyo ve bankalar ile finans ve faktöring kurumları tarafından noterlere tebliğ için getirilen ihtarname ve kambiyo ortak hesabına giren işlemlerle ilgili olarak Noter Odalarınca noterlere yatırılması gereken miktarlara ilişkin yapılan duyurunun Odalarca noterlere faks, elektronik posta ve yazılı şekilde yapılmasıının mümkün olduğu, noterlerce bu bildirimden itibaren 2 iş günü içinde Oda tarafından kendisine bildirilen miktarların önceden belirlenen hesaba yatırılması,

Gerektiğinin bilinerek; Odalarca bu hususların izlenmesi ve aykırı davranışınlar hakkında disiplin yönünden gereğine başvurulmak üzere konunun Birliğimize intikal ettirilmesi hususlarında bilgi ve gerektiğini rica ederim.

7- Ortak cari hesaptan yapılacak iadelerde uygulanacak usul:

Görevli noter tarafından ortak hesaba yatırılan gelirin elde edildiği işlemlerden fazla ücret alındığının anlaşılması halinde yapılacak işlemde tereddüt edilmiş olduğundan Adalet Bakanlığından görüş istenmiştir. Adı geçen Bakanlıkça gönderilen 12 Mart 1975 gün ve 7505 sayılı yazda "Ortak cari hesap kapsamına giren işlemlerden alınıp, 1512 Sayılı Noterlik Kanunun 109uncu maddesi uyarınca 'Noterlik Ortak Cari Hesabı' yatırılan ücretlerin fazla tahsil olunduğunun saptanması halinde, 117nci maddeye göre bulunacak meblağı aşan ücretlerin ilgilisine ödenmesinin, bunun için de gereken tebliğatın işlemi yapan noter tarafından yerine getirilmesinin ve daha sonra ortak hesaptan diğer noterlerce alınan fazla ücretlerin toplu ödemede bulunan notere geri ödenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir." denilmiştir.

Yönetim Kurulunun 24.11.2008 tarihli toplantıda da;

Noterlikler ortak cari hesap uygulamasına tabi işlemlerden yanlışlıkla fazla alınan harç, damga vergisi ve değerli kağıt bedellerinin daha sonra iş sahiplerine iade edilmesi halinde; noterlerimizin, bununla ilgili olarak önceden ortak hesaba yatırdıkları her türlü paraların iadesini bağlı bulundukları noter odasından istemeleri gerektiğine, bulundukları dönemde bu hesaba yatıracakları paralardan kendiliklerinden mahsup edemeyeceklerine,

İade talebinde bulunulan noter odası tarafından da bu paraların o tarihte görevli noterlerden tahsil edilerek iade isteminde bulunan notere ödenmesi icap ettiğine,

Karar verildiğinden, sözü edilen durumlarda buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

8- Ortak cari hesap kapsamına giren işlerde harç ve damga vergisi ikmal yapılması halinde ücretlerdeki diğer noksantalıkların da tamamlanacağı:

Adalet Bakanlığında yapılan teftişler sonucunda, ortak hesaba dahil işlemlerle ilgili olarak harç ve damga vergisi ikmal yapılması halinde, aynı hesaba ilişkin diğer giderlerin de ikmal edilmeyeceğinin Birliğimizden sorulması üzerine konu, Yönetim Kurulunun 12.03.2007 gün toplantıda görüşülmüş ve Adalet Bakanlığından görüş alınmasına karar verilmiştir.

Konuya ilişkin olarak; Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 20.07.2007 günlü 15315 sayılı yazısı ekinde gönderilen ve Yönetim Kurulunun 30.10.2007 günü toplantıda görüşülen Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın 10.07.2007 gün 6757 sayılı yazısında; "Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin 76/7-ç maddesi Noterliklerin denetiminde; 'Beyannamede gösterilen harç, vergi ve değerli kâğıt bedelinin merciine eksik yatırıldığı tespiti hâlinde durum vergi dairesine bir yazıyla bildirilir, iş kâğıtlarının incelenmesinde hata sonucu harç, vergi ve değerli kâğıt bedelinin noksan tahakkuk ve tahsil edildiğinin tespiti hâlinde de, işlemlerin numaraları ve hatanın mahiyeti de belirtilerek düzlenenecek tutanak vergi dairesine gönderilir, fazla veya noksan harç, vergi ve ücret alınması hâli belli söylediği işe inhisar ettiği ve miktar itibarıyla de cüz'i bulunduğu takdirde öneri yapılarak muvafakat hâlinde noksantılık mahallinde notere ikmal ettirilir' hükmünü içermektedir.

Noterlik denetimlerinde devlet alacağı olan harç, vergi ve değerli kâğıt bedelinin noksan tahakkuk ve tahsil edilmesinin tespiti hâlinde asıl olan eksikliğin vergi dairesine ihbar edilmesi olup yapılacak ihbarda eksik alındığı belirlenen devlet alacağı yanında noter ücreti gibi bağlı olan giderlerin bildirilmesi söz konusu değildir. Buna kıyasen istisnai durum olan mahallinde

ilgili notere yaptırılan ikmallerde de harç ve vergi eksikliğinin tamamlanması talep edilmekte, kamusal alacak olmadığı için bağlı giderlerin ikmal ettirilmesi yönünde bir istemde bulunulmaktadır.

Notere yerinde yaptırılan ikmallerde eksik alınan harç ve vergilerin yanında bunlara bağlı diğer ücretlerin (noter ücreti) alınmamasının aynı işlemin diğer noterlere göre daha az bir giderle yapılması sonucunu doğuracağı, bu durumun Noterlik Kanununun 50/2 maddesine aykırı bir durum oluşturacağı mülâhazaları huklilik payı taşımaktadır.

Bu bağlamda; noterliklerin denetimleri sırasında, ortak hesaba dâhil işlemlerle ilgili olarak noksan harç ve vergi alınması hâlinin belli sayıdaki işe inhîsar etmesi ve miktar itibariyle de cüz'î bulunması durumunda yerinde ilgili notere tamamlatma yaptığı takdirde bunlara bağlı diğer giderlerin de (noter ücreti gibi) ikmalinin yapılmasında bir sakınca bulunmadığı düşünülmüşür” denildiğinden, bu göre işlem yapılması icap etmektedir.

9- Ortak cari hesap kapsamına giren bazı işlemlerin ortak hesap kapsamından çıkarmak için yapılan usulsüzlükler:

Birliğimize intikal eden ve son günlerde artış gösteren bazı şikayetlerden, bazı noterlik işlemlerinde, işlemi ortak hesaba giren işlem kapsamından çıkarmak amacıyla değerlerinin çok düşük gösterildiği veya birkaç hisseye bölünmek suretiyle mükerrer satış sözleşmeleri yapıldığı anlaşılmıştır.

Sayıları az da olsa, bu şekilde hareket eden noterlerin mesleğimizin onurunu zedeleyecekleri gibi, esasen bu şekilde işlem yapılmasının haksız rekabet ve dolayısıyla suç sayılacağı ızahtan varestedir.

Bu itibarla, meslektaşlarımızın yukarıda belirtildiği şekilde işleme tevessül etmemeleri ve iş sahiplerinden gelebilecek bu şekildeki teklifleri de şiddetle reddetmeleri gerekmektedir.

10- Ortak hesap faizlerinin hesabı oluşturan noterlere ait olduğu ve noterlik geliri olmaması nedeniyle iş cetvellerinde gösterilmeyeceği:

1512 sayılı Noterlik Kanununun 109 uncu maddesi gereğince sözleşme değerine göre ortak cari hesap kapsamına giren işlemlerden elde edilerek Noterlikler Ortak Cari Hesabına,

Keza aynı Kanunun 166 ncı maddesinin 12 nci fıkrası uyarınca kambiyo senetlerinin protestolarından elde edilip Kambiyo Senetleri Müşterek Hesabına,

Yatırılan gelirlerin faizleri o hesabı oluşturan noterlere aittir.

Bu nedenle, yukarıda sözü edilen hesapların dağıtımında, noter odalarının, noterlerce yatırılan esas noterlik gelirleri ile sonradan bankaca bu paralara tahakkuk eden faiz tutarlarını ayrı ayrı dağıtıma tabi tutmak suretiyle işlem yapmaları yararlı görülmüş olup, noterlerin de, faiz tutarlarını aylık ve yıllık iş cetvellerine dahil etmemeleri gerekmektedir.

II- SÖZLEŞME DEĞERİNE GÖRE ORTAK CARI HESAP KAPSAMINA GİREN NOTERLİK İŞLEMLERİ:

11- Noterlik Kanununun 109 uncu maddesi gereğince ortak cari hesap kapsamına giren meblağın tespit şekli ve bankaya yatırılacak tutarın ne şekilde belirleneceği ile yatırma süresi:

Bu işlemlerle ilgili düzenlemeye Noterlik Kanununun 109 uncu maddesinde yer verilmiştir. Bu maddeye göre; bir il, ilçe veya büyükşehir belediyesi sınırları içinde birden çok noterlik bulunması halinde, bu yerlerde her yıl, harç veya damga vergisine tabi değeri, 30.000 gösterge rakamının o yılın bütçe kanununda gösterilen memur maaş katsayılarıyla çarpımı sonucunda bulunacak meblağdan fazla olan noterlik işlemlerinin yapılmasından elde edilen her çeşit ücret ve noter hissesi tutarının % 15'ini aşmamak üzere Noter Odası Yönetim Kurulunca tespit edilecek oranı alıkonulduktan sonra kalanı işlemi yapan noterlikçe, milli bir bankada açtırlan “Noterlikler ortak cari hesabına” en geç işlemin yapıldığı günü takip eden (5) iş günü içinde yatırılır.

Noterlikler ortak cari hesabına işlemi takibenden beş iş günü içinde yatırılması zorunlu meblağ ifadesinden, Odaca belirlenmiş prim oranı düşüldükten sonra yatırılması gereken meblağın anlaşılması gerekmektedir.

12- Noterlik Kanununun 109 uncu maddesinde yer alan hususların sadece bu madde kapsamına giren işlemleri kapsadığı, diğer tüm ortak hesap kapsamına giren işlemlerde uygulanmayacağı:

20.12.1995 günü Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelik ile değiştirilen Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin "Uyulması Gereken Kurallar" başlıklı 81inci maddesinin kapsamı hususu, Yönetim Kurulunun 11.01.1996 günü toplantılarında görüşülmüştür.

Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin değişik 81inci maddesi, ilk fıkrasında yer verildiği gibi, Noterlik Kanununun 109uncu maddesi kapsamında yapılan işlemlere ait uygulanması gereken kuralları belirtmektedir. Bu itibarla; bu madde uygulaması sadece Noterlik Kanununun 109uncu maddesinde yer alan noterlikler ortak cari hesabına ait bir uygulamayı içermekte kambiyo senet ve defter tasdik işlemlerine (diğer tüm ortak hesap kapsamına giren işlemlere) ait ortak hesapları kapsamamaktadır. Noterlik Kanunu 109uncu maddesi kapsamına girenler dışında kalan diğer ortak hesaplar konusunda yayınlanan genelgelerimiz doğrultusunda işlem yapılacaktır.

13- Değer ihtiva eden ve harçtan muaf veya istisna olan işlem gelirlerinin de ortak hesap kapsamında olduğu:

1 Mart 2001 tarihinde yürürlüğe giren Ücret Tarifesi ile birlikte bu Tarife'nin değiştirilen 8inci maddesinin uygulama şekli ile ilgili olarak Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan 21.02.2001 günü 3802 sayılı yazda:

"... 1 Mart 2001 tarihinde yürürlüğe girecek olan Ücret Tarifesinin 8. maddesinin ilk cümlelerinde yapılan değişiklikle, harç ve damga vergisinden muaf işlemlerde, uygulamada birlik sağlanması ve haksız rekabet uygulamalarının önlenmesi için, harca tabi olsa idi, alınması gereken harç üzerinden yüzde on oranında ücret alınması kabul edilmiş olmakla, bu tip işlemlerde de alınması gereken harç ve damga vergisine esas değerin ortak hesap sınırlarını aşması halinde, Noterlik Kanununun 109. maddesi gereğince yapılan ortak hesap kurallarına göre işlem yapılması uygun olacağı düşünülmüş ve bu husus 10 Şubat 2001 tarihli "Olur" ile tasvip edilmiştir. Bilgi edinilmesini ve buna göre işlem yapılmasını rica ederim." denilmektedir.

Yönetim Kurulunun 21.02.2001 günü toplantılarında konunun görüşülmESİ sonunda;

Anılan yazı çerçevesinde, harç ve damga vergisinden muaf işlemlerde, son günlerde noterler arasında yoğunlaşma göstermeye başlayan bazı haksız rekabet uygulamalarının önlenmesi ve uygulamada birlik sağlanması amaçları ile 1512 sayılı Yasanın 166/12 maddesi gereğince bu tip işlemlerde de, alınsa idi alınması gereken harç ve damga vergisine esas değerin ortak hesap sınırını aşması halinde, işlemden alınan **her çeşit ücret ve noter hissesi bakımından** Noterlik Yasa'sının 109uncu maddesi gereğince yapılan ortak hesap kurallarına göre işlem yapılmasına karar verilmiştir.

Buna göre Noterlik Kanununun 109uncu maddesine göre uygulanmakta olan "**Noterlikler Ortak Cari Hesabı**" uygulaması özel kanunlarında harç, damga vergisi ve resimden muaf olduğu belirtilen, ancak değer ihtiva eden işlemler bakımından da aynen uygulanacaktır.

Özel kanunlarında harç, damga vergisi ve resimden muaf olduğu belirtilen işlemlerden değer ihtiva etmeyenlerle, ihtiyaçlıları değer her yıl belirlenen miktarı aşmayan işlemler aynı uygulama gereği ortak hesap kapsamı dışındadır.

Diger taraftan işlem değerinin bir kısmının muafiyet ve istisna kapsamı içinde, bir kısmının ise dışında kalması olasılığı da söz konusu olabilir. Örneğin; sözleşme değerinin tamamı ortak cari hesap sınırına giren, ancak bu değerin belirli bir kısmı muafiyet ya da istisna kapsamında kalan bir işlemde, muafiyet ya da istisna sınırına kadar olan kısmı harç ve vergiye tabi olmayacağı, aşan kısmı ise olacaktır. Harç ve vergiye tabi olan ve olmayan kısımlar sadece noter ücretinin hesaplanmasında dikkate alınacak, buna karşılık toplam değeri itibarıyle işlem, belirlenen ortak cari hesap sınırı üzerinde bulunduğundan ortak hesaba dahil edilecektir.

14- Bazı işlemlerde ortak cari hesabın uygulama şekli:

Bazı işlemlerde noterliklerde yaşanan tereddütler Yönetim Kurulunda görüşülmüş ve iki işlemde aşağıdaki şekilde hareket edilmesine karar verilmiştir.

a) Ortak hesap kapsamına giren işlemlerde damga vergisi noter tarafından tahsil edilmiş ise, gelirler ortak hesaba yatırılacak, tahsil edilmemiş ise gelirler ortak hesaba yatırılmayacaktır.

b) Yine bir tercüme işleminde, tercüme edilen işlemin bir sözleşme olması halinde, damga vergisi tahsil edilmiş ve vergiye esas olan matrah ortak cari hesap sınırı üzerinde ise, bu işlemin gelirinin de ortak hesaba yatırılması gerekmektedir.

15- Yılın son üç ayına ait gelirin dağıtımının yapıldığı ay itibarıyle muvazene defterine kaydedileceği:

Yönetim Kurulunun 11.01.1996 günü toplantılarında görüşülen Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin "Uyulması Gereken Kurallar" başlıklı değişik 81inci maddesinin kapsamına ilişkin kararın ve yapılan duyurunun yeniden incelenmesi bazı noterlerimiz tarafından talep edilmekle konu Yönetim Kurulunun 16.12.1997 günü toplantılarında tekrar görüşülmüştür.

Bilindiği gibi 1983/51 sayılı genelgemizle, bu genelgeye esas teşkil eden Adalet Bakanlığı görüşleri de dikkate alınarak; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 67inci maddesinin 7/1 fıkrası gereğince noterlikler ortak cari hesabından her yılın son üç ayı olan Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin olmak üzere gönderilen gelirlerin, noterlere intikal ettiği tarihe bakılmaksızın gelirin ait olduğu yılın muvazene defterine gelir kaydedilmesi gereği bildirilmiştir.

Öte yandan Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 81inci maddesinde yapılan değişiklikle, noterliklerin 1512 sayılı Kanunun 109uncu maddesi hükmü kapsamında yaptıkları işlere ilişkin olarak hesaplanan ve noterlik ortak cari hesabına gönderilen gelirlerden, üç ayda bir yapılan dağıtımdan noterlik hissesine düşen miktarın, dağıtımının yapıldığı ay itibarıyle muvazene defterine gelir kaydedileceği hükmeye bağlanmıştır.

Yapılan bu değişiklik sonucunda 1983/51 sayılı genelge uygulamasında istisnai bir durum meydana gelmiştir. Buna göre, 1512 sayılı Kanunun 109uncu maddesi kapsamındaki işlerle ilgili olup, yılın son üç ayı olan Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin olarak noterlikler ortak cari hesabına intikal eden ve buradan noterlere dağıtımları yapılan gelirin takip eden yılın Ocak ayında noterlere intikal etmesi halinde, bu gelirin ilgili bulunduğu yılın değil, gelirin noterlik açısından elde edildiği yılın geliri olarak muvazene defterine kaydedilmesi imkanı doğmuş ve yeni düzenleme ise, 1996/2 sayılı Birliğimiz Genelgesi ile noterlere duyurulmuş bulunmaktadır. Bahse konu Genelgemizde ayrıca bu uygulamanın, kambiyo senetleri ve defter tasdiki işlemlerinden doğan gelirlere şümülünün olmadığı açıklanmaktadır.

Noterliklerimizin yapılan açıklamalara uygun davranılması hususunda hassasiyet göstermeleri gerekmektedir.

III- KAMBIYO SENETLERİ PROTESTOLARINA İLİŞKİN ORTAK CARI HESAP İŞLEMLERİ:

16- Ortak cari hesap kapsamına giren kambiyo senetleri protesto işlemlerinde uygulanacak usul:

1512 Sayılı Kanununun 166ncı maddesinin 12nci fıkrası gereğince kambiyo senetlerinin protestoları konusunda, noterler arasındaki rekabeti önlemek ve noterlik işlemlerinin, bu Kanuna uygun şekilde yapılmasını sağlamak amacıyla banka genel müdürlükleriyle Türkiye Noterler Birliği arasında imzalanan ve 01.01.1973 tarihinde yürürlüğe giren protokolün duyulması amacıyla yayımlanan mülga 6 Aralık 1972 gün ve 3059 (15) sayılı genelgede açıklanlığı üzere, birden çok noterliğin bulunduğu yerlerde:

a) Protokolün 4 üncü maddesinde yazıldığı üzere bankalarınca noterlere gönderilecek senetlerin protesto bedelleri (Noterlik Kanununun 109, 110, 111inci maddelerinde kabul edilen prensipler dairesinde) noterler arasında eşit surette taksim edilecektir.

b) Taksime tabi protesto bedelleri: "Noter ücreti, yazı ücreti ile harçtan alınacak noter hissesi ve değerli kâğıt beyiye" tutarlarının tümüdür.

c) Bu para, odaların bankalarda açtıracağı (KAMBİYO SENETLERİ MÜŞTEREK HESABI) adı altındaki hesaba yatırılacaktır.

ç) Her ayın birinci gününden son günü akşamına kadar her noterliğin yaptığı protesto işlemlerinden elde edecekleri bedellerin tümü üzerinden prim tenzil edildikten sonra kalanı ayın

son gününü takip eden 2^{*} iş günü içerisinde (KAMBİYO SENETLERİ MÜŞTEREK HESABI) na yatırılacaktır.

* (Ortak hesaba para yatırma süresi 2019/135 sayılı genel yazı ile duyurulduğu üzere Yönetim Kurulu kararıyla "2 iş günü" olarak değiştirilmiştir.)

d) Her noter bir aylık süre içerisinde yaptığı protestoların muhatap adetlerine göre miktarını topluca odalara ve mutemetlere para yatırma müddeti (2 gün) içinde bir cetvel halinde gönderecektir.

Süresi içinde cetvel vermeyen ve parasını yatırmayan noterliklerde Oda tarafından acilen inceleme yapılacak ve gereği yerine getirilecektir.

e) Kambiyo senetleri müşterek hesabına toplanan bu para son para yatırma gününü takip eden, en geç 5 iş günü içinde, o yer noterleri arasında eşit şekilde taksim edilecektir.

f) Her oda kendi bölgесine dahil bir asliye mahkemesinin yargı çevresi içinde birden çok noterlik bulunan yerlerde (KAMBİYO SENETLERİ MÜŞTEREK HESABI) adı altında ve oda adına olmak üzere birer hesap açtıracaktır.

g) Açılmak bu hesapların; 109 uncu madde uygulaması gereğince evvelce yine oda-larca açılmış (noterlikler ortak cari hesabı) ile karıştırılmaması için o hesapların bulunduğu bankanın dışında kalan bankalardan birinde açmasına azami derecede dikkat olunması gereklidir.

g) Hesapların açılması, bu hesaplara paraların yatırılmasının kontrolü ve hesaplara yatırılmış paraların oda merkezlerin de tutulacak defterlere intikali ve tevzii gibi hususlara ilişkin her türlü işlerin Odalar tarafından ve Oda Yönetim Kurullarının alacağı kararların çerçevesi dahilinde yürütülmesi asıldır.

h) Bununla beraber Oda bölgесine dahil olup da Odanın merkezi dışında ve birden fazla noterin bulunduğu yerlerde açılacak hesaplarda toplanan paraların o yer noterleri arasında dağıtıımı Odaların görevlendireceği (Mutemet Noter) adı altındaki noterlere yaptırılabilir. Mutemet Noter, son para yatırma gününü takip eden 5 iş günü içinde, o yerdeki noterlerin bankaya yatırdıkları paraları gösterir listelere göre (KAMBİYO SENETLERİ MÜŞTEREK HE-SABI) nda toplanan meblağı o yerdeki noterlere eşit şekilde taksim ederek çekle veya banka havalesiyle öder. Çek teslim zaptı veya banka havale makbuzunu ve hesap özeti tevzii takip den 3 gün içinde odaya gönderilir.

i) Odalar bölgelerinde açıracakları her hesaplar için bir veya birkaç defter veya dosya tutacak ve bu hesapları o defterlere kaydedecekler ve evraki dosyada muhafaza edeceklerdir. Mutemet Noter tayin edilen yerlerde de bu noterler o mahaldeki hesaba ait olmak üzere aynı şekilde defter veya dosya tutacaklardır.

j) Odalar, yukarıdaki hususların noterlerce aynen tatbik edilmesini sağlamaya mecburdurlar. Bu görevlerini 7 Kasım 1972 tarih 1180 numaralı yazıyla Odalara verilen denetim ve gözetim yetkisi hudutları içerisinde ifa ederler. Odalar, uygulamayı güçleştirici görecekleri her hususu vakit geçirmsizin Birlik Başkanlığına bildirmekle yükümlüdürler.

j) Noterler Protokolün uygulanması dolayısıyla Kambiyo Senetleri Müşterek Hesabında hisselerine düşen miktarı muvazene defterine ve aylık cetvelin gelirler kısmına ithal edecek ve bu hesaba yatıracakları parayı da yatırdıkları miktar kadar gelirler toplamında düşüreceklerdir.

k) Kambiyo senetleri müşterek hesabına yatırılacak paranın yatırılma ve noterlere eşit şekilde taksim edilme işlemleri mahalli şartlara uygun olarak Oda Yönetim Kurullarınca tespit edilecek şekilde de yapılabilir. Yukarıda açıklanan ortak hesaba para yatırma ve dağıtma süreleri gerekiyorsa değiştirilerek yeniden belirlenebilir.

Odalarca tespit edilecek yeni şekil bu kararın odalara tebliği tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Türkiye Noterler Birliğine gönderilir. Yeni şekil Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulunun onayı ile kesinleşir. Kesinleşen şekil her Odaya derhal bildirilir ve Birliğin onayı alınmadan değiştirilemez.

Oda Yönetim Kurulları karar verdikleri takdirde Birliğin onayı alınmak sureti ile yatırılacak paradan noterin bilâhare çekerceği kısmın hiç yatırılmaması varsa fazla kısmın müşterek hesaba mal edilmesi ve az senet yapan noterin müşterek hesaptan alacağı paranın bu fazlalıklardan karşılaşması düşünülebilir.

Örneğin; 4 noter bulunan bir mahalde primleri kesildikten sonra birinci noter 10.000, 2 nci noter 12.000, 3 üncü Noter 14.000 ve 4 üncü noter 16.000 lira kambiyo senetleri müşterek

hesabına yatırmaları gerekiyor ise, her notere isabet edecek meblağ 13.000.- lira olacaktır. Buna göre 1. ve 2. Noterlerin yatıracakları paralar 13.000.- den aşağı olduğu için hiç yatırma- yacaklar, 3. Noter yalnız 1.000.- lira ve 4. noter ise yalnız 3.000.- lira yatırılmış olacaklardır.

Müşterek hesapta toplanacak 4.000.- liradan 1. notere 3.000.- ve 2. notere 1.000.- lira isabet ettiğine göre tevziat bu suretle yapılacaktır. Böyle bir şekil tespit ve uygulaması karar- laştırıldığı takdirde her noter şimdiye kadar olduğu gibi yani kambiyo senetleri müşterek hesa- bına para yatıracakmış gibi tanzim edeceği cetveli Odanın tensip edeceği süre içerisinde Noter Odasına veya mutemede gönderecektir. Mutemede cetvel göndermek mecburiyetinde bulu- nan noterlerimizin aynı cetvelin bir nüshasını da Odaya göndermeleri gereklidir.

Noter odaları veya mutemetler, noterliklerin bir ay içinde protesto ettikleri senet adetleri ile bu senetlerden elde ettikleri gelirleri ve tenzil olan primi gösterir bu cetvelleri aldıkten sonra müşterek hesaba geçecek yekunu noterler arasında taksim edecekmiş gibi taksimatını yap-acak ve ortalama rakamını bulacaklardır. Bu ortalama rakamdan fazla para yatırmaları gerekli olan noterlere yatıracakları miktarları bildirecektir. Odanın tespit edeceği süre içerisinde bu fazlalar kambiyo senetleri müşterek hesabına yatırılır ve bu hesapta toplanan para ortak raka- min altında işlem yapmış noterlere ortak rakama balık olacak şekilde tevzi edilir.

NOT: Mülga 6 Aralık 1972 gün ve 3059 (15) sayılı genelgede yer alan hükümlerin iptali husus-unda açılan dava, Danıştay tarafından reddedilmiştir.

17- Ortak cari hesap kapsamına giren kambiyo senetleri protesto işlemlerinde noterlerce alınacak prim oranı:

Noterlere, yaptıkları protesto işlemlerinden elde edecekleri gelir üzerinden % .....* prim ödenir.

* *NOT: Prim oranı Yönetim Kurulunca gereğinde değiştirilebilmektedir. 1977/36 sayılı genelge ile duyu- rulduğu üzere Yönetim Kurulunun 6-7 Ekim 1977 tarihli toplantısında alınan kararla prim oranı 1977 yılı Kasım ayı başından itibaren uygulanmak üzere % 30 olarak değiştirilmiştir.)*

18- Noter odalarına gönderilen aylık kambiyo senetleri listesine ek olarak o ay içinde protesto edilen senetlerin günlük dökümünü gösterir listelerin de gönderileceği:

Bazı noterlerimizin, protesto ortak hesabına ait aylık kambiyo senetleri listesini toplu olarak düzenledikleri ve protesto edilen senetlerin günlük dökümünü gösterir liste gönderme- dikleri ve bunun sonucu olarak; noterlerin, atama veya diğer nedenlerle ay içinde görevden ayrılmaları veya göreve başlamaları halinde, günlük dökümler bulunmadığından dağıtım bakı- mından sıkıntı çekildiği, o notere ait dönem ile vekâlet döneminin günleri itibariyle, ayrı ayrı hesaplanması gerekişi Birliğimize ulaşan bilgilerden anlaşılmaktadır. Özellikle çok sayıda no- terimizin görev yaptığı Ankara, İstanbul, İzmir gibi odalarımızda bu sorun daha da büyümekte, birden fazla noterimizin aynı ay içinde ayrılabildiği de düşünülürse, dökümlerin günlük olarak yapılmaması, ay içinde protesto edilen senetlerin dönem içindeki ayrimının sonradan hesap- lanması yoluna gidilmesine neden olmakta ve dolayısıyla bu durum da gecikmelere yol açmak- tadır.

Konunun, Yönetim Kurulunda görüşülmesi sonunda; ay içinde görevden ayrılan veya görevde başlayan noterin dönemi ile vekâlet dönemine ait kambiyo senetleri ortak hesabının belirlenebilmesi bakımından her ay odalara gönderilen aylık kambiyo senetleri listesine ek ola- rak o ay içinde protesto edilen senetlerin günlük dökümünü gösterir listelerin de gönderilmesi gerekiğine karar verilmiştir.

19- Finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin yaptırdıkları protesto işlemlerinin de ortak cari hesap kapsamında olduğu:

Finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin yaptırdıkları protestoların da ortak hesap kapsamında olup olmadığı hususundaki başvuru ve tereddütler nedeniyle, Yönetim Kurulu'nun 08.07.2004 günü toplantılarında konunun görüşülmesi sonunda;

"Konunun önemi ve uygulamadaki tereddütler dikkate alınarak, finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin yaptırdıkları protestoların kambiyo ortak hesabı kapsamında olduğuna, ancak, bu şirketlerin bankalar gibi noterliklere bağlanması gerekmeye, hangi noterde

yaptırılırsa yaptırılsın o noter tarafından kambiyo ortak hesabı bölümünden ortak hesap uygulamasına tabi tutulması icap ettiğine" karar verilmiştir.

20- Gerçek kişiler tarafından yaptırılan protesto işlemlerinin ortak cari hesap kapsamında olmadığı:

Bilindiği üzere, birden çok noterliğin bulunduğu yerde bankalarca protesto edilmek üzere noterlere gönderilen senetlerin protesto işlemlerinden elde edilen gelirlerden prim düşüldükten sonra saptanacak gelir ortalamasını açan miktarı kambiyo senetleri müşterek hesabına yatırılmaktadır.

Gerçek kişiler tarafından noterlere getirilen senetlerin protesto işlemlerinde rekabet söz konusu olmadığından, bu nitelikteki senetlerin protesto işlemlerinin gelirlerinin ortak hesaba yatırılmasına gerek bulunmamaktadır.

IV- DEFTER ONAYLAMALARINA İLİŞKİN ORTAK CARI HESAP İŞLEMLERİ:

21- Defter onaylama işlerinin ortak cari hesap kapsamına alınması ve uygulama şekli:

Sayısı az da olsa bazı noterlerimizin defter onaylama işlemlerinin yapılması sırasında haksız rekabet sayılabilcek hareketlerde bulundukları ve özellikle defter onayı işlemlerinin yoğun olduğu Aralık ve Ocak aylarında bu rekabetin mesleğin güvenilirliği ile meslektaşlar arasında bulunması gereken iyi niyet ve karşılıklı saygıyı da zedeleyici durumlar yaratması nedeniyle yapılan yazışma ve görüşmeler sonunda, Adalet Bakanlığından Birliğimize gönderilen 1.12.1992 tarih, 52699 ve 7.12.1992 tarih, 53141 sayılı yazıarda sonuç olarak;

"Noterler arasında haksız rekabete konu olan büyük meblaaklı, noterlik işlemleri ile protesto işlemlerinde mevcut haksız rekabetin önlenmesi için izlenen yollarda olduğu gibi noterler arasında rekabete yol açtığı görülen defter tasdik işlemlerinde de aynı yolu izlenmesinin yerinde olacağı sonucuna varılmış olmakla bir asliye mahkemesinin yargı çevresi içinde birden çok noterlik bulunması veya bir İl'in belediye sınırları içinde birden çok asliye mahkemesi yargı çevresinin yer alması halinde, bu yerlerde noterlerce defter tasdik işlemlerinden elde edilecek noterlik gelirinin Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulunca tespit edilecek kaleml ve oranını alıkonulduktan sonra kalanın işlemi yapan noterlikçe işlemin içinde yapıldığı ayın sonunu izleyen 5 iş günü içinde ortak cari hesaba yatırılmak üzere bildirilmesinin, uygulanacak oranın her yılın Kasım ayı içinde Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulunca belirlenmesinin, bu yıl için uygulanacak oranın Kasım ayının geçmiş olması nedeniyle en kısa sürede tespit olunarak ilgili noterlere duyurulması sonucuna varılmıştır." denilmiştir.

Yapılan görüşmeler ve alınan bu yazı üzerine 3.12.1992 tarihinde normal ve 8.12.1992 tarihinde ise olağanüstü olarak toplanan Yönetim Kurulumuz konunun uygulanmasına ilişkin olarak aşağıdaki hususları karara bağlamıştır.

1- 14 Aralık 1992 tarihinden itibaren bir asliye mahkemesi yargı çerçevesi içinde birden çok noterlik bulunan veya bir İl'in belediye sınırları içinde birden çok asliye mahkemesi yargı çevresi bulunan yerlerdeki noterlerce yapılacak defter onaylama işlemlerinden elde edilecek gelirler "ORTAK HESAP" kapsamına alınmıştır.

2- Fatura ve benzeri belge onaylamalarından elde edilecek gelirler ile defter onayı nedeni ile tahsil edilen harç üzerinden ileriki tarihlerde vergi dairelerince ödenmekte olan noter hisseleri (bey 'iye aidatları) ortak hesap dışında bırakılmıştır.

3- Defter onayı nedeni ile tahsil edilen NOTERLIK ÜCRETİ, YAZI ÜCRETİ ve DEFTER ONAY ÜCRETİ ORTAK HESABA dâhil gelirlerdir.

4- Defter onayı gelirlerinin ortak hesaba alınmasından dolayı işlemi yapan notere....* prim verilmesi uygun görülmüştür.

*NOT: Bu prim oranı her yıl Kasım ayında Yönetim Kurulunca yeniden saptanarak noterliliklere duyurulmaktadır.

5- (Tüm noterliklerde bilgisayar kullanıldığından hükmü kalmamıştır.)

6- (Tüm noterliklerde bilgisayar kullanıldığından hükmü kalmamıştır.)

7- Bu uygulamaya paralel olarak noterlerin muvazene defterine "defter ortak cari hesabından gelen" ve "defter ortak cari hesabına yatırılan". satırları eklenecektir. Keza düzenlenecek aylık ve yıllık iş cetvellerine de, bu bilgilerin yazılacağı satırlar konulacaktır.

8- Her ay sonunda noterler bu konu ile ilgili olarak düzenleyecekleri bir cetveli, ayın sonunu izleyen 5 iş günü içinde bağlı oldukları Oda Başkanlıklarına vereceklerdir. Bu cetvelde, bir ay içinde çalışılan iş günleri itibariyle o noterlikte onaylanan defter sayısı, günlük toplam gelir ve o güne kadarki ortak hesaba dahil toplam gelir tutarları gösterecektir. Bu cetvelin alt kısmına da toplam gelir ile bu gelirden prim miktarı düşüldükten sonra ortak hesaba giren miktar yazılacaktır.

Ay içinde ayrılan yeni görevde başlayan veya bu ay içinde görev ifa eden vekil var ise, her biri kendi dönemleri için ayrı ayrı cetvel düzenlemek zorundadırlar.

9- Noter, Odaları bu genelgenin alınmasını takiben en kısa süre içinde "**Defter Onayı Ortak Cari Hesabı**" adı altında bir hesap açıracaklardır. Açıtılan bu banka hesabının numarası ve bankanın adı ilgili noterlere duyurulacaktır.

10- Noter Odaları ay sonlarında noterler tarafından kendilerine verilen listeleri en kısa süre içerisinde inceleyerek ortak hesaba dâhil noterliklerin ortalamasını bulacaklar ve bu he-saptan para alacak ve bu hesaba para yatıracak noterlerin bir listesini çıkaracaklardır.

Öncelikle ortalamaya göre "defter onayı ortak cari hesabına" para yatırması gereken noterlere yatıracakları tutar duyurulacaktır. Duyuru yazılı yapılabileceği gibi telefonla da yapılabılır. Duyuru ne şekilde yapılsa yapılsın, buna muttali olan noter en geç iki* iş günü içinde bu meblağı söz konusu hesaba yatırarak, dekontunun bir örneğini Odaya gönderecektir.

* (Ortak hesaba para yatırma süresi, -1995/3 sayılı genelge ile duyurulduğu üzere- Yönetim Kurulunun 12.1.1995 tarihli kararı ile "2 iş günü" olarak değiştirilmiştir.)

11- Tüm Noterlerimizin eskiden olduğu gibi, yasa ve genelge hükümlerine uygun olarak onay için getirilen defter işlemlerinde mükelleflere zorluk çekemamaları ve iş yoğunluğundan bahisle geri çevirmemeleri hususunda özen göstermeleri gerekli ve hatta zorunlu bulunmaktadır.

12- Bu genelgenin tam olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla Noter Odaları Yönetim Kurullarına denetim yetkisi ve görevi verilmiştir. Noter Odaları gerek gördüklerinde genel veya özel olarak, bu denetleme görevlerini yerine getirecek ve zaman zaman bu konuda Birligimize rapor vereceklerdir.

NOT: Yukarıda yer alan hususları açıklayan mülga 8.12.1992 günü 59 sayılı genelgenin iptaline dair Daniştaş 8. Dairesinin 3.11.1993 gün 199312 - 3447 sayılı kararı, TNB'nin temyizi üzerine, Dava Daireleri Genel Kurulunun, Birligimize, 2.8.1994 günü tebliğ olunan, 10.6.1994 günü 1993/796-1994/309 sayılı kararı ile bozulmuştur.

V- İHTARNAME, İHBARNAME VE TEBLİGAT İŞLERİNE İLİŞKİN ORTAK CARI HESAP İŞLEMLERİ:

22- İhtarname, ihbarname ve tebliğat işlerinin ortak cari hesap kapsamına alınması ve uygulama şekli:

Bankalar ile tüm finans ve faktoring kurumlarında noterlere tebliğ için getirilen hesap özeti içeren tebliğler de dahil olmak üzere tüm ihtarname ve ihbarname tebliği işlemlerinin, bazı noterliklerde yoğun bir şekilde yapılmasının rekabete yol açtığı ve noterlerimizin yakınmalarına neden olduğu, meslegenin güvenirliliğini ve mesleki dayanışmayı zedelediği, yapılan sınıf ayarlamalarını etkilediği, yeni noterlikler açılmasının da bu durumu önleyemediği tüm meslektaşlarımıza bilinmektedir.

Bundan rahatsızlık duyan meslektaşlarımız, söz konusu rekabetin giderilmesi hususunda gerekli önlemlerin alınması için Birligimize devamlı olarak başvurdukları gibi, konu Birligimizin Kongrelerinde de dile getirilerek "sözü edilen işlem gelirlerinin de ortak hesaba alınması" hususunda çalışma yapılması ve gereken tedbirlerin alınması için Yönetim Kurullarımıza görev ve yetki verilmiş, 32. Olağan Kongrede de bu yoldaki önergeler, gereğinin yerine getirilmesi için Yönetim Kuruluna havale edilmiştir.

Yönetim Kurulu tarafından Adalet Bakanlığı nezdinde girişimlerde bulunularak yapılan görüşmeler sonucu, "tüm ihtarname ve ihbarname gelirlerinin ortak hesaba alınması" gerçekleştirılmıştır.

Konu ile ilgili olarak yapılan görüşme ve yazışmalar sonucu Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan 08.01.2004 tarih ve 507 sayılı yazda;

"Bankalar ile tüm finans ve faktoring kurumlarında noterlere tebliğ için getirilen hesap özeti içeren tebliğler dahil olmak üzere konusu ne olursa olsun tüm ihtarname ve ihbarname tebliğlerinin belli noterliklerde yapılınlarının 1512 sayılı Noterlik Kanununun 50 nci maddesinin aksine haksız rekabete yol açtığı, bunun sonucunda da noterler arasında yakınmalara sebep olup, mesleki dayanışmayı zedelediği gibi noterlerindeki bu farklılıkların noterlik gelirleri de nazara alınarak yapılan sınıf durumlarını dahi etkilediği anlaşılmaktadır."

Bu nedenle;

1512 sayılı Noterlik Kanununun 166/12. maddesi uyarınca noterler arasında haksız rekabetin önlenmesi ve yakınmaların ortadan kaldırılması amacıyla bankalar ile tüm finans ve faktoring kurumlarında tebliğ için getirilen ve hesap özeti içeren tebliğler de dahil olmak üzere konusu ne olursa olsun tüm ihtarname, ihbarname ve tebliğat işlemlerinden elde edilen gelirlerin de 109 uncu madde kapsamında noterlikler ortak cari hesabına alınmasının uygun olacağı düşünülmüş ve bu husus 06 Ocak 2004 günü "olur" ile tasvip edilmiştir.

Bilginizi ve buna göre işlem yapılması" denilmiştir.

Yönetim Kurulunun 19.01.2004 günü toplantılarında alınan karar gereğince, yapılacak uygulamanın şekli hususunda Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmiştir. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 10.02.2004 tarih ve 3263 sayılı yazıyla, "Tüm ihbarname, ihtarname ve tebliğat işlemlerinde ortak hesap uygulama şekli ve prim oranının Yönetim Kurulunda tespit edilmesi gereği" yolunda görüş bildirilmiştir.

Konu Yönetim Kurulunun 18.02.2004 günü toplantılarında yeniden görüşülerek aşağıdaki kararlar alınmıştır.

1- Bir il, ilçe veya büyükşehir belediyesi sınırları içinde birden çok noterlik bulunan yerlerdeki noterlere bankalar ile tüm finans ve faktoring kurumlarında tebliğ için getirilen tüm ihtarname, ihbarname ve tebliğat işlemlerinden (hesap özeti içeren tebliğler de dahil olmak üzere) elde edilecek gelirler 01 Mart 2004 tarihinden itibaren "**Noterlikler Ortak Cari Hesabı**" kapsamına alınmıştır.

2- Bu işlemler nedeni ile tahsil edilen noter ücreti, yazı ücreti, karşılaştırma ücreti ve yol ücreti "ortak hesaba" dahil gelirlerdir.

3- Sözü edilen işlemler nedeniyle alınan noter hisseleri (beyiyeler) ileriği tarihlerde gecikmelerle alındığı gözetilerek (ortak hesap) kapsamı dışında bırakılmıştır.

4- Anılan işlem gelirlerinin ortak hesaba alınmasından dolayı işlemi yapan notere ...* oranında prim verilmesi uygun bulunmuştur.

* NOT: Prim oranı Yönetim Kurulunda gerekiğinde değiştirilebilmektedir. 2012/1 sayılı genelge ile duyurulduğu üzere Yönetim Kurulunun 19.01.2012 tarihli toplantılarında alınan kararla prim oranı 01 Şubat 2012 tarihinden itibaren uygulanmak üzere % 15 olarak değiştirilmiştir.)

.... (Arada bulunan maddeler güncellliğini yitirmiş bulunduğuundan bu genelgeye alınmamıştır.)

8- Muvazene defterine "tebliğ ortak cari hesabından gelen" ve "tebliğ ortak cari hesabına yatırılan" satırları eklenecektir. Keza düzenlenecek aylık ve yıllık iş cetvellerine de, bu bilgilerin yazılacağı satırlar konulacaktır.

9- Her ay sonunda noterler bu konu ile ilgili olarak düzenleyecekleri bir cetveli, ayın sonunu izleyen 5 iş günü içinde bağlı oldukları Oda Başkanlıklarına vereceklerdir. Bu cetvelde, bir ay içinde çalışılan iş günleri itibarıyle o noterlikte yapılan tebliğ işlem sayısı, günlük toplam gelir ve o güne kadarki ortak hesaba dahil toplam gelir tutarları gösterilecektir. Bu cetvelin alt kısmına da toplam gelir ile bu gelirden prim miktarı düşündükten sonra ortak hesaba giren miktar yazılacaktır.

Ay içinde ayrılan, yeni görevi başlayan veya bu ay içinde görev ifa eden vekil var ise, her biri kendi dönemleri için ayrı ayrı cetvel düzenlemek zorundadırlar.

10- Noter Odaları, "**Tebliğ İşlemi Ortak Cari Hesabı**" adı altında bir hesap açacaktır. Açıtılan bu banka hesabının numarası ve bankanın adı ilgili noterlere duyurulacaktır.

11- Noter Odaları ay sonlarında noterler tarafından kendilerine verilen listeleri en kısa süre içerisinde inceleyerek ortak hesaba dahil noterliklerin ortalamasını bulacaklar ve bu hesapta para alacak ve bu hesaba para yatıracak noterlerin bir listesini çıkaracaklardır.

Öncelikle ortalamaya göre “tebliğ işlemi ortak cari hesabına” para yatırması gereken noterlere yatıracakları tutar duyurulacaktır. Duyuru yazılı yapılabileceği gibi telefonla da yapılabılır. Duyuru ne şekilde yapılsınsa yapılsın, buna muttali olan noter en geç 2** iş günü içinde bu meblağı söz konusu hesaba yatırarak, buna ilişkin dekontun bir örneğini Odaya gönderecektir.

** (Ortak hesaba para yatırma süresi 2019/135 sayılı genel yazı ile duyurulduğu üzere Yönetim Kurulu kararıyla “2 iş günü” olarak değiştirilmiştir.)

12- Tüm noterlerimizin eskiden olduğu gibi yasa ve genelge hükümlerine uygun olarak getirilen tebliğat işlemlerinde iş sahiplerine zorluk çıkarmamaları ve iş yoğunluğundan bahisle geri çevirmemeleri hususunda özen göstermeleri gerekli ve hatta zorunlu bulunmaktadır.

13- Bu genelgenin tam olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla Noter Odaları Yönetim Kurullarına denetim yetkisi ve görevi verilmiştir. Noter Odaları gerek gördüklerinde genel veya özel olarak, bu denetleme görevlerini yerine getirecek ve zaman zaman bu konuda Birliğimize rapor vereceklerdir.

23- Bankalar ile tüm finans ve faktoring kurumları dışındaki özel ve tüzel kişiler tarafından noterlere tebliğ için getirilen ihtarname ve ihbarnameların ortak cari hesap kapsamı dışında olduğu:

Bankalar ile tüm finans ve faktoring kurumları dışında kalan gerçek ve tüzel kişiler tarafından gönderilen ihbarname ve ihtarnameların ortak hesap kapsamında olup olmadığı konusunda noterlikler arasında tereddütler yaşanması üzerine noterliklere gönderilen 23.02.2004 tarihli ve 6 sayılı genelgede yer verildiği üzere; ortak cari hesap uygulaması sadece bankalar ile tüm finans ve faktoring kurumları tarafından noterlere tebliğ için getirilen, hesap özeti içeren tebliğler de dahil olmak üzere tüm ihtarname ve ihbarname tebliğ işlemlerini kapsamakta olup, bankalar ile tüm finans ve faktoring kurumları dışındaki gerçek ve tüzel kişiler tarafından noterlere tebliğ için getirilen ihtarname ve ihbarnameları kapsamamaktadır.

24- Bankalar ile tüm finans ve faktoring kurumlarının serbest çalışan vekilleri tarafından keşide edilen ihbar ve ihtar işlemlerinin de ortak cari hesap kapsamında bulunduğu:

Türkiye Noterler Birliğine yapılan bir başvurudan, bankalar ile tüm finans ve faktoring kurumlarına ait olup, bu kurumların serbest çalışan vekillerince keşide edilen ihbar ve ihtar işlemlerine ilişkin gelirlerin bazı noterliklerde ortak hesaba dahil edilmemiği öğrenilmekle, Yönetim Kurulunun 18.03.2009 günlü toplantısında konunun görüşülmesi sonunda;

Bankalar ile tüm finans ve faktoring kurumlarının her türlü ihbar ve ihtar işlemlerine ilişkin gelirlerinin ortak hesap kapsamında olması nedeniyle, bu kurumların serbest çalışan vekilleri tarafından keşide edilse dahi bu ihbar ve ihtar işlemlerine ilişkin gelirlerin de ortak hesap kapsamında bulunduğu karar verilmiştir.

25- Bankaların vekâleten gönderdikleri ihtar ve ihbar işlemlerinin de ortak cari hesap kapsamında olduğu:

Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı adına vekâleten bazı banka şubelerinin muhataplara gönderdikleri “borcun ödenmesi, aksi halde konut fesih edileceği” hulusundaki ihtarnamelarından alınan ücretlerin, keşidecinin TOKİ olması, bankanın vekâleten hareket etmesi nedeniyle ortak hesap kapsamı dışında kaldığı yönünde düşünceler oluştuğunu Birliğimize ulaşan bilgilerden anlaşılması üzerine, Yönetim Kurulunun 14.06.2016 tarihli toplantıda konunun görüşülmesi sonunda;

Her ne kadar banka tarafından Toplu Konut İdaresi Başkanlığı adına vekâleten ihtarname gönderilmekte ise de, işlemin banka tarafından yerine getirilmesi ve ihtarnamenin bankaya ait olup olmadığına ilişkin ayrimın noterlerce yapılmasının gerekli bulunmaması nedeniyle bu tür ihtarname'lere ilişkin gelirlerin de ortak hesap kapsamında olduğuna karar verilmiştir.

VI- TESCİL EDİLMİŞ ARAÇLARIN HER ÇEŞİT SATIŞ VE DEVİRLERİNİ İLİŞKİN ORTAK CARI HESAP İŞLEMLERİ:

26- Tescil edilmiş araçların satışından dolayı tahsil edilen gelirlerin ortak cari hesap kapsamına alınması ve uygulama şekli:

Yönetim Kurulunun 31.12.2009 tarihli toplantılarında; Noterlik Kanununun 109. maddesi kapsamında iken 5942 sayılı Kanunla harç, damga vergisi ve değerli kâğıt bedeli istisnası getirilmesi nedeniyle bu kapsam dışında kalan araç satış ve devir işlemlerinden elde edilecek gelirlerin ortak hesap kapsamına alınıp alınmayacağı hususu görüşülmüş ve bu gelirlerin ortak hesaba alınmamasının mesleki dayanışmayı zedeleyeceğii, rekabete ve işlemlerin belirli noterliklerde toplanmasına yol açacağı sonucuna varmakla, sözü edilen gelirlerin ortak hesap kapsamına alınmasına ve kararın Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü onayına sunulmasına karar vermiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükten alınan 04.01.2010 tarihli ve 45/217 sayılı yazida;

"Bilindiği üzere, Noterlik Kanununun "Türkiye Noterler Birliğinin Görevleri" başlıklı 166. maddesinin birinci fıkrasının onbeşinci bendi '109 uncu madde hükümleri saklı kalmak üzere, her nevi ortak hesap paylaşım esaslarını belirlemek,' şeklinde olup, bu bende son şekli 23.01.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanunla verilmiştir.

..... ortak hesapta toplanan gelirin noterler arasında paylaşım esasının belirlenmesi hususu, Türkiye Noterler Birliğinin münhasır yetkileri arasında bulunmaktadır. Dolayısıyla Türkiye Noterler Birliğinin, Noterlik Kanununun 166. maddesinin birinci fıkrasının onbeşinci bendi gereğince almiş olduğu kararlarda Bakanlığımız onayına ihtiyaç bulunmadığı düşünülmektedir. denilmiştir.

Yönetim Kurulunun 31.12.2009 tarihli toplantılarında, tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirlerinden elde edilecek gelirlerin, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 166/15. maddesi doğrultusunda “NOTERLİKLER ORTAK CARI HESABI” kapsamına alınmasına karar verilmiş bulunduğuundan;

1 – Buna ilişkin uygulama 04.01.2010 tarihinden itibaren başlayacaktır.

2 – İşlemi yapan notere.....* oranında prim verilmesi uygun bulunmuştur.

* NOT: Prim oranı Yönetim Kurulunca gerektiğiinde değiştirilebilir. 19.12.2019 tarihli Başkanlık Duyurusunda açıklandığı üzere Yönetim Kurulunun 18.12.2019 tarihli toplantıda alınan kararla prim oranı 01.01.2020 tarihinden itibaren uygulanmak üzere % 65 olarak değiştirilmiştir.)

3 – Bu uygulamaya paralel olarak noterlerin muvazene defterine “Araç ortak cari hesabından gelen” ve “Araç ortak cari hesabına yatırılan” satırları eklenecektir. Keza düzenlenecek aylık ve yıllık iş cetvellerine de, bu bilgilerin yazılacağı satırlar konulacaktır.

4 – Her ay sonunda noterler bu konu ile ilgili olarak düzenleyecekleri cetveli, ayın sonunu izleyen 5 iş günü içinde bağlı oldukları oda başkanlıklarına, kağıt ortamı yanında elektronik ortamda da göndereceklerdir. Bu cetvelde, bir ay içinde çalışılan iş günleri itibariyle o noterlikte yapılan araç satışı işlem sayısı, günlük toplam gelir ve o güne kadarki ortak hesaba dahil toplam gelir tutarları gösterilecektir. Bu cetvelin alt kısmına da toplam gelir ile bu gelirden prim miktarı düşündükten sonra ortak hesaba giren miktar yazılacaktır.

Ay içinde ayrılan, yeni görevde başlayan veya bu ay içinde görev ifa eden vekil var ise, her biri kendi dönemleri için ayrı ayrı cetvel düzenlemek zorundadırlar.

5 – Noter Odaları bu genelgenin alınmasını takiben en kısa süre içinde “Araç satış işlemleri ortak cari hesabı” adı altında bir hesap açıracaklardır. Açıtırlan bu banka hesabının numarası ve bankanın adı ilgili noterlere duyurulacaktır.

6 – Noter Odaları aylarında noterler tarafından kendilerine verilen listeleri en kısa süre içerisinde inceleyerek ortak hesaba dahil noterliklerin ortalamasını bulacaklar ve bu hesaptan para alacak ve bu hesaba para yatıracak noterlerin bir listesini çıkaracaklardır.

Öncelikle ortalamaya göre “araç satışı işlemi ortak cari hesabına” para yatırması gereken noterlere yatıracakları tutar duyurulacaktır. Duyuru yazılı yapılabileceği gibi telefonla veya elektronik posta yoluyla da yapılabilir. Duyuru ne şekilde yapılsınsa yapılsın, buna muttalı olan noter en geç 2** iş günü içinde bu meblağı söz konusu hesaba yatırarak, buna ilişkin dekontun bir örneğini Odaya gönderecektir.

** (Ortak hesaba para yatırma süresi 2019/135 sayılı genel yazı ile duyurulduğu üzere Yönetim Kurulu kararıyla "2 iş günü" olarak değiştirilmiştir.)

7 – Tüm noterlerimizin eskiden olduğu gibi yasa ve genelge hükümlerine uygun olarak yapılması talep edilen araç satış işlemlerinde iş sahiplerine zorluk çıkarmamaları ve iş yoğunluğundan bahisle geri çevirmemeleri hususunda özen göstermeleri gerekmektedir.

8 – Bu genelgenin tam olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla Oda başkanları tarafından izlenecek ve işlemler bu esaslar çerçevesinde yürütülecektir.

27- Bayiler tarafından araç bilgilerinin sisteme girilmesi üzerine noterliklerde araç sahibine verilen araç tescil belgelerine ilişkin ücretler hariç araçların tescil işlemlerinin ortak cari hesap kapsamına alınmadığı:

06.01.2017 tarihli 29940 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 680 Sayılı KHK'nın 61. maddesi ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa eklenen "Ek Madde 18" gereği, Emniyet Genel Müdürlüğü'nce yürütülen araç tescil hizmetlerine ilişkin iş ve işlemler saklı kalmak üzere araç tescil hizmetlerinin Türkiye Noterler Birliği koordinatörlerinde noterliklere devri kapsamında hazırlanan "Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütlmesi Hakkında Yönetmelik" yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

İlgili yönetmelik hükümleri gereği yeni kayıt (ilk tescil) araçlar ile ikinci el araç satışları sonrası araç tescil belgelerinin noterler tarafından verilmeye başlanması sebebiyle, ortak hesaba dahil olan işlemler yönünden prim oranı hususu, Yönetim Kurulunun 27.02.2018 tarihli toplantıda görüşülmüş olup;

(Ortak hesap kapsamına girenler)

- Bayiler tarafından araç bilgilerinin sisteme girilmesi üzerine noterliklerde araç sahibine verilen araç tescil belgelerine ilişkin ücretler ile
İkinci el araç satışları ve satış işlemi sonucunda verilen araç tescil belgelerine ilişkin ücretlerin

Araç satış ortak hesap prim oranının ....*olarak belirlenmesine,

* NOT: Prim oranı Yönetim Kuruluna gereği içinde değiştirilebilir. 19.12.2019 tarihli Başkanlık Duyurusunda açıklandığı üzere Yönetim Kurulunun 18.12.2019 tarihli toplantıda alınan kararla prim oranı 01.01.2020 tarihinden itibaren uygulanmak üzere % 65 olarak değiştirilmiştir.)

(Ortak hesap kapsamına girmeyenler)

- Halen noterler tarafından bilgi girişleri yapılarak araç tescil belgesi verilen yeni kayıt (ilk tescil) araç tescil ücretleri ile yukarıda belirtilen işlemler dışında kalan ve halen Emniyet Genel Müdürlüğü ile bağlı trafik tescil kuruluşları tarafından yürütülmekte olup sonraki aşamada noterliklere devredilecek araç tescil işlemlerine ilişkin ücretlerin ise ortak hesap dışında bırakılmasına,

- Uygulamanın 1 Mart 2018 tarihinden itibaren başlatılmasına, uygulamaya ilişkin alınan karar gereğince Noterlik Bilgi Sisteminde gerekli düzenlemelerin yapılmasına, karar verilmiştir.

- Araç satış işlemleri ortak hesabına dahil olan ARTES vezne işlem kodu (27.1 ARTES Araç Tescili) ilgili raporlarda ve ortak hesap işlemlerinde karışıklığa neden olmaması için kaldırılmış olup, bunun yerine; "27.2 ARTES Araç Tescili – Bayi" ve "27.3 ARTES Araç Tescili – Noter" olacak şekilde 2 yeni vezne işlem kodu tanımlanmıştır.

Yanı sıra;

- "27.2 ARTES Araç Tescili – Bayi" vezne işlem kodu, araç satış ortak hesabına dahil edilmiş olup, "27.3 ARTES Araç Tescili – Noter" vezne işlem kodu dahil edilmemiştir.

- "27.1.1 BAYI TESCİL" işleminin sadece "27.2 ARTES Araç Tescili – Bayi" vezne işlem kodu ile tahsil edilebilmesi; "27.1.2 BİREYSEL TESCİL" işleminin de sadece "27.3 ARTES Araç Tescili – Noter" vezne işlem kodu ile tahsil edilebilmesi sağlanmıştır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

06.12.1972 – (15), 25.05.1973 – (21), 17.07.1973 (43), 10.12.1973 (53), 22.07.1974 – (27), 22.03.1975 – (13), 08.12.1975 – (37), 27.01.1976 – (6), 3.11.1982 – (38), 29.05.1983 – (14), 02.04.1985 – (34), 30.1.1986 – (4), 03.11.1986 – (69 - NK md. 109 un değişmesi nedeniyle hükmü kalmadığından), 25.12.1989 – (98), 23.01.1990 – (6), 01.06.1990 – (42), 17.6.1991 – (42 – Duyuru niteliğinde olması nedeniyle), 08.12.1992 – (59), 16.07.1993 – (48), 24.10.1994 - (66), 19.01.1995 - (3), 11.01.1996 – (2), 12.08.1998 – (40), 06.11.1998 – (53), 21.02.2000 – (9), 22.02.2001 – (7), 19.02.2004 – (3), 23.02.2004 – (6), 26.03.2004 – (16 - Duyuru niteliğinde olması nedeniyle), 22.07.2004 – (31), 24.03.2006 – (18), 14.07.2006 – (47), 28.02.2008 – (3), 06.01.2010 – (3), 18.03.2010 – (8), 20.01.2012 – (1), 28.02.2018 – (4) sayılı genelgeler,

25.12.1997-H (88), 09.11.2007-H (126), 27.11.2008-H (120), 25.03.2009-H (24), 05.01.2016 –HD (2 - Süresinin geçmiş olması nedeniyle), 17.06.2016-HD (57), 26.01.2018-HD (22) sayılı genel yazılar,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

G E N E L G E
(49)

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Dernek işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları yapılması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 23.08.2021 günlü toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- Genel olarak:

Dernekler ile ilgili hükümlere 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 56 ilâ 100 üncü maddeleriyle, 5253 sayılı Dernekler Kanunu ve 31.03.2005 tarihli, 25772 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Dernekler Yönetmeliğinde yer verilmiştir.

Derneğin tanımı ve tüzel kişilik kazanması

Dernekler;

Gerçek veya tüzel en az yedi kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi topluluğudur.

Kuruluş bildirimini, dernek tüzüğünü ve gerekli belgeleri yerleşim yerinin bulunduğu yerin en büyük mülkî amirine verdikleri anda tüzel kişilik kazanırlar.

(4721 sayılı TMK md. 56, 59)

Dernek organları

Genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kurulu derneğin zorunlu organlarıdır. (TMK md. 72)

Genel kurul

Dernekler, 60inci maddenin son fıkrası gereğince yapılan yazılı bildirimi izleyen altı ay içinde ilk genel kurul toplantılarını yapmak ve zorunlu organlarını oluşturmakla yükümlüdürler. (TMK md. 62)

Dernek genel kurul toplantıları, tüzüklerinde belirtilen zamanlarda toplanır. Ancak, olağan genel kurul toplantılarının en geç üç yılda bir yapılması zorunludur. (TMK md. 74)

Yönetim kurulu

Dernek yönetim kurulu, genel kurul tarafından seçilir. (TMK md. 80)

Yönetim kurulu, beş asıl ve beş yedek üyeden az olmamak üzere dernek tüzüğünde belirtilen sayıda üyeden oluşur. (TMK md. 84)

Yönetim kurulu, derneğin yürütme ve temsil organıdır; bu görevini kanuna ve dernek tüzüğüne uygun olarak yerine getirir. Temsil görevi, yönetim kurulunca, üyelerden birine veya bir üçüncü kişiye verilebilir. (TMK md. 85)

Derneklerin şube açmaları ve ticari (iktisadi) işletme kurmaları

Şube: Dernek faaliyetlerinin yürütülebilmesi için bir derneğe bağlı olarak açılan, **tüzel kişiliği olmayan** ve bünyesinde organları bulunan alt birimdir. (5253 sayılı Dernekler Kanunu md. 2)

Dernekler, gerekli görülen yerlerde genel kurul kararıyla şube açabilirler. (TMK md. 94)

Her şubede genel kurul ve yönetim kurulu ile denetim kurulu veya denetçi bulunması zorunludur. (TMK md. 95)

Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 52-54 üncü maddelerinde de açıklandığı üzere, dernekler ticari (iktisadi) işletme de kurabilmektedirler.

Derneklerin üst kuruluşları (Federasyon ve konfederasyonları)

Üst kuruluş: Derneklerin oluşturduğu tüzel kişiliği bulunan federasyonları ve federasyonların oluşturduğu konfederasyonlardır. (5253 sayılı Dernekler Kanunu md. 2)

Federasyon: Federasyonlar, kuruluş amaçları aynı olan en az beş derneğin, amaçlarını gerçekleştirmek üzere üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulur. Her federasyonun bir tüzüğü bulunur. Federasyon, kuruluş bildirimi, tüzük ve gerekli belgelerin yerleşim yerinin en büyük mülkî amirine verilmesiyle tüzel kişilik kazanır. (TMK md. 96)

Konfederasyon: Konfederasyonlar, kuruluş amaçları aynı olan en az üç federasyonun, amaçlarını gerçekleştirmek üzere üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulur. Her konfederasyonun bir tüzüğü bulunur. Konfederasyon, kuruluş bildirimi, tüzük ve gerekli belgelerin yerleşim yerinin en büyük mülkî amirine verilmesiyle tüzel kişilik kazanır. (TMK md. 97)

Derneklerin taşınmaz mal edinmeleri ile taşınmazlarını satmaları hususlarında genel kurullarının yetkili olduğu

5253 sayılı Dernekler Kanununun 22 nci maddesi "Dernekler genel kurullarının yetki vermesi üzerine yönetim kurulu kararıyla taşınmaz mal satın alabilir veya taşınmaz mallarını satabilirler. Dernekler edindikleri taşınmazları, tapuya tescilinden itibaren bir ay içinde mülkî idare amiriğine bildirmekle yükümlüdürler." hükmünü içerdiginden, dernekler **genel kurullarının yetki vermesi üzerine yönetim kurulu kararıyla taşınmaz mal** satın alabilir veya taşınmaz mallarını satabilirler.

(NOT: Maddede sadece taşınmaz mallardan söz edilmiş olduğundan, taşınırızlar için genel kurul yetki vermesi gerekmemekle birlikte, bu hususta dernek tüzüğünde bir düzenleme olup olmadığına da bakılmalıdır.)

Tasfiye işlemleri

25772 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Dernekler Yönetmeliğinin 89 uncu maddesi hükümlerine göre derneklerin para, mal ve haklarının tasfiyesi iki şekilde yapılır.

1) Tasfiyenin dernek tüzüğünde gösterilen esaslara göre yapılması:

Genel kurul kararı ile feshedilen veya kendiliğinden sona erdiği tespit edilen derneğin para, mal ve haklarının tasfiyesi, tüzüğünde gösterilen esaslara göre yapılır.

Bu derneklerin para, mal ve haklarının devri, **son yönetim kurulu üyelerinden oluşan tasfiye kurulunca** yapılır. Bu işlemlere, feshe ilişkin genel kurul kararının alındığı veya kendiliğinden sona erme halinin kesinleştiği tarihten itibaren başlanır. Tasfiye süresi içinde bütün işlemlerde dernek adında "**tasfiye halinde ..... Derneği**" ibaresi kullanılır.

... Alacakların tahsil edilmesi ve borçların ödenmesinden sonra kalan para ve mallar tüzükte belirtildiği şekilde devredilir.

2) Tasfiyenin mahkeme kararı ile yapılması:

Tüzükte tasfiyenin ne şekilde yapılacağının genel kurul kararına bırakıldığı hallerde, genel kurul tarafından bir karar alınmamış veya genel kurul toplanamamış veya son yönetim kuruluna yapılan tebliğata rağmen tasfiye işlemleri yapılmamışsa yahut dernek mahkeme kararı ile feshedilmişse, derneğin bütün para, mal ve hakları, mahkeme kararıyla bulunduğu ildeki amacına en yakın ve kapatıldığı tarihte en fazla üyeye sahip derneğe devredilir.

2- Derneklerin noterlik işlemleri sırasında dikkat edilecek hususlar

Derneklerin noterliklerde yapılacak işlemleri sırasında dikkat edilecek hususlar, 27.10.1988 tarihli, 70 ve (daha önce yapılan birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan) 01.07.2003 tarihli, 24 sayılı genelge ile noterliklere duyurulmuştur. Bu genelgelere göre;

"Dernekler Kanununun, kamu düzeni ve kişinin korunması bakımından birçok takıytı getirdiği bilinmektedir. Bu nedenle dernek işlemlerinin yapılması, defterlerinin onaylanması sırasında yine aynı noktadan hareketle bazı belgeler aranmasının gerekliliği kanısına varmış bulunmaktadır.

Gerçekten mevcut olmayan bir derneğin işlemlerinin noter tarafından yapılmasıının bir takımı sakıncalar doğuracağı ızahtan varestedir.

Bu itibarla, dernek adına noterliklerde işlem yapılması esnasında, öncelikle derneğin gerçekten var olup olmadığı, gelen kişinin dernek yetkilisi olup olmadığı ve yapılması istenilen işlemi yapma yetkisinin bulunup bulunmadığı saptanmalı, buna ilişkin belgeler istenmeli, ibraz edilen belgelerle kesin bir kanaate varılamaması halinde ise karar defterinden başka dernek tüzüğü ile o kişilerin görevde seçildiklerine dair kurul mazbatalarının da istenmesi uygun bulunmaktadır. İşlemde derneğin adı yanında il sivil toplumla ilişkiler müdürlüğü kütük numarasına da yer verilmesi gerekmektedir.⁽¹⁾

5253 sayılı Dernekler Kanununun 22 ncı maddesi “Dernekler genel kurullarının yetki vermesi üzerine yönetim kurulu kararıyla taşınmaz mal satın alabilir veya taşınmaz mallarını satabilirler.” hükmünü içerdigidinden, dernekler genel kurullarının yetki vermesi üzerine yönetim kurulu kararıyla taşınmaz mal satın alabilir veya taşınmaz mallarını satabilirler. Bu kısıtlama dışında, yapılacak işlemleri ilegili olarak dernek tüzüğünde herhangi bir başka kısıtlama bulunup bulunmadığına da bakılmalıdır.⁽²⁾ denildiğinden buna göre hareket edilmesi icap etmektedir.

NOT:

(1) Dernek sorgulama işlemi <https://www.turkiye.gov.tr/icisleri-ddb-dernek-sorgulama> adresi üzerinden de yapılmaktadır. Bu hizmet İçişleri Bakanlığı tarafından e-Devlet Kapısı altyapısı üzerinden sunulmaktadır.

(2) Maddede sadece taşınmaz mallardan söz edilmiş olduğundan, taşınırlar için genel kurulun yetki vermesi gerekmekle birlikte, bu hususta dernek tüzüğünde bir düzenleme yapılmış olması mümkün bulunduğuundan, taşınır malların ve özellikle araçların alım ve satımının genel kurulun iznine bağlanıp bağlanmadığı dernek tüzüğünden araştırılmalıdır.

3- Dernekler tarafından tutulacak defterler

a) Derneklerde tutulacak defterler

25772 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Dernekler Yönetmeliğinin 31 inci maddesi gereğince, dernekler işletme hesabı esasına göre defter tutarlar. Ancak, kamu yararına çalışma statüsü bulunan dernekler ile yıllık brüt gelirleri beş yüz bin Türk Lirasını aşan dernekler takip eden hesap döneminden başlayarak bilanço esasına göre defter tutarlar.

Tutulacak defterler, aynı Yönetmeliğinin 32 ncı maddesinde sayılmıştır. Buna göre;

a) İşletme hesabı esasında tutulacak defterler:

- * Karar Defteri, (Yönetim Kurulu kararları yazılır)
- * Üye Kayıt Defteri,
- * Evrak Kayıt Defteri,
- * İşletme Hesabı Defteri,

b) Bilanço esasında tutulacak defterler:

- * Karar Defteri, (Yönetim Kurulu kararları yazılır)
- * Üye Kayıt Defteri,
- * Evrak Kayıt Defteri,
- * Yevmiye Defteri ve Büyük Defter.

b) Defterlerin tutuluş şekli

aa) Karar, Evrak Kayıt, Demirbaş ve İşletme Hesabı Defterleri

Aynı Yönetmeliğin 33 üncü maddesi ile 2 Ağustos 2007 günü ve 26601 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İçişleri Bakanlığının 2007/2 sayılı, *Dernekler Tarafından Tutulan Karar, Evrak Kayıt, Demirbaş ve İşletme Hesabı Defterlerinde Bulunması Gereken Bilgiler ile Bu Defterlerin Şekli Hakkında Tebliğ*’in 9 uncu maddesi hükümleri gereğince;

* Dernekler tarafından tutulacak defterlerin mürekkepli veya tükenmez kalemlle yazılması zorunludur.

* Elektronik sistemler ve yazı makineleri aracılığıyla örneğine uygun olarak yazdırılan form veya sürekli formlar defterlere yapıştırılarak kullanılabilir. **Ancak, defterlere yapıştırılan**

çıktı köşelerinin, deftere temas edecek şekilde ve yeni bir karar alınmadan önce notere tasdik ettirilmesi şarttır.

* Bilgisayar ortamında tutulan defterlerin, *il sivil toplumla ilişkiler müdürlüğü* veya notere onaylattırılmış form veya sürekli formlara elektronik sistemler ve yazı makineleri aracılığıyla yazdırılması zorunludur. Form ve sürekli formların yalnızca bir yüzüne sayfa numarası verilerek bu yüzü onaylanır. Bu formların onaysız ve numarasız arka yüzlerine defter kayıtları yazdırılmaz. Onaylı sayfalar kullanıldıktan sonra defter haline getirilerek muhafaza edilir.

* Yanlış rakam ve yazının çizilmesi halinde, bu rakam ve yazıyı çizen tarafından paraflanır.

* Defterlere geçirilen bir kayıt; kazımak, çizmek veya silmek suretiyle okunamaz hale getirilemez.

* Karar defterinin sayfa sonunda imza için bırakılan bölümü hariç defterlerin satırları, çizilmeksızın boş bırakılamaz ve atlanamaz. Ciltli defterlerde, defter sayfaları ciltten koparılamaz. Tasdikli form veya sürekli form yapraklarının sırası bozulamaz ve bunlar yırtılamaz.

bb) Üye Kayıt Defteri

Dernekler tarafından tutulması zorunlu olan Üye Kayıt Defterine yazılması gereken bilgilere ve bu defterin şekline ilişkin hususlara, 17 Şubat 2006 gün ve 26083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, İçişleri Bakanlığının 2006/1 sayılı "Dernekler Tarafından Tutulan Üye Kayıt Defterinde Bulunması Gereken Bilgiler ile Bu Defterin Şekli Hakkında Tebliğ"de yer verilmiştir.

Bu Tebliğin 7 nci maddesinde yer alan "**Ekte gösterilen örneğe uygun olmayan defterler, dernekler birimleri ve noterler tarafından onaylanmaz.**" hükmü gereğince, noterliklere onay için getirilen Üye Kayıt Defterinin aşağıdaki şekilde olması gerekmektedir.

ÜYE KİMLİK VE ADRES BİLGİLERİ

<i>Fotoğraf</i>	Adı ve Soyadı	:
	T.C. Kimlik No	:
	Tabiiyeti	:
	Anne Adı	:
	Cinsiyeti	:
	Mesleği	:
	E-mail adresi	:
	Yerleşim Yeri (İkametgah Adresi)	:

ÜYELİĞE KABUL VE ÜYELİĞİN SONA ERMESİ

Üyeliğe Giriş Tarihi	:
Üyelikten Çıkış Tarihi	:

AÇIKLAMALAR

ÜYE AİDATI TAHSİLATI

Yılı	Alındı Belgesinin		Miktarı	Yılı	Alındı Belgesinin		Miktarı	Yılı	Alındı Belgesinin		Miktarı
	Tarihi	Sıra No			Tarihi	Sıra No			Tarihi	Sıra No	

c) Dernek defterlerinin onay makamı ve şekli

Aynı Yönetmeliğin 36 ncı maddesi ile 2 Ağustos 2007 günü ve 26601 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İçişleri Bakanlığının 2007/2 sayılı "Dernekler Tarafından Tutulan Karar, Evrak Kayıt, Demirbaş ve İşletme Hesabı Defterlerinde Bulunması Gereken Bilgiler ile Bu Defterlerin Şekli Hakkında Tebliğ"in 9 ve 10 uncu maddeleri hükümleri gereğince, bu Yönetmelikte yazılı defterleri kullanacak dernekler;

* Elektronik ortamda tutulacak defterler hariç olmak üzere, bunları kullanmaya başlamadan önce, derneklerin yerleşim yerinin bulunduğu *il sivil toplumla ilişkiler müdürlüğünde* veya noterlerde onaylatmak zorundadırlar. İlçelerde, büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçeler dâhil, dernekler büro şeflikleri tarafından defter tasdiki yapılmalıdır.

* Bu defterlerin kullanılmasına **sayfaları bitene kadar devam edilir ve defterlerin ara tasdiki yapılmaz**. Ancak, Yevmiye Defteri kullanılacağı yıldan önce gelen son ayda, her yıl yeniden tasdik ettirilir. Büyük Defterin onaylatılması zorunlu değildir. Ancak, **her yıl yeniden defter tutulması veya zorunlu olarak defterin değiştirilmesi gibi hallerde, önceki defterlerin kullanılmayan boş sayfaları iptal edilir**.

* Tasdik edilen her defter için ayrı bir tasdik numarası verilir.

* Derneğin adı, kütük numarası, yerleşim yeri, defterin türü, defterin kaç sayfadan ibaret olduğu, tasdik tarihi, tasdik numarası, tasdiki yapan makamın resmi mühür ve imzasını içeren tasdik şerhi doldurulup defterin ilk sayfasına yapıştırılarak köşeleri tasdiki yapan makam tarafından mühürlenir. Defterin son sayfası, defterin kaç sayfadan ibaret olduğu, tasdik tarihi ve numarası belirtilerek tasdik makamı tarafından mühürlenir ve imzalanır.

* Defterlerin her sayfası sıra numarasıyla teselsül edip etmediği kontrol edilerek mühürlenir.

* Bu Tebliğ veya Dernekler Yönetmeliği ekinde gösterilen örneklerde uygun olmayan defterler, *il sivil toplumla ilişkiler müdürlükleri veya noterler tarafından onaylanmaz*.

4- Dernekler ile bunların ticari işletmelerinin temsil, imza onaylaması ve imza sirkülerini işlemleri

(Konuya, "Dernekler, vakıflar ve diğer bazı kurum ve kuruluşlarının temsil, imza onaylaması ve imza sirkülerini işlemleri" ilişkin (17) numaralı birleştirilmiş genelgenin (1) inci maddesinde de yer verilmiştir.)

a) Temsil

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 58, 59 ve 85 inci maddeleri gereğince; Dernekler, kuruluş bildirimini, dernek tüzüğünü ve gerekli belgeleri yerleşim yerinin bulunduğu yerin en büyük mülki amirine verdikleri anda tüzel kişilik kazanmaktadır.

Derneğin yürütme ve temsil organı yönetim kurulu olup, temsil görevi, yönetim kurulunca, üyelerden birine veya bir üçüncü kişiye verilebilmektedir.

Kuruluşa, dernek tüzüğünde geçici yönetim kurulunun gösterilmesi zorunludur.

Bu hükümler doğrultusunda, derneğin tüzel kişilik kazanmadığının belirlenemesi için faal ve kayıtlı olduğunu gösteren ilgili *il sivil toplumla ilişkiler müdürlüğünden alınmış yazının, geçici yönetim kurulu ise dernek tüzüğüne uygun olmadığını, değil ise TMK'nın*

80 inci maddesi gereğince genel kurul kararı ile seçili seçilmediğinin, tüzüğünde belirtilen genel kurul tarihlerine göre görev süresinin dolup dolmadığının, yönetim kurulunun temsil görevini devir ettiğine dair karar alıpmadığının, dernek tüzüğünde temsilcisinin yapamayacağı işlerle ilgili bir düzenleme bulunup bulunmadığının incelenmesi, temsilcisinin buna göre belirlenmesi ve noterlik işlemlerine bunlara ilişkin belgelerin eklenmesi icap etmektedir.

5253 sayılı Dernekler Kanununun 2 ncı maddesinde tanımı yapılan **şubeler, organlarının bulunmasına karşı tüzel kişiliklerinin olmaması nedeniyle fiil ehliyetine de sahip değillerdir**. Bu sebeple kural olarak, şubeler derneği temsil edemezler ve onlar adına borç yüklenemezler. Ancak, TMK'nın 95 inci maddesi uyarınca, şube yönetim kurulunun görev ve yetkileri konusunda da bu Kanun hükümleri uygulanacağından şube temsilcileri şube işlemesile, keza temsilciler de temsilcilik işlemleriyle sınırlı kalmak kaydı ile dernek tüzüğünde göstergelen şekilde işlemler yapabilirler.

Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 53 üncü maddesi gereğince, dernekler tarafından kurulan ticari (iktisadi) işletmelerin merkezinin, açıkça belirtilmiş konusunun; yönetim ve temsili ile görevlendirilmiş kişilerin adı ve soyadının, vatandaşlığının, kimlik numarasının, yerleşim yerinin ve temsil ile imza şeklinin tescil edilmesi zorunlu bulunduğuundan, temsilcileri ile yetkilerinin tespiti için bunların, ticaret sicil gazetesi veya ticaret sicil müdürlüklerinden verilmiş kayıtlarla belgelendirilmesi icap eder.

b) Derneklerin ve bunların ticari işletmelerinin temsilcilerine ait imza sirküleri

Dernekler ve bunların ticari işletmeleri, yukarıda belirtilen hükümler doğrultusunda temsil edileceklerinden, talep edilmesi halinde, dernek ve ticari işletme temsilcileri için de imza sirküleri yapılması mümkün bulunmaktadır.

Dernek temsilcilerinin imza sirkülerinin düzenlenmesi sırasında; 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 85 inci maddesi hükmü ile dernek tüzüğü dikkate alınarak, derneği kimlerin veya kimin temsil ettiğinin, imza ve temsil şeklinin ne şekilde olduğunu, yönetim kurulunca bir karar alınıp alınmadığının,

İktisadi işletmelerinin temsili ile ilgili olarak da tescil ve ilan edilen hususların,

Araştırılması ve buna göre temsil yetkisinin belirlenmesi ile işleme bunlara ilişkin belgelerin eklenmesi gerekmektedir.

c) Dernek temsilcilerinin imza sirkülerinin noterlik işlemlerinde kullanılıp kullanılmayacağı

Yönetim Kurulunun 16.06.2003 günü toplantılarında alınan karar gereğince yayımlanan ve daha sonra yapılan birleştirme nedeniyle yürürlükten kaldırılan 2003/24 sayılı genelgede benzeri açıklamalara yer verildiği de dikkate alınarak;

Noterlik işlemlerinde, derneği temsil hususunda yönetim kurulunun yetkili olması ve gerektiğiinde yönetim kurulunca, üyelerden birine veya bir üçüncü kişiye temsil hususunda her zaman yetki verilebilmesinin mümkün olması, temsilcisinin ve temsil şeklinin herhangi bir tescile tabi olmaması nedeniyle dernek temsilcilerinin noterlikten onaylanmış imza sirküleri değil, temsilciyi ve temsilin şeklini belirleyen belgeler kullanılmalıdır. (*Derneği temsil eden yönetim kurulunun, temsil görevini devir edip etmediğine dair karar alıpmadığına bakılmalı ve alınan karara dayalı olarak işlemler yapılmalıdır.*)

5- Dernek gelir alındı belgelerinin noterliklerce onaylanmayacağı

Dernekler Yönetmeliğinin 38, 42 ve 43 üncü maddelerinde;

Dernek gelirlerinin alındı belgesi ile tahsil edileceği,

Dernek gelirlerinin tahsilinde kullanılacak Alındı Belgelerinin (EK- 17)'de gösterilen biçim ve ebatta yönetim kurulu kararıyla bastırılacağı,

Basilan belgelerle ilgili bilgilerin onbeş gün içinde basımevleri tarafından mülki idare amirliğine bildirileceği,

Sivil toplumla ilişkiler birimlerinin; basımevleri tarafından bildirilen alındı belgeleri ile ilgili bilgileri kontrol edeceği ve Alındı Belgesi Ciltleri Takip Defterinin (EK- 18) bir satırına kaydedecekleri,

Hükümlerine yer verilmiştir. Bunların ayrıca noterler tarafından onaylanacağına ilişkin bir hüküm bulunmadığından, Maliye Bakanlığından gönderilen 27.3.1995 tarih ve 8248 sayılı yazda da açıklandığı üzere, derneklerde ait gelir alındı belgelerinin noterlerce onaylanması mümkün değildir.

6- Derneklerin yardım toplamalarıyla ilgili makbuz ve piyango biletlerinin noterliklerce onaylanmayacağı

2860 sayılı Yardım Toplama Kanunun;

3 üncü maddesi gereğince, kamu yararına uygun olarak, amaçlarını gerçekleştirmek, muhtaç kişilere yardım sağlamak ve kamu hizmetlerinden bir veya birkaçını gerçekleştirmek veya destek olmak üzere gerçek kişiler, dernekler, kurumlar, vakıflar, spor kulüpleri, gazete ve dergiler yardım toplayabilirler.

5inci maddesi gereğince de, bu Kanuna göre; makbuzla, belirli yerlere kutu koyarak, bankalarda hesap açtırarak, yardım pulu çıkararak, eşya piyangosu düzenleyerek, kültürel gösteriler ve sergiler yoluyla, spor gösterileri, gezi ve eğlenceler düzenlemek veya bilgileri otomatik ya da elektronik olarak işleme tâbi tutmuş sistemler kullanmak suretiyle yardım toplayabilir.

27.12.1999 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Yardım Toplama Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmeliğin 9uncu maddesinin son fıkrasında yer verilen "Makbuz ve biletler seri numaralı olarak bastırılır ve noter damgalı olarak satışa arz edilir" hükmü 5.7.2011 tarihli ve 27985 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelik ile yürürlükten kaldırıldığından, derneklerin yardım toplama amacıyla bastırdıkları makbuz ve piyango biletlerinin de noterlerce onaylanması mümkün bulunmamaktadır.

7- Kamuya yararlı derneklerden sadece Cumhurbaşkanlığından gereklilikler adına olan araçların resmi plakaya tescil edilebilecekleri

01.05.2010 tarihinden itibaren araç satışlarının noterler tarafından elektronik ortamda yapılması nedeniyle, Emniyet Genel Müdürlüğüne Türkiye Noterler Birliğine gönderilen 27.04.2010 tarihli 4686-78571 sayılı yazda, araç alan kamuya yararlı derneklerden hangilerine resmi plaka verilebileceğinin açıklanmasına rağmen, bir kısım noterliklerde bu hususa dikkat edilmediği Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 20.03.2015 tarihli ve 736/45744 sayılı yazısıyla bildirilmiştir.

Sözü edilen yazının "RESMİ PLAKA VERİLMESİ GEREKEN KURUM, KURULUŞ, DERNEK VB." başlıklı 8'inci maddesinin (d) bendinde "Kamuya yararlı derneklerden sadece "Cumhurbaşkanlığından" lüzumlu görülen dernekler adına olan araçların resmi plakaya tescil edilmesi gerekmekte olup, "Cumhurbaşkanlığından" lüzumlu görüldüğü belgelendirilmeyen dernek, kamuyu yararlı bir dernek olsa dahi adına tescil edilecek olan araçların hususi plakaya (beyaz zemin üzerine siyah harf ve rakamlar) tescil edilmesi gerekmektedir" açıklamasına yer verilmiştir.

Bu itibarla;

- Araç alan kamuya yararlı derneklerden sadece Cumhurbaşkanlığından gereklilikler adına olan araçlar resmi plakaya tescil edilebilecekler,
- Cumhurbaşkanlığından gereklilikler adına tescil edilecek olan araçlara resmi plaka verilemeyecek ve bunlar hususi plakaya (beyaz zemin üzerine siyah harf ve rakamlar) tescil edilecektir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:

13.09.1974-(36, 507 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması nedeniyle), 25.05.1988-(37), 27.10.1988-(70), 19.04.1995-(30), 15.06.2001-(19, TKGM' nin 2000/1 sayılı genelgesinin 22.01.2010 tarihli makam oluru ile yürürlükten kaldırılması nedeniyle), 01.07.2003-(24) sayılı genelgeler,

29.03.2006-H (35), 21.08.2007-H (98), 31.03.2015-HD (38) sayılı genel yazılar,
Yürürlükten kaldırılmıştır.

Ankara, 02.09.2021

Özü: Sendika işlemleri

**G E N E L G E
(50)**

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

Sendika işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplantıları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 23.08.2021 günü toplantılarında görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- GENEL OLARAK

a) 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 1inci maddesinde açıklanlığı üzere; bu Kanunla, işçi ve işveren sendikaları ile konfederasyonların kuruluşu, yönetimi, işleyishi, denetlenmesi, çalışma ve örgütlenmesine ilişkin usul ve esaslar ile işçilerin ve işverenlerin karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumları ile çalışma şartlarını belirlemek üzere toplu iş sözleşmesi yapmalarına, uyuşmazlıkları barışçı yollarla çözümlemelerine, grev ve lokavta başvurmalarına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Bu Kanunda yer alan hükümlere göre:

- Sendika ve konfederasyonlar, kurucularının kuruluşun merkezinin bulunacağı ilin valiliğine dilekçelerine ekli olarak kuruluş tüzüğünü vermeleriyle tüzel kişilik kazanır.
- Sendika ve konfederasyonların genel kurul dışında kalan organları, bu organların oluşumu, görev, yetki ve sorumlulukları, çalışma usul ve esasları ile toplantı ve karar yeter sayıları tüzüklerinde gösterilir.
- Sendika ve konfederasyonların ve şubelerinin organları; genel kurul, yönetim kurulu, denetleme kurulu ve disiplin kuruludur.
- Organların seçimi genel kurulun görev ve yetkisi içindedir.
- Olağan genel kurul en geç dört yılda bir toplanır.
- On beş yaşını dolduran ve bu Kanun hükümlerine göre işçi sayılanlar, işçi sendikalına üye olabilir.
- Sendika ve konfederasyonlar hakkında, bu Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde 4721 sayılı Kanun ile 4.11.2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanununun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır. (Madde 80)

b) 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun 1inci maddeinde açıklanıldığı üzere; bu Kanunla, kamu görevlilerinin ortak ekonomik, sosyal ve meslekî hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi için oluşturdukları sendika ve konfederasyonların kuruluşu, organları, yetkileri ve faaliyetleri ile sendika ve konfederasyonlarda görev alacak kamu görevlilerinin hak ve sorumluluklarını belirlemek ve toplu sözleşme yapılmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Bu Kanunda yer alan hükümlere göre:

- Sendika ve konfederasyonlar gereken belge ve tüzüklerin ilgili valiliğe verilmesi ile tüzel kişilik kazanır.
- Sendika veya konfederasyonun genel kurul dışındaki zorunlu organlarına üyelerin seçilme usulü, asıl ve yedek üye sayısı, görev ve yetkileri tüzüklerinde gösterilir.
- Sendika, sendika şubesi ve konfederasyonların zorunlu organları genel kurul, yönetim kurulu, denetleme kurulu ve disiplin kuruludur.
- Organların seçimi genel kurulun görev ve yetkisi içindedir.
- Olağan genel kurul toplantıları dört yılı aşmamak üzere tüzüklerde belirtilen sürede yapılır.
- Kamu görevlileri çalışıkları işyerinin girdiği hizmet kolunda kurulu bir sendikaya üye olabilirler.
- 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununda hüküm bulunmayan hallerde 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, 5253 sayılı Dernekler Kanunu, 4721 Türk Medeni Kanunu ile sendika ve konfederasyonlarda görev alacaklar hakkında kamu görevlilerinin tabi oldukları personel kanunlarının ilgili hükümleri uygulanır. (Madde 43)

2- 6356 ve 4688 SAYILI KANUNLARA TABI SENDİKALARDA TEMSİL

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 8 inci maddesi ve 4688 Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun 7 nci maddesi gereğince, bu Kanunlara tabi sendika ve konfederasyonların genel kurul dışında kalan organları, bu organların oluşumu, görev, yetki ve sorumlulukları, çalışma usul ve esasları ile toplantı ve karar yeter sayıları tüzüklerinde gösterildiğinden, temsile yetkili olanların belirlenmesi için her sendikanın kendi tüzüğüne bakılması ve buna göre temsilcisinin tespit edilerek işlem yapılması gerekmektedir.

Sendika ve konfederasyonlar hakkında, bu Kanunlarda hüküm bulunmayan hâllerde 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanacağı da dikkate alınmalıdır.

3- SENDİKALARIN VERDİKLERİ “YETKİ BELGESİ”

**(Sendikaların işçi adına takip ettiği davalar ve bunlara ilişkin kararların yerine getirilme-
siyle ilgili ihtarname, ihbarname gibi işlemleri, sendika üyesi işçiler ile onların mirasçılarının ve-
recekleri yetki belgeleriyle noterliklerde yaptırabilecekleri)**

(Aynı konuyu 13 numaralı birleştirilmiş genelge de yer verilmiştir.)

Birliğimize yapılan başvurularla, (mülga 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 32 nci maddesinin 3 üncü bendi) 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 26'ncı maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca işçilerin haklarına ilişkin davalar açabilen ve bunları takip edebilen sendikaların, işçilerin işe iadeleri ile ilgili davaların lehlerine sonuçlandığı hallerde işverene bununla ilgili ihtarname göndermek istediklerinde, bu yetki belgeleriyle noterliklerde işlem yapılmış olmayacağı sorulmuştur.

Yönetim Kurulunun 11.03.2008 tarihli toplantıda alınan karar uyarınca konu hakkında Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden görüş istenmesi üzerine, adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 02.04.2008 tarihli ve 8229 sayılı cevap yazısında;

“Bilindiği üzere, Sendika ve konfederasyonların faaliyetlerini düzenleyen (mülga 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 32 nci maddesinin 3 üncü bendi) 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 26'ncı maddesinin 2'nci fıkrasında ‘Kuruluşlar (Kuruluş: Sendika ve konfederasyonları ifade etmektedir.), çalışma hayatından, mevzuattan, örf ve adetten doğan uyuşmazlıklarda işçi ve işverenleri temsilen; sendikalar, yazılı başvuruları üzerine iş sözleşmesinden ve çalışma ilişkisinden doğan hakları ile sosyal güvenlik haklarında üyelerini ve mirasçılарını temsilen dava açmak ve bu nedenle açılmış davada davayı takip yetkisine sahiptir.’ hükmü

getirilerek, sendikalara, belirtilen hususlarda sendika üyesi işçiler ile onların mirasçılarını temsil yetkisi verilmiş ve davalarda taraf ehliyeti sağlanmıştır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 79. maddesinde ise başkaları adına işlemin nasıl yapılacağı izah edilmiştir.

Bu itibarla, Birliğiniz tarafından gönderilen "Yetki Belgesidir" başlıklı belgenin içeriği incelemişinde ".....kendi imzasıyla gerekli tüm muameleleri yapmaya, belgeleri imzalamaya, ait olduğu makam ve mercilere vermeye, tebliğ ve tebellüğe, ihtiyacı, icrai haciz ve tedbir kararları almaya....." ibaresinde makam ve merciler tek tek sayılmayıp genel bir ifade kullanılma yoluna gidildiğinden ve söz konusu yetki belgesinin düzenlenmesi konusunda Sendikalar Kanununda herhangi bir şekil yada geçerlilik şartı aranmamakla bu yolda da inceleme yapılması mümkün olmadılarından, bu belgeye dayanarak sendikaların işçi adına takip ettiği davalar ve bunlara ilişkin kararların yerine getirilmesiyle ilgili ihtarname, ihbarname gibi işlemleri noterliklerde yapabilecekleri düşünülmekle birlikte, bu işlemlerle ilgili yargıya müracaat olduğu takdirde, mahkemelerce verilecek kararların esas alınacağı da şüphesizdir." denilmiştir.

Yönetim Kurulunun 21.05.2008 tarihli toplantıda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından da görüş alınmasına karar verilmiştir. Adı geçen Bakanlıktan alınan ve Yönetim Kurulumuzun 10.07.2008 tarihli toplantıda görüşülen 12 Haziran 2008 tarihli ve 20103 sayılı cevap yazısında da;

"Bilindiği gibi, Sendika ve konfederasyonların faaliyetlerini düzenleyen (mülga 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 32 nci maddesinin 3 üncü bendi) 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 26'ncı maddesinin 2'nci fıkrasında 'Kuruluşlar, çalışma hayatından, mevzuattan, örf ve adetten doğan uyuşmazlıklarda işçi ve işverenleri temsilen; sendikalar, yazılı başvuruları üzerine iş sözleşmesinden ve çalışma ilişkisinden doğan hakları ile sosyal güvenlik haklarında üyelerini ve mirasçılarını temsilen dava açmak ve bu nedenle açılmış davada davayı takip yetkisine sahiptir.' hükmü öngörülülmüştür.

Madde metninden de anlaşılabileceği üzere; sendikalara, belirtilen hususlarda sendika üyesi işçiler ile onların mirasçılarını temsil yetkisi verilmiş ve davalarda taraf ehliyeti sağlanmıştır." denildiğinden, bu yetki belgelerinin ibraz edilmesi halinde, yukarıda belirtilen davalarla ilgili noterlik işlemlerinin yapılması mümkün olup, ayrıca vekâletname aranması gerekmektedir.

4- GREV VE LOKAVT KARARLARININ İLGİLİLERE TEBLİĞ EDİLMESİİNİN NOTERLERİN GÖREVİ İÇİNDE BULUNDUĞU

(Aynı konuya 7 numaralı birleştirilmiş genelgede de yer verilmiştir.)

Bir sendikanın TNB' ye başvurarak, alınan grev kararının tebliği için noterlere başvurduklarını, ancak birçok noterin bu işlemi yapmaktan kaçındıklarını, bazılarının da bu konuda açık ve kesin yetki belgesi istemek suretiyle işlemi yapmadıklarını bildirmesi üzerine, konu TNB Yönetim Kurulu'nda görüşülmüş ve aşağıdaki hususların noterlere duyurulmasına karar verilmiştir.

Gerek grev ve gerekse lokavt kararlarının noterlerce ilgililere tebliğ edilmesi görevi, (yürürlükten kaldırılan 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 27 nci maddesinde olduğu gibi) yürürlükte bulunan 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 60 nci maddesinin 5 inci fıkrası gereğince noterlere verildiğinden, bu yöndeki taleplerin noterlerce yerine getirilmesi zorunludur.

Ancak, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 60 inci maddesinin 1 ve 2 nci fıkraları uyarınca; grev ya da lokavt, buna ilişkin kararının alınmasından itibaren 6 iş günü önceden karşı tarafa bildirilecek tarihte uygulamaya konulabileceğinden, bildirim işleminin 6 iş günü içinde yapılip yapılmadığının incelenmesi,

Söz konusu tebliğ işleminin de, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 9, 11, 12 ve 80 inci ile 4721 sayılı TMK'nın 85 inci maddeleri hükümlerine göre belirlenen temsilci (yönetim kurulu veya belirleyeceği kişi) tarafından yapılması,

Gerekmektedir.

5- SENDİKA ÜYELERİNE AİT İŞLEMLERİN ÖRNEKLERİNİN İŞVERENLER TARAFINDAN ALINAMAYACAGI

Bir Sendika tarafından TNB'ye yapılan başvuruyla; noterliklerde bulunan sendika üyeleri ile ilgili bir kısım bilgilerin işverenе bildirilmesi ve işlem örneklerinin verilmesi nedeniyle, işverenin işçiler üzerinde baskı kurduğu ve işçileri sendikadan istifaya zorladığı bildirilerek, noterliklerde olan bilgi ve belge örneklerinin verilmemesinin talep edildiği anlaşılmakla konu, Yönetim Kurulunun 06.05.2009 tarihli toplantılarında görüşülmüştür.

Noterlik işlemlerinden örnek alabilecek kişi ve kurumlar (24) sayılı birleştirilmiş genelgenin 1inci maddesi ile Noterlik Kanununun 94uncu maddesinde açıklanmıştır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 94. maddesinde, noterler tarafından yapılan işlemlerin örneklerinin, ancak ilgililerine, kanuni mümessil veya vekillerine yahut mirasçılara verilebileceği hükmе bağlanmış, aynı Kanunun Noterlik İşlemlerinde Uyulması Gereken Genel Hükümler bölümünde yer alan 72. maddesinde ise, "İlgili, belgelendirme isteminde bulunan kişidir." denilmek suretiyle ilgili kavramına Noterlik Kanunu yönünden genel ve sınırlayıcı bir tanım getirilmiştir.

Bu itibarla; örnek verme ile ilgili tüm işlemlerde olduğu gibi, sendika üyeleri ile ilgili bilgilerin ve belge örneklerinin, Noterlik Kanunu'nun 55, 72, 94 ve takip eden maddeleri ile (24) sayılı birleştirilmiş genelgenin 1inci maddesinde belirtilen ilgilileri dışındaki kimselere verilmemesi, haricen bilgi verilmesinin de yasalara aykırı olması nedeniyle bu hususta gereken duyarlılığın gösterilmesi icap etmektedir.

6- SENDİKALAR TARAFINDAN TUTULACAK DEFTERLER

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 7 Kasım 2012 tarihli ve 28460 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesini müteakip bu Kanunun 30uncu maddesi hükmü gereğince 26 Kasım 2013 tarihli ve 28833 sayılı Resmi Gazete'de de "Sendika ve Konfederasyonların Denetim Esasları ve Tutacıkları Defterler ile Toplu İş Sözleşmesi Sicili Hakkında Yönetmelik" yayımlanmıştır. Buna göre;

a) Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterler

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 30uncu maddesi ile sözü edilen Yönetmeliğin 11inci maddesi gereğince sendika ve konfederasyonlar;

Üye kayıt ve üyelik sona erme listeleri, genel kurul, yönetim kurulu, denetleme kurulu ve disiplin kurulu karar defterleri, gelen ve giden evrak kayıt defterleri ile zimmet defteri, aidat kayıtları, yevmiye ve envanter defterleri ile defterikebir ve gelirlere ilişkin kayıt ve defterleri tutmak zorundadır.

b) Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterlerin onay zamanı ve onaylama mercii

Yönetmeliğin 11inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince;

Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulması zorunlu defterler her olağan genel kurulu izleyen on beş gün içinde onaylatılır.

Bu onaylama işlemi, 31/3/2005 tarihli ve 25772 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Dernekler Yönetmeliğinin 36ncı maddesinin birinci fıkrasına göre noterliklerde veya il sivil toplumla ilişkiler müdürlüğünde yaptırılır.

c) Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterlerin onaylanması uygulanacak usul

Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterlerin onaylanması uygulanacak usul olarak 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanun ile Sendika ve Konfederasyonların Denetim Esasları ve Tutacıkları Defterler ile Toplu İş Sözleşmesi Sicili Hakkında Yönetmelikte bir açıklama ve hükmе yer verilmemiştir.

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 80inci maddesinin birinci fıkrası "Kuruluşlar hakkında, bu Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde 4721 sayılı Kanun ile 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanununun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri

uygulanır." hükmünü içerdiginden, sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterlerin onaylanmasında dernek defterlerinin tabi olduğu usul uygulanacaktır.

Diğer taraftan, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, 26.12.2014 tarihli yazıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğüne başvurarak;

Gerek Konfederasyonun ve gerekse Konfederasyona üye sendikaların kanuni defterlerinin tasdiki aşamasında, noterler arasında farklı uygulamalar yapıldığını ve zorluklarla karşılaşıldığını, bu cümleden olarak:

Genel kurulu izleyen 15 gün içinde defter onayı yaptırılmak istendiğinde bazı noterliklerde, geçmiş yıllarda ara tasdiklerinin yaptırılmamış (eksik) olduğu veya ara tasdiki yükümlülüğünün kaldırıldığı, sayfaları bitinceye kadar defterlerin kullanılabileceği gereklisiyle onaylama işlemlerinin yapılmadığını,

Bazı noterliklerin ise, kullanılmakta olan eski defterlerin (her yıl ara tasdiki yaptırılması nedeniyle) önce kapattırılmasını, yeni dönem için de boş defter alıp onaylatılmasını talep ettiklerini bildirmeleri üzerine, adı geçen Genel Müdürlük de 31.12.2014 tarihli ve 102/23772 sayılı yazıyla durumu Birligimize iletmiştir.

Bilindiği üzere; 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 30'uncu maddesinde tutulacak defterlere, 26 Kasım 2013 tarihli ve 28833 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sendika ve Konfederasyonların Denetim Esasları ve Tutacıkları Defterler ile Toplu İş Sözleşmesi Sicili Hakkında Yönetmeliğin 11 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince; sendika ve konfederasyonların, tutmak zorunda oldukları defterleri **her olağan genel kurulu izleyen on beş gün içinde** 31/3/2005 tarihli ve 25772 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Dernekler Yönetmeliğinin 36'ncı maddesinin birinci fıkrasına göre notere veya il sivil toplumla ilişkiler müdürlüğüne onaylattırmaları gerekmektedir.

Ancak, aynı maddenin birinci fıkrasının son cümlesi uyarınca yevmiye defterinin ise, kullanılacağı yıldan önce gelen son ayda ve her yıl yeniden tasdik ettirilmesi zorunludur.

Bu hükümlere göre;

Sendika ve Konfederasyonların her olağan genel kurullarını izleyen on beş gün içinde defterlerini, 31.3.2005 tarihli ve 25772 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Dernekler Yönetmeliğinin 36'ncı maddesinin birinci fıkrasına göre notere veya il sivil toplumla ilişkiler müdürlüğüne onaylattırma zorunda oldukları,

İki genel kurul tarihleri arasında kalan yıllarda ara tasdiki yaptırımlarının gerekmemişinin ve bu sebeple ara yıllarda defterlerin ara tasdiklerinin yapılmadığı gereklisiyle defterlerin onaylanmamasının yasal dayanağının bulunmadığının,

Onay için getirilen kullanılmakta olan defterlerin kapattırılması ile yeni bir defter açtırılmasının da istenmeyeceğinin, yukarıda belirtilen Yönetmeliplerde her genel kuruldan sonra yeni bir defter getirilmesi gerektiği yönünde bir zorunluluğa yer verilmemişinin, sadece onaylamadan bahsedilmesi nedeniyle 15 günlük süre içinde yeni bir defter getirilmesi halinde Dernekler Yönetmeliğinin 36'ncı maddesinde yer alan usule göre bu defter onaylanabileceği gibi kullanılmakta olan ve boş sayfaları bulunan defterlere de Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 103 ve 105'inci maddeleri hükümleri doğrultusunda ara onaylaması yapılmasının da mümkün bulunduğuunun,

Dikkate alınması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

16.05.1983 – (16 – 2821 sayılı Kanunun yürürlükten kalkması nedeniyle), 01.05.1985 – (38 - 2821 s. Kanunla noterlere verilmiş görevlerin, 6356 sayılı Kanununda yer almaması nedeniyle), 16.07.1993 – (53 - çekilme bildiriminin e-Devlet kapısı üzerinden yapılması zorunluluğu getirilmesi nedeniyle), 16.9.1993 – (68), 30.06.1995 – (48 - Sendikaya üyeliğin e-Devlet kapısı üzerinden yapılması nedeniyle), sayılı genelgeler,

05.06.1996-H (8155 - Sendikaya üyeliğin e-Devlet kapısı üzerinden yapılması nedeniyle), 08.05.2009-H (39), 18.05.2011-H (56 - Sendikaya üyeliğin e-Devlet kapısı üzerinden yapılması nedeniyle), 07.11.2012-H (110 – Bir yıllık uygulama süresinin dolması nedeniyle) sayılı genel yazılar

Yürürlükten kaldırılmıştır.

Özü: Defter onaylama işlemleri – Vergi Usul Kanununda yer alma-yanlar.

**G E N E L G E
(51)**

..... NOTER ODASI BAŞKANLIĞINA
..... NOTERLİĞİNE

213 sayılı Vergi Usul Kanununda sayılan defterler dışında kalan defterlerin onaylanması işlemlerine ilişkin olarak değişik tarihlerde duyurulan açıklamaları içeren genelge ve genel yazıların ayıklanmaları ile toplanmaları çalışması kapsamında hazırlanan bu genelge, Yönetim Kurulunun 23.08.2021 günü toplantıda görüşülerek kabul edilmiştir.

Eski metinlerde geçen ve yürürlükten kaldırılan mevzuat güncellenmiş halde Genelge'ye işlenmiştir.

1- MEVZUATTA YER ALAN HÜKÜMLER

a) Noterlik Kanunu

Noterlik Kanununun n 68inci maddesinin birinci fıkrasında, “*Noterler Türk Ticaret Kanunu ve diğer kanunlar hükümlerine göre tutulması gereken defterleri bu kanunlar uyarınca onaylarlar*”, 107nci maddesinde de “*Noterler, defter onaylamasını özel kanununda gösterilen şekilde yaparlar. Özel kanununda hüküm bulunmayan hallerde defter onaylaması, defterin baş ve son sayfasına kaç sayfadan ibaret olduğu yazılmak ve her sayfası numaralanıp mühürlenmek suretiyle yapılır*” hükümlerine ve Noterlik Kanunun Yönetmeliğinin 99 – 105 maddelerinde de yapılacak uygulamaya ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

b) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu

Defterler ile ilgili olarak değişik kanun ve yönetmeliklerde hükümler yer almaktadır. Bu lardan yaygın olarak noterlik uygulamalarına konu olan defterler, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 64 üncü maddesi ile 213 sayılı Vergi Usul Kanununun (VUK'un) 220nci maddesinde sayılan defterlerdir.

19 Aralık 2012 tarihli ve 28502 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan (Ek. 1) de bulunan **Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 64 üncü maddesi** hükümlerine göre gerçek kişi tacirler, ticaret şirketleri ve kooperatiflerce tutulacak ticari defterler:

- 1) Yevmiye Defteri,
- 2) Envanter Defteri,
- 3) Defteri Kebir,
- 4) Pay Defteri,
- 5) Yönetim Kurulu Karar Defteri,
- 6) Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri,
- 6) Müdürler Kurulu Karar Defteri,

Olup, hangi defterlerin hangi tacir ve şirketler tarafından tutulacağı tebliğde açıklanmıştır.

213 sayılı VUK'a tabi defterler ise aynı Kanununun 220 nci maddesinde;

- Yevmiye ve envanter defterleri,
- İşletme defteri,
- Çiftçi işletme defteri,
- İmalat ve İstihsal Vergisi defterleri, (Basit İstihsal Vergisi defteri dahil)
- Nakliyat Vergisi defteri,
- Yabancı nakliyat kurumlarının hâsilat defteri,
- Serbest meslek kazanç defteri,

Olarak sayılmıştır.

Türk Ticaret Kanununun 64 üncü maddesinde sayılan ticari defterlerden;

Yevmiye defteri, envanter defteri ve defteri kebir aynı zamanda 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer verilen, işletmenin muhasebesiyle ilgili defterlerdir.

Buna karşılık, pay defteri, yönetim kurulu karar defteri, müdürler kurulu karar defteri ve genel kurul toplantı ve müzakere defteri ise işletmenin muhasebesiyle ilgili olmayan ve dolayısıyla 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer almayan defterlerdir.

TİCARİ DEFTERLER

2- GERÇEK VE TÜZEL KİŞİ TACIRLER İLE ŞİRKETLERCE TUTULACAK TİCARİ DEFTERLER

a) TTK'nin 64 ile Tebliğ'in 5'inci maddeleri hükümlerine göre tutulacak defterler

Gerçek ve tüzel kişi tacirler tarafından fiziki veya elektronik ortamda tutulacak ticari defterlerin nasıl tutulacağına, defterlerin kayıt zamanı, onay yenileme ile açılış ve kapanış onaylarının şekli ve esasları, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 64 üncü maddesi ile 19 Aralık 2012 tarihli, 28502 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığının müştereken hazırladığı Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ ile düzenlenmiştir. (Ek. 1)

TTK. Madde 64 ile Tebliğ'in 5'inci maddesi hükümlerine göre;

Gerçek ve Tüzel Kişi Tacirlerce

- 1) Yevmiye Defteri, 2) Envanter Defteri, 3) Defteri Kebir

Kollektif ve Komandit Şirketlerce

- 1) Yevmiye Defteri, 2) Envanter Defteri, 3) Defteri Kebir, 4) Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri

Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketlerce

- 1) Yevmiye Defteri, 2) Envanter Defteri, 3) Defteri Kebir, 4) Pay Defteri, 5) Yönetim Kurulu Karar Defteri, 6) Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri

Anonim Şirketlerce

- 1) Yevmiye Defteri, 2) Envanter Defteri, 3) Defteri Kebir, 4) Pay Defteri, 5) Yönetim Kurulu Karar Defteri, 6) Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri

Limited Şirketlerce

- 1) Yevmiye Defteri, 2) Envanter Defteri, 3) Defteri Kebir, 4) Pay Defteri 5) Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri, 6) Müdürler kurulu Karar Defteri (Bu defterin tutulması istege bağlıdır. Aşağıdaki açıklamaya bakınız.) *

Kooperatiflerce

Tebliğ'in 1'inci maddesinin 2'nci fıkrası gereğince kooperatiflerin tutacağı defterlere de bu Tebliğ hükümleri uygulanmaktadır. 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 98'inci maddesi uyarınca da Kooperatifler Kanununda aksine açıklama olmayan hususlarda Türk Ticaret Kanunu'ndaki anonim şirketlere ait hükümler uygulanacağından kooperatiflerin de anonim şirketlere ait defterleri tutmaları gerekmektedir.

b) * Müdürler kurulu karar defteri (Limited şirketlerde)

Tebliğ'in 5 inci maddesinde genel kurul toplantı ve müzakere defterinin gösterilmesine karşılık isteğe bağlı olarak tutulabilecek müdürler kurulu karar defterine burada yer verilmemiş, 11inci maddeye atıf yapılmıştır.

Tebliğ'in 11'inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca; limited şirketlerde müdür veya müdürler kurulunun şirket yönetimi ile ilgili olarak aldığı kararlar, genel kurul toplantı ve müzakere defterine kaydedileceği gibi bunun için ayrıca isteğe bağlı olarak tutulabilecek bir müdürler kurulu karar defterine de yazılabilir.

Genel kurul toplantı ve müzakere defterinden ayrı olarak müdürler kurulu karar defterinin tutulması halinde, açılış ve kapanış onayları dahil olmak üzere bu deftere anonim şirketlerdeki yönetim kurulu karar defterine ilişkin hükümler uygulanır.

Aynı bir müdürler kurulu karar defteri tutulması halinde müdür veya müdürler kurulu kararları genel kurul toplantı ve müzakere defterine kaydedilemez.

3- TTK'NİN 64 ÜNCÜ MADDESİNDE SAYILAN, VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALMAYAN TİCARİ DEFTERLERİN SEKLİ VE KAYIT USULLERİ

a) İşletmenin muhasebesiyle ilgili olmayan ticari defterler

PAY DEFTERİ

Ciltli ve sayfaları müteselsil sıra numaralı olmalıdır.

(Tebliğ'in 9'uncu maddesinde açıklandığı şekilde tutulması gerekmektedir.)

YÖNETİM KURULU KARAR DEFTERİ

Ciltli olmalı ve sayfa numaraları teselsül etmelidir.

(Tebliğ'in 10'uncu maddesinde açıklandığı şekilde tutulması gerekmektedir.)

GENEL KURUL TOPLANTI VE MÜZAKERE DEFTERİ

Ciltli olmalı ve sayfa numaraları teselsül etmelidir.

Şirket genel kurul toplantısı yapılrken genel kurulda sorulan sorular, verilen cevaplar, sunulan öneriler, alınan kararlar işlenerek düzenlenebileceği gibi hazırlanan toplantı tutanlığının deftere yapıştırılması şeklinde de tutulabilir.

(Müdürler kurulu kararlarının genel kurul toplantı ve müzakere defterine kaydedilmesi halinde Tebliğ'in 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen hususların yazılması zorunludur.)

MÜDÜRLER KURULU KARAR DEFTERİ

Ciltli olmalı ve sayfa numaraları teselsül etmelidir.

(Tebliğ'in 10'uncu maddesinde açıklandığı şekilde tutulması gerekmektedir.)

b) Tarım Kredi Kooperatiflerine ilişkin özel düzenlemelerde aksi yönde bir hukum bulunmadığından bunların ticari defterlerinin de Tebliğ hükümlerine tabi olduğu

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nce gönderilen ve Yönetim Kurulunun 16.05.2018 günlü toplantılarında görüşülen 03.04.2018 günlü 50035491-431.04 sayılı yazılarında;

"*Türk Ticaret Kanunu'nun 64 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında işletme muhasebesiyle ilgisi olmayan pay defterlerinin de ticari defter olduğu belirtilmiş; Ticari Defterlere ilişkin Tebliğ'in 9 uncu maddesinde de pay defteri; sermayesi paylara bölünmüş komandit, limited şirketler ile kooperatiflerde şirket ortaklarının anonim şirketlerde pay sahiplerinin kaydedildiği ciltli ve sayfaları müteselsil sıra numaralı defter olarak tanımlanmıştır.*

Bu itibarla Tarım Kredi Kooperatiflerine ilişkin özel düzenlemelerde aksi yönde bir mevzuat hükmü bulunmadığı da göz önünde bulundurulduğunda, pay defterlerinin anılan Tebliğ hükümleri çerçevesinde diğer kooperatiflerde olduğu gibi, ciltli ve sayfaları müteselsil sıra numaralı olması gerektiği değerlendirilmektedir" denilmiştir.

Bu itibarla; Tarım Kredi Kooperatiflerine ilişkin özel düzenlemelerde aksi yönde bir mevzuat hükmü bulunmadığı da göz önünde bulundurulduğunda, ticari defterlerinin anılan Tebliğ hükümleri çerçevesinde diğer kooperatiflerde olduğu gibi tutulması gerekmektedir.

4- DEFTER YENİLENMESİNİ GEREKTİREN DURUMLAR VE UYGULANACAK USUL

a) Pay ve yönetim kurulu karar defterlerinde

PAY VE YÖNETİM KURULU KARAR DEFTERLERİNİN;

1) Sayfalarının bitmiş olması,

2) Zayı olması,

3) Defterlerin fiziksel olarak mevcut olmasına rağmen herhangi bir nedenle kullanılamaz hale gelmesi,

bu defterlerin yenilenmesini gerektiren hallerdir.

PAY VE YÖNETİM KURULU KARAR DEFTERLERİNİN yenilenmesinin gerektiği (*sayfalarının bitmiş olması, zayı olması veya fiziksel olarak mevcut olmasına rağmen herhangi bir nedenle kullanılamaz hale gelmesi*) durumlarında, Tebliğ'in değişik 13'üncü maddesinin altıncı fıkrası uyarınca, açılış onayı yapılacak yeni defter kullanımına son verilecek defterle veya zayı edilmişse zayı belgesi ile birlikte notere ibraz edilecek ve noter, **eski deftere veya zayı belgesine** yeni defterin açılış onayının yapıldığını tarih ve sayısını da belirtmek suretiyle yazacaktır.

b) Pay ve yönetim kurulu karar defterleri dışında kalan diğer defterlerde

Tebliğ'in 13'üncü maddesinin 6 ncı fıkrası uyarınca, pay ve yönetim kurulu karar defterinin sayfalarının bitmesi, zayı olması veya defterlerin fiziksel olarak mevcut olmasına rağmen herhangi bir nedenle kullanılamaz hale gelmesi durumlarında uygulanacak usulün açıklanmasına rağmen, bu defterler dışında kalan onayı yapılacak defterlerde de yukarıda (a) bendinde yer alan usulün uygulanacağına dair bir hükmeye yer verilmemiştir.

Pay ve yönetim kurulu karar defteri dışında kalan genel kurul toplantı ve müzakere ile müdürler kurulu karar defterlerinin yenilenmesi gereken durumlarda da, pay ve yönetim kurulu karar defterlerinde uygulanan usul doğrultusunda, açılışı onaylanacak yeni defterin kullanımına son verilecek defterle veya zayı belgesiyle birlikte notere ibraz edilmesi ve noterin de, eski deftere veya zayı belgesine yeni defterin açılış onayının yapıldığını tarih ve sayısını da yazarak belirtmek suretiyle onaylama işlemini yapması gerekmektedir.

5- ACILIŞ, ONAY YENİLEME (ARA ONAYI) VE KAPANIŞ ONAYLARI

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığının müşterek hazırladığı ve 19 Aralık 2012 tarihli, 28502 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ'in;

- 13'üncü maddesinde açılış onayı yapılacak defterlere, onay zamanına, pay defteri ve yönetim kurulu karar defterinin yenilenmesinin gerektiği durumlarda uygulanacak usule, 14'üncü maddesinde de açılış onayının yapılış şékline,

- 15'inci maddesinde kapanış onayı yapılacak defterlere, onay zamanına ve yapılış şékline,

- 16, 17 ve 18'inci maddelerinde ise onay yenilemesi (ara onayı) yapılacak defterlere ve yapılış şékline,
ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere; fiziki ortamda tutulan ticari defterlerle ilgili olarak noterliklerde yapılacak onaylamalar;

a) Açılış onayı,

b) Onay yenilemesi (ara onayı)

c) Kapanış onayı

şeklinde üç tür olarak belirlenmiştir.

a) ACILIS ONAYI

aa) Açılış onayının kapsamı ve noterliklerde yapılamayacak olanlar

6102 sayılı TTK'nin 64 ile 19 Aralık 2012 tarihli, 28502 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ'in 13'üncü maddelerinde yer verildiği üzere tacirler tarafından fiziki ortamda tutulan ticari defterlerin açılış onayları kuruluş (ticari faaliyete başlama)

sırasında ve kullanmaya başlamadan önce yapıldığı gibi, izleyen faaliyet dönemlerinde yapılan defter yenileme ve onay yenileme (ara onayı) işlemleri de birer açılış onayıdır.

Açılış onayları kural olarak noterlikler tarafından yapılmakta ise de mevzuatta yapılan değişiklik ile buna istisna getirilmiştir. Buna göre; 6102 sayılı TTK 'nin 64 üncü maddesinin üçüncü fıkrası, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 223 üncü maddesinin üçüncü fıkrası ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 89 uncu maddesi ile Tebliğ'in 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, anonim ve limited şirketler ile kooperatiflerin kuruluşunda, ticari defterlerinin açılış onaylarının şirket/kooperatif merkezinin bulunduğu ticaret sicili müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Bunlar dışında kalan, kolektif ve komandit şirketler ile gerçek kişi tacirlerin ilk işe başlamalarında ticari defterlerin açılış onayları ise noterliklerde yapılmaktadır.

bb) Açılış onayın şekli

Açılış onayının ne şekilde yapılacağına Tebliğ'in 14 üncü maddesinde yer verilmiştir. Buna göre;

(1) Noterler ile ticaret sicil müdürlüklerinin yapacağı açılış onayları defterin ilk sayfasına yazılır ve aşağıdaki bilgileri içerir:

- a) Defter sahibinin; gerçek kişilerde adı soyadı, tüzel kişilerde unvanı,
- b) Defter sahibinin iletişim bilgileri (adres, telefon, e-posta adresi),
- c) İşletmenin merkezi,
- ç) MERSİS numarası,
- d) Şirketin faaliyet konusu,
- e) Tacir sermaye şirketi ise taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı,
- f) Defterin türü,
- g) Defterin kaç sayfadan ibaret olduğu,
- ğ) Defterin kullanılacağı hesap dönemi,
- h) Onay tarihi (22.3.2018-30368 RG yayınlanan tebliğ ile eklendi) ve numarası,
- i) Onayı yapan makamın resmi mühür ve imzası,
- i) (22.3.2018-30368 RG yayınlanan tebliğ ile eklendi) Vergi dairesi ve vergi kimlik numarası.

(2) Defterler aşağıdaki şekilde onaylanır:

a) Ciltli defterlerin sayfalarının sıra numarasıyla teselsül ettiğine bakılarak, bu sayfalar teker teker onay makamının resmi mühür ile mühürlenir.

b) Müteharrik yapraklı yevmiye defteri kullanan tacirler bir yıl içinde kullanacaklarını tahmin ettikleri sayıda yaprağı yukarıdaki esaslara göre onaylattırırlar. Onaylı yapraklar bittiği takdirde, yeni yapraklar kullanılmaya başlamadan önce onaylatılır. Bunların sayfa numaraları onaylı yaprakların sayfa numaralarını takiben teselsül ettirilir. Tas dik makamı, ilave yaprakların sayısını ilk onayın altına kaydeder ve bu kaydı usulüne göre onaylar.

cc) Yeni faaliyet döneminde kullanılacak defterlerin açılış onayları sırasında, kullanılmakta olan defterlerin ibrazının ve kapanış onaylarının yapılmasıının gerekmediği

Yeni faaliyet döneminde kullanılmak üzere, faaliyet döneminin ilk ayından önceki ayın sonuna kadar açılış onayı yapılan defterlerin kapanış onayları yeni yılda ve belirlenen sürelerde yapılacağından, bu açılış onayları sırasında kullanılmakta olan defterlerin kapanış onayları için ibrazının istenmesi gerekmektedir.

dd) Açılış onayının ilk sayfaya yapılacağı, kapak kısmına yapılmayacağı

Noterliklerimizden Birliğimize intikal ettirilen yazınlarda yer alan, defter açılış tas dik şerhlerinin defterin hangi sayfasında yer olması gerektiği hususundaki görüş talepleri Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına intikal ettirilmiştir.

Gelir İdaresi Başkanlığından cevaben alınan ve Yönetim Kurulumuzun 26.03.2018 günü toplantısında görüşülen 26.02.2018 tarih ve 24742 sayılı yazıda;

"İlgide kayıtlı yazınız ve ekleri incelenmiş olup, konuya ilişkin aşağıdaki açıklamaların yapılması uygun bulunmuştur.

Söz konusu yazınızda da yer verildiği üzere, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun “Tasdik Şerhi” başlıklı 224 üncü maddesi, “Noterlerin yapacağı tasdik şerhleri ..... defterin ilk sayfasına yazılır...” hükmüne amirdir.

Bu itibarla, noterlerce yapılacak tasdik şerhlerinin defterin ilk sayfasına yazılması gerekmekte olup, şerhlerin defterin kapağı olarak hazırlanacak boş bir yaprağa yapılması mümkün bulunmamaktadır.

Bununla birlikte, söz konusu yazınızda belirtilen husus, konu ile ilgili olarak ilerde yapılabilecek mevzuat değişikliği çalışmalarında değerlendirilmek üzere not edilmiştir.”

Şeklinde açıklama yapılmıştır.

Gelir İdaresi Başkanlığının yazısında, Vergi Usul Kanununun 224 üncü maddesi uyarınca, noterlerce yapılacak tasdik şerhlerinin defterin ilk sayfasına yazılması gerektiği, şerhlerin defterin kapağı olarak hazırlanacak boş yaprağa yapılmasının mümkün olmadığı bildirildiğinden buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

b) ONAY YENİLEME (ARA ONAYI)

Onay yenileme (ara onayı) işlemi, bir önceki dönemde kullanılan ve yeni dönemde içinde de kullanılmasına devam edilecek defterin açılışına ilişkin bir onayıdır.

aa) Onay yenilenmesine (ara onayına) tabi defterler ve süresi

Tebliğ'in 16 ncı maddesinde yer verildiği üzere; kapanış onayına tabi olan yevmiye ve yönetim kurulu karar defterleri ile kapanış onayına tabi olmayan defteri kebir ve envanter defterlerinde yeterli yaprak bulunması halinde, yeni bir defter açılışı yapılmadan izleyen hesap döneminde de bu defterlerin kullanılması mümkün bulunmaktadır.

Ancak, bu defterlerin yeni hesap döneminde de kullanılmasına devam edilebilmesi için yeniden hesap döneminin ilk ayı içerisinde bu defterlerde onay yenilemesinin yapılması zorunludur.

bb) Onay yenilenmesinin (ara onayının) yapılış şekli

Onay yenileme (ara onayı) bir açılış onayı olmakla birlikte, Tebliğ'in 14 üncü maddesinde yer verildiği şekilde değil, 17 ve 18 inci maddelerde açıklandığı şekilde yapılacaktır.

Buna göre; yönetim kurulu karar defterinin onay yenilemesinde;

Son kaydın altına “GÖRÜLMÜŞTÜR” ibaresinin ve bunun yanında da onay yenilemesi olarak;

a) Bu Tebliğin 14 üncü maddesinde açılış onayında bulunması gerektiği hukum altına alınan hususlarda bir değişiklik olmuşsa bu değişikliklerin,

b) Defterin kalan sayfa adedinin,

c) Kullanılmaya devam edileceği hesap döneminin,

ç) Onay tarihinin,

yazılması ve onay makamının resmi mühürü ile mühürlenerek imzalanması zorunludur.

Bu durumda, defterlerin kalan sayfalarının tekrar mühürlenmesine ve sıra numarası verilmesine gerek bulunmamaktadır.

c) Kapanış onayı

aa) Kapanış onayına tabi defterler, süresi ve yapılış şekli

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığının müşterek hazırladığı Ticari Defterlere Ilişkin Tebliğ'i ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nün 03.05.2013 tarihli, 3560, 10.02.2014 tarihli, 782 sayılı yazıları ve 2000/14 sayılı genelge içinde yer alan Maliye Bakanlığının 10.03.2000 günlü ve 11844 sayılı görüşlerinde açıklandığı üzere;

Kapanış onayına tabi olan defterler, yevmiye ve yönetim kurulu karar defterleri olup, defteri kebir ve envanter defterleri ise kapanış onayına tabi değildir.

Yevmiye defterinin, defterin ilgili olduğu yılı izleyen hesap döneminin altıncı ayının, Yönetim kurulu karar defterinin, ilgili olduğu yılı izleyen hesap döneminin birinci ayının, sonuna kadar notere ibraz edilip onaylanması zorunludur. Belirtilen kanuni süreler içinde yaptırılamayan kapanış onayı, yine aynı yılın sonuna kadar da yaptırılabilir. Bu şekilde kapanış onayını yapan noterin herhangi bir sorumluluğu yoktur.

Bu kapanış onayı, son kaydın altına noterce "GÖRÜLMÜŞTÜR" ibaresinin yazılması ile mühürlenmesi ve imzalanması suretiyle yapılacaktır.

Vergi Usul Kanununun 13 üncü ve 15inci maddesi uyarınca Maliye Bakanlığı tarafından mücbir sebep halinin ilan edildiği yerlerde, defterlerin kapanış onayları, mücbir sebebin sona erdiği tarihi takip eden ayın sonuna kadar yapılabilir.

bb) Kapanış onayı zorunlu olan yönetim kurulu karar ve yevmiye defterlerinin bu onaylarının hangi yer noterliğince yapılacağı

Gümrük ve Ticaret Bakanlığından alınan ve Yönetim Kurulumuzun 29.05.2015 günü toplantılarında görüşülen 12.05.2015 günü ve 50035491/431.04- 7692713 sayılı cevabı yazdı;

"213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun onuncu bölümünde defterlerin tasdikine ilişkin esaslar düzenlenmekte olup, 221 ve 222 nci maddelerinde açılış tasdikine ilişkin süreler yer almaktadır. Aynı Kanun'un 'Tasdik makamı' başlıklı 223 üncü maddesinde ise, defter tasdiklerinin iş yerinin, iş yeri olmayanlar için ikametgâhin bulunduğu yerdeki noter tarafından yapılması hukme bağlanmıştır.

Anılan mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesi sonucunda, defterler için genel huküm niteliği taşıyan 213 sayılı Kanun'un 223 üncü maddesinde açılış tasdiki için yer alan kuralın kıyasen defterlerin kapanış tasdikleri yönünden de uygulanarak, kapanış tasdiklerinin de iş yerinin, iş yeri olmayanlar için ikametgâhin bulunduğu noter tarafından yapılması gerekligi mütalaası edilmektedir." denildiğinden, kapanış tasdiklerinin de iş yerinin, iş yeri olmayanlar için ikametgâhin bulunduğu noterliği tarafından yapılması gerekmektedir.

cc) Kapanış onayının onaylı sayfalara ilaveten kullanılan onaysız sayfalara yazılan kayıtların sonuna değil, onaylı en son sayfanın altına yapılması gerektiği

Konuya ilişkin olarak Gümrük ve Ticaret Bakanlığından alınan ve Yönetim Kurulumuzun 29.05.2015 günü toplantılarında görüşülen 12.05.2015 günü ve 50035491/431.04- 7692713 sayılı cevabı yazdı yer verildiği üzere;

Kullanıldığı yıl içinde yeni defter onayı yaptırılmadan, onaysız sayfalara kayıt yapılmasına devam edilmesi halinde, onaysız bu sayfalara yapılan kayıtların kanuni deftere yapılmış kayıt olarak kabul edilmemesi nedeniyle, kapanış onayının tasdiksiz son sayfaya değil, onaylı olan en son sayfanın altına yapılması icap etmektedir.

6- ONAY YENİLEME (ARA ONAYI) YAPILMADAN VE YAPILARAK KULLANILMAYA DEVAM EDİLEBİLECEK DEFTERLER

a) Onay yenileme (ara onayı) yapılmadan kullanılmasına devam edilebilecekler

Yeterli yaprakları bulunmak kaydıyla izleyen hesap dönemlerinde de onay yenileme (ara onayı) yaptırılmaksızın kullanılmaya devam edilebilecek defterler. (Tebliğ Md. 13)

PAY DEFTERİ

GENEL KURUL TOPLANTI VE MÜZAKERE DEFTERİ

b) Onay yenileme (ara onayı) yapılarak kullanılmasına devam edilebilecekler

Yeterli yaprakları bulunması halinde yeni hesap döneminin ilk ayı içerisinde onay yenilemek suretiyle kullanılmaya devam edilebilecek defterler. (Tebliğ Madde 16, 11/4)

YÖNETİM KURULU KARAR DEFTERİ,

MÜDÜRLER KURULU KARAR DEFTERİ

7- TİCARİ DEFTERLERİN ONAY ZAMANLARI

(Pay Defteri, Yönetim Kurulu Karar Defteri, Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri, Müdürler Kurulu Karar Defteri)

a) Yönetim Kurulu Karar Defteri ile Müdürler Kurulu Karar Defteri

TTK'nin 64 üncü maddesinin 5inci fıkrası "Bu Kanuna tabi gerçek ve tüzel kişiler, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanunun 175inci ve mükerrer 257nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorundadır." hükmünü içerdiginden TTK'ye tabi gerçek ve tüzel kişilerin, bu Kanunda yazılı ticari defterlerinde 213 sayılı Vergi Usul Kanununun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümlerine uymak zorundadırlar. Bu nedenle, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 221, 222nci maddeleri ile 352nci maddesinin II ncı derece usulsüzlükler bölümünün altıncı fıkrasında yer verildiği üzere;

Önceden beri faaliyette bulunan mükelleflere ait Yönetim Kurulu Karar Defteri ile Müdürler Kurulu Karar Defterinin:

- a) Açılmış tasdiklerinin, defterin kullanılacağı yıldan önce gelen aralık ayı sonuna kadar,
- b) Onay yenilemelerinin (ara onaylarının) defterin kullanılacağı yılın ocak ayı sonuna kadar yapılması

Gerekmektedir.

b) Geçmiş yıllara yönelik defter onaylarının yapılamayacağı

1999/27 sayılı genelgede yer verilen Adalet Bakanlığının 28.06.1999 günlü ve 9906 sayılı yazısında "...noterlerce, vergi mükelleflerine ait defterlerin 213 sayılı Kanunda öngörülen sürelerden sonra tasdik edilmesinin mümkün olmadığı, bu prensibe aykırı hareket ederek geçmiş yıllara ait defterleri tasdik eden noterlerin cezai ve hukuki mesuliyetinin bulunduğu" bildirilmiş ve aynı şekilde 2000/14 sayılı genelgede yer alan Maliye Bakanlığının 10.03.2000 günlü ve 11844 sayılı yazısında da bu hususa bir kez daha değinilmiştir.

Belirtilen açıklamalar doğrultusunda, geçmiş yıllara ait defter tasdik taleplerinin karşılanması mümkün değildir. Örneğin, 2021 yılı içerisinde 2020 yılı ve daha eski yıllar için defter onayı yapılamaz.

c) Önceki yılda onay yenilemesi (ara onayı) yaptırılmamış olan Yönetim Kurulu ile Müdürler Kurulu karar defterlerinin bir sonraki yıla ait onay yenilemesinin (ara onayıının) yapılabileceği

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nün 03 Mayıs 2013 tarihli ve 3560 sayılı yazısında;

"Kanunda onay usulünün izlenmemesi yaptırıma da bağlanmış ve maddenin uygulanmasının sağlanması bakımından güvence getirilmiştir. Yaptırım ise 6102 sayılı Kanunun 562nci maddesinde düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasının (c) bendine göre, Kanunun 64 üncü maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca gerekli onayları yaptırmayanların dört bin Türk Lirası idari para cezası ile cezalandırılacaktır.

Onaya ilişkin getirilen bu düzenlemelerin, çift defter kullanımını engellemeye yönelik olduğu 64 üncü maddenin gereklilikte ifade edilmiştir. Bu doğrultuda zamanında yaptırmayan onaylarının da daha sonra yaptırılabilmesi, Kanunun 562nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi saklı olmakla birlikte, belirtilen tarihlerden sonra da açılış veya kapanış onayı yaptırılabileceği değerlendirilmektedir." denilmiştir,

Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nce gönderilen ve Yönetim Kurulunun 21.05.2019 tarihli toplassesinde görüşülen, 29.03.2019 gün ve 42933488 sayılı; 02.05.2019 gün ve 43922793 sayılı yazılarında da aynı yönde görüş verilmiştir.

Bu itibarla; gerek Tebliğ'de yer alan hükümler ve gerekse Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nden yukarıda yazılı görüşü dikkate alındığında:

Bir önceki yıl onay yenilemesi (ara onayı) yapılmayan, şirket tarafından kullanılmaya devam edildiği anlaşılan yönetim kurulu karar defterinin bir sonraki yıl onay yenilemesinin (ara onayının) yapılmasını engelleyen bir kanun hükmü bulunmadığı,

Süresinde yönetim kurulu defter tasdik işlemlerini yaptırmayan mükelleflere uygulanacak yaptırımlı 6102 sayılı Kanunun 562'nci maddesinde düzenlenmiş bulunduğuundan, bu gerekliğe uymayanlar hakkında idari para cezası uygulanacağı,

Bir önceki yıl onay yenilemesi (ara onayı) yapılmayan, şirket tarafından kullanılmaya devam edildiği anlaşılan yönetim kurulu karar defterinin bir sonraki yıl onay yenilemesi (ara onayı) yapılabilecektir.

d) Süresi içinde onay işlemleri yapılmayan TÜM TİCARİ DEFTERLERİN, aynı dönemde içinde olmak kaydıyla süresi dışında da onaylanabileceğİ

Konuya ilişkin olarak yaşanan tereddütler üzerine Maliye Bakanlığından görüş istenmesi üzerine adı geçen Bakanlıktan gönderilen ve Yönetim Kurulunun 23.03.2000 günü toplantılarında görüşülen 10.03.2000 günü ve 11844 sayılı yazında özetle;

"... Buna göre, tasdik makamı mükelleflerin istemeleri halinde 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 221 ve 222'nci maddelerinde belirtilen süreler dışında bir hesap dönemi içinde o hesap dönemine ait olmak üzere tasdike tabi defterleri tasdik edebilirler.

Ancak gerek ilgili hesap dönemi gerek geçmiş hesap dönemlerine ilişkin defterlerin tasdikinde usul ve esaslara uyulmaksızın işlem yapıldığı inceleme sonucu tespit edilir ise, bu durumda tasdik makamı hakkında işlem yapılabilecektir." denilmiştir.

Bakanlık görüşü çerçevesinde; bir hesap dönemi ait defterlerin aynı hesap dönemi içinde tasdiki mümkün kılınmıştır. Buna göre örneğin 2021 yılında kullanılacak defterlerin süresinde yaptırılamayan açılış onayı ve onay yenilemelerinin (ara tasdiklerinin) 2021 yılı sonuna kadar yapılması durumunda, tasdiki yapan noter açısından herhangi bir işlem yapılması söz konusu olmayacağıdır. (2000/14 MD Gnl.)

Diğer taraftan, yukarıda (c) bendinde yer verilen Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nün 03 Mayıs 2013 tarihli ve 3560 sayılı yazısı da dikkate alındığında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu dışında kalan diğer ticari defterlerde de aynı uygulama yapılacaktır.

8- TİCARİ DEFTERLERİN ONAYLANMASINDA GÖREV VE YETKİ

a) Görev kuralı

6102 sayılı TTK'nın 64'üncü maddesinin değişik üçüncü fıkrası "Fiziki ortamda tutulan yevmiye defteri, defteri kebir ve envanter defteri ile dördüncü fıkarda sayılan defterlerin açılış onayları, kuruluş sırasında ve kullanılmaya başlanmadan önce noter tarafından yapılır."

213 sayılı VUK'un 223'üncü maddesinin birinci fıkrası da "Defterler, iş yerinin, iş yeri olmayanlar için ikametgahın bulunduğu yerdeki noter veya noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar, ... tarafından tasdik olunur."

Hükümlerini içerdiginden kural olarak ticari defterlerin onay işlemleri noter tarafından yapılır.

Genel kural bu olmakla birlikte, 10 Mart 2018 – 30356 RG yayımlanan 7099 sayılı Kanun ile 6102 sayılı TTK'nın 64'üncü maddesinin üçüncü fıkrasına "Ancak anonim ve limited şirketlerin ticaret siciline tescili sırasında defterlerin açılış onayları ticaret sicili müdürlükleri tarafından yapılır." yönünde hüküm eklenmesi ve 213 sayılı VUK'un 223'üncü maddesinin üçüncü fıkrasının da "Defterler anonim ve limited şirketler ile kooperatiflerin kuruluş aşamasında, şirket merkezinin bulunduğu yer ticaret sicili müdürlüğünce tasdik edilir." şeklinde değiştirilmesi nedeniyle yukarıda belirtilen genel kurala istisna getirilmiştir. Buna göre; **anonim ve limited şirketler ile kooperatiflerin ticari defterlerinin kuruluş aşamasında**, şirket merkezinin bulunduğu yer ticaret sicili müdürlüğünce tasdik edilmesi, bunlar dışında kalanların ise noterliklerde onaylanması zorunludur.

b) Yetki kuralı

213 sayılı VUK'un 223 üncü maddesinin birinci fıkrası; "Defterler, iş yerinin, iş yeri olmayanlar için ikametgâhin bulunduğu yerdeki noter veya noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar, ... tarafından tasdik olunur."

6102 sayılı TTK'nin 64 üncü maddesinin beşinci fıkrası da; "Bu Kanuna tabi gerçek ve tüzel kişiler, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanunun 175 inci ve mükerrer 257 nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorundadır."

Hükümlerini içerdiginden, tüm ticari defterleri onaylama yetkisi, mükellefin iş yerinin, iş yeri olmayanlar için ikametgâhin (yerleşim yerinin) bulunduğu yerdeki noterlilkere aittir.

c) Büyükşehir belediyesi sınırları içindeki tüm noterliklerin yetkili oldukları

1512 sayılı Noterlik Kanununun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrası "Şu kadar ki, bir ilin belediye sınırları içinde birden fazla noterlik bulunduğu takdirde, her noterlik, bağlı olduğu asliye mahkemesinin yargı çevresi ile sınırlı olmaksızın, il belediyesi sınırları içindeki bütün noterlik işlerini görmeye yetkilidir." hükmünü içermektedir.

6360 sayılı Kanun'un 1 inci maddesiyle büyükşehir belediyelerinin sınırları değiştirilmiş ve gerek yeni kurulan gerekse daha önce kurulmuş büyükşehir belediyelerinin sınırları da İl mülki sınırları olarak belirlenmiş; 6'ncı maddesiyle de 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 5 inci maddesi buna paralel olarak "Büyükşehir belediyelerinin sınırları, İl mülki sınırlarıdır. İlçe belediyelerinin sınırları, bu ilçelerin mülki sınırlarıdır." şeklinde değiştirilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun yürürlüğe girmesi ile noterliklerde yetki yönünden tereddütler yaşanması üzerine konu Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne ilettilerek görüş sorulmuştur. Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen ve TNB Yönetim Kurulu'nun 08.02.2005 tarihli toplantıda görüşülen 03.02.2005 tarihli ve 2456 sayılı yazda sonuç olarak;

"5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu uyarınca büyükşehir belediyesi sınırları içasmine alınan bütün yer noterliklerinin 1512 sayılı Noterlik Kanununun 2. maddesi gereğince o yerdeki noterlik işlemlerini yapmaya yetkili olacağı düşünülmektedir." denildiğinden, **büyükşehir belediyeleri sınırları içinde (o ilin sınırları içinde) bulunan tüm noterlikler istisnasız tüm noterlik işlemlerini yapabilirler.**

d) Şubelere ait defterlerin onaylanmasıında yetkili noterlik

1996/57 sayılı genelgede yer alan Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü 06.11.1996 günlü 52354 sayılı yazısı ile 2002/43 sayılı genelgede açıklandığı üzere:

Defterlerin esas itibarıyle mükelleflerin işyeri merkezinin veya kanuni merkezinin bulunduğu yer noterliğince veya noterlik görevini yapanlarca tasdiklerinin yapılması esastır. Ancak şubeleri bulunan mükelleflerin şubelerinde tutmak zorunda oldukları defterlerini şube faaliyetini yürüttükleri noterliklerde de tasdik ettirmeleri mümkün bulunmaktadır.

e) Yetkisiz noterliklerde yapılan onaylamaların geçersiz olduğu, bu şekilde onaylanmış defterlerde onay yenilemesi (ara onayı) yapılamayacağı

1986/78 sayılı genelge ile 1989/93 sayılı genelgede yer verilen Maliye ve Gümrük Bakanlığının 31.10.1989 tarih ve VUK: 2443/223/ 32/79977 sayılı yazısında açıklandığı üzere; 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 223 üncü maddesinin, "defterler işyerinin, işyeri olmayanlar için ikametgâhin bulunduğu yerdeki noter veya noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar, menkul kıymet ve kambiyo borsasındaki acenteler için borsa komiserliği tarafından tasdik olunur" hükmü uyarınca, defterlerin mükelleflerin işyeri veya işyeri olmayanlar için ikametgâhin bulunduğu yerdeki noter veya noterlik görevini ifa ile mükellef olanlarca onaylanması gerektiğinden yetkisiz noterlerce onaylanması halinde hiç onaylanmamış sayılması ve dolayısıyla daha önce yetki çevresi dışında yetkisiz noterce açılış tasdiki yapılmış bir defterin ara tasdikinin yapılması gereklidir. Bu nedenle defter onayı sırasında mükellefin iş yeri ve bunun belli olmaması halinde ikametgâh (yerleşim yeri) adresinin mutlaka araştırılması hususuna dikkat edilmelidir.

9- TİCARET SİCİLİ TASDİK NAMESİ

a) Kuruluşlarda ve daha sonraki izleyen faaliyet dönemlerinde hangi gerçek ve tüzel kişilerden aranacağı

Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nce gönderilen, Yönetim Kurulunun 11.02.2013 tarihli toplantıda görüşülen 23.01.2013 tarihli, 465 sayılı yazısı ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığından alınan ve Yönetim Kurulunun 26.02.2018 günü toplantıda görüşülen 15.01.2018 günü, 50035491-431.04 sayılı yazı ve Tebliğ'in 13'üncü maddesi uyarınca;

aa) Kuruluş sırasında sadece ticaret şirketlerinin yaptıracakları ticari defterlere ilişkin açılış onaylarında ticaret sicili tasdiknamesi aranacak, ticaret şirketleri dışındaki gerçek ve tüzel kişi tacirlerin kuruluş sırasında yaptıracakları ticari defterlere ilişkin açılış onaylarında ise ticaret sicili tasdiknamesi aranmayacaktır.

bb) Kuruluştan sonra izleyen faaliyet dönemlerinde ise, hem ticaret şirketlerinin hem de gerçek ve tüzel kişi tacirlerin ticari defterlerinin açılış onaylarında ticaret sicili tasdiknamesinin noterce aranması zorunludur.

b) Eski ticaret sicil tasdiknamelerinin de geçerli olduğu

27.01.2013 tarih ve 28541 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ticaret Sicil Yönetmeliği ile yürürlükten kaldırılan Ticaret Sicili Tüzüğü'nün 104'üncü maddesinde, ticaret sicili tasdiknamesinin süresinin bir yıl olduğunu belirtmesine karşılık, Ticaret Sicil Yönetmeliğinin 16'ncı maddesinde bu süreye yer verilmemiş ve sicil tasdiknamesinin, tasdiknamede yer alan bilgilerde herhangi bir değişiklik olmadığı veya yeni düzenlenmediği sürece geçerli olacağı hükmü getirilmiştir. Bu huküm nedeniyle, 27.01.2013 tarihinden önce verilmiş ticaret sicil tasdiknamelerinin geçerli olup olmadığı hususunda noterlikler arasında farklı görüşler olduğu anlaşıldığından, Yönetim Kurulunun 17.12.2013 günü toplantıda konu görüşülmüş ve Ticaret Sicili Tüzüğü'nün yürürlükten kaldırılmış bulunması, 19 Aralık 2012 tarihli, 28502 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı'nın müşterek hazırladığı Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ'de de, 27.01.2013 tarihinden önce düzenlenmiş ticaret sicil tasdiknamelerinin geçersiz olduğuna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiş olması nedeniyle, **27.01.2013 tarihinden önce verilmiş ticaret sicil tasdiknamelerinin de, tasdiknamelerde yer alan bilgilerde herhangi bir değişikliğin bulunmaması halinde geçerli olduğuna ve bu tasdiknamelerin de esas alınmak suretiyle defter açılış onaylarının yapılabileceğine karar verilmiştir.**

c) Esnaf ve sanatkârlardan istenmeyeceği

Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu tarafından TNB'ye gönderilen 24.12.2012 tarihli ve 2586 sayılı yazıcıda belirtildiği üzere; ticaretle uğraşan gerçek kişiler ya ticaret siciline ya da esnaf ve sanatkâr siciline kayıt yaptırmak zorunda olup, aynı kişinin hem ticaret siciline hem de esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olması kanunen mümkün olmadığından, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı esnaf ve sanatkârların, ticari defterlerinin tasdikinde sicil tasdiknamesi ibraz etmeleri yasal olarak mümkün bulunmamaktadır. (2012/141 sayılı Genel Yazı)

Bu konuya ilişkin olarak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nce gönderilen ve Yönetim Kurulunun 16.05.2018 günü toplantıda görüşülen 03.04.2018 günü 50035491-431.04 sayılı yazılarında da;

“.... 5362 sayılı Kanun gerekse 6102 sayılı Kanun kapsamında bulunmayan serbest meslek erbabı olarak faaliyet gösteren kişilerce, ilgili mevzuatta öngörülen hükümler saklı kalmak kaydıyla, söz konusu faaliyetin yanı sıra, ticarete konu malzeme satışı yapılması halinde, bu faaliyetin ticari nitelik taşıması dolayısıyla, ilgilinin esnaf veya tacir niteliğine göre ilgili sicile kaydolması gerektiği değerlendirilmektedir.

Gerçek kişilerin, esnaf ya da tacir olduğunun belirlenmesi hususunda ise 21.07.2007 tarihli ve 26589 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2007/12362 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca hareket edilmesi gerekmekte olup; bu kişilerin, esnaf siciline mi yoksa ticaret siciline mi kaydedilmeleri gerektiği noktasında ortaya çıkan tereddüt veya ihtilafların, 5362 sayılı Kanunun 64 üncü maddesi doğrultusunda il ve ilçelerde kurulacak mutabakat komiteleri tarafından, Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulunca belirlenecek esaslara göre çözümlenmesi uygun olacaktır. Anılan Komisyon kararı doğrultusunda ticaret siciline kaydolacak gerçek kişi tacir bakımından ise Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ hükümleri çerçevesinde ticari defterlerin tasdik ettirilmesi gerekecektir.” denilmiştir.

d) Tarım Kredi Kooperatiflerinin tescile tabi olmaması nedeniyle bunların defter onaylama işlemlerinde ticaret sivil tasdiknamesi istenmeyeceği

1996/18 sayılı genelgede yer verilen Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliğinin 15 Aralık 1995 günü 18955 sayılı yazısında da belirtildiği üzere:

1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununun “Uygulanmayacak hükümler” başlıklı 21inci maddesinin (C) bendinin (b) alt bendinde yer alan (6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 42nci maddesi) hükmü gereğince Tarım Kredi Kooperatiflerinde, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun tescil ile ilgili 40inci maddesi uygulanmaz.

Aynı şekilde, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanan Tarım Kredi Kooperatifleri Örnek Ana Sözleşmesinin 3 üncü maddesinde kooperatifin tescil ve ilâna tâbi olmadığı ve kurucu ortaklarca imzalanan kooperatif ana sözleşmesinin tasdikinden sonra, sunulduğu Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının izin ve tasdikini müteakip kooperatifin tüzel kişilik kazanacağı hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükümler dolayısıyla noterliklerce, Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birliklerinin ticari defterlerinin onaylarında ticaret sivil tasdiknamesi aranmayacaktır.

e) Herhangi bir sicile kayıtlı olmadıklarını beyan edenlere ait defterlerin açılış onaylarının yapılmış yapılamayacağı

Konuya ilişkin olarak Gümrük ve Ticaret Bakanlığından istenen görüşe verilen 10 Nisan 2014 tarihli 2167 sayılı cevapta;

“... esnaf siciline yahut ticaret siciline kayıtlı olması gerekirken, söz konusu yükümlülüğü yerine getirmeyen kişilerin defter tasdiklerinin yapılması uygun olmayacağı, bu bağlamda, ticaret siciline kayıtlı olması gerekenlerden 19.12.2012 tarihli ve 28502 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ’in 13’üncü maddesi uyarınca, ticari defterlerin açılış onaylarının noter tarafından yapıldığı hallerde ticaret sivil tasdiknamesinin noterce aranması gereği değerlendirilmektedir.” □ denilmiştir.

Tacir ve esnafa ilişkin tanımlara TTK'nin 12 ve 15inci maddelerinde yer verilmiş ve 40inci maddede de her tacirin, ticari işletmenin açıldığı günden itibaren onbeş gün içinde, ticari işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını, işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettireceği; 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkâr Meslek Kuruluşları Kanununun 68'inci maddesinde de, esnaf ve sanatkârların, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren otuz gün içinde durumlarını aynı Kanunun 67nci maddesine göre kurulan Esnaf ve Sanatkâr Sicilne tescil ve Esnaf ve Sanatkâr Sicil Gazetesinde ilan ettirecekleri belirtilmiştir.

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkâr Meslek Kuruluşları Kanununun 68inci maddesine göre, esnaf ve sanatkârların meslekî faaliyette bulunabilmeleri ve ilgili odaya kaydedilmeleri için sivil kayıtları şarttır. Dolayısıyla, ticaretle uğraşan gerçek kişilerin yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri gereğince ya ticaret siciline ya da esnaf ve sanatkâr siciline kayıt yaptırımları zorunludur. Bu zorunluluk dikkate alınarak, bilanço esasına göre defter tutan ve esnaf yahut ticaret sicilinden birisine kayıtlı olmadıklarını beyan eden gerçek kişilerin, tacir konumunda olup olmadıklarının ve dolayısıyla ticaret sivil tasdiknamesi ibraz etmeleri gerekip gerekmediğinin anlaşılması nedeniyle Gümrük ve Ticaret Bakanlığının 10 Nisan 2014 tarihli 2167 sayılı görüşünde belirtildiği üzere defter onaylamaları yapılmayacaktır.

f) Onay yenilemesi (ara onayı) yapılması sırasında da isteneceği

Tebliğ'in 13 üncü maddesinde, açılış onaylarının noter tarafından yapıldığı hallerde ticaret sicili tasdiknamesinin noterce aranmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Onay yenilemenin (defter ara tasdikinin) de hesap döneminin açılışına dair defter onayı olması nedeniyle, Tebliğ'de açılış tasdikinde aranılması gerektiği belirtilen ticaret sicil tasdiknamesinin onay yenileme (defter ara tasdiki) sırasında da aranılması gerekmektedir.

10- SAKLANMASI ZORUNLU OLAN TİCARİ DEFTERLERİN KAYBI HALİNDE MAHKEMEDE ALINMIŞ ZAYİ BELGESİNİN İBRAZ EDİLMESİ GEREKTİĞİ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 64'üncü maddesi ile 19.12.2012 tarihli ve 28502 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren (ek 1 de bulunan) Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ'in 5 inci maddesinde sayılan ve her tacirin tutmakla yükümlü olduğu ticari defterlerin, bu defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgelerin, aynı Kanunun 82 inci maddesinin birinci ve beşinci fıkraları gereğince sınıflandırılmış bir şekilde on yıl saklanması zorunludur. Aynı madde denin yedinci fıkrasında da, bir tacirin saklamakla yükümlü olduğu defterler ve belgelerin; yanğın, su baskını veya yer sarsıntı gibi bir afet veya hırsızlık sebebiyle ve kanuni saklama süresi içinde ziyaâ uğraması halinde, tacirin ziyaâ öğrendiği tarihten itibaren onbeş gün içinde ticari işletmesinin bulunduğu yer yetkili mahkemesinden kendisine bir belge verilmesini isteyebileceğî hükmüne yer verildiğinden, saklanması zorunlu olan ticari defterlerin kaybedilmesi halinde mutlaka zayı belgesi istenecek ve bu genelgede yer alan açıklamalar doğrultusunda işlem yapılacaktır.

Bir kısım noterliklerde, bu belgenin sadece pay ve yönetim kurulu karar defterlerinin kaybedilmesi halinde isteneceği düşünülerek, diğer defterlerin kaybedilmesi durumunda istenmediği Birliğimize intikal eden bilgilerden anlaşılmaktadır.

TTK'nin 64'üncü maddesinde ticari defterler sayılmış olup, aynı maddenin dördüncü fıkrasında da pay defteri, yönetim kurulu karar defteri ve genel kurul toplantı ve müzakere defteri gibi işletmenin muhasebesiyle ilgili olmayan defterler de ticari defterler olarak kabul edilmiştir.

Bu sebeple; zayı belgesinin, saklanması zorunlu olan tüm ticari defterlerin kaybedilmesi halinde istenmesi zorunludur.

11- YÖNETİM KURULU İLE MÜDÜRLER KURULU KARAR DEFTERLERİNDEN KAPANIŞ VE ONAY YENİLEME İŞLEMİNİN TEK YEVMIYE ALTINDA YAPILACAKI

Konuya ilişkin olarak Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığından gönderilen 24.01.2014 günlü ve 8252 sayılı yazda, Tebliğ hükümlerinden bahisle;

“... Tebliğ hükümlerine göre, kapanış kaydına tabi olan yönetim kurulu karar defteri, yevmiye defterlerinin yeterli yaprakları bulunması halinde yeni hesap döneminin ilk ayı içerisinde yapılacak olan kapanış ve onay yenileme işleminin bir arada yapılması gerekmektedir.

... Öte yandan (492 sayılı) Kanunun 46 nci maddesinde birbirileyle ilgili işler bir arada bulunursa en yüksek harç alınmasını gerektiren iş üzerinden bir harç alınacağı hükmeye bağlanmıştır.

Bu itibarla, yeterli yaprakları bulunan yönetim kurulu karar defteri, yevmiye defterlerinin kapanış ve onay yenileme işlemlerinin noterde bir yevmiye ile gerçekleştirilmesi halinde bir harç, kapanış ve onay yenileme işlemlerinin ayrı ayrı yevmiye numarası ile yapılması halinde ise her bir yevmiye numarası için ayrı ayrı harç tahsil edilmesi gerekmektedir.” denilmiştir.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nden alınan 28.01.2014 günlü ve 483 sayılı yazda da, Tebliğ'in 17 nci maddesi uyarınca; kapanış onayına tabi olan yevmiye ve yönetim kurulu karar defterlerinde, onay yenileme (ara onayı) işlemi kapanış onayından farklı ve yeni bir işlem olarak, son kaydın altına yazılacak “görülmüşür” ibaresi yanında yenileme onay bilgilerinin yazılması suretiyle yapılması gerekiği bildirilmiştir.

Buna göre; kapanış onayına tabi yevmiye ve yönetim kurulu karar defterlerinde yenileme (ara) onayının, Tebliğ'in 17.inci maddesinde açıklandığı şekilde, son kaydın altına konulacak "GÖRÜLMÜŞTÜR" ibaresinin yanında yenileme onay bilgilerinin yazılması suretiyle yapılması nedeniyle bu işlem, tek yevmiye numarası altında yapılacak ve tek harç alınacaktır.

Müdürlüler kurulu karar defterinin tutulması halinde, açılış ve kapanış onayları dâhil olmak üzere bu deftere anonim şirketlerdeki yönetim kurulu karar defterine ilişkin hükümler uygulanacağından, bu defterin yenileme (ara) onayı da tek yevmiye numarası altında yapılacak ve tek harç alınacaktır.

12- PAY, YÖNETİM KURULU VE GENEL KURUL TOPLANTI VE MÜZAKERE DEFTERLERİNİN DAHA ÖNCE HİC TUTULMAMIS OLMASI DURUMUNDA UYGULANACAK USUL

Bu genelge ile yürürlükten kaldırılan 2013/19 ve 2019/96 sayılı genel yazılarında yer verilen Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nün 23.01.2013 tarihli, 473; 29.03.2019 gün, 42933488 ve 02.05.2019 gün ve 43922793 sayılı yazıları uyarınca;

7099 sayılı Kanunun ilgili hükümlerinin yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olan anonim ve limited şirketler ile kooperatiflerde, diğer tacirler bakımından ise süre sınırlamasına bağlı olmaksızın, pay, yönetim kurulu ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin daha önce hiç tutulmadığı beyan edilmekle birlikte, (defterlerin başka bir noterlikte açılıp açılmadığının kontrolü amacıyla ticaret sicil kayıtlarından şirketçe alınmış ve tescil edilmiş bir karar olup olmadığı yönünde yapılacak incelemenin tutanağa bağlanması ya da ticaret sicil müdürlüğünden yazı alınması gibi) söz konusu defterlerin açılış onayının yapıldığı tespit edilemiyorsa, ilgiliden defterin hiç tutulmadığına yönelik yazılı bir beyan alınarak anılan defterlerin açılış onayları yapılabilecektir.

13- TAAHHÜT EDİLEN VE ÖDENEN SERMAYE MİKTARININ NEYE İSTİNADEN YAZILACAGI

Açılış onayı yapılacak defterin ilk sayfasına yazılacak "Tacir sermaye şirketi ise taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı bilgisi", buna ilişkin bir belge aranmadan, ilgilinin beyanına göre yazılacaktır.

14- ONAYLAMA SÜRESİNİN SON GÜNÜNÜN TATİL RASTLAMASI HALİNDE SÜRENİN TATİLDEN SONRAKİ İLK İŞ GÜNÜ MESAI BİTİMİNE KADAR UZAYACAGI

1998/32 genel yazda yer alan Maliye Bakanlığının 02.02.1998 günlü ve 2941 sayılı yazısında

"Bilindiği gibi, 213 sayılı Vergi Usûl Kanununun 222. maddesinde, "Defterlerini ertesi yılda da kullanmak isteyenler Ocak ayı, hesap dönemleri Maliye Bakanlığında tespit edilenler bu dönemin ilk ayı içinde tasdiki yenilemeye mecburdurlar" hükmü yer almaktadır.

Öte yandan, anılan Kanunun 18. maddesinin dördüncü fıkrasında ise "Resmi tatil günleri süreye dâhildir. Şu kadar ki, sürenin son günü resmi tatil rastlarsa tatili takip eden ilk iş gününün tatil saatinde biter" hükmü yer almıştır.

Bu hükümlere göre, Ocak ayının son günü resmi tatil rastladığından Ocak ayı içerisinde yapılması gereken kanuni defterlerin ara tasdiklerinin, takip eden ayın ilk iş günü olan 2 Şubat mesai saati bitimine kadar yapılması mümkün bulunmaktadır." denilmesi,

Keza 2013/65 sayılı genel yazda yer alan Gümrük ve Ticaret Bakanlığının 29.03.2013 günlü ve 2416 sayılı yazısında da aynı hususta açıklama yapılması,

TTK'nın 64 üncü maddesinin 5.inci fıkrası uyarınca TTK'ye tabi gerçek ve tüzel kişilerin, bu Kanunda yazılı ticari defterlerinde 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümlere uymak zorunda olması,

Nedenleriyle, tüm ticari defterlerin kapanış onaylarının son günlerinin tatil günlerine rastlaması halinde, onaylama süresi tatilden sonraki ilk iş günü mesai bitimine kadar uzadığından buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

15- VERGİ MÜKELLEFIYET KAYITLARI RE'SEN TERKİN EDİLEN ŞİRKETLERİN TİCARET SİCİL KAYITLARI SİLİNMEMİŞ OLSA DAHİ DEFTER ONAYLAMA İŞLEMLERİNİN YAPILMAMASI GEREKTİĞİ

Vergi kaydı silinmiş olmasına karşılık ticaret sicilinden henüz kaydı silinmeyen şirketlerin defter onaylamalarının yapılmış yapılmayacağı hususunda tereddüte düşülmesi üzerine konu Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına intikal ettirilmiştir. Adı geçen Başkanlık tarafından gönderilen ve 2017/19 sayılı genelge ile noterlere duyurulan 16.09.2017 günü ve 112082 sayılı yazıyla özetle;

"Mükellefiyet kayitları re'sen terkin edilenlerin, Vergi Usul Kanunu uyarınca tutulması ve tasdiki zorunlu defter tasdik taleplerinin, ticaret sicil kayitlarının silinip silinmediğine bakılmaksızın, noterler tarafından karşılanmaması gerektiği" bildirilmiştir.

TTK'nin 64 üncü maddesinin 5inci fikrası "Bu Kanuna tabi gerçek ve tüzel kişiler, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanunun 175inci ve mükerrer 257inci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorundadır." hükmünü içerdiginden TTK'ye tabi gerçek ve tüzel kişilerin, bu Kanunda yazılı ticari defterlerinde 213 sayılı Vergi Usul Kanununun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümlerine uymak zorundadırlar. Bu sebeple, vergi mükellefiyet kayitları silinen şirketlerin tüm ticari defterlerinin onaylama işlemlerinin yapılmaması gerekmektedir.

16- KAPANIŞ ONAYI YAPILMIŞ, ONAY YENİLEMESİ YAPILMAMIŞ DEFTERLERE YAZILAN KARARLARIN ÖRNEKLERİNİN ÇIKARILIP ÇIKARILMAYACAGI

Yeterli yaprakları bulunmasına karşılık;

- İzleyen hesap dönemlerinde de açılış onayı (onay yenileme) yaptırılmaksızın kullanılmaya devam edilebilen pay defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defterinin kapatılmasından sonra,

- Yeni hesap döneminin ilk ayı içerisinde onay yenilemek suretiyle kullanılmaya devam edilebilecek yönetim kurulu karar defteri, müdürler kurulu karar defterinin onay yenilemesi yapılmadan,

kullanılmasına devam edildiği ve bu defterlerde bulunan kayıtların örneklerinin çıkarılmasının talep edildiği uygulamada sık görülmektedir.

Noterlik Kanununun 96'ncı maddesi gereğince ilgiliinin getirdiği her çeşit kağıdın örneğinin çıkarılmasının mümkün bulunması, Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 95'inci maddesi gereğince de aslında bozukluk olan belgelerin örneklerinde bu bozukluğun açıklanmasının icap etmesi ve ayrıca tescil edilecek olguların, gerek şirket ana sözleşmesine gerekse kanunun emredici hükümlerine uygun olup olmadığını inceleme görev ve yetkisinin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 32'nci maddesi ile Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 34'üncü maddesi hükümleri uyarınca ticaret siciği müdür ve müdür yardımcılarına ait olması nedeniyle, defterin durumunu (kapatılmış olduğunu, onay yenilemesinin bulunmadığını) açıklayacak şekilde bir şerh konulmak suretiyle yukarıda belirtilen durumdaki defterlere yazılan kararların örneklerinin çıkarılması mümkün bulunmaktadır.

Bu şekilde açıklama yapılmış örneklerde yer alan kararların yasal şekle uygun olup olmadığı, tescil işlemlerinde kullanılıp kullanılamayacağının kontrolünün ticaret siciği müdürlerince yapılması gerekmektedir.

17- KARARLARIN ÖRNEKLERİNİN ÇIKARILMASINDA UYGULANACAK USUL

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü TNB'ye gönderdiği 28 Ocak 2004 tarihli ve 581 sayılı yazıyla;

"Uygulamada bazı sakıncaların önlenmesi için noterlerce limited ve anonim şirketlerin karar defterlerinden suret çıkarılması halinde, karar defterindeki imzalı kararın fotokopi yolu ile çoğaltıması gereğinin düşünüldüğünün" bildirilmesi üzerine;

Yönetim Kurulu'nun 12.09.2004 günü toplantılarında konu görüşülmüş ve "Karar defterlerinden örnek istendiğinde fotokopi sureti ile örnek çıkarılması, örneğin yazılarak çıkarılması halinde fotokopisinin eklenmesi gerektiğine" karar verilmiştir.

DİĞER DEFTERLER

18- DERNEKLER TARAFINDAN TUTULACAK DEFTERLER VE MAKBUZLAR

a) Derneklerde tutulacak defterler

25772 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Dernekler Yönetmeliğinin 31inci maddesi gereğince, dernekler işletme hesabı esasına göre defter tutarlar. Ancak, kamu yararına çalışma statüsü bulunan dernekler ile yıllık brüt gelirleri beş yüz bin Türk Lirasını aşan dernekler takip eden hesap döneminden başlayarak bilanço esasına göre defter tutarlar.

Tutulacak defterler, aynı Yönetmeliğinin 32nci maddesinde sayılmıştır. Buna göre;

a) İşletme hesabı esasında tutulacak defterler:

- * Karar Defteri, (Yönetim Kurulu kararları yazılır)
- * Üye Kayıt Defteri
- * Evrak Kayıt Defteri
- * İşletme Hesabı Defteri
- b) Bilanço esasında tutulacak defterler:**
- * Karar Defteri, (Yönetim Kurulu kararları yazılır)
- * Üye Kayıt Defteri
- * Evrak Kayıt Defteri
- * Yevmiye Defteri ve Büyük Defter

b) Dernek defterlerinin onayı sırasında dikkat edilecek hususlar

5253 sayılı Dernekler Kanununun, kamu düzeni ve kişinin korunması bakımından birçok tavyitler getirdiği bilinmektedir. Bu nedenle dernek defterlerinin onayı sırasında yine aynı noktadan hareketle bazı belgeler aranması gereklili bulunmaktadır.

Gerçekten mevcut olmayan bir derneğin defterinin noter tarafından tasdikinin birtakım sakıncalar doğuracağı izahat varestedir.

Bu itibarla, dernek defterlerinin onay için notere getirilmesi halinde, o derneğin gerçekten bulunup bulunmadığının, gelen kişilerin derneğin yetkilisi veya dernekte görevli bir kişi olup olmadığı kesin kanaat verecek belgelerle araştırılmasının yerinde olacağı düşünülmektedir. İbraz edilen belgelerle kesin bir kanaate varılmaması halinde ise dernek karar defterinden başka dernek tüzüğü ile o kişilerin görevde seçildiklerine dair genel kurul mazbatalarının istenmesi de yararlı görülmekte olup, buna göre işlem yapılması gerekmektedir.

c) Defterlerin tutuluş şekli

aa) Karar, Evrak Kayıt, Demirbaş ve İşletme Hesabı Defterleri

Aynı Yönetmeliğin 33 üncü maddesi ile 2 Ağustos 2007 günü ve 26601 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İçişleri Bakanlığının 2007/2 sayılı, *Dernekler Tarafından Tutulan Karar, Evrak Kayıt, Demirbaş ve İşletme Hesabı Defterlerinde Bulunması Gereken Bilgiler ile Bu Defterlerin Şekli Hakkında Tebliğ'in* 9uncu maddesi hükümleri gereğince;

* Dernekler tarafından tutulacak defterlerin mürekkepli veya tükenmez kalemlle yazılması zorunludur.

* Elektronik sistemler ve yazı makineleri aracılığıyla örneğine uygun olarak yazdırılan form veya sürekli formlar defterlere yapıştırılarak kullanılabilir. **Ancak, defterlere yapıştırılan çıktı köşelerinin, deftere temas edecek şekilde ve yeni bir karar alınmadan önce notere tasdik ettirilmesi şarttır.**

* Bilgisayar ortamında tutulan defterlerin, *il sivil toplumla ilişkiler müdürüluğu* veya notere onaylaştırılmış form veya sürekli formlara elektronik sistemler ve yazı makineleri aracılığıyla

yazdırılması zorunludur. Form ve sürekli formların yalnızca bir yüzüne sayfa numarası verilecek bu yüzü onaylanır. Bu formların onaysız ve numarasız arka yüzlerine defter kayıtları yazdırılmaz. Onaylı sayfalar kullanıldıktan sonra defter haline getirilerek muhafaza edilir.

* Yanlış rakam ve yazının çizilmesi halinde, bu rakam ve yazılı çizen tarafından paraflanır.

* Defterlere geçirilen bir kayıt; kazımak, çizmek veya silmek suretiyle okunamaz hale getirilemez.

* Karar defterinin sayfa sonunda imza için bırakılan bölüm hariç defterlerin satırları, çizilmeksizin boş bırakılamaz ve atlanamaz. Ciltli defterlerde, defter sayfaları ciltten koparılamaz. Tasaklı form veya sürekli form yapraklarının sırası bozulamaz ve bunlar yırtılamaz.

bb) Üye Kayıt Defteri

Dernekler tarafından tutulması zorunlu olan Üye Kayıt Defterine yazılması gereken bilgilere ve bu defterin şekline ilişkin hususlara, 17 Şubat 2006 gün ve 26083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, İçişleri Bakanlığının 2006/1 sayılı "Dernekler Tarafından Tutulan Üye Kayıt Defterinde Bulunması Gereken Bilgiler ile Bu Defterin Şekli Hakkında Tebliğ"de yer verilmiştir.

Bu Tebliğin 7 ncı maddesinde yer alan "**Ekte gösterilen örneğe uygun olmayan defterler, dernekler birimleri ve noterler tarafından onaylanmaz.**" hükmü gereğince, noterliklere onay için getirilen Üye Kayıt Defterinin aşağıdaki şekilde olması gerekmektedir.

ÜYE KİMLİK VE ADRES BİLGİLERİ

Fotoğraf	Adı ve Soyadı	:
	T.C. Kimlik No	:
	Tabiiyeti	:
	Anne Adı	:
	Cinsiyeti	:
	Mesleği	:
	E-mail adresi	:
	Yerleşim Yeri (İkametgah Adresi)	:

ÜYELİĞE KABUL VE ÜYELİĞİN SONA ERMESİ

Üyeliğe Giriş Tarihi	:
Üyelikten Çıkış Tarihi	:

AÇIKLAMALAR

ÜYE AİDATI TAHSİLATI

Yılı	Alındı Belgesinin		Miktari	Yılı	Alındı Belgesinin		Miktari	Yılı	Alındı Belgesinin		Miktari
	Tarihi	Sıra No			Tarihi	Sıra No			Tarihi	Sıra No	

d) Dernek defterlerinin onay makamı ve şekli

Aynı Yönetmeliğin 36 ncı maddesi ile 2 Ağustos 2007 günü ve 26601 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İçişleri Bakanlığının 2007/2 sayılı "Dernekler Tarafından Tutulan Karar, Evrak Kayıt, Demirbaş ve İşletme Hesabı Defterlerinde Bulunması Gereken Bilgiler ile Bu Defterlerin Şekli Hakkında Tebliğ"in 9 ve 10 uncu maddeleri hükümleri gereğince, bu Yönetmelikte yazılı defterleri kullanacak dernekler;

* Elektronik ortamda tutulacak defterler hariç olmak üzere, bunları kullanmaya başlamadan önce, derneklerin yerleşim yerinin bulunduğu il sivil toplumla ilişkiler müdürlüğünde veya noterlerde onaylatmak zorundadırlar. İlçelerde, büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçeler dâhil, dernekler büro şeflikleri tarafından defter tasdiki yapılmalıdır.

* Bu defterlerin kullanılmasına **sayfaları bitene kadar devam edilir ve defterlerin ara tasdiki yapılmaz.** Ancak, Yevmiye Defteri kullanılacağı yıldan önce gelen son ayda, her yıl yeniden tasdik ettirilir. Büyük Defterin onaylanması zorunlu değildir. Ancak, **her yıl yeniden defter tutulması veya zorunlu olarak defterin değiştirilmesi gibi hallerde, önceki defterlerin kullanılmayan boş sayfaları iptal edilir.**

* Tasdik edilen her defter için ayrı bir tasdik numarası verilir.

* Derneğin adı, kütük numarası, yerleşim yeri, defterin türü, defterin kaç sayfadan ibareti olduğu, tasdik tarihi, tasdik numarası, tasdiki yapan makamın resmi mühür ve imzasını içeren tasdik şerhi doldurulup defterin ilk sayfasına yapıştırılarak köşeleri tasdiki yapan makam tarafından mühürlenir. Defterin son sayfası, defterin kaç sayfadan ibareti olduğu, tasdik tarihi ve numarası belirtilerek tasdik makamı tarafından mühürlenir ve imzalanır.

* Defterlerin her sayfası sıra numarasıyla teselsül edip etmediği kontrol edilerek mühürlenir.

* Bu Tebliğ veya Dernekler Yönetmeliği ekinde gösterilen örneklerde uygun olmayan defterler, il dernekler müdürlükleri veya noterler tarafından onaylanmaz.

e) Derneklerin yardım toplamalarıyla ilgili makbuz ve piyango biletlerinin noterliklerce onaylanmayacağı

2860 sayılı Yardım Toplama Kanununun;

3 üncü maddesi gereğince, kamu yararına uygun olarak, amaçlarını gerçekleştirmek, muhtaç kişilere yardım sağlamak ve kamu hizmetlerinden bir veya birkaçını gerçekleştirmek veya destek olmak üzere gerçek kişiler, dernekler, kurumlar, vakıflar, spor kulüpleri, gazete ve dergiler yardım toplayabilirler.

5 inci maddesi gereğince de, bu Kanuna göre; makbuzla, belirli yerlere kutu koyarak, bankalarda hesap açtırarak, yardım pulu çıkararak, eşya piyangosu düzenleyerek, kültürel gösteriler ve sergiler yoluyla, spor gösterileri, gezi ve eğlenceler düzenlemek veya bilgileri otomatik ya da elektronik olarak işleme tâbi tutmuş sistemler kullanmak suretiyle yardım toplanabilir.

27.12.1999 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Yardım Toplama Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin son fıkrasında yer verilen "*Makbuz ve biletler seri numaralı olarak bastırılır ve noter damgalı olarak satışa arz edilir*" hükmü 5.7.2011 tarihli ve

27985 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelik ile yürürlükten kaldırıldığından, derneklerin yardım toplama amacıyla bastırdıkları makbuz ve piyango biletlerinin de noterlerce onaylanması mümkün bulunmamaktadır.

f) Türkiye Kızılay Derneğine ait defterlerde de Dernekler Yönetmeliği hükümleri-nin uygulanacağı

19.2.2009 tarihli ve 27146 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye Kızılay Derneği Tüzüğü'nün 59 uncu maddesi; "Kızılay Genel Merkezi ile şubelerinde, 31/3/2005 tarihli ve 25772 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Dernekler Yönetmeliğinde belirtilen defterler, bu Yönetmelik hükmüne göre tutulur. Yönetim kurullarının uygun görmesi halinde ihtiyaç duyulan diğer defterler de tutulabilir." hükmünü içerdiginden Türkiye Kızılay Derneğine ait defterlerde de Dernekler Yönetmeliği hükümleri uygulanacaktır.

19- SENDİKALAR TARAFINDAN TUTULACAK DEFTERLER

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 7 Kasım 2012 tarihli ve 28460 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesini müteakip bu Kanunun 30 uncu maddesi hükmü gereğince 26 Kasım 2013 tarihli ve 28833 sayılı Resmi Gazete'de de "Sendika ve Konfederasyonların Denetim Esasları ve Tutacakları Defterler ile Toplu İş Sözleşmesi Sicili Hakkında Yönetmelik" yayımlanmıştır. Buna göre;

a) Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterler

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 30 uncu maddesi ile sözü edilen Yönetmeliğin 11inci maddesi gereğince sendika ve konfederasyonlar;

Üye kayıt ve üyelik sona erme listeleri, genel kurul, yönetim kurulu, denetleme kurulu ve disiplin kurulu karar defterleri, gelen ve giden evrak kayıt defterleri ile zimmet defteri, aidat kayıtları, yevmiye ve envanter defterleri ile defterikebir ve gelirlere ilişkin kayıt ve defterleri tutmak zorundadır.

b) Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterlerin onay zamanı ve onaylama mercii

Yönetmeliğin 11inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince;

Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulması zorunlu defterler her olağan genel kurulu izleyen on beş gün içinde onaylatılır.

Bu onaylama işlemi, 31/3/2005 tarihli ve 25772 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Dernekler Yönetmeliğinin 36ncı maddesinin birinci fıkrasına göre noterliklerde veya il sivil toplumla ilişkiler müdürlüklerinde yaptırılır.

c) Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterlerin onaylanmasında uygulanacak usul

Sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterlerin onaylanmasında uygulanacak usul olarak 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanun ile Sendika ve Konfederasyonların Denetim Esasları ve Tutacakları Defterler ile Toplu İş Sözleşmesi Sicili Hakkında Yönetmelikte bir açıklama ve hükmeye yer verilmemiştir.

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 80 inci maddesinin birinci fıkrası "Kuruluşlar hakkında, bu Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde 4721 sayılı Kanun ile 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır." hükmünü içerdiginden, sendika ve konfederasyonlar tarafından tutulacak defterlerin onaylanmasında dernek defterlerinin tabi olduğu usul uygulanacaktır.

Diğer taraftan, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, 26.12.2014 tarihli yazıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğüne başvurarak;

Gerek Konfederasyonun ve gerekse Konfederasyona üye sendikaların kanuni defterlerinin tasdiki aşamasında, noterler arasında farklı uygulamalar yapıldığını ve zorluklarla karşılaşıldığını, bu cümleden olarak:

Genel kurulu izleyen 15 gün içinde defter onayı yaptırılmak istendiğinde bazı noterliklerde, geçmiş yıllarda ara tasdiklerinin yaptırılmamış (eksik) olduğu veya ara tasdiki yükümlülüğünün kaldırıldığı, sayfaları bitinceye kadar defterlerin kullanılabileceği gerekçeleriyle onaylama işlemlerinin yapılmadığını,

Bazı noterliklerin ise, kullanılmakta olan eski defterlerin (her yıl ara tasdiki yaptırılması nedeniyle) önce kapatılmasını, yeni dönem için de boş defter alıp onaylatılmasını talep ettiklerini bildirmeleri üzerine, adı geçen Genel Müdürlük de 31.12.2014 tarihli ve 102/23772 sayılı yazıyla durumu Birliğimize ilettiştir.

Bilindiği üzere; 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 30'uncu maddesinde tutulacak defterlere, 26 Kasım 2013 tarihli ve 28833 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sendika ve Konfederasyonların Denetim Esasları ve Tutacıkları Defterler ile Toplu İş Sözleşmesi Sicili Hakkında Yönetmeliğin 11inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince; sendika ve konfederasyonların, tutmak zorunda oldukları defterleri **her olağan genel kurulu izleyen on beş gün içinde** 31/3/2005 tarihli ve 25772 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Dernekler Yönetmeliğinin 36'ncı maddesinin birinci fıkrasına göre notere veya il sivil toplumla ilişkiler müdürlüğüne onaylattırmaları gerekmektedir.

Ancak, aynı maddenin birinci fıkrasının son cümlesi uyarınca yevmiye defterinin ise, kullanılacağı yıldan önce gelen son ayda ve her yıl yeniden tasdik ettirilmesi zorunludur.

Bu hükümlere göre;

Sendika ve Konfederasyonların her olağan genel kurullarını izleyen on beş gün içinde defterlerini, 31.3.2005 tarihli ve 25772 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Dernekler Yönetmeliğinin 36'ncı maddesinin birinci fıkrasına göre notere veya il sivil toplumla ilişkiler müdürlüğüne onaylattırma zorunda oldukları,

İki genel kurul tarihleri arasında kalan yıllarda ara tasdiki yaptırmalarının gerekmeyeceğinin ve bu sebeple ara yıllarda defterlerin ara tasdiklerinin yapılmadığı gereğesiyile defterlerin onaylanmamasının yasal dayanağının bulunmadığının,

Onay için getirilen kullanılmakta olan defterlerin kapatılması ile yeni bir defter açtırılmasının da istenmeyeceğinin, yukarıda belirtilen Yönetmeliklerde her genel kuruldan sonra yeni bir defter getirilmesi gerektiği yönünde bir zorunluluğa yer verilmeyeninin, sadece onaylamadan bahsedilmesi nedeniyle 15 günlük süre içinde yeni bir defter getirilmesi halinde Dernekler Yönetmeliğinin 36'ncı maddesinde yer alan usule göre bu defter onaylanabilecegi gibi kullanılmakta olan ve boş sayfaları bulunan defterlere de Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 103 ve 105'inci maddeleri hükümleri doğrultusunda ara onaylaması yapılmasının da mümkün bulunduğu,

Dikkate alınması gerekmektedir.

20- 634 SAYILI KAT MÜLKİYETİ KANUNUNA GÖRE TUTULACAK DEFTERLER

634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun:

"Kararlar" başlıklı 32 nci maddesinin;

Dördüncü fıkrası, kat malikleri kurulu kararlarının (1) den başlayıp sırayla giden sayıda numaraları taşıyan her sayfası noter mührüyle tasdikli bir deftere yazılacağı,

"Defter tutulması ve belgelerin saklanması" başlıklı 36 ncı maddesinin;

İkinci fıkrası, bu defterin, her takvim yılının bitmesinden başlayarak bir ay içinde yönetici tarafından notere kapatılmasının zorunlu olduğu,

"Yönetimin denetlenmesi" başlıklı 41 inci maddesinin;

Dördüncü fıkrası ise, denetçilerin, her takvim yılının birinci ayı içinde kat malikleri kuluuna verecekleri rapor ile aldıkları kararları ve gerekli gördükleri diğer hususları, (1) den başlayıp sıra ile giden sayıda numaraları taşıyan ve her sayfası noter mührüyle tasdikli bir deftere geçirecekleri,

Hükümlerini içermektedir.

Bu hükümlere ve Yönetim Kurulu'nun 28.05.2007 günü toplantılarında alınan karara göre;

- 1) Kat maliklerinden oluşan kurul, kararlarını (1) den başlayıp sırayla giden sayfa numaraları taşıyan karar defterine yazmak zorundadır.
- 2) Bu defterin, her sayfasının noterlikçe mühürlenmesinin ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 100 üncü ve devamı maddeleri hükümlerine göre açılışının yapılması gerekmektedir.
- 3) Kat malikleri kurulu karar defterinin her takvim yılının bitmesinden başlayarak bir ay içinde (ocak ayında) yönetici tarafından notere kapattırılması zorunludur. Bu zorunluluğa uylayan yöneticiye 33 üncü maddenin son fıkrasında yazılı idari para cezaları uygulanır.
- 4) Denetçiler de, raporlarını ve verecekleri kararları ve gerekli gördükleri diğer hususları, (1) den başlayıp sıra ile giden sayfa numaraları taşıyan denetçi defterine yazmak zorundadırlar.
- 5) Denetçi defterinin de, her sayfasının noterlikçe mühürlenmesinin ve Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 100 üncü ve devamı maddeleri hükümlerine göre açılışının yapılması gerekmektedir.
- 6) Denetçi defterinin her yıl ocak ayı içinde kapanış onayının yapılacağına ilişkin Kanunda bir hüküm yer almadiğinden her takvim yılının bitmesinden başlayarak bir ay içinde kapatılması zorunluluğu bulunmamaktadır.

21- İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ GEREGİNCE TUTACAK ONAYLI DEFTER

29.12.2012 Resmi Gazete'de yayımlanan İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliğinin;

4 üncü maddesinde “Onaylı defter: İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı tarafından yapılan tespit ve tavsiyeler ile gerekli görülen diğer hususların yazıldığı, seri numaralı ve sayfaları bir asıl iki kopyalı şekilde düzenlenmiş her işyeri için tek olan defter” olarak tanımlanmış,

7 nci maddesinin 3 üncü fıkrasında da “Onaylı defter işyerinin bağlı bulunduğu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri veya noterce her sayfası mühürlenmek suretiyle onaylanır.” hükmüne yer verilmiştir.

Sözü edilen Yönetmelikte yer verilen “onaylı defterin” kullanılmasına başlanmadan önce Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri veya noterliklerde onaylanması zorunludur.

Kurum müfettişlerince yapılan incelemelerde, 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan yetki kuralı gerekçe gösterilmek suretiyle, onaylı defterlerin işyerinin bulunduğu yer noterliklerinde yapılmadıklarından bahisle kabul edilmeyenlerinin öğrenilmesi üzerine, gerekçeleri açıklanmak suretiyle yapılan bu uygulamanın mevzuata uygun olmadığı, talep edilmesi halinde İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği gereğince tutulan onaylı defterin tüm noterliklerde onaylanmasıının mümkün bulunduğu, 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer verilen yetki kuralının bu defter için uygulanamayacağı belirtilerek İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü'nden konunun değerlendirilmesi ile teşkilatlarına duyurulması talep edilmiştir.

Adı geçen Genel Müdürlükçe gönderilen 17.11.2016 tarihli 12426 sayılı yazıyla, “Onaylı Defterin talep edilmesi halinde tüm noterliklerde onaylanmasıının mümkün bulunduğu” ve “iş ve işlemlerde bu hususun dikkate alınmasının” teşkilatlarına duyurulduğu bildirmiştir.

Bu sebeple; İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliğinin 7 nci maddesinin 3 üncü fıkrasında sözü edilen onaylı defterin, yetki kuralına bağlı olmadan tüm noterliklerde onaylanması mümkün bulunmaktadır.

22- TAKSİ DURAKLARININ İSTEĞE BAĞLI TUTACAKLARI KARAR DEFTERLERİ

Ankara Umum Otomobilciler ve Şoförler Esnaf Odası 19.02.2019 tarih ve 2019/222 sayılı yazısında taksici esnafının çalışmakta oldukları taksi durakları ve taksi durak çalışanları ile ilgili olarak alacakları kararları kayıt etmek için kullanacakları karar defterlerinin noter tarafından tasdik edilip edilemeyeceğine ilişkin görüş talebinin Yönetim Kurulunun 12.03.2019 günlük toplantılarında görüşülmesi sonunda;

Taksi duraklarının, 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu ve buna dayanılarak çıkarılan yönetmeliklerde gösterilen oda ve diğer kuruluşlar arasında sayılmasız,

1512 sayılı Noterlik Kanunun Noterlerin genel olarak yapacakları işler başlıklı 60inci maddesi gereğince; yapılması kanunla başka bir makam, merci veya şahsa verilmemiş olan her nevi hukuki işlemleri düzenlemek görevinin noterlere verilmesi,

Birlikte değerlendirildiğinde; yapılması kanunla başka bir makam, merci veya şahsa verilmemiş olan taksi durakları için karar defteri tasdik işleminin noterlerce yapılmasında hukuk bir sakınca olmadığına karar verilmiştir.

DEFTERLERLE İLGİLİ DİĞER HUSUSLAR

23- DEFTER ONAYLAMALARINDA ALINACAK YAZI ÜCRETLERİ

Noterlerce yapılan defter onaylama işlemlerinden hangi hallerde yazı ücreti alınabileceğine ilişkin, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan ve 1985/15 sayılı genelge ile duyurulan 30 Ocak 1985 gün ve 2880 sayılı yazda;

"28.11.1984 gün ve 1751-8496 sayılı yazınız ekinde alınan, Adana Noter Odası Başkanlığına ait olup, defter onaylamalarında bildirim yazı ücreti dışında noterlik cilt bentlerinde muhafaza edilen ve defter onaylamasında zorunlu bilgileri içeren kâğıtlardan yazı ücreti alınıp alınmaması hususunda tereddüde düşüldüğünden bahisle görüş bildirilmesi istemini kapsayan 6 Nisan 1984 gün ve 123 sayılı yazı ile konu incelendi.

Bilindiği üzere 1512 sayılı Noterlik Kanununun 68. maddesinin ilk (ikinci) fıkrasında, noterlerin onayladıkları defterlere ait defterin nevini, sayfa miktarını ve ait olduğu seneyi içeren bilgileri ilgili mercilerine bildirecekleri öngörmekte, aynı maddenin ikinci (üçüncü) fıkrasında da bunun için posta ücreti ile ücret tarifesinde gösterilen yazı ücretini ilgilisinden alacakları bertirmektedir.

Maddenin ikinci (üçüncü) fıkrasındaki açık anlatımından da anlaşılacağı üzere, sözü edilen yazı ücreti onaylama işleminden sonra, onaylanan deftere ait bilgilerin ilgili mercilere bildirilmesi için yazılacak müzakkere sebebiyle alınan ve Noterlik Ücret Tarifesinin 10uncu maddesinde 'Bildirim yazı ücreti' olarak ifade edilen ücret olup, noterlik işleminin tanzimi sırasında noterlikçe yazılın yazılıara karşılık teşkil eden ve ücret tarifesinin 3 üncü maddesinde öngörülen yazı ücreti ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu bakımdan, bildirme müzakkereeleri doyayıyla tarifenin 3 üncü maddesine göre yazı ücreti alınması söz konusu olmayacağıdır.

Şu kadarki, her türlü noterlik işleminde olduğu gibi defter onaylamasında da noterler, işin mahiyeti veya mevzuat gereği olarak, onaylama şerhi dışında, işlem münderecatına girecek şekilde bir yazı yazmışlarsa, bunun asıl ve suretlerinden ücret tarifesinin 3 üncü maddesine göre ayrıca yazı ücreti almalarının mümkün ve gerekli olduğu düşünülmektedir." denilmiştir.

1985/18 ve 2001/49 sayılı genelgelerde açıklandığı üzere; yazı ücretine ilişkin, Ücret Tarifesinin 3 ncü maddesinin son fıkrasındaki, "Tanıklık ve onama şerhi..." açılış tasdiklerinde defterlerin sonuna yazılan "onama" şerhini ifade etmekte olup, Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanunu gereğince birçok bilgileri kapsayan ve noterlerce yazılan yazılar nedeniyle yazı ücreti alınması gerekmektedir.

Defter onaylama işlemlerinde alınacak giderler, her yıl tarife değişikliklerinde noterliklere duyurulmakta ve sisteme işlenmektedir.

24- 213 SAYILI VUK HÜKÜMLERİNDE GÖRE TASDİKİ ZORUNLU OLAN DEFTERLER DIŞINDA KALAN DEFTERLERİN MALİYE'YE BİLDİRİLMESİ GEREKMEDİĞİ

2011/47 sayılı genel yazıyla duyurulduğu üzere; 02.03.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 406 Sıra No. lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nin 1inci maddesinde "Noterler veya Noterlik Görevini İfa ile Mükellef Olanlar Tarafından Tasdik Edilen Belgeler ve Defterlere İlişkin Bildirimlere" ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Belirtilen genel yazıda ve Tebliğ'de açıklandığı gibi, Vergi Usul Kanununda sayılan defterler dışında kalan ve noterlerce onay işlemi yapılan diğer defterlerin Maliye'ye bildirilmesi gerekmektedir.

25- DEFTER ONAY İŞLEMLERİNDE SOĞUK DAMGANIN KULLANILABILECEĞİ

Özellikle defter yapraklarının mühürlenmesinde sağlayacağı kolaylık dikkate alınarak defter onay işlemlerinde soğuk damganın kullanılıp kullanılamayacağı hususunda Adalet Bakanlığından görüş istenmesi üzerine, gönderilen 27.2.1995 tarihli ve 3239 sayılı cevap yazısında; "Defter tasdiki işlemlerinde onay bilgilerini ve şerhini ihtiva eden ilk ve son sayfaların, ara tasdiklerde ise ara tasdik şerhi bulunan sayfanın normal mühürle, diğer sayfaların ise soğuk damga ile mühürlenmesinin uygun olduğu düşünülmektedir." denildiğinden, defter onaylama işlemlerinde de belirtilen şekilde uygulama yapılması mümkün bulunmaktadır.

26- DEFTER ONAYLAMA İŞLEMLERİNİN DAİRE DİŞINDA DA YAPILABİLECEĞİ

TNB'ye ulaşan tereddütler nedeniyle defter onay işlemlerinin daire dışında yapılp yapılamayacağı Yönetim Kurulunun 20.10.1994 ve 10.11.1994 günlü toplantılarında görüşülmüşdür.

Noterlik Kanunu'nun "Görevin daire dışında yapılması" başlıklı 83 üncü maddesi gereğince, asıl olan, noterlik işlemlerinin noterlik dairesinde yapılmasıdır.

Şu kadar ki işlemin dairede yapılması gecikmeye sebep olur veya başka bir zorluk arz ederse, sebebi iş kâğıdında gösterilmek suretiyle daire dışında da işlem yapılabilir. Diğer taraftan Noterlik Ücret Tarifesinin "Yol ödeneği" başlıklı 11inci maddesinde, noterler ve imzaya yetkili vekillerinin noterlik dairesi dışında iş yapmaları halinde gerekli yol giderlerinden başka, her işten beher gün için ayrıca yol ödeneği alacakları öngörülmektedir.

Her defter tasdik işlemi, müstakil bir noterlik işlemi olup diğerlerinden ayrı bir yevmiye numarası taşıır.

Bu itibarla Yönetim Kurulu'nca, Noterlik Kanunu'nun 83 üncü maddesindeki şartların var olması halinde, defter onaylama işlemlerinin daire dışında da yapılabileceğine ve yapılacak her defter tasdik işlemi için de ayrıca yol ödeneği alınması gereğine karar verilmiştir.

27- YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLERİN NOTERLİK EVRAKINI İNCELEYEMEYECEKLERİ, ANCAK DEFTER VE BELGE ONAYLAMALARI İLE İLGİLİ BİLGİ ALABİLECEKLERİ

Noterlik evrakının örneklerinin alınması ve incelenmesi konulu 24 numaralı birleştirilmiş genelgenin 9uncu maddesinin (e) bendinde yer verilen Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 03.05.2006 tarihli ve 33725 sayılı yazısında ayrıntılarına yer verildiği üzere;

1) Yeminli mali müşavirlerin noterlik evrakı üzerinde inceleme ve araştırma yapması mümkün değildir.

2)Yeminli mali müşavirlerin tasdik hizmeti verdiği ve aralarındaki ticari bağlantı ortaya konulmak suretiyle tasdik hizmeti verilen mükelleflerin ticari ilişkide bulunduğu diğer mükelleflerin 213 sayılı VUK'a göre defter ve belge tasdikini yaptırap yaptırmadıklarına dair bilgilerin istenilmesi halinde, bu bilgilerin yeminli mali müşavirlere verilmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.
Saygılarımla,

**Dursun CİN
Başkan**

**BU GENELGE İLE İLGİLİ
YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN GENELGE VE GENEL YAZILAR:**

15.03.1996 – (13-Mevzuat değişikliği nedeniyle hükmü kalmadığından), 05.02.1985 – (15), 27.02.1985 – (18), 21.11.2001 – (49), 12.07.2004 – (28), 25.11.2004 – (46-Mevzuat değişikliği nedeniyle hükmü kalmadığından), 22.05.2007 – (24-19.12. 2012 tarihli RG'de yayımlanan Tebliğ'de konuya yer verildiğinden), 20.12.2018 – (25) sayılı genelgeler,

28.01.2005-H (10-Tebliğ'in 13 üncü maddesinde yapılan düzenleme nedeniyle), 13.04.2007-H (51-Uygulama değişikliği nedeniyle), 18.06.2007-H (80), 18.07.2007-H (94-Mevzuat değişikliği nedeniyle hükmü kalmadığından), 07.11.2012-H (110), 19.12.2012-H (129), 31.12.2012-H (141), 13.02.2013-H (19), 18.12.2013-H (121), 26.11.2013-H (115), 12.01.2015-H (7), 24.11.2016-HD (169), 07.12.2016-HD (179-Duyuru niteliğinde olması nedeniyle), 19.03.2019-HD (50), 30.05.2019-H (96) sayılı genel yazılar,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

RESMÎ GAZETE
TARÎH: 19 ARALIK 2012
SAYI: 28502

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığından:

TİCARİ DEFTERLERE İLİŞKİN TEBLİĞ BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı; gerçek ve tüzel kişi tacirler tarafından fiziki veya elektronik ortamda tutulacak ticari defterlerin nasıl tutulacağını, defterlerin kayıt zamanını, onay yenileme ile açılış ve kapanış onaylarının şekli ve esaslarını belirlemektir.

(2) Bu Tebliğ tacirler tarafından tutulan ticari defterleri kapsar. Kooperatiflerin tutacağı defterlere ve diğer hususlara ilişkin özel hükümler dışında bu Tebliğ hükümleri uygulanır. 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca tutulması gereken defterlere ilişkin yükümlülükler saklıdır.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 64 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğde geçen;

- a) Gerçek kişi tacir: Bir ticari işletmeyi kısmen de olsa kendi adına işleten kişiyi,
  - b) (Değişik 22.3.2018-30368 RG) Genel kurul: Anonim, limited, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket ve kooperatiflerde genel kurulu, şahıs şirketlerinde ortaklar kurulu ve gerekinde ortakların tümünü,
  - c) Kanun: 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununu,
  - ç) MERSİS: Merkezi Sicil Kayıt Sistemi,
  - d) Sermaye şirketi: Anonim, sermayesi paylara bölünmüş komandit ve limited şirketleri,
  - e) Şahıs şirketi: Kollektif ve komandit şirketleri,
  - f) Tacir: Gerçek ve tüzel kişi tacirleri,
  - g) Ticaret şirketi: Kollektif, komandit, anonim, sermayesi paylara bölünmüş komandit ve limited şirketler ile kooperatifleri,
  - ğ) Tüzel kişi tacir: Ticaret şirketiyle amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler ve kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşları,
  - h) (Değişik 22.3.2018-30368 RG) Yönetim kurulu: Anonim şirketlerde ve kooperatiflerde yönetim kurulu, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirkette yönetici veya yöneticileri, limited şirketlerde müdür veya müdürlüler kurulunu,
  - i) (22.3.2018-30368 RG yayınlanan tebliğ ile eklendi) Yetkilendirilmiş personel: Bu Tebliğde yer alan hükümler çerçevesinde kuruluş aşamasında, anonim ve limited şirketler ile kooperatiflerce tutulacak ticari defterlerin açılış onay işlemlerini yerine getirmek üzere ticaret sicili müdürü tarafından görevlendirilen ticaret sicili müdürlüğü personelini,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM **Fiziki Ortamda Defter Tutma Yükümlülüğü**

Genel olarak

MADDE 4 – (1) Her tacir, bu Tebliğde belirlenen ticari defterleri tutmak ve defterlerinde ticari işlemleriley ticari işletmesinin iktisadi ve mali durumunu, borç alacak ilişkilerini ve her hesap dönemi içinde elde edilen neticeleri Kanuna göre açıkça görülebilir şekilde ortaya koymak zorundadır.

(2) Defterler üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içerisinde yapacakları incelemeye işletme faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulur. İşletme faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesi defterlerden izlenebilmelidir.

(3) İşletmenin muhasebesi ile ilgili ticari defterlere yapılacak kayıtlarda, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğlerinde yer alan usul ve esaslara uyulur.

Tutulacak defterler

MADDE 5 – (1) Gerçek veya tüzel kişi olup olmadığına bakılmaksızın her tacir yevmiye defteri, envanter defteri ve defteri kebirı tutmakla yükümlüdür.

(2) Şahis şirketleri birinci fikrada sayılan defterlere ek olarak genel kurul toplantı ve müzakere defterini de tutarlar.

(3) Birinci fikrada sayılan defterlere ilave olarak anonim (Değişik 22.3.2018-30368 RG) sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ve kooperatifler pay defteri, yönetim kurulu karar defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri, limited şirketler ise pay defteri ve genel kurul toplantı ve müzakere defteri tutmak zorundadır. 11inci maddenin dördüncü fıkrası hükmü saklıdır.

(4) Özel hukuk hükümlerine göre idare edilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan ve tüzel kişiliği bulunmayan ticari işletmeler ile kamu yararına çalışan dernekler ve gelirinin yarıdan fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıflar tarafından kurulan ticari işletmeler ve bunlara benzeyen ve tüzel kişiliği bulunmayan diğer ticari teşekküler birinci fikrada sayılan defterleri tutmakla yükümlüdürler.

Yevmiye defteri

MADDE 6 – (1) Yevmiye defteri, kayda geçirilmesi gereken işlemlerin ilgili belge veya ispata dayanan evraktan çıkarılarak tarih sırasıyla ve "madde" halinde düzenli olarak yazıldığı defterdir.

(2) Yevmiye maddelerinin en az aşağıdaki bilgileri içermesi şarttır:

- a) Madde sıra numarası,
- b) Tarih,
- c) Borçlu hesap,
- ç) Alacaklı hesap,
- d) Tutar,
- e) Her kaydın dayandığı belgelerin türü ile varsa tarihleri ve sayıları.

(3) Yevmiye defteri ciltli ve sayfaları müteselsil sıra numaralı olur; vergi kanunlarına uygun olmak şartıyla müteharrik yapraklı defterler de kullanılabilir.

Defteri kebir

MADDE 7 – (1) Defteri kebir, yevmiye defterine geçirilmiş olan işlemleri buradan alarak sistemli bir şekilde ilgili olduğu hesaplara dağıtan ve tasnifli olarak bu hesaplarda toplayan defterdir.

(2) Defteri kebirdeki kayıtların en az aşağıdaki bilgileri içermesi şarttır:

- a) Tarih,
- b) Yevmiye defteri madde sıra numarası,
- c) Tutar,
- ç) Toplu hesaplarda yardımcı nihai hesapların isimleri.

(3) 6ncı maddenin üçüncü fıkrası hükmü defteri kebir hakkında da uygulanır.

Envanter defteri

MADDE 8 – (1) Envanter defteri, ticari işletmenin açılışında ve açılıştan sonra her hesap döneminin sonunda taşınmazların, alacakların, borçların, nakit para tutarının ve varlıklar ile borçların değerlerinin teker teker kaydedildiği ciltli ve sayfaları müteselsil sıra numaralı defterdir.

(2) Hesap dönemi on iki ayı geçmez. Vergi Usul Kanununun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla envanter, düzenli bir işletme faaliyetinin akışına uygun düşen süre içinde ve her halükarda hesap döneminin sonundan itibaren üç ay içinde çıkarılır ve deftere kaydedilir.

(3) 6ncı maddenin üçüncü fıkrası hükmü envanter defteri hakkında da uygulanır.

Pay defteri

MADDE 9 – (1) Pay defteri; sermayesi paylara bölünmüş komandit, (Değişik 22.3.2018-30368 RG) limited şirketler ile kooperatiflerde şirket ortaklarının, anonim şirketlerde pay sahiplerinin kaydedildiği ciltli ve sayfaları müteselsil sıra numaralı defterdir.

(2) Anonim ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde pay defterine, senede bağlanmamış pay ve nama yazılı pay senedi sahipleriyle, intifa hakkı sahipleri kaydedilir. Pay defterine yapılacek kayıtların en az aşağıdaki bilgileri içermesi şarttır:

- a) Pay sahibinin adı soyadı veya unvanı,
- b) Pay sahibinin iletişim bilgileri,
- c) Varsa pay üzerindeki intifa hakkı sahiplerinin adı soyadı veya unvanı ve intifa hakkı sahibi oldukları paylar,
- ç) Varsa intifa hakkı sahiplerinin iletişim bilgileri,
- d) Payın nominal değeri,
- e) Sahip olunan pay sayısı ve toplam tutar,
- f) Payın tertibi,
- g) Payın edinme tarihi,
- ğ) Deftere kayıt tarihi,

- h) Payın senede bağlanıp bağlanmadığı ve türü,
- i) Payın edinimi ve devrine ilişkin gerekli açıklamalar.

(3) Payın usulüne uygun olarak devredildiği veya üzerinde intifa hakkı kurulduğu ispat edilmmediği sürece, devalan ve intifa hakkı sahibi pay defterine yazılamaz.

(4) Anonim ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde, hamiline yazılı pay senedi sahibi olduğunu ispat edenler ile sadece pay defterinde kayıtlı bulunan kimseler pay sahibi ve intifa hakkı sahibi olarak kabul edilir.

(5) Anonim ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde senede bağlanmamış hamiline yazılı paylar senede bağlanıp, senetlerin pay sahiplerine teslim edildikleri tarihten itibaren 10 gün içerisinde defterde açıklanmak suretiyle pay defterinden silinir.

(6) Limited şirketlerde pay defterine ortakların, adları, adresleri, her ortağın sahip olduğu esas sermaye payının sayısı, esas sermaye paylarının devirleri ve geçişleri itibarı değerleri, grupları ve esas sermaye payları üzerindeki intifa ve rehin hakları sahiplerinin adları ve adresleri yazılır.

(7) (22.3.2018-30368 RG yayınlanan tebliğ ile eklenen) Kooperatiflerde pay defterine; ortakların ad ve soyadları, iş ve konut adresleri, ortaklığa giriş-çıkış tarihleri ve çıkıştırma sebepleri, taahhüt ettikleri sermaye payları ile bu paylara karşılık yapılan tahsilat ve iadeler, ortaklığa kabul ve çıkışları ile ilgili yönetim kurullarının kararı, tarih ve numaraları kaydedilir.

(8) Her pay sahibi defterde ayrı bir sayfada izlenir. Payı/pay senedini devalan yeni ortak veya pay sahibi de ayrı bir sayfada izlenir.

(9) Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından kayden takibi yapılan paylara ilişkin Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri ile ilgili diğer düzenlemeler saklıdır.

Yönetim kurulu karar defteri

MADDE 10 – (1) Yönetim kurulu karar defteri, (Değişik 22.3.2018-30368 RG) anonim şirketler ile kooperatiflerde yönetim kurulunun, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde yöneticinin veya yöneticilerin şirket yönetimi ile ilgili olarak aldığı kararların yazılacağı ciltli ve sayfa numaraları teselsül eden defterdir.

(2) Karar defterindeki kayıtların en az aşağıdaki bilgileri içermesi şarttır:

- a) Karar tarihi,
- b) Karar sayısı,
- c) Toplantıda hazır bulunanlar,
- ç) Kararın içeriği,
- d) Üyelerin imzaları.

(3) Kararın, üyelerden birinin yaptığı öneri üzerine diğerlerinin yazılı onayı ile veya bazı üyelerin elektronik ortamda katılması suretiyle alındığı durumlarda bu husus ayrıca belirtilir.

(4) Kararın, üyelerden birinin yaptığı öneri üzerine diğerlerinin yazılı onayı ile alınması halinde imzaların bulunduğu kâğıt veya kâğıtlar karar defterine yapıştırılır.

(5) Kararların bütün üyelerin toplantıya elektronik ortamda katılması ve güvenli elektronik imza ile alınması halinde kararın güvenli elektronik imza ile imzalandığını belirten ifadenin karar metninde yer olması ve alinacak fiziki kararın deftere yapıştırılması şarttır.

(6) Kararın bazı üyelerin fiziki ortamda bazı üyelerin ise elektronik ortamda toplantıya katılması suretiyle alınması halinde ise karar metninde fiziki ortamda katılanların imzaları ile elektronik ortamda katılanların güvenli elektronik imza ile kararı imzaladıkları belirtilir ve fiziki karar metni karar defterine yapıştırılır.

(7) Yönetim kurulu toplantılarına elektronik ortamda katılım sağlanması halinde elektronik kayıt-
lar Kanunun 65inci maddesi uyarınca güvenli bir şekilde saklanır.

(8) Bir önerinin veya önerilerin ıslak imza ile imzalanması şeklinde alınan kararlar Kanunun 390inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca karar defterine yapıştırılır; aksi halde karar geçersizdir.

(9) Her yönetim kurulu üyesi alınan karara ilişkin muhalefetinin bir şerh ile karar metnine geçirilmesini isteyebilir. Üyelerin şerh yazma talebi hiçbir sebeple reddedilemez; şerh yazılmasına engel olunamaz. Şerh, sahibi dışında hiç kimse tarafından değiştirilemez.

Genel kurul toplantı ve müzakere defteri

MADDE 11 – (1) Genel kurul toplantı ve müzakere defteri, tüzel kişi tacirlerin genel kurul toplantılarında görüşülen hususların ve alınan kararların kaydedildiği ciltli ve sayfa numaraları teselsül eden defterdir.

(2) Genel kurul toplantı ve müzakere defteri, şirket genel kurul toplantısı yapılrken genel kurulda sorulan sorular, verilen cevaplar, sunulan öneriler, alınan kararlar işlenerek düzenlenebileceği gibi hazırlanan toplantı tutanağının deftere yapıştırılması şeklinde de tutulabilir.

(3) Kollektif ve komandit şirketlerde yönetimle görevlendirilen ortağın veya ortakların yahut bütün ortakların şirket yönetimi ile ilgili olarak aldığı kararlar da genel kurul toplantı ve müzakere defterine kaydedilir. Bu fıkra uyarınca yapılacak kaytlarda 10 uncu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen hususların yazılması zorunludur.

(4) Limited şirketlerde müdür veya müdürler kurulunun şirket yönetimi ile ilgili olarak aldığı kararlar genel kurul toplantı ve müzakere defterine kaydedileceği gibi ayrı bir müdürler kurulu karar defteri de tutulabilir. Müdürler kurulu karar defterinin tutulması halinde açılış ve kapanış onayları dahil olmak üzere yönetim kurulu karar defterine ilişkin hükümler uygulanır. Kararların genel kurul toplantı ve müzakere defterine kaydedilmesi halinde 10 uncu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen hususların yazılması zorunludur. Ayrı bir müdürler kurulu karar defteri tutulması halinde müdür veya müdürler kurulu kararları genel kurul toplantı ve müzakere defterine kaydedilemez.

Saklama zorunluluğu

MADDE 12 – (1) Her tacir; tutmakla yükümlü olduğu ticari defterleri ve bu defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgeleri sınıflandırılmış bir şekilde on yıl saklamakla yükümlüdür.

(2) Vergi Usul Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri mahfuz kalmak kaydıyla, tutulması zorunlu defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgeler, okunur hale getirildiklerinde içerik olarak örtüsmeleri, saklama süresi boyunca her an ulaşılabilmeleri ve uygun bir süre içerisinde okunabilir hale getirilebilmeleri şartıyla görüntü veya veri taşıyıcılarında da saklanabilir.

(3) Saklama süresi, ticari defterlere son kaydın yapıldığı veya muhasebe belgelerinin oluştuğu takvim yılının bitişyle başlar.

(4) Bir tacirin saklamakla yükümlü olduğu defterler ve belgeler; yangın, su baskını veya yer sarsıntısı gibi bir afet veya hırsızlık sebebiyle ve kanuni saklama süresi içinde ziyya uğrarsa tacir ziyyayı öğrendiği tarihten itibaren onbeş gün içinde ticari işletmesinin bulunduğu yer yetkili mahkemesinden kendisine zayı belgesi verilmesini isteyebilir. Bu dava hasımsız açılır. Mahkeme gerekli gördüğü delillerin toplanmasını da emredilebilir.

(5) Gerçek kişi olan tacirin ölümü halinde mirasçıları ve ticareti terk etmesi halinde kendisi defter ve kâğıtları birinci fıkra gereğince saklamakla yükümlüdür. Mirasın resmi tasfiyesi halinde veya tüzel kişi sona ermişse defter ve kâğıtlar birinci fıkra gereğince on yıl süreyle sulu mahkemesi tarafından saklanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Fiziki Ortamda Tutulacak Defterlerin Açılış ve Kapanış Onayları

Açılış onayı yapılacak defterler ve onay zamanı

MADDE 13 – (1) Tacirler tarafından fiziki ortamda tutulan yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defteri, pay defteri, yönetim kurulu karar defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defterinin açılış onayları kuruluş sırasında ve kullanmaya başlamadan önce, izleyen faaliyet dönemlerindeki açılış onayları ise defterlerin kullanılacağı faaliyet döneminin ilk ayından önceki ayın sonuna kadar noter tarafından yapılır. Açılış onaylarının noter tarafından yapıldığı hallerde ticaret sicili tasdiknamesinin noterce aranması zorunludur. Ticaret sicili tasdiknamesinin aslı ibraz edilmek kaydıyla bir örneği noterce saklanır. (Son cümle 01.12.2013 - 28838 RG'de yayımlanan tebliğ ile eklendi)

(2) Ticaret şirketleri dışındaki gerçek ve tüzel kişi tacirlerin kuruluş sırasında yaptıracakları ticari defterlere ilişkin açılış onaylarında ticaret sicili tasdiknamesi aranmaz.

(3) (Değişik 22.3.2018-30368 RG) Anonim ve limited şirketler ile kooperatiflerin kuruluşunda, ticari defterlerin açılış onayları şirket merkezinin bulunduğu ticaret sicili müdürlüğü tarafından yapılır.

(4) Yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defteri ile yönetim kurulu karar defterinin açılış onaylarının her hesap dönemi için yapılması zorunludur. Pay defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri yeterli yaprakları bulunmak kaydıyla izleyen hesap dönemlerinde de açılış onayı yaptırılmaksızın kullanılmaya devam edilebilir.

(5) Onaya tabi defterlerin hesap dönemi içinde dolması dolayısıyla veya başka sebeplerle yıl içinde yeni defter kullanmaya mecbur olanlar bunları kullanmaya başlamadan önce açılış onayı yapmak zorundadırlar.

(6) Pay defteri ve yönetim kurulu karar defterinin yenilenmesinin gereği durumlarda açılış onayı yapılacak yeni defter, kullanımına son verilecek defterle veya zayı edilmişse zayı belgesi ile birlikte notere ibraz edilir. Yeni defterin açılış onayının yapıldığı sırada noter, eski deftere veya zayı belgesine, yeni defterin açılış onayının yapıldığını tarih ve sayımı belirterek şerh düşer. Eski defterde veya zayı belgesinde söz konusu şerhi gören noter tekrar bir açılış onayı yapamaz. (6. fıka 01.12.2013 - 28838 RG'de yayımlanan tebliğ ile değiştirildi-Yeşiller değişiklikler)

(7) (22.3.2018-30368 RG yayınlanan tebliğ ile eklendi) Sicil müdürü, defter tasdiki işlemlerinin yerine getirilmesi için yeterli sayıda personel görevlendirir, söz konusu işlemlerin müdürlükte hızlı, eksiksiz ve doğru bir biçimde yerine getirilmesi için gerekli tedbirleri alır. Bu işlemlerin yerine getirilmesi için gerekli personel, fiziki koşullar ile donanım, müdürlüğün kurulu bulunduğu ticaret veya ticaret ve sanayi odaları tarafından temin edilir. Gerekli görülmesi halinde bu işlerin yürütülmesi için müdürlük içinde ayrı bir bölüm oluşturulur.

Onayın şekli

MADDE 14 – (1) Noterler ile ticaret sicil müdürlüklerinin yapacağı açılış onayları defterin ilk sayfasına yazılır ve aşağıdaki bilgileri içerir:

- a) Defter sahibinin; gerçek kişilerde adı soyadı, tüzel kişilerde unvanı,
- b) Defter sahibinin iletişim bilgileri (adres, telefon, e-posta adresi),
- c) İşletmenin merkezi,
- ç) MERSİS numarası,
- d) Şirketin faaliyet konusu,
- e) Tacir sermaye şirketi ise taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı,
- f) Defterin türü,
- g) Defterin kaç sayfadan ibaret olduğu,
- ğ) Defterin kullanılacağı hesap dönemi,
- h) Onay tarihi (22.3.2018-30368 RG yayınlanan tebliğ ile eklendi) ve numarası,
- i) Onayı yapan makamın resmi mühür ve imzası,
- j) (22.3.2018-30368 RG yayınlanan tebliğ ile eklendi) Vergi dairesi ve vergi kimlik numarası.

(2) Defterler aşağıdaki şekilde onaylanır:

a) Ciltli defterlerin sayfalarının sıra numarasıyla teselsül ettiğine bakılarak, bu sayfalar teker teker onay makamının resmi mühür ile mühürlenir.

b) Müteharrik yapraklı yevmiye defteri kullanan tacirler bir yıl içinde kullanacaklarını tahmin ettikleri sayıda yaprağı yukarıdaki esaslara göre onaylattırlırlar. Onaylı yapraklar bittiği takdirde, yeni yapraklar kullanılmaya başlamadan önce onaylatılır. Bunların sayfa numaraları onaylı yaprakların sayfa numaralarını takiben teselsül ettirilir. Tasdik makamı, ilave yaprakların sayısını ilk onayın altına kaydeder ve bu kaydı usulüne göre onaylar.

Kapanış onayı yapılacak defterler ile onay zamanı ve şekli

MADDE 15⁽¹⁾ – (1) Kapanış onayı yapılacak defterlerin onay zamanı ve şekline ilişkin hususlar aşağıda belirtilmiştir.

a) Yevmiye defterinin, izleyen hesap döneminin altıncı ayının sonuna kadar notere ibraz edilip son kaydın altına noterce “Görülmüşür” ibaresi yazılarak mühür ve imza ile onaylanması zorunludur.

b) Yönetim kurulu karar defterinin, izleyen hesap döneminin birinci ayının sonuna kadar notere ibraz edilip son kaydın altına noterce “Görülmüşür” ibaresi yazılarak mühür ve imza ile onaylanması zorunludur.

(2) Vergi Usul Kanununun 13 üncü ve 15inci maddesi uyarınca Maliye Bakanlığı tarafından mücbir sebep halinin ilan edildiği yerlerde, defterlerin kapanış onayları, mücbir sebebin sona erdiği tarihi takip eden ikinci⁽²⁾ ayın sonuna kadar yapılabilir.(2. fıkra 01.12.2013 - 28838 RG'de yayımlanan tebliğ ile eklendi)

⁽¹⁾ (Bu madde 06.06.2013 tarihli ve 28669 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tebliğ ile değiştirildi. Birinci fıkrasının (a) bendi 1/1/2013 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde, (b) bendi ise yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.)

⁽²⁾ (30.06.2017 tarihli ve 30110 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tebliğ ile 15inci maddenin ikinci fıkrasında yer alan “takip eden” ibaresinden sonra gelmek üzere “ikinci” ibaresi eklenmiş ve bu değişiklik yayımlandığı tarihte yürürlüğe girmiştir.)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Fiziki Ortamda Tutulacak Defterlerde Onay Yenileme**

Genel olarak

MADDE 16 – (1) Yönetim kurulu karar defteri, yevmiye defteri, envanter defteri ve defteri kebir yeterli yaprakları bulunması halinde yeni hesap döneminin ilk ayı içerisinde onay yenilemek suretiyle kullanılmasına devam edilebilir.

(2) Onay yenilemede defterlerin türü değiştirilemez.

Kapanış onayına tabi defterlerde onay yenilemenin şekli

MADDE 17 – (1) Kapanış onayına tabi olan yevmiye ve yönetim kurulu karar defterlerinde son kaydın altına yapılacak “Görülmüşür” ibaresinin yanında onay yenileme kısmında aşağıdaki bilgilerin yer olması zorunludur:

a) Bu Tebliğin 14 üncü maddesinde açılış onayında bulunması gerekiği hükm altına alınan hususlarda bir değişiklik olmuşsa bu değişiklikler,

- b) Defterin kalan sayfa adedi,
- c) Kullanılmaya devam edileceği hesap dönemi,
- ç) Onay tarihi,
- d) Onay makamının resmi mühür ve imzası.

(2) Onay yenileme işleminde defterlerin kalan sayfalarının tekrar mühürlenmesine ve sıra numarası verilmesine gerek yoktur.

Kapanış onayına tabi olmayan defterlerde onay yenilemenin şekli

MADDE 18 – (1) Kapanış onayına tabi olmayan defteri kebir ve envanter defterinde onay yenileme son kaydın yer aldığı sayfadan sonraki sayfaya yapılır. Bu sayfada yer alacak bilgilere ve onay yenilemenin şeklinde ilişkin bu Tebliğ'in 17 nci maddesinin birinci fikrasının (a) ilâ (d) bentleri ile aynı maddenin ikinci fikrası hükümleri uygulanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Fiziki Ortamda Tutulacak Defterlerde Kayıt Düzeni

Kayıtların Türkçe tutulması

MADDE 19 – (1) Vergi Usul Kanununun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Kanun ve bu Tebliğ uyarınca tutulacak ticari defterler Türkçe tutulur ve kayıtlarda Türk para birimi kullanılır.

Kısaltma kullanılması

MADDE 20 – (1) Kayıtlarda kısaltmalar, rakamlar, harfler ve semboller kullanıldığı takdirde, bunların anlamları duraksamaya yer bırakmayacak kesinlikte ve tekdüze olur.

Kayıt düzeni ve zamanı

MADDE 21 – (1) Defterlere yazımlar ve diğer gerekli kayıtlar, eksiksiz, doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılır.

(2) Defterlerde kayıtlar arasında boşluk bırakılmaz ve satır atlanamaz. Ciltli defterlerde, defter sayfaları ciltten koparılamaz. Tasdıklı müteharrik yapraklarda bu yaprakların sırası bozulamaz ve bunlar yırtılamaz.

(3) Kayıt edilecek işlemlerin, işin hacmine ve gereğine uygun olarak muhasebenin intizam ve vuzuhunu bozmayacak bir zaman zarfında kaydedilmesi şarttır. Kayıtlar on günden fazla geciktirilemez.

(4) Kayıtlarını devamlı olarak muhasebe fişleri, primanova ve bordro gibi yetkili amirlerin imza ve parafını taşıyan mazbut vesikalara dayanarak yürütün işletmelerde, işlemlerin bunlara kaydedilmesi, deftere işlenmesi hükmündedir. Ancak bu kayıtlar dahi defterlere 45 günden daha geç intikal ettirilemez.

Kayıtların düzeltilmesi ve değiştirilmesi

MADDE 22 – (1) Yevmiye defteri maddelerinde yapılan yanlışlar ancak muhasebe kaidelerine göre düzeltilebilir.

(2) Bir yazım veya kayıt, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilemez ve değiştirilemez. Kayıt sırasında mı yoksa daha sonra mı yapıldığı anlaşılmayan değiştirmeler yasaktır.

(3) Kayıtlardaki hatalara ilişkin çizimler; saklayıcı, örtücü ve karartıcı değil düzeltici ve gerçeği yansıtıcı olur. Eski kayıtlar karalanamaz, kapatılamaz, herhangi bir madde veya araçla silinemez, görülecek, okunacak, ne olduğu bilincek tarzda temiz bir biçimde çizilir.

ALTINCI BÖLÜM

Elektronik Ortamda Tutulacak Defterler

Elektronik Ortamda Tutulacak Defterler

MADDE 23 – (1) Elektronik ortamda tutulacak defterler ile ilgili 13/12/2011 tarihli ve 28141 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 Sıra Numaralı Elektronik Defter Genel Tebliği hükümleri uygulanır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Gerçek kişi tacirlerden Vergi Usul Kanununa göre ikinci sınıf tüccar sayıları, yeni bir düzenleme yapılmışcaya kadar bu Tebliğde sayılan defterler yerine mezkûr Kanun hükümlerine uygun olarak işletme hesabı esasına göre defter tutabilirler.

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) MERSİS kullanılmaya başlanana kadar bu Tebliğde MERSİS numarası kullanılmasının öngörüldüğü durumlarda, ticaret sicili numarası ile vergi kimlik numarası kullanılır.

GEÇİCİ MADDE 3 – (1) Mevcut durumda kullanılmakta olan, pay defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri yeterli yaprakları bulunmak kaydıyla ve bu Tebliğde belirtilen bilgilerden eksik olanların yazılması suretiyle açılış onayı yapılmaksızın kullanılmaya devam edilebilir.

(2) Limited şirketlerde halen kullanılmakta olan ortaklar kurulu karar defterleri de yeterli yaprakları bulunmak kaydıyla, genel kurul toplantı ve müzakere defteri olarak kullanılmaya devam olunabilir.

GEÇİCİ MADDE 4 – (1) 2013 yılına dair defterlerin 1/1/2013 tarihine kadar yapılacak açılış onaylarında noterlerce ticaret sivil tasdiknamesi aranmaz.

Yürürlük

MADDE 24 – (1) Bu Tebliğ hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütmeye

MADDE 25 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Gümrük ve Ticaret Bakanı ile Maliye Bakanı yürütür.